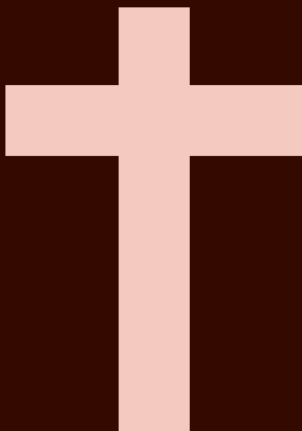

Dios ã jáap naáwát
tólih

New Testament in Cagua

Dios ã jáap naáwát tólih

New Testament in Cacia

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacia

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacia

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2

Contents

San Mateo 1
San Marcos 84
San Lucas 134
San Juan 220
Hechos 281
Romanos 353
1 Corintios 388
2 Corintios 421
Gálatas 445
Efesios 459
Filipenses 471
Colosenses 479
1 Tesalonicenses 487
2 Tesalonicenses 494
1 Timoteo 498
2 Timoteo 507
Tito 514
Filemón 518
Hebreos 520
Santiago 546
1 Pedro 555
2 Pedro 564
1 Juan 569
2 Juan 577
3 Juan 579
Judas 581
Apocalipsis 584

SAN MATEO

Dios wááih, Jesucristo, ā n̄owāji ī wātna

(Lc 3.23-38)

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ā jumatjidih wā daácna caá. Jesucristo ā n̄owāji ī wāt nadih wā jwíih naóh bípna caá. Ā n̄oiji jon jātih bóo David wāt jumni āt jumap wut jī. Caán ā jumat pínah jātih ā n̄oiji Abraham wāt jum nibat āt jumap wut jī.

² Abraham Isaac íip
āt jumap wut jī.

Isaacboó Jacob íip
āt jumap wut jī.

Jacobboó Judá ā déewājih
ī íip āt jumap wut jī.

³ Judáboó ā weh chénewā
īt jumap wut jī.

Fares, Zara ít wāt jumap wut jī. Ī íin Tamar
mit wāt jumap wut jī.

Faresboó Esrom íip
āt jumap wut jī.

Esromboó Aram íip
āt jumap wut jī.

⁴ Aramboó Aminadab íip
āt jumap wut jī.

Aminadabboó Naasón íip
āt jumap wut jī.

Naasónboó Salmón íip
āt jumap wut jī.

⁵ Salmónboó Booz íip
āt jumap wut jī. Ā íin Rahab
mit wāt jumap wut jī.

Boozboó Obed íip
āt jumap wut jī. Ā íin Rut
mit wāt jumap wut jī.

Obedboó Isaí íip
āt jumap wut jī.

⁶ Isaíboó David íip
āt jumap wut jī.
David wut jīí judíowā
ī chah maáh
āt jumap wut jī.

Davidboó Urias wāt jumni ji áad ih jwáub áa jumat títimah, Salomóndih
āt weh jumap wut jī.*

⁷ Salomónboó Roboam íip
āt jumap wut jī.

Roboamboó Abías íip
āt jumap wut jī.

---

* 1:6 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22

Abíasboó Asa íip
 ãt jumup wut jĩ.

⁸ Asaboó Josafat íip
 ãt jumup wut jĩ.

Josafatboó Joram íip
 ãt jumup wut jĩ.

Joramboó Uzías íip
 ãt jumup wut jĩ.

⁹ Uzíasboó Jotam íip
 ãt jumup wut jĩ.

Jotamboó Acáz íip
 ãt jumup wut jĩ.

Acázboó Ezequías íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹⁰ Ezequíasboó Manasés íip
 ãt jumup wut jĩ.

Manasésboó Amón íip
 ãt jumup wut jĩ.

Amónboó Josías íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹¹ Josíasboó Jeconías ã déewãjĩh í íip ãt jumup wut jĩ.

Queét jum láa Israel baácdih moondíh míc mao yap yohnit, Babilonia
 baácdih moónboó queétdih ñih baácna ãt ub bejep wut jĩ.*

¹² Babilonia baácna í juibíát túttimah,
 Jeconíasboó Salatiel dih

ãt weh jumup wut jĩ.

Salatielboó Zorobabel íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹³ Zorobabelboó Abiud íip
 ãt jumup wut jĩ.

Abiudboó Eliaquím íip
 ãt jumup wut jĩ.

Eliaquímboó Azor íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹⁴ Azorboó Zadoc íip
 ãt jumup wut jĩ.

Zadochoó Aquím íip
 ãt jumup wut jĩ.

Aquímboó Eliud íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹⁵ Eliudboó Eleazar íip
 ãt jumup wut jĩ.

Eleazarboó Matán íip
 ãt jumup wut jĩ.

Matánboó Jacob íip
 ãt jumup wut jĩ.

¹⁶ Jacobboó José íip
 ãt jumup wut jĩ.

Joséboó María áa
 ãt jumup wut jĩ.

* **1:11** 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

Mariaboó Jesús ín
mit jumap wat jĩ.

Jesúsboó Dios ā wahní Cristo ĩ niijní āt jumap wat jĩ.

¹⁷ Abrahamjidiĥ jwĩ jenah jwĩhichah, púú Davidji jum láa jwĩ jenah péanachah, niĥat ĩ juménájĩĥ jumna, catorce poómp ĩt jumap wat jĩ.

Davidjidiĥ jwĩ jwúub jenah jwĩhichah, púú Babilonia baácna judiowádiĥ ĩ ub bej láa jwĩ jenah péanachah, niĥat ĩ juménájĩĥ jumna, catorce poómp ĩt jwúub jumap wat jĩ.

Babilonia baácna ĩ juibí láa jwĩ jwúub jenah jwĩhichah, púú Cristo ā cāac jum láa jwĩ jenah péanachah, niĥat ĩ juménájĩĥ jumna, catorce poómp ĩt jwúub jumap wat jĩ, páant mantih.

Jesucristo ā cāac jumap (Lc 2.1-7)

¹⁸ Nin pah Jesucristo āt cāac jumap wat jĩ. Ā ín Mariaboó Joséjĩĥ téihya chéonih pínah mit jumap wat jĩ. ĩ téihya chéwat pínah jātih Túini Espiritu ā wēpatjĩĥ caántdiĥ ā wudhdanachah, mit wudu jumap wat jĩ.*

¹⁹ Páant mi wudu jumachah jéihna, Joséboó yoobópdih chājni jumna, cāacwā ĩ encahjeh, caántdiĥ yohat túút ātih chājap wat yuh jĩ.

²⁰ Pánih jenah joí ũonit, ā oo jumachah, Dioĩĥ ángelboó caandĩĥ jíghonit, “José, Davidji jumna, Túini Espirituboó ā teo wāacatjĩĥ María mi wudu jumna caá. Pánihna, túccanjeh caántjĩĥ ma téihya chéwéé.

²¹ Caánt newé weépdih mi túuhbipna caá. Caanjéh tigaá āih cāacwā iiguĩrna bejnit déejidiĥ túi ubni ā jumhipna caá. Páant cāacwádiĥ túi ubni pínah ā jumachah, Jesús ma wūt búudhdúp”, ángel Josédiĥ āt niijír wat jĩ.*

²² Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani nin ā daacátji pahjeh āt yapap wat jĩ:

²³ “Jáap wili wébít bid junínih newé weépdih mi túuhbipna caá. Caandĩĥ ‘Emanuel’, ĩ niijbírna caá”, āt niij daacáp tajĩ. *(Is 7.14)*

“Emanuel”, niijná, “Dios jwĩjeéh ā jumna caá”, niij naóhna ĩt chājap wat jĩ.

²⁴ Dioĩĥ ángel caandĩĥ ā naáwát túttimah, ā niiját pahjeh José Mariadiĥ āt téihya chéwep wat jĩ.

²⁵ Obohjeéhtih, mi weh jumap pínah jātih, José mijeéh āt jumcap wat jĩ. Pánihna, caánt mi weép jumap túttimah, Joséboó mi wúúhdih Jesús āt wūt búudhdúp wat jĩ.*

2

Yeó aáb jūúwúpmant moón Jesúsdiĥ enediĥ ĩ jumyá

¹ Herodes Judea baácdiĥ moón ĩ maáh jum láa, caán baácdiĥ jumni Belén tútchidiĥ Jesús āt cāac jumap wat jĩ. Ā cāac jumap túttimah, cúiwádiĥ bohénit yeó aáb jūúwúpmant moón jūóhniĥ, Jerusalén tútchina ĩt jumyá wat jĩ.

² Pánih junínit, caanjĩĥ moondiĥ nin pah ĩt niij wúubh joyóp wat jĩ:

—¿Judíowā ĩ chah maáh pínah dedjĩĥ tigaá ā cāac jumap? Yeó aáb jūúwúpmant jumna, chah iigní cúí ā jáap jígochochah enna, ‘Maáh ā cāac jumna caá’, jwĩ niij jéihyep jĩ. Páant ā jígochochah enna, caandĩĥ weñediĥ jūóhna caá jwĩ chājap, cúiwádiĥ bohénit ĩt niijír wat jĩ.

* 1:18 Lc 1.27 * 1:21 Lc 1.31 * 1:25 Lc 2.21

³ Páant, í wáabh joyát doonádih joinít, Herodesboó búdí át jenah joyóp wut jī. Nihat Jerusalén tátchidih moonbút biíc yoobó búdí ít jenah joyóp wut jī.

⁴ Pánihna, Herodesboó sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut át bid wáacap wut jī. Páant í míic wáac juí beedéchah ennit, queétdih nin pah át níj wáabh joyóp wut jī:

—¿Dedboo tígaá Cristo ā cáac jamat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit ít níj daác jī? át níijíp wut jī.

⁵ —Judea baácboó jamni Belén tátchidih Cristo ā cáac jumbipna caá. Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani át níj daacáp tajī:

⁶ Judea baácboó jamni Belén tátchidih judiowádih wutni pínah ā jüóhbiipna caá. Caán queétdih túi en daoní ā jumbipna caá. Pánihna, Belénboó ā cáac jamni pínah tátchi ā jumuchah, oboh jamni tátchi nihcan caá', át níj daacáp tajī, (Mi 5.2)

Herodesdih ít níijíp wut jī.

⁷ Páant í níiját túttimah, cáac wihchah, yeó aáb jüúwápmant moondíh Herodes át jwáub bid bojop wut jī. Á pebh í juibínachah ennit, débólih caán cúí ā jwíih jígohatjidih queétdih át wáabh joyóp wut jī. Páant ā wáabh joyóchah, caán cáidih í jwíih enatjidih ít naáwáp wut jī.

⁸ Páant í naáwát túttimah, Belén tátchina wahna, Herodes queétdih nin pah át níijíp wut jī:

—Caandíh níi túi bidbi jwuhwá. Bid joinít, weemdíh naáwádih níi jwáub jüúwá, weembát caandíh weñedih wá bejat pínah níijná, át níijíp wut yuh jī.

⁹ Páant ā níijíchah joinít, queét ít bejep wut jī. Páant í bejchah, yeó aáb jüúwápmant í jwíih enni cúijeh mantih queétdih át jwáub waáwáp wut jī. Pánihna, wébít ā jamni maw cháh pohba caán cúí át chháwáp wut jī.

¹⁰ Páant ā chháwáchah ennit, búdí ít weñep wut jī.

¹¹ Pánihna, wébít ā jamni mawdíh waád juibínit, caandíh beh wili biícidih ít enep wut jī. Pánih ennit, wébít dih wēina, bódicha ít caj yoh ñajap wut jī. Pánih wēi péanit, í ub jüóhni paihnadih wátnit, búdí juib jamni oro, túi chej jamni cáwat pínah, mirra wút jamni chej jumnidihbut caandíh ít wáuhap wut jī.

¹² Caandíh wáh péanit, áwudih ít bejep wut jī. Pánih ũonit, í oo júmuchah, Dios queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī: “Herodes pebhboó níi jwáub bejca bojóó”, át níijíp wut jī. Páant ā níijíchah joinítji jáanit, íih baácna jwáub bejna, biíh namáboó ít bejep wut jī.

Josewá Jesús dih Egipto baácboó í numah jwei béjat

¹³ Páant í jwáub bejat túttimah, José jwuh ā jwáub oo júmuchah, Dioíh ángel caandíhbut nin pah át níj naáwáp wut jī: “Ma jáa bojóó. Bainídih í mawat pínah níijná, Herodes áih soldadowádih wahna caá ā chháap. Pánihna, bainídih, ā índihbut Egipto baácboó waícanjeh ma numah jwei béjeé. Caanná wá níiját pah bóo níi jam jwuhwá”, ángel José dih át níijíp wut jī.

¹⁴ Páant ā níijíchah joinít, chejeh jáanit, Egipto baácna bainídih ā íin biícidih José át numah jwei béjep wut jī.

¹⁵ Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ā báadh jwuhat pah bóo caánboó ít jam jwuhap wut jī. Páant Jesús ā yapachah, Dios naáwát dih naóh yapani nin ā daacátji pah át yapap wut jī: “ ‘Egipto baácboó jamni wá wáuhdih wá bid bojipna caá’, Dios ā níijíp be”, át níj daacáp tajī.*

Herodes neoná weépdih ā mawat túttat

* 2:15 Os 11.1

16 Cúiwādh bohénit biñ namáboó ĩ jwúub bejat doonádih joinít, Herodes-boó búdí át ĩjip wut jĩ. Páñih ĩjñit, Belén tútchidih moón neoná weépdih, caán tútchĩ jwéejdih moondíhbat át mawat túutap wut jĩ. Cúiwādh bohénit débólih caán cúí ā jwíh jígohatjidih ĩ naáwáchah joiníji Herodes ā mawíhñiboó chéne jópchi dée ā bíbohətdih át jéihyop wut jĩ. Páñih jéihna, chéne jópchi namp bíbohñit níhat neoná weépdih át mao yohat túutap wut jĩ.

17 Páant ā mawat túutachah, Dios naáwátdih naóh yapani Jeremías ā daacátji pah át yapap wut jĩ.

18 “Ramá wāt jamni tútchidih moón búdí ñaacátdih ĩ joiná caá. Búdí jĭgahñit, ĩ ñaac juñát búdí ā yána caá. Raquel mi jumená yaádh, judiowā ĩ weha mána yaádh, ĩ wehdih ĩ mao yohochah ennit, búdí ĩ ñaac jūiná caá. ĩ weh ĩ wihcatdih enna, ĩ jĭgahat ā yaicán niit”, át niij daacáp tajĩ. (Jer 31.15)

Joséwā Egipto baácmant ĩ jwúub jūúwát

19 Herodes ā wunat túttimah, Joséwā Egipto baácboó páantjeh ĩt jam jwuhup wut jĩ. Páñih jamnit, bíic chei José ā oo júmchah, Dioíh ángel caandíh jígohñit, nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

20 “Wébítidih mawíhñitji maátaboó ĩ wan beedáh bejep be. Páñihna, caandíh ā ĩnjh Israel baácboó ma numah jwúub bejeé, páant muntih”, át niijip wut jĩ.

21 Páant ā niiját túttimah, jáanit, wébítidih ā ĩn bíicdih Israel baácboó át numah jwúub bejep wut yuh jĩ.

22 Obohjeéhtih, Herodes ā buudát túttimah, ā wūh Arquelaoboó Judea baácđih moondíh át jwúub túut nuúm maáh waadáp wut jĩ. Páant ā jumat doonádih joinít, José caanná ā jwúub bejat pínahdih át úum jenah joyóp wut jĩ. Páñih úum jenah joinít, ā jwúub oo júmchah, Dios caandíh Judea baácboó át chāwát túutcap wut jĩ. Páant ā chāwát túutcah joinít, Judea baácđih yap bejñit, púú Galilea baácna ĩt juibínap wut jĩ.

23 Páñihna, caanná juibínitji, Nazaret wāt jamni tútchiboó ĩt jamup wut jĩ. Caanná ĩ jumchah, Dios naáwátdih naóh yapanit ĩ daacátji pah Jesús át jamup wut jĩ. “Nazaret tútchidih bóo caá, cāacwā Dios ā wahnidih ĩ niijbípna caá”, ĩt niij daacáp tajĩ.*

3

Juan Daabáni cāacwādh ā bohéat (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cāacwādh daabána át chājap wut jĩ. Judea baácđih muú wihcapboó ā pebhna juibínitdih Dios naáwátdih át bohé jwíhip wut jĩ.

2 Nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “ĩñi yéej chājatdih cádahñit, túiniboodíh ñi túut nuumú! Nihat baácđih moondíh Dios ā maáh jumatdih ā jútat pínah bahnijeh ā judhna caá”, át niijip wut jĩ.*

3 Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani Isaiasboó Juan ā bohéat pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Muú wihcapboó nin pah ā niij ñaac bohébična caá: ‘Jwī Maáh ā jūúwát pínah jātih ñi yéej chājatdih cádahñit, túiniboodíh túut nuumñit, caandíh ñi tái páñaá’, ā niijbípna caá”, Isaiás át niij daacáp tajĩ. (Is 40.3)

* 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45   * 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15

4 Juaníh yégueh chóo camello wāt jumni nuñáp yoócjīh nóomnit, ī yacni chóo wut jī. Āih jayáat tōp momo jiwī chóo tōp wut jī. Wūuc joowādih jeémpnit, belo macdihbut āpī déebep wut jī.*

5 Jerusalén tūtchimant, nihat Judea baácmant, Jordán muj jwēejmantbut dawá caandih joyódih Ipī juibínap wut jī.

6 Pánih juibínit, ā bohénachah joinit, ī yéej chājatdih Diosdih Ipī naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah joinit, Jordán mujboó Juan queédih āt daabánap wut jī.

7 Dawá fariseowā, saduceowābut daabáat tūtudih ī juibínachah ennit, Juan queédih nin pah āt jírónih niijír wut jī: “¡Maiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih éum jweíhnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeeb ñi yéej chājatdih ñi cádahícat jīb Dios yeebdíh ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán niit.*

8 Yéej chājatdih yoobópdih cádahnit, túiniboodíh chājat caá yeebdíh náahap.

9 Nin pah ñi niij jenah joicá bojoó: ‘Jon jātih bóo Abraham jwiit judíowā jwī nwo āt jumap wut jī. Pánihna, ā juiená jumna, Dioíhwā caá jwī jumap’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdíh nin pah wā niijná caá: Abraham juiená ñi jumachah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnah túut nuamnít, Abraham juiená pínahdih ā jéih chājna caá. Abraham juiená ñi jumap nin oboh jumni jee dáhna ā nihat pahjeh tigua.*

10 Nin pah ā jumna caá: Yeeb máa nah panihni ñi jumachah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ā jumap. Yeejép dahna quehndih tib yoh bojnit, āih náatnadihbut ā pūd yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, āih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā cáwat pah caandih jepahcannitdih iiguipna ā wahbipna caá.*

11 Wā túttimah jūóhni wā chah wēpni caá. Páant ā jumachah jenah joinit, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuamachah, yeebdíh wā daabána caá. Páant wā daabáat panihni, caánboó yeebdíh Túini Espirito ā wēpatdih búdí ā wāhbipna caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniñih ñi yéejatdih cáwat pah ā chājipna caá, jwáub yéej chājihatdih ñi jenah joicát pínah niijná.

12 Trigo teoni panihni caá. Āih chónadih caóh caj péanit, caán túbna yoobátdihjeh wuh wuúhboó jái yacnit, āih muúboó ā ámhobipna caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chónaboodíh ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah wā túttimah jūóhni caandih jepahnitdih ā túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandih jepahcannitboodíh iiguipna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dūbcan niit”, Juan āt niijp wut jī.

Juan Jesúsdih ā daabáat

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Túttimah, Jesús Galilea baácboó jumniñi bejnit, Juandih ā daabáat tútat túut niijná, Jordán mujna āt dei juibínap wut jī.

14 Obohjeéhtih, daabáihcan, nin pah Juan caandih āt niij jepahap wut jī:

—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodíh ma daabána āta túi tagaá. Meemdíh daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdih āt niijp wut jī.

15 —Páant niijcánjeh, weemdíh ma daabána. Pánih daabánit, Dios āihwādih ā chājat tútat pahjeh tigua jwī chājip. Páant jwī chājachah ennit, cáacwāboó Dios ā wahni wā jumatdih ī jéihbipna caá, Jesús āt niijp wut jī.

—Caán láa bácah, ā túimi nacaá, Juan āt niij jepahap wut jī.

* 3:4 2R 1.8 * 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:9 Jn 8.33 * 3:10 Mt 7.19

¹⁶ Páant niŷ jepahnit, Jesúsdih át daabánap wut jī. Ā daabá péanachah, Jesús muŷna űnhniŷi át aab űnhup wut jī. Pániŷ aab űnhnitjeh, Jesús ā enechah, jeá át jéweah bejep wut jī. Páant ā jéweah bejehchah, jop pah jíghni Túini Espírítu jeámant dei júóhniŷ, caandíh át juí jaamáp wut jī.

¹⁷ Páant ā juí jaamáchah, “Nin wā wūáh, wā oini caá. Caandíh bádí wā wēina caá”, Dios jeámant át niŷjíp wut jī.*

4

*Nemépwā ĩ maáh Jesúsdih ā yéjeahat
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Páant ā daabáát túttimah, Túini Espírítu Jesúsdih muú wihcapboó át numah bejep wut jī, nemépwā ĩ maáh, Satanás, caandíh yeejép ā wutat pínah niŷná.*

² Caánboó jumna, Diosdih túi wúbát túut niŷná, cuarenta yeó jáap át jeémpcap wut jī. Pániŷ jeémpcan, Jesús nuugúp wunna át chāŷap wut jī.

³ Páant ā nuugúp wunuchah enna, Satanásboó ā pebhna juibínit,
—Meém Dios wūáh jumna, nin jee dáhnadih ‘Pan dahna ma jumú’, ma niŷjī, át niŷjíp wut yuh jī.

⁴—Páant wā chāŷcan niít. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niŷ daacáp tajī:

‘Jeémátdihjeh pohba ĩ jeéméchah, cāacwāih caolih túi booni panihni ā jumcan niít. ĩh caolih túi booni ā jumant pínah niŷná, Dios naáwátdih túi joyát caá náahap’, át niŷ daacáp tajī,
(Dt 8.3)

Jesús Satanásdih át niŷ jepahap wut jī.

⁵ Páant ā niŷ jepahat túttimah, Jerusalén, “Dioih tútchi”, ĩ niŷjní tútchina Satanás Jesúsdih át numah bejep wut jī. Caanná numah juibínit, Dioih muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdih át űnhat túutup wut jī.

⁶ Pániŷ űnhat túutnit, nin pah át niŷ naáwáp wut yuh jī:
—Meém Dios wūáh jumna, meemdíh ā wapat pínahdih júutat túut niŷná, ninmant ma űaáp jéen bejeé. Davidji nin pah ā niŷ daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios ĩh ángelwádh meemdíh ā en dawát túutbipna caá. Pánihna, queét meemdíh ĩ jípónih teobipna caá, jee dáhboó míh jíŷha ā buug lájcat pínah niŷná’, át niŷ daacáp tajī,
(Sal 91.11-12)

Satanás Jesúsdih át niŷjíp wut jī.

⁷—Páant wā chāŷcan niít. Dios naáwátdih biih naóh yapani nin pah át niŷ daacáp tajī:

‘űi Maáh Dios ā niŷjátjidih “¿Yoobópdih niít?” niŷ jéihíhna, caandíh űi chāŷat túutca bojó’, át niŷ daacáp tajī,
(Dt 6.16)

Jesús caandíh át niŷ jepahap wut jī.

⁸ Páant ā niŷ jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdih Satanás át numah púuh laab béjep wut jī. Caán jeejína púuh laab juibínit, nihát cāacwā ĩ jumant yoobó Jesúsdih át júutap wut jī. Dawá ĩh bií déedihbat át júutap wut jī.

⁹ Pániŷ júutnit, nin pah caandíh át niŷjíp wut yuh jī:
—Wā pebh bódiŷha caj yoh űajnit, weemdíh ma weñeé. Páant ma weñechah, nihát nin tútchina ā jumatdihbat meémboodíh wā wūhbiŷna caá, Jesúsdih át niŷjíp wut jī.

* 3:17 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35 * 4:1 He 2.18; 4.15

10—**Satanás, weemdíh ma cádah bejeé. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:**

'Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutatdih ma jepahaá', át niij daacáp tají, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niij jepahap wat jī.

11 Páant ā niijíchah joinít, Satanás caandíh át cádahap wat jī. Páant ā cádahat táttimah, Dioíh ángelwāboó Jesús pebh juibínit, caandíh ít teo wáacap wat jī.

Galilea baácdih moondíh Jesús ā bohé jwíhat

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Táttimah, Juandih nemat mēáboó ī nemat doonádih joinít, Jesús Galilea baácna át jwáub bejep wat jī.*

13 Caanjíh jumnihi Nazaret tátchimant bejnit, Capernaum tátchina át juibínap wat jī. Caán tátchi Galilea íim jwēejdih Zabulón, Neftalí ī juimenáih baácji jumni tátchi át jumap wat jī. Caanná juibínit, Jesús át jumap wat jī.*

14 Páant ā jumuchah, Dios naáwát dih naóh yapani Isaías nin ā daacátji pah Jesús át yapap wat jī:

15 “Zabulón, Neftalí ī juimenáih baácji, Jordán muj conanaamánt, íim pebh, Galilea wūt jumni baácdih dawá judíowā nihcannit ī jumna caá.

16 Caanjíh moón dapúnarboó jumnit panihnit Diosdih ít jéih jwáhcáp taga. Pánih jéihcan, iiguipna bejnit déeji ít jumap taga. Obohjeéhtih, Dios ā wahni, yeh íigát panihni, ā túi chājatdih júatnit, queétdih caandíh át jéihyanap taga bŭca”, Isaías át niij daacáp tají. (Is 9.1-2)

17 Caanná jumna, nin pah Jesús át niij naóh bohé jwíhip wat jī: **“Nihat baácdih moondíh Dios ā maáh jumatdih ā jútat pínah bahnijeh ā judhna caá. Pánihna, ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nŭmá”**, át niijíp wat jī.*

Queéj júat maonitdih ájeéh Jesús ā bejat tútat

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Táttimah, Galilea íimna dei juibí, páud bejnit, Simón, ā úud Andrésjīh queéj júat maona, íih ñuodíh ī yoh báhanachah, Jesús queétdih át enep wat jī. Simónboó Pedro ī niijní át jumap wat jī. Pánih ennit, nin pah queétdih át niijíp wat jī:

19—**Weemdíh ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yeebdíh wā bohébiapna caá. Páant wā bohénachah joinít, queejwádih ñi bidat pah, cāacwāboodíh bidnit, wíih doonádih ñi naóhbiapna caá, weemdíh jepahna, wíihwā ī jumap pínah niijná, át niijíp wat jī.**

20 Páant ā niijíchah joinítjeh, íih ñuonádih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wat jī.

21 Pánih chibít yuúp queétdih numah bejnit, Santiago ā úud Juandihbut Jesús át enep wat jī. Queé í ip Zebedeo bícdih íih jáaj chóodih cháudnit, íih ñuonádih ámohna ít chājap wat jī. Pánih ennit, queét chénewádihbut át bid bojop wat jī, caandíh í pej jumap pínah niijná.

22 Páant ā bid bojochah joiná, queétdih bíicmantjeh nihat í tewatdih, í ípdihtat cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wat jī.

Dawá cāacwádih Jesús ā bohéat

(Lc 6.17-19)

23 Pánihna, nihat Galilea baácdih moondíh Jesús ā bohénitdih át numah bohé jibip wat jī. Jwíit judíowā jwí míc wáacat mēuná jumap pah waadnit, Dios ā

* 4:12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * 4:13 Jn 2.12 * 4:17 Mt 3.2

maáh jumát túini doonádih át bohénap wut jī. Pánih bohéna, det wənnitdihbut át boonanap wut jī.*

²⁴ Páant ā chājat doonádih nihát Siria baácdih moonbút it joyóp wut jī. Pánih joinít, dawá mácah wənat jumnit, búdí tubanit, nemép caolih jumnit, wáá wənat jumnit, jéih wálicannitdihbut it əb juibínap wut jī. Nihát i əb juibínitdih Jusús át boonanap wut jī.

²⁵ Páant ā chājat doonádih joinít, Galilea baácdih moón, Diez Tútchinadih moón, Jerusalén tútchidih moón, Judea baácdih moón, Jordán məj conanaamánt moonbút dawá caandih it pée bejep wut jī.

5

Jeé ñaj yacapboó ded pah jumnitdih Dios ā wēi enatdih Jesús ā bohéat
(Lc 6.20-23)

¹ Dawá ā pebh i juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó páuh laáb juibínit, Jesús caanjih át chúudap wut jī. Páant ā chúudachah, ā bohénitbut ā pebhna it juibínap wut jī.

² Páant i juibínachah ennit, queétdih bohéna, nin pah át niij naóh jwíhip wut jī:

³ “Det moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatdih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queétdih ā teo wáacipna caá, Dios ā maáh jumapboó i táí jumat pínah niijná.

⁴ “Det i yéejatdih jġahnit, bita i yéejatdihbut jġahnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queétdih táí teo wáacnit, i yéejatdih ā yohochah, i jġahat ā yaibipna caá.*

⁵ “Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, nin baác jáap ā jumachah, queétdih maáta pínah ā waadábipna caá.*

⁶ “Det nəugúp wən babhbíhnit panihnit yoobópdi chājat pínadih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queétdih ā teo wáacipna caá, caandih i táí jepahat pínah niijná.*

⁷ “Det bitadih jġah en teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queétdih ā jġah en teo wáacipna caá.

⁸ “Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdi jənah joinítidih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Diosdih i enbipna caá.*

⁹ “Det bitadih míc jūihñat tútcan, táí bíicdi chājat túttnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wā weh caá’, queétdih ā niijbipna caá.*

¹⁰ “Det Dios ā náahat pah i chājat jīb bitaboó queétdih yeejép i chājachah yuhna, caandih cádahcannitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Dios ā maáh jumapboó i jumbipna caá.*

¹¹ “Wíihwā ñi jumat jīb bita yeebdih i jūihñachah, yeejép i chājachah, i yee naóh yacachah, yeebdih wēi ennit, wā teo wáacipna caá.*

¹² Dios naawátidih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép itát chāj waawáp tajj. Pánihna, queétdih i chājatj pahjeh bita yeebdihbut yeejép i chājipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdih búdí ā táí chājipna caá.

* 4:23 Mt 9.35; Mr 1.39   * 5:4 Is 57.18; 61.2   * 5:5 Sal 37.11   * 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2   * 5:8 Sal 24.3-4   * 5:9 Pr 12.20   * 5:10 1P 3.14   * 5:11 1P 4.14

Páant ã túi ch̄jāat pínahdih jéihnit, bita yeebdíh yeejép ĩ ch̄jāchah yuhna, ñi túi weñeé”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jī.*

Núumni, jiiát panihnit Jesúhwã ĩ jumat
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 “Yeéb nin baácboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijih ñipĩ buiná caá, jeémát ã nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwwáboó nihat bitajeéh jumna, queétdih ñi túi teo wáacna caá, ĩ túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. Páant ã buicáh, caandih yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwã jéihcanjeh, ĩ wid ch̄ibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadih teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

14 “Yeéb nin baácboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi túi ch̄jāchah ennit, bitabat biíc yoobó Dioih namáboó ĩ jéih bejna caá. Jeejih jumni tútchidih dedé jāhat wihcah, nihat cáacwã ĩ túi enat pah, yeéb ñi túi ch̄jātdihbut nihat ĩ túi enna caá.*

15 Jiiát dahdih jiiñit, pamap dahjñh cáacwã ĩpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandih japboó ĩpĩ jii cáagna caá, nihat muá diitboó jumnit ĩ túi enat pínah niijná.*

16 Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebbút bitadih ñi túi ch̄jāá. Páant ñi túi ch̄jāchah ennit, ñi ĩp jeámant bóodih cáacwã ĩ wēi naóhbirna caá”, queétdih Jesús ãt niijíp wut jī.*

Moisés ã wutatji

17 “Nindihbut yeebdíh wã jéihyaat túatna caá: Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit ĩ daacátjidihbut yohodih wã jūóhcan beé. Queét ĩ daacátjidih yoobópdih cáacwãdih jéihyanit, ĩ niijátji pah biíc yoobó ch̄jāat túat niijná, wã jūáwáp be.

18 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Péeni yeó jāap jātih, Moisés ã wutatji ã buúdcán niit. Nihat ã daacátji pah ã yap beedáát pínah jātih, nin baác, jeábut ã buúdcán niit.*

19 Ded biíc wutatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, niijní, bitadihbut yap yohat túatni, Dios ã maáh jumapboó oboh jumni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã wutatdih túi jepahna, bitadihbut jepahat túatni, Dios ã maáh jumapboó maáh ã jumbipna caá.

20 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowábut ‘Dios ã wutatdih jwĩ túi jepah beedána caá’, niijná yuhna, ĩ túi ch̄jācan caá. Pánihna, Dios ã wutatdih yeébbodíh queét chah túi jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ã maáh jumapboó ñi juibícan niit”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jī.

Íijat
(Lc 12.57-59)

21 “Ñi nuowádnih nin pah ĩ niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joiij tagaá: ‘Cáacwãdih ñi mao yohca bojó. Ded cáacdh mao yohnidih peéh ch̄jāat ã jumbipna caá’, ĩ niijátjidih ñit joiij tagaá.*

* 5:12 2Cr 36.16; Hch 7.52 * 5:13 Mr 9.50; Lc 14.34-35 * 5:14 Jn 8.12; 9.5 * 5:15 Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33 * 5:16 1P 2.12 * 5:18 Lc 16.17 * 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17

22 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ded biíhdih íjna, cāacdih mao yohnidih í peéh chājat pah, caandihbut peéh chājat ā jumbipna caá. Ded biíhdih júihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ā niijátji júib, peéh chājat túatnit pehbboó í ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépbah caá’, niijni iiguípna bejni pínah ā jumna caá.

23 “Diosdih wefedih juibína, sacerdotedih nuñúpdih ñi mao wūhat tútat pínah jātihbitjeh, biíh yeebdíh ā íjatdih náhninit, nin pah ñi chājaá:

24 Ñi wāhni pínah nuñúpdih jwej jwūhñit, ā pebhna jwūub bej, ñi múc ámoohoó. ‘Páant wā chājatjidih wā jīgahna caá. Chéneji wā jwūub chājcan niít, páant muntih. Pánihna, weemdíh ma íj jenah joyátidih ma cádaahaá’, ñi niijí. Páant ñi múc ámohat túttimah, Dioíh muuná caandih wefedih ma jwūub bejeé, bca.

25 “Biíhdih ma júib buudáatdih bidnit, cāacwādh peéh chājat túatni maáh pebhna naóh yacadih meemdíh ā ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chājat túatni pehbboó ñi juibiát pínah jātih, meemdíh ā naóh yaccat pínah niijná, caanjíh ñi múc ámoohoó. Páant ñi chājchah nihna, yeebdíh āta naóh yac tagaá. Páant ā naóh yacachah joinít, peéh chājat túatniboó meemdíh nemat muúboó āta nemat túat tagaá.

26 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caán nemat muúboó ñi júib chāj beedáat pah bóo ñi jum jwūhbiipna caá. Caán júib chājat túatnidih júib chāj péanit, ñi bacbiipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jí.

Bitá weha mánañih yeejépbah chājcat

27 “Ñi nuowādh nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Bitá weha mánañih yeejépbah ñi chājca bojoó’, í niijátjidih ñit joijí tagaá.*

28 Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded yad wilijíh yeejépbah chājcan yahna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejépbah átāt chāj péanap taga. Pánihna, yaddihbut biíc yoobó muntih ā yapna caá.

29 “Ma jéihyempant bóo quíbjíh en ñinahnit, yeejépbah chājna, caan dáhdih wāat yohat pah, caán yéj chājatdih ma cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih quíib dahdih ma wāat yohochah, caan dájhéh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjíh iiguípna bejna, chah yeejépbah pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejépbah chājatdih cádahat caá náahap.*

30 “Míih jéihyempant bóo téihyáñih yeejépbah chājna, caán téihyadh ma dúc bóod yohat pah, caán yéj chājatdih ma cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyadh ma yohochah, caán téihyáhéh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyáñih iiguípna bejna, chah yeejépbah pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéj chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih āt niijíp wut jí.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 “Ñi nuowādh nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wāhñit, caántdih ñi jéih yohna caá’, ít niijíp wut yah jí.*

32 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ájeéh bóli biíh newéñih yeejépbah mi chājat jújbjeh, newé caántdih ā jéih yohna caá. Páant mi

* 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

chājcah yahna, ã yohat túttimah, biíhjíh mi jwúub áa jumna, caanjíh yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitjíh jwúub áa jumna, yeejép í chájna caá”, Jesús át niijíp wut jí.*

Ded pah yoobópdih jwí naáwát pínah

33 “Jon játih moondíh nin pah í níj naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá: “Dios ã enechah, wã niiját pah wã chájbična caá. Páant wã chájcah, weemdíh ã peéh chájna naáh”, niijnít, ñi niiját pahjeh chájat caá náahap’, ít niijíp wut jí.*

34 Obohjeéhtih, yeéboó ñi niiját pah chájhcan, Dios ã wátjíh niijcánjeh, ‘weemdíh peéh chájna’, niijná, biíh wátjíhjih ñipí niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdíh wã naóhna caá: ‘Jeá túini ã jumat pah, wã niiját biíc yoobó wã chájbična caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, ‘jeá’, niijná yahna, Dios ã maáh jumapboó ã jumachah, ã wátidih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chájap.

35 ‘Nin baác túini ã jumat pah, wã niiját biíc yoobó wã chájbična caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, ‘baác’, niijná yahna, nin baácidih moondíh Dios maáh ã jumachah, ã wátidih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chájap. ‘Jerusalén tútchi túini ã jumat pah, wã niiját biíc yoobó wã chájbična caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, Jerusalén jwí Maáh chah wépní ã ñíoni, caandíh jwí weñat pínah tútchi, oboh jumni tútchi nihcah, biíc yoobó mantih niijná caá ñi chájap.*

36 ‘Wã báadhna, wã niiját pah yoobópdih wã chájbična caá’, ñi niijchah, biíc yoobó ã túican caá. Diosjeh yeebdíh ã jéih báadhdat túutna caá. Caanjéh ñíih waó yoócdih jéih baabána, ã jéih jwúub eyana caá. Yeéb áihwã jumna, ñíih bácahjíh niijná yahna, áih wátjíh niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chájap.

37 Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niijí: ‘Páant wã chájbična caá’, níj, ‘Páant wã chájcah níit’, ñi niijí. Chah dawá jacna ñi niijchah, ã túican caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Jwí peéh cháj jwúubacat

(Lc 6.27-36)

38 “Ñi nuowádih nin pah í níj naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá. ‘Biíh míih quíib dahdih ã béuh mawat pahjeh, meembút caandíh béuh mao jwúubanaá. Míih maó doóbdih ã daj mawat pahjeh, meembút caandíh daj mao jwúubanaá’, ít niijíp wut jí.*

39 Obohjeéhtih, weéboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Meemdíh yeejép chájnidih yeejép ma cháj jwúubaca bojoó. Ded meemdíh íjnit, míih jéihyepmant bóo páo túibdih ã mawachah, biámantbut ma júutú, mawíhna, ã jwúub mawat pínah niijná.*

40 Biíhboó ded pah ma chájatjí jíib meemdíh ã naóh yacachah, peéh chájat túutniboó míih camisadih meemdíh naóh yacnidih ã wáhat túutachah, caandíh wáhnit, ma ñoní jih bóo chóodihbut ma wáhuú.

41 Biíhboó áih bíí déedih namá tacdih meemdíh ã ñuo wáhat túutachah, meéboó ã jaibíat pínahna ma ñuo wáhaá.

42 Ded ã náahatdih meemdíh ã wúbúchah, ma wáhuú. Biíh meemdíh ã wáíhichah, caandíh ma wayaá”, Jesús át niijíp wut jí.

Jwúutdih eníhcannitdih Jesús ã oyat túut

(Lc 6.27-28,32-36)

* 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11 * 5:33 Lv 19.12; Nm 30.2; Dt 23.21 * 5:35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12 * 5:38 Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21 * 5:39 Lm 3.30

43 “Ñi ñəwādiḥ nin pah ī niŷ naóḥ bohéátjidiḥ yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Ñijeéḥ jumnitdiḥ ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdiḥ eníhcannitdiḥ eníhcat caá náahap’, it niijíp wut jī.*

44 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdiḥ wā naóhna caá: Yeebdiḥ eníhcannitdiḥ oinit, ñi táí chājaá. Det yeebdiḥ yeejép ī chājachah, Diosdiḥ ñi uúbá, queétdiḥ ā táí chājat pínah niijná.

45 Pániḥ chājna, jwī íp jeámant bóo ā weḥ ñi jumbipna caá. Diosboó nihāt cāacwādiḥ biíc yoobó ā táí chājna caá. Yeejépwādiḥ, táinitdihbut yeó ā táí chāhat túutna caá. Ā wutatdiḥ jepahnitdiḥ, jepahcannitdihbut mah ā buugát túutna caá. Cāacwādiḥ biíc yoobó Dios ā táí chājat pah, yeebbút biíc yoobó ñi táí chājaá.

46 Yeebdiḥ oinitdihjeh ñi oi jwūbanachah, dedé pínah nihcan caá. Romano maáta ī uúbát túutni dinerodiḥ uúbhniitboó tēbit yeejnit jumna yuhna, páant ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeéb wīhwāboó nihatdiḥ oinit, biíc yoobó teo wáacat caá náahap.

47 Yeéb ñi déewādiḥjeh míc jwāáhniit, ñi wēi naóḥ uúbúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdiḥ jéihcannit yuhna, biíc yoobó ī chājna caá. Obohjeéhtih, yeebboó nihatdiḥ ñi táí wēi jwāáá.

48 Jeámant bóo jwī íp nihatdiḥ táí chājni ā jummat pah, ā weḥ jumna, biíc yoobó yeebbát nihatdiḥ táí chājnit ñi jumúú”, Jesús āt niijíp wut jī.*

6

Ded pah caá jwī táí chājat

1 “Dios táinidiḥ ā chājat túutuchah jepahnit, ‘jñi enee! Dios ā wutat pah wā táí chājna caá’, bitadiḥ ñi niijcá bojoó. Pániḥ bita ī wēi enat pínahdihjeh bidna, ī wēi naáwátjeh ñi táí chājat jīb wāat jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdiḥ ā wāhcan niit.*

2 “Moh yeejnitdiḥ teo wáacna, bitadiḥ ñi júutca bojoó. Táí chājnit pah jígohniitboó nihāt ī wēi enatdiḥ bidna, ded pah ī chājat pah ñi chājca bojoó. Queét namánaboó jumnitdiḥ, jwiit judiowā jwī míc wáacat muunáboó jumnitdihbut ípī wāhna caá, dawá queétdiḥ ennit, ī wēi naáwát pínah niijná. Queétdiḥ ī wēi naáwáchah, ī táí chājatjī jīb dée ī bíbohna caá. Diosboó ī táí chājatjī jīb queétdiḥ ā jwūb wāhcan niit.

3 Obohjeéhtih, moh yeejnitdiḥ teo wáacna, bíh ma chéen yoobát ā jumuchah yuhna, caandíḥ júutcanjeh, ma wāhúú.

4 Páant moh yeejnitdiḥ ñi teo wáacachah, cāacwā ī encaḥ yuhna, Diosboó ā enna caá. Pániḥ enna, caanjéh ñi táí chājatjī jīb yeebdiḥ ā wāhbiḥna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Ded pah caá jwī uúbát (Lc 11.2-4)

5 “Diosdiḥ uúbhna, táí chājnit pah jígohniitboó nihāt ī wēi enatdiḥ bidna, ī uúbát pah yeébbó ñi uúbhca bojoó. Queétboó uúbhna, jwiit judiowā jwī míc wáacat muunáboó, namánaboobát ñuhniit, Diosdiḥ ī uúbhna caá, dawá queétdiḥ ennit, ī wēi naáwát pínah niijná. Páant cāacwā ī wēi enatjeh caá ī uúbát jīb dée.*

* 5:43 Lv 19.18

* 5:48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13

* 6:1 Mt 23.5

* 6:5 Lc 18.10-14

⁶ Obohjeéhtih, yeéboó Diosdih úbát túut niijná, ñíh tólihboó ñi nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwí íp jwí jéih enca naáhdih ñi úbú. Pánihna, cáacwá í encah yuhna, jwí ípboó yeebdíh ennit, á túi joibína caá. Pánih joinít, ñi úbúchah, yeebdíh á túi teo wáacbína caá.

⁷ “Dawá láa nin jacnajíhjuh wá úbúchah, Dios weemdíh á túi jepahbína caá, caandíh jéihcannitboó í niij jengah joiná yuh caá.

⁸ Pánihna, queét í úbát pah ñi úbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi úbát pínah jātíh, jwí ípboó ded pah ñi náahatdih á jéihna caá.

⁹ Pánihna, yeéboó nin pah jwí ípdih ñi niij úbú:
‘Paá, meém jeáboó jumni, chah túini ma jumuchah, meemdíh jwí wéina caá.
Ma wát chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá.

¹⁰ Nihat meém maáh ma jumatdih jéihnit, í jepaha naáh. Ma wutuchah, jeáboó jumnit í túi jepahat pah, nin baácdih moonbút í jepaha naáh.

¹¹ Yeó jáap jummat pah jwí jeémát pínahdih ma wúhuú.*

¹² Bitá jwiítidih í yéej chājatdih jwí yohat pah, meembát jwí yéej chājatdih ma yohoó.

¹³ Nemépwá í maáh jwiítidih á yéejahichah, ma teo wáacá, jwí yéej chājcat pínah niijná. Páant jwí úbúchah, meém jwí Maáh chah wēpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumuchah, yeó jáap jummat pah nihat meemdíh í wēi naáwát caá náahap. Páant tí á jumna h’,

Diosdih ñi niij úbú.

¹⁴ “Bitá yeebdíh í yéej chājatdih ñi yohochah ennit, jwí íp jeáboó jumnitub yeéb ñi yéej chājatdih á yohbína caá.

¹⁵ Obohjeéhtih, bitá yeebdíh í yéej chājatdih ñi yohcah, jwí ípbut ñi yéej chājatdih á yohcan niít”, Jesús át niijíp wut jí.*

Ded pah caá jeémp jwuhcan jwí úbát

¹⁶ “Diosdih túi úbát túut niijná, jeémp jwuhcan, jīgahnit pah ñi jígocha bojoó. Páant tigaá túi chājnit pah jígohnitboó ípí chājap. Cáacwá queétdih í wēi naáwátidih bidna, queét íh móotdih jígahni pah í chājna caá. Páant í chājachah, jeémp jwuhcannit í jummatdih nihat ennit, ‘Queét túinit caá’, í niij wéina caá. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá: Cáacwá queétdih í wēi naáwátjuh í jeémp jwuhcat jíib dée á jumna caá. Diosboó queétdih á wēi naóhcan niít. Queét í chājat pah ñi chājca bojoó.

¹⁷ Obohjeéhtih, yeéboó jeémp jwuhcan, ñíh móotdih túi chocnit, yeó jáap jummat pah ñi túi míc ámohat pah ñi chājaá.

¹⁸ Yeéb páant ñi chājachah, ñi jeémp jwuhcatdih cáacwá í jéihcah yuhna, jwí ípboó á jéihbína caá. Jwí íp, jwí jéih enca naáh, ñi jéeh jumnit, jeémp jwuhcanjuh, ñi úbúchah, á enbína caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jwuhcan, ñi úbát jíib yeebdíh á túi chājbína caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwí bíbohāt (Lc 12.33-34)

¹⁹ “Nin baácbóo jum jwuhna, ‘Wíih pínahjuh caá’, niij jengah joinít, bíí déedih dawá ñi úb ámohca bojoó. Nin baácbóo jumni á moopáh bejbína caá. Bíih moópcannidih bitaboó í nūmbína caá. Pánihna, nin baácdih bóo bíí dée búndni pínahjuh á jumuchah, caandíh ñi en ñinahca bojoó.*

* 6:11 Pr 30.8-9   * 6:15 Mr 11.25-26   * 6:19 Stg 5.2-3

20 Obohjeéhtih, bíí déedih ñi en ñinahat pah Dios ã weñat pínahdih túi jenah joí chãjnit, búdí jíib jamni panihnidih jeáboó ñi bíbohbična caá. Caán ñi bíbohniiboó ã moópcan niít. Nuumnít í jéih ub bejcan niít. Pánična, caanná ñi bíbohah pínah ã buúdcán niít.

21 Dios pebhboó ñíih búdí jíib jamni panihni ã jamuchah jéihnit, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñíih búdí jíib jamnidih bíbohniit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús ãt niijíp wat jí.

Ded pah jwí jenah joyátdih jwí chãjat

(Lc 11.34-36)

22 “Jiát ã túi yeh iiguíchah, jwí túi jéih enat pah, Dios ã weñat pínahdih túi jenah joinít, táinidih ñi chãjbična caá. Ded pah ñi jenah joyátdihjeh ñi chãjbična caá. Táinidih jenah joinít, táinidih ñi chãjbična caá.

23 Obohjeéhtih, táicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi chãjbična caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, tubit yeejép ñi chãjat ã jambična caá”, Jesús ãt niijíp wat jí.

Dinerodih búdí bidna, Diosboodih ñi jéih bidcat

(Lc 16.13)

24 “Ded Diosdih oini ã weñat pínahdih chãjna, tubit pohba dinerodih ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiniiboó Diosboodih ã oican caá. Dinerojíhjih wéini jamna, Diosboodih ã náahcan niít. Pánična, Diosdih, dinerodihbut bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús ãt niijíp wat jí.

Dios ã wehdih ã túi en dawát

(Lc 12.22-31)

25 “Nin pah yeebdíh wã jwáub naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dúwát pínah yéguenadihbut ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, caandíh bidat chah Diosjeéh ñi túi jumat pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dúwát pínahdihbut ã wãhbična caá, ñi túi jumat pínah niijná.

26 Jwébehwádih ded pah Dios ã en dawátdih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wihcan, jeémát í ámohat muanádihtub í bíbohcah yuhna, jwí ípboó queétdih túi en daoná, í jeémát pínahdih ápí wãhna caá. ¡Obohjeéhtih, jwébehwádih ã oyat chah yeébboodíh Dios ã oina caá! Pánih oinit, yeebdíhbut ã túi en daobípna caá.

27 Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túat nuumcán niít. Pánična, búdí ñi jenah joyát dedé pínah niican caá.

28 “Ni dúwát pínah yéguenadihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. Jiadih bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ápí teocan caá.

29 Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih túini yéguéh chóodih ðeonít, ã túi jíghat chah cháanaboó ã túi jíghona caá.*

30 Caán cháanadih Diosboó ã túi jíghat túatna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buú déedih jam, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwã ípí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jamuchah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yéguéh dée pah ã wãhat chah yeébboodíh Dios yéguéhdiñ ã wãhbična caá. Pánična, caandíh búdí jenah joicánjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó.

*

6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

31 Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínahdihbut bádí ñi jenah joicá bojoó.

32 Diosdih jéihcannitboó bíí déedih tubit ñpĩ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, jwĩ ñp jeáboó jumni, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdíh judhatdih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih ñi táí jenah joyoó.

33 Bíí déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jummatdih bidnit, caandíh ñi táí jepahaá. Pánih jepahnit, ãih túini doonádih bitadih ñi naáwá, queébtut caandíh ñi jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã wāhbipna caá.

34 Cheibit dedé ã yapat pínahdih bádí ñi jenah joicá bojoó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh ã teo wáacbpna caá. Buu ded pah ñi chājatdihjenah jenah joyát caá náahap. Biñ yeó jáapdih bóo pínahdih tubit ñi jenah joicá bojoó. Dios yeebdíh en daonít, ã táí teo wáacbpna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

7

*“Yeejépwā caá”, bitadih niñ jāihcat
(Lc 6.37-38,41-42)*

1 “ ‘Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít.

2 Bitadih ‘Ápĩ táí chājcan caá’, ñi niñ enat pah, Diosboó yeebdíhbut bíic yoobó ã niñ enbipna caá.*

3 Nin pah yeéb ñipĩ chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumachah, caandíh ñi táí enna caá. Caán bainí oj ã jumachah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéej chājatbitdih ñipĩ enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh bádí quíib becát ã jumachah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, bádí yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj?

4 Yeebdíh bádí quíib becát panihni ã jumachah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weemboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Pánihat pah, bádí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tubit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádahá’, ñipĩ niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, bádí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí ñi yéej chājatdihjenah ñi jenah joí?

5 Páant niijnít, túinit pah jíghonit ñi chājat pahjeh mantih yeebbút bíic yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh bádí quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat túttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih táí jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, ã yéej chājatdih ñi jéih cádahat tútutbipna caá.

6 “Mujjiowā panihnit yeejépwā Diosdih náahcannitdih ãih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwáchah, caandíh joí íjnit, yeebdíh tubit yeejép ñta chāj taga. Momo mñuwā panihnit, íí náah chājnitdih Dioih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Queédih ñi naáwáchah, joíihcan, bádí jíib jamni jeé tíbnadih momo mñuwā bepédih ñi wid chuñat pah, caán túini doonádih ñta yoh tagaá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Diosdih jwĩ wáibúchah, ã jepahat
(Lc 6.31; 11.9-13)*

* 6:34 Sal 55.22; 1P 5.7 * 7:2 Mr 4.24

7 “Diosdih wábhna, ñi wábh cádahca bojoó. Páant ñi wábhchah, ded pah ñi wábatdih Dios yeebdih á wáhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidnit, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdih á wáhbipna caá. Jêc panihnidih wámp mao cádahcah, Dios á wátbipna caá.

8 Det Diosdih túi wábhnit, í wábtjidihi í bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandih í jwááhbipna caá. Det í wámp mawachah joinit, jêc panihnidih Dios queétdih á wátbipna caá. Pánihna, yeó jáap jumata pah Diosdih ñi wábhchah, yeebdih á jepahbiipna caá.*

9 “¿Pan dahdih ñi wááh yeebdih á wábhchah joinit, jee dáhboddihi caandih ñita wáh taniit? Ñita wáhcan tagaá.

10 ¿Queejdih á wábhchah, bucdih ñita wáh taniit? Ñita wáhcan tagaá.

11 Yeéb yeéjnit jumna yahna, ñi wehdih táinidih ñipí wáhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yeéjcani jumna, túini ñi wáhat chah caandih wábhnitdih á wáhbipna caá.*

12 “Bita yeebdih í túi chájat pínahdih ñi náahat pah, yeebbát bitadih ñi túi chájaá. Queét yeebdih í túi chájach yahna, yeéboó queétdih ñi túi chájaá. Páant tigaá Moisés á wutatji, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátjibut á niijíp”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.*

*Bainí jêc naáwát
(Lc 13.24)*

13 “Jeáboó bejihna, Diosdih túi jenah joinit, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, á weñat pínahdih ñi chájbipna caá. Pánih chájnit, bainí jêc panihni á jumachah yahna, á pebhna bejni bainí namádh ñi jéih ñáan bejbipna caá. Obohjeéhtih búdi jêcdih waadnit, búdi namádh ñi bejehchah, dedé buwat á wihcan niit. Páant á buocah, dawá jenah joicánjeh iiguipna bejni namádh bejna, buadnit í jumbipna caá.

14 Obohjeéhtih, bainí jêcdih waadná, bainí namáboó ñi ñáan bejehchah, túi jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pebhboó yeéb ñi bejihchah, á buwachah yahna, caandih túi jenah joinit jumna, ñi jéih buájábipna caá. Pánih ñáan bejna, Dios pebhboó juibinit, páantjeh ájeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit túi jenah joinitjeh caán namáboó í jéih ñáan bejbipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.*

*Cāacwā ded pah í chájatdih ennit, ded pah í jumatdih jwí jéihyat
(Lc 6.43-44)*

15 “Ñi túi chája chaáh. ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét táinit pah jigohna yahna, í jenah joyátboó yeejép á jumachah, yeebdih í yeéjaáhbipna caá.

16 Queétdih beh enat tánt niijná, ded pah í chájatdih ñi túi eneé. Yeejép í chájachah enna, yeejépwá í jumatdih ñi jéihbipna caá. Í túi chájachah enna, táinit í jumatdih ñi jéihbipna caá. Nin pah caá á jumap: Ded óot nah iguúh pihana ápi quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna ápi quehcan caá.

17 Túini nah túini dahna á quehna caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna á quehna caá.

18 Túini nah yeejép dahna á quehchah, yeejép nahbut túini dahna ápi quehcan caá.

* 7:8 Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13 * 7:11 Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15

* 7:12 Lc 6.31 * 7:14 Sal 1.6; Pr 4.18-19

19 Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit, cǎacwǎ ĩpĩ cǎo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chǎjnitdih Dios ǎ yohbipna caá.*

20 ‘Dios naáwǎtdih naóh yapani wǎ jumna caá’, niǐj yeenitdih nin pah ñi beh enbipna caá: Ded pah ĩ chǎjatdih enna, yeenit ĩ jumatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús ǎt niǐjíp wut jǐ.*

*“Meemdíh wǎ jéihcan caá”, Jesús ǎ niǐját
(Lc 13.25-27)*

21 “Dawǎ weemdíh ‘Maá’, niǐjnit jumna yuhna, jeáboó ĩ juibican niít. Wǎ ĩp jeáboó jumni ǎ weñat pínahdih chǎjnitjeh ǎ maáh jumupna ĩ juibibipna caá.

22 Péeni yeó jáapnadih wǎ ĩp ǎ maáh jumupna waadíhñit, dawǎ weemdíh jepahcannitjibut nin pah ĩ niǐjbipna yuh caá: ‘Maá, ma wēpatjǐh ma naáwǎtdih jwiít jwǐ naóh yapanap jǐ. Ma wēpatjǐh nemépwǎdih jwǐ bacat túttup jǐ. Cǎacwǎjeh ĩ jéih chǎjca naáhdih ma wēpatjǐh jwǐ chǎj júttup jǐ’, ĩ niǐjbipna yuh caá.

23 Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wǎ jéihcan caá! ĩYeejép chǎjnitjeh ñi jumna caá! Pánih jumnit, wǎ pebhna ñi waád jǎóhca bojó’, queétdih wǎ niǐj jepahbipna caá”, Jesús ǎt niǐjíp wut jǐ.*

*Chéne muú teonit naáwǎt
(Lc 6.47-49)*

24 “Ded wǎ bohéatdih joí jepahna, muú chǎj pooni panihni ǎ jumna caá. Túi jenah joiná jwumáp baácdih numah baád waadánit, ǎih jagápdih ǎ túi dodhdop be.

25 Caán muúdíh ǎ péaat túttimah, búdí mah jǎóh, muj búdí daab béj, búdí johlitbut ǎ jǎúwáp be. Páant túbit ǎ johochah yuhna, caán muú numah dodhni jumna, ǎ áaccap be.

26 Obohjeéhtih, ded wǎ bohéatdih joiná yuhna, jepahcan, túi jenah joicánni muú chǎjni panihni caá ǎ jumap. Caánboó óonjihbitjeh baád waadánit, ǎih jagápdih ǎ dodhdop be.

27 Caán muúdíh ǎ péaat túttimah, mah búdí jǎóh, muj daab béj, búdí johlitbut ǎ jǎúwáp be. Pánih búdí ǎ johochah, caán muú áacna, búdí ǎ yáanap be”, Jesús ǎt niǐjíp wut jǐ.

28 Páant ǎ niǐj naáwáchah joiná, cǎacwǎ ĩt joí wáhi bejep wut jǐ.

29 “Caán túi jéihni pah jwiítidih ǎ niǐj bohéna caá. Moisés ǎ wutatjidih bohénit páant ĩpĩ niǐj bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yoobópdih tigaá maáh ǎ jumap”, ĩt mǐic niǐjíp wut jǐ.*

8

*Bácah moópnidih ǎ booaat
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

1 Páant niǐj naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacapboó cháudniji ǎ bohénitdih ǎt numah dei bejep wut jǐ. ǎ dei bejehchah ennit, dawǎ ájeéh ĩt pée bejep wut jǐ.

2 Páant ĩ bejehchah, bácah moópni jwǎáhñit, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ǎt niǐjíp wut jǐ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booaana caá, Jesúsdih ǎt niǐjíp wut jǐ.

* 7:19 Mt 3.10; Lc 3.9

* 7:20 Mt 12.33

* 7:23 Sal 6.8

* 7:29 Mr 1.22; Lc 4.32

3 —**Júu!** Wēinit meemdíh wā booana caá, caandíh teo jáhanit, át niijíp wut jī.

Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā moopát át ñuumáh bejep wut jī.

4 —**Meemdíh wā booaatjidih bitadih ma naóhca bojoó.** Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naawádih ma bejeé. Caanná juibínit, míh bácah ā ñuumátjidih ma júutú. Moisés ā wutatji pah sacerdotewā ī cáo wáhat pínah niijná, chéne jopwádih ma wáhuú, Dios meemdíh ā booaatjidih ī jéihyat pínah niijná. **Túttimah, ma déewájeéh ma jwáub jumachah, ā táuibpna caá,*** Jesús caandíh át wēp niijíp wut jī.

Soldadowā ī maáhdih teo wáhnidih Jesús ā booaat
(Lc 7.1-10)

5 Túttimah, Jesús Capernaum tútchina ā juibínachah, Romano cien soldadowā ī maáh ā pebh juibínit, nin pah caandíh át niijíp wut jī:

6 —Maá, weemdíh ma teo wáacá. Weemdíh teo wáhni búdí wánná, wíih muáboó ā lajna caá. Áih bácah jwioní ā jumachah, búdí tabanit, ā jéih bejcan caá, Jesúsdih át niijíp wut jī.

7 —**Caandíh boooanadih wā bejmi caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jī.

8-9 —Obohjeéhtih, Maá, wíih muúná ma bejcah, ā táimi nacaá. Weem cháh wēpni ma jumachah, 'Wíih muúdíh ma waád júúwú', niijni dée nihcan caá. Ma naawáchahjeh, weemdíh teo wáhni ā boobipna caá. Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ī wutna caá. Weembát soldadowádh wutni caá. Bícdih 'Ma bejeé', wā niijíchah, ápi bejna caá. Bíhdih 'Ma júúwú', wā niijíchah, ápi júóhna caá. 'Nindih ma chájaá', wā niijíchah, páant ā chájna caá. Weém wutni jumna, meembát wutni ma jumatdih wā jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdíh teo wáhni ā boobipna caá, soldadowā ī maáh Jesúsdih át niijíp wut jī.

10 Páant ā niijíchah jói wēinit, Jesús ájeéh péenitdih nin pah át niijíp wut jī:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin soldadowā ī maáh judío nihcan yáhna, Diosdih ā túi jenah joiná caá.** Caandíh teo wáhnidih wā booaat pínahdih át jéihyep taga. Weemdíh caán ā túi jenah joyát pah, ded judío bíic yoobó jenah joinídh wā en jwáhcan caá.

11 Yeebdíh wā naóhna caá. Péeni láa bita judíowā nihcannit, nihát baácdih moón Diosdih túi jenah joinit, jeáboó Dios ā maáh jumapna dawá ī juibíbpna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob bíicdih ī jeémpbipna caá.*

12 Obohjeéhtih, judíowā Dios ā maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dupánapboó ā wahbipna caá. Caanná ā wahnitboó búdí jígahnit, íih maodíh ī néh cháác juibíbpna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

13 Páant queédih niijíp péanit, soldadowā ī maáhdih nin pah át jwáub niijíp wut jī:

—**Míih muúná ma jwáub bejeé. Meemdíh teo wáhni booni ā jumna caá.** 'Jesús caandíh ā boobipna caá', ma niijíp jenah joyát pahjeh ā yapna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, áih muáboó jumni caandíh teo wáhni át boonah wut jī.

Pedro chúhdhíh Jesús ā booaat
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Páant niijíp péanit, Jesús ā bohénitdih át jwáub numah bejep wut jī, páant mantih. Pánih bejna, Pedroih muúná juibínit, it waad béjep wut jī. Pánih waad

* **8:4** Lv 14.1-32   * **8:11** Lc 13.29   * **8:12** Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28

béjnit, Pedro chüd bádí pahat wænna, mi ñajat chóoboó mi ñajachah, Jesús át enep wut jī.

¹⁵ Páñih ennit, miíh téihyadhí ā teo jāhanachahjeh, pahat át dúucach bejep wut jī. Páant ā dúucachah joinít, caántboó ñah ñuhnit, Jesúsdiñ jeémát mit wáhp wut jī.

Dawá wænnitdih Jesús ā booaat
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Tōo ñáh jéuwáchah, dawá nemép caolih jumnitdih ī chéenwā Jesús ā jumni muú jóocmant it ub juibínap wut jī. Páant ī ub juibínachah ennit, Jesús wā it bac bejep wut jī. Páñih bac bejnit, Jesúsboó nemép wādhí ā bac bejat tātuchahjeh, cāacwāih bācāhmant it bac bejep wut jī. Bitā tubáp chéuhnitdihbut Jesús át booa beedánap wut jī.

¹⁷ Páant ā chājachah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā niijátji pah át yapap wut jī. “Jwī tubáp chéuátdih, jwī wænatdihbut jīgah ennit, át booañap taga”, Isaías át niij daacáp tajī.*

Biquína Jesúsdiñ ī péelhat
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Dawá Jesús pebh ī jwī ñuhachah ennit, Jesús ā bohénitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Chóbe conanaáboó jwī cháuh bejjīh, át niijíp wut jī.

¹⁹ Páant niijnít, jélitna ī dei bejchah, Moisés ā wutatjidih bohéni Jesúsdiñ jwāhñit, nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéni, deyoób ma bejchah, weembát majeéh wā bejmi caá, át niijíp wut jī.

²⁰ —Jia mujjiowā iih muú pínah ítnadhí ī bíbohna caá. Jwébehwábut iih yécanadhí ī bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó nihāt cāacwā úd jeñé, wāih mujéñ pohba wā bíbohcan caá. Páñihna, wājeéh ma jéuwáchah, bádí bawāt meemdhíbut ā jumbipna caá, Jesús caandíh át niij jepahap wut jī.

²¹ Páant ā niijíchah joinít, biíh jwah nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, majeéh weembát wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jātih wā íp ā wæñachah, áih bācahdih wā yohāt pínah niijná, ‘Ma chāo jwéhúú’, weemdhí ma niijí. Á wæñachah yoh péanit, majeéh wā bejbipna caá, át niijíp wut jī.

²² —Weemdhí náahcannit wænnit panihnit jumna, queétoó wænnitdih ī yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéh jumni pínah buu ma jéuwá, Jesús caandíh át niijíp wut yah jī.

Bádí johlit nolihatdihbut ā yayáat
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Páant niij péanit, jélitboó dei juibínit, bádí jāáj chóodih ā bohénitdih át numah waadáp wut jī.

²⁴ Ímndih ī cháuh bejchah, Jesúsboó át ūwah bejep wut jī. Páñihna, ím tac yoób ī buug lájachah pohba, Jesús ā ūwat pónih, bádí johlit át jéuwáp wut jī. Páant bádí nolihat ā jumachah, it daábíhip wut jī.

²⁵ —jMaá, jwiitdih ma teo wáacá! jDaabná caá jwī chājap! It niij wæcup wut jī.

²⁶ Páant ī niij wæcuchah, jāanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—¿Dépanih tīgáá bádí ñi úum? Weemdhí túi jenah joiná, ñita úumcan tagaá, át niijíp wut jī.

* 8:17 Is 53.4

Páant niijnít, ñah ñahnit, johlit, nolihatdihbut jaihnit, **“Ma yayaá”**, át niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, johlit nolihatbut biícmantjeh át yayáh bejep wut jī.

²⁷ Páant ā yapachah, en wáhi bejnit, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī:

—¿Dedé cāac tigaá nin? Ā naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ā yayáh bejna caá, ít niijíp wut jī.

Gadara baácdih moón nemép caolih jumnitdih Jesús ā booaat
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Páant ā yapat túttimah, Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jī. Caanná ĩ chúuh juibínachah, chéne neoná cāac yohopmant Jesúsdiĥ ít jwááh dei jūúwáp wut jī. Queét nemép caolih jumnit, tubit tac behnit ĩ jumuchah, caanná cāacwā ĩpí bejcap wut jī.

²⁹ Pánihna, Jesúsdiĥ jwááh dei juibínit, nin pah ít niij íñaacáp wut jī:

—¿Meém Dios wūúh, dépanih chājadiĥ jūóh tigaá ma chāj? ¿Dios ā peéh chājat pínah ā judĥ jwahuchah yuhna, jātih jwiítidih peéh chājadiĥ jūóhniĥ beé ma chājap? ít niijíp wut jī.

³⁰ Yúúpbít dawá momo mūúwā bid jeémpna ít chājap wut jī.

³¹ Pánihna, queétidih ennit, nemépwā nin pah Jesúsdiĥ ít niijíp wut jī:

—Jwiítidih bacat tútutna, cot mūúwādiĥ ma waadat tútút, ít niijíp wut jī.

³² —**Júu, caán láa bácah ñi bejeé**, Jesús queétidih át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, queét cāacwāiĥ bácahmant bacnit, mūúwādiĥ nemépwā ít waadáp wut jī. Páant ĩ waadáchah, wépép ñáo dei bej, ímna buúg báah bejnit, mūúwā ít chíic wun beedáh bejep wut jī.

³³ Páant ĩ yapachah enna, búdí úumnit, queét mūúwājidiĥ en daonítboó ĩih tútchina ít ñáo jwei jwúub bejep wut jī. Pánih ñáo jwúub juibínit, mūúwā ded pah ĩ yapatjidiĥ, nemép caolih jumnitdihbut ded pah Jesús ā booaatjidiĥ ít naó peetép wut jī.

³⁴ Páant ĩ naáwáchah joinít, niĥat caán tútchidiĥ moón Jesúsdiĥ enediĥ ít bejep wut jī. Pánih juibínit, caandih náahcan, ĩih baácmant Jesúswādiĥ ít jwúub bejat tútup wut jī.

9

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Páant ĩ jwúub bejat tútuchah joinít, ĩih jāj chóona waadnit, Jesús wā ít jwúub chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh bejnit, Jesús ápi juibíni tútchina ít jwúub juibínap wut jī.

² Caanná ĩ juibínachah, caanjih moón jéih yoocannidih ā ñajat chóojih Jesús pebhna ít beo juibínap wut jī. “Jesús nindiĥ ā jéih booaipna caá”, ít niij jenah joyóp wut jī. Páant ĩ niij jenah joyátdih jéihniĥ, jéih yoocannidih nin pah Jesús át niijíp wut jī:

—**Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdih wā yohna caá**, át niijíp wut jī.

³ Páant ā niijíchah joinít, biquína Moisés ā wutatjidiĥ bohénit nin pah ít niij jenah joyóp wut yah jī: “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cāacjeh jumna yuhna, páant niijná, ‘Dios wā jumna caá’, niij yeena caá ā chājap”, ít niij jenah joyóp wut jī.

⁴ Páant ĩ niij jenah joyátdih jéihniĥ, nin pah Jesús queétidih át niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi jenah joí?

⁵ ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijíchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñuhnit, ma yáac chūi bejeé’, wā niijíchah, caán ā bejечah ennit, wā niiját yoobópdih ā jamatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohathidibut ñi jéihbipna caá.

⁶ Weém nihat cāacwā úd jeñé, nin baácdih moondih jéih boonanit, ī yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Pánih tibé Dios weemdih ā wah deyanap jī, cāacwā ī yéejatdih wā yohat pínah niijná. Pánihna, caán wēpatdih wā bíbohathidibut yeeb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj jéutbipna caá, āt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ma ñah ñuhúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muúboó ma jwúb bejeé, āt niijíp wut jī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñuhnit, āih muúboó āt jwúb bejep wut jī.

⁸ Páant ā boonanachah ennit, cāacwā īt en wáhi bejep wut jī. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesúsdi búdī wēpat ā wáhatdih jéihnit, Díosdih búdī īt wēi naáwáp wut jī.

Jesús Mateodih ā jūúwát tútat
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Pánih booa péaniji caán māmánt bac bejnit, Jesús ā bohénitdih āt jwúb numah jib bejep wut jī. Pánih bejnit, caanmánt jéóhnit, weém Mateo pebh ī juyúp jī. Romanowā ī maáta ī uúbát túatni dinerodih uúbh wáhni wā jamap jī. Pánihna, caán láa wíh tewat tólihboó wā chúudap jī. Caanjíh wā chúuduchah ennit, nin pah weemdih Jesús ā niijíp jī:

—Wájeéh ma péé jūúwá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ájeéh wā bejep jī.

¹⁰ Túttimata, Jesús wádh wíh muúboó numah jeémédih wā bejep jī. Weem páh dawá dinerodih uúbh wáhnitdih, bita “Yeejépwā caá”, ī niijnitdibut wā numah jeémép jī.

¹¹ Páant queét bícdih jwí jeéméchah ennit, biquína fariseowā jwiit Jesús ā bohénitdih nin pah ī niij jūihñap jī:

—¿Dépanih tigua ñíh bohéni dinerodih uúbh wáhnit, yeejép chājnit bícdih ā jeémp? ī niijíp jī.*

¹²⁻¹³ Páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowádh nin pah ā niij jepahap jī:

—Tabúp chāuhcannit cohnidih ípī bidcan caá. Wunnitjeh caá caandih ī bidip. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípī bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jīgahnit, wā túat nuámíhna caá’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ī bidip. ‘Jwiit yeejépwā caá’, niij jenah joinítjeh teo wáacadih wā jūúwáp be, ī yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ī túat numát pínah niijná. Díos naáwátdih naóh yapani ā niij daacátjidih yeebdih jéihyat caá náahap. ‘ “Nuúépwádh ñi mao cáo wáhatdih weém wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadh ñi jīgah en teo wáacatdih caá yeebdih wā náah yacap”, Díos ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī.* Caán ded pah ā daacátjidih jéihyat túat niijná, ñi jwúb bohénaá. Caán ā daacátji pah, jīgah ennit, weém cāacwádh teo wáacadih wā jūúwáp be, ā niijíp jī.

Jeémp jwúhcatdih Jesúsdih ī uúbh joyát
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

* 9:11 Lc 15.1-2 * 9:12-13 Os 6.6; Mt 12.7

14 Túttimah, Juan Daabáni ã bohénitboó jwí pebh junít, nin pah Jesúsdih ĩ niij wúbh joyóp jĩ:

–Jwiit Juan ã bohénit, jwí nuowã ĩ watat pah jwíĩ jeémp jwuhcan caá. Fariseowábut biíc yoobó ĩpĩ chãjna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ĩ jeémp? Jesúsdih ĩ niijíp jĩ.

15 –Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã namah jeémpnit biíc dih ã jum jwuhchah, jġahcan, ĩpĩ túi wēi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita ĩ ub bejat túttimah, jġahnit, ĩta jeémp jwuhcan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wã jumna caá. Pánihat pah tigaá wã bohénit wãjeéh jumna, wēinit, páantjeh ĩ jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdih ĩ ub bejat túttimah, wã bohénitjeéh wã wihchah, caán láa jġahnit, ĩ jeémp jwuhcan níit, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

16 Pánihna, ded pah jwí nuowã ĩ watatji áih jáap bohéatjġih fariseowã ĩ widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij bohénap jĩ: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojġih máa yégueh chóodih nah wai búudhdad ã náahcan caá. Páant ĩi chãjachah nihna, caandih ĩi chocat túttimah, jiint bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwí nuowã ĩ naáwátjġidih wíih jáap bohéatjġih wid naóhcat caá náahap.

17 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguúh macdih naáup chóojġih ĩ chãjni maa wuh wúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ĩi yáacachah nihna, iguúh mac pahna, máa wuh wúuh jéih yúuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tágaá. Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wúuhboó yáacat caá náahap. Páant ĩi yáacachah, iguúh mac, caandih yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. Pánihat pah, wíih jáap bohéat jwí nuowã ĩ naáwátjġih wid naóhcat caá náahap”, ã niijíp jĩ.

Áih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdhbut Jesús ã booaat (Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Wíih nuúboó páantjeh jwí jumachah, jwiit judíowã jwí míic wáacat muúdh en daonít ĩ maáh ã waád juyáp jĩ. Waád junít, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ã niijíp jĩ:

–Wã nuúm jáantjeh mi wunah bejep be. Obohjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wãjeéh ma júúwá. Páant ma teo jáhanachah, mi jwúub boobipna caá, Jesúsdih ã niijíp jĩ.

19 Páant ã niijchah joinít, Jesús wíih nuúboó jeémp chúudniij, ñah ñahnit, ájeéh ã bac bejep jĩ. Jwiit ã bohénitbut ĩjeéh jwí bejep jĩ.

20-21 Pánih bejnit, namádih jwí bejchah, cãacwã cãtíh biíh wili wannih mit jumap tajĩ. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wannih, “Jesúh yégueh chóodihjeh juíbi teona, wã boobipna caá”, mit niij jenah joyóp wat jĩ. Páant niij jenah joinít, Jesús tãahmant júóhnit, áih yégueh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajĩ.

22 Páant mi juí tewatdih jéihna, tac púud ennit, Jesús caántdih nin pah ã niijíp jĩ:

–Nuúmá, ma weñeé. Weemdih túi jenah joinít, ma boona caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijchahjeh, mit boonap tajĩ.

23 Túttimah, jwiit Jesús biíc dih maáih muúná jwí waád juibínap jĩ. Pánih waád juibínit, chíó póojnitdih, dawá ñaac jünítdihbut jwí enep jĩ.

24 Páant ĩ juúchah ennit, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

–Yeéb ĩi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ñona caá mi chãjap, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, “Nih yáana caá ã chājap”, niijnít, cāacwā caandíh ī dehwep jī.

²⁵ Pánihna, queét ī bac bejat táttimah, wānnih pebhna waad béjnit, míh téihyadih Jesús át tewep wut jī. Páant ã teweçahjeh, boonit, mit ñah ñahup wut jī.

²⁶ Jócmant ñahnit caántdih ã booaat doonadih joinít, caán tátchidih moondíh it naóh peetép tajī.

Chénewā jéih encannitdih Jesús ā booaat

²⁷ Caanjīh jumnitji jwáub jibidih jwī bejehchah, chénewā jéih encannit neoná jwiítidih péé bejnit, nin pah ī níj ej ñaacáp jī:

—David juma, Dios ã wahní, jwiítidih ma jīgah eneé! ī niijíp jī.

²⁸ Páant ī níj ej ñaacáchah, jwiít Jesús bícdih bíh mūboó jwī waad béjep jī. Páant jwī waad béjehchah, queét jéih encannitbat ī ñuún waad juyáp jī. Páant ī waad juyáchah ennit, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jī:

—**Jwiítidih ã jéih booami nacaá, ¿weemdíh ñi níj jengah joi níit?** ã niijíp jī.

—Páant tigaá jwī níj jengah joyóp, caandíh ī níj jepahap jī.

²⁹ Páant ī níj jepahachah joinít, ñih quíbidih teo jáhanit, nin pah ã niijíp jī:
—**Páant ã chājbipna caá, ñi níj jengah joyát pahjeh tigaá wā chājbip,** ã niijíp jī.

³⁰ Páant ã niijíchahjeh, ī jéih enep jī, bāca. Pánih boaanit, Jesús nin pah queétdih ã jwáub niijíp jī:

—**Weém bantéh yeebdih wā booaatdih bitadih ñi naóhca bojoó,** ã niijíp jī.

³¹ Páant ã niijíchah yahna, bac bejnit, queétdih ded pah ã booaatjidih nihat pehbóo it naóh peetép tajī.

Jéih wéhecannidih Jesús ā booaat

³² Páant ī bac bejehchah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ī ñahwat ub waad juyáp jī. Caán nemép caandíh át jéih wéheat tútcap tajī.

³³ Páant ī ub juyáchah ennit, Jesús nemépdih ã bacat tútup jī. Páant ã bacat tútuchahjeh, jéih wéhecanniji ã jwáub wéhenap jī. Caandíh ennit, nihat ī en wáhi bejep jī.

—Nin pah yapatdih nihat jwiít Israel baácdih moón jwīpī encan jī! ī míc niijíp jī.

³⁴ Oboheéhtih, fariseowā mácah ī míc níj wéhenap jī.

—Nemépwā ī maáh ã wēpatjīh caá nemépwādih ã bacat tútup, ī míc niijíp jī.*

Jesús cāacwādih ā jīgah enat

³⁵ Pánihat táttimah, nihat botoni tátchina, dahwani tátchinadibbat bohé jibidih bejna, Jesús jwiítidih ã ñumah bejep jī. Tátchina yoobó naóh jib bejna, jwiít judíowā jwī míc wácat mūná waadnit, Jesús āpī bohénap jī. Dios ã maáh jumat táini doonadih naóhñit, nihat caanjīh moón tabáp chūhñitdibbat āpī booaap jī.*

³⁶ Pánih bejna, dawá cāacwā ovejawādih en daoní wihcat pah yeejép yapnit, moh yéejnit ī jumuchah ennit, Jesús queétdih búdí át jīgah enep jī.*

³⁷ Pánih jīgah ennit, jwiít ã bohénitdih nin pah ã niijíp jī:

* **9:34** Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15   * **9:35** Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44   * **9:36** Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mr 6.34

—Jóo dajat láa búdí tewat ã jamuchah yuhna, teonitboó daocánnitjeh í jamna caá. Pánihat pah, túini doonádih joinít pínah dawá í jamuchah yuhna, queétdih naóhñit pínahboó daocánnitjeh í jamna caá.

³⁸ Pánihna, túini doonádih chah dawá bohénitdih ã wahat pínah niijná, Diosdih ñi wúbá, ã niijíp jí.*

10

Jesús doce ã naáwát tútñit pínah í wātna
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Túttimah, jwiit doce ã bohénitdih bid bojnít, nemépwādhíh bacaat pínah wēpat, nihat wāñnitdih booaat pínah wēpatdihbut jwiitdih ã wūhup jí.

² Nin caá jwiit Jesús ã bohénit, ã naáwát tútñit pínah jwī wāt: Simón ã jamup jí. Caandih Pedro Jesús ã wāt búudhdup jí. Á úd Andrésbut ã jamup jí. Santiago, ã úd Juanjīhbut í jamup jí. Queét chénewā Zebedeo weh í jamup jí.

³ Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwī jamup jí. Weémboó Romanowā í maáta í wúbát tútñi dinerodih wúbh wūhñi wā jamup jí. Biíh Santiago, Alfeo wūhbut ã jamup jí. Tadeo, Lebeo í niij wāt búudhñibut ã jamup jí.

⁴ Biíh Simón, Celote wāt jamni poómpdih bóobut ã jamup jí. Judas Iscariote, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínahbut ã jamup jí.

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jwiit doce ã bohénitdih ã wēpatdih wūh, biíh tútchinaboó wahna, ded pah jwī chājat pínahdih nin pah Jesús jwiitdih ã niij naáwáp jí: “Judíowā nihcannit pebhna ñi bejca bojoó. Samaria baáchoobút ñi bejca bojoó.

⁶ Diosdih jéihcannit jamna, búudñit ovejawā panihñit í jamuchah, judíowā pebhboojéh ñi bejeé.

⁷ ‘Dios maáh ã jamatdih ã jéttat pínah bahñijeh ã judhna caá’, queétdih ñi niij naáwá.

⁸ Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tubúp chūhñit, wunah bejnítidihbut ñi booanaá. Nemép caoliñ jamnitíh bácahmant nemépwādhíh ñi bacanaá. Páant ñi chājat pínah wēpatdih yeebdíh wā wūhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdíh wā wūhat pah mñtih, yeebbát bíic yoobó jíib náahcanjeh cáacwādhíh ñi teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ñi wub bejca bojoó.

¹⁰ Wūh wūh, túut nuumát pínah camisa, zapatos wub bejcan, íoh caját nahdihbut ñi wub bejca bojoó. Ñi dawát chóojeh ñi duo béjeé. Ñi bohénit pínahboó yeebdíh í numah jeémpbipna caá. Ñi duoní chóo ã moopóchah, queétdih ñi túut nuumát pínah chóodihbut í wūhñipna caá. Queétdih ñi teo wáacat jíib, páant caá yeebdíh í chājbipna caá.*

¹¹ “Caán tútchina juibínit, caán tútchidih jam jwahna, yeebdíh wēi jwāáhnitíh muúdhñeh ñi chāo jwūhuú.

¹² Íih muuná waad béjnit, ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jamu naáh’, caán muúdhíh moondíh ñi niijí.

¹³ Páant ñi niijíchah, túinit í jamat jíib, Dios ã túyat íjeéh ã jambipna caá. Obohjeéhtih, túicannit í jamuchah, páant ñi niijíchah yuhna, Dios ã túyat íjeéh ã wihcan niit.

* 9:38 Lc 10.2 * 10:10 1Co 9.14; 1Ti 5.18

14 Yeebdih náahcan, i joihcch, caán mæumánt ñi bac bejeé. Bac bejnit, queédih Dios á yohat pínahdih júutat túat niijná, ñih zapatosdih too dugnit, caán jumni becchídih ñi peoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdih i náahcch, biíc yoobó muntih queétdihbat ñi chäj júutá.*

15 Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Peéh chäjni yeó jáapdih Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondihbat Dios búdi á peéh chäjbpina caá.* Obohjeéhtih, queétdih á peéh chäjat chah, yeebdih náahcannitboodih á peéh chäjbpina caá”, jwiítidih á niijíp jī.*

Jesúhwādh bita yeejép i chäjat pínah

16 “i Weemdih ñi túi joyoo! Yeéb ovejawā panihnidih jioiwā panihnit pebhoo wá wahna caá. Pánihna, jopwā pah tac behcannit, maiwā pah ñi túi yap náhninaá.*

17 iÑi túi chāja chaáh! Yeebdih enihcannit ñi maátadih i wūhbipna caá. Jwiít judiowā jwī míic wáacat mæúboó waadnit, yeebdih i pūhbipna caá.

18 Wīhwā ñi jumat jīb, caán tútchinadih moón i maáta pebhna, chah wēpnit maáta pebhbat yeebdih i ub bejbipna caá. Caanná i ub bejchah, queét maátadih, judiowā nihcannit maátadihbat wīh túini doonádih ñi naóhbipna caá.

19 Páant maátadih i wūhuchah, ‘Ded pah wá niiját pínahdih wá jéihcan niit’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdih i wūbh joyóchahjeh, ñi niiját pínahdih Dios yeebdih á jéihyabipna caá.

20 Páant á jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ñi jenah joyátjīhjah ñi jepahcan niit. Dios jwī íp á jenah joyátdih Túini Espírituboó yeebdih á naáwát tútbpina caá.*

21 “Caán láa, det wīhwā i jumat jīb, biíc weh jumna yahna, maátadih naóh yacnit, á déedih á mao yohat tútbpina caá. I mána i wehdih, i wehboó i manadihbat i mao yohat tútbpina caá.*

22 Pánihna, yeéb wīhwā ñi jumat jīb, nihat yeebdih i enihcan niit. Páant i enihcch, yeebdih yeejép i chäjachah yuhna, weemdih páantjeh ñi cádahcch, yeebdih wá túi ubbipna caá, wá íp pebhoo ñi túi jumat pínah niijná.*

23 Wīh túini doonádih ñi naáwát jīb, biíc tútchidih moón yeebdih i yéej chäjachah, biih tútchina jwei béjnit, caanjīh moondihbat ñi naáwá. Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni tútchinadih moondih ñi naóh beedáat pínah jātīh, weém nihat cáacwā úd jeñé nin baácboó wá jwūb dei jūóhbipna caá.

24 “Jáap jéihni caandih bohéni chah nihcan caá. Biíc yoobó teo wāhñibat á maáh chah nihcan caá.*

25 ‘Ded pah weemdih bohénidih á yapat pah muntih weemdihbat á yapbipna caá’, jáap jéihnidih niij jenah joyát caá náahap. Teo wāhñibat ‘Ded pah wá maáhdih á yapat pah muntih weemdihbat á yapbipna caá’, niij jenah joyát caá náahap. Obohjeéhtih, ‘Wá maáh chah jumna, caandih yeejép á yapat pah weémboodih á yapcan niit’, niij jenah joicát caá náahap. Weém mæú mínah panihni, yeébbó wá pebh moon panihnit ñi jumna caá. Pánihna,

* 10:14 Hch 13.51 * 10:15 Gn 19.24-28; Mt 11.24 * 10:15 Lc 10.4-12 * 10:16 Lc 10.3 * 10:20

Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15 * 10:21 Mr 13.12; Lc 21.16 * 10:22 Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17

* 10:24 Lc 6.40; Jn 13.16; 15.20

cāacwā weemdih ‘Beelzebú caá’, niijná, yeéb wíihwādhbat biíc yoobó yeejép ĩ niijbípna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

*¿Ded dih tigaá úumat náah?
(Lc 12.2-7)*

26 “Buu láa cāacwā dih wíih túini doonádih ñi naáwáchah yuhna, joíhcan, bita ĩ encah, yeebdih yeejép ĩ chājbipna caá. Pánih yeejép ĩ bih chājachah yuhna, túttimah nihat ĩ túi jéihbipna caá. Yeebdih yeejép chājnit dih ñi úumca bojóó.*

27 Pánihna, buu ded pah yeebdihjeh wā bohéat dih túttimah dawá cāacwā cāth úumcanjeh ñi naáwá.

28 Cāacwā yeebdih maona, ñi ih bácahdihjeh ĩ mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñi ih caolihdih ĩ jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdih mao yohíh nit dih ñi úumca bojóó. Obohjeéhtih, Diosboodih caá úumat náahap. Caanjéh tigaá ñi ih bácahdih, ñi ih caolihdihbat iiguípna ã jéih yohna caá.

29 “Chéne jwébehwābit bainúbitjeh ĩ jíib jumuchah yuhna, biícbit dih Dios ã buudácan caá. Dios ã watcah, caanbít ã wuncan niít.

30 Ñi ih waó yoócnadh Dios jenah en beedáni jumna, ded pah ñi jumadidihbat ã túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdih ã túi jéih en daoná caá.

31 Jwébehwādh ã oyat chah, yeéboodih ã oina caá. Pánih oinit, ã en dawátdih jéihna, ñi náhni dahwaca bojóó”, Jesús ã niijíp jĩ.

*“Weém Jesús ih caá”, úumcanjeh, niiját
(Lc 12.8-9)*

32 “Weém Jesús ih caá”, ded bitadh ã niijíchah, weembát caandih ‘Caán wíih caá’, wā íp jeáboó jumnidih wā niijbípna caá.

33 Obohjeéhtih, ded wíih jumna yuhna, ‘Weém Jesús ih nihcan caá’, bitadh ã niijíchah, ‘Caán wíih nihcan caá’, weembát wā ípdih wā niijbípna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

*Jesús cāacwādh chéne poómp ã chājat
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

34 “¿Ded pah tigaá yeéb weemdih ñi níj jenah joí? ‘Áih doonádih joinít, nihat cāacwā túi bíicdih ĩ jumbípna caá’, ¿ñi níj jenah joí niít? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cāacwā wā bohéatdih ĩ joyát túttimah, biquína wā naáwátdih ĩ túi wéi joyóchah, bitaboó caandih jepahcan, queétdih ĩ en jūihbipna caá.

35 Biquína behnit wā naáwátdih ĩ túi joyát jíib ĩ weh queétdih ĩ eníhcan niít. Behnit yaádh wā naáwátdih ĩ túi joyát jíib ĩ weh yatá queétdih ĩ eníhcan niít. ĩ chudhna yaádh wā bohéatdih ĩ túi joyát jíib, ĩ weh áana yaádh queétdih ĩ eníhcan niít.

36 Ded weemdih jepahnidih ã déewā yoobát ĩ eníhbican nacaá.*

37 “Ded weemdih ã oyat chah ã mánadh, ã wehdih oina, wíih nihcan niít.

38 Pánihna, cruzboó wanna, yeejép wā yapat pínah pah, ded wíih ã jummat jíib yeejép ã yapbipna caá. Pánih yeejép yapatdih úumnit, jweiná, wíih nihcan niít.*

39 Ded weemdih túi jenah joicán, bí déedih en ñinahnit, ã náahatdihjeh chājna, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded áih pínahdih jenah joicánjeh, wā

* 10:25 Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15   * 10:26 Mr 4.22; Lc 8.17   * 10:33 2Ti 2.12   * 10:36 Mi 7.6   * 10:38 Mt 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

weñat pínahdih chājniboó páantjeh wājeéh ā tái jumbipna caá”, Jesús ā niijíp jī.*

Jwiít dih jīb wāhat panihni
(Mr 9.41)

⁴⁰ “Det yeéb wīhwādih tái náahna, weemdihbat ī náahna caá. Pānihna, weemdih tái náahni weemdih wahnidihbat ā náahna caá.*

⁴¹ Dios naáwát dih naóh yapani ā tewat jīb Dios caandih ā tái chāj bipna caá. Ā naáwát dih naóh yapani ā jumuchah enna, ded caandih tái náahna, naóh yapanidih ā tái chājat pah Dios caandihbut biíc yoobó ā tái chāj bipna caá. Ded táini ā jumat jīb, Dios caandih ā tái chāj bipna caá. Táini ā jumuchah ennit, biihboó caandih tái náahna, táinidih Dios ā tái chājat pah, caandih náahnidihbut biíc yoobó ā tái chāj bipna caá.

⁴² Ded wīh moh yéejni ā jumuchah enna, caandih ā babhbat pínah, baini mahjeh ā wāhuchah yuhna, ā teo wáacatbit jīb, Dios caandihbut ā tái chāj bipna caá”, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

11

Juan Daabáni ā wābh joyát túttat
(Lc 7.18-35)

¹ Páant jwiít ā bohénitdih ā naóh péaat túttimah, caán baácdih bóo tútchinadih moondih Jesús āih táini doonádih bohénadih ā bejep jī. Jwiítbut biih tútchinadih moondih bohénadih jwī bejep jī.

² Pānih bejnitji jwī jwāub juyúchah, Jesús ded pah ā chājat doonádih Juan Daabáni nemat maáboó jumni āt joyóp tajī. Pānih joiníji ā bohénitdih Jesús pebhna āt wahap tajī, caandih ī wābh joí enat pínah niijná.

³ Páant ā wahachah, jwī pebh jwinít, nin pah Jesús dih ī niij wābh joyóp jī:
—Juan jwiít dih nin pah ā niij wābh joí enat túttap be: “Wā túttimah biih ā jūóh bipna caá”, ¿wā niijníji níit meém? ¿Wā niijníji ma nihcah, biihdih páñat náah níit?” ā niijíp be, Jesús dih ī niijíp jī.

⁴ Páant ī niij wābh joyóchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:
—Bua ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah niij naáwádih ñi bejeé:

⁵ Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcannitjidihbut ā booana beé. Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yah buca ā booana beé.* Moh yéejnitdih ā tái abat pínah doonádihbut naóhna ā chājap be.*

⁶ Pānihna, “Ded weemdih tái jenah joí cádahcannidih Dios ā wēi enna caá”, Jesús ā niijíp be”, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, ā niijíp jī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, Juandih naáwádih ī jwāub bejep jī. Páant ī jwāub bejchah, Juan ded pah ā jumatdih dawá jwījeéh péenitdih Jesús nin pah ā niij naáwáp jī: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipī chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jwií jeémp yilip déedih johlit ā joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ī naáwáchah yuhna, caánboó jwehcanjeh, yoobópdih āpī naáwáp wat jī.

⁸ Pānih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh duonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh duonít maátaih maáboó ĩpī jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé.

* 10:39 Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25

* 10:40 Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20

* 11:5

⁹ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwát dih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ā jumap. Bitanaóh yapanit chah ā jumna caá.

¹⁰ Juan ā jwíh naóh waáwát pínahdih jon jātih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij naóh daacáp tajī:

‘Ā wāáhdih Dios nin pah ā niijp be: “Ma jātih wā naáwát dih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinit, cāacwā ī jepahat pínah niijná”, Dios ā niijp be’, āt niij daacáp tajī. (Mal 3.1)

¹¹ Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ā jumna caá. Obohjeéhtih, páant ā jumuchah yuhna, Dios ā maáh jumapna ded oboh jumni boó Juan chah ā jum b ipna caá.

¹² “Juan ā bohé jwíh láa buu láana, Dios ā maáh jumapboó dawá ī waadát pínahdih búdí ī bidna caá. Pánih bidna, Diosdih túi jenah joinit, yeó jáap jumat pah chah dawá waadná caá ī chājap. Obohjeéhtih, bitaboó páant ī waadát dih iijnit, queétdih ī jáhna yuh caá.

¹³ Juan ā jūáwát pínah jātih, nihat Dios naáwát dih naóh yapanitboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ā maáh jumat pínahdih it naóh daacáp tajī. Juanbut caandíhjuh muntih ā naóh bohénap be.*

¹⁴ ‘Dios ā wahní ā jūáwát pínah jātih, Elías panihni ā jūóh b ipna caá’, jon jātih ī niijni tigaá Juan ā jumap. Pánihna, ‘Yoobópdi h tigaá Juan ī niijni Elías panihni ā jumap’, yeebdíh niij jenah joyát caá náahap.*

¹⁵ ¡Ded molít jumna, ā túi joyó naáh!

¹⁶ “Buu láa moón weemdi h jepahcannit nin pah ñi jumna caá: Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumap. Tíoh chúadnit, nin pah ípī niij múic jūihna caá:

¹⁷ ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búadíhcan beé. Wunnitdih jwí jūi tíhwichah yuhna, ñi jūi wáaquíhcan beé’, ī niij múic jūihna caá.

¹⁸ Páant ī chājat pah, yeebút bíic yoobó ñipī chājna caá. Juan Daabáni cāacwājeéh jeémpcan, poonidihbut āpī babhcap jī. Páant ā chājchah enna, ‘Nemép caolih jumni caá’, niij jūihnit, ā bohéatdih ñi joíhcap jī.

¹⁹ Obohjeéhtih, weém, nihat cāacwā úad jehé, cāacwājeéh jeémpnit, wāpī babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, babh máihni caá ā jumap. Romanowā ī úabát túatni náodih úabh wāhnit, yeejép chājnit bíicdi h āpī pej jumna caá’, niij jūihnit, weemdi hbut ñi jepahcan caá. Páant niij jūihna, wébít pah caá ñi jumap. Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā túi chājachah enna, ā jenah joyát yoobópdi h ā jumatdih ñi jéih b ipna caá”, Jesús queétdih ā niijp jī.

Bíh tútchinadi h moón ī jepahcat (Lc 10.13-15)

²⁰ Túttimah, bíh tútchinadi h moón caandí h ī jepahcatjī jīb, Jesús queétdih ā jūihñap jī. Caán tútchinadi h moón bíh tútchina chah Dios ā wēpatjī h Jesús ā chāj jútutap yuh jī. Páant ā chāj jútutachah yuhna, ī yéejatdih ī cádahcap jī. Páant ī cádahcatjī jīb nin pah queétdih ā niij jūihñap jī:

²¹ “¡Corazín tútchidih moón yeejép ñi yap b ipna caá! ¡Betsaida tútchidih moonbát yeejép ñi yap b ipna caá! Níih tútchinadi h Dios ā wēpatjī h búdí wā chāj jútutap yuh be. Páant ā wēpatjī h wā chāj jútutachah enna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moonbát ī yéejatdih cádahnit, túiniboodí h ita túat nuum

* **11:13** Lc 16.16   * **11:14** Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13

tagaá. Jġaghna dawwát chóo dmonít, ĩ jġaghatdih júutna, tuu jööhjġh ĩta múic waáh tagaá.*

²² Nin pah yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá: Peéh chājat yeó jáapdih Dios Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondihbut ā peéh chājat chah yeébboodíh búdí ā peéh chājipna caá.

²³ Yeebbút Capernaum tútchidih moón, ‘Jwiít chah jumnit jwí jumna caá’, ġñi múic niġ jenah joí niít? Páant niġ jenah joiná yahna, oboh jumnit ñi jumipna caá.* Níih tútchidih Dios ā wēpatġh dawá láa wā chāj júutuchah yahna, yeéb weemdíh ñi jepahcap be. Sodoma tútchijidih Dios ā wēpatġh páant wā chāj júutuchah nihna, caán tútchidih moón ĩ yéejatdih ĩta cádah tagaá. Páant ĩ cádahachah, caán tútchi páantjeh āta jum tagaá.*

²⁴ Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Peéh chājat yeó jáapdih Dios Sodoma tútchidih moondíh ā peéh chājat chah yeébboodíh búdí ā peéh chājipna caá”, Jesús ā niġjip ġi.*

“Wā pebh ñi choó jūúwá”, Jesús ā niġjít

(Lc 10.21-22)

²⁵ Caán láa nin pah Jesús jwí ĩpdih ā niġ uúbáp ġi: “Paá, meém nihat baácđih moón, nihat jeádih moondíhbut ĩ maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. ‘Jwiít túi jéhnit caá’, niġnítđih wā bohéatđih ma beh joyát túutcap be. Obohjeéhtih, jéih jwahcannitboodíh mapġ beh joyána caá. Páant ma chājachah, ‘Túina caá, Paá’, meemdíh wā niġjná caá.

²⁶ Páant tiguaá, Paá, mapġ wēi chājar”, ā niġjip ġi.

²⁷ Páant niġ uúbh péanit, cāacwāboodíh nin pah Jesús ā niġ naáwáp ġi: “Dios wā ĩp nihat ā wēpat bíic yoobó weemdíhbut ā wāhup be.* Ded pah wā jamatđih wā ĩpjuh caá ā jéihyep. Bíih jéihni wiħcan caá. Pániħna, ded pah wā ĩp ā jamatđihbut weemjéh caá wā jéihyep. Det wā ñionitđihbut wāpġ bohéna caá. Jwiítjuh caá caandíh jwí jéihyep.*

²⁸ Yeéb nihat teo wēejnit, chodóp dmonít panihnit wā pebh ñi jūúwá. Páant ñi jūúwúchah, yeebdíh wā chooát túutbipna caá.

²⁹ Weém bíicđih túi bejnit, wā naáwátđih jenah joinít, ñi wēi jepahaá. Weém cāacwāđih jġgah ennit, oboh jumni pah queéđđih túi teo wáacni wā jumna caá. Páant wā jamatđih en yacnit, wā naáwátđih túi jenah joiná, túi choonít panihnit ñi jumipna caá.*

³⁰ Pániħ choonít jumna, wā weñat pínahđih ñi chājachah, yeebdíh ā buocan niít. Búdí chodot panihnidih dawwát túutcan, ñi buujáca naáhđih yeebdíh wā wutcan niít”, ā niġjip ġi.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénit trigodih ĩ uúuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Bíih chooát yeó jáapdih Jesús jwiítđih bohé bejna, trigo wáapđih ā numah chóop yap bejep ġi. Pániħ bejna, jwiít ā bohénit numgúp wunna, trigodih jwí uúuc jeémép ġi.*

* **11:21** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * **11:23** Is 14.13-15 * **11:23** Gn 19.24-28 * **11:24** Mt 10.15; Lc 10.12 * **11:27** Jn 3.35 * **11:27** Jn 1.18; 10.15 * **11:29** Is 30.15; Jer 6.16 * **12:1** Dt 23.25

² Páant jwí úucuchah enna, jwíjeéh bejnit fariseowā íjnit, Jesúsdih nin pah í níj jǎihñap jǎ:

—Jwítdih ma joi jwáhuá. ¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yahna, ma bohénit í teo? Pánih teona, Dios ā wutatdih yap yohna caá í chǎjap, í níjíp jǎ.

³⁻⁴ Páant í níjíchah joinít, “Wā bohénit í yap yohcan caá”, níját túat níjǎná, Jesús queét fariseowádhíh nin pah ā níj bóod chuñap jǎ:

—Davidjí ā pej jumnitjǎh nuugúp wǎhna, Dioíh muúná waadnít, sacerdotewā Diosdih í wǎhnijí pandih ít jeémép wut jǎ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájeh í jeémát pínah át jumap wut jǎ. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túatcap wut jǎ. ¿Davidwā páant í chǎjatjidih Dios naáwátdih í daácní nuódih ní bohécannit jíí? Caán pandih í jeéméchah yahna, ‘Ní túi chǎjcan beé’, Diosboó át níjicáp wut jǎ. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih í yap yohcan caá.*

⁵ Nindihbut ní náhninaá: Dioíh muúboó teonit sacerdotewā jwí chooát yeó jáapdih ípǎ choocán caá. Páant í choocán yahna, Dios ā wutatdih yap yohnit níhcan caá. ¿Páant Moisés ā wutatjidih ní bohécannit jíí?*

⁶ Yeebdíh nin pah níj naóhna caá wā chǎjap: Dioíh muúdhíh wéina, caán muúboó teonit í choocáh enna yahna, ‘Á túina caá’, nípǎ níjǎná caá. Obohjeéhtih, caán muúdhíh ní weñat chah weémboodíh weñat caá náahap.

⁷ Dios naáwát nin pah ā níjǎná caá: ‘Nuñúpwádhíh mao cáo wǎhat wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ní jígah en teo wáacat caá wā náahap’, Dios ā níjǎná caá.* Páant ā níjátjidih beh joiná nihna, wā bohénitdih níta jǎihcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna í chǎjcan caá. Pániha, queétdih ní jǎihñat ā túican caá.

⁸ Nihat cáacwā úud jeñé, weemjéh tigaá chooát yeó jáapdih cáacwā ded pah í chǎjat pínahdih wutni wā jumna caá, Jesús ā níjíp jǎ.

Téihya ágahnidih Jesús ā booaat

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Páant níj péa, bejnit, jwí múic wáacat muúná jwítdih Jesús ā namah waád juibínap jǎ.

¹⁰ Caanjǎh téihya ágahni ā jumap jǎ. Pániha, fariseowáboó Jesúsdih naóh yacat túat níjǎná, caandíh nin pah í níj úúbh joyóp jí:

—¿Ma jenah joyóchah, jwí chooát yeó jáapdih Dios ā booaat túat níit? í níjíp jǎ.

¹¹ —¿Níih oveja ítboó ā buug yáacachah ennit, níta jwúub ubcan taniít?*

¹² Obohjeéhtih, oveja chah caá cáacboó ā jíib jumap. Pániha, chooát yeó jáapdih yahna, cáacwádhíh Dios ā teo wáacat túatna caá, Jesús queétdih ā níjíp jǎ.

¹³ Páant níj péanit, caán téihya ágahnidih nin pah ā níj wutap jǎ:

—Míih téihyadih ma yoo duwúú, ā níjíp jǎ.

Páant ā níjíchah joinít, áih téihyadih ā yoo duwúp jǎ. Páant ā yoo duwúchahjeh, áih téihya ā túyah bejep jí.

¹⁴ Páant Jesús ā boanachah ennit, fariseowā í íj bac bejep jí. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesúsdih í mao yohat túutat túat níjǎná, ít múic wéhenap wut jí.

Jesús ded pah ā jummat pínahdih Isaías ā daacátjí

* 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9

* 12:5 Nm 28.9-10

* 12:7 Os 6.6; Mt 9.13

* 12:11 Lc 14.5

15 Pánihna, fariseowā caandih ī mao yohihatdih jéihna, Jesús jwiítidih biáboó ā numah bejep jī. Páant jwī bejehah ennit, dawá jwiítidih ī péenap jī. Páant ī péenachah, nihāt ī ub júóhnit wunnitdih Jesús ā boonanap jī.

16 Pánih boonanit, ded pah ā chājatdih bitadidih ā naawát túutcap jī.

17 Queétdih boona, jon jātih Isaías nin pah ā daacátji biíc yoobó ā chājap jī:

18 “Dios nin pah ā niijná caá: ‘Nin wā wahni, wā oini, weemdíh ā túi teo wūhachah, búdí wā wéina caá. Caandih Túini Espirituidih wā wūhbična caá, wā wēpat biíc yoobó caanbút ā bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobópdiđ wā chājat doonádih nihāt baácđih moonđih ā naóhbična caá.

19 Pánih naóhna, míic júihcan, bitadidih íjacan, túinijeh ā naóhbična caá.

20 Moh yéejnit panihnitdih júihcanjeh, ā túi teo wáacbična caá. Bitā jīgahnitdiđbt ā weñabipna caá. Pánih jumna, cāacwā ī míic yéej chājatdih ámohnit, túinijeh ā chājat túutbična caá.

21 Āih túini doonádih joinít, nihāt baácđih moón caandih ī túi jepahbična caá. Páant ī túi jepahachah, queétdih ājeéh ā túi jumāt túutbična caá’, Dios ā niijná caá”, Isaías át níj daacáp tajī. *(Is 42.1-4)*

*“Nemép ā wēpatjīh Jesús ā boona caá”, ī niiját
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

22 Biíh yeó jáap nemép jumnidih jwī pebhna cāacwā ī ub júyáp jī. Nemépwā caandih enat túutcan, ít wéheat túutcap tajī. Páant ī ub júyúchah, Jesús caandih ā boonanap jī. Páant ā boanachahjeh, ennit, ā wéhenap jī.

23 Pánihatdih ennit, nihāt ī wéhi bejep jī. Pánih wáhinít, “¿Nin David júima, Dios ā wahni, jwī maáh pínahna níút?” ī míic níj wúbh joyóp jī.

24 Obohjeéhtih, páant ī niijíchah joinít, fariseowāboó nin pah ī niijíp jī: “Nihcan caá. Nemépwā ī maáh Beelzebú ā wēpatjīhjah caá nemépwādiđ ā bacanap”, ī míic niijíp jī.*

25 Páant ī níj jenah joyátđih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā níj naawáp jī: “Det biíc baácđih moonjéh yuhna, míic maona, íta wan beedáh bej tagaá. Det tátchidih moón biícwā yuhna, míic maona, queébtat íta jweí peét bej tagaá.

26 Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādiđ ā bacanachah, biíc yoobó mantih āta yap tagaá.

27 Obohjeéhtih, ‘nemépwādiđ bacanit, ī maáh ā wēpatjīh ā wutna caá’, níi niiját yoobópdiđ ā jumuchah nihna, níjeéh jumnitboó zédeh ā wēpatjīh tigaá ípī baca? Páant ī bacanachah ennit, ‘Í túi chājna caá’, nípī niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Ā túi chājcan caá’, níi jéih niijcán caá.

28 Dios ā wēpatjīh nemépwādiđ wā bacanachah, Dios ā maáh wēpat níi cātīh ā jumna caá.

29 “Nin pahbt ā jumna caá: Wépép newéih muuná ded nuámíhna yuhna, ā jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandih chéó péanit, áih bíí déedih ā jéih ubna caá”, Jesús á niijíp jī. Páant niijná, nin pah níj naóhna át chājap wut jī: Nemépwā ī maáh wépép ā jumuchah yuhna, Jesúsboó caandih chah wēpni jumna, ā jéih yap yohna caá.

30 “Ded wājeéh teocanni, weemdíh en júihni, nemépwā ī maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemdíh jepahíhnitdih níuan yóhna caá ā chājap.*

31-32 “Nin pah yoobópdiđ yeebđih wā naóhna caá: Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ī jwúub túut nuumúchah, Dios ī yéejatdih ā yohbična

* 12:24 Mt 9.34; 10.25 * 12:30 Mr 9.40

caá. Det weém nihat cāacwā úud jeñédihbut yeejép wéhenit, í túut nuumúchah, yeejép í wéheatjidih Dios á yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espírituboodíh yeejép í wéhenachah, í yéejatdih á yohcan niít. Páant í yéej chājatdih quíib buúdcán, Dios queétdih iiguipna á wahbipna caá”, Jesús queétdih á niijíp jī.*

*Máa quehe ded pah á jumtat naáwát
(Lc 6.43-45)*

33 “Ded máa nah túini dahna á quehechah ennit, túini nah á jumtatdih ní jéihna caá. Obohjeéhtih, bíih nah táicanni á quehechah ennit, caan nah yeejép á jumtatdih ní jéihna caá. Pánihat pah, cāac ded pah á jumtatdih jéihíhna, á chājatdih enat caá náahap.*

34 Yeéb maiwā panihnit tūbit yeejépwā jumna, yoobópdihi ní wéhecan caá.* Cāacwā ded pah í jenah joyát pah bíic yoobó ípí wéhena caá.*

35 Pánih jumna, ded túi jenah joiní ápi túi wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiníboó yeejép ápi wéhena caá.

36 Pánihna, Dios á peéh chāj láa ded yeejép wéhenidih á peéh chājbipna caá.

37 Túi wéhenidih ‘Meem túini caá’, Dios á niijbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodíh ‘Meemdíh peéh chājat á náahna caá’, á niijbipna caá”, Jesús queétdih á niijíp jī.

*Jwíit cāacwā jwí jéih chājca naáhdih Jesúsdihi í chāj júttat túttat
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

38 Bíih láa muú díitboó jwí jumuchah, biquína fariseowā, Moisés á watatjidih bohénitjīh waád jūnit, nin pah Jesúsdihi í niijíp yah jī:

—Bohéní, jwíit cāacwā jwí jéih chājca naáhdih ma chāj júttá, meém Dios á wahni yoobópdihi ma jumtatdih jwí jéihyat pínah niijná, í niijíp jī.*

39 Páant í niijíchah joinít, Jesús queét maátadihi nin pah á niij jepahap jī:

—Yeéb yeejépwā Diosdíh náahcannit ní jumna caá. Pánihni jumna, Dios á wēpatjīh nípi chāj júttat túttatna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wā chāj júttacan niít. Dios naáwátadihi naóh yapani Jonásjidih Dios á wēp chājat pah muntih weemdíhbut chājnit, á wēpat yeebdíh á júttbipna caá. Páant bóojeh á wēpat júttat á jumbipna caá.*

40 Pánihna, Jonásjidih búdí queéj á jeéméchah, bíic peihcanni yeó jáap áih wudáh díitboó át jumup wat jī. Pánihat pah weém nihat cāacwā úud jeñéboó wannit, jeé ítboó í yohat túttimah, bíic peihcanni yeó jáap caánboó wā jumbipna caá. Pánihat túttimah, wā jwáub boó pud júúwáchah, Jonás á yapatjidih náhnit, Dios á wēpatdih ní jéihbipna caá.*

41 Jonás Nínive tútchidih moonjidih Dios queétdih á peéh chājat pínah doonádihi á naáwáchah, í yéejatdih cádahnit, ít túut nuúm beedép wat jī. Pánihna, cāacwádihi á peéh chājat yeó jáapdihi queét Nínive tútchidih moondíh Dios á peéh chājcan niít. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wā jumup. Páant wā jumuchah yahna, yeéboó weemdíh ní jepahcan caá. Páant ní jepahcat jīb Dios yeebdíh búdí á peéh chājbipna caá.*

42 Chóop yapapboó jumni baácdih moón í maáh wili maáh Salomón túi jéihni á jumtat doonádihi joinít, á naáwátadihi joyát túut niijná, yuúpmant mit júúwáp wat jī. Obohjeéhtih, caán túi jéihni á jumtat chah weémboó wā jumna caá. Páant

* 12:31-32 Lc 12.10 * 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44 * 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7 * 12:34 Mt 15.18; Lc 6.45 * 12:38 Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16 * 12:39 Mt 16.4; Mr 8.12 * 12:40 Jon 1.17 * 12:41 Jon 3.5

wā jumuchah yuhna, yeéboó weemdih ñi jóihcan caá. Páant ñi jóihcat jib cáacwádih ā peéh chājat yeó jáapdih Dios yeebdih búdí ā peéh chājipna caá, Jesús ā niijíp jī.*

Bacaniji nemép ded pah ā jwááb waadát

(Lc 11.24-26)

⁴³ “Nemép ī bacaniji, muú wihcapboó jibna, ā jumat pínah bíih muú pánihnidih ā táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, ā jéih bid juicán caá.

⁴⁴ Pánih bid juicán, ‘Weemdih ī bacaniji muúná wā jwááb bejbipna caá, páant mantih’, ā míc níj jengah joiná caá. Páant níj jengah joinít, ā jwááb juí enechah, āih muújí túi tóodh ámohni panihni ā jumna caá. Caán cáacboó ā túut nuumcáh, āih jéc páantjeh pāa lajni panihni ā jumna caá.

⁴⁵ Páant ā jumuchah ennit, nemépboó bita siete ā chéenwā chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ā numah waadná caá. Páant yeejép ī wutuchah, ī waadni cáac chah yeejép chājni ā jumbipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejép wádih ā yapbipna caá”, Jesús cáacwádih ā niijíp jī.

Jesús ā déewā caandih ī bidat

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Páant Jesús queétdih ā naáwát pónih, caandih míc wéheat túut niijná, ā ín ā úudwā bíicdih jóocmant It juyáp wut jī.

⁴⁷ Páant ī juyúchah ennit, jwíjeéh jumni Jesúsdih nin pah ā niijíp jī:

—¡Ma enee! Meemdih míc wéheat túut niijná, ma ín ma úudwā bíicdih jóocmant ī pāina caá, ā niijíp jī.

⁴⁸ —Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wā ín? ¿Det tigaá wā úudwā? ā niijíp jī.

⁴⁹ Páant niijnit, jwiít ā bohénitdih júutnit, nin pah ā niijíp jī:

—Nit caá wā ín, wā úudwā panihnit.

⁵⁰ Det wā íp Dios ā náahat pah chājnitjeh wā úud, wā jwan, wā ín panihnit ī jumna caá, ā niijíp jī.

13

Waáh momni naáwát

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Caán yeó jáapjeh mantih Jesús muú díitboó jumniiji ā bac bejep jī. Pánih bac bejnit, ím jwéejna jwiítidih ā numah dei bejep jī. Pánih dei bej, caanná juibínit, jwí chúudap jī.

² Páant jwí chúuduchah ennit, dawá cáacwā ā pebh míc wáac juyúchah, búdí jāáj chóodih waadnit, ā chúudap jī. Jwíitboó bita bíicdih jwí ñuhap jī.*

³ Á jengah joyátjīh queétdih bohéna, nin pah ā níj naáwáp jī:

“Bíic newé, waáh momodih ā bejep be.

⁴ Páant ā waáh bojochah, bíquí tíbna namádih ā buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh júóhnit, jwébehwā caán tíbnadih ī jeémp beedánap be.

⁵ Bíih tíbna jeejīh yewéni baác jumepboó ā buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waícanjeh ā chíih júúwáp yuh be.

⁶ Pánih chíihna yuhna, yeó tabit ā chāhachah, ñeh bainíjeh jumna, ā díib téhah bejep be.

* 12:42 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * 13:2 Lc 5.1-3

7 Biñ túbna nemép óot cātíh ã bueg ñájap be. Pániñ bueg ñájnit, ã chíihichah, caán nemép óotnaboó caandíh ã chíih yap bejehchah, momniboó mánahnit, ã wanah bejep be.

8 Obohjeéhtih, biñ túbna túini baácboó ã bueg ñájap be. Pániñ bueg ñájna, chíihnit, ã túi quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadiñ cien túbna, biñ wawánadiñ sesenta túbna, biñ wawánadiñ treinta túbna ã jumap be.

9 ¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!” queétdih ã niijíp jĩ.

*Á bohénit beh joicán, Jesúsdiñ ĩ uúbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

10 Páant ã niiját táttimah, jwiít ã bohénit ã bohéatdih beh joicán, ã pebhna jubínit, nin pah jwĩ niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá cāacwādiñ bohéna, ma jenah joiní naáwátjĩhjah mapĩ bohé? jwĩ niijíp jĩ.

11 Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiítidih ã niij jepahap jĩ:

—Dios jwĩ maáh yoobát jumna, niñat cāacwādiñ ã teo wāacat pínah dooná, jwĩ déewā jon jātíh moondíh ã jéihya jwahca naáh doonádiñ buu yeéb wā bohénitdih Dios ã jéihyaat túatna caá. Obohjeéhtih, bitadiñ páantjeh ã jéihya jwahcan caá.

12 Det caán doonádiñ túi joinítidih chah ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det túi joicánnitboodíh bainí ĩ jéihyatdih ã déuc wáyat pah ã chājbipna caá.*

13 Cāacwā quíib whcannit dée, ded pah ĩ enatdih ĩ beh encan caá. Molít whcannit dée, ĩ joiná yuhna, ĩ jéih beh joicán caá. Páant ĩ jumatiñ jéihna, wā jenah joiní naáwátjĩhjah queétdih wā bohéna caá.

14 Jon jātíh Isaías ã daacátji pah caá ĩ jumap.

‘Nin pah caá Dios ã niijíp: “Wā naáwátidih maatápdiñ joiná yuhna, caandíh ñi beh joicán niít. Ded pah wā chājatdih enna yuhna, ñi beh encan niít.

15 Ded pah wā naáwát, wā chājatdihbut jéihíhcannitjeh ñi jumna caá. Pániñ jumnit, weemdíh joíhcan, ñiñ molítidih ñi nem teona caá. Wā chājatdih eníhcan, ñi quíib ũona caá. Páant ñi chājcan nihna, túi enna, túi joiná, túi beh joinít ñita jum tagaá. Pániñ túi beh joinít jumna, túnt nuumnít, weemdíh ñita bid tagaá. Páant weemdíh ñi bidichah, ñi yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ñi bejat déedih wāta túi ub tagaá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 6.9-10)

16 “Obohjeéhtih, yeéb wā bohénitboó jéihíhnit jumna, ennit, ñi beh enna caá. Joinít, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumachah, Dios yeebdíh ã wēi enna caá.

17 Yoobópdiñ yeebdíh wā naóhna caá. Bueñ ñi enatdih jon jātíh moón Dioíhwā, Dios naáwátidih naóh yapanitbut búdí eníhna yuhna, ĩ encap jĩ. Bueñ ñi joyátidihbut búdí joíhna yuhna, ĩ joicáp jĩ”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.*

*Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáat
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

18 “Waáh momni naáwátidih beh joyát túnt niijná, nindih wā naáwáchah, ñi túi joyoó.

19 Wíih túini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namaboó bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, ĩ jepahcan caá. Pánihna, caandíh ĩ joyát táttimahbitjeh, nemépboó jūóhnit, jwébehwā caán túbnadiñ ĩ jeémát pahjeh, queét ĩ joyátjidiñ ã quíib buudána caá.

* 13:12 Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26

* 13:17 Lc 10.23-24

20 Bita joinítboó, jeejñh yewéni baácdih bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandih joinít, búdí í wéi jwuhna yuh caá.

21 Obohjeéhtih, wéi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá. Pánihna, yeejép ã yapachah, wíihwá í jumat jíib bita queétdih í yéej chájachah, waicanjeh wíih túini doonádih í cádahna caá.

22 Bita joinítboó nemép óotna cátiñ bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandih joinít, í jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih búdí jenah joinít, bíí déedihbut búdí í bidna caá. Páant í jenah joyóchah, í joiní túini dooná pácahi panihni íñh caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandih jenah joicán, táiniboodih í jéih chájcan caá.

23 Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácbóó bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandih joiná, túi beh joinít, í túi jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios ã náhat pahjeh í túi chájna caá. Biquína, cien tíbna ã quehat pah, chah túini yoobát í chájna caá. Bita, sesenta tíbna ã quehat pah, túini í chájna caá. Bitaboó, treinta tíbna ã quehat pah, ñamp túini í chájna caá”, Jesús jwiítidih ã niijíp jí.

Trigo cátiñ yeejép yílip ã chíihat naáwát

24 “Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá: Wápchi mínah áñh wápchiboó trigodih ã momop yuh be.

25 Obohjeéhtih, caán, niñat ájeéh moonbát í áwat póñih, caandih eníhcanniboó áñh wápchina juinít, ã momatji cátiñ yeejép yílipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be.

26 Túttimah, trigo chíihnit, ã jáap quehe júáwáchah, yeejép yílip ã jumatdihbut teo wáñnit í enep be.

27 Pánih ennit, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah í niij wáññh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tiguaá míñh wápchidih yeejép yílipbut ã chíih?’ í niijíp be.

28 ‘Weemdñih eníhcanni caandih át momop taga’, ã niij jepahap be. ‘¿Caán jáoni yílipdih jwí wai yóh jíih?’ í niij wáññh joyóp be.

29 ‘Ñi wai yóhca bojoó. Caandih wuiná, trigodihbut ñita wai yóh tagaá.

30 Trigo yílip bíicdih ã beh jwuhna naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdíñh nin pah wá niijbípná caá: “Yeejép yílipdih ñi jwíñh wuyáú. Pánih wuí, nah chéu péanit, caandih ñi cáo yohoó. Pánih cáo péanit, trigoboodih ñi bóod ubúú. Pánih bóod ub beedánit, caandih wá ámohat muuná ñi ámohoó”, wá niijbípná caá”, caandih teo wáñnitdih wápchi mínah ã niijíp be”, Jesús ã niijíp jí.

*Mostaza tíb naáwát
(Mr 4.32; Lc 13.18-19)*

31-32 “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíb cáo tíbih pah bóo ã jumna caá. Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandih í momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, áñh cácanaboó dawá jwébehwá ípí jaamná caá. Pánihat pah tiguaá Dios ã maáh jumat. Áñhwá daocáñnit jwíñh jumnitji, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús ã niijíp jí.

*Pan paáani naáwát
(Lc 13.20-21)*

33 “Dios ã maáh jumat pan paáani panihni ã jumna caá. Pandih chájñhna, yad wili trigo ojdiñ pamapdiñ yacñit, mahjíñh wid, caandih paáani pínahdihbut mipí túi widna caá. Pánihna, niñat mi widniñi ã túi paabípná caá. Pánihat pah tiguaá Dios ã maáh jumat doonádih joinít, cáacwá í táut ñuumbípná caá. Queét

joinítboó bitadih ī jwáub naáwáchah, dawá joinít, queétbut ī táut n̄umbípna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

Jesús ā jenah joiní naáwátñajīhjah cāacwādih ā bohéát

(Mr 4.32-34)

³⁴ Cāacwādih bohéna, ā jenah joiní naáwátjīhjah Jesús āpī bohénap jī.

³⁵ Pánih bohéna, Dios naáwátidih naóh yapani nin ā daacátji pahjeh bíic yoobó āpī bohénap jī:

“Nin pah Dios ā niijná caá: ‘Wā jenah joiní naáwátjīh wā bohébiḡna caá. Nin baácđih wā chājat túttimah, cāacwādih wā naóh jwahca naáhdih wā naóhbiḡna caá’, ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. *(Sal 78.2)*

Trigo cātīh yeejép yīlip naáwátidih ā beh joyáát

³⁶ Pánih naóh péanit, jāáj chóodih chúadniji aáb jūóhñit, caandīh joinítidih “Jwī bejna caá”, niijnít, m̄uná Jesús jwiítidih ā namah jwáub aab béjep jī. Pánih m̄uná aab juibínit, jwiít caandīh nin pah jwī niijíp jī:

—Trigo cātīh yeejép yīlip chúihat naáwátjīh ma bohénachah, jwī beh joicán beé. Pánihna, jwiítidih ma jéihya naáwá, jwī niijíp jī.

³⁷ Páant jwī niijichah joinít, Jesús nin pah ā niij jepahap jī:

—Weém, nihat cāacwā úd jeñé, wápchi m̄nah panihni caá. Weém Dios ā wahni jumna, trigodih momni panihni wā jumna caá.

³⁸ Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit ī jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwā ī maáhdih jepahnitboó trigo cātīh chúihni yeejép yīlip panihni ī jumna caá.

³⁹ Nemépwā ī maáh wápchi m̄nahdih eníhcanni yeejép yīlipdih momni panihni caá. Caán trigo ā behechah, ī bóod ub láa, péeni yeó jāap panihni caá. Ángelwā caán trigodih yeejép yīlipdihbut bóod ubnit panihnit ī jumna caá.

⁴⁰ Trigodih ubnit, yeejép yīlipboodīh ī wuí cáwat pah péeni yeó jāapdih nemépihwādih iiguípboó ī yohbiḡna caá.

⁴¹ Weém nihat cāacwā úd jeñé, wīih ángelwādih nin baácboó wā wahbiḡna caá, wīih cāacwā cātīh yeejép chājnit, yéej chājat táutnitdihbut ī ub bejat pínah niijná.

⁴² Pánih ub bejnit, queétidih iiguípboó ī yohbiḡna caá. Caán iiguípboó jumna, jīgahnit, queétjeh ī m̄ic néeh chāác jāibípna caá.

⁴³ Dioíhwāboó jwī íp Dios bíicdih ā maáh jumupboó ī jumbiḡna caá. Caanjīh jumna, yeo páh táí yeh iugní panihnit, maáta ī jumbiḡna caá.* ¡Ded molít jumna, ā táí joyó naáh! Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

Búdí jīb jumnidih bihni naáwát

⁴⁴ “Dios ā maáh jumát wápchiḡboó búdí jīb jumnidih ī baad bíhñiji panihni ā jumna caá. Bíic newé caán wápchi m̄nahdih teo wēhna, caán búdí jīb jumnidih bid junít, búdí wēina, ā jwáub bihip be, páant muntih. Pánihna, caandīh búdí náahna, áih bíí déedih jīb chāj beedánit, caán jībīh wápchidih ā jīb chājar be. ‘B̄u caán wápchi wīih ā jumuchah, caánboó wā bid juníjibut wīihjeh ā jumna caá’, wēinit, ā m̄ic niijíp be. Dios ā maáh jumupboó n̄i waadát pínah caán búdí jīb jumni panihni ā jumna caá”, Jesús ā niijíp jī.

Búdí jīb jumni perla wūt jumni naáwát

* 13:43 Dn 12.3

45 “Dios ã maáh jumat nin panihnibat ã jumna caá. Búdí jíib jumni jeé tíb dée perlas wát jumni tíbnadih jíib chājniboó chah jíib jumni perlas tíbnadih nihat pehbboó ã bid bejep be.

46 Chah búdí jíib jumni tíbdih bid joinít, caandíh jíib chājíhna, nihat áih bií déedih jíib chāj wāhūdih ã bejep be. Pánih jíib chāj wāh beedánit, caán búdí jíib jumni tíbdih ã jíib chāhap be. Caán tíbdih búdí ã náahat pah, Dios ã maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús ã níijíp jī.

Ñó naáwát

47 “Dios ã maáh jumat nin pahbat ã jumna caá. Cāacwā queejwādihih jéut maona, ñuodíh í yoh báahanachah, queejwā jumat yoobó ípí chūúhna caá.

48 Páant dawá í chūúchah, nihat queejwādihih íim jwēejna ub ñáan juibínit, táinitdihjeh í ñiona caá. Pánih ñionit, íih wāhnaabó ípí mao yacna caá. Obohjeéhtih, jeémpca naáhwāboodíh ípí yohna caá.

49-50 Pánihat pah, péeni yeó jáapdihih ángelwāboó cāacwādihih í ñóibipna caá. Yeejépwādihih ñionit, iiguípna í yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jīgahnit, queéjtjeh í míic néeh chāác juibípnā caá”, Jesús jwiítidih ã níijíp jī.

Máa bohéat, jáap bohéat

51 Páant níij péanit, Jesús jwiítidih nin pah ã níij wābh joyóp jī:

—¿Butéh wā bohéatdih ñi beh joinít beé? ã níijíp jī.

—Jwí beh joiná beé, caandíh jwí níij jepahap jī.

52 Páant jwí níij jepahachah joinít, jwiítidih nin pah ã jwāub níij naáwáp jī:

—Det Moisés ã watatjidih bohénit Dios ã maáh jumatdihbat bohéna, máadih, jáapdihibat cāacwādihih í jéih bohéna caá. Queét bohénit muú mínah panihnit caá í jumap. Caán, bitadih teo wāacat túat níijná, áih muúdihih jumni táinidih ub bacanít, jáapdihih, máadihibat queétdih ã jéih wāhna caá. Jesús jwiítidih ã níijíp jī.

Nazaret tútchiboó í bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Páant ã jenah joiní naáwátñajíh bohé péanit, Jesús jwiítidih ã numah bejep jī.

54 Pánih bejnit, ã behni tútchina jwí juibínap jī. Caanná juibínit, jwiít judíowā jwí míic wāacat muúná waadnít, caanjíh jumnitdih ã bohénap jī. Páant ã bohénachah joiná, joí wáhi bejnit, nin pah í míic níij wābh joyóp jī:

—¿Dedmant tigaá nin bohéatdih át joí? ¿Dépanih tigaá ã túi jéih beedá? Dios ã wēpatjíh jwiít cāacwā jwí chājca naáhdih ápí chājna caá.

55 ¿Nin máa teoni wābh nihcan níit? ¿Á íin María nihcan níit? ¿Santiago, José, Simón, Judas, ã úudwā nihcan níit?

56 ¿Yad japna yaádh nin tútchidih jwíjeéh jumnit nihcan níit? Pánihna, jwiít jwí jumap pahjeh jumni tigaá ã jumap. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tigaá át joí? í níijíp jī.

57 Páant níij jenah joinít, íjna, caandíh í náahcap jī. Páant í náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ã níijíp jī:

—Dios naáwátidih naóh yapanidih bita ípí wēi joiná caá. Páant í wēi joyóchah yuhna, áih tútchidih moón, ã déewāboó caandíh ípí joíhcan caá. Pánihna, ninjíh wā behechah ennitji, weemdíh ñi joíhcan caá, ã níijíp jī.*

58 Caandíh í joíhchah enna, caán tútchidih Dios ã wēpatjíh daocánni láajeh Jesús ã chāj jéutap jī.

* 13:57 Jn 4.44

14

Juan Daabáni ā w̄h̄nat
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón ī maáh, Jesús ded pah ā chājat doonádih āt joyóp wut jī.

2 Pánih joinít, caandíh teo wāh̄nitdih nin pah āt niijíp wut yuh jī: “Wā maoniji Juan Daabáni āt jw̄ub boo p̄d jēóh tagaá. Pánih jw̄ub booni jumna, jwiít cācwā jwī jéih chājca naáhdih āt chājap taga”, āt niijíp wut jī. Jesúsdi h̄ “Juan tigaá”, āt niij jenah joyóp wut yuh jī.

3-5 Juandih ā mao yohat tútat pínah jātih, Herodes ā úd Felipe áadih āt bíbohōp wut jī. Páant ā chājat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah āt niij jūh̄n̄p wut jī: “Ma úd áadih dúc wái áa jumna, Dios ā wutadidih yap yohna caá ma chājap”, āt niijíp wut jī.*

Páant ā niiját jīb Herodes caandíh āt mao yohih̄p wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Juan Dios naáwátidih naóh yapani ā jumna caá”, judiowā ī niij jenah joiná caá. Pánihna, caandíh wā mao yohat tútuchah, queét weemdíh ita ij tagaá”, niij jenah joinít, queétdih āt úm̄p wut jī. Pánih úm̄na, Juandih mao yohcanjeh, caandíh teonit, chéwat tútutnít, nemat m̄úboó āt nemat tútup wut jī. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant āt chājap wut jī.*

6 Pánihat túttimah, Herodes ā cāc jumni yeó jāapjidih náhn̄nit, namah jeémát āt chājap wut jī. Pánih chājnit, caanjíh jumnit ī enechah, ā aá n̄m̄ mit eo jūut̄p wut jī. Páant mi eo jūutuchah enna, Herodesboó bádí āt weñep wut jī. Pánih wēinit, caántdih nin pah āt niijíp wut jī:

7—Dios ā enechah, meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Dedé ma náhatdih weemdíh ma úbúchah, meemdíh wā wāh̄bipna caá, caántdih āt niijíp wut jī.

8 Páant ā niijíchah joinít, mi ín ded pah mi niiját tútat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jī.

—Juan Daabánih̄ wao dáhdih dúc bóodat tútú. Pánih péanit, pamapjih̄ áih̄ wao dáhdih cáagnit, weemdíh ma wūh̄ú, caán āt wunatdih wā jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jī.

9 Páant mi niijíchah joinít, Herodes bádí āt jīgahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, caanjíh̄ míc wáacnitdih tícnit, “Meemdíh wā wāh̄can nít”, caántdih āt jéih̄ niijcáp wut jī.

10 Pánihna, Juaníh̄ wao dáhdih āt dúc bóodat tútup wut jī, buca.

11 Pánih péanit, pamapjih̄ áih̄ wao dáhdih cáagnit, it ub jūúw̄p wut jī. Pánih ub jūóh̄nit, Herodías n̄m̄dih̄ ī wāh̄chah, caántboó mi índih̄ mit teo yapanap wut jī.

12 Páant ī chājat túttimah, Juan ā bohénitji jūóh̄nit, áih̄ báhah̄jidih̄ ubnit, cāc yohop ítboó it yohop wut jī. Pánih yoh péanit, queét jūinít, Jesúsdi h̄ naáwádih̄ ī jayúp jī.

Cinco mil cāacwādih̄ Jesús jeémát ā wāhat
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Páant ī niijní doonádih̄ joi péanit, jāáj chóona waadnít, cāc wihcapboó Jesús jwiútdih̄ ā namah chūh̄ bejep jī. Jwiít Jesús bícdih̄ jwī chūh̄ bejat doonádih̄ joinít, caandíh̄ jwááat tútat niijná, dawá íih̄ tútchinamant jūóh̄nit, ím̄ jwéejmant it p̄ud̄ bejep tajī.

* 14:3-5 Lv 18.16; 20.21 * 14:3-5 Lc 3.19-20

14 Jwiít jwí chúuh juibíat pínah jãtìh, queét itát juibínap tajì. Pánìhna, dawá cãacwã ì páñachah ennit, Jesús queétdìh át jìgah enep jì. Pánìh jìgah enna, ì ub jüóhñit wãnnitdìh ã boonanap jì.

15 Cheyeh jumuchah, jwiít ã bohénit caandìh nin pah jwí niijíp yah jì:

—Cheyeh caá. Nin pehbhit tãtchi wihcan caá. Pánìhna, queétdìh yuápbìt jamni tãtchina ma wahaá, jeémãtdìh ì jìib chãjat pínah niijná, jwí niijíp jì.

16 —**Ì bejca bojo naáh. Yeebjéh queét ì jeémát pínahdìh ñi wãhuá**, Jesús jwiítidìh ã niij jepahap jì.

17 —Obohjeéhtìh, biícjìh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwãbitdìhjeh jwí bíbohna caá, jwí niijíp jì.

18 —**Caán ñi bíbohndìh weemdìh ñi ub jüúwá**, ã niijíp jì.

19 Páant ã niijíchah joinít, ub jüóhñit, caandìh jwí wãhup jì. Páant jwí wãhat tãttimah, yilipboó cãacwãdìh ã chãudat tãutup jì. Páant ì chãuduchah, biícjìh bóo téihya pan dahna chéne queejwãdìhbat ubnit, chéi ennit, **“Túina caá, Paá”**, Diosdìh ã niijíp jì. Páant niij péanit, pan dahna, queejwã biícìh jwiítidìh ã daj wãhup jì. Páant ã daj wãhuchah, jwiítboó nihãt cãacwãdìh jwí pãáap jì.

20 Páant jwí pãáachah, nihãt ì túi jeémp wud jumup jì. Pánìhna, ì judh jeémpnidìh doce wãhna jwí ub yac yáwanap jì.

21 Caandìh jeémpnit neonãdìhjeh jwí jenah enechah, cinco mil ì jumup jì. Yaádh, ì wehbat ì jeémép jì.

*Jesús ìmjìh ã yáac chãì bejat, Pedrobat ã bejat
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

22 Páant jwí jeémp péanachah, jwiít ã bohénitdìh Jesús ã chãuh bej páñat tãutup jì. Pánìh chãuh bejat tãutnit, cãacwãdìhbat ìih tãtchina át jwúub bejat tãutup wut jì.

23 Pánìh wah péanit, ã ìpdìh úbãt tãut niijná, jeéboó át páuh laab béjep wut jì. Pánìh páuh laab béjnit, tóo ñãh jüúwãchah, biícjeh caánboó át jum jwãhup tajì.

24 Caánboó Jesús ã jumãt pónìh, ìim tac yoób jwiítboó jwí buug lájachah, jwí wawãpmant johlit, nolihatbat búdí ã jüúwãchah, maãtãpdìh meenná yãhna, jwí jéih bejcap jì.

25 Pánìhna, johlit páantjeh búdí ã johochah, baáb aabá bojat pínah jãtìh, Jesús jwí pebhna ìmjìh ã yáac chãì jüúwãp jì.

26 Jwí pebhna ã jüúwãchah ennit, búdí jwí úmumup jì.

—¡Cãaquìh dadah caá! jwí niij ñaacãp yah jì.

27 Páant jwí úmumachah ennit, Jesúsboó jwiítidìh nin pah ã niijíp jì:

—**¡Weemjéh tigaá! ¡Weemdìh ñi en úmca bojoó!** ã niijíp jì.

28 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandìh nin pah ã niijíp jì:

—Maá, yoobópdìh meemjéh jumna, ìmjìh weemdìhbat ma pebhna ma yáac chãì bejat tãutú, ã niijíp jì.

29 —**Ma jüúwá**, Jesús ã niij jepahap jì.

Páant ã niijíchah joinít, Pedro jãáj chóodìh jumniij ìmjìh dei ñuhñit, Jesús pebhna ã yáac chãì bejep yah jì.

30 Obohjeéhtìh, johlit nolihatbat búdí ã jumuchah enna, át úmumup jì. Pánìh úmna, daab béjnajeh, Jesúsdiñ nin pah ã niij ejep jì:

—¡Maá, weemdìh ma teo wáacá! ã niijíp jì.

31 Páant ã niijíchahjeh, ãih téihyadiñ teonit, Jesús caandìh ã wái ñahanap jì.

—jBainíjeh wā wēpatdih ma jenah joiná caá! ¿Dépanih tiguaá weemdíh ma táí jenah joicán? Pedro dih ā niijíp jī.

³² Páant ā niiját túttimahjeh, jāáj chóna queét ī waadáp jī. Páant ī waadáchahjeh, johlit ā yayáh bejep jī.

³³ Páant ā yapachah ennit, jwiit ā bohénit Jesús dih jwī wēi naawáp jī.

—jYoobópdih meém Dios wāúh tiguaá ma jumup! jwī niijíp jī.

Genesaret baácdih moón wunnitdih Jesús ā booaat

(Mr 6.53-56)

³⁴ Pánih íimdih cháuh bejnit, Genesaret wūt jumni baácna jwī cháuh jubínap jī.

³⁵ Páant jwī jubínachah, caán baácdih moón Jesús dih beh ennit, caán tútchinadih moondíh ā juyát doonádih it wahap tajī. Pánihna, caán doonádih joinít, dawá ī chéenwā tabúp cháúh nitdih Jesús pebhna ī ub juyáp jī. Pánih ub joinít, nin pah Jesús dih ī niijíp jī:

³⁶ —Míh yégueh chóodihjeh nit wunnitdih ma tewat túutú, ī niijíp jī. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh ī boonap jī.

15

Cāacwā ded pah ī míc yéjeaat

(Mr 7.1-23)

¹ Túttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénit bícdih, Jesús pebhna joinít, caandih nin pah ī níj uúh joyóp jī:

² —¿Dépanih tiguaá ma bohénitboó jwī nuowā ī wutatji pah ī chājcan? Jwiit jwīpī téih chocat pah, queét ī jeémát pínah jātih ī téih choccan caá, ī niijíp yah jī.

³ Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ā níj uúh joí jwáubanap jī: —¿Yeéboó dépanih tiguaá Dios ā wutatdih jepahcan, jwī nuowā ī wutatboodíhjeh ñi jepah?

⁴ Nin pah caá Dios ā wutap: ‘Ñi mánadih táí wéinit, ñi teo wáacá.* Pánihna, ded ā mánadih yeejép ā niijíchah, cāacdih mao yohnidih peéh chājat pah mantih caandíhbut peéh chājat ā jumbipna caá’, Dios āt niijíp tajī.*

⁵ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah yahna, yeéboó ded ā mánadih teo wáaquíhmidih nin pah caá ñipī níj wutap: ‘Ma mánadih teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodih ma wáhuú’, ñipī níj wutna caá.

⁶ Pánih wutna, ā mánadih ñi táí chājat túutcan caá. Pánih chājat túutcan, Dios ā wutatdih jepahat túutcanjeh, jwī nuowā ī wutatjiboodíh caá ñi jepahat túutap.

⁷ ‘Jwiit túinit caá’, niijná yahna, cāacwā ī encapboó yeéb yeejép chājnit caá. Dios naawát dih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jumatdih yoobópdih āt níj daacáp tajī:

⁸ ‘Dios nin pah ā niijná caá: “Nit weemdíh táí wēi naóhna yahna, yoobópdih ī jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdíh ī wēi naawát dedé pínah nihcan caá. Í jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios ā wutat’, ī níj yee naóh bohéna caá”, Dios ā niijná caá’, Isaías āt níj daacáp tajī, *(Is 29.13)*

Jesús ā niijíp jī.

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16 * 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9

¹⁰ Páant niŋ péanit, caanjih jumnitdih ā pebhna juúwát túatnit, queétdih nin pah ā niŋ bohénap jī:

—Nin wā naáwátidih ŋi túi joyoó.

¹¹ Dios ā enechah, ŋi jeémát yeebdih ā yéejacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ŋi niŋjábóo yeebdih ā yéejana caá, ā niŋjíp jī.

¹² Páant ā niŋjábóo túttimah, jwiítboó caandih nin pah jwí niŋjíp jī:

—Páant ma niŋjíchah joinít, queét fariseowā bádí í íjna beé, jwí niŋjíp jī.

¹³ —Obohjeéhtih, queét fariseowā wā íp Dios ā momca naáh panihnit í jamuchah, queétdih ā yoh beedábipna caá.

¹⁴ Pánihna, queétdih páantjeh ŋi enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdih í jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, bita jéih encannit panihnitdihbat í bohéna yuh caá. Pánih jéih encannit míc jumna, ítdih í buug yácat pah, queét nihát iguípna í bejbipna caá, jwiítidih ā niŋ jepahap jī.*

¹⁵ Páant ā niŋjíchah joinít, Pedroboó nin pah ā niŋjíp jī:

—Jwiítidih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ā niŋjíp jī.

¹⁶ —¿Yeebbát páantjeh ŋi beh joi jwúhcan níit?

¹⁷ Dedé ŋi jeémátji ŋíih wudah díitboó jumnijidih ŋípí jont yohna caá. Caán ŋíih caolihdih, ŋi jenah joyátdihbat cháhcan, Dios ā enechah, yeebdih ā jéih yéejacan caá.

¹⁸ Obohjeéhtih, ded pah yeejép ŋi jenah joyát pah ŋi niŋjíchah, caán caá Dios ā enechah, yeebdih ā yéejanap.*

¹⁹ Nindih ŋi túi náhninaá: Yeejép chājat, mao yohat, ŋi áa nihcannitjīh yeejép chājat, nuumát, yeeat, yeejép míc niŋjábóo pínahdihbat ŋípí jenah joiná caá.

²⁰ Páant ŋi jenah joyátjeh caá, Dios ā enechah, yeebdih ā yéejanap. Obohjeéhtih, ŋi téih chocochah, ŋi chocchahbat yeebdih bíic yoobó ā enna caá, ā niŋjíp jī.

Judío nihcannih Jesúsdihi mi jepahat

(Mr 7.24-30)

²¹ Páant niŋ bohé péanit, Jesús Tiro tútchi, Sidón tútchi jumni baácna jwiítidih ā numah bejep jī.

²² Caanna jwí jwíbnachah, caán baácdih bóli Jesús pebh joinít, nin pah mi niŋ ŋaacáp jī:

—David juma, Dios ā wahní, weemdih ma jīgah eneé! ¡Wā nuumdih nemép jumna, caántdih bádí ā moh yéejana caá! mi niŋjíp jī.

²³ Páant mi niŋjíchah joiná yuhna, caántdih ā jepah jwuhcap jī. Páant ā jepahcatdih enna, jwiít ā bohénitboó caandih nin pah jwí niŋjíp jī:

—Páantjeh jwiítidih mi ŋaac péenachah, ma jwúh bejat túatú, jwí niŋjíp jī.

²⁴ —Judíowā buudnít ovejawā panihnit í jamuchah ennit, queétdihjeh teo wácat náahna, Dios weemdih ā wahap jī, Jesús jwiítidih ā niŋjíp jī.

²⁵ Páant ā niŋjíchah joinít, caánt judío nihcannihboó ā pebh bódicha caj yoh ŋajnit, nin pah mi niŋjíp jī:

—Maá, weemdih ma teo wáacá! mi niŋjíp jī.

²⁶ —Wébt í jeémát pínahdih ubnit, íih mujjiowádih jwí wáhuchah, ā túican caá. Pánihat pah judíowā í jeémát panihnidih bíih baácdih moondih wā wáhuchah, ā túican caá, Jesús caántdih ā niŋjíp jī.

²⁷ —Ma niŋjábóo yobópdihi tigaá, Maá. Obohjeéhtih, queét í jeémp jéenanidih mujjiowā ípí jeémpna caá, mi niŋ jepahap jī.

* 15:14 Lc 6.39 * 15:18 Mt 12.34

28 —**Meéamboó weemdih táí jenah joinih ma jumuchah, ma niiját pah wá chájna caá**, Jesús caántdih á niijíp jī.

Páant á niijichahjeh, mi nuám mit boonap wut jī.

Jesús dawá cāacwādh ā booaat

29 Pánihat túttimah, Jesús jwiít dih caanmánt Galilea ím jwēejna á nuamah dei bejep jī. Caanná dei juibínit, ím jwēejdih jumni jeená á nuamah páuh laab bejep jī. Pánih páuh laab juibínit, biíc dih jwí chúudap jī.

30 Páant jwí chúudachah enna, dawá cāacwā Jesús pebhna ít juúwáp tajī. Pánih juóhna, í chéenwá wannitdih í juí jwejep jī. Queét nihat mácah wunat jumnit í jumap jī. Jéih bejcanit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biíh wunat jumnitbut í jumap jī. Páant í jumuchah ennit, Jesús queét nihatdih á booaap jī.

31 Páant á booaachah, jéih wéhecannitji í wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitji téihya jítcha í jumuchah ennit, jéih bejcanitji í bejechah ennit, jéih encannitji í enechah ennit, cāacwāboó búdí í en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejnit, “Jwiít judíowá jwípí wēini Dios búdí á wēpatjīh jwiít dih á táí teo wáacna caá”, í niij wēi naáwáp jī.

*Cuatro mil cāacwādh Jesús jeémát á wāhat
(Mr 8.1-10)*

32 Pánih booa péanit, Jesús jwiít dih á pebh juúwát túttnit, nin pah á niijíp jī. —**Queét jwíjeéh biíc peihcanni yeó jáap í jumuchah, íih jeémát á beedná nacaá**. Pánih jeémát wihcannit í jumuchah, queétdih búdí wá jīgah enna caá. ‘**Queét nuugáp wun buugná**’ niijná, queétdih íih muunáboó wá jwúub bejat tútcan niit, á niijíp jī.

33 —¿Obohjeéhtih, ninjīh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá í jumuchah, dedboo tīgáá í jeémát pinahdih jwí jīb chāj bií? Jesús dih jwí niij wáuh joyóp jī.

34 —¿**Déboí pan tīgáá ní bíboh?** Jesús á niijíp jī.

—Siete pan dahna, daocanni queejwābit, páant bóojeh jwí bíbohna caá, caandih jwí niij jepahap jī.

35 Páant jwí niijichah, Jesús cāacwādh á chúudat tútup jī.

36 Páant í chúudat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwābit biíc dih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péa, jwiít dih á daj wáhap jī, cāacwādh jwí pááat pinah niijná.

37 Páant queétdih jwí pááat túttimah, í táí jeémp wud jumap jī. Páant í jeémp péanachah, í judh jeémpnidih ubnit, siete wáhdih jwí ub yac yáwanap jī.

38 Caandih jeémpnit neonádihjeh jwí jenah enechah, cuatro mil í jumap jī. Yaádh, í wehbut í jumap jī.

39 Páant í jeémp péanachah, Jesús queétdih íih muunáboó á jwúub bejat tútup jī. Pánih wah péanit, jááj chóodih waadnit, Mágdala tútchi jumni baácna jwiít dih á nuamah chúuh bejep jī.

16

*Fariseowá, saduceowábut Dios á wēpatjīh Jesús dih í chájat tútat
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)*

1 Biíh láa fariseowá, saduceowá biíc dih Jesús pebhna í juibínap jī. Cāacwá í jéih chájca naáhdih Jesús dih í chájat tútup yah jī, á jepahcah, “Dios á wahni nihcan caá”, niiját tút niijná.*

* 16:1 Mt 12.38; Lc 11.16

² Páant ĩ wutuchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ: “Yeó ã buug yáčna, jeá dũni ã jumachah enna, ‘Cheibit túi jóbohni yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá.

³ Baáb jéenna, mah tólihna dũni ã jumachah enna, ‘Mah yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Ded pah jeá ã jumatdih túi beh enna yuhna, Dios ã wēpatjĩh wā chāj jūatboodĩh ñi beh encan caá.

⁴ Bũ lāa moón yeejépwā, Diosdih náahcannit, Dios ã wēpatjĩh wā chājatdih ĩ enĩhna yuh caá. *Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani Jonás ded pah ã yapatjidih ñitát jéihjip taga. *Pánihna, Dios ã wēpatjĩh caandĩh ã chājatji pahjeh mantih ã jwúub chājipna caá, weém ã wahni wā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”, ã niijíp jĩ.

Páant niij péanit, jwiútdih ã jwúub numah bejep jĩ.

Fariseowā, saduceowā yeejép ĩ bohéat

(Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, ímdih chúuh bejna, jwĩ jeémát pínah pandih ubat jwĩt quíib buudáp tajĩ.

⁶ Páant jwĩ chúuh bejehah, Jesús jwiútdih nin pah ã niijíp jĩ:

—*Ñi túi chāja chaáh! Fariseowā, saduceowābut ĩ bohéat pan paáat panihni caá. Páant ĩ bohéat yeebdĩh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.**

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiútdih nin pah jwĩ míic niijíp jĩ:

—Pandih jwĩ ub jüohcah enna, jwiútdih páant ã niijná caá, jwĩ míic niijíp jĩ.

⁸ Páant jwĩ míic niijátdih jéihna, Jesús jwiútdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—*Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? jwā wēpatdih bainjeh caá ñi jengah joyóp!*

⁹ ¿Pántjeh ñi jéih jwuhcan niit? ¿Cinco mil neoná yaádh biicdih cinco pandihjeh wā pááatjidih ñi náhnican niit? ¿Ī jwdh jeémpni doce wuhna ñi ub yac yáwaatjidihbut ñi náhnican niit?*

¹⁰ ¿Bũ siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh biicdih wā wāhatdihbut ñi náhnican niit? ¿Débóí wahnadih ñi yáwaatdih ñi náhnican niit?*

¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wā niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobátdih niijná wā chājcan caá. Fariseowā, saduceowābut ĩ bohéat pan paáat panihni ã jumachah, ñi túi chāja chaáh. ĩ bohéat yeebdĩh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiútdih jwĩ beh joyóp jĩ bũca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobátdih niijná ã chājcap jĩ. Páant niijná, “fariseowā, saduceowābut ĩ bohéatdih ñi joicá bojóó”, niijná ã chājap jĩ.

“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro ã niiját

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Pánih chúuh jwĩbínit, Cesarea Filipo wūt jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiútdih ã bohénitdih nin pah ã niij wúubh joyóp jĩ:

—*Weém nihat cáacwā úd jeñédih ded pah tigaá bita ĩ niij? ã niijíp jĩ.*

¹⁴ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwátdih biih naóh yapani nacaá’, ĩpĩ niijná caá, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.*

* 16:4 Mt 12.39; Lc 11.29   * 16:4 Jon 1.1-2.10   * 16:6 Lc 12.1   * 16:9 Mt 14.17-21   * 16:10 Mt 15.34-38   * 16:14 Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8

15 —Queét páant ĩ niijíchah, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? jwiitdih ã niijíp jĩ.

16 —Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wááh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jĩ.*

17 —Simón, Jonás wááh, meemdih wã wěina caá. Cãacwã meemdih ĩt naóhcap taga. Dios wã íp, jeáboó jumnijeh át jéihyanap taga.

18 Pánihna, meemdih nin pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wát jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jĩ.) Nin jeejĩh búdí muú wã chãjat panihni dawá wĩhwã pinahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá ĩ jumuchah, nemépwã queétdih jéih yap yohcan, queét iiguipna ĩ bejcan niit.

19 Dios ã maáh jumupdih bóo llave panihnidih meemdih wã wũhbiipna caá. Páant wã wũhni panihnijĩh, cãacwãdih wĩh túini doonádih naóhni, weemdih jepahnitdih Dios ã maáh jumupna wát waadaát pah ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdih nemat pah ma chãjbipna caá,* Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

20 Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ã niijíp jĩ: “ ‘Nin Jesús Dios ã wahni Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh jwahca bojoó”, ã niijíp jĩ.

*Á wunat pinahdih Jesús ã naáwát
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

21 Páant ã niiját túttimah, Jesús jwiit ã bohénitdih nin pah ã niij naóh bohé jwihip jĩ:

—Buu, Jerusalén tútchiboó weemdih bejat caá náahap. Caanná jwĩ juibínachah, jwĩ maáta, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut weemdih yeejép ĩ chãjbipna caá. Pánih chãjnit, weemdih ĩ mao yohat tútbiipna caá. Páant tigaá weemdih yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ mawachah yuhna, biic peihcanni yeó jáap túttimah wã jwáub boo pud jũóhbiipna caá, jwiitdih ã niijíp jĩ.

22 Páant ã niijíchah joinit, Pedroboó Jesús dih chibít yuúpbít numah bejnit, —jMaá, ma niiját pah yapcan, meemdih queét ĩ mao yohca bojo naáh! át niijíp wat yah jĩ.

23 Páant ã niijíchah joinit, Jesús tac púud ñahnit, —Pánih naóhna, Satanás ã náahat pah naóhna caá ma chãjap. Cãacwã ĩ jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ã jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ã náah yacat pah wã chãjat pinahdih ma jáhĩna caá, át niijíp wat jĩ.

24 Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ã niij naáwáp jĩ: —Ded wĩh jumĩhna, ã weñat pinahdih chãjcan, wã náahatboodih chãjat caá náahap. Wĩh ã jumát jíib yeejép yapna yuhna, weemdih páantjeh cádahcat caá náahap.*

25 Ded weemdih jepahcanni, ã weñat pinahdihjeh chãjni, iiguipna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdih cádahcanniboó bita caandih yeejép ĩ chãjachah yuhna, páantjeh wãjeéh ã jumbipna caá.*

26 Cãac nin baácbóo jum jwahna, dawá bií déedih bíbohna yuhna, Diosdih náahcan, iiguipna bejna, nihát ã bíbohát dedé pinah nihcan caá. Iiguipboó jumna, ded pah ã jéih jíib chãj baccan niit.

* 16:16 Jn 6.68-69 * 16:19 Mt 18.18; Jn 20.23 * 16:24 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * 16:25 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

²⁷ Weém nihat cāacwā úud jeñé wā íp ā yeh iigátjīh āih ángelwā bíicdih nin baácboó jwáub dei jūóhnit,* nihat cāacwā ded pah ī chājatji jīb wā jīb wāhbipna caá. Túi chājnitjidih wā túi chājipna caá. Obohjeéhtih, túi chājcanitjiboodih wā peéh chājipna caá.*

²⁸ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Biquína ninjīh űuhnit űi wunat pínah jātih, weém nihat cāacwā úud jeñé chah maáh wā jumatdih űi enbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

17

*Dios ā yeh iigátjīh Jesús ā űuhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Seis yeó jāap túttimah, Pedro, Santiago, ā úud Juan queét bíic peihcannit-dihjeh jap bóo jeená Jesús ā numah páuh laab béjep jī.

² Caanná ī páuh laab juibíát túttimah, ī enechah, ā jígohat āt túut numáp wut jī. Āih móot yeó ā yeh iigát pah yeh iig, āih yéguehbat bíic yoobó túi baabní āt yeh iiguíp wut jī.

³ Páant ā yeh iiguíchahjeh, Moisés, Elíasji bíicdih Jesús pebh jígohnit, caandih ít míic wéhenap wut jī.

⁴ Páant ā yapachah ennit, Pedroboó Jesúsdih nin pah āt niijíp wut yah jī:
—Maá, ninjīh jwī jumachah, ā táina caá! Ma náahachah, bíic peihcanni muu dáhna jwī chājipna caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíah pínahdihbut jwī chāj wāhbipna caá, āt niijíp wut jī.

⁵ Obohjeéhtih, páant ā niijíchahjeh, túi yeh iigni mah pōh panihni queédih āt dei juyáp wut jī. Páant ā dei juyáchah, caán chawat yoób nin pah Dios āt niijíp wut jī: “Nin wā wáuh wā oini caá. Caandih búdí wā wēina caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandih űi túi joyoó”, āt niijíp wut jī.*

⁶ Páant ā niij wéhenachah joinít, úumna, ā bohénit ít páah yoh űajap wut jī.

⁷ Páant ī páah yoh űajachah ennit, Jesús ī pebhna juí, queédih teo jāhanit,
—űi űah űuhú. **Butéh űi ennidih, űi joinídhbut űi úumca bojoó,** āt niijíp wut jī.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, űah űuhna, Jesúsdihjeh ít enep wut jī. Bita ī ennitjiboó ít wihcap wut jī.

⁹ Túttimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queédih nin pah āt niij wutap wut jī:
—**Butéh űi enatjidih bitadih űi naóh jwuhca bojoó. Weém, nihat cāacwā úud jeñé, wunniji wā jwáub boo pud jūáwát túttimah, caandih bitadih űi naáwáchah, ā túbipna caá,** āt niijíp wut jī.

¹⁰ Páant ā niijíchah joinít, queét bíic peihcannit caandih nin pah ít niij wáhbh joí enep wut jī:

—Dios ā wahni, ā jūáwát pínah jātih, Elíasboó ā jūóhbipna caá, Moisés ā watatjidih bohénit ípī niij bohéna caá. ¿Dépah niijīh tigaá queét páant ī niij? ít niij wáhbh joyóp wut jī.*

¹¹ —Yoobópdih tigaá ī niij naáwáp. Elíasdih Dios ā jwíh jūáwát túutap jī, nihatdih ā ámohat pínah niijná.

¹² Páant niijnít, nin pah yeebdih niijná caá wā chājap. Elías wáát juí péanap be. Páant ā juyáchah yahna, yeebdih bohénit caandih ít beh encap jī. Pánih

* **16:27** Mt 25.31   * **16:27** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6   * **17:5** Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18   * **17:10** Mal 4.5

beh encan, ded pah ī náahat pahjeh caandih ít chājap taga. Páant ī chājat pahjeh muntih, weemdihbut ī chājbipna caá. Páant ī chājachah, weém nihat cāacwā úud jeñé, yeejép wā yapbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

13 Páant ā niij naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ā chājap”, niijnít, queét ít beh joyóp wut jī.

*Wāá wunat jummidih Jesús ā booaat
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

14 Pánih míc wehé dei jūóhnit, jeé ñaj deyepboó Jesús biíc peihcannit ā pej jumnit biícđih ā jwúub dei juyúp jī. Páant ī jwúub dei juyúchah, dawá cāacwā cātih jūóhnit, biíc newé Jesús pebh jūinít, ā bódicha caj yoh ñajap jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah Jesúsđih ā niij naáwáp jī:

15 —Maá, wā wūúhdih ma jīgah eneé. Caandih wāá wunat ā ñahachah, yeejép āpī yapna caá. Dawá láa tuu cúutboó āpī buúg cáona caá. Biíh láa mujboó āpī daab yóh bejna caá.

16 Pánihna, caandih ī booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandih wā ub juyúp yah be. Obohjeéhtih, queét caandih ī jéih boocap be, ā niijíp jī.

17 Páant ā niijíchah joinít, Jesús nin pah ā niijíp jī:

—Yeéb yeejép wā weemdih jenah joicánnit ñi jumna caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdih túi jenah joicán, ñi tac buúgábi? Wā pebh caandih ñi ub jūúwá, ā niijíp jī.

18 Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebh ā wūúhdih ī ub juyúp jī. Páant ī ub juyúchah, caandih wunat túutni nemépdih Jesús ā bacat túutap jī. Páant ā wutuchahjeh, ā bacachah, wunnijiboó ā túi boonap jī.

19 Páant ā yapat túttimah, jwiít ā bohénit mícjeh jumna, Jesúsđih nin pah jwī níj úúbh joyóp jī:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwī wutuchah yahna, át baccan? jwī niijíp jī.

20 —Wā wépatdih yeebdih wā wūhuchah yahna, caandih náhnican, weemdih ñit túi jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Mostaza túbih ā jummat pah, yeéb Dios ā wépatdih bainíjeh ñi túi jenah joiná yahna, nin pah ñi jéih chājbipna caá: Nin jeedih ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ā bejbipna caá. Pánih túi jenah joiná, nihatdih ñi jéih chājna caá.*

21 Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat túut niijná, Diosđih búdí úúbat caá náahap. Pánih úúbhna, jeémp jwuhcan, Dios ā wépatdih chah ñi túi jenah joibípa caá. Pánih chah jenah joinít jumna, pánihnit nemépwádhbut ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiítđih Jesús ā niijíp jī.

*Jesús ā wunat pínahdih ā jwúub naáwát
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

22 Galilea baáboó Jesús biícđih jwī bejchah, caán jwiítđih nin pah ā jwúub níj naáwáp jī:

—Weém nihat cāacwā úud jeñédih cāacwā teonit, bitadih ī wūhbiipna caá.

23 Páant ī wūhat túttimah, queétboó weemdih ī mao yohbipna caá. Páant ī maoniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud jūóhbiipna caá, ā niijíp jī.

Páant ā níj naáwáchah joiná, búdí jwī jīgahap jī.

Jesús queejih jacmant dinerodih ā bidat túutat

* 17:12 Mt 11.14 * 17:20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2

24 Capernaum tútchina jwĩ jwabínachah, Dioih mæúdíh ī en dawát jīb ubnitboó Pedro pebhna jwabínit, caandih nin pah īt niij úabh joyóp wat jī:

—¿Yeebdih bohéniboó Dioih mæúdíh en dawát jīb pínahdih ā jīb chājcan niit? Īt niijíp wat jī.*

25—Ā jīb chājbipna caá, Pedro āt niij jepahap wat jī.

Páant ā niiját túttimah, jwĩ jumni mæaná Pedro ā waadáchah, Jesúsboó caandih nin pah ā niij úabh joyóp jī:

—¿Simón, dépah tigaá ma niij jenah joi? ¿Nin baácđih moón ī maáta det-boodih tigaá ī jīb ub, ma jenah joyóchah? ¿Īih baácđih moondih niit? ¿Biuh baácđih moónboodih niit ī jīb ubup, ma jenah joyóchah? Pedrodih ā niijíp jī.

26—Biuh baácđih moondih tigaá ĩpĩ jīb ubup, Pedro ā niij jepahap jī.

—Pánihna, maáta ĩih baácđih moónboodih ĩpĩ jīb ubcan caá.

27 Páant ī jīb ubcah yahna, queéť jīb ubnitdih ĩjajhcan, jwĩ jīb chājbipna caá. Īimboó queéť wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queeđđih ubnit, āih jacna dinero júđudih ma bid jwabipna caá. Caán júđu jwĩt chénewāih jīb pínahdih ubnit, jwĩ jīb buáđáđdih jīb chājadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

18

“Déhe tigaá ĩi maáh panihni”, Jesús ā niiját

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Caán láa jwĩt ā bohénit Jesús pebh jwabínit, nin pah caandih jwĩ niij úabh joyóp jī:

—¿Dios ā maáh jumupboó jwĩjeéh jumni déhe tigaá jwĩ maáh panihni ā jumbi? jwĩ niijíp jī.*

2 Páant jwĩ niijíchah joinit, Jesús wébítđih júúwát túttnit, caandih jwĩ cātíh ā ĩuhat tútup jī. Páant ā ĩuhuchah, jwĩtđih nin pah ā niij naáwáp jī:

3—Yoobóđđih yeebdih wā naóhna caá. ĩi jenah joyátđih tút næumnit, wébít oboh jumnit ī jenah joyát pah jenah joinit, Dios ā maáh jumupboó ĩi jéih waadbipna caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ĩi jenah joicán, Dios ā maáh jumupboó ĩi jéih waadcán niit.*

4 Pánihna, det wébít ī jenah joyát pah jenah joinit, Dios ā maáh jumupboó chah watnit ī jumbipna caá.

5 Det wāihwā jumna, wā watat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwāáhnit, weemđihbut ī wēi jwāáhna caá, Jesús ā niijíp jī.

Jwĩ yéej chājat tútat ā tobohat

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 “Nin wébít panihni weemđih túi jenah joinidih ded ā yéej chājat tútatjī jīb, Dios caandih yeejép pohba ā peéh chājbipna caá. Pánihna, caandih ā yéej chājat tútat pínah jātih, āih butđih búđi jeé júđujih chéobúúđhnit, búđi mujna caandih ī yohochah, āta túi poh. Páant ī chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih āta peéh chājcan taga.

7 Ded bitadih yéej chājat tútndih Dios búđi ā peéh chājachah, tubit yeejép ā yapbipna caá. Bitadih yéej chājat túttnit páantjeh ī jumbipna caá. Obohjeéhtih, queéťboó yeejép yoobát ī yapbipna caá.

8 “Míih téihyajih, jitchajih yéej chājna, caandih ma bóod yohat pah, caán yéej chājatđih ma cádaaha. Caandih cádahcan, ĩiguipna ma bejbipna caá. Caaná

* 17:24 Ex 30.13; 38.26 * 18:1 Lc 22.24 * 18:3 Mr 10.15; Lc 18.17

iigát ã dũbcan niit. Caandih ma yohochah nihna, caan dáhjeh ãta bũud tãgãá. Meémboó pãnihni cólohjeh jumna yahna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandih bóod yohcan nihna, chénat pah dahjĩh iiguipna ma bejchah, búdi yeejép mata yap tagaá.*

⁹ Pãnihat pah mũntih, mũih quibjĩh ennit, yéej chãjna, caan dãhdih ma wãat yohat pah, caán yéej chãjatdih ma cádahea. Caandih cádahcan, iiguipna ma bejbipna caá. Caannã iigát ã dũbcan niit. Caan dãhdih ma yohochah nihna, caan dáhjeh ãta bũud tãgãá. Biícjĩh quib wihcan yahna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, mũih quib chénat pah dahjĩh iiguipna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaá. Pãnihna, yéej chãjatdih cádahat caá náahap”, Jesús ã niijíp jĩ.*

*Bũudni oveja naáwát
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ “Nin wébít panihnidih ñi en iicã bojoó. Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Queét wébítidih ded pah ĩ yapachah Diosdih naáwát túut niijnã, queétdih en daonit ángelwã wã ĩp pebhna ĩpĩ bejna caá.*

¹¹ Weém nihat cãacwã úud jeñé, nin baácdih moón yeejép chãjnit, iiguipna bejnit déedih túi abudih wã jũúwáp jĩ.

¹² Queét iiguipna bejnit, bũudnit ovejawã panihnit ĩ jumna caá. Pãnihnit ĩ jumachah, nin wã naáwãtdih ñi túi jenah joyoó: Cien ovejawãdih bíbohni bíic oveja ã bũudéchah ennit, ¿ded pah tãgãá ã chãjbi, yeeb ñi jenah joyóchah? Bitã noventa y nueve ovejawãdih ĩ jeémát yĩlip jumapboó jwejnit, caán bũudnidih bididih ã bejbipna caá.

¹³ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Caán bũudnidih ã bid jumáchah, ã jwejnit noventa y nueve dih ã weñat chah caán ã bid junĩboodih ã wẽibipna caá.

¹⁴ Pãnihat pah wã ĩp jeáboó jumni nin oboh jumni panihni bũudnit ĩ jumãtdih ã náah yaccan caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Bitã Jesúhwã meemdih ĩ yéej chãjachah, ded pah chãjat
(Lc 17.3)*

¹⁵ “Ded weemdih jepahni meemdih ã yéej chãjachah, mũic ámohat túut niijnã, bitã ĩ joicãpboó caandih mũic wéhenadih ma bejeé. Pãant ma niijíchah joinit, ã jepahachah, ñi jwãub mũic pej jumbipna caá, pãant mũntih.*

¹⁶ Obohjeéhtih, meemdih ã jepahcah bácah, Dios ã wutat pah, bitã chénewãdih ma numah bejeé, queét ĩ joyóchah, caandih mũic wéheat túut niijnã.*

¹⁷ Yeeb bíic peihcannitdih ã jepahcah enna, wĩhwã nihãt ñi mũic wãacapna caandih ñi numah bejeé, ã yéej chãjatdih ma naáwãchah, queét nihãt ĩ joyát pinãh niijnã. Pãnihna, mũic wãacnitdihbut ã jepahcah enna, Diosdih náahcan, ã yéejatdih cádahĩhcat peéh, caandih ñi pej jum cádahea.

¹⁸ “Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Ded ã yéej chãjatdih cádahcat jĩb, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeeb wĩhwã ñi niijíchah, Diosbut caandih bíic yoobó ã niijípna caá. Ded ‘Wã yéej chãjatdih jĩgahnit, wã cádahna caá’, niijnãdih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, ñi niijíchah, Diosbut caandih bíic yoobó ã niijípna caá.*

* 18:8 Mt 5.30 * 18:9 Mt 5.29 * 18:10 Ez 34.16; Lc 9.10 * 18:15 Lc 17.3 * 18:16 Dt 19.15

* 18:18 Mt 16.19; Jn 20.23

19-20 “Chénewā, biíc peihcannit w̄ihwā ñi m̄ic w̄acachah, ñijeéh wā jumna caá. Pánihna, det chénewā Diosdih ñi w̄ábát p̄nahdih biíc yoobó ñi jenah joyóchah, wā íp jeáboó jumni ñi w̄ábát pah ā chājbipna caá”, Jesús jwiitdih ā niijíp j̄i.

21 Páant Jesús ā niijíchah joiníji Pedro ā pebh jw̄ibínit, nin pah caandih ā niijíp j̄i:

—¿Maá, wā dée dawá láa weemdih ā yéej chājachah, débóí láa tiguaá caán ā yéej chājatdih wā íj cádahbi? ¿Siete láa cádahat ā náah níit? ā niij w̄úbh joyóp j̄i.

22 —¡Ma joyoó! Biih meemdih dawá láa ā yéej chājachah yuhna, siete láajeh íj cádahat ā náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ā yéej chājachah yuhna, meémboó caandih ma jw̄úb náhnica bojoó, Pedrodih Jesús ā niij jepahap j̄i.*

Teo w̄ahni biih ā j̄ib b̄uudáatdih ā quíib b̄uudcát naáwát

23 “Bita í yéej chājatdih quíib b̄uudátidih jenah joinít, nin wā naáwátidih ñi táí jenah joyoó: Dios ā maáh jummat nin pah ā jumna caá. Biíc baácidih moón í maáh ā pebh moón caandih í j̄ib b̄uudánachah, í j̄ib b̄uudáatdih ā j̄ib chāj beedáat túutap be.

24 Í j̄ib b̄uudáatdih ā jenah enechah, biíc caandih teo w̄ahniboó búdí yoobát ā j̄ib b̄uudánap be. Búdí ā j̄ib b̄uudáatdih jéihnit, caandih ā pebh ā bid bojop be.

25 Á jéih j̄ib chājcah enna, ā maáhboó caandih, yad, ā weh, nihat áih bií dée bíicdih bitaboodih ā j̄ib chājat túutap be, queét í j̄ibj̄h ā j̄ib b̄uudáatdih ā j̄ib chājat túut niijná.

26 Páant ā j̄ib chājat túutachah joinít, caán búdí j̄ib b̄uudániboó ā maáh pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ā w̄úbap be. ‘Maá, weemdih j̄gah ennit, ma pái jwuhú. Meemdih wā j̄ib b̄uudáatdih wā j̄ib chāj beedábipna caá’, ā niijíp be.

27 Páant ā niij w̄úbuchah joinít, caandih j̄gah ennit, ‘Weemdih ma j̄ib b̄uudáat ā jumna náah’, ā maáh caandih ā niijíp be.

28 “Páant ā niiját túttimah, búdí j̄ib b̄uudánijiboó bac bejnit, biih caán bíicdih í maáhdih teo w̄ahnidih ā jwááap be. Pánih jwááhnit, caánboodih bainí ā j̄ib b̄uudáatdih íjnit, áih but nahdih jōp teonit, ‘íWeemdih ma j̄ib b̄uudáatdih waícanjeh ma j̄ib chājaá!’ caandih ā niijíp be.

29 Páant ā niijíchah joinít, caán bainí j̄ib b̄uudániboó ā pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih búdí ā w̄úbap yah be. ‘Weemdih j̄gah ennit, bainí ma pái jwuhú. Meemdih wā j̄ib b̄uudáatdih wā j̄ib chāj beedábipna caá’, ā niijíp yah be.

30 Obohjeéhtih, páant ā niij w̄úbuchah yuhna, caandih j̄gah encanjeh, caánboó ā jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo w̄ahnidih nemat meémboó ā nemat túutap be. Á j̄ib chāj beedánachahna, caandih áta baca tagaá.

31 “Pánihna, búdí j̄ib b̄uudániji bainí j̄ib b̄uudánidih páant ā chājachah enna, íjnit, bita teo w̄ahnitboó í maáhdih naóh yacadih í bejep be.

32 Páant í naóh yacachah joinít, í maáh í naóh yacnidih bid bojnit, nin pah caandih ā niij jw̄ihñap be: ‘íMeém yeejép pohba caá! Meém weemdih búdí ma w̄úbuchah, “Búdí ma j̄ib b̄uudáatdih ā jumna náah”, wā niijíp yah be.

33 Obohjeéhtih, meemdih páant wā niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdih bainí j̄ib b̄uudánidih meémboó mat j̄gah encap yah be. Ma j̄ib b̄uudáatdih wā náhnicat pah mantih, caánboó meemdih ā j̄ib b̄uudáatdih ma náhnica, áta túi

* 18:22 Lc 17.3-4

tagaá. ¿Dépanih tibeé caandih jġah encanjeh, páant ma chāj? ā maáh caandih ā niijp be.

³⁴ Páant niijnít, búdí íjnit, nemat muúboó caandih ā nemat túutap be. Ā júb chāj beedánachahna, āta baca tagaá.

³⁵ “Caan páh tigaá Dios yeebdih ā chāj bipna caá. Yeéb niat ñi déewā yeebdih yeejép ĩ chājatjidih ñi quíib buúdcáh ennit, caánboó yeéb ñi yéej chājatjidihbut bíic yooó ā quíib buúdcán niit”, Jesús jwiít dih ā niijp jġ.

19

*Ī weha mána yaáhdh dih ĩ yohcat
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Páant niij naóh péanit, caán Galilea baácboó jumniġi Judea baácna Jesús jwiít dih ā numah bejep jġ. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán mujdih chúh bejnit, conanaamánt jwġ juibínap jġ.

² Pánih caanná juibínit, jwġ jib bejchah, dawá cāacwā jwiít dih ĩ péenap jġ. Páant ĩ péenachah ennit, ĩjeéh bejnit wunnit dih Jesús ā boonap jġ.

³ Páant jwġ bejchah, jwiít dih jwāáhnit, biquína fariseowā nin pah Jesús dih ĩ niij úabh joyóp jġ, ded pah ā jepahachah joinít, caandih naóh yacat túut niijná: —¿Jwġ weha mána yaáhdh dih jwġ yohochah, āta túi taniit? ¿Dios ā wutatboó páant niit ā chājat túutap, ma jenah joyóchah? ĩ niij úabh joyóp jġ.

⁴ —¿Moisés nin pah ā niij daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jġ? ‘Dios biíhmah nin baácdih chājni newé yaddihbut át chājap wat jġ’, át niij daacáp tajġ.*

⁵ Páant niij daácnit, nin pahbut át jwúab niij daacáp tajġ: ‘Páant ā chājachah, newé ā mánadih cádahnit, yadjġh bíic dih ā jumbipna caá. Pánih jumna, queét chénéwā jumna yuhna, bíic bácah panihnit caá ĩ jumap’, át niij daacáp tajġ.* ¿Páant ā niij daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jġ?

⁶ Páant ā daacátji pah queét chénéwā jumnitji bíic bácah pah ĩ jumna caá. Pánihna, ĩ téihya chéwechah, Diosjeh tigaá queétdih bíic dih ā jumat túutna caá. Páant bíic dih ā chājachah, queétdjeh ĩ múic cádahcat caá náahap, Jesús queétdih ā niijp jġ.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, queét fariseowā nin pah ĩ jwúab niij úabh joyóp jġ, páant muntih:

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át niij daacáp tajġ: ‘Majeéh bólidih yohúhna, “Meém ma túicat enna, meemdih wā yohna caá”, niij daácnit, caánt dih ñi wúhuú. Páant niij daác wúhnit, majeéh bólidih ma yohochah, ā túina caá’, Moisés át niij daacáp tajġ.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át niij daáci? ĩ niijp yuh jġ.

⁸ —Ñi nuowā Dios dih ĩ yap yohochah enna, Moisés nin pah át niij daacáp tajġ ‘Ī weha mánadih yohna, páant tí ĩ chāj dáhwa naáh’, át niij daacáp tajġ. Páant ā niijíchah yuhna, biíhmah pohba páant át nihcap tajġ.

⁹ Obohjeéhtih, weémboó yeebdih nin pah wā naóhna caá: Ded ájeéh bólidih yohna, bíihjġh mi yeejép chājcah yuhna, bíih wilidih jwúab áa jumna, caántjġh yeejép chājna caá ā chājap. Pánihna, ā yohnihjidih áa jumnitbut caántjġh yeejép ā chājna caá, Jesús queétdih ā niijp jġ.*

¹⁰ Páant ā niijíchah joinít, jwiit ā bohénit caandih nin pah jwġ niijp jġ:

* 19:4 Gn 1.27; 5.2 * 19:5 Gn 2.24 * 19:7 Dt 24.1-4; Mt 5.31 * 19:9 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

—Páant newé yadjih ī míc yohat ā táicach, áa wihchah āta túi tagaá, jwī niijíp jī.

11—Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá ā jamap. Dios biquína ā ñíonitdihjeh ā áa jumat túatcan caá.

12 Biquina neoná yaáhdih náahcannit pínah ī cāac jamna caá. Bitadih ñih quehli túbnadih ī ñib yohochah, yaáhdih náahcannit ī jamna caá. Bitaboó Diosdih teo wāhñit jumat túat niijná, yaáhdih ī bidcan caá. Pánihna, ded túi joiní jamna, Diosdih teo wāhat túat niijná, páant tigaá jumat náahap, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Jesús wébít dih ā wúbát

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Páant jwiít dih ā naawát túttimah, Jesús queétdih ā teo jāha wúbát pínah niijná, cāacwā ī wehdih ā pebhna ī ub juyáp jī. Páant ī ub juyúchah ennit, jwiít ā bohénitboó queétdih jwī jípónih jāihñap jī.

14 Páant jwī jāihñachah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ā niijíp jī:

—Wébít wā pebh ī jāúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wā maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít ī jamap. Pánihna, Dios ā maáh jamapna waadnítboó nit wébít ī jenah joyát pah jenah joinít ī jamna caá, ā niijíp jī.

15 Páant niijnít, queét wébít dih ā teo jāha wúbáp jī. Pánih wúbh péanit, jwiít dih ā jwúb numah bejep jī.

Dawá bí dée bíbohni Jesús dih ā wúbh joyát

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Páant jwiít dih ā numah bejchah, bíc newé Jesús pebh joinít, nin pah caandih ā niij wúbh joyóp jī:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jamíhna, ded pah tigaá táinidih wā chājbi? ā niijíp jī.

17 —¿Dépanih tigaá túi chājat pínahdih weemdih ma wúbh joí? Diosjeh caá táini. Páantjeh Diosjeéh jamíhna, ā wutat pah ma chājaá, caandih Jesús ā niij jepahap jī.

18 —¿Ded wutatdih niij tigaá ma chāj? ā niij jwúb wúbh joyóp jī.

—Cāacwādh ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijih ma yéej chājca bojoó. Ma numcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.

19 Ma mánadh ma túi chājaá.* Meemjéh ma míc oyat pah bitadihbut ma oyoó.* Nin wutatdih jepahat caá náahap, Jesús caandih ā niij jepahap jī.

20 —Caán wutatdih weém wāpī yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jumat túat niijná, ded panihat tigaá weemdih páantjeh ā judh? Jesús dih ā jwúb niij wúbh joyóp jī.

21 —Meém yéejat wihcanni jamíhna, nihat míh bí déedih jíib chāj wūhūdh ma bejeé. Pánih jíib chājnit, nihat ma jíib teonidih moh yéejnitdih ma jwúb wūhū. Páant ma wūhuchah, nin baácboó ma bíbohātji chah táini míh pínah Dios pebhboó ā jumbipna caá. Pánih queétdih wūh péanit, wājeéh ma jāúwá, Jesús caandih ā niijíp yah jī.

22 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, dawá bí déedih bíbohni jamna, áih bí déedih jíib chāj wūhíhcan, búdí ā jīgahap jī. Pánih jīgahñit, jepahcanjeh, ā jwúb bejep jī.

* **19:18** Ex 20.13-16; Dt 5.17-20

* **19:19** Ex 20.12; Dt 5.16

* **19:19** Lv 19.18

²³ Páant ā bejehah ennit, Jesús jwiít dih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumapboó ā bejihichah yuhna, caandíh ā buona caá.

²⁴ Camelloboó awí íitbitdih ā yabac bejihichah nihna, āta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumapboó ā waádihichah yuhna, búdí ā buona caá, ā niijíp jī.*

²⁵ Páant ā niijíchah, joí wáhi bejnit, nin pah Jesús dih jwí niijíp jī:

—Páant ma niijíchah bácah, Dios ā jumapboó ded ā jéih waadcán niit, jwí niijíp jī.

²⁶ —Cāacwā ded pah ī jenah joyátíhkeh ī túi chājíhna yuhna, Dios pehbboó ī jéih bejcan niit. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih ā túi ubap. Caanjéh tigaá nihatdih chāj beedáni. Dedé jéihat pínah caandíh ā wihcan caá, jwiít dih ā niijíp jī.

²⁷ Páant ā niijíchah joinit, Pedroboó caandíh nin pah ā niijíp jī:

—Maá, weemdíh ma joi jwáhuú. Majeéh péeat túut niijná, jwiitboó nihatdih jwí cádahap jī. ¿Páant jwí chājat jíb, dedédih tigaá jwiít dih ma wáhibi? ā niijíp jī.

²⁸ —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Péeni yeó jáap túttimah, nihat jáap míc ā túut nuumbípna caá. Caán láa weém nihat cáacwā úud jeñé, jeáboó maáh wā jumbipna caá. Páant maáh wā jumachah, yeéb wā bohénitboó judíowá doce poómpnadih wājeéh wutnit ní jumbipna caá.*

²⁹ Ded weemdíh teo wáhat túut niijná, áih muá, ā mána, ā déewá, ā weh, áih wápchidih yuh buca ā cádahachah, Diosboó caandíh chah ā jwáub wáhibipna caá. Pánih cádahnit, weemdíh teo wáhnitboó Diosjéeh páantjeh ī túi jumbipna caá.

³⁰ Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pehbboó oboh jumnit ī jumbipna caá. Nin baácboó dawá oboh jumnitji jeáboó maáta ī jumbipna caá, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

¹ “Dios ā maáh jummat nin pah ā jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh áih iguíhadih teo wáhnit pínahdih bididih ā bejep be.

² Pánih bejnit, jwááhna, queétdih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ní teo wáhat jíb jwípí jíb chājat pah yeebdíh wā wáhibipna caá’, ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinit, tewedih ī bejep be.

³ Las nueve dée, jíb chājat tólihna pehbboó ā bejep be. Pánih bejnit, bita caanjíh ñuhnitdih ā enep be.

⁴ Pánih ennit, queétdihbut nin pah ā niijíp be: ‘Yeébbút wíih iguíhaboó tewedih ní bejeé. Teo cádahat horadih ní tawat jíb wā wáhibipna caá’, queétdih ā niijíp be.

⁵ Páant ā niijíchah joinit, queétdihbut tewedih ī bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita ñuhnitdih jwááhnit, bíic yoobó queétdihbut ā niijíp be. Las tres dée bita ñuhnitdih jwááhnit, bíic yoobó queétdihbut ā niijíp be.

⁶ Las cinco dée bita ñuhnitdih jwááhnit, nin pah queétdih ā niij wábh joyóp be: ‘¿Dépaniha nihat yeó jáap teocan, ñuh tigaá ní chāj?’ ā niijíp be.

* 19:24 Pr 11.28 * 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30 * 19:30 Mt 20.16; Lc 13.30

7 'Jwiít dih tewat watni ã wihcan caá', i niy jepahap be. Páant i niijíchah joinit, iguíha mínah queétdih nin pah ã niijíp be: 'Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwuhúú', queétdih ã niijíp be.

8 "Cheyeh caán iguíha mínah caandih teo wáhni maáhdih nin pah ã niijíp be: 'Queét teonitdih jáúwát túatnit, i tewat jíb ma wáhuú.* Péé jainitdih i tewat jíb ma jwíh wáhuú. Páant queétdih ma wáhat túttimah, i játih jainitdih ma wáhuú. Pánih queétdih jíb chá j péa, bita i játih jainitdih ma wáhuú. Queétdih wáh péa, bita i játih jainitdihbut ma wáhuú. Queétdih wáh péa, waóh jainitdih ma jíb wáhuú', ã niijíp be. Pánihna, ã niiját pah queétdih ã jíb chá jap be.

9 Las cinco dée tewedih jainitdih nihat yeó jáap i tewat jíb pah bóo ã wáhuap be.

10 Queét nihat teonitdih biíc yoobó ã wáhuap be. Queét waóh tewedih jainitboó 'Jwiít dih chah ã jíb wáhbipna caá', i niy jenah joyóp yuh be. Obohjeéhtih, queétdihbut biíc yoobó ã wáhuap be.

11 Queétdih biíc yoobó múic ã jíb chá jachah enna, caandih búdí íjnit, nin pah i niij júihñap be:

12 'Jwiítboó nihat yeó jáap, tabit ã chá hachah, búdí jwí tewechah, queét péé jainitboó biíc horabitjeh i tewechah yáhna, jwiít nihatdih biíc yoobó ma jíb wáhat, ã túican caá', caandih i niijíp be.

13 Páant i niy júihñachah joinit, nin pah biíc íjeéh jamnidih ã niijíp be: 'Meemdih wá niijátji pah tigaá wá jíb chá jap. Ñi tewat jíb wáhnit, meemdih wá yeecan caá.

14 Ma tewat jíb ábnit, ma bejeé. Weém wá náahat pahjeh queét baini teonitdihbut meemdih wá wáhat biíc yoobó wá jíb wáhuap be.

15 Ded pah wíih dinerojíh chá jna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnitdih íjgah ennit, búdí wá jíb wáhuachah enna, ¿yeébbóo íj níit, páant ñi niijíp?' iguíha mínah queétdih ã niijíp be.

16 "Pánihat pah tigaá det waóhniitji péenit i jumbipna caá. Péenitjiboó waóhniit i jumbipna caá", Jesús jwiít dih ã niijíp jí.*

Jesús ã wánat pínahdih ã jwáub naáwát
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Páant niij péenit, dáwá cáacwá jwíjeéh i péenachah, Jerusalén tútchina bejni namádih jwí bejep jí. Pánih bejna, chibít yúap jwiít dih namah waóh bejnit, jwiít dihjeh nin pah Jesús ã niij naáwáp jí:

18 —Jerusalén tútchina bejna caá jwí chá jap. Caanná jwí juibíat túttimah, weém nihat cáacwá úud jeéédih eníhcannibó sacerdotewá i maátadih, Moisés ã wátatjidih bohénitdihbut ã duó wáibipna caá. Páant ã duó wáyachah, weemdih teonit, i mawat túatbipna caá.

19 Pánih mawat túatnit, judiówá nihcannitdih i jwáub wáh yapabipna caá. Queétdih weemdih deohnit, i púnat túttimah, cruzboó i péoh dodh mao yohbipna yá caá. Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wá íp weemdih ã jwáub boobipna caá, ã niijíp jí.

Santiagoá íin Jesús dih mi úábát
(Mr 10.35-45)

20 Pánihat túttimah, Zebedeo ã weh íinboó mi weh biíc dih Jesús pebh jainit, caandih úábát túat niijná, mi bó dicha caj yoh ñajap jí.

21 Páant mi bó dicha caj yoh ñajachah ennit, Jesús nin pah ã niij úábh joyóp jí:

* 20:8 Lv 19.13; Dt 24.15   * 20:16 Mt 19.30; Mr 10.31; Lc 13.30

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ma náah? ā niijíp jī.

—Maáh waadná, nit chénat pah wā weh meém biíc dih ī wutat pínah niijná, biíc ma jéihyepmant bóo bawámant, biíhdih wáyámant bóo bawámant ma chúudat túutú, mi niijíp jī.

22 —Ded pah űi úbát dih űi jéihcan caá. Ded wā maáh jumapboó jumíhni, weemdíh yeejép ā yapat pínah, biíc yoobó caandíhbut ā yapachah yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wā maáh jumapboó wájeéh ā wutbipna caá. ¿Yeebdíhbut páant yeejép ā yapachah yuhna, űi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ā niijíp jī.

—Jwī cádahcan niít, ī niij jepahap jī.

23 —Yoobóp dih yeebdíh wā naóhna caá. Yeejép wā yapat pah yeebbút biíc yoobó űi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wájeéh wutnit pínahdih weémboó wā jéih űiocan caá. Wā ípboó queétdih átát űi wip taga, Jesús queétdih ā niijíp jī.

24 Páant ī niij úbúchah joinít, Jesús diezboó queétdih jwī íjip jī.

25 Páant jwī íjatdih ennit, Jesús jwiít nihatdih ā míic wáacat túutap jī. Páant jwī míic wáacachah, nin pah jwiít dih ā niij naáwáp jī:

—Judíowā nihcannit ī maátaboó űih cáacwádih tabit wutnit ī jumatdih űi táí jéihna caá.

26 Obohjeéhtih, queét wutnit ī jumat pah yeéb űi jumca bojoó. Yeébboó maáta jumíhna, bitadih táí teo wáacnit űi jumú.*

27 Waóhnit jumíhna, teo wáhnit pah jumat caá náahap.*

28 Weém nihat cáacwā úd jeñéboó cáacwā weemdíh ī teo wáacat pínah niijná, nin baácboó wā júóhcap jī. Obohjeéhtih, cáacwádih teo wáacat túut niijná, queét iiguipna ī bejat déedih wan wáhdíh wā júúwáp be, Jesús ā niijíp jī.*

Jesús chénewā jéih encannitdih ā booaat

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jwiít Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchidih jwī chóop yap bejep jī. Páant jwī chóop yap bejehchah, dawá cáacwábut jwiít dih ī péenap jī.

30 Jericó wáihyat júdu jécdih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwéejdih ī chúuduchah, jwī enep jī. “Jesús, Nazaret tútchidih bóo caá ā yap bejep”, bita ī niijíchah joinít, nin pah ī niij űaác ejep jī:

—¡Maá, David jumá, Dios ā wahni jwiít dih ma jġah en teo wáacá! ī niijíp jī.

31 Páant ī niij űaacáchah joinít, cáacwáboó queétdih jáihnit,

—¡Páant bóojeh! űi űaác cádahaá, ī niijíp yah jī.

Obohjeéhtih, páant ī niij jūihñuchah yuhna, queétdboó joicánjeh, chah ī űaacáp jī:

—¡Maá, David jumá, Dios ā wahni, jwiít dih ma jġah en teo wáacá! ī niijíp jī.

32 Páant ī niij űaacáchah joinít, Jesús chāo űúh, ā pebhna júúwát túutnit, queétdih nin pah ā niijíp jī:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá űi náah? ā niijíp jī.

33 —Maá, jéih enatdih caá jwī náahap, ī niijíp jī.

34 Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih jġah ennit, űih quíbdih ā teo jāhanap jī. Páant ā teo jāhanachahjeh, ī yoób enep jī, bāca. Pánih ennit, caandíh ī péenap jī.

* 20:26 Lc 22.25-26 * 20:27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * 20:28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

21

*Jesús wã Jerusalénna ï waadát**(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jerusalén tútchina tóah juibínit, Olivo wãt jumni pácahi jumni jeéboó jwí juibínap jï. Pánih juibí, páuh laab béjna, Betfagé wãt jumni tútchibitdih jwí tóah juibínap jï. Caanná juibínit, Jesús chénewá jwíjeéh jumnitdih caán tútchina ã wahap jï.

² Pánih wahnit, nin pah queédih ã niúj wutap jï:

—Con tútchina waadnít, burroma mi wúúh biíc dih ñi enbipna caá. Pánih en, queédih watnít, weemdih ñi ub júóh wáhuú.

³ Páant ñi ub júúwúchah ennit, cáacwá yeeddih ï uúbh joyóchah, nin pah ñi niúj jepahaá: ‘Jwí maáh queédih ã náah jwúhup be. Péanit, queédih ã jwúbabipna caá’, ñi niújí, Jesús ã niújí jï.

⁴ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapani Zacarías jï nin pah át niúj daacáp tají:

⁵ “Jerusalén tútchidih moondih nin pah ma niúj naáwá: ‘Dios weemdih nin pah ã niúját tútup be: “Ñi enee, ñi Maáh ñi pebhna ã júóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wúúh jih chéudni ã júóh bipna caá”, Jerusalén tútchidih moondih ma niújí’, weemdih ã niújí be”, Zacarías át niúj daacáp tají. *(Zac 9.9)*

⁶ Jesús ã wahnitboó bejnit, ã niúját jï pah ït chájap wut jï.

⁷ Burroma, mi wúúh biíc dih ï ub júúwúchah, jwíh jih bóo yéguedih tóo dugnit, burromajih mi wúúh jihbut jwí cáagap jï. Páant jwí cáagat túttimah, Jesús caán burro wúúh jih ã páuh laab chéudup jï.

⁸ Pánih chéudnít, Jerusalén tútchina jwiít dih ã numah bejep jï. Páant ã bejchah ennit, dawá cáacwá ïih jih bóo yéguedih tóo dugnit, Jesús dih wéina, namáboó ï jwe j waáwáp jï. Bitaboó ï bóodniji táam núonadih abnit, queébut Jesús dih wéina, namáboó ï jwe j waáwáp jï. Páant ï jwe jni jí chóna, núonajih Jesús ã bejep jï.

⁹ Páant Jesús ã bejchah, ã waáwáp mant moón, ã méimant péenitbut caandih wéinit, biíc dih nin pah ï niúj ñaacáp jï:

—¿David juima, Dios ã wahní, jwiít dih ma túi ubuú! ¡Meém jwí maáh pínahdih búdí jwí wéina caá! ï niúj wéi ñaacáp jï. *

¹⁰ Pánih bejnit, Jerusalén tútchina jwí waadáchah, caanjih jumnitboó en wáhi bejnit, nin pah ï niúj míic uúbh joyóp jï:

—¿Nin déhe tigaá? ï niújí jï.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tútchidih bóo, Dios naáwát dih naóh yapani caá, bita queédih ï niúj jepahap jï.

*Jesús Dioih munná ã waadát**(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)*

¹² Jerusalén tútchina waadnít, Dioih munú jóocmant bóo juúhdih Jesús jwiít dih ã numah waad béjep jï. Pánih waad béjnit, caánboó jíib chájnit dih ã ñuun yóh bacapan jï. Dinerodih tút nunmnít ï cáagat naanádih ub yoh áacanít, jopwá dih jíib chájnitíh chéudat naanádi hbut ã ub yoh áacanap jï.

¹³ Pánih ub yoh áacanít, Jesús nin pah queédih ã niúj juúhup jï:

—Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niúj daacáp tají: ‘ “Wíih muú cáacwá weemdih ï uúbat pínah muú caá”, Dios ã niújí be’, ït niúj

* 21:9 Sal 118.25-26

daacáp tajĭ. *Obohjeéhtih, cāacwā Diosdih úbúdih ĩ juyúchah yuhna, yeéboó queétdih yeenit, nūmná caá ñi chājap. Pánih nūmnít, Dioíh mūúdh yéeanit, nūmnít ĩ jumat pínah muú chājna caá ñi chājap, ā niijíp jĭ.

14 Páant Dioíh mūúdh Jesús ā jumat pónih, dawá jéih encannit, wúuat nahjĭh bejnitbāt ā pebhna ĩ juyúp jĭ. Páant ĩ juyúchah ennit, queétdih ā boonanap jĭ.

15 Obohjeéhtih, queétdih ā boanachah ennit, caanjĭh jumnit sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut Jesúsdi h bádí ĩ ĩjip jĭ. Jwĭjeéh péenit wébítboó “;David jūima, Dios ā wahní, jwiútdih táí ubni pínah, meemdíh bádí jwĭ wēina caá!” ĩ niij ĩaac cádahcah joiná, chah ĩ ĩjip jĭ.

16 Pánih ĩjnit, Jesúsdi h nin pah ĩ niij jūihñup jĭ:

—Meemdíh páant ĩ niij ĩaacáchah, ¿ma joicán niút? Páant ĩ niijcá bojo naáh, Jesúsdi h ĩ niijíp jĭ.

—Wā joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ā niij daacátjidih ¿yeéboó ñi bohécannit jĭj?

‘Wébít dih, bita ĩ túhntidihbut meém ma wēi naáwát túutna caá’, Diosdih wēinit, David āt niij daacáp tajĭ, (Sal 8.2)

Jesús queétdih ā niij jūihñup jĭ.

17 Páant niij péanit, queétdih cádahnit, caán tútchimant Jesús jwiútdih ā namah bac bejap jĭ. Pánih bac bejna, Betania tútchidih juibínit, caan chéi caanjĭh jwĭ úwup jĭ.

Higuera nahdih Jesús ā wunat túutat
(Mr 11.12-14,20-26)

18 Cheibit bóo yeó jáapdih, Betania tútchiboó ũonitji Jerusalén tútchina jwúub bejna, Jesúsboó āt nūgúp wunup tajĭ.

19 Pánih nūgúp wunna, namá jwéjdi h lajni higuera nahdih ennit, āih quehedih jeémĭhna, caan náh pebh enedih ā bejap yuh jĭ. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, táini wawájuh pohba ā jumup jĭ. Páant ā quehcatdih enna, —;Ma jwúub quehcan niút! caan náhdih ā niijíp jĭ.

Páant ā niijíchahjeh, āih núona ā diib téhah bejap jĭ.

20 Páant ā wunuchah ennit, jwiút ā bohénitboó jwĭ en wáhi bejap jĭ.

—¿Dépanih tigaá waicanjeh ā wunah bej? Jesúsdi h jwĭ niij úbh joyóp jĭ.

21 —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios ā wēpatdih táí jenah joiná, nin nahdih wā chājat pahjeh muntih yeebát ñi jéih chājbipna caá. Páant wā chājat chahbut ñi jéih chājbipna caá. Con jeedíh ‘Conmant bejnit, bádí mujna ma búg báahá’, ñi niijíchah, ñi wutat pah ā yapbipna caá.*

22 Diosdih táí jenah joinít, ded pah caandíh ñi úbát pah ā chājbipna caá, Jesús jwiútdih ā niij jepahap jĭ.

Jesús ā wēpat

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Pánih bejna, Jerusalén tútchina juibí, Dioíh mūúdh waad béjnit, Jesús cāacwādi h ā jwúub bohénap jĭ. Páant ā bohéat pónih, sacerdotewā ĩ maáta, jwiút judíowá jwĭ maátabut ā pebh jwinít, nin pah caandíh ĩ niij úbh joyóp jĭ:

—¿Deih wēpatjĭh tibeé jwĭn páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? ĩ niijíp jĭ.

24 —Yeebdíh wā jwíh úbh joibípna caá. Weemdíh ñi táí jepahachah, weembát yeebdíh wā jepahbipna caá.

* 21:13 Is 56.7b; Jer 7.11 * 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

25 Juan Daabánidih ¿déhe tigaá át wutji? ñi jengah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Căacwăboó niít caandih ít daabáát tătutjip? yeéb ñi jengah joyóchah, Jesús queétdih ā niij ũbh joyóp jī.

Páant ā niij ũbh joyóchah joinit, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá jwī niij jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wutjip taga’, jwī niijíchah, ‘Páant ā jumachah yuhna, ¿dépanih tijī caandih ñi jepahcan?’ jwiít dih ā niij jăihbipna caá.

26 Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ā jumap jī, ĩ niij jengah joiná caá. Páant ĩ niij jengah joyóchah, ‘Căacwăjeh caandih ít daabáát tătutjip taga’, jwī niij jepahachah, jwiít dih bádí ĩ jăihbipna caá”, ít míc niijíp wut jī.

27 Pánih míc wéhe péanit, nin pah Jesús dih ĩ niij jepahap jī:

–Jwiít jwī jéihcan caá, ĩ niijíp jī.

–Caán láa bácah weemdíh wətnidih weembát yeebdih wă naóhcan niít, Jesús queétdih ā niijíp jī.

Biíc newé ā weh ded pah ĩ chăjat naáwát

28 Páant niij péanit, jwī maátadih Jesús nin pah ā jwăub niij naáwáp jī:

–Nin wă naáwátdih ¿ded pah ñi niij jengah joi? Biíc newé chénewă ā weh ĩ jumap be. Pánihna, biíc yeó jáap ĩ ípboó weép jeñédih, ‘Wăuhá, buu wíih iguĩhaboó tewedih ma bejeé’, ā niijíp be.

29 ‘Wă bejcan caá’, ā niij jepahap be. Páant niijná yuhna, jwăub jengah joinit, tewedih ā bejep be.

30 Tătumah, ā ũddihbut biíc yoobó ā niijíp be. ‘Wă bejmi caá’, ā niij jepahap yuh be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ā bejcap be.

31 ¿Ded tigaá ā ípdih ā táí jepah? Jesús queétdih ā niijíp jī.

–Weép jeñéboó ā táí jepahap be, queét ĩ niij jepahap jī.

–Yoobópdih yeebdih wă naóhna caá. Romano maátadih néo ũbh wăhnit, deoh nah jumnit yaádh biíc dih yeéb jătíh Dios ā maáh jumatdih ĩ waadná caá.

32 Juan Daabáni căacwădih bohénadih juná, ded pah ñi táí chăjat pínahdih yeebdih át naáwáp tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, yeéboó caandih ñit jepahcap tajī. Obohjeéhtih, queét néo ũbh wăhnit, deoh nah jumnit yaádhbut ít táí jepahap tajī. Páant ĩ jepahachah enna yuhna, yeéboó tătut nuúmíhcan, ñit jepahcap tajī, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

Jiwá iguĩhadih yeejép teo wăhnit naáwát

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 “Nin biíh wă naáwát pínahdih ñi táí joyoó. Biíc newé jiwá iguĩhdih ā momop be. Pánih mom péa, wăihyat júddih chăj péa, iguĩhdih ĩ búuh chuñat pínah măddihbut ā chăjap be. Pánih chăj péa, caán iguĩhadih ĩ táí en dawát pínah niijná, jap bóo măddihbut ā chăjap be. Páant niihatdih chăj péa, bitadih en dawát tătutnit, biáboó jib jwăhədih ā bejep be.*

34 Tătumah, iguĩh ei láa, áih iguĩh jībdi h ĩ ũbát pínah niijná, iguĩha mínah caandih teo wăhnitdih áih iguĩhana ā wah bojop yuh be.

35 Obohjeéhtih, caandih teo wăhnit caanná ĩ jăibínachah, biíc dih păi, biíhdih mao yoh, biíhdih jeejĭh ĩ yoh mawap be.

* **21:32** Lc 3.12; 7.29-30 * **21:33** Is 5.1-2

36 Pánihat túttimah, bita caandih teo wāhñitdih āih iguīhaboó ā jwúub wahap be, páant muntih. Chah dawá ā wahachah yuhna, queét en daonít bíic yoobó muntih queétdihbut yeejép ī chājap be.

37 “Túttimah, ‘Wā wūáhdih caá ī jepahmi dée caá’, niijnít, caandih ā wahap be.

38 Páant ā wahachah yuhna, caandih ennit, en daonítboó nin pah ī míic niijíp be: ‘Iguíha mínah ā wunat túttimah, nin ā wūáhdihboó ā túat nuumbípna caá. Pánihna, caandih jwī mao yohochah, iguíha jwīih ā jumbípna caá’, queétdih ī míic niijíp be.

39 Páant niij, ā wūáhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ī mao yohop be.

40 “Páant ī chājat doonádih joinít, iguíha mínahboó āih iguíhana jwúub joinít, ¿queétdih ded pah tigaá ā chājbi?” Jesús queétdih ā niij úub joyóp jī.

41 Páant Jesús ā niijíchah joinít, queét caandih nin pah ī niij jepahap jī:

—Queét yeejépwádih peéh chājna, ā mao yohat túutbípna caá. Túttimah, bitaboodih āih iguíhadih ā en dawát túutbípna caá, āih iguíhdih caandih ī túi dic wūhat pínah niijná, ī niijíp jī.

42 Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Dios naáwátidih naóh yapani nin pah ā niij daacátjidih zyéebboó ñi bohécannit beé?

‘Muú teonit túini jee dáhnadih ñionit, ī náahcanni dahdih ī yohop yah be. Obohjeéhtih, queét ī yohni dahdihjeh tigaá Dios ā ñúwip. Caandih ñionit, āih muu pánihnidih chājna, caán muudih ā túi jenah enat túat niijná, choójboó caan dáhdih ā jwīih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiitboó caandih búdí jwī wēina caá’, āt niij daacáp tajī. (Sal 118.22-23)

43 Páant ā nihah pah tigaá yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Dios āihwā pínah yeebdih ā jwīih ñionitji ñi jumachah yuhna, weém Dios ā wahnidih ñi náahcchah, bita weemdih túi jepahnit pínahboodih ā ñúobípna caá, páantjeh ājeéh ī jumat pínah niijná.

44 Pánihna, weemdih jepahcannitboó caán jee dáhdih tóoc bugnít panihnit ī jumbípna caá. Weemdih ī jepahcatji jīb caán jee dáh ā néehat pah, peéh chājna, iiguípna Dios queétdih ā wahbípna caá, Jesús ā niijíp jī.

45 Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, fariseowābut “Jwiitdih niijná caá ā chājap”, it niij jéihyep wat jī.

46 Páant niij jéihnit, caandih ded pah ī tewat pínahdih it bidip wat yah jī. Obohjeéhtih, cáacwā caandih “Dios naáwátidih naóh yapani caá”, ī niij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úumna, tewíhna yuhna, it jéih teo jwahcap wat jī.

22

Téihya chéona ā numah jeémát pínah naáwát
(Lc 14.15-24)

1 Páant ā niiját túttimah, Jesús nin ā jenah joini naáwátjīh queétdih ā jwúub niij naóh bohénap jī:

2 “Dios ā maáh jumat nin pah caá ā jumap: Maáh wūáh ā téihya chéwat túat chājachah, ā íip ā numah jeémát pínahdih ā chājap be.

3 Pánih ámoh péanit, ā numah jeémpnit pínahdih júúwát túatna, caandih teo wāhñidih ā wahap yah be. Obohjeéhtih, caandih ī jepahcap be.

4 Túttimah, bita caandíh teo wāhñitdihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwiwā, ā in débehanitdih mao pūabnít, nihatdih ámoh péa, yeebdíh ā jūúwát túatup be’, wā bidnitdih ñi niij naáwá.

5 Páant ā wutachah joinít, ī bejep yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, páant ī niijíchah yuhna, queébtut ī joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc áih wápchiboó bej, biíh ā tewat maáboó ā bejep be.

6 Bitaboó queét ī naáwáchah joíhcan, yeejép pānit, queétdih ī mao yohop be.

7 Páant ī chājat doonádih joinít, búdí íjnit, maáhboó áih soldadowādih ā wahap be, queétdih mao yoh beedánit, íih tútchidihbut ī cáwat pínah niijná.

8 Pánihat túttimah, bita caandíh teo wāhñitdih nin pah ā niijíp be: ‘Wā wāúh ā téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cáacwādih wā bidichah yuhna, queét yeejépwā ít jepahcap taga.

9 Pánihna, tútchi tac yoób jumni juúhna bejnit, det ñi jwāáhñitdih ñi numah jūúwá’, queétdih ā niijíp be.

10 Páant ā niijíchah joinít, bejna, biquína túi chājnitdih jwāáh, bita túi chājñitdihbut jwāáhñit, nihatdih ī numah jwúub jūúwáp be. Pánihna, ī maááh muúná jwúub juibínit, ā numah jeémát tólihdih ī yáwap yuh be.

11 “Obohjeéhtih, maáhboó queét juínitdih enedih juiná, téihya chéwechah enna ī dawát chóodih biíc newé ā duocáh, ā enep be.

12 Pánih ennit, ‘¿Íin wāúá, dépanih tibeé wā dawát túatni yégueh duocán yuhna, ma waád juóh?’ caandíh ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, caánboó ā jéih jepahcap be.

13 Páant ā jepahchah enna, maáh caandíh teo wāhñitdih nin pah ā niijíp be: ‘Chéonit, caandíh ñi ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnit, weemdíh ā jepahcat jib, dapánapboó ñi yohoó, wā pebh ā jumcat pínah niijná. Caánboó jumnit, tubit jgahna, íih maonádih néeh chāác juínit ī jumbipna caá’, caandíh teo wāhñitdih ā niijíp be.*

14 “Buu wā naáwát pah, dawá cáacwā wíih túini doonádih joiná yuhna, daocáñnitjeh ī jepahna caá”, Jesús ā niijíp jī.

Romano maáta ī uúbat túatni dinero júdu

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Páant ā niijíchah joinít, íjna, Dioíh muumánt bac bejnit, fariseowā nin pah ít míic niij uúbh joyóp wat jī: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí niij uúbh joibí, mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat túat niijná?” Ít míic niijíp wat jī.

16 Páant niijnít, biquína íjeéh jumnit, Herodes ā juimenádih maáh waadáhñitdihbut Jesús pebhna ít wahap tají, Jesúsdih ī uúbh joyát pínah niijná. Páant ī wahnitboó waád juínit, nin pah Jesúsdih ī niijíp jī:

—Bohéni, yecanni jumna, Dios ded pah jwiítidih ā chājat tútatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwā ī niijíchah, maáta ī jumachah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá.

17 Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyátidih jwiítidih ma naáwá. ¿Roma baácđih moón ī maáh César ā uúbat túatni núodih caandíh jwí wáhuchah, ā túi niít? Í niij uúbh joyóp yuh jī.

18 Páant ī niij uúbh joyóchah, í yeeatdih jéihñit, nin pah queétdih ā niij uúbh joi jwúubanap jī:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ñi jepahat túat?

* 22:13 Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

19 Césardih ñi wáhat pínah júdu dih weemdih ñi júatú, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, biic júdu dih caandih í júatup jĩ.

20 —¿Caán júdu dih deih móot, deih wát tigaá ã jum? queétdih ã niij úbh joyóp jĩ.

21 —Césarih móot, áih wábtut ã jumna caá, í niij jepahap jĩ.

—Caán láa bácah caán júdu Césarih pínah caá. Pániha, áih pínah ã jumuchah, caandih wáhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah ã jumuchah, Diosboodih ñi wáhuá, queétdih ã niijíp jĩ.

22 Páant ã niij jepahachah, í joí wáhi bejep jĩ. Pánih joí wáhi bejnit, í bac bejep jĩ.

*Căacwă ĩ jwúub boo pud jăúwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

23 Páant queét í bac bejat túttimah, biquína saduceowă jwuh, Jesús dih úbh joyát tút niijná, caán munná muntih í waád juyáp jĩ. Queét saduceowă “Căacwă wunnă, í jwúub boo pud jăóhcan niit”, niijnít í jumap jĩ.*

24 Pánih jenah joinít, nin pah Jesús dih í niijíp jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij bohénap tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, á údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá náahap. Pániha, á údboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnihdih á bíboho naáh, á úd jeñé báadhă weh pah í weh jumat pínah niijná’, jwít dih Moisés át niijíp tají.*

25 Biic weh sietewă í jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunap be. Pániha, á údboó weép jeñé áajidih á jwúub áa jumap yuh be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ã wunap be.

26 Páant míicjeh queét nihat í buád beedép be.

27 Páant mi weha mána í wun beedát túttimah, í áajibut mi wunap be.

28 Pániha, queét nihat í áa jumnihji, nihat căacwă í jwúub boo pud jăúwăchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? Jesús dih í niij úbh joyóp jĩ.

29 Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—¿Dios naáwătdih jéihcan, á wêpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá!

30 Wunnitji í jwúub boo pud jăúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwă pah áa wihcannit í jumbipna caá.

31 Obohjeéhtih, wunnitji í boo pud jăúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wă naóhna caá. ¿Moisés dih Dios nin pah ã niijátjidih ñi encannit jíí?

32 ‘Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá’, át niij naáwáp wut jĩ. Queét í wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios át niijíp wut jĩ. ‘Í Maáh caá’, á niijátjidih joinít, báadhnit í jumatdih jwí jéihna caá. Dios báadhnitdihjeh maáh á jumna caá. Pániha, ‘Wunnitji í jwúub boo pud jăóhcan niit’, niij jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, Jesús ã niijíp jĩ.*

33 Páant ã niijíchah joinít, nihat căacwă ã bohéatdih í joí wáhi bejep jĩ.

*Chah jenah joyát wutat
(Mr 12.28-34)*

34 Páant Jesús saduceowădih á táí jepahachah joinít, fariseowăboó í míic wéhenap jĩ.

* 22:23 Hch 23.8 * 22:24 Dt 25.5 * 22:32 Ex 3.6

35 Pánih míc wéhe péanit, biíc ĩjeéh jumni, Moisés ā wutatjidih táí jéihniboó caandih nin pah ā niǵ uábh joyóp yuh ĩ:

36 —¿Bohéní, Dios jwiítidih ā wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? ā niǵjíp ĩ.

37 —Nin wutat caá chah ā jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, táí jepahnit, wéinit, caandih búdí ñi oyoó’, Moisés āt niǵ daacáp tajǵ.*

38 Caán wutatji caá jwǵih jumni.

39 Caán wutat pahjeh mǵntih, nin biǵh wutatbat biíc yoobó ā jumna caá: ‘Meemjéh ma míc oyat pah mǵntih, bitadihbat búdí ma oyoó’, āt niǵ daacáp tajǵ.*

40 Pánihna, Diosdih oinit, bitadihbat oinit, Dios ā náahat pah ñi chǵajbipna caá. Pánih chǵajnit, nihat Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ĩ niǵjǵjidihbat ñi táí jepahbipna caá, Jesús queétdih ā niǵjíp ĩ.*

¿Ded jumna tigaá Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Páant niǵ péanit, Jesús jwuh caanjǵh jumnit fariseowáidih nin pah ā niǵ uábh joyóp ĩ:

42 —¿Dios ā wahni Cristodih ded pah tigaá ñi jenah joí? ¿Ded jumna tigaá? queétdih ā niǵjíp ĩ.

—David jumna caá, ĩ niǵ jepahap ĩ.

43 —Páant ā jumuchah yuhna, ¿Dépanih tigaá Túini Espiritu nin pah caandih ā naáwát túutuchah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, āt niǵjíp?

44 ‘Wá maáhdih Dios nin pah ā niǵjíp be: “Wá jéihyepant bóo buwámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdiǵ en jǵihnidih wá yap yohat túutbipna caá”, ā niǵjíp be’, Davidji āt niǵ daacáp tajǵ. *(Sal 110.1)*

45 Páant niǵ daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, āt niǵjíp wut ĩ. Páant ā niǵjíchah yuhna, ¿dépanih tigaá Cristo David jumna āt jumji? Jesús queétdih ā niǵ uábh joyóp ĩ.

46 Páant ā niǵ naáwáchah joinit, nihat ĩ jwúub uábh joíihna yuhna, ĩ uábh joí cádahap ĩ.

23

Fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbat ĩ táicat

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Páant niǵ péanit, caanjǵh jumnitdih, jwiít ā bohénitdihbat Jesús nin pah ā niǵ naáwáp ĩ:

2 “Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowábat caán ā wutatdih chah táí jéihnit jumna, yeebdih ĩ wutna caá.

3 Páant yeebdih ĩ wutuchah, ĩ niǵjǵt pahjeh chǵajat caá náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ niǵ bohéna yuhna, ĩpǵ chǵajcan caá. Páant ĩ táí chǵajcatdih yeebboó ñi en yacca bojóó.

4 Queét yeebdih búdí wái náah jumnidih chǵajat túutna, bainibitjeh ñi yapachah ennit, yeebdih jǵgah encanjeh, ĩpǵ peéh chǵajna caá.

5 Ded pah chǵajna, cáacwā ĩ wéi enat pínahdihjeh ĩpǵ bidna caá. Dios naáwátidih ĩ daácnit néonabit áih útina yacnit, ĩih móot chah, ĩih muj nahboobát búdí buwá jumni tǵpǵh ĩpǵ nah chéona caá. Uábhna dawát chóona ā yapat

* 22:37 Dt 6.5 * 22:39 Lv 19.18 * 22:40 Lc 10.25-28

waanadih maátni ìpĩ chājat tātutna caá, queétdih ennit, ‘Diosdih táí jepahnit caá’, niijnít, cāacwā ī táí wēi enat pínah niijná.*

6 Numah jeémépboó bejnit, waáwápna chāudnit, ìpĩ wēina caá. Jwī míc wāacat muáboó bejnit, cāacwā ī táí enepboó ìpĩ chāudna caá.

7 Tútchi tacboó bií déedih jíb chājat juúhna ī bejchah, cāacwā queétdih wēinit, muj teonit, ‘Ma jāoh, Bohéni’, ī niij wábúchah joinít, ìpĩ wēina caá.

8 “Obohjeéhtih, ‘Bohéni’, yeebboó cāacwādiñ ñi niiját tātutca bojoó. Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeéb nihát biíc yoobó jumna, ‘Bohéni’, cāacwādiñ ñi niiját tātutachah, ā túican caá.

9 Pánihat pah, cāacwā mícjeh ‘Táini Paá’, ñi niijíchah, ā túican caá. Dios, jeáboó jumniyeh, ñi ìpĩ táini yoobát ā jumna caá.

10 Pánihat pah muntih, yeéb mícjeh ‘Maá’, ñi niijcá bojoó. Weém, Dios ā wahní Cristojeh, ñi maáh wā jumna caá. Pánihna, cāacwā mícjeh páant ñi niijíchah, ā túican caá.

11 Ded maáh jumíhna, yeebdíh teo wāhni ā jumna naáh.*

12 Caanjéh míc maáh waadánidih Dios oboh jumni ā chājbipna caá. Obohjeéhtih, teo wāhni panihnihoodíh Dios maáh ā waadábipna caá”, Jesús ā niijíp jī.*

13 Páant niij péanit, nin pah fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut Jesús ā niij jāihñup jī:

“¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumup. Dios ā wutatdih ñi yee bohénachah joinít, Dios ā maáh jumupboó cāacwā ī jéih waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbut waadcán, queét ī waadíhichah yuhna, ñipĩ jāhna caá.

14 “¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumup. Diosdih táí maatápdih wábhna yuhna, éemp wānnitíh muunádiñ ñipĩ déuc wána caá. Pánih yeenit ñi jumat jíb búdí peéh chājat yeebdíh ā jumnipna caá.

15 “¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumup. Ywáup jib bejnit, dawá cāacwādiñ ñipĩ bohéna caá, ñi jenah joyát pahjeh ī tātut nuumát pínah niijná. Páant ī tātut nuumáchah, yeejép ñi chājat chah queétdih ñi chājat tātutna caá.

16 “¡Yeéb bohénit, bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Yeena, nin pah ñi niij bohéna yah caá: ‘ “Dioíh muú táini ā jumat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioíh muúdiñ jumni oroboó táini ā jumat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pahjeh chājat caá náahap’, ñipĩ niij bohéna yah caá.

17 ¡Yeéb jenah joicánnit, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ā jum? ¿Dioíh muú chah niít? ¿Caán muú díitboó jumni oroboó niít chah ā jumup? Caán muú díitboó oro jumna, Dioíh caá ā jumup. Obohjeéhtih, biíh pebhboó jumna, Dioíh āta nihcan taga. Pánihna, oro chah Dioíh muú ā jumna caá.

* 23:5 Nm 15:38; Dt 6:8; Mt 6.1 * 23:11 Mt 20:26-27; Mr 9:35; 10:43-44; Lc 22.26 * 23:12 Pr 29:23; Lc 14.11; 18.14

18 Yeéb nin pahbat ñipĩ niñj bohéna yuh caá: “Dioih muéboó jumni nuñépdih mao cáo wáhat naá túini á jumat pah, wá niiját biíc yoobó wá chájbična caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Í mao cáo wáhniboó túini á jumat pah, wá niiját biíc yoobó wá chájbična caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pah chájat caá náahap’, ñipĩ niñj bohéna yuh caá.

19 ¡Yeéb jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tiguaá chah á jum? ¿Diosdih cáo wáhni niit chah á jum? ¿Caán ñi cáagat naá niit chah á jum? Caán naajih ñi cáagna, Diosdih ñi wáhuchah, áih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wáhni áta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah á jumap.

20 Páant á jumuchah, ‘Jwí cáagat naá túini á jumat pah, wá niijátji biíc yoobó wá chájbična caá’, niijnit, caán naá caanjih ñi cáagnibut á túyatdih ñi jenah joiná caá.

21 Pánihat pah, Dioih mué á túyatdih jenah joiná, áih mué diitboó jumni á túyatdihbut ñi jenah joiná caá.

22 ‘Jeá túini á jumat pah, wá niijátji biíc yoobó wá chájbična caá’, niijnit, Dios maáh jumna á chúudatdihbut jenah joinit, Dios, caanjih chúudni á túyatdihbut ñi jenah joiná caá.*

23 “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowäbut búdi yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios á wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni náonadih bibohna, biíc núodih Diosdih ñipĩ wáhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wáhna yuhna, biih á wutatna chah jenah joyát pínah á jumuchah yuhna, caandih ñipĩ joyáh bojna caá. Cáacwádhíh túi chájatboodih ñi jenah joicán caá. Queédih ñipĩ jígah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadih ñi niijátji pah ñipĩ chájcan caá. Pánihna, Dios á wutat pah, chej jumni náonadih caandih wáhna, á túina caá. Obohjeéhtih, biih á wutatdihbut jepahat caá náahap.

24 ¡Yeéb bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi wutatdih, oboh jumni á jumuchah yuhna, ñipĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih á wutatboodih ñipĩ jepahcan caá.

25 “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowäbut búdi yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbut jiiimantjeh ñipĩ chocna caá, á túi jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó búdi quei á jumna caá. Caán pámap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebbát biíc yoobó ñi jumna caá. Túi jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép á jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chájnit, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá.

26 ¡Yeéb fariseowä jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyát dih túat nuumnit, túiniboodih ñi chájaa. Pánih chájna, yoobópdih túinit ñi jumbipna caá.

27 “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowäbut búdi yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Cáac yohopdih bóo mué dáhnabit túi baabní chítahjih í ñáini panihnit ñi jumna caá. Cáacwá caán yohopdih í enechah, túi jígohni á jumna caá. Páant jiiimant túini á jígohochah yuhna, í yohni bácahji á moopát dih queét í jéih encan caá.*

* 23:22 Is 66.1; Mt 5.34   * 23:23 Lv 27.30   * 23:27 Hch 23.3

28 Páant ā nihāt pahjeh mən tigaá yeebdíh cāacwā ī enechah, táinit pah űipī jígohna yuh caá. Obohjeéhtih, űi jenah joyátboó búdí yeeat jum yapna, yeejép ā jumuchah, moóprni dée pah caá űi jumap.

29 “Ĳyeeb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeeb fariseowābut búdí yeejép űi yarbpina caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá űi jumap. Tabit yeenit jumna, Dios naáwát dih naóh yapanitji, táí chājnítjidihbut űi oyatdih júutat táút niijná, queétdih ī yohopjidih ámohnit, táini űipī chājna yuh caá.

30 Pánih chājnit, nin pah űipī niijná caá: ‘Jon jātih jwī űowā ī chājatji pah jwiítboó jwíta chājcan tagaá. Dios naáwát dih naóh yapanitdih wēinit, queétdih jwíta mao yohcan tagaá’, űipī niijná yuh caá.

31 Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapanitdih mao yohnit ī juimená jumna, biíc yoobó tigaá űi chājap.

32 Pánihnit ī juimená jumna, űi űowā ī yeej chājatji pahjeh muntih űi chāj péanaá.

33 “Ĳyeeb maiwā pah yeejép wā űi jumna caá! Pánihna, űi yeej chājatdih űi táút űumcátji jĳib, Dios yeebdíh peéh chājna, iiguĳpna ā wahachah, űi jéih jweicán niít.*

34 Páant niijná, nin pah niĳ naóhna caá wā chājap: Dios naáwát dih naóh yapanitdih, bita āih táini doonádih táí jéihnitdih, bita ā naáwát dih bohénit pínahdihbut yeebdíh wā wahbpina caá. Páant wā wahachah yuhna, yeebboó biquínadih cruzboó péoh dodhnit űi mao yohbpina caá. Bitadih űi múic wáac juyápbóo pānit, tátchimant bacanit, queétdih mawat táút niijná, űi űuén péebpina caá.

35 Pánih chājna, jon jātih jumnit táí chājnitjidih ī mawatji jĳib yeebboodihbut Dios ā peéh chājbipna caá. Pánihna, táí chājni Abeljidih Caín ā mawatji jĳib púúúú Zacaríasjidih űi űowā ī mawatji jĳib tigaá yeebboodíh Dios ā peéh chājbipna caá. Caán Zacarías Berequíasji wūáh át jumap tajĳi. Dioih muú juáhboó jumni naúúpdih mao cáo wāhat naa pébh ā jumuchah yuhna, caandíh ĳt mawap tajĳi.*

36 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Queét nihatdih ī mawatji jĳib buu láa moondihbut Dios ā peéh chājbipna caá”, Jesús ā niĳĳp jĳi.

*Jerusalén tátchidih moondíh Jesús búdí ā oyat
(Lc 13.34-35)*

37 Páant niĳ péanit, caanjĳh jumnitdih nin pah ā jwúub niĳ naáwáp jĳi:

“Ĳyeeb Jerusalén tátchidih moondíh búdí wā jĳgahna caá! Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, űi pebhna bita ā wah bojnitdihbut jeejĳh yohnit, yeeb űipī maona caá. űi űowābut biíc yoobó ĳt chājap wut jĳi. Pánihnit űi jumuchah yuhna, yeebdíh búdí wā oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdíh wā jumap táutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebboó weemdíh űi náahcan caá.*

38 Páant űi náahcat peéh, buu űiíh tátchidih Dios ā wap cádahbpina caá.

39 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ninboó weemdíh űi jwúub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wā jwúub dei júúwáchahjeh, weemdíh űi jwúub enbpina caá. Pánih ennit, ‘ĲDios ā wahni, meemdíh búdí jwī wēina caá!’ űi niĳbípna caá”, Jesús queétdih ā niĳĳp jĳi.*

* 23:33 Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7

* 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

* 23:37 1R 19.10; Jer 2.30

* 23:39

24

Dioih m̄uudih bita ṽyohat pínah
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioih m̄uumánt Jesús jwiít dih ā numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, Dioih m̄uudih wēi enna, ā tūi jíghatdih Jesús dih jwī naáwáp yuh jī.

² Obohjeéhtih, páant jwī naáwáchah joinit, nin pah jwiít dih ā niijíp jī:
—Caandih ennit, ṽi tūi jenah joyoó. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Yeebdih enihcannitboó nin ṽi en wēinidih ī boto mao jéena beedá bipna caá. Biíc jee dáh biih dahjih lajni ā wihcan niit, ā niijíp jī.

Péeni yeó jáap jātih ded pah ā yapat pínah
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Páant niij míic wēhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwī chājap jī. Pánih bejna, caán jeená páuh laáb juibínit, Jesús ā chūudup jī. Páant ā chūuduchah ennit, jwiítboó ā pebh juibínit, nin pah caandih jwī niij wábh joyóp jī:

—Maá, jwiít dih ma naáwá. ¿Débólíh tigaá ma niiját pah ā yapbi? ¿Meém ma jwúub dei jūúwát pínah jātih, péeni yeó jáap jātihbut ded pah ā jwíih yapachah tigaá jwī enbi? jwī niijíp jī.

⁴ —Yeéb ṽi tūi chāja chaáh. Bitá ī yeeatdih ṽi joicá bojoó.

⁵ “Weém Cristo caá”, niij yeenit, dawá ī jūóhbipna caá. Páant ī niij yeenachah joinit, Diosdih cádahna, páant niijnitboodih dawá ī péebipna caá.

⁶ Pebhbit jumnit ī míic mawat, yúup jumnit ī míic mawat doonádihbut ṽi joibipna caá. Pánih joiná yuhna, caandih búdí ṽi úum jenah joicá bojoó. Páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ā judh jwahbipna caá.

⁷ Caán láa biíc baác dih moón biih baácna bejnit, ī míic maobipna caá. Nihat baácboó búdí míic mawat ā jumbipna caá. Dawá pebhboó nuugúp láa, baác méméatbat ā jumbipna caá.

⁸ Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, chah yeejép yapat pínah ā judh jwahbipna caá.

⁹ “Túttimah, bita yeebdih teonit, maátadih ī wáhbipna caá, yeejép ī chājat pínah, ī mao yohat pínahbut niijná. Wíihwā ṽi jumat jīb, nihat baác dih moón yeebdih ī enihbican nacaá.*

¹⁰ Caán láa, wíihwā jumna yuhna, dawá weemdih ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, bita wíihwádih enihcan, maátadih ī naóh yacbipna caá, queétdih ī peéh chājat pínah niijná.

¹¹ “Weém Dios naáwát dih naóh yapani wā jumna caá”, niij yeenit dawá ī jumbipna caá. Ded pah ī yee naáwáchah joinit, dawá queétdih ī jepahbipna caá.

¹² Caán láa cāacwā chah yeejép ī chājbipna caá. Pánih yeejép chājnit, dawá bitadih ī oi cádahbipna caá.

¹³ Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdih cádahcanniboó wájeéh páantjeh jeáboó ā jumbipna caá.*

¹⁴ Pánihna, Dios ā maáh jumat doonádih nihat baác dih moondih naáwát caá náahap. Páant naáwát túttimah, péeni yeó jáap ā jūóhbipna caá.

¹⁵ “Bitá ī pāpnidih Diosdih weñat muú díitboó jwejnit, cāacwā caánboodih weñat túutna, caán muú ā týatdih ī yéjanachah, ṽi enbipna caá. Dios

* 24:9 Mt 10.22 * 24:13 Mt 10.22

naáwátidih naóh yapani Danielji páant ā yapat pínahdih āt daacáp tajī. Caán ā daacátjidih ennit, ñi túi beh joyoó.*

16 Caanjīh yeejép ī pāpni ā jumuchah ennit, Judea baácboó jumnit jeéboó ī jwei páuh laab béje naáh.

17 Caán láa cāacwā tabit yeejép ī yapachah, waicanjeh ī jwei ñáo páuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, āih bií déedih ubadih waadcanjeh, yoobópdih ā jwei béje naáh.

18 Wápchiboó jumni āih yéguenadih ubadih ā jwúub bejca bojo naáh.*

19 Caán láa wudu jumnit, weh táuhnitbut ī jweyéchah, queét yaádhdih chah ā huobipna caá.

20 Nin pah Diosdih ñi niy úubú: ‘Mah noój láa, jwī chooát yeó jáapdihtut páant yeejép ā yapca bojo naáh, caán láa jwī jweyát pínah niijná’, ñi niijí.

21 Caán yeó jáapnadih cāacwā tabit yeejép ī yapbipna caá. Nin baácdih Dios ā chājat túttimah, cāacwā yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ī yapbipna caá.* Páant yeejép yapat túttimah, biíc yoobó ā jwúub yeejép yapcan niít.

22 Pánihna, tabit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ā chājbipna caá, ā ñionitboó ī jéih buujáát pínah niijná. Páant ā chājcāh nihna, ded āta buujácan tagaá.

23 “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneé. Ninjīh caá Cristo ā jumup’, ī niijíchah, bitabut ‘Conjīh caá Cristo ā jumup’, ī niijíchah, ñi joyáh bojoó.

24 Caán láa dawá yeenit ī jumipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niy yeenit, ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá’, niy yeenitbut ī jumipna caá. Queét um náah jumndih ī chāj jútbiipna caá, cāacwā ī en wáhi bejat pínah niijná. Páant ī chājatdih ennit, Dios ā ñionitboó ī yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ī péeat pínahdih ī náahbipna caá.

25 Páant ā yapat pínah jātih, yeebdíh wāat naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wā naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih ñi joicá bojoó.

26 Pánihna, caán láa ‘Muú wihcapboó Cristo tígáá ā jumup’, det yeebdíh ī niijíchah yuhna, caanna enedih ñi bejca bojoó. ‘Caán muú díftna jumni tólihboó ā jwei ñúhna caá’, ī niijíchah yuhna, ñi joyáh bojoó.

27 Yeó aáb jūúwúpman ā buug yácapna wedoát ā yeh iigát ā jigohochah, nihat cāacwā ī jéih enat pah, weém, nihat cāacwā úud jeñé, wā jwúub dei jūúwúchah, nihat ī enbipna caá.*

28 Jóopwā wunni bácáhdih ā jumatdih jéihnit, caanjīh ipī wáac juná caá. Pánihat pah wíhwā wā jwúub dei jūúwúchah ennit, wā pebh ī wáac juibipna caá”, Jesús jwiútdih ā niijíp jī.*

*Nihat cāacwā úud jeñé ā jwúub dei jūúwát
(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)*

29 ‘Caán láa cāacwā yeejép ī yapat túttimah, yeó, widhbut ā túi yeh iigán niít. Páant ā túut nuumúchah, jeá ā méménachah, cáiwā ī yúug jéen bejbipna caá.*

30 Páant ā yapachah, weém nihat cāacwā úud jeñé, mah tólihjih wā dei jūóhbipna caá. Búdí wēpatjīh, túi yeh iigné wā jwúub dei jūúwúchah, nihat

* 24:15 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 24:18 Lc 17.31 * 24:21 Dn 12.1; Ap 7.14 * 24:27 Lc 17.23-24

* 24:28 Lc 17.37 * 24:29 Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13

baácdih moón weemdih í enbipna caá. Pánih ennit, búdí éumna, í júbipna caá.*

31 Páant wá dei júúwát pónih, póojat nah búdí á yáanachah, wíih ángelwádih nihát baácboó wá wahbipna caá, wá ñionitdih í ub wáacat pínah níijná.

32 “Higuera nah ded pah á jumatdih ñi túi náhninaá. Caan náh jáap wawá á jumuchah ennit, jópchi á tóah júúwátidih ñi jéihna caá.

33 Páant á jumat pah, nihát wá níijátji bíic yoobó á yapachah enna, wá jwáub dei júúwát pínah bahni á juchdatdih ñi jéihbipna caá.

34 Yoobópdi h yeebdih wá naóhna caá. Nihat wá níijátji pah á yapat pínah játih, caán láa moón í buúdcán níit.

35 Nin baác, jeábút á buúduchah yuhna, wá naáwátboó á buúdcán níit. Nihat wá níijátji pahjeh wá péabipna caá.

36 “Obohjeéhtih, wá jwáub dei júóhni pínah yeó jáap, horadihbut nihát í jéihcan caá. Cáacwá, ángelwá, weem yúh buca nihát jwí jéihcan caá. Wá íp Diosjeh caá caandíh á jéihyep.

37 “Noé jum láa cáacwá ded pah í jumatji pahjeh man tigaá wá jwáub dei júúwáchah, bíic yoobó í jum bípna caá.*

38 Pobyit á júúwát pínah játih cáacwá jeémp babhnit, téihya chéonit, í wehdih téihya chéwat túutna ít chájap wat jí. Noéboó jááj chóona á waadáchah, ípí jumat pah, páantjeh ít jumap wat jí.

39 Pánih jumna, pobyit á júúwáchah, queét nihát í wan beedáát pínahdih ít jéihcap wat jí. Pánihat pah bíic yoobó mantih wá jwáub dei júúwáchah, cáacwá í jum bípna caá.*

40 Pánih jumnit, chéne neoná íih wápchi pínahdih í tewat pónih, weemdih jepahnidih ángelwá í ub bejehchah, bíihboó á cháóbipna caá.

41 Chénewá yaádh bíicdih í tewe chah, weemdih jepahnidih í ub bejehchah, weemdih jepahcannihboó mi cháóbipna caá.

42 “Páant á yapat pínahdih jenah joinit, weém ñi Maáh wá jwáub dei júóhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumat pah túi páinit ñi jumúú.

43 Nin wá naáwátidih ñi túi jenah joyoó: Nuumní dedé hora á waadát pínahdih jéihna, muú mínahboó áta túi en dao tágaá, á jéih waadcát pínah níijná.

44 Pánihat pah weém, nihát cáacwá úud jeñé, ñi jéihcat láa wá jwáub dei júúwáchah, yeebbút bíic yoobó túi páinit jumat caá náahap”, Jesús jwíitdih á níijíp jí.*

*Túí teo wáhni, túí teo wáhcanni naáwát
(Lc 12.41-48)*

45 “Bíic teo wáhni túi jenah joinit, á maáhdih túi jepahni á jumap be. Páant á jumuchah ennit, á maáh á bejat pínah játih, nihát bita caandíh teo wáhni í maáh pínah caandíh á waadánap be, queét í jeémát pínahdih yoobópdi h á wáhat pínah níijná. Pánih maáh waadá péanit, bíih baácboó á bej jwuhap be.

46 Pánih bejni jí ih muúná á jwáub juyáchah, caandíh teo wáhni á watatji pah á chájachah ennit, caandíh búdí á wéibipna caá.

47 Yoobópdi h yeebdih wá naóhna caá. Caandíh wéinit, nihát á bíbohatdih en daoní maáh á waadá bípna caá.

* 24:30 Dn 7.13; Ap 1.7 * 24:37 Gn 6.5-8 * 24:39 Gn 7.6-24 * 24:44 Lc 12.39-40

48 Obohjeéhtih, biíh caandíh teo wāhni táicanni jumna, nin pah āta niíj jenah joi tágaá: ‘Wā maáh maatápdih jíghocan, buutéh ā jwáub jūóhcan niít’, niíj jenah joinít,

49 bita teo wāhnitdih pāinit, babh máihnit biícđih āta jeémp babh máih tagaá.

50 Pánihna, caán ā náhnicanni yeó jáap, ā páicanni horadih ā maáhboó ā jwáub jaiibipna caá.

51 Pánih joinít, caandíh ā jepahcatji peéh, tūbit ā pāibipna caá. Pánih pāi péanit, túi chājnit pah jíghnit biícđih, iiguípna ā wahbipna caá. Caánboó jumna, tūbit jíghnit, maonádih ī míc néeh chāác jaiibipna caá”, Jesús jwiítđih ā niijíp jī.

25

Chénat pah téihya japata yaádh naáwát

1 “Péeni yeó jáapđih Dios ā maáh jumát nin pah ā jumbipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh biíc chei íih jiiát páhanadih ubnit, téihya chéoni pínahđih enat túut niijná, ā jūóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh páñadih ī bac bejep be.*

2 Biícjīh bóo téihya jenah joicánnit yaádh ī jumap be. Bita biícjīh bóo téihya túi jenah joinít yaádh ī jumap be.

3 Pánihna, jenah joicánnit yaádh íih jiiát páhanadihjah pohba ī ubup yuh be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ā yíi beedát pínahđih jenah joicánjeh, ī jwáub puhwat pínahboóđih ī ub bejcap be.

4 Bita túi jenah joinít yaádhboó íih jiiát páhana ā yíi beedéchah, ī jwáub puhwat pínah yíidihbat ī ubup be.

5 Téihya chéoni pínah ā jíghocah enna, quíib chei ā jūáwúchah, queét nihat ī āwah bejep be.

6 Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ā jūáwúchah, ājeéh jūóhnit ī wēi ejat ā yáanap be: ‘¡Ni joyoó, téihya chéoni pínah ā jūóhna caá! ¡Caandíh wēi jwááđih ní jūúwá!’ ī niíj wēi ejep be.

7 Páant ī niíj wēi ezechah joiná, túi jenah joinít yaádh íih jiiát páhanadih ī jwáub yíi puhwap be, ā túi iigát pínah niijná.

8 Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó túi jenah joinítđih nin pah ī niíj wáubup yuh be: ‘Jwíih jiiát páhana dūbna caá ā chājar. Pánihna, níih yíidih jwiítđihbat ní wāhuá’, ī niijíp yuh be.

9 ‘Jwíih yíi nihatđih ā jaiibcan niít. Yíi bíbohñitđih yeebjéh jíib chājadih ní bejeé’, túi jenah joinít queéđih ī niíj jepahap be.

10 Páant ī niijíchah joinít, yíi jíib chājadih ī bejep be. Páant ī bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ā jayúp be. Páant ā jayúchah ennit, íih jiiát páhanadih jiiñit, túi jenah joinít yaádh caandíh jwááđih ī bejep be. Caandíh jwááhñit, ā téihya chéona numah jeémátđih jeémát túut niijná, ājeéh ī waad béjep be. Nihat ī waad beedéchah ennit, teo wāhñitboó jēđih ī nemep be.

11 Páant ī nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwáub joinít, ‘¡Maá, jwiítđihbat ma wát jūúwá!’ ī niíj ejep yuh be.

12 Obohjeéhtih, ‘Yeebđih wā jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaádhđih ā niíj jepahap be.*

* 25:1 Lc 12.35   * 25:12 Lc 13.25

13 “Yeebbát queét túi jenah joinít yaádh panihnit ñi jumáa. Wā jwáub dei jūōhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, ñih jjiát páhanadih túi ámohnit, yíidihbut túi bíbohñit, ñi páñat pah, yeebbát túi jenah joinít, túinijeh chāñnit, weemdíh ñi páñaa”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

*Dinero júduna naáwát
(Lc 19.11-27)*

14 “Dios ā maáh jummat nin pahbut ā jumvipna caá: Biíc newé biáboó jibidih ā bejat pínah jātih, caandih teo wāhñitdih ā bid wáacap be. Páant ñi wáac juyúchah, dinero júdanadih queétdih ā wāhup be, ñi jīb tewat pínah niijná.

15 Pánih wāhna, biícđih biícđih bóo téihya júdu ā wāhup be. Biíhđih chéne júdu ā wāhup be. Biíhboodih biíc júdujeh ā wāhup be. Pánih wāhna, chah jéihñidih chah ā wāhup be. Pánih queétdih wāh péanit, biíh baáboó jibidih ā bejep be.

16 Páant ā bejat túttimah, biícđih bóo téihya júdu bíbohni jīb chājadih ā bejep be. Pánih jīb chājna, biíh biícđih bóo téihya júdu ā jwáub jīb tewep be.

17 Chéne júdu bíbohñitbut jīb chāñnit, biíh chéne júdu ā jwáub jīb tewep be.

18 Obohjeéhtih, biíc júdu ā wāhñiboó caán júduđih páantjeh ā baad jwéjep be.

19 “Ñi maáh bejniji maatápdih jigohcan, biíh yeó jáap āñih munáa ā jwáub juyúchah be. Pánih jwáub jumát, ded pah ñi jīb tewatjidih queétdih ā wáuh joyóp be.

20 Páant ā wáuh joyóchah joinít, biícđih bóo téihya júdu ā wāhñiji ā jīb tewatjidih wāhñit, nin pah ā maáhdih ā niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdíh biícđih bóo téihya júdu ma wāhñijih jīb chāñnit, biíh biícđih bóo téihya júdu wā jwáub jīb tewep be’, ā niijíp be.

21 ‘Ma túi teona beé. Wā náahat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdíh wā wāhuchah yuhna, mat túi jīb tewep taga. Páant ma túi tewat jīb, dawá wíih bií déedih en daoní maáh pínah wā waadábipna caá, wājeéh ma túi weñat pínah niijná’, ā maáh caandih ā niijíp be.

22 Pánihat túttimah, chéne júdu ā wāhñijiboó ā maáhdih nin pah ā niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdíh chéne júdu ma wāhñijih jīb teonit, biíh chéne júdu wā jwáub jīb tewep be’, ā maáhdih ā niijíp be.

23 ‘Ma túi teona beé. Wā náahat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdíh wā wāhuchah yuhna, mat túi jīb tewep taga. Páant ma túi tewat jīb, meemdíh dawá wíih bií déedih en daoní maáh pínah wā waadábipna caá, wājeéh ma túi weñat pínah niijná’, ā maáh caandihbut ā niijíp be.

24 Pánihat túttimah, biíc júdu ā wāhñijiboó ā maáhdih nin pah ā niijíp be: ‘Maá, meém úm náah jumni ma jummatdih wā jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih wutnitjeh, ñi tewat jīb mapí bíbhna caá.

25 Páant ma jummatdih jéihñit, meemdíh úmna, ma wāhni júduđih páantjeh wā baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó’, ā maáhdih ā niijíp yuh be.

26 ‘Meém yeejép tewíhcanni ma jumna caá. Weemjéh teocan, bitadih wutnitjeh ñi tewat jīb wā bíbohñitdih ma jéihñit beé?

27 Pánih jéihna, cáacwā ñih núo ámohopboó ma jwejechah, āta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ā jīb aab béjechah, chah wāta bíboh tagaá’, ā maáh caandih ā niijíp be.

28 Páant caandih jūih péanit, bitadih nin pah ā niijíp be: ‘Caán ā bíbohni júduđih dáuc wáñit, chéñat pah téihya júdu bíbohñiboodih ñi wāhúu.

29 Ded ã bíbohãtjĩh ã táí chãjachah ennit, caandĩh chah ĩ wãhuchah, chah búdí bíbohni ã jum̃bipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni “Weém wã bíbohcan caá”, niijníboodĩh ã bíbohãtjih ĩ dúuc wáibipna caá.*

30 Pãnih dúuc wái péanit, caán yabh teonidih ub bac bejnit, dupãnapboó ñi yohoó. Caanná jum̃nit, ĩih maonãdih ĩ m̃ic néeh chãã jũibĩpna caá, ĩ maáh ã niijĩp be”, Jesús jwiítidih ã niijĩp jĩ.*

Peéh chãjat pínah

31 “Weém nihat cãacwã úud jeñé, táí yeh iigãtjĩh nihat ángelwã biícidih wã jwãub dei jũóhbipna caá. Pãnih jũóhnit, maáh waadná, táí yeh iiguĩpboó chãudnit, wã wutbipna caá.*

32 Pãant wã chãuduchah, ángelwã nihat cãacwãdih wã pebhna ĩ ub jũóhbipna caá, ded pah ĩ chãjatji jĩib wã naáwát pínah niijná. Pãant ĩ ub juyúchah ennit, chéne poómp queétdih wã ñiobipna caá. Ovejawãdih en daoní ãih ovejawã cabrawã biícidih ĩ jum̃uchah ennit, queétdih ã ñiwt pahjeh weembát cãacwãdih wã ñiobipna caá.

33 Pãnih ñiona, ovejawã panihnit táinitidih wã jéihyepmant bóo buwámant wã ñuhãt túutbipna caá. Cabrawã panihnit yéejnitidih wã wáyámant bóo buwámant wã ñuhãt túutbipna caá.

34 Pãnih ñio péanit, weém nihat cãacwã ĩ maáh wã jéihyepmant bóo buwámant ñuhnitidih nin pah wã niij naóhbipna caá: ‘Yeéb wã ĩip ã wéi ennit ñi jũúwá. Nin baácidih ã chãj láa ãjeéh wutnit ñi jum̃at pínãhdih jenah joinít, buu láa yeebdĩh maáta ã waadána caá.

35 Weém wã nuugúp wunuchah, yeéboó weemdĩh jeémát ñi wãhup jĩ. Weemdĩh ã taca jootóchah, babhbat ñi wãhup jĩ. Ñi pebh wã jib bejchah, weemdĩh jéihcan yuhna, ñi táí wéi jwãáap jĩ.

36 Yégueh wihcanni wã jum̃uchah enna, weemdĩh ñi yégueh yacap jĩ. Tubúp chãúhni wã jum̃uchah enna, weemdĩh ñi en dawáp jĩ. Nemat muúboó wã jum̃uchah, weemdĩh enedih ñi juyúp jĩ, táinitidih wã niijbĩpna caá.*

37 Pãant wã niij naáwãchah joinít, queét weemdĩh nin pah ĩ niij úubh joibĩpna caá: ‘¿Maá, débólih tijĩ meém ma nuugúp wunuchah, jeémát jwĩ wãh? ¿Débólih tijĩ meemdĩh ã taca jootóchah, babhbat jwĩ wãh?

38 ¿Débólih tijĩ meemdĩh beh encan yuhna, jwĩ táí wéi jwãáh? ¿Débólih tijĩ yégueh ma wihcah enna, jwĩ yégueh yac?

39 ¿Débólih tijĩ ma tubúp chãúúchah, meemdĩh enedih jwĩ juibí?’ weemdĩh ĩ niij úubh joibĩpna caá.

40 Pãant ĩ niij úubh joyóchah joinít, weém queétdih nin pah wã niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdĩh wã naóhna caá. Nin wĩih cãacwãjeéh jum̃ni, oboh jum̃ni ã jum̃uchah yahna, caandĩh yeéb pãnih chãjna, weemdĩh tijĩ pãant ñi chãjap’, queétdih wã niijbĩpna caá.*

41 “Pãant táinitidih niij péanit, wã wáyámant bóo buwámant ñuhnitboodĩh nin pah wã niijbĩpna caá: ‘Dios ã peéh chãjnit pínah caá yeéb ñi jum̃up. Wã pebh chãócãnjeh, iiguĩpna ñi bejeé. Nemépwã ĩ maáh biícidih caán iiguĩpboó ĩ jum̃at pínãhdih Dios ã chãjap jĩ. Pãnihna, caandĩh jepahnitbut ãjeéh ĩ bejbipna caá. Caánboó jum̃ni iigát ã noón dabcan niít.

* 25:29 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

* 25:30 Mt 8.12; 22.13; Lc 13.28

* 25:31 Mt 16.27; 19.28

* 25:36 He 13.3 * 25:40 Ez 18.7

42 Weém wā nuugúp wunuchah, yeéboó jeémát ñi wāhcap jī. Weemdih ā taca jootóchah, babhbat ñi wāhcap jī.

43 Weemdih jéihcannit, wēi jwāáhcan, páantjeh ñi enah bojop jī. Yégueh moh yéejni wā jamuchah enna yuhna, weemdih ñi yégueh yaccap jī. Wā tubúp chūúúchah, nemat muúboó wā jamuchah, weemdih ñi en daocáp jī, yeejépwādh wā niijbina caá.

44 Páant wā niijíchah joinít, queét weemdih nin pah ī niij úúbh joibípna caá: ‘Maá, ma nuugúp wunuchah, meemdih ā taca jootóchah, jwī jéihcanni ma jamuchah, yégueh ma moh yéejchah, ma tubúp chūúúchah, nemat muúboó ma jamuchah, ¿débólih tijí jwiitboó meemdih jwī teo wáaccan?’ weemdih ī niij úúbh joibípna caá.

45 Páant ī niij úúbh joyóchah joinít, nin pah queét dih wā niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nin wíih cáacwājeéh jumni, oboh jumnidih yeéb ñi teo wáaccan, weemdih tijí páant ñi teo wáaccap jī’, queét yeejépwādh wā niijbípna caá.*

46 Queét dih Dios ā peéh chājachah, iiguípboó páantjeh ī jumbipna caá. Queét táinitboó wā íp bíic dih ā pehbóó páantjeh ī jumbipna caá”, Jesús jwiit dih ā niijp jī.*

26

*Jwiit judíowā jwī maáta Jesús dih ī mawíhat
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

1 Páant niij péanit, nin pah Jesús jwiit dih ā jwúub niij naáwáp jī:

2 —Oveja wūúhdih jwī jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, chéne yeó jáap ā judhdatdih ñi jéihna caá. Caán yeó jáapdih weemdih eníhcannitboó teonit, weém nihat cáacwā úud jeñédih bitadh ī wāh bípna caá, weemdih cruzboó péoh dodhni ī mao yohat pínah niijná, ā niijp jī.*

3 Túttimah, sacerdotewā ī chah maáh, Caifás wāt jumni pebhna bita jwī maáta bíic dih ít míc wáacap wat jī.

4 Pánih míc wáacnit, ded pah Jesús dih teonit, ī mawat tútat pínahdih nin pah ít niij míc wéhenap wat jī:

5 —Pascua yeó jáapnadh, dawá cáacwā ī jamuchah, Jesús dih jwī tewat tútuchah, nihat tubit íta íj tagaá. Pánih íjnit, jwiit dih íta míc mao tagaá. Pánihna, ī encah, jwī tewat tútúp, ít míc niijp wat jī.

*Yad wili miñ chej jumni jh Jesús dih mi puhwat
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)*

6 Queét Jerusalén tútchiboó ī míc wéheat pónih, jwiit Betania tútchiboó jumna, bácah moópniji Simónih muuná jeémpna jwī chājap jī.

7 Páant jwī jeéméchah, bíic yad wili túi chej jumni bádí jíib jumni yí quiit dih mi úb waád juyáp jī. Caán quiit alabastro ī niijní jeejīh ī chājni quiit ā jumap jī. Pánihna, Jesús pebh joinít, caán yíjīh áih wao dáhdih mi puhwap jī.*

8 Páant mi puhwachah ennít, jwiit ā bohénitboó jwī íjip jī. Pánih íjnit, nin pah jwiitjeh jwī míc niijp jī:

—¿Dépanih tígaa nint chej jumni yí bádí jíib jumnidih páant mi puoh peét?

9 Caandih jíib chāj wāhniit, mi jíib teonidih moh yéejnitdih mi wāhachah, chah áta túi taga, jwī niijp jī.

* 25:45 1Co 8.12 * 25:46 Dn 12.2 * 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 26:7 Lc 7.37-38

10 Páant jwĩ míic niijíchah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—¿Dépanih tígáá caánt dih páant ñi niij jũih? Weemdíh caántboó mi táí chãjna caá.

11 Moh yéejnit ñijeéh páantjeh í jumbipna caá. Débólih teo wáaquihna, queétdih ñi jéih teo wáacipna caá. Obohjeéhtih, weemboó ñijeéh nin baácboó bahnibit wã jam jwuhbipna caá.*

12 Pánihna, wanniíh bácahjidih jwĩpĩ pahwat pah, weemdíh chej jamni yíjĩh puohna, wã wunuchah weemdíh í yohat pínahdih mi ámohna caá.

13 Yoobóp dih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat baácboó wíih túini doonádih naóhna, nint buu weemdíh mi chãjatjidihibut í naóh bípna caá. Páant í naáwáchah joinít, caánt dih dawá í náhnibipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Judas Jesús dih ã duó wáyat pínahdih ã naáwát

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Páant ã niijíchah joinít, jwĩjeéh jamni, Judas Iscariote, sacerdotewã í maata pebhna bejnit, nin pah át niijíp wat jĩ:

15 —Jesús pebhna yeebdíh wã duó wáyat pínah jíb ¿débóo ñi wãhbi? át niijíp wat jĩ.

—Páant jwiít dih ma duó wáyachah, treinta platajĩh í chãjniji júdanadih jwĩ wuhbipna caá, wéinit, ít niijíp wat jĩ.*

Páant niijnít, Judas dih ít jíb chãjap wat jĩ.

16 Páant í jíb wáhnidih ubnit, Judasboó débólih queétdih ã duó wáyat pínahdih át jenah joyóp tajĩ.

Jesús ã bohénit bíicdih ã pée jeémát

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 Paacánni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáapdih jwiít Jesús dih nin pah jwĩ niij wáhbh joyóp jĩ:

—¿Ded muúboó tígáá Pascua jeémát dih jwiít dih ma numah jeémpbi? ¿Dedboó tígáá jeémát jwĩ chãjbi? jwĩ niijíp jĩ.

18 —Jerusalén táтчina ñi bejeé. Caanná juibínit, bíic newédih jwááhnit, caandíh nin pah ñi niijí: ‘“Wã wunat pínah bahnijeh ã judhna caá. Pánihna, míih muúboó Pascua jeémát dih wã bohénit dih wã numah jeémpbipna caá”, Bohéni ã niijná be’, caandíh ñi niijí, Jesús jwiít dih ã niij jepahap jĩ.

19 Páant ã niijíchah joinít, biquína jwĩjeéh jamnit í bejep jĩ. Caanná juibínit, í jwááhni newé ã wáoh bejni muúná waadnít, jwiít dih Jesús ã numah jeémát pínahdih ít chãjap tajĩ.

20 Túttimah, tóo ñáh júuwúchah, Jesús jwiít dih caán muúná numah waadnít, Pascua jeémát dih bíicdih jwĩ jeémép jĩ.

21 Páant jwĩ jeémát pónih, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—Yoobóp dih yeebdíh wã naóhna caá. Weemdíh eníhcannit dih duó wáini pínah ñi cáth ã jamna caá, ã niijíp jĩ.

22 Páant ã niijíchah joinít, búdí jenah joiná, jwiít nihat biquínajeh caandíh nin pah jwĩ niij wáhbh joyóp jĩ:

—¿Weém nihcan niit? jwĩ niijíp jĩ.

23 —Pandih weém bíicdih neéh jeémpni weemdíh eníhcannit dih duó wáini pínah ã jamna caá.*

* 26:11 Dt 15.11 * 26:15 Zac 11.12 * 26:23 Sal 41.9

24 Páant yeejép wā yapat pínahdih jon jãtìh Dios naáwãtdih naóh yapani át daacáp tají. Pánihna, weém nihat cãacwã úud jeñé caán ã daacátji pahjeh yeejép wā yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniji yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cãac jumcah, chah áta túi tagaá, jwiít dih ã niijíp jì.

25 Páant ã niijíchah joinít, Judas, caandíh eníhcannitdih duó wáini pínah, Jesús dih nin pah ã niijíp jì:

—¿Maá, weém nihcan níit? ã niijíp jì.

—Ma niiját pah meemjéh tiguaá, Jesús caandíh ã niijép pahap jì.

26 Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih ubnit, “Túina caá, Paá”, niij, caandíh dajnit, jwiít dih ã wãhup jì.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Caandíh ñi jeémé, ã niijíp jì.

27 Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih ubnit, “Túina caá, Paá”, niijnit, caandíhbat jwiít dih ã wãhup jì.

—Yeéb nihat nindih ñi babhbaá.

28 Nin wíih meép panihni caá. Wíih meépjìh í yeejat jíb buudáátdih jíb chájna, dawá cãacwãdih wã wan wãhbipna caá, Dios bícdih í túi jumat pínah niijná.*

29 Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Nin baácboó jum jwãhna, jiwá iguúh macdih wã jwáub babhcan níit. Túttimah, wã íp bícdih maáh jumnajeh, yeebdíh wã jwáub numah wëi babhbipna caá, jwiít dih ã niijíp jì.

*Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwãt
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

30 Páant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Diosdih jwí wëi eo péanachah, Jesús jwiít dih Jerusalén tútchimant ã numah bac bejep jì. Pánih bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namádih ã numah bejep jì.

31 Pánih bejna, nin pah jwiít dih ã niij naáwáp jì:

—Buu cheijeh yeéb nihat úumna, weemdíh ñi cádahbipna caá. Jon jãtìh Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Ovejawãdih en daonidih wã mawachah, nihat ovejawã í jweí peét bejbipna caá”, Dios ã niijná caá, naóh yapani át niij daacáp tají.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wã jéihna caá.

32 Obohjeéhtih, weemdíh í mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ã jwáub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wã waóh bej páibipna caá, ã niijíp jì.*

33 —Queét nihat í cádahachah yuhna, weémboó wã cádahcan níit, Pedro ã niijíp yuh jì.

34 —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Buu cheijeh mujbai ã ewat pínah jãtìh bíc peíhcanni láa ‘¡Caandíh wã jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá, Jesús caandíh ã niijíp jì.

35 —Majeéh weemdíhbat í mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán níit, Pedro chah ã jwáub niijíp jì.

Jwiít nihatbat bíc yoobó jwí niijíp yuh jì.

*Getsemaní pácahi jumupboó Jesús ã wábat
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)*

* 26:28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 26:31 Zac 13.7 * 26:32 Mt 28.16

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaní ĩ niijní pácahi jumapna jwí juibínap jĩ.

—**Conboó Diosdih úábúdih wā bej jwahuchah, ninjĩh ñi cháud páñaá,** Jesús jwiít dih ā niijíp jĩ

³⁷ Páant niij péanit, Pedro dih, Zebedeo ā weh chénat pahdihbut yuúpbít ā namah bejep jĩ. Pánih bejnit, ded pah ā yapat pínahdih búdí jenah joinít, āt jĩgah jwíhip wut jĩ.

³⁸ —**Tubit jĩgahnit, wanni pah caá wā jumap. Pánihna, yeebbút ūocanjeh, ninjĩh ñi úábh páñaá,** queétdih āt niijíp wut jĩ.

³⁹ Páant niij péanit, chibít yuúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, **“Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wun wáhbipna caá,”** Jesús Diosdih āt niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant niij úábh péanit, Jesús queét biíc peihcannit ā bohénit ĩ páñapboó āt jwúub juyúp wut jĩ. Páant ā jwúub juí enechah, ūona ĩt chājap wut jĩ.

—**¿Pedro, biíc horabit ūocanjeh, ma noón páicannit beé?**

⁴¹ **Tái jáanit, Diosdih yeebdíh úábát caá náahap, yéej chājat jenah joyátdih ñi yap yohat tút niijná. Táí chājĩhna yuhna, jáacan, úábhcan, páant ñi jéih buájacan niít,** Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij péanit, jwúub úábúdih bejnit, nin pah āt niijíp wut jĩ: **“Paá, cāacwādi h wā wun wāhat pínahdih ma náah yacachah, wā yeejép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdíh ā yapa naáh,”** Diosdih āt niijíp wut jĩ.

⁴³ Pánih úábh péanit, biíc peihcannit páinit pebhboó ā jwúub juyúchah, jwúub ūona ĩt chājap wut jĩ. Tubit quíib chei jumuchah, ĩt jwúub ūwah bejep wut jĩ.

⁴⁴ Páant ĩ ūwuchah ennit, jwúub úábúdi h āt bejep wut jĩ. Pánih bejnit, biíc yoobó āt úábúp wut jĩ.

⁴⁵ Pánih úábh péanit, ā bohénit pebhna jwúub juínít, nin pah āt niijíp wut jĩ: —**¿Yeébe páantjeh ūonít, choó niít ñi chājap? Páant bóojeh tigaá. Butéh yeejépwā weemdíh tewedih juiná caá ĩ chājap.**

⁴⁶ **Ñi jáa bojoó. Chóbe, jwí chéenwā ĩ páñapboó jwí bejjĩh. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini ā juiná caá,** queétdih Jesús āt niijíp wut jĩ.

*Jesús dih eníhcannit caandíh ĩ tewat
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Páant ā niijíchahjeh, ā bohéniji Judas ā juyúp jĩ. Judasjéeh dawá cāacwābut ĩ juyúp jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadibut ĩ bíbohóp jĩ. Sacerdotewā ĩ maáta, bita jwí maátatub queétdih ĩt wahap tajĩ, Jesús dih teonít, ĩ pebhna ĩ ub bejat pínah niijná.

⁴⁸ Jesús pebhna ĩ jūúwát pínah jātih, Judasboó queétdih nin pah ātát niij jéihya naáwáp wut jĩ: **“Páo tíbdih nomnit, wā úábhndih ñi teweép,”** āt niijíp wut jĩ.

⁴⁹ Pánihna, jwí pebhna juínít, Judasboó Jesús pebh ā juyúp jĩ.

—**¿Ma jum, Bohéní? niij úábhnit, Jesús íh páo tíbdih ā nomóp jĩ.**

⁵⁰ Páant ā niij úábúchah enna, Jesús caandíh nin pah ā niijíp jĩ:

—**Wā chéen, ma jenah joyátji pah ma chājaá,** ā niijíp jĩ.

Páant Judas ā úábúchah ennit, Jesús dih tewedih jūóhnit caandíh ĩ tewep jĩ.

51 Páant ī teweçah ennit, biíc jwījeéh jumniboó íbat naadíh jwāat wái ubnit, sacerdotewā ī maáhdih teo wáhniih moli chóodih ā dúuc bóod yohop jī.

52 Páant ā dúuc bóod yohochah ennit, Jesús caandíh nin pah ā niijíp jī:

—Míih íbat naadíh ma jwáub jwejeé. Nihat íbat naajīh míic maonitboó íbat naajīh ī wunbipna caá.

53 ¿Nindih ñi jéihcan níit? Wā íip ā teo wáacatdih wā úubúchah, cien mil ángelwádhíh āta wah taga, weemdíh ī ub bejat pínah niijná.

54 Obohjeéhtih, páant ā chājachah, ā naáwátdih naóh yapanit ī niij daacátji pah āta yapcan tagaá. Pánihna, wā íip weemdíh ā náah yacat pah, jon jātih ī niij daacátji pahjeh tigaá weemdíh yapat náahap, Jesús ā niijíp jī.

55 Páant niij péanit, caandíh tewedih jwinítboodíh nin pah ā niijíp jī:

—¿Nuumnídih tewat pah íbat naaná, máa quíitnadihbat ubnit, weemdíh tewedih ñi júóhniit beé? Yeó jáap jumat pah Dioíh muúboó ñijeéh wā jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be.*

56 Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapanit ī daacátji pah bun weemdíh yapat ā náahna caá, ā niijíp jī.

Páant ā yapachah enna, jwiít nihat ā bohénit jwī jweí peét bejep jī.

Judíowā ī maáta Jesúsdih ī úubh joyá

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

57 Jesúsdih teonitboó sacerdotewā ī maáh Caifáih muuná ít ub waad béjep wut jī. Jesúsdih naóh yacat túut niijná, áih muúboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewā ī maáh, caandíh namp jumnit maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita jwī maátabut ít míic wáac juibínar wut jī.

58 Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdih yuúpjeh át en péenap wut jī. Pánihna, sacerdotewā ī maáih muú wáihyat júduboojéh át waad juibínar wut jī. Pánih waad juibínit, ded pah Jesúsdih ī chājachah, jéihyat túut niijná, Pedro tuu cúut jwéjdih, muúdhíh wapnit biíc dih, át mée chúudap wut jī.

59 Sacerdotewā ī maáta, nihat bita maáta biíc dih Jesúsdih mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdih ít bidip wut jī.

60 Obohjeéhtih, dawá yee naóhniit ī jumachah yuhna, chénewā biíc yoobó niijnít dih ít bid juicáp wut jī.

61 Maatápdih ī bidat túttimah, chénewā waad juibínit, nin pah ít niij yee naóh yacap wut yuh jī:

—Caán nin pah ā niijíchah, jwī joyóp be: ‘Dioíh muúdhíh wā yoh beedábipna caá. Pánih yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú wā chāj péabipna caá, páant mantih’, ā niijíp be, ít niijíp wut yuh jī.*

62 Páant ī niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh ñah ñuhnit, Jesúsdih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chāj, meemdíh páant ī niij naóh yacachah? át niijíp wut jī.

63 Páant ā niijíchah joiná yuhna, Jesús át jepahcap wut jī. Páant ā jepahcah enna, sacerdotewā ī maáh nin pah caandíh át niij úubh joyóp wut jī:

—Meemdíh wā watna caá. Dios ā enechah, yoobópdih jwiít dih ma naáwá. ¿Meém Dios wáuh, ā wahni Cristo níit ma jumap? át niijíp wut jī.

64 —Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Yeéb nihatdih nin pah wā naóhna caá: Weém nihat cáacwá úud jeéé Chah Wēpni ā jéihyepmant bóo buwámant

* 26:55 Lc 19.47; 21.37 * 26:61 Jn 2.19

chúudnit, wā wutuchah, mah tólihjih wā jwáub dei jūáwáchahbut, ñi enbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

65 Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh búdí át líjip wut jī. Ā líjat júatna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jī. Pánih yeo wáina, ájeéh jumnitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Nin newé ‘Weém Dios wááh caá’, ā niij yeenachah, yeéb nihat ñi joiná beé. Pánihna, bita ī naáwátdih jwī náahcan caá.

66 ¿Yeéboó ded pah tigaá ñi niij jengah joi? queétdih át niijíp wut jī.

—Caandih peéh mao yohat caá náahap, ít niij jepahap wut jī.*

67 Páant niijnít, Jesúsih móotdih coi jāhanit, téihyajīh ít póocop wut jī. Bitabut téihyajīh áih móotdih ít mawap wut jī.*

68 Pánih maonit, nin pah caandih ít niij deoh naáwáp wut jī:

—Dios ā wahní Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdih mao? ít niijíp wut jī.

Pedro ā yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

69 Páant ī chājat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ā méé chúuduchah, teo wáhnih ā pebh jwibínit, nin pah mit niij wáhb joyóp wut jī:

—¿Meembát Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni nihcan níit? mit niijíp wut jī.

70 —Ájeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chāj? Pedro caántdih át niij yee jepahap wut jī.

71 Páant niijnítjeh, tuu cúut jwéejmant bejnit, jēcna át jwei bėj ñuhap wut jī. Páant caánboó ā jwei ñúhuchah, bíih wili jwuh caandih mit enep wut jī. Pánih ennit, caanjīh jumnitdih nin pah mit niijíp wut jī:

—Nin Jesús Nazaret tátchidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wut jī.

72 —Dios ā enechah, yoobópdih wā naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wā jéihcan caá! Pedro át niijíp wut yuh jī.

73 Páant ā niiját táttimah, caanjīh ñuhnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém íjeéh péeni mun tigaá. Míh wéheat Galilea baácdih moón ī wéheat pah caá ā jumap. Nihat caandih pej jam bejnit Galilea baácdih moón ī jumuchah, meembát íjeéh jumni mun tigaá, ít niijíp wut jī.

74 —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. ¡Ñi niijnídih weém wā jéihcan caá! Páant yoobópdih wā naóhcah, ¡Dios weemdih ā peéh chāja naáh! át niijíp wut yuh jī.

Páant ā niijíchahjeh, mujbai át ewep wut jī.

75 Páant ā ewechah joinít, “**Mujbai ā ewat pínah jätih, bíic peihcanni láa ‘Caandih wā jéihcan caá’, ma niijbípna caá**”, Jesús ā niijátjidih át náhninap wut jī. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át juñap wut jī.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdi ih ub bejat

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Táttimah, baáb jéenechah, sacerdotewā ī maáta, jwiit judiowā jwī maáta bíicdih míc wáacnit, Jesúsdi ih mawat tútat pínahdih ít míc wéhenap wut jī.

* 26:64 Dn 7.13 * 26:66 Lv 24.16 * 26:67 Is 50.6

² Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdi h chéonit, Maáh Pilato pebhna ìt wahap wut jì. Pilato Romano maáta ì maáh waadáni jamna, jwíih baácdih moondih wutni ã jamap jì.

Judas Iscariote ã wunat

³ Judas, Jesúsdi h enihcannitdih duó wáinijiboó, caandih ì mao yohat pínahdih jéihnit, búdí ãt jìgahap wut jì. Pánih jìgahnit, ì jìib wáhniji treinta júdnadih sacerdotewã ì maáta, jwí maátadihbut ãt jwúubaihip wut yah jì.

⁴ Pánih jwúubaihnit, nin pah queédih ãt niijíp wut yah jì:
—Weém wã táí chājcap be. Yeebdih wã duó wáiniboó yoobópdih yéej chājcanni ãt jamap taga, ãt niijíp wut jì.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwíih pínah nihcan, míh pínahjeh caá, ìt niij jepahap wut jì.

⁵ Páant ì niijíchah joinit, Judasboó ì wáhni júdnadih Dioih muáboó ãt yoh waadá bojop wut jì. Pánih yoh waadá péanit, biáboó bejnit, ãt míc jōp wái wunap wut jì.

⁶ Páant ã yoh waadá bojniji júdnadih ubnit, nin pah sacerdotewã ì maáta ìt míc niijíp wut jì:

—Nin júdna, cāacdih mawat náahna, jwí jìib wáhni beé. Páant ã jamachah, Dioih muáboó jwí jéih jwejcan caá, ìt niijíp wut jì.

⁷ Páant niij míc wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chājniih baini baácdih ìt jìib chājap wut jì, biámant moón caán tútchina jib junít ì wunachah, ì yohat pínah niijná.

⁸ Páant ì chājachah, caán baácdih “Meép jamni baác”, jwíit jwípí niijná caá.*

⁹ Páant ì yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit Jeremíaswã nin pah ìt niij daacáp tajì: “Judíowã ì maáta caandih ì mawat pínah jìib treinta platajìh ì chājniji júdnajeh ã jamap jì.

¹⁰ Pánihna, caán jìibjìh wáam dah chājniih baácdih Dios weemdih ã wutat pah ìt jìib chājap tajì”, ìt niij daacáp tajì.*

Maáh Pilato Jesúsdi h wúubh joyát (Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)

¹¹ Páant ã chājat pónih, sacerdotewã Jesúsdi h ub juibínachah ennit, Maáh Pilato caandih nin pah ãt niij wúubh joyóp wut jì:

—¿Meém yoobópdih judíowã ì maáh níit? ãt niijíp wut jì.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús ãt niij jepahap wut jì.

¹² Obohjeéhtih, sacerdotewã ì maáta, jwí maáta bíicdih caandih ì jwúub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queédih ãt jepahcap wut jì.

¹³ Páant ã jepahcah enna, Pilatoboó Jesúsdi h nin pah ãt niijíp wut jì:

—Páant meemdih ì niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queédih ma jéih jepahcan níit? ãt niijíp wut jì.

¹⁴ Páant ã niijíchah joiná yuhna, dedé ì naóh yacatdih Jesús ãt jepahcap wut jì. Páant ã jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí ãt joi wáhi bejep wut jì.

Jesúsdi h mao yohat tūtut (Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Pascua jamat pah Maáh Pilato bíic cāac nemat muáboó jamni, cāacwã ì bacaat tūtutnidih ãpí bacanap wut jì.

* 27:8 Hch 1.18-19 * 27:10 Zac 11.12-13

16 Caán láa búdei yéej chājni, chah wūt yáani, Barrabás wūt jumni, nemat muúboó át jumap wut jī.

17 Pánihna, dawá cāacwā ā pebhna ī juibínachah enna, Pilato queétdih nin pah át niúj uúbh joyóp wut jī:

—¿Deddih tigaá yeebdíh wā baca wāh bií? ¿Barrabásdih ñi náah niít? ¿Jesús, Dios ā wahní Cristo ī niijnídih niít ñi náahap? át niijíp wut jī.

18 Dawá cāacwā Jesúsdihi ī weñechah, sacerdotewā ī maátaboó caandíh túbít ijina, caandíh ít mawat tútup wut jī. Pánihatdih jéihnit, Pilato cāacwādihi páant át uúbh joyóp wut jī.

19 Pilato peéh chājat pínahdih naóhni chúdatdih ā chúdat pónih, ājéeh bóli papélah núojlh caandíh nin pah mit niúj daác wahap wut yuh jī: “Buu chei oo júmma, caandíh búdei um náah jumnidih wā oo jumap be. Caánboó yéej chājcani caá. Pánihna, ma mawat tútutú! cāacwā ít niúj jepahap wut jī.

20 Cāacwā Jesúsdihi ī náahachah yuhna, sacerdotewā ī maáta Barrabásdih bacaat tútutú, Jesúsboodíh ā mao yohat tútat pínah niijná, queétdih ít jac wutup wut jī.

21 Túttimah, cāacwādihi Pilato nin pah át jwáub niúj uúbh joyóp wut jī:

—¿Deddih tigaá wā bacaat pínahdih ñi náah? át niijíp wut jī.

—¿Barrabásdih ma bacaat tútutú! cāacwā ít niúj jepahap wut jī.

22 —¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ā wahní Cristo ñi niijnídih ded pah tigaá wā chājbi? át niijíp wut jī.

—¿Caandíh cruzboó péoh dodhni, ma mao yohat tútutú! nihat ít niúj jepahap wut jī.

23 —¿Dépanihna? ¿Dede tibeé ā yéejatji? át niijíp wut jī.

—¿Caandíh cruzboó péoh dodhni, ma mao yohat tútutú! chah ít niúj ñaacáp wut jī.

24 Páant ī niúj ñaacáchah joinít, queétdih jéih yap yohcan, chah ī íjatdihbut enna, mah pamapdihi ubnit, nihat ī enechah, át téih chocop wut jī. Pánih téih chocnajeh, queétdih nin pah Pilato át niijíp wut jī:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ñi mawat tútup. Páant ñi wutat jíib yeebdíhjih peéh chājat ā jumna naáh. Weémboodíh peéh chājat ā wihcan niít, cāacwādihi át niijíp wut jī.*

25 —¿Caandíh mawat jíib jwiítidih, jwí juiemenádihbut caán peéh chājat ā jumna naáh! nihat cāacwā ít niijíp wut jī.

26 Páant ī niiját túttimah, ī wutat pah Barrabásdih át bacaat tútup wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh áih soldadowādihi át ub bejat tútup wut jī, caandíh páanit, cruzboó péoh dodhni, ī mao yohat pínah niijná.

Soldadowā Jesúsdihi yeejép ī deoh naáwát

27 Pánih ub bejni, Pilatoih muú díitna Jesúsdihi ít ub waad béjep wut jī. Pánih ub waad béjni, caanjíh wapnit soldadowā Jesús pebh ít ñuh púada bojop wut jī.

28 Pánih ñuhna, Jesúsíh yéguéh jih bóo chóodih too dugnit, maáh ā dúwát pah jígohni dúuni chóodih caandíh ít yacap wut jī.

29 Maáh ā dúwát júdu pah chājnit, oot pihdih péeb wao péanit, Jesúsíh wao dáhdih ít yacap wut jī. Maáh ā wépat pah ā jútat pínah máa doóbdih áih jéihyepmant bóo téihyajíh ít tewat tútup wut jī. Pánih chāj péanit, maáhdih ípí

* 27:24 Dt 21.6-9

chājat pah ā pebh it bódicha caj yoh ñajap wat jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah caandíh it niij dehewep wat jī:

—Ma túi jumáú, judíowā ī maáh! It niijíp wat jī.

³⁰ Páant niij deoh, caandíh coi jāhana, ā bíbohni máa doóbhdih jwáub ubnit, caán doóbhjīh āih wao dáhdih dawá láa it puñep wat jī.

³¹ Pánih deoh naoh péa, ī yacniji yéguehdih too dagnit, āih yéguehdihjeh it jwáub yacap wat jī, páant mantih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhnit, mao yohat túat niijná, caandíh it ub bac bejep wat jī.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ī mawat

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Ī mao yohat pínah jeéboó ub bejna, Simón, Cirene baácđih bóodih it jwááap wat jī. Pánih jwááhnit, caandíh Jesúh cruzđih it bewat túatap wat jī.

³³ Pánih bejnit, Gólgota wāt jumapna it juibínap wat jī. “Gólgota”, niijná, “Wao iidíp jeé”, niijná it chājap wat jī.

³⁴ Pánih caanná juibínit, bijnijīh widnit, ī ub bejni jiwá iguīh macđih Jesúsdih it tóihyop wat yah jī. Obohjeéhtih, bainí déeb joinítjeh, át babhcap wat jī.

³⁵ Caandíh cruzboó it péoh dodhdop wat jī. Pánih péoh dodh péanit, āih yégueh chóojidih “¿Deih tigaa ā jumbi?” míic niijnít, tíhwat júdanabitjīh it yoh tíhwip wat jī.*

³⁶ Pánih chāj péanit, pāi cháudnit, caandíh it wapap wat jī, bita caandíh ī ub bejat pínah niijná.

³⁷ “JESÚS JUDÍOWÁ Ī MAÁH CAÁ”, bita ī niij daácniji naadíh Jesús wao cháh cruzđih soldadowā it nah péoh búadhdop wat jī.

³⁸ Chénewā nuumnítđihbut mao yohat túat niijná, biīh cruznadih Jesús pebh it péoh dodhdop wat jī. Biícđih ā jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ā wáyámant bóo búwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdih it péoh dodhdop wat jī.

³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejnit, Jesúsdih nin pah yeejép it niij deoh naáwáp wat jī:

—Eneéh buca! ¿Dioih muudíh yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muudíh jwáub chājni pínah níit? Pánihni jumna, Dios wáuh yoobát jumna, wancat túat niijná, caán Ī péoh dodhdopmant meemjéh ma dei júúwá, it niijíp wat jī.*

⁴¹ Sacerdotewā ī maáta, Moisés ā watatjidih bohénit, jwī maátabut biíc yoobó it deoh naáwáp wat jī.

⁴² —Bitadih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ā jéih míic teo wáaccan caá. ‘Judíowā Ī maáh caá’, niijná, caán míicjeh ā dei júúwáchah enna, caandíh jwī jepahbipna caá.

⁴³ ‘Weém Dios wáuh caá. Caandíh wā túi jenah joiná caá’, ā niiját jīb, Dios caandíh oina, ā túi ubu naáh, it niijíp wat jī.*

⁴⁴ Ājeéh Ī péoh dodhnit nuumnítđihbut biíc yoobó caandíh it deoh naáwáp wat jī.

Jesús ā wnat

(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

* 27:35 Sal 22.18

* 27:39-40 Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19

* 27:43 Sal 22.8

⁴⁵ Jesús cruzboó ī péoh dodhni ã ñahuchah, yeó jáap tac yoób ã ðupúáh bejep jī. Nihat baác ðupúniji, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jī, páant muntih.

⁴⁶ Páant ã jwúub baabát pínah jātihbit, Jesús nin pah át wēp niīj ñaacáp wut jī: “**Elí, Elí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wñih Dios, wñih Dios, dépanih tiguaá weemdih ma éemp bej?” Jesús át niīj ñaacáp wut jī.*

⁴⁷ Páant ã niijchah joinit, biquina caanjñh ñuhnit nin pah īt míc niijp wut jī: —Dios naáwátdih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chājap, īt niijp wut jī.

⁴⁸ Biíc ĩjeéh jumni ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguñh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júat ñahanit, Jesúsdiñ át wái nomat túutap wut yuh jī.*

⁴⁹ Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah īt niijp wut jī:

—Ī jā jumna naáh! Elíasji nindih teo wáacadiñ ã júúwúchah, jwī en jwuh jñh, īt niijp wut jī.

⁵⁰ Páant ī niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús át wunah bejep wut jī.

⁵¹ Páant ã wunuchahjeh, Dioñh muú diitboó ī jāh yaiñni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jī. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep wut jī.*

⁵² Pánihichah, cācwāñh bácahjidiñ ĩ yohopji jeéboó ã búuh bejchah, Diosdiñ jepahniñi jwúub boo pud jüóhñit, dawá īt bacap wut jī.

⁵³ Pánihna, Jesús ã boo pud jüúwát túttimah, Jerusalén tútchina ĩ jwúub waad bejchah, dawá queédih īt enep wut jī.

⁵⁴ Páant baác méméatdih nihat biñh ã yapachah enna, Jesúsdiñ wapnit soldadowā ĩ maáh, ājeéh jumnitbut búdí úmñit, nin pah īt míc niijp wut jī: —Ī Yoobópdiñ nin Dios wáuh tiguaá át jumap! īt niijp wut jī.

⁵⁵ Chibít yuúpbít dawá yaádhbat īt en ñuhap wut jī. Queét yaádh jwiit biícdiñ Galileamant jüóhñit, Jesúsdiñ teo wáacniñi ĩt jumap wut jī.

⁵⁶ ĩjeéh jumnit, Mágdala tútchidiñ bóli María, biñh wili Mariábut mit jumap wut jī. Caánt José, ã úud Santiago ĩ ín mit jumap wut jī. Biñh wili Zebedeo ã weh ín mit jumap wut jī. Queét biíc peihcannit yaádh īt jumap wut jī.*

Jesúh bácahjidiñ ã yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jesús ã wanat túttimah, caan chéyeh tóo ñáh jüúwát pínah jātih, José, Arimatea tútchidiñ bóo, Jesúsdiñ jepahni, ãñh bácahjidiñ ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó át juibínap wut jī.

⁵⁸ Caanjñh jumniñi Pilatodiñ úbúdiñ át bejep wut jī. Páant ã úbúchah joinit, Jesúsdiñ bácahjidiñ Pilato ãñh soldadowádiñ caandih át wáhat túutap wut jī.

⁵⁹ Páant ã jepahachah joinit, José cruz jumapna jwúub juibínit, Jesúsdiñ bácahjidiñ ub deya, lino wát jumni quei wihcanni yégueh chóojñh át pinip wut jī.

⁶⁰ José ã wunuchah, caandih ĩ yohat pínah jeé ítdih átát baadát túutap wut jī. Caán ítdihjeh Jesúsdiñ bácahjidiñ át yohop wut jī. Páant ã yohat túttimah, caandih nemat túut niijná, caán ítdih waadápoó búdí jeé júduñh tóo pátú bejnit, caán ítdih át nemep wut jī. Pánih nem péanit, ãñh muuná át jwúub bejep wut jī.

⁶¹ Páant ã chājachah, Mágdala tútchidiñ bóli María, biñh Mariábut caandih ã yohatji jeé íit pebh īt en chúudap wut jī.

Jesúh bácahjidih ã yohniji ítidih soldadowã ï wapat

⁶² Æ wunniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwĩpĩ ámohni yeó jáap ã jumup jĩ. Túttimah bóo yeó jáapdih sacerdotewã ï maáta, fariseowäbut Maáh Pilato pebhna bejnit, nin pah ït niij wúbup wat jĩ:

⁶³ –Maá, caán yeeniboó jwĩjeéh jum jwähna, ‘Wanna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúb boo pud jüóhbirna caá’, ã niijátjidih jwĩ náhnina caá.*

⁶⁴ Pánihna, caandih ï yohopji jeé ítidih biíc peihcanni yeó jáapna ã nematdih míh soldadowãdih ma táí wapat túutú, ã bohénit áih bácahjidih ï numcát pínah niijná. Pánih numnít, cáacwãdih ã boo pud jüúwãtdih ïta naóh tagaá. Pánih naóhna, Jesús ã jwíh yeeatji chah ï pée yee naáwát áta jum tagaá, Pilatodih ït niijip wat jĩ.

⁶⁵ Páant ï niijíchah joinít, Pilato nin pah át niij jepahap wat jĩ:

–Biquína soldadowãdih numah bejnit, yeebhéh ñi jéihyat pah caán ítidih nemnít, queétdih ñi táí wapat túutú, Pilato át niijip wat jĩ.

⁶⁶ Páant ã niijíchah joinít, soldadowãdih numah bej, caán ítidih José ã nemniji jeé júdudih bujcán nah chéonit, soldadowãdih ït wapat túutup wat jĩ. Pánih cháj péanit, queét maáta ït jwúb bejep wat jĩ.

28

*Jesús ã boo pud jüúwát
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Jwiít judiowã jwĩ chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ã baáb jéenechah, Mágdala tátdhidih bóli María, biih wili Mariäbut Jesúh bácahdih José ã yohopji jeé ítboó enedih ït bejep wat jĩ.

² Páant caanná ï juibínachah, Dioih ángel jeámant ã dei jüúwáchah, baác búdí át méménap wat jĩ. Pánih dei jüóhnt, José ã nemniji jeé júdudih pátú dodhnt, caanjih át chúdup wat jĩ.

³ Caán ángel wedoát pah jígozni ã jumachah, áih yéguehbut táí yeh iigní át jumup wat jĩ.

⁴ Pánihna, caandih enna, caán jeé ítidih wapnit soldadowã búdí úmna, méménit, wunnit pah ït buug ñájap wat jĩ.

⁵ Caanjih chúdni ángel queét yaáhdhíh nin pah át niijip wat jĩ:

–¡Ñi úmca bojoó! Cruzboó ï péoh dodh mao yohniji Jesúsdiñ ñi bidatdih wã jéihna caá.

⁶ Obohjeéhtih, ninjih ã wihcan caá. Æ niijátji pah jáantjeh ã boo pud jüúwáp be. Æ lajapjiboó ñi en jüúwá.

⁷ Caandih en péanit, waícanjeh ã bohénitjidih nin pah ñi niij naóhbi jwühúú: ‘Jesús át boo pud jüúwáp tabeé. Galilea baácna yeebdíh waóh bej páina caá ã chájap. Caanná bejnit, caandih ñi enbirna caá’, queétdih ñi niijí. Páant beé yeebdíh niij naáwãdih wã jüúwáp be, ángel queét yaáhdhíh át niijip wat jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant ït ñáo jwúb bejep wat jĩ. Pánih ñáo jwúb bejnit, úmna yuhna, búdí wéinit, ã bohénitjidih naáwãdih ït bejep wat jĩ.

⁹ Páant ï bejchah, Jesús jwüh queét yaáhdhíh át jígohop wat jĩ.

–¿Ñi jüóhca beé? át niijip wat jĩ.

* **27:63** Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

Páant ã niijíchah joinít, ãih jítcha pebh páah yoh ñajnit, ãih wáudih pin teonit, caandíh ít weñep wut jí.

¹⁰ Páant í chājachah enna, queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jí:

—Ñi úumca bojóo. Wá úudwá panihnitdih nin pah ñi niij naóhbi jwáhuú: ‘Waícanjeh nin tátchimant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesúsdiñi ñi jwáábipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús át niijíp wut jí.

Wapnit soldadowá ded pah í yapatjidih í naáwát

¹¹ Queét yaádh tátchina í jwááb bejat pónih, biquína caán ít dih wapnit soldadowáboó sacerdotewá í maáta pebhna ít bejep wut jí. Í pebhna juibínit, ded pah í yapatjidih queétdih ít naáwáp wut jí.

¹² Páant í naáwáchah joinít, caán ã yapatjidih míc wéheat túut niijná, jwí déewá maátadihbut ít míc wáacat túut wut jí. Pániñ míc wéhe péanit, queét soldadowádiñi búdi ít jíib chājap wut jí, ded pah ã yapatjidih yoobópdih í naóhcat pínah niijná.

¹³ Pániñ jíib chājnit, nin pah queétdih ít niij wut wut jí:

—Bitadiñi nin pah ñi niijí: ‘Chei jwí úwat pónih, ã bohénitjiboó jāóhñit, ãih bácañjidih ít nuámáp tabe’, ñi niijí.

¹⁴ Páant ã yapatjí doonádiñi Maáh Pilato ã joyóchah, jwiítboó caandíh jwí ámoh naóhbiñna caá, yeebdíh ã péeh chājcat pínah niijná, soldadowádiñi ít niijíp wut jí.

¹⁵ Páant í niijíchah joinít, í jíib chājatdih ubnit, í niijátji pah soldadowá ít naóh peetép wut jí. Páant í niij naáwáchah joinítji, buu láabut páantjeh niñat jwí déewá í yee naáwátjidih ípí jengah joiná yuh caá.

Jesús ã bohénitjidih ã pée wutat

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Queét yaádh tátchina juibínit, Jesús ã niiját túutatji pah jwiít ã bohénitjidih í naóh yapanap jí. Páant í naóh yapanachah joinít, jwiít once ã bohénitji Galilea baácna beñit, Jesús jwiít diñi ã bejat túutniñi jeená jwí juibínap jí.*

¹⁷ Pániñ caanná juibínit, Jesúsdiñi ennit, Dios wáuh ã jumatiñi jéihna, caandíh jwí weñep jí. Obohjeéhtih, biquína jwíjeéh jumnit “¿Yoobópdih Jesúsdiñi níit?” ít niij jengah joi jwúhap tají.

¹⁸ Jwí pebh jainít, Jesús nin pah jwiít diñi ã niijíp jí:

—Niñat wēpatdih wá íp weemdiñi ã wúhap be. Páant ã wēpat wáñni jumna, niñat jeáboó jumnit, niñat nin baácboó jumnitdihbut watni wá jumna caá.

¹⁹ Pániñ wēpni jumna, nin pah yeebdíh wá naóhna caá: Wíñi túini doonádiñi niñat baácdih moondíh ñi túi naáwá, jepahñit, weemdiñi í túi péeat pínah niijná. Páant í jepahachah ennit, wá íp ã wēpatjñh, wá wēpatjñh, Túini Espiritu ã wēpatjñhbut queétdih ñi daabánaá.*

²⁰ Páant ñi daabánitdih ñi túi bohénaá, yeebdíh niñat wá wutatjidih queétdih í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, yeó jáap jumatiñi pah púú péeni yeó jáapna páantjeh ñiñeéh wá jumbipna caá. Páant wá naáwát diñi túi náhnaá, Jesús jwiít diñi ã niijíp jí.

Páant bójeh tiguaá weém Mateo wá daacát.

* 28:16 Mt 26.32; Mr 14.28 * 28:19 Hch 1.8

SAN MARCOS

Juan Daabáni ā bohé jwíhat
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Weém, Marcos, nin tólihjĭh Dios wááh Jesucristo, ded pah ā chĕjatjidih, āih táini doonádihbut wā naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ā chĕjat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasji át daacáp tajĭ. Páant ā niĭj daacátji pahjeh tih Jesúh táini dooná át jwíhip tajĭ.

² Nin pah Malaquías, Isaíasjĭh ĩt niĭj daacáp tajĭ:

“Ā wáúhdih Dios nin pah ā niĭjná caá: ‘Ma jātih meemdĭh naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá.

³ Caán naóh waóhni pínah mué wihcapboó nin pah ā niĭj űaác bohéhipna caá: “Jwĭ Maáh ā jūúwát pínah jātih űi yéej chĕjatdih cádahnit, táiniboodĭh túut nuumnĭt, caandĭh űi túi páñaá”, ā niĭjbipna caá’, ā wáúhdih Dios ā niĭjná caá”, ĩt niĭj daacáp tajĭ. (Mal 3.1; Is 40.3)

⁴ Juan Daabáni Isaíaswā ĩ niĭj daacátji pah mué wihcapboó jumna, nin pah cĕacwādih át niĭj naóh bohénap wut jĭ: “űi yéej chĕjatdih cádahnit, táiniboodĭh űi túut nuumá. Pánih túut nuumnĭt, űi daabáát túutá. Páant űi chĕjachah ennĭt, Dios űi yéejatdih ā yohbipna caá”, át niĭjip wut jĭ.

⁵ Nihat Judea baácđih moón, Jerusalén tútchidih moonbút caandĭh joyát túut niĭjná, ā pebhna ĩt juibĭnap wut jĭ. Pánih joinĭt, Diosdih ĩ yéejatdih ĩ naáwáchah, Juan Jordán muĭjboó queédih át daabánap wut jĭ.

⁶ Juanĭh yégueh chóo camello wut jumni nuáap yoócĭh nóomnit, ĩ yacni chóo wut jĭ. Āih juyáát tōp momo jiwĭ chóo tōp wut jĭ. Wáúć joowādih jeempnit, belo macdihbut āpĭ déebep wut jĭ.*

⁷ Juan cĕacwādih bohéna, nin pah āpĭ niĭj naáwáp wut jĭ: “Wā túttimah jūóhni wā chah wēpni caá. Páant ā jumachah jenah joinĭt, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niĭj jenah joiná caá.

⁸ Weém yeebdĭh mahjĭhjah wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā daabáát panihni caánboó yeebdĭh Túini Espiritu ā wēpatdih búdí ā wāhhipna caá”, át niĭjip wut jĭ.

Juan Jesúsđih ā daabáát
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juan cĕacwādih ā daabánachah, Galilea baác, Nazaret tútchĭmant Jesús ā pebhna át juibĭnap wut jĭ. Páant ā juibĭnachah, Juan caandĭhbut Jordán muĭjboó át daabánap wut jĭ.

¹⁰ Pánih daabá péanachah, Jesús muĭjna űuhniĭji át aab űúhup wut jĭ. Pánih aab űúhniĭjeh, Jesús ā enechah, jeá át jéweah bejep wut jĭ. Páant ā jéweah bejehchah, jop pah jíghni Túini Espiritu jeámant dei jūóhni, caandĭh át juĭ jaamáp wut jĭ.

¹¹ Páant ā juĭ jaamáchah, “Meém wā wáúh, wā oini caá. Meemdĭh búdí wā wēina caá”, Dios jeámant át niĭjip wut jĭ.*

Nemépwā ĩ maáh Jesúsđih ā yéejathat
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

* 1:6 2R 1.8 * 1:11 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 9.7; Lc 3.22

12 Juan caandih ã daabáát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdi h mæú wihcapboó át numah bejep wut jĩ.

13 Páant ã numah bejehah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús át jumap wut jĩ. Páant ã jumuchah, nemépwã ĩ maáh, Satanás, Jesúsdi átih yeejép chãjat tútup wut yuh jĩ. Pánihna, Jesús mæú wihcapboó nañpwã bíicdi h ã jumuchah, ángelwã caandih ĩt túi en dawáp wut jĩ.

*Jesús Galilea baácboó ã bohé jwíhat
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)*

14 Juandih nemat mæúboó ĩ nemat túttimah, Jesús Galilea baácna Dios ã maáh jumap túini doonádih naáwádih át bejep wut jĩ:

15 **“Ni hat baác di h moondi h Dios ã maáh jumap di h ã jútat pí nah bahni jeh ã judhna caá. Páni hna, túini doonádih joinít, ñi yéej chãjat di h cádahnit, túini boodi h ñi tút nua má”**, cáacwá di h ápi níj naó h bohé nap wut jĩ.*

*Queéj jútat maonit di h ájeé h Jesús ã bejat tútat
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)*

16 Páant níj bohé bejna, Galilea ĩm di h dei jubí, páud bejnit, Simón, ã úud Andrés ĩ h queéj jútat maona, ĩ h ñuó di h ĩ yoh báhanachah, Jesús át enep wut jĩ. Páni h ennit, nin pah queé di h át níj jip wut jĩ:

17 **—Weem di h ñi pej jum júúwã. Páant ñi júúwáchah, yeeb di h wã bohé bipna caá. Páant wã bohé nachah joinít, quee jwá di h ñi bidat pah, cáacwá boodi h bidnit, wí h doonádih ñi naó h bipna caá, weem di h jepahna, wí h wã ĩ jumap pí nah níj ná, át níj jip wut jĩ.**

18 Páant ã níj íchah joinít jeh, ĩ h ñuoná di h cádahnit, Jesús jeé h ĩt bejep wut jĩ.

19 Chibít yuáp queé di h numah bejnit, Santiago, ã úud Juandih but Jesús át enep wut jĩ. Queé t ĩ íp Zebedeo bíic di h ĩ h jááj chóodi h chúudnit, ĩ h ñuoná di h ámhna ĩt chãjap wut jĩ.

20 Páni h ennit, Jesús queé di h át bid bojop wut jĩ. Páant ã bid bojochah joiná, bíicmant jeh ĩ íp di h, caandih teo wá hnit bíic di h jááj chóomant cádahnit, queé but Jesús jeé h ĩt bejep wut jĩ.

*Judiowã ĩ míc wáacat mæúboó nemép caoli h jumni di h Jesús ã booaat
(Lc 4.31-37)*

21 Túttimah, Jesús wã Capernaum tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caanná jubí nit, jwiít judiowã jwí chooát yeó jáap di h Dios naáwá di h bohé át tútat níj ná, jwí míc wáacat mæúboó Jesús wá but ĩt waadáp wut jĩ. Waadni t, caanj h míc wáacni di h Jesús át bohé nap wut jĩ.

22 Páni h bohé na, Moisés ã wutat jidi h bohé nit chah Jesús át wép naáwáp wut jĩ. Páant ã wép naáwáchah joinít, cáacwá boó ĩt joi ñuhap wut jĩ.*

23 Cáacwã cáti h nemép caoli h jumni but ñuhnit, nin pah Jesús di h át níj ñaacáp wut jĩ.

24 —¿Jesús, Nazaret tútchidi h bóo, ded pah jwiít di h ma chãjbi? ¿Meém jwiít di h bacani di h ma júó hnit beé? ¿Bacani t, jwiít di h ma mao yohmi ní t? Meem di h jwí táí jéi hna caá. Meém caá Dioi h Túini, át níj jip wut jĩ.

25 **—¡Ñi lai hca bojoó! ¡Caán newémant ñi bac bejeé!** Jesús queé t nemépwá di h át níj jip wut jĩ.

26 Páant ã níj íchah joinít jeh, nemépwã caán newé di h tabit mémé ani t, ñaacna, áh báca hmant ĩt bac bejep wut jĩ.

* 1:15 Mt 3.2 * 1:22 Mt 7.28-29

27 Páant ã yapachah ennit, cãacwã búdí ìt joi ñùhup wut jì.

—¿Ded jáap naáwát tigaá nin? ¡Maáh yoobát pah ã wëp naóhna caá! ¡Á wutuchah joinít, nemépwã yuh buca jepahnit, ì bac bejna caá! queéetjeh ìt míc niijír wut jì.

28 Páant ã chãjatji doonádih joinít, waicanjeh Capernaum tátchidih moón, nihat Galilea baác dih moonbút ìt míc naóh peetép wut jì.

Simón chudhdih Jesús ã booaat
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jwiít judiowã jwí míc wáacat munnánt Jesúswã bac bejnit, Simónih munná ìt juibínap wut jì. Simón, ã úud Andrésjìh muú monó wut jì. Pánihna, ìh munná Jesús, Juan, Santiagodihbut, ìt numah waadáp wut jì.

30 Simón chudh búdí pahat wunna, mi ñajat chóboó mit ñajap wut jì. Jesúswã ì waadáchah, mi wunatdih caandih ìt naáwáp wut jì.

31 Páant ì naáwáchah joinít, Jesús mi pebh juibínit, caándih át wái pud cháud jwejep wut jì. Páant ì chãjachahjeh, pahat át dúcah bejep wut jì. Páant ã dúcah bejehah, queédih jeémát mit wãhup wut jì.

Dawá wunnitdih ã booaat
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Tõ ñáh juúwáchah, dawá Jesús pebh juibínit, wunnitdih, nemép caolih jumnitdihbut ìt ub juibínap wut jì.

33 Nihat caán tátchidih moón caán muú jéc pebh ìt wáac juibínap wut jì.

34 Dawá wunnitdih boonit, dawá nemépwádihbut Jesús át bacat túutap wut jì. Pánih bacat túutna, nemépwã caandih ì jéihyechah, Jesús queédih át wéheat túutcap wut jì.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat
(Lc 4.42-44)

35 Chei buugjéh jáanit, chibít dupú jwahuchah, cãac wihcapboó Jesús Diosdih úábúdíh át bejep wut jì.

36 Túttimah, ã wihcah ennit, Simónwã caandih ìt bid bejep wut jì.

37 Pánih bidna, caandih jwááhniit, nin pah caandih ìt niijír wut jì:

—Nihat cãacwã meemdíh bidna beé, ì chãjap be, ìt niijír wut jì.

38 —**Nihat tátchidih moondih táini doonádih naáwádih wã juúwáp be. Chóbe ninjìhjah bóo tátchinadih jwí bejat dée caá. Caanjìh jumnitdihbut táini doonádih weemdíh naáwát caá náahap.** Jesús queédih át niijír wut jì.

39 Pánih bej, nihat Galilea baácboó jib, jwiít judiowã jwí míc wáacat munná jumat pah waadnit, Jesús át bohénap wut jì. Pánih bohéna, nemépwádih ã bacat túutuchahjeh, cãacwãih bácahmant ìt bac bejep wut jì.*

Bácah moópniidih Jesús ã booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Biíc yeó jáap bácah moópni Jesús pebh át juibínap wut jì. Pánih juibína, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah caandih át niijír wut jì:

—Ma booaìhna, weemdíh ma jéih booaana caá, át niijír wut jì.

41 Páant ã niijíchah joinít, caandih búdí jìgah enna, teo jáhanit,

—**júu! Wëinit, meemdíh wã booaana caá.** Jesús át niijír wut jì.

42 Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã moopát át ñummáh bejep wut jì.

43 Páant ã ñummáchah, sacerdotewã ì pebh wahnit, nin pah Jesús caandih át niij wutap wut yuh jì:

* 1:39 Mt 4.23; 9.35

44 —**Meemdíh wā booaatjidih bitadiah ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naawádih ma bejeé. Caanná juibínit, míih bácah ā ñuumátjidih ma júatú. Moisés ā wutatji pah sacerdotedih ma wāhúú, booni ma jumatdih nihāt ī jéihyat pínah niijná,*** āt niijíp wut jī.

45 Páant ā niijíchah yuhna, nihāt ā jwááhnitdih āt naawáp wut jī. Páant ā naawáchah joinít, chah dawá Jesúsdi h enedih ípī juibínap wut jī. Túbít dawá ī jumuchah, tútchina Jesús āt jéih waadcáp wut jī. Pánihna, daocánnit ī jumapboojéh ápī jumap wut jī. Obohjeéhtih, caánboó ā jumuchah yuhna, dawá bíih tútchinadi h moón Jesúsdi h enedih ípī juibínap wut jī.

2

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Daocánni yeó jáap túttimah, Jesús wā Capernaum tútchiboó it jwúub juibínap wut jī. Ápī juibíni mēúdíh ā jwúub juibínachah, ā jumat doonádih joinít, cáacwā it míic naawáp wut jī.

2 Pánih caán doonádih joinít, dawá caán ā jumni mēúná it juibínap wut jī. Jěc yehmant it ñah péenap wut jī. Pánih juibínitdih Jesús Dioíh túini doonádih āt naawáp wut jī.

3 Jesús queétdih ā naawát pónih, chéne na míic neoná jéih yoocannidih it beo juibínap wut yah jī.

4 Obohjeéhtih, Jesús ā jumni mēúná juibínit, dawá ī jumuchah enna, Jesús pebh it jéih waád juibícap wut jī. Pánih jéih waadcán, jéih yoocannidih muú chah bóo coahna beo púuh laab béjnit, it íit chājap wut jī. Pánih íit chāj péanit, jéih yoocannidih ā ñajni chóojīh Jesús pebh it cádah deya bojop wut jī.

5 Í cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwī chéendih ā booaabipna caá”, ī niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús āt niijíp wut jī:

—**Ma yéejatdih wā yohna caá,** āt niijíp wut jī.

6 Páant ā niijíchah joinít, caanjīh chúudnit Moisés ā wutatjidih bohénitboó íih caolihjīhjen nin pah it niij jenah joyóp wut yah jī:

7 “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cáacjeh páant niijná, ‘Dios wā jumna caá’, niij yeena caá ā chājap”, it niij jenah joyóp wut jī.

8 Queét páant ī niij jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih āt niijíp wut jī:

—**Yeéb páant ñi niij jenah joyát ā táican caá.**

9 **‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac cháí bejeé’, wā niijíchah, caán ā bejehchah ennit, wā niiját yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohāt dīhbut ñi jéihbipna caá.**

10 **Weém nihāt cáacwā úud jeñé, nin baácdih moondíh jéih boaanit, ī yéej chājatdīhbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júatbipna caá,** āt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocanniboodih nin pah āt niijíp wut jī:

11 —**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúub bejeé,** āt niijíp wut jī.

* 1:44 Lv 14.1-32

¹² Jesús páant ã niijíchahjeh, caán newé át ñah ñuhap wat jí, buca. Ñah ñuhnit, ã ñajat chóodih ubnit, át bac bejep wat jí. Páant ã bac bejehchah, nihát it en wáhi bejep wat jí. En wáhi bejnit, Diosdih búdí wēinit, nin pah queétjeh it mic niijíp wat jí:

—En yah buca! Búdí náhníat pínahdih buu jwí enna caá. Játih pánihatdih jwí en jwuhcan jí, it mic niijíp wat jí.

*Jesús Levídh ã jūúwát tútat
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

¹³ Túttimah, íim jwējdih Jesúswá it jwúub bejep wat jí. Pánih bejnit, dawá caan pébh í mic wáac juyáchah ennit, queétdih Jesús át bohé bejep wat jí.

¹⁴ Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wūúhdih ã tewat tólihdih ã chúuduchah, át enep wat jí. Leví, jwí dée jumna yuhna, Romanowá maáta í uúbat túatni dinerodih uúbh wáhni át jumap wat jí. Caandíh ennit, Jesús nin pah át niijíp wat jí:

—Wájeéh ma pée jūúwá, át niijíp wat jí.

Páant ã niijíchah joinítjeh, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh át bejep wat jí.

¹⁵ Túttimah, Levíboó áih munná numah bejnit, Jesúswádh át numah jeémép wat jí. Páant ã numah jeéméchah, caán ã nihát pah dawá dinerodih uúbh wáhnit, bita “Yeejépwá caá”, í niijnítbut, Jesúswájeéh bejnit, queét bícdih it jeémép wat jí.

¹⁶ Páant queét bícdih Jesúswá í jeémp chúuduchah, Moisés ã watatjdih bohénit fariseowá queétdih it enep wat jí.

—Dépanih tigaá yeejépwá, dinerodih uúbh wáhnit bícdih Jesús ã jeémp? ã bohénitdih it níj uúbh joyóp wat jí.

¹⁷—Tubáp chúúhcannit cohnidih ípí bidcan caá. Wunnitjeh caandíh í bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wá yéejatdih cádahnit, wá túat nuúmíhna caá’, níj jenah joinítboó teo wáacni pínahdih í bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwá caá jwít’, níj jenah joinítjdihjeh teo wáacadih wá jūúwáp be, í yéej chájatdih cádahnit, túníboodíh í túat numát pínah niijná, Jesús queétdih át niijíp wat jí.

*Jeémp jwuhcatdih Jesúsdih í uúbh joyát
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

¹⁸ Caán láa Juan ã bohénit, fariseowábut jwí nuowá í watat pah it jeémp jwuhcap wat jí. Obohjeéhtih, queét í jeémp jwuhcah yuhna, Jesúswá páantjeh it jeémép wat jí. Páant í jeéméchah ennit, biquína Jesúsdih nin pah it níj uúbh joyóp wat jí:

—Juan ã bohénit, fariseowá í bohénitbut, í jeémp jwuhcan caá, Dios queétdih ã wēi enat pínah niijná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh í jeémp? Jesúsdih it niijíp wat jí.

¹⁹—Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã numah jeémpnit bícdih ã jum jwuhchah, jġgahcan, ípí túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wá bohénit í túi wēi jeémpna caá.

²⁰ Obohjeéhtih, bita caandíh í ub bejat túttimah, ã chéenwá jġgahnit, í jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdíh í ub bejat túttimah bácah, wá bohénitjeéh wá wihcah, queétdih í jeémp jwuhcan níit, Jesús át níj jepahap wat jí.

²¹ Ded pah jwī n̄owā ī wutatji āih jāap bohéatjīh fariseowā ī widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah āt jwáub niij bohénap wut jī: “Jāap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah teo wai búudhdāt ā náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandíh ñi chocat téttimah, jīnt bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá jwī n̄owā ī naáwátjī wīih jāap bohéatjīh widcat caá náahap.

²² Pánihat dée, pah jawhcani iguīh macdih nañúp chóojīh ī chājñiji máa wuh wuúhdih yáacat ā náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguīh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúuhcan, āta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah āta búud tágaá. Pánihna, jāap macdih jāap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguīh mac, caandíh yáacni chóobut ā tui jumbipna caá. Pánihat pah wīih jāap bohéat jwī n̄owā ī naáwátjīh widcat caá náahap”, Jesús āt niijp wut jī.

Chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénit trigo quehedih ī úuc jeémát

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Bíic chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih āt namah chóop yap bejep wut jī. Pánih bejna, ā bohénit trigodih īt úuc jeémp bejep wut jī.*

²⁴ Páant ī úucachah enna, ĩjeéh bejnit fariseowā ĩjnit, nin pah Jesúsdih ĩt niij jāihñup wut jī:

—Jwiitdih ma joi jwáhuú. ¿Dépanih tigaá jwī chooát yeó jáapdih yahna, ma bohénitboó ī teo? Pánih teona, Moisés ā wutatjidih yap yohna caá ī chājar, ĩt niijp wut jī.

²⁵⁻²⁶ Páant ī niijíchah joinit, “Wā bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah āt niij bóod chuñup wut jī:

—Davidji ā bohénit bíicdih n̄ugúp w̄anna, Dioih m̄uná waadnit, sacerdotewā Diosdih ī wāññiji pandih āt jeémép wut jī. Pánih jeémpna, ā pej j̄m̄nitdihbut āt w̄uhap wut jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewājeh ĩ jeémát pínah āt j̄m̄up wut jī. Dios w̄atna, bitadih caán pandih āt jeémát túutcap wut jī. Caán láa Abiatar w̄t j̄m̄ni sacerdotewā ĩ maáh āt j̄m̄up wut jī. ¿Davidwā páant ĩ chājatjidih Dios naáwátidih ĩ daacni n̄odih ñi bohécannit j̄i? Caán pandih ĩ jeéméchah yahna, Diosboó ‘Ñi tui chājcan beé’, āt niijcáp tajī. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wā bohénitbut Diosdih ĩ yap yohcan caá, Jesús āt niijp wut jī.

²⁷ Páant niijnít, nin pah Jesús queétdih āt jwáub niijp wut jī:

—Dios chooát yeó jáapdih cāacwādih ā jwejep jī, teo chuánit, ĩ chooát pínah niijná. Caán yeó jáapdih dawá wutadnadih ĩ jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih ā teo wáacat pínahdihjeh āt jenah joyóp tajī.

²⁸ Pánihna, weém nihat cāacwā úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ĩ chājat pínahdih wā jéih w̄atna caá, āt niijp wut jī.

3

Téihya ágahnidih Jesús ā booaat

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jwī m̄ic wáacat m̄uná j̄uibnit, Jesús wā ĩt waad béjep wut jī. Caán m̄uúdhíh téihya ágahnibut āt j̄m̄up wut jī.

* 2:23 Dt 23.25 * 2:25-26 Lv 24.9; 1S 21.1-6

² Caán mæudíh jumnitboó Jesúsdih ít en ñænép wut jí. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ā boonanachah, eníhna ít chājap wut jí, caandíh naóh yacat túut níijná.

³ Téihya ágahnidih nin pah Jesús át níijíp wut jí:

—Ñah ñahnit, wā pebhna ma jéúwá, át níijíp wut jí.

⁴ Páant níijnít, caán mæudíh jumnitboodíh nin pah át níj wábh joyóp wut jí:

—Ñi jenah joyóchah, ¿jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiitdih ded pah tigaá ā wut? ¿Tái chājatdih níit ā wutap? ¿Yeejép chājatdih níit ā wutap? ¿Cāacdih ā booaat túut níit? ¿Cāacdih ā mao yohat túut níit? queétdih át níijíp wut jí.

Páant ā níijíchah joinít, queét ít jéih jepahcap wut jí.

⁵ Páant í jepahcah enna, cāacwādih í jġgah encatdih jéihnit, Jesús queétdih át íjip wut jí. Queétdih íjina yuhna, bádí át jġgahap wut jí. Pánih jġgahnit, téihya ágahniboodíh nin pah át níijíp wut jí:

—Míih téihyadih ma yoo dæwá, át níijíp wut jí.

Páant ā níijíchah joinít, áih téihyadih át yoo dæwáp wut jí. Páant ā yoo dæwáchahjeh, áih téihya át túyah bejep wut jí.

⁶ Páant Jesús áih téihyadih ā boonanachah ennít, fariseowā ít íj bac bejep wut jí. Pánih íj bac bejnit, Herodeíh cāacwā bíicdih míic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesúsdih jwí jéih mao yohbi?” queétdih ít míic níijíp wut jí.

Dawá cāacwā ím jwéejdih í jumat

⁷⁻⁸ Jesús ā bohénit bíicdih ím jwéejdih ít jwáub bejep wut jí. Páant í bejehah enna, Galilea baácdih moón dawá queétdih ít péé bejep wut jí. Ded pah ā wēp chājat doonádh joinít, Judea baácdih moón, Jerusalén tátchidih moón, Idumea baácdih moón, Jordán maj conanaamánt moón, Tiro wāt jumni tátchidih moón, caan pébh jumni Sidón wāt jumni tátchidih moonbát dawá ā pebhna ít jwáubap wut jí.

⁹⁻¹⁰ Dawá jumna, Jesús pebh ít táí yáo ñah jwáubap wut jí. Dawá wænnitdih ā boonanachah enna, bita wænnitbat Jesúsdih chāúhñit, bádí ít míic tóonap wut jí. Páant í míic tóonachah ennít, Jesús ā bohénitdih caanjíh ñajni jááj chóodih át tóo deya pahaat túutap wut jí, caán chóodih waad páhñit, queétdih bohéat túut níijná.*

¹¹ Jesúsdih ennít, nemép caolih jumnitboó ípí páah yoh ñajap wut jí. Pánih páah yoh ñajnit, nin pah ít níj ñaacáp wut jí:

—¡Meém Dios wáúh ca! ít níijíp wut jí.

¹² Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ápí níj wutap wut jí:

—Dios wáúh wā jumatdih bitadih ñi naóhca bojoó, át níijíp wut jí.

Jesús doce ā naáwát túutnit pínahdih ā ñíwat

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jeéboó páah laab jwáubnit, ā náahnitdih Jesús ā pebhna át bejat túutap wut jí. Á bejat túutachah joinít, ā pebhna ít jwáubap wut jí.

¹⁴ Doce ā naáwát túutnit pínah bíih tátchinaboó wahna, áih táini doonádh naóh jibnit pínahdih át níwip wut jí.

¹⁵ Pánih ñíonit, nemépwādh í bacaat pínah wēpatdihbat queétdih át wáhap wut jí.

¹⁶⁻¹⁹ Jesús nit docewādh át níwip wut jí: Simón, Santiago, ā úad Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo wáúh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ā ñíonit ít jumap wut jí. Pánihna, Jesús Simóndih

* 3:9-10 Mr 4.1; Lc 5.1-3

Pedro át wāt búhdhup wut jī. Santiago, ā úd Juanjīh Zebedeo weh ít jumap wut jī. Queét waicanjeh iijnit i jumachah enna, queétdih Boanerges Jesús át wāt búhdhup wut jī. “Boanerges” niijná, “Énoh panihnit”, niijná át chājap wut jī. Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínah át jumap wut jī. Pánih queétdih nío péanit, Jesús doce ā naáwát tútnit pínahdih át numah jwúb dei bejep wut jī.

*“Nemép ā wēpatjīh Jesús ā booana caá”, i niiját
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Jwúb dei bejnit, Jesús ā bohénit bícdih munná ít waad béjep wut jī. Páant ít waadát túttimah, dawá cáacwā míc wáac juibína, caan munná ít yáwap wut jī. Páant ít míc wáac juibínachah ennit, Jesús wā ít jéih jeémpcar wut jī.

²¹ Pánihna, dawá ít míc wáacat doonádih joinit, caán munná juibínit, Jesús ā déewā caandih wapat tút niijná, ít ub bejíhip wut yuh jī. “Jesús déhena caá ā chājap”, queét ít niijíp wut jī.

²² Biquína Moisés ā wutatjidih bohénit Jerusalén tútchimant dei juibínitboó nin pah ít míc niijíp wut jī: “Nemépwā ít maáh Beelzebú ā wēpatjīhjah caá nemépwādih ā bacat tútup”, ít niijíp wut jī.*

²³ Páant ít niijíchah joinit, Jesúsboó queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī: **“Nemépwā mícjeh ipí míc bacacan caá. Nemépwā ít maáh ā wēpatjīh nihcan, Túini Espiritu ā wēpatjīh queétdih wā bacana caá.**

²⁴ **Nin pah ā jumna caá: Det bíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, queét nihát ita wan beedáh bej tagaá.**

²⁵ **Pánihat pah, bíc yoobó, bíc munná moonjéh yuhna, míc maona, ita jwei peét bej tagaá.**

²⁶ Satanás, nemépwā ít maáh áihwádih bacana, bíc yoobó muntih páant ā yapachah, ā wēpatbut āta buud tagaá.

²⁷ **“Nin pahbut ā jumna caá: Wépép newéih munná ded nuémihna yuhna, ā jéih waadán caá. Obohjeéhtih, caandih chéó péanit, áih bíc déedih ā jéih ubna caá.**

²⁸ **“Yoobópdih yebdih wā naóhna caá. Det yéj chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, i jwúb tút numúchah, Dios ít yéjatdih ā yohbipna caá.**

²⁹ Páant ít yéjatdih ā yohochah yuhna, Túini Espiritubodih yeejép ít wéhenachah, caandih bácah ā noón quíib buadcan níit. Páant ít niijátji jíib, peéh chājat páantjeh ā jambipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

³⁰ Jesús Túini Espiritu ā wēpatjīh nemépwádih ā bacanachah yuhna, “Caán nemépwā ít maáh ā wēpatjīh nemépwádih ā bacana caá”, Moisés ā wutatjidih bohénit ít niijíchah joinit, Túini Espiritudih ít yéj wéheatji jíib Jesús queétdih páant át niij naáwáp wut jī.

*Jesús ā déewā caandih ít bidat
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

³¹ Páant ā naáwát pónih, Jesús ā íin ā údwā bícdih ít juibínap wut jī. Pánih juibínit, jóocmant páinit, Jesúsdi ít bid baca bojat tútup wut jī.

³² Pánihna, ā pebh chúdnitboó caandih nin pah ít niijíp wut jī:

—Ma íin, ma údwā bícdih jóocmant meemdih bidna wuát ít chājap, ít niijíp wut jī.

³³ —Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wā íin? ¿Det tigaá wā údwábut, yeéb ní jenah joyóchah? Jesús queétdih át niijíp wut jī.

* 3:22 Mt 9.34; 10.25   * 3:29 Lc 12.10

34 Páant niijnit, ã pebh chéudnitdih júutnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nit caá wã íin panihnit, wã úudwã panihnitbut í jamup.

35 Pánihna, ded Diosdih túi jepahni wã úud, wã jwan, wã íin panihni ã jamna caá, át niijíp wut jĩ.

4

Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Pánih bohé péanit, bac bej, íim jwéejdih dei juibí ñuhnit, Jesús cáacwádih át jwúb bohénap wut jĩ. Pánih bohénit, dawá ã pebh í juibí ñuhchah, íimdih pahni jááj chódih Jesús át waad páhap wut jĩ. Queét íim jwéejdih ít túi yáo ñuhap wut jĩ.*

2 Pánih waad páhnt, dawá ã jenah joini naáwátñajĩ bohéna, Jesús nin pah queétdih át níj naóh bohénap wut jĩ:

3 “íNin naáwátidih ñi túi joyóó! Biic newé waáh momodih ã bejep be.

4 Páant ã waáh bojochah, biquí tíibna namádih ã buug ñájap yah be. Obohjeéhtih, waícanjeh júóhnt, jwébehwã caán tíibnadih í jeémáh bojop be.

5 Biih tíibna jeejĩh yewéni baác jamupboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnt, waícanjeh ã chíih júúwúp yah be.

6 Pánih chíihna yahna, yeó tubit ã chāhachah, ñeh bainjeh jamna, ã diib téhah bejep be.

7 Biih tíibna nemép óotna cātĩh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnt, ã chíihichah, caán nemép óotnaboó caandĩh ã chíih yap bejchah, momniboó mánahna, ã quehcap be.

8 Obohjeéhtih, biih tíibna táini baácboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíhnt, ã túi quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih treinta tíib, biih wawánadih sesenta tíib, biih wawánadih cien tíib ã jamup be”, cáacwádih át niijíp wut jĩ.

9 Páant níj péanit, “íDed molít jamna, ã túi joyó naáh!” Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Á bohénit beh joicán, Jesúsdiħ í wúbh joyát
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Queét joinitji í jwúb bejat túttimah, Jesús doce ã bohénit, bita daocánnit bíicdih caandĩh nin pah ít níj wúbh joyóp wut jĩ:

—íDépanih tigaá cáacwádih bohéna, ma jenah joini naáwátjĩhjah mapĩ bohé? caandĩh ít niijíp wut jĩ.

11 —Dios jwĩ Maáh yobát jamna, nihát cáacwádih ã teo wáacat pínah dooná, jwĩ déewá jon jātĩh moondĩh ã jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wã bohénitdih Dios ã jéihyat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadih páantjeh ã jéihya jwuhcah, wã jenah joini naáwátjĩhjah queétdih wápĩ bohéna caá.

12 Pánihna, wã chājatdih enna yahna, í beh encan caá. Wã naáwátidih joiná yahna, í beh joicán caá. Pánih beh encan, beh joicán, í yéejatdih cádahcan, wã pebh í tac páud júóhcah, í yéejatdih wã yohcan niit,* Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Waáh momni naáwátidih ã beh joyát
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

* 4:1 Lc 5.1-3   * 4:12 Is 6.9-10

13 “Yeeb butéh wā naóhndih beh joicán, biíh wā naáwát pínahdihbut ñi beh joicán niít”, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.

Túttimah, ã jenah joiní naáwátidih ĩ jéihyat pínah niijná, queétdihjeh nin pah át jwáub niij naóh bohénap wut jĩ:

14 “Wíih túini doonádih naóhni, waáh momni panihni caá.

15 Biquína joinít namáboó bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih ĩ joyát túttimahbitjeh, Satanás jeóhniit, jwébehwá caán tíbnadih ĩ jeémát pahjeh, queét ĩ joyátjidih ã quíib buudána caá. Páant ã quíib buudánachah, ĩ joyátjidih náhnican, ĩ jéih jepahcan caá.

16 Bitá joinítboó jeejih yewéni baácđih bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih joinít, búdí ĩ wéi jwahna yah caá.

17 Obohjeéhtih, wéi joiná yahna, ñeh jáap bejni panihni ĩ jumna caá. Yeejép ã yapachah, wíihwá ĩ jumat jíib bitá queétdih ĩ yéeg chājachah, waicanjeh wíih túini doonádih ĩ cádahna caá.

18 Bitá joinítboó nemép óotna cātih bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih joinít, ĩ jepahna yah caá.

19 Obohjeéhtih, nin baácđih bóodih búdí jenah joinít, dinerodih, bí déedihbut búdí ĩ bíbohíhatdihjeh ĩ jenah joiná caá. Páant ĩ jenah joyóchah, ĩ joiní túini dooná pácahi panihni ĩh caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandih jenah joicán, túiniboodih ĩ jéih chājcan caá.

20 Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácboó bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandih joiná, túi jepahnit, túinidih ĩ jéih chājna caá. Queét treinta tíbna ã quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, búdí túi chājna, sesenta tíbna ã quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah búdí túi chājna, cien tíbna ã quehat pah ĩ jumna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Jiát dah naáwát (Lc 8.16-18)

21 Páant niij péanit, nin pah queétdih át jwáub niij naóh bohénap wut jĩ: “Wá bohéat jiát panihni caá. Jiát dahđih jíí péanit, wáam dahjih ñipĩ páah jweican caá. Caan dáhdih chúdat páha numpboobút ñipĩ jii jwéican caá. Obohjeéhtih, ã túi yeh iigát pínah niijná, japboó ñipĩ jíí cáagna caá.*

22 Jiát dah ã yeh iiguíchah jwĩ túi enat pah, jātih ĩ beh joicátjidih túttimah cāacwā ĩ jéihbipna caá.*

23 ;Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!

24 Páant ñi túi jepahachah ennit, Dios yeebdíh ã túi teo wáacđipna caá, chah ñi beh joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, joiná yahna, ñi joyáh bojochah enna, yeebdíh ã teo wáaccan niít. Páant ã teo wáaccah, ñi beh joicán niít.*

25 Ded túi jepahni túi beh joiní ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, jepahcanniboó ‘Baini wā beh joiná caá’, niijná yahna, beh joicánni ã jumbipna caá”, át niijíp wut jĩ.*

Trigodih momat naáwát

26 “Dios ã maáh jumat, trigodih momat panihni caá.

27 Mom péanit, chei jumat pah ũo, yeó jáap jumat pah ãpĩ jáana caá. Páant ã chājat pónih, ã jéihcah yahna, ã momni ã behna caá.

* 4:21 Mt 5.15; Lc 11.33 * 4:22 Mt 10.26; Lc 12.2 * 4:24 Mt 7.2; Lc 6.38 * 4:25 Mt 13.12; 25.29; Lc 19.26

28 Baácboó momnidih Diosjeh ā behana caá. Páant ā behanachah, caán pínah ā jwíih chíihna caá. Caán ā behechah, āih wawá pínah āpī yabacna caá. Caán wawá behnit, ā búuhuchah, āih quehena ā jígohna caá.

29 Caandíh ub láa caan quéhena ā behechah ennit, cāacwā īpī bóod ubna caá. * Ā momni ded pah ā behatdih ā beh joicát pah, cāacwā ded pah Diosdih ī jepahatdihbat űi jéih beh joicán caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Mostaza tíib naáwát

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 “¿Dios ā maáh jumat ded pahna tigaá, űi jenah joyóchah? ¿Caandíh űi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah jointit tigaá caandíh wā naóhbi?

31 Mostaza tíib ded pah ā jumatdih wā naáwáchah, caandíh űi beh joibípna caá. Caán tíib cāo tíbih pah bóo ā jumna caá.

32 Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandíh ī momochah, chíihna, ā túi behna caá. Páant ā behechah, āih cācanaboó jwébehwā yeó chāhatdih īpī jweí jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios ā maáh jumat. Āihwā daocánnit jwíih jumnitji, táttimah ī dao béjbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

NaáwátnajThjeh ā bohéát

(Mt 13.34-35)

33 Caán dée naáwátnajTh cāacwā ī jéihyat pah bóo Jesús queétdih āpī bohénap wut jī.

34 Naáwátna ā wihcah, queétdih āpī bohécap wut jī. Obohjeéhtih, ā bohénitdihjeh ā bohéátjidih Jesús āpī jwúub naáwáp wut jī, ī túi beh joyát pínah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbat Jesús ā yayáát

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Pánih cāacwādih bohé péanit, tōo űáh jūúwáchah,

—**Chóbe ímdih jwí chúuh bejjih**, Jesús ā bohénitdih āt niijíp wut jī.

36 Jesús páantjeh jāáj chóodih pahnit, ā bohénit bícdih, caandíh jointidih ĩt éemp chúuh bejep wut jī. Bitabat bíih jāáj chóonajTh ĩjeéh ĩt chúuh bejep wut jī.

37-38 Páant ĩ chúuh bejehchah, Jesús jāáj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, āt űwup wut jī. Páant ā űwat pónih, búdí johlit nolihatbat āt jūúwup wut jī. Búdí nolihat ā jumachah, ĩih jāáj chóo āt daábhip wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó āt jáacap wut jī.

Páant ā jáacap ennit, nin pah caandíh ĩt niij wucup wut jī:

—Bohéní, daabná caá jwí chājap. ¿Jwí chíic wunat pínahdih ma űumcan niit? ĩt niij űaacáp wut jī.

39 Páant ĩ niij wucuchah jáanit, Jesús johlit, nolihatdihbat

—**¡Laihca bojoó! ¡Ma yayaá!** āt niij jūihñup wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, johlit, nolihatbat bíicmantjeh āt yayáh bejep wut jī.

40 Páant ā niiját táttimah, ā pej jumnitdih nin pah āt niijíp wut jī:

—**¿Dépanih tigaá búdí űi űum?** **Weemdíh túi jenah joiná, űita űumcan tagaá,** āt niijíp wut jī.

41 Obohjeéhtih, búdí űumnit, queétdoó nin pah ĩt múic niijíp wut jī:

—¿Dedé cāac tigaá nin? Ā naáwáchahjeh, johlit, nolihatbat ā yayáh bejna caá, ĩt niijíp wut jī.

* 4:29 jl 3.13

5

*Gadara baácdih bóo nemépwā jumnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

¹ Jesús johlitdih yayániji ā bohénit biíc dih Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jī.

² Pánih chúuh juibínit, Jesús wā ī aab béjечah, cáac yohopmant nemépwā jumni newé Jesús dih át jwāáh dei bejep wut jī.

³ Caán newé cáac yohopboó jeé íitna āpī jumup wut jī. Cáacwā caandih chéona yahna, ít jéih teocap wut jī.

⁴ Dawá láa ítah tōpjīh áih téihya colóhnadih ī chéwечah yahna, āpī púud wái daj yohop wut jī. Áih jíicha colóhnadihbut ítah tōpjīh ī chéwечah yahna, āpī daj mao yohop wut jī. Pánih wēpni ā jumчah, cáacwā caandih ít jéih teocap wut jī.

⁵ Cáac yohop jeé íitnaboó chei jummat pah, yeó jáap jummat pahbut caán múicjeh jee dáhjíh āpī múic mao ñaacáp wut jī.

⁶ Pánihna, Jesús yuúp ā jéuwáchah ennit, caandih át jwāáh ñáo dei juibínap wut jī. Jesús pebh juibínit, ā wēpatdih jéihna, át bódicha caj yoh ñajap wut jī.

⁷⁻⁸ Páant ā chājachah enna,

—¡Nemépwāá, nin newémant ñi bac bejeé! Jesús át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, caán newéih jacmant nin pah nemépwā ít niij ñaacáp wut jī:

—Jesús, Dios chah wēpni wáuh ¿Dépanihat túat tigaá jwiít dih páant ma chāj? Dios ā enechah, meemdíh jwí wáuhna caá. Jwiít dih ma peéh chājca bojóó, Jesús dih ít niijíp wut jī.

⁹ —¿Dedé tigaá ma wāt jum? Jesús át niijíp wut jī.

—Dawá caá jwiít jwí jumup. Pánihna, Legión caá wā wāt, Jesús dih át niijíp wut jī. “Legión” niijná, “Dawá” niijná át chājap wut jī.

¹⁰ —Jwiít dih bih baáboó ma wahca bojóó, nemépwā ít niijíp wut jī.

¹¹ Queét pebh, jeé ñaj deypboó, momo muuwā ī bid jeéméчah ennit, nin pah nemépwā Jesús dih ít niijíp wut jī:

¹² —Queét muuwādih jwiít dih ma waadát túatú, ít niijíp wut jī.

¹³ —Ñi waad béjeé báчah, Jesús át niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, caán newéih báчahmant bac bejnit, muuwādih ít waadáp wut jī. Páant ī waadáchah, íimna ñáo dei bej, buúg báahnit, muuwā ít chíic wunup wut jī. Dos mil muuwā ít wunup wut jī.

¹⁴ Páant ī buúg báah chíic wunuchah ennit, queét dih en daonítji íih tútchiboó ít jwei jwáub bejep wut jī. Jwei jwáub bejnit, nihat ī jwááhnit dih ít naáwáp wut jī. Queét ī jumni tútchidih jwáub juibínit, caánboobát ít naóh peetép wut jī. Páant ī naáwáchah joinít, caán tútchidih moón Jesús ded pah ā chājatjidih enedih ít bejep wut jī.

¹⁵ Jesús pebh juibínit, nemépwā jumni caánboó táinijeh ā chúudчah, ít enep wut jī. Pánih chúudna, yégueh duonít, túi jenah joinít át jumup wut jī, baca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandih enna, bádí ít úmup wut jī.

¹⁶ Jesús ā chājatjidih ennitji jáap junítboodih Jesús ded pah nemépwādih bacat túatnit, muuwādih ā waadát túatjidihbut ít naáwáp wut jī.

¹⁷ Caán doonádih joinít, Jesús dih náahcan, caán baácdih moón íih baácmant Jesús wádih ít jwáub bejat túatup wut jī.

18 Jesús wā jāáj chóodih ī waadáchah, nemépwā jumniiji nin pah āt niijíp wut yuh jī:

—¿Majeéh weembát wā bej jīh? āt niijíp wut jī.

19 —**Wājeéh ma jāúwáchah, āta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdih jġgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādih naáwát túút niijná, ī pebhna ma jwáub bejeé,** Jesús caandih āt niij jephah wut jī.

20 Páant ā niij jephachah joinít, jwáub bejna, nemépwā jumniiji ā déewādih āt naáwáp wut jī. Chénat Pah Téihya Tútchi wūt jumni baácboó Jesús ded pah ā chājatjidih nihadidh naóh jibidih āt bejep wut jī. Páant ā naáwáchah joi űúhñit, nihad Diosdih búdí it wēi naáwáp wut jī.

Āih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nmmndihbut Jesús ā booaat (Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Túttimah, Gadara baácmant Jesús wā it jwáub chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh bejna, ím jwéejdih ī űáan juibínachah, dawá Jesús dīh enedih it juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesús dīh it wáac űuh páuda bojop wut jī.

22 Páant ī űuh páuda bojochah, queét cātīh Jairo Jesús pebh āt juibínap wut jī. Jairo jwiit judiowā jwī míc wáacat mmdih en daonít maátajeéh jumni wut jī. Jesús ā wēpatdih jéihñit, āih jítcha pebh páah yoh űajnit, nin pah āt niijíp wut jī:

23 —Wā nuúm mi wunat túút chājachah ennit, ma pebh wā jāúwáp be. Caántdih teo jāha booaat túút niijná, wīh munná wājeéh ma jāúwá, āt niijíp wut jī.

24 Páant ā niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh āt bejep wut jī. Páant ī bejchah, cāacwábut űjeéh it bejep wut jī. Páant cāacwā cātīh ā bejchah, dawá caandih tubit it tóo péenap wut jī.

25 Cāacwā cātīh biih wili wunnihbut mit jumap wut jī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih mit jumap wut jī.

26 Dawá cohnit caántdih ítih cohop wut yuh jī. Obohjeéhtih ī cohochah yuhna, chah mit tubanap wut jī. Nihat miih dinero ī cohat jīb wāhna yuhna, mit boocap wut jī. Chah yeejép wut jī mi wunat.

27-28 Pánihna, cāacwā Jesús dīh doonádih ī míc wéhenachah, mitát joyóp wut jī. Joinít, caántjeh nin pah mit niij jenah joyóp wut jī: “Jesúh yégueh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niijíp wut jī. Páant niij jenah joiná, cāacwā cātīh Jesús táahmant juibínit, āih yégueh chóodih chāihbitjeh mit juibí tewep wut jī.

29 Páant mi tewechahjeh, mi wunat āt yayáh bejep wut jī. Páant ā yayá dīh mih bācāhñit mit joyóp wut jī.

30 Páant mi juibí tewechah, ā booaat wēpat caántdih ā chūúá dīh Jesús but āt joyóp wut jī. Pánih joiná, cāacwā cātīh tac páud űuhñit, nin pah āt niijíp wut jī:

—¿Déhe tīgáá wīh yégueh chóodih ā juí teo? āt niijíp wut jī.

31 —¿Páant, dawá cāacwā meemdih ī tóo péenachah jéihna yuhna, páant ma niij úúh joi? ā bohénitboó Jesús dīh it niijíp wut jī.

32 Obohjeéhtih, yégueh chóodih juí, teonidih jéihñit, Jesús āt en bidip wut jī.

33 Pánihna, mi booaatdih jéihñit, úumna, caánt Jesús pebh mit páah yoh űajap wut jī. Pánih páah yoh űaj, méménit, Jesús dīh túi yoobóp dīh jeh mit naáwáp wut jī.

34 Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih āt niijíp wut jī:

—**Nuumá, wā wēpatdih t́i jenah joiná, ma boona be. Wēinit, ma bejeé. Caán wunat meemdh̄ ā jwúb jūochan niít, páant muntih,** át niijíp wut j́i.

³⁵ Jesús caántdih páant ā niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bejnit, ā déewā ā pebh̄ it̄ juibínap wut j́i.

—Jántjeh ma nuám mi wunah bejep be. Bohénidih ma jwúb bejat túutú, Jairodíh it̄ niijíp wut j́i.

³⁶ Obohjeéhtih, ī niijátdih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairodíh át niijíp wut j́i:

—**¡Ma úumca bojoó! ¡Wā wēpatdih páantjeh ma t́i jenah joyoó!** át niijíp wut j́i.

³⁷ Túttimah, ājeéh péenitdih “**Ninj́ih ñi páñaá**”, niijnít, Jesús Jairojeéh āih muuná it̄ béjep wut j́i. Pánih bejna, Pedro, Santiago, ā úd Juan, queét bíic peihcannitdihjeh át numah bejep wut j́i.

³⁸ Jairoíh muuná juibínit, wunnihdih dawá tabit ñaac jāinítidih át enep wut j́i.

³⁹ Pánih enna, caán muudih waadnít, queétdih nin pah át niijíp wut j́i:

—**¿Dépanihna tabit ñaac j́i t́igaá ñi cháj? Nint wébít wunnih nihcan caá. Hona caá mi chájap,** át niijíp wut j́i.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, caandih it̄ dehwep wut j́i. Páant ī dehwechah, queét nihatdih Jesús át bacat túutup wut j́i. Páant ī bac bejehchah, Pedro, Santiago, Juan, wunnih mi mánadihbut wébít mi lajni tólihboó át numah waad béjep wut j́i.

⁴¹ Pánih waad juibínit, miíh téihyadih teonit,

—**¡Talita cumi!** Jesús caántdih át niijíp wut j́i. Páant niijná, “Bainihmaá, ma ñah ñuhú”, niijná át chájap wut j́i.

⁴² Páant ā niijíchahjeh, ñah ñuhnit, mit yáac chái bejep wut j́i. Caánt doce jópchi mit bíbohó wut j́i. Páant mi booadtih ennit, caán tólihdih ā numah waad béjnit búdí it̄ joi ñahap wut j́i.

⁴³ Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi booadtih naáwát túutcan, jeémátdih át wáhat túutup wut j́i.

6

Nazaret tútchidih moón Jesúsdih ī náahcat (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jairoíh muumánt bac bejnit, Jesús ā bohénit bíicdih ā behni Nazaret tútchina át jwúb juibínap wut j́i.

² Pánih juibínit, chooát yeó jáapdih jwí míc wáacat muudih Jesúswā it̄ waad béjep wut j́i. Pánih waad béjnit, Jesús caanj́ih jumnitdih át bohénap wut j́i. Páant ā bohénachah, dawá caandih it̄ joi wáhi bejep wut j́i. Pánih joí wáhi bejnit, nin pah it̄ míc niij úubh joyóp wut j́i:

—¿Jesús dedj́ih t́igaá, nin bohéatdih át joiijí? ¿Ded pah t́igaá ā t́i jéih beedá? Pánih jéihnit, jwiit cācwā jwí jéih chájca naáhdih āp̄i cháj j́umtna caá.

³ Maa teonijeh caá. María wúáh ā jumachah, Santiago, José, Judas, Simón ā úudwā ī jumna caá. Á jwanna yaádhbut jwí pebh̄ ī jumna caá. Caán jwiit panihni mun t́igaá ā jumap, it̄ míc niijíp wut j́i.

Páant niijnít, ded pah ā jumatdih jéihcanjeh, caandih it̄ náahcap wut j́i.

⁴ Páant ī náahc ah ennit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut j́i:

—**Dios naáwátdih naóh yapanidih cācwā ip̄i wéina caá. Páant ī weñechah yuhna, āih tútchidih moón, ā déewā, āih muudih jumnitboó, caandih ip̄i wéican**

caá. Pánihna, ninjìh behni wā jamuchah, weemdih ñi náahcan caá, át niijíp wut jì.*

⁵ Caán tátchidih jumna, Jesús Dios á wēpatjìh át jéih chāj júutcap wut jì. Pánih chājcan yuhna, biquína wannitdih teo jáhanit át boanap wut jì.

⁶ Caanjìh moón caandih í jengah, át en wáhi bejep wut jì. Pánihna, caan pébh jumni tátchinadih Jesúswā bohénadih ít bejep wut jì.

Jesús doce á bohénitdih á wahat

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Táltimah, doce á bohénitdih á pebh bid bojnit, á wēpatdih queétdih wāhna, chénewā, chénewā, chénewā míc Jesús át wahap wut jì, biìh tátchinadih moondih teo wáacnit, nemépwādh í bacat tútat pínah niijná.

⁸ Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jì:

—Bíí dée, pan, wuh wuh, dinerodih ubcan, ñi íoh caját nahdihjeh pohba ñi ub bejeé.

⁹ Ñi túat nuumát pínah yégueh, zapatosdihbut ñi ub bejca bojó.

¹⁰ Páant ñi bejchah, ñi juibíni tátchinadih moón yeebdih áwat tólih í wāhuchah, caán muudíh ñi chāo jwáhuá. Caán tátchimant bejnajeh, caán muudíh ñi cádah bejeé.

¹¹ Ded tátchidih moón yeebdih náahcan, í jóihchah, caán tátchidih yap bejna, ñíh zapatosdih bóo becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá, queétdih Dios á yohat pínahdih í jéihyat pínah niijná. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Sodoma tátchidih moón, Gomorra tátchidih moonbút tabit yeejép chājnit í jamuchah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdih náahcannitjiboodíh chah peéh chājat á jumbipna caá, át niijíp wut jì.*

¹² Pánihna, queétdi doce á wahnitboó Jesúh túini dooná naawádh ít bejep wut jì, cáacwā í yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh í túat nuumát pínah niijná.

¹³ Pánih bejnit, dawá nemépwādh bacat túatnit, wannitdihbut yíjìh ñái, wuhhnt, ít boanap wut jì.*

Juan Daabánidih í mawat

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Jesús á bohénit í bohé jibichah, ded pah Jesús á chājat doonádh dawá ít joyóp wut jì. Maáh Herodesbut át joyóp wut jì. Pánih joinít, “¿Juan Daabáni á wunat táttimah, át jwáub boo pud júoh níit át chājap? Pánih boo pud júohni jumna, jwiit cáacwā jwí jéih chājca naáhdih á jéih chājna caá. Pánihna, caán Jesús Juanjehna tígaa”, át níj jenah joyóp wut yuh jì.

¹⁵ Bitá “Elías caá”, níj, bitabut “Jon játih Dios naawátdih naóh yapani dée á jumna caá”, ít niijíp wut yuh jì.*

¹⁶ Páant í niijíchah joinít, Herodesboó

—Juanjidih waó wā bóod yohat túatniijí át jwáub boo pud júoh tagaa, át niijíp wut jì.

¹⁷⁻¹⁸ Juandih í mawat pínah játih, Herodes á úud Felipe áa Herodíasdih át dúuc wái áa jumap wut jì. Páant á dúuc wái áa jumap peéh Juan caandih nin pah át níj júihñup wut jì: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios á watatdih yap yohna caá ma chājap”, át niijíp wut jì. Páant á niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat muáboó Juandih mit nemat túatup wut jì. Páant

* 6:4 Jn 4.44 * 6:11 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 6:13 Stg 5.14 * 6:15 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

mi wutatdih jepahnit, Herodes caandih chéwat túutnit, nemat muúboó át nemat túutap wut jī.*

¹⁹ Herodías Juandih tabit enihcan, mit mao yohat túutíhip wut yah jī.

²⁰ Obohjeéhtih, Herodes “Juan Dios naáwátidih naóh yapani ā jumna caá”, niij jenah joinit, Dios ā peéh chājatdih úmna, caandih át mao yohat túutcap wut jī. Ded pah ā túi chājat pínahdih Juan caandih ā naáwáchah, Herodes búdí át jenah joyóp wut jī. Pánih búdí jenah joiná yahna, Herodes caandih āpí táí wēi joyóp wut jī.

²¹ Páant ā wēi joyóchah yahna, Herodíasboó “Ded pah caandih wā mawat túutbi”, páantjeh mit niij jenah joyóp wut jī. Páant mi niij jenah joyóchah, ā cāc jumat yeó jáapdih wēina, mi āa Herodes āih cācwādih míc wāacat túutnit, búdí át numah jeémép wut jī. Caán nump jummit maáta, āih soldadowā maáta, Galilea baácdih moón maátabat, ā numah jeémátidih enedih it juibínap wut jī.

²² Biíc dih í jeéméchah, Herodías nuúmbóó queétdih mit eo júutap wut jī. Páant mi eo júutachah ennit, Herodes, ā bid bojnitbat, búdí it weñep wut jī.

—Dedé ma náahatdih weemdih ma úbúchah, meemdih wā wāhbipna caá.

²³ Dios ā enechah, yoobóp dih meemdih wā naóhna caá. Ma úbát pah bóo tac yoób wā maáh jumatdih meemdih wā wāhbipna caá, mi íbi Herodes caántdih át niijp wut jī.

²⁴ Páant ā niijíchah joinit, mi íin pebhna bejnit, nin pah caántdih mit niij úbhh joyóp wut jī:

—¿Dedé déedih tigaá wā úbhbhi? mit niijp wut jī.

—Juan Daabániih wao dáhdih dúuc bóodnit, meemdih í wāhna naáh, mi nummdih mit niij jac wutap wut jī.

²⁵ Páant mi niij jac wutachah joinit, mi íbi pebhna wēpép bejnit, nin pah caandih mit niijp wut jī:

—Juan Daabániih wao dáhdih dúuc bóodnit, caán ā wunatdih wā jéihyat pínah niijná, pamapjih cáagnit, weemdih í wāhna naáh, mit niijp wut jī.

²⁶ Páant mi niijíchah joiná, maáh Herodesboó búdí át jīgahap wut yah jī. Obohjeéhtih, cācwā í enechah, “Dedé ma náahatdih meemdih wā wāhbipna caá”, átát niijp wut jī. Pánihna, ā niijátjidih cācwā í joyóchah, tícna, “Meemdih wā wāhcan niit”, caántdih át jéih niijcáp wut jī.

²⁷ Biíc mantjeh Juaníh wao dáhdih dúuc bóodat túutnit, soldadodih át ub júúwát túutap wut jī.

²⁸ Páant ā wutachah joinájeh, bejnit, āih wao dáhdih dúuc bóod, pamapjih cáagnit, át ub júúwúp wut jī. Pánih ub júóhnit, Herodías nummdih át wāhup wut jī. Páant ā wāhuchah, āih wao dáhdidih teonit, beh wilidih mit teo yapanap wut jī.

²⁹ Pánihna, caandih í mawatji doonádih joinit, āih báhahjidih ubudih juibínit, Juan ā bohénitji cāc yohopboó it yohop wut jī.

*Cinco mil cācwādih Jesús jeémát ā wāhat
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Jesús ā wah bojnitji ā pebh jwúub juibínit, ded pah í chājatjidih, túini dooná í naáwátjidihbut Jesús dih it naáwáp wut jī.

³¹ Túttimah, queét í jumupboó dawá cācwā jwíih juibínitji bita í juibínachah, ípí ñahwat jwúub bejep wut jī. Páant dawá í jumuchah, Jesús wā it jéih bid jeémcap wut jī. Pánihna, ā bohénitdih biáboó át numah bejep wut jī.

* 6:17-18 Lc 3.19-20

—**Chóbe cãac wihcapboó jwí choo jwáhjih**, queédih át niijíp wat jī.

32 Páant ā niijíchah joinít, queét jááj chóodih waadnít, cãac wihcapboó ít chúuh bejep wat yah jī.

33 Obohjeéhtih, queét ī chúuh bejehah, dawá queédih beh ennit, ím jwéjdih ít ñuún ñáo páud bejep wat jī. Ím pebh bóo tútchidih moonbát ít ñuún ñáo páud bejep wat jī. Pánihna, Jesússwā ī juibíat pínah jãtíh queétboó ítát juibínap wat jī. Jesússwā ī chúuh juibínachah, dawá queédih ít pái ñuhap wat jī.

34 Queédih bohéni ā wihcah, en daoní wihcanni ovejawā panihnit ī jumatdih ennit, Jesús queédih búdí át jīgah enep wat jī. Jīgah ennit, queédih át táí bohénap wat jī.*

35 Cheyeh ā jumachah, ā bohénit Jesúsdiñ nin pah ít niijíp wat yah jī:

—Cheyeh caá. Ninjĩhbitjeh tútchi wihcan caá.

36 Pánihna, nitdih pehbhit jumni tútchinadih ma wahaá, ī jeémát jīb chãjat pínah niijná, ít niijíp wat jī.

37 —**Yeebjéh queédih jeémát ñi wáhuú**, Jesús queédih át niijíp wat jī. —Páant, ocho widh tewat jībĩh jeémátidih jwí jīb chãjachah yahna, queét nihadĩh áta jaicán tagaá, Jesúsdiñ ít niijíp wat jī.

38 —**¿Débóí pan dah tığáá ā jum?** **Jéihyat táut niijná, ñi bidbi jwáhuú**, Jesús queédih át niijíp wat jī.

Páant ā bidat táutnitji jwáub joinít,

—Cinco botoni pan dahna, chéne queejwábat ā jumna caá, ít niijíp wat jī.

39 —**Cãacwãdih can tú jaiñi yilipdih ñi chúdat táutú. Biíc poómp ninboó, biih poómp canboó, biih poómp conboó, ñi chúdat táutú**, Jesús át niijíp wat jī.

40 Páant ā niijíchah joinít, nihadĩh ít chúdat táutap wat jī. Biquí poómpna cincuenta, biih poómpna cien, nihát ī dawát yoobó páant ít chúud peetép wat jī.

41 Túttimah, caán biícjĩh bóo téihya pan dahna, chéne queejwãdihbat ubnit, Jesús jeáboó át chéi enep wat jī. Chéi ennit, **“Jeémát ma wáhat táina caá, Paá”**, Diosdiñ át niijíp wat jī. Pánih uábh péanit, pan dahnadih át dajap wat jī. Dajnit, nihát cãacwãdih ā bohénitdih át jwáub daj wáhat táutap wat jī. Túttimah, queejwãdihbat ī wáhat pínah niijná, át daj wáhuap wat jī.

42 Páant ī wáhuachah, jeémpnit, nihát ít táí wud jumap wat jī. Nihát ī táí wud jumachah, páantjeh ī judh jeémpni ít bíbohop wat jī.

43 Páant ī judh jeémpni pan, queéj déepjĩh doce wahnadih ā bohénit ít ub yac yáwanap wat jī.

44 Queejdih pandihbat jeémpnit neonájeh cinco mil ít jumap wat jī. Yaádh, ī wehjeéh chah ít jumjip tagaá.

*Ímjih Jesús ā yáac chãí bejat
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

45 Páant ī jeémp péanachah, jááj chóona waadát táutnit, Betsaida tútchina ā jãtíh Jesús ā bohénitdih át chúuh bej páñat táutap wat jī. Páant ī chúuh bejehah, caandih joinítjidih jwáub bejat táutnit,

46 caanjéh jeéboó Diosdiñ uábúdiñ át páuh laab béjep wat jī.

47 Túttimah, chéina ā bohénit ím tac yoób ī chúuh bejehah, Jesús biícjeh caánno uábhna, át chão jwáhuap wat jī.

* 6:34 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mt 9.36

⁴⁸ Pánih uúbhna, queétdih át en cháuha bojop wut jī. Ī wawápmant queétdih johlit búdí ā jūwáchah, ā bohénit ĩ meenná yuhna, ĩ wēp bejcatdih át enep wut jī. Pánihna, baabát pínah jātihbit, ĩ pebh bejna, ímjihjeh Jesús át yáac cháí bejep wut jī. Pánih bejna, queétdih átih yap bejíhip wut yuh jī.

⁴⁹⁻⁵⁰ Obohjeéhtih, ā yap bejíhichah yuhna, caán ímjih ā bejechah enna, “Wanníh caolih caá”, níj jenah joí, en wáhi bejnit, queéet tabit ĩt ñaacáp wut jī. Páant ĩ en wáhi bejechah ennit,

—*¡Weemdíh ñi en úamca bojoó! ¡Weemjéh tigaá!* Jesús át níijíp wut jī.

⁵¹ Páant níj péanit, ĩjeéh jāáj chóona át waadáp wut jī. Páant ā waadáchahjeh, johlit át yayáh bejep wut jī. Páant ā yayáh bejechah ennit, queéetboó ĩt joi ñúhup wut jī.

⁵² Jesús nihát ā wēp cháj júutatjidih enna yuhna, ĩ táí beh joicátji jíib, dawá pandih ā jígoaatjidihbut ĩt beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, Jesús johlitdih ā yayáatdihbut beh joicánjeh, ĩt joi ñúhup wut jī.

Genesaret baácđih moón wannitdih ā booaat
(Mt 14.34-36)

⁵³ Pánih cháuh bej, Genesaret baácna juibínit, jāáj chódih caán jělitdih ĩt chéo pahanap wut jī.

⁵⁴ Pánih chéo pahanit, jāáj chóomant ĩ aab béjechahjeh, cāacwāboó Jesúsdih ĩt beh enep wut jī.

⁵⁵ Pánih beh ennit, nihát ĩih munnáboó ñáo aab béjnit, wannit ĩ ñajat chóomant teonit, Jesús pebhna ĩt ub dei bejep wut jī. Jesús ā jumát doonádih joinít, nihát caanná ĩt bejep wut jī.

⁵⁶ Ded ĩ juibíni tútchinaboó, dahwani tútchidih moón, botoni tútchinadih moonbút, bíí dée ĩ jíib chájat mau jóocmant bóo yoahdih ĩ chéenwā wannitdih ĩpí ub juibí jwejep wut jī. Páant ĩ juibí jwejnitboó Jesúh yéguéh chódih tewína, caandih búdí ĩt uúbup wut jī. Pánihna, det wannit caandih teonitboó ĩt boonap wut jī.

7

Cāacwā ded pah ĩ míc yéjeaat
(Mt 15.1-20)

¹ Jerusalén tútchimant bejnit, Moisés ā watatjidih bohénit, fariseowābut Jesús pebh ĩt míc wáac juibínap wut jī.

²⁻⁴ Jwí nuowā ĩ watatji pahjeh, jeémát pínah jātih fariseowā, nihát bita jwí déewābut jwípí téih chocop jī. Bíí dée jíib chájadih bejnitji munná jwúub juibínit, ĩ watatji pahjeh téih choccan, jwípí jeémcap jī. Pamarpa, ruubátna, jwí lajatjinadihbut jwípí chocop jī. “Dios páant caá ā náahap”, níj jenah joinít, jwí nuowā dawá bíih ĩ watatjidihbut jwípí chájar jī.

⁵ Jesús pebh míc wáacnit, ā bohénit téih choccanjeh ĩ jeéméchah ennit, fariseowā Jesúsdih nin pah ĩt níj uúbh joyóp wut jī:

—Jwí nuowā ĩ watatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh ĩ jeémna caá. ¿Dépanih tigaá caandih ĩ jepahcan? Jesúsdih ĩt níijíp wut jī.

⁶ Páant ĩ níijichah joinít, Jesús nin pah queétdih át níijíp wut jī:

—*‘Jwiít táinit caá’, níijná yuhna, cāacwā ĩ encapboó yeéb yeejép chájni caá.*

Dios naáwátdih naóh yapani Isaiásji ded pah ñi jumátdih yoobópdih át níj daacáp tají:

‘Dios nin pah ā níijná caá: “Nit weemdíh táí wēi naóhna yuhna, yoobópdih ĩ jepahcan caá.

7 Weemdíh uúbhna yuhna, i yee uúbhna caá. Í jengah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios á wutat’, ípí níj yee naóh bohéna caá’, Dios á níjná caá’, Isaías át níj daacáp tají. *(Is 29.13)*

8 Páant á níj daacátji yooópdihi tigaá. Dios á wutatdih yap yohnit, ní nuowá í wutatboodíhjih ní chájna caá.

9 Páníh chájnit, Dios á wutatdih cádahna, ní déewá í wutatboodíh ní jepahna caá.

10 Dios Moisésjidihi nin pah át níj naawát túutap tají: ‘Ní mánadihi oinit, ní túi chájna. Ded á mánadihi yeejép naóhnihihi peéh mao yohat á jambipna caá’, át níjíp tají.*

11 Páant Moisésji á níjít pah, ded á mánadihi á teo wáaquhichah yuhna, yeebboó ní teo wáacat túutcan caá. Á mánadihi á wáhat déejidihi Diosboodíh ní wáhat túutna caá.

12 Páníh bohéna, á mánadihi caandíh yeeb ní túi chájat túutcan caá.

13 Jwí déewá í wutatdih jepahna, Dios á wutatboodíh yap yohna caá ní chájap. Dawá bíih ní wutat pahjeh chájat túutna, Dios á wutatdih nípí yap yohat túutna caá, Jesús át níjíp wut jí.

14 Páant fariseowádihi níj péa, bita ájeéh péenitdih á pebh bid bojnit, nin pah át níjíp wut jí:

—Yeeb nihat wá naawátidih túi joinít, ní beh joyoó.

15 Dedé jeémát níih jacdihi á waadáchah, ní téih chocochah, ní téih chocchahbut, Dios yeebdíh bíic yooobó á enna caá. Obohjeéhtih, ní yéej wéheatboó níih jacmant á bacachah joiná, ‘Caán yeejép cáac caá’, á níj enna caá.

16 ¡Ded molít jumna, á túi joyoó naáh! Jesús át níjíp wut jí.

17 Páant níj péanit, Jesús wá múná í waad béjep wut jí. Páníh waad juibnit, á bohénit á naawátjidihi í uúbh joyóp wut jí. Páant í uúbh joyóchah joinít, Jesús nin pah queétdih át níj jepahap wu jí:

18 —¿Páantjeh yeeb ní beh joi jwáhcán níf? Níih jacdihi waadníh, níih jeémátboó ní jengah joyátidih á jéih yéejacan caá.

19 Dedé ní jeémátji níih wudah díitboó jumniidihi nípí jont yohna caá. Caán níih caolihdihi, ní jengah joyátidihbut cháúhcan, Dios á enechah, yeebdíh á jéih yéejacan caá, át níjíp wut jí.

Páant níjná, “Nihat jeémát túini caá”, níjná át chájap wut jí.

20 Nin pahbut át jwáub níj naawáp wut jí:

—Ní yéej wéheatboó níih jacmant bacna, ded pah yeejép ní jengah joyát á jumtidihi á júutna caá.

21-22 Páníh yeejép jengah joiná, nin pah ní jumna caá: Ní áa nihcannitjéhi yeejép chájna, bíi déedih nuumná, cáac mao yohna, bitaíh bíi déedih tubit en nínahna, bitadihi yeejáihi jengah joiná, yeena, yeejép chájat pínahdihi wéhena, bíih cáac á jummat pah en nínahna, yeejép dooná naóhna, ‘Weém chah jéihni wá jumna caá’, níj jengah joiná, túi jengah joicánnitbut ní jumna caá. Páant yéej chájat ní jengah joyátmant á júóhna caá.

23 Páant yeejépdih ní jengah joyóchah ennit, ‘Queéj táicannit caá’, Diosboó yeebdíh á níj enna caá, Jesús át níjíp wut jí.

*Judío nihcannih Jesúsdihi mi jepahat
(Mt 15.21-28)*

* 7:10 Ex 20.12; 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

24 Tiro tútchi, Sidón tútchi pebh juibínit, caanjih jamni mæddih Jesúswā it waadáp wut jī. Caán muúboó ā jumatdih bitadiah āt naáwát túutcap wut yah jī. Obohjeéhtih, ā naáwát túutcah yahna, ā jumatdih jéihnit, dawá ī juibínachah, queétdih āt jéih jweicáp wut jī.

25 Caán tútchidih biíc yad wili mi næmbít nemép jamnih mit jamap wut jī. Pánihna, Jesús ded pah ā chājat doonádih joí, caanjih ā jumat doonádihbut joinít, ā pebhna mit juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesúsdiwēina, āih jítcha pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jī.

26 Caánt Siria baác Fenicia wūt jamni tútchidih bóli, Griega wili mit jamap wut jī. Pánihna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, mi næmdih jamni nemépdih ā bacat túutat pínahdih mit uúbup wut jī.

27 Páant mi uúbúchah joinít, nin pah Jesús caántdih āt niijíp wut jī:

—Wébit ī jeémát pínahdih ubnit, iih mujjiowádih jwí jwíih wāhuchah, ā táican caá. Pánihat pah, judíowā ī jeémát panihni biíh baácdih moondih wā jwíih wāhuchah, ā táican caá, āt niijíp wut jī.

28 —Ma niiját yoobópdiwé tígaa, Maá. Obohjeéhtih, mujjiowā jeémát cáagat naá nump pánit, wébit ī jeémp jéenanidih ipí jeémpna caá. Pánihna, biíh baácdih bóli wā jumachah yahna, weemdihbut ma teo wáacachah, ā táina caá, Jesúsdiwé mit niij jephap wut jī.

29 —Páant ma niij jephachah, ma næmdih jamni nemép wáát bac bejna caá. Enedih ma bejeé, Jesús caántdih āt niijíp wut jī.

30 Páant ā niijichah joinít, miíh mæuná jwúb juibínit, mi næmdih nemép wihcannih mi lajachah, mit enep wut jī.

Wéhecan, joicánnidih Jesús ā booaat

31 Jesúswā Tiro tútchi jamni baácmant bejnit, Sidón tútchidih juibí yap bej, Galilea iim conanaamánt jwúb dei juibínit, Chénat Pah Téihya Tútchina wāt jamni pebhboó it juibínap wut jī.

32 Páant ī juibínachah, biíc newé wéhecan, joicánnidih Jesús pebh cáacwā it ub juibínap wut jī, caandih ā booaat pínah niijná.

33 Jéih joicánnidih chibít yuúp Jesús āt numah bejep wut jī. Pánih bejnit, newéih molitdih Jesús āih téih tíibjih chibít āt taj waadánap wut jī. Pánih taj waadá péanit, Jesús āih téih tíibdiwé coí cáagnit, newéih nuúcdih āt teo jáhanap wut jī.

34 Pánih teo jáha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih juí jéena bojnit, “¡Efatá!” āt niijíp wut jī. “¡Efatá!” niijná, “¡Ma wātaá!” niijná āt chājar wut jī.

35 Páant ā niijichahjeh, caán joicánni jéih joinít, āih nuúcbut ā wilahachah, āt táu jéih wéhenap wut jī.

36 Páant ā chājatjidih ájeéh péenitdih Jesús āt naáwát túutcap wut yah jī. Obohjeéhtih, páant ā naáwát túutcah yahna, queétdih chah it naóh peetép wut jī.

37 Páant ī naáwáchah joinít, cáacwā it joí wáhi bejep wut jī. “Nihatdih caán ā táu chājna caá. Jéih joicánnidih ā joyána caá! Jéih wéhecannidihbut ā wéheat túutna caá!” it niijíp wut jī.

8

*Cuatro mil cáacwádih Jesús jeémát ā wáhat
(Mt 15.32-39)*

1 Biñ yeó jáap dawá cāacwā Jesús pebh ït míc wāac juibínap wut jī, páant muntih. Páant ājeéh jumna, jeémát beednít ï jumuchah enna, Jesús ā bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdih āt niijíp wut jī.

2 —**Queét jwījeéh biíc peihcanni yeó jáap ï jumuchah, ïih jeémát ā beedná nacaá.** Pánih jeémát wihcannit ï jumuchah, queétdih búdí wā jīgah enna caá.

3 **Bitá ïjeéh jumnit yuap jūóhnitji ‘Queét nuugúp wun buagná’, niijná, ïih manáboó wā jwúub bejat tútcan niit,** āt niijíp wut jī.

4 —Obohjeéhtih, ninjīh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ï jumuchah, ¿dedboo tígaá ï jeémát pínahdih jwī jīb chājbi? Jesúsdiñ ït niijíp wut jī.

5 —**¿Déboi pan dah tígaa ñi bíboh?** queétdih āt niij wábh joyóp wut jī.

—Siete dah caá, ït niij jepahap wut jī.

6 Cāacwādih baácboó chúdat túttnit, siete pan dahdih ubnit, **“Táina caá, Paá”,** Diosdih Jesús āt niijíp wut jī. Páant niij péanit, caan dáhnadidajnit, ā bohénitdih wáhnit, cāacwādih āt pááat tútup wut jī. Páant ā wutuchah, ā bohénitboó cāacwādih pandih ït pááap wut jī.

7 Biquína queejwādihbut ït bíbohóp wut jī. Pániha, **“Táina caá, Paá”,** Diosdih niijnit, queejwādihbut āt pááat tútup wut jī.

8 ï pááh péanachah, jeémpna, queét ït túi wud jumap wut jī, buca. ï judh jeémpnidih siete wáhna ït ub yac yáwanap wut jī.

9 Queét jeémpnit neonadíhjih ï jenah enechah, cuatro mil ït jumap wut jī.

10 Páant ï jeémp péanachah, Jesús cāacwādih āt wah jwúubanap wut jī. Pánih wah jwúuba péanit, ā bohénit biícidih jāáj chóodih āt waadáp wut jī. Waadnít, Dalmanuta wut jumni baácna ït chúuh bejep wut jī.

Fariseowā Dios ā wēpatjīh Jesúsdiñ ï chāj júutat túutat
(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

11 Páant ï chúuh juibínachah, fariseowā Jesúsdiñ jwāáhnit, caanjīh ït míc wéhenap wut jī. Dios ā wēpatjīh Jesúsdiñ ït chāj júutat tútup wut yuh jī, ā jepahcah, **“Dios ā wahni nihcan caá”,** niiját túat niijná.*

12 Páant ï wutuchah joinít, Jesús ïjnit, caolih juí jéena bojnit, nin pah āt niijíp wut jī:

—**¿Dépanih tígaa yeéb buu láa moón Dios ā wēpatjīh chāj júutatdih ñi enih? Yoobópdiñ yeebdíh wā naóhna caá. Buu jumnitdih Dios ā wēpatjīh weém wā chāj júutcan niit,** āt niijíp wut jī.*

13 Páant niij péanit, ā bohénitdih jāáj chóona numah jwúub waadnít, bitadidih ït yoh chúuh bejep wut jī.

Fariseowā, Herodesbut yeejép ï bohéatdih Jesús ā naáwát
(Mt 16.5-12)

14 Pánih jwúub chúuh bejnit, ā bohénit ï jeémát pínah pandih ït quíib buudáp wut jī. Biíc pan dahjeh caán jāáj chóoboó āt jumap wut jī.

15 ï jeémát pínahdih tabit ï jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—**Ñi túi chāja chaáh! Fariseowā, Herodesbut ï yee bohéat yeebdíh ā tobhna caá. ï yee bohéat pan paáat panihni caá. Caán paáat nihát pan pínahdih ā chúuhna caá. Páant ā chúúat pah, det ï yee bohéatdih joinít ï yeej bejna caá. Pániha, ï yee bohéatdih ñi táí chāja chaáh,** āt niijíp wut jī.*

* 8:11 Mt 12:38; Lc 11:16

* 8:12 Mt 12:39; Lc 11:29

* 8:15 Lc 12:1

16 Páant ã niijíchah joinít, “Pandih jwī ub jūóhchah enna, páant niijná caá ã chājap”, ít míc niijíp wut yah jī.

17 Páant ī míc niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá yeéb pandih túbít ñi jenah joi? Caandíh túbít jenah joinít, ded pah wā naáwátdih ñi beh joi jwáhcan caá.

18 Pánih túbít jenah joiná, quíib ñi bíbohna yahna, molít jamna yahna, páantjeh ñi beh joicán caá.*

19 ¿Cinco pan dahbitjīh cinco mil neonádih wā wāhatjidih ñi náhnican níit? ¿Ī judh jeémpnidih débóí wuh tijíí ñi ub yac yáwa? át niijíp wut jī.

—Doce wuh jīí, ít niij jepahap wut jī.

20 —Weém siete pan dahdih cuatro mil cāacwādih wā wāhat tátimah, ¿débóí wuh tijíí Ī judh jeémpnidih ñi ub? Jesús át niijíp wut jī.

—Siete wuh jīí, ít niij jepahap wut jī.

21 —¿Pánih enna yahna, páantjeh wā wēpatdih ñi táí jenah joicán níit? Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Jéih encannidih Jesús ā booaat

22 Queét Betsaida tútchina Ī cháuh juibínachah ennit, cāacwā jéih encannidih Jesús pebh ít ub juibínap wut jī.

—Caandíh teo jāhanit, ma booanaá, Jesúsdih túbít ít niij úubúp wut jī.

23 Jéih encannidih āih majmant teonit, tútchi jwéejboó caandíh Jesús át wái bejep wut jī. Caanná numah juibínit, āih téih tīb nadih coí cáagnit, caán newéih quíibnadih át teo jāhanap wut jī.

—¿Ma enechah, jógoh níit? Jesús caandíh át niij úubh joyóp wut jī.

24 —Cāacwādih wā enna yah caá. Obohjeéhtih, wā enechah, queét máa nahna bejni pah caá Ī jígohop, át niij jepahap wut jī.

25 Páant ã niijíchah joinít, Jesús āih quíibnadih át jwúub teo jāhanap wut jī, páant muntih. Páant ā jwúub teo jāhanachah, nihatdih át túí enep wut jī, buca.

26 Pánihna, Jesús caandíh āih munná wuh bojnit, nin pah át niijíp wut jī:

—Tútchiboó jwúub bejcanjeh, butéh meemdih wā chājatjidih bitadih ma naóh peéta bojoó, át niijíp wut jī.

“Meém Cristo, Dios ā wahní caá”, Pedro Jesúsdih ā niiját

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Jesús ā bohénit bíicdih Cesarea Filipino wāt jamni tútchi pebh jamni tútchinaboó ít bejep wut jī. Pánih namádih bejnit, Jesús ā bohénitdih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Weemdíh ded pah tigaá cāacwā Ī niij? át niijíp wut jī.

28 —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Dios naáwátdih naóh yapanit bíicdih bóo nacaá’, Ī niijná beé, ã bohénit caandíh ít niij jepahap wut jī.*

29 —Queét páant Ī niijíchah, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joi? queétdih át niijíp wut jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahní caá, Pedroboó át niij jepahap wut jī.*

30 —Weemdíh ‘Caán Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh peét jwuhca bojoó, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

* 8:18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

* 8:28 Mr 6.14-15; Lc 9.7-8

* 8:29 Jn 6.68-69

*Ā wɨnat pínahdih Jesús ā naáwát
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Jesús queétdih nin pah át niij naóh bohé jwíhip wat jī: “Weém, nihát cáacwā úud jeñédih tubit yeejép yapat caá náahap. Weemdih náahcan, jwí nuowā, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā watatjidih bohénitbat weemdih ī mawat túutbipna yeh caá. Obohjeéhtih, páant ī mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwáub boo púd jǎohbipna caá”, át niijíp wat jī.

³² Páant niij naóhna, ī tui beh joyátjeh queétdih ā naáwáchah, Pedroboó chibít yuápbít caandih namah juibí ñehnit, páant át niiját túutcap wat jī.

³³ Páant ā niiját túutcah joinit, Jesús ā bohénitdih tac púud ennit, Pedrodih nin pah át niij jǎhñap wat jī:

—Satanás ā náah yacat pah wéhena caá ma chǎjap. Ma jenah joyát cáacwā ī jenah joyátjeh caá. Dios ā jenah joyát nihcan caá, Pedrodih át niijíp wat jī.

³⁴ Páant niij péanit, cáacwādhí, ā bohénit bíicdih ā pebhna bid bojnit, nin pah Jesús queétdih át niij naóh bohénap wat jī:

—Ded wǎjeéh pééihna, ded pah caanjéh ā wēi chǎjihatdih cádahnit, weém wā weñat pínahboodih caá chǎjat náahap.*

³⁵ Ded ā weñat pínahdihjeh chǎjni, iiguipna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, wā weñat pínahboodih chǎjni, wā bohéátdih tui jenah joini, yeó jáap jumat pah wǎjeéh ā tui jumbipna caá.*

³⁶ Nin baácdih jumni dawá bíi déedih bíbohna yuhna, iiguipna ā bejchah, ā bíbohátji caandih dedé pínah nihcan niit.

³⁷ Āih caolih iiguipna ā bejchah, ded pah tigaá āih caolihjidih āta jwáub jib chǎj baca.

³⁸ Buu yeejépwā, Diosdih náahcannit, ī weñat pínahdihjeh chǎjnit ī jumna caá. Páant queét yeejépwā ī joyóchah, biquína weemdih, wā bohéátdihbat tíic jenah joinit, ‘Weém caandih wā jéihcan caá’, ī niijbipna caá. Pánihna, weém nihát cáacwā úud jeñé, túinit ángelwā bíicdih, wā íp ā yeh iigátjeh jwáub dei jǎohna, queét weemdih ī tíic jenah joyátjidih náhninit, ‘Queétdih wā jéihcan caá’, weembát wā niijbipna caá, Jesús át niijíp wat jī.

9

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús queétdih át jwáub niij naáwáp wat jī:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Biquína yeéb ninjñ jumnit ñi wanat pínah jǎtjeh, Dios nihát maáh jumna, ā wēpatdih ā júutachah, ñi enbipna caá, át niijíp wat jī.

*Dios ā yeh iigátjeh Jesús ā ñahat
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús át namah púuh laab béjep wat jī. Caanná ī púuh laab juibíat túttimah, ī enechah, ā jígohat át túut nuumúp wat jī.

³ Āih yégueh chóo tui baáb yeh iigni át jígohop wat jī. Nin baácdih moón yégueh chocnit, pánih tui baabní ī jéih choccan caá.

⁴ Páant ā yeh iiguichah, Elías, Moisésji bíicdih Jesús pebh jígohnit, caandih ī míic wéhénachah, queét bíic peihcannit ā bohénit ít enep wat jī.

* 8:34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * 8:35 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

5-6 Páant ī jígohochah ennit, queét tubit īt úmmap wut jī. Pánih úmna, ded pah ā niiját pínahdih jéihcan, nin pah Pedro Jesúsdih át niijíp wut yuh jī:

—¡Maá, jwiit ninjīh jwī jumuchah, ā táina caá! Biíc peihcanni muu dáhna jwī chājbipna caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíah pínahdihbut jwī chājbipna caá, át niijíp wut yuh jī.

7 Páant ā niijíchahjeh, mah pōh panihni queétdih át dei juyúp wut jī. Páant ā dei juyúchah, caanmánt Dios nin pah át niijíp wut jī: “Nin wā wúuh, wā oini caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandih ñi táí joyoó”, át niijíp wut jī.*

8 Páant ā niij péanachah, Pedrowā jwúub enna, Jesúsdihjeh īt enep wut jī. Ī ennitjiboó ītát jwúub buudáh bejep wut jī.

9 Pánihna, jeemánt jwúub dei bejnit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jī: **“Butéh páant ā yapatdih bitadih ñi naóh jwuhca bojoó. Weém, nihát cācwā úud jeñé, wunniji wā jwúub boo pud jéuwát túttimah, caandih bitadih ñi naáwáp buca”,** át niijíp wut jī.

10 Pánihna, ā niijátji pahjeh queét ī enatjidih bitadih īt naóh jwuhcap wut jī. Queétejh nin pah īt míc niij úubh joyóp wut jī: “Wunniji wā jwúub boo pud jéuwát túttimah”, niijná, ¿Ded pah niij tígáá páant ā niij?” īt míc niijíp wut jī.

11 Páant niij míc wéhenit, Jesúsdih nin pah īt niij úubh joyóp wut jī:

—‘Cristo, Dios ā wahni, ā jéuwát pínah jātih, Elías ā jwíih jéóhbiipna caá’, Moisés ā watatjidih bohénit īpī niijná caá. ¿Ded pah niij tígáá páant ī niij? caandih īt niijíp wut jī.*

12-13 —**Yoobópdih tígáá. Elías jwíih jéóhni, nihatdih ámohni ā jumna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit ī naóh daacátji pahjeh, weém, nihát cācwā úud jeñé, dawá láa yeejép wā yapbipna caá. Bita weemdíh náahcan, yeejép ī chājbipna caá. ¿Páant ī niij daacátjidih yeéb ñi beh joicán niit? Pánihna, nindih yeebdíh wā naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wáát juí péana beé. Páant ā juyúchah, queét ī náahatji pahjeh caandih yeejép īt chājap wut jī. Páant jī caandihbut īt niij daacáp tajī,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

*Wāá wunat jumnidih Jesús ā booaat
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

14 Páant ā niiját túttimah, jeejiboó jumnitji jwúub dei bejna, dawá cācwā ā bohénit pebh ī jumuchah, Jesús wā īt enep wut jī. Moisés ā watatjidih bohénitboó ā bohénit biícidih míc jūih ñaácna īt chājap wut jī.

15 Pánihna, Jesús wā ī dei juibínachah, nihát caandih wēi ennit, Jesúsdih jwáádih īt ñáo ñah bejep wut jī.

16 **Ā pebh ī juibínachah, nin pah queétdih Jesús át niij úubh joyóp wut jī:**

—**¿Dépanih yeéb míc jūih ñaác tibeé ñi chāj?** át niijíp wut jī.

17 Páant ā niij úubh joyóchah joinít, cācwā cātih ñuhni nin pah át niij jepahap wut jī:

—Bohéní, wā wúuh nemép jumnidih meemdíh wā ub jéuwáp yuh be. Nemépboó caandih déheanít, āpī wéheat túutcan caá.

18 Wā wúuhdih déheat ā jéuwáchah, baáboó buugnít, maojīh nah chāácniit, āpī jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej tubit āpī bacna caá. Páant ā jumuchah, ma pej jumnitdih nemépdih wā bacaat túutap yuh be. Obohjeéhtih, queét ī jéih bacacap be, Jesúsdih át niijíp wut jī.

* 9:7 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22

* 9:11 Mal 4.5; Mt 11.14

19 —Maatápdih yeebdíh wā bohénachah yuhna, páantjeh weemdíh ñi túi jenah joicán caá. ¿Débólíh maatápdih tiguaá weemdíh yeéb ñi jepahbi? Caán wébitdíh ma ub júúwá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

20 Páant ā niijichah joinít, nemép jumnidih Jesús pebh ít ub bejep wut jī. Í ub juiálnachah, Jesúsdi h ennit, nemépboó wébitdíh baáchoó numah buugúchah, át ñaj túpánap wut jī. Páant ā ñaj túpánachah, jacmant moj chej búdí át bacap wut jī.

21 —¿Débólíh maatápdih tiguaá nin wébit páant āpī jum? Jesús behedih át niij úubh joyóp wut jī.

—Wébitjeh ā jumuchah, ā jwíhip be.

22 Nemépboó caandíh tuu cúutboó numah buug cáwíhnit, mujboobát numah buug báahnit, dawá láa ā mao yohíhip jī. Ma jéihna, jwíutdih jígah ennit, ma teo wáacá, Jesúsdi h át niijíp wut jī.

23 —Weemdíh ma túi jenah joyóchah, Dios nihat túi jéihni meemdíh ā teo wáacabpna caá, Jesús caandih át niijíp wut jī.

24 —Meemdíh wā túi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, chah wā túi jenah joyát pínah niijná, weemdíh ma teo wáacá, át niijíp wut jī.

25 Dawá queét pebhna ñáo ñah bejnit, í míic wáac juiálnachah ennit, Jesús nemépdih nin pah át niij júihñap wut jī:

—Meém wéheat túatcanni, joyát túatcanni nemép nin wébitdíh jumni ma bac bejeé. Páni h bac bejnit, caandíh ma jwúub tac buugáca bojoó, át niijíp wut jī.

26 Páant ā niij júihñachah joinít, ñaácnit, wébitdíh baáchoó jwúub numah buugnít, ñaj túpúánit, nemép át bac bejep wut jī. Páant ā chájachah, wébitboó wunni pah át ñajap wut jī. “Caán ā wunah bejna caá”, dawá ít niijíp wut yuh jī.

27 Páant í niijíchah yuhna, Jesúsboó caandíh áih muj nahdih át teo wái ñahanap wut jī. Páant ā teo wái ñahanachah, wébit át ñah ñuhap wut jī.

28 Túttimah, Jesús wā muúboó í waád juiálnachah, bita wihcah, ā bohénitjeh caandíh nin pah ít niij úubh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tiguaá jwíutboó caán nemépdih jwí jéih bacacan? ít niijíp wut jī.

29 —Páni hni nemépdih yohíhna, jeémp jwahcanjeh, Diosdi h búdí úubát caá náahap, Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

*Jesús ā wunat pínahdih ā jwúub naáwát
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

30-31 Túttimah, í jumni j tútchimant Galilea baácna Jesús wā ít bejep wut jī. Capernaum tútchina bejni namádi h bejna, Jesús ā bohénitdih át bohé bejep wut jī. Páni h queétdih bohé bejna, ā bohénitdihjeh ā túi bohéát túut niijná, dedboó í bejat pínahdih bita í jéihyatdih át náahcap wut jī. Páni h bohé jib bejna, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

—Weém nihat cáacwā úud jeñédih teonit, jwí déewá bitaboodíh í wáhibpna caá. Páant í wáhuchah, weemdíh í mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, í mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud júóhbi pna caá, páant muntih, át niijíp wut jī.

32 Páant ā niijíchah joiná yuhna, queét ít túi beh joicáp wut jī. Páni h beh joicán, úumna, ít jwúub úubh joicáp wut jī.

*“Déhe tiguaá ñi maáh panihni”, Jesús ā niiját
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)*

³³ Galilea baácdih bejna, Jesúswā Capernaum tútchiboó ít juibínap wut jī. Pánih juibínit, ā chéenwāih mūdih waadnit, Jesús ā bohénitdih nin pah át níj wáibh joyóp wut jī:

—**Namáboó jáóhnit, ¿Dedédih míc wéhe tibeé ñi chāj?** át níjíp wut jī.

³⁴ Páant ā níjíchah joinít, ít jepahcap wut jī. Namádih bejna, nin pah queétjeh ít níj míc wéhenap wut jī: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wā jumna caá”, ít míc níjíp wut jī.*

³⁵ Páant í míc níjátjidih tícna, Jesúsdih ít jepahcap wut jī. Páant í jepahcah ennít, juibí chéudnit, ā bohénitdih bid bojnít, nin pah queétdihjeh át níj naawáp wut jī:

—**Ded waóhni jumíhna, péeni jumat caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wáhni jumat caá náahap,** át níjíp wut jī.*

³⁶ Páant níjínít, wébítidih bid bojnít, queét cátih át ñuhah túutap wut jī. Ñuhah túutnit, caandih pin teonít, Jesús nin pah queétdih át níjíp wut jī:

³⁷ —**Ded wā náah yacatdih chājat túut níjíná, biíc nin panihni wébítidih wēi jwāáhna, weemdihbut ā wēi jwāáhna caá. Pánih weemdih wēi jwāáhna, wā íp, weemdih wahnidihbut ā wēi jwāáhna caá,** át níjíp wut jī.*

“Ded jwítidih en jáihcanni jwítidih teo wáacni caá”, Jesús ā níjít (Lc 9.49-50)

³⁸ Túttimah, Juan Jesúsdih nin pah át níjíp wut jī:

—Bohéní, jwí enechah, biíc newé ma wēpatjīh nemépwádih ā bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwíjééh jumni ā nihcah, caandih páant jwí chājat túutcap be, át níjíp wut jī.

³⁹ Páant ā níjíchah joinít, Jesús ā bohénitdih nin pah át níj jepahap wut jī:

—Páant caandih ñi níjicá bojoó. **Ded wā náah yacatdih chājat túut níjíná, wā wēpatjīh chāj júutna, túttimah weemdih yeejép ā jéih níjicán níit.**

⁴⁰ **Ded jwítidih en jáihcanni jumna, jwíjééh ā jumna caá.***

⁴¹ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Wíihwā ñi jumat jíib, ded yeebdih ā túi teo wáacachah enna, Dios caandihbut ā túi chājbiipna caá. Ñi babhbat pínah mahbitdihjeh yeebdih ā wáhuchah, páant ā chājat jíib caandihbut Dios ā túi chājbiipna caá, Jesús át níjíp wut jī.*

Bitadih jwí yéej chājat túutuchah, jwítidih búdí péeh chājat ā jumat (Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Nin wébit panihni weemdih túi jenah joinídih ded yeejép ā chājat túutatjí jíib, Dios caandih yeejép pohba ā péeh chājbiipna caá. Caán ā yéej chājat túutat pínah játi, áih butdih búdí jeé júdujīh chéo búudhñit, búdí majna caandih í yohochah, áta túi tagaá. Páant í chājachah, caán wébit panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih áta péeh chājcan tagaá.

⁴³⁻⁴⁴ Níih téihyajīh yeejép chājna, caán téihyadih bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chājatdih ñi cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Caanna iigát dubcan, coyiwábut wuncannit í jumbipna caá. Níih téihyadih ñi bóod yohochah nihna, caan dáhjuh áta búud tagaá. Yeéboó pánihni cóloh jumna yuhna, túttimah Diosjééh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat

* 9:34 Lc 22.24 * 9:35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26 * 9:37 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * 9:40 Mt 12.30; Lc 11.23 * 9:41 Mt 10.42

pah téihyājīh iiguípna ñi bejehchah, búdí yeejép ñita yap tagaá. Pánihna, ñi yéej chājatdih cádahat caá náahap.*

⁴⁵⁻⁴⁶ Biíc yoobó ñíih jítchajīh yeejép chājadih bejna, caán jítchadihbut bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chājatdih ñi cádahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dūbcan, coyiwābut wūncannit ī jūmbipna caá. Ñíih jítchadih ñi bóod yohochah nihna, caan dāhjuh āta būud tágaá. Yeebboó pánihni cólohjuh jamna yahna, túttimah Diosjeéh ñi túi jūmbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah jítchajīh iiguípna ñi bejehchah, búdí yeejép ñita yap tagaá.

⁴⁷⁻⁴⁸ Biíc yoobó ñíih quíibjīh ennit, yeejép chājna, caan dáhdih ñi wāat yohat pah caán ñi yéej chājatdih ñi cádahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá.* Caanná iigát dūbcan, coyiwābut wūncannit ī jūmbipna caá.* Caán quíibdih ma yohochah nihna, caan dāhjuh āta būud tágaá. Pánihna, biíc būwá quíib wihcanni yahna, túttimah Diosjeéh ñi túi jūmbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah quíibjīh iiguípna ñi bejehchah, yeejép pohba ñita yap tagaá.

⁴⁹ “Nin baácdih jam jwáhna, nihat cáacwā yeejép yapat caá náahap, ī yéej chājatdih cádahnit, táinijeh ī túut nūumát pínah niijná. Jwī jeémátidih nūumni āpī náahna caá, ā túi nuñat pínah niijná. Pánihat pah, cáacwādidihbut yeejép yapat ā náahna caá, túut nūumnit, ī túi chājat pínah niijná.

⁵⁰ Nūumni būiná, jeémátidih ā túi nuñana caá. Obohjeéhtih, nūumni ā būyát beedéchah, ñi jéih jwáub būyácan caá. Pánihna, ñi jeémátidih nūumnijīh ñi túi būyát pah, yeeb bitajeéh biícidih ñi túi jamat túut niijná, táinijeh ñi chājaá”, Jesús queédih āt niijp wat jī.*

10

Ī weha mánadīh ĩ yohcat (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibínit, Jordán muj cōnanaáboó Jesús wā ī chūuh juibínachah, dawá Jesús pebh īt múic wáac juibínap wat jī, páant mūntih. Páant ā pebh ī múic wáac juibínachah ennit, āpī bohéátji pahjuh mūntih āt jwáub bohénap wat jī.

² Páant ā bohéat pónih, fariseowābut īt juibínap wat jī. Pánih juibínit, Jesús dih nin pah īt niij wáuh joyóp wat jī, ded pah ā jepahatdih joinit, caandíh ī naoh yacat túut niijná:

—ĪJwī weha mána yaáhdih jwī yohochah, ā túimi naniit? ĪDios ā wutatboó páant niit ā chājat túutap, ma jenah joyóchah? It niijp wat jī.

³ —ĪDed pah tigaá Moisés āt niij watji? Jesús queédih āt niij wáuh joi jwáubanap wat jī.

⁴ —Majeéh bólidih cádahíhna, “Meém ma túicat enna, meemdíh wā yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wūhū. Páant niij daác wūhñit, majeéh bólidih ma cádahachah, ā túina caá’, Moisés āt niij daacáp tajī, fariseowā īt niij jepahap wat jī.*

⁵ —Diosdih ñi nuowā Ī jepahíhcah enna, páant Moisés āt niij daacáp tajī.

⁶ Páant ā niij daacátji ā jamūchah yahna, jon jātih nin baácdih chājnit, newé yad biícidih Dios āt chājap wat jī.*

* 9:43-44 Mt 5.30   * 9:47-48 Mt 5.29   * 9:47-48 Is 66.24   * 9:50 Mt 5.13; Lc 14.34-35   * 10:4 Dt 24.1-4; Mt 5.31   * 10:6 Gn 1.27; 5.2

7 Pánih biícđih ã chãjachah, newé ã mánadih cádahnit, yad biícđih ãpĩ jumna caá.

8 Queét chénewã jumna yuhna, biíc bácah panihnit caá ĩ jumap.*

9 Pánihna, Dios queétđih biíc bácah panihnit ã chãjachah, queétjeh miíc cádahcat caá náahap, Jesús queétđih ãt niijíp wat jĩ.

10 Páant ã niiját tãttimãh, mæúboó jumna, páant ã naáwãtjidih ã bohénit caandih ĩt úubh joyóp wat jĩ.

11 Páant ĩt úubh joyóchah, nin pah queétđih ãt niij jepahap wat jĩ:

—Ded ãjeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwúub áa jumna, ã yohnidih yeejép ã chãjna caá.

12 Yad wilibut newéđih yohnit, biíhđih jwúub áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chãjna caá, Jesús ãt niijíp wat jĩ.*

Jesús wébtđih ã úubát

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Cãacwã ĩ weđih ã teo jãha úubát pínah niijná, Jesús pebhna ĩ mána ĩt ub juihinap wat yah jĩ. Obohjeéhtih, ã bohénitboó queétđih ennit, ĩt jípónih jũihñup wat jĩ.

14 Páant ĩ jũihñuchah ennit, Jesús ĩjnit, ã bohénitboodih nin pah ãt niij jũihñup wat jĩ:

—Wébit wã pebh ĩ jũúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queébtđih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wã maáh caá’, niijnít, queét wébit caá táı jengah jointĩ ĩ jumap.

15 Dios ã maáh jumapna waadnitboó nit wébit ĩ jengah joyát pah jengah jointĩ ĩ jumna caá. Yoobóđih yeebđih wã naóhna caá. Nitbit Diosđih ĩ náahat pah yeeb ñi náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan niít, ãt niijíp wat jĩ.*

16 Páant niij péanit, wébtđih ub túuh teo jãhanit, nin pah Diosđih ãt niij úubúp wat jĩ: “Nitbitđih ma táı teo wáacá, Paá”, ãt niijíp wat jĩ.

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsđih ã úubh joyát

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jesús wã namáđih ĩ bejchah, biíc newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bóđicha caj yoh ñajnit, caandih wéina, nin pah ãt niij úubh joyóp wat jĩ:

—¿Táı Bohení, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá wã chãjbi? ãt niijíp wat jĩ.

18 —¿Dépanih tigaá ‘Táıni’, weemdih ma niij? Diosjeh caá táıni.

19 Dios ã watatđih ma jéihna caá. ‘Cãacđih ma mao yohca bojoó.* Ma áa nihcannihjĩh ma yeej chãjca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Bitadih yee naóhnit, ĩih bií déedih ma ubca bojoó. Ma mánadih táıniyeh ma chãjaáp’,* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã watatđih jepahat caá náahap, Jesús caandih ãt niijíp wat jĩ.

20 —Bohénı, wébit jumna, wã yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wã yap yohcan caá, Jesúsđih ãt niijíp wat jĩ.

21 Páant ã niijíchah joı, en jãhanit, Jesús caandih ãt oyop wat jĩ.

—Diosjeéh ma táı jumat pínah, bainı caá meemdih ã judhdap. Nihat miíh bií déedih jıib chãjadih ma bejeé. Pánih jıib chãjnit, caán jıibđih moh yéejnitđih ma wũhuá. Páant ma wũhuchah, nin baácboó ma bíbohãtji chah táıni miíh pínah

* **10:8** Gn 2.24 * **10:12** Mt 5.32; 1Co 7.10-11 * **10:15** Mt 18.3 * **10:19** Ex 20.13; Dt 5.17 * **10:19** Ex 20.14; Dt 5.18 * **10:19** Ex 20.15; Dt 5.19 * **10:19** Ex 20.16; Dt 5.20 * **10:19** Ex 20.12; Dt 5.16

Dios pebhboó ã jumbipna caá. Wã niját pah chãj péa, wãjeéh ma péé jüúwá, Jesús át nijíp wut yuh jĩ.

²² Obohjeéhtih, páant ã nijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, ãih bií déedih jĩib chãj wãhĩcan, búdí át jĩgahap wut jĩ. Pãnih jĩgahnit, jepahcanjeh, át jwúub bejep wut jĩ.

²³ Páant ã jwúub bejchah, ã bohénitdih tac púud ennit, nin pah Jesús queétdih át nijíp wut jĩ:

—**Dawá bií dée bíbohni Dios ã maáh jumapna ĩ waadát ã buona caá! át nijíp wut jĩ.**

²⁴ Páant ã nijíchah joinít, queétdih ĩt joi wáhi bejep wut jĩ. Páant ĩ wáhi bejchah ennit, queétdih Jesús nin pah át jwúub nijj naáwáp wut jĩ:

—**Némewáá, det Diosdih táj jengah joicán, ‘Nihat wĩih bií déejĩh wã táj yapbipna caá’, nijj jengah joinít, Dios ã maáh jumapna ĩ jéih waadcán caá.**

²⁵ Camelloboó awí ĩtbitdih ã yabac bejĩhichah nihna, áta buo tagaá. Pãnihat pah, dawá bií dée bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waádĩhichah yuhna, búdí ã buona caá, át nijíp wut jĩ.*

²⁶ Páant ã nijíchah joinít, chah wáhi bejna, queétdih nin pah ĩt múic nijíp wut jĩ:

—Páant ã nijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán níit, ĩt nijíp wut jĩ.

²⁷ —**Cãacwã ded pah ĩ jengah joyátjĩhjih ĩ táj chãjĩhna yuhna, Dios pebhboó ĩ jéih bejcan níit. Diosjeh iiguĩpna bejnit déedih ã táj ubna caá. Caanjéh tigeá nihatdih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah caandĩh ã wihcan caá, Jesús queétdih át nijíp wut jĩ.**

²⁸ —Maá, weemdíh ma joi jwúuhú. Majeéh péeat túut nijiná, jwiitboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ, Pedroboó át nijíp wut jĩ.

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdi h yeebdĩh wã naóhna caá. Det wĩih táini doonádih jepahnit, wã weñat pínahdih chãjat túut nijiná, nihat ĩih bií déedih cádahnit, páant ĩ chãjat jĩib búdí táinidih ĩ bíbohbiipna caá. ĩih munnádih, ĩ úudwãdih, ĩ mánadih, ĩ weha mána yaáhdih, ĩ wehdih, ĩih wápchidih yuh buca cádahnit jumna, nin baácboó jum jwuhna, chah dawá ĩ bíbohbiipna caá. Obohjeéhtih, pãnih táini jumna yuhna, yeejépbat ĩ yapbipna caá. Túttimah bóo láabut páantjeh Dios bícdih ĩ jumbipna caá.**

³¹ Obohjeéhtih, nin baácboó jum jwuhnit, dawá cãacwã búdí bií dée bíbohniitji, Dios pebhboó moh yéejnit ĩ jumbipna caá. Pãnihna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta ĩ jumbipna caá, Jesús queétdih át nijíp wut jĩ.*

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Túttimah, Jesús Jerusalén tútchina ã bohénitdih át numah aab béjep wut jĩ. Caán tútchina ã numah bejchah ennit, ã bohénitboó ĩt wáhi bejep wut jĩ. Bita ĩjeéh péenitbut búdí ĩt úumap wut jĩ. Pãnihna, Jesús doce ã bohénitdihjih bitadih yuúpbít numah bejnit, ded pah cãacwã caandĩh ĩ chãjat pínahdih queétdih át jwúub naáwáp wut jĩ:

³³ —**Jerusalén tútchina aab béjna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ juibiát túttimah, weém, nihat cãacwã úud jeñédih caanjĩh moón ĩ teobipna caá. Pãnih teonit, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit bícdih ĩ wãhbiipna**

* 10:25 Pr 11.28 * 10:31 Mt 20.16; Lc 13.30

caá. Pánih wáhnit, judíowā nihcannitboodih ī jwáub wāh yapabipna caá, weemdih ī mao yohat pínah niijná.

³⁴ Páant ī mao yohat tútuchah, queétoó deoh naóh, mao mácjih coí jāhanit, weemdih ī päibipna caá. Páant ī chājat túttimah, weemdih ī mao yohbipna yah caá. Obohjeéhtih, páant ī mao yohochah yahna, biíc peihcanni yeó jāp túttimah, wā jwáub boo pud jāóhbipna caá, páant muntih”, át niijíp wut jī.

Santiago, Juanjīh Jesúsdih ī wábh joyát
(Mt 20.20-28)

³⁵ Páant Jesús queédih ā niij naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjīh Jesús pebhna jāibínit, caandih nin pah īt niijíp wut jī:

—Bohéni, jwī niiját pah jwiítih ma chāj wáhuá, īt niijíp wut jī.

³⁶ —¿Ded pah wā chājat tigaá yeéb ñi náah? Jesús queédih át niij wábh joyóp wut jī.

³⁷ —Nihat cāacwā ī maáh waadná, meém biíc dih jwiítidibut ma cháudat tútú, majeéh maáta jwī jumat pínah niijná. Weemdih ma jéihyepmant bóo bawámant cháudat tút, wā údboodih wáyámant bóo bawámant ma cháudat tútú, Jesúsdih át niijíp wut jī.

³⁸ —Ded pah yeéb yeejép ñi yapat pínahdih jéihcan yahna, páant weemdih ñi niij wábhna caá. ¿Buu weém yeejép wā yapat pínahdih biíc yoobó yeebbát yeejép yapnit, ñi jéih buujámi naniít? queédih át niij wábh joyóp wut jī.*

³⁹ —Biíc yoobó yapna yahna, jwiítboó jwī jéih buujámi nacaá, īt niij jepahap wut jī.

—Weém yeejép wā yapat pahjeh yeebbát yeejép ñi yapbipna caá.

⁴⁰ Obohjeéhtih, pánih yapnit pínah ñi jumachah yahna, wájeéh cháudnit pínahdih wā jéih ñiocan caá. Caandih wā ípboó átát ámoh jwej péa tagaá. Pániha, caán ā ñionitjeh wā jéihyepmant bóo bawámant, wáyámant bóo bawámantbut ī cháudbipna caá, Jesús queédih át niijíp wut jī.

⁴¹ Santiago Juanjīh ī wábtjidih joinít, bita ā bohénitboó queédih īt ijip wut jī.

⁴² Páant ī íjichah ennit, nihat queédih bid bojnit, Jesús nin pah át niij naawáp wut jī:

—Diosdih jéihcannit maátaboó íih cāacwādih wutna, nihat jéihnit dée pah queédih ípī wēp wutna caá.

⁴³ Yeéboó páant ñi jumca bojó. Obohjeéhtih, ñijeéh jumni ded maáh jumíhna, nihat ájeéh moondih teo wáhni panihni jumat caá náahap.*

⁴⁴ Ded nihatdih wutíhna, bitadih teo wáhni ā jumna naáh.*

⁴⁵ Weembút oboh jumni panihni wā jumna caá. Pánih jumna, weém nihat cāacwā úd jeñé jumna yahna, nin baáboó jāóhna, cāacwā weemdih ī teo wáhatdih wā bidcan caá. Pánih bidcan, queédih teo wáacadih wā jāuwáp be. Dawá ī yéjat jīb iiguipna bejnit déejidih táí ubat tút niijná, queédih wan wáhadih wā jāuwáp be, Jesús át niijíp wut jī.*

Jéih encanni Bartimeodih Jesús ā booaat
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Túttimah, Jesús ā bohénit biíc dih Jericó tútchiboó īt jāibínap wut jī. Jāibínit, ī waad yábac bejchah, queédih dawá īt péenap wut jī. Páant ī yabac bejchah,

* 10:38 Lc 12.50 * 10:43 Lc 22.25-26 * 10:44 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * 10:45 Lc 22.27; Jn 13.12-15

jéih encanni, Bartimeo wāt jumni, namá jwěejdih dinero wáabh chéudna át chājap wāt jī. Caán Timeo ā wáúh wāt jī.

⁴⁷ Pánih chéudnit, Jesúswā ī yap bejechah joinít, Bartimeo nin pah át niíj ej jwíhip wāt jī:

—Jesús, David jumma, Dios ā wahni, weemdih ma jīgah en teo wáacá! át niíj ejep wāt jī.

⁴⁸ Obohjeéhtih, páant ā niíj ejechah joinít, cācwā caandih ít jūhñap wāt jī:

—Pánih ejcan, ma laihca bojóó, ít niijíp wāt yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ī niíj jūhñachah yahna, Bartimeoboó chah wēpép át ejep wāt jī.

—David jumma, Dios ā wahni, weemdih ma jīgah en teo wáacá! át niijíp wāt jī.

⁴⁹ Bartimeo páant ā niíj ejechah joinít, bejna yahna, chāonít, nin pah Jesús át niijíp wāt jī:

—Caán ā jūúwá naáh, át niijíp wāt jī.

—Ma weñeé. Ma ñah ñuhúú. Meemdih ‘Jūúwá’, ā niijná caá, caandih ít niijíp wāt jī.

⁵⁰ Páant ī niijíchah joinít, áih jih bóo yégueh chóodih wá yoh jéena, ñah ñuhnit, Bartimeo Jesús pebhna át bejep wāt jī.

⁵¹ Páant ā pebhna juibínachah, Jesús caandih nin pah át niíj wáabh joyóp wāt jī:

—¿Dedé dée tigaá meemdih wā chājbi? át niijíp wāt jī.

—Bohéni, búdí wā eníhna caá, át niíj jepahap wāt jī.

⁵² —Ma bejeé. Weemdih ma táí jenah joyát jíib enni ma jumna caá, Bartimeodih át niijíp wāt jī.

Jesús páant ā niijíchahjeh, Bartimeo át jéih enep wāt jī, buca. Pánih ennit, Jesús ā bejechah, Bartimeobut ájeéh át bejep wāt jī.

11

Jesúswā Jerusalénna ī waadát

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jericó tátchimant bejnit, Jesús ā bohénit bíicdih Jerusalén tátchina ít bejep wāt jī. Caán tátchidih ī juibíat pínah jātih, Betfagé tátchibit, Betania tátchibitbut pehbbit ít juibínap wāt jī. Olivo dah jeé páujdih bóo tátchina wāt jī. Caánboó juibínit, chénewá ā bohénitdih caán baini tátchina Jesús át wahap wāt jī.

² —Con pehbbit bóo tátchibitna ñi bejeé. Caanná juibínit, chéoni burro wáúhdih ñi enbipna caá. Cāacdih duo jwáhcani caá. Caandih ñi wataáp. Watnit, ñi wá jūúwá.

³ Bitá ñi watatdih ennit, ‘¿Dépanih tigaá caandih ñi wat?’ ī niijíchah, ‘Jwí Maáh caandih ā wá wuhat tétup be. Á náahatdih chāj péa, ā jwáúbabipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús át niijíp wāt jī.

⁴ Jesús páant ā niijíchah joinít, ít bejep wāt jī. Juibínit, jéc pebh chéoni, namáboó ñuhni, burro wáúhdih ít enep wāt jī. Ennit, caandih ít watap wāt jī.

⁵ Caan pébh en ñuhnit, nin pah ít niijíp wāt jī:

—¿Dépanih tigaá caandih ñi wat? ít niijíp wāt jī.

⁶ Páant ī niíj wáabh joyóchah joinít, Jesús ā niijátji pah queétdih ít jepahap wāt jī.

—Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhú, ït niijíp wut jĩ. Páant ï niijíchah joinit, Jesús á páñapboó ït ub bejep wut jĩ.

⁷ Páñih ub juibínit, ïih jih bóo yéguéh chóodih tóo ðagnit, burrodih ït cáagap wut jĩ. Cáag péanachah, burrodih púuh laabnít, yéguéhjih Jesús át cháúðap wut jĩ. Páñih cháúðnit, Jesús wá Jerusalén tátchina ït bejep wut jĩ.

⁸ Dawá cāacwā ïih jih bóo yéguéh chóodih namáboó ït jwej waáwáp wut jĩ. Bitabut tátchi jwéejdih ï bóodniji táam náonadih ub jüóhnit, namáboó ït jwej waáwáp wut jĩ. ïih yéguéh, táam náonadihbut namáboó jwej waóhna, Jesús ï maáh pínah á jumatdih júutna ït chājap wut jĩ.

⁹ Páant Jesús wá ï bejchah, á waáwáp mant, á méimant péenitbut nin pah ït niij ejep wut jĩ:

—¡Diosdih jwĩ wēi naóh jĩh! ¡Hosana, nin Dios á wahni jwiit judíowādh teo wáacni pínah á túi jumá naáh!*

¹⁰ Jwĩ nwo David á maáh jumatji pah nin jüóhni á jwúub maáh jumbipna caá. ¡Túina caá á maáh jumat pínah! ¡Túina caá, Paá! ¡Meém caá mat wahap! niijná ït chājap wut jĩ.

¹¹ Páñih bejna, Jesús wá Jerusalén tátchina juibínit, Dioih munná ït waad béjep wut jĩ. Páñih waad béjnit, Jesús nihadidih át táoh en jibip wut jĩ. Táoh en péanit, tóo ñáh jüwúchah, Betania tátchina Jesús doce á bohénit biicdih áwadidih ït jwúub bejep wut jĩ.

Jesús higuera nahdih á wunat tútat (Mt 21.18-19)

¹² Túttimah bóo yeó jáapdih queét Betania tátchidih áonitji Jerusalén tátchina ït jwúub bejep wut jĩ. Páñih bejnit, nungúp wunna, higuera túi wawá jumni nahdih yúup en bojnit, Jesús áih quehedih bididih át bejep wut jĩ.

¹³ Obohjeéhtih, túini wawá jumna yuhna, quehcat láa á jumachah, áih quehe át wihcap wut jĩ.

¹⁴ Páñihna, á quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih át niijíp wut jĩ:

—¡Ma quehcah, cāacwā míih quehedih ï jwúub jeémpan níit! át niijíp wut jĩ. Caan náhdih páant á niijíchah, á bohénit ït joyóp wut jĩ.

Jiib chājnitdih Dioih munnánt Jesús á jüih ñun bácaat (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Páant niij péanit, Jerusalén tátchina ït bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Dioih muú jóocmant bóo juúhdih ït jwúub waad béjep wut jĩ. Páñih waad béjnit, bíi dée jiib chājnitdih Jesús át jüih ñun bácanap wut jĩ. Dinero túut nunnit cāacwāih cáagat naanádih, jopwādh jiib chājnitih chūdat naanádihbut át ub yoh áacanap wut jĩ.

¹⁶ Páñihna, bíi déedih jíponih ub yabac bejnitdih Jesús át jüih jwúuba bojop wut jĩ.

¹⁷ Páñih jüih baca péanit, caanboó jumnitdih Jesús nin pah át niij bohénap wut jĩ:

—Dios naáwádh naóh yapani jon jätih nin pah át niij daacáp tají: ‘“Wíih muú nihat baácmant moón weemdih úbát pínah muú caá”, Dios á niijíp be’, át niij daacáp tají.* Obohjeéhtih, cāacwā Diosdih úbúdh ï juyúchah yuhna, yeébbóo queétdih yeenit nunná caá ñi chājap. Páñih chājnit, Dioih munnádh

* 11:9 Sal 118.25-26 * 11:17 Is 56.7

yéejana, n̄m̄n̄n̄ít ĩ j̄mat p̄n̄ah m̄ūé ch̄ājna caá ñi ch̄ājp,* Jesús queétdih át niijíp wut j̄i.

18 Páant Jesús ā niij bohéatdih joinít, dawá c̄aacwā b̄adí ĩt joi wáhi bejep wut j̄i. ĩ joi wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutajjidih bohénitbut c̄aacwāboó queétdih cádahnit, Jesúsboodih ĩ jw̄uub péeat p̄n̄ahdih ĩt úm̄up wut j̄i. Jesús Dioih m̄ūdih páant ā niijíchah joinít, caandih úm̄na, nin pah ĩt miíc niijíp wut j̄i: “¿Ded pah tigeá caandih jw̄i jéih mao yohbi?” ĩt niijíp wut j̄i.

19 Tōo ñáh j̄ūwúchah, Jesús wā Jerusalén t̄úchimant ĩt jw̄uub bac bejep wut j̄i, páant m̄untih.

Higuera nah ā w̄nat

(Mt 21.20-22)

20 T̄úttimah bóo yeó jáap, Jerusalén t̄úchina jw̄uub aab béjna, higuera nahjidih ĩt enep wut j̄i. Caan nah átát w̄nah bejep wut j̄i.

21 Caan nah ā w̄natdih ennit, Jesús ā niijátjidih náhnit, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut j̄i:

—¡Bohéní, ma eneé! Higuera nah ma w̄nat t̄úatni jáantjeh át w̄nah bejep tagaá, át niijíp wut j̄i.

22 —Dios ā w̄epatdih ñi táí jenah joyoó.

23 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Diosdih táí jenah joinít, ‘Weém wā úbát pahjeh ā yarpipna caá’, ñi niij jenah joyóchah, ñi niiját pahjeh ā yarpipna caá. Dios ā w̄epatdih táí jenah joiná, nin jeedih b̄adí mujna ñi bejat t̄úatuchah, ñi niiját pahjeh ā yarpipna caá.*

24 Nin pah yeebdih wā jw̄uub naóhna caá. Diosdih úb̄hna, ‘Wā úbát pahjeh tigeá weemdih ā w̄uh̄p’, niij jenah joinít, ñi úbátidih ñi bíboh̄ipna caá.

25 Obohjeéhtih, Diosdih ñi úbát p̄n̄ah j̄áti, yeebdih bita yeejép ĩ ch̄ajatjidih ñi ĩj yayaá. Páant ñi ĩj yayáchah ennit, yeebboó ñi yéej ch̄ajatdih jw̄i ĩp jeáboó j̄m̄n̄ibut ā ĩj yaib̄ipna caá.*

26 Obohjeéhtih, yeebdih yeejép ch̄ajnitdih ñi ĩj yaicáh ennit, jw̄i ĩp jeáboó j̄m̄ni bíc̄ yoobó ñi yéej ch̄ajatdih ā ĩj yaicán niit. Jesús queétdih át niijíp wut j̄i.

Jesús ā w̄epat

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Páant niij béjna, Jerusalénna Jesús wā ĩt j̄uib̄inap wut j̄i. Pánih j̄uib̄inít, Dioih m̄ūé jóocmant bóo j̄ūhdih ĩt táoh enep wut j̄i, páant m̄untih. Páant Jesús ā táoh enechah, sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutajjidih bohénit, jwiit judiówádh̄i waóh̄nit bícdih ā bejh j̄uib̄inít,

28 nin pah caandih ĩt niij úb̄h joyóp wut j̄i:

—¿Deih w̄epatj̄ih tibeé jw̄in páant ma ch̄āj? ¿Déhe tibeé meemdih páant ā wut? ĩt niijíp wut j̄i.

29 —Yeebdih caá wā jw̄ih úb̄h joib̄ip. Weemdih ñi táí jepahachah, weembút ñi úb̄h joyátidih wā jepah̄ipna caá.

30 ¿Juan yeebdih ā daabánachah, déhe tibeé caandih át daabáat t̄úatji? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿C̄aacwāboó niit caandih ĩt daabáat t̄úatjip? ñi jenah joyóchah, Jesús queétdih át niijíp wut j̄i.

* 11:17 Jer 7.11 * 11:23 Mt 17.20; 1Co 13.2 * 11:25 Mt 6.14-15

³¹ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jī: “¿Ded pah tīgáá jwī niij jepahbi? ‘Dios Juandih át wutap tajī’, jwī niijíchah, ‘Páant ã jumuchah yahna, ¿dépanih tijī caandíh ñi jepahcan?’ jwiitdih ã niij jaihbi na caá.

³² Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ã jumup jī’, í niij jenah joiná caá. Páant í niij jenah joyóchah, jwiitboó ‘Căacwăjeh caandíh ít daabáát túutjip taga’, jwī niij jepahachah, queét jwiitdih í íjibna caá”, ít míc niijíp wut jī. Pánihna, sacerdotewā í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiit judiowádih waóh nitbut căacwădih ít éumup wut jī.

³³ Pánih éumnit, Jesús dih nin pah ít niij jepahap wut jī:

—Juandih daabáát túutnidih jwī jéihcan caá, ít niijíp wut jī.

—Caán láa bácah weemdh wutnidih weembát yeebdíh wā naóhcan niit, Jesús queét dih át niijíp wut jī.

12

Jiwá iguúhadih yeejép teo wăh nit naáwát

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Páant niij péanit, Jesús nin ã jenah joini naáwátjīh căacwădih át niij bohénap wut jī: “Biic newé jiwá iguúhdih ã momop be. Mom péanit, wáihyat júdudih chāj péa, caán iguúhdih í béuh chuñat pínah mūudíhbut ã chājap be. Pánih chāj péa, jap bóo mūudíhbut ã chājap be, caán iguúh wáapdih í en dawát pínah niijná. Caandíh chāj péa, bitadih en dawát túutnit, caán biih baácboó jib jwăhudih ã bejep be.*

² Túttimah, iguúh ei láa caandíh teo wăhndih áih iguúh wáapna ã wah bojop yah be, áih iguúh jíibdih ã wábát pínah niijná.

³ Obohjeéhtih, caanná ã juibínachah, iguúhadih en daonítboó caandíh teonit, í maáhdih jīb wahcanjeh, í pūi ñūen yóh jwáuba bojop be.

⁴ Túttimah, iguúha mínah biih caandíh teo wăhndih ã jwáub wahap yah be, páant muntih. Obohjeéhtih, ã juibínachah, caandíhbut yeejép niijnít, áih wao dáhdih í dúuc mawap be.

⁵ Páant í chājat túttimah, biíhdih ã wah bojochah, wápchi en daonít caandíh í mao yohop be. Dawá bitadíhbut ã wahachah, biquínadih mao yohnit, bitadih í yeejép chājap be.

⁶ “Caán iguúha mínahdih ã wăúh, búdí ã oinijeh ã jwdhdup be. Pánihna, ã wăúh ã oinidih ã wahap be, buca. Pánih wahnit, nin pah ã niij jenah joyóp yah be: ‘Wá wăúhboodíh í túi chājbipna caá’, ã niijíp be.

⁷ Obohjeéhtih, wápchi en daonítboó queétjeh nin pah í míc niij wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wăúh caá. Caandíh jwī mao yoh jíih, behe ã wanat túttimah, nin jwíih wáap ã jumat pínah niijná’, queétjeh í míc niijíp yah be.

⁸ Páant niijná, caandíh mao yohnit, wápchi jwéejboó áih bácahdih í yohop be.

⁹ “¿Wápchi mínah jwáub juibínit, ded pah tīgáá caán wápchidih en daonít dih ã chājbi? Nin pah queét dih ã chājbipna caá: Queét dih mao yohnit, bitaboodíh caán wápchidih ã en dawát túutbipna caá.

¹⁰⁻¹¹ ¿Dios naáwát dih naóh yapani ã daacátjidih yeéb ñi bohécanni jī? Nin pah át niij daacáp tajī:

‘Múú teonit túini jee dáhnadih ñionit, í náhcanni dahdih í yohop yah be.

Obohjeéhtih, caán í yohni dahdihjeh tīgáá Dios ã ñúwip. Caandíh ñionit,

* 12:1 Is 5.1-2

āih m̄uū pánihnidih chājna, choójboó caan dáhdih ā jwíh jwejep be, caán m̄uūdíh táí jenah enat túat niijná. Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah Cristo tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiítboó caandíh búdí jwí wēina caá', āt niú daacáp tají",
(Sal 118.22-23)

Jesús queétdih āt niijíp wut jí.

¹² Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowā jwí maáta biícđih nin pah ít niú jenah joyóp wut jí: "Jesús iguĩhadih en daonít naáwátjĩh jwiítđih jũihna caá ā chājap", ít niijíp wut jí. Páant niú jenah joinít, Jesúsđih ít tewĩhip wut yah jí. Obohjeéhtih, cáacwāđih úamnit, caandíh teocanjeh, ít bejep wut jí.

Romano maáta ī uúbát túatni dinero júdu

(Mt 22.15-22; Lc 20.26)

¹³ Pánih bejniitjí fariseowā ī maátaboó biquína ĩjeéh moondíh Herodesjeéh moondíhbut, Jesús pebhna wahna, caandíh ít uúbh joyát túatap wut jí. Jesús mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat túat niijná.

¹⁴ Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queét yeenitboó caandíh nin pah ít niú uúbh joyóp wut yah jí:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiítđih ā chājat túatđih yoobópđih ma bohéatđih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwā ī niijíchah, maáta ī jumachah yuhna, úamcanjeh yoobópđih mapí naóhna caá. Páant yoobópđih naóhni jumna, nin jwí uúbh joyátđih ma jepahaá: ¿Roma baáđđih moón ī maáh César ā uúbát túatni náodih caandíh jwí wũhachah, ā táí niít? ít niijíp wut jí.

¹⁵ Páant ī niú uúbh joyóchah, ĩyeatđih jéihnit, nin pah Jesús queétdih āt niú jepahap wut jí:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemđih mácah ĩi jepahat túat? ĩi bíbohni dinero júduđih weemđih ĩi wũhuú, wā en jwuhat pínah niijná, āt niijíp wut jí.

¹⁶ Páant ā niijíchah joinít, caandíh biíc júdu ít wũhup wut jí. Páant ĩ wũhachah, caán júduđih ennit,

—¿Nin júduboó deĩh móot, deĩh wut tigaá ā jum? queétdih āt niijíp wut jí.

—Césarĩh móot, āih wũtbut ā jumna caá, ít niú jepahap wut jí.

¹⁷ —Caán láa bácah nin júdu Césarĩh pínah caá. Pánihna, āih pínah ā jumachah, caandíh wũhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioĩh pínah mácah ā jumachah, Diosboodíh ĩi wũhuú, Jesús queétdih āt niijíp wut jí.

Páant ā niú jepahachah, ít joí wũhi bejep wut jí.

Cáacwā ĩ jwũub boo pud jũúwát

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Páant queétdih ā jepahat túttimah, biquína saduceowā jwuh Jesús pebh ít juibínap wut jí. Queét saduceowā "Cáacwā wũna, ĩ jwũub boo pud jũóhcan niít", niijnít ĩ jumup jí.*

¹⁹ Páant niú jenah joinít, nin pah Jesúsđih ít niijíp wut jí:

—Bohéní, nin pah Moisésji āt niú bohénap tají: 'Weép jeñé weh wihcanjeh ā wũnchah, ā úudboó weép jeñé áajidih jwũub áa jumat náahap. Pánihna, ā úudboó áa wih jwũhcani ā jumachah, éemp wũnihđih ā bíboho naáh, ā úud jeñé báadhda weh pah ĩ weh jumat pínah niijná', Moisésji āt niú daacáp tají.*

²⁰ Biíc weh sietewā ĩ jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ā wũnup be.

* 12:18 Hch 23.8 * 12:19 Dt 25.5

21 Æ úudboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumup yah be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbút ã wunup be. Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbút weh wihcanjeh ã wunup be.

22 Páant mícjeh queét nihát ì buúd beedép be. Páant mi weha mána ì wun beedát túttimah, ì áajibat mi wunup be.

23 Pánihna, queét nihát siete ì áaji, nihát ì jwúub boo pud jüúwúchah, ¿ded áa tigaá mi jumbi? Jesúsdih ìt níj úúbh joyóp wut jì.

24 Páant ì níjíchah joinít, Jesús queédih nin pah át níj jepahap wut jì:

—Dios naáwátdih jéihcan, ã wêpatdihbat jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá.

25 Wunnitji ì jwúub boo pud jüúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwá pah áa wihcannit ì jumbipna caá.

26 Obohjeéhtih, wunnitji ì boo pud jüúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wá naóhna caá: Moisésji iigní chálihdih ã enatjidih nin pah át níj daacáp tají: ‘Dios nin pah weemdíh ã níjíp jì: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ì Maáh caá”, ã níjíp jì’, Moisés át níj daacáp tají.*

27 Ì wunat túttimah yuhna, ì Maáh caá’, Dios át níjíp wut jì. ì Maáh caá’, ã níjátjidih joinít, báadhnit ì jumatdih jwí jéihna caá. ¿Dios báadhnitdihjen maáh ã jumna caá! Pánihna, ‘Wunnitji ì jwúub boo pud jüúchah níit’, níj jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, át níjíp wut jì.

Chah jenah joyát wutat (Mt 22.34-40)

28 Moisés ã wutatjidih bohénitjeéh jumni Jesúswá pebh juibínit, ì míc wéhenachah, át joyóp wut jì. Jesús ã túi jepahachah joinít, nin pah caandíh át níjíp wut jì:

—¿Dios jwiútdih ã wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? át níjíp wut jì.

29 —Nin wutat caá chah ã jumup: ‘Yeéb judíowá nindih ñi joyoó: Dios ñi Maáh, bíicjeh tigaá ã jumup.

30 Páant ã jumuchah, chah jenah joí, túi jepahnit, wéinit, caandíh búdí ñi oyoó’, Moisés át níj daacáp tají.*

31 Caán wutat nump, nin bíih wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadidihbat búdí ma oyoó’, át níj daacáp tají.* Caán chéne wutatna nihát bíih wutatnadidih chah jenah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandíh át níjíp wut jì.

32 —Páant tigaá Bohéní. Yoobópdih tigaá ma níjíp. Dios bíicjeh tigaá báadhni. Bíih wihcan caá.*

33 Páant ã jumuchah, caandíh chah jenah joí, túi jepahnit, wéinit, oyat caá jwiútdih náahap. Jwí míc oyat pahjeh bitadidihbat oyat caá náahap. Nuúúpdih mao cáonit, Diosdih jwí weñechah, ã túina caá. Páant ã túyuchah yuhna, Diosdih, cáacwádidihbat jwí oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma níjíp yoobópdih tigaá, Jesúsdih át níjíp wut jì.*

34 —Dios ma maáh ã jumat pínah bainí caá meemdíh ã judhdap, Moisés ã wutatjidih bohénidih Jesús át níjíp wut jì.

Páant ã níjíchah joí úumnit, bita ìt úúbh joicáp wut jì.*

* 12:26 Ex 3.6 * 12:30 Dt 6.4-5 * 12:31 Lv 19.18b * 12:32 Dt 4.35 * 12:33 Os 6.6 * 12:34 Lc 10.25-28

*¿Cristo déhe ã jaïma tigaá?
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

35 Dioih mæddih waadnit, Jesús nin pah ãt niij bohénap wut jï:

—Dios ã wahni pínah Cristo David jaïma ã jumbipna caá, Moisésji ã wutatdih bohénit i niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá i chãj?

36 Davidjijeh Táini Espiritu ã wutuchah, nin pah ãt niij daacáp tajï:

‘Diosboó wã Maáhdih nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo buwámant ma chúdá. Pánih chúadnit, nihatdih ma wutachah, meemdiñ en jühnitdih wã yap yohat túatbipna caá”, ã niijná caá, Davidji ãt niij daacáp tajï. (Sal 110.1)

37 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, ãt niijip wut jï. Páant ã niijichah yuhna, ¿ded pah tigaá Cristo David jaïma ãt jumji? Jesús queétdih ãt niij uúbh joyóp wut jï.

Páant ã niij bohénachah, dawá caandih ït túi wëi joyóp wut jï.

*Moisés ã wutatjidih bohénit i táicat
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

38 Páant niij péanit, Jesús nin pah queétdih ãt jwúub niij naóh bohénap wut jï: “Moisés ã wutatjidih bohénit i yéej chãjatdih ñi túi enee. Páant queét i chãjat pah ñi chãjca bojoó. Queét maátni yégueh túini chóo daonit, cáacwã i enepdih ïpï táoh jib bejna caá. Bí dée júb chãjapboó bita queétdih túi wëi jwááh uúbatdih ïpï náahna caá.

39 Jwiit judiowã jwï bohéat mæddih waawápboó ïpï chúadna caá, nihat queétdih i túi wëi enat pínah niijná. Numah jeémepboobát bejnit, waawápboó miícjeh chúadna, ïpï wëina caá.

40 Obohjeéhtih, queét éemp wannit yaádih munnádh ïpï dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdh ðúuc wáina yuhna, cáacwã i enepdih Diosdih maatápdih ïpï uúbhna caá, queétdih i wëi enat pínah niijná. Páant i chãjat júb Dios queétdih búdi ã peeh chãjbipna caá”, Jesús ãt niijip wut jï.

*Éemp wannih Diosdih mi wáhat
(Lc 21.1-4)*

41 Judiowã i wühni dinero ámohat paih pebh Jesús ãt chúadap wut jï. Pánih chúadna, cáacwã caan páihdih dinero i yacachah, ãt enep wut jï. Caán dinero Dioih mæddih i ámochah, i júb chãjat pínah ãt jumap wut jï. Dawá bí dée bíbohñit caan páihdih búdi dinero ït yacap wut jï.

42 Obohjeéhtih, éemp wannih moh yéejnihboó caan páih pebh juibñit, chéne júdna cobrejñh i chãjnijidih mit yacap wut jï. Caán júdna namp bainí jib jumni ãt jumap wut jï.

43 Caán júdnadh mi yacachah ennit, ã bohénitdih ã pebhna jüwát túatnit, nin pah Jesús queétdih ãt niijip wut jï:

—Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nint éemp wannih moh yéejnihboó bita nihát i wáhat chah mi wáhap be.

44 Bitá dawá bí dée bíbohñit, búdi i wáhuchah yuhna, queétdih páantjeh búdi i bíbohna caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó nihát mi jeémát pínadh mi júb chãjat déejibitdih mi wáh beedánap be, ãt niijip wut jï.

13

*Dioih muumdih bita iyohat pinah
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Páant niij péanit, Dioih muumánt i bac bejchah, biic á bohéni nin pah át niijíp wut jí:

—jBohéni, ma eneé! Nin muú búdi jee dáhnajih i chájni ztáini muú nihcan níit? át niijíp wut jí.

² —Táttimah, jwiit judíowádih eníhcannit jwinít, nin jwí enni búdi muú, nin jee dáhnadihbut, i yoh beedábipna caá. Biic jee dáh biih dahjih lajni á wihcan níit, Jesús caandih át niijíp wut jí.

*Péeni yeó jáap jätih ded pah ä yapat pinah
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Táttimah, Jesúswá Olivo jeená páuh laab béjnit, Dioih muú á túi jigohopboó it juibínap wut jí. Caanná juibínit, Jesús yuúpbit á chúduchah, Pedro, Santiago, Juan, Andrésjih á pebh juibínit, nin pah caandih it niijíp wut jí:

⁴ —Ma naáwá jwiítidih. ¿Débólíh tigaá meém ma niiját pah á yapbi? ¿Péeni yeó jáap jätih ded pah tigaá á jwíih yapachah, jwí enbi? it niij uúbh joyóp wut jí.

⁵ —Yeéb ni túi chája chaáh. Bitá iyeeatdih ni joicá bojoó.

⁶ “Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá i jüóhbipna caá. Páant i yeenachah joinít, Diosdih cádahna, túut nuúmnit, páant niijnitboodih dawá i péebipna caá.

⁷ “Pebhbit jumnit i míc mawatdih, yuúp jumnit i míc mawat doonádihbut ni joibípna caá. Pánih joiná yuhna, caandih búdi ni jenah joicá bojoó. Páant á yapbipna caá. Oboghéhtih, páant á yapachah yuhna, péeni yeó jáap pinah páantjeh á judh jwuhbipna caá.

⁸ Caán láa biic baácdih moón biih baácdih moonjih i míc maobipna caá. Nihat baácbóo búdi míc mawat á jumbipna caá. Dawá pebhboó nuúgúp láa, baác méméatbut á jumbipna caá. Páant á yapachah yuhna, nin baácdih moón chah yeejép i yapat pinah á judh jwuhbipna caá.

⁹ “Páant á yapachah ennit, yeebjéh ni túi chája chaáh. Bitá yeebdih teonit, maátadih i wühchah, jwiit judíowá jwí míc wáacat muúboó i püibipna caá. Páant i chájachah, wíihwá ni jumát júb, tútchidih moón maátadih, queét chah maátadihbut bita yeebdih i naóh yacipna caá, i peéh chájat pinah niijná. Páant queét pebh nühhnit, wíih táini doonádih queétdih ni naóhbipna caá.

¹⁰ Péeni yeó jáap jätih táini doonádih nihat baácdih moondih naóh bohéat caá náahap.

¹¹ Yeebdih peéh chájat túutni pebhna i ub bejchah, ‘¿Caandih ded pah wá naóhbi?’ ni niij jenah joicá bojoó. Caanná ni jumachahjeh, ni naáwát pinahdih Túini Espírituboó yeebdih á jéihyabipna caá. Páant á niijátidh joinít, ni naóh yapanaá. Pánih naóhna, ni jenah joyátjihjeh ni niijcán níit.*

¹² Caán láa biic á úddih, biíhboó á úud jeéédih mao yohat túutna, i wühbipna caá. I íp á wehdih, i wehboó i mánadihbut mao yohat túutna, i wühbipna caá.

¹³ Pánihna, wíihwá ni jumát júb nihat yeebdih i eníhcan níit. Páant yeejép ni yapna yuhna, weemdih ni cádahcah, péeni yeó jáapdih yeebdih wá túi ubbipna caá.*

¹⁴ “Bitá i pápnidih Diosdih weñat muú díitboó jwejnít, cáacwá caánboodih weñaat túutna, caán muú á táyatdih i yéejanachah, ni enbipna caá. Diosdihjeh

* 13:11 Mt 10.17-20; Lc 12.11-12 * 13:13 Mt 10.22

cāacwā ī uúbat muú ā jumuchah, caán pāpnidih caánboó jweycat caá náahap. Dios naáwátidih naóh yapani Danielji, caandih át naóh daacáp tajī. * Caán ā daacátjidih ennit, űi túi beh joyoó. Caanjih yeejép ī pāpni ā jumuchah ennit, Judea baáčboó jumnit, jeéboó ī jweí púuh laab béje naáh.

15 Caán láa cāacwā tabit yeejép ī yapachah, waícanjeh ī jweí űáo púuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejnit, āih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ā jweí béje naáh.

16 Wápchiboó jumni āih yéguenadih ubudih ā jwúub bejca bojo naáh. *

17 Caán láa wudu jumnit yaádh, ī wehdih túuhnitbut ī jweyéchah, queét yaáhdih chah ā buobipna caá.

18 Nin pah Diosdih űi níj uúbu: ‘Mah noój láa ā jumuchah, páant yeejép ā yapca bojo naáh’, caandih űi niijī.

19 Caán yeó jáapnadih cāacwā tabit yeejép ī yapbipna caá. Nin baácđih Dios ā chājat túttimah, cāacwā yeejép ī yapna yahna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ī yapbipna caá. Páant yeejép ī yapat túttimah, ī jwúub yeejép yapcan niit. *

20 Tabit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ā jwej jwuhbipna caá, ā űíonitboó ī jéih buújáát pínah niijná. Páant ā chājcah nihna, ded āta buújácan tagaá.

21 “Caán láa det yeebdih ‘űi eneé. Ninjīh caá Cristo ā jumap’, ī niijíchah, ‘Conjīh caá Cristo ā jumap’, bitabut ī niijíchah, űi joyáh bojoó.

22 Caán láa dawá yeenit ī jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, níj yeenit, ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá’, níj yeenitbut ī jumbipna caá. Cāacwā ī en wáhi bejat pínah niijná, úum náah jumnidih ī chāj júutbipna caá. Páant ī chājatdih ennit, Dios ā űíonitboó ī yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ī péeat pínahdih ī náahbipna caá.

23 Páant ā yapat pínah jātih, yeebdih wáát naóhna caá, caandih űi túi jéihyat pínah niijná. Páant wā naáwátjidih náhninit, yeebdih yeenitdih joicát túat niijná, űi túi chāja chaáh”, Jesús át niijíp wut jī.

*Nihat cāacwā úud jeñé ā jwúub dei júúwát pínah
(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-33)*

24 “Caán láa cāacwā yeejép ī yapat túttimah, yeó, widhbut ā túi yeh iigcán niit. *

25 Pánih túat nuumná, jeá ā méménachah, cúiwā ī yúug jéen bejbipna caá. *

26 Páant ā yapachah, weém nihat cāacwā úud jeñé, mah tólihjih wā dei júóhbipna caá. Búdī wēpatjīh, túi yeh iigni wā jwúub dei júúwúchah, nihat cāacwā weemdih ī enbipna caá. *

27 Pánih dei júóhna, wíih ángelwáđih nin baáčboó wā wahbipna caá, nihat pehbóo wā űíonitdih ī ub wáacat pínah niijná.

28 “Higuera nah ded pah ā jumatdih űi jenah joyoó. Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā júúwátidih űi jéihna caá.

29 Páant ā jumap pah, nihat wā niijátji ā yapachah enna, wā jwúub dei júúwát pínah bahni ā jhdhditdihbut űi jéihbipna caá.

30 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Caán láa moón ī wunat pínah jātih, wā niijátji pah biíc yoobó ā yapbipna caá.

* 13:14 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 13:16 Lc 17.31 * 13:19 Dn 12.1; Ap 7.14 * 13:24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12 * 13:25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13 * 13:26 Dn 7.13; Ap 1.7

31 Nin baác, jeábut ã bũudéahchah yuhna, wã naáwátboó ã bũudcán niít. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.

32 “Obohjeéhtih, wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáap, horadihbut nihat í jéihcan caá. Cãacwã, ángelwã, weem yáh bũca nihat jwí jéihcan caá. Wã íip Diosjeh caá caandíh ã jéihyep.*

33 “Pánihna, yeebbút caán yeó jáapdih jéihcannit jumna, weemdíh túi páinit jumát tút niijná, jáanit pah Diosdih ñi túi uábú.

34 Ded pah páinit ñi jumát pínahdih nin naáwátjìh wã bohébiipna caá: Muú mínah yuúp ã jib bej jwúhat pahjeh tigaá. Á bejat pínah játih, ã pebh moondíh áih muúdíh ã túi en dawát tútup be. Biquínadih ã tewatdih ã jwejep be. Jécdih wapniboodíh ã jwúub jũúwát pínahdih ã túi páñat tútup be.*

35 Yeebbút ñi túi jenah joí páñaá. Muú mínah ã jwúub jũúwáchah, queét í jéihcat pah, weém ñi Maáh wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáapdih yeebbút ñi jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, mujbai eo láa, baabáchah caá wãta dei juyúp tagaá.

36 Páant wã jwúub dei jũúwát pínahdih jéihcan, wã wutadidih páantjeh ñi chãjaá. Pánih chãjnit, báadhdajeh wã jwúub dei juyúchah, ñonit pah ñi jumcan niít.

37 Pánihna, yeebdíh wã niiját pah mantih, nihatdihbut naóhna caá wã chãjap: ¡Jáanit pah, túi teo páinit ñi jumúú!” Jesús queétdih át niijíp wut jì.

14

Sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutajjidih bohénit bícdih Jesúsdi h í mawíhat (Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Oveja wãúhdih jwí jeémát yeó jáap, Pascua í niijni,* chéne yeó jáap játih paacánni pandih jwí jeémát yeó jáapna át jumap wut jì. Sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutajjidih bohénitbut Jesúsdi h mawíhna, caandíh ít tewat tútúthip wut jì. Cãacwã í encah, caandíh í tewat pínah niijná, nin pah ít múic niú wéhenap wut jì:

2 —Pascua yeó jáapnadih, dawá cãacwã í jumuchah, Jesúsdi h jwí tewat tútúchah, nihat túbít íta íj tagaá. Pánih íjnit, jwiútdih íta múic mao tagaá. Pánihna, cãacwã í encah, jwí tewat tútúp, ít niijíp wut jì.

Yad wili chej jumniñh Jesúsdi h mi puhwat (Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Queét Jerusalén tútchiboó í múic wéheat pónih, Jesúsdi h Betania tútchiboó bácah moópni Simónih muúná jeémpna ít chãjap wut jì. Páant í jeémát pónih, bíc yad wili túi chej jumni quiútdih mit ub waád juibínap wut jì. Caán alabastro jeejìh í chãjni quiútdiítna nardo í niijni chej jumni yí át jumap wut jì. Caán yí búdí jíib jumni át jumap wut jì. Pánihna, caán quiútdih yapatdih dajnit, Jesúsdi h wao dáhdih mit puhwup wut jì.*

4 Páant mi puhwuchah ennit, biquína caánboó jumnit ít íjip wut jì. Pánih íjnit, nin pah ít niijíp wut jì:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yí búdí jíib jumnidih páant mi puh peét?

5 Caandíh mi jíib chãj wéhna, áta túi tagaá. Pánih jíib chãjna, bíc jópchi tewat jíib pah bóo mita jíib teweh tagaá. Caán jíibdih moh yéejnitdih mita jéih wúh tagaá, ít niijíp wut jì. Páant niijnít, queét caántdih ít jũhñap wut jì.

* 13:32 Mt 24.36

* 13:34 Lc 12.36-38

* 14:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

* 14:3 Lc 7.37-38

6 Páant ī niīj jāihñuchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niīj naáwáp wut jī:
 —Páant caántdih ñi niijcá bojóo. Weemdíh caánt mi táí chājna caá.

7 Moh yéejnitboó ñijeéh páantjeh ī jumbipna caá. Débólih ñi teo wáaquíhna, queétdih ñi jéih teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahñibit wā jum jwahbipna caá.*

8 Nint mi bíbohat pah bóo weemdíh páant mi chājna caá. Wanníih bácahjidih jwípī puhwat pah, weemdíh chej jumni yíjīh puohna, ī yohat pínahdih mi ámohna caá.

9 Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Nihat baácboó wíih táini doonádih naóhna, nint buu mi chājatjidihbut ī naóhbipna caá. Páant ī naáwáchah joinít, caántdih dawá ī náhnibipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

*Jesúsdih eníhcannitdih ā duó wáyat pínahdih Judas ā naáwát
 (Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)*

10 Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce ā bohénitjeéh bóo, Jesúsdih eníhcannit sacerdotewā ī maátadih ā duó wáyat pínahdih naáwádih át bejep wut jī.

11 Caandih joinít, maáta ít weñep wut jī. Pánih wéinit,

—Meemdíh dinero jwī wāhbipna caá, queét Judasdih ít niijíp wut jī. Pánihna, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáyat túut niijná, Judas át jenah joi bídip wut jī.

Jesús ā bohénit bícdih ā pée jeémát

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

12 Paacánni pandih jwī jeémát yeó jáapna jwíih waadní yeó jáap, oveja wehdih jwī mawat yeó jáap, Jesús ā bohénit caandih nin pah ít niīj wábh joyóp wut jī:

—¿Ded muudíh tigaá Pascua jeémát dih jwíitdih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tigaá jeémát jwī chājbi? Jesúsdih ít niijíp wut jī.

13 Páant ī niijíchah, Jesús chénewā ā bohénitdih wahnit, nin pah át niijíp wut jī:

—Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná ñi juibínachah, wáam dahjīh mah beoni yeebdíh ā jwáhbipna caá. Caandíh péenit, ded muudíh ā waadáchah, yeebbút ñi pée waadá.

14 Waadní, caán muú mínahdih nin pah ñi niīj wábh joyoó: “¿Dedboo tigaá wā bohénit bícdih Pascua jeémát dih wā numah jeémát pínah tólih ā jum?” Bohéni ā niijná be’, ñi niijí muú mínahdih.

15 Páant ñi niijíchah joinít, nihat jwī náahat jum beední búdí chah bóo tólih dih ā jwátbipna caá. Caán tólihboó jwī jeémát pínahdih ñi chājaá, át niijíp wut jī.

16 Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ít bejep wut jī. Caanná juibínit, nihat Jesús ā niijátji bíc yoobó ít jwááap wut jī. Queétdih ā jwátni tólih dih waadní, Pascua jeémát pínahdih ít chājap wut jī. Nihat chāj péanit, Jesús ā páñapboó ít jwáub bejep wut jī.

17 Tōo ñáh juúwáchah, Jerusalén tútchina bejnit, Jesús doce ā bohénit bícdih caán chah bóo tólihna waád juibínit, Pascua jeémát dih queétdih át numah jeémép wut jī.

18 Páant ī jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cātíh ā jumna caá. Caánboó wájeéh jeémpni caá, át niijíp wut jī.*

* 14:7 Dt 15.11 * 14:18 Sal 41.9

19 Páant ã niijíchah joinít, búdí náhni dahwanit, nihat biquínajeh nin pah Jesúsdiñ ãt niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Weém niñcan niít? ãt niijíp wut jĩ.

20 —Biíc ñijeéh jumni, pandih weém biíc dih neéh jeémpni caá.*

21 Páant yeejép wã yapat pínahdih jon jãtíh Dios naáwãtdih naóh yapani ãt daacáp tajĩ. Pánihna, weém, nihat cáacwã úud jeñé, caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cáac jumcah, chah ãta tú tagaá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Jesúsdiñ eníhcannitdih duó wáini pínah ãt bac bejep wut jĩ.

22 ã bac bejat túttimah, queét páantjeh ã jeéméchah, Jesús pandih úbnit, “**Nin jeemát ma wáhat túina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih ãt daj wáhp wut jĩ.

—¡Dáa, ñi jeémé! Nin pan wíh bácah panihni caá, ãt niijíp wut jĩ.

23 Túttimah, jiwá iguúh mac jumni babhbat dahdih úbnit, “**Nin babhbat ma wáhatbat túina caá, Paá**”, niij péanit, queétdih ãt wáhp wut jĩ. Páant ã wáhcachah, queét nihat ãt babhbap wut jĩ. Páant ã babhbachah, queétdih nin pah ãt jwúub niijíp wut jĩ:

24 —Nin babhbat wíh meép panihni caá. Nin babhbatdih yeebdíh wã wáhat pah, wíh meépdih yohnit, wã wan wáhbipna caá, dawá cáacwã Dios biíc dih ã túi jumat pínah niijná.*

25 Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Nin baácboó jum jwáhna, jiwá iguúh macdih wã jwúub babhcan niít. Túttimah, Dios maáh ã jumupboó wã jwúub babhbipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

*Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

26 Pascua jeemát dih jeémp péanit, Diosdih ãt wéi ewep wut jĩ. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ã bohénitdih Jesús ãt numah bejep wut jĩ.

27 Pánih bejna, Jesús queétdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb nihat weemdíh ñi cádahbipna caá. Jon jãtíh Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Ovejawãdih en daonídih wã maobipna caá. Páant wã mawachah, nihat ovejawã ã jweí peét bejbipna nacaá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wã jéihna caá.

28 Obohjeéhtih, weemdíh ã mao yohochah yáhna, Dios weemdíh ã jwúub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wã waóh bej páibipna caá, ãt niijíp wut jĩ.*

29 Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Queét nihat ã cádahachah yáhna, weémboó wã cádahcan niít, ãt niijíp wut jĩ.

30 —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Вун cheijeh mujbai chéne ã ewat pínah jãtíh biíc peihcanni láa ‘¡Caandíh wã jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá, Jesús Pedrodih ãt niijíp wut jĩ.

31 —Majeéh weemdíhbat ã mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán niít, Pedro Jesúsdiñ chah ãt jwúub niijíp wut yuh jĩ.

* 14:20 Sal 41.9 * 14:24 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 14:27 Zac 13.7 * 14:28 Mt 28.16

Queét nihatbat biíc yoobó ït niijíp wut jï.

Getsemani pácahi jumapboó Jesús á úúbat
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Túttimah, Olivo jeená juibínit, Getsemani ï niijní pácahi jumapna Jesús wá ït juibínap wut jï.

—**Diosdih wá úúbat pónih, ninjñh ñi cháud páñaá**, Jesús á bohénitdih át niijíp wut jï.

³³ Páant niij péanit, yuúpbit bejnit, Pedro, Santiago, Juandihbat Jesús át numah bejep wut jï. Pánih bejnit, cáacwádih á wan wáhat pínahdih búdí jenah joinat, át jġah jwihip wut jï.

³⁴ —**Tubit jġahnit, wanni pah caá wá jumap. Pánihna, yeebbát úocanjeh, ninjñh ñi úúbh páñaá**, queétdih át niijíp wut jï.

³⁵ Páant niij péanit, chibít yuúpbit bej, baácboó páah yoh ñajnit,

³⁶ —**“Paá, meém nihatdih jéih beedáni caá. Pánih jumna, jWeemdih ma wanat túutca bojoó! Obohjeéhtih, weém wá waníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wá wan wáhbipna caá”**, Jesús Diosdih át niijíp wut jï.

³⁷ Páant niij úúbh péanit, biíc peihcannit á bohénit ï páñapboó Jesús át jwúub bejep wut jï. Páant á jwúub juibí enechah, ñona ït chāġap wut jï.

—**¿Ma ño níit, Simón? ¿Biíc horabitjeh úocanjeh, ma noón pāicannit beé?**

³⁸ **Túi jáanit, yeebdih Diosdih úúbat caá náahap, yéej chāġat jenah joyátdih yar yohat túut niijná. Túi chāġihna yuhna, jáacan, úúbhcan, páant ñi jéih buujácan níit**, Jesús át niijíp wut jï.

³⁹ Páant queétdih niij péa, jwúub bejnit, á jwíh úúbatji pahjeh mantih biíc yoobó át jwúub úúbap wut jï.

⁴⁰ Pánih úúbh péa, biíc peihcannit pánit pebhboó á jwúub juibínachah, jwúub ñona ït chāġap wut jï. Tubit quíib chei jumachah, ït jwúub úwup wut jï. Jesús queétdih á wucachah, túcna, caandih ït jéih jepahcap wut jï. Túttimah, jwúub úúbúdíh bejniji, pánit pebhboó Jesús át jwúub juibínap wut jï.

⁴¹ Biíc peihcanni láa úúbhñit, pánit pebhboó át jwúub juibínap wut jï.

—**¿Yeéb páantjeh ñonit, choó níit ñi chāġap? jPáant bóojeh tigaá! Butéh yéejnit weemdih tewedih jainá caá ï chāġap.**

⁴² **Ñi jáa bojoó. Chóbe. Weemdih enihcannitdih dúo wáini á jainá caá**, Jesús queétdih át niijíp wut jï.

Jesúsdi enihcannit caandih ï tewat
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Páant Jesús á niijíchahjeh, á bohéniji Judas át juibínap wut jï. Judasjéeh dawá ït juibínap wut jï. Íibat naaná, máa quiútnadihbat ït bíbohó wut jï. Sacerdotewá ï maáta, Moisés á wutatjidih bohénit, jwiít judíowádih waóhñitbat queétdih ït wahap wut jï, Jesúsdih teonit, ï pebhna ï úb bejat pínah niijná.

⁴⁴ Jesús pebh ï bejat pínah jātih, Judas ájéeh bejnit pínahdih nin pah átát niij jéihya naáwap wut jï: “Páo tíbdih nomnit, wá úúbhñidih ñi teweép. Teonit, ñi cátiñ ñi úb bejeé, á jweicát pínah niijná”, át niijíp wut jï.

⁴⁵ Pánihna, Jesús wá pebhna juibínit, Judas Jesús pebh át juibínap wut jï.

—**¿Ma jum, Bohéni? niij úúbhñit, Jesúsdi páo tíbdih át nomop wut jï.**

⁴⁶ Páant Judas á úúbhachah ennit, Jesúsdih tewedih jūóhñit caandih ït tewep wut jï.

47 Obohjeéhtih, pehbhit ñuhni Jesús ã bohéniboó íbat naadíh jwáat wái ubnit, sacerdotewã í maáhdih teo wáhníh moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ.

48 Caandíh tewedih juibínitdih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—¿Ñuamnídh tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ñi jóóhniit beé?

49 Yeó jáap jumát pah Dioíh muáboó ñijeéh wã jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be. * Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapani ã daacátji pahjeh buu weemdíh ã yapa naáh, át niijíp wut jĩ.

Pánihna, Jesús dih teonit, ít ub bejep wut jĩ.

50 Páant í teo bejchah enna, nihat ã bohénit caandíh ít éemp jwei béjep wut jĩ.

51 Obohjeéhtih, weémboó jáap behni, ñoniji wíih ñajapdih bóo chóojíhjih míc bainit, Jesús wã í bejat túttimah wã ñuún péenap jĩ. Páant wã ñuún péenachah ennit, Jesús dih teonitboó weemdíhbut í tewep yuh jĩ.

52 Obohjeéhtih, páant í tewechah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wihcannijeh wã ñáo jwei béjep jĩ.

*Judiowã í maáta Jesús dih í ñúbh joyát
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)*

53 Pánih Jesús dih ub bejnit, sacerdotewã í maáih muúnã ít ub waad béjep wut jĩ. Áih muáboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewã í maáta, jwiít judiowádih waóhniit, Moisés ã wutatjidih bohénitbut juibínit, Jesús dih naóh yacat túut niijná, queét nihat ít míc wáacap wut jĩ.

54 Obohjeéhtih, Pedroboó Jesús dih yuápjuh át ñuún péenap wut jĩ. Pánih ñuún péenit, sacerdotewã í maáih muú wáihyat júduboojéh át waad juibínap wut jĩ. Pánih waád juibínit, Pedro tuu cúat jwéejdih, muádih wapnit bíicdih, át méé chúdap wut jĩ.

55 Sacerdotewã í maáta, nihat bita maáta bíicdih wáac juibínit, “Jesús yeejép chájna beé”, niijnitdih bidna ít chájap wut jĩ. Jesús dih peéh mawíhna, chénewã bíic yooó naóhniitdih bidna ítih chájap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ít bid juiácáp wut jĩ.

56 Dawá nih yáanit, mácah míc ít naáwáp wut jĩ.

57 Biquína ñah ñuhniit, nin pah ít niij yee naáwáp wut jĩ:

58 —Nin pah ã niijichah, jwí joyóp be: ‘Nin Dioíh muú cáacwã í chájnijidih wã yéja beedábipna caá. Bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cáacwã í chájca naáh muádih wã chájipna caá’, ã niijíp be, ít niijíp wut jĩ.*

59 Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah míc ít niijíp wut jĩ.

60 Sacerdotewã í maáh cáacwã cātíh ñah ñuhniit,

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej cháj, meemdíh páant í niij naóh yacachah? Jesús dih át niijíp wut jĩ.

61 Obohjeéhtih, Jesúsboó át jepah jwahcap wut jĩ. Páant ã jepahcatdih enna, sacerdotewã í maáh

—¿Meém Dios ã wahni níit? ¿Dios, jwí wēini, ã wúáh níit? Jesús dih át jwúub niijíp wut jĩ.

62 —Páant ma niiját yooóp dih tigaá. Weém nihat cáacwã úud jeñé Chah Wēpni ã jéihyepmant bóo buwámant chúadnit, wã wutachah, ñi enbipna caá.

* 14:49 Lc 19.47; 21.37 * 14:58 Jn 2.19

Mah tólihna jih wā jwáub dei jūáwáchahbut ñi enbipna caá,* Jesús át niúj jepahap wut jī.

⁶³ Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh búdí át íjip wut jī. Ā íjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jī. Pánih yeo wáinit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhnit pínah jwíta bid?

⁶⁴ **‘Weém caá Dios wáúh’**, Jesússeh ā niijíchah, yeéb nihát ñi joiná be. ¿Yeébbóó ded pah tigaá caandih ñi niúj jenah jói? Ájeéh jumnitdih át niijíp wut jī.

—Caandih peéh mao yohat caá náahap, queét nihát ít niijíp wut jī.*

⁶⁵ Páant niijnít, biquína Jesússeh ít cói jáha jwíhip wut jī. Cói jáhanit, quíib nem chéo póocnit,

—Dios wáúh jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ít niúj deoh naáwáp wut jī.

Táttimah, Dioh mūdih wapnit soldadowādih ī wāhuchah, queétbut Jesússeh ít puñap wut jī.

Pedro ā yeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Páant ī chājat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ā mée chúudachah, sacerdotewā ī maáhdih teo wāhnih mit juibínap wut jī.

⁶⁷ Juibínit, Pedro tuu cáutdih ā mée chúudachah ennit,

—¿Meembát Jesús Nazaret tátchimant bóojeéh péeni nihcan níit? mit niúj wáuh joyóp wut jī.

⁶⁸ —Íjeéh péeni nihcan caá. Caán ma niijni Jesússeh wā jéihcan caá. ¿Ded pah niúj tigaá ma chāj? Pedro át niúj yee jepahap wut jī.

Páant niijnítjeh, tuu cáut jwéejdih chúudniiji bejnit, jęcna át jwei bėj ñuhap wut jī.

⁶⁹ Páant caánboó ā ñuhuchah, teo wāhnih Pedrodih mit jwáub enep wut jī. Pánih ennit, mi pebh en ñahnitdih nin pah mit jwáub niijíp wut jī:

—Nin newé Jesússeh péeni caá, mit niijíp wut jī.

⁷⁰ —Nihcan caá. Weém ájeéh péeni nihcan caá, Pedro át jwáub niúj yeenap wut jī.

Táttimah, bita caanjih en ñahnit jwuh

—Ájeéh péeni caá meém. Caandih péenit Galilea baácdih moón mícjeh caá. Meembát Galilea baácdih bóo ma jumna caá. Pánihna, meembát ájeéh péeni nacaá, Pedrodih ít niijíp wut jī.

⁷¹ —Weém yeeni nihcan caá. Túi yoobópdi yeebdih wā naóhna caá. ¡Ñi niijni newédih wā jéihcan caá! ¡Páant yoobópdi wā naóhcah, Dios weemdíh ā peéh chāja naáh! Pedro át jwáub niúj yeenap wut jī.

⁷² Páant ā niijátjeéhjeh, mujbai át jwáub ewep wut jī. Páant ā jwáub ewechah joinít, **“Mujbai chéneji ā ewat pínah jātih ‘Caandih wā jéihcan caá’, meém bíic peihcanni láa ma niijbípna caá”**, Jesús ā niijátjidih Pedro át náhninap wut jī. Pánih náhninit, Pedro búdí át jpuñap wut jī.

15

Maáh Pilato Jesússeh ā wáuh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

* 14:62 Dn 7.13 * 14:64 Lv 24.16

¹ Baáb jéenechah, sacerdotewā ī maáta, jwiít judíowā jwī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita maátabut īt míc wáac jubínap wut jī. Pánih míc wáac jubínit, Jesúsdiĥ ded pah ī chājat pínahdih īt míc wéhenap wut jī. Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdiĥ īt chéwat túttup wut jī. Ī chéw péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó īt ub bejat túttup wut jī. Pilato, Roma baácđih bóo, Judea baácđih moondih wutni āt jumap wut jī.

² Páant ī ub jubínachah ennit, Pilato Jesúsdiĥ nin pah āt niĳ úbh joyóp wut jī:

—¿Meém yoobópđih judíowā ī maáh niít? āt niĳíp wut jī.

—**Ma niĳát pah tigaá**, Jesús āt niĳ jepahap wut jī.

³ Pánihna, sacerdotewā ī maáta Pilatodih yeenit, Jesúsdiĥ yeejép īt naóh yacap wut jī.

⁴ Páant ī naóh yacachah joinít, nin pah Pilato Jesúsdiĥ āt niĳíp wut jī:

—¿Páant meemdih ī naóh yacachah joiná yuhna, ma jéih jepahcan niít? āt niĳíp wut jī.

⁵ Obohjeéhtih, Jesús āt jwúub jepahcap wut jī. Páant ā jepahcatđih ennit, Pilato búdí āt wáhi bejep wut jī.

Jesúsdiĥ ī mao yohat túttat

(Mt 27.15-31; Łc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶⁻⁷ Caán láa, Romanowā queét judíowādih ī maáh jumatđih íjnit, biguína judíowā Romanowādih īt míc mawap wut jī. Pánih míc maona, cāacwādih īt mao yohop wut jī. Páant ī mawachah, ī teonitji nemat muúboó dawá īt jumap wut jī. Barrabás wūt jumribat ĩjeéh nemat muúboó āt jumap wut jī. Pascua jummat pah Pilato biíc cāac nemat muúboó jumni, cāacwā ī bacaat túttnidih āpĳ bacanap wut jī.

⁸ Pánihna, cāacwā Pilato pebh jubínit, biíc nemnidih ā bacaat pínahdih īt úbúp wut jī.

⁹ Páant ī úbúchah joinít, Pilato queéđđih nin pah āt niĳ úbh joyóp wut jī:

—¿Yeéb judíowā ĩi maáhdih wā baca wāh jīih? ¿Caandih niít ĩi náahap? āt niĳíp wut jī.

¹⁰ Dawá cāacwā Jesúsdiĥ ī weñechah, sacerdotewā ī maátaboó caandih tabit íjina, īt mawat túttup wut jī. Pánihna, queét Jesúsdiĥ ī íjatđih jéihnit, cāacwā ī weñatđihbut jéihnit, Pilato queéđđih páant āt úbh joyóp wut jī.

¹¹ Obohjeéhtih, cāacwā Jesúsdiĥ ī náahachah yuhna, sacerdotewā ī maátaboó queéđđih jac wutnit, Barrabásboodih ā bacaat pínahdih īt jepahat túttup wut jī.

Páant ī jac wutuchah joinítji,

—ĳBarrabásđih caá jwī náahap! ĳCaandih jwiítđih ma baca wāhúú! Pilatodih cāacwā īt niĳ jepahap wut jī.

¹² —¿Yeéb judíowā ‘jwī maáh’, ĩi niĳniđih dedé tigaá wā chājbi? Pilato āt niĳíp wut jī.

¹³ —ĳCaandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat túttú! ĩt niĳ ĩaacáp wut jī.

¹⁴ —¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ā yéejatji, páant ĩi niĳíchah? Pilato āt niĳ úbh joyóp wut jī.

Obohjeéhtih, queét chah ĩt jwúub niĳ ĩaacáp wut jī.

—ĳCaandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat túttú! ĩt niĳíp wut jī.

¹⁵ Pánihna, cāacwā caandih ī íjcat pínah niĳná, Pilato Barrabásđih queéđđih āt baca wāhup wut jī. Pánih bacanit, soldadowādih momo jiwí chóo cóoh jumni tōpnajĥ Jesúsboodih āt puñat túttup wut jī. Pánih puñat túttnit, Pilato

caandih ãt ub bejat tútup wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ĩ mao yohat pínah niijná.

¹⁶ Páant ã ub bejat tútuchah joinit, Pilatoih muú díitna Jesúsdiĥ ĩt ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjĩh wapnit soldadowã ĩt múic wáacap wut jĩ.

¹⁷ Pánih múic wáacnit, Jesúsĥ yégueh jih bóo chóodih tóo dugnit, maáh ã dúwát pah jíghni dũni chóodih caandih ĩt yacap wut jĩ. Maáh ã dúwát júdu pah chájnĩt, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúsĥ wao dáhdih ĩt yacap wut jĩ.

¹⁸ Maáhdih ĩpĩ chájat pah Jesúsdiĥ nin pah ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—ĭMa túi jumúú! ĭMeém caá judiowã ĩ maáh! ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ.

¹⁹ Pánih deoh naóhnit, máa doóbhjĩh áih wao dáhdih maonit, ĩt coi jáhanap wut jĩ. Pánih mao coi jáhanit, maáhdih weñat pah Jesús pebh ĩt bódiĥa caj yoh ñajap wut jĩ.

²⁰ Páant niij deoh naóh péanit, dũni chóodih tóo dugnit, áih yégueh chóodihjeh ĩt jwúb yacap wut jĩ. Pánih yacnit, ĩt ub bac bejep wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ĩ mao yohat tút niijná. Pánih ub bejna, áih cruzdih bewat túttnit, ĩ mao yohat pínah jeéboó caandih ĩt ub bejep wut jĩ.

Jesúsdiĥ cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ ĩ mao yohat pínah jeéboó bejnit, Simón, Cirene baácđih bóodih ĩt jwááap wut jĩ. Simón Jerusalén tútchiboó juibina ãt chájav wut jĩ. Caán Simón ã wehboó jwíjeéh jumnit Alejandro, Rufojĩh ĩ jumna caá.* Pánihna, queét ĩ úp Simóndih jwááhnit, soldadowã caandih Jesúsĥ cruzdih ĩt bewat tútup wut jĩ.

²² Pánih bejnit, Gólgota wut jumapna ĩt juibinap wut jĩ. “Gólgota” niijná, “Wao lidíp jeé”, niijná ĩt chájav wut jĩ.

²³ Pánih caanná juibinit, mirra wut jumni macjĩh widnit, ĩ ub bejni jiwá iguĩh macđih Jesúsdiĥ ĩt tóihyop wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caan máđđih Jesús ãt bahcap wut jĩ.

²⁴ Túttimah, cruzboó Jesúsdiĥ ĩt péoh dodhdop wut jĩ. Pánih péoh dodh péanit, áih yégueh chóojidih “¿Deĩh tigaá ã jumbi?” múic niijnit, tíhwat júdnabitjĩh soldadowã ĩt yoh tíhwip wut jĩ.*

²⁵ Cheibitjeh nueve yeó ã jumuchah, Jesúsdiĥ cruzboó ĩt péoh dodhdop wut jĩ.

²⁶ ã yéejatđih naóhna, cruzboó áih wao cháĥ, nin pah ĩt niij daác búadhdop wut jĩ. “JUDIOWã ĩ MAÁH”, caán naadĩh ĩt niij daacáp wut jĩ.

²⁷ Chénewã ñumñitđihbut biĩh cruznadiĥ Jesús pebh ĩt péoh dodhdop wut jĩ. Biícđih ã jéihyemant bóo buwámant, biĩhdih ã wáyámant bóo buwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdiĥ ĩt péoh dodhdop wut jĩ.

²⁸ Jon játiĥ Dios naáwátđih naóh yapani ã daacátji biíc yoobó Jesús ãt yapap wut jĩ: “ Wútatđih yap yohnitjééh jumni caá’, cáacwã caandih ĩ niij jenah joibípna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

²⁹ Cruz pebh en yap bejnit Jesúsdiĥ nin pah yeejép ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ.*

—ĭEneéh buca! ¿Dioĩh muúđih yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muúđih jwúb chájni pínah niit?*

* 15:21 Ro 16.13 * 15:24 Sal 22.18 * 15:28 Is 53.12 * 15:29 Sal 22.7; 109.25 * 15:29 Mr 14.58; Jn 2.19

³⁰ Pánihni jamna, ¡caán ĩ péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jüúwá! ĩt niijíp wat jĩ.

³¹ Páant ĩ niiját pah sacerdotewā ĩ maáta, Dios ā watatdih bohénitbat bíic yoobó caandih nin pah ĩt niij deoh naáwáp wat jĩ:

—Caán bitadih túi teo wáacni jamna yuhna, caanjéh ā jéih míic teo wáaccan caá.

³² ‘Judíowā ĩ maáh caá’, niijná, cruzmant ā dei jüúwáchah enna, caandih jwĩ jepahbipna caá, ĩt niijíp wat jĩ.

Ājééh ĩ péoh dodhnitbat yeejép ĩt niijíp wat jĩ.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Jesús cruzboó ĩ péoh dodhni ā ñuhachah, yeó jáap tac yoobó ā dupúah bejep jĩ. Nihat baáboó dupú bejnit, bíic peihcanni horas táttimah, ā jwúub baáb jwúub bejep jĩ, páant mantih.

³⁴ Páant ā jwúub baabát pínah jãtihbit, Jesús nin pah āt niij wēp ñaacáp wat jĩ: “**Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wĩih Dios, wĩih Dios, dépanih tigaá weemdih ma éemp bej?” Jesús āt niij ñaacáp wat jĩ.*

³⁵ Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjĩh ñuhnit,

—Dios naáwátdih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ā chãjap, ĩt míic niijíp wat yuh jĩ.

³⁶ Bíic ĩjééh jamniboó ñáo ñah bejnit, páab chái déedih uhnit, bijni jiwá iguĩh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesúsdiĥ āt wái nomat túutup wat yuh jĩ.* Pániĥ wái nomat túutnit, caanjéh nin pah āt míic niijíp wat jĩ:

—¡Ā jamu naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ā jüúwáchah, jwĩ en jwuh jĩih, āt niijíp wat jĩ.

³⁷ Páant ā niiját táttimah, túbít ñaacnit, Jesús āt wunah bejep wat jĩ.

³⁸ Páant ā wunachahjeh, Dioĩh muú díitboó ĩ jãh yaĩhni búdí wúupni chóo yeo dei bejnit, chéne chóo pah āt chãwáp wat jĩ.*

³⁹ Caán ā wunachah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowā ĩ maáh nin pah āt niijíp wat jĩ:

—Yoobópdih nin Dios wúuh ta tigaá”, āt niijíp wat jĩ.

⁴⁰ Chibít yuápbít biquína yaádh Jesúsdiĥ ĩt en ñuhap wat jĩ. Queét yaádhjééh Mágdala tútchidih bóli María mit jamup wat jĩ. Bíih wili Mariabat mit jamup wat jĩ. Caánt José, ā úud Santiago ĩ ĩn mit jamup wat jĩ. Bíih wili Salomébat mit jamup wat jĩ.

⁴¹ Jesús Galilea baáboó ā jam jwahuchah, queét yaádh caandih teo wáacnit ĩt jamup wat jĩ. Pániĥna, Jerusalén tútchina Jesús ā bejchah, queét yaádh dawá bita yaádhbat ājééh ĩt péenap wat jĩ.*

Jesúh bácahjidiĥ ĩ yohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jwĩ chooát yeó jáap jãtih bóo, jwĩ chooát pínahdih jwĩ ámohni yeó jáapdih, Jesús āt wunap wat jĩ. Caan chéyeh tóo ñáh jüúwát pínah jãtih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúh bácahjidiĥ Pilatodih uábádiĥ āt bejep wat jĩ. Caán José jwiít judíowā jwĩ maátajeéh ā jamuchah, caandih bita maáta ĩpĩ

* 15:34 Sal 22.1 * 15:36 Sal 69.21 * 15:38 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 15:41 Lc 8.2-3

túi joyóp wut jī. Dios ā maáh jumát pínahdih túi páini āt jumap wut jī. Caán úumcanjeh, Pilatodih Jesúh báhahjidih úúbúdidih āt bejep wut jī, jwī chooát yeó jáap ā waadáchah, āih báhahji páantjeh cruzboó ā ñuhcat pínah niijná.

⁴⁴ Jesús jātih ā wunat doonádih joinít, Pilato āt joí wáhi bejep wut jī. Pánih joí wáhi bejnit, soldadowā ī maáhdih āt bid bojop wut jī. Ā pebh ā jwibínachah, nin pah caandíh āt niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Jesús wáat wunah bejnit beé? āt niijíp wut jī.

—Wáat wunah bejna beé, soldadowā ī maáh āt niij jepahap wut jī.

⁴⁵ Páant ā niij jepahachah joinít, Pilato āih soldadowādih Jesúh báhahjidih úb deyanit, Josédih āt wáhat táutap wut jī.

⁴⁶ Páant ā niiját joinít, túi baabní yégueh chóodih jīb chāj, cruzna jumapboó jwúub bejnit, Josédih Jesúh báhahjidih ī úb deya wáuhachah, āt úbap wut jī. Pánih ubnit, caán yéguehjīh pin péanit, jeedíh ī baadníj íitboó caandíh āt yohop wut jī. Yohnit, búdí jeé júdudih tóo pátú bejnit, caán íitdih āt nemep wut jī.

⁴⁷ Páant ā yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili Mariabut ĩt enep wut jī. Caánt María biíh José ĩn mit jumap wut jī.

16

Jesús ā boo pud jwúwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiit judiowā jwī chooát yeó jáap ā yapachah, tóo ñáh jwúwáchah, biíc peihcannit yaádh chej jumnidih jīb chājadh ĩt bejep wut jī, Jesúh báhahjidih ī ñáñat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili María Santiago ĩn, Saloméjīh, queét biíc peihcannit yaádh jīb chājadh ĩt bejep wut jī.

² Túttimah bóo yeó jáap baáb jeénechah, chej jumnidih úbnit, queét yaádh Jesúh báhahdih yohopji jeé íitboó ĩt bejep wut jī.

³ —¿Déhe tigaá jwiitdih jeé júdudih ī pátú yoh wáhi? queétjeh ĩt niij míc wehe bejep wut jī.

⁴ Pánih jwibína, José ā nemniji jeé júdu caán íit jwéejdih ā ñuhachah ĩt enep wut jī. Caán búdí júdu ā jumachah, cáacwā ī tóo pátú dodhdát pah āt lajap wut jī.

⁵ Pánihna, caán íitdih waád jwibínit, jáap behni pah jíghni ángeldih ĩt enep wut jī. Caán ángel túi baabní yégueh chóo duonít, ī jéihyepmant bóo buwámant āt chéudap wut jī. Caandíh ennít, búdí ĩt úumap wut jī.

⁶ Páant ī úumachah ennít, caán ángel queét yaáhdhíh nin pah āt niijíp wut jī: —Ñi úumca bojoó! ¿Yeébh Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó ñuhnit, wannijidih bid níit ñi chājap? Obohjeéhtih, ninjīh ā wihcan caá. Jáantjeh ā boo pud jwúwáp be. Caandíh ī cáagatjidih ñi eneé.

⁷ Úumcanjeh, ā bohénitdih naawádih ñi bejeé. Pedrodihbut ñi túi naawá chaáh. ‘Jáantjeh ā naawátji biíc yoobó Jesús yeebdíh Galilea baácna ā waóh bej páina caá. Caánboó caandíh ñi jwááhbiipna caá’, ā bohénitdih ñi niijí, ángel āt niijíp wut jī.*

⁸ Páant ā niijíchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé íitmant ĩt ñáo jwúub bejep wut jī. Ñáo jwúub bejnit, úumna, méménit, bitadih ĩt naóhcap wut jī.

Mágdala tútchidih bóli Mariadh Jesús ā jíghat
(Jn 20.11-18)

* 16:7 Mt 26.32; Mr 14.28

⁹ Chooát yeó jáap túttimah, Jesús boo pud jüóhniji Mágdala tútchidih bóli Mariadih át jwíih jígohop wut jī. Caánt siete nemépwā jumnihjidih Jesús ā booanih mit jumup wut jī.

¹⁰ Jesús ā bohénitji caandih ī jumúchah, Mariaboó caandih mi enatjidih queétdih naawádih mit jubínap wut jī.

¹¹ “Cristo át jwúub boo pud jüóh tabeé. Caandih weém wā enna be”, queétdih mitih niijp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant mi niijíchah yuhna, it joyáh bojop wut jī.

Chénewā Jesúsjeéh péenitdih ā jígohat

(Lc 24.13-35)

¹² Túttimah, chénewā Jesús wājeéh jibnitji muú wihcapboó ī jib bejehchah, Jesús queétdih át jígohop wut yuh jī. Obohjeéhtih, mácah ā jígohochah, jwíih beh encan yuhna, túttimah, caandih it beh enep wut jī.

¹³ Pánih beh enniti jwúub bejnit, ī chénewádih Jesús dih ī enatjidih it naawáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ī naawáchah yuhna, queétdihbut it joyáh bojop wut jī.

Áih túini doonádih ā bohénitjidih Jesús ā naawát túttat

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Túttimah, once ā bohénitji ī jeéméchah, queétdih Jesús át jígohop wut jī. Caán ā naawátjidih táí jenah joicán, jwúub booni bitadih ā jígohatdih ī naawáchah yuhna, ī joyáh bojatji júb queétdih át jühñup wut jī.

¹⁵ Pánih jüh péanit, queétdih nin pah át niijp wut jī: **“Nihat baácboó wíih túini doonádih nihat cāacwádih naawádih ñi bejeé.”***

¹⁶ Weemdih jepahnit, daabáát túttit, iiguipna ī bejat déejdih Dios ī yéejatdih ā yoh wuhbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdih Dios ā péeh chājachah, iiguipna ī bejbipna caá.

¹⁷ Det weemdih jepahnitboó wā wēpatjīh nin pah ī chājipna caá: Nemépwā cāacwāih bácahmant jumnitdih ī bacat túttipna caá. Mácah wéheatjīh ī wéheipna caá.

¹⁸ Maidih ī tewechah, ī chāacáchah yuhna, dedé ebépdih ī babhbachah yuhna, queétdih ā chühchan níit. Wunnitdih ī teo jáha uúbuchah, ī túi boobipna caá”, át niijp wut jī.

Jesús jeáboó ā púuh laab béjat

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Páant niij naóh péanit, jwí Maáh Jesús jeáboó át púuh laab béjep wut jī. Pánih púuh laab jubínit, maáh waadná, Dios ā jéihyemant bóo buwámant át chüudup wut jī.*

²⁰ Pánihna, Dios cāacwádih ā túi ubat pínah doonádih Jesús ā bohénitji nihat pehbboó naawádih it bejep wut jī. Pánih naóhnt, jwí Maáh queétdih ā teo wáacachah, ā wēpatjīh cāacwā ī jéih chājca naáhdih it chāj júutup wut jī. Páant ī chāj júutuchah, ā naawát dih jointboó, “Í naawát yoobópdih caá ā jumup”, niijnit, Diosdih it túi jepahap wut jī.

Páant bóojeh tiguaá weém Marcos wā daacát.

* 16:15 Hch 1.8 * 16:19 Hch 1.9-11

SAN LUCAS

Ā daác jwíhat

¹ Wā dée Teófilo, weém Lucas meemdíh bainí wā naóh daác bipna caá. Jwí cātíh Jesús ā chājatjidih dawá cāacwā ĩt daác jwíhip tají.

² Jesús ā cāac jumni yeó jáapdih púú ā péani yeó jáapna ājeéh jumnitji, ded pah ā chājatdih ennitji, ā naáwátidibut joinítji, jwítdih ĩ bohénap jí.

³ Páant ĩ bohéatdih joiníji weembút buu wā jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wā daác wūhuchah, ā túibipna caá”, wā níj jenah joyóp be.*

⁴ Páant níj jenah joinít, meemdíh wā daác wahna caá, ma joiníji doonádih táu yoobópdih ma jéihyat pínah níj ná.

Juan Daabáni ā cāac jummat pínahdih ángel ā naáwát

⁵ Jesucristo ā cāac jummat pínah jātíh, Herodes Judea baácdih moón ĩ maáh jum láa, Zacarías wāt jumni sacerdotē āt jumap wāt jí. Caán Abías wāt jumni sacerdotewā poómpdih bóo wāt jí. Yad Elisabetbut Aarón juima mit jumap wāt jí.*

⁶ Queét chénéwā Dios ā enechah, nihāt ā wutatjidih táu jepahnit ĩt jumap wāt jí.

⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wāt jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ĩt chājap wāt jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewā poómp Dioíh muúdíh ñahwat en daonít pínah ĩt túut nuumáp wāt jí.

⁹ Biíc yeó jáapdih sacerdotewā ĩpí chājat pah, Zacaríasdih ĩt níwip wāt jí, Dioíh muúdíh waadnít, chej jumnidih ā cáwat pínah níj ná.

¹⁰ Chej jumnidih ĩ cáwat horadih waad béjnit, ā cáwachah, tāahmant bóo tólihdih dawá cāacwā Diosdih uúbh páina ĩt chājap wāt jí.

¹¹ Zacarías chej jumnidih ā cáwachahjeh, Dios ā wahni ángel āt jígohop wāt jí. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant āt ñuhup wāt jí.

¹² Pánihna, Zacarías caandih en wáhi bejnit, búdí āt úumap wāt jí.

¹³ Páant ā úumuchah ennit, ángel caandih nin pah āt níj naáwáp wāt jí:

—Zacarías, ma úumca bojóo. Ma uúbatdih Diosboó āt joiná wāt be. Yeebdih ā táu chājachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumbipna caá. Caandih Juan ma wāt búudhdáp.

¹⁴ Ní wáuh ā cāac jumuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cāacwābut biíc yoobó ĩ wēibipna caá.

¹⁵ Dios ā enechah, caán oboh jumni nihcan níit. Ā ñíoni jumna, jiwá iguíh mac, pooni, poocannidibut ā babhcan níit. Beh wiliíh wadāh dítmah jum jawahna, Túini Espiritu ā wēpatdih ā bíboh bípna caá.*

¹⁶ Ma wáuh behna, dawá quíib buadnít judíowādih Diosdih ā jwúub jepahat túut bípna caá.

¹⁷ Dios ā wahni ā jūúwát pínahdih naóh waóhni pínah ā jumbipna caá. Dios ā wēpat búdí bíbohna, Elíasji ā wēp naáwátji pah mantih ma wáuhbut biíc yoobó wēp naóhni ā jumbipna caá. Páant ā naáwáchah joinít, behnitboó túut nuumnít, ĩ wehdih ĩ táu oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut nuumnít, táu

* 1:3 Hch 1.1 * 1:5 2Cr 24.10 * 1:15 Nm 6.3

chājnit ī jengah joyát pah muntih ī jwúb jengah joibpna caá. Pánihna, Cristo ā júwát pínah jātih, cāacwā túut nuúm páinit ī jumbipna caá, caandíh ī tái jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih át niijíp wut jī.*

18 Páant ā niijíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:
—¿Ded pah tígaa ma naáwát dih wā jéihbi? Weém behe caá. Wājééh bólibut beh wili caá, át niijíp wut jī.

19 —Weém Gabriel, Diosdih teo wāhni caá. Weém ájééh jumnidih ā wahap be, nin táini doonádih meemdíh wā naáwát pínah niijná.*

20 Wā naáwát dih ‘Yoobóp dih nihcan caá’, ma niij jengah joyát jíib, meém jéih wéhecani ma jum jwuhbipna caá. Wā niiját pah ā yapachahjeh, ma jwúb wéhebipna caá, páant muntih, ángel caandíh át niijíp wut jī.

21 Zacarías maatápdih ā jígohcah, tāahmant bóo tólih dih úubh páinitboó it náhni dahwanap wut jī.

22 Pánihna, jwúb bac júohnit, jéih naóhcanjeh, queétdih áih téihyajíh át jengah júut naáwáp wut jī. Á jéih wéhecah ennit, “Oo júmat déedih át en tagaa”, it niij jéihyep wut jī.

23 Túttimah, Zacaríaswā ī teo péanachah, áih muúboó át jwúb bejep wut jī.

24 Páant ā jwúb bejat túttimah, ájééh bóli Elisabet mit wadu jumap wut jī. Wadu jumnit, biicjīh bóo téihya widh mit míc júatcap wut jī.

25 Pánih wadu jum wēina, nin pah mit míc niijíp wut jī, “Weém weh wihcannihji tíc náah jumnihdih jígah ennit, Dios weemdíh át teo wáacap taga. Weemdíh newé weép át wuhap taga, cāacwā weemdíh yeejép dooná ī jwúb naohcat pínah niijná”, mit niijíp wut jī.

Dioh ángel Mariádih ā naáwát

26 Elisabet seis widh mi wadu jumuchah, Mariádih naáwát náahna, Dios áih ángel Gabrieldih át jwúb wahap wut jī. Pánihna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tútchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jī.

27 María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jī. José Davidji juma wut jī. Caán David judíowā ī chah maáh át jumap wut jī.*

28 Gabriel Mariádih naáwádih juibínit, nin pah caánt dih át niijíp wut jī:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jī.

29 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit joi wáhi bejep wut jī. Pánih joi wáhinít, caántjeh nin pah mit míc niij úubh joyóp wut jī: “¿Ded pah ā nihát pínahdih niij tígaa ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jī.

30 Páant mi niij jengah joyóchah, ángel caánt dih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—¡Ma úumca bojóo, María! Dios meemdíh búdí ā wēi enna caá.

31 Ded pah meemdíh yapat pínahdih naáwádih wā júohna caá. Meém wadu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cāac jumuchah, Jesús ma wāt búhdhdép.*

32 ‘Dios chah wēpni wúuh caá’, caandíh ī niijbípna caá. David juma jumna, David maáh ā jumátji pah Dios caandíh maáh ā waadábipna caá.

33 Pánihna, ma wúuh nihát judíowádih maáh ā jumbipna caá. Nihat bitadihbat maáh ā jumuchah, jwúb túut nuumní pínah ā wihcan niit, át niijíp wut jī.*

34 Páant ā niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úubh joyóp wut jī:

* 1:17 Mal 4.5-6 * 1:19 Dn 8.16; 9.21 * 1:27 Mt 1.18 * 1:31 Mt 1.21 * 1:33 2S 7.12,13,16; Is 9.7

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tigaá wā wudu jumbi? mit niijíp wut jī.

³⁵ —Túini Espíritu meemdih ā waadáchah, Dios ā wēpatjīh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wūáh túini, yéejat wihcanni ā jumbipna caá. ‘Dios wūáh caá’, caandih ī niijbípna caá.

³⁶ Ma dée wili, Elisabetbat beh wili yuhna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumbipna caá. Buu bíc peihcanni widhjuh judhna caá, caánt mi weh jummat pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji buu wudu caá buca.

³⁷ Dios nihat jéihni dedé ā buwacan caá, ángel Maríadih át niijíp wut jī.*

³⁸ Páant ā niijíchah joinít, María caandih nin pah mit niij jepahap wut jī:

—Weém Dioih wili caá. Ma niijátji pah weemdih ā yapa naáh, mit niijíp wut jī.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel át jwáub bejep wut jī.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ā niiját túttimah, María waícanjuh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jī. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjīh Judea baác jeé cātīh bóo tútchidih ít jumup wut jī.

⁴⁰ Pánihna, íih munná waád juibínit, Elisabetdih mit uábúp wut jī.

⁴¹ Caántdih mi uábúchah joinítjuh, Túini Espíritu mi weépdih ā weñanachah, tubit át wálinap wut jī. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espíritu búdei át weñanap wut jī.

⁴² María mi wūáh pínahdih ā jéihyanachah, búdei wēinit, nin pah Elisabet mit niij wēp naáwáp wut jī:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdih wēi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wūáhdihbut ā túi chājipna caá.

⁴³ Oboh jumnih wā jumuchah yuhna, wā Maáh ín pínah weemdih enedih ma juyáchah, bainí wā wēican caá.

⁴⁴ Ma wíhenachahjuh, wā weép wēina, ái wēp wálinap be.

⁴⁵ Pánihna, Dioih ángel ā naáwátji pahjuh ā yapat pínahdih jenah joiná, meemdih ā túi chājachah, bainí ma wēican níit, mit niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Maríabut nin pah mit wēi niij naáwáp wut jī: “Jwí Maáh Diosdih búdei wā wēina caá.

⁴⁷ Caán weemdih túi ubnidih bainí wā wēican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandih oboh teo wūhni wā jumuchah yuhna, jīgah ennit, weemdih át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát jumna, weemdih chah túini át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, nihat cāacwā, buu jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ā chah túi chājnih wut jī’, weemdih ī niijbípna caá.

⁵⁰ Det caandih jepahnitdih jīgah ennit, āpī teo wáacna caá. Jon jātih jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, páú túttimah jumnitdihbut ā teo wáacipna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ā wēpatjīh āpī chājap wut jī. Pánih chājnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niij jenah joinítidih teo wáaccan, búdei ā wēpatjīh át wah peetép wut jī.

⁵² Yeejépwā ī maáh wēpatdih át dúac wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niij jenah joinítidih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jī.

* 1:37 Gn 18.14; Jer 32.16,27 * 1:47 Is 61.10

- 53 Moh yéejnitdih túinidih át wáhp wát jī. Obohjeéhtih, dawá bíí dée bíbohñitboodih wáhcanejeh, bíáboó át wahap wát jī.
- 54 Jwiít caandíh teo wáhnit judíowádih jīgah ennit, át teo wáacap wát jī.
- 55 Bíic yoobó mántih jwí nwo Abraham á jaimenádh jīgah ennit, át teo wáacap wát jī. Pánih jīgah ennit, á teo wáacat pínahdih jwí nwo wájidih át naáwáp wát jī,* María mit niij wēi naáwáp wát jī.*
- 56 Pánih juibínihji Elisabetjeéh bíic peihcanni widh mit jum jwáhp wát jī. Túttimah, miíh tútchina mit jwáhp bejep wát jī.

Juan Daabáni á cāac jumat

- 57 María mi jwáhp bejat túttimahbit, Elisabet mit weh jumap wát jī. Newé weépdih mit túhp wát jī.
- 58 Miíh mū pébh jumnit mi déewábut Dios caántdih jīgah ennit á teo wáacat doonádih joinít, mijeéh búdí ít weñep wát jī.
- 59 Ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewádih caandíh quehli nah yapat chóodih ít bóodat tútup wát jī. Páant judíowá ípí chájap wát jī. Caandíh beheíh wátjeh ít búadhíhip wát yuh jī.*
- 60 Obohjeéhtih, páant í niijchah joinít, á ínboó nin pah mit niijp wát jī: —Zacariás nihcan caá. Juan caá á wát pínah, mit niijp wát jī.
- 61 —Obohjeéhtih, ñi déewá poómpdih Juan wát jumni á wihcan caá, cāacwā caántdih ít niijp wát jī.
- 62 Páant niij péanit, queét Zacariásdih téihyajíh ít júutap wát jī, “¿Dedé tigaá wát ma búadhbi?” niijná.
- 63 Páant í júutachah ennit, Zacariás áih téihyajíh daacát naadíh júut wábhñit, “Juan caá á wát”, át niij daacáp wát jī. Páant á daacáchah en wáhi bejnit, queét nihat ít joí yai ñúh bejep wát jī.
- 64 Pánih daácnajeh, wéhecanniji át jwáhp wéhenap wát jī, páant mántih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wát jī.
- 65 Pánihna, nihat í pebh jumnit búdí ít wáhi bejep wát jī. Páant á yapat doonádih joinít, nihat cāacwā, Judea baáboó jumni jeé cātih jumni tútchinadih moón ít míc wéhenap wát jī.
- 66 Pánih míc wéhenit, Dios caandíh á túi chájachah jéihñit, “¿Caán wébít ded pah chájni pínahna tigaá?” búdí ít niij jenah joyóp wát jī.

Zacariás Diosdih á wēi naáwát

- 67 Túini Espíritu Zacariásdih á weñanachah, á wēpatjíh nin pah Diosdih át niij wēi naáwáp wát jī:
- 68 “Jwiít judíowá jwíí wēini Diosdih búdí wā wēina caá! Jwiít áih cāacwádih teo wáacadih jéóhñit, chéonit panihñit jwí jumcat pínah niijná, nemépwá í maáh á wēpatdih á dáucbipna caá.
- 69-70 Jon játih Dios naáwádih naóh yapanitji nin pah ít niij daacáp tají: ‘Diosdih teo wáhni David juma chah wēpni jumna, jwiít áihwádih teo wáacñit, iiguípná jwí bejat déedih túi ubni pínahdih Dios á wahbipna caá,
- 71 jwiít dih eníhcannit í wēpatdih á dáucachah, jwí túi jumat pínah niijná.
- 72-73 Pánihna, jwí nwo wádih á naáwátji pahjeh mántih, jīgah ennit, jwiít dih á teo wáacbipna caá. Nin pah jwí nwo Abrahamjidih át niijp wát jī:
- 74 “Ma jaimenádh eníhcannit í wēpatdih wā dáucbipna caá, úmcanjeh, weemdíh í weñat pínah niijná.

* 1:55 Gn 17.7   * 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9   * 1:59 Lv 12.3

75 Pánihnna, nin baácboó jum jwahnit, wā enechah, táinitjeh wíhwā ī jumbipna caá”, Abrahamdih át niijíp wut jī, Dios naáwát dih naóh yapanit it niij daacáp tajī”, Zacariás Diosdih át niij wēi naáwáp wut jī.

76 Diosdih páant niij péanit, ā wūúhdih jwah nin pah át jwáub niij naáwáp wut jī:

“Wūúhú, jwī Maáh jwiít dih túi ubni pínah ā jūúwát dih naóh waóhni ma jumbipna caá. ‘Dios naáwát dih naóh yapani caá’, meemdih ī niijbipna caá.*

77 Jwiít áihwādih jwī yéejatdih yohnit, iiguipna jwī bejat déedih ā túi ubat pínahdih ma naóh bipna caá.

78 Jígah en teo wáacnit, jwiít dih túi ubni pínahdih Dios jeámant ā wahbipna caá, baabát panhipboó jwī jumat pínah niijná.

79 Wunatdih úmna, dupúát panhipboó jumntidih jiiát déedih ā wāh bipna caá, táini namádih ī jii en bejat pínah niijná”,* Zacariás át niij wēi naáwáp wut jī.

80 Pánihnna, Zacariás wūúh át behep wut jī. Dios ā túi teo wáacachah, caolih júúthni, caandíh túi jepahni át behep wut jī. Pánih behnit, judíowādih ā bohéat pínah jātih muú wihcapboó át jumar wut jī.

2

Jesucristo ā cāac jumat

(Mt 1.18-25)

1-2 María mi weh jumat pínah jātih, Cirenio Siria baác dih moón ī maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baác dih moondih wutni át jumar wut jī. Démoón cāacwā ī jumatdih jéihyat túut niijná, nihat cāacwādih íih wūtnadih át daacát túutur wut jī. Caandíh náahna, nihat cāacwādih ā daacni núodih át wahap wut jī. Páant ā chājat túutni yeó jáap ī jwíh wūt daacát yeó jáap wut jī.

3 Páant ā wūtuchah joinit, nihat cāacwā ī nūowāji ī cāac jumni tútchina yoobó wūt daacádih it bejep wut jī.

4-5 Josébut yad pínahjīh it bejep wut jī. María wudu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jī. Belén tútchidih Davidji át cāac jumar wut jī. Pánihnna, David juma jumna, José yadjīh Belén tútchina wūt daacádih it bejep wut jī.

6-7 Queét chénewā Belén tútchiboó juibnit, dawā cāacwā ī jumuchah, ūwat munná ā yáwachah, momo jiwíwā ūwat tólihboó Joséwā it ūwur wut jī. Caánboó jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit weh jumar wut jī. Pánih weh jum péanit, mi wūúhdih yéguéhjīh túi pin bojnit, momo jiwíwā jeémát yacat paihdih mit cáagap wut jī.

Ovejawādih en daonít Jesús dih enedih ī bejat

8 Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwéjdh ovejawādih en daonít íih ovejawādih en daoná it chājap wut jī.

9 Páant ī en dawáchah, Dioíh ángel queédih át jíghop wut jī. Pánih jíghonit, bádí ā yeh iiguíchah ennit, bádí it úmur wut jī.

10 Páant ī úmúchah ennit, ángel queédih nin pah át niij naáwáp wut jī: “iñi úmca bojóo! iñi joyoo! Bádí ní weñat pínah táini doonádih yeebdíh naáwádih

* 1:76 Mal 3.1 * 1:79 Is 9.2

jũohna caá wã chãjap. Caán doonádih joinít, nihát cãacwãbut búdí ĩ wẽibipna caá.

11 Butéh Daviíh tútchidih cãacwãdih túi ubni pínah ã cãac jumup be. Caán Dios ã wahni Cristo, nihát cãacwã ĩ maáh pínah caá.

12 Wã niijnídih ñi bid juyáchah, momo jiwíwã jeémát yacat paihdih yégueh chóojih pin bojni, ã lajbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ.

13 Ángel queétdih páant ã niijíchahjeh, dawã ángelwã ájeéh jíghonit, Diosdih nin pah ĩt niij wẽi naáwáp wut jĩ:

14 “ĭNihát jeáboó jumnit Dios wẽpnidih ĩ weñe naáh! ĭNin baácboó ã oinit ĩ túi jumna naáh!” ĩt niijíp wut jĩ.

15 Ángelwã queétdih páant niij naóh péanit, Dios ã jumupboó ĩt jwúub bejep wut jĩ. ĩJwúub bejat túttimahbitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ĩt múic niijíp wut jĩ:

—Chóbe, Belén tútchina Dioíh ángel jwiítidih ã niijátidih enjĩh, ĩt niijíp wut jĩ.

16 Páant niijnít, Belén tútchina wẽpép caandih enedih ĩt bejep wut jĩ. Pánih bej, caanná juibínit, María, José, wébitdihbut ĩt enep wut jĩ. Wébit momo jiwíwã jeémát yacat paihdih ãt lajap wut jĩ.

17-20 Pánih bid jainít, ángel ded pah ã niijátidih Maríawãdih ĩt naóh yapanap wut jĩ. Pánih en péanit, ĩh ovejawã pebhboó ĩt jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queétdih ã niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ĩt wẽi naáwáp wut jĩ. Nihát ĩ jwááhnitdihbut ĩt naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, cãacwã ĩt joí wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébitdih páant ĩ niijátjidih caántjeh búdí mipí jenah joyóp wut jĩ.

Dioíh muúboó Jesúsdih ĩ ub bejat

21 Jesús ã cãac jumniji ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewãdih áih quehli nah yapat chóodih ĩt bóodat túutup wut jĩ. Páant judíowã ĩpĩ chãjap wut jĩ.* Pánih bóod péanit, ã ĩn wudũ jumat pínah játih ángel ã niijátji pahjeh caandih Jesús ĩt wut búudhdup wut jĩ.*

22 Bíic widh túttimah, Moisés ã wutatji pah chãj péanit, mi wúúhdih Diosdih wúhat túut niijná, Jerusalénna ĩt ub bejep wut jĩ.

23 Pánih wáhnit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ã jumachah, weemdih ñi wúhuá. Caán wíih, weemdih teo wáhni pínah caá”,* Dios ãt niij wutup tajĩ.

24 Pánihna, Jerusalénna Dioíh muúdh juibí, jopwãdih jíib chãjnit, sacerdotewãdih ĩt wúhup wut jĩ, Diosdih ĩ cáo wúhat pínah niijná. Pánih chãjnit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Chénewã jopwãdih ñi wúhuá weemdih, jáap bácahdih bóodih túut muúmná”, Dios ãt niij wutup tajĩ. Pánih chãjna, ĩ weh jumat túttimah, nihát Dios ã wutatjidih ĩt chãj péanap wut jĩ.*

25 Caán láa Dios naáwãdih túi jepahni, Simeón wut jumni, Jerusalén tútchidih ãt jumup wut jĩ. Caán Diosdih túi wẽini jumna, Dios ã wahni judíowãdih túi ubni pínahdih páina ãt chãjap wut jĩ. Caandih Túini Espiritu ã wẽpat búdí ãt jumup wut jĩ.

26 Pánih jumna, nin pah caandih átát niij jéihyanap wut jĩ: “Ma wunat pínah játih Dios ã wahni Cristo, áih cãacwãdih túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ.

* 2:21 Lv 12.3 * 2:21 Lc 1.31 * 2:23 Ex 13.2,12 * 2:24 Lv 12.6-8

27 Pánihna, caandíh Dioíh munná Túini Espíritu át bejat túutap wut jī. Josewá Jesúsdi h ī ub waad béjehchah, Dios ā wutatji pah chājat túut niijná, Simeón queétdih át jwááap wut jī.

28 Pánih jwááhñit, Túini Espíritu caandíh ā jéihyanachah, wébitdih át ub túuhup wut jī. Ub túuhñit, nin pah Diosdih át niij wēi naáwáp wut jī:

29-30 “Maá, meém ma niijátji pahjeh míh cáacwādih túi ubni pínahdih ma wahnidih buu wā enna caá. Weém, meemdíh teo wāhñi, buu wā wunachah, ā túibipna caá, buca.

31 Nihat cáacwā ī enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwā iiguípna ī bejat déedih ā túi ubat pínah niijná.

32 Nin tiguaá nihat judíowā nihcannitdih ded pah Dios ā jumatdih ā jéihyabipna caá. Páant ā jéihyanachah, judío ā jumachah jéihñit, bitaboó míh judíowādih ī túi wēibipna caá”,* Simeón át niijíp wut jī.

33 Páant ā niijíchah joinít, Josewá búdí it wēi jenah joyóp wut jī.

34 Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ā túi chāja naáh”, niijnít, Mariádih jwuh nin pah át jwáub niij naáwáp wut jī:

—Nin wā naáwátdih ma túi joyoó. Nin wébit Dios ā wahní caá. Dawá judíowā caandíh ī náahcatji peéh ī buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowā caandíh náahñit, ī túi jumbipna caá. Caán Dios ā weñat pínahdih jéihyani ā jumachah yuhna, dawá caandíh yap yohñit, yeejép ī naóhñipna caá.

35 Nihat cáacwā ded pah ī jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébitdih át wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jīgahbipna caá, Simeón caántdih át niijíp wut jī.

36 Caanjñh beh wili Ana wāt jumnihbut mit jumap wut jī. Caántbut Dios naáwátdih naóh yapanih wut jī. Caánt Fanuelji nuúm, Aserji juimená poómpdih bóli wut jī. Caánt jáap beh tóahñih jumna, mit áa jumap wut jī. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohñit, mijeéh bóo át éemp wunup wut jī.

37 Pánih éemp wannih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohñit, Dioíh muá díitboó mipí jumap wut jī. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut jeémp jwahcan, Diosdih mipí wēi uúbh jáanap wut jī.

38 Caán horadih pohba Josewá pebhna mit juibínap wut jī. Pánih juibí, Jesúsdi h enna, Túini Espíritu ā jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jī. Dios ā wahní, queétdih túi ubni pínahdih judíowā ípí páñap wut jī. Pánihna, Jesús ī bidni ā jumapdih nihat queét páinitdih mit naáwáp wut jī.

Nazaret tútchiboó ī jwáub bejat

39 Josewá nihat Dios ā wutatji pah chāj péa, jwáub bejñit, Belén tútchidih it jam jwahup wut jī. Túttimah, Galilea baác ī jumñiji Nazaret tútchina it jwáub bejep wut jī.*

40 Í wááh túi behñit, caolih júatññijeh jumna, Dios ā weñat pínahdih át túi jéihyep wut jī. Pánihna, Dios caandíh túi wēi ennit, búdí át teo wáacap wut jī.

Jesús doce jópchi ā bíbohchah, Dioíh munná caandíh ī numah bejat

41 Oveja wááhdi h ī mao jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, paacánni pandihbut ī jeémp wēi láa, Dios ā wutatjidih jepahñit, nihat judíowā jópchi jumap pah, Jerusalén tútchidih ípí míic wáac juibínap wut jī. Jesús mánabut jópchi jumap pah Jerusalénna ípí aab béjep wut jī.*

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10 * 2:39 Mt 2.23 * 2:41 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

42 Jesús doce jópchi bíbohñit, caanbút ã mánajeéh ãt bejep wut jĩ.

43 Páñih juibínit, ĩ wēi jeémát ã beedéchah, ĩ chéenwã biícñih Josewã Nazaret tútchina ĩt jwáub dei bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, ã mána ĩ jéihcah yuhna, Jesús Jerusalénboojéh ãt chãwáp wut jĩ.

44 “Dawá jwĩ bejehah, jwĩ wáuh jwĩ déewãjeéh ã jumna nacaá”, ĩt niij jengah joyóp wut jĩ. Páant niij jengah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ĩtih bidíp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ĩt bid juicáp wut jĩ.

45 Páñih bid juicán, Jerusalén tútchina bididih ĩt jwáub bejep wut jĩ.

46 Jerusalénna jwáub juibínit, caanná ĩ wáuhñih búdí ĩt bidíp wut yuh jĩ. Chéne yeó jáap túi bid, biíh yeó jáapñih ĩt bid juyáp wut jĩ, buca. Dioíh muú díftna Moisés ã wutajñidih bohénit cátlh cháudñit, queétdih joiná, uábh joí enna ãt chãjap wut jĩ.

47 Beh joinít, ã túi jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ĩt joí wáhi bejep wut jĩ.

48 Páñihna, ã mána Dioíh muúná waád juibínit, caanná behnitjeéh ã cháuduchah ennit, queébtut búdí ĩt wáhi bejep wut jĩ. Páant ã chãjachah ennit, ã ĩn nin pah mit niij uábh joyóp wut jĩ:

—¿Wáuhá, dépanih tiguaá jwiítñih páant ma nih chãj? Ma joyoó, ma ĩbijñh meemdíh búdí jwĩ bidíp be. Meemdíh bid juicán, búdí jwĩ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jĩ.

49 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wã ĩpíh muúboó ã náahatñih chãjni wã jumatñih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih ãt niij jepahap wut jĩ.

50 Obohjeéhtih, ded pah ã niijátñih ĩt beh joicáp wut jĩ.

51 Caandíh bid joinít, Nazaret tútchina ĩt numah jwáub dei bejep wut jĩ. Caanná jwáub dei juibíniji behna, ã mánadñih ãpĩ túi jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ã chãjatñidih búdí mipĩ jengah joyóp wut jĩ.

52 Jesús túi jéihñijeh ãt behep wut jĩ. Páant ã jumuchah, Dios caandíh búdí ãt wēi enep wut jĩ. Cáacwábut biíc yoobó caandíh ĩt weñep wut jĩ.*

3

Juan Daabáni muú wihcapboó Dios naáwátñih ã naóh yapaat (Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1-2 Túttimah, Zacarías wáuh Juan behna, muú wihcapboó ã jumuchah, Dios caandíh ãt jwíh naáwát tútutap wut jĩ. Caán láa Roma tútchidñih moón ĩ maáh Tiberio César quince jópchi maáh ãt jumap wut jĩ. Poncio Pilato Judea baácdñih moón ĩ maáh ãt jumap wut jĩ. Herodes Galilea baácdñih moón ĩ maáh ãt jumap wut jĩ. Á uúð jeñé Felipe Iturea baácdñih moón, Traconite baácdñih moón biícñih ĩ maáh ãt jumap wut jĩ. Lisaniás Abilinia baácdñih moón ĩ maáh ãt jumap wut jĩ. Páant ĩ maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewá ĩ maáta ĩt jumap wut jĩ.

3 Caán láa, Juan muú wihcapboó ã jumuchah, Dios caandíh ãt naáwát tútutap wut jĩ. Páñihna, Dios ã naáwát tútutachah joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, ãt táoh naóh jibip wut jĩ. Nin pah ãpĩ niij naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chãjatñih cádahñit, túñiboodíh ñi túut numú. Páant ĩni túut numúchah, Dios ñi yéejatñih ã yohbipna caá. Páant ĩni chãjachah, yeebdíh wáð daabábipna caá, ñi yéejat yohat júutat pínah niijná”, cáacwáñih ãt niijíp wut jĩ.

* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4

4 Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ã chājat pínahdih āt niŷ naóh daacáp wut jī.

“Dios naáwátidih naóh yapani muú wihcapboó jumni nin pah ã niŷ ñaac bohébiŷna caá: ‘Jwī Maáh ã jūúwát pínah jātih ñi yéej chājatdih cádah, túiniboodíh túut nuumní, caandíh ñi túi páñaá.

5 Det jġah náah jumnitdih ã teo wáacbiŷna caá. Obohjeéhtih, det “Weém niŷat jéihni, dedé weemdíh juhdhat wihcan caá”, niŷ jenah joinítidih ĩ wēpatdih jwī Maáh ã dúuc wáibiŷna caá. Det biáboó jenah joinít ĩ jenah joyátidih ã yoobábiŷna caá.

6 Pániŷna, niŷat cáacwā yoobópdiŷ ĩ jenah joibiŷna caá, iiguípna ĩ bejatġi déedih Dios ã túi ubatdih ĩ jéihyat pínah niŷná’, ã niŷ naóhbiŷna caá”, Isaías āt niŷ daacáp wut jī. *(Is 40.3-5)*

7 Dawá cáacwā Juan pebhna ĩt juibínap wut jī, queétdih Juan ã daabáát pínah niŷná. Ā pebhna juibínitdih nin pah āpī niŷ naáwáp wut jī: * “ĶYeéb yeena caá ñi chājap! ĶMaiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úum jweihnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chājatdih ñi cádahícat jġib, Dios yeebdíh ã peéh chājachah, ñi jéih jweicán niŷ.

8 Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidiŷ Dios āt wēi enep wut jī. Pániŷna, ã juimená jwī jumachah, jwítdihbut ã túi wēi enna caá’, ñi niŷ jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, pániŷcan caá. Yeejé ñi chājachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamġi ã juimená pah nin jee dáhnadiŷ ã jéih túut nuumná caá.*

9 Wápchi mínah áih wápchidiŷ en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biqúí nahna yeejé ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadiŷbut ã pud yohbiŷna caá. Pániŷ péanit, caan náhdih, áih náatnadiŷbut ã cáo yohbiŷna caá. Páant ã chājat pah muntih, yeejé ñi chājachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbiŷna caá”, Juan āt niŷjġp wut jī.*

10 Páant ã niŷjġchah joinít, cáacwā Juandih nin pah ĩt niŷ úubh joyóp wut jī:

—ĶDed pah tigaá jwī túut nuumbí? ĩt niŷjġp wut jī.

11 —Ded chéne yéguéh chóo bíbohni yéguéh wihcannidiŷ ã wāhu naáh. Jeemát bíbohniŷat jeemát wihcannidiŷ ã wāhu naáh, queétdih āt niŷ jepahap wut jī.

12 Romanowā maáta ĩ úubát túutni dinerodiŷ úubh wāhniŷbut daabáát túut niŷná, Juan pebhna juibínit, nin pah ĩt niŷ úubh joyóp wut jī:

—ĶBohéni, jwíitboó ded pah tigaá jwī túut nuumbí? ĩt niŷjġp wut jī.*

13 —Ñi maáta ĩ wutap pah bóojeh ñi úubáp. Chah ñi úubátidih ñi cádahá, queétdih āt niŷjġp wut jī.

14 Biqúina soldadowābut caandíh nin pah ĩt niŷ úubh joyóp wut jī:

—ĶJwíitbut ded pah tigaá jwī túut nuumbí? ĩt niŷjġp wut jī.

—Biŷ pah bóonadiŷ en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cáacwādiŷ yee naóh úumanit, nemat muúboó bejġhcan ĩ jġib chājatdih ñipġi wutna caá. Páant ñi chājatdih ñi cádahá. Ñi tewat jġibdiŷjeh wēinit, ñi tewee, āt niŷjġp wut jī.

15 Niŷat judíowā Dios ã wahni queétdih túi ubni pínahdih ĩt bidip wut jī. Pániŷna, Juan páant ã niŷjġchah joinít, queétdjeh nin pah ĩt niŷ jenah joyóp wut jī: “ĶNin Dios ã wahni jwī páini naniŷ?” ĩt niŷjġp wut jī.

* 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:8 Jn 8.33 * 3:9 Mt 7.19 * 3:12 Lc 7.29

16 Obohjeéhtih, Juan queédih nin pah át niijíp wut jī: “Weém yeebdíh mahjīhjah wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni, chah wēpni ā jumna caá. Páant ā jumchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Caánboó mahjīh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ā wēpatdih búdí ā wūhbična caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniijīh ñi yeejatdih cáwat pah ā chājbipna caá, jwáub yéej chājíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná.

17 Trigo teoni panihni caá. Áih chóonadih caóh caj péanit, caán túibna yoobát dihjah wuh wáúhboó júi yacnit, áih muúboó ā ámohbična caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chóonaboodíh ā cáo yohbična caá. Páant ā chājat pah, wā túttimah jūóhni caandíh jepahnitdih ā túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodih iiguípna ā wahbična caá. Caán iigát dedé ā noón dūbcan níit”, át niijíp wut jī.

18 Páant niijnít, bíh naáwátjīhbut Juan cāacwādih āpī bohénap wut jī, túat nuumnít, iiguípna ī bejcat pínah niijná.

19 Galilea baác dih moón ī maáh Herodes ā úud Felipe áa Herodíasdih ā dúuc wái áa jumatji peéh Juan át jūihñup wut jī. Nihat bíh yeejép ā chājatjidihbut át jūihñup wut jī.

20 Páant ā niij jūihñatji jíib Herodes Juandih joíhcan, át nemat túatup wut jī. Pánih chājna, chah át yoób yéej bejep wut jī.*

Juan Jesús dih ā daabáat
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Nemat muúboó Herodes ā nemat pínah jātih, Juan cāacwādih ā daabánachah, Jesúsbut ā pebhna daabáat túatudih át jūibínap wut jī. Páant ā daabáat túttimah, Jesús Diosdih ā úubáchah, jeá át jéweah bejep wut jī.

22 Páant ā jéweah bejehah, jop pah jíghni Túini Espíritu jeámant dei jūóhni, caandíh át júi jaamáp wut jī. Páant ā júi jaamáchah, jeámant Dios Jesús dih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Meém wā wáúh, wā oini caá. Meemdíh búdí wā wēina caá, át niijíp wut jī.*

Jesús ā nuowā ī wūt
(Mt 1.1-17)

23 Túini Espíritu ā dei jūáwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohni, cāacwādih át bohé jwíhip wut jī.

Nit wut jī Jesús ā nuowā: “José ā wáúh caá”, cāacwā ī niij jenah joyóp wut yuh jī.

José Elí ā wáúh
át jumup wut jī.

24 Elíboó Matat ā wáúh
át jumup wut jī.

Matatboó Leví ā wáúh
át jumup wut jī.

Levíboó Melqui ā wáúh
át jumup wut jī.

Melqui boó Jana ā wáúh
át jumup wut jī.

Janaboó José ā wáúh
át jumup wut jī.

* 3:20 Mt 14.3-4; Mr 6.17-18 * 3:22 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

25 Joséboó Matatías ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Matatíasboó Amós ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Amósboó Nahúm ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Nahúmboó Ésli ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Esliboó Nagai ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

26 Nagaiboó Maat ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Maatboó Matatías ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Matatíasboó Semei ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Semeiboó Josec ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Josecboó Judá ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

27 Judáboó Joanán ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Joanánboó Resa ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Resaboó Zorobabel ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Salatielboó Neri ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

28 Neriboó Melqui ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Melquiiboó Adi ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Adiboó Cosam ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Cosamboó Elmadam ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Elmadamboó Er ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

29 Erboó Josué ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Josuéboó Eliezer ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Eliezerboó Jorim ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Jorimboó Matat ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

30 Matatboó Leví ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Levíboó Simeón ã wũúh
ãt jumɐp wut jĩ.

Simeónboó Judá ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Judáboó José ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Joséboó Jonam ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Jonamboó Eliaquim ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 31 Eliaquimboó Melea ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Meleaboó Mena ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Menaboó Matata ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Matataboó Natán ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 32 Natánboó David ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Davidboó Isai ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Isaiboó Obed ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Obedboó Booz ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Boozboó Sala ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Salaboó Naasón ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 33 Naasónboó Aminadab ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Arniboó Esrom ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 34 Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.
 35 Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jamup wut jĩ.

Serugboó Ragau ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Ragaubó Peleg ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Pelegboó Heber ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Heberboó Sala ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Salaboó Cainán ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
³⁶ Cainánboó Arfaxad ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Arfaxadboó Sem ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Semboó Noé ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Noéboó Lamec ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
³⁷ Lamecboó Matusalén ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Matusalénboó Enoc ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Enochoó Jared ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Jaredboó Mahalaleel ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Mahalaleelboó Cainán ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
³⁸ Cainánboó Enós ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Enósboó Set ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Setboó Adán ã wūúh
 ãt jumɤp wut jī.
 Adánboó Dios wūúh,
 ã jwíih chājniji,
 ãt jumɤp wut jī.

4

Nemépwā ī maáh Jesúsdih ã yéejathat
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹⁻² Juan Jesúsdih ã daabánachah, Túini Espíritu caandíh ã yáwachah, Jesús Jordán majmant ãt jwúub aab béjep wut jī. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh mué wihcapboó ãt numah bejep wut jī. Caánboó cuarenta yeó jáap ã jumuchah, Satanás, nemépwā ī maáh, caandíh átih yeejép chājat táutɤp wut yuh jī. Páant bóí yeó jáap caánboó jumna, Jesús jeémpan, nuugúp wanna ãt chājap wut jī.

³ Páant ã nuugúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah ãt niij naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, can jee dáhdih “Pan dah ma jumúú”, ma niijí, ãt niijíp wut jī.

4—Páant wā chājcan niít. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niíf daacáp tajī:

'Jeémátdihjeh pohba ī jeéméchah, cāacwāih caolih táí booni panihni ā jumcan niít', át niíf daacáp tajī, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdih át niíf jepahap wut jī.

5 Páant ā niíf jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiḥ Satanás át numah púuh laab bejep wut jī. Caán jeejina púuh laáb juibínit, niḥat cāacwā ī jummat yoobó Jesúsdiḥ át júutap wut jī. Niḥat bíicdih ñaáp jígoh, át buudáh bejep wut jī.

6 Pánih júutnit, nin pah caandíh át niijíp wut yuh jī:

—Niḥat baácboó jumnit ī maáh wēpat weemdíh wūhniji caá. Ded wā wūhíhndih wā jéih wūhna caá.

7 Pánihna, meém bódicha caj yoh ñajnit, 'Meém niḥatdih chah maáh caá', weemdíh ma niijíchah joinít, niḥat ī maáh wēpatdih meemdíh wā wūhbiḥna caá. Niḥat míih pínah ā jumbiḥna caá, Satanás Jesúsdiḥ át niijíp wut jī.

8—Páant wā chājcan niít. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niíf daacáp tajī:

'Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā watatdihjeh ma jepahaá', át niíf daacáp tajī, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niijíp wut jī.

9 Páant ā niiját túttimah, Jerusalén táтчina Dioíh muúboó Satanás Jesúsdiḥ át numah bejep wut jī. Dioíh muú jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiḥ át ñuḥat túutap wut jī. Pánih ñuḥat túutnit, nin pah át niíf naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūh jumna, meemdíh ā wapat pínahdih júutat túut niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé.

10 Davidji nin pah ā niíf daacátjidih ma táí náhninaá:

'Dios áih ángelwádh meemdíh ā en dawát túutbiḥna caá.

11 Pánihna, meemdíh ī jíponih teobiḥna caá, jee dáhboó míih jíthca ā buug lájcat pínah niijná', át niíf daacáp tajī, (Sal 91.11-12)

Satanás caandíh át niijíp wut jī.

12 —Páant wā chājcan niít. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niíf daacáp tajī:

'Ñi Maáh Dios ā niijátjidih "¿Yoobópdiḥ niít?" niíf jéihíhna, caandíh ñi chājat túutca bojoó', át niíf daacáp tajī, (Dt 6.16)

Jesús caandíh át niíf jepahap wut jī.

13 Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdiḥ cádh jwúub bejnit, ā jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdiḥ át páñap wut jī.

Galilea baácđih moondíh Jesús ā bohé jwíhah

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Páant Satanás ā chājat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espiritu búdí ā wēpatjīh át táoh bohé jwíhip wut jī. Páant ā bohéat doonádh cāacwā ít naóh peetéḥ wut jī.

15 Pánih táoh bohénit, judíowā ī bohéat muuná waadnit, queétdih áḥí bohénap wut jī. Páant Dios naáwátdih ā bohénachah, niḥat caandíh joinít ít wēi naáwáp wut jī.

Nazaret tútchiboó Jesús ā jwúub juibiát

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Pánih bohé jibnit, Nazaret, ā behni tátchina āt jwáub juibínap wut jī. Pánih jwáub juibínit, judíowā ī chooát yeó jáapdih, āpī chājat pah caanbút ī míc wáacat mūdih āt waadáp wut jī. Pánih waád juibí chúdnihi nāh nūh bejnit, Dios naáwát dih en naáwát túat níijná, naóhni ī nūhupna āt juibí nūhup wut jī.

17 Caanjīh ā juibí nūhuchah, Isaías ā daacni tólihdih it wāhup wut jī. Pánihna, caán tólihdih pah teonit, ā naáwát pínahdih bid jainit, nin pah āt níj en naáwáp wut jī:

18 “Wā Maáh Dios Túini Espírítu ā wēpatdih weemdih bádí ā wāhup be, cāacwādih wā teo wáacat pínah níijná. Pánih wāhni, jīgah náah jumnit panihnitdih āih túini doonádih ā naáwát túatup be. Chéonit panihnitdih ā watat pínah doonádihbut ā naáwát túatup be. Jéih encannitdih ā booaat túatup be, ī jéih enat pínah níijná. Nihat cāacwā wēcannit, yeejép yapnitdihbut ā teo wáacat túatup be.

19 Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jīgah ennit, cāacwādih bádí ā teo wáac jwíhbiapna caá’, weemdih ā níj naáwát túatup be, Isaías āt níj daacáp tajī”,
(Is 61.1-2a)

Jesús āt níjíp wut jī.

20 Pánih en naóh péanit, caán tólihdih jwáub nah teo, sacerdotdih jwáubanit, āt jwáub chúdup wut jī. Páant ā chājachah, nihat caánboó jumnit it en nūhup wut jī.

21 Pánih chúdni, Jesús queédih nin pah āt níj bohé jwíhip wut jī:

—Páant ā níj daacátji buu caá buca nī cātíh ā yapap. Weemdih caá páant āt níj daácjip taga, āt níjíp wut jī.

22 Páant ā túi naáwáchah joinit, nihat caandih wēi naóhna yuhna, bádí it wáhi bejep wut jī. Pánih wáhi bejnit, nin pah it míc níj wáhb joyóp wut jī:

—¡Joyó buca! ¿Nin José wáuhjeh nihcan níit? It míc níjíp wut jī.

23 Páant ī míc níj wáhb joyóchah joinit, nin pah Jesús queédih āt jwáub níj naáwáp wut jī:

—‘Cohniá, ma míc cohoó’, jwí míc níjāt pah weemdih nī níjmi nacaá. ‘Capernaum tátchiboó ma wēp chājat pah mantih ninjīh ma behni tátchiboobút biíc yoobó ma chājaá, Dios meemdih ā wahatdih jwí jéihyat pínah níijná’, weemdih nī níijná yuh caá.

24 Obohjeéhtih, nī joyó. Ded Dios naáwát dih naóh yapanidih ā pebh jumnitboó ípí joíhcan caá. Pánihna, yeéb weemdihbut biíc yoobó nī joíhcan níit.*

25 Dios naáwát dih naóh yapani Elíasjī jum láa, biíc peihcanni jópchi táí beéd, biíh jópchi tacdih mah buugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp wannit yaádh it jumap wut yuh jī.*

26 Obohjeéhtih, nī nuowā Diosdih ī jepahcatdih jéihnit, biíh baác dih bóli éemp wannahdih teo wáacat túat níijná, Dios Elíasdih āt wahap wut jī. Pánihna, Sidón tátchi pebh Sarepta tátchibitdih bólihdih āt teo wáacap wut jī.*

27 Dios naáwát dih biíh naóh yapani Eliseo jum láabut Israel baácboó dawá bácah moópnit it jumap wut yuh jī. Obohjeéhtih, nī nuowā Diosdih ī jepahcatdih jéihnit, queédih booaat túatcan, Naamán Siria baác dih bólihdih Eliseodih āt booaat túatup wut jī.* Páant caán láa ī jepahcat pah, buu yeebbút weemdih nī jepahcan níit, Jesús queédih āt níjíp wut jī.

* 4:24 Jn 4.44 * 4:25 1R 17.1 * 4:26 1R 17.8-16 * 4:27 2R 5.1-14

28 Páant ã niijíhah joinít, nihát caanjíh cháúdnit tubit ít íjíp wut jĩ.

29 Pánih íj ñah ñuh, Jesúsdi h teonit, í míic wáacat m̄m̄m̄ánt caandíh ít wái bac bejep wut jĩ. Nazaret tátchimant wái bac bejnít, tátchi jw̄ejdih bóo jeé túl̄hna ít ub bejep wut jĩ, caandíh too yoh yac bojat túut niijná.

30 Obohjeéhtih, Jesúsboó queéet cātíh tac p̄ud ñuhnit, biáboó át bejep wut jĩ.

Judiowā í míic wáacat m̄m̄boó nemép j̄m̄nidih Jesús ā booaat

(Mr 1.21-28)

31 Nazaret tátchimant Jesúsdi h í bacaat túttimah, Capernaum tátchina át dei bejep wut jĩ. Capernaum tátchibat Galilea baácđih bóo tátchi wut jĩ. Capernaum tátchina dei j̄ibínit, chooát yeó jáapđih judiowā í míic wáacat m̄m̄ná át j̄ibínap wut jĩ. Caán m̄m̄đih waád j̄ibínit, caanjíh j̄m̄nitđih Dios naáwátđih át bohénap wut jĩ.

32 Pánihna, ã wēp bohénachah, búdí ít joí wáhi bejep wut jĩ.*

33 Caanjíh cháúdnit biícđih, nemép j̄m̄nibat át j̄m̄p wut jĩ. Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít, nin pah át niij̄ ñaacáp wut jĩ:

34 —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tátchidih bóo j̄wiitđih tac b̄ugáca bojoó! ¿j̄wiitđih dedé tigaá ma chájbí? ¿Yoh bacanadih nit beé ma j̄úwúp? Weém meemđih wā jéihna caá. Dios ã wahní, chah túini caá meém, Jesúsdi h át niij̄ ñaacáp wut jĩ.

35 —¡Ma lai hca bojoó! ¡Caandíh cáđahnit, ma bac bejeé! Jesús nemépđih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niij̄ wutuchah joinít, cāacwā cātíh nemépboó caandíh đúo b̄m̄gnít, át bac bejep wut jĩ. Pánih đúo b̄m̄gná yuhna, caán newéđih át yéejacap wut jĩ.

36 Páant Jesús ā chájatđih nihát cāacwā búdí ít en wáhi bejep wut jĩ.

—¡En yuh buca! ¡Á naáwát wēpép caá! ¡Á naáwáchahjeh, nemépwā yuh buca caandíh í jepahna caá! ít míic niijíp wut jĩ.

37 Jesús páant ã chájatđih nihát Capernaum tátchi pebh j̄m̄nit ít míic naóh peetép wut jĩ. Búdí át wūt yáanap wut jĩ.

Simón Pedro ā ch̄hđih Jesús ā booaat

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Páant ã chájat túttimah, judiowā í míic wáacat m̄m̄m̄ánt Jesús wā ít bac bejep wut jĩ. Bac bejnít, Simóníh m̄m̄ná ít j̄ibínap wut jĩ. Caanná í waád j̄ibínachah, mi índih tubit ā pahachah, Simón áa Jesúsdi h mit naáwáp wut jĩ. Páant tubit ā pahachah, mit lajap wut jĩ. “Caántđih ma booanaá”, caán m̄m̄đih j̄m̄nit Jesúsdi h ít niijíp wut jĩ.

39 Páant í niijíhah joinít, Jesús mi pebh j̄ibí ñuhnit, “Ma yayaá”, pahatđih át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíhahjeh, pahat át đúucap wut jĩ. Páant ã đúucachah, ñah ñuhnit, í jeémát pínahđih mit cáagap wut jĩ.

Dawá w̄m̄nitđih Jesús ā booaat

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Too ñáh j̄úwúchah, dawá tubúp ch̄hđihđih Jesús pebhna ít ub j̄ibínap wut jĩ. Dawá máchah wunat queéđih át j̄m̄p wut jĩ. Nihát í ub j̄ibínit w̄m̄nitđih Jesús át teo jáha booanap wut jĩ.

41 Dawá nemép wáđihbat át bacat túutap wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah,

—¡Meém Dios w̄úh caá! tubit ít niij̄ ñaacáp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queéđih j̄aihñit, “Dios ã wahní caá”, át niiját túutcap wut jĩ.

* 4:32 Mt 7.28-29

Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat

(Mr 1.36-39)

⁴² Daa jãúwáchah, ã ípdih úábát túut niijná, Jesús cãac wihcapboó át bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, cãacwã caandíh bid bejnit, ít jwãááp wut jĩ. Jwãáhnit, caandíh íjeéh jumat náahna, ít chãwát túutap wut yuh jĩ.

⁴³ —Ñijeéh wã jéih chãocán caá. Bíih tátchinadih moondíhbut Dios ã maáh jumat doonádih weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ã wahap be, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁴ Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judíowã í míc wáacat muhá waadní, Jesús ãpĩ bohénap wut jĩ.

5

Queéj júut maonitdih ãjeéh Jesús ã bejat túutat

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Bíih yeó jáap, Jesús Genesaret íim jwéejdih ñuhnít, dawá cãacwãdih Dios naáwát dih naóhna át chãjap wut jĩ. Caán ã bohéátdih búdí jóíhna, Jesús dih ít too péenap wut jĩ.

² Páant tabít caandíh í tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chónonadih át enep wut jĩ. Caanjíh queéj júut maonít í aabní chónona át pahap wut jĩ. Queét íih jááj chónona pebh íih ñhonádih chocna ít chãjap wut jĩ.

³ Pánihna, bíic chóodih Jesús át waadáp wut jĩ. Caán chóo mínah Simón wut jĩ ã wát. Caán chóodih waadní, “**Weemdíh chibít ma too púud baca pahanaá**”, át niijíp wut jĩ. Páant ã too púud baca pahanachah, Jesús caán chóodih cháudnit, cãacwãdih át bohénap wut jĩ.*

⁴ Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ:

—Íim tac yoób púud bac bejnit, queejwãdih mawat túut niijná, ñíih ñhonádih ñi yoh báhanaá, át niijíp wut jĩ.

⁵ —Bohéní, nihat chei jwí júut mawachah yuhna, queejwã í wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíih ñhonádih jwí yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant niij péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íih ñhonádih ít yoh báahanap wut jĩ. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwã waadná, íih ñhonádih boloh wáina ít chãjap wut jĩ.*

⁷ Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĩ: “jwítdih ñi teo wáac júúwá!” át niijíp wut jĩ.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwãdih ít ub yac yáwanap wut jĩ. Dawá queejwã jumna, íih jááj chónona át daábíhip wut jĩ.

⁸⁻¹⁰ Páant dawá queejwãdih ennit, Jesús ã wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumap wut jĩ. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meém chah wēpni, táini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wã úumachah, bíaboó ma bejeé, át niijíp wut jĩ.*

—jMa úumca bojoó! Bũ meém queejwãdih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wã túut nuumácha, queejwãdih ma bidat pah muntih, cãacwãboodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhípná caá, weemdíh jepahna, wíihwã í jumat pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1 * 5:5 Jn 21.3 * 5:6 Jn 21.6 * 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5

Simón ã ãumat biic yoobó ã pej jumnitbut it ãumap wat jĩ. Santiago, Juan wat jĩ ã pej jumnit. Queét chénewã Zebedeo weh wat jĩ.

11 Pánihna, jwáub ñáan juibínit, queét nihat ñih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh it bejep wat jĩ.

Bácah moópnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesús biih tútchiboó ã jumachah, bácah moópni ã pebh át juibínap wat jĩ. Pánih juibíni Jesúsdi ennit, ã wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át niú wáábup wat jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wat jĩ.

13 Páant ã niijíchah joinít, Jesús caandih teo jáhanit,

—júu! Wēínit, meemdíh wã booana caá, át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, moopát nihat át ñuumáh bejep wat jĩ.

14 Pánihna, Jesús caandih nin pah át wēp niú naáwáp wat yuh jĩ:

—Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedih míih bácah ã jwáub ñuumátidih júutudih ma bejeé. Moisés ã watatji pah sacerdotewã ñi cáo wúhat pínah niijná, chéne jopwádh ma wáhuá, Dios meemdíh ã booaatjidih ñi jéihyat pínah niijná,* át niijíp wat jĩ.

15 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwádh át naóh peetép wat jĩ. Páant Jesús ã chájat dooná chah át wüt yáanap wat jĩ. Caán doonádh joinít, ã naáwátidih joyát túut niijná, ñi wunatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ñpĩ wáac juibínap wat jĩ.

16 Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, ã ñipdh wáábúdh ñpĩ bejep wat jĩ.

Jéih yoocannidih Jesús ã booaat

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Biih yeó jáap Jesús cáacwádh ã bohénachah, fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénitbut it joí cháudup wat jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnit, itát juibínap wat jĩ. Jesús ã bohénachah, dawá joiná it chájap wat jĩ. Dios cáacwádh booaat wēpatbut Jesúsdi búdeí át jumap wat jĩ.

18 Páant ã bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojh Jesús pebh ítih beo waad béj jwejhíp wat yuh jĩ.

19 Obohjeéhtih, dawá muedíh ñi yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandih it beo púuh laab béjep wat jĩ. Pánih púuh laáb juibínit, biquína jeé naanádh wá jwej, íit chájnit, jéih yoocannidih ã lajat chóojh Jesús pebh it cádah deyanap wat jĩ.

20 Pánihna, caán ã booaat wēpatdih ñi jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Ma yéejatdih wã yohna caá, át niijíp wat jĩ.

21 Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã watatjidih bohénit, fariseowábut íjnit, queétjeh nin pah it niú jenah joyóp wat jĩ: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niú yeena caá ã chájap”, queétjeh it niú jenah joyóp wat yuh jĩ.

22-24 Páant ñi niú jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niú naáwáp wat jĩ:

* 5:14 Lv 14.1-32

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niŷ jenah joí? ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niŷíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niŷ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac cháí bejeé’, wā niŷíchah, caán ā bejечah ennit, wā niŷát yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wā bíbohathidih ñi jéihbipna caá. Weém nihat cáacwā úud jeñé, Dios ā wahni nin baácdih moondíh jéih booanít, í yéej chájatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niŷná, nin pah wā cháŷ júatbipna caá, Jesús queétdih át niŷíp wat jī.

Páant niŷ péanit, jéih yoocannidih nin pah át niŷíp wat jī:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muúboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh át niŷíp wat jī.

²⁵ Páant ā niŷíchahjeh, nihat í enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ā ñajat chóodih ubnit, áih muúboó át jwúub bac bejep wat jī. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wat jī.

²⁶ Páant ā bac bejечah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queétdih bíic yoobó Diosdih í wēi naáwáp wat jī.

—¡En yah búca! Búdí náhníat pínahdih buú jwí enna caá, ít míic niŷíp wat jī.

Jesús Levídih ā júúwát tútat

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Pánihat túttimah, Jesús wā caán tútchidih jumnitji bac bejnit, bíih tútchina ít bejep wat jī. Caán í bejni namá jwéjdh Levi wát jumni ā tewat tólihboó át chúudup wat jī. Caán Romanowā maáta í úubát túttni núodih úubh wáhní át jumup wat jī. Pániha, Levídih ennit, nin pah caandíh Jesús át niŷíp wat jī:

—Wájeéh ma pée júúwá, át niŷíp wat jī.

²⁸ Páant ā niŷíchah joinít, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh át bejep wat jī.

²⁹ Pánihat túttimah, Levi áih muúboó Jesús wádhíh át numah jeémép wat jī. Caán ā nihat pah dawá núodih úubh wáhnítdih, bita ā chéenwádhíbut át numah jeémép wat jī.

³⁰ Páant Jesús wā íjeéh í jeéméчah ennit, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut queétdih ít íjip wat jī. Íjnit, Jesús ā bohénitdih nin pah ít niŷ júihñup wat jī:

—¿Dépanihna queét dinero numnítjeéh, yéej cháŷnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi cháŷ? ít niŷíp wat jī.*

³¹ Páant queétdih í niŷíchah joinít, Jesúsboó nin pah át niŷ jepahap wat jī:

—Tabúp cháúhcannít cohndih ípí bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh í bidip.

³² Pánihat pah ‘Weém yéejat wíhcanni caá’, niŷ jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jġahnit, wā túut nuúmíhna caá’, niŷ jenah joinít caá teo wáacni pínahdih í bidip. Pániha, ‘Yeejépwā caá jwúú’, niŷ jenah joinítjeh teo wáacadhí wā júúwáp be, í yéej cháŷatdih jġahnit, táiniboodíh í túut numát pínah niŷná, Jesús át niŷíp wat jī.

Jeémp jwúhcatdih Jesús dīh í úubh joyát

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Páant queétdih ā niŷát túttimah, queét Jesús dīh nin pah ít jwúub niŷ úubh joyóp wat jī:

* 5:30 Lc 15.1-2

—Dios ã wutat pah jwĩ nuowã ãpĩ jeémp jwuhcap jĩ. Juan ã bohénitbut, fariseowã ã bohénitbut páant ã chãjna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ã jeémp? It niij wábh joyóp wut jĩ.

³⁴ —Nin pah caá ã jumup: Téihya chéoni ã numah jeémpnit bíicdih ã jum jwuhchah, jġahcan, ģpĩ túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wãjeéh jum jwuhna, wã bohénit ã túi wēi jeémpna caá.

³⁵ Obohjeéhtih, bita caandih ã ub bejat túttimah, ã chéenwã jġahnit, ã jeémp jwuhcan niit. Pánihat pah bita weemdih ã ub bejat túttimah bácah, wã bohénitjeéh wã wihcah, queébut ã jeémp jwuhcan niit, Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ.

³⁶ Ded pah jwĩ jeémp jwuhcatdih jwĩ nuowã ã wutatdih, ãih jáap bohéátjġh fariseowã ã widihichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwáub niij bohénap wut jĩ:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojġh máa yégueh chóodih nah wai búudhdát ã náahcan caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandih ñi chocat túttimah, jiint bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá, jwĩ nuowã ã naáwátjġdih, wĩih jáap bohéátjġh wid naóhcat caá náahap.

³⁷ Pánihat dée, pah jwuhcanni iguĩh macdih nuñúp chóojġh ã chãjniji máa wuh wúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wuh wúh jéih yáuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta búud tãgaá.

³⁸ Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguĩh mac, caandih yáacni chóobut ã túi jambipna caá.

³⁹ Obohjeéhtih, ded máa iguĩh macdih ã babhbat túttimah, pah jwuhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah túini beé’, ã niijbípna caá. Pánihat pah cáacwã wã jáap bohéátjġh náahcan, ‘Jwĩ nuowã ã bohéátjġiboó chah ã túyup be’, ã niijbípna caá, Jesús queétdih át niijjip wut jĩ.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ã chãjat pínahdih Jesús ã bohéat (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Bíic chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úacnit, ãih chóodih jéque yohnit, it jeémp bejep wut jĩ.*

² Páant ã chãjachah ennit, biquína ģjeéh bejnit fariseowã ģijnit, Jesús dġh nin pah it niij jũhñup wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ã teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá ã chãjap, it niijjip wut jĩ.

³⁻⁴ Páant ã niijíchah joinit, “Wã bohénit ã yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Davidji ã bohénit bíicdih nuugúp wanna, Dioĩh muñná waadnit, sacerdotewã Diosdih ã wãhniji pandih át jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbut át wũhup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ã jeémát pínah át jumup wut jĩ. Dios watna, bitadih caán pandih át jeémát tútcap wut jĩ. ¿Davidwã páant ã chãjatjġdih Dios naáwátjġh ã daacni nuodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ã jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chãjcan beé’, át niijcáp

* 6:1 Dt 23.25

tajl. *Pánihat pah, bæ nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbut Diosdih i yap yohcan caá.*

⁵ Weém, nihát cáacwã úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah i chãjat pínahdih wã jéih watna caá, Jesús queét dih át niijíp wat jì.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Biíh chooát yeó jáapdih Jesús judíowã i míc wáacat mæuná waadnit, ã bohénachah, caandih joinit cáacwã cãtíh téihya ágahni át jumup wat jì. Áih jéihyepmant bóo muj nah át ágahap wat jì.

⁷ Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowābut Jesús dih it en ñunúp wat jì. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã booaachah, caandih naóh yacat túut niijná, eníhna it chãjap wat jì.

⁸ Oboheéhtih, Jesús páant i jenah joyát dih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp wat jì:

—Ñah ñuhnit, nit cãtíh ma juí ñuhú, át niijíp wat jì.

Páant ã niijíchah joinit, ñah ñuhnit, queét cãtíh át jubí ñuhup wat jì.

⁹ Pánihna, caandih naóh yaquíhmitdih nin pah át niij úubh joyóp wat jì:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiitdih ded pah tigaá ã wat? ¿Túí chãjatdih níit ã watup? ¿Yeéjép chãjatdih níit ã watup? ¿Wannidih ã booaat túut níit? ¿Cãacdih ã mao yohat túut níit? Jesús queét dih át niijíp wat jì.

¹⁰ Páant niijnit, i jepahatdih pãina, Jesús queét nihát dih át en behep wat jì. I jepahcah ennit, téihya ágahniboodih nin pah át niijíp wat jì:

—Míih téihyadh ma yoo dæwú, át niijíp wat jì.

Páant ã niijíchah joinit, áih téihyadh át yoo dæwúp wat jì. Páant ã yoo dæwúchahjeh, áih téihya át táyah bejep wat jì.

¹¹ Oboheéhtih, queét Jesús dih naóh yaquíhmitboó caandih ã booaatdih ennit, búdí it iijip wat jì. Pánih íjnit, nin pah it míc niij úubh joyóp wat jì: “¿Ded pah tigaá caandih chãjat náah?” it míc niijíp wat jì.

Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ã ñíwat
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Pánihat túttimah, biíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih úubú dih át bejep wat jì. Nihat chei át úubh daa júúwúp wat jì.

¹³ Daanachah, ã naáwát dih jói péenitdih bid bojnit, doce ã bohé bejnit pínahdih át ñíwip wat jì, áih dooná dih naóh nit i jumat pínah niijná.

¹⁴ Nit wat jì ã ñíonit: Simóndih ñíonit, Pedro ã wát át béudhdup wat jì. Simón úud Andrés dihbut át ñíwip wat jì. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás dihbut át ñíwip wat jì. Biíh Santiago Alfeo wáúhdih ñío, biíh Simón Celote poómpdih bóodih ñío,

¹⁶ Judas biíh Santiago wáúhdih ñío, Judas Iscariote Jesús dih eníhcannitdih duó wáini pínahdihbut át ñíwip wat jì.

Dawá cáacwãdih Jesús ã bohéat
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Pánih ñío péa jwúub dei júóhnit, jeé ñaj yacapboó át chão ñáuhup wat jì. Páant ã chão ñáuhupboó ã naáwát dih dawá jói péenit jum, dawá bitabut it jumup

wat jī. Queét jumnit Judea baácđih moón, Jerusalén tátchidih moón, búdí māj jwéeđđih jumni Tiro tátchi, Sidón tátchidih moonbút ít juibínap wat jī,

18 Jesús ā bohénachah joyát túat niijná, ī wunatnadihbut ā booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut ít juibínap wat jī, nemépwāđih ā bacat túat pínah niijná.

19 Booaat túat niijná, queét nihat Jesúsđih ít juibí tewíhip wat jī. Caandíh ít juibí teonitđih ā wēpat ā cháúúchah, nihat ít boonap wat jī. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut ít túi jumap wat jī, buca.

*Dioh cāacwā ded pah ī jumap pínahđih ā bohéat
(Mt 5.1-12)*

20 Jesús ā bohénitđih ennit, nin pah queétđih át niīj bohénap wat jī:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatđih bidnitđih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebđih ā teo wáacđipna caá, Dios ā maáh jumapboó ní túi jumap pínah niijná.

21 “Yeéb buu nuugúp wunnit panihnitđih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebđih ā teo wáacđipna caá, wud jumnit pah ní túi jumap pínah niijná.

“Buu yeéb jūnítđih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacđipna caá, ní túi weñat pínah niijná.

22 “Weém nihat cāacwā úud jeñéđih ní jepahat jíib bita yeebđih eníhcan, yeejép naóhnit, íh poómpmant ī bacanachah, Diosboó yeebđih wēi ennit, ā teo wáacđipna caá.*

23 Páant ní yapachah yuhna, caandíh ní cáđahcatji jíib Dios pebhboó ní juibínachah, táinidih ā wéhat pínahđih jenah joinít, ñaáp ñahnit, búdí ní weñéé. Pánih chájnit ī nuowābut Dios naáwátđih naóh yapanitjídih bíic yoobó yeejép ít chájap wat jī. Páant queétđih ā yapat pahjeh muntih yeebđihbut yeejép ā yapachah yuhna, ní weñéé.*

24 “Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohnit, Dios ā teo wáacatđih bidcannit, buu nin baáboó jumna pohba ní wēina yuh caá. Túttimah, Dios ā peéh chájachah, búdí moh yéejnit ní jumbipna caá.

25 “Bita yeebbút buu dedé ní náahatđih bíbohnit, wud jumnit panihnit ní jumna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ā peéh chájachah, tub nuugúp wunnit panihnit, búdí moh yéejnit ní jumbipna caá.

“Bita yeebbút ní weñat pínahđihjeh chájnit, buu búdí wēi jwahnitji, Dios ā peéh chájachah, búdí ní juibínna caá.

26 “Diosđih jepahcannitboó yeebđih ít túi wēi naáwáchah, ní túi chája chaáh! Pánihat dée pah jon jātih ī nuowābut ‘Dios naáwátđih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhnitboodíh ípí túi wēi naáwáp wat jī. Pánihna, ní túat nuumcáh, Dios yeebđihbut ā peéh chájbipna caá”, Jesús queétđih át niijíp wat jī.

*“Yeebđih eníhcannitđih ní túi oyoó”, Jesús ā niīj bohéat
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemđih joinítđih nin pah wā naóhna caá: Yeebđih eníhcannitđih oinit, ní túi chája.

28 “Meemđih yeejép ā yapa naáh’, yeebđih niijnítđih, ‘Dios meemđih ā túi chája naáh’, ní niīj jwáuhbanaá. Yeebđih yeejép chájnitđih, Diosđih ní uábú, queétđih ā teo wáacat pínah niijná.

* 6:22 1P 4.14 * 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

29 Yeebdíh íjnit, biíc bawá péo tíbdih maonidih, biíh bawámantbut ñi jéutá, mawíhna, á jwáub mawat pínah niijná. Ñíih cúbuh jweyát chóodih dáuc wáinidih, á náahachah, ñíih japih bóo chóodihbut ñi wáhuú.

30 Ded moh yéejni á náahatdih á wúbúchah, ñi wáhuú. Ded ñíih bíí déedih dáuc wáinidih, ñi jwáubaat tautca bojoó.

31 Bita yeebdíh í tui chájat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi tui chájaa. Queét yeebdíh í tui chájach yuhna, yeéboó queétdih ñi tui chájaa.*

32 “Yeebdíh oinidih ñi oi jwáubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéhcannitboó queétdih oinidih ñi ipí oi jwáubana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeéboodíh bitadih oyat caá náahap.

33 Yeebdíh tui chájnitdih ñi tui cháj jwáubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéhcannit biíc yoobó í chájna caá.

34 ‘Wá wayát pah bóo á jwáubabipna caá’, niij jenah joinít, núodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwá yuhna, bitadih páant ipí wainá caá.

35 Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannidih ñi oyoó. Í tui cháj jwáubaat pínahdih bidcanjeh, táinidih ñi chájaa. Núodih náahnit í wúbúchah, í jwáubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaa. Pánih chájna, Dios weh ñi jumúchah, ‘Ma tui chájna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini á wáhbipna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcánnidih, yeejé chájnitdihbut Diosboó á tui chájna caá. Páant á chájat pah biíc yoobó ñi chájat pínahdih yeebdíh á watna caá.

36 Dios jwí íp yeebdíh jígh ennit, á teo wáacat pahjeh muntih, yeebbút bitadih jígh ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át niijp wat jí.

*“Yeejépwá caá”, bitadih niij jáhcat
(Mt 7.1-5)*

37 “ ‘Meém yeejé caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejé caá’, á niijcán niit. Bitá í yeej chájachah, ‘Meemdíh peéh chájat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó áta niij tágaá. Bitá í yeejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnica, Diosbut ñi yeejatdih á náhnican niit.

38 Bitadih ñi tui wáhuú. Ñi tui wáhuachah, Diosbut yeebdíh á tui wáhbipna caá. Búdí béguépdih becchidih jui cáj waó bíí chájat dée á wáhbipna caá. Ded pah yeéb bitadih ñi wáhat pah bóojeh muntih, Diosbut yeebdíh á wáhbipna caá.

39 ‘Jéih encanni biíh jéih encannidih á duó wáyachah, íit jumupboó bejna, queét chénat pah biícidih í buug yácbipna caá’*.

40 Jáap bohéni caandíh bohéni chah á jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihát á jéihyát pínahdih á bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó á jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadih duó wáihna, wá naáwátidih jwíih tui bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wá naáwátidih tui jéihnit, wá bohéat pah muntih bitadihbut ñi tui jéih bohéipna caá.*

41 “Ñin pah yeéb ñipí chájna caá: Ñi déedih bainí quíib becát á jumúchah, caanbítidih ñi tui enna caá. Caán bainí oj á jumúchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée á yeejatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát á jumúchah yuhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejé chájna yuhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi cháj?

* 6:31 Mt 7.12 * 6:39 Mt 15.14 * 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

42 Yeebđih búdí quíib becát panihni ã jumachah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátđih weémboó meemđih wã póoj yohbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tabit yeejép chājna caá ma chājap. Caandih ma cádaahaá’, ñipĩ niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeeb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatđih jenah joicánjeh, bita baini í yéej chājatđihjeh ñi jenah jói? Yeeb yeejép wãá, ñi yéej chājatđih jwíih cádaah caá náahap. Páant ñi túut numát túttimah, ñi dée ã yéejatđih ñi jéih cádaah túutbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Máa quehe ded pah ã jummat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)

43 “Ded túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpĩ quehcan caá

44 Pánihna, ded pah máa nahna ã jummatđih jéihíhna, ãih quehe dahnadih enat caá náahap. Nemép óot nahđih higo wūt jumni dahnadih ñipĩ bidcan caá. Ei náhdih iguñ ñipĩ bidcan caá.*

45 Pánihat dée pah túini cáac ã túi jenah joyát jíib, túinijeh ã naóhbiipna caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ã jenah joyát jíib, yeejépjeh ã wéhebiipna caá. Pánihna, cáac ded pah ã jenah joyát bíic yoobó ã naóhbiipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Chéne muú teonit naáwát
(Mt 7.24-27)

46 “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemđih niijná yuhna, wã wutatđih ñi jepahcan?

47 Ded wã bohéatđih joinít, jepahna, nin pah ã jumna caá:

48 Muú chāj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joini jwumép baácđih numah baád waadánit, ãih jagápdih ã túi dodhdop be. Pánih chāj péaat túttimah, muj daabáchah yuhna, ãih muú túi chājni jumna, ã mónócap be.

49 Obohjeéhtih, ded wã bohéatđih joiná yuhna, jepahcanni túi jenah joicánni muú chājni panihni caá ã jumap. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. Pánihna, caán muúđih ã péaat túttimah, muj ã jwíih daabáchah, ãih muú túi chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, ãac bejna, ã boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

7

Soldadowã í maáhdih teo wāhñidih Jesús át booaat
(Mt 8.5-13)

1 Páant cáacwāđih bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jĩ.

2 Romano cien soldadowã í maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jĩ. Caandih teo wāhni ã oini búdí wānna át chājap wut jĩ.

3 Pánihna, Jesús ã juibát doonáđih joinít, judiówã í maátadih Jesús pebhna át wahap wut jĩ, caandih teo wāhñidih boonadih ã bejat pínah niijná.

4-5 Páant ã wahachah, judiówã í maáta Jesús pebhna juibínit, búdí wābhna, nin pah ít niij naáwáp wut jĩ:

—Jwiítđih wahni túini caá. Jwiít judiówāđih túi oinit, jwí míc wáacat muúđih chājat pínah dinero ã wūhup jĩ. Páant ã túi chājat jíib, caandih ma teo wáac jūáwá, ít niijíp wut jĩ.

6-7 Páant í niijíchah joinít, Jesús íjeéh át bejep wut jĩ. Pánih bejnit, cien soldadowã í maáh pebhna í toh juibínachah, caán bita ã chéenwāđih wahñit,

* 6:44 Mt 12.33 * 6:45 Mt 12.34

nin pah át niij naáwát tútup wut jī: “Maá, weem cháh wēpni ma jumachah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih muudíh ma waád juúwá’, niijni dée nihcan caá. Meemdíh wā tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wēpatjīh weemdíh teo wūhndih ma booanaá.

8 Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ī wutna caá. Weembút soldadowá dih wutni caá. Biíc dih ‘Ma bejeé’, wā niijchah, ápi bejna caá. Biíhdih ‘Ma juúwá’, wā niijchah, ápi juóhna caá. ‘Nindih ma chájaá’, weemdíh teo wūhndih wā niijchah, ápi chájna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wā táí jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdíh teo wūhni ā boobipna caá”, cien soldadowā ī maáh ā chéenwā Jesús dih it niij naóh yapanap wut jī.

9 Páant ī niijchah joinít, caán soldadowā ī maáh “Jesús caandíh ā boobipna caá”, ā niij jenah joyá dih jéihnit, Jesús bádí át weñep wut jī. Pánih wēinit, ájeéh péenit dih tac púud ennit, nin pah queédih át niijp wut jī:

—Caán soldadowā ī maáh judío nihcan yuhna, weemdíh ā táí jenah joyát yeéb judiówáboodíh ā yapna caá, át niijp wut jī.

10 Pánihna, soldadowā ī maáh ā wahnitji áih muudíh ī jwúub juibínachah, caandíh teo wūhni booni átát jumap wut jī.

Émp wunnih mi wūhjdih Jesús ā booaat

11 Túttimah, Naín wāt jumni tútchina Jesús wā it bejep wut jī. Dawá cāacwábut íjeéh it péenap wut jī.

12 Pánih bejnit, Naín tútchi jéc pebh ī toáh juibínachah, caán tútchidih moón wunni bácahjidih yohat túat niijná, caandíh ī ub bac juúwáchah, Jesús wā queédih it jwááap wut jī. Beh wili éemp wunnih mit jumap wut jī. Mi wūh biíc jumni át wunap wut jī. Dawá cāacwábut mijeéh it űuan bác juúwáp wut jī.

13 Páant ī juúwáchah ennit, Jesús caánt dih jīgah ennit, nin pah át niijp wut jī:

—Ma juicá bojoó, át niijp wut jī.

14 Páant niijnit, wunni áih bácahji lajni naadíh ā tewe chah, caandíh beonit it chāo űuhup wut jī. Pánih teonit, “¡Némé, ma boo pud juúwá!” wunnidih át niijp wut jī.

15 Páant ā niijchahjeh, wunniji jwúub boo pud cháudnit, át wéhenap wut jī. Páant ā boonachah, Jesús beh wilidih nin pah át niijp wut jī:

—Dáa, ma wūh ā jwúub boona caá, páant muntih, át niijp wut jī.

16 Páant ā boonachah enna, nihát cāacwā wáhi bejnit, Dios dih bádí it weñep wut jī.

—Dios naáwát dih wēp naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiít áih cāacwá dih teo wáacadih át jui tágaá, it múic niijp wut jī.

17 Páant ā chájatji dooná dih nihát Judea baác, pehbbit jumni baácnadihbut it naóh peetep wut jī.

Juan Daabáni ā wūbh joyát túttat (Mt 11.2-19)

18 Jesús páant ā chájatji dooná Juan Daabánidihbut át juibínap wut jī. Caán nemat muúboó ā jumachah, ā bohénit caandíh it juibi naáwáp wut jī.

19 Páant ī naáwáchah joinít, chénewá ā bohénit dih Jesús pebhna át wahap wut jī. “¿Meém Dios ā wahní, jwiít judiówá jwí páini níit? ¿Biíhdih bidat níit náahap?” queédih át niij wūbh joyát túttup wut jī.

20 Páant ā niijchah joinít, Jesús pebhna it bejep wut jī. Caanná juibínit, Jesús dih nin pah it niijp wut jī:

—Juan Daabáni jwiítidih wahnit, nin pah ã niij wáuh joyát tútup be: ‘¿Meém Dios ã wahní, jwiít judíowã jwí páini niít? ¿Bíihdih bidat niít náahap?’ jwiítidih ã niiját tútup be, Jesúsdiht it niijíp wut jì.

²¹ Í jwíibínachahjeh, Jesús dawá cáacwáidih booana át chājap wut jì. Nemép jumnitidihbat booa, dawá jéih encannitidihbat át boooanap wut jì.

²² Juan ã wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át niij jepahap wut jì:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbat Juandih naáwáidih ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejannitjidihbat ã booana beé. Báčah moópnitji, wunah bejnitjidih yah bũca ã boooanap be.* Moh yéejnitdih ã táí ubat pínah doonáidihbat naóhna ã chājap be.*

²³ “¿Ded weemdih táí jenah joí cádahcanidih Dios ã wéi enna caá!” Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwáidih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jì.

²⁴ Juan ã wahnitji í jwáuh bejat táttimah, Juan ded pah ã jumatdih cáacwáidih nin pah Jesús át niij naáwáp wut jì: “¿Dedéidih enedih bej tigaá ñipí chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jwií jeémp ylip déedih johlit ã joh jwejni paníhndih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcana beé. Det biáboó í naáwáchah yahna, caánboó jweéhcanejeh yoobópdiht ãpí naáwáp wut jì.

²⁵ Pániht jumnidih bidcan, ztáini yégueh ðonidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh ðonít, dawá bií dée bíbohñit, maátáih muúboó ípí jumna caá. Juanboó queét pah nihcana beé.

²⁶ Pániht jumnidihbat bidcan, ¿Dios naáwáidih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bitanaóh yapanit chah ã jumna caá.

²⁷ Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon jātíht nin pah it niij naóh daacáp tají:

‘Á wáúhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Ma jātíht wã naáwáidih naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá, meéamboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, át niij daacáp tají. (Mal 3.1)

²⁸ “Yoobópdiht yeebđih wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, bũ láa páant ã jumachah yahna, Dios ã maáht jumapna ded oboh jumnijiboó Juan chah ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jì.

²⁹ Juandih í nemat pínah jātíht, ã bohéatdih joinít, nihat cáacwã, Romano maáta í wábat tútupni náodih wáuh wáhnitbat, Juandih itát daabáat tútup wut jì. Páant Diosdih jepahnit í jumachah, Jesúsboó ã niijíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdiht caá”, it niijíp wut jì.

³⁰ Obohjeéhtih, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbat, Juandih daabáat tútupcan, Dios queétdih ã náah yacat pínahdih it náahcap wut jì.*

³¹ Páant í jumatdih jéihñit, Jesús nin pah át jwáuh niij naáwáp wut jì: “Bũ láa moón weemdih jepahcannit, nin pah ñi jumna caá:

³² Yoahdih tíohñit wébit pah caá ñi jumap. Tíoh chúndnit, nin pah ípí múic niij jáihna caá: ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yahna, yeéboó ñi búuidihcana beé. Wannitdih jwí jái tíhwichah yahna, ñi jái wáaquihcana beé’, í múic niij jáihna caá.

³³ Páant í chājat pah, yeebbút bíic yoobó ñipí chājna caá. Juan Daabáni cáacwájeéht jeémpcan, poonidihbat ãpí babhcap jì. Páant ã chājcah enna, ‘Nemép jumni caá’, niij jáihñit, ã bohéatdih ñi jepahcap jì.

34 Obohjeéhtih, weém, nihát cáacwā úud jeñé cáacwājeéh jeémpnit, wāpī babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ā jumap. Romanowā ī uúbat túutni núodih uúbh wāhñit, yeejép chājnit bíicdih āpī pej jumna caá’, níj jāihñit, weemdíhbat ñi jepahcan caá. Páant níj jāihna, wébit pah caá ñi jumap.

35 Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā táí chājachah enna, ā jenah joyát yoobópdih ā jumadnih ñi jéihbipna caá”, Jesús queédih át níjíp wut jī.

Yad wili chej jumniñih Jesúsdi mi puhwat

36 Bíih yeó jáap bíic fariseo, Simón wūt jumni, Jesúsdi át numah jeémép wut jī. Āih muná juibínit, Jesús ájeéh át jeémép wut jī.

37 Simónih muedíh Jesús ā jumad doonádih joinít, queét ī jeéméchah, caán tútchidih bóli, deoh nah jumnih, táí chej jumni yí quiítih mit ub waád juibínap wut jī. Caán quiít alabastro ī níjní jeejīh ī chājni quiít át jumap wut jī.

38 Páñih ub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh mi oyat júutna, āih jíтчanadih miíh quíib macjīh jāi chócnit, miíh waó yoócjīh mit jōp wiwip wut jī. Páñih chāj péa, āih jíтчanadih nomnit, mi ub júóhni táí chej jumni yíidih puohñit, mit ñáñap wut jī.*

39 Páant mi chājachah ennit, Jesúsdi numah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh át níj jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátih naóh yapani jumna, caandíh teonih yeejép mi jumadnih āta jéih tagaá. Jéihñit, caántih āta tewat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ā chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át níj jenah joyóp wut yuh jī.

40 Páant ā níj jenah joyátih jéihñit, nin pah Jesús caandíh át níjíp wut jī:

—Simón, meemdíh bainí wā naáwát túut caá, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah níjñá, át níjíp wut jī.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandíh át níjíp wut jī.

41 —Bíic newédih chéne neoná dinerodih ī wayáp be. Bíicboó chéne jópchi ā tewat jíibidih pohba waí, bíihboó chéne widh ā tewat jíibitdih ā wayáp be.

42 Queét chénat pah ī wayátjidih ī jéih jíib chājcah ennit, queédih wūhniboó ‘Jumu naáh. Ñi jíib chājcah, ā táina caá’, queét chénat pahdih ā níjíp be. Páant ā chājachah, ¿ded tigaá caandíh chah ā oibi? Jesús Simóndih át níjíp wut jī.

43 —Búdí núo wainíboó caandíh chah ā oibipna caá, Simón át níj jepahap wut jī.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandíh át níjíp wut jī.

44 Páant níjñít, yad wilidih júut jāhanit, Simóndih nin pah át jwáub níj naáwáp wut jī:

—Ma jenah joyoó. Ma chéne yoobát wā jumuchah nihna, miíh muná wā waád júyáchah, wíih jíтчanadih wā chocat pínah níjñá, mah weemdíh mata wāh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíтчanadih miíh quíib macjīh jāi chócnit, miíh waó yoócjīh mi jōp wiwip be.

45 Wā júyáchah, meém weemdíh páo tíibidih nomcanjeh, ma táí uúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi oyat júutna, wíih jíтчanadih mi nom cáahcan caá.

46 Wā júyáchah, wíih wao dáhdih yíjīh puoh jāha ñáicanjeh, ma táí uúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíтчanadih táí chej jumni yíjīh puohñit, mi ñáñap be.

* 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

⁴⁷ Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Búdí mi yéej chājatjidih Dios át yoh wāh tagaá. Páant ā chājatdih jéihnit, weemdíh bádí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainjeh wā yéej chājap jī’, níj jenah joinit, ā yéejat yohat wábhniboó bainjeh Diosdih ā oina caá. Pánihatdih ma túi jenah joyóó, Jesús Simóndih át níijíp wut jī.

⁴⁸ Caandíh páant níj péanit, caántdih jwuh nin pah át jwáub níijíp wut jī:
—Meém yéejat yohnih caá.

⁴⁹⁻⁵⁰ Weemdíh ma túi jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatjí déedih, meemdíh Dios át túi wā tagaá. Pánihna, túi wēinit, ma bejeé, át níijíp wut jī.

Páant ā níijíchah joinit, ājeéh jeémpnit nin pah queéetjeh ít múic níj wábh joyóp wut jī:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat wēpatbut ā bíbohna caá! ít múic níijíp wut jī.

8

Jesús wādh biquína yaádh í teo wáacat

¹ Tátimah, Jesús tátchina yoobó cāacwādh át táoh bohé jibip wut jī. Dios ā maáh jumát doonádih át naáwáp wut jī. Doce ā bohénitbut ājeéh ít jib bejep wut jī.

² Biquína yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Jesús ā boooanit yaádh, nemép jumnitdih ā boooanitbut ít jumap wut jī. María, Mágdala tátchidih bólidih siete nemépwādh Jesús ā bacat tátutnihji jum,

³ Juana, Maáh Herodesdih teo wāhni Chuza áabut jum, Susana wāt jumnihbut mit jumap wut jī. Dawá bita yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Queét yaádh íih dinerojih Jesús wādh ít teo wáacat wut jī.*

Wáah momni naáwát (Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Bíic yeó jáap dawá cāacwā í jumni tátchinamant bejnit, caandíh enat tátut níjná, Jesús pebhna ít juibínap wut jī. Dawá páant í wáac juibínachah ennit, ā jenah joinit naáwátjīh queétdih bohéna, Jesús nin pah át níj naáwáp wut jī:

⁵ “Bíic newé waáh momodih ā bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí tíibna namádih ā buug nájap be. Namádih buug nájni tíibnadih cāacwā í néeh chuñup be. Bíih tíibnadih jwébehwā jáóhnit, í jeémp beedánap be.

⁶ Bíih tíibna, jeejih yewéni baác jumapboó ā buug nájap be. Buug nájnit, chíih jáóhna yuhna, mac ā jōpah bejchah, ā wānah bejep be.

⁷ Bíih tíibna nemép óot cātīh ā buug nájap be. Pánih buug nájni ā chíihichah yuhna, caán nemép óotboó caandíh ā chíih yap bejchah, momni-boó mánahnit, ā wānah bejep be.

⁸ Obohjeéhtih, bíih tíibna túini baácboó ā buug nájap be. Pánih buug nájna, chíihnit, ā túi quehep be. Pánih quehnit, wawána jumát pah cien tíibna ā quehep be”, Jesús queétdih át níijíp wut jī.

Caán naáwátjīh bohé péanit, “¡Ded molit jumna, ā túi joyó naáh!” át níj ej náacáp wut jī.

¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjīh át naóhji? (Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

* 8:3 Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

⁹ Páant naáwátjĭh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéatjidih ĩt uábh joyóp wat jĭ.

—¿Ded pah niĭj naóh bohé tibeé jwiít dih ma chāĭ? ĩt niĭj uábh joyóp wat jĭ.

¹⁰ Páant ĩ niĭjichah joinít, Jesús nin pah át niĭj jepahap wat jĭ:

—Ded pah Dios maáh ã jumatdih bitadih naóh jwáhca naáhdih buu yeebdĭhjah wā naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĭhjah wāpĭ bohéna caá, weemdih enna yuhna, ĩ beh enpat pínah, wā naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niĭjná. Weemdih ĩ jepahíhcat jíib páant ĩ jumna caá,* queétdih Jesús át niĭjíp wat jĭ.

*Waáh momni naáwát dih Jesús ã beh joyáat
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niĭjná, nin pah Jesús queétdih át jwáub niĭjíp wat jĭ: “Nin pah niĭj naóhna wā chāĭap be: Waáh momni tĭbna Dios naáwát panihni caá.

¹² Biqúina joinít namáboó buug nájni panihni caá. Dios naáwát dih ĩ joyóchahjah, nemépwā ĩ maáh ĩ joyátjidih ã jenah joyát tútcan caá, jepahcan-jeh iiguípna ĩ bejat pínah niĭjná.

¹³ Bita joinít jeejĭh yewénibit baácboó buug nájni panihni caá. Dios naáwát dih joiná, ĩ túi wēi jwáhna yuh caá. Obohjeéhtih, ĩih caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jumachah, bitaboó queétdih deohnit, ĩ yéej chāĭat tútuchah, Diosdih jepah cádahnit, ĩ jwáub yéej chāĭjna caá.

¹⁴ Bita joinítboó nemépa óotna cátiĭ buug nájni panihni ĩ jumna caá. Dios naáwát dih joinít, ĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jumap pah ĩ chāĭat pínahdih queétdih tábít ĩ náhni dahwana caá. Búdí dinero bibohatdihjah ĩ wēina caá. ĩ weñat pínah chāĭatdihjah ĩ jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwát dih jenah joicánjah, queétdih behat dée wihcan caá.

¹⁵ Obohjeéhtih, bita joinítboó túini baác dih buug nájni panihni caá. Dios naáwát dih túi joinít, jwáub náhnina, caandĭh ĩ cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ã náhat pah ĩpĭ túi chāĭna caá”, Jesús át niĭjíp wat jĭ.

*Jiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)*

¹⁶ “Wā bohéat jiiát panihni caá. Ded ãih jiiát dahdih jíi péanit, puubát dahjĭh āpĭ páah jweĭcan caá. Caan dáhdih chúdat páha numpboobút āpĭ jii jwéĭcan caá. Obohjeéhtih, japboó āpĭ jíi cáag jweĭna caá, ã yeh iiguíchah, nihát waadnít ĩ túi enat pínah niĭjná.*

¹⁷ Caán ã yeh iiguíchah, dedé ĩ bihniji ã jíoghbiĭna caá. Dedé ĩ bih chāĭatjidihbut nihát cáacwā ĩ enbiĭna caá. Wā naáwát dih ĩ bohénachah, cáacwā ded pah ĩih caolih ã jumatdih ã jéihyana caá.*

¹⁸ “ĭNi tái chāĭa chaáh! Ded pah wā naáwát dih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wā naáwát dih túi joinít ã jwáub náhninachah, Dios caandĭh chah ã jéihyabiĭna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ã jwáub náhnicah, ã jwĭh joyátjidih Dios ã déuc wáibiĭna caá”, Jesús át niĭjíp wat jĭ.*

*Jesús ĩn, ã úudwābut caandĭh ĩ bidat
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

* **8:10** Is 6.9-10   * **8:16** Mt 5.15; Lc 11.33   * **8:17** Mt 10.26; Lc 12.2   * **8:18** Mt 25.29; Lc 19.26

19 Caán láa Jesús íin ā úudwābut ā pebhna ítih jaibínap wut yuh jī. Obohjeéhtih, dawá cāacwā í jumachah, Jesúsdi h ít jéih jwāáhcap wut jī.

20 Pánihna, bita caanjih jumni Jesúsdi h nin pah át niijíp wut jī:

—Ma íin ma úudwābut meemdih bidnit, jóocmant í pāi ñuhna caá, át niijíp wut jī.

21 —Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wā déewā yoobát í jumna caá. Dios naáwát di h wā bohénachah, joi jepahnit wā íin panihnit, wā úudwā panihnitbut í jumna caá, Jesús caandih át níj jepahap wut jī.

Búdí johlit, nolihatdihbut Jesús ā yayáá

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Bíih yeó jáap Jesús ā bohénit di h jááj chóodih ñamah waadnit,

—Chóbe conanaáboó íim di h jwí chúuh bejjih, át niijíp wut jī.

Páant niijnit, ít chúuh bejep wut jī.

23 Páant í chúuh bejehah, Jesúsboó át úwup wut jī. Á úwat pónih, búdí johlit át jáúwup wut jī. Páni h búdí nolihat ā jumachah, íih jááj chóo át daábíhip wut jī.

24 Páant ā tobohochah, ā bohénit Jesús pebh jaibí wacnit, caandih nin pah ít niijíp wut jī:

—¡Bohéní, Bohéní, daabná caá jwí chājap! ¡jwí buudbípna caá! caandih ít niijíp wut jī.

Páant í níj wacuchah, jáanit, Jesús johlit di h, nolihatdihbut “Ma yayáá”, át niijíp wut jī.

Páant ā níjíchahjeh, johlit, nolihatbut bíicmantjeh át yayáh bejep wut jī.

25 —¿Dépanih tibeé weemdih ñi túi jenah joicán? Jesús ā bohénit di h át niijíp wut jī.

Páant ā yayánachah en wáhi bejnit, búdí ít úmup wut jī. Páni h úmna, búdí jenah joinit, queétjeh nin pah ít míic níj uúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé cāacna tigaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ā yayáh bejna caá, ít míic niijíp wut jī.

Gadara baác di h bóo nemép jumni di h Jesús ā booaat

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Páant ā yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wā ít chúuh jaibínap wut jī.

27-29 Caanná chúuh jaibínit, Jesús wā í aab béjehah, caán tútchidih bóo nemép jumni Jesús di h át jwāáh dei jáúwup wut jī. Caán maatáp di h yégueh ñuocán, muú di h jéih jumcanjeh, cāac yohopboó ápí jumup wut jī. Maatáp di h nemép wā caandih ít déheanap wut jī. Páant í déheanachah, cāacwā áih téihya colóhnadi h, áih jí tcha colóhnadi hbut ítah tópjih ít chéwep wut jī. Páni h chéonit, nemat muúboó ítih nemep wut yuh jī. Obohjeéhtih, í chéwatjidi h páud wái daj yohnit, queét nemép wā muú wihcapboó caandih ít ñamah jwei bác bejep wut jī. Páni hna, Jesús wā di h jwāáh dei jaibínit, nemép wā di h Jesús ā bacat tútuchah joinit, Jesús di h nin pah ít níj ñaacáp wut jī:

—¿Jesús, Dios chah wépní wúh, dépanihat túat tigaá weemdih páant ma cháj? ¡Weemdih ma peéh chájca bojóo! át níj ñaacáp wut jī.

30 Páant ā níj ñaacáchah joinit,

—¿Dedé tigaá ma wát? Jesús caán nemép di h át niijíp wut jī.

Páant ā níjíchah joinit, dawá nemép wā jumna, nin pah át níj jepahap wut jī:

—‘Dawá’ caá wā wát.

31 ꞑBúdí iigni íitboó jwiít dih ma wahca bojoó! Ít niíj wêp uúbáp wut jî.

32 Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo muuwã í bid jeéméchah ennit, –Jwiít dih queét muuwã díftna ma wahaá, nemépwã Jesús dih Ít niíjíp wut jî. Páant í niíjíchah joinít, Jesús queét dih át bejat túutap wut jî.

33 Páant ã bejat túutachahjeh, nemépwã newéih báhahmant bac bejnit, muuwãdih í waadáchah, ñáo dei bej, buug báhnit, muuwã Ít chíic wan beedáh bejep wut jî.

34 Páant ã yapachah ennit, muuwãdih en daonítjiboó íih tútchina Ít jwei jwúub bejep wut jî. Jwei jwúub bejna, í jwááhnit dih naóhnit, íih tútchidih moondíhbut páant ã yapat doonádih Ít naáwáp wut jî.

35 Páant í naáwáchah joinít, cãacwãboó íih tútchimant Jesús ã chãjatjidih enedih Ít bejep wut jî. Pánih bej, Jesús wã í jumapna juibínit, nemépwã jumniiji yéguéh duó, túini Jeh jenah joinít, Jesús pebh ã cháuduchah enna, búdí Ít úumap wut jî.

36 Jesús nemépwã jumnidih ã boonanachah ennitjiboó, jáap junínit dih ded pah ã yapatjidih Ít naáwáp wut jî.

37 Páant í naáwáchah joinít, nihát Gadara baácdih moón búdí úumnit, íih baácmant Jesús dih Ít jwúub bejat túutap wut jî. Páant í bejat túutachah joinít, Jesús wã íih jááj chóona Ít jwúub dei bejep wut jî.

38 Páant í jwúub dei bejchah, nemépwã jumniijiboó Jesús dih búdí áti h pej jumíhip wut yuh jî.

39 –**Wãjeéh ma jáúwáchah, áta túi ta yah caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jgah ennit, ded pah wã teo wáacatjidih ma déewãdih naáwát túut niíj ná, í pebhboó ma jwúub bejeé,** Jesús caandíh át niíjíp wut jî.

Páant ã niíjíchah joinít, nemépwã jumniiji jwúub bej, nihát áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetép wut jî.

*Áih yéguéh chóodih Juárez teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ã booaat
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

40 Gadara baácmant Jesús wã í jwúub chúuh juibínachah, dawá míic wáac pánit cãacwã wéinit, queét dih Ít jwáááp wut jî.

41 Jairo wát jumni, judíowã í míic wáacat muudíh en daonít í maáh, Jesús pebh át juibínap wut jî. Juibínit, bódi cha caj yoh ñajnit, Jesús áih muúboó ã bejat pínahdih búdí át uúbáp wut jî.

42 Æ nuúm bíic wilijeh wut jî. Caánt doce jópchi bíbohni h, búdí mi wanachah, caánt dih ã booaat pínah niíj ná, Jesús dih áih muuná át bejat túutap wut jî. Páant ã niíjíchah joinít, Jesús Jairojeéh ã bejchah, dawá cãacwã caandíh Ít too néeh péenap wut jî.

43 Pánihna, queét cáti h bíih wili mácanihat panihat wannihbut mit jumap wut jî. Doce jópchi caán wanatdih mi bíbohochah, í cohochah yahna, át yaicáp wut jî.

44 Pánih jumna, Jesús íh yéguéh chóo yapat waadi h táahmant mi juibí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wanat át yayáh bejep wut jî.

45 Páant mi tewechah, Jesús cãacwãdih nin pah át niíj uúbh joyóp wut jî:

–¿**Déhe tígaa wíih yéguéh dih Juárez teoní?** át niíjíp wut jî.

–Weém meemdíh wã teocan beé, nihát Ít niíjíp wut jî.

–Páant Bohení, dawá meemdíh í too néeh péena caá, Pedroboó át niíjíp wut jî.

46 Páant ã niíjíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúub niíjíp wut jî:

—Obohjeéhtih, wanní weemdíh jái teweçah, booaat wēpat wīh bácahmant áí bejep be, Jesús át niijíp wut jī.

⁴⁷ Páant ā niijíchah joinít, caandíh juibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cāacwā ī enechah, ded pah mi juibí teonitjeh boootjidih caandíh mit naáwáp wut jī.

⁴⁸ Páant mi naáwáchah joinít,

—Némá, weemdíh táí jenah joiná, mat boonap tagaá. Ɔumcanjeh, wēnit ma jwúb bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jī.

⁴⁹ Páant ā niijíchahjeh, Jairoih muumánt bej, Jesús wā pebhna juibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wanachah, bohénidih ma jwúb bejat tútú, Jairodih át niijíp wut yah jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít,

—Ma úumca bojoó. Wā wēpatdih ma táí jenah joyóçah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jī.

⁵¹⁻⁵³ Túttimah, Jairoih muuná juibínit, ī jātih juibínitji wannihdih búdí jīgahnit, ī juúçah, Jesús át enep wut jī.

—Ñi jāí cádaaá. Caánt wannih nihcan caá. Ɔona caá mi chājap, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, mi wanatdih jéihnit, caandíh īt dehwep wut jī. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairoih muudíh waadnit, ájeéh bejnitdih jóocmantjeh át chāwát tútup wut jī. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wannihji mi mánadih pohba ájeéh át waadát tútup wut jī.

⁵⁴ Pánih waadnit, Jesús wannihíh téihyadih teonit,

—jBainlhmaá, ma ñah ñuhú! caántdih át niijíp wut jī.

⁵⁵ Páant ā niijíchahjeh, caánt jwúb boonit, mit ñah ñuhup wut jī. Mi jwúb boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wáhat tútup wut jī.

⁵⁶ Páant ā boonachah, mi mána búdí īt en wáhi bejep wut jī. Obohjeéhtih, caántdih ā booaatjidih bitadih Jesús át naáwát tútup wut jī.

9

*Jesús doce ā bohénitdih ā wahat
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹ Biíc yeó jáap doce ā bohénitdih Jesús ā pebhna bid wáacnit, nemépwādh ī bacaat pínah, wannitdihbut ī booaat pínah niijná, ā wēpatdih queétdihbut át wáup wut jī.

² Pánih wáh péanit, queétdih át wahap wut jī, Dios ā maáh jumatdih ī naáwáchah, cāacwā ī jepahat pínah, cāacwādhbut ī booaat pínah niijná.

³ Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Bejna, dedé bíí déedih ñi ub bejca bojoó. Íoh caját nah, wáh wuúh, jeémát, dinerodih yah buca ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi duo béjeé.

⁴ Caán tútchidih moondíh bohéna, ded ñi jwúh waadni muudíhjih ñi úwú. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán muudíh ñi cádah bejeé.

⁵ Det tútchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádh ī joíhcah, bac bejna, ī enechah, queétdih Dios ā yohat pínahdih ī jíhyat pínah niijná, ñíh zapatosdih too dugnit, becchídh ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jī.*

* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51

6 Páant ã niijíchah joinít, nihat tútchibitna yoobó ìt bejep wut jì. Pánih juiábinít, Dioih táini doonádih nihat cãacwãdih naóhniit, wunnitdihbut ìt boonanap wut jì.

Maáh Herodes tãbit ã ùumat

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7 Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah ì chãjat doonádih jwúub joiná, búdí ãt ùumap wut jì. “Juanji ãt jwúub boo pud júoh tagaá”, biquína niij,

8 “Elías ãt jwúub jígoh tagaá”, bita niij, “Dios naáwãtdih biih naóh yapaniji ãt jwúub boo pud júoh tagaá”, bitabut ìt niijíp wut yuh jì.*

9 Páant ì niijíchah joinít, Herodesboó nin pah ãt niijíp wut jì: —Weemjéh tijjì Juandih wã waó bóod yohat túutap jì. ¿Pánihna, deih doonádih tigaá wã jwúub jói, páant muntih? ãt niijíp wut jì. Páant niijnít, Herodes Jesúsdihtãbit ãt eníhip wut jì.

Cinco mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwúub juiábinít, ded pah ì chãjatjidih caandih ìt naáwáp wut jì. Páant ì naáwãchah joinít, ã bohénitjìhjah jumíhna, cãacwãdih ãt cádah bejep wut jì. Pánih cádah bejniit, Betsaida tútchina ìt bejep wut yuh jì.

11 Obohjeéhtih, cãacwãboó ì bejatdih jéihniit, queétdih ìt ñuun béjep wut jì. Ì ñuún jwãáachah, Jesús queétdih wéiniit, Dios ã maáh jumãtdih ãt bohénap wut jì. Wunnitdihbut ãt boonanap wut jì.

12 Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesúsdihtãbit ìt niijíp wut yuh jì:

—Nin pebhbit tútchinaboó nitdih ma bejat túutú, ì úwat tólih pínah, ì jeémát pínahdihbut ì bidat pínah niijná. Ninjìhbitjeh pohba muuná ã wihcan caá, ìt niijíp wut jì.

13 —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wãhuú**, Jesús ãt niij jepahap wut jì.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwãbitdihjah jwí bíbhna caá. ¿Queét ì jeémát pínahdih jíib chãjadih jwí bejmi naniít? ã bohénit ìt niij úúbh joyóp wut jì.

14 (Cinco mil neonájah ìt jumap wut jì. Yaádh ì weh bíicdih chah ìt jumap wut jì.)

—**Cãacwã poóm jumat pah cincuenta ñi chúudat túutú**, ã bohénitdih Jesús ãt niijíp wut jì.

15 Páant ã niijíchah joinítjeh, queétdih ìt chúudat túutap wut jì.

16 Páant ì chúuduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwãdihbut ubnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwãdihbut ma wãhat túina caá, Paá**, ã lípdih ãt niijíp wut jì.

Páant niij péanit, pan dahnadih queejwãdihbut dajnit, cãacwãdih ì pãáat pínah niijná, ã bohénitdih ãt wùhap wut jì.

17 Pánihna, nihat ìt túi jeémãp chãúúap wut jì. Ì judh jeémãnidih doce wãhdih ìt ub yac yáwanap wut jì.

“Meém Cristo, Dios ã wahní caá”, Pedro Jesúsdihtãbit ã niiját

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Biih láa Jesús Diosdih úúbh péanit, ã bohénitdih nin pah ãt niij úúbh joyóp wut jì:

* 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

—¿Weemdih ded pah tigaá cāacwā ī niīj? āt niījip wut jī.

19 —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niīj, ‘Elías nacaá’, bita niīj, ‘Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapaniji āt jwáub boo pud jāóh tagaá’, bitabut ī niijná beé, Jesúsdih īt niīj jepahap wut jī.*

20 —Queét páant ī niijichah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niīj jenah joí? queétdih āt niījip wut jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahni caá, Pedroboó āt niīj jepahap wut jī.*

*Ā wunat pínahdih Jesús ā naáwát
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)*

21 Páant Pedro ā niijichah joinít, Jesús ā bohénitdih nin pah āt jwáub niīj naáwáp wut jī:

—Dios ā wahni wā jumat doonádih bitaboodíh ñi naóhca bojoó.

22 Weém nihát cāacwā úd jeñédih tūbit yeejép yapat caá náahap. Jwī maáta, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut weemdih náahcan, ī mao yohat tūtbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jāap tūttimah, wā jwáub boo pud jāóhbiipna caá. Páant yeejép yapat caá weemdih náahap, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná, āt niījip wut jī.

23 Tūttimah, queét nihátidih nin pah āt niīj naáwáp wut jī:

—Ded wíih jumíhna, ā weñat pínahdih jenah joicán, wā weñat pínahbodi h jenah joinít, ā jepaha naáh. Bita caandíh ī wēi encah yuhna, caandíh tūbit yeejép ī chājachah yuhna, ī mao yohíhichah yuhna, weemdih jepah cádahcat caá náahap.*

24 Ded ā weñat pínahdihjenah jenah joí chājni iiguípna bejni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahbodi h chājni, ā buudcán niít.*

25 Ded ā weñat pínahdihjenah chājni, búdí dinero ā bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wā weñat pínahdih ā chājcatji jíib, iiguípna ā bejbipna caá.

26 Pánihna, weém maáh jumna, wā íip ā yeh iigátjīh, āih táinit ángelwā ī yeh iigátjīhbut jwáub dei jāóhna, ded weemdih náahcan, wā naáwátdihbut joíihcannidih wā wēpatjīh wā yohbiipna caá.

27 Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Biquína ninjīh ñuhnit ñi wunat pínah jātih, Dios ā maáh jumatdih ā jéutachah, ñi enbipna caá, Jesús āt niījip wut jī.

*Dios ā yeh iigátjīh Jesús ā ñuhhat
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

28 Biíc semana tūttimah, Diosdih úbát tūtt niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannitdihjenah jap bóo jeená Jesús āt numah púuh laab béjep wut jī.

29 Caanná ī púuh laab juibínit, Jesús ā úbúchah, ā jígoat āt tūtt numúp wut jī. Āih móot yeó ā yeh iigát pah yeh íg, āih yéguehbut biíc yoobó táí baabni āt yeh iiguíp wut jī.

30 Páant ā yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biícidih ā pebh īt jígohop wut jī.

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8

* 9:20 Jn 6.68-69

* 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24

* 9:24 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

31 Queébtat Jesús biíc yoobó ït yeh iiguíp wut jï. Pánih jígohnit, Dios ã jengah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ã wunat pínahdih ït miíc wéhenap wut jï.

32 Páant ã yapachah, Pedro ã chéenwã biíc dih chunnít jamna, queétdih quíib chei át jamup wut jï. Obohjeéhtih, jwúb jáanit, Jesús búdí ã yeh iiguíchah, ã pebh ñuhnitdihbut ït enep wut jï.

33 Pánih ñuhnitji ï jwúb buúd jüwúchah, Pedro Jesús dih nin pah át niijíp wut jï:

—¡Bohéní, ninjïh jwí jamuchah, ã túina caá! ¿Biíc peihcanni mui dáhnadih, miih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahdihbut jwí chãj jïh? át niijíp wut yah jï. Páant niijná, át jengah joicáp wut jï.

34 Páant ã niijíchahjeh, mah pöh panihni queétdih át dei juyáp wut jï. Páant ã dei juyúchah, búdí ït úmup wut jï.

35 Mah pöh cátih Dios queétdih nin pah át niijíp wut jï:

—Nin wã wúh, wã oini caá.* Á naáwáchah, caandih ñi túi joyoó, Dios queétdih át niijíp wut jï.*

36 Páant ã niiját túttimah, Pedrowã jwúb enna, Jesús biícjeh ã ñuhuchah, ït enep wut jï. Páant ï enatjidih bitadih ït naóh jwahcap wut jï.

Wáa wunat jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Cheibit Jesús wã ï jwúb dei juibínachah, dawá cãacwã caandih ït jwááap wut jï.

38 Páant ï jwááachah, queét cátih biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah át niij úbúp wut jï:

—Bohéní, meemdih wã úbhna caá. Wã wúh biíc jumnidih jïgah ennit, ma teo wáacá.

39 Dawá láa nemép caandih ápí déheana caá. Pánih déhe buug ñájnit, tubit mémé ñaacnit, chüi bid ñajnit, ápí jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chájna, wã wúhdih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, áih bácahdih tubit yéejana caá ã chájap.

40 Páant ã chájachah, nemépdih ï bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wã úbúp yah be. Obohjeéhtih, queétbodyo caandih ï jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut jï.

41 Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét nihadidih nin pah át niij jühñup wut jï:

—¡Yeeb yeejépwã weemdih jengah joicánnit ñi jamna caá! ¿Débólíh tígáa weemdih túi jengah joicán, ñi tac buugábi? át niijíp wut jï. Páant niijnít, —Ma wúhdih wã pebhna ma úb jüwúwá, behedih át niijíp wut jï.

42 Páant ã niijíchah joinít, ã wúhdih Jesús pebhna ã úb jüwúchah, nemétbodyo déhea úb yoh buugánit, tubit caandih át méméanap wut jï. Páant ã chájachah ennit, Jesús nemépdih át jüh bacapan wut jï. Pánih baca péanit,

—Dáa, ma wúh ã túi boona caá buca, behedih át niijíp wut jï.

43 Páant ã bacaatdih ennit, Dios ã wēpatdih nihat cãacwã ït en wáhi bejep wut jï.

Jesús ã wunat pínahdih ã jwúb naáwát

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Páant nemépdih ï bacaatjidih cãacwã búdí ï jengah joyóchah, Jesús boó ã bohénitdihjeh nin pah át niij naáwáp wut jï:

* 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22 * 9:35 2P 1.17-18

44 —**Ñi táí joyoó. Weém yeebdíh bainí wā naáwát túut caá. Weém nihát cāacwā úud jeñédih cāacwā teonit, bitadilh í wāhbična caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.**

45 Páant ā niijíchah joiná yahna, Dios queétdih ā beh joyát túutcah, ít táí beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, í jwáub úubh joyátji déeji ít tíquip wut jī.

*“Déhe tiguaá ñi maáh panihni”, Jesús ā niiját
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

46 Páant Jesús ā niiját túttimah, ā bohénitboó nin pah queétdih ít míc niijíp wut jī: “¿Déhe tiguaá jwí cātíh jwí maáh panihni?” ít míc niij jūihñup wut jī.*

47 Páant í míc niij jūihñatdih jéihnit, bíic wébítidih Jesúsboó ā pebh át wái boj dodhdop wut jī.

48 —**Det wíhwa jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wēi jwááhnit, weemdíhbut wēi jwááhnit caá. Det weemdíh wēi jwááhnit, weemdíh wahni-jidihbut wēi jwááhnit í jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumni-boó ñi maáh panihni ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.***

*“Ded jwútdih en jūihcanni jwútdih teo wáacni caá”, Jesús ā niiját
(Mr 9.38-40)*

49 Páant ā niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéní, jwí enechah, bíic newé ma wēpatjīh nemépwádh ā bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jumni ā nihcah, caandíh páant jwí chājat túutcap be, át niijíp wut jī.

50 —**Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en jūihcanni jumna, ñijeéh ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.**

Samaria baácđih moón Jesúsdih í náahcat

51 Pánihat túttimah, jeáboó ā páuh laab béjat yeó jáap pínah toáh jūúwúchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jī.

52 Páant niij jenah joinít, biquína ā bohénitdih Samaria baácđih bóo tútchina í áwat pínah pebhboó í ámoh páñat pínah niijná, í jātíh át wah waáwá bojop wut jī.

53 Obohjeéhtih, caán tútchiboó í jwáibínachah yahna, Jerusalén tútchina Jesús ā bejat doonáđih joinít íjna, caán tútchidih moón caandíh ít náahcap wut jī.

54 Páant í náahcat doonáđih joinít, Jesús ā bohénit Santiago Juanjīh nin pah Jesúsdih ít niij úubh joyóp wut jī:

—¿Maá, meemdíh í náahcatji peéh, queé í íig beedáat pínah niijná, jeámant íigáđih jwí dei jūúwát túut jīh? ít niijíp wut yah jī.*

55 Páant í niijíchah joinít, Jesús tac páud ennit,

—Yeéb íjnit, ñi peéh chājíhichah, ā túican caá.

56 **Weém, nihát cāacwā úud jeñé cāacwáđih yohat túut niijná, nin baácboó wā dei jūóhcap jī. Obohjeéhtih í yéejat peéh íigúipna í bejat déeđidih queétdih túi abat túut niijná, wā dei jūúwáp jī, Jesús queétdih át niij jūihñup wut jī.**

Páant niijnít, bíih tútchina ít bejep wut jī.

*Biquína Jesúsdih í péelhat
(Mt 8.18-22)*

57 Páant Jesús wā namáboó í bejehcah, bíic íjeéh péeni Jesúsdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

* 9:46 Lc 22.24 * 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * 9:54 2R 1.9-16

—Deyoób ma bejchah, weembát majeéh wā bejmi caá, át niijíp wut jī.

58 —Jia mǝjjiowǎ ĩih muú pínah ĩtnadih ĩ bíbohna caá. Jwébehwábut ĩih yécanadih ĩ bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihat cáacwǎ úud jeñé wĩih muǝjéh pohba wā bíbohcan caá. Pánihna, wǎjeéh ma jǝúwǎchah, búdí bawat meemdíhbat ā jambipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

59 Páant ĩ bejchah, Jesús biíh ĩjeéh péeniboodíh

—Wǎjeéh ma jǝúwǎ, át niijíp wut jī.

—Wǎ bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wǎ bejat pínah jǎtíh wǎ ĩp ā wanuchah, ĩih bácahdih wǎ yohat pínah niijná, ‘Ma chǎo jwǎhǎú’, weemdíh ma niijí. Á wanuchah, yoh péanit, majeéh wǎ péebipna caá, át niijíp wut jī.

60 —Weemdíh náahcannit wannit paníhnit jumna, queét wannitdih ĩ yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wǎjeéh jumni pínah buu ma jǝúwǎ. Wĩih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ā jumat dooná, bitadih naawádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh át niijíp wut yah jī.

61 Páant ĩ bejchah, biíh ĩjeéh péenibut nin pah Jesúsdih át niijíp wut yah jī:

—Maá, majeéh wǎ bejmi caá. Obohjeéhtih, wǎ bejat pínah jǎtíh ‘Wǎ bejna caá’, wǎ pebh moondíh wǎ niij babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá. Pánih chǎj péanit, majeéh wǎ péebipna caá, át niijíp wut jī.*

62 —Ded wǎ wǎtni tewatdih teo jwǎihna yǎhna, ā weñat pínahdih jwǎub jenah joí chǎjnit, Diosdih teo wǎhni pínah ā jéih jumcan caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

10

Jesús setenta y dos ā bohénitdih ā wahat

1 Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ājeéh péenitdih ĩíonit, át wahap wut jī. Pánih wahna, ā bejat pínah tútchinadih ā jǎtíh ĩ naóh waawát pínah niijná, chénewǎ múic át wahap wut jī.

2 Queétdih ā wahat pínah jǎtíh, nin pah át niij naawáp wut jī: “Wĩih doonádih jepahnit pínah dawá ĩ jumna yah caá. Obohjeéhtih, daocánnit naóhnit ĩ jumachah, queét jepahíhnit ĩ joí jwǎhcan caá. Pánihna, yeébbó Diosdih ĩi úúbú, chah dawá naóhnit pínahdih ā wahat pínah niijná.*

3 Pánihna, naawádih ĩi bejeé. Bejnit, nin pah ĩi táí jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiwǎ cátih ovejawádih wahat pah, yeebdíh wǎ wahna caá.*

4 Pánih bejna, dinerodih ubcan, wah wǎúhdíhbat ubcan, biíh zapatosdihbat ubcanjeh, wǎpép ĩi bejeé. Dawá cáacwǎdih táí naawát túut niijná, deddih jwǎdéh úúbhna, chǎocánjeh, bejat caá náahap.

5 Ded ĩi jwǎih waadni muúdh moondíh ‘Dios ā túyat ĩijeéh ā jumna naáh’, ĩi niijí.

6 Túínit jumna, páant ĩi niijíchah joinít, ĩ táí jepahbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit jumna, páant ĩi niijíchah yǎhna, ĩ jepahcan niit. Páant ĩ jepahcah, caán muúdh moondíh Dios ā túyat ā wihcan niit.

7 Yeebdíh jwǎih jepahnitjeéh ĩi jum jwǎhǎúp. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbat ĩ wǎhachah, ĩi táí jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétdih ĩi teo wáacat jīb jeémát babhbat ĩ wǎhachah, ā túina caá. Caán tútchidih moondíh ĩi bohé jwǎhna, ĩi jwǎih juibíni muúdhjeh ĩi jum jwǎhǎúp.*

* **9:61** 1R 19.20 * **10:2** Mt 9.37-38 * **10:3** Mt 10.16 * **10:7** 1Co 9.14; 1Ti 5.18

⁸ Ded tátchidih ñi juibínachah, yeebdíh jepahnit, dedé jeémátdih í wáhuchah, ñi túi jeémé.

⁹ Caán tátchidih moón wunnitdih boonanit, queétdih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdíh bádí caá ã bidip, áihwã ñi jumat pínah niijná. Wunnitdih ã booana, Maáh jumna ã wēpatdih yeebdíh ã júutna caá. Páant ã wēpatdih jéhnit, ñi yéejatdih cádahna, táiniboodíh túut nuumnit, caandíh ñi jepahaá’, queétdih ñi niijí.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded tátchidih juibí, bohéna, wunnitdih ñi booanachah yuhna, í jepahcah, íih namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí:

¹¹ ‘Dios maáh jumna, ã wēpat yeebdíh ã júutuchah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahcap jí. Pánihna, ñíih tátchi becchídih jwíih jítchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chájat pah, ñi jepahcatjí jíb Dios yeebdíhbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.*

¹² Yeéboó nin pah wã niijátdih ñi túi náhninaá: Sodoma tátchidih moonjí tubit yeejép chájnit ít jumup wat jí. Obohjeéhtih, queétdih Dios ã peéh chájat chah, ã peéh chájat pínah yeó jáapdih ñi bohéatdih jepahcannitboodíh ã peéh chájipna caá’, Jesús queétdih át niijíp wat jí.*

*Bíh tátchidih moón í jepahcat
(Mt 11.20-24)*

¹³ ‘Yeéb Corazín tátchidih moón, Betsaida tátchidih moondíhbut Dios bádí ã peéh chájipna caá! Weém ñíih tátchinadíh jumna, Dios ã wēpatjíh bádí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jí. Tiro tátchidih moón, Sidón tátchidih moondíhbut Dios ã wēpatjíh páant wã teo wáacachah nihna, queéboó jáantjeh í yéejatdih bádí jáinít, íta túut nuum tágá.*

¹⁴ Pánihna, Tiro tátchidih moón, Sidón tátchidih moondíhbut Dios ã peéh cháj láa, Corazín tátchidih moón, Betsaida tátchidih moondíhbut chah ã peéh chájipna caá.

¹⁵ Yeéb Capernaum tátchidih moondíhbut peéh chájna, maáta panihnit chájcanejeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chájipna caá.*

¹⁶ ‘Ded yeebdíh jói jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidíhbut jepahcanni caá’, át niijíp wat jí. Páant ã niij péanachah joinít, ã wahnitboó ít bejep wat jí.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitjí í jwúub juyát

¹⁷ Pánih bejnitjí wēnít, queét setenta y dos Jesús ã wahnitjí ã pebhna ít jwúub juibínap wat jí. Pánih jwúub juibínít, nin pah Jesúsdi ít niijíp wat jí:

—ÍMaá, ma wēpatjíh jwí wutuchah, nemépwã yuh bacã jepahnit, ít bac bej tagaá! ít niijíp wat jí.

¹⁸ —Japmant wedóat pah ã bejchah, nemépwã í maáh ã buúg jéen júúwúchah, wã enep jí.

¹⁹ —ÍNi joyoó! Wã wēpat yeebdíh wáat wáhup be, maiwádh, déowádhbut jwááhnit, ñi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwã í maáh ã wēpatjíh yeejép ã chájat déedih jáhat wēpat wã wáhup be. Páant wã wáhuchah, áih nemépwã yeebdíh í jéih yéejacan níit.*

* **10:11** Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51 * **10:12** Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24 * **10:13** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * **10:15** Is 14.13-15 * **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20 * **10:19** Sal 91.13

20 Pánihna, nemépwādh yeeb ñi wutachah, i jepahatdih ennit, bádi ñi wēina yuh caá. Obohjeéhtih, nin caá chah bádi ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwā ā pebhboó bejnít pínah ñi jumachah, āih papélah tólih panihniboó ñi wētna daáçni ā jumna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Jesús ā weñat

(Mt 11.25-27)

21 Páant niij naóh péanit, Jesús Túini Espíritu ā wēpatjīh bádi wēinit, Diosdih nin pah āt niijíp wut jī: “Paá, meém nihat baácdih moón i maáh, nihat jeádh moonbút i maáh ma jumachah, meemdih bádi wā wēina caá. ‘Jwiit túi jéihnit caá’, niijnítidih wā bohéatdih ma beh joyát táutcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodih mapí jéihyanap be. Páant mapí wēi chājna caá”, ā ípdih āt niijíp wut jī.

22 Páant ā ípdih niij uúbh péanit, ā pébh joi ñúhndidih nin pah āt jwáub niij naáwáp wut jī: “Dios, wā íp nihat ā wēpat biic yoobó weemdihbut ā wáuhup be. Ded pah wā jumadidih wā ípjuh caá ā jéihyep. Biih páant jéihni ā wihcan caá. Ded pah wā íp ā jumadidihbut weemjéh caá wā jéihyep. Det wā ñionitdihbut caandih wāpí bohéna caá. Pánihna, jwiitjuh caá caandih jwí jéihyep”, āt niijíp wut jī.*

23 Páant cāacwādh naóh péanit, ā bohénitdih tac páud ennit, queétdihjuh nin pah āt niijíp wut jī: “Yeéb wā wēpatdih ennit, Dios weemdih ā wahatjidih ñi túi jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wā jumadidih jéihnit, queétdihbut túi wēinit i jumna caá.

24 Ñi jenah joyoó. Jon jātih Dios naáwátidih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih bádi eníhna yuhna, it encap wut jī. Ñi joinidihbut bádi joíhna yuhna, it joicáp wut jī”, āt niijíp wut jī.

Samaria baácdih bóo ā túi chājat naáwát

25 Biih láa, Moisés ā wutatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh āt jwábinap wut jī. Pánih jwábinít, nin pah āt niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Bohéni, Dios pebhna bejīhna, ded pah wā chājbi? āt niijíp wut jī.

26 —¿Moisés ded pah tigeá āt niijí? Caandih enna, ¿dépah tí mapí niij jenah joi? Jesús āt niijíp wut jī.

27 —“Diosdih chah jenah joi, túi jepahnit, wēina, caandih bádi ñi oyoó.* Meemjéh ma míic oyat pah mantih, bitadidihbut bádi ma oyoó”,* Moisés āt niij daacáp tajī, āt niijíp wut jī.

28 —Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chājnit, wanna, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandih āt niijíp wut jī.*

29 Páant ā niijíchah joinít, Moisés ā wutatjidih bohéni ā túi chājatdih júutat túut niijná, nin pah āt jwáub niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Obohjeéhtih, Bohéni, deddih tigeá wā oibi? āt niijíp wut jī.

30 Páant ā niijíchah joinít, nin ā jenah joiní naáwátjīh Jesús āt niij naóh bohénap wut jī:

—Biic newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ā dei bejehchah, namá tacdih nuumnít cāacwā caandih jwááhnit, nihat āih bíi dée, ā duoní chóodidihbut dúnc wáyat túut niijná, i wan mao jwejep be. Páant i wan mao jwejni namáboó ā ñajap be.

* 10:22 Jn 3.35; 10.15 * 10:27 Dt 6.5 * 10:27 Lv 19.18 * 10:28 Lv 18.5 * 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

31 Páant ĩ chājat túttimah, biíc sacerdote caán namádih dei bejna, ĩ wan mao jwejniidih ā enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chāócánjeh, ā bóod púud yap bejep be.

32 Túttimah, Leví ā juimená poómpdih bóobut ā bejep be. Caán ñajni pebh juibí ennit, chāócánjeh, caanbút ā bóod púud yap bejep be.

33 Obohjeéhtih, páant ĩ yap bejat túttimah, ñi enihcanni Samaria baác dih bóo caán namádihjeh muntih ā dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih juibí ennit, caandih ā jġah enep be.

34 Pánih jġah ennit, ā pebh juibí nit, yíi, iguúh mac biíc dih āih yahwít nadih ā cohop be. Coh péanit, yégueh chóojih ā chéwep be. Chéo péanit, caandih ðuonġi burrodih ub túuh cáagnit, ũwat tólihna jumni meená ā numah bejep be. Caanná ub juibí nit, nihah chei ā en dao dáa juúwáp be.

35 Cheibit, ũwat meú mínahdih caandih ā en dawát pínah niijná, ā juib chājap be. Pánih juib chājnít, nin pah caandih ā niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáhuú. Caandih ma en dawát pínah juib wá wáhna caá. Pánihna, chah ma jwáub juib náahachah, jwáub juinít, wá jwáub juib chāj jāhabipna caá, páant muntih’, Samaria baác dih bóo meú mínahdih ā niij naáwáp be, Jesús át niij bohénap wut jġ.

36 Páant niij naóh bohé péanit, Moisés ā wətatjidih bohénidih nin pah át niij ũúbh joyóp wut jġ:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé táí oini ā jum? át niijíp wut jġ.

37 —Caandih jġah en teo wáacni ā túi oyop be, át niij jepahap wut jġ.

—Pánihna, meembút bejna, biíc yoobó meemdíh enihcannitdih oinit, ma táí teo wáacá, Jesús caandih át niij naáwáp wut jġ.

Martawājeéh Jesús ā jumat

38 Túttimah, Jesús wá Jerusalén táтчina bejnit, bainí túтчidih ĩt juibínap wut jġ. ĩ juibínachah, caán túтчidih bóli, Marta wut jumnih, Jesús wá dih miúh meúboó mit chāo jwáhat túútap wut jġ.

39 Mi jwan, María wut jumnihbut mit jumap wut jġ. Mariaboó Jesús ā bohénachah, ā pebh mit joí chāudap wut jġ.*

40 Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wut jġ. Pánih íjnit, Jesús pebh juibí nit, nin pah mit niijíp wut yuh jġ:

—Maá, wá jwan weemdíh mi teo wáaccah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ā jumna caá. ¿Páant mi teo wáaccah, weemdíh ma jġah encan niít? Weemdíh ma teo wáacat túútu, Marta mit niijíp wut jġ.

41 —¿Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém túbít jenah joinít, ma miíc íjana caá.

42 Obohjeéhtih, wá bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah túinidih mi ñiwichah, caántdih ded mi joyátjidih ā jéih dáuc wáican niít, Jesús Martadih át niijíp wut jġ.

11

Ded pah caá jwí ũúbat (Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Biúh yeó jáap Jesús ā ípidih ā ũúbúchah, ā bohénitbut ĩt jumap wut jġ. Páant ā ũúbh péanachah ennit,

* 10:39 Jn 11.1

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah ï úúbát pínahdih át bohénap wut jï. Caán ã bohéat pah muntih jwiítidihbut ma bohénaá, ït niijíp wut jï.

² Páant ï niijíchah joinít, nin pah queétdih át niij jepahap wut jï:

—Yeéb Diosdih úúbhna, nin pah ñi niij úúbú:

‘Paá, meém chah túini ma jumuchah, meemdíh jwí wěina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá. Meém maáh ma jumatdih jéihnit, nihát cáacwā ï jepaha naáh.

³ Yeó jáap jumat pah jwí jeémát pínahdih ma wūhuú.*

⁴ Bitá jwiítidih ï yéej chājatdih jwí yohat pah, meembút jwiít jwí yéej chājatdih ma yohoó. Nemépwā ï maáh jwiítidih ã yéejálichah, ma teo wáacá, jwí yéej chājcat pínah niijná’,

Diosdih ñi niij úúbú, ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jï.

⁵ Páant niijnít, ded pah ï úúbát pínahdih nin pahbut át niij naóh bohénap wut jï:

—Ded chei tac yoób ã dée pebhna bejnit, ‘Némé, baini jeémátidih weemdíh ma wūhuú.

⁶ Wā chéen wuúp jǎóhni ã juyúchah, caandíh wā wāhat pínah jeémát wā bíbohcan caá’, ã niijíchah,

⁷ ã dée muú diítmant nin pah ã niij jepah bacacan niít. ‘Weemdíh tac buugáca bojoó. Jáantjeh jěc nem péanit, wā wehdih wāát numah awap be. Meemdíh jeémát wāhat déedih, queétdih wā wuquíhcan caá’, ã dée úúbhndih ã niij jepahcan niít.

⁸ Yeebdíh wā naóhna caá. Ā dée tíccanjeh ã úúbúchah, jáanit dedé ã náahatdih ã wāhbipna caá.

⁹ Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úúbúchah, ded pah ñi úúbátidih Dios yeebdíh ã wāhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wāhbipna caá. Jěc panihnidih wuúmp mao cádahcah, Dios ã wātbična caá.

¹⁰ Det Diosdih túi úúbhnit, ï úúbátjidih ï bíbohbična caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ï jwāáhbipna caá. Det ï wuúmp mawachah joinít, jěc panihnidih Dios queétdih ã wātbična caá.

¹¹ ¿Ñi wūúh yeebdíh queejdih ã úúbúchah, bucdih ñita wāh taniít? Ñita wāhcan tagaá.

¹² ¿Mujbai típdih ã úúbúchah, dúodih ñita wāh taniít? Ñita wāhcan tagaá.

¹³ Yeéb cáacwā yéejnit jumna yahna, ñi wehdih túinidih ñipí wāhna caá. Pánihna, Diosboó túini yoobát jumna, det Túini Espíritu ã waadát pínahdih ï úúbúchah, ñi íp jeáboó jumni caandíh ã waadát túutbična caá, Jesús át niijíp wut jï.*

*“Nemépwā ï maáh ã wěpatjñ Jesús ã booana caá”, ï niiját
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

¹⁴ Biñ yeó jáap biíc newé wéheat túutcanni nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jï. Páant ã juibínachah, Jesús caán nemépdih áih bácahmant át bacat túutap wut jï. Páant ã bacat túutachah, caán newé át jwúub wéhenap wut jï, páant muntih. Páant ã jwúub wéhenachah joinít, nihát en wáhi bejnit, búdí ït jenah joyóp wut jï.

* **11:3** Pr 30.8-9 * **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

15 Obohjeéhtih, bita nin pah ït niŷ naáwáp wat jï: “Nemépwā ï maáh, Beelzebú wüt jumni, ā wēpatjĭh caá Jesús nemépwādih āpĭ bacat túutap”, ït niijíp wat yah jï.*

16 Bitaboó, “Dios ā wēpatjĭhjih nit ā yoób chājar”, niijná, biĭh ā wēp chāj jūtatdih ĩtih bidip wat yah jï.*

17 Obohjeéhtih, “Beelzebú ā wēpatjĭh nemépwādih ā bacat túutna caá”, ï niŷ jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih āt niŷ naáwáp wat jï:

“Det biíc baácđih moonjéh yahna múc maona, ĩta wan beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón biícwā yahna, múc maona, queéťbut ĩta jweĭ peéť bej tagaá.

18 Pánihna, Satanás, nemépwā ï maáh áihwādih ā bacanachah, biíc yoóbó muntĭh āta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādih wāta bacacan tagaá. Ni naóh yacat yoobópdih nihcan caá.

19 Nemépwādih bacanit, ï maáh Beelzebú ā wēpatjĭh wā wutuchah nihna, ĩijeéh jumnitboó ĳdehe ā wēpatjĭh tigaá ĩpĭ baca? Páant ï bacat túutuchah ennit, ‘Ĭ táı chājna caá’, ĩipĭ niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Ĭ táı chājcan caá’, ĩi jéih niijcán caá.

20 Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjĭh nemépwādih wā bacanachah, Dios ā maáh wēpat ĩi cātĭh ā jumna caá.

21 “Wēpép newé nihat áih tua nah déenadih bíbohni áih mūdĭh ā wapachah, nihat áih biĭ dée ā táı jumbipna caá.

22 Obohjeéhtih, biĭh caán chah wēpniboó juĭ múc mao yap yohnit, nihat ā wēp ĩuhat tua nah déenadih dúuc wái, biĭ déedihbut dúuc wánit, ā peĭ jumnitdih ā pāáhbiĭna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwā ï maáhdih wā jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwādih wā dúuc wáibipna caá, wĭhwā ï jumat pĭnah niijná.

23 “Ded wájeéh teocanni, weemđĭh en jūihni, nemépwā ï maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemđĭh jepahĭhnitdih ā ĩūun yóhna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wat jï.*

Bacaniĭ nemép ded pah ā jwūub waadát

(Mt 12.43-45)

24 “Nemép ï bacaniĭ mūú wĭhcapboó jĭbna, ā jumat pĭnah biĭh mūu pánihnidih ā táoh bidna caá. Pánih bidna yahna, jéih bid juicán, ‘Weemđĭh ï bacaniĭ mūuná wā jwūub bejbipna caá, páant muntĭh’, ā múc niŷ jenah joiná caá.

25 Páant niŷ jenah joinít, ā jwūub juĭ enechah, áih mūujĭ táı tóodh ámohni panĭhni ā jumna caá. Obohjeéhtih, caán cāacboó ā túut nūmccáh, áih jęc páantjeh pāa ľajni panĭhni ā jumna caá.

26 Páant ā jumuchah ennit, nemépwā bita siete ā chéenwā chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ā nūmah waadná caá. Páant yeejép ï wutuchah, ï waadni chah yeejép ā jumbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wat jï.

Ded panihat tigaá weñat yoobát

27 Jesús páant ā niĭját pónih, cāacwā cātĭh jumnih nin pah mit niŷ ejep wat yah jï:

—ĭMeemđĭh weép jum noma behanĭh mi wēina nacaá! mit niŷ ejep wat jï.

* 11:15 Mt 9.34; 10.25 * 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11 * 11:23 Mr 9.40

28 —**Obohjeéhtih, Dios naáwátdih jói jepahnitboó mi weñat chah ì wēina caá, Jesús caántdih át niijíp wut jì.**

*Cāacwā Jesús ā wēpatdih ì jūttat túttat
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

29 Páant ā bohénachah, chah dawá cāacwā Jesús pebh ì míc wáac juibínachah, nin pah queétdih át niij naóh bohénap wut jì: “Yeéb buu láa moón tubit yeejépwā ñi jumna caá. Pánihniit jumna, Dios ā wēpatjìh ñipí chāj jūttat túttatna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wā chāj jūttacan niit. Jonásjidih Dios ā wēp chājat pahjeh mantih weemdíhbut chājnit, ā wēpat yeebdíh ā jūttapipna caá. Páant bóojeh ā wēpat jūttat ā jumbipna caá.*

30 Jonásjidih búdí queéj ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwáub ub bacanít, Nínive tútchidih moondíh át wahap wut jì.* Pánihna, ded pah caandíh ā yapatjidih ā naáwáchah joinít, Dios caandíh ā wahatjidih queét ìt jéihyep wut jì. Páant ā yapatji pah mantih weém nihat cāacwā úud jeñé wannit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwáub boo pud jūwáchah, Dios weemdíh ā wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá.

31 Jon jātih Salomónji ā táí jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón ì maáh wiliji, yuép miíh baácmant ā naáwátdih joyódih mit juibínap wut jì. Obohjeéhtih, ninjìh weém Salomón chah jéihni wā jumuchah yuhna, yeéboó weemdíh ñi jóiíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cāacwā ì yéejatji peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biícidih ñuhnit, yeebdíh nin pah mi niij naóh yacbipna caá: “Wā joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ā jumuchah yuhna, ¿dépanih tibeé yeéboó caandíh ñi jepahcan?” mi niijbipna caá.*

32 Jonásji Nínive tútchidih moondíh Dios naáwátdih ā naóh yapanachah, queét ì yéejatdih búdí jāinít, ìt tútt nuumáp wut jì. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjìh wā jumuchah yuhna, weemdíh jóiíhcan, yeéboó ñi tútt nuumcáp be. Pánihna, ñi tútt nuumcátji jīb, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonjí yeéb biícidih ñuhnit, queéttbut yeebdíh ì naóh yacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jì.*

*Jesús jiiát déedih ā bohéat
(Mt 5.15; 6.22-23)*

33 “Ded jiiátdih jiiínít, jāh cáagcan, pamap dahjìhbut āpí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó āpí jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít ì táí enat pínah niijná.*

34 Ñíih quíib dahna ñíih jiiát dah panihni caá. Ā táí jumuchah, ded pah ñi chājatdih ñi táí enna caá. Obohjeéhtih, yeejépwā jumna, dupáát dée ā jumuchah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá.

35-36 Pánihna, ñíih quíib dah panihni ā túyuchah, wā naáwátdih táí jenah joinít, táinidihjeh ñi chājbipna caá. Obohjeéhtih, ā túicah, wā naáwátdih jenah joicán, yeejépbodíh ñi chājbipna caá. Pánihna, ¡ñi táí chāja chaáh! Wā naáwátdih táí jenah joinít ñi jepahaá”, át niijíp wut jì.

*Fariseowā, Moisés ā wutjatjidih bohénitbut ì táicát
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)*

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12 * 11:30 Jon 3.4 * 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * 11:32 Jon 3.5 * 11:33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

³⁷ Jesús queét dih ã naóh péanachah, biíc fariseo Jesús dih ãih muúboó numah jeémédih át bejep wut jī. Caanná waád juibínit, ī jeémát túat niijná, Jesús wā īt juibí chūudup wut jī.

³⁸ Dios queét dih ã táí wēi enat pínah niijná, queét judíowā ī jeémát pínah jātih ī nuowā ī wutatji pah īpī téih chocop wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét ī wutatji pah téih choccanjeh ã jeéméchah enna, caandih numah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jī.

³⁹ Páant ã en wáhi bejehchah ennit, Jesús nin pah caandih át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb fariseowā ñíih pamapnadih, ñíih babhbat dahnadihbut jii mantjeh ñipī chocna caá, ã táí jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó búdí quei ã jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbút biíc yoobó ñi jumna caá. Ñi túi jíghona yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnít, tabit en ñinahnitbut ñi jumna caá.

⁴⁰ ¡Yeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jii mant dée, Dios jwíih bácahdih chājni, pamap diitboó dée, jwíih caolihdihbut chājni nihcan niít? Pánih chājnít, jwiít dih jéih beedáni caá.

⁴¹ Pánihna, pamap diitboobút chocat pah, ñíih caolihdih túat numnít, moh yeejnit dih ñi teo wáacá. Pánih chājnít, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi túi jumbipna caá.

⁴² “¡Yeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wutat dih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni néonadih bíbohñit, biíc náodih caandih ñipī wáhna yah caá. Obohjeéhtih, pánih wáhna yuhna, biíh ã wutatnadih ñipī joyáh bojna caá. Cáacwádh túi chājatboodih ñi jenah joicán caá. Dios dih ñi oyatdihbut ñipī jenah joicán caá. Dios ã wutat pah, chej jumni néonadih caandih ñi wáhuchah, ã táina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wutatdihbut jepahat caá náahap.*

⁴³ “¡Yeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowā jwī míc wáacat muúboó waád juibínit, waáwápna ñipī chūudna caá, nihát cáacwā yeebdih ī wēi enat pínah niijná. Tútchi tachoó bií dée jīb chājat juéhna bejnít, cáacwā yeebdih ī wēi jwāáátdih ñipī náahna caá.

⁴⁴ “¡Yeéb fariseowā búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáac tacchiana panihñit ñi jumna caá. Cáacwā baác diitboó jéih en waadacán, caán tacchianajih yáac chāi bejna, ī yohniji yagáp ã jumatdih ī jéih encan caá. Caan pánihat pah cáacwā ñi bohéatdih joinít, ñíih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ã jumatdih ī jéihcan caá”, Jesús queét fariseowádh át niij jūihñup wut jī.

⁴⁵ Páant fariseowádh Jesús ã niij jūihñuchah joinít, Moisés ã wutatjdih táí jéihni jwuh nin pah Jesús dih át niijíp wut jī:

—¿Bohéní, queét dih páant niij jūihna, jwiít dihbut jūih niít ma chājap? át niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ã wutatjdih bohénitdih jwuh nin pah át jwúub niij jūihñup wut jī:

—¡Yeebbút búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cáacwádh búdí wái náah jumnidih chājat túutna, bainibitjeh ī yapachah ennit, queét dih jíghah encanjeh, búdí ñipī peéh chājna caá.

* 11:42 Lv 27.30

47 “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwát dih naóh yapanitjidih ñi ñuowã ït mao yohop wat jï. Pánihna, queétdih ñi weñat jútat túut niijná, ïih tacchianadih ñi túi ámohna caá.

48 Obohjeéhtih, pánih chãjna yuhna, ï bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi ñuowã ï chãjatji biic yoobó ñi chãjna caá.

49 “Dios, nihát jéihni jumna, nin pah át niij naáwáp wat jï: ‘Weém wã naáwát dih naóh yapanit pínahdih, wã naáwát dih bohénit pínahdihbut cáacwãdih wã wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cáacwãboó biquína queétdih ï mao yohbipna caá. Bitadihbut yeejép ï chãjbipna caá’, Dios át niijíp wat jï.

50-51 Nihat Dios naáwát dih naóh yapanitdih ï mao yohatji peéh yeéb buu láa moondih caán waó jüib ã jumnipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jüib, púú sacerdote Zacariásdih, Dioih muú coah tac yoób ï mao yohatji jüibbut, yeéb buu láa moondih Dios ã peéh chãjbipna caá. Queét ï jepahcatji pahjeh, yeéb biic yoobó weemdih ñi jepahcatji jüib yeebdihbut ã peéh chãjbipna caá.*

52 “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ã wutatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ã naáwát dih cáacwã ï jéihyat déedih ñi jáhna caá. Pánih jáhna, Dios pehbhoó ñi wát waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wát waadacán caá. Pánih chãjna, yeebbút waadcán, queétdihbut ñi waadát túutcan caá”, Jesús queétdih át niij jüihñup wat jï.

53-54 Queétdih páant niij jüih péanit, Jesús át bac bejep wat jï. Páant ã bac bejehah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit biicdih Jesúsdih naóh yacat túut niijná, yeejép ã jepahachah joíhna, tubit caandih ït úabh joí ñuún péé bac bejep wat jï.

12

“Weém túini caá”, niij yee naóhcat

1 Páant ã bohéat pónih dawá cáacwã Jesús pebh múic wáac juibínit, ï múic tóo néeh chüi bejehah, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij naóh bohénap wat jï: “¡Yeéb ñi túi chãja chaáh! Fariseowã ï jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ï niijíchah yuhna, ïih caolih yeejép ã jumna caá. Páant ï jumat pah yeébbó ñi jumca bojoó. Páant niij jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jigohcanni ã jumuchah yuhna, túttimah ã jumatdih nihát ï jéihbipna caá.*

2 Pánihat pah, ded pah caolih diitboó jumna, jwíih jigohcan yuhna, túttimah ã jigohbipna caá. Ded ñi bih chãjnidihbut túttimah cáacwã ï jéihbipna caá.*

3 Ded pah dupánapboó ñi niijátjidih baabápboó cáacwã ï joibípa caá. Ded pah yeéb ñíih túlihbó daocánnitdih ñi jéyé niijátjidih, túttimah dawá ï múic wáacapboó ï jwúub wépép naóh yapabipna caá, át niijíp wat jï.

Déhedih tigaá úumat náah (Mt 10.26-31)

4 “Wã chéénwã, yeebdih nin wã naáwát dih ñi túi náhninaá: Níih báhahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant ï chãjat túttimah, yeebdih chah yeejép ï jéih chãjcan niit.

* 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

* 12:1 Mt 16.6; Mr 8.15

* 12:2 Mr 4.22; Lc 8.17

5 Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wnanat túttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguipna ã jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

6 “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ã quíib buudcán níit. Cinco jwébehwádih chéne jedúbit yeéb ñipí jíib teona caá. Botonit í jumuchah yuhna, Diosboó bíic jwébehdíhjuh ã quíib buudcán níit.

7 Obohjeéhtih, jwébehwã chah yeebdíh Dios ã oina caá. Búdí oinit, ñíih waó yoócnaheh débóí ã jumatdih Dios ã túi jéihna caá. Páant ã oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, ãt niijíp wut jí.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjeh, niiját
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

8 “Căacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúih caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá.

9 Obohjeéhtih, căacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúih nihcan caá’, ã niijíchah, weembút wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijbípna caá.

10 Ded weém nihah căacwã úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ã túut nuumáčah, yeejép ã wéheatdih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumácát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.*

11 “Wíihwã ñi jumát jíib căacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túut niijná, ñi míc wáacat muúboó, peéh chājat túutnit pehbóó, bita ñi maáta pehbóobút í ub bejehchah, ‘¿Ded pah wã níj jepahbi?’ ñi níj náhni dahwaca bojoó.

12 Caanná ñi juibínachah, Túini Espíritubóó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jí.*

Dawá bíi dée bíbohah ã tobohah

13 Páant ã níj naóh péanachah, í cātíh jumni Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jí: —Bohéní, jwí íp báadhda áih bíi dée jwíitdih ã wühuchah yuhna, wã úud jeñé nihahdíh ubnit, wíih pínahdih ã wühcap jí. Páant ã chājachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wühah túutú, ãt niijíp wut yuh jí.

14 —Weém bíi déedih pāáhni maáh nihcan caá. Pánih chājat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús ãt níj jepahap wut jí.

15 Páant caandíh niijnít, nihah ájeéh péenitdih nin pah ãt jwúub níj naawáp wut jí:

—¡Ñi túi chāja chaáh! Dawá bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíi dée bíbohna, wã túi jumípna caá’, ñi niijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohah jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, ãt niijíp wut jí.

16 Páant níj naóhniit, í túi beh joyát pínah niijná, nin ã jenah joiní naawátjéh ãt jwúub bohénap wut jí: “Bíic newé dawá bíi dée bíbohni, áih wápchiboó pácahi ã nomochah, dawá ã quehep be.

17 Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míc níj jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chājbi? Wíih pácahi wã ámohat pínah muú bainí ã jumuchah, ã yáo yapbipna caá.

18 Nin pah wã chājipna caá: Caandíh ámohat muunádih wai yoh jéena péanit, chah búdí ámohat pínah muunádih wã chājipna caá. Pánih chājnit, nihah wíih pácahidih, wíih bíi déedihbut wã ámohbipna caá.

* 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29 * 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

19 Pánih ámoh péanit, nin pah wā míc niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bíi déedih buu wā bíbohna caá, buca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wā wēibipna caá”, wā míc niijbípna caá, caán newé ā niij jengah joyóp yah be.

20 Obohjeéhtih, páant ā niij jengah joyóchah jéhnit, Dios caandih nin pah ā niijíp be: ‘Jengah joicánniابه! Buu cheijeh ma wanuchah, míh caolin ā buudípna caá. ¿Páant ma wunat túttimah, nihát ma ámohniji bíi dée deih pínah tigaá ā jumbi? Meéamboó caandih ma jéih ub bejcan niit’, Dios caandih ā niijíp be.

21 Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bíi déedih en ñinah ub jwejnit, Dios ā weñat pínahdih bidcanjeh, buadni ā jumbipna caá”, Jesús cáacwādih át niijíp wut jī.

*Dios áihwādih ā túi en dawát
(Mt 6.25-34)*

22 Páant niij péanit, nin pah ā bohénitboodih át jwéub niij naóh bohénap wut jī: “Ded pah ñi jumattih ñi náhni dahwaca bojóó. Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguedihbut, ñi náhni dahwaca bojóó.

23 Caandih bidat chah Diosdih túi bíicdih ñi jumat pínahboodih ñi bidii. Páant ñi bidichah, caán yeebdih oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ā wāhbipna caá, ñi túi jumat pínah niijná.

24 Jwébehwādih ñi jengah joyoó. Queét ñih jeémát pínahdih ípī momcan caá. Íñih jeémát dih ámohat pínah muuná ípī bíbohcan caá. Pánihnit í jumuchah yahna, Dios queétdih í jeémát pínahdih ápi wāhna caá. Jwébehwādih oina, ā en dawát chah, yeebdih oinit, Dios ā túi en daoná caá.

25 Yeéb bíi náhni dahwana yahna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niit.

26 Pánih jéih túut nuumcán, búdi ñi náhni dahwana yahna, bíih pínahdihbut ñi jéih túut nuumcán niit. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá.

27 Cháanadihbut ñi jengah joyoó. Caán cháana behna, ā túi jíghat pínahdih ápi teocan caá. Pánih teocan yahna, Maáh Salomónji áih túini yéguéh chóo duonít, ā túi jíghatji chah, cháanaboó ā túi jíghona caá.*

28 Caán cháanadih Dios ā túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih ā diib téh bejna caá. Páant ā diib téhechah, cáacwā ípī cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ā jumuchah yahna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ā chájna caá. Caán cháanadih túini yéguéh dée pah ā wāhat chah, yeébbodih Dios yéguédih ā wāhbipna caá. Pánihna, caandih náhni dahwacanjeh, Diosboodih ñi túi jengah joyoó.

29 Ded pah ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínahdihbut tabit náhni dahwa joi bídca bojóó.

30 Nihat Diosdih jéihcannit bíi déedih tabit ípī náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi ípboó ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdih judhdattih ā jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdih ā teo wáacat pínahdih túi jengah joiná, búdi ñi náhni dahwaca bojóó.

31 Pánihna, bíi déedih ñi bidat chah, Dios ā maáh jumattih bidnit, caandih ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádh bitadidihbut ñi naáwá, queétdih caandih í jepahat pínah niijná. Páant ñi chájachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ā túi wāhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

Jeáboo búdí jíb jumni panihnidih jwī bíbohāt
(Mt 6.19-21)

32 “Yeéb wíhwhā daocánnit jumna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi úmca bojoó. Páant ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi íp yeebdíh búdí oinit, wēinit, túinidih ā wāhbiḡna caá. Pánihna, yeebdíh ā pebhboó ā ab bejbiḡna caá, ājeéh ñi túi jumāt pínah niijná.

33 Níih bíí déedih jíb chāy wāhna, caán jíbdiḡ ubnit, tūbit moh yéejnitdiḡ wāhat caá náahap. Páant ñi chājatji jíb, Dios ā jumapboó ñi juibínachah, yeebdíh túini yoobátdih ā wāhbiḡna caá. Páant ā wāhni pínah ā buúdcán niít. Ded nuumní caandíh ā jéih nuumcán niít. Pólohwābut í jéih jeémp yéejacán niít.

34 Pánihna, Dios pebhboó níih búdí jíb jumni panihni ā jumachah, Dios ā weñat pínahdiḡ ñi túi jenah joibíḡna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh níih búdí jíb jumndih bíbohni, ñi weñat pínahdiḡhéh ñi jenah joibíḡna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Jesúsdiḡ túi jenah joí páñat

35 “Weemdíh ñi jenah joyátdih ñi túi múic ámoh páñáá. Ded pah múic ámoh páñatdiḡ ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátdih yeebdíh wā naóhna caá.*

36 Bíic newé ā chéeniḡ téihya chéwat weñatdiḡ numah jeémédiḡ ā bejep be. Páant ā bejat túttimah, chei ā jwúub juyát pínahdiḡ páina, jécdiḡ wēpép í jéih wātadiḡ bejat túut niijná, caandíh teo wāhniḡboó íih yégueh chóodiḡ wái aabá chéonit, íih jiiát dahnadiḡbut í jii cáag páina caá. Páant í chājat pah, wā jwúub dei jūúwát pínahdiḡ yeebbát ñi jenah joyátdih ñi túi múic ámoh páñáá.*

37 Í maáh ā jwúub juyáchah, caandíh teo wāhniḡ túi páinit, búdí í wēibiḡna caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Páant í túi páñat jíb, í maáhboó teo wāhniḡ í dawát dée chóodiḡ duó péa, queétdih chūúdat túutniḡ, jeémát ā wāhbiḡna caá.

38 Chei tac yoób, daa jūúwáchah, caán ā juyáchah yuhna, túi páina, queéť bainí í wēican niít.

39 Nin bíih bainí naáwátdihbut yeebdíh wā naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih nuumní cáac nuumúdiḡ ā juyát pínahdiḡ muú mínahboó jéihna, nuumní ā jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, áih muúdiḡ áta túi wap tagaá.

40 Pánihat pah, weém, nihat cáacwā úud jeñé, ñi jéihcat láa wā jwúub dei jūóhbiḡna caá. Pániḡ jéihcan, weemdíh túi jwááat túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut nuúm páñat caá náahap”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Túi teo wāhni, túi teo wāhcanni naáwát
(Mt 24.45-51)

41 Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiḡ āt niij wábh joyóp wut jī:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwíih pínahjeh niít? ¿Nihat cáacwáih pínah niít? āt niijíp wut jī.

42 Páant ā niijíchah joinít, nin naáwátjīh queétdih Jesús āt jwúub bohénap wut jī: “Bíic teo wāhni túi jenah joiní, ā maáhdih túi jepahni ā jumap be. Páant ā jumachah ennit, ā maáh ā bejat pínah jātih, nihat bita caandíh teo wāhniḡ

* 12:35 Mt 25.1-13

* 12:36 Mr 13.34-36

* 12:40 Mt 24.43-44

Ī maáh pínah caandíh ã waadánap be, queét ĩ jeémát pínahdih yoobópdih ā wāhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biíh baácboó ā bejep be.

43 Pánih bejniĵi āih muuná ā jwúub jayúchah, caandíh teo wāhni ā watatĵi pah ā chājachah ennit, caandíh búdí ā wēibipna caá.

44 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caandíh wēinit, nihāt āih bií déedih en daoní maáh ā waadábipna caá.

45 Obohjeéhtih, biíh caandíh teo wāhni táí jepahcan, ‘Wā maáh maatápdih jĵoghcan, buutéh ā jwúub jāóhcan níit’, niĵ jenah joinít, bita teo wāhni neoná yaáhdihbut páinit, ā jeémp babh máihñap be.

46 Ā náhnicanni yeó jāap, ā páicanni horadíh ā maáhboó ā jwúub juibípna caá. Pánih ĵainít, caandíh ā jepahcatĵi peéh, tabit ā pūibipna caá. Pánih pūi péanit, Diosdih jepahcannit biícđih iĵuípna ā wahbipna caá.

47 Pánihna, ded teo wāhni ā maáh ā weñat pínahdih jéihna yuhna, táí ámoh páican, ā maáhdih jepahcah, ā maáh caandíh peéh chājna, búdí ā pūibipna caá.

48 Obohjeéhtih, ded teo wāhni boó ā maáh ā weñat pínahdih táí jéihcan, yeejép ā chājachah, ā yéej chājat ĵiib búdí áta peéh chāj tagaá. Obohjeéhtih, ā táí jéihcatđih ennit, caandíh peéh chājna yuhna, nump ā pūibipna caá. Pánihna, dedđih táí chājat pínahdih Dios búdí ā jéihyanachah, táí jepahcat caá náahap. Ded maáhdih cācwā búdí watat wēpatđih ĩ wāhuchah, táiniĵeh watat caá caandíh náahap”, Jesús át niĵíp wat ĵi.

*Jesús cācwāđih chéne poómp ā chājat
(Mt 10.34-36)*

49 “Ī náahcannidih ĩi cáo yohat pah, Dios yéej chājnitđih peéh chājna, iĵuípna ā yohat pínah niijná, nin baácboó wā dei jāúwúp ĵi. ĵātih páant ā chājachah nihna, wāta wēi tagaá!

50 Obohjeéhtih, páant ā peéh chājat pínah jātih, weémboó búdí yeejép wā yapbipna caá. Pánih yeejép wā yapat pínahdih jéihnit, tabit wā jĵahna caá.*

51 ĵDed pah weemdíh ĩi niĵ jenah joí? ‘Āih doonáđih joinít, nihāt cācwā táí biícđih ĩ ĵambipna caá’, ĵĩi niĵ jenah joí níit? Obohjeéhtih, páant ā nihcan níit.

52 Cācwā wā naawátđih ĩ joyát túttimah, biícwājeh ĵumna yuhna, biíc peihcannit weemdíh jepahnitđih chénewā jepahcannitboó ĩ míc ĵāihbipna caá.

53 Behē ā wāúhdih ā ĵāihñuchah, ā wāúhbut behedih ā ĵāihbipna caá. Beh wili mi nūmdíh mi ĵāihñuchah, mi nūmbát beh willidih mi ĵāihbipna caá. Beh wili mi wāúh áadih mi ĵāihñuchah, mi wāúh áabut mi chudđih mi ĵāihbipna caá. Biquína weemdíh ĩ jepahachah, biquína ĩ jepahcat ĵiib páant tabit ĩ míc ĵāihbipna caá”, Jesús át niĵíp wat ĵi.*

*Ded pah ā yapat pínahdih ĩ beh joicát
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

54 Páant ā bohénitđih naóh péanit, nin pah Jesús ĵjeéh péenitđih jwuh át jwúub niĵ naawáp wat ĵi: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ā ĵūúwúchah enna, ‘Mah buugát túat caá’, ĩipĵi niijná caá. ĩi niĵát pah āpĵi buugná caá.

55 Mah buugcáp buwámant johlit ā ĵūúwúchah enna, ‘Chāih chāhat túat nihcan caá’, ĩipĵi niijná caá. ĩi niĵát pah tabit āpĵi chāhna caá.

⁵⁶ Obohjeéhtih, yeeb yeejépwā, ‘Wā jéih beedána caá’, níj jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumap. Baácdih, jeádihbut ennit, ded pah ā yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wā chājatdih ennit, wā naáwátidih joiná yuhna, ded pah túttimah ā yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cáacwādhīh át níijíp wut jī.

Yeebdih enihcannitjīh mīc ámohat

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Ded pah ñi chājat pínahdih yeebjéh jenah joinit, ñi túi chājaá.

⁵⁸ Yeebdih naóh yacni peéh chājat túttni pehbhoó ā numah bejечah, ‘¿Majeéh túi jumat tút níijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ caandih ñi níiji, yeebdih peéh chājat túttni pehbna ā ub bejcat pínah níijná. Páant caanjīh ñi mīc ámohcah, peéh chājat túttniboó yeebdih nemat muúboó ā nemat tútbiḡna caá.

⁵⁹ Páant ā nemechah, nihat ñi jíib buudáátidih ñi jíib chāj péaat pínah jātīh, yeeb ñi baccan níit. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jumat tút níijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ níijnit, caandih ñi jepahaá, yeebdih ā peéh chājcat pínah níijná”, Jesús át níijíp wut jī.

13

Yéej chājatdih cádahnit, tút numát

¹ Caán láa biquína Jesúsdiḡ joinit nin pah caandih īt níj naáwáp wut jī:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioih muúboó ovejadih cáo wāhnit, Diosdih ī wēi wúbúchahjeh, Pilatoboó queédih át mawat tútup wut jī. Pánih maonit, oveja meép, cáacwā ī maonitjī meépjīh īt widip wut jī. ¿Ded panih tigaá páant īt yap? queét Jesúsdiḡ īt níj wúbh joyóp wut jī.

² Páant ī níj wúbh joyóchah joinit, nin pah át níj jepahap wut jī:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi níj jenah joí? ‘Páant queét tabit yeejéḡ yapna, nihat bita Galilea baácdih moón ī yéjcat chah níit īt yéej chājap’, ¿yeeb ñi níj jenah joí níit?

³ Nihcan caá. Dedé yéjcatdih biíc yoobó Dios ā peéh chājbiḡna caá. Yeebboó ñi yéjcatdih cádahcan, túiniboodih ñi tút numcátjī jíib ā peéh chājachah, yeebbút iiguíḡna ñi bejbiḡna caá.

⁴ Nindhbut ñi túi jenah joyóo: Siloé wūt jumni jap bóo muú āac jéennit, dieciocho cáacwādhīh át tájap wut jī. ‘Pánih wanna, bita Jerusalén tútchidih moón ī yéjcat chah īt yéej chāj tagaá’, ¿ñi níj jenah joí níit?

⁵ Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeeb ñi yéjcatdih cádahcan, túiniboodih ñi tút numcán, yeebbút wanna, iiguíḡna ñi bejbiḡna caá, queédih át níijíp wut jī.

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant níj péanit, nin naáwátjīh queédih át jwúub bohénap wut jī: “Biíc newé āih wápchiboó higuera wūt jumni nah ā jumap be. ‘Caan náh ā quehna nacaá’, níijnit, diquidih ā bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ā quehcah, ā bid juicáp be.

⁷ Pánih bid juicán, āih wápchidih teo wāhndih nin pah ā níijíp be: ‘Weemdih ma joyóo. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wā bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ā quehcan caá. Páant ā quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wīih wápchidih ā jumachah, biih nahdih wā jéih momcan caá. Á wihcah, biih nahdih momnit, caan náh quehedih wāta jeémp tagaá’, caandih teo wāhndih ā níijíp be.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, caandíh teo wāhni nin pah ā niij jepahap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba ā jum jwuh naáh. Nin nah páuj yehmant baád páuda péanit, nuñup jónópdih wā yacbična caá, míh higuera nah ā quehat pínah niijná.

⁹ Páant wā chājat túttimah, ā quehmi dée caá. Ā quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat tútú’, ā maáhdih ā niij jepahap be. Pánihat pah, yeebboó ñi túut nuumát pínahdih Dios ā páina caá. Maatápdih ā páina beé. Pánihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeebdíh ā yoób peéh chājbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Judiowā ī chooát yeó jáapdih wānnihdih Jesús ā booaat

¹⁰ Biíh láa judiowā ī chooát yeó jáapdih ī míc wáacat muudíh Dios naáwát dih Jesús āt naóh bohénap wut jī.

¹¹ Caanjíh nemép jumnih mit jumap wut jī. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ā jumachah, caántboó choyó bejnihjeh mit jumap wut jī.

¹² Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih āt jūúwát túutap wut jī.

—Némá, meemdíh wā booaana caá, āt niijíp wut jī.

¹³ Páant niijnít, caántdih ā teo jāhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhap wut jī. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jī.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ā booaat peéh, judiowā ī míc wáacat muudíh en daoní maáhboó āt íjip wut jī. Pánih íjnit, caánboó míc wáacnitdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Biíc semanadih seis yeó jáap jwípí teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chāúhñit booaat túutudih jūóhna, caán tewat yeó jáapnadihjeh ñi jūúwá. Jwiít jwí chooát yeó jáapnadih páant ñi chājca bojoó, āt niijíp wut jī.*

¹⁵ Páant ā niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah āt niij jūihñup wut jī:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjéhbat chooát yeó jáapdih yahna, ñíh jiwidih, burrodihbat ī jeemát tólihmant watnit, mah ī babhbat pínah niijná, ñipí wái bac bejna caá. Pánih chājna, teo tigaá ñi chājap.

¹⁶ ¿Nint Abrahamji ā jumadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée āt bíbohóp be. Páant ā chéonihdih chooát yeó jáapdih wā watachah, ā táican níit? āt niijíp wut jī.

¹⁷ Páant ā niijíchah joinít, tícnit, queét ít jepahcap wut jī. Pánihna, nihat cáacwā Jesús ā wēp chājatdih ennit, búdí ít weñep wut jī.

Mostaza tíb naáwát

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjéh cáacwādih Jesús āt jwúub bohénap wut jī: “¿Dios ā maáh jumat ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wā naóhbi?”

¹⁹ Mostaza tíb ded pah ā jumatdih jenah joinít, Dios ā maáh jumadih ñi beh joibipna caá. Caán tíb cāo túbih pah bóo ā jumna caá. Momni áih wápchiiboó caán túbihdih ā momop be. Ā momat túttimah, chíihna, búdí nah ā behep be. Páant caan náh ā behechah, áih cácanaboó jwébehwā ī jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ā maáh jumat. Áihwā daocánnit jwíih jumnitji, túttimah ī dao béjbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Pan paáani naáwát

(Mt 13.33)

* 13:9 Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13 * 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

20 “¿Dios ã maáh jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaa caandih wã naóhbi?

21 Pan paáat ded pah ã jumatdih wã naáwáchah, caandih ñi beh joibípna caá. Pandih cháihna, yad wili trigo ojdiñ pamapdih yacnit, mahjñh wid, caandih paáani pínahdihbut mipí táí widna caá. Páñihna, niñat mi widniñi ã táí paabípna caá. Páant ã jumap pah Dios ã maáh jumap doonáñih joinít, cáacwã í táút nuumbípna caá. Páñihna, queét joinítboó bitadiñ í jwúub naáwáchah, dawá joinít, queébut í táút nuumbípna caá”, Jesús ãt niijíp wut jñ.

Bainí jęc naáwát

(Mt 7.13-14,21-22)

22 Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadihbut Jesús Dios naáwátñih naóh bejna ãt cháñap wut jñ.

23 Páant ã bejehah, bíic newé caandih nin pah ãt niij úabh joyóp wut jñ:

—¿Maá, daocáññitjeh niit iiguípna bejñit déejidiñ Dios ã táí ubñit pínah í jumap? ãt niijíp wut jñ.

Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátñih Jesús ãt jwúub bohénap wut jñ:

24 —Yeéb dawá Dios ã jumapboó ñi waadíhna yah caá. Obohjeéhtih, báñi ñi yéejatdih cádahñcan, ñi jéih waadcan caá. Bainí jęc panihñidiñ waadíhna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Páñihna, yeéb waadátñih bidna, ñi yéejatdih cádahñit, Diosboodñh ñi táí jepahaá.

25 Ñi beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah ã jumatdih wã naóhbiñna caá. Chei caán muú mínah ãñh jęcñih ã nemna caá. Páant ã nemat túttimah, yeéboó caán jęcñih juibí, wuúmp maonit, nin pah ñi niij ejbípna caá, ‘Maá, jęcñih ma wát jüáwú’, ñi niijíchah, muú mínahboó díñtmant nin pah ã niij bácabípna caá. ‘Dedmant ñi jüáwátñih wã jéihcan caá. Yeéb wã jéihca naáh wáñih wã wátcan caá’, ã niijbípna caá.

26 Páant ã niijíchah joinít, yeéboó nin pah ñi jwúub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpñit, jwñ babñap jñ. Jwññh tútchiboó jumna, ma naáwátñih jwíñtñih ma bohénap jñ’, ñi niij ejbípna yah caá.

27 Yeéb páant ñi niijíchah yahna, caánboó nin pah ã jwúub niij jepahbípna caá, ‘Obohjeéhtih, yeedñih yooópñih wã jéihcan caá. Páñihna, niñat yéejñit jumna, wã pebh jüóhcanjeh, bíáboó ñi bejeé’, muú mínah ã niijbípna caá. Páant ã niiját pah Dios yeedñih ã niijbípna caá.*

28 Páñihna, Abraham, Isaac, Jacob, niñat Dios naáwátñih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó í jumuchah enñit, yeéboó jéih waadcan, túbit jñgahna, ññih maodñh ñi néeh cháác juibípna caá. Páñih jñgahna, jóocmantjeh ñi cháobípna caá.*

29 Caán láa niñat baácñih moón Dioñhwã ã pebhboó í juibínachah, caánboó queéñtñih ã numah jeémpbípna caá.*

30 Nin baácboó oboh jumñitñi Dios ã jumapboó maáta í jumbípna caá. Ninboó maáta jumñitñi Dios pebhboó moh yéejñit í jumbípna caá, Jesús ãt niijíp wut jñ.*

Jerusalén tútchidiñ moondñh Jesús báñi ã oyat

(Mt 23.37-39)

31 Páant ã niij péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna juibínit, nin pah íñt niijíp wut jñ:

* 13:27 Sal 6.8 * 13:28 Mt 22.13; 25.30 * 13:29 Mt 8.11-12 * 13:30 Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31

—Herodes meemdíh ã mawíh páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandíh ít niijíp wut jĩ.

³² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át niij jepahap wut jĩ:

—Nin pah caán yeejépahedih niij naáwádih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wannitdihbut boana caá ã chãjap. Bue yeó jáap, cheibitbut páant ã chãjipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabipna caá’, Herodesdih ñi niijí.

³³ Bue bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tútchina wã juibíipna caá. Dios naáwátidih naóh yapanitjidih caán tútchidih múcjuh ípĩ mao yohop wut jĩ. Pánihna, caán tútchina wã juibínachah, weemdíhbut í mao yohbipna caá.

³⁴ “Yeéb Jerusalén tútchidih moondíh búdí wã jĩghana caá. Dios naáwátidih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejĩh yohnit, yeéb ñipĩ maona caá. Ñi ñuwábut biíc yoobó ít chãjap wut jĩ. Pánihnit ñi jumachah yuhna, yeebdíh búdí wã oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdíh wã jumat túatna yah caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá.

³⁵ Páant ñi náahcat peéh, bue ñiíh tútchidih Dios ã wap cádahbipna caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúb encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúb dei jwúbáchahjeh, weemdíh ñi jwúb enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios ã wahní, meemdíh búdí jwí wéina caá’, weemdíh ñi niijíipna caá’, * Jesús át niijíp wut jĩ.

14

Bácah chalanidih Jesús ã booaat

¹ Bíih chooát yeó jáapdih fariseowã í maáh ãih muuná Jesúsdiñ numah jeémédih át bejep wut jĩ. “¿Ded pah caá ã chãjbi?” niijná, caán muudíh moón caandíhjuh ít túi en ñuunáp wut jĩ.

² Caán muudíh, bácah chalani át jumap wut jĩ.

³ Caandíh ennit, Moisés ã wutatjidih bohénitdih, fariseowádihbut nin pah Jesús át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿‘Chooát yeó jáapdiñ tabáp chãhñitdih ñi booana’, Moisés át niijnít jíí? át niijíp wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah yuhna, queét ít jepahcap wut jĩ. Í jepahcat ennit, Jesús wannidih teo jáha boonanit, át jwúb bejat túutap wut jĩ.

⁵ Pániñ booa péanit, queét fariseowádih át jwúb úubh joí jãihñap wut jĩ.

—Jwí chooát yeó jáapdiñ ñi wúbh, ñiíh momo jiwibut íitna ã buug yác bejchah, yeéb ñita ub púh laabácan taniít. ¿Páant ñi chãjat, tewat niñcan niít? át niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant ã niijíchah, ded pah ít jepahcap wut jĩ.

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseoiñ muuná waadníñ, bita ã numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna í chãudat pínahdih í ñiwichah, Jesús át enep wut jĩ. Páant í ñiwichah ennit, queét niñatdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

⁸ —Téihya chéwat numah jeémát yeó jáapdiñ yeebdíh ã bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ñi chãudca bojoó. Páant ñi chãudchah niñna, ñi chah maáh ã juyáchah,

* 13:35 Sal 118.26 * 14:5 Mt 12.11

⁹ ‘Ma chéudni páhadih nindih ma chéudat tóutú’, yeebdíh ã niijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, jwéjboó juibí chéudna, ñita tíic tagaá.

¹⁰ Obohjeéhtih, muú mínah yeebdíh ã bid bojochah, jwéjdhid bóo páhadih ñi juibí chéudúp. Yeéb páant ñi chéuduchah ennit, ‘Waáwápboó ñi chéud júúwú’, muú mínah yeebdíh ã niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñi bejchah, bita ã bid bojnit yeebdíh í tui wēi enbipna caá.*

¹¹ Ded caán mícjeh ‘Weemdíh dedé júhdah wihcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni ã chājipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míc maáta ñi waadáca bojóo. Diosjeh maáta pínahdih ã jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át niijíp wut jī.*

¹² Páant niij péanit, Jesús muú mínahboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jī:

—Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohmitdih, ma déewádhíh, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojóo. Meém queétdih ma bidichah, ma tui chājat jīb, queétdih meemdíh bíic yoobó í numah jeémpbipna caá.

¹³ Obohjeéhtih, bitadih ma numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcannit, wio wihcannit, jéih encannitdihbut ma bidíp.

¹⁴ Queétdih meemdíh bíic yoobó í jéih numah jeémpcan niit. Páant ma tui chājat jīb, táinit í boo pud jóohni yeó jáapdh Diosboó meemdíh ã tui chājipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jī.

*Búdí numah jeémát naáwát
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, bíic íjeéh chéudni Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī: —Dios pehbhoó ded ã numah jeémpni búdí ã wēibipna caá, át niijíp wut jī.

¹⁶ —Búdí numah jeémát chājni dawá cáacwádhíh ã bidíp be. Páant ã bidichah joinít, queét nihát í tui wēi jepah jwuhap be.

¹⁷ Caán ã yoob numah jeémát yeó jáapdh queétdih naáwát náahna, caandíh teo wáhnidih wáhnit, ‘Nihat jwí jeémát pínahdih ámh péanit, yeebdíh ã bidíp be, bæca’, ã niij naáwát tóutap be.

¹⁸ Caandíh teo wáhni páant ã niij naáwáchah joinít, queét í jumat yoobó nin pah í niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdh jīb chāj péanit, caandíh enedih bejat tóut caá wá chājap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã páicat pínah niijná’, ã jwíh bidni ã niijíp be.

¹⁹ Bíihbut nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh bíicjīh bóo téihya máha jiwíwádhíh wá jīb chājap be. Pánih jīb chājni queétdih enedih bejat tóut caá wá chājap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã páicat pínah niijná’, caanbút ã niijíp be.

²⁰ Bíihbut nin pah ã niijíp be: ‘Weém butéh wá téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wá jéih bejcan caá’, ã niijíp be.

²¹ Páant í niijíchah joinít, caandíh teo wáhni ã maáh pebhna jwúub joinít, queét í niijátjidih ã jwúub naóh yapanap be. Páant ã naáwáchah joinít, ã maáhboó tabit íjnit, nin pah ã niijíp be: ‘Tútchi tac yoob búdí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcannit, jéih encannit, wio wihcannitdihbut jwááhnit, wácanjeh ma úb júúwúp’, ã niijíp be.

²² Pánih naáwádhíh bejniji jwúub joinít, ‘Maá, ma niijátjī pah wá chājap be. Páant wá chājachah yuhna, páantjeh chéudat ã júdhna caá’, ã niijíp be.

* 14:10 Pr 25.6-7 * 14:11 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

23 Páant ã niijíchah joinít, ã maáh caandíh ã jwúub wutap be. ‘Tútchi jwéejboó búdí namánaboó bejnitdíh, bainí namánaboó bejnitdihbut ma júúwát tútú, chúúdatnadíh í túi yáwat pínah niijná.

24 Meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wã jwíih bidnitboó wã numah jeémátíh í jeémpan niít’, ã niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwã pínahdíh ã bidíchah yuhna, det í weñat pínahdíhjah chah jenah joiná, caandíh jepahcannít, ájeéh í jumcan niít. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ã pehbboó ájeéh í jumbipna caá, Jesús át niijíp wut jí.

Jesúsjeéh jwí jumíhichah, ã bwat
(Mt 10.37-38)

25 Biíh láa dawá cáacwã Jesúsjeéh ít bejep wut jí. Pánihna, Jesús queétdih tac púud ennít, nin pah át niij naáwáp wut jí:

26 “Ded wã bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á lípdih, ã índih, ã áadih, ã wehdih, ã déewádhíh, ã déewã yaáhdihbut ã oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.*

27 Ded wãjeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ã weñat pínahdíh jenah joicát caá náahap. Pánih chájna, wíih ã jumát jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.*

28 Nindihbut ñi jenah joyoó: Múú teoni jap bóo múúdhíh ã chájat pínah játih, ã jíib juyátdíh jéihyat tút niijná, caán múú jíib pínahdíh ã jwíih jenah enna caá.

29 Á jíib pínahdíh ã jwíih jenah encan, áih múúdhíh ã jéih péacah enna, bitaboó caandíh í deohbipna caá.

30 ‘Nin pohba áih múúdhíh teona, át péa tagaá’, í niij deohbipna caá.

31 Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh biíh maáhjíh í míc mawat pínah játih, nin pah ã niij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowã bíbohnit, caánboó veinte mil soldadowã ã bíbohochah, jwí míc maona, wãta jéih buújá taniít?’ ã niij jenah joiná caá.

32 Páant niij jenah joinít, ã buújácat pínahdíh jéihna, biíh maáh áih soldadowájhíh míc mawadíh júóhnit, yúápjuh í jam jwahuchah, ‘Jwí míc maoca boj jíih’, niiját túatnít, caandíh teo wáhnidih ã wah bojipna caá.

33 Pánihna, wíihwã jumíhna, weemdíh ñi jepahat pínah játih, ‘Nihat wã yéej chájatdíh wã cádahbipna caá. Wíih bíí déedih jenah joicán, Jesúsboodíh jenah joiná, caandíhjah wã jepahbipna caá. Páant wã jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wã cádahcan niít’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joinít jumna, wíihwã ñi jéih jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Buicánni náumni naáwát
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Páant niij naóhnit, nin biíh naáwátjíh Jesús queétdih át jwúub bohénap wut jí, ã jwíih naáwátdíh í beh joyát pínah niijná: “Núumni buiná, jeémátíh ã túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá.

35 Pánih buicánni dedé pínah níhcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ã nihat pah yeéb ñi jumca bojoó. Dios naáwátdíh túi joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!” Jesús át niijíp wut jí.

* 14:26 Mt 10.37 * 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

15

Buudni oveja naáwát
(Mt 18.12-14)

1 Biñh yeó jáapdih dawá cáacwā, Romanowā ī maáta ī uúbát túatnit dinerodih uúbh wāhñit, bita Moisés ā wutatjidih jepahcannit “Yeejépwā”, niijnítbut Jesúsdiñ joyódiñ it jwáibínap wat jī.

2 Páant ī jwáibínachah ennit, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut íjñit, queéjtjeh nin pah it múic niijíp wat jī:

—Nin newé yeejépwādiñ táí wēi jwāáhñit, tjeéh āpī jeémpna caá, it niijíp wat jī.*

3 Páant ī niijíchah jéññit, Jesús nin naáwátjīñ queétdih āt bohénap wat jī:

4 “Cien ovejawādiñ bíbohni, biíc oveja caandíñ ā buudúchah ennit, ¿ded pah tiguaá ā chājbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bita noventa y nueve ovejawādiñ ī jeémát yilip jumapboó jwejniñ, caán buudnídiñ bididiñ ā bejbipna caá. Páñihna, caandíñ bid jwinítña, ā cádahbipna caá.

5 Caandíñ bid juí wēina, áñh daadjíñ mao cáagnit, áñh muaná ā ub jwúb bejbipna caá.*

6 Páñih ub jwúb jwáibínit, ‘Wíñ oveja buudnídiñ wā bid juyép be. Páñihna, wājeéh ñi wēi wáac jūwú’, niijnít, ā pebh jumnitdih, ā déewādiñbut ā bid wáacbipna caá.

7 Páant ā weñat pah, ded biíc cáac ā yéejatdih cádahñit, ā túat numúchah, Dios pebhboó jumnit búdeí ī wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve paníññit ‘Weemdíñ yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tiguaá wāta túat num?’ niij jenah jointdih Dios pebhboó jumnit ī wēican niit”, Jesús āt niijíp wat jī.

Buudni dinero júdu naáwát

8 “Diez dinero júdu bíbohñih biíc júdu caántdih ā buudúchah ennit, ¿ded pah tiguaá mi chājbi? Jiát dahjīñ jwinít, mūdíñ mi táí tóodh bid beedábipna caá. Caán júduñdih bid jwinítña, mi cádahbipna caá.

9 Caán júduñdih bid jwinít, ‘Weemdíñ buudni dinero júduñdih wā bid jwiná beé. Páñihna, wājeéh ñi wēi wáac jūwú’, niijnít, mi pebh jumnitdih, mi déewādiñbut mi bid wáacbipna caá.

10 Yoobópdih yeebdíñ wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ā yéejatdih cádahñit, táiniboodíñ ā túat numúchah, Dioñ ángelwābut búdeí ī wēibipna caá”, Jesús āt niijíp wat jī.

Buudni ā wāñh naáwát

11 “Biíc newé chénewā ā weh jumap be.

12 Udyiboó ā ípdih nin pah ā niijíp be: ‘Wanna, meemdíñ wā wāhñipna caá”, ma niijnídiñ buñ ma wūhú, Paá’, ā niijíp be. Páant ā niijíchah joint, ā íp áñh bií déedih ā wehdih ā pááap be.

13 Daocáñni yeó jáap túttimah, udyiboó niñat áñh bií déedih ubñit, yuúp biñh baácboó jibidiñ ā bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdiñ júb chā, yaádh metat júb wūh, numah jeémát júb wūh, búdeí ā júb chājap be. Páñih júb chājna, áñh dinerodih ā yoh beedánap be.

14 Páant ā yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcañ, numgúp láa ā jumap be. Caanbát numgúpjñ diib wánna ā chājap be.

* 15:2 Lc 5.29-30 * 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

15 Páant jeémát ā wihcah, tewat bididih ā bejep be. Páant ā bid bejehcah, bíic newé caandíh íí náah jumni tewat wāhñit, āih momo mawwā jumni wāihyat júdaboó caandíh ā wahap be, queétdih jeémát ā wāhat pinah niijná.

16 Pánih queétdih inna, queét mawwādh wāhñi jeémátdih búdí ā jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ā maáh caandíh ā jeémát tútcach, bitabut caandíh dedé jeémát í wāhcap be.

17 Páant ā yapat túttimah, ā jwáub náhninap be, ‘Nihat wā ípdih teo wāhñit jeémát bíboh, í júdh jeémpni jeémátbut āpí jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jumna, weemdíh jeémát wihcah, wunna caá wā chājap.

18 Pánihna, wā íp pebhna wā jwáub bejbipna caá. Caanná jwáub juibínit, wā ípdih nin pah wā niijbípna caá: “Diosdíh búdí wā yéej chājna beé, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājna beé.

19 Pánihna, í ‘Wūuhú’, buu weemdíh ma niijcá bojoó! Meemdíh teo wāhñijeh wā jumbipna caá”, wā ípdih wā niijbípna caá’, caán mícjeh ā níj, jenah joyóp be.

20 Páant níj jenah joinít, ā íp pebhna ā jwáub bejep be.

“Pánih jwáub bejna, ā ípíh mawdíh ā tóah bejehcah, ā ípboó caandíh yuápmah ā jwāáh enep be. Pánih jwāáh enna, āih caolihjīh búdí jgahñit, ā wāúhdih jwāáádih ā náo ñah bejep be. Jwāáhñit, caandíh búdí wēina, ā pin tewep be.

21 Páant ā pin tewechah, ā ípdih nin pah ā níj naáwáp be: ‘Diosdíh búdí wā yéej chājap be, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājap be. Pánihna, “Wūuhú”, weemdíh ma niijcá bojoó’, ā niijíp be.

22 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah yuhna, ā ípboó caandíh teo wāhñitdih nin pah ā níj wətəp be: ‘Waícanjeh túini yégueh chóodih ub jūóhñit, wā wāúhdih ñi yacaá. Túini téihya yacat júdadh āih téih tíbdihbut ñi yacaá. Áih jítcadhbut túini zapatos ñi yacaá.

23 Jwí túi in débehani momo jiwí wāúhdih ub jāóhñit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi puúb.

24 “Wā wūuh ā wunah bejna nacaá”, wā níj jenah joyóp yuh be. Buúdní déeji buu ā túi jwáub juná caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeémpjīh’, caandíh teo wāhñitdih ā niijíp be. Pánihna, queét nihat búdí wēinit, í jeémép be.

25 “Obohjeéhtih, ádyi ā jwáub juyácah, weép jeñéboó momo jiwíwā jumni wāihyat júdaboó ā jumap be. Pánihna, ā ípíh mawdíh tóah bejna, í wēi ewechah, ā joyóp be.

26 Pánih joinít, teo wāhñitdih nin pah ā níj wūbh joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét í chāj?’ ā niijíp be.

27 Páant ā níj wūbh joyócah joinít, teo wāhñi caandíh nin pah ā níj jepahap be: ‘Ma úud ā jwáub juná beé. Á túi juyácah, ma íp jwí in débehani momo jiwí wāúhdih ā mawat tútəp be. Pánih maonijidih jwí puúb péanachah, numah jeémp wēi eona caá í chājap’, caandíh ā niijíp be.

28 Páant teo wāhñi ā níj naáwáchah joinít, weép jeñé ā ípdih tubit ā íjip be. Íjnit, ā waádíhcap be. Páant ā waádíhcah enna, ā ípboó bac bejnit, ‘Wūuhú, ma waád júúwá’, caandíh ā niijíp yuh be.

29 Obohjeéhtih, ā ípdih nin pah ā níj jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wāhñit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumnitdih wā numah jeémát déedih cabra wāúhbitdih weemdíh mapí wāhcan beé.

30 Obohjeéhtih, buu yeejép ma wáúh ã jwáub juyúchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwí in débehani momo jiwí wáúhdih maonit, caandih ma numah jeémpna caá, ã ípdih ã níj jūihñup be.

31 “Páant ã níj jūihñuchah joinít, ã íp caandih nin pah ã níj jepahap be: ‘Wáúhú, meém wájeéh mapí jumna caá. Nihat wíih bíí déedih míih mun caá.

32 Obohjeéhtih, ma úud wunni déeji buu ã táí jwáub juyúp be. Pánihna, wēinit, jwí numah jeémp ewechah, ã túina caá’, ã íp weép jeñédih ã níijíp be”, Jesús queétdih ãt níijíp wat jī.

16

Dinero en daoní ded pah ã chājat naáwát

1 Bíih láa Jesús nin naawátjīh ã bohénitdih ãt jwáub bohénap wat jī: “Bíic newé búdí dinerodih bíbohni, ãih dinerodih en daoníboó ã túi en daocat ennit, bíih teo wáhniboó í maáhdih ã naóh yacap be.

2 Páant ã naóh yacachah, í maáhbóó ãih dinerodih en daonídh ã bid bojop be. Páant ã bid bojní ã juyúchah, nin pah caandih ã níijíp be: ‘Wíih dinerodih ma túi en daocat doonádih wá joyóp be. Pánihna, wíih dinerodih túi en daocat jíib weemdih ma jwáub teo wáhcán níit. Ded pah wíih dinerodih ma chājatjīdh weemdih ma naóh daác beedánaá’, ã maáh caandih ã níijíp be.

3 Páant ã níijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã níj jenah joyóp be: ‘Wá maáh weemdih yohat túut caá páant ã níijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wá buujácan níit. Weém bitadih dinero wá úábhna, tíic náah jumni wáta úábh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdih chājat náah?

4 Buu, wá chājat pínahdih wá jéihna caá, buca. Nin pah wá chājachah, wá teo cádahat túttimah, wá maáhdih jíib buudánit weemdih í oibipna nacaá. Pánih oinit, jīgah ennit, weemdih í teo wáacbipta caá’, caanjéh ã níj jenah joyóp be.

5 Páant níj jenah joinít, nihat ã maáhdih jíib buudánit yoobó ã bid bojop be. Páant ã jwíih bid bojní ã juyúchah, nin pah caandih ã níj úábh joyóp be: ‘¿Wá maáhdih débóó tigaá meém ma jíib buudá?’ ã níj úábh joyóp be.

6 ‘Jeémát chājat yí cien dahwani quiítnadih caandih wá jíib buudána caá’, ã níj jepahap be. ‘Ninboó ma jíib buudáátdih daácní núo ã jumna caá. Waícanjeh juí chūudnit, ma jíib buudáátdih jwáub deyanit, tac yoobjéh ma daacá’, teo wáhni ã níijíp be.

7 Páant níj péanit, bíih jíib buudánidih bid bojnit, nin pah caandihbut ã níj úábh joyóp be: ‘¿Débóó tigaá wá maáhdih ma jíib buudá?’ ã níijíp be. ‘Cien trigo wuh wáúhnadih wá jíib buudána caá’, ã níijíp be. ‘Ninboó ma jíib buudáátdih daácní núo ã jumna caá. Ochentajeh ma daacá’, ã níijíp be.

8 Páant ã chājatdih jéihnit, ã maáhbóó ãih dinerodih en daoníjdih nin pah ã níijíp be: ‘Meém yeeni yáhna, ded pah túttimah ma túi jumát pínahdih mat jenah joyóp taga’, ã níijíp be. Páant ã chājat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah túi jumát túut níijná, bíí déenadih í túi jéih úbna caá. Ded pah í bíbohát pínahdih Dioíhwáboodih chah í túi jéihna caá.

9 “Yeébbóodih nin pah wá naóhna caá: Moh yéejnitdih jīgah ennit, níih bíí déejīh queétdih níi túi teo wáacá. Páant níi teo wáacachah, queétdih Diosdih jepahnit, ã pebhboó níi juibínachah, yeebdih í wēi jwááhbipta caá.

10 “Ded bainíbit bíbohna yáhna, caanjīh bitadih túi teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjīhbut ã túi teo wáacbipta caá. Obohjeéhtih, ded

baini ā bíbohājīh táí chājcan, túttimah bádí ā bíbohnbat, bíic yoobó ā táí chājcan níit.*

11 Níih bíí déejīh ñi táí chājcat enna, Diosboó ā wēpatjīh yeebdíh ā teo wáaccan níit.

12 Pánihna, nin baácboó jum jwáhna, Dios yeebdíh ā wáhni bíí déejīh ñi táí chājcat enna, jeáboó ñi juibínachah, túini yoobátdih ā wāhcan níit.

13 Ded Diosdih táí jenah joini jumna, áih bíí dée pínahdih tabit ā jenah joicán níit. Obohjeéhtih, bíí déedih tabit bidni jumna, Diosboodíh ā jéih jenah joicán níit. Pánihna, Diosdih bíí déedihbat chénat pah bíícđih ñi jéih jenah joicán níit. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús át niijíp wat jī.*

14 Páant ā niijíchah joinit, fariseowā dawá bíí déedih bidnit jumna, caandíh ít dehwep wat jī.

15 Páant í dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wat jī: “Cāacwā í enechah pohba, yeéb táinit pah tigaá ñi jígothop, ‘Nít táí chājnit caá’, yeebdíh í níj jenah joyát pínah níijná. Obohjeéhtih, dawá bíí déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ā jéihna caá. ‘Nít táinit caá’, cāacwā í níj ennitdih Diosboó ‘Yeejépwā caá’, ā níj enna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Moisés ā wutatjidih, Dios ā maáh jumatihtibut Jesús ā bohéat

16 “Juan Daabáni ā jumati pínah jātih, Diosjeéh táí jumati túut níijná, Moisés ā wutatjidih, Dios naawátdih naóh yapanit í daacátjidihbat cāacwāđih jepahat caá áti náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ā maáh jumati túini doonáđih cāacwāđih ā jwíh naawáp jī. Бум weem jwáh caán túini doonáđih yeebdíh wā naóhna caá. Pánihna, yéejatđih cáđahnit, Diosdih jepahat ā buwuchah, det jepahíhntiboó Diosdih bádí bidat caá náahap.*

17 Jeá, nin baácbat ā buudúchah yuhna, Moisés ā wutatjiboó ā buudcán níit”, Jesús át niijíp wat jī.*

Yad wilidih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 “Ded ájeéh bólidih yohnit, bíih wilidih jwáub áa jumna, yeejép ā chājna caá. Ded bíih áajidih jwáub túut nuúm áa jumna, caántjīh ā yéej chājna caá”, Jesús át niijíp wat jī.*

Moh yéjini Lázaro, dawá bíí déedih bíbohni naawát

19 “Dawá bíí déedih bíbohni, dinerobat bádí bíbohni newé ā jumap be. Bádí jīb jumni túini chítah jumni yégueh chóodih āpí đawúp be. Yeó jáap jumati pah túini jeémátdih múic āpí jeémép be.

20 Áih muú jęc pebh moh yéjini, Lázaro wút jumni, āpí ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni ā jumap be.

21 Páant ā ñajachah, mujjiowā áih áhwatnadih déebedih ípí juibínap be. Dawá bíí déedih bíbohntiboó ā jeémp jéenanidih Lázaro ā jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, caandíh āpí wāhat túatcap be.

22 Bíic yeó jáap, Lázaro ā wunap be. Abraham ā juima yoobát ā jumuchah, Dioih ángelwā Abraham pebhna áih caolihdih í ub bej wahap be. Cúbucah, dawá bíí dée bíbohntibut ā wunap be. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah, cāacwā áih bácahjidih í yohochah, áih caolih iiguipna ā bejep be.

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 * 16:13 Mt 6.24 * 16:16 Mt 11.12-13 * 16:17 Mt 5.18 * 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

23 Caánboó jumna, tubit ā tubanap be. Pániḥ tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázarō ā pebh ā ṅahuchah, ā enep be.

24 Pániḥ ennit, Abrahamdih nin pah ā niḡ ejep be: ‘Nuwá, weém nin iḡuipboó wā jumuchah, weemdih tubit ā tubna caá. Páant ā tubuchah, weemdih jīgah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih āih téih tībīh mahdih taj daabáni, wīh nuúcdih ā cámahat pínah niḡná, ma chíiaat táutá’, Abrahamdih ā niḡ ejep yah be.

25 Obohjeéhtih, páant ā niḡíchah yahna, Abraham caandih nin pah ā niḡ jepahap be: ‘Jūimá, meém baácboó jum jwahna, niḡat ma náahatdih ma bíboh beedánap jī. Obohjeéhtih, Lázarōboó ā moh yéejep jī. Būū Lázarō ninjīh ā tēi jumuchah, meemdih caá tubit an tubap.

26 Jwī cātīh jéih bejcat dée ā jumuchah, ded ninmant conna ā jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ā jéih aáb juóhcan caá’, Abraham caandih ā niḡ jepahap be.

27-28 “Páant ā niḡíchah joinit, dawá bí déedih bíbohniḡi nin pah ā jwáub niḡíp be: ‘Nuwah Abraham, wā íp pebhboó bícīh bóo téihya wā údwā páantjeh í jumap be. Pániḡna, wā údwādh naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queébtat nin iḡuipna í juóhcat pínah niḡná’, Abrahamdih ā niḡíp yah be.

29 Obohjeéhtih, Abraham caandih nin pah ā niḡ jepahap be: ‘Dios naáwátidih Moisésji, bita ā naáwátidih naóh yapanitji í daácní nuónadidibut ma údwā í bíbohna caá. Caán naáwátidih ma údwādh jepahat caá náahap’, Abraham ā niḡíp be.

30 Páant ā niḡíchah joinit, iḡuipboó jumni nin pah ā jwáub niḡíp be: ‘Yoobópdih tigaá ma niḡíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, bíc wanniḡi í pebhna ā jwáub bejchah, queét caandih joinit, ita táut nuúm tágaá’, Abrahamdih ā niḡíp yah be.

31 “Queét Moisés ā daacátjidih tái joicán, bita naóh yapanit í daacátjididibut tái joicán, wanniḡi ā boó pud juáwúchah yahna, queét caandidibut í joibícan nacaá’, Abraham caandih ā niḡíp be”, Jesús át niḡíp wat jī.

17

Jwī yéej chājat táutat ā tobohat
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

1 Bíih láa, Jesús nin pah ā bohénitdih át niḡ naáwáp wat jī: “Dawá yeedih yéej chājat táutnit í jumbipna caá. Obohjeéhtih, í yéej chājat táutatji jīb, Dios queétdih búdí ā peéh chājbipna caá.

2 Nin wébít panihni weemdih jáap jepahnitdih ded ā yéej chājat táutatji jīb Dios caandih yeejép pohba ā peéh chājbipna caá. Pániḡna, caán ā yéej chājat táutat pínah jātīh, āih butdih búdí jeé júdujīh chéo búudhniḡ, búdí mujna caandih í yohochah, āta tái taga. Páant í chājachah, caán wébít panididih ā yéejachah nihna, Dios páant bóo pohba caandih āta peéh chājcan taga.

3 Ded pah ṅi chājat pínahdih ṅi tái jengah joyoó. ṅi dée yeedih ā yéej chājachah, ‘Páant ma chājatdih ma cádaḡá’, caandih ṅi niḡi. Páant ṅi niḡíchah joinit, táinidih ā táut nuúmúchah, yeéboó ā yéej chājatjidih ṅi jwáub náhnica bojó.*

* 17:3 Mt 18.15

4 Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chājnít, ‘Páant wā chājatjidih wā jġgahna caá. Chéneji wā jwáub chājcan niít’, ā niijíchah, páant bóo láa ā yéej chājatjidih ma jwáub náhnica bojoó’, Jesús āt niijíp wut jġ.

Ded pah caá Diosdih táí jenah joyát

5 Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā bohénit caandíh nin pah ĩt niijíp wut jġ:
—Meemdíh chah jwġ jenah joyát pínah niijná, jwítdih ma teo wáacá, ĩt niijíp wut jġ.

6 —Mostaza bainí tábih jumna yuhna, chíhna, búdí nah ā behna caá. Pánihat pah, Dios ā wēpatdih bainíjeh jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnít, búdí mājna ma jaiíbí ñuhú’, ñi niiját pahjeh ā bejbipna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jġ.

Teo wāhni ā tewat naáwát

7 “¿Yeebdíh teo wāhni wápchidih teo, ovejawādih en daonġi ā jwáub juyáchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp jüéwá. Ma jeémát pínahdih ninġih wā puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niít?

8 Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wā jeémát pínahdih ma puúbbí jwuhú. Wā jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhú. Wā jeémp péaat túttimah, meem jwáh jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo wāhndih ñita niij tagaá.

9 Yeebdíh teo wāhni ñi wutatdih ā chājachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátdih bidcan, ā tewatdihjeh caá āpġ chājar.

10 Pánihna, teo wāhni ĩ jumát pah mun tigaá yeebbát ñi jumap. Dios ā wutatdih jepahnít, ‘Táina caá’, ā niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wāhniyeh mun tigaá wā jumap. Ma wutatdihjeh tigaá wāpġ tewep’, ñi niij jenah joyoó’, Jesús āt niijíp wut jġ.

Diez bácah moópnitdih Jesús ā booaat

11 Biíh yeó jáapdih Jesúswā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ĩt bejep wut jġ.

12 Bainí tútchidih ĩ waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ĩt en ñuhap wut jġ.

13 Pánih ennit, nin pah ĩt niij ejep wut jġ:

—Maá Jesús, jwítdih ma jġgah eneé, ĩt niijíp wut jġ.

14 Páant ĩ niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah āt niijíp wut jġ:

—Moisés ā wutatji pahjeh sacerdotewādih ñiéh bácahdih júutdih ñi bejeé, caán moopát ā ñumátdih ĩ jéihyat pínah niijná,* āt niijíp wut jġ.

Páant ā niijíchah joinít, ĩ bejchahjeh, ĩh bácah moopát āt ñumáh bejep wut jġ.

15 Biíc ĩjeéh jumni áih bácah ā ñumáchah ennit, Jesús pebhna āt jwáub bejep wut jġ. Pánih jwáub bejnít, Diosdih búdí āt wēi ejep wut jġ.

16 Pánih wēinit, Jesúh jítcha pebh bódicha caj yoh ñajnít, “Táina caá, Maá”, āt niijíp wut jġ. Caán bácah moópniġi Samaria baácđih bóo judío nihcan wut jġ.

17 —¿Yeéb boonit diez nihcannít beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ĩ jwáub júóhcan?

18 Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Táina caá’, niijídh ā jwáub júáwáp be. ¿Dépanih tibeé bita ĩ júóhcan? Jesús āt niijíp wut jġ.

19 Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnídih

* 17:14 Lv 14.1-32

—Ñah ñuhnit, ma jwáub bejeé. Wã wēpatdih ma téi jenah joyát jíb ma boonap be, át niijíp wut jī.

Ded pah caá Dios ã maáh jumat
(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesúsdih nin pah ít niij wáuh joyóp wut jī:

—¿Débólíh tigaá nin baácboó Dios ã maáh jum jwíhbi? ít niijíp wut jī.

—Dios ã maáh jumtadidh yeéb cācwã ñi jéih encan caá.

²¹ 'Jāaj, ninjīh caá ã jumup', 'Jāaj, cōj caá ã jumup', ñi jéih niijcán caá. Oboghjeéhtih, weém Dios ã wēpatjīh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jumt ñi cātíh ã jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²² Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdih jwuh nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Táttimah, búdí yeejép yap láa ã jumuchah, nin baácboó wã jwáub dei jūúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yah caá. Oboghjeéhtih, wã jígoh jwuhcan niit.

²³ 'Candih eneé. Can Dios ã wahni Cristo caá', niij, 'Nin Cristodih eneé', bita yeebdíh í niijbipna yah caá. Páant í niijíchah yahna, yeébbóo queétdih ñi joyáh bojóo.

²⁴ Wedónachah, nihát yuúp jumna yahna, í enat pah, weém nihát cācwã úud jeñé, wã jwáub dei jūúwáchah, nihát í enbipna caá.

²⁵ Oboghjeéhtih, páant wã jwáub dei jūúwát pínah jātíh, buu láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép í chājbipna caá.

²⁶ Weém, nihát cācwã úud jeñé wã jwáub dei jūúwáchah, Noéwã jum láa í jumtaji pahjeh cācwã í jwáub jumbipna caá.*

²⁷ Caán láa moón nihát jeémp babhñit, téihya chéona ít chājap wut jī. Pánih chājna, Diosdih ít jenah joicáp wut jī. Páant í jumuchah, Noéwāji búdí jāaj chóoboó í waadát táttimah, Dios pobyit wahñit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jī. Páant í jumtaji pahjeh mun tigaá wã jwáub dei jūúwát pínah jātíh cācwã í jumbipna caá.*

²⁸ Lot jum láa í jumtaji pahjeh, wã jwáub dei jūúwát pínah jātíh, cācwã í jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíb chāj, wápchidih taj, muú ít chājap wut jī.

²⁹ Páant í chājat pónih, Sodoma táтчimant Lotwāji í jwei béjehchahjeh, tuu iigát panihni iigni jee dáhna jeámant át buúg jéenep wut jī. Nihat caán táтчidíh moondíh yohna, Dios caán iigátidih át wahap wut jī.*

³⁰ Páant í jumtaji pahjeh mun tigaá weém nihát cācwã úud jeñé, wã jwáub dei jūúwáchah, cācwã í jumbipna caá.

³¹ "Caán yeó jáapdih ded áih muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bií déedíh ubudíh waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jumñibat áih yéguehnadíh ubudíh ã jwáub bejca bojo naáh.*

³² Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã wutatjídih jepahcan, miíh bií déedíh oinit, tac púud enna, núumni nah mit wééep wut jī.*

³³ Pánihna, ded ã weñat pínahdihjenah jói chājni, iiguípna bejni ã jumbipna caá. Oboghjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojñi, wã weñat pínahboodíh chājni, ã buúdcán niit.*

* 17:26 Gn 6.5-8 * 17:27 Gn 7.6-24 * 17:29 Gn 18.20-19.25 * 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16

* 17:32 Gn 19.26 * 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

34 “Yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Wā jwáub dei jūóhni yeó jáapdih chénewā tih muú díitna bícdih ī ūwuchah, weemdih jepahnidihjeh wā ubbipna caá. Weemdih jepahcanniboó ā chāobipna caá.

35 Chénewā yaádh bícdih ī tewechah, weemdih jepahnidihjeh wā ub bejchah, bih wili chāobipna caá.

36 Wápchiboó chénewā teonit ī jumuchah, weemdih jepahnidihjeh wā ubbipna caá. Bih ā chāobipna caá”, Jesús āt niijíp wat jī.

37 Páant ā niijíchah joinít, ā bohénit caandih nin pah īt ūúbh joyóp wat jī:

—¿Dedboo tígaá páant ā yapbi? īt niijíp wat jī.

—Jóopwā ī jij jūdachah ennit, nañúp ā moopóboó jéihna, biáboó ñi bidcan níit. Páant ñi jéihyat pah, dedjīh wā jwáub dei jūwúchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queédih āt niijíp wat jī.

18

Éemp wunnih mi ūúbh tac bñugáat naáwát

1 Táltimah, Diosdih ī ūúbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ā bohénitdih āt níj naáwáp wat jī:

2 “Bíic tátchidih yéijat peéh chājat túatni ā jumap be. Caán Diosdih ūumcan, cáacwádhbut āpī tui chājcap be.

3 Caán tátchidih éemp wunnihbut mi jumap be. Pánihna, peéh chājat túatni pebhna jubínit, ‘Weemdih enihcan, yeejép chājnidih ma peéh chājat túatú’, mi niijíp be.

4 Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wā peéh chājcan níit’, caántdih ā niijíp be. Páant ā niijíchah yuhna, caántboó caandih chah mi ūúbh tac bñugánap be. Páant mi ūúbh tac bñugánachah yap joiná, caanjéh nin pah ā níj jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwádhbut wā ūumcan caá.

5 Páant wā jumuchah yuhna, nintboó mi ūúbh tac bñugána, weemdih mi chuuábiapna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidih wā peéh chājat túatbipna caá’, ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wat jī.

6 Páant niijnít, Jesús queédih nin pah āt níj jéihyanap wat jī: “Caán yéijat peéh chājat túatni ded pah ā chājatdih ñi tui jenah joyóo.

7 Caán túicanni yuhna, caandih ūúbh tac bñugánidih ā teo wáacap be. Diosboó túini jumna, ā ñionit ā teo wáacat pínahdih búdí ī bidichah, queédih maatápdih ā páñat túatcan níit.

8 Pánih tui teo wáacnit, queédih yeejép chājnitdih waícanjeh ā peéh chājbiapna caá. Pánih tui jepahni ā jumuchah yuhna, weém nin baácboó jwáub dei jūóhna, daocánnit Diosdih tui jenah joinitdih wā bid jumí dée caá. Pánihna, yeebboó caandih ñi tui jenah jói cádahca bojóo”, āt niijíp wat jī.

Chénewā Diosdih ūúbhniit naáwát

9 Páant níj péanit, “Jwiitboó túinit caá. Bitaboó yeejépwā caá”, níj jenah joinitdih Jesús nin pah āt níj naáwáp wat jī:

10 “Chénewā Diosdih ūúbhna ī chājap be. Bíic fariseo ā jumap be. Bih Romanowā ī maáh ā wutni dinerodih ūúbhni ā jumap be.

11 Pánihna, fariseo ñuhnit, nin pah Diosdih ā níj ūúbúp be: ‘Weém bí déedih ñuúmní, yaádhdih yéje chājni nihcan caá. Nin Romanowā ī maáh ā wutni dinerodih ūúbhni ā yéje chājat pahbut wā chājcan caá. Bitā ī yéje chājat pah wápī chājcan caá. Pánih tui jumna, “Túina caá”, meemdih wā niijná caá.

12 Weém semana jumat pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wāpī uúbhna caá. Ded cien dinero júduidih wā jíib ubna, diez júduidih meemdíh wāpī wūhna caá. Ma wutat pahjeh wāpī táí chājna caá', fariseo ā niij uúbáp be.

13 Obohjeéhtih, dinerodih uúbhniiboó ā yéej chājatdih jġahna, yuúpbít yaíh dno űhñnit, japboó en űhacanjanjeh, Diosdih nin pah ā niij uúbáp be: 'Dios, weém yéjní caá. Weemdíh jġah ennit, ma teo wáacá', ā niijíp be.

14 Yoobópdiű yeebdiű wā naóhna caá. Caán dinerodih uúbhni āih munná ā jwúb bejehchah, 'Caán túini caá', Dios caandíh ā niij enep be. Obohjeéhtih, fariseoboodíh 'Caán túini caá', Dios ā niij encap be. 'Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá', niijnídiű 'Meém táicanni caá', Dios ā niij enna caá. Obohjeéhtih, 'Meemjéh caá táini. Weém yéejni wā jumuchah, weemdíh ma jġah en teo wáacá', niijníboodíh Dios ā wēi enna caá", Jesús āt niijíp wut jī.*

Jesús wébitdiű ā uúbát

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Bíih láa, cāacwā ī tūhñitdiű ā teo jāha uúbát pínah niijná, Jesús pebhna īt ub juibínap wut yah jī. Obohjeéhtih ā bohénitboó queétdih ennit, īt jíróniű jūihñap wut jī.

16 Páant ī jūihñuchah ennit, Jesús wébitdiű júúwát túatnit, ā bohénitboodíh nin pah āt niijíp wut jī:

—Queét wébit wā pebhna ī júúwá naáh. Ī júúwát déedih űi jāhca bojoó. Queét panihnit Diosdih chah ī táí jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioihwā ī jéih jumna caá.

17 Yoobópdiű yeebdiű wā naóhna caá. Nit Diosdih ī táí jenah joyát pahjeh yeéboó űi jenah joicáh, Dios űi maáh ā nihcan niit, āt niijíp wut jī.

Dawá bíí déedih bíbohni Jesúsdiű ā uúbh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Páant niijníji Jesús ā bohénit bíicdiű ā bejehchah, judíowā ī maátajeéh jumni caandíh uúbh joyódiű āt juibínap wut jī.

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh táí jumíhna, ded pah tigaá wā chājbi? āt niijíp wut jī.

19 —¿Dépanih tigaá 'Túini', weemdíh ma niij? Diosjeh caá táini.

20 Dios ā wutatnadih ma jéihna caá. 'Ma áa nihcannihjīh ma yéej chājca bojoó.* Cāacdiű ma mao yohca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadiű táiniűeh ma chājáp',* Dios ā niijíp jī. Caán ā wutatnadih jepahat caá náahap, Jesús āt niijíp wut jī.

21 —Wébit jumna, wā yap yohcatji pah, buubut bíic yoobó wā yap yohcan caá, Jesúsdiű āt niijíp wut jī.

22 —Diosjeéh ma táí jumat pínah, bainí meemdíh ā júdhna caá. Nihat míih bíí déedih jíib chājadiű ma bejeé. Pániű jíib chājnit, caán jíibdiű moh yéejnitdiű ma wūhuú. Páant ma wūhuchah, nin baácboó ma bíbohātji chah túini míih pínah Dios pebhboó ā jumipna caá. Wā niiját pah chāj péa, wājeéh ma péé júúwá, Jesús caandíh āt niijíp wut yah jī.

23 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bíí déedih bíbohni jumna, āih bíí déedih jíib chāj wāhíhcan, búdí āt jġahap wut jī.

24 Páant ā jepahcatdih ennit, Jesús nin pah āt niijíp wut jī:

* 18:14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11 * 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18 * 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17 * 18:20 Ex 20.15; Dt 5.19 * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20 * 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16

—Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih ã jepahíhichah yuhna, caandih ã buona caá.

²⁵ Camelloboó awí ítbitdih ã waad yábac bejíhichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waadíhichah, búdí ã buona caá, át niijíp wut jī.*

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, bita caandih nin pah ít niijíp wut jī:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioih pínah ded ã jéih jumcan níit, ít niijíp wut jī.

²⁷ —Cáacwã ded pah í jenah joyátjīhéh í táí chájīhna yuhna, Dios pehbboó í jéih bejcan níit. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã táí ubup. Caanjéh tigaá nihatdih cháj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ã wihcan caá, Jesús át niij jepahap wut jī.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jī:

—Weemdíh ma joi jwáhuú. Majeéh péeat túat niijná, jwiitboó nihatdih jwí cádahap jī, át niijíp wut jī.

²⁹⁻³⁰ —Yoobópdih yeedíh wã naóhna caá. Diosdih jepahni áih muudíh, ã mánadih, ã déewádih, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum jwuhchah, Dios chah dawá caandih ã wáhbipna caá. Pánihna, ã wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jumbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Páant niij péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yúup buúg át numah bejep wut jī. Pánih bejnit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “Bainí yeedíh wã naáwíhna caá. Buo Jerusalén tútchina bejna caá jwí chájap. Caanná jwí juibínachah, Dios naáwátidih naóh yapanit jon játi í daacátji biíc yoobó weém nihát cáacwã úud jeñé wã yapbipna caá.

³² Weemdíh teonit, judíowã nihcannitdih í jwáub wáh yapabipna caá. Páant í wáh yapanachah, queétdih weemdíh deoh naóhmit, mao mác coi jáha, yeejép wéhe, páinit, í mao yohbipna yuh caá.

³³ Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwáub boo pud jáóhbipna caá”, queétdih át niijíp wut jī.

³⁴ Páant ã niijíchah joiná yuhna, ã bohénit ded pah ã naáwátidih ít beh joicáp wut jī.

Jéih encannidih Jesús ã booaat

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ít toáh juibínap wut jī. Caanjīh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úúbhna át chájap wut jī.

³⁶ Pánih chúudnit, dawá ã pebh í yap bejchah joinít, queétdih nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá dawá cáacwã í yap bej? át niijíp wut jī.

³⁷ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ã yap bejna caá, caandih ít niij jepahap wut jī.

³⁸ Páant í niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jī.

—¡Jesús, David juima, Dios ã wahni, weemdíh ma jīgah eneé! át niij ñaac ejep wut jī.

³⁹ Páant ã niij ñaac ejchah joinít, Jesús dih waóhmitboó, nin pah ít niijíp wut jī:

* 18:25 Pr 11.28

—¡Ma laiñca bojoó! caandih ït niñ jípónih jãihñup wat jï.

Páant ï niñ jãihñuchah yuhna, caánboó chah át wëp ejep wat jï.

—¡David juima, Dios á wahní, weemdih ma jïgah enee! át jwãub niñ ñaac ejep wat jï.

⁴⁰ Páant á niñ ñaac ejechah joinít, Jesúsboó chão ñáhnit, caandih á pebhna át ub bejat túatup wat jï. Páant á bejat túatuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ït ub bejep wat jï.

Á pebhna ï ub juibínachah, nin pah caandih át niñ uúbh joyóp wat jï:

⁴¹ —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? át niñjíp wat jï.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, át niñ jepahap wat jï.

⁴² —¡Ma enee! Weemdih túi jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandih át niñjíp wat jï.

⁴³ Páant á niñjichahjeh, jéih encanniji át yoób enep wat jï, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí át wëi naáwáp wat jï. Pánihna, bita caán jéih encanniji á enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ït wëi naáwáp wat jï.

19

Zaqueo Jesúsdiñ á jwãáát

¹ Jesús wã Jericó tátchina juibínit, bac bejat túat ït chãjap wat jï.

² Caán tátchidih Zaqueo wüt jumni át jumup wat jï. Caán Romanowá ï maáta dinerodih uúbat túatnit ï maáh jumna, búdí dinero át bíbohóp wat jï.

³ “Caán dedna tigaá”, niñjít, Jesúsdiñ át enúhip wat yuh jï. Obohjeéhtih, á eníhichah yuhna, japcanni dahbit á jumuchah, dawá cãacwã caandih ït jáhap wat jï.

⁴ Pánihna, Jesús á yap bejechah, túi enat túat niñná, cãacwãdih ñáo yap bejnit, sicómoro wüt jumni nahdih aab béjnit, caanjih Jesúsdiñ át pái lajap wat jï.

⁵ Caanjih á pái lajachah, caan náh pújdih Jesús juibí ñuhnit, Zaqueodih chéi ennit,

—¡Zaqueo, waícanjeh ma dei jãúwá! Bũ míh mũáboó wã chão jwãhbirna caá, Jesús caandih át niñjíp wat jï.

⁶ Páant á niñjichah joinít, Zaqueoboó wëpép dei jüóh, búdí wëinit, áih mũuná Jesúsdiñ át numah bejep wat jï.

⁷ Jesús caandih á pej jum bejechah ennit, niñat cãacwã íjnit, queéjtjeh nin pah ït múic niñjíp wat jï:

—Jesús tubit yéejniñ mũuná á bejna caá, ït niñjíp wat jï.

⁸ Áih mũuná numah juibínit, queétdih át numah jeémép wat jï. Pánih jeémp chãudniji Zaqueoboó ñah ñuhnit, Jesúsdiñ nin pah át niñjíp wat jï:

—Maá, meemdih bainí wã naáwát túat caá. Wã yéejatdih cádah, túniboodih túat mũunít, moh yéejnitdih niñat wíh bíí déedih tac yoób wã wãhbirna caá. Ded dinero wã yee uúbhndih cuatro láa wã jwãbabirna caá, át niñjíp wat jï.

⁹ Páant á niñjichah joinít, nin pah caandih Jesús át niñjíp wat jï:

—Abrahamji Diosdih á jepahat júb, Dios caandih át túi ubup wat jï. Bũ meembút Diosdih ma jepahat júb, Abrahamji á juima yoobát ma jumna caá. Páant ma jumuchah, meém, majeéh jumnitbut íguípna bejnit déejidih Dios á túi ubna caá.

¹⁰ Weém niñat cãacwã úud jeñé, bũdnít panihnitdih bidnit, túi ubat túat niñná, wã jãúwáp be, Jesús át niñjíp wat jï.*

* 19:10 Ez 34.16

Dinero júduna naáwát
(Mt 25.14-30)

11 Páant ā niijíchah joinítboó Jerusalén tútchi pebhjeh jamna, caanná juiábinit, “Maáh ā waadbípna nacaá”, ī niij jenah joyát dih jéihnit, nin pah queétdih āt niij bohénap wat jī:

12 “Āih baácdih moondih watat túut niijná, ī maáh wáuh biih baácboó maáh waad jwáuhdih ā bejep be.

13 Ā bejat pínah játi, chénat pah téihya caandih teo wáhnitdih ā bid wáacap be. Ī wáac juyúchah, queét nihtdih biic yoobó bádi jíb jamni míc dinero júdunadih ā wáhp be. Wáhnit, ‘Wá jwáub júúwát pínah játi, nin dinerojih ní jíb chāj teo pánaá’, ī maáh pínah queétdih ā niijíp yah be.

14 Obohjeéhtih, āih cāacwā caandih eníhcan, ā maáh jamatdih náahcan, biquinadih chah maáhdih naáwádh ī bejat túutap be. ‘Jwiitboó caán ā maáh jamatdih jwí náahcan caá’, ī niij naáwát túutap yah be.

15 “Obohjeéhtih, caánboó maáh waadni, ā jwáub juyúp be. Jwáub jainít, Ī tewatdih jéihyat túut niijná, caandih teo wáhnitdih ā jwáub bid wáacap be.

16 Jwíih waóh jainí nin pah ā niijíp be, ‘Maá, ma wáhni júdujih jíb chāj teonit, diez júdujih wá jwáub jíb ubup be’, ā maáhdih ā niijíp be.

17 Páant ā niijíchah joinít, ‘Ma túi chājat be. Weemdih túi teo wáhni ma jamna caá. Bainibitjihjeh ma túi chājat jíb, diez tútchinadih moondih ī maáh meemdih wá waadána caá’, ā maáh caandih ā niijíp be.

18 Caán túttimah jainíboó ‘Maá, ma wáhni júdujih jíb chāj teonit, cinco júdujih wá jwáub jíb ubup be’, ā maáhdih ā niijíp be.

19 Páant ā niijíchah joinít, ‘Meém ma túi chājat jíb, cinco tútchinadih moondih ī maáh meemdih wá waadána caá’, ā niijíp be.

20 “Obohjeéhtih, túttimah jainíboó ‘Maá, ma eneé. Weemdih ma wáhni júdujih yégueh chóojh wá túi tai jwej ámhohp be.

21 Meém tabit úum náah jamni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjeh caán jíbidih mapí ubna caá. Páant ma chājatdih jéihnit, meemdih wá úumup be’, ā maáhdih ā niijíp be.

22 Páant ā niijíchah joinít, ‘Meém weemdih ma túi teo wáhcap be. Ma niijátjihjeh meemdih wá jwáub naóh yacbipna caá. ¿Weém úum náah jamni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit?

23 Páant wá jamuchah nihna, wíih dinerodih dinero jwejat muaná ma ámhochah, áta túi tagaá. Páant ma chājachah, caán muadhí teonit weemdih chah ita wáh tagaá’, ā niijíp be.

24 Páant niij péanit, pehbbit fúhntidih nin pah ā niijíp be: ‘Caandih wá wáhni júdujih dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujih túi teoniboodih ní wáhuú’, queétdih ā niijíp be.

25 Páant ā niijíchah joinít, ‘¡Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jántjeh ā bíbhna caá!’ caandih ī niijíp be.

26 Páant ī niijíchah joinít, ‘Ded ā bíbhnijih túi teonidih chah wá wáhbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā bíbhna yahna, ā túi teocat jíb, ā bíbhnidih wá dúuc wáibipna caá.*

27 Weemdih eníhcanit, ī maáh wá jamatdih náahcanitdih, ninna ub júóhnt, wá enepdih ní mao yohoó’, ī maáh ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wat jī.

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

Jesús wā Jerusalénna ī waadát
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Páant niij péa, cāacwādh chibit wāpbit waoh bejnit, Jerusalén tātchina Jesús wā ī tóah páuh laab béjep wat jī.

29 Pánih tóah páuh laab béjnit, Betfagé wāt jumni, Betania wāt jumni tātchina pebh, Olivo Jeé páujdih īt jwabínap wat jī. Pánih jwabínit, Jesús chénewā ā bohénitdih wahnit, nin pah queédih āt niijíp wat jī:

30 —Con jígohni tātchibitdih nī bejeé. Waád jwabínitjeh, burro wāuh cāacwādh duo jwāhcannidih nī jwāahbipna caá. Caandih ī chéwat tōpdih watnit, nī ub jwāub jūáwá.

31 Yeebdih enni ‘¿Dépanih caandih watnit, ub bej tigaá nī chāj?’ ā niij wābh joyóchah joinit, ‘Jwī Maáh ā náah jwahna caá’, nī niij jepahaá, Jesús queédih āt niijíp wat jī.

32 Páant ā niijíchah joinit, īt bejep wat jī. Caanna jwabínit, Jesús ā niijátji pahjeh īt jwāáap wat jī.

33 Pánihna, burro wāuhdih ī watachah ennit,

—¿Dépanih caandih wat ub bej tigaá nī chāj? ā monó īt niij wābh joyóp wat jī.

34 —Nindih jwī Maáh ā náah jwahna caá, īt niij jepahap wat jī.

35 —Páant ta tigaá. Nī ub bej jwahwá, ī niij jepahachah joinit, Jesús ā páñapboó īt ub jwāub bejep wat jī. Pánih ub jwabínit, Jesús ā chúadat pínah niijná, iih jih bóo yégueh chónadih tóo dugnit, burro wāuhdih īt cáagap wat jī.

36 Pánih páuh laab chúadnit, ā bejchahjeh, ā jātih waóhnit, caán ī maáh pínahdih ī weñat jútna, iih jih bóo yégueh chónadih tóo dugnit, namádih īt jweh waáwáp wat jī.

37 Pánih bejnit, Jerusalén tātchina tóah jwabí, Olivo Jeé páujdih dei jwabínit, Jesús ā wēp chājatjinadih náhninit, Diosdih búdí wēina, nin pah īt niij ejep wat jī:

38 —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwī Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma túi teo wáacá! Páant jwī maáh ā jumuchah, majeéh jwī táí jumbipna caá. ¡Nin baácđih jumnit jeáboó jumnitbut meém chah wēpni Maáhdih ī wēi naáwá naáh! It niij wēi ejep wat jī.*

39 Páant ī niij wēi ezechah joinit, ¡jeéh péenit fariseowā nin pah Jesúsđih īt niij jāihñap wat jī:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat tútutú, īt niijíp wat yuh jī.

40 Obohjeéhtih, Jesús queédih nin pah āt niij jepahap wat jī:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Queét ī yayáchah, nin nājni jee dáñnaboó āta wēi ej tagaá, āt niijíp wat jī.

41 Pánihna, Jerusalén tātchina tóah jwabínit, caandih enna, caán tātchidih moondih jīgahna, āt jūñup wat jī.

42 Pánih jāinít, nin pah āt niijíp wat jī: “Yeéb Jerusalén tātchidih moón buu yeó jāapna ded pah nī túi jumat pínahdih jéihna nihna, āta túi tagaá. Obohjeéhtih, weemđih jepachah, nī túi jumat pínahdih nī beh joicán caá.

43 Maátcanjeh yeebdih enhcannit nīih tātchidih ī túi bóod chāi ñuh páud bejbipna caá, yeéb tātchi diitboó jumnit nī jéih jweí báccat pínah niijná.

44 Pánih chājna, nīih tātchidih ī túi boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb diitboó jumnitdih, nī wehdihbut ī mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdih

* 19:38 Sal 118.26

teo wáacni pínah weemdih ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíb páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús át niijíp wut jì.

Jíb chãjnitdih Dioih munnámant Jesús ã ñun bácaat

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Jerusalén tãtchidih waad jãibínit, Dioih muú jóocmant bóo juúhdih Jesús wã ìt waad béjep wut jì. Pãnih waad béjnit, Diosdih ì wãhat pínah nuñáp wãdih jíb chãjnitdih Jesús át ñun bácanap wut jì. Pãnih ñun bácanit, queétdih nin pah át niij jãihñup wut jì:

⁴⁶—Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajì: ‘Wíih muú weemdih uábat muú pínah caá’, Dios ã niijná caá,* át niij daacáp tajì. Obohjeéhtih, yeebboó Diosdih uábãdih jũhñitdih yeenit, chah ñi jíb waadá uábhna, nuunnit ì wáac juyát muú pínah ñit chãjap taga,* át niijíp wut jì. Queétdih jũh péanit, át bac bejep wut jì.

⁴⁷Yeó jáap jumat pah Jesús Dioih muúnã bohénadh ãpì bejep wut jì. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutãtjidih bohénit, bita maátãbut caandih ìt mao yohíhip wut yuh jì.*

⁴⁸Obohjeéhtih, ã bohénachah joinit, niहत cãacwãboó búdí ìt weñep wut jì. Páant ì weñechah jéihnit, ì mao yohat tãut niijná yuhna, ìt jéih teo jwãhcap wut jì.

20

Jesús ã wẽpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹Biíh yeó jáap Jesús Dioih muú jóocmant bóo juúhboó cãacwãdih át bohénap wut jì. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutãtjidih bohénit, bita maátãbut caandih nin pah ìt niij uábh joyóp wut jì:

²—Jwiítidih ma naáwã. ¿Deih wẽpatjìh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdih páant ã wut? ìt niijíp wut jì.

³Páant ì niijíchah joinit, Jesúsbut nin pah át niij uábh joí jwãubãnap wut jì:

—Weembát yeebdih wã uábh joibípna caá.

⁴¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáat tãutji? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cãacwãjeh niit ìt daabáat tãutjip? Jesús queétdih át niijíp wut jì.

⁵Páant ã niijíchah joinit, queétejh nin pah ìt míc niijíp wut jì: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepah bií? ‘Dios caandih át wutap taga’, jwí niij jepahachah, caánboó ‘Páant ã jamãchah yuhna, ¿dépãnih tí caandih ñi jepahcan?’ jwiítidih ã niij jãihbipna caá.

⁶Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwãtdih naóh yapani yoobát ã jãmup jì’, niहत cãacwã ì niij jenah joiná caá. Páant ì niij jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cãacwãjeh caandih ìt daabáat tãutjip taga’, jwí niij jepahachah, queét jee dáhnãjìh yohnit, jwiítidih ì maobipna caá”, ìt niijíp wut jì.

⁷Pãnih míc wéhe péanit,

—Jwí jéihcan caá, ìt niijíp wut jì.

⁸—Caán láa bácah weemdih wutnidih weembát yeebdih wã naóhcan niit, Jesús queétdih át niijíp wut jì.

* 19:46 Is 56.7 * 19:46 Jer 7.11 * 19:47 Lc 21.37

Jiwá iguĩhadih yeejép teo wāhñit naáwát
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant niij péanit, nin naáwátjĩh cāacwādih át bohénap wut jĩ: “Biic newé jiwá iguĩdhĩh ā momop be. Mom péanit, bitadih āih iguĩhadih en dawá tētñit, biĩh baáčboó jib jwāhũdih ā bejep be. Pánih bejniji maatápdih ā jĩgohcap be.*

¹⁰ Táltimah, iguĩh ei láa, āih iguĩh jĩbdih náahna, caandĩh teo wāhñidih āih iguĩhana ā wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanna ā juibínachah, iguĩhadih en daonítboó caandĩh teonit, ĩ maáh pínahdih wāhcanjeh, ĩ pũĩ ñũũn yóh jwáũba bojop be.

¹¹ Táltimah, iguĩha mínah biĩh caandĩh teo wāhñidih ā jwáũb wahap yuh be. Obohjeéhtih, ā juibínachah enna, caandĩhbat biic yoobó yeejép niijnít, jĩb wāhcanjeh, ĩ mao ñũũn yóh jwáũba bojop be.

¹² Páant ĩ chājat túttimah, biĩhdih jwāh ā jwáũb wahap yuh be, páant mũntih. Obohjeéhtih, caandĩhbat biic yoobó ĩ mao ñũũn yóh jwáũba bojop be.

¹³ “Páant ĩ chājatjidih ennit, iguĩha mínah nin pah caanjéh ā niij jenah joyóp be, ‘Bũũ biic peihcanni láa wā wahñitjidih ĩt yeejép chājap tagaá. ¿Bũũ ded pah tigaá wā chājbi? Wā wāũh wā oinidih wā wahachah, caánboodĩh yeejép chājat úmñit, ĩ jepahmi nacaá’, ā niij jenah joyóp yuh be.

¹⁴ Obohjeéhtih, iguĩhadih teonitboó ĩ maáh wāũh ā juyáčah ennit, nin pah ĩ míc niijíp be: ‘Jwĩ maáh ā wānũchah, ninboó iguĩha mínah ā jumbipna caá. Pánihna, nin iguĩhadih jwĩtjeh bíbohah tēt niijná, ¿caandĩh jwĩ mao yoh jĩh? ĩ míc niijíp be.

¹⁵ Páant niijnít, ĩ maáh wāũhdih teonit, iguĩhamant ub bac bejnit, ĩ mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ĩ maáhboó ¿ded pah tigaá queédih ā chājbi?

¹⁶ Āih iguĩhana jwáũb juibínit, ā wāũhdih ĩ mawatji peéh queét teonitdih ā mao yohbipna caá. Queédih mao yoh péanit, āih iguĩhadih bitaboodĩh ā wāh̄bipna caá”, Jesús cāacwādih át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít,

—ĭMa niiját pah ā yapca bojo naáh! cāacwā ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queédih ennit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ā jumbipna caá. Caandĩhjuh mũntih Dios naáwátđih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajĩ:

‘Mũũ teonit túni jee dáhnadih ñĩonit, ĩ náhcanni dahdih ĩ yohop yuh be.

Obohjeéhtih, queét ĩ yohni dahdihjuh tigaá Dios ā ñĩwip. Caandĩh ñĩonit, āih mũũ pánihnidih chājna, caán mũũdĩh túi jenah enat tēt niijná, choójboó caan dáhdih ā jwĩh jwejep be. Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah tigaá’, át niij daacáp tajĩ. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc bũũgnĩ āih bácah dajni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ā bũũg jéen néehnit, ā boto yoh bojipna caá. Páant ā yapat dée, ded weém Dios ā wahnidih jepahcan, bũũdnĩ ā jumbipna caá”, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

¹⁹ Jesús caán naáwátjĩh ā bohénachah joinít, “Jwĩtđih niijná caá ā chājap”, Moisés ā watatjidih bohénit, sacerdotewā ĩ maatábat ĩt niij jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, Jesús ā naóh péanachahjeh, ĩtih tewĩhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cāacwāboodih úmna, Jesúsđih ĩt jéih teo jwāhcap wut jĩ.

* 20:9 Is 5.1

Romano maáta ï wáábát túutni dinero júdu

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Pánih jéih teo jwahcan, débólih teonit, ï maátadih wáhat túut niijná, caandih encanni pahjeh, ït en ñúun péenap wut jï. Pánihna, bita táinit pah jïghonitdihbut Jesús pebh ït wahap wut jï, mácah á jepahachah, ï naóh yacat túut niijná.

21 Queét yeenitboó Jesúsdiñ nin pah ït niñj wáabh joyóp wut yah jï:

—Bohéni, yecanni jumna, Dios ded pah jwiítadih á chájat túutatdih yoobópdiñ ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwá jwí niijichah, maáta ï jumachah yahna, úmcanjeh yoobópdiñ mapí naóhna caá. Páant yoobópdiñ naóhni jumna, nin jwí wáabh joyátadih ma jepahaá:

22 ¿Roma baácdih moón ï maáh César á wáábát túutni dinero júdu diñ caandih jwí wáachah, á túi niít? ït niijíp wut jï.

23 Páant ï niijichah, ï yeeatdih jéihnit, nin pah queétadih Jesús áñt niñj wáabh joí jwáubanap wut jï:

24 —**Dinero júdu diñ weemdiñ ñi júutu. ¿Caán júdu diñ deih móot, deih wát tigua á jum?** áñt niijíp wut jï.

—Cesaríh móot, áih wáatbut á jumna caá, ït niñj jepahap wut jï.

25 —**Caán láa bácah caán júdu Cesaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah á jumachah, caandih wáhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah á jumachah, Diosboodih ñi wáhuá,** Jesús queétadih áñt niijíp wut jï.

26 Páant á niñj jepahachah joinít, queét caandih mácah jepahat túutíh nitboó joí yai ñáñ bejnit, ït jéih jwáub yee wáabh joicáp wut jï.

Cáacwá ï jwáub boo pud júuwát pínah

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Páant queétadih á jepahat túttimah, biquína saduceowá jwah Jesús pebh ït jwabínap wut jï. Queét saduceowá “Cáacwá wunna, ï jwáub boo pud júóhcan niít”, niijnít ït jumap wut jï.*

28 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiñ ït niijíp wut jï:

—Bohéni, nin pah Moisés áñt niñj daacáp tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh á wunachah, á údboó weép jeñé áajidiñ jwáub áa jumap caá náahap. Pánihna, á údboó áa wih jwahcanni jumna, éemp wunnihdiñ á bíboho naáh, á úd jeñé báadhda weh pah ï weh jumap pínah niijná’, jwiítadih Moisés áñt niñj daacáp tají.*

29 Biíc weh sietewá ï jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh á wunap be.

30 Á údboó weép jeñé áajidiñ á jwáub áa jumap yah be. Páant áa jumap túttimah, weép jeñé pahjeh mantih, weh wihcanjeh caanbát á wunap be.

31 Túttimah bóobut weép jeñé áajidiñ jwáub áa jumna yahna, caanbát weh wihcanjeh á wunap be. Páant múicjeh queét nihát ï buúd beedép be.

32 Páant mi weha mána ï wan beedát túttimah, ï áajibut mi wunap be.

33 Pánihna, queét nihát ï áa jumnihji, nihát cáacwá ï jwáub boo pud júuwáachah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowá Jesúsdiñ ït niñj wáabh joyóp wut yah jï.

34 Páant ï niijichah joinít, Jesús nin pah áñt niñj jepahap wut jï:

—**Nin baácbóo jumna, yad pínahdiñ ïpí ubna caá. ï weh yatádiñbut ïpí wáhna caá.**

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5

35-36 Obohjeéhtih, wənnitji ī jwáub boo pəd jūáwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwā pah ī jwáub wuncan niít. Pánih jwáub wuncan, ī jwáub áa jumcan niít.

37 Obohjeéhtih, wənnitji ī boo pəd jūáwát pínahdih yeéb ñi jéhyatdih náah yacna, nin pah wā niij naóhna caá: Moisésji iugn chálíhdih ā enatjidih nin pah āt niij daacáp tají: ‘Dios nin pah weemdíh ā niijíp jī: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ī Maáh caá”, ā niijíp jī, Moisés āt niij daacáp tají.*

38 Ī wənat túttimah yuhna, Ī Maáh caá’, Dios āt niijíp wut jī. Ī Maáh caá’, ā niijátjidih jéhnit, báadhnit ī jummatdih jwī jéihna caá. ĩDios báadhnitdihjeh Maáh ā jumna caá! Pánihna, cāacwáih bácah ā wənuchah yuhna, ĩih caolih páantjeh ā báadhna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

39 Páant ā niijíchah joinit, bita Moisés ā wətatjidih bohénitboó,
—Ma túi jepahap be, Bohéní, ĩt niijíp wut jī.

40 Páant ā jepahachah joinit, éumna, bitabat caandíh ĩt jwáub uébh joicáp wut jī.

*¿Cristo déhe ā juima tigaá?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

41 Jesús queétdih nin pah āt jwáub niij uébh joyóp wut jī:

—‘Dios ā wahni pínah Cristo David juima ā jumbípna caá’, ĩ niij naóhna caá.

¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ĩ chāj?

42 Davidjjeh Salmos ĩ niijní tólihdih nin pah āt niij daacáp tají:

‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niijná caá: “Wā jéhyepmant bóo bəwámant ma chúudá.

43 Pánih chúudnit, nihatdih ma wətuchah, meemdíh en jāihnitdih wā yap yohat túttípna caá”, ā niijná caá’, Davidji āt niij daacáp tají. (Sal 110.1)

44 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David juima āt jumji? Jesús āt niijíp wut jī.

*Moisés ā wətatjidih bohénit ĩ túicat
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

45 Páant niij péanit, nihat ájeéh péenit ĩ joyóchah, nin pah ā bohénitboodíh Jesús āt niij naáwáp wut jī:

46 “ĩMoisés ā wətatjidih bohénitdih ñi túi chāja chaáh! Queét maátni yégueh túini chóo duonít, cāacwā ĩ enepdih ĩpī táoh jib bejna caá. Bí dée jīb chājapboó bita queétdih túi wēi jwááh uébatdih ĩpī náahna caá. Jwiít judíowā jwī bohéat mūudíh waáwápboó ĩpī chúudna caá, nihat cāacwā queétdih ĩ túi wēi enat pínah niijná. Numah jeémépboobút bejnit, waáwápboó míicjeh chúudna, ĩpī wēina caá.

47 Obohjeéhtih, queét éemp wənnit yaádíh mūunádih ĩpī dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih ĩ dúuc wáina yuhna, cāacwā ĩ enepdih Diosdih maatápdiħ ĩpī uébhna caá, queétdih ĩ wēi enat pínah niijná. Páant ĩ chājat jīb Dios queétdih búdí ā pééh chājbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

21

*Éemp wənnih Diosdih mi wāhat
(Mr 12.41-44)*

1 Jesús ā enechah, Dioíh mūudíh jumni dinero júduna ámohat paihdih búdí dinero bíbohnitboó Diosdih ĩ wāhni júdnadih ĩt yacap wut jī.

* 20:37 Ex 3.6

² Páant ì yacachah, éemp wənnihbut chéne júdubitdih mi yacachah, át enep wət jī.

³ Páant ì yacachah ennit, nin pah ā bohénitdih át niúj naáwáp wət jī:

—Nint éemp wənnihboó moh yéejnih yəhna, queét chah mi wəhəp be.

⁴ Queét búdí dinero bíbohni, ì náahcanni júdunadih Diosdih ì wəhəp be. Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohnihih nihat bíih pah bóonadih mi jíib chājat déedih Diosdih mi wəh beedənap be, át niújip wət jī.

Dioih məudih bita ì yohat pínah

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Biquína ā bohénit Dioih məudih wēi ennit, nin pah ìt niúj míc wéhenap wət jī:

—Nin məú táini caá. Táini jee dáhnajīh ìt chājjip taga. Nin díitboó cāacwá Diosdih ì wəhnihubt táini caá, ìt niújip wət jī.

⁶ Páant ì niújichah joinít, nin pah queétdih Jesús át niújip wət jī:

—Maátcanjeh, nihat buu ñi wēi ennidih yeebdih eníhcannitboó ì boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biih dahjih lajni ā wihcan niít, át niújip wət jī.

Péeni yeó jáap jātih ded pah ā yapat pínah

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Páant ā niújichah joinít, queétdih nin pah ìt niúj wəhəp joí enep wət jī:

—Bohéní, páant ma niúját ɔdébólih tigaá ā yapbi? ɔDed pah tigaá jwiít jwí jéihbi? ìt niújip wət jī.

⁸ Páant ì niújichah joinít, nin pah át niúj jepahap wət jī: “¡Yeéb ñi táí chāja chaáh! Bita ì yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niúj yeenit, dawá ì jəóhbiipna caá. ‘Yeejépwā ñi maáta ì wəpat dúuc wáinit, yeebdih táí wəbni pínah ā jumna caá’, ì niújichah yəhna, yeébbóó ñi joyáh bojoó.

⁹ Dawá baácdih moón ì míc mawat doonádih joinít, biih baácdih moón ì maátadih yohíhna, ì míc mawat doonádihbut joiná, ñi úmca bojoó. Péeni yeó jáap jātih páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ā nihcan niít.

¹⁰ “Caán láa biíc baácdih moón biih baácna bejni, ì míc maobipna caá. Pánihna, nihat baácboó búdí míc mawat ā jumbipna caá.

¹¹ Dawá pehbhoó búdí baác méméat, nuugúp láa, wəpəp wənat ā jumchah, dawá ì wənbipna caá. Nin baácboó tubit yeejép ā yapachah, jeámantbut úm náah jumni ā jíghbipna caá.

¹² Obohjeéhtih, páant ā yapat pínah jātih, yeebdih eníhcannitboó teonit, yeejép ì chājbipna caá. Pánih chājnit, ñi míc wáacat məudih moón maátadih naóh yacnit, nemat məúboó ì nemat túutbipna caá. Wíihwā ñi jummat jíib dawá baácdih moón ì maátadihbut yeebdih ì naóh yacbipna caá.

¹³ Yeebdih páant yeejép ì chājachah, wíih doonádih queétdih ñi naóhbiipna caá.

¹⁴ Páant ā yapat pínahdih jéihnit, ì naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih jātih ñi jenah joicá bojoó.

¹⁵ Weémboó ded pah ñi naáwát pínahdih wā jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdih naóh yacnit ì jéih niúj jwəwəbacan niít.*

* 21:15 Lc 12.11-12

16 Ñi mána, ñi úudwā, ñi déewā, ñi pej jumnitbat yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih í tewat túutbipna caá, nemat muúboó í nemat pínah niijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih í mao yohbipna caá.

17 Pánihna, wíihwā ñi jumat jíib, nihát yeebdíh í en jūihbipna caá.

18 Páant í chājachah yuhna, Dios yeebdíh ā túi warbipna caá, ñi buúdcát pínah niijná.

19 Páant yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, Diosdih cádahcan, wanna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá.

20 “Bíih baácdih moón soldadowā Jerusalén tátchidih í ñuh púuda bojipna caá, díitboó jumnit í jéih jwei báccat pínah niijná. Páant í ñuh púuda bojochah ennit, ‘Nin tátchi buúdná caá ā chājap’, ñi niij jéihbipna caá.

21 Pánih jéihnit, Judea baácdih jumnit jeená í jwei béje naáh. Jerusalén tátchi díitna jumnitboó í jwei bác beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tátchina í jwúub waad béjca bojo naáh.

22 Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowādih í yap yohatji jíib ā peéh chājachah, yeebdíhbat ā chūúhbiipna caá. Páant í yéejat peéh ā chājachah, jon jātíh Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátjidih bíic yoobó ā jumbipna caá.*

23 Dedh wáda jumnihdih, weh túuhnihdihbat jweyát chah ā huobipna caá. Caán láa Dios judíowā í yéejatdih búdí íjnit, queétdih búdí ā peéh chābipna caá. Páant ā chājachah, nin baácdih moón tabit í jīgahbipna caá.

24 Biquínadih í mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, íih baácna jumat yoobó í ub bejipna caá. Jerusalén tátchidih moondíh beedánit, queétdíowā nihcannit caán tátchidih waadní, maáta í jumbipna caá. Túttimáh, Dios ā jénah joyátji pah, maáta í jumatdih ā jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús át niijíp wat jí.

*Nihat cāacwā úud jeñé ā jwúub dei jūúwát pínah
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)*

25 “Caán péeni yeó jáap tóah jūúwáchah, yeó, widh, cáiwābat mácah í jíghobipna caá, Dios ded pah ā chājat pínahdih cāacwā í jéihyat pínah niijná. Búdí muj ā nolihat yáaat pah ā yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jíghatdih ennit, búdí yáaatdihbat joiná, nihát baácdih moón tabit úummit, búdí í náhni dahwabipna caá.*

26 Pánih úummit, nin baác ded pah ā yapat pínahdih búdí jénah joinit, jeámant jumni ā túut nuumúchah enna, náhni joicánnit pah í jumbipna caá.

27 Páant ā yapachah, weém nihát cāacwā úud jeñé, maáh waadníji, mah tólihjíh, búdí yeh íigátjíhbat wā jwúub dei jūúhbiipna caá. Páant wā jwúub dei jūúwáchah, nihát cāacwā í enbipna caá.*

28 Pánihna, wā jwúub dei jūúwát pínahdih ded pah ā júut waáwátidih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojoó. Yeebdíh túi ubni waicanjeh wā jūúhbiipna caá.

29 “Higuera nah, bíih nahbat ded pah ā jumatdih ñi náhnaá.

30 Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā tóah jūúwátidih ñipí jéihna caá.

* 21:22 Os 9.7 * 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13 * 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

31 Pánihat pah wā niijátji biíc yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús nin baácboó maáh jumúdh ã jwáub dei jüúwát pínah bahnijeh ã judhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.

32 “Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wā niijátji biíc yoobó ã yapat pínah játi, nihát caán jéut waawátidih ennitboó ï wuncan niit.

33 Nihat nin baác jeábut ã buebdipna caá. Obohjeéhtih, wā naawátboó buecdánjeh, nihát biíc yoobó ã yapbipna caá.

34 “¡Yeéb ñi túi jenah joyó chaáh! Búdí namah jeémátidih chā, babh máihnit, dawá bií déedih bíbohatdihjeh jenah joiná, wā jwáub dei jüúwát pínadh ñi jenah joicán niit. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi yéjeat peéh chajadih wā jüóhbipna caá.

35 Nihat baácidih moonbút ï jenah joicát láa wā jwáub dei jüóhbipna caá.

36 Pánihna, yeó jáap jumat pah túi jenah joinit, Dios ã teo wáacatdih ñi uúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemdíh ñi cádahcat túut niijná. Pánih yap yohnit, weemdíh cádahcan, weém nihát cáacwā úud jeñé pebh tíccanjenh ñi ñuhbipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

37 Yeó jáap jumat pah Dioíh muúboó bohénit, cheyeh jumat pah tútchimant jwáub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wā ïpī jumar wat jī.*

38 Pánihna, cáacwāboó Jesús ã naawáchah búdí joíhñit, cheibitjeh jáanit, Dioíh muúboó ïpī juibí páñap wat jī.

22

Judas maátajīh ã míic wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

1 Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ï niijní, bahñibit át judhdap wat jī. Caán yeó jáapnadh dawá cáacwā Jerusalén tútchina ïpī míic wáacap wat jī.*

2 Caán láa sacerdotewā ï maáta, Moisés ã watatjidih bohénit bíicidih, Jesúsdiñ ï tewat pínadh ït míic wéhenap wat jī. Obohjeéhtih, ï teweçah, nihát cáacwā ïjñit, queétdih ï míic mawat pínadh ït úumap wat jī. Pánih úumna, cáacwā ï encah, ded pah Jesúsdiñ teonit, ï mawat pínadh ït bidip wat jī.

3 Páant ï bidat pónih, nemépwā ï maáh, Judas, Iscariote ï niijnídh át waadáp wat jī. Caán Judas, Jesús ã bohéni ã jumachah yuhna, áih jenah joyátidih át túut nuumáp wat jī.

4 Pánih jenah joyát túut nuumníji Jesús pebh queétdih duó wáyat túut niijná, sacerdotewā ï maáta, Dioíh muúdh wapñit ï maátadibut naawádih át bejep wat jī.

5 Páant ã naawáchah wēi joinit,

—Cáacwā ï encah, ded pah soldadowā Jesúsdiñ ï tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah jíib, meemdíh jwí jíib chājbipna caá, Judasdiñ ït niijíp wat jī.

6 Páant ï niijíchah joinit, jepahna, cáacwā ï encah, Jesús pebhna ã duó wáyat pínadh Judas át jenah joi bidip wat jī.

Jesús ã bohénit bíicidih ã péjeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

7 Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wúhdih ïpī maoni yeó jáap, Pascua ï niijní yeó jáapdh,

8 Pedro, Juandihbut ã namah jeémát pínah muúdh bidat túatna, Jesús át wahap wat jī. Pánih wahñit, nin pah queétdih át niijíp wat jī:

* 21:37 Lc 19.47 * 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

—Pascua yeó jáapdih bíicdih jwī jeémát pínahdih, ñi ámohbi jwuhúú, át niijíp wut jī.

⁹ Páant ā niijíchah joinít,

—¿Dedjīh tígaa ámohodih jwī bejbi? Ít niij úúbh joyóp wut jī.

¹⁰ —Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjīh mah beoni yeebdíh ā jwāáhbpna caá. Ájeéh bejnit, ā waadni muúdíh yeebbát ñi péé waadá.

¹¹ Waadni, caán muú mínahdih nin pah ñi niij úúbh joyoo: “¿Deyoob tígaa Pascua jeémátidih wā bohénitidih wā namah jeémát tólih pínah ā jum?” Bohéni ā niijná beé, caandíh ñi niijí.

¹² Páant ñi niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, nihat jwī náahat jum beední tólihndih ā júutbpna caá. Caán tólihboó Pascua jwéí jeémát pínahdih ñi chājaá, queét chénewáidih át niijíp wut jī.

¹³ Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ít bejep wut jī. Caanná juibínit, nihat Jesús ā niijátji pah ít jwāáap wut jī. Pánihna, queétdih júutni tólihndih waadni, Pascua í jeémát pínahdih ít chājap wut jī.

¹⁴ Í jeémát hora ā jujúchah, í ámohni tólihna juibínit, Jesús ā bohénitidih át namah jeémép wut jī.

¹⁵ Páant í jeéméchahjeh, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—¡Wā wanat pínah jātih, nin Pascua jeémátidih yeebdíh búdí wā namah jeémíhip be!

¹⁶ Yoobópdi yeebdíh wā naóhna caá. Dios pehbboó jwī jumát pínah jātih, chéneji nindih wā jwúub jeémp jwuhcan níit. Dios ā jenah joyátji pah ā maáh jumapboó bíicdih jwī jwúub jeémpbpna caá, queétdih át niijíp wut jī.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguuh mac jumni pamapdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ā bohénitidih át wáhp wut jī.

—Dáa, yeebjéh ñi bahbbaá.

¹⁸ Weém páant bóojeh wā babh péa jwuhna caá. Dios ā maáh jumapboó bíicdih jwī jwúub bahhbipna caá, Jesús át niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít, ít bahhbap wut jī.

¹⁹ Páant í bahbhat túttimah, pandih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ā bohénitidih át daj wáhp wut jī.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Nindih wā dajat pah, weemdíh í maobipna caá, yeebdíh wā túi ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wā wan wáhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jī.

²⁰ Pascua jeémátidih jeémp péanit, Jesús bíih pamapdih jwúub ubnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Nin iguuh mac wíih meép panihni caá. Wíih meépjīh ñi yéjeat jíib buadáatdih jíib chájna, Dios bíicdih ñi túi jumát pínah niijná, yeebdíh wā wan wáhbipna caá.*

²¹ Obohjeéhtih, ñi joyoo. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah wā pebh ā cháudna caá.*

²² Wā íp jon jātih weemdíh ā watatji bíic yoobó wā wanbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboodíh Dios búdí ā péeh chājbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²³ Páant ā niijíchah joinít, “¿Déhe tígaa ā duó wáibi?” queétdjeh ít múic niij úúbh joyóp wut jī.

“¿Déhe tígaa maáh panihni ā jumbi?” í múic niiját

* 22:20 Jer 31.31-34 * 22:21 Sal 41.9

24 Pánih jeémpnaje, ã bohénitboó nin pah ït míc niŷ úubh joyóp wat jï: “Jwŷjeéh jamni déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ït niijíp wat jï.*

25 Páant ï míc niijichah joinít, Jesús nin pah queédih ãt niŷ naáwáp wat jï: “Judíowã nihcannit ï maáta ïih cáacwádih tubit watnit caá. Pánih chájna, ‘Yeebdíh wã táu teo wáacna caá’, queédih ïpŷ niijná yah caá.

26 Obohjeéhtih, queét ï chájat pah, yeéb ñi chájca bojoó. Ded chah jamíhna, úudyi pah ã jamu naáh. Maáh jamíhna, teo wáhni pah ã jamu naáh.*

27 Jeémp cháudnitdih teo wáhnitboó jeémátdih ïpŷ cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ï jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yahna, teo wáhni pah wã jumna caá.*

28 “Yeéb wájeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yahna, ñi jweicáp be.

29 Páant ñi jamuchah, wã íip weemdíh maáh ã waadáat pah muntih, yeebdíhbat maáta wã waadábpna caá,

30 doce judíowã poómp ï maáta ñi jumat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queédih ãt niijíp wat jï.*

*Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)*

31 Páant queédih niŷ naóh péanit, Pedroboodíh nin pah ãt jwúub niŷ naáwáp wat jï:

—Simón, Simón, meemdíh bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdíh ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih ãt úubúp wat yah be.

32 Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdíh búdí wã úubúp be. Pánihna, jwúub táu jenah joinít, bita wíihwádih ma teo wáaca, queébtbat bíic yoobó ï jwúub táu jenah joyát pínah niijná, Pedrodih ãt niijíp wat jï.

33 —Maá, majeéh weemdíhbat nemat muúboó ï nemechah, ï mawachah yahna, weémboó meemdíh wã cádahcan níit, Pedro ãt niijíp wat yah jï.

34 —Pedro, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Búujeh mujbai ã ewat pínah játi, bíic peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá’, ma niŷ yeebipna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wat jï.

Caandíh ï tewat pínahdih Jesús ã naáwát

35 Pedrodih páant niŷ péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús ãt jwúub niŷ úubh joyóp wat jï:

—Wíih doonádih naáwát túutna, yeebdíh wã wahachah, dinerodih úbcan, bíi déedih yacat pínah wah wúúhdih úbcan, zapatosdihbat úbcah yahna, ñnáhat yeebdíh ã jamnit jï? ãt niijíp wat jï.*

—Jwítidih náahat ã wihcan jï, ït niŷ jepahap wat jï.

36 —Obohjeéhtih, buu láa ded dinero bíbohni, bíi dée yacat pínah wuh wúúhdih bíbohniat ã ub beje naáh. Íibat naadíh bíbohcani áih jih bóo yégueh chóodih jïb cháj wáhnit, caán jïbñih íbat naadíh ã jïb chájca naáh. Tubit tobohah láa júóhna caá ã chájap.

37 Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah weemdíh ït niŷ daacáp tajï. “Yeejép chájni caá”, niijnit, caandíh ï peéh chájipna caá, ït niŷ daacáp tajï.* Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Páant ï niŷ daacátji bíic yoobó weemdíh eníhcannit ï chájipna caá, Jesús ãt niijíp wat jï.

* 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46   * 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44   * 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15   * 22:30 Mt 19.28   * 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4   * 22:37 Is 53.12

38 —¡Maá, ma eneeé! Ninjñh chéne íbat naá ã jumna caá, queéé it niijíp wut jñ.
 —¡Páant bóojeh! **Caandíh ñi jenah joí cádaahaá**, Jesús queétdih át niijíp wut jñ.

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ã uúbat
 (Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Páant niij péa, bac bejnit, cheyeh jumap pah ãpñ bejepboó Olivo Jeená át jwúub bejep wut jñ. Á bohénitbat ájeéh it bejep wut jñ.

40 Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jñ:

—**Yeebdíh Satanás á yéjaat túutuchah, caandíh jepahcat túut niijná, Diosdih uúbat caá náahap**, át niijíp wut jñ.

41 Páant niij péa, chibít yuúpbít bej, bódicha caj yoh ñajnit,

42 **“Paá, ma náahna, weemdíh ma wanat túutca bojóó. Obohjeéhtih, weém wá wuníhcah yuhna, meéamboó páant ma náah yacachah, wá wun wúhhipna caá”**, át niijíp wut jñ.

43 Páant á niij uúbúchahjeh, Dios á wahní ángel caandíh jíghnit, át teo wáacap wut jñ.

44 Tubít jñgahnit, Jesús á ípdih bádí át uúbúp wut jñ. Pánih uúbhñit, bádí tãp bejna, meépñh widni át chínap wut jñ.

45 Pánih uúbh péa, jwúub ñah ñahñit, á bohénit pebh át jwúub juibínap wut jñ. Páant á jwúub juibínachah, bádí jñgahnit, tubít chuúná, ítát áwah bejep wut jñ.

46 Páant í áwuchah ennit, Jesús queétdih nin pah át niij wúcap wut jñ:

—**Ñi jáa bojóó. ¿Dépanih áo tígaa ñi chãj? Yéejatdih túi yap yohat túut niijná, Diosdih uúbat caá náahap**, át niijíp wut jñ.

Jesúsdiñ enñcannit caandíh í tewat
 (Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús páant á niijíhahjeh, dawá cáacwá it juibínap wut jñ. Judas, Jesús á bohéniji, queétdih át duó wái juibínap wut jñ. Pánih duó wái juibínit, Jesúsíh púo tíbdih nomnit, caandíh át uúbúp wut jñ.

48 Páant á uúbúchah, Jesús caandíh nin pah át niij uúbh joyóp wut jñ:

—**Judas, weém nihat cáacwá úud jeñédih púo tíb nomnit uúbhna, weemdíh enñcannitdih jéut níit ma chãjap?** át niijíp wut jñ.

49 Páant á niijíhah, Jesús á bohénit ded pah á yapat pínahdih jéihñit, nin pah caandíh it niijíp wut jñ:

—¿Maá, nin jwí bíbohni íbat naajñh queétdih jwí mao jíñh? it niijíp wut jñ.

50 Páant í niijíhahjeh, bíic Jesús á bohéniboó sacerdotewá í maáhdih teo wúhñih jéihyepmant bóo moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jñ.

51 Páant á dúuc bóod yohochah ennit,

—**Páant ñi chãjca bojóó**, Jesús queétdih át niijíp wut jñ.

Páant niijnit, áih moli chóo jumapjiboó teo jáhanit, boonachah, jáap chóo át jíghop wut jñ.

52 Pánih boonit, sacerdotewá í maáta, Dioíh muúdh wapnit soldadowá í maáta, bita maáta bíicdih caandíh tewedih juibínitdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jñ:

—¿Dépanihna nuumnídh tewat pah íbat naaná, máa quiñnadihbat uñnit, weemdíh tewedih ñi jáoh?

53 **Yeó jáap jumap pah Dioíh muúboó ñijeéh wá jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, bun nemépwá í maáhdih jepahñit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios á chãjat túutna caá**, Jesús queétdih át niijíp wut jñ.*

* 22:53 Lc 19.47; 21.37

*Pedro ã yeeat**(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)*

⁵⁴ Pánih Jesúsdiñ teonit, sacerdotewã ì maáih munná ìt ub bejep wut jì. Páant ì ub bejehah, Pedroboó yuápjuh át en péenap wut jì.

⁵⁵ Maáih munná waád jaibínit, Jesúsdiñ teonitji soldadowã wáihyat jádu díitboó tuu ìt cáo jwejep wut jì. Pánih cáonit, ìt méé cháud páuda bojop wut jì. Pedrobat ì cáitih át méé cháudup wut jì.

⁵⁶ Páant ã cháuduchah ennit, bíic teo wáhnih queédih nin pah mit niijíp wut jì:

—Ninbut Jesúsjeéh jamni beé, mit niijíp wut jì.

⁵⁷ Obohjeéhtih, Pedro nin pah át niij yeenap wut jì:

—Caandih wã jéihcan caá, át niijíp wut jì.

⁵⁸ Túttimah, biñ jwuh Pedrodih ennit,

—Meembút ìjeéh jamni caá, át niijíp wut jì.

—Nihcan caá, Pedro át jwúub niij yeenap wut jì.

⁵⁹ Bíic hora túttimah, biñ jwuh bitadih nin pah át niijíp wut jì:

—Yoobópdih tigaá ninbut Jesúsjeéh jamniji caá. Caandih péenit Galilea baác dih moón míicjuh caá. Ninbut Galilea baác dih bóo jamna, ájeéh péeni mun tigaá, át niijíp wut jì.

⁶⁰ —¡Ma niijníidih wã jéihcan caá! Pedro át jwúub niij yeenap wut jì.

Páant ã niijíhahjeh, mujbai át ewep wut jì.

⁶¹ Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac páud enep wut jì. **“Buu chei mujbai ã ewat pínah játih, ‘Weém nin newédih wã jéihcan caá’, bíic peihcanni láa ma niij yeebipna caá”,** Jesús ã niijátjidih Pedro át náhninap wut jì.

⁶² Pánih náhninit, bac bej, búdí át juñup wut jì.

*Jesúsdiñ deohnit, ì puñat**(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³ Jesúsdiñ wapnit soldadowã caandih yeejép deohnit, ìt puñup wut jì.

⁶⁴ Pánih púinit, áih quíibdiñ nem chéonit, nin pah ìt niij uúbh joí dehwep wut jì:

—¿Déhe tibeé meemdih pái? ìt niijíp wut jì.

⁶⁵ Pánih chájnít, Jesúsdiñ yeejép ìt niij jáihñup wut jì.

*Maáta Jesúsdiñ ì naóh yacat**(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Baáb jéenechah, judiówã ì maáta, sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ìt míic wáacacah, soldadowã Jesúsdiñ ìt ub waad béjep wut jì.

⁶⁷ Caanná ì ub waád jaibínachah, queét míic wáacnitboó nin pah Jesúsdiñ ìt niij uúbh joyóp wut jì:

—Jwúitdih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahní Cristo níit? ìt niijíp wut jì.

—Yeebdih wã naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá.

⁶⁸ Yeebdihbut wã uúbh joyóchah, ñi jepahcan níit.

⁶⁹ Obohjeéhtih, Dios chah wéñni ã jéihyepmant bóo buwámant weém niñat cáacwã úd jeñé cháudnit, niñatdih wã wutbipna caá, Jesús queédih át niij jepahap wut jì.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wúuh níit? ìt niij uúbh joyóp wut jì.

—Caan tigaá weém, Jesús át niij jepahap wut jì.

71 Páant ã niŷ jepahachah joinít, queétjeh nin pah ít míc niŷ wéhenap wat jŷ:
 –Nin Diosdih búdí ã yéej naáwáchah, jwí joiná caá. Pánihna, biih naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, ít niŷjíp wat jŷ.

23

*Maáh Pilato pebhna Jesúsdiŷ í ʘb bejat
 (Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

1 Queét maátajeh míc wéhe péanit, Jesúsdiŷ Pilato pebhna ít ʘb bejep wat jŷ.
 2 ã pebhna ʘb jwíbinít, Jesúsdiŷ nin pah ít niŷ naóh yacap wat jŷ:
 –Nin newé jwí déewádh ã yee naáwáchah, jwíít jwí joyóp be. Jwí maáh Césardih dinero ã wúhat tútcap be. ‘Weém Dios ã wahni Cristo ñi maáh caá’, ãpí niŷjíp be, Pilatodih ít niŷjíp wat jŷ.

3 Páant í niŷjíchah joinít, Pilato Jesúsdiŷ nin pah át niŷ ʘb joyóp wat jŷ:

–¿Meém judíowá í maáh níít? át niŷjíp wat jŷ.

–**Ma niŷját pahjeh tigaá**, Jesús át niŷ jepahap wat jŷ.

4 Páant ã niŷjíchah joinít, Pilato sacerdotewá í maátadih, bita en ñahnitdihbut nin pah át niŷjíp wat jŷ:
 –Nindih dedé peéh mawat wihcan caá, át niŷjíp wat jŷ.

5 Obohjeéhtih, páant ã niŷjíchah joinít, queét chah ít naóh yacap wat jŷ.

–Caán nihát ã bohénitdih yeejép ã chájat túttna caá. Galilea baácdih moondih jwíih bohénit, Judea baácdih moondih, nin tútchidih moondihbut yeejép ãpí bohéna caá, ít niŷjíp wat jŷ.

Herodes Jesúsdiŷ ã ʘb joyát

6 Páant í niŷjíchah joinít, Pilatoboó queédih nin pah át niŷ ʘb joyóp wat jŷ:
 –Galilea baácdih moondih jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo níít? át niŷjíp wat jŷ.

7 –Caán baácdih bóo tigaá, ít niŷ jepahap wat jŷ.

Páant í niŷ jepahachah joinít, Galilea baácdih moondih Herodes maáh ã jumchah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdiŷ át wahap wat jŷ. Pascua yeó jáapndih Herodes Jerusalén tútchiboó jwíbiní át jum jwuhap wat jŷ.

8 Páant ã wahni Herodes pebhna ã jwíbinachah, Herodesboó caandih ennit, búdí át weñep wat jŷ. Jesús ded pah ã chájat doonádh joiníji maátápdih Jesús ã wép chájatdih búdí át eníhip wat jŷ.

9 Pánihna, Jesús Herodes pebhna ã jwíbinachah, Herodes maátápdih áti ʘb joi ñunánp wat yah jŷ. Obohjeéhtih, caandih Jesús át jepahcap wat jŷ.

10 Sacerdotewá í maáta, Moisés ã watatjidih bohénitbut, Herodes pebhna jwíbi ñahnit, Jesúsdiŷ chah yeejép ít naóh yacap wat jŷ.

11 Túttimah, Herodes áih soldadowá bíicdh yeejép niŷjínít, Jesúsdiŷ ít dehwep wat jŷ. Pánih deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dúwát dée chóodih yacnit, Pilato pebhna ít wah jwúba bojop wat jŷ.

12 Pánihna, caán yeó jáapjeh Jesúsdiŷ í míc wah jwúba boj ñahna, Herodes Pilatojŷh ít míc wéi jwíhip wat jŷ. Páant í chájat pínah játih ít míc eníhcap wat jŷ.

*Jesúsdiŷ í mao yohat tútat
 (Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)*

13 Jesúsdiŷ Pilato pebhna í jwúb ʘb jwíbinachah, Pilatoboó sacerdotewá í maátadih, judíowá í maátadih, cáacwádhbut át míc wáacat tútup wat jŷ.

14 Páant í míc wáacat túttimah, nin pah queédih át niŷ naáwáp wat jŷ:

—Nindih weemdih ub jūóhnit, ‘Cāacwādh yeejép chājat tūttni caá’, ñi niij naóh yacap be. Páant ñi niij naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandih wā úbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandih ā wihcan caá.

¹⁵ Herodesbut caandih úbh joí ennit, dedé ā yéejatjidih bid jaicánjeh, jwí pebhna át jwúba bojop taga.

¹⁶ Pánihna, caandih puñat tūttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queédih átih niijíp wut yuh jī.

¹⁷ Pascua jummat pah nemat muúboó jumni ī náahnidih Pilato āpī bacanap wut jī.

¹⁸ Pánihna, “Jesúsdih wā bacami caá”, ā niijíchah joinít, nihat cāacwā nin pah īt niij ñaacáp wut jī:

—¡Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat tūtutú! ¡Barrabásboodih jwiútdih ma baca wūhú! īt niijíp wut jī.

¹⁹ Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadih ā yohíhatji jíib, bitadih ā mao yohatji jíibbat, Barrabás nemat muúboó át jumap wut jī.

²⁰ Pánihna, Pilato Jesúsboodih bacáhnit, cāacwādh át jwúub úbh joyóp wut jī, páant muntih.

²¹ Obohjeéhtih, páant ā bacáhichah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodhnit, caandih ma mao yohat tūtutú! īt niij ñaacáp wut jī.

²² Páant ī niij ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ā yéej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ā yéejat peéh mawat ā wihcah, caandih wā mao yohat tūtutcan níit. Pánihna, puñat tūttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queédih át niij jepahap wut jī.

²³ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, chah īt yoób ñaacáp wut jī, buca.

—Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tūtutú! īt niijíp wut jī.

Páant tūbit ī niij ñaacáchah joiná, Pilato ā jenah joyát tūtut nūmnit,

²⁴ ī niiját pah át chājat tūtutap wut jī.

²⁵ Pánih jepahnit, cāacwādh mao yohni, nemat muúboó jumni, cāacwā ī úbhni Barrabásboodih Pilato át bacanap wut jī. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tūtutap wut jī, buca.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ī mawat
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesúsdih soldadowā cruzdih bewanit, caandih mao yohat tūtut niijná, īt ub bejep wut jī. Pánih ub bejnit, Simón wūt jumni, Cirene tútchidih bóodih īt jwááp wut jī. Jerusalén tútchidih ā waád juibínachah, caandih Jesúh cruzdih īt bewat tūtutap wut jī. Pánih bewat tūttnit, Jesús túttimah caandih īt péeat tūtutap wut jī.

²⁷ Jesúsdih ī ub bejehah, dawá cāacwā caandih īt en péenap wut jī. Yaádhbut caandih búdí īt ñaac jūí péenap wut jī.

²⁸ Páant ī ñaac jūí péenachah, tac púud ennit, Jesús queét yaádhidih nin pah át niijíp wut jī:

—Yeéb Jerusalén tútchidih moón yaadá, weemdih ñi jaicá bojoó. Yeéb micjeh, ñi wehdihbut juñát caá náahap.

²⁹ Biíh yeó jáap yeebdih yeejép ā yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wēinit ī jumna caá’, ñi niijbína caá.

³⁰ Pánihna, úm jweíhna, ‘Jeená jwiútdih ma jāh jūúwá!’ ñi niijbína caá.*

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16

31 Ñi jengah joyoó. Weém táini wā jumachah yuhna, weemdíh yeejép chājnit, yeéb yéejnitboodíh bácah, chah yeejép í chājbipna caá, át niijíp wut jī.

32 Jesúsdih, chénewā yéej chājnitdihbut ájeéh mao yohat túut niijná, Waó lidíp Dah wūt jumni jeéboó soldadowā ít ub bejep wut jī.

33 Caán jeená jaibínit, Jesúsdih cruzboó péohnit, ít pūd dodhdop wut jī. Yéejnitdihbut bíih cruznadíh péohnit, ít pūd dodhdop wut jī. Bíic yéejnidíh Jesús ā jéihyepmant bóo bawámant, bíihdíh ā wáyámant bóo bawámant, Jesúsdih tac yoób ít dodhdop wut jī.

34 Páant í péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñahnit, Jesús ā ípdih nin pah át níj wúbáp wut jī: **“Weemdíh mao yohnit í yéejatdíh ma yohoó, Paá. Ded pah í chājatdíh í beh joicán caá”,** * át niijíp wut jī.

Cruzboó ñahnitdíh wapnit soldadowā Jesúh yégueh chóojidíh “¿Deíh tiguaá ā jumbi?” míic niijnít, tíhwat júdanabitjīh ít yoh tíhwip wut jī.

35 Dawá cáacwā pehbít ít en ñuhap wut jī. Judíowā í maátabat en ñahnit, Jesúsdih nin pah ít níj deoh naáwáp wut jī:

—Cāacwādíh táí teo wáacni jumna, Dios ā wahni Cristo nihna, caanjébut ā míic teo wáaca naáh, ít niijíp wut jī.

36 Soldadowābut caandíh deoh naóhnit, ā pebh jaibínit, bijni iguíh macdíh Jesúsdih babhbat túutna, ítih toonap wut yah jī.

37 Pánih toonit, queébut nin pah ít níj deoh naáwáp wut jī:

—íMeém judíowā í maáh jumna nihna, ma wēpatjīh mah ma míic táí teo wáacá! ít niijíp wut jī.

38 “NIN JUDÍOWÁ Í MAÁH CAÁ”, í níj daácni náodíh Jesúh wao cháh cruzboó ít nah péoh búudhdap wut jī.

39 Bíic péoh dodhni Jesúsdih nin pah át níj jūihñap wut jī:

—íMeém Dios ā wahni Cristo jumna nihna, ma wēpatjīh ma míic teo wáacá! jwíitdihbut ma teo wáacá! át niijíp wut jī.

40 Obohjeéhtih, páant níj jaíhndíh bíih yéejnioó nin pah át níj jaíh jwúubanap wut jī:

—íCaandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdíh ma úmcan níit? Meemdíh peéh mawat bíic yoobó caandíh ā jumna caá.

41 Jwíit yéej chājnitdíh í peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ā yéej chājcah yuhna, caandíh í peéh maona caá, át niijíp wut jī.

42 Páant níj péanit, Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma táí náhninaá, át niijíp wut jī.

43 —Yoobópdíh meemdíh wā naóhna caá. **Buu yeó jáapjeh Túini Pebhboó wājeéh ma jumbipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Páant í péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób át dupéah bejep wut jī. Pánihna, nihat baác dupúniji bíic peihcanni horas túttimah át jwúub baabáh bejep wut jī, páant muntih.

45-46 Páant ā jwúub baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah át níj ñaacáp wut jī:

—**Wíih caolíhdíh ma ubuú, Paá,** át niijíp wut jī.*

* 23:34 Sal 22.18

* 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59

Páant niŷ péanit, át wunah bejep wut jī. Páant ā wunachahjeh, Dioih muú díitboó ī jāh yaihni búdí wúupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jī.*

⁴⁷ Páant niijnit, Jesús ā wunachah ennit, pebh űhni soldadowā ī maáhboó Diosdih wēinit,

—Nin yéejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jī.

⁴⁸ Pánihna, nihat enedih wáac juibínitji Jesús ā wunachah ennit, búdí jġahnit, űih muúnáboó īt jwúub bejep wut jī.

⁴⁹ Obohjeéhtih, nihat Jesúsdiŷ jéihnit, Galilea baácmant ājeéh jūóhnit yaádhbut Jesúsdiŷ yúupbit īt en űuhup wut jī.*

Jesúh bácahjidih ī yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wut jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina juibíniji át jumup wut jī. Yoobópdih chājni, Dios ā maáh jumatdih páini wut jī. Judíowā ī maátajeéh jumna yahna, Jesúsdiŷ ī mao yohat tútatdih át náahcap wut yah jī.

⁵² Pánihna, José Pilato pebhna Jesúh bácahjidih wúbúdiŷ át bejep wut jī.

⁵³ Pániŷ wúbh péanit, Jesúh bácahjidih ub deya, túini yégueh chóojġh tainit, wunnitdih ī yoh jwuhca naáh jeé íitboó át yohop wut jī.

⁵⁴ Jesús ā wunni yeó jáap judíowā ī chooát pínahdiŷ ī ámohat yeó jáap wut jī. Pánihna, ī chooát pínah hora jātihbitjeh ā jumuchah, Jesúh bácahjidih túi ámohcanjeh át yohop wut jī. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péalġip wut yah jī.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeéh jūóhnit yaádh, ā yohat pínah íitboó Jesúh bácahjidih ā ub bejehchah, Joséjeéh īt en péenap wut jī. Pánihna, caán jeé íitna juibínit, āih bácahjidih ā yohochah, īt enep wut jī.

⁵⁶ Pániŷ en péa, űih muúná jwúub bejnit, Jesúh bácahjidih ī űánaŷ pínah chej jumni náona, chej jumni macdihbut īt ámohop wut jī. Pánihna, chooát hora ā juyúchah, Moisés ā wutatġi pahjeh īt choonáp wut jī.*

24

Jesús ā boo pud jūúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ī ámohni chej jumnidih ubnit, Jesúh bácahdiŷ ī yohopjiboó caandíŷ űánaŷdiŷ īt bejep wut yah jī.

² Caandíŷ ī yohopġi íitna juibínit, caán íitdiŷ nematġi jeé júduŷdiŷ bita ī pütá dodhdatġi pah ā jumuchah, īt enep wut jī.

³ Pániŷ ennit, caán íitdiŷ waad béjnit, ī Maáh Jesúh bácahjidih īt bid jaicáp wut jī.

⁴ Pániŷ bid jaicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” īt niŷ jenah joyóp wut jī. Páant ī niŷ jenah joi űuhuchah, chéne neoná yeh ligní yégueh chóo duonít, queét yaádh pebh īt jġogh űuhup wut jī.

⁵ Páant ī jġogh űuhuchah ennit, búdí úmna, queét yaádh īt páah yoh űajap wut jī. Páant ī páah yoh űajachah ennit, ángelwā queétdiŷ nin pah īt niŷ wúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá wunnitdih ī yohopboó Jesúsdiŷ űi bid?

* 23:45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 23:49 Lc 8.2-3 * 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14

⁶ Caán ninboó ã wiſcan caá. Jáantjeh ã boo pud jãúwáp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwuhna, yeebdíh ã niijátjidih ñi náhnican niít?

⁷ **Weém nihat cáacwá úud jeñédih yeejépwádih í wühuchah, cruzboó péoh dodhñit, í mao yohbipna caá. Páant í mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwáub boo pud jãóhbipna caá,** yeebdíh ã niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niít? Ít niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant í niijíchah joinít, Jesús ã niijátjidih ít náhninap wut jĩ.

⁹ Pánih náhninit, Jesús once ã bohénitji, bita bíicdíh í jumapna í enatjidih naáwádih ít jwáub bejep wut jĩ.

¹⁰ Queét yaádh María Mágdala tútchidih bóli, Juana, bíih wili María Santiago íin, bita yaádhbut íjeéh bejnit Jesús ã bohénitjidih ít naáwáp wut jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, í naáwáchah joiná yuhna, “Ñih yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaádhdiſ ít joyáh bojop wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó í naáwáchah joinít, Jesúh bácahjidih í yohoppina át ñáo ñah bejep wut jĩ. Caanna juibínit, jeé íit díitna péeb jéen ennit, Jesúh bácahjidih í pinni chóojjeh ã ñajachah, át enep wut jĩ. Pánih en, búdí jenah joinít, áih muúboó át jwáub bejep wut jĩ.

*Emaús tútchina bejnitdih Jesús ã jígohat
(Mr 16.12-13)*

¹³ Caán yeó jáapjeh chénewã Jesúsjeéh péenitji Emaús tútchina ít bejep wut jĩ. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wut jĩ.

¹⁴ Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ã yapatjidih queétjeh míic wéhe bejna ít cháſap wut jĩ. Jesús cruzboó ñuhñit, ã wunatjidih, ã jwáub boo pud jãúwátji doonádihbut míic wéhe bejna ít cháſap wut jĩ.

¹⁵ Páant í míic wéhe bejchah, queétdih ñuán jwááh juibínit, íjeéh Jesúsjeſh át bejep wut yuh jĩ.

¹⁶ Obohjeéhtih, caandíh ít beh encap wut jĩ.

¹⁷ Pánih ñuán jwááh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niij úábh joyóp wut jĩ: —¿Dépanihatdih míic wéhe bej tígáá ñi cháſ? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah, cháñónit, wéicanjeh, caandíh ít en ñuhap wut jĩ.

¹⁸ Pánih en ñuhñit, Cleofas caandíh nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—¿Meém Jerusalén tútchidih nih jibni niít? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niít? át niijíp wut jĩ.

¹⁹ —¿**Dedé ã yapatjidih niij tígáá ñi cháſ?** Jesús át niij úábh joyóp wut jĩ.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwátidih naóh yapani jumna, ã naáwát wéſni, ã cháſatbut wéſni beé. Páant ã jumatdih Dios ã enechah, nihat cáacwábut í enep be.

²⁰ Túttimah, Dioh muúdíh en daonít maáta, bita jwí maátabut caandíh péeh mawat pínah niijná, Romanowádih í wühuchah, queét cruzboó péoh dodhñit, í mao yohop be.

²¹ ‘Romanowã í wutatdih Jesús jwiít judíowádih ã túi úbbipna caá’, niij jenah joinít, búdí wéina jwí cháſap yuh be. Obohjeéhtih, ã wunap be. Buu ã wunat túttimah bíic peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá.

²² Biquína jwiít bíicdih Jesús báadhajeéh péenit yaádh jwiítidih í naáwáchah, jwí joí wáhi bejep be. Buu cheibitjeh Jesúsdiſh í yohoppi jeé íitna juibínit,

* 24:7 Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

²³ ãih bácahjidih ìt bid juicáp wut be. Bid juicánjeh, jwĩ pebhboó jwáub jainít, ángelwádh ì enatjidih jwiítidih ì naáwáp be. ‘Jesús á boo pud jüúwáp be’, ángelwá queétdih ì niúj naáwátjidih jwiítidih ì jwáub naóh yapanap be.

²⁴ Bitá jwĩjeéh jumnitbut Jesúsdih yohopji jeé ítna ìt bejep wut be. Caanná juibínit, queét yaádh ì naáwátji pah ìt enep wut be. Obohjeéhtih, Jesúsdih ìt encap wut be, Emaús tátchina bejnit Jesúsdih ì niúj naáwáp wut jĩ.

²⁵ Páant ì niújichah joinít, Jesús nin pah queétdih át niúj naáwáp wut jĩ:

—Yeéb táí jenah joicánnit jumna, Dios naáwátidih naóh yapanit nihat ì daacátjidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat júb, ñi beh joicán caá. Táí joinít, ñi beh joyóchah, áta táí tagaá. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapanit ì niúj daacáp tajĩ.

²⁶ ‘Dios á wahní pínahdih cáacwá búdí yeejép chájnit, ì mao yohbipna caá. Páant ì mawat túttimah, Dios caandíh boonanit, á pebhboó maáh á waadábipna caá, naóh yapanit ì niúj daacáp tajĩ, Jesús át niújip wut jĩ.

²⁷ Túttimah, Dios á wahní Cristodih ded pah á yapat pínahdih nihat Dios naáwátidih naóh yapanit ì daacátjidih Jesús queétdih át beh joyánap wut jĩ. Moisés á daacátjidih jwíih bohé, túttimah nihat bita naóh yapanit ì daacátjidihbut át bohénap wut jĩ.

²⁸ Páant ì míc wéhe bejna, ì juibíát pínah tátchidih ì tóah bejchah, Jesús caán tátchidih yap bejni pah át nihip wut jĩ.

²⁹ Páant á yap bejíchah ennit, “Jwĩjeéh ma chão jwáuhú. Tõo ñáh jüóhna caá á chãap”, Jesúsdih ìt niújip wut jĩ.

Páant ì niújichah joinít, ìjeéh át chão jwáuhap wut jĩ.

³⁰ Pánihna, ì jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdih nin pah át niúj úbúp wut jĩ: “**Jeémát ma wáhat túina caá, Paá**”, niúj péanit, queétdih át daj wáuhap wut jĩ.

³¹ Páant niúj úbhñit, á daj wáuhchahjeh, caandíh ìt yoób beh enep wut jĩ, buca. Ì beh enechahjeh, Jesús át buudáh bejep wut jĩ.

³² Á buudáh bejchah ennit, nin pah ìt míc niújip wut jĩ:

—Namáboó jwiítidih jwááhnit, Dios naáwátidih á bohé jüúwúchah, jwíih caolih bainí á wéican beé, ìt míc niújip wut jĩ.

³³ Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tátchina waícanjeh ìt jwáub bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesús once á bohénitji bita ì chéenwábut ì míc wáacapboó ìt juibínap wut jĩ.

³⁴ Játih jwíih míc wáac juibínitboó queét chénewá jáap juibínitdih nin pah ìt jíponih jwááh naáwáp wut jĩ:

—Jwĩ Maáh át boo pud jüóh tagaá! Pedrodih át jígohop wut be, buca, ìt niújip wut jĩ.

³⁵ Páant ì niújichah joinít, queét jáap juibínitbut namádih ì bejchah, queétdih ded pah á yapatjidih ìt naáwáp wut jĩ. Jesús pan dahdih úbhñit, á dajachah, caandíh ì beh enatjidihbut ìt naáwáp wut jĩ.

Jesús á bohénitjidih á jíghat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Páant ì naáwát tacjeh, ì cãtíh Jesús át jígho ñuhap wut jĩ.

—**¿Ni jum caá? Dios á túyat ñijeéh á jum naáh**, queétdih át niújip wut jĩ.

³⁷ Páant á niújichah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwĩ chãap”, niúj jenah joinít, tubit ìt úmhap wut jĩ.

³⁸ Páant ì úmchah, queétdih nin pah át jwáub niújip wut jĩ:

—¿Dépanih tiguaá ñi éum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jengah joi?

³⁹ Wíih téihyanadih, wíih jíтчanadihbut í péhwatji ítnadih ñi eneé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wá jamuchah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tiguaá! Jesús queétdih át niijíp wut jí.

⁴⁰ Páant niijnít, áih téihyana, jíтчanadihbut, queétdih át júutap wut jí.

⁴¹ Obohjeéhtih, páant á júutachah yuhna, búdí wéina, en wáhi bejnit, páantjeh í tái jengah joi jwúhcap wut jí. Páant í tái jengah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan níit? Jesús át niijíp wut jí.

⁴² Páant á niij wúbúchah joinít, diibáni queejdih caandih ít wúhup wut jí.

⁴³ Páant í wúhachah ubnit, queétdih níhat í enechah, át jeémép wut jí.

⁴⁴ Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jí:

—Ñijeéh jum jwuhna, ded pah wá yapat pínahdih yeebdíh wá naáwáp jí. Moisés á daacátji, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátji, David Salmos í niijní á daacátjidihbut bíic yoobó weemdíh yapat á náahap be, át niijíp wut jí.

⁴⁵ Páant niijnít, Dios naáwátdih jwúub bohénit, nin pah át niij beh joyánap wut jí:

⁴⁶ —Dios naáwátdih daácnit nin pah ít niij naóh daacáp tají. ‘Dios á wahni pínah Cristo yeéjép yapnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, á jwúub boo pud júohbipna caá.*

⁴⁷ Páant, á boo pud júúwát túttimah, cáacwá í yéejatdih cádahnit, túiniboodíh í túut nuemát pínah niijná, níhat baácdih moondíh áih túini doonádh í naóh peét bejbipna caá. Páant í túut nuemúchah, Diosboó í yéejatdih á yoh wúhbipna caá. Jerusalén tútchidih moondíh í jwíih naóhbipna caá. Túttimah, níhat baácdih moondíhbut í naóh peét bejbipna caá’, ít niij daacáp tají.

⁴⁸ Pánihna, yeéboó ded pah weemdíh á yapatdih ennitji, bitadíh tái naáwát caá náahap.

⁴⁹ Dios á niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíh wá wahbipna caá. Pánihna, wá wahni pínahdih nin tútchidíh ñi pái jwuhúú, Jesús á bohénitdih át niijíp wut jí.*

Jesús jeáboó á púuh laab béjat

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tútchimant Betania tútchi pebh queétdih át numah bejep wut jí. Caanná jaiibínit, áih téihyajíh júut ñahanit, “Dios yeebdíh á tái teo wáaca naáh”, queétdih át niijíp wut jí.

⁵¹ Páant niij péanitjeh, jeáboó át púuh laab béjep wut jí.*

⁵² Páant á púuh laab béjehah ennit, caandíh ít wéi naáwáp wut jí. Túttimah, búdí wéinit, Jerusalén tútchiboó ít jwúub bejep wut jí.

⁵³ Pánihna, caanjíh jumna, yeó jáap jumap pah Dioíh munná bejnit, Diosdih ípí wéi naáwáp wut jí.

Páant bóojeh tiguaá weém Lucas wá daacát.

* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 * 24:49 Hch 1.4 * 24:51 Hch 1.9-11

SAN JUAN

Dios bíicdih jumni nin baácboó ã cãac jummat

¹ Bíihmahjeh ded pah Dios ã jumatdih naóhni pínah, Cristo, Diosjeéh átát jumap wut jĩ. Caán Cristo Dios yoobát át jumap wut jĩ.

² Nin baác dih Dios ã chãjat pínah jãtíh, Cristo Diosjeéh átát jumap wut jĩ.

³ Caan wút jĩ nin baác dih jumni pínahdih át chãjap wut jĩ. Nin baác dih, jeádih, nihad dih Dios caandíh át chãjat túutap wut jĩ. Pánih chãjat túutnit, cãacwãdihbut caandíh át chãjat túutap wut jĩ. Páant ã wutachah, Cristo nihad dih át chãj beedánap wut jĩ. Bwã jwĩ ennidih, jwĩ enca naáhdihbut ã chãjcah, nihad ãta wihcan tagaá.*

⁴ Cristo tigaá nihad dih báadhdani. Jiiátjĩh jwĩ jii enat pah, jwĩ íip ded pah ã jumad dih caán jwiít cãacwãdih ã túi jéihyana caá.

⁵ Chei jwĩ jéih enat pah, yéj chãjna, jéih encannit panihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, Cristoboó jiiát panihni jumna, jwiít dih túi ennit panihnit ã chãjna caá. Pánihna, dupúatboó jiiát dih ded pah ã jéih dubacat pah, dedé yéjcatbut Cristoboodíh ded pah ã jéih yap yohcan caá.

⁶⁻⁷ Cãacwãdih daabáni Juan wút jumnidih Diosboó ã wahní Cristoíh doonádih át naóh waawát túutap wut jĩ, cãacwã caandíh joinít, Cristodih í túi jepahat pínah niijná.*

⁸ Caán Juan Cristo át nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo baabát panihni ã jumad dih naóhni Juan át jumap wut jĩ.

⁹ Caán Cristo baabát panihni, nihad cãacwã Diosdih í jéihyat pínah niijná, nin baácboó át jüwáp wut jĩ.

¹⁰ Dios nin baác dih chãjna, caán Cristo bíicdih í chãjap wut jĩ. Pánih chãjni Cristo ã jumachah yuhna, nin baác dih moónboó caandíh í jéihcap jĩ.

¹¹ Nin ã chãjni baác dih jeh át cãac jumap wut yah jĩ. Obohjeéhtih, páant ã cãac jumachah yuhna, ã chãjni baác dih jumnitboó caandíh í náahcap jĩ.

¹² Páant í náahcah yuhna, biqúina caandíh jepahnitdih Dios ã weh pah át chãjap wut jĩ. Caandíh jepahnitboó bácah, yoobóp dih ã weh yoobát tigaá í jumap.

¹³ Páant niij naóhna, jwiít jwĩ weh jumíhat dée panihcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó Cristodih jepahnitdih bíic weh pah ã chãjna caá.

¹⁴ Pánihna, Cristo ã cãac jummat túttimah, jwíjeéh ã jumap jĩ. Páant ã jumachah ennitji, cãacwãdih oinit, yoobóp dih naóhni ã jumad dih jwĩ jéihna caá. Caán Dios wúuh bíicjeh jumna, Dios ã wépat ã túyatbut caandíh ã jumap jĩ. Pánihni ã jumachah, jwĩ túi jéihna caá.*

¹⁵ Juan Daabáni boó cãacwãdih daabána, Cristo ã jüwúchah ennit, nin pah ã niij naawáp jĩ: “Con caá yeebdíh wãpí naóhni. Obohjeéhtih, weém wã cãac jummat pínah jãtíh, caán átát jumap wut jĩ. Nin baác ã jummat pínah jãtíhbut átát jumap wut jĩ. Pánihna, caán weem cháh ã jumna caá”, Juan cãacwãdih ã niijip jĩ.

¹⁶ Caán Cristo wépni jumna, jwiít dih búdí oinit, dawá láa ã túi teo wáacap jĩ.

* 1:3 Gn 1.1-3; Sal 33.6; Pr 8.22-31; Col 1.15-17; He 1.2; 1 Jn 1.1; Ap 19.13

* 1:6-7 Mt 3.1; Mr 1.4; Lc

17 Dios ã wutatdih Moisésboodih ãih cãacwãdih ãt naóh yapaat tútup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristoboó Dios cãacwãdih búdí ã oyatdih, ã naáwát túi yoobópdi ã jumatdihbut naóh yapanadih ãt jüúwáp tajĩ.

18 Obohjeéhtih, Diosdih jwiít cãacwã jwĩ jéih encan caá. Pánihna, Dios wũúh biícjeh ãjéeh jumniñi nin baácboó cãac jumnit, ded pah ã lip ã jumatdih jwiítidih ã jéihyanap jĩ.*

*Juan Daabánidih bita ã wũúh joyát
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

19 Jerusalén tútchidih moón jwĩ maátaboó sacerdotewãdih, Dioih mũúboó teonitdihbut Juan Daabáni pebhna “¿Déhe tigaá meém?” niñj wũúh joyát túttna, it wah bojop tajĩ.

20 Páant ã niñj wũúh joyóchah joinít, Juanboó nin pah ã niñj jepahap jĩ:

—Yoobópdi yeebdih wã naóhna caá. Weém, Dios ã wahni Cristo nihcan caá, ã niñj jepahap jĩ.

21 —¿Caán láa bácah déhe tigaá? ¿Meém Cristo nihcan, Elíasji niít?* ã niñj wũúh joyóp jĩ.

—Nihcan caá, queétdih ã niñj jepahap jĩ.

—¿‘Dios naáwátidih naóh yapani ã jüóhbiñna caá’, jwĩ ñuwã ã niñj niít?* ã niñj wũúh joyóp jĩ.

—Obohjeéhtih, weém caán nihcan caá, ã niñj jepahap jĩ.

22 —¿Caán láa bácah déhe tigaá meém? Jwiítidih biícmantjeh ma naáwá, jwiítidih wũúh joyát tútntidih jwĩ túi naáwát pínah niñná. ¿Ded pohba tigaá ma yoób jum? ã niñj wũúh joyóp jĩ.

23 Páant ã niñj wũúh joyóchah joinít, nin pah queétdih ã niñj jepahap jĩ:

—Weemdih jenah joiná, Isaíasji nin pah ãt niñj daacáp tajĩ: ‘Biíc cãac mũú wihcapboó nin pah ã niñj wëp naóhbiñna caá: “Jwĩ Maáh ã jüúwát pínah jãtñh ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodih túnt ñumñit, caandih ñi túi páñaá”, ã niñjbiñna caá’, ãt niñj daacáp tajĩ.* Páant ã niñj daánciji caá weém, ã niñjip jĩ.

24-25 Páant ã niñjichah joinít, biqúina fariseowã wũúh joyát tútntit ã wahnitboó nin pah ã jwũub niñj wũúh joyóp jĩ:

—Meém Cristo nihcan, Elíasjibut nihcan, Dios naáwátidih naóh yapani pínah nihcan, ¿Caán láa bácah dépanih tigaá meém cãacwãdih ma daabá? ã niñjip jĩ.

26 Páant ã niñjichah joinít, Juanboó queétdih nin pah ã niñj jepahap jĩ:

—Weém cãacwãdih mahjñhjah wã daabána caá. Obohjeéhtih, biíh ñi beh enca naáh ñi cátiñ ã jumna caá.

27 Caán wã túttimah jüóhni chah wëpni caá. Pánihna, caandih jenah joiná, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niñj jenah joiná caá, ã niñjip jĩ.

28 Betania tútchi Jordán maj conanaamánt Juan cãacwãdih ã daabánapdiñ queét páant ã niñj míc wéhenap jĩ.

“Oveja wũúh panihni Jesús ã jumna caá”, Juan Daabáni ã niñjít

29 Daanimant bóo yeó jáapdiñ Jesús ã niñjñi ã pebhna ã dei juyúchah ennit, jwiít caandih joinítidih Juan Daabáni nin pah ã niñj naáwáp jĩ: “Ñi eneé. Con jüóhni Dios ã wahni oveja wũúh panihni caá. Jwiít judiowã jwĩ yéejat yohat túnt niñná, oveja wũúhdih sacerdotewãdih jwĩ mawat túttna caá. Páant ã chãjat dée panihni, con Dios ã wahnidihbut cãacwã ã mao yohbiñna caá. Pánih wunnit, nihát baácdiñ moón jwĩ yéejatdih ã yoh wũhbiñna caá.

* 1:18 Mt 11.27; Lc 10.22 * 1:21 Mal 4.5 * 1:21 Dt 18.15,18 * 1:23 Is 40.3

³⁰ Con caá yeebdíh wāpī naóhni. ‘Wā túttimah jǎóhni wā cǎac jumat pínah jǎtih jumniiji weem cháh ā jum̄bipna caá’, yeebdíh wǎát niijíp jī.

³¹ Caán láa, weembát Dios wǎúh ā jum̄atdih wā jéih jwǎhcap jī. Obohjeéhtih, panih jéihcan yuhna, yeéb wā déewā caandíh ñi táí jéihyat pínah niijná, yeebdíh mahjǎh wā daabánap be”, ā niijíp jī.

³²⁻³³ Páant niij péanit, Juan jwíitdih nin pah ā jwǎub niij naáwáp jī: “Wā daabáat pínah jǎtih weembát caandíh wā jéih jwǎhcah, weemdíh daabáat tútni nin pah ā niij naáwáp jī: ‘Jop pah jígohni Túini Espiritu jeámant dei jǎóhni, biíc newédih ā jaamáchah enna, “Caán Dios ā wahní caá”, ma niij jéihbipna caá. Caánboó mahjǎh daabáat panihni Túini Espiritu ā wēpatdih búdí ā wǎhbipna caá’, weemdíh ā niijíp jī.

³⁴ Pánihna, Túini Espiritu, jop pah jígohni, dei jǎóhni, caandíh ā jaamáchah, wā enep be. Pánih ennit, con Dios ā wahní ā jum̄atdih jéihna, ‘Yoobópdih Dios wǎúh caá’, yeebdíh wā niij naóhna caá”, jwíitdih Juan ā niijíp jī.

Jesús ā jwǎih bohénit pínahdih ā ñítwat

³⁵⁻³⁶ Daanimant bóo yeó jáapdih, jwíit chénewā Juan Daabáni ā bohénit, caán biíc dih jwǎ ñuhachah, Jesús ā yap bejehchah ennit, nin pah jwíitdih ā niij naáwáp jī:

—Condíh ñi eneé. Con tigaá Dios ā wahní oveja wǎúh panihni, ā niijíp jī.

³⁷ Páant ā niijíchah joinít, jwíit Jesús dih jwǎ ñúan pée bejep jī.

³⁸ Páant jwǎ ñúan pée bejehchah, tac púud ennit, jwíitdih nin pah ā niij wǎbh joyóp jī:

—¿Jǎúh, dedédih tigaá ñi bid? ā niijíp jī.

—¿Bohéní, deh tigaá meém ma jum? caandíh jwǎ niijíp jī.

³⁹ —Wǎjeéh ñi jǎúwá, jwíitdih Jesús ā niij jepahap jī.

Páant ā niijíchah joinít, ā jum̄atdih jéihyat túat niijná, ájeéh jwǎ bejep jī. Cheyeh jwǎáhnitji caandíh jwǎ pej jum táwup jī.

⁴⁰ Jwíit chénewā Juan Daabáni ā niijíchah joinítji Jesúsjeéh bejnit, weém Andrésjǎh jwǎ jumap jī. Andrésboó Simón Pedro ā úud jī.

⁴¹ Waicanjeh Andrés weép jeñédih bididih ā bejep jī.

—Mesías jwǎ niijní, Dios ā wahnidih jwǎ jwǎáap be, át niijíp wat jī. Griegowáboó Dios ā wahní niijná, ‘Cristo’ ípí niijná caá.

⁴² Páant niijnít, Andrés Simóndih jwǎ pebhna át numah jǎúwáp tajī. Páant ā numah jayáchah, Jesús Simóndih nin pah ā niijíp jī:

—Meém Simón, Juan ā wǎúh caá. Obohjeéhtih, meém Cefas wát báudhni ma jum̄bipna caá, ā niijíp jī. Jwíit judíowā “Cefas” jwǎ niijnídih griegowáboó “Pedro”, ípí niijná caá. Páant niijnídih “Jee dáh panihni”, niijná caá jwǎ chǎjap.

Jesús Felipedih Natanaeldihbut “Wǎjeéh ñi jǎúwá”, ā niiját

⁴³ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús Galilea baácna jwíitdih numah bejna, Felipedih jwǎáhnit:

—Wǎjeéh ma jǎúwá, caandíhbut ā niijíp jī.

⁴⁴ Felipeboó Betsaida wát jum̄ni tútchidih bóo ā jumap jī. Andrés Pedrojǎh caán tútchidih moon múntih í jumap jī.

⁴⁵ Páant Jesús caandíh ā niijíchah joinít, Felipeboó Natanaeldih jwǎih bididih ā bejep jī. Caandíh jwǎáhnit,

—Moisés ā naóh daácniji, bita Dios naáwát dih naóh yapanitbut í daácnijidih jwǎ jwǎáhna beé. Jesús Nazaret tútchidih bóo José wǎúh caá, Felipe caandíh át niijíp wat jī.

⁴⁶ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, Natanaelboó nin pah át niú jepahap wut jĩ:

—Páant, Nazaret tátchi oboh jumni tátchi ã jumuchah, ded caán tátchidih bóo cáacwáidih teo wáacni pínah ã wihcan niút, át niijíp wut jĩ.

—Caán láa bácah, meemjéh tih enedih ma jüúwáp, Felipe át niú jepahap wut jĩ.

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús biícidih jwí jumapna át namah jüúwáp tajĩ. Páant, í jüúwáchah ennit, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Con jüóhni, yoobópdih táini judío cáac caá. Caandíh dedé yeeat ã wihcan caá,** Natanaeldih enna, jwiítidih ã niijíp jĩ.

⁴⁸ Páant ã niijíchah joinít, Natanaelboó caandíh nin pah ã niú wúbh joyóp jĩ:

—¿Ded pah tigaá weemdíh ma táí jéih? ã niijíp jĩ.

—**Meemdíh Felipe ã naáwát pínah játi, higuera nah péujdih ma chéuduchah, wáát enep be,** Jesús caandíh ã niú jepahap jĩ.

⁴⁹—Bohéni, meém Dios wúh caá. Jwiít judíowá jwí Maáh pínah caá, Jesúsdi h ã niijíp jĩ.*

⁵⁰—**‘Higuera nah nump ma chéuduchah, wá enep be’, wá niijíchah joinít, ‘Dios wúh caá meém’, ¿ma niú jenah joí niút? Páant meemdíh wá enatji chah wá chájachah, ma enbipna caá,** Natanaeldih Jesús ã niijíp jĩ.

⁵¹ Páant niijnít, nin pah jwiít nihatdíh ã jwúub niijíp jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Jeáboó wátni pah ã jumuchah, weém nihát cáacwá úud jeñé namá panihni wá chájnidih Dioíh ángelwá aab béjnit, í jwúub dei jüúwáchah, ñi enbipna caá,** * Jesús ã niijíp jĩ.

2

Caná tátchidih moón í téihya chéwat

¹⁻² Chéne yeó jáap túttimah, Galilea baác Caná tátchidih, téihya chéwat ã jumap jĩ. Pánihna, Jesúsdi h í bidichah, jwiítbut ájeéh jwí bejep jĩ. Jesús íin jwí játi h caán muaná mitát juibínap tajĩ.

³ Í táí wéi babhbachah, íih jiwá iguúh mac át beedáh bejep wut jĩ. Páant ã beedéchah, Jesús íin caandíh nin pah mi niijíp jĩ:

—Wúuhú, jáantjeh íih jiwá iguúh mac ã beedáh bejep be, mi niijíp jĩ.

⁴—**Naá, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma niú? Wá tewat pínah ã juibí jwuhna caá,** Jesús ã niú jepahap jĩ.

⁵ Páant ã niú jepahachah joiná yuhna, ã íinboó queét teo wühnitdíh nin pah mit niú wutji taga:

—Wá wúuh ded pah yeebdíh ã wutat pah ñi chájap, mit niijíp taga.

⁶ Caanjíh seis dahwani wáam dahna ã jumap jĩ. Biíc wáam búdí jáaj cómoh pah bóo ã jumap jĩ. Jwiít judíowá Dios ã watatji pah jwí téih chocat túat niijná, páant bóo dahdíh mah yáac yáwaat pínahdi h jwípí bíbohóh jĩ. Pánihna, caán meemdíh moonbút caan dáhnadi h í bíbohóh jĩ.

⁷ Pánihna, queét teo wühnitdíh nin pah Jesús ã niú wutap jĩ:

—**Mahdíh ub jüóhni, caán wáam dahnadi h ñi yáac yáwanaá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, teo wühnit caán wáam dahnadi h mah í táí yáac yáwanap jĩ.

⁸ Páant í yáac yáwaat túttimah, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niú wutap jĩ:

—**Buu caandíh toíh ubnit, yeebdíh wutnidih ñi juibí wúuhú,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caandíh tóih ãbnit, í maáhdih í jwíbí wáhp jí.

⁹ Obohjeéhtih, queét mahdíhjih í yáacnijidih Jesús ã táut nuumúchah, jiwá iguúh mac yoobát át bejep tají. Pánihna, queétdih watniboó caan mácdih ã jwíh babh joyóchah, dedmant í abatjidih át jéihcap wat jí. Obohjeéhtih, caandíh teo wáhnitboó mahjeh í yáacatjidih í jéihjep jí. Pánihna, queétdih watni babh joinít, téihya chéonidih ã júúwát táutap jí.

¹⁰ Caán ã juyúchah, teo wáhnit í maáh nin pah ã niijíp jí:

—Jwí bidnitdih caán yoobát macdih jwípi jwíh wáhna caá. Pánihat táttimah, í babh yáwachah ennit, jua macdih jwípi ñuún tóihna caá. Obohjeéhtih meémboó páant mat chájat táutcan tagaá. Caán yoobát macdih tóihcanjeh, jua macbóodíh mat jwíh tóihyat táutap taga. Pánihat táttimah, buu caán yoobát macbóodíh mat wáhat táutap taga, teo wáhnit í maáhboó téihya chéonidih ã niijíp jí.

¹¹ Pánih chájna, Galilea baác Caná tátchidih ã jwíh wép cháj júutap jí, “Dios wáúh caá”, cāacwā í niiját pínah niijná. Pánihna, “Caán Dios ã wáhni yoobát caá”, jwít ã bohénit caandíh jwí niij jenah joí jwíhip jí.

¹² Táttimah, Capernaum tátchina Jesús jwítidih ã numah bejep jí. Páant ã numah bejehah, ã íin, ã údwábut jwíjeéh bíicdih í bejep jí. Caanná jwíbínit, daocánni yeó jáap jwí jam jwáhp jí.*

Jíib chájnitdih Dioih muumánt Jesús ã ñuun bácaat

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua yeó jáapna ã tóah júúwáchah jéihnit, dawá jwí déewá Jerusalén tátchina í bejep jí.* Jesúsbut jwítidih caanná ã numah bejep jí. Caanná jwíbínit, Dioih muuná enedih jwí bejep jí.

¹⁴ Caán muudíh jiwiwā, ovejawā, jopwādhbut jíib chájnitdih Jesús ã enep jí. Bitabut dinero júdudih táut nuumnít í chúudchah, ã enep jí. Queét táut nuumnítboó cāacwādh búdí nuumná ít chájap tají.

¹⁵ Pánihna, caanjíh jumni tōpnadih ãbnit, caánboó jumnit cāacwādh íih nuñápwādhbut ã pui ñuun bácanap jí. Dinero táut nuumnít í chúudat páhana, íih cáagat naanádhbut ã tóo yoh áacanachah, íih dinero júduna ã puo yóh ñajap jí.

¹⁶ Pánihna, jopwādh jíib chájnitdih nin pah ã niij jwíhñep jí:

—**Ñíih jopwādh ñi ub bac bejeé. Nin wā ípdih wábat muudíh jíib chájat muú ñi chájca bojoó,** Jesús ã niijíp jí.

¹⁷ Jesús páant ã niijíchah joinít, Dios naáwátdih naóh yapani ã daacátjidih jwí náhninap jí. “Dios wā Maáh, míih muudíh búdí wā oina caá. Pánih oina, caandíh yeejép í chájachah ennit, búdí wā íjna caá”, át niij daacáp tají.*

¹⁸ Jesús páant ã chájachah ennit, jwí maáta caandíh nin pah í niij jwíhñep jí: —¿Dépanihna queétdih páant ma ñuun yóh baca? Meemdíh Dios páant ã chájat táutachah, cāacwā í chájca naáhdih ma cháj júutú, jwí jéihyat pínah niijná, Jesúsdi í niijíp jí.

¹⁹ Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij jepahap jí:

—**Nin muudíh ñi yohochah, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, yeéb ñi yohni muujidih wá jwáub ámohbipna caá,** ã niijíp jí.*

²⁰ Páant ã niijíchah joinít, queét maáta caandíh nin pah í niij wábh joyóp jí:

* **2:12** Mt 4.13   * **2:13** Ex 12.1-27; Dt 16.1-8   * **2:17** Sal 69.9   * **2:19** Mt 26.61; 27.40; Mr 14.58; 15.29

—Cuarenta seis jópchi nin mæúdíh teona, ít péanap tají. Obohjeéhtih, ¿meémboó bíic peihcanni yeó jáapbitjeh teona, ma ámoh péami naniít? Í niijíp jĩ.

²¹ Obohjeéhtih, caán mæúdíhjuh niijcán, áih bácahdih niijná át chājap tají. Páant ā naáwáchah yuhna, maáta í jéihcah, jwiítbat jwí jéih jwúhcap jĩ.

²² Pánihna, wanniji Jesús ā boo pud jéúwát túttimah, jwiít ā bohénitboó páant ā niijátjidih náhninit, jwí beh joyóp jĩ, buca. Dios naáwátidih í daácniyi néúodih, Jesús ā niijátjidihbut “Caán yoobópdih tigaá”, jwí niij jéihyep jĩ.

Cāacwā í jenah joyátidih Jesús ā jéih beedáát

²³ Pascua yeó jáapdih Jesús Jerusalén tútchiboó ā jummap jĩ. Pánih jumnit, jwiít cāacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjĩh Jesús ā chājachah ennit, “Caánboó Dios ā wahni Cristo caá”, dawá í niij jenah joyóp yuh jĩ.

²⁴ Obohjeéhtih, ded pah í jenah joyátidih jéihnit, “Weemdíh yoobópdih í jepahcan caá”, Jesús át niij jéihyep tají.

²⁵ Pánihna, caanjéh cāacwā í jenah joyátidih táí jéih beedáni jumna, bita ded pah í jenah joyátidih caandíh wúbh joyát ā wihcap jĩ.

3

Nicodemo

¹ Nicodemo, fariseo, jwiít judíowā jwí maáta poómpdih bóo wut jĩ.

² Jesucristo Jerusalén tútchiboó jum láa, chei tac yoób dée, Nicodemo Jesúsdi enedih át juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Bohéní, Dios jwiítidih ma bohéat pínah niijná, meemdíh ā wahatdih jwí jéihna caá. Pánih wahnit, majeéh ā jummatdihbut jwí jéihna caá. Majeéh ā wihcah, jwiít cāacwā jwí jéih chājca naáhdih mata jéih chājcan tagaá, át niijíp wut jĩ.

³ Páant ā niijíchah joinít, Jesús caandíh nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded jáap cāac jumni panihni jwúub jumcan, ded pah Dios ā maáh jummatdih ā jéihcan niít, át niijíp wut jĩ.

⁴ —Páant cāac behe ¿ded pah jáap cāac jumni panihni ā jéih jwúub jumbi? ¿Ded pah ā íniñ wúdahboó ā jéih jwúub waadbí? ¿Caandíh mi jwúub jéih weh jumca niít? Nicodemo át niijíp wut jĩ.

⁵⁻⁶ —Cāacwājeh í weh jumuchah, cāacjuh caá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó cāacwāih caolih wanni panihnidih ā booanachah, jwúub jáap cāac jumni panihnit í jumna caá. Jáap caolih jumni panihnitjeh Dios weh í jumna caá. Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded mahjĩh daabácani, Túini Espiritu wihcanni, jáap panihni jumcan, Dios ā maáh jummapboó ā jéih waadcán niít.

⁷ Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá: Meemdíhbut jáap cāac jummat panihni caá náahap. Caandíh páant wā niij naáwáchah, “¿Ded pah caán ā yapbí?” ma niij wúbh joicá bojoó.*

⁸ Johlit johat panihni caá. Johlit ā jéúwápmant ma jéihcan caá. Á bejep pínahboobút ma jéihcan caá. Á joh buug láajatdihjuh ma jéih enna caá. Pánihat pah, caolih wanni panihnitdih Túini Espiritu ā booanachah, ded pah ā booaatdih jéih encan yuhna, cāac ā túut nuumátidih ma táí jéih enna caá,* Jesús át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ā niijíchah joinít, Nicodemo Jesúsdih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

* 3:7 1P 1.3,23 * 3:8 Ec 11.5

—¿Ded pah niŷ naóh tigaá ma chāj? Ma naáwát dih wā beh joicán caá, āt niŷjíp wut jī.

10 —¿Páant, meém judíowādih bohéni yahna, ded pah wā naáwát dih ma beh joicán?

11 Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Jwī jéihyatdih, jwī enatdihbut yeebdíh jwī naóhna yah caá. Obohjeéhtih, jwiít dih ŷi joíihcan caá.

12 Nin baácboó ded pah ā jumatdih wā naáwáchah, ‘Yoobópdih ā naóhcan caá’, niŷná, Dios pehbboó ded pah ā jumatdihbut wā naáwáchah, biíc yoobó ŷi niŷ jenah joibíjna caá.

13 “Ded Dios ā jumapboó enedih aab béjniji jwáub dei jūóhni ā wihcan caá. Obohjeéhtih, weémboó, nihat cāacwā úud jeñé, caánboó wāpī jumap jī. Pánihna, caanmánt dei jūóhni weemjéh ded pah ā jumatdih yoobópdih wā jéih naóhna caá.

14-15 Jon jātih, Moisésji jum láa, Dioih cāacwā tátchi wihcapboó jum jwahna, caandíh ī jāihñuchah, dawá maiwādih wahnit, queéjtíh cāacwādih āt peéh chājap wut jī. Mai pah jígohndih ītahjīh Dios Moisésdih āt chājat túutap wut jī. Caán mai pah jígohndih chāj péanit, máa nahdih búudhñit, āt baad dóhdop wut jī. Pánihna, det Diosdih túi jenah joinít, caán ā baad dódhni mai pah jígohndih ennit, it boonap wut jī.* Caán ā baad dóhdhat pah, cruzboó péohñit, pud dodhñit, cāacwā weemdíh ī maobipna caá.* Pánihna, weém caán cruzboó wā wanuchah, det weemdíh túi jenah joinít, iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī túi jumbipna caá”, Jesús Nicodemodih āt niŷjíp wut jī.

Dios nihat cāacwādih búdí ā oyat

16 “Dios nihat cāacwādih búdí ā oina caá. Pánih búdí oina, queétdih ā peéh chājat déedih túi ubat túut niŷná, weém ā wūúh biíc jumnidih ā wah deyanap jī. Páant ā wahachah, det weemdíh jepahnit iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī túi jumbipna caá.

17 Dios cāacwādih yéejat peéh chājat túutna, weém ā wūúhdih nin baácboó ā wah deyacap jī. Obohjeéhtih, iiguípna ī bejat déedih queétdih wā túi ubat pínah niŷná, ā wah deyanap jī.

18 “Weém ā wūúhdih det jepahnitdih Dios ī yéejat jīb ā peéh chājcan niút. Obohjeéhtih, det weemdíh ī jepahcah, queétbodydih ī yéejat jīb ā peéh chājbipna caá.

19 Weém Dios wūúh baabát panihni nin baácboó jūóhna, ded pah cāacwā Diosjeéh ī túi jumat pínahdih wā jéihyalhna caá. Obohjeéhtih, weém caán baabát panihnidih cāacwā ī náahcap be. Í chājat yeejép ā jumuchah, dupúat panihnidihjeh ī náahap be. Pánihna, baabát panihnidih náahcan, yeejép chājnit ī jumuchah, Dios queétdih ā peéh chājbipna caá.

20 Nihat yéej chājnit ī yéej chājatdih cádahíhcan, páant ī chājatdih bita ī encat pínah niŷná, baabát panhipboó ī jūúwíhcan caá.*

21 Obohjeéhtih, det Diosdih jepahnit baabápboó ī jūúwíhna caá, Dios ā wēpatjīh ī túi chājatdih bita ī enat pínah niŷná”, Nicodemodih Jesús āt niŷjíp wut jī.

Jesús ded pah ā jumatdih Juan Daabáni ā naáwát

* 3:14-15 Nm 21.9 * 3:14-15 Is 52.13; Jn 8.28; 12.32-34; 18.32 * 3:20 Job 24.13-17

22 Tálttimah, jwiít ã bohénitdih Judea baácna Jesús ã namah jib bejep jĩ. Caanná jib bejnit, caanjĩh moón Diosdih ĩ jepahachah, queétdih ã daabánap jĩ.

23 Enón wūt jumni pebh Salim wūt jumupdih caan múj namahni ã jumachah, Juanbut cáacwādh diabána át chājap wut jĩ. Queétdih ã daabáat pínah niijná, dawá ã pebhna ĩt juibínap wut jĩ.

24 Caán láa Juan Daabánidih jwĩ maáta ĩ teo jwuhcap jĩ.*

25 Biquína Juan Daabáni ã bohénit biíc jwĩ déejĩh ded pah jwiít judíowā jwĩpĩ daabáatdih míc wéhena ĩt chājap wut jĩ.

26 Pánih míc wéhe péanit, Juan pebhna juibínit, ã bohénit caandih nin pah ĩt niij wábh joyóp wut jĩ:

—Bohéní, Jordán muj conanaajĩh majeéh jumni ‘Caán caá weemdih chah jumni’, ma niijnjiboó buu cáacwādh diabána caá ã chājap. Páant ã daabánachah, nihah caan pébhna mícjeh bejna caá ĩ chājap, Juandih ĩt niijp wut jĩ.

27 Páant ĩ niijíchah joinít, Juan nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Diosboó weemdih ã jwĩh daabáat túutap jĩ. Pánihna, buu caandih jwuh daabáat túutnit, ã pebhna cáacwādh ã bejat túutna caá.

28 ‘Weém Cristo nihcan caá’, wā niijíchah, yeéb ñi joiná beé. Obohjeéhtih, Cristo jātih weemdih Dios ã wahap jĩ.*

29 Pánihna, ájeéh cáacwā ĩ bejchah enna, búdí wā wéina caá. Nin panihat dée caá: Téihya chéonih pínahboó mi áajeéh mi bejchah ennit, ã pej jumniiboó búdí ã wéina caá. Páant ã pej jumni ã weñat pah mun tigaá, weembát Jesúsdi h ĩ túi péenachah ennit, búdí wā wéina caá.

30 Pánihna, cáacwā weemdih pée cádahnit, Cristobodih jwáub túi péeat caá náahap, Juan queétdih át niij jepahap wut jĩ.

Dios wáuh japmant jüóhni ã jumant

31 Páant niij naóh péanit, nin pah Juan ã bohénitdih át jwáub niij naáwáp wut jĩ: “Jeámant jumni niin baáboó dei jüóhni nihadih ã túi jéih beedána caá. Obohjeéhtih, jwiít cáacwā nin baáboó jumnit, nin baácdihjeh ded pah ã jumantdih jéihnit, jwĩ naóhna caá. Caán Dios ã wahniboó jwiít cáacwā chah jéihni ã jumna caá.

32 Ded pah ã enatji, ã joyátjidihbut jwiítidih ã naóhna caá. Páant ã naáwáchah yuhna, cáacwāboó ã naáwátidih ĩ joiíhcan caá.

33 Pánihna, jeámant jüóhni ã naáwáchah, ded túi joini ‘Dios yoobópdi h naóhni caá’, ã niij jéihna caá.

34 Dios ã wahní Cristodih áih Túini Espiritudih búdí yoobát ã wáuhap be. Pánihna, Cristo Dios naáwátidih yoobópdi h ápi naóhna caá.

35 Dios ã wáuhdih búdí oinit, caandih nihah ĩ maáh ã jumant túutna caá.*

36 Dios wáuhdih ded jepahni Diosjeéh páantjeh ã jumnipna caá. Obohjeéhtih, ded ã wáuhdih yap yohnibodih iijnit, Dios búdí ã peéh chājachah, ájeéh ã wihcan niit”, Juan át niijp wut jĩ.

4

Jesús Samaria baácdih bólijĩh ã míc wéheat

* 3:24 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20   * 3:28 Jn 1.20   * 3:35 Mt 11.27; Lc 10.22

1 Juan chah dawá cãacwã Jesúsdih péenitdih ã daabáat doonádih fariseowã ït joyóp wut jï.

2 Obohjeéhtih, Jesús pohba ã daabácan jïí. Jwiít ã bohénitboó jïí cãacwãdih jwí daabánap jï.

3 Fariseowã ï jéihyat doonádih joinít, Jesúsoó Judea baácdih jumnji Galilea baácna jwiítidih ã numah bejep jï.

4 Caaná bejna, Samaria baácdih yap bejat túut jwí chãjap jï.

5 Pánih yap bejna, Samaria baácdih bóo Sicar tátchina jwí jaibínap jï. Caan pébh jwí nwo Jacob ã wãúh Josédih ã wãhniji baácbit át jumap wut jï.*

6 Caanjïh Jacobwãji ï mah tóihyat íit ã jumap jï. Pánihna, Jesúsoó ywáp jwóhniji chwúná, yeó jáap tac yoób caán íit pebh ã choó chãudap jï.

7-8 Páant ã choó chãudat pónih, jwiít ã bohénitboó tátchina jeémát jib chãjadih jwí aab béjep jï. Caanjïh Jesús ã chãuduchah, Samaria baácdih bóli mah tóhyodih mit dei jaibínap wut jï. Páant mi mah tóhyochah, Jesús nin pah caántdih át niijíp wut jï:

—Weemdíh mah ma wãhúú, át niijíp wut jï.

9 —Meém judío cãac caá. Weémboó Samaria baácdih bóli caá. ¿Dépanih tigaá weemdíh mah ma wãbh? Jesúsdih mit niij jepahap wut jï. (Jwiít judíowã Samaria baácdih moondíh jwípi eníhcap jï. Pánihna, páant mit niijíp wut jï.)*

10 Páant mi niijíchah joinít, Jesús caántdih nin pah át niij naawáp wut jï:

—Dios meemdíh ã teo wáacat déedih jéihcan, meemdíh mahdih wãbhnidihbut ma jéihcan caá. Pánih jéihna nihna, ‘Mah ma wãhúú’, weémboodíh mata niij wãbh tagaá. Caán wã wãhíhni mah panihnidih ma babhbachah, míh caolih áta táí boo tagaá, át niijíp wut jï.

11 —¿Dépah niij tigaá páant ma niij? Nin mah tóhyat íit numah bóo caá. Mah tóhyat pínah wáam dah bíhocan, ¿deh tigaá caolihdih booat túutni mah ma wãbí?

12 Jwí nwo Jacobji, ã wehbut, íih nãúpwã bíicdih nin íitdih mah wãbnit, ít babhcap wut jï. Áihjidih jwiít ã jaimenádih át wãhup wut jï. ¿Pánihna, jwí nwo Jacobji chah wẽpni níit ma jumap, páant ma niijná? mit niijíp wut jï.

13 —Ded nin íitdih bóo mahdih babhni ã jwãub taca joótbipna caá, páant mantih.

14 Obohjeéhtih, weém wã wãhni mah panihniboodíh babhna, chéneji ã taca joótcán níit. Ded wã wãhni mah panihnidih babhna, Diosjeéh páantjeh ã túi jumbipna caá. Meo wáó cáahdih mah nooj bácní ã jõpcat pah wã wãhni mah panihni ã beedcán níit, Jesús caántdih át niijíp wut jï.*

15 —Caán láa bácah, caán ma niijní mahdih weemdíh ma wãhúú, jwãub taca joótcáh, ninboó yeó jáap jumap pah mah tóhyodih wã jwóhcat pínah niijná, mit niijíp wut jï.

16 —Majeéh bóodih ma bidbi jwãhúú, Jesús át niijíp wut jï.

17-18 —Obohjeéhtih, weém áa wihcannih caá, mit niij jepahap wut jï.

—Yoobópdih tigaá ma niijíp. Obohjeéhtih, cinco neoná caá ma weha mánaji. Bwã majeéh jumni ma áa yoobát nihcan caá. Pánihna, ‘Weém áa wihcannih caá’, ma niiját yoobópdih tigaá, Jesús caántdih át niijíp wut jï.

19 —Meémboó Dios naawátidih naóh yapani nacaá.

* 4:5 Gn 33.19; Jos 24.32   * 4:9 Esd 4.1-5; Neh 4.1-2   * 4:14 Is 44.3; Jer 2.13; 17.13; Jn 7.37-39

20 Pániha, yoobópdih wā jéihyat pínah niijná, weemdih ma naáwá: Con jeená jwí nuowáji Diosdih ípí uúbáp wat jī. Obohjeéhtih, 'Jerusalén tútchiboó Diosdih uúbúdih bejat caá náahap', yeéb judíowā ñipí niijná caá, mit niijíp wat jī.

21 —Yad wilí, weemdih ma joi jwáhuá. Nin wā naáwát yoobópdih caá. Táltimah bóo láa, con jeéboó, Jerusalén tútchiboobát jwí ípídih ñi uúbhcan niít.

22 Yeéb Samaria baácđih moón ñi uúbhndih ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, jwiít judíowáboó caandih jwí jéihna caá. Dios á wahní, nihat cáacwáđih táí ubni, judíojeh tígáá á jumap. Pániha, jwí wéini Diosdih jwiít judíowáboó jwí jéihna caá.

23 Bui láa, táltimahbut Túini Espiritu á teo wáacachah, táí yoobópdih jenah joinít, cáacwá Diosdih í táí wéibipna caá. Páant caandih táí wéinitboodih caá Dios á bidip.

24 Dios jígochanni á jumachah, cáacwá caandih í jéih encan caá. Pániha, dedboó jumna, caandih jwí wéi uúbúchah, biíc yoobó á táina caá. Caandih wéina, Túini Espiritu á teo wáacatjīh, táí yoobópdih jenah joinít, weñat caá náahap, Jesús caántđih át niijíp wat jī.

25 —Mesías, 'Cristo', í niijní, á jüúwát pínahđih weém wā jéihna caá. Caán jüúhna, jwiítđih nihat á jéihya beedábipna caá, mit niijíp wat jī.

26 —Weém ma niijní Cristo tígáá, Jesús caántđih át niijíp wat jī.

27 Páant caántđih á míc wéhenachah, jwiít á bohénitboó jeémát jíib chājadih bejnitji jwí jwáub juibínap jī. Pánih jwáub juibínit, Jesús yad wilijīh á míc wéhenachah ennít, jwí en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejna yahna, “¿Dépanih tibeé caántđih ma míc wéhe?” niij uúbh joinít déjeji jwí niijcáp jī.

28 Pániha, caántboó miíh mah tóhyat wáam dahđih cáag jwejnít, tútchina mi jwáub aab béj jwahap jī. Pánih bejnit, miíh tútchidih moondih nin pah mit niij náawáp wat jī:

29 —Ded pah wā chājatjidih weemdih naóh beedánidih ñi en jüúwá. Caán yoobópdih Cristo dée caá, mit niijíp wat jī.

30 Páant mi niijíchah joinít, caán tútchidih moondih Jesúsđih mi jwāáápina mit numah jwáub jüúwáp tajī.

31 Pániha, í juyát pínah jātīh, jwiít Jesús á bohénitboó jwí jíib chājni jeémátđih caandih jwí numah jeémhip jī.

—Bohéní, ma jeémp jüúwá, jwí niijíp yah jī.

32 —Obohjeéhtih, ñi jéihca naáh jeémát weemdih á jumna caá, Jesús jwiítđih á niij jepahap jī.

33 —¿Bita caandih jeémát Itát wāh taniít? jwiítjeh jwí míc niijíp jī.

34 Páant jwí míc niijíchah joinít, Jesús jwiítđih nin pah á jwáub niijíp jī:

—Cáacwá jeémát í bidat pah, weemdih wahní ded pah á wutatđih chāj péaatđih búdí wā bidna caá. Pániha, butéh caandih jepahnit, caántjīh míc wéhena, wīh jeémát panihni á jumna caá.

35 'Chénena míc widh á judhna caá jwí momni á quehechah, jwí dicat pínah', wápchi mínah á niiját pah, yeéboó ñi niij jenah joicá bojoó. 'Dios naáwátđih jwí naáwát pínah á judh jwahna caá', ñi niij jenah joicá bojoó. Yoobópdih yeedđih wā naóhna caá. Jáantjeh quehat láa panihni á jumna caá. Bui láa bácah cáacwá jwí pebhna í juyáchah, ñi táí eneé. Queétoó pácahi á quehat pah í jumna caá. Pániha, bui cáacwáđih wā bohénachah, í joyát láa á jumna caá.

36 Căacwădih wîih túini doonádih jepahat túttni dicni panihni ā jumna caá. Queét jepahnit, caán ā dicni panihnit, Diosjeéh páantjeh ī túi jumnipna caá. Pánihna, căacwă ī túi jepahachah enna, dicni panihni, momni panihni biíc dih búdí ī wēbipna caá. Páant ī weñat ī tewatji júb panihni ā jumna caá.

37 Căacwă nin pah ī niijná caá: 'Biíc ā jwíih momop be. Biihboó ā momni ā quehechah ā diquíp be', īpī niijná caá. Momni panihni wíih túini doonádih naóh jwíihni caá. Bita caandih dicnit panihnit wíih túini doonádih jepahat túttnit caá.

38 Páant ā jumat pah, bitaboó căacwădih ítát jwíih bohénap tajī. Queédih jwíih bohénit ñi jumcah yuhna, bŭŭ yeebdih jwŭh wă wahna caá, wíih túini doonádih jwŭŭb joinít ī túi jepahat pínah niijná, Jesús jwíít dih ā niijíp jī.

39 Páant Jesús jwíít dih ā múic wéheat pónih, caánt Samaria baác dih bóli "Ded pah wă chăjatjidih jéih beedánidih mah tóhyop ítidih wă jwăááp be", mi niijíchah joinít, dawá Samaria baác dih moón Jesús dih ī jepahat pínahdih ít jenah joyóp tajī.

40 Pánihna, queét jwī pebh joinít, "jwījeéh ma chăo jwáhŭú", Jesús dih ī niijíp jī. Páant ī niijíchah joinít, chéne yeó jáap ŷjeéh jwī jum jwŭhŭp jī.

41 Jesús jeh queédih ā naáwáchah joinít, dawá caandih ī jepahap jī.

42 Ī dée wilidih nin pah ī niijíp jī:

—Ma jwíih naáwáchah joinákeh, jwíítbat Jesús dih jepahíhat jwī jenah joyóp be. Bŭŭ caanjéh ā naáwáchah joiná, jwī túi jepahna caá. 'Nihat nin baác dih moón iiguípna bejnít déejidih yoobópdih túi ŭbni caá', jwī níj jéihna caá, ī niijíp jī.

Maáh wŭŭhdih Jesús ā booaat

43 Chéne yeó jáap Sicar tútchidih nŭmah chăo jwáhni, Jesús Galilea baácboó jwíít dih ā nŭmah bejep jī.

44 "Ded Dios naáwát dih naóh yapanidih áih baác dih moón ĩpī wēican caá. Pánihna, Galilea baác dih wă behechah ennitji, weemdíh ī túi jenah joibícan nacaá. Obohjéhtih, páant ī jumŭchah yuhna, caanná jwī jwŭŭb bejna caá", ā niijíp jī.*

45 Jerusalén tútchiboó Pascua yeó jáapnadih jwī jum láa, Jesús ā chăjatjidih ennitji biquína Galilea baác dih moón ít jumŭp tajī. Pánihna, ĩih baácna jwī juibínachah, queétoó ā wēp chăjatdih jwŭŭb enihna, caandih ī túi wēi jwăááp jī.*

46 Mahdihjeh jiwá iguáh mac Jesús ā túnt nŭŭmníji Caná tútchidih jwī jwŭŭb juibínap jī. Capernaum tútchiboó maáh Herodes nŭmp jumni maáh wŭŭh wŭnna át chăjap tajī.*

47 Pánihna, Jesús Judea baácboó jumni Galilea baácna ā jwŭŭb jumát doonádih joinít, jwī pebhna át aáb jŭúwŭp tajī: Pánih aáb joinít, nin pah Jesús dih ā niijíp jī:

—Wă wŭŭh mŭŭjná beé ā chăjap be. Pánihna, caandih booaat túnt niijná, wăjeéh waicanjeh ma dei jŭúwú, ā wēp níj ŭúbŭp yuh jī.

48 Páant ā niijíchah joiná, Jesús caandih nin pah ā níj jepahap jī:

—Dios ā wēpatjīh wă chăj jŭúŭtchah encan, 'Caán Dios ā wahni Cristo caá', weemdíh ñi níj jenah joibícan nacaá, Jesús ā niijíp jī.

* 4:44 Mt 13.57; Mr 6.4; Lc 4.24   * 4:45 Jn 2.23   * 4:46 Jn 2.1-11

⁴⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wā wūáh ā wunat pínah jǎtíh, waícanjeh ma booa wūh jūáwá, Jesúsdi h ā niijíp yuh jǐ.

⁵⁰ Páant ā niijíchah yuhna,

—**Míh mūnā ma jwáub bejeé. Ma wūáh ā boona caá,** Jesús caandíh ā niijíp jǐ.

Páant ā niijíchah joinít, “Á niiját pah tih wā wūáh ā boona nacaá”, niij jenah joinít, áih mūáboó ā jwáub bejep jǐ.

⁵¹ Páant ā jwáub juibínachah, ā pebh moón caandíh íť jwááh naáwáp wut jǐ:

—Ma wūáh jáantjeh ā jwáub boona beé, caandíh íť niijíp wut jǐ.

⁵² —¿Deyoób yeó lajachah tibeé caán ā boo? queétdih át niij úúbh joyóp wut jǐ.

—Jwíin yeó jáap tac yoób túttimahbit caandíh pahat ā dúucup be, íť niij jepahap wut jǐ.

⁵³ Páant íť niijíchah joinít, “Jesús weemdíh ‘**Ma wūáh ā boona caá**’, ā niijíchahjeh, wā wūáh át boonap taga”, maáhboó át niij jenah joyóp wut jǐ. “Jesús weemdíh yoobópdi h tigaá át niijíp”, niijná, ā déewá bíicdi h Jesúsdi h “Caán Dios ā wahni Cristo yoobát caá”, íť niij jenah joyóp wut jǐ.

⁵⁴ Jesús Judea baácdi h jumni ji Galilea baácna jwáub juibínit, maáh wūáhdi h boona, chéne láa jwiit cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjǐh ā chāj jútup jǐ.

5

Jéih bejcannidih Jesús ā booaat

¹ Túttimah, jwiit judiowā Diosdi h jwí wēi láa Jesús Jerusalén tútchina jwiitdi h ā numah juibínap jǐ, páant muntih.

² Caanjǐh Ovejawā Bejni Jéc wūt jumni pebh jéehat júá ā jumap jǐ. Jwiit judiowā jwíih wéheatjǐh niijná, caán júádi h Betzata jwí niijná caá. Caán Betzata júá jwéejdi h cinco nemat wihcanni jécna ā jum páud bejep jǐ.

³ Caán júádi h muú wáap lap nump dawá tubúp chūúhni t ípi ñaj páud bejep tajǐ. Jéih encannit, jéih jibcannit, jéih yoocannitbut caán júá pebh íť ñajap tajǐ. Caanjǐh ñajnit, mah chibít ā dácohatdi h pái ñajna íť chājap tajǐ.

⁴ “Dioíh ángel dei junít, caán jéehat júádi h dácohanachah ennit, ded jǎtíh jwíih buúg báahniboó dedé wunat jumni ápi boonap wut jǐ”, íť niij jenah joyóp tajǐ.

⁵ Pánihna, caanjǐh jumni bíic jéih bejcanni, treinta ocho jópchi tubúp chūúhni ā ñajap jǐ.

⁶ Caandíh ennit, maátápdih ā tubúp chūúátdi h jéihna, Jesús caandíh nin pah ā niij úúbh joyóp jǐ:

—**¿Meém ma booi h niit?** ā niijíp jǐ.

⁷ —Wā booi hna yuh caá. Obohjeéhtih, can júána weemdíh ded ub báahni pínah ā wihcan caá. Pánihna, dawá láa ā dácohochah, wā buúg báah bejíchah yuhna, bita wā jǎtíh ípi juibí buúg báahna caá, Jesúsdi h ā niijíp jǐ.

⁸ Páant ā niijíchah joinít,

—**Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdi h ubnit, ma yáac chāi bejeé,** Jesús caandíh ā niijíp jǐ.

⁹ Páant ā niijíchahjeh, caán jéih bejcanni ji ñah ñuhnit, ā ñajatjidi h ubnit, ā yáac chāi bejep jǐ, buca.

¹⁰ Páant ā boonachah enna, jwí chooát yeó jáap ā jumuchah, jwí maáta caandíh nin pah íť niij jūihñap wut jǐ:

—¿Dépanihna, ma ñajatjidih beo bej tigaá ma chāj? Bũ jwĩ chooát yeó jáap ā jumuchah, ma ñajatjidih ma beo bejchah, ā táican caá, ít niijíp wut jĩ.*

11 —Obohjeéhtih, **‘Ma ñajatjidih ubnit, ma yáac chāi bejeé’**, weemdih booani ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, nin wā ñajatjidih ub bejna caá wā chājap, át niij jepahap wut jĩ.

12 —¿Déhe tibeé meemdih páant niij, booani? queét ít niij wábh joyóp wut jĩ.

13 Obohjeéhtih, Jesús dawá cáacwā cātih ā bejchah, caandih booanidih át beh encap wut jĩ. Pánihna, ā wūtdih jéihcan, át jéih jepahcap wut jĩ.

14 Túttimah, Dioih muáboó Jesús caandih jwāáhnit, nin pah ā niijíp jĩ:

—**Weemdih ma joi jwáhuú. Bũ ma túi jumna caá. Pánihna, ma jwáub yéej chājca bojóó, páant muntih. Jwáub yéej chājna, chah yeejép wunat meemdih ā jéohbipna caá, Jesús ā niijíp jĩ.**

15 Caandih páant ā niijíchah joinít, Jesúsdih át beh enep wut jĩ, bũca. Pánih beh enniji jwĩ maátadih naáwádh át bejep jĩ.

—Jesús wūt jumni beé weemdih át booanap tabe, queétdih át niijíp wut jĩ.

16 Páant ā niijíchah joinít, Jesús chooát yeó jáapdih ā booaatjidih jéihnit, jwĩ maátaboó caandih yeejép ĩ chāj jwíhip jĩ.

17 Páant caandih ĩ mawíhatdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jĩ:

—**Wā ĩp páantjeh teona caá ā chājap. Pánihna, weembát wā teo jwáhu na caá, ā niijíp jĩ.**

18 Jesús páant ā niijíchah joinít, jwĩ maátaboó chah ĩ ĩjip jĩ. Jwĩ chooát yeó jáapdih caán tubúp chéúhndih ā booanachah enna, queét ĩ ĩj jwíhip jĩ. Pánih ĩjna, **“Wā ĩp”**, Diosdih ā niijíchah joiná, chah ĩ yoób ĩjip jĩ. **“Wā ĩp”**, niijná, **‘Diosdih biíc yoobó wā jumna caá’**, Jesús caán mícjeh ā niij jenah joiná caá”, jwĩ maáta ít niij jenah joyóp tajĩ. Páant niij jenah joinít, chah ĩjna, Jesúsdih ĩ yoobó mao yohíhip yah jĩ.*

Jesús ā ĩp ā wutuchahjeh, jepahni ā jumat

19 Páant ĩ niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā jwáub niij naáwáp jĩ: **“Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Weém, Dios wáuh, wā jenah joyátjeh wā chājan caá. Wā ĩp weemdih ded pah ā wutuchah, caandihjeh wā jepahna caá. Wā ĩp ded pah ā chājachah ennit, weém ā wáuhbat biíc yoobó wápĩ chājna caá.**

20 Wā ĩp weém ā wáuhdih oina, ded pah ā chājatdih weemdih āpĩ jéihyana caá. Bũ wā chājatj chah, biih wā chājat pínahdih weemdih ā jéihyabipna caá. Páant weemdih ā wutatdih joinít, ā wēpatjĩh yeebdih wā chāj júatuchah, ñi en wáhi bejbipna caá.

21 Wā ĩp ded pah wunah bejnitdih ā booaat pah, weembát ā booaat tútnitdih biíc yoobó wā booana caá.

22-23 Wā ĩp cáacwā ĩ yéej chājatdih peéh chājni nihcan caá. Obohjeéhtih, ĩ yéejat jīb wā peéh chājat pínah niijná, weémoodih ā wutap be, nihat cáacwā caandih ĩ weñat pah, weemdihbat biíc yoobó ĩ weñat pínah niijná. Wā ĩp caá weemdih wáhu. Pánihna, ded weém ā wáuhdih wéicanni, wā ĩpdihbat ā wéican caá.

24 **“Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Det wā naáwátdih joinít, weemdih wáhdih jepahna, páantjeh ájeéh ĩ túi jumbipna caá. Páant ájeéh ĩ jumuchah, queétdih wā peéh chājcan níit. Queét ĩguipna bejnit déejidih táí ubnit ĩ jumbipna caá.**

* 5:10 Neh 13.19; Jer 17.21 * 5:18 Jn 10.30-38

25 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Iguípna bejnit déeji weém Dios wūúhdih bue jepah jwíhna caá í chājap. Wā naáwátidih joi jepahnitboó Dios bíicdih páantjeh í túi jumbipna caá.

26 Wā íp Dios páantjeh jumniboó cāacwādid páantjeh ā jumat túutna caá. Pánihna, weém ā wūúhdihbut páantjeh jumat túutni pínah ā chājap jī.

27 Weém nihat cāacwā úud jeñé wā jumuchah, cāacwādid wā peéh chājat pínah niijná weémboodíh ā wutap jī.

28 Páant wā naáwáchah joiná, ñi joi wáhi bejca bojoó. Sabucah nihat wannit íh bácah í yohopjiboó jumna yuhna, wā ezechah, í joibírna caá.

29 Pánih joiná, nihat túi chājnitji boo pud jūóhnit Dios pebhboó í púuh laab béjbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitjiiboó, í yéej chājatji jīb iguípna í bejbipna caá.*

30 “Weém wíh jenah joyátjeh, wā weñat pínahdih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní ā wutatdihjeh wā chājna caá. Á niiját pahjeh cāacwādid wā peéh chājipna caá. Páant wā peéh chājachah, yoobópdih ā jumbipna caá.

31 “Weém Dios wūúh, ā wahní caá”, weemjéh wā niijíchah, ‘Ma nih yána caá’, weemdíh ñita niij tágaá.

32 Obohjeéhtih, bíih caá weemdíh naóhni pohba. Caán naóhni Juan Daabáni caá. Pánihna, ‘Á niijátji yoobópdih ā jumna caá’, wā niij jéihna caá.

33 Yeéb weemdíh jéihíhna, bitaboodíh Juan pebhna í wúbh joyát pínah niijná, ñit wahap tabe. Caán yoobópdih yeebdíh át naáwáp jī.*

34 “Nin Dios wūúh caá”, weemdíh niijnítidih wā bidcan caá. Pánih bidcan yuhna, ‘Dios wūúh caá’, Juanboó weemdíh ā niiját yoobópdih caá. Pánihna, weemdíh jepahnit, iguípna ñi bejcat pínah niijná, Juan ā niijátjidih yeebdíh wā náhniana caá.

35 Túi enat túut niijná, jiiát dahdih jwí jí cáagat pah, Juan ded pah wā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeebdíh át naáwáp tajī. Páant ā naáwáchah joiná, daocánni yeó jáap ñi túi wéi joi jwáhap jī.

36 Obohjeéhtih, wā íp weemdíh ā wutachah, ā wēpatjīh wā chājachah ennit, yoobópdih Dios ā wahní wā jumatdih ñita túi jéih tagaá.

37 Juan weemdíh ā daabánachah, wā ípjuhbut weemdíh wahní ‘Caán wā wūúh caá’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah yuhna, yeéboó caandíh encan, joicánnitbut ñi jumna caá.*

38 Weém Dios ā wahnidih jepahcan, wā íp ā naáwátidihbut ñi náahcan caá.

39 ‘Dios naáwát tólihndih bohéna, yeó jáap jumat pah Diosjeéh jwí túi jumbipna caá’, ñi niij jenah joiná caá.* Obohjeéhtih, caán tólihndih tigaá weém ded pah wā jumatdih ā naáwáp.

40 Caán tólih weemdíh ā naáwáchah yuhna, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá. Yeó jáap jumat pah Diosjeéh jumíhna yuhna, weemdíh páant ñi wábhcan caá.

41 “Weemdíh wéi naóhndidih wā bidcan caá.

42 Obohjeéhtih, yeéboó macah ñi jenah joyátidih wā túi jéihna caá. Pánih jenah joinít, Diosdih ñi oicatdihbut wā jéihna caá.

43 Wā íp weemdíh ā wutat pah wā chājachah yuhna, weemdíh ñi náahcan caá. Obohjeéhtih, ā wahcanniboó ā weñat pínahndihjeh ā chāj jútachah ennit, caánboodíh ñi náahbipna caá.

* 5:29 Dn 12.2   * 5:33 Jn 1.19-27; 3.27-30   * 5:37 Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22   * 5:39 Dt 4.1; 8.1; 30.15-20

44 Bitá yeebdíh í wēi naáwátidihjed bidna yuhna, Diosboó yeebdíh ā wēi naáwátidih ñi náahcan caá. Pánih náahcan, ‘Caán Dios ā wahni Cristo nihcan caá’, niij jenah joiná, weemdíhbut ñi joiíhcan caá.

45 Páant weemdíh ñi joiíhcatji jiiib ‘Jwí ípidih Jesús jwiítidih ā naóh yacbiipna caá’, ñi niij jenah joicá bojoó. ‘Moisés ā wutatjidih jwí jepahna, Dios pehbboó jwí bejbipna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah Moisés weemdíh ā naáwátidih ñi joyáh bojat jiiib, Dios yeebdíh ā peéh chājbipna caá.

46 Moisés weemdíhjed āt naóh daacáp tají. Pánihna, caán ā daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijná, wā naáwátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñita niij jenah joi tágáá.

47 Obohjeéhtih, Moisés ā daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijcán, wā naáwátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñi niijcán niit’, Jesús queétdih ā niijip jii.

6

*Cinco mil cāacwādih Jesús jeémát ā wāhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

1 Táttimah, Galilea ímidih conanaáboó Jesús jwiítidih ā numah chúuh bejep jii. Caán ímjedh muntih Tiberias ím ā wāt jumap jii.

2 Jesús ā boanachah ennitji dawá cāacwā ít ñiún péenap tají.

3 Pánih chúuh juiibnitji, aab béjnit, jeená páuh laab juiibnit, jwiit ā bohénitdih ā numah chúudap jii.

4 Caán láa Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ā jedhdap jii.

5 Caanná juiib chúudna, Jesús dawá cāacwā jwí pebhna í jūúwúchah, ā enep jii. Pánih ennit, Felipedih nin pah ā niij úubh joyóp jii:

—Dawá cāacwā jwí pebhna í jūóh jíghona caá. ¿Deh tigaá í jeémát pínahdih jwí jiiib chājbi? ā niijip jii.

6 “Ded pah caá Felipe ā niij jepahbi”, niijná, Jesús caanjéh ā chājat pínahdih jéihna yuhna, Felipedih páant ā niij úubh joyóp jii.

7 Páant ā niij úubh joyóchah joinit, Felipeboó nin pah ā niij jepahap jii:

—Ocho widh tewat jiiibjiih jeémátidih jwí jiiib chājachah yuhna, queétdih āta juiibican tagaá, ā niijip jii.

8 Jwiit bíicdih jumni Simón Pedro úudboó, Andrés wāt jumni, Jesúsdih nin pah ā niijip jii:

9—Cinco pan dah, chéne queejwādih nin wébít ā bíbohna caá. Obohjeéhtih, páant bóobitjedh ā jumachah, queét páant moón dawá cāacwādih ā juiibican niit, Andrés ā niijip jii.

10—Queétdih ñi chúudat túutú, Jesús jwiítidih ā niijip jii.

Caanjiih túini yilip ā jumap jii. Pánihna, jwí chúudat túutuchah, yilip jumapdih cāacwā í túi chúud beedép jii. Cinco mil neonájeh í jumap jii. Yaádh, í weh bíicdih chah í jumap jii.

11 Páant í chúud beedéchah ennit, Jesús pan dahnadih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih ā niijip jii. Páant niij péanit, jwiit ā bohénitdih queét chúudnitdih pan, queejdihbut ā pááat túutap jii.

12 Páant jwí pááachah, jeémpnit, cāacwāboó í túi wud jumap jii. Páant í wud jumachah ennit, Jesús jwiitidih nin pah ā niij wutap jii:

—Í jedh jeémpnidih ñi túi ubuá, í yoh peéctat pínah niijná, ā niijip jii.

13 Páant ā niijichah joinit, cinco pan dahnaji, chéne queejwājidihbut í jedh jeémpnidih jwí ub yacachah, doce wahna pohba ā yáwap jii.

14 Pánihna, jwiít cāacwā jwī jéih chājca naáhdih Jesús ā chājchah enna, cāacwā nin pah ī míc niijíp jī:

—Yoobópdih tigaá. Nin Dios naáwátdih naóh yapani, nin baácboó jūóhni pínahdih jwīpī páini caá, queét ī míc niijíp jī.

15 Páant míc niijnít, queét Jesúsdihi maáh pínah ī waadáhip yuh jī. Obohjeéhtih, queét páant ī niij jenah joyátdih jéihnit, bíicjeh jeená páuh laab béjnit, Jesús ā bejah bojop jī.

Jesús ímjih ā yáac cháí bejat

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Páant ā páuh laab béjat túttimah, tōo náh jūáwúchah ennit, jwiít ā bohénit ímboó jwī dei bejep jī.

17 Caanná jaibí, jááj chóodih waadnít, Capernaum tútchina chúuh bejat túut jwī chājap jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó jwī pebhna ā juicáp jī. Páant ā jígochah, caandih pái chūunít, jwī chúuh bejep jī. Páant jwī chúuh bejchah, ā tub tōoáh bejep jī.

18 Páant ā tōoáh bejat túttimah, johlit búdí ā jūáwúchah, búdí nolihatbut ā náhap jī.

19 Pánihna, caán ím tac yoób jwī bejchah pohba, Jesús ímjih jwī pebhna ā yáac cháí jūáwúchah, jwī enep jī. Páant ā jūáwúchah ennit, búdí jwī úmup jī.

20 Páant jwī úmupchah ennit, caán jwiít dih nin pah ā niijíp jī:

—¡Ñi en úmca bojoó! ¡Weemjéh tigaá! ā niijíp jī.

21 Páant ā niijíchah joinít, búdí wéinit, caandih jááj chóona jwī waadát túutap jī. Páant ā waadát túttimah, waícanjeh jwī jenah joi béjepna jwī chúuh jaibínap jī.

Cāacwā Jesúsdihi ī bidat

22-23 Cheibit bóo yeó jáapdihi Jesús Diosdih “**Túina caá, Paá**”, niijnít, queétdih jeémát ā wāhupjiboó dawá cāacwā páina ítih chājap wat yuh jī. Jwī jwáuh chúuh jūáwúchah, Jesús jwíjeéh ā waadcátdihbut ī enep jī. Caandih páantjeh pái jwuhna ít chājap wat yuh jī. Tiberias tútchiboó jumniiji jááj chóona ī jumupboó át jaibínap wat jī.

24 Pánihna, Jesús ā wihcatdih ennit, queét caandih bidna, caán jááj chóonadihi waadnít, Capernaum tútchina chúuh jūóhnit, jwiít dih ī űun juyáp jī.

Jesús pan panihni ā jumatdih ā naáwát

25 Pánih űun chúuh junítji, Jesúsdihi jwááhnit, caandih nin pah ī niij úabh joyóp jī:

—¿Bohéni, débólih tibeé ninboó ma jūóh? ī niijíp jī.

26 Páant ī niij úabh joyóchah joinít, queétdih Jesús nin pah ā niij jepahap jī:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Dios búdí ā wēpatjīh yeebdih wā teo wáacachah yuhna, ‘Caán Dios ā wahní Cristo caá’, weemdíh űi niij jenah joicán beé. Páant niij jenah joicán yuhna, jwáuh jeémp, wud jumatdihjeh űit bid jūóh tagaá, páant muntih.

27 Obohjeéhtih, yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nin baác dihi bóo jeémát moopáh bejniyeh caá. Pánihna, caán déenadihi jíib chājhcán, teocat caá náahap. Obohjeéhtih, Diosjeéh táí jumat túutni jeémát panihnihoodih bidat caá náahap. Weém niihat cāacwā úud jeñé caán jeémát panihnidih wā wáhna caá. Wā íp weemdíh páant ā wáhat túutap be. Páant wā jumatdih yeeb űi

jéihyat pínah niijná, Dios á wēpatjīh weemdīh á chāj júat tátuchah, yeéb űi enep be, Jesús queédih á niijíp jī.

²⁸ Páant á niijíchah joiná yuhna, queét caandīh nin pah ī jwáub niij áábh joyóp jī:

—¿Ded pah tigaá jwī chājbi, Dios á náahatdih chājat tát niijná? ī niijíp jī.

²⁹ —Nindih Dios yeebdīh á chājat táttna caá: ‘Wá wahnidih tái jenah joinít, űi jepahaá’, yeebdīh á niij wutap be, Jesús queédih á niijíp jī.

³⁰ —Meém Dios á wahnī yoobát jumna, á wēpatjīh ma chāj júat en tigaá bácah, meemdīh jwī jepahat pínah niijná.

³¹ Jwī űowāji jon jātih tātchi wihcapboó maná ī niijnjidih īt jeémép wut jī.* Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: ‘Jeámant queédih jeémát dih át wáhap wut jī, ī tái jeémát pínah niijná’, át niij daacáp tajī.* ¿Páant á chājatji chah meéboó mata jéih chāj taniít? caandīh ī niijíp jī.

³² —Yoobópdih yeebdīh wá naóhna caá. Moisésjeh pohba queédih japmant jāóhni jeémát dih á wáhap jī. Wá íp jeémát yoobát panihnidih jeámant cáacwādih ápī wáhna caá.

³³ Pánihna, Dios á wáhni jeémát panihni japmant dei jāóhni, nihat baác dih moondīh á báadhdat táttna caá, Jesús queédih á niijíp jī.

³⁴ —Maá, yeó jáap jumant pah ma niijní jeémát dih jwiít dih ma wáhuá, queét ī niijíp jī.

³⁵ —Weém tigaá báadhdat táttni jeémát panihni caá. Det weemdīh tái péenitboodīh jwáub űuugúp wunat panihat á wihcan niít. Det weemdīh náhninit, wēi jenah joinítboodīh taca jootát panihatbut á wihcan niít.

³⁶ Obohjeéhtih, yeebdīh jātih naóhna, yoobópdih naóhna beé wá chājap be. Yeéboó weemdīh enna yuhna, ‘Caán Dios á wahnī Cristo caá’, űi niij jenah joicán caá.

³⁷ Nihat wá íp á jepahat táttnitjeh weemdīh ī péebipna caá. Weemdīh pánih péenit dih wá yohcan niít.

³⁸ Japmant jāóhna, wá náahatdihjeh chājcan, weemdīh wahnī ded pah á weñat pínahboodīh chājadih wá jūáwáp be.

³⁹ Nin caá weemdīh wahnī á weñat pínah yoobát: Nihat weemdīh á jepahat táttnit dih buúdácán, weemdīh caán péeni yeó jáapdih queédih wá jwáub booaat pínahdih á náah yacna caá.

⁴⁰ Nihat weém á wáúhdih jepahnit, páantjeh ájeéh ī jumant pínahdih wá íp, weemdīh wahnī, á náah yacna caá. Pánihna, péeni yeó jáapdih queédih wá jwáub boobipna caá, Jesús á niijíp jī.

⁴¹ “Weém japmant jāóhni jeémát panihni tigaá wá jumap”, Jesús á niijíchah joinít, jwī maátaboó caandīh íjnit, tabit ī míc niijíp jī.

⁴² —¿Nin Jesús José wáúh nihcan niít? Á íp, á índihbut jwiít jwī jéihna caá. Pánihna, jwiít panihnijeh mun tigaá. Pánihni jumna yuhna, ¿dépanihna “Japmant jāóhni wá jumna caá”, á niij? ī míc niijíp jī.

⁴³ Queét páant ī míc niijíchah joinít, Jesús queédih nin pah á jwáub niij jepahap jī:

—Weemdīh yeejép űi niijcá bojóó.

⁴⁴ Det ī jenah joyátjīhjeh weemdīh ī jéih jepahcan niít. Obohjeéhtih, wá íp, weemdīh wahniboó, ‘Caán Dios á wahnī Cristo yoobát caá’, queédih á niij jenah joyát táttna caá, wájeéh ī péeat pínah niijná. Páant á chājcah, det wáwhwá

pínah ita jéih jumcan tagaá. Pánihna, péeni yeó jáapdih weemdih jepahnitjidih wā jwúub boobipna caá.

45 Dios naáwátdih naóh yapanitboó nin pah it niij daacáp tají. ‘Dios queét nihardih ā bohébiipna caá’, it niij daacáp tají.* Pánihna, nihardih wā íp ā bohéátdih joinít, weemdihbut í jepahbiipna caá. Pánih jepahnit wíihwā í jumbipna caá.

46 “Wā ípdih ded ā encan caá. Weém ā wahnijeh caandih wā enep jí.

47 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Det weemdih jepahnit páantjeh wā ípjeéh í táí jumbipna caá.

48 Weém báadhdani jeémát panihni wā jumna caá.

49 Ñi nuowāji tátchi wihcapboó manádhij jeémpna yuhna, it wunup wut jí.

50 Obohjeéhtih, japmant jūóhni wā niijni jeémát panihnidih ded jeémpna, iiguipna ā bejcan niit.

51 Weém japmant jūóhni báadhdani jeémát panihni wā jumna caá. Caán jeémát panihnidih jeémpnitjeh wā ípjeéh páantjeh í jumbipna caá. Caán báadhdani jeémát panihni wíih bácah ā jumna caá. Pánihna, wíih bácahdih wā wāhbiipna caá, nihardih báacdih moón wā ípjeéh í táí jumat pínah niijná. Pánih wāhna, nihardih cáacwādhij wā wun wāhbiipna caá”, Jesús ā niijíp jí.

52 Páant ā niijíchah joinít, jwí maátaboó, queétjeh nin pah í niij míc wéhenap jí:

—¿Nin dépanih tigaá áih bácahdih jeémát pínah panihni ā wāhbi? í míc niijíp jí.

53 Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ā niijíp jí:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Weém nihardih cáacwā úud jeéé wā jumachah, ded wíih bácah panihnidih jeémpcanni, wíih meép panihnidih babhcanni wā íp pehbboó ā bejcan niit.

54 Ded wíih bácah panihnidih jeémpni, wíih meép panihnidih babhndih péeni yeó jáapdih wā jwúub boobipna caá. Caánboó wā ípjeéh páantjeh ā jumbipna caá.

55 Wíih bácah ñi jeémát yoobát panihni, wíih meépbud ñi babhbat yoobát panihni ā jumna caá.

56 Det wíih bácah panihnidih jeémpnit, wíih meép panihnidihbut babhndih, weém bíicdih í táí jumbipna caá. Weembát queét bíicdih wā jumbipna caá.

57 Wā íp páantjeh jumni weemdih wahna, weemdihbut páantjeh jumni ā jumat túatna caá. Páant ā chājat dée, jeémátdih ñi bidat pah, ded weém páantjeh jumnidih búdi bidna, caandih wā ípjeéh páantjeh jumni wā jumat túatbipna caá.

58 Butéh yeebdih wā naóhni jeémát panihni Dios pebhmant dei jūóhni caá. Caán jeémát panihni jwí nuowāji í jeémpni maná panihni nihcan caá. Queétboó caán jeémátdih jeémpnitji it wunup wut jí. Obohjeéhtih, butéh wā naóhni jeémát panihnihoodih ded jeémpni wā ípjeéh páantjeh ā jumbipna caá, Jesús ā niijíp jí.

59 Capernaum tátchidih moón í míc wáacat muúboó Jesús queétdih páant ā niij naóh bohénap jí.

Jesúsdi jepahna, páantjeh ájeéh jwí táí jumat

60 Dawá jwíjeéh péenit Jesús ā bohéátdih joinít, nin pah í niij wéhenap jí:

—Jesús nin ā bohéát buoni yoobát ā jumachah, caandih jwí joíhcan caá, queétjeh it míc niijíp tají.

* 6:45 Is 54.13

61 Páant ĩ míc wéheatdih jéhnit, Jesúsboó queétdih nin pah ā niŷ wábh joyóp jĭ:

—¿Nin wā bohéatdih joiná, űi ĩj niít?

62 Weém, nihāt cācwā úed jeñé, jātih wā jumapjiboó wā jwúub púah laab bejehac enna, ¿ded pah űita niŷ jenah joí? ¿Caandĭhbut űita ĩj taniít?

63 Dios ā wahni Túni Espiritu cācwāih caolihdih ā boana caá. Cācwājeh ĩih caolihdih ĩ jéih boocan caá. Pánihna, wā naáwátidih űi túi jenah joyóchah, Túni Espirituboó űiuh caolihdih ā boobipna caá.

64 Obohjeéhtih, páant ā jumachah yahna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo nihcan caá’, biquina űi niŷ jenah joiná caá, Jesús ā niŷjĭp jĭ.

Jesús páant niŷ jenah joinítidih jātih átát jéihyep tajĭ. Pánihna, caandĭh enĭhcanitidih duó wáini pínahidibut átát jéihyep tajĭ.

65 Páant niŷ naóh péanit, nin pah ā jwúub niŷ naáwáp jĭ:

—Nin pah yeebdĭh wā niŷ naáwáp yah be: ‘Wā ĩpboó cācwāidih weemdĭh ā jepahat túatcah, det wĭihwā pínah ĩta jéih jumcan tagaá’, wā niŷjĭp be, Jesús queétdih ā niŷjĭp jĭ.

66 Páant ā niŷjĭchah joiná, dawá jwĭjeéh péenitji Jesúsdiuh wéican, ĩ cádahap jĭ.

67 Páant ĩ cádahachah ennit, Jesús jwĭit docewā ā bohénitboodĭh nin pah ā niŷ wábh joyóp jĭ:

—¿Yeebbút weemdĭh űi cádahmi naniít? ā niŷjĭp jĭ.

68 Páant ā niŷ wábh joyóchah joinít, Simón Pedro nin pah ā niŷ jepahap jĭ:

—Obohjeéhtih, Maá, jwĭitdih biuh bohéni ā wiuhcan caá. Diosjeéh páantjeh jwĭi jumap pínah niŷjná, ma naáwátjeh jwĭitdih ā túi jéihyana caá.

69 Pánihna, jwĭitboó meemdĭh jepahnit, ‘Meém túini, Dios wáúh, ā wahni caá’, jwĭi niŷ jéihna caá. Pánih jéhnit, meemdĭh jwĭi cádahcan niít, ā niŷjĭp jĭ.*

70 Páant ā niŷjĭchah joinít, Jesús jwĭitdih nin pah ā niŷjĭp jĭ:

—Weém yeéb docewāidih wā űiwip yah jĭ. Obohjeéhtih, biíc űijeéh jumni nemépĭh pínah ā jumna caá, ā niŷjĭp jĭ.

71 Páant niŷjná, Judas, Simón Iscariote wáúhdih niŷjná át chājap tajĭ. Judas jwĭit Jesús ā bohénitjeéh jumna yahna, Jesúsdiuh enĭhcanitidih duó wáini pínah ā jumap jĭ.

7

Jesús úudwā caandĭh ĩ jepahcat

1 Túttimah, Jesús Galilea baáboó jwĭitdih numah jibidih ā bejep jĭ. Judea baácdiuh moón jwĭi maáta caandĭh ĩ mao yohihatdih jéihna, Judea baácboó ā bejĭh jwuhcap jĭ.

2 Jwĭit judiowā wāpchĭ dahna jwĭi chājatjidih náhnit yeó jáapna, bahni ā jĭhdup jĭ.*

3 Pánihna, Jesúsdiuh ā úudwā nin pah ĩ niŷjĭp yah jĭ:

—Ninĭh chāocánjeh, Judea baácna bejnĭt, meemdĭh péeiĭhnitdih ma wēpatĭh ma chāj júatú.

4 Ded ā wēpatdih júatĭhna, bih júatcat caá náahap. Pánihna, yoobópdiuh wēpni jumna, jwĭi míc wáac juibĭni tútchiboó ma wēpatdih jwĭjeéh ma júat júúwá, Jeñé, ĩ niŷjĭp jĭ.

5 Queét ā úudwājeh yahna, ‘Caán Dios wáúh caá’, Jesúsdiuh ĩ niŷ jenah joicáp jĭ. Páant niŷ jenah joicán, caandĭh páant ĩ niŷjĭp jĭ.

* 6:69 Mt 16.16; Mr 8.29; Lc 9.20 * 7:2 Lv 23.34; Dt 16.13

6 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Wā wēpatdih cāacwādh júutat pínah ā judh jwuhuchah, wā bejcan caá. Yeébbóo fiestadh eníhna, caán tátchina ñi enbi jwuhúú.

7 Cāacwā yeebdíh ĩ íjcan caá. Obohjeéhtih, ĩ yéej chājatdih wā naáwáchah joinít, weémboodíh ĩ íjna caá.

8 Pánihna, caán fiesta yeó jáapna ā jumuchah, yeebjéh ñi enbi jwuhúú. Weém caanná wā bejat pínah ā judh jwuhna caá, ā niijíp jī.

9 Páant niijnít, Galilea baácboó jwiítidih ā numah chāwáp jī.

Jesús fiestadh enedih ā bejat

10 Obohjeéhtih, ā úudwā ĩ bejat túttimah, Jesúsbat Jerusalén tátchina jwiítidih ā numah bejep jī. Pánih bejna, cāacwā ĩ encapmantbit jwī bejep jī.

11 Fiesta yeó jáapdih míc wāac juibínit, jwī maáta Jesúsdi h búde ĩt bidip wat yuh jī.

—¿Dee tígaa ā jum? ĩt niij úúbh joyóp wat jī.

12 Pánihna, cāacwābut caandíh búde jengah joinít, ĩt míc wéhenap wat jī. “Caán túini caá”, biquína niij, “Caán yeejép caá. Cāacwādh yee naóhni caá”, bitaboó ĩt niijíp wat jī.

13 Páant niijná yuhna, jwī maátadh úumna, Jesús ded pah ā jumadh queétdih ĩt míc wéhenap wat jī.

14 ĩ weñat yeó jáapna tac yoób Jesús Dioíh muuná waad juibínit, cāacwādh ā bohénap jī.

15 Páant ā bohénachah, jwī maáta joí wáhi bejnit, nin pah queétdih ĩ míc niijíp jī:

—¿Nin bohécanni yuhna, dépanih tígaa bohéatdih ā túi jéih? ĩ míc niijíp jī.

16 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Wā bohéat weemjéh wā naáwát nihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní ā naáwát túutat caá.

17 Ded Dios ā weñat pínahdih chājíhni ‘Páant ā bohénachah, ā jéihyatjeh nihcan caá. Yoobópdih Dios naáwát caá’, ā niij jéihbipna caá.

18 Ded ā jengah joyátjeh naóhna, cāacwā caandíh ĩ weñat pínahdih bidna caá ā chājap. Obohjeéhtih, weemdíh wahniboó weemdíh ā naóh yapaat túutna caá. Pánih naóh yapana, caandíhjih ñi weñat pínahdih yeebdíh wā náah yacna caá. Páant wā naóh yapanachah joiná, ‘Yeecanjeh, yoobópdih ā naóhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.

19 “Moisésji ded pah Dios yeebdíh ā watatdih át jwáub naóh yapanap wat jī. Obohjeéhtih, bíic ñijeéh jumni caán ā watatjidi h jepahni wihcan caá. Pánihna, ¿dedé wā chājatji jíb tígaa weemdíh ñi mao yohíh?” jwī maátadi h ā niij úúbh joyóp jī.

20 —Meemdíh nemép ā jumna caá. ¿Déhe tígaa meemdíh mao yohíhni t jum, páant ma niijíchah? queétdiw caandíh ĩ niij úúbh joyóp jī.

21 —Bíic láa jwī chooát yeó jáapdih yeéb cāacwā ñi jéih chājca naáhdih weémboó yeebdíh wā chāj júutap be. Páant wā chāj júutachah ennit, búde ñi en wáhi bejep be.

22 Jon játih Moisésji ni hat neoná weépdih quehli nah yapat chóodih át bóodat túutap wat jī. Pánihna, ni hat neoná weép ñi weh jumna, ocho yeó jáap túttimah chooát yeó jáapdih yuhna, ā watatji pahjeh ñipí bóodna caá.* Obohjeéhtih, Moisés ā watatji pohba át nihcap wat jī. Jwī nao Abrahamjidi h Dios páant

* 7:22 Lv 12.3

bóodat pínahdih át jwíh wutap wut jī. *Pánihna, caán túttimah, jwí n̄owā páant ípí chājap wut jī.

²³ Chooát yeó jáapdih yuhna, Moisés ā wutatjidih yap yohihcan, yeebbát ñi wehdih ñipí bóodat túttna caá. Páant ñi chājna yuhna, ¿dépánihna, chooát yeó jáapdih weémboó w̄annidih wā boonanachah enna, ñipí íj?*

²⁴ Ded pah wā chājatdih túi jéihcan, ‘Caán yeejép ā chājna caá’, ñi niijcá bojoó. Obohjeéhtih, ded pah wā chājatdih jéihna, weemdih yoobópdih ñi jenah joyoó, Jesús queétdih ā niijp jī.

Jesús jeámant ā j̄úwátjidih ā naáwát

²⁵ Páant ā niijchah joinít, biquína Jerusalén tútchidih moón nin pah í mic niij w̄ábh joyóp jī:

—¿Nin jwí maáta í mao yohíhni nihcanna niít?

²⁶ Wāát en tih. Páantjeh jwí cātíh bohéna caá ā chājap. Páant ā bohénachah yuhna, jwí maáta ded pah í niijcán caá. ‘Cristo, Dios ā wahní caá’, queét í niijjéna caá.

²⁷ Obohjeéhtih, Dios ā wahní Cristo dedmant ā j̄úwátjidih ded ā jéihcan niít. Nin Jesús ā jumni tútchidih jwiít jwí jéihna caá. Pánihna, Dios ā wahní Cristo nihcanna caá, queét í mic niijp jī.

²⁸ Jesús Dioíh muú díttboó queétdih bohénajeh, páant í mic niijchah jéihnit, nin pah ā jw̄ábh niij ñaacáp jī:

—Yeebjéh pohba ‘Caandíh jéihna, ā jumni tútchidihbut jwí túi jéihna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, wā jenah joyátjīhneh ninboó j̄óhna wā chājcan jī. Wā íp jī weemdih ā wahap jī. Pánih wahní yeeconni, yoobópdih chājni caá ā jumap. Caandíh ñi jéihcan caá.

²⁹ Obohjeéhtih, weémboó ā pebhmant j̄óhñiji caandíh wā túi jéihna caá, ā niijp jī.

³⁰ Páant ā niijchah joinít, jwí maáta caandíh í tewíhip yuh jī. Obohjeéhtih, caandíh í mao yohat pínahdih Dios ā jenah joyát ā judh jwahuchah, caandíh í jéih teo jwahcap jī.

³¹ Pánihna, dawá Jesúsdihtí túi jenah joiná, nin pah í mic niijp jī:

—Nin Jesús jwiít cāacwā jwí jéih chājca naáhdih dawá láa ā chāj j̄úttap be. Dios ā wahní pínah Cristoboó ¿caan cháh āta chāj taniít? ¿Páant tih j̄úh? ¿Pánih chājna, caanjéh Dios ā wahní Cristo nihcan niít? í niijp jī.

Jesúsdihtí fariseowā í tewat túttíhat

³² Páant í niij wéhenachah joinít, fariseowā, sacerdotewā í maáta bícdih Dioíh muúdh wapnit soldadowādihtí Jesúsdihtí tewat pínah niijná, ít wahap wut yuh jī.

³³ Jesús queét cāacwādihtí nin pah ā jw̄ábh niijp jī:

—Daocánni yeó jáap ñijeéh wā jum jwahbipna caá. Weemdih wahní pebhboó wā jw̄ábh bejat pínah bahñijeh ā judhna caá.

³⁴ Wā jumat pínah pebhboó yeéb ñi jéih bejcan niít. Weemdih bidna yuhna, ñi jéih bid j̄uúbican nacaá, ā niijp jī.

³⁵ Páant ā niijchah joinít, queétjeh nin pah í mic niij w̄ábh joyóp jī:

—Nin páant niijná, ¿dedboó bejat tútt tigeá ā chāj? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Jwí déewā í bej peétni baácnaboó bejnit, jwí déewā nihcannitdih ā bohémi naniít?

36 ‘Yeéb weemdih bidna yuhna, ñi jéih jwāáhcan niít’, niijná, ‘Wā bejat pínah pebhboó ñi jéih bejcan niít’, niijná, ¿ded pah niij tígaa páant ā niij? ĩ míc niijíp jĩ.

Báadhani mah panihnidih Jesús ā naáwát

37 Fiesta péeni yeó jáap, chah jwĩ weñat yeó jáap yoobát ā jumchah,* Jesús caanjĩh ñuhnit, tubit ā ñaac niij naáwáp jĩ:

—Ded taca joótni wā pebh ā jūáwú naáh. Ā juyúchah, tái báadhani mahdih caandih wā wəhbična caá. Wā wəhni pínah mah panihnidih babhna, Diosjeéh ā tái jumbipna caá.*

38 Ded weemdih jepahni pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah ĩt niij daacáp tajĩ: ‘Ded weemdih jepahna, áih caolihmant muj nooj bácat panihni ā jumchah, wəñit wíih táini doonádih bitadih ā wəp naóhbična caá’, ĩt niij daacáp tajĩ,* ā niijíp jĩ.

39 Páant niijná, Jesús dih jepahnidih Túini Espiritu jumna, ded pah ā teo wáacat pínahdih naóhna ā chājap jĩ. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó ā jwáub aab béj jwəhchah, Túini Espiritu ā dei jūóh jwəhchap jĩ.

Jesús dih judíowā biíc yoobó ĩ jengah joicát

40 Páant Jesús ā niijichah joinit, dawá cāacwā nin pah ĩt míc niij wéhenap wut jĩ:

—Nin yoobópdih Dios naáwát dih naóh yapani jwĩpĩ páini caá, ĩt niijíp wut jĩ.

41 —Nin Cristo jwiitdih tái ubni nacaá, bita ĩt niijíp wut jĩ.

Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ:

—Cristo jūóhna, Galilea baácboó āta jumcan tagaa. Nin Jesús caanjĩh bóo tigaá.

42 Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajĩ. ‘Cristo David jumima yoobát ā jumbipna caá.* Pánihna, David ā cāac jumni Belén tátchiboó ā cāac jumbipna caá’, āt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, Jesús Belén tátchidih bóo nihcan, Dios ā wəhni yoobát nihcan caá, queétjeh ĩt míc niijíp wut yah jĩ.

43 Pánihna, queét Jesús dih biíc yoobó ĩt jengah joicáp wut jĩ.

44 Biquina Jesús dih ĩt teo nemíhip wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ĩ jéih teocap jĩ.

Jesús dih jwĩ maáta ĩ jepahcat

45 Sacerdotewā ĩ maáta, fariseowā biíc dih Jesús dih ĩ tewat túutnit soldadowā Jesús pebh junitji, queétdih wəhni pebhboó ĩt jwáub bejep wut jĩ. ĩ pebhna ĩ jwáub juibínachah, soldadowā dih queét nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tibeé Jesús dih ñi teocan? ĩt niijíp wut jĩ.

46 —Caán yoobópdih naóhni beé. Biíh caan pánih wəp naóhni ā wihcan caá, queét soldadowā ĩt niij jepahap wut jĩ.

47 Páant ĩ niij jepahachah joinit, fariseowāboó nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—¿Yeebdih caán ā yeenachah, ‘Yoobópdih tigaá’, ñi niijnit beé?

48 Det jwĩ maáta Jesús dih jepahcan, caandih ĩ náahcan caá. Pánihna, jwiitbut caandih jwĩ náahcan caá.

49 Obohjeéhtih, queét caandih jepahnitboó Moisés ā watatjidih ĩ jéihcan caá. Caandih ĩ jéihcat jib jwĩ íp queétdih peéh chājna, iiguipna ā yohbipna caá, fariseowā ĩt niijíp wut jĩ.

* **7:37** Lv 23.36; Nm 29.35 * **7:37** Jn 4.10-14 * **7:38** Ez 47.1; Zac 14.8 * **7:42** 2S 7.12-13; Sal 89.3-4; 132.11-12 * **7:42** Mi 5.2

50 Obohjeéhtih, bíic fariseo, Nicodemo wāt jumni, chei Jesúsdiw wéhenadih jwáibini, * páant ī niijíchah joiná, bita caanjih jumnitdih nin pah át niijíp wut jī:

51 —Jesús yeejép ā chājachah, jwī jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, ded pah ā chājatdih caanjéh ā naóhcah, jwī jéih peéh chājcan caá. Pánih jéihcan yuhna, caandih jwī peéh chājachah, jwī wutatdihjeh jwíta yap yoh tagaá, át niijíp wut jī.

52 Páant ā niijíchah joinít, queét nin pah caandih ít niij jwáihñap wut jī:

—¿Meembút Galilea baácdih bóo niit, jwiitdih páant ma niij naóhna? Dios naáwát dih meemdih túi bohéat caá náahap. Pánih bohéna, ‘Galilea baácmant ded Dios naáwát dih naóh yapani átát wihcap tajī’, ma niij jéihbipna caá, Nicodemodih ít niijíp wut jī.

53 Páant niij péanit, ñih muanáboó ít jwáub bejep wut jī.

8

Deoh nah jumnih mi yéejatdih Jesús ā yohat

1 Dioih muáboó jumnitdih naóh péanit, Olivo Jeéboó Jesús jwiitdih ā numah púuh laab béjep jī.

2 Cheibitjeh, jwáub dei jüóhnit, Dioih muádihjeh muntih jwiitdih ā jwáub numah waadáp jī. Á jwáub juyáchah ennit, nihát cáacwá ā pebhna ī míic wáac juyáp jī. Í míic wáac juyáchah ennit, caanjih jwáibí chüwdnit, Jesús queétdih ā bohénap jī, páant muntih.

3 Á bohéat tac jumachah, Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowá bíicdih deoh nah jumnihdih ít ub jwáuwáp jī. Pánih ub jüóhnit, Jesús pebh cáacwá cátih caántdih í ub jwáí ñuhup jī.

4 Pánih ub jwáí ñuhnit, Jesúsdiw nin pah ī niij naáwáp jī:

—Nint mi áa nihcannijih yeejép mi chājachah, jwī enep be.

5 Dios ā wutatdih Moisésji nin pah át niij daacáp tajī. ‘Det ī áa nihcannitjih yeejép ī chājachah ennit, jee dáhnajih ñi yoh mawaá’, át niij daacáp tajī.* Pánihna, meémbóó ¿ded pah tiguaá ma niij naóhbi? ī niijíp jī.

6 Páant niijnít, caandih naóh yacat túut niijná, Jesúsdiw mácah ī naáwát túutup yuh jī. Obohjeéhtih, Jesús páant ī niijíchah joinít, páah jéennit, áih téih tíibjih baáboó ā daacáp jī.

7 Páant ā daác jwuhuchah, queétdi boó caandih wáuh joí yójahna ī chājap jī. Páant ī wáuh joí yójahachah, Jesús ñah ñuhnit, queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Ded ñijeéh jumni yéejat wihcanniboó caántdih jee dáhjih ā jwáih yoh waáwá naáh, ā niijíp jī.

8 Páant niij péanit, jwáub páah jéennit, ā jwáub daacáp jī, páant muntih.

9 Páant ā niijíchah joinít, caántdih naóh yacnitboó ī yéej chājatjidih náhnit, chah behnit biquína ī jwáub beedáh bejep jī. Páant ī bejat túttimah, deoh nah jumnih Jesús pebh ñuhnit, caandih joinít cátih queét chénewājeh ī jumap jī.

10 Pánihna, caántdih ub jüóhnitji ī wihcah enna, jwáub ñah ñuhnit, Jesús caántdih nin pah ā niij wáuh joyóp jī:

—¿Deyoob tiguaá queét ī bej? ¿Meemdih peéh chājat túttnit ī wihcan caá? ā niijíp jī.

11 —Wihcan caá, Maá, mi niijíp jī.

* 7:50 Jn 3.1-2 * 8:5 Lv 20.10; Dt 22.22-24

—Weembát meemdíh wā peéh chājat túatcan níit. Ma jwáub bejeé. Ma jwáub yéej chājca bojóo, páant muntih, Jesús caántdih ā niijíp jī.

Jesús baabát panihni ā jummatdih ā naáwát

¹² Caántdih naóh péanit, Jesús caanjih jumnitdih nin pah ā jwáub níj naáwáp jī, páant muntih:

—Weemjéh tigaá baabát panihni nin baácdih moondih wā íp Dios ded pah ā jummatdih wā jéihyana caá. Det weemdíh péenit, dupáat panhipboó bejcan, wā ípdih í jéihbipna caá. Pánihna, weemdíh í jepahachah, páantjeh Diosjeéh wā táí jumat túutbipna caá, ā niijíp jī.*

¹³ Páant ā niijíchah joinít, fariseowáboó nin pah caandih í niijíp jī:

—Meém ma táí jummatdih meemjéh naóhna, oboh nih yána caá ma chājap. Páant ma niijíchah, ma naáwát dedé pínah nihcan caá, í niijíp jī.*

¹⁴ —Weemjéh dedmant wā júúwátjidih wā jéihna caá. Wā bejat pínahdihbut wā jéihna caá. Obohjeéhtih, yeéboó caandih ñi jéihcan caá. Páant weemdíh ‘nih yáni caá’, ñi niijíchah yuhna, ded pah wā jummatdih yoobópdih yeedíh wā naóhna caá.

¹⁵ Yeéboó ded pah ñi enatdihjeh jenah joinít, cāac ded pah ā jenah joyátdih yoobópdih ñi jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, ‘Caánboó táúcan caá’, weemdíh ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, yeé ñi jenah joyát pah jenah joicán, ded pah cāacwā í jummatdih weémboó wāpí naóhcan caá.

¹⁶ Weém bíicjeh pohba nihcan caá cāacdh páant níj naóhni. Wā íp weemdíh wahni bíicdh, páant jwí níj naóhna caá. ‘Nin táini caá. Nin táicanni caá’, níj naóhna, yoobópdih wā naóhna caá.

¹⁷ Moisés yeedbíh watna, nin pah át níj daacáp tají: ‘Chénewā bíic yoobó í naáwáchah, í niiját yoobópdih caá’, át níj daacáp tají.

¹⁸ Weémboó ded pah wā jummatdih naóhna, weemdíh wahni, wā ípbut bíic yoobó ā naóhna caá. Pánihna, ded pah wā jummatdih chénewā naóhni jwí jumachah, jwí naáwát yoobópdih caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

¹⁹ Páant ā niijíchah joinít, fariseowā nin pah í níj wábh joyóp jī:

—¿Ma íp dedboo tigaá ā jum? í niijíp jī.

—Weemdíh jéihcan, wā ípdihbut ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh jéihna nihna, wā ípdihbut ñita jéih taga, Jesús queétdih ā níj jepahap jī.

²⁰ Páant níj bohéna, Dioíh muáboó cāacwā í wáhni dinerodih í jwejat pahna pebh ā jumap jī. Obohjeéhtih, caandih í mao yohat pínahdih Dios ā jenah joyát ā judh jwahuchah, caandih tewíhni pínahbut caanjih jumna yuhna, caandih í jéih teo jwahcap jī.

“Wā bejep pínahna ñi jéih bejcan níit”, Jesús ā niiját

²¹ Pánih bohénajeh, Jesús nin pah ā jwáub níj naáwáp jī:

—Wā júúwápjiiboó wā jwáub bejbipna caá. Páant wā bejat túttimah, weemdíh ñi bidbipna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej chājatdih ñi cádahcatji jíib, wáanna, ñíih caolíh iiguípna bejna, wā bejep pínahboó ñi jéih bejcan níit, ā niijíp jī.

²² Páant ā niijíchah joinít, jwí déewā queétdjeh nin pah í míc níj wábh joyóp jī:

—‘Wā bejep pínahboó yeé ñi jéih bejcan níit’, niijná, ¿caanjéh míc mao wánat túut níit ā chājap? í niijíp jī.

* 8:12 Mt 5.14; Jn 9.5 * 8:13 Jn 5.31

23 Páant ĩ mŭic niijŭichah joinít, Jesŭs queétdih nin pah ā jwŭub niij naáwáp jŭi:
 —Yeéb nin baácdih moón jumna, Dioihwā nihcannit ĩ jenah joyát biic yoobó
 ņi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, weémboó japmant jŭohni jumna, wā ĩp Dios
 ā jenah joyát biic yoobó wā jenah joiná caá.

24 Wā ĩp ā wahnĭ wā jamatdih yeebdih wā naáwáchah yuhna, ‘Ā naáwát
 yoobópdih nihcan caá’, ņi niijátji jŭib ņi yéejatdih cádahcan, iiguipna ņi bejbipna
 caá. Pánihna, ņi yéejatdih cádahcat peéh, wā niijátji biic yoobó yeebdih ā
 yapbipna caá, ā niijíp jŭi.

25 —¿Déhe pohba tígáá, meém? ĩ niijíp jŭi.

—Ded pah wā jwŭih naáwátjĭ pahjeh wā jumna caá.

26 Yeéb ņi túi chájcatji jŭib Dios ā peéh chájat pínahdih yeebdih wā naáwát
 pínah búdí ā judhna caá. Obohjeéhtih, weemdih wahnĭ ā naáwát túatnidihjeh
 yeebdih wā naoh yapana caá. Caán ā naáwát túatat yoobópdih caá, Jesŭs
 queétdih ā niijíp jŭi.

27 Obohjeéhtih, “Wā ĩp caá weemdih wahnĭ”, ā niijŭichah joinít, queét ĩt beh
 joicáp wut jŭi.

28 Páant ĩ beh joicátidih jéihna, Jesŭs queétdih nin pah ā jwŭub niij naáwáp jŭi:
 —Weém nihāt cāacwā ŭud jeñédih cruzboó péohnit, ĩ pŭd dodhbipna caá.
 Páant ĩ chájachah, ‘Caán Dios ā wahnĭ caá’, ņi niij jéihbipna caá. Pánih jéihnit,
 wā jenah joyátjeh wā chájcatjidihbut ņi jéihbipna caá. Wā ĩp ded pah weemdih
 ā bohéatjidihjeh yeebdih wā naáwátjidihbut ņi jéihbipna caá.

29 Weemdih wahnĭboó wájééh ā jumna caá. Pánih wahnĭ jumna, ā weñat
 pínahdihjeh yeó jáap jumat pah wāpĭ chájna caá. Páant wā chájachah, weemdih
 ā cádahcan caá, Jesŭs ā niijíp jŭi.

30 Páant ā niijŭichah joiná, “Caán Dios ā wahnĭ Cristo yoobát ā jumna caá”,
 dawá ĩ niij jenah joyóp jŭi.

Dios ā wehdih, yéej chájnitdihbut Jesŭs ā naáwát

31 Biquína jwŭi déewā “Caán Dios ā wahnĭ Cristo caá”, niij jenah joinítidih
 Jesŭs nin pah ā niijíp jŭi:

—Wā naáwátidih cádahcannit, wā bohénit yoobát ņi jumna caá.

32 Pánih jumna, yoobópdih ņi jéihbipna caá. Yoobópdih jéihnit jumna, watnit
 panihnit ņi jumbipna caá. Pánih jumna, ded yéej chájat jenah joyát ā
 jŭúwúchah yuhna, caandih ņi jéih yap yohbipna caá. Yeebdih watni panihni
 ā jwŭub wihcan niit, queétdih ā niijíp jŭi.

33 Páant ā niijŭichah joinít, queétdih nin pah ĩ niij jepahap jŭi:

—Jwŭitboó Abrahamji ā jŭimená jwŭi jumna caá. Páant jwŭi jumŭachah, ded
 jwŭitboodih watni ā wihcan caá. Páant wihchah yuhna, ¿ded pah niij tígáá
 ‘yeebdih watni ā jwŭub wihcan niit’, ma niij naoh? ĩ niijíp jŭi.*

34 —Yoobópdih yeebdih wā naohna caá. Cāacwájeh ĩ yéej chájatdih ĩ jéih
 cádahcan caá. Pánihna, queétdih yéej chájat túatni ĩ maáh panihni caá. Pánih
 yéej chájnit jumna, caandih teo wāhñit panihnit ĩ jumna caá.

35 Ded teo wāhni ā maáh wūh pah nihcan caá. Bitā caandih ĩ ŭŭchah,
 queétdih teo wāhni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ā maáh wūhboó
 páantjeh ā wūh ā jumbipna caá.

36 Pánihna, weém Dios wūh jumna, deddih wā watachah, caanbút wā ĩp
 wūh ā jumbipna caá. Páant wā watachah, yéej chájatdih teo wāhni panihni
 ā jwŭub jumcan niit.*

* 8:33 Mt 3.9; Lc 3.8 * 8:36 Gá 5.1,13

37 Yeéb Abrahamji ã juimená ñi jumatdih wã jéihna caá. Obohjeéhtih, ã juimená jumna yuhna, wã naáwáchah jóihcan, weemdih ñi mao yohihna caá.

38 Wã ípjeeh jumna, wã enatjidih yeebdih wãpí naóhna caá. Obohjeéhtih, ñi íp, nemépwã í maáh, yeebdih ã wutachah joinít, yeéboó ñipí jepahna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

39 —Jwí íp yoobát Abraham caá, queét í niijíp jĩ.

—Abrahamji ã weh yoobát jumna, ded pah ã chãjatji biíc yoobó ñita chãj tagaá.

40 Obohjeéhtih, yeebdih wã íp ã naáwát dih yoobópdih wã naóh yapanachah yuhna, yeéboó weemdih ñi mao yohihna caá. Abrahamjiboó páant áta chãjcan tagaá.

41 Pánihna, ñi íp panihni ã chãjihat biíc yoobó man tigaá yeebbát ñi jenah joyóp, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

—Jwiít íp wihcannit pohba jwí nihcan caá. Dios biícjeh caá jwí íp, queét í niijíp jĩ.

42 —Weém Diosjeeh jumniji nin baácna wã jüúwúp jĩ. Pánihna, Dios ñi íp ã jumuchah nihna, yeéb weemdih ‘jwí úud jeñé’, ñita niij oi tagaá. Wã jenah joyátjeh nin baácboó wã dei jüóhcan jĩ. Wã íp Dios ninboó weemdih ã wahachah, wã jüúwúp jĩ.

43 ¿Dépanih tigaá wã naáwát dih ñi beh joicán? Ñi jóihcat jüib caandih ñi beh joicán caá.

44 Ñi ípboó yeejép chãjat túutnit í maáh caá. Pánihna, caán ã weñat pínahboodih ñipí chãjna caá. Nin baác ã jwíih jumuchah, buubut páantjeh cãacwãdih mao yohat túutni caá. Caán biícman yeenijeh jumna, yoobópdih ã jéih naóhcan caá. Pánih yeeat buúhna, nih yáaadijeh ãpí naóhna caá.

45 Páant yeebdih yeeni ã naáwáchah joinítji weéboó yeebdih yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ñi jóihcan caá.

46 Páant wã naáwáchah, ‘Meém yeejép chãjni caá’, weemdih ñi jéih niijcán caá. Yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ¿dépanih tigaá ñi jóihcan?

47 Det Dios wehboó ã naáwát dih í túi joiná caá. Obohjeéhtih yeéb ã weh nihcannit, ã naáwát dih wã naóh yapanachah yuhna, ñi jóihcan caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Abrahamji jum láa Cristo ã jummat

48 Páant ã niijíchah joinít, queét nin pah Jesús dih í niijíp jĩ:

—‘Meém Samaria baác dih bóo jumna, Dios dih jéihcanni, nemép caolih jumni caá’, jwí niiját yoobópdih caá, í niijíp jĩ.

49 —Weemdih nemép wihcan caá. Obohjeéhtih, wã íp ã wëpatjĩh yeebdih wãpí chãj júutna caá, caandih ñi wëi naáwát pínah niijná. Páant wã chãjachah yuhna, yeéboó weemdih wëi naóhcanjeh, yeejép ñipí wéhena caá.

50 Weemdih ñi wëi naáwát dih wã bidcan caá. Obohjeéhtih, cãacwã weemdih í túi weñat pínah dih wã ípboó ã náah yacna caá. Pánihna, weemdih í náahcatji jüib queétdih ã peéh chãjbipna caá.

51 Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Det wã naáwát dih jepahnit, í wuncan niít, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

52 —Буу ба́cach chah jenah joicánniابه meém ma jumatdih jwí jéihna caá. Abrahamji, nihat Dios naáwát dih naóh yapanitji pah mantih ít wunup wat jĩ. ‘Wã naáwát dih jepahni ã wuncan niít’, niijná ¿dépanih tigaá meém páant ma niij?

53 ¿Jwĩ ɲo Abrahamji, Dios naáwátidh naóh yapanitjibut chah wēpni níit ma jumɲp? ¿Ded pohba tigaá meém? páant níj naóhni, queét ĩ niijíp jĩ.

54 —‘Chah wēpni caá’, weemjéh wā jéih niijcán caá. Wā ípjuh ‘Caán chah wēpni caá’, weemdíh ā niijná caá. Yeéb ‘Diosjeh caá jwĩ íp’, ñi niijnjeh wā íp ā jumna caá.

55 Obohjeéhtih, páant niijná yahna, caandíh yoobópdih ñi jéihcan caá. Weém caá caandíh wā jéihyep. ‘Caandíh wā jéihcan caá’, niijná, yeéb ñi nihat pah yeeni wāta jum tagaá. Obohjeéhtih, caandíh yoobópdih wā jéihna caá. Pánih jéihna, ded pah ā naáwáchah, wāpĩ chājna caá.

56 Jwĩ ɲo Abrahamji nin baácboó wā dei jéúwát pínahdih jéihnit, ā weñep jĩ. Pánihna, wā dei jéúwáchah ennit, búdí ā yoób weñep jĩ, Jesús ā niijíp jĩ.

57 —Páant, meém cincuenta jópchi ma juibí jwuhcan caá. Páant niijná, ¿jon játih bóo Abrahamjidih meém ma ennit jĩ? Jesúsdiħ ĩ niijíp jĩ.

58 —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Abrahamji jum láa, weém wáát jumɲp jĩ, Jesús queétdih ā níj jepahap jĩ.*

59 Páant ā níj jepahachah joinít, queétboó jee dáhnadih ɲbnit, Jesúsdiħ ĩ yohíhip yah jĩ. Obohjeéhtih, páant ĩ yohíhichah, ĩ encat pónih, Jesúsboó Dioíh ɲɲmánt ā bac bejep jĩ.

9

Jesús jéih encannidih ā booaat

1 Tálttimah, jwiítidh Jesús namáboó ɲumah bejna, jéih encannidih jwĩ jwááap jĩ.

2 Caandíh enna, Jesúsdiħ nin pah jwĩ níj ɲúbh joyóp jĩ:

—¿Bohéni, dépanih tigaá nin jáap cāac jumnajeh jéih encanni átát jumji? ¿Caanjéh yeejép át chājji taniít? ¿Á mánaboó ĩt yéej chājji taniít? jwĩ niijíp jĩ.

3 —Nin ā yéej chājatji júb nihcan caá. Á mánabut ĩ yéej chājatji júb nihcan caá. Obohjeéhtih, pánihni ā jumachah, wā íp ā wēpatjĩh caandíh wā teo wáacpina caá. Páant wā booaachah ennit, wā íp ā wēpatdih cāacwā ĩ táí jéihbipna caá.

4 Yeó jáap cāacwā ĩih tewatdih ĩ jéih teona caá. Obohjeéhtih, chei ĩ jéih teocan caá. Pánihna, ɲɲ caá ā baab jwáhat panihichah, weemdíh wahni ā wətatdih jwiítidh chājat ā náahna caá. Tálttimah, chei jwĩ teocat pah, caandíh jwĩ jéih chājcan níit.

5 Pánihna, nin baácboó wā jum jwuhchah, baabát panihni cāacwādih ded pah Dios ā jumatdih wā jéihyabipna caá, Jesús jwiítidh ā niijíp jĩ.*

6 Páant níj péanajeh, baácboó mao mac ā coí jéenanap jĩ. Pánih coí jéenanit, baácdih wid teo, jéih encanniħ quíbnadih ā ñáñap jĩ.

7 Pániħ ñái péa, Jesús caandíh nin pah ā niijíp jĩ:

—Siloé wət jumni jéehat júána quíib táñadih ma bejeé, ā niijíp jĩ. Siloé niijná, jwiíh wéheatjĩh “Wahni”, niijná ā chājap jĩ.

Jesús páant ā niijíchah joinít, jéih encanni quíib táñadih ā bejep jĩ. Pániħ quíib tániiji ennit, áih ɲɲná át jwáub bejjip taga.

8 Páant ā jwáub juibínachah, ā chéenwā, caán dinero ɲúbhni ĩ jumatdih jéihnitbut, ennijeh áih ɲɲná ā jwáub juibínachah ĩ enep wət jĩ. Pániħ ennit, queétjeh nin pah ĩt míc níj ɲúbh joyóp wət jĩ:

—¿Nin dinero ápĩ ɲúbhni ĩhcan níit? ĩt niijíp wət jĩ.

* 8:58 Ex 3.14; Jn 8.24; 10.30-33; 13.19

* 9:5 Mt 5.14; Jn 8.12

9 —Caanjéh tigaá, biquína ìt niijíp wut jì.

—Obohjeéhtih, caán yoobát pohba nihcan caá. Caan páh jíghona caá ā chājap, bitaboó ìt niijíp wut jì.

—Caanjéh tigaá, weém, encanniji āt niijíp wut jì.

10 —Jéih encanniji jumna yahna, ¿ded pah tibeé ma nih? b_{uu} ma jéih enat pínahdih, ìt niij wábh joyóp wut jì.

11 —Jesús wut jumni áih mao mácjìh baácdih wid teonit, wíih quíbnadìh áí ñáñap be. Weemdíh ñái péanit, ‘**Siloé wut jumni jéehat júána quíib táñadìh ma bejeé**’, ā niijíchah joinít, caanna wā bejep be. Pánih quíib táñajeh, wā jéih enep be b_{uca}, queétdih āt niijíp wut jì.

12 —¿Meemdíh pánih chājni deyoob tigaá an jum? ìt niijíp wut jì.

—Jaóh jūh. Deh caá an jumapna caá, queétdih āt niij jepahap wut jì.

Jéih encannijidih fariseowā ì wábh joyát

13 Páant niij wábh joí péanit, jéih encannijidih fariseowā maáta pebhboó ìt wá bejep wut jì.

14 Jwíit judíowā jwí chooát yeó jáapdih caán encannijidih Jesús ā booanap jì.

15 Páant chooát yeó jáapdih ā booanachah jéihnit, caán newédìh fariseowā jwéh ìt jwáwb wábh joyóp wut jì:

—¿Ded pah tibeé meém ma nih en? ìt niijíp wut jì.

—Mao mácjìh baácdih wid teonit, wíih quíbnadìh áí ñáñap be. Pánih ñái péanit, ā quíib táñat tātutachah joinít, wā bejep be. Pánih quíib táñajeh, wā yoób enep be, queétdih āt niijíp wut jì.

16 Páant ā niijíchah joinít, biquína queét fariseowā nin pah ìt niijíp wut jì:

—Caán jwí chooát yeó jáapdih āt tewep taga. Páant chooát tātutadìh yap yohna, Díoíh yoobát nihcan caá, ìt niijíp wut yah jì.

Obohjeéhtih, bitaboó

—Yeejép chājni nihna, páant āta jéih booacan tagaá. Pánihna, caán túini nacaá, ìt niijíp wut jì. Páant niijná, queét chénat pah poómp bíic yoobó ìt jenah joicáp wut jì.

17 Caán encannijidih queét nin pah ìt jwáwb niij wábh joyóp wut jì, páant muntìh:

—Meemdíh míih quíibdih booani Jesúsdi meémboó ¿ded pah ma niij jenah joí? ìt niijíp wut jì.

—Caán yoobópdi Dios naáwátidih naóh yapani nacaá an jumap, queétdih āt niij jepahap wut jì.

18 Pánihna, jwí maáta nin pah ìt niij jenah joyóp wut yah jì: “Nin jéih encanni āt nihjican tagaá”, ìt niijíp wut jì. Páant niij jenah joinít, jéih encanniji mánadìh ìt bid bojop wut jì.

19 Pánih bid bojnít, ā mánadìh jwéh nin pah ìt niij wábh joyóp wut jì:

—¿Nin yoobópdih ñi wáwh níit ā jumap? ¿Bíicmantjeh caán jwíih cāac jumna, jéih encanni nitjì wáát jumap? ìt niijíp wut jì.

20 —Nin jwí wáwh tigaá. Bíicmant jéih encannijeh ā cāac jumap jì.

21 Caandíh jéihna yahna, ded pah b_{uu} ā enatdih, caandìh booanidihbat jwí jéihcan caá. Jwí wáwh wébit nihcan caá. Caandíjhéh ñi wábh joyoó. Caanjéh ā jéih naóhna caá, ā mána ìt niij jepahap wut jì.

22 Ded “Jesús Dios ã wahni Cristo caá”, niijníndih jwĩ maátaboó jwĩ míc wáacat mæúdíh ìta waadát túutcan tagaá. Páant ì ch̄jät pínahdih jéihna, encanniji mána jwĩ maátadih ìt úm̄m̄ji tagaá.

23 Pánih úm̄m̄na, “Caán wébít nihcan caá. Caandíhjih ñi úb̄bh joyoó”, ìt niij jepahap wut jĩ.

24 Páant ì niij jepahachah joinít, jwĩ maáta jéih encannijidih ìt jwúub niijíp wut jĩ:

—Jesús yéejni ã jum̄atdih jwiitboó jwĩ jéihna caá. Pánihna, Diosdih wēnit, jwiitdih yoobópdih ma naáwá, caandíh ìt niijíp wut jĩ.

25—Jesús yéej ch̄jāni ã jum̄atdih wā jéihcan caá. Nindihjih wā jéihna caá. Jéih encanni wā jum̄ap jĩ. Obohjeéhtih, b̄m̄ wā enna caá, queétdih ãt niij jepahap wut jĩ.

26—¿Ded pah tíi meém ma enat pínahdih caán ãi ch̄j? ìt jwúub niij úb̄bh joyó p wut jĩ.

27—Caandíhjih tibeé yeebdíh wāát naáwáp be. Páant wā naáwáchah yuhna, weemdíh ñi joíhcan beé. ¿Dedé ch̄jät túut tigaá wā jwúub naáwáchah, ñi joíh, páant m̄antih? ¿Yeebbát áihwā ñi jum̄ih niit? queétdih ãt niijíp wut jĩ.

28—Meém Jesús ã bohéni caá. Obohjeéhtih, jwiitboó Moisésji ã bohénit caá.

29 Dios Moisésdih ã naáwátjidih jwĩ jéihcan caá. Obohjeéhtih, caán Jesúsboó dedmant ã jūúwátjidih jwĩ jéihcan caá, queét caandíh ìt niij jūihñ̄ap wut jĩ.

30—¡Páant! Dedmant ã jūúwátjidih ñi jéihcāh yuhna, ¿caán weemdíh enani Dios ã wahni áta nihcan taniit?

31 Yéejnit ì úb̄búchah, Dios ã joicán caá. Caandíh bácah jwiit nihat jwĩ jéihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih wēini, ã wutadtih jepahniboó ã úb̄búchah, Dios ã joiná caá.*

32 Jon jātih nin baác ã jwíih jum̄uchah, jwíih cāc jum̄najeh, jéih encannidih ded ã enat doonádih jwĩ joicán jĩ.

33 Pánihna, Jesús Dios ã wahni nihcan, weemdíh áta jéih enacan tagaá, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

34—Biicmantjeh yéejni mat jum̄ap wut jĩ. ¿Pánih yéejni jum̄na yuhna, jwiitdih meém ma bohéih niit? jwĩ maáta caandíh ìt niij jūihñ̄ap wut jĩ. Páant niij péanitjeh, Dioíh m̄um̄ánt caandíh ìt bacanap wut jĩ.

Jéih encannit panihnit ded pah ì jum̄at

35 Jéih encannijidih ì bacaat doonádih Jesús ã joyó p jĩ. Pánih joinít, jéih encannijidih jwāáhnit, caandíh nin pah ã niij úb̄bh joyó p jĩ:

—¿Meém nihat cāacwā úud jeñédih jepahni niit? ã niijíp jĩ.

36—¿Maá, déhena tigaá caán? Caandíh jéihna, wā jepahbipna caá, Jesúsdih ã niij jepahap jĩ.

37—**Caandíh ma enna caá. Weém meemdíh wéheni caanjéh tigaá,** Jesús ã niijíp jĩ.

38—Maá, meemdíh wā jepahna caá, ã niij jepahap jĩ. Páant niijnájeh, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ã weñep jĩ.

39 Páant ã weñechah ennit, Jesús cāacwāboodíh nin pah ã niijíp jĩ:

—**Ded pah tíi ch̄jät, ded pah tíi ch̄jätcatdihbut cāacwā ì jéihyat pínah niijná, nin baáboó wā jūúwáp jĩ. Wā ñip ded pah ã wutadtih jéihcan, jéih encannit panihnit ì jum̄na caá. Det páant ì jum̄atdih jéihnitdih wā ñip ded pah ã jum̄atdih wā bohébipna caá, jéih ennit panihnit ì jum̄at pínah niijná. Obohjeéhtih, bita**

* 9:31 Pr 15.29

jéih encannit panihnit jumna yuhna, 'Jwiít túi jéihnit caá', níj jenah joinít dih wā bohécán níit, páantjeh jéih encannit panihnit í jumat pínah níijná, Jesús á níijíp jī.

⁴⁰ Páant á níijíchah joinít, biquína caan pébh jumnit fariseowā caandih nin pah í jwáub níj wábh joyóp jī:

—'Jéih encannit panihnit', níijná, ¿jwiít dih níj níit ma chājap? Jesús dih í níijíp jī.

⁴¹ —Jéih encannit panihnit níi jumat dih níi jéihyechah, yeebdíh peéh chājat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, jéih encannit panihnit jumna yuhna, 'Diosdih jwí túi jéihna caá', níi níj jenah joyát jíib, yeebdíh peéh chājat á jumbipna caá, Jesús queétdih á níijíp jī.

10

Ovejawādih en daonít

¹ Táttimah, bíih naáwátjīh, bohéat túat níijná, nin pah Jesús cāacwādih á níj naáwáp jī: "Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded ovejawādih wáihyat júdu jēcdih waadcánjeh, jēc wihcapmant aáb púed deini, nūmní tigua á jumap.

² Obohjeéhtih, wáihyat júdu jēcdihjeh waadníboó áih ovejawādih en daoní yobát á jumna caá.

³ Ovejawā mínah wáihyat júdu dih á juyéchah, caán jēcdih wapni caandih á wāt wáhibipna caá. Páant á wātachah, queétdih en daoníboó íih wātna yobó á ezechah, áih wéheatdih áih ovejawā ípí beh joiná caá. Pánih beh joinít, queét ájééh ípí péé bac bejna caá.

⁴ Nihat áihwā í bac beedéchah ennit, queétdih á waóh bejna caá. Pánihna, á wéheatdih túi beh joiná, caandíh jeh í túi péé bejna caá.

⁵ Obohjeéhtih, bíih í jéihca naáhdih ípí péé bejcan caá. Bitá í wéheatdih joiná, úmnit, ípí jwei bájna caá", Jesús á níijíp jī.

⁶ Jesús páant á níijíchah yuhna, queét ít beh joicáp jī.

Ovejawādih en daonít naáwát dih Jesús á beh joyát

⁷ Páant í beh joicát dih jéihnit, Jesús queétdih nin pah á jwáub níj naáwáp jī: "Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ovejawādih wáihyat júdu jēc panihni tigua weém wā jumap.

⁸ Nihat wā játih jéihnit, nūmnít panihnit, cāacwādih ít yee bohénap jī. Queét í wéhenachah yuhna, cāacwā, ovejawā panihnit, queétdih ít joyáh bojop jī.

⁹ Weémboó wáihyat júdu jēc panihni caá. Weemdíh jepahnit jēcdih waadní panihnit í jumna caá. Pánihna, queét iiguípna bejnit déejidih wā túi ubna caá. Ovejawā úmcanjeh, íih wáihyat júdumant jumnitjī wáica naáhwā jeémédih bac bejnit, jwáub waadní, ípí túi jumna caá. Pánihat pah, wíih cāacwāboó wājééh jumna, ípí úmcanjeh, wáica naáhwā panihnit, ded pah í náhatdih í bíbohna caá.

¹⁰ "Queét nūmnítboó ovejawā panihnit Dioih cāacwādih mao yohodih í jéohna caá. Obohjeéhtih, búdí wēinit, yeó jáap jumat pah wājééh í túi jumat pínah níijná, weémboó queét ovejawā panihnitdih bididih wā jūwáup jī.

¹¹ Weémboó ovejawā panihnitdih túi en daoní wā jumna caá. Ded ovejawādih túi en daoní caandíh í mao yohat dée tobohat á jumuchah yuhna, áih ovejawādih ápí en daó cádahcan caá. Pánihat dée pah queét iiguípna bejnit déejidih wā túi ubat túat níijná, weémboó cāacwādih wā wan wáhibipna caá.

12 Obohjeéhtih, ā maáih ovejawādh en daoníboó yoobópdih ā táu en daocán caá. Āihwā nihcah, jíó ovejawādh jeémédih ā jūáwáchah enna, teo wāhniboó ā en daonít ovejawādh ā yoh jwei béjna caá. Ā yoh jwei béjat túttimah, jíó ovejawādh ā tewechah enna, queét ī jwei péet bejna caá.

13 Caán teo wāhniboó ā jíib chājatdihjeh ā bidna caá. Ā maáih ovejawādh oican, queétdih ā táu en daocán caá.

14-15 “Weém ovejawādh táu en daoní panihni tigaá wā jumap. Wā íp weemdih ā táu jéihna caá. Weembút caandih wā táu jéihna caá. Páant wā ípdih wā táu jéihyat pah, wíih ovejawā panihnit weemdihbut ī táu jéihna caá. Wā íp weemdih ā jéihyat pah, weembát queétdih wā táu jéihna caá. Pánih jéihna, wā ípjeeh ī táu jumat pínah niijná, queétdih wā wun wāhbiipna caá.*

16 Biíh wáihyat júdu díitboó jumnit ovejawā panihnitbut wíihwā ī jumbiipna caá. Pánih jumnit, wā naáwáchah, queétdihbut ī joi póobipna caá. Pánih joinít, wíihwā bíicdih queétdihbut ī jumbiipna caá.*Pánihna, weemjéh nihah wíihwādh wā táu en daobíipna caá.*

17 “Wíihwā Diosjeéh ī jumat pínah niijná, queétdih páant wā wun wāhat pínah, wā jwáub boo pud jūáwát pínahdihbut jéihnit, wā íp weemdih ā oina caá.

18 Ded ā náahat pah weemdih mao yohni pínah ā wihcan caá. Wā náahat pahjeh weemdih ī mao yohbiipna caá. Pánihna, wā náahat pahbut wā jwáub boo pud jūóhbiipna caá. Páant wā íp weemdih ā chājat túttup jí”, Jesús ā niijíp jí.

19 Páant ā niijíchah joinít, queét jwí déewā bíic yoobó ít jenah joicáp jí.

20 —Caán nemép jumni caá. Pánih jumna, ā táu jenah joicán caá. ¿Dépanih tigaá caandih jwí jwáub joíih, páant mantih? dawá ī míic niijíp jí.

21 Obohjeéhtih, bitaboó

—Nemép jumni nihna, páant āta níj naóhcan tagaá. Ded nemép jumni jéih encannijidihbut āta jéih enacan tagaá. Pánih chājna, nemép jumni nihcan caá, ī míic niijíp jí.

Judíowā ī maáta Jesúsdh ī náahcat

22-23 Túttimah, mah noój láa, jwiít judíowā Jerusalén tútchidih biíh fiesta jwí jwáub chājap jí. Jon jātih Dioíh mūdih chāj péanit, Diosdh ī wēi wāhatjidih jwí náhniat yeó jáapna ā jumap jí. Caán yeó jáapnadh Dioíh mūdih wāáp lap numpboó Salomón ā chājat túttu coahjidih Jesús ā en jibip jí.

24 Caan cóahboó Jesús ā jumachah enna, jwí maáta caandih ñuh páuda bojnit, nin pah ī níj úbhh joyóp jí:

—Maatápdih jwiítidih ma táu naóhcan caá. Pánihna, buu jwiítidih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ā wahni Cristo yoobát níit ma jumap? Jesúsdh ī niijíp jí.

25 —Yeebdih jātih wáát naáwáp jí. Páant wā naáwáchah yuhna, weemdih ñi joíihcan jí. Wā íp ded pah weemdih ā wutuchah joinít, ā wēpatjhh wāpī chājna caá. Pánih chājna, weém Cristo yoobát wā jumadh jéut tigaá wā chājap.

26 Páant wā jéutuchah yuhna, bitáih ovejawā panihnit jumna, weémboodih ñi joíihcan caá.

27 Ovejawā queétdih en daonídh ī táu joyát pahjeh tih, wíihwā weemdih ī táu joiná caá. Queétdih wā jéihyechah, weemdih ī táu péna caá.

* 10:14-15 Mt 11:27; Lc 10:22 * 10:16 Ef 2.11-22 * 10:16 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; He 13.20

28 Páantjeh Diosjeéh queétdih wā tui jumat tūtuchah, iiguipna ī bejcan niit. Pánihna, queétdih wā tui en dawáchah, bitaboó weemdíh ī jéih dúuc wáican niit.

29 Wā íp, wíih cāacwādih weemdíh wūhni, nihatdih chah wēpni caá ā jumap. Pánih jumna, wíihwādih ā wapachah, bitaboó caandíhbat ī jéih dúuc wáican niit.

30 Weém wā ípíh biic pahjeh jwī jumna caá, Jesús ā niijíp jī.

31 Páant ā niijíchah joinít, jwī maátaboó caandíh yohat tūt niijná, jee dáhnadih ī ubap jī.

32 Páant ī chājachah ennit, Jesús queétdih nin pah ā niij wábh joyóp jī:

—Wā íp ā wēpatjīh dawá láa yeebdíh wā chāj jútup yuh jī. ¿Dedé wā chājatji jīb tiguaá weemdíh jee dáhnajīh ñi yohih? ā niijíp jī.

33 —Dios ā wēpatjīh ma chāj jútatji jīb nihcan caá. Obohjeéhtih, meém cāacjeh jumna yuhna, ‘Diosjeh tiguaá weém’, ma niij yee naáwát jīb, meemdíh jee dáhnajīh jwī yoh mawíhna caá, queét ī niij jepahap jī.*

34 —Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: ‘Yeéb wā naáwát tūttnitdih “weem pánihnit ñi jumna caá”, wā niijíp be’, Dios āt niij daacát tūtup tajī.*

35 Páant ā niij daacátji yoobópdih ā jumatdih jwiit nihát jwī jéihna caá. ‘Yeeni caá’, caán tólihdih jwī jéih niijcán caá. Dios naáwát dih jéihnitdih ‘Dios paníhnit ñi jumna caá’, ā niij naáwáchah, yoobópdih caá.

36 Dios ā náahat pah weemdíh nin baáboó ā wahap jī. Pánihna, ‘Weém Dios wūh caá’, wā niijíchah joinít, ¿dépanih tiguaá weemdíh ‘Jesús Diosdih yéje naóhna caá ā chājp’, ñipí niij?

37 Wā íp ā náahat pah wā chājchah bácah, wā bohéatdih ‘Yoobópdih tiguaá’, niijcát caá náahap.

38 Obohjeéhtih, wā íp ā wēpatjīh wā chāj jútuchah yuhna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo caá’, ñi niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán yuhna, wā chāj jútatdih ‘Yoobópdih Dios ā wēpatjīh chājni caá’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joiná, weém wā íp biicdih wā jumatdih ñi tui jéihbipna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

39 Páant ā niijíchah joí íjnit, queét chéneji ī tewíhip yuh jī. Obohjeéhtih, ī tewíhichah jéihnit, Jesús queétdih ā jwei bác bejep jī.

40 Pánih bac bejniji Juan cāacwādih ā daabánajji, Jordán muj conanaáboó jwiitdih ā namah chúuh bejep jī, páant muntih. Caanná juibínit, jwiitdih ā namah jumap jī.*

41 Dawá cāacwā caanná caandíh enedih ípí juibínap jī. Nin pah queét mícjeh ī niijíp jī:

—Juan Dios ā wēpatjīh chāj jútcan yuhna, ded pah Jesús ā jumat pínahdih ā naáwáchah, yoobópdih tají, ī míc niijíp jī.

42 Páant niij jenah joinítji dawá Jesús dih ī jepahap jī.

11

Lázaro

1-2 Lázaro, María, Marta queét biic peihcannit, Betania tútchidih moon tájī. Queét yaádh ī úud Lázaro biicdih ípí jumap jī.* Caánt María, Jesúsíh jítchanadih

* 10:33 Lv 24.16 * 10:34 Sal 82.6 * 10:40 Jn 1.28 * 11:1-2 Lc 10.38-39

tái chej jumni macjth p̄ohnit, miñ waó yoócjth j̄op wionih pínah mit jum̄ap tajī. * Biíc yeó jáap Lázaro búdí át wun̄ap wut jī.

³ Ā wun̄uchah, yad jeñéna yaádh Jesúsdiñ dooná ït wahap tajī.

—Ma oini búdí wun̄na beé ā chājap be, Maá, ït niij naáwát tút̄ap tajī.

⁴ Pánihna, Lázaro ā wun̄at doonádiñ joinit, Jesús jwiít ā bohénitdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Lázaro wun̄na yuhna, ā boobipna caá. Wun̄na, Dios ā wēpat jútat pínahjeh caá. Páant ā wēpatdih jútnit, ā wūh wā jum̄atdih, wēpni wā jum̄atdihbut cācwādiñ ā jútbipna caá, ā niijj̄p jī.

⁵ Lázarodih, yad jeñéna yaádhdiñbut Jesús búdí ā oyop jī.

⁶ Pánihna, Lázaro ā wun̄at doonádiñ joiná yuhna, caán yuh̄pbit bóo tátchidih Jesús chéne yeó jáap jwiítidih ā numah jum̄ jwah̄ap jī.

⁷ Túttimah, Jesús jwiítidih nin pah ā niijj̄p jī:

—Chóbe Judea baácboó, Lázarowā ï jum̄ni tátchina, jwī jwūub bejj̄th, ā niijj̄p jī.

⁸ —Bohéní, jwīnah bóonajeh tibeé, jwī maáta meemdih jee dáhnajth ï yoh mawih̄ip be. ¿Dépanihna bū ma jwūub bejj̄th, páant munt̄th? jwī niijj̄p jī.

⁹ Páant jwī niijchah joinit, caandih ï mao jwah̄cat pínahdih naóhna, biñ naáwátjth jwiítidih nin pah ā niij jéihya naáwáp jī:

—Búdí ñi jenah joicá bojó. Biíc yeó jáapdih doce horajeh caá ā baabáp. Páant ā baabáchah, jwī tái enna caá. Pánihna, yeó jáap jibna, jwī būugcán caá.

¹⁰ Chei jibna, baabcáh, jwīp̄i būugná caá, Jesús ā niijj̄p jī.

Páant niijná, nin pah niijná át chājap jī: “Bū wā ïp ded pah ā chājat tútatdih wā chāj beedá jwah̄can caá. Páant weemdih ā chājat tútat judh jwah̄uchah, weemdih ï jéih mao jwah̄can caá”, niijná át chājap jī.

¹¹ Páant niij péanit, jwiítidih nin pah ā jwūub niijj̄p jī, páant munt̄th:

—Jwī chéen Lázaro, ñona caá an chājapna caá. Páant ā ūwuchah, weém caandih wuc̄dih wā juib̄ibipna caá, jwiítidih ā niijj̄p jī.

¹² —Caán láa bácah, Maá, ñona, ā tái boobipna caá, jwī niijj̄p jī.

¹³ Páant jwī niij jenah joyóchah yuhna, Jesús “Ūona caá an chājapna caá”, niijná “Muujáh bejna beé”, niijná át chājap jī.

¹⁴ Páant jwī niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús jwiítidih nin pah yoobópdih ā niijj̄p jī:

—Lázaro jáantjeh ā wun̄ap be.

¹⁵ Wā wihc̄ah, caán ā wun̄uchah, wā wēina caá. Bū bejnit, ded pah wā chājat pínahdih enna, weemdih chah ñi tái jenah joib̄ipna caá. Pánihna, chóbe tí bácah, caandih ï yohopjina enedih jwī bejj̄th, ā niijj̄p jī.

¹⁶ Páant ā niijchah joinit, Tomás, waláñni jwī niijná, nin pah jwiítidih ā niijj̄p jī:

—Chóbe jwiítbut ájeéh jwī en péejth. Caandih maona, jwiítidihbut ï mawa naáh, ā niijj̄p jī. Páant ā niijchah joinit, biícidih jwī bejep jī.

Jesús cācwādiñ jwūub booani ā jum̄at

¹⁷ Jwiít Jesúsjeéh Betania tátchina jwī juib̄iát pínah jātih, Lázaroñh bácahjidiñ jeé ïtboó ïtat yohop tajī. Biícjth bóo téihya yeó jáap jātih átāt wun̄ap tajī.

¹⁸ Betania tátchi Jerusalén tátchi pebhjeh, biíc hora tacdih bejat ā jum̄ap jī.

¹⁹ Páant pebhjeh ā jum̄uchah, dawá jwī déewā María, Marta ï ūuddih ï j̄gahat yayáat túat niijná, ï pebhna ït juib̄inap tajī.

* 11:1-2 Jn 12.3

20 Jwĩ jwábiát doonádih joinít, m̄m̄m̄ánt bac jūóhñit, Marta Jesúsdih jwááádih mi juyúp jĩ. Obohjeéhtih, yad jup̄ muá díitboó mit jam jwuhap tajĩ.

21 Pánihna, Jesúsdih jwááhñit, Marta nin pah caandih mi niijíp jĩ:

—Maá, ninboó meém ma jumachah, wā úd āta wuncan tagaá.

22 Obohjeéhtih, ded pah ma úbúchah, Dios ā jepahat pínahdih weém wā jéihna caá, mi niijíp jĩ.

23 —**Ma úd ā boo pud jūóhbiṗna caá**, Jesús ā niijíp jĩ.

24 —Páant tih, Maá, caán péeni yeó jáap, nihat cáacwā ĩ boo pud jūóhni yeó jáapdih,* wā údbut ā jwáub boo pud jūúwát pínahdih wā jéihna caá, mi niijíp jĩ.

25 —**Weemjéh wunnidih wā jéih jwáub booana caá. Ded weemdih jepahni wanna yuhna, ā jwáub boo pud jūóhbiṗna caá.**

26 **Ded báadhñibut weemdih jepahni, iiguṗna ā bejcan niít. ¿Caandih ma jenah joí niít?** Martadih Jesús ā niijíp jĩ.*

27 —Maá, meém Cristo Dios wūáh ma jumatdih wā túi jéihna caá. Nin baácboó meemdih ā wahatjidihbut wā jéihna caá, Marta mi niij jepahap jĩ.

Jesús ā jwáát

28 Páant Marta caandih niij péanit, Mariádih naáwádih mi jwáub bejep jĩ. Pánih jwáub bejnit, mi jwandih mit jwábi jéyé naáwáp wat jĩ.

—Bohéni át jai tábeé. **‘Mí jūúwá naáh’**, meemdih ā niijná beé, mit niijíp wat jĩ.

29 Páant mi niijíchah joinít, María waicanjeh Jesúsdih jwááádih mit bac jūúwáp tajĩ.

30 Marta mi jwáub bejat túttimah, tútchiboó waadcán, caanjihjeh jwĩ páñap jĩ.

31 Jwĩ déewā, Mariajeéh jumnit, wēpép mi bac bejatdih ennit, “Mi úddih yohopjiboó jwáúdh bejna caá mi chājap”, ĩt niij jenah joyóp tajĩ. Páant niij jenah joinít, caántdih ĩt péé jūúwáp tajĩ.

32 Jwĩ pebhna jwáñit, Jesúsdih enna, ā pebh María baácboó mi páah yoh ñajap jĩ. Pánih páah yoh ñajnit, caandih nin pah mi niijíp jĩ:

—Maá, ninboó meém ma jumachah, wā úd āta wuncan tagaá, mi niij jái naáwáp jĩ.

33 Páant mi jái naáwáchah ennit, mijeéh péenit jwĩ déewā ĩ jwáátidihbut ennit, Jesús búdí ā jīgahap jĩ.

34 Pánih jīgahñit, Jesús queétdih nin pah ā niij úbh joyóp jĩ:

—**¿Dee tíbeé caandih ñi yoh?** ā niijíp jĩ.

—Maá, caandih jwĩ yohopjiboó ma en jūúwá, ĩ niij jepahap jĩ.

35 Pánih jīgahñit, Jesúsbut ā jwáup jĩ.

36 Páant Jesús ā jwáuchah ennit, mijeéh péenit jwĩ déewā nin pah queétjeh ĩ míc niijíp jĩ:

—Jesús Lázarodih búdí át oi tagaá, ĩ míc niijíp jĩ.

37 Obohjeéhtih, bita caanjih jumnit nin pah queétjeh ĩ míc niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jéih encannidih ā jéih booana yuhna, Lázarojĩ ā wunat pínah jātih, caandih át jéih booaji caá? ĩ niijíp jĩ.

Lázaro ĩ yohnjidih Jesús ā booaat

* 11:24 Dn 12.2 * 11:26 Ro 6.4-5; Col 2.12; 3.1

38 Páant ī niŷ míc wéheat pónih, Jesús búdí ā jwúb jġahachah, Lázarodih ī yohopjiboó jwiítidih ī numah juibínap jġ. Caán ítidih búdí jee dáhhġh ĩt nemep tajġ.

39 Páant ī nematjidih ennit, Jesús queétdih nin pah ā niijġ jġ:

—**Can jeé júddih ñi pátú dodhdoó,** ā niijġ jġ.

—Maá, bíccġh bóo téihya yeó jáap jātih ā wunuchah, jwġ yohop be. Pánihna, buu āih bácah an wġjna nacaá buca, Marta mi niijġ jġ.

40 —**Wā naáwátjidih ma túi náhninaá. Dios ā wēpatdih ma enat pínahdih meemdíh wāat naóhna beé,** caántdih ā niijġ jġ.

41 Páant caántdih ā niŷ péanachah, queétdih jeé júddih ī pátú dodhdop jġ. Ĩ pátú dodh péanachah, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ā niŷ wúbup jġ:

—**Weemdíh ma joyátji táina caá, Paá.**

42 **Wā wúbát pah ma joyátidih wā jéihna caá. Pánihna, weemdíh ma watjidih nit jumnit ī jéihyat pínah niijná, buu meemdíh páant wā niŷ wúbhna caá,** Jesús ā niijġ jġ.

43 Páant niŷ wúbh péanit, Jesús nin pah ā niŷ wēp ejep jġ:

—**¡Lázaro, ma bac jūwá!** ā niijġ jġ.

44 Jesús páant ā niŷ ejechahjeh, Lázaro ī yohniji yahna, jeé ítmant ā bac jūwup jġ. Pánih bac jūóhna, āih bácah, āih wao dáhdihbut yégueh chóo tōpġh ĩ pinatji pahjeh ā duo bác jūwup jġ.

Páant ā bac jūwúchah, Jesús queétdih nin pah ā niijġ jġ:

—**Caandíh ñi pinatji yégueh chóo tōpnadih ñi wataá,** ā niijġ jġ. Páant ā niijġchah joinít, ĩ pinatji tōpnadih Lázarodih ĩ watap jġ.

Jesúsdih ĩ tewat pínahdih ĩ míc wéheat

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Páant Lázarodih ā boanachah ennit, María pebh jwinítji dawá jwġ déewá, Jesúsdih ĩ jepahap jġ.

46 Obohjeéhtih, biquína jepahcannitboó fariseowā pebhna juibínit, ded pah Jesús ā chājatjidih ĩt naáwup wut jġ.

47-48 Pánihna, sacerdotewā ĩ maáta, fariseowā, bita jwġ maáta bíccidih míc wáacnit, queétdih nin pah ĩt niŷ míc wéhenap wut jġ:

—Jesús dawá láa Dios ā wēpatġh ā chā júttna caá. Pánihna, ‘Páant ma chājca bojoó’, jwġ niijcáh, nihat cáacwā ājeéh ĩ bejbipna caá. Páant dawá bíccidih ĩ jumuchah ennit, Jesúsdih maáh ĩ waadaát pínahdih jenah joinít, Romadih moón ĩ maáta ‘Jwiítidih yohna caá ĩ chājap’, niijnít, jwiít judiowāboodih ĩ peéh chājbipna caá. Pánih peéh chājnit, Dioíh mūdih ĩ yohat pínah niijná, ĩih soldadowādih ĩ wahbipna caá. Jwġh baácdihbut ĩ dúuc wáibipna caá. Pánihna, ¿buu ded pah tigaá jwġ chājbi? ĩt míc niijġ wut jġ.

49 Páant ĩ niijġchah yahna, bícc ĩjeéh jumni, caán jópchidih sacerdotewā ĩ maáh yoobát Caifás wūt jumni, queétdih nin pah āt niŷ naáwup wut jġ:

—**Wā déewáá, weemdíh ñi joi jwúhuú.** Páant niŷ míc wéhena, yeéb ñi túi jéihcan caá.

50 Nihat jwiít judiowā jwġ tái jummat pínahdih bícc cáac ā wun wáhuchah, ā táibipna caá. Ā wun wáhcah, jwiít nihatdih Romadih moón ĩ maáta ĩ yoh beedábipna caá. Caandíh yeéb ñi túi beh joi jwúhcan caá, Caifás āt niijġ wut jġ.

⁵¹ Páant niij naóhna, ã jenah joyátjeh niijná ãt chãjcap wut jĩ. Sacerdotewã ã maáh yoobát ã jumuchah, jwĩ déewã ã táí jumat pínah niijná, Jesús ã wun wáhat pínahdih Diosboó Caifásdih ãt naáwát túutup wut jĩ.

⁵² Obohjeéhtih, pánih wanna, jwiít judíowãdihjeh pohba ãt wun wãhcap tajĩ. Nihat baácdih moón Dios ã weh pínah biíc weh pah jwĩ jumat pínah niijná, jwĩ yéejat jĩib Jesús ãt wun wãhup tajĩ.

⁵³ Páant Caifás ã niijchah joinít, caán yeó jáapjeh “¿Jesúsdi ded pah tigaá jwĩ mao yohbi?” queét ãt niij míic wéhe jwĩhip tajĩ.

⁵⁴ Pánihna, caandih ã mao yohíhatdih jéihnit, Jesús dahwani tútchinadih jibidih ã bejihcap jĩ. Tútchi wihcapboó bejnit, caán pehbhit Efraín wut jumni bainí tútchibitna jwiítidih ã namah juibínap jĩ. Pánih juibínit, caanjĩh jwĩ jum wuhup jĩ.

⁵⁵ Caán láa jwiít judíowã jwĩpĩ wéini Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ã judhdup jĩ. Moisés ã naóh yapaatji pah, Diosdih jwĩ weñat pínah jãtĩh táí míic ámohat ãpĩ náahap jĩ, Dios ã enechah, yéejat wihcannit jwĩ jumat pínah niijná. Pánihna, caandih chãjat túut niijná, dawá jwĩ déewã nihat tútchinadih moón Jerusalén tútchina ãt aab béjep tajĩ.

⁵⁶ Caán tútchina juibínit, queét Jesúsdi bidna ãtĩh chãjap ta yuh jĩ. Pánih bidna, Dióih mæúdíh jumnit, queétjeh nin pah ãt niij míic wéhenap wut jĩ:

—¿Pascua yeó jáapnadih Jesús enedih ã jüóhca naniít? ñi jenah joyóchah, ãt niijip wut jĩ.

⁵⁷ Sacerdotewã ã maáta, fariseowãbat jãtĩh nin pah cáacwãdih ãtãt niij wutup wut jĩ: “Jesús dedboó ã jumat doonádih joinít, jwiítidih ñi naáwá”, ãtãt niijip wut jĩ. Caandih tewat túut niijná, páant ãt niijip wut jĩ.

12

Jesúh jítchanadih María miñ chej jumniñh mi puhwat (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua yeó jáapna pínah seis yeó jáap ã judhduchah, Efraín tútchimant Betania tútchina Jesús jwiítidih ã namah jwæub juibínap jĩ. Caanná juibínit, Lázaro wanniji, Jesús ã boonaniñ mæuná jwĩ juibínap jĩ.

² Páant jwĩ juibínachah, jwĩ jeémát pínahdih ã chãj wãhup jĩ. Pánihna, Lázaro, Jesús, jwiít biícdiñ jeémát cáagat naadíh jwĩ laj páuda bojop jĩ. Páant jwĩ laj páuda bojochah, Marta jwiítidih jeémát mi cáagap jĩ.

³ Mariaboó nardo wãt jumni chej jumni quiítidih, biíc kilo tac yoób ãb jüóhnit, Jesúh jítchanadih mi puhwup jĩ. Puhohnit, miñ waó yoócĩh mi jöp wiwip jĩ.* Páant mi puhwat túttimah, caán nihat mæú ã táí chej jum chéyah bejep jĩ.

⁴ Páant mi chãjachah ennit, jwiít biícdiñ jumni Judas Iscariote wut jumniiboó, Jesúsdih eníhcannitdih dæó wáini pínah, nin pah ã niijip jĩ:

⁵ —¿Dépanih tigaá nint caan mácdih mi bíbohna yuhna, mit jĩib chãj wãhcan? Caandih jĩib chãjna nihna, biíc jöpchi tewat pah bóo mita jĩib teo tagaá. Pánihna, caán dinerojĩh moh yéejnitdih jwĩta jéih teo wáac tagaá, ã niijip jĩ.

⁶ Obohjeéhtih, Judasboó moh yéejnitdih teo wáaquihcan, caanjéh dinerodih náahna, nih yána, páant ãt niijip jĩ. Caán jwĩñ dinerodih en daoní jumna yuhna, biquí láana ãpĩ ñumúrp tajĩ.

⁷ Páant ã niijchah joinít, Jesús nin pah ã niijip jĩ:

—Caántdih páant ma niijcá bojó. Mi ámohniñ chej jumniñh wĩñ bácahdih ã yohat pínah jãtĩh ñãñat dée pah weemdíh páant mi puohna caá.

* 12:3 Lc 7.37-38

⁸ Moh yéejnitboó páantjeh ñijeéh í jumbipna caá. Páant í jumuchah, débólih wáhhna, queétdih ñi jéih wáhna caá. *Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh maatápdih wá jumcan níit, á niijíp jī.

Sacerdotewā í maáta Lázarodihbut í mao yohíhat

⁹ Jesús bíicdih Betania tútchiboó jwí jumuchah, dawá jwí déewā caandíh enedih ít jūwáwáp tajī. Obohjeéhtih, caandíhjah pohba nihcan, á booniji Lázarodihbut enedih jūóhna ít chājap tajī.

¹⁰ Páant enedih í jwibínachah jéihnit, sacerdotewā í maáta Lázarodihbut ít mao yohíhip jī.

¹¹ Lázaro wñnnijidih á booaat doonádih joinít, dawá jwí déewā Jesúsdih ít jepahap tajī. Pánih jepahnit, sacerdotewā í bohéatboodíh ít cádahap tajī. Páant í cádahachah ennit, sacerdotewā í maátaboó íj yapnit, Lázarodihbut ítih mao yohíhip ta yuh jī.

Jesús wā Jerusalénna í waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.26-40)

¹² Jwí jwibíni daanimant bóo yeó jáapdih dawá cáacwā Jerusalén tútchina jwibínitji jwí jwibiát pínah doonádih ítát joyóp tajī.

¹³ Pánih joinítji táam néonadih bóodnit, Jesúsdih í wá jwāáh dei jūwáwáp jī. Pánih jwāáh dei jūóhnit, nin pah í níj wēi ñaacáp jī:

—¡Diosdih jwí wēi naóh jīh! ¡Hosana, nin Dios á wahni jwiít judíowádih teo wáacni pínah á túi jumá naáh! ¡Nin jwí Maáh yoobát tigaá! queét í níj wēi ñaacáp jī.*

¹⁴ Burrodih bid joinít, Jesús caanjíh á chúudap jī. Pánih chúudna, Dios naáwát dih naóh yapaniji á daacátji pahjeh á yapap jī.

¹⁵ “Jerusalén tútchidih moón, ñi wumca bojó. Eneé, ñi Maáh burro wááhjih chúudnit, á jūóhna caá”, át níj daacáp tajī. *(Zac 9.9)*

¹⁶ Obohjeéhtih, ‘Caán á daacátji Jesúsdih niijná caá át chājap’, jwiít á bohénit jwí níj jéih jwuhcap jī. Pánih jéihcan yuhna, jeáboó Jesús á péuh laab béjat túttimah, á daacátjidih náhnit, jwí beh joyóp jī. Pánih beh joinít, “Dios naáwát dih á daacátji bíic yoobó Jesúsdih á yapap jī”, níj jenah joinít, jwí yoob jéihyep jī.

¹⁷ Jesús á ezechah, Lázaroíh bácahdih í yohatji ítmant báadhni á bac jūwáwáchah ennitjiboó bitadih ít naáwáp tajī.

¹⁸ Caán doonádih joinítji dawá cáacwā Jesúsdih í jwāáh jūwáwáp jī.

¹⁹ Páant dawá í bezechah ennit, fariseowā queétdjeh nin pah ít míic niijíp wát jī:

—¡Eneé buca! Nihat Jesúsíhwā míicjeh buu jumna caá í chājap. Queétdih jwí naáwáchah yuhna, í joicán caá. Pánihna, ded pah queétdih jwí jéih chāwácan caá, ít míic niijíp wát jī.

Biquína griegowā Jesúsdih í bidat

²⁰ Fiesta yeó jáapnadih Diosdih weñedih jūóhnitjeéh, biquína griegowābut ít juyáwáp tajī.

²¹ Pánih joinít, jwíjeéh jumni Felipe pebhna queét ít juyáwáp tajī. Felipeboó Galilea baácdih jumni Betsaida wát jumni tútchidih bóo á jumap jī. Caan pébh joinít, nin pah caandíh ít niijíp wát jī:

—Jwiít Jesúsdih jwí eníhna caá, ít niijíp wát jī.

* 12:8 Dt 15.11 * 12:13 Sal 118.25-26

22 Páant ī niijíchah joinít, Felipe Andrésdih naáwádih át bejep wat jī. Queét chénat pah Jesúsdi naáwádih ī juyúp jī.

23 Páant ī naáwáchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Weém nihát cācwā úd jeñé wā wunat pínah, wā boo pud jūúwát pínah, jeáboó wā jwúub bejat pínahbut bahnijeh ā jūdha caá.

24 Nin naáwátjīh yeebdíh wā bohébiṇa caá. Pácahi tíubdiḥ jwī momat túttimah, áih japiḥ bóo chóo ā moopáh bejṇa caá. Páant ā moopóchah, áih díítmant bóo tíib āpī chíih jūóhna caá. Pániḥ chíih, behna, dawá ā quehna caá. Obohjeéhtih, caán tíib moópcan, áta chíihcan tagaá. Chíihcan, caanjéh áta jum tagaá. Pánihat pah, weémboó wunna, wā boo pud jūúwát túttimah, dawá cācwádiḥ Diosjeéh wā túi jumát túutbiṇa caá. Obohjeéhtih, wuncan, weemjéh wāta jum tagaá.*

25 Det ī weñat pínahdiḥjeh jenah joiná, Dios ā weñat pínahboodíh chājíhcan, iiguṇa ī bejbiṇa caá. Obohjeéhtih, det ī weñat pínahdiḥ joyáh bojnit, Diosdiḥ túi jepahna, páantjeh ájeéh ī túi jumbiṇa caá.*

26 Det weemdíh teo wūhniḥ jumíhna, wā naáwátdih túi joyát caá náahap. Pániḥ chājna, queétdih wājeéh ī jumbiṇa caá. Pánihna, queét weemdíh teo wūhniḥdiḥ búdí oina, wā lípbat ájeéh ā túi jumát túutbiṇa caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús ā wunat pínahdiḥ ā naáwát

27 “Buu búdí wā jígahna caá. ¿Wā lípdiḥ ded pah tigaá wā niijbí? ‘Paá, weemdíh yeejép ā yapca bojo naáh’, ¿wāta niij tániit? Caandíh páant wā niij úúbhcan caá. Yeejép yapnit, wunat túut niijná, nin baácboó wā jūúwáp jī. Pánihna, buu weemdíh chah yeejép bwat ā jumbiṇa caá.

28 Paá, buu ded pah wēṇni ma jumát diḥ cācwádiḥ ma jéihyanaá”, Diosdiḥ ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, jeámant Dios nin pah āi niijíp jī:

—Wā wēpatdiḥ queétdih wáát júutap be. Pánihna, wā jwúub júutbiṇa caá, páant muntíh, ā niijíp jī.

29 Páant ā niijíchah joiná, dawá caanjīh joi űhniḥ, ī joí wáhi bejep jī. Pániḥ joí wáhi bejnit, nin pah ī niijíp jī:

—Énoh niit páant yáani, biquína ī niijíp jī.

—Ángel Jesúsdiḥ naóhna caá ā chājap, bita ī niijíp jī.

30 Queét páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah ā niijíp jī:

—Jeámant wéheni wíih pínah nihcan, weém Dios ā wahní wā jumát diḥ yeeb űi jéihyat pínah niijná, páant āi niijíp be.

31 Buu nin baácdiḥ moón yeejép wā ī yeej chājat jíib wā líp queétdih ā peéh chājbiṇa caá. Queétdih wutni nemépwā ī maáhdihbut ā yohbiṇa caá.

32 Weemdíh cruzboó péoh dodhniḥ ī mawachah, dawá cācwā wíhwā pínah wā chājbiṇa caá, Jesús ā niijíp jī.

33 Páant niijná, ded pah ā wunat pínahdiḥ Jesús cācwádiḥ naóhna át chājap tajī.

34 Páant ā niijíchah joinít, cācwāboó caandíh nin pah ī niij úúbh joyóp jī:

—Dios naáwátdih daácnitji nin pah ít niij daacáp tajī: ‘Dios ā wahní Cristo páantjeh ā jumbiṇa caá’, ít niij daacáp tajī.* ¿Páant ī niij daacáchah, meém

* 12:24 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23

* 12:25 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33

* 12:34

Sal 110.4; Is 9.7; Ez 37.25; Dn 7.14

nihat cāacwā úud jeñé, Dios ā wahnidih dépanihna pohba cruzboó ī péoh dodh mao yohcan niít? ¿Meém Dios ā wahní nihcan niít? ī niijíp jī.

³⁵ Páant ī niijichah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

–Weémboó baabát panihni ded pah wā íp ā jumatdih yeebdih wā jéihyana caá. Obohjeéhtih, maátcanbitjeh űijeéh wā jumbipna caá. Pánihna, túi jumat tút niijná, yeebdih wā bohéátjidih űi quib bũdcá bojoó. Ded dupúnapboó jib bejni dedboó ā bejat pínahdih ā en jũcán caá.

³⁶ Pánihna, weém baabát panihni wā jumuchah, bũũ wā bejat pínah jātih weemdih űi jepahaá. Pánih jepahna, baabátboó jumnit panihnit wĩhwā űi jumbipna caá, ā niijíp jī.

Páant niij naóh péanit, jwiútdih ā numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, queétdih ā jwei béjep jī.

Judíowā Jesúsdihi ī náahcat

³⁷ Dawá láa Dios ā wēpatjĩh Jesús queétdih ā chā jũutuchah yuhna, dawá jwĩ déewā caandih ī joíhcap jī.

³⁸ Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā naáwátjĩ pahjeh queét ī chājap jī. Nin pah āt niij daacáp tajĩ:

“Maá, ma naáwátdih wā bohénachah yuhna, cāacwā ī joíhcan caá. Ma wēpatjĩh queétdih wā chā jũutuchah yuhna, ‘Caán naáwát yoobópdih nihcan caá’, ī niij jenah joiná caá”, Isaías āt niij daacáp tajĩ. (Is 53.1)

³⁹ Páant ī joíhcat ennit, Dios queétdih ā jéihyat túutcan caá. Caandihbut Isaías nin pah āt niij daacáp tajĩ:

⁴⁰ “Jéih encannit panihnit Dios queétdih āt chājap wut jī. Pánih chājnit, ā naáwátdih queétdih āt jéihyat túutcap wut jī. Pánihna, ā wēp chā jũutatdih enna yuhna, ī beh encan caá. Ā bohéátdih joiná yuhna, ī beh joicán caá. Ā bohéátdih jéihna nihna, ī yéj chājatdih ĩta cádahji tagaá. Páant ī cádahachah, queétdih Dios āta túi űbjĩ tagaá”, Isaías āt niij daacáp tajĩ. (Is 6.10)

⁴¹ Páant niij daácna, Isaías Cristo ā wēpat, bádĩ ā yeh iigátdihbut enniijĩ jumna, ded pah Cristo ā yapat pínahdih naóh daácna āt chājap wut jī.

⁴² Obohjeéhtih, dawá cāacwā, biquína jwĩ maátabut “Caán Dios ā wahní Cristo yoobát caá”, Jesúsdihi ĩt niij jenah joyóp tajĩ. Páant niij jenah joiná yuhna, queét fariseowádhĩ úumna, bita “Jesúsjeéh wā waadáp be”, ĩt niij naáwihcap wut jī. Páant ī naáwáchah nihna, jwĩ míic wáacat mũũná fariseowáboó queétdih ĩta waadát túutjican tagaá.

⁴³ Queétdih Dios ā wēi naáwátdih náahna yuhna, cāacwáboó ī weñatdih chah ĩt bidip wut jī. Pánihna, queét “Weém Jesúhĩ caá”, bitadih ĩt niij naáwihcap wut jī.

Jesús ā naáwátdih ī joíhcat jĩb peéh chājat ā jumat

⁴⁴ Túttimah, Jesús cāacwádhĩ nin pah túbit ā niij űaác naáwáp jī: “Ded weemdih jepahni weemdihjeh pohba jepahna ā chājcan caá. Weemdih wahnidihbut ā jepahna caá.

⁴⁵ Ded weemdih enni weemdih wahnidihbut ā enna caá.

⁴⁶ Ded dupúnapboó jumniijĩ, weemdih jepahna, baabát panihpboó ā jwũũb jumat pínah niijná, weém baabát panihni nin baácboó wā jũũwáp jī.

⁴⁷ Obohjeéhtih, ded wā naáwátdih joiná yuhna, ā jepahcah, weémboó wā peéh chājcan niít. Nin baácdihi moón weemdih jepahcannitdih peéh chājadih

jǎohna wǎ chǎjcan jǐi. Obohjeéhtih, iiguǐpna bejnit déedih túi ubat túut niijná, wǎ jǎúwǎp jǐ.

48 Ded weemdǐh náahcanni, wǎ naáwátidihbut jóíhcannidih peéh chǎjat ā jumbipna caá. Wǎ naáwátidih ī jóíhcatji jǐib péeni yeó jáapdih wǎ ípboó queétdih ā peéh chǎjbipna caá.

49 Weém wǎ jenah joyátjeh yeebdǐh naóhna wǎ chǎjcan caá. Wǎ íp weemdǐh wahniboó ded pah wǎ naáwát pínahdih ā naáwát túutna caá. Pánihna, wǎ naáwátboó ā naáwátjeh tigaá.

50 Ded ā naáwátidih jói waadána, wǎ ípjeéh páantjeh ā túi jumbipna caá. Pánihna, wǎ íp ā naáwát túutatdihjeh tigaá, yeebdǐh wǎ naáwáp”, Jesús queétdih ā niijp jǐ.

13

Jesús ā bohénitih jítchanadih ā chocat

1 Pascua yeó jáapna pínah jǎtíhbit, Jesús nin baácđih cádahnit, ā íp pebhboó ā bejat pínah bahni ā judhdadidih átát jéihyep tajǐ. Āihwǎ nin baácđih moondǐh búdi oina, queétdih ā oi cádahcap jǐ. Pánihna, ā oyatdih jéutna, āihwǎdih ā wǎn wǎhǎp jǐ.

2 Caan chéi Jesús jwiitdih ā namah jeéméchah, Jesúsđih eníhcannitdih ā naáwát pínah niijná, Judas, Simón Iscariote wǎúhdih nemépboó át waád dée tajǐ.

3 Dios pebhmant ā jǎúwátjidi, ā jwǎub páuh laab béjat pínahdihbut Jesús átát jéihyep tajǐ. Ā íp caandǐh chah maáh ā waadaát pínahdihbut átát jéihyep tajǐ.

4 Pánih jéihna, jwǐjeéh jeémp lajniji ñah ñahnit, āih yéghue jih bóo chóodih too dagnit, jǐp wiwat pínah yéghue chóojǐh chúhlit yoóh ā chéwep jǐ.

5 Chéo péanit, pamapdih mah puoh yacnit, jwǐih jítchanadih ā choc jwǐhip jǐ. Pánih chocnit, ā chéo búdhni chóojǐh jwǐih jítchanadih ā jǐp wiwip jǐ.

6 Pánihna, biquínadih choc péa bejnit, Simón Pedro pebhna ā juiǐnap jǐ. Āih jítchanadih chocat túat ā chǎjchahjeh, Pedroboó caandǐh nin pah ā niijp jǐ:

—¿Maá, wǐih jítchanadih chocodih jǎoh níit ma chǎjap? ā niijp jǐ.

7 —Weém butéh yeebdǐh ded pah wǎ chocatdih ma jéih jwǎhcan yahna, túttimah ma jéihbipna caá, Jesús caandǐh ā niijp jǐ.

8 —Obohjeéhtih, wǐih jítchanadih meemdǐh wǎ chocat túutcan caá, Pedro ā niijp jǐ.

—Meemdǐh wǎ choccah, wǐih ma nihcan níit, Jesús caandǐh ā niijp jǐ.

9 —Pánihna, Maá, wǐih jítchanadihjuh nihcan, wǐih téihyanadih, wǐih wao dáhdihbut ma chocoó bácah, Pedro ā niijp jǐ.

10 —Ded jéehna, nihát āih bácahdih ā túi chocna caá. Caandǐh chéne jwǎub chocat ā náahcan caá. Āih jítchanadihjuh chocat caá náahap. Pánihna, yeéboó jéehnit panihnit ñi jumachah yahna, biíc ñijeéh jumni jéehcanni panihni ā yéejatdih cádahcanni ā jumna caá, Jesús Pedrodih ā niijp jǐ.

11 Páant niijná, Jesús caandǐh eníhcannitdih duó wáini pínahdih jéihnit, jwiitdih páant át niijp tajǐ.

12 Jwǐih jítchanadih choc péanit, āih yéghue chóodih jwǎub duonit, ā lajapjina ā jwǎub jui lajap jǐ, páant muntih. Pánih jwǎub jui lajnit, nin pah jwiitdih ā níú naáwáp jǐ:

—¿Butéh yeebdǐh wǎ chocatjidi ñi jéih níit?

13 Yeéb weemdih ‘Bohéní’, niijná, ‘Maá’, niijná, yoobópdih niij tígaá ñi chājap. Weém yeebdih bohéni, ñi Maáh yoobát tígaá.

14 Páant yeebdih bohéni, ñi Maáh jumna yuhna, teo wāhñit ípī chājat pah ñíih jítchanadih wā chocna beé. Páant wā chājachah ennitji jumna, yeebbút ñíih jítchanadih míic chocat caá náahap.

15 Ded pah ñijeéh jumñitdih ñi teo wáacat pínahdih butéh wā júutap be. Pánihna, yeebdih ded pah wā chājatji pah yeebbút bíic yoobó ñi chājaá.*

16 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Ded teo wāhñiboó ā maáh chah nihcan caá. Ded ā wāhñiboó caandih wāhni chah nihcan caá.* Obohjeéhtih, yeéb chah jumna yuhna, yeebdih teo wāhni pah ñíih jítchanadih yeebdih wā choc wāhup be. Pánihna, wā chājatjidih ennitji bíic yoobó ñi chājaá.

17 Páant wā wutatdih jéihñit, chājna, búdí ñi wēibipna caá.

18 “Obohjeéhtih, yeéb nihatdih páant wā niijcán caá. Det wā ñíonitdih wā túi jéihna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji bíic yoobó ā yapbipna caá. ‘Wājeéh jeémpñijeh tígaá weemdih yeejép ā chājbipna caá’, ít niij daacáp tají.*

19 Páant ā chājat pínah játih yeebdih naóhna caá wā chājap, páant ā yapat táttimah, ‘Caán Jesús, Dios ā wāhni Cristo ta tígaá’, ñi niij jéihyat pínah niijná.

20 Nindihbut yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Wā wāhñidih ded túi wēi jwāáhni, weemdihbut ā túi wēi jwāáhna caá. Pánih weemdih wēi jwāáhni, weemdih wāhñijidihbut ā wēi jwāáhna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

Judas ā duó wáyat pínahdih Jesús ā naáwát

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Páant niij péanit, Jesús búdí ā jīgahap jī. Pánih jīgahñit, jwiítidih nin pah ā niijíp jī:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Bíic ñi cātíh jumni weemdih enñcannitdih ā duó wáibipna caá, ā niijíp jī.

22 Páant ā niijíchah joinít, caandih júutni pínahdih jéihcan, jwiítjeh jwí míic en jāhanap jī.

23 Weém, Jesús búdí ā oiniboó caandih wā dodh jāah lajap jī.

24 Pánihna, Simón Pedro weemdih āih téihyājñi jenah júutñit, nin pah ā niijíp jī:

—Caandih ma úbh joí eneé dedna tígaá caandih duó wáini pínah, weemdih ā niijíp jī.

25 Páant ā niijíchah joinít, weémboó Jesúsdi h jwáub dodh jāah lajñit, caandih nin pah wā niij úbh joyóp jī:

—Maá, deddih niij tígaá ma chāj? wā niijíp jī.

26 —Nin pandih dajñit wā neéh wāhni pínah weemdih enñcannitdih ā duó wáibipna caá, weemdih Jesús ā niij jepahap jī.

Páant niij péanitjeh, pan dahdih daj úb neéhñit, Judas, Simón Iscariote wāhñidih ā wāhup jī.

27 Páant Jesús ā daj neéh wāhni pandih Judas ā jeéméchah, nemépboó caandih yeejép át chājat táutap tají. Pánih jéihna, Jesús caandih nin pah ā niijíp jī:

—Ded pah ma chājat pínahdih wáicanjeh chājadih ma bejeé, Judasdi h ā niijíp jī.

* 13:15 Mt 20.28; Mr 10.45; Lc 22.27 * 13:16 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 15.20 * 13:18 Sal 41.9 * 13:20 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16

²⁸ Páant Judasdih ã niijíchah joiná yuhna, jwiít nihat jwí jéihcap jī.

²⁹ Pánih jéihcan, “Judas jwíih dinerodih en daoní ã jumuchah, jwí jeémát pínahdih jíb chājat túttna, Jesús páant ã niij wahna caá”, biquína it niij jenah joyóp ta yuh jī. Bitaboó “Moh yéejnitdih dinero wūhat túttna caá át chājap”, it niij jenah joyóp tajī.

³⁰ Pánihna, Jesús ã neéh wāhni pandih jeémp péanit, Judas ã bac bejep jī. Páant ã bac bejchah, chei wāát jumap jī.

Jesús jáap watatdih ã naáwát

³¹ Páant Judas ã bac bejat túttimah, Jesús jwiítidih nin pah ã niij naáwáp jī:

—Buu láa bácah weém nihat cāacwā úud jeñé wā íp ã wāhni wā jumatdih, wā wēpatdihbut cāacwādh ã jéihyabipna caá. Caán ã wēpatdih weembút queétdih wā jéihyabipna caá.

³² Páant wā íp ã wēpatdih wā jéihyanachah, caán wā wēpatdihbut waícanjeh ã jéihyabipna caá.

³³ Yeéb wā weh panihnit, nindihbut wā naáwáchah ñi túi joyoó. Daocánni yeó jáapbitjeh ñijeéh wā jum jwuhbipna caá. Wā bejat túttimah, weemdih bádí ñi bidbipna caá. Jwí déewādh wā niijátji pah yeebdihbut biíc yoobó niijnít, ‘Wā bejep pínahna yeéboó ñi jéih bejcan caá’, wā niijná caá.*

³⁴ Pánihna, jáap watatdih yeebdih wā naóhna caá. Yeebjéh ñi míc oyoó. Yeebdih wā oyatji pah, yeebjéhbut ñi míc oyoó.*

³⁵ Páant ñi míc oyochah ennit, wíhwa ñi jummatdih bita í jéihbipna caá, Jesús jwiítidih ã niijíp jī.

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Páant ã niijíchah joinít, Simón Pedro Jesúsdihi nin pah ã niij úubh joyóp jī:

—¿Maá, dedboo tígáá ma bejbi, páant ma niijná? ã niijíp jī.

—Wā bejat pínahna wājeéh ma jéih bej jwuhcan caá. Obohjeéhtih, buu jéih bejcan yuhna, túttimah wā pebhna ma juibbipna caá, Pedrodihi Jesús ã niijíp jī.

³⁷ —¿Maá, dépanih tígáá buu majeéh wā jéih bejcan? Weemdih í mawachah yuhna, meemdih wā cádahcan níit, Pedro ã niijíp jī.

³⁸ —Páant niijná, ¿weemdih wapna, ma wun wāhmi naniít? Obohjeéhtih, yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Mujbai ã ewat pínah jātih, ‘Caandih wā jéihcan caá’, biíc peihcanni láa pohba bitadih ma niij yeebipna caá, Jesús Pedrodihi ã niijíp jī.

14

Jesús Dios pebhna bejni namá panihni ã jumát

¹ Túttimah, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jī: “Butéh wā niijátidih náhninit, ñi jīgahca bojoó. Wā ípdih túi jenah joinít, weemdihbut biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

² Wā íp ã jumapboó dawá jumát pínah munná ã jumna caá. Pánihna, caanná juibínit, ñi jumát pínahdih ámohodih wā bejbipna caá. Wā naáwát pah biíc yoobó ã wihcah, páant yeebdih wāta niij naóhcan tagaá.

³ Yeéb ñi jumát pínahdih túi ámoh péanit, yeebdih ubudih wā jwáub dei júbhbiipna caá, wājeéh ñi jumát pínah niijná.

* 13:33 Jn 7.34 * 13:34 Jn 15.12,17; 1Jn 3.23; 2Jn 5

4 Wā bejat pínah namá panihnidih ñi jéihna caá”, ã niijíp jĩ.

5 —Maá, deh ma bejat pínahboó jwiít jwĩ jéihcan caá. ¿Ded pah tigaá caán namá panihnidih jwĩ jéihbi? Tomás Jesúsdiñ ã niij ñábh joyóp jĩ.

6 —Weemjéh tigaá namá panihni wā jumap, wā íp pebhboó ñi juibiát pínah niijná. Weemjéh man tigaá yoobópdiñ naóhni. Jeáboó juibínit pínahdiñ weemjéh man tigaá caolih booani wā jumna caá. Caolih wā booanit miícjeh wā íp pebhboó páantjeh í jumbipna caá.*

7 Weemdih túi jéihna nihna, wā ípdihbut ñita jéih tagaá. Pánihna, buu caandih ennit panihnit jumna, caandih ñi túi jéihna caá buca, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

8 Páant ã niijíchah joinít, Felipe jwuh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, jwĩ ípdih jwiítidih ma júutú. Páant bóojeh tigaá jwĩ enñip, ã niijíp jĩ.

9 —¿Felipe, maatápdih wájeéh jumna yuhna, weemdih ma túi jéih jwuhcan niít? Weemdih enna, wā ípdihbut maát enep be. ‘Jwĩ ípdih ma júutú’, niijná, ¿dépanih tigaá weemdih páant ma niij?

10 Weém wā ípjih chénewá jumna yuhna, biícjeh caá. ¿‘Páant caán yoobópdiñ nihcan caá’, ma niij jenah joicáh? Yeebdih naóhna, wā jenah joyátjih wápi naóhcan caá. Wā íp ã naáwát táutachahjeh, wā naóhna caá. Pánihna, caán biícdiñ jumna, ã wēpatjih wápi chāj júutna caá.

11 Weém wā ípjih chénewá jumna yuhna, biícjeh caá. Caán ‘Yoobópdiñ tigaá’, niij jenah joicán, wā íp ã wēpatjih wā chāj júutatjidih náhninit, biícjeh jwĩ jumndih ñi jéihbipna caá.

12 Yoobópdiñ yeebdih wā naóhna caá. Det weemdih túi jenah joinít wā chājat pah biíc yoobó í chājbipna caá. Buu wā íp pebhboó jwáub bejna, wā chājat chah pohba wā íp ã wēpatjih í chājbipna caá.

13 Weemdih túi jenah joinít í uábát pah wā chājbipna caá, wā íp ã wēpatdih cáacwá í jéihyat pínah niijná.

14 Pánihna, weemdih jepahnit ñi jumachah, dedé ñi uábát biíc yoobó wā chājbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.*

Túini Espiritu ã wahat pínahdiñ Jesús ã naáwát

15 “Yeeb weemdih oina, wā watatdih ñi jepahbipna caá.*

16 Yeebdih Túini Espiritu ã wahat pínah niijná, wā ípdih wā uábhbiipna caá, wā wihcah, ñijeéh ã jumat pínah niijná. Caán Túini Espiritu yeebdih teo wáacniboó yoobópdiñ naóhni jumna, yeó jáap jumat pah ñijeéh ã jumbipna caá.

17 Nin baácdiñ moón wā ípdih jéihcannit, caán Túini Espiritudihbut í jéihcan caá. Pánih jéihcan, caandih í túi jenah joicán caá. Obohjeéhtih, caán ñijeéh jumni pínahdiñ yeebboó ñi túi jéihbipna caá.

18 “Yeebdih wā éemp bejcan, caán Túini Espiritu yeebdih ã juyáchah, weém wā jumat pahjeh muntih ñijeéh ã jumbipna caá.

19 Wā bejat pínah bahñijeh ã judhna caá. Páant wā bejat túttimah, nin baácdiñ moón weemdih jepahcannit, weemdih í jwáub encan niít. Obohjeéhtih, yeebboó weemdih ñi enbipna caá. Weém jwáub boo pud júohni wā jumat pah muntih, yeebbát jwáub boonit Diosjeéh páantjeh ñi jumbipna caá.

20 Jwĩ wahní Túini Espiritu yeebdih joinít, wā íp biícdiñ wā jummatdih yeebdih ã túi jéihyabipna caá. Pánihna, wā íp biícdiñ wā jumat pah muntih, yeeb biícdiñ wā jummatdihbut ã jéihyabipna caá.

* 14:6 Mt 11.27; Jn 1.18; 6.46; Hch 4.12
3.21-22; 5.14-15

* 14:14 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn

* 14:15 Dt 6.4-9; 11.1

21 Ded wā wutadnih joí waadáni weemdíh oini caá. *Weemdíh oinidih wā ípbut ā oibipna caá. Weembút caandih biíc yoobó wā oibipna caá. Páant weemdíh oinidih ded pah wā jumadnih wā táí jéihyabipna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

22 Jwíjeéh jumni biíh Judas, Iscariote nihcanni, Jesúsdih nin pah ā niij wábh joyóp jī:

—¿Maá, dépanihna jwiítidihjeh páant ma jéihyana yahna, bita meemdíh jepahcannitboodíh ma jéihyabican? ā niijíp jī.

23 —Ded weemdíh oini wā naáwátidih ā táí joí waadábiipna caá. Páant ā táí joí waadánachah, wā íp caandih ā oibipna caá. Pánih oina, wā íp biícidih áih caolihdih waadnit, ájeéh jwí jumbipna caá.

24 Obohjeéhtih, weemdíh oicanniboó wā wutadnih ā jepahcan caá. Páant ā jepahcah, ájeéh jwí wihcan níh. Butéh ñi joini weemjéh wā naáwát pohba nihcan caá. Obohjeéhtih, wā íp weemdíh wahnijeh páant ā naáwát túutup be.

25 “Ñijeéh jum jawahna, páant yeebdíh wáát niij naáwáp be.

26 Obohjeéhtih, táttimah wā ípidih wā wábhúchah, Túini Espíritudih yeebdíh ā wahbipna caá. Pánihna, caán Túini Espiritu yeebdíh teo wáacni jumna, ā táí bohébiipna caá. Pánih bohénit, nihát yeebdíh wā naáwátjidih ā náhniabipna caá.

27 “Yeebdíh wā táí jumát túutna caá. Weém wā táí jumát pah muntih yeebbút ñi táí jumbipna caá. Wā wáhní táí jumát pah nin baácdih moón í jéih wáhcan caá. Pánihna, búdí náhni dahwanit, ñi wámcá bojóo.

28 “Weém wā bej jawahbipna caá. Obohjeéhtih, ñijeéh jumát túut niijná, wā jwáub dei jūóhbiipna caá, páant muntih”, yeebdíh páant wā niij naáwáchah, ñiát joiná jī. Páant wā niijchah joinit, weemdíh yoobópdih ñi oina nihna, ñita wéi tagaá. Wā ípboó weém chah wépní ā jumachah, ájeéh jumnit, chah yeebdíh wā jéih teo wáacbiipna caá. Páant wā chájat pínahdih jéihna, yeebdíh weñat caá náahap.

29 Weemdíh ded pah ā yapat pínahdih yeebdíh wáát naóhna jī, wā niijátji biíc yoobó ā yapachah, weemdíh táí jenah joinit ñi jumát pínah niijná.

30 “Yeebdíh wā miíc wéhe jawahat pínah bahniitjeh ā judhna caá. Waícanjeh, nin baácdih moón í maáh, weemdíh yeejép chájadih ā jūóhbiipna yah caá. Nemépwā í maáh wépní jumna yahna, weemdíh ā jéih yap yohcan niit.

31 Obohjeéhtih, weemdíh wā íp ā wutat pahjeh wā chájbiipna caá, nihát cāacwā caandih wā oyatdih í jéihyat pínah niijná. Ñi ñah ñuhwá. Chóbe bejjīh”, Jesús jwiítidih ā niijíp yah jī.

15

Jesús jiwá iguñ púuj panihni ā jumát

1 Páant niijná yahna, nin pah jwiítidih ā jwáub niij bohénap jī, páant muntih: “Weém jiwá iguñ púuj panihni, wā ípboó iguñhadih en daoní panihni, wíih cāacwā iguñ pihna panihnit í jumna caá. *

2 Quehcanni pihdíh iguñhadih en daoní ā bóod yohbipna caá. Páant ā bóod yohat pah, det weemdíh táí jenah joicánnitdih wā íp ā yohbipna caá. Ded táí quehni pihboodíh ā bóod ámhna caá, dawá ā quehat pínah niijná. Páant ā chájat pah det wíihwā í náhadidihjeh í chájachah enna, wā íp queétdih ā cádahat túutbipna caá, ded pah wā náah yacatboodíh í chájat pínah niijná.

3 Yeéboó wā naáwátidih joí jepahnit, bóod ámhni panihnit ñi jumna caá.

4 Túi biíc dih wājeéh ñi jumúú. Páant wājeéh ñi jumachah, weembát yeéb biíc dih wā jumbipna caá. Ded iguúh pih áih páujdih túi duuj lájcan, á jéih quehcan caá. Pánihat pah, yeebbát weemdíh túi joicán, wā wēpat á wihcah, wā weñat pínahdih ñi jéih chājcan niít.

5 “Weém jiwá iguúh páuj panihni, yeéboó áih pihna panihnit caá ñi jumup. Ded weemdíh túi joini wājeéh túi biíc dih á jumachah, weembát ájeéh túi biíc dih wā jumbipna caá. Pánih jumna, túi quehni pih panihni wā weñat pínahdih á túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh joicánnitboó, wā weñat pínahdih í jéih chājcan niít.

6 Ded wan jūóhni pihdih á yohat pah, weemdíh cádahni, wājeéh túi jumcannidih wā íp á yohbipna caá. Pánihna, caán yohni iguúh pihna á diib téhechah, iguúhadih en daoníboó caán tehni pihnadih wao wáacnit, á cáo yohbipna caá. Páant á chājat pah, weemdíh cádahnitdih Dios peéh chājna, iiguúpna á yohbipna caá.

7 “Yeéb weemdíh cádahcan, wā naáwát dih túi joiná, ded ñi náahatdih ñi uúbúchah, biíc yoobó wā chājbipna caá.

8 Wā weñat pínahdih ñi chājachah ennit, ‘Queét Jesúsíhwā caá’, bita í niúj jéihbipna caá. Páant niúj jéihnít, wā ípdihbut í wēbipna caá.

9 Wā íp weemdíh ded pah á oyat pah muntih weembát yeebdíh biíc yoobó wā oina caá. Páant yeebdíh wā oyatdih ñi túi náhninaá.

10 Wā íp weemdíh ded pah á wutuchah, caandíh jepahna, á oyatjìh ájeéh wā túi jumna caá. Páant wā chājat pah, weem jwáh yeebdíh ded pah wā wutatdih jepahna, wā oyatjìh wājeéh ñi túi jumbipna caá.

11 “Páant yeebdíh wā naóhna caá, wājeéh túi jumnit, búdí ñi weñat pínah niijná. Bainí ñi wēican niít.

12 Nin pah yeebdíh wā niúj watna caá: Yeebdíh wā oyat pahjeh muntih, yeebjéhtut ñi míc oyoó.*

13 Ded á chéendih búdí oina, caanjéh á wunat pínah tobohochah yuhna, caandíh á túi teo wáacbipna caá.

14 Ded pah wā wutatdih jepahna, yeéboó wā chéenwā ñi jumna caá.

15 Wā chéenwā yoobát ñi jumachah, ‘queét wā pebh moonjéh caá’, yeebdíh wā niijcán caá. Í maáh ded pah á chājatdih á pebh moón í jéihcan caá. Obohjeéhtih, wā chéenwā ñi jumachah, ded pah wā íp á naáwát dih yeéboodíh wáat naóh yapanap jí.

16 Yeéb weemdíh ñi ñíocan beé. Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh wā ñiwip jí, wā ípíhwā jumna, á wutatdih jepahnít, ñi túi chāj cádahcatdih ennit, bitabut Diosdih í jepahat pínah niijná. Pánih túi chāj cádahcannit, wíihwā jumna, ded pah wā ípdih ñi uúbúchah, yeebdíh á wāhbipna caá.

17 Pánihna, nin pah yeebdíh wā jwáub watna caá: Yeebjéh ñi míc oyoó”, Jesús jwúitdih á niújip jí.

Jesús dih, áihwādhíbut nin baácdih moón í iiat

18 “Nin baácdih moón yeebdíh í iináchah, weemdíhbut í iiatjìdih ñi túi náhninaá.

19 Diosdih jepahcannit ñi jumachah nihna, queétjeh í míc oyat pahjeh, yeebdíhbut íta oi tagaá. Obohjeéhtih, yeéb wā ñíonit jumna, ded pah queét í chājat pah biíc yoobó ñi chājatdih ennit, yeebdíh í eníhcan caá.*

* 15:12 Jn 13.34; 15.17; 1Jn 3.23; 2Jn 5 * 15:19 Jn 17.14-18

20 'Wihwā jumna, weem cháh ñi jumcan caá', yeebdih wā niijátjidih ñi túi náhninaá. Pánih weém nump jumna, weemdih yeejép í chājat pahjeh yeebdihbut biíc yoobó í chājbipna caá. Bitaboó wā bohéatdih jepahnit, yeebbát queétdih ñi bohénachah, í jepahbipna caá.*

21 Pánihna, nin baácdih moón weemdih wahnidih í jéihcat jíib, yeéb wihwā ñi jumachah ennit, yeebdihbut yeejép í chājbipna caá.

22 "Queétdih bohénadiah wā jóóhcah, weemdih í náahcatji jíib queétdih peéh chājat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, bue queétdih wā bohéat túttimah, 'Yéejat jíib weemdih á wihcan caá', queét í jéih niijcán caá.

23 Ded weemdih enihcanni wā ípdihbut enihcanni caá.

24 Wā íp á wēpatjīh cáacwā í jéih chājca naáhdih wā chāj júutup be. Páant wā chāj júutcah, queétdih yéejat jíib áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, wā chāj júutatdih enna yuhna, weemdih, wā ípdihbut í enihcan caá. Páant í enihcat jíib, Dios queétdih á peéh chājbipna caá.

25 Pánih enihcan, Dios naáwátidh naóh yapanit í daacátji biíc yoobó chājna caá í chājap. 'Queétdih yeejép wā chājcah yuhna, weemdih í enihcan caá', it niij daacáp tajī.*

26 "Túttimah, wā ípjeéh jumni Túini Espíritudih wā wahbipna caá, yeebdih á teo wáacat pínah niijná. Yeebdih yoobópdih naóhni pínah jumna, yeebdih ded pah wā jumatdih á túi jéihyabipna caá.

27 Cáacwādih wā bohé jwíihichah, yeéb wājeéh ñiát jumup jí. Pánih wājeéh jumnit, ded pah wā chājatdih ennitji yeeb jwáh bitadih naáwát caá náahap.

16

1 "Butéh yeebdih ded pah á yapat pínahdih wā naáwáp be, caandih túi náhninit, biíc yoobó yeebdih á yapachah, weemdih ñi cádahcat pínah niijná.

2 Túttimah, wihwā ñi jumat jíib, ñi maáta jwí míc wáacat muená í waadát túutcan níit. Biíh láa ded yeebdih mao yohna, 'Dios á náahat pah chājna caá wā chājap', á niij jenah joibipna yuh caá.

3 Wā ípdih, weemdihbut í jéihcat jíib páant í chājbipna caá.

4 Pánihna, yeebdih yeejép á yapachah enna, 'Páant á yapat pínahdih Jesús jwíitdih á naáwáp jí', ñi niij náhnibipna caá. Caandih ñi náhniat pínah niijná, bue yeebdih wā naóhna caá", Jesús jwíitdih á niijíp jí.

Túini Espiritu ded pah á teo wáacat pínah

"Weemdih ñi jwíih pej jum láa weémboó ñijeéh jumna, butéh wā bohéatdih yeebdih wā naóh jwahcap jí.

5 Obohjeéhtih, bue weemdih wah deyani pebhboó wā jwáub béjat pínah bahniéh á jwdhuchah, yeebdih páant wā naóhna caá. Obohjeéhtih, '¿Dee tígaá ma bejbi?' weemdih ñi niij wáubh joicán caá.

6 Wā púuh laab béjat pínahdih yeebdih wā naáwáchah, búdí ñi jíghahna caá.

7 Obohjeéhtih, tabit ñi jíghacat pínah niijná, yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Wā púuh laab béjat túttimah, yeebdih teo wáacni pínah, Túini Espíritudih wā wahachah, chah ñi táí jumbipna caá. Wā púuh laab béjcah, yeebdih teo wáacni pínahboó áta jóóhcan tagaá.

8 Wā wahachah, caán dei jwiná, nin baácdih moón í yéejatdih queétdih á jéihyabipna caá. Ded pah túi chājat pínahdihbut á jéihyabipna caá. Yéej chājnitdih í yéejat jíib Dios á peéh chājat pínahdihbut caán á jéihyabipna caá.

* 15:20 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 13.16 * 15:25 Sal 35.19; 69.4

9 Caán Túini Espiritu cãacwãdih nin pah ã niŷ jéhiyabipna caá: 'Jesucristodih ma jepahcat caá ma yéejat', ã niŷbípnã caá.

10 Wã íp pebhboó wã jwáub bejat túttimah, cãacwã weemdih í jwáub encah, Teo Wãacni jwãh queédih ã bohébiptna caá, ded pah í táí jumat pínahdih í jéhiyat pínah niŷná.

11 Nin baácđih moón í maáh nemépdih Dios ã peéh chãjat pínahdih Túini Espiritu ã jéhiyabipna caá.

12 "Búdí caá yeebdih wã naáwát pínah ã jwdhdur. Obohjeéhtih, bũũ caandih wã naáwáchah, ñita beh joicán tagaá.

13 Páant wã naóhcãh yãhna, Túini Espirituboó yeebdih ã jéhiyabipna caá. Caán ã jenah joyátjeh ã naóhcãn niŷt. Obohjeéhtih, wã íp caandih ã naáwát túttimah, yeebdih yoobópdih ã naóh beedábipna caá. Túttimah ded pah ã yapat pínahdihbũt ã bohébiptna caá.

14 Pánihna, ded pah wã jumãtdih ã naáwáchah joinít, yeebboó weemdih búdí ñi wéibipna caá.

15 Wã íp ã jéhiyat pah, weembút wã jéihna caá. Páant tigaá 'Túini Espiritu ded pah wã jumãtdih ã jéhiyabipna caá', yeebdih wã niŷ naáwãp be.

16 "Bahnibitjeh weemdih ñi en jwãhbiptna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdih ñi jwáub enbiptna caá, páant muntih", Jesús jwiútdih ã niŷíp jĩ.

Bũũ jġgãhniť, túttimah wéiniť jwĩ jumat pínah

17 Páant ã niŷíchãh joinít, jwiúť biquína nin pah jwĩ míc niŷ úbh joyóp jĩ:

–'Bahnibitjeh weemdih ñi en jwãhbiptna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdih ñi jwáub enbiptna caá, páant muntih', niŷiná, ¿ded pah niŷ tigaá páant ã niŷ? 'Wã íp pebhboó wã jwáub púuh laab bébiptna caá', niŷiná, ¿ded pah ã chãjat pínahdih niŷ naóh tigaá jwiútdih páant ã niŷ?

18 'Bahnibitjeh', 'maátcanjeh', niŷiná, ¿ded pah niŷ tigaá ã chãj? Obohjeéhtih, jwĩ beh joicán caá, jwĩ míc niŷíp jĩ.

19 Páant niŷniť, caandih jwĩ úbh joíhatdih jéihna, Jesús nin pah jwiútdih ã niŷ naáwãp jĩ:

–'Bahnibitjeh weemdih ñi en jwãhbiptna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdih ñi jwáub enbiptna caá páant muntih', ¿wã niŷátđih beh joicán, úbh joíh niť ñi chãjap?

20 Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Wã wunãt pínah bahnibitjeh ã jwdhna caá. Pánihna, wã wunãchãh enna, búdí ñi jũbípnã caá. Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitboó búdí í wéibipna caá. Yeebboó búdí jġgãhniťji, túttimahbitjeh ñi jwáub wéibipna caá.

21 Nin pah ã jumna caá: Yad wili mi weép jáana, yeejép mi yapat pínah ã jumãchãh, búdí mi jġgãhna caá. Pánih jġgãhna yãhna, mi weép jumat túttimah, caántđih ã túbatjidiť náhnican, wébit ã cãc jumãchãh enniť, búdí mi wéina caá.

22 Páant mi jumat pah tigaá bũũ yeeb ñi jġgãhbiptna caá. Túttimah, yeebdih wã jwáub encah, yeebút búdí ñi jwáub wéibipna caá. Páant ñi weñechãh, det yeebdih í jéih jwáub jġgãhãcãn niť.

23 "Weemdih ñi jwáub enni yeó jáãpdih túi beh joinít jumna, weemdih ñi úbh joicán niť. Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Wĩihwã jumna, wã wépatjĩh ñi úbũchãh, wã íp yeebdih ã jepahbiptna caá.

24 Jätih wā ípdih páant ñi uúbh jwuhcap jī. Obohjeéhtih, yeebdíh wā wun wāhat túttimah, wíh wā jumna, páant caandíh ñi uúbá. Páant ñi uúbáchah, ñi uúbát dih ā wāh bípna caá, bádí ñi weñat pínah niijná.*

Jesús yéejatdih yap yohni ā jummat

25 “Jätih wā jenah joiní naáwátjīh jeh yeebdíh wā bohénachah, ñi túi beh joicán beé. Obohjeéhtih, wā boo pud jūúwát túttimah, ded pah jwī íp ā jummatdih túi buocannijeh wā naóhbípna caá.

26 Caán láa wíh wā jumna, wā wēpatjīh yeebjéh wā ípdih ñi uúbh bípna caá. Weémboó ñíh pínahdih wā jwúub uúbh wūhcan níit.

27 Pánihna, wā íp pebhmant jūóhni wā jumuchah ‘Yoobópdih tigaá’, níj jenah joinít, weemdíh ñi oyochah ennit, wā ípboó yeebdíhbut ā oibípna caá. Páant ā oyatdih jéihnit, yeebjéh caandíh ñi uúbh bípna caá.

28 Weém wā íp bíicdih jumni jī nin baácboó wā jūúwáp jī. Pánihna, buu nin baácboó jum jwuhni wā íp pebhboó wā jwúub púuh laab béjbípna caá”, Jesús jwíitdih ā niijíp jī.

29 Páant ā niijíchah joinít, jwíit caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Buu bácah ma jenah joiní naáwátjīh jeh bohécan, buocannijeh jwíitdih ma naóhna caá.

30 Pánihna, meém jéih beedáni ma jummatdih buu jwuhna jwī jéihna caá. Ded meemdíh bohéni pínah ā wihcan caá. Páant tigaá Dios pebhmant jūóhni ma jummatdih jwī túi jéihna caá, jwī niijíp jī.

31 —Buu ‘Yoobópdih Dios pebhmant jūóhni tigaá át jumup’, ¿ñi níj níit buca?

32 Páant niijníj yuhna, buu cheijeh nihát yeeb ñíh muunáboó ñi jwei jwúub bejehchah, weém bíicjeh wā chāóbípna caá. Obohjeéhtih, bíicjeh pohba wā nihcan níit. Weemdíh ñi yoh bejehchah yuhna, wā ípboó wájeeh ā jum bípna caá.

33 Páant wā yapat pínah jätih yeebdíh naóhna caá wā chājap, jīgahcanjeh ñi túi jummat pínah niijná. Nin baácboó ñi jum jwuhuchah, Diosdih náahcannit yeebdíh yeejép ī chāj bípna caá. Obohjeéhtih, nin baác d ih moón ī yéj chājatdih yap yohni wā jummatdih jéihnit, bádí ñi weñeé, jwíitdih ā niijíp jī.*

17

Jesús āih pínahdih Diosdih ā uúbát

1 Páant níj péanit, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ā níj uúbáp jī: “Paá, buu ma niijátjī pah tih weemdíh ī mawat pínah ā jainá caá. Pánihna, weém ma wúuh wā jummatdih cáacwādih ma jéihyanaá, weemdíh ī weñat pínah niijná. Páant ma chājachah, weem jwúh meemdíhbut queétdih wā weñat túutbípna caá.

2 Nihat cáacwā ī maáh weemdíh ma waadánap be. Pánih maáh jumna, det weemdíh ma wāh nitdih majeéh wā jummat túutbípna caá.

3 Det meém Dios bíicjeh jumnidih jéihna, weém ma wahnidihbut jéihna, japboó jwíjééh bíicdih páantjeh ī túi jum bípna caá.

4 “Nin baácboó jum jwuhna, ma chājat tútatjídih wā chāj péanap be. Pánih chājna, ded pah ma jummatdih cáacwādih wā túi jéihyanap be, meemdíh ī weñat pínah niijná.

* 16:24 Mt 7.7-11; Stg 1.5-6 * 16:33 Ro 8.37; 2Co 2.14; Ap 3.21; 5.5

⁵ Pánihna, nin baácđih jwí chājat pínah jātih, majeéh bíćđih jum jwuhna, bíć yoobó jwípí wutat pah muntih, weemđih ma jwúub maáh waadánaá.

Jesús ā bohénitih pínahđih jwuh Diosđih ā uúbát

⁶ “Paá, nit wíihwāđih jwuh wā uúbhna caá. Nit weemđih ma wāhñit nin baácboó yeejépwā cáđih ī jumuchah yuhna, queéđih ded pah ma jumatđih wā jéihyanap be. Queét míihwāđih weemđih ma wāhuchah, queét ma wutat pah ī chājna beé.

⁷⁻⁸ Weemđih ma naáwátjidiđ queéđih wā bohénachah, ī tái wēi joyóp be. Páñih wēi joinit, ma pebhmant jūóhni wā jumatđih, ma wāhni wā jumatđihbut ī tái jéihna caá. Páñih jéihnit, ‘Nihat jwíitđih ā bohéátjidiđ, nihat ā chāj júutatjidiđbut Dios át wutup taga’, ī níj jéihna caá.

⁹ “Paá, nit wā bohénitih pínahđihjeh uúbhna caá wā chājar. Bitáñ pínahđih uúbhna wā chāj jwuhcan caá. Nit weemđih ma wāhñit míihwā caá ī jumup. Īih pínahđih meemđih uúbhna caá wā chājar.

¹⁰ Nit wíihwā nihat míihwā mun tígáá. Páñihna, míihwāboó wíihwā mun tígáá. Weemđih jepahna, ī túnt nuumúchah ennit, bitabut weemđih ī wēina caá.

¹¹ “Buu nin baácboó wā chācán níit. Ma pebhna jwúub bejat túnt caá wā chājar. Páant ma pebhna wā jwúub bejehchah yuhna, nit weemđih ma wāhñit nin baácboó ī chāóbipna caá. Paá, meém táini jumna, nit weemđih ma wāhñitđih ma wēpatjñh, weemđih ma wāhni wēpat bíćđih, ma tái en dawaá. Páant ma tái en dawáchah, jwíit tái bíćđih jwí jumap pah muntih nitbut tái bíćđih ī jumbipna caá.

¹² Ījeéh jum jwuhna, ma wēpatjñh nitđih wā tái en dawáp be, bíćboó ā buacát pínah níijná. Obohjeéťh, ma naáwátđih ī daacátji pahjeh tih, bíć báčah iiguípna ā bejbipna caá.*

¹³ “Buu ma pebhboó bejat túnt caá wā chājar. Nin baácboó jum jwuhna, Īih pínahđih páant wā níj uúbéř be, caandíh joinit, weém bíćđih búdi ī weñat pínah níijná.

¹⁴ Ded pah ma jumatđih nitđih wáát naáwáp be. Weém yeejéř wā chājcat pah nit wíihwāboó yeejéř chājñitji ī túnt nuumúř be. Páant ī túnt nuumúchah ennit, bita túnt nuumcáñnitboó queéđih ī iiná caá.

¹⁵ ‘Nin baácđih jumñit wíihwāđih ma ub bejeé’, wā níj uúbhcan caá. Obohjeéťh, ‘nin baácđih ī jum jwuhuchah, ma tái en dawaá, Neméř queéđih ā yejecat pínah níijná’, wā níj uúbhna caá.

¹⁶ Weém nin baácđih moón yeejéř ī jenah joyát pah wā jenah joicán caá. Páñihna, weemđih jepahñit jumna, nin baácđih moón ī jenah joyát pah queéťbut ī jenah joicán caá.

¹⁷ Ma naáwát yoobópdih ā jumuchah, caandíh nit wíihwāđih ma tái bohénaá, meemđih chah ī jepahat pínah níijná.

¹⁸ Nin baácboó weemđih ma wahat pahjeh muntih, weembát nit wíihwāđihbut wā wahna caá, ded pah jwí jumatđih queét jwuh bitadiđ ī bohéat pínah níijná.

¹⁹ Cāacwāđih wā wun wāhbiřna caá, míihwā jumna, ma weñat pínahđihjeh ī chājat pínah níijná.

Jesús nihat āihwā pínahđihbut ā uúbát

* 17:12 Sal 41.9; Jn 13.18

20-21 “ ‘Nit wíh wādhijeh ma teo wáacá’, wā niŷ uúbhcan caá. Bue queétboó bitadih wíh doonádih í bohénachah joinít, weemdíh jepahnitdihbut ma teo wáacat pínahdih wā uúbhna caá, nihát wíh wā bícdih í jumat pínah niijná. Weém majeéh jwiít chénewā jumna yahna, bícjeh caá. Pánihna, jwiít bícjeh jwí jumat pah queétbut jwíjeéh táí bícdih í jumna naáh, ma wahni wā jumatdih nihát cáacwā ‘Yoobópdih tigaá’, í niŷ jéhyat pínah niijná.

22 Weemdíh ma wāhni wēpatdih wíh wādhijehbut wāát wūhup be, bícdih jwiít jwí jumat pah, queétbut táí bícdih í jumat pínah niijná.

23 Weém queét bícdih wā jumachah, meembát weém bícdih ma jumna caá. Páant bícdih jwí jumachah, wíh wā yoobópdih bícwā pahjeh í jumbipna caá. Páant bícwā pah í jumachah enna, ma wahni wā jumatdih cáacwā í jéihbipna caá. Pánihna, weemdíh ma oyat pah muntih, queétdihbut bíc yoobó ma oyatdih í táí jéihbipna caá.

24 “Paá, nin baácdih jwí chājat pínah jātih weemdíh búdí oina, ma wēpat weemdíh wāhnit, bíc yoobó maáta jwí jumup jī. Pánihna, wíh wā jwí pebhboó wājeéh í jumat pínahdih queétdih wā náah yacna caá, weemdíh maáh ma jwúub waadáatdih í enat pínah niijná.

25 Paá, meém táini yoobát chājni, nin baácdih moón yeejépwā meemdíh í jéihcāh yahna, weémboó meemdíh wā táí jéihna caá. Ma wahni wā jumatdih nit wíh wā í táí jéihna caá.

26 Ded pah meém ma jumatdih queétdih wā jéihyanap be. Túttimehbut, páantjeh wā jéihyabipna caá, weemdíh ma oyat pahjeh muntih queétdihbut ma oyatdih í jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, queétdijehbut í míc oyochah, jjeéh bícdih wā jumbipna caá”, Diosdih ā niijp jī.

18

*Jesúsdiñ eníhcanit caandíh í tewat
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)*

1 Páant niŷ uúbh péanit, Jesús jwiít ā bohénitdih numah bac bejnit, Cedrón wāt jumni mujdih chúuh bej, Olivo pácāhi jumni jeená jwí juibínap jī.

2 Dawá láa caán pácāhi jumupna Jesúsjiñ jwípi míc wáacap jī. Pánihna, Judas Jesúsdiñ eníhcanitdih duó wáini pínah caanná jwí bejat pínahdih āt jéihyep tajī.

3 Pánih jéihna, Jesúsdiñ jéutat tét niijná, Romano soldadowādh, Dioih muúdh wapnitdihbut āt duó wái jūúwup tajī. Queétdih sacerdotewā maáta, fariseowā maátabut it wahap tajī. Pánih jūóhna, íh jiiát yuyú déejih jiiñit, ítah tóopna, íbat naaná, máa quíitnajiñ man jumnit, í juyap jī.

4 Pánihna, jwí jumupdih í toáh jūúwúchah ennit, yeejépwā yapat pínahdih jéihna, Jesúsboó queétdih jwāáh bejnit, nin pah ā niŷ uúbh joyóp jī:

—¿Déhedih bid jūóh tigaá ñi chāj? ā niijp jī.

5 —Jesús Nazaret tútchidih bóodih bid jūóhna caá jwí chājav, queét í niŷ jepahap jī.

—Caan tigaá weém, Jesús ā niijp jī.

Queétdih duó wáini, Judas, queét cátrina ā jumup jī.

6 “Caan tigaá weém”, Jesús ā niŷ jepahachah joinít, caandíh tewedih jūóhnitji táahjiñ í chéi jwúub bej buugúp jī.

7 Páant í buugúchah ennit, queétdih Jesús nin pah ā jwúub niŷ uúbh joyóp jī:

—¿Déhedih bid tigaá ñi chāj? ā niijp jī.

—Jesús Nazaret tútchidih bóodih bidna caá jwí chājav, queét í jwúub niŷ jepahap jī.

8 —“Caan tígaá weém’, yeedb́h wáát níj jepahap be. Pánihna, weemd́h teona, nit wájeéh jamnitdih ní teoca bojoó, Jesús queétdih á níjíp j́i.

9 “Míihwá weemd́h ma wáhnitdih bíic cáacdih wá buudát túutcap be”, Diosdih á níj úbátji pah bíic yoobó á yapat pínah níjná, “Nítidih ní teoca bojoó”, á níjíp j́i.

10 Simón Pedro áih íbat naad́h jwáat wáinit, sacerdotewá í maáhdih teo wáhni Malco wút jamńih jéhyepmant bóo moli chóodih á bóod yohop j́i.

11 Páant á bóod yohochah ennit, Jesús Pedrodih nin pah á níjíp j́i:

—Míih íbat naad́h ma jwúb yacaá. Wá íp ded pah weemd́h á náah yacat pah bíic yoobó yeejép wá yapbipna caá, á níjíp j́i.*

Sacerdotewá í maáh pebhna Jesúsdi h úb bejat

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Páant á níj péanachah, soldadowá, í maáhj́ih, jwiít judíowá jwí maátabut Jesúsdi h teonit, caand́h í chéwep j́i.

13 Chéo péanit, Anás pebhna í úb bejep j́i. Anás Caifás jóon wut j́i. Caifásboó caán jópchidih sacerdotewá í maáh á jamup j́i.

14 “Nihat jwiít judíowá jwí túi jumat pínahdih bíic cáac á wun wáhuchah á táibipna caá”, níj naóhni j́i Caifás á jamup j́i.*

Pedro á yeeat

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Weém, Simón Pedroj́ih Jesúsdi h ywúpbit jwí en péenachah, Anáih munná Jesúsdi h úb jwibínap j́i. Pánihna, weémboó sacerdotewá í maáh á jéihni jamna, Jesús táttimah maáih muú wáiyhat júduna weembút wá waad béjep j́i.

16 Obohjeéhtih, weém wá waadáchah, Pedroboó wáiyhat júduna waadápma h jeh á chawáp j́i. Pánihna, jwúb bac jwóhni t, waadátboó wapnihdih Pedrodih wá waadát túutap j́i. Páant mi waadát túutuchah joinít, weém Pedrodih wá numah waad béjep j́i.

17 Páant wá numah waad béjehah ennit, caánt wapnihboó Pedrodih nin pah mi níj úbh joyóp j́i:

—¿Meembút Jesús á pej jamni nihcan níit? mi níjíp j́i.

—Nihcan caá weém, Pedro á níj jepahap yah j́i.

18 Caan chéi tubit pohba á cubahuchah, caanj́ih moón teo wáhni t taa cáonit, í méé cháudap j́i. Pánihna, jwiítbut Pedroj́ih íjeéh jwí méé cháudap j́i.

Sacerdotewá í maáh Jesúsdi h á úbh joyát

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Páant jwí méé cháudat pónih, sacerdotewá í maáh á jóon Anásboó Jesúsdi h át úbh joyóp wut j́i. Jwiít á bohénitdih, ded pah á bohéatjidihbut át úbh joyóp wut j́i.

20 Páant á úbh joyóchah, Jesús caand́h nin pah át níj jepahap wut j́i:

—Weém nihat í joyóchah, jweéchanjeh wápi bohénap j́i. Jwiít judíowá jwí míic wáacat muud́h, Dioih muud́hbut wápi bohénap j́i.

21 Páant wá bohénachah yuhna, ¿dépanihna weemd́h páant ma níj úbh joyó? Ma jéihlna, weemd́h joinítjidih ma úbh joyoó. Queé tboó meemd́h yooópdi h í naóhbi pna caá, át níjíp wut j́i.

22 —Sacerdotewá í maáhdih páant ma níjca bojoó, níjnit, caan pébh níhni soldado téihyaj́ih Jesúsí h páo tíbdih át mawap wut j́i.

* 18:11 Mt 26.39; Mr 14.36; Lc 22.42 * 18:14 Jn 11.49-50

23 —Ded pah yeejép wā niijátjidih weemdíh ñi naáwá. ¿Yoobópdih yeebdíh wā naáwáchah yuhna, dépanih tigaá weemdíh ma mao? Jesús soldadodih át niijíp wut jĩ.

24 Pánih uúbh joí péanit, Anásboó Jesúsdi h páantjeh ĩ chéonijidih ā jii Caifás, sacerdotewā ĩ maáh yoobát pebhna át wahap wut jĩ.

Pedro ā jwúub yeeat

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Jesúsdi h páant ā uúbh joyát pónih, jwiít Simón Pedrojĩh páantjeh tuu cáut pebh jwĩ mée chúudup jĩ. Páant jwĩ mée chúuduchah ennit, caanjĩh moon jwéh Pedrodih nin pah ĩ niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Meembát Jesús ā pej jumni nihcan niít? ĩ niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro ā jwúub niij jepahap yah jĩ.

26 Páant ā niiját túttimah, sacerdotewā ĩ maáhdih teo wáhni, Pedro moli chóodih ā bóod yohniji ā dée jwéh Pedrodih nin pah ā niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Pácahi jumupdih meemdíh nihcannit beé Jesús bíicdih wā enep? ā niijíp jĩ.

27 —Weém ájeéh wihcan beé, Pedro ā niij jepahap yah jĩ. Páant ā niijíchahjeh, mujbai āi ewep jĩ.

Pilato jwéh Jesúsdi h ā uúbh joyát

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-50)

28 Baáb jéenechah, Caifáih muumánt Jesúsdi h ub bac bejnit, caán tútchidih moón ĩ maáh Pilato wut jumni h muuná caandíh ĩ ub bejep jĩ. Pánih ub bejna yuhna, queétjeh áih muuná waadcán, soldadowádh Jesúsdi h ub waad béjat tútup jĩ. Pilato judío nihcah, áih muuná waadnit, jwĩ wutatdih yap yohna, Pascua jeémátidih ĩta jéih jeémpan tagaá.

29 Páant ĩ waadcáh ennit, Pilato jēcdih bac juí ñahnit, queétidih nin pah ā niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Dedé jib tigaá nindih ñi naóh yac? ā niijíp jĩ.

30 —Caán yeejép nihcah, meemdíh jwíta ub jūóhcan tagaá, ĩ niij jepahap jĩ.

31 —Caandíh ub bejnit, ñi wutat pah yeebjéh ñi peéh chájáá, Pilato queétidih ā niij jepahap jĩ.

—Obohjeéhtih, yeéb Romano maátaboó jwiít judiowádh cācwādh ñi mao yohat tútup jĩ, ĩ niijíp jĩ. Páant niijná, Jesúsdi h ĩ mawat tútatdih niijná ĩ chájap jĩ.

32 Páant ĩ mawat tútuchah, Jesús cruzboó ā wunat pínahdih, játih ā naáwátji bíic yoobó ĩ chájat tútup jĩ.*

33 Páant ĩ niiját túttimah, Pilatoboó jwúub waad béjnit, Jesúsdi h át bid bojop wut jĩ. Pánih bid bojnit, caandíh nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judiowá ĩ maáh niít? át niijíp wut jĩ.

34 —¿Meemjéh uúbh joí en niít ma chájap? ¿Bita ĩ naáwáchah joinji niít, páant ma niij uúbh joyóp? Pilatodih Jesús át niijíp wut jĩ.

35 —Páant, weém judío nihcan caá. Ma déewā, ñih sacerdotewā maátabut meemdíh ĩ wahap be. ¿Dedédih tibeé yeejép ma cháj, páant ĩ peéh chájihichah? Jesúsdi h át niij uúbh joyóp wut jĩ.

36 —Weém nin baácdih teo ĩ maáh nihcan caá. Páant wā jumuchah nihna, wā bohénit weemdíh ĩta teo wáac tagaá, jwĩ déewā ĩ teocat pínah niijná.

* 18:32 Jn 3.14; 12.32

Obohjeéhtih, wā maáh jumat nin baácboó nihcan caá, Jesús Pilatodih át niij jepahap wat jī.

³⁷—Pánihna, ¿meém maáh niit? páant niijná, Pilato át niijp wat jī.

—Ma niiját pah maáh tigaá wā jumap. Cáacwā ī maáh jumat túut, queétdih yoobópdih naáwát túut niijná, nin baácboó wā jūúwáp jī. Pánihna, ded yoobópdih chājīhni, weemdíh ā táí jepahna caá, Jesús át niijp wat jī.

³⁸—¿Dedé tigaá yoobópdih jumat? Pilato át niijp wat jī.

Judíowā Jesúsdih ī mao yohat túutat
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Páant niij péa, Pilato jwúub bac jūóhnit, queét pái ñuhnit judíowādih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Ñi mawat túutni Jesúsdih dedé peéh mawat wihcan caá.

³⁹Jópchi jumat pah, Pascua yeó jáapdih biic nemat mēúboó jummidih wāpī baca wūhna caá. Pánihna, ¿ñi maáh ñi niijnídih yeebdíh wā baca wāh jíih? Pilato jwī maátadih ā niij úubh joyóp jī.

⁴⁰—Nihcan caá. Caandíh ma bacaca bojóó. Barrabásboodíh jwiútdih ma baca wūhúú, Pilatodih jwī déewā ī niij ñaac jepahap jī. Barrabásboó Romano maátadih yohíhnitjeéh ā jumap jī.

19

¹Páant ī niij ñaac jepahachah joinít, Pilato Jesúsdih soldadowādih át puñat túutap wat jī.

²Páant ī puñat túttimah, queét óot tópdih péeb waoni júdu chājnit, Jesúsíh wao dáhdih ít yacap tajī. Pánih yac péanit, maátaíh yégueh pah jígohni caandíh yacnit, nin pah ít niij deoh naáwáp wat jī:

³—Ma táí jumúú, judíowā ī maáh, niij deoh naóhnit, Jesúsdih ī dawát yoobó pūina ít chājap wat jī.

⁴Páant ī puñat túttimah, Pilato jwúub bac jūóhnit, caanjīh pái ñuhnit jwī déewādih nin pah ā jwúub niij naáwáp jī:

—Ñi joyoó. Nindih dedé peéh mawat wihcan caá. Páant ā wihcatdih ñi jéihyat pínah niijná, wā jwúub ab bac jūóhna caá, ā niijp jī.

⁵Páant ā niij péanachahjeh, Jesús óot júdu duoní, maátaíh yégueh pah jígohni ī yacniji múú díitmant ā bac jūúwáp jī. Páant ā bac jūúwáchah, Pilato queétdih nin pah ā niijp jī:

—Ñi eneé. Nin caá, ā niijp jī.

⁶Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Dioíh mēudíh warnitbat Jesúsdih ennit, bádí ī jūih ñaacáp jī.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat túutú! ¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat túutú! ī niijp jī.

Páant ī niij ñaacáchah joinít, Pilato nin pah queétdih ā jwúub niijp jī:

—Caandíh peéh mawat wihcah yuhna, ñi mawíhna, yeebjéh ab bejnit péoh dodhnit, ñi mawaá, ā niijp jī.

⁷Páant ā niijíchah joinít, jwī maáta nin pah ī jwúub niijp jī:

—‘**Weém Dios wūúh caá wā jumap**’, caanjéh ā niijp be. Páant ā niijátji jíib jwī nuowā ī wutatji pah caandíh mao yohat caá náahap, queét Pilatodih ī niijp jī.

⁸Páant ī niijíchah joinít, Pilatoboó chah ā joí wáhi bejap jī.

⁹Pánih joí wáhi bejna, Jesúsdih jwúub namah waad béjnit, caandíh nin pah át jwúub niij úubh joyóp wat jī:

—¿Dedjñh bóo tiguaá meém? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah yuhna, Jesús caandíh át jepahcap wut jĩ.

10 Páant ã jepahcah, Pilato nin pah át jwáub níj uábh joyóp wut jĩ, páant mantih:

—¿Weemdíh ma jepahíhcan niít? Weémboó meemdíh wã jéih bacana caá. Cruzboobát wã jéih péoh dodh mawat táutna caá. ¿Caandíh ma jéihcan niít? Jesúsdiñ át niijíp wut jĩ.

11 —**Dios meemdíh pánih wēpatdih ã wāhcah, weemdíh ded pah mata jéih chājat táutcan tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboó meém chah yéejni ã jumna caá,** Jesús Pilatodih át niijíp wut jĩ.

12 Páant ã niijíchah joinít, Pilato caandíh átiñ bacaihip wut yuh jĩ. Páñih bacaihna, jwáub bac jüóhñit, queét jwí maátadiñ ã bacaihat déejidiñ ã wēp naáwáp yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã naáwáchah, jwí déewáboó chah íjñit, búdí ï jwáub níj jüñh ñaacáp jĩ.

—**‘Weém maáh caá’**, niijná, Jesús jwí maáh Césardiñ eníhcanni caá. Páñihna, caandíh bacana, meembát Césardiñ yap yohñi mata jum tagaá, Pilatodih ï niijíp jĩ.

13 Páant ï niijíchah joinít, Jesúsdiñ jwáub bac jüúwát táutnit, caandíh ded pah ã chājat pínahdih naáwát táut niijná, peéh chājat pínahdih naóhñit ípñ chāudupboó Pilato ã yoób juí chāudup jĩ. Pilato ã chāudupboó jee dáñna ï jwejni coah ã jumap jĩ. Caan cóah jwiít judíowá jwíñh wéheatjñh Gabatá ã wát jumap jĩ.

14 Caán yeó jáapdiñ Pascua jeémát yeó jáap jätih jwí múic ámohat yeó jáap, yeó téih púh laáb juní ã jumap jĩ.

Páñih juí chāudnit,

—Nin caá ñi maáh, Pilato caanjñh páñit jwí déewáñih ã niijíp jĩ.

15 —¡Á wun dáñwa naáh! ¡Á wun dáñwa naáh! ¡Ub bejñit, cruzboó péoh dodhñit, caandíh ñi mao yohoó! ï níj ñaacáp jĩ.

—¿Ñi maáh ã jumuchah yuhna, caandíh cruzboó péoh dodhñit, mao yohat táut niít ñi chājap? Pilato queétdih ã níj jepahap jĩ.

—Roma tátdidih bóo César jwí maáh yoobát caá. Biñh maáh jwiútdih ã wihcan caá, sacerdotewá ï maáta ï níj jepahap jĩ.

16 Páant ï niiját táttimah, queét ï weñat pínah niijná, Jesúsdiñ cruzboó mao yohat táutna, Pilato áñih soldadowáñih ã ub bejat táutap jĩ. Páñihna, queét soldadowá Pilatoñ muamánt Jesúsdiñ ï ub bac jüúwáp jĩ.

Jesúsdiñ cruzboó péoh dodhñit, ï mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Páñih ub bac jüóhñit, Jesússeh áñih cruzdih ã bewechah, Waó Iidíp wát jumni jeejina caandíh ï ub bejep jĩ. Jwíñh wéheatjñh caán jeé Gólgota ã wát jumap jĩ.

18 Páñihna, bita chénewáñihbut caán bíicdih ï mao yohat táut niijná, ájeéh ï ub bejep jĩ. Páñih ub bejna, caanná juibíñit, queét bíic peíhcannit ï beoniji cruznadiñ soldadowá ï nah péoh jwejep jĩ. Bíicdih Jesús ã jéihyepmant bóo buwámant péoh jwej, bíihdih ã wáyámant bóo buwámant ï péoh jwejep jĩ. Páñihna, ï tac yoób Jesúsdiñ ï péoh jwejep jĩ.

19 Páñih péoh jwej péanit, Pilato ã daacát táutni naadíh Jesúsñh waó chahmant ï nah péoh búudhdup jĩ. Nin pah át níj daacát táutap tají: “NIN JESÚS NAZARET TÚTCHIDIH BÓO JUDÍOWÁ ï MAÁH CAÁ”, át níj daacát táutap tají.

20 Caán naadh páant ã niŷ daacát túatna, jwíh wéheatjĭh, Roma tútchidih moónih wéheatjĭh, Grecia baácdih moónih wéheatjĭhbut páant át niŷ daacát túatp tajĭ. Pánih nah péoh péanit, queét biíc peihcannitdih ĩ yoób pad dodhdop jĭ, buca. Queétdih cruzboó ĩ péoh dodh mawapboó tútchi jwéejdih ã jumap jĭ. Dawá jwĭ déwā queétdih ĩ mawachah enat túat niŷná, jwĭjeéh ĩ pée bejep jĭ. Pánihna, caanna jwĭbĭnit, Pilato ã daacát túatjidih dawá jwĭ enep jĭ.

21 Páant ã niŷ daacát túatjidih dawá jwĭ enechah íjnit, Pilato pehbboó jwáub bejnit, sacerdotewā ĩ maáta nin pah caandĭh ĩt niŷ wutap wut yah jĭ:

—Nin judíowā ĩ maáh caá', ma niŷ daacát túatca bojoó. Caánboó jwĭ maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, nin pah ma jwáub niŷ daacát túatú: **“Judíowā ĩ maáh caá weém”**, ã niŷjĭp be', ma niŷ daacát túatú, ĩt niŷjĭp wut yah jĭ.

22 —Wā jwĭh daacát túat pahjeh ã jumá naáh, Pilato queétdih át niŷ jepahap wut jĭ.

23 Jesúsdih ĩ péoh dodhdát túttimah, chénena míc soldadowā Jesúh yéguehnajidih ĩ jumát yoobó ĩ ubap jĭ. Áih jih bóo chóo, waica naáh chóo ã jumap jĭ.

24 Caán chóo, pánihi ã jumachah, nin pah queét mícjeh ĩ niŷjĭp jĭ:

—Nin yégueh chóodih jwĭ yeo wáica boj jĭh. Ded nin chóodih ubni pínahdih jéihyat túat niŷná, jwĭ yoh tíoh jwuh jĭh, ĩ míc niŷjĭp jĭ. Páant niŷnĭt, ĩh tíhwat naajĭh ĩ yoh tíhwap jĭ.

Pánih tíohna, Díos naáwátdih naóh yapani ã daacátji pahjeh ã yapat pínah niŷná, queét páant ĩ chājap jĭ. “Wĭh yégueh chóodih queét ĩ jumát yoobó ĩ ubbĭpna caá. Pánihna, wĭh yéguehdih ubni pínahdih jéihĭhna, tíhwat naajĭh ĩ yoh tíohbĭpna caá”, át niŷ daacáp tajĭ.*

25 Páant ĩ chājachah, Jesúh cruz pehbbit chénena míc yaádh biícđih weém wā en ñuhap jĭ. Jesú ĩn, ã cheh, biĭh wili María Cleofas áa, biĭh wili María Mágdala tútchidih bóli jwĭ en ñuhap jĭ.

26 Pánihna, ã ĩn biícđih weém báđi ã oinibut ã pebh wā en ñuhuchah ennit, ã ĩndih Jesúsin pah ã niŷjĭp jĭ:

—**Naá, can wā bohénijiboó meemdĭh ma wūh pah ã jambĭpna caá**, ã niŷjĭp jĭ.

27 Páant niŷ péanit, weemdĭh jwuh nin pah ã niŷjĭp jĭ:

—**Buu cant ma ĩn pah mi jambĭpna caá**, ã niŷjĭp jĭ.

Páant ã niŷjĭchah joinit, caán yeó jáapjeh caántdih jwĭh maáboó wā ub waadánap jĭ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Páant ã niŷ péaat túttimah, **“Nihat Díos weemdĭh ã wutnidih wā chāj péanap be”**, niŷ jéihna, Díos naáwátdih naóh yapanit ĩ daacátji pahjeh ã yapat pínah niŷná, Jesúsin pah ã niŷjĭp jĭ:

—**Weemdĭh taca joótna caá**, ã niŷjĭp jĭ.*

29 Caanjĭh biĭni jiwá iguĭh mac jumni wáam dahdih ĩ bíbohó jĭ. Pánihna, biíc soldado hisopo wūt jumni máa doóbdih ubnit, páab chuí déedih chéo búadhnit, biĭni macđih ã taj báahanap jĭ. Taj báaha péanit, Jesúh jacna ã nah tewep jĭ, ã wái nomat pínah niŷná.

30 Páant ã chājachah, Jesúsin caandĭh wái nom péanit,

—**Páant bóojeh tigaá**, niŷ, waó yaĭh dĭonit, ã wunah bejep jĭ.

Soldado Jesúh páwádih ã jwãagat

³¹ Caán ã wanni yeó jáapdih, Pascua yeó jáapna jwĩ chooát yeó jáap pínahdih jwĩ ámohat ã jumap jĩ. Jwiít judíowã caán chooát yeó jáapdih cruzboó páantjeh ï ñahatdih jwĩ náahcap jĩ. Pánihna, ñih wáw nahnadih daj mawachah, waícanjeh ï wnat pínah niijná, jwĩ maátaboó Pilatodih ït daj mawat túutap wut jĩ. Páant ï daj mawat túttimah, ñih bácahdih waícanjeh ub deyaat túut ït chãjap tajĩ.

³² Páant ï wutachah joinít, Pilato cruzboó ñahnitdih ñih wáw nahnadih soldadowãdih ãt daj mawat túutap wut jĩ.

³³ Obohjeéhtih, caan pébh ñahnitdih daj mao péa, yap jüóhnit, Jesús jãtìh ã wnatjìdih enna, ãih wáw nahnaboodìh ï daj maocap jĩ.

³⁴ Pánih daj maocan yuhna, biíc soldado ãih ïtah tóopjìh Jesúh páwá pjìmant ã jwãag aabánap jĩ. Páant ã jwãagachah, biíc mantjeh meép mahjìh wid jumni ã chí jüwúp jĩ.

³⁵ Páant ã chí jüwúchah, weemjéh wã enep jĩ. “Weém nin tólihdih páant wã niij daácna, yoobópdi naóhna caá wã chãjap”, wã niij jéihna caá. Pánihna, yeebdiht wã naóh yapana caá, yeebút Jesúsdi ñi táì jenah joyát pínah niijná.

³⁶ Dios naáwátidih naóh yapanit ï naóh daacátji pahjeh tibeé páant ã yapap jĩ. “Áih bácahdih ded iidípdih ï daj maocan niit”, ï niij daacátji pahjeh, Jesúh wáw nahnadih ï daj maocap jĩ.*

³⁷ Dios naáwátidih biíh tólihdih nin pahbut ït niij daacáp tajì: “Queét ï jwãagnijidih ï enbipna caá”, ït niij daacáp tajì.*

Jesúh bácahdih ï yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesús ã wnat túttimah, José Arimatea tútchidih bóo, ãih bácahdih ub deyaat túut niijná, Pilatodih úbúdiht ãt bejep wut jĩ. Páant ã úbúchah joinít, ã yohat pínah niijná, Pilato caandìh ãt ub deyaat túutap wut jĩ. Páant ã ub deyaat túutachah joinít, José cruzboó ñahnit pebhna joinít, Jesúh bácahdih ã ub deyanap jĩ. José jwĩ déewã maátadih úmna, Jesúsdi ã jepahatjìdih ãt naáwíhcap tajì.

³⁹ Nicodemo, Jesúsdi chei jui wéhenijibut,* ãjeéh jüóhnit, mirra wut jumni chej jumni ah, áloe wut jumni chípéh déejìh widnidih ã ub juyúp jĩ, Jesúh bácahdih ï yohat pínah jãtìh ñãnat túut niijná. Caán ã ub jüóhni treinta kilos ãt chodop jĩ.

⁴⁰ Pánihna, queét chénewã Jesúh bácahdih ub deyanit, jwiít judíowã wannitdih jwĩpì yohat pah, ãih bácahdih chej jumniñih ñáinit, yéguehnajìh ï pinip jĩ.

⁴¹ Cruzboó Jesúsdi ï mawap pebh pácahi ã jumap jĩ. Caán pácahi tac yoób cãac ï yohat pínah ï jáap baadni jeé ïit ãt jumap jĩ. Caán ï baadni ïitdih cãac yoh juhca naáh ãt jumap jĩ.

⁴² Pánihna, jwĩ chooát hora toáh jüwúchah, ãih bácahdih ub bejnit, chooát yeó jáap túttimah caandìh táì ámoh péaat túut niijná, caán pehbbit jumni jeé ïitdih yójahnitjeh ï yohop jĩ.

* 19:36 Ex 12.46; Nm 9.12; Sal 34.20; 1Co 5.7

* 19:37 Zac 12.10; Ap 1.7

* 19:39 Jn 3.1-2

20

*Jesús ā boo pud jūwát**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Domingo yeó jáapdih baab bójat pínah jātih, María Mágdala tútchidih bóli, Jesúsdiḥ ī yohopjiboó mit bej jáanap wut jī. Caanná juibínit, caán ítdih ī nemniji jeé júdudih bita ī pútú dodhdatji pah ā jumuchah, mit enep wut jī.

² Pánih ennihji weém, Jesús búdí ā oini, Simón Pedrojīḥ jwī jumapna mi ñáo juyúp jī. Pánih ñáo junít, jwiítidih nin pah mi niij naáwáp jī:

—Jwī Maáih bácahjidih jáantjeh ít ubap tabe. Pánih ub bejnitji ded ī jwúub jwejepjiboó wá jéihcan caá, mi niijp jī.

³ Páant mi niijíchah joinít, jwiítbut Jesúsdiḥ ī yohopjiboó enedih jwī ñáo ñah bejep jī.

⁴ Pánih ñáo ñah bejna, weém Pedrodih ñáo yapnit, ā jātih caán yohopji jeé íitna wá waóh juibínap jī.

⁵ Pánih jātih juibína yuhna, caán ítdih waadcánjeh, péeb jéen enna, Jesúsdiḥ ī pinni chóonajjeh ā lajachah, wá enep jī.

⁶ Páant wá péeb jéen enechahjeh, Simón Pedro pée junít, chāo ñúhcanjeh, caán íitna ā waad béjep jī. Pánih waad béjnit, Jesúsdiḥ bácahjidih ī pinni chóonajjeh ā lajachah, caanbút ā enep jī.

⁷ Jesúsdiḥ wao dáhdih ī pinni chóo chibít yuúp ā lajachah, caandíhbut ā enep jī. Ī pinni chóona áih bácahdih áih wao dáhdihbut ī pinatji pahjeh ā lajap jī.

⁸ Pánihna, waad béjnit, ā en ñúhuchah ennit, weembút wá ñúún waad béjep jī. Pánih ñúún waadnit, Jesúsdiḥ bácah ā wihcah ennit, “Yoobópdiḥ Jesús át jwúub boo pud jéoh tagaá”, weém wá niij jéihyep jī.

⁹ Caán íitboó jwī bejat pínah jātih, Dios naáwátidih naóh yapanit Cristo ā wunat pínahdih, ā jwúub boo pud jūwát pínahdihbut ī daacátjidih jwī táí beh joi jwáhcáp jī.

¹⁰ Pánih en péanit, jwíih muuná jwī jwúub bejep jī.

*María Mágdala tútchidih bólidih Jesús ā jígohat**(Mr 16.9-11)*

¹¹ Jwiítidih mi naáwát túttimah, María Mágdala tútchidih bóli jwī túttimah péeb bejnit, Jesúsdiḥ bácahdih ī yohopji jeé íit jéc jípónih ñúhnnit, mit jūi ñúhup wut jī. Pánih jūi ñúhnajeh, péeb jéennit, caán íitna mit en waadá bojop wut jī.

¹² Pánih en waadána, Dios ā wahnit ángelwá chénewádhih mit enep wut jī. Táí baabni yéguehna duonít, Jesúsdiḥ bácah ā lajapjidih ít chúudap wut jī. Bíic áih waó jumapjimant, biih áih jícha jumapjimant ít chúudap wut jī.

¹³ Páant queétdih mi péeb jéen enechah, queétdiḥ caántdih nin pah ít niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jūí? ít niijp wut jī.

—Wá maáih bácahjidih ub bejnit, ded ī jwúub jwejepjiboó wá jéihcan caá, mit niij jepahap wut jī.

¹⁴ Queétdih páant niijnít, tac púud enna, Jesús caanjīḥ ā ñúhuchah, mit enep wut yuh jī. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, mit beh encap wut jī.

¹⁵ Páant mi beh encah, Jesús caántdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jūí? ¿Déhedih tigaá ma bid? át niijp wut jī.

Páant caandíh beh encanjeh, “Nin pácahidih en daoní nacaá”, mit niij jenah joyóp wut yuh jī. Páant niij jenah joiná,

—¿Meemnit beé jwī maáih bácahjidih ma ub bejep? Ub bejna, ded ma jwúub jwejepjiboó weemdíh ma naáwá, caandíh jwúub ubadih wá bejat pínah niijná, caandíh mit niijíp wat jī.

¹⁶ —**María**, át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joí, tac púud ñuhnit, Hebreo wéheatjīh nin pah mit niijíp wat jī.

—Raboni, niijnít, Jesúsdi h mit pin tewep wat jī. “Raboni”, niijná, “Bohéni”, niijná mit chājap wat jī.

¹⁷ Páant mi pin tewe chah, Jesús caántdih nin pah át niijíp wat jī:

—**Weemdíh ma pin teoca bojoó. Wā íp pebhboó wā púuh laab béj jwuhcan caá. Pin teocanjeh, wā úudwā panihnitdih nin pah niij naáwádih ma bejeé: ‘Jesús nin pah yeebdíh ā niij naáwát túutap be: “Wā íp ñi íp mun tigaá. Caanjéh wíih Dios ñíih Dios mun tigaá. Pánihna, ā pebhboó wā púuh laab béjbipna caá”, ā niij naáwát túutap be’, queétdih ma niijí, Mariadih Jesús át niijíp wat jī.**

¹⁸ Páant ā niijíchah joiníhji jwī pebhna joinít, nin pah mi niijíp jī: “Jwī Maáhdih wá enep be”, niijnít, Jesús caántdih ā naáwát túutatjidi h jwiít dih mi naóh yapanap jī.

Jesús ā bohénitjidi h ā jígohat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Caán domingo yeó jáap cheyeh túo yap aabát túttimah, jwiít Jesús ā bohénitji, jwī maátadi h úumna, jéc di h túi nem beedá bojnit, muú díitna bíic di h jwī chúudap jī. Páant túi nem beedáni ā jumuchah yahna, Jesús jwī cātíh ā jígohop jī. Páni h jígohnit, nin pah ā niijíp jī:

—**¿Ñi jum caá? Dios ā túyat ñijeéh ā jumna naáh, ā niijíp jī.**

²⁰ Páant niij péanit, áih téihyanadi h, áih jítchanadi hbut jwiít di h ā jéutap jī. Páant ā jéutachah enna, jwī Maá h ā jumatdí h jéihnit, búdí jwī weñep jī.

²¹ Páant jwī weñechah, Jesús nin pah jwiít di h ā jwúub niijíp jī:

—**Úmcanjeh, ñi túi jummuú. Wā íp weemdí h ā wahat pah mantih, wíih táini doonádi h ñi naáwát pínah niijná, yeebdí hbut wā wahna caá, ā niijíp jī.**

²² Páant niij péanit, jwiít di h ā póoj jáhanap jī.

—**Buu Táini Espíritudi h ñi ubuú, ñíih caolih díitboó ā jumat pínah niijná.**

²³ Páant ñijeéh jumna, ā wépatjī h det í yéej chājat di h ñi yohochah, yohni ā jumbipna caá. Oboheéhtih, det í yéej chājat di h ñi yohcah, yohca naáh ā jumbipna caá, Jesús jwiít di h ā niijíp jī.*

Jesús ā jwúub jígohochah, Tomás ā enat

²⁴ Jesús jwī cātíh ā wíih jígohni chei, Tomás pohba jwíjeéh ā wihcap jī. Tomás Jesúsdi h jwíjeéh bohéni “Waláhni”, ípí niij wát ejni ā jumap jī.

²⁵ Túttimah, ā jwúub juyúchah, caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Jwiít jwī maá h Jesúsdi h jwī enna beé, jwī niijíp jī.

Páant jwī niijíchah joiná yahna, Tomásboó nin pah ā jípónih niij jepahjehep jī:

—**Weéamboó áih téihyadi h í péhwatji ítnadi h wíih téih tíbjīh teo encan, áih páwádi h í jwáagatji ítdihbut teo encan, ‘Á boo pud júúwát dooná yoobópdih caá’, wá niij jenah joicán níit, jwiít di h ā jáh niijjéhep jī.**

* **20:23** Mt 16.19; 18.18

26 Túttimah bóo domingo yeó jáap caán meúdíhjuh jwí jwáub míic wáac juyúchah, Tomásbut jwíjeéh á jumap jĩ. Pánih míic wáac jainít, nihát jěcnadih jwí jwáub tái nemechah yahna, Jesús jwí cátih á jwáub jíghop jĩ. Pánih jíghonit, nin pah jwiítidih á niijíp jĩ:

—¿Ni jum caá? Dios á táyat ñijeéh á jumá naáh, á niijíp jĩ.

27 Páant niijnít, Tomásboodih nin pah á niijíp jĩ:

—Tomás, wíih téihyadih í péhwatji ítnadih meemjéh ma teo eneeé. Wíih páwádih í jwáagatji ítdihbut ma teo eneeé. Teo ennit, ‘Yoobópdihi tigaá át boo pud júúwáp taga’, ma níj jéihyeé, caandih á niijíp jĩ.

28 —Meémboó wá Maáh, wíih Diosbut caá, Tomás caandih á niijíp jĩ.

29 —Weemdih ennitjeh, ‘Yoobópdihi tigaá át boo pud júúwáp. Pánih boo pud júóhna, Dios á wahni Cristo yoobát caá’, meém ma níj jéihna caá. Obohjeéhtih, bitabó weemdih encan yahna, páant níj jéihnít, búdí í wéibipna caá, Jesús Tomásdih á niijíp jĩ.

Jesúsdihi cáacwá í jéihyat pínah niijná, Juan nin tólihdih á daacát

30 Jwíjeéh jum jahna, dawá láa jwiít cáacwá jwí jéih chájca naáhdih Dios á wépatjĩ Jesús á cháj júutap jĩ. Páant á chájatjidih nin tólihdih wá jéih daác beedácan caá.

31 Pánih daác beedácan yahna, nin tólihdihjuh wá daacáp be, “Yoobópdihi Dios á wahni Jesúsjuh tigaá. Caanjéh tigaá Dios wáúh”, ñi níj jéihyat pínah niijná. Páant níj jéihna, caandih jepahnit, yeéb Diosjeéh páantjeh ñi jumbipna caá.

21

Jesús Tiberias íim jwéejdih siete á bohénitjidih á jwáub jíghat

1 Túttimah, jwiít siete á bohénitjidih Tiberias íim jwéejdih Jesús á jwáub jíghop jĩ. Nin pah á jumap jĩ:

2 Jwiít bíicdih jumnit, Simón Pedro, Tomás “Waláhni”, jwí níj ejni, Natanael Galilea baác Caná tátchidih bóo, jwiít chénewá Zebedeo weh, bita chénewá Jesús á bohénitji, páant moón jwí jumap jĩ.

3 Páant moón jwí jumachah, Simón Pedro jwiítidih nin pah á niijíp jĩ:

—Weém queej júut mawadih bejna caá wá chájap, á niijíp jĩ.

—Jwiítbut majeéh jwí bejmi caá, jwí niijíp jĩ.

Páant níj, dei juibí, jááj chóodih waadnit, íimdih jwí páud bac bejep jĩ. Pánih páud bac bejnit, nihát chei jwí júut mawachah yahna, queejwá í chháuhcap jĩ.*

4 Baáb báahachah, Jesús íim jwéejdih á ñuhachah, jwí enep yah jĩ. Obohjeéhtih, caandih jwí beh encap jĩ.

5 Pánih ñuhna, jwiítidih nin pah á níj ej wáuh joyóp jĩ:

—¿Wá déewáá, queejwádihi ñi bid juicá? á niijíp jĩ.

—Wihcan caá, jwí níj jepahap jĩ.

6 Páant jwí níj jepahachah joinít, nin pah Jesús á jwáub níj ejep jĩ:

—Jéihyepmant bóo búwáboó ñíih ñuodíh ñi yoh báaha en tigaá, á niijíp jĩ.

Páant á niijichah joinít, caán ñuodíh yoh báahana, dawá queejwá í chháuhachah joinít, jwíih ñuodíh jwí wáí ñaha bojop yah jĩ. Obohjeéhtih, tub dawá í jumachah, jááj chóoboó jwí jéih ub yaccap jĩ.*

7 Páant dawá í jumachah, Jesúsdihi jwí jwíih jwááh láa bíic yoobó á yapatjidih náhninit, weémboó, Jesús búdí á oini,

—Jwí Maáh caá, Pedrodih wá niijíp jĩ.

* 21:3 Lc 5.5 * 21:6 Lc 5.6

Páant wā niijíchah joinítjeh, ã too dug jwejni yégueh chóodih jwáub duó ámoh chéonit, ñaáp báah bejnit, Jesús pebhna ã yaáh ñáan bejep jĩ.

⁸ Páant ã yaáh ñáan bejehah, caán ñuodíh teonit, jwiitboó jááj chóojĩh jwĩ wái ñáan juibínap jĩ. Ím tac yoob póhba ã nihcan jĩ, túi jwéj buegdíhjih jwĩ jamup jĩ.

⁹ Pánih wái ñáan juibínit, Jesús ã chájni túi iigni taa táohjih queejwá pan biícđih ã lajachah, jwĩ enep jĩ.

¹⁰ Páant jwĩ ñáan juibínachah, Jesús nin pah jwiítđih ã niijíp jĩ:

—**Butéh ñi jáat maonitđih daocánnit ñi ub júúwá,** ã niijíp jĩ.

¹¹ Páant ã niijíchah joinít, Simón Pedro jááj chóodih waadnit, ñuodíh watnit, óon coahboó ã wái ñáan júúwáp jĩ. Dahwanit micjeh ciento cincuenta y tres queejwá ĩ jamup jĩ. Páant moón dawá ĩ jamna yuhna, caán ñuodíh ĩ boloh wáicap jĩ.

¹² Pánihna, Jesús jwiítđih nin pah ã jwáub niijíp jĩ:

—**Ñi jeémp jáa júúwá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ã pebh juibínit, caandíh en poonit jamna, “Jwĩ Maáh caá”, niijná, jwiit jwĩ uúbh joí encap jĩ.

¹³ Páant ã pebh jwĩ juibínachah, Jesús queéj pan biícđih nah teonit, jwiítđih ã wáhp jĩ.

¹⁴ Caán yeó jáapđih ã boo pud júúwát túttimah, jwiítđih biíc peihcanni láa mic jáutna ã chájap jĩ.

Jesús Simón Pedrodih ã mic wéheat

¹⁵ Páant jwĩ jeémp péaat túttimah, Jesús Simón Pedrodih yuápbít namah bejnit, nin pah ã niij uúbh joyóp jĩ:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿queét ĩ oyat chah weemđih ma oi niit?** ã niijíp jĩ.

—Wá oina caá, Maá. Wá oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih oveja weh panihnitđih ma túi iní,** Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

¹⁶ Páant niijnít, nin pah ã jwáub niij uúbh joyóp jĩ, páant mantih:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿yoobópdih weemđih ma oi niit?** ã niijíp jĩ.

—Maá, meemđih wá oina caá. Wá oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih ovejawá panihnitđih ma túi en dawaá,** Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁷ Páant niijnít, nin pah ã jwáub niij uúbh joyóp jĩ:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿weemđih oyat yoobát niit ma oyop?** ã niijíp jĩ.

Biíc peihcanni láa “**¿Weemđih ma oi niit?**” ã niij uúbh joyóchah joinít, Pedro búdí jġgahnit, nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Maá, nihatđih jéihni jamna, meemđih wá oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih ovejawá panihnit ĩ jeémát pínahđih ma túi wáhuú.**

¹⁸ Yoobópdih meemđih wá naóhna caá. Jáap jam jwahna, meemjéh yégueh waadnit, ded ma bejhipboó mapĩ bejep jĩ. Obohjeéhtih, behe ma jamachah, míih muj nahđih ma jáat ñahanachah, meemđih yégueh yacnit, ded ma bejihcapboó bita ĩ ub bejipna caá, Pedrodih Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁹ Páant niijná, Jesúsđih jepahni ã jamat jġib, ded pah Pedrodih bita ĩ mawat pínahđih jéihya naóhna ã chájap jĩ. Páant niij péanit,

—**Weém ded pah wá chájatjđih enniġi jamna, biíc yoobó ma chájáá,** Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

Jesús ã bohéni búdí ã oini nin tóliđih ã daacát

20 Páant ã niŷ naáwáchahjeh, Pedroboó tac páud ennit, weém Juan, Jesús búdí ã oini, queétdih wã ñuún péenachah, ã enep jĩ. Biícdih jwĩ pée jeémp láa, weémboó Jesús ã pebh dodh jáah lajni “¿Maá, meemdíh eníhcannitdih júutni pínah ded tigaá ã jam?” Jesúsdiŷ niŷ uúbh joini wã jamap jĩ.*

21 Pánihna, weemdíh ennit, Pedro Jesúsdiŷ nin pah ã niŷ uúbh joyóp jĩ:

—¿Maá, canboodíh ded pah tigaá ã yapbi? ã niŷjíp jĩ.

22 —**Nin baácboó wã jwúub dei júúwáchah, candih páantjeh wã jumat túutuchah, múih pínah nihcan caá. Pánihna, candih ded pah ã yapat pínahdih meemdíh wã naóhcan caá. Obohjeéhtih, ded pah wã chãjatjidih enniŷi jamna, meémboó biíc yoobó ma chãjaá,** Jesús Pedrodih ã niŷjíp jĩ.

23 Páant Pedrodih ã naáwátjidih jéihnit, nihat Jesúsúhwã queétjeh chah búdí ít míc wéhenap jĩ. “Juan, Jesús búdí ã oini, ã wuncan niít”, weemdíh queétjeh ít niŷ míc wéhenap yuh jĩ. Obohjeéhtih, “Caán ã wuncan niít”, Jesús niŷjná ã chãjcan jĩ. **“Nin baácboó wã jwúub dei júúwáchah, candih páantjeh wã jumat túutuchah, múih pínah nihcan caá. Pánihna, ded pah candih ã yapat pínahdih meemdíh wã naóhcan caá”,** Pedrodih Jesús niŷ naóhna ã chãjap jĩ.

24 Pánihna, weemdíh jũ, Jesús páant ã niŷ naáwáp jĩ. Caán ded pah yoobópdiŷ ã yapatjidih jéihnit, nin tólihdih wã daácna caá. Pánihna, nin wã naáwát yoobópdiŷ ã jumatdih jwĩ táí jéihna caá.

25 Dawá biíhdihbut Jesús ã chãjap yuh jĩ. Obohjeéhtih, “nihat ã chãjatjidih wã daác beedánachah, dawá tólihna ã jamuchah, ita en buájacan tagaá”, wã niŷ jenah joiná caá.

Pánihna, páant bóojeh weém Juan wã daác péana caá.

---

* 21:20 Jn 13.25

LOS HECHOS

Táini Espiritu ā jūwát pínah yeó jáapdih Jesús ā jéihya naáwát

¹⁻² Teófilo, weém, Lucas, meemdih wā jwúub daac wahna caá, páant muntih. Wā jwíih daacni núodih Jesús ded pah ā chājatdih, ded pah ā bohéatdih, jeáboó ā púuh laab béjatjidihbut wā naóh péanap be.* Nin baácboó jum jwuhna, Jesús ā bohénitdih ñionit, cāacwādih āih doonádih átāt naáwát túutap wut jī. Pánihna, ā púuh laab béjat pínah jātih, ā naáwát túutnit ded pah ī chājat pínahdih Táini Espiritu ā wēpatjīh queétdih át wutap wut jī.

³ Jesús cruzboó ā wanat túttimah, ā jwúub boootjidih ī jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa ā bohénitdih át jwúub jígohop wut jī. Pánih jígohnit, “Dios nihat cāacwā ī maáh ā jumachah, caandih ded pah caá cāacwādih jepahat náahap”, queétdih āpī niij naáwáp wut jī.

⁴ Biíc láa Jesús ā bohénit biíc dih jeémpna, queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—“Táini Espiritudih yeebdih wā wahbipna caá’, wā íp ā niijnidih Jerusalén tútchidih ñi pāi jwuhú. Caán ā niijnidih yeebdih wāát naáwáp be.*

⁵ Juan yeebdih mahjīh ā daabánap jī. Obohjeéhtih, wā íp yeebdih Táini Espiritudih wahna, caán daabáát panihni ā wēpat yeebdih búdi ā wāh b ipna caá, át niijíp wut jī.*

Jesús jeáboó át púuh laab béjat

⁶ Biíc yeó jáap Olivo jee jina Jesús ā bohénit biíc dih ā jumachah, caandih nin pah īt niij wúuh joyóp wut jī:

—¿Maá, Romano maátadih yohnit, buu jwiít judiowā jwī maáh ma waadmí níit? Ít niijíp wut jī.

⁷ Páant ī niijchah joinit, Jesús nin pah át niij jepahap wut jī:

—Jwī íp ā ñioni yeó jáapdihjeh weemdih maáh ā waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeéboó jéihnit pínah nihcan caá.

⁸ Obohjeéhtih, Táini Espiritu yeebdih ā waadáchah, Dios ā wēpatdih ā wāh b ipna caá. Caán wēpatjīh Jerusalén tútchidih moón, nihat Judea baác dih moón, Samaria baác dih moón, yuúpboó baác nadih moondih yuh buca wíih táini doonádih ñi wēp naóh b ipna caá, át niijíp wut jī.*

⁹ Páant niij péanit, jeáboó Jesús át púuh laab béjep wut jī. Caandih ī chéi en ñuun ñúhuchah, mah tólihdih yap púuh laab béjna, át buudáh bejep wut jī.*

¹⁰ Páant Jesús ā púuh laab béjehah, ī chéi en ñuun ñúhuchah, chéne ángelwā baabni yéguéh ñuonít Jesús ā bohénitji cātīh īt jígoh ñuhap wut jī.

¹¹ Pánih jígoh ñuhnit, queétdih nin pah īt niij wúuh joyóp wut jī:

—¿Yeéb Galilea baác dih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñuh tígaa ñi chāj? Caán Jesús, jeáboó púuh laab béjni, ā púuh laab béjatji pahjeh tih ā jwúub dei jūóh b ipna caá, īt niijíp wut jī.

Judasjidih jwúub túut nuumni pínahdih ī ñíwat

¹² Jesús ā naáwát túutnit Olivo jee jímant jwúub dei bejnit, Jerusalén tútchina īt jwúub jubínap wut jī. Caán jeé Jerusalén pehbhitjeh át jumap wut jī.

* **1:1-2** Lc 1.1-4   * **1:4** Lc 24.49   * **1:5** Mt 3.11; Mr 1.8; Lc 3.16; Jn 1.33   * **1:8** Mt 28.19; Mr 16.15; Lc 24.47-48   * **1:9** Mr 16.19; Lc 24.50-51

13 Jwáub juibínit, queét chahboó ī jumni tólihdih īt púah laab béjep wut jī. Nin caá queét ī wātna: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, biñ Santiago Alfeo wúáh, Simón Celote wāt jumni, Judas biñ Santiago wúáh īt jumap wut jī.*

14 Queét oncewájeéh, biquína yaadh, María Jesús ín, mi weh biícdih, míc wáacnit, īt jumap wut jī. Nihat biíc yoobó jenah joinít, Diosdih búdí īpí wúbap wut jī.

15 Biíc yeó jáap Jesúhwā caán tólihdih míc wáacnit, ciento y veinte īt jumap wut jī. Páant ī jumuchah, Pedroboó queét cātīh űhñnit, nin pah āt niǵ naáwáp wut jī:

16 “Wā déewāá, Dios jon jātih ā niǵátji pah bũũ ā yapna caá. Táini Espíritu Davidjidih ded pah Judasji ā yapat pínahdih āt naóh daacát tútup tajī. Judasji beé Jesúsdih teonít pínahdih ā waáwáp jī.

17 Pánih chājni pínah jwǵjeéh Jesús ā tewatdih chājni ā jumap yah be”, āt niǵíp wut jī.

18 Judasjiboó Jesúsdih ī tewat pínah naáwát jībdih ā jwúubañhichah yahna, queét sacerdotewáboó īt teocap wut jī. Pánihna, caán jībjiñ bainí baácdih īt jīb chājap wut jī. Caán baácdih Judasboó míc jōp wái wanniji walahnit, dáuc jéen bejna, āt páah yoh ñajap wut jī. Pánih páah yoh ñajna, āih wudah āt búah yoh bejep wut jī. Āih jónop tōpna nihat āt bac peét bejep wut jī.

19 Judas ā yéejatji jībdih nihat Jerusalén tútchidih moón īt jéih beedép wut jī. Pánihna, caán ī jīb chājni baácdih Acéldama wūt īt búudhdap wut jī. “Acéldama”, niǵná, “Meép jumni baác”, niǵná īt chājap wut jī.*

20 Túttimah, nin pah queétdih Pedro āt jwáub niǵ naáwáp wut jī: “Jon jātih ī daacátji pahjeh tibeé Judasji ā yapap be. Davidji ā daácní Salmos ī niǵni tólihdih nin pah āt niǵ daacáp tajī:

‘Ā tewatji yohni ā jumũ naáh, niǵ daácnit, (Sal 69.25)
Biñ ā tewatjidih jwáub tút nũũmnít, ā tewe naáh’, āt niǵ daacáp tajī. (Sal 109.8)

21-22 “Páant ā niǵ daacátjidih jéihnit, Judasjidih jwáub tút nũũmní pínahdih jwiítidih bidat caá náahap. Juan Daabánijeéh jumnit biquína Jesúsjeéh ī bejep jī. Ījeéh jumni biícdih űíwat caá náahap, jwǵjeéh ā jumap pínah niǵná.* Jesúsjeéh jwǵ jumuchah, jwǵjeéh páant péeni, Jesús ā púah laab béjatjidih jwǵjeéh ennidihbūt űíwat caá náahap.* Páant jwǵ űíwichah, Jesús ā jwáub boootjidih jwǵjeéh naóhni ā jumbipna caá”, Pedro queét Jesúhwādiñ āt niǵíp wut jī.

23 Páant ā niǵichah joinít, chénewādiñ īt űíwip wut jī. Biíc José Barsabás wūt jumnidih īt űíwip wut jī. Caán Justo ī niǵ wūt ejni wut jī. Biñ Matías wūt jumnidihbūt īt űíwip wut jī.

24-25 Queétdih űíonit, Diosdih nin pah īt niǵ wúbap wut jī: “Maá, nihat cācwā ī jenah joyátidih ma táí jéihna caá. Judasjidih tút nũũmní pínah, nit chénewā jwǵ űíonitdih, ded meém ma náahnidih jwiítidih ma jéutá. Jesúsdih cádahni Judasji iiguipna āt bejep taga. Caandíh tút nũũmní, jwiít Jesús ā naáwát tútñit biícdih jumni pínahdih ma jéutá”, Diosdih īt niǵíp wut jī.

26 Páant niǵnájeh, bidat tút niǵná, ī űíwat naanádiñ īt púadanap wut jī. Matíah naá ā jwǵih búg jéenechah, caánboó Jesús ā naáwát tútñit oncewájeéh āt waadáp wut jī.

* 1:13 Mt 10.2-4; Mr 3.16-19; Lc 6.14-16

* 1:19 Mt 27.3-8

* 1:21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21

* 1:21-22 Mr 16.19; Lc 24.51

2

Túini Espíritu ã wěpat queétdih ã wāhat

1 Pentecostés wūt jumni yeó jáapdih* nihat Jesúhwa biic m̄uudih ít jw̄uub míc wác juyáp wut jī.

2 Neohjeh bádí johlit yáaat panihni jeámant jūóhnit, ī jumni m̄uudih át yeéj yáanap wut jī.

3 Nihat iih wao cháh t̄uū ōpát tōpna panihni át jígohop wut jī.

4 Pánihna, Túini Espíritu queétdih ã waadáchah, ã wěpatjīh bitaīh wéheatna ī beh joica naáhjīh ít wéhe jw̄ihip wut jī.

5 Caán láa, nihat baácna bej peétnitji judíowā Dios ã w̄attdih jepahnit, Jerusalén t̄atchina ítát wác juyáp wut jī.

6 Pánihna, japboó yáanachah joinít, Jesúhwa ī jumni m̄uuná dawá ít míc wác juibínap wut jī. Pánih juibínit, cācwā yoobó ī wéheatnajīh Jesúhwa ī wéhenachah, beh joiná, joí wáhi bejnit, nin pah ít míc niúj wéhenap wut jī:

7-8 —¿Dépanih tigaá nit Galilea baácdih moon yúhna, jw̄iīh wéheatnajīh ī túi wéhenachah, jw̄i beh joí?

9 Nihat jw̄iīh wéheatnajīh buu wéhena caá ī chājap: Partia baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto baác, Asia baác,

10 Frigia baác, Panfilia baác, Egipto baác, África baác, Cirene t̄atchi, Roma t̄atcdih moonbút jw̄iít jw̄i jumap.

11 Biquína judíowā jw̄i jumna caá. Bita judíowā nihcannit yuhna, Dios naáwátdih bohénitbut jw̄ijeéh ī jumna caá. Bita Creta quewadih moón, Arabia baácdih moonbút jw̄ijeéh ī jumna caá. Pánihna, nitboó ī wéhenachah, jw̄iít nihat jw̄i beh joiná caá. Queét jw̄iīh wéheatnajīh Dios ã wěp chājatdih naóhna caá ī chājap, ít míc niijíp wut jī.

12 Páant niúj joí wáhi bejna, ī ennidih ī joinídhbat ded pah ã yapatdih ít jéihcap wut jī.

—¿Nit dépanih tigaá bitaīh wéheatnajīh Dios ã wěp chājatdih ī túi wéhe? yeéb ñi jenah joyóchah, queétjeh ít míc niijíp wut jī.

13 Obohjeéhtih, bita ijeéh jumnit nin pah ít niijíp wut jī:

—¿Dépah nit cheha náahdih babh máihnit, wéhena caá ī chājap! ít niúj deoh naáwáp wut jī.

Pedro cācwādh ã naáwát

14 Pánihna, Pedro once Jesús ã naáwát t̄attnit biícdih ñuhnit, cācwādh nin pah át niúj naáwáp wut jī: “Wā déewáá, biīh baácmant jūóhnit, Jerusalén t̄atchiboó jumnitbut, buu ã yapatdih jéihyat t̄atni niijná, nin wā naáwát pínahdih ñi túi joyoó.

15 ‘Queét máihnit caá’, ñi niúj jenah joyát yoobópdih nihcan caá. Jw̄iít judíowā cheibitjeh jw̄ipī máihcan caá. Buu cheibitjeh las nuevejeh caá. Pánihna, jw̄i máihcan caá.

16 Dios jon j̄atīh ã niijátji pahjeh buu ã yapna caá. Dios naáwátdih naóh yapani Joel nin pah át niúj daacáp tajī:

17 Péeni yeó jáap toáh j̄uúwáchah, nin pah ã yapbipna caá: W̄iīh Túini Espíritu ã wěpatdih nihat cācwādh bádí wā wāhbiipna caá, buca. Pánihna, ñi weh, ñi weh yatábut wā naáwátdih ī naóh yapabipna caá. Jáap

* 2:1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

beh tóahnit oo júmat jíghat panihnidih ī enbipna caá. Behnit ī oo júmuchah, queédih wā naóhbipna caá.

18 Weemdih teo wāhñit neoná, yaáhdihbut wīih Túini Espíritu ā wēpatdih búdi wā wāhbipna caá. Queébtut wā naáwátdih ī naóh yapabipna caá.

19 Wā wēpatjīh úum náah jumnidih jeáboó baácboobút wā wahachah, ñi enbipna caá. Baácboó meép panihni, iigát panihni, tūu jei pánihi ā jumbipna caá.

20 Jeáboó yeó dupúátdih ā tūut nūumbípna caá. Chei bóo widhbut meép panih dūuni ā tūut nūumbípna caá. Páant ā yapbipna caá, ñi Maáh Cristo ā jwúub dei jūóhni yeó jáap pínah jātih. Caán yeó jáapdih nihat cāacwā ī en wáhi bejbipna caá. Pánihna, oboh jumni yeó jáap ā nihcán níit buca. Yéejitdih úum náah jumni yeó jáap jumna yahna, yéejat yohnitboodih caán yeó jáap túini yeó jáap ā jumbipna caá.

21 Ded jwī Maáhdih ā yéejat yohat tūutni, caán iiguípna ā bejat déeji ā túi yapbipna caá', āt níj daacáp tajī. *(Jl 2.28-32)*

22 "Yeéb wā déewāá, nindih wā naáwáchah, ñi túi joyoó. Jesús Nazaret tútchidih bóo Dios ā wēpatjīh ā chāj júutur jī, caandih Dios ā wahatjidih cāacwā ī jéihyat pínah níijná. Yeéb caandih ennitji ñi jéihna caá.

23 Jesúsdi h mawat náahna, ñi maátadih ñi wāhur jī. Pánih wāhñit, yeejépwādi h cruzboó ñi mawat tūutur jī.* Dios jon jātih caandih ā níjájti bíic yoobó ā yapap be.*

24 Obohjeéhtih, Jesús ñi maonijidih Diosboó āt jwúub boonanap tabe. Túttimah, ā jwúub wāncan níit buca. Chah wēpni jumna, wūnnidih yahna, āt jwúub boonanap tabe, páant muntih. Pánihna, buu páantjeh báadhni caá.*

25 Davidjiboó jon jātih nin pah Jesucristo ā jwúub boo pud jūúwát pínahdi h āt níj daacáp tajī:

'Wā Maáh wājeéh āpī jumna caá. Yeó jáap jummat pah Dios wā Maáh wā pebh ā jumuchah, enna, wā úumcan níit.

26-27 Dios, weemdih oina, wūnnit ī jumapboó wīih caolihdi h ma yohcan níit. Wīih bácahdihbut ma moopát tūutcan níit. Páant ma chājat pínahdi h jéihna, wā túi wēi naóhna caá. Míih jumna, úumcanjeh, wā túi jumbipna caá.

28 Pánihna, weemdih jwúub boonanit, wājeéh ma jumuchah, wā túi wēina caá', āt níj daacáp tajī. *(Sal 16.8-11)*

29 "Wā déewāá, jwī nūo Davidji ded pah ā jummatdih yoobópdih wā naóhna caá. Caán ā wūuchah, īt yohop wut jī. Caandih ī yohni íitji páantjeh ā jumna caá. Pánihna, 'Wīih bácahdih ma moopát tūutcan níit', níj daacna, caanjéh āih pínahjeh āt nihjican tagaá.

30-31 Davidji Dios naáwátdih naóh yapani ā jumuchah, Dios caandih nin pah āt níjíp wut jī: 'Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Ma juma jwúub boonit, meém maáh ma jummatji dée pah, nihat nin baácdih moonndih maáh ā jumbipna caá', āt níjíp wut jī.* Cristodih Dios maáh ā waadaát pínah, ā boo pud jūúwát pínahdi hbut nin pah āt níj daacáp wut jī: 'Caán wūnnit ī jumapboó páantjeh ā jumcan níit. Āih bácahbut ā moópcan níit', David āt níj daacáp tajī.*

* 2:23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18 * 2:23 Lc 24.26 * 2:24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc 24.5

* 2:30-31 Sal 132.11; 2S 7.12-13 * 2:30-31 Sal 16.10

³² Caán Jesúsdiḥ beé Dios át boonanap be. Ā jwúub boonanidih jwúit nihat jwí enep be.

³³ Caán Dios ā jéihyemant bóo buwámant jumni maáh caá. Pánihna, ‘Táini Espíritudih noónboó ma wahaá’, ā íp Dios caandíh ā niijíchah, nin Táini Espíritudih át wahap taga. Buu jwah Táini Espiritu ā chājatdih ennit, joiná caá ņi chājap.

³⁴ Davidji Dios pebhboó át púah laab béjcap wut jī. Pánihna, āih pínah nihjican tagaá. Nin pah ā niij daácsi Jesúh pínahji tagaá: ‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niij naáwáp be: “Wā jéihyemant bóo buwámant chúdnit, maáh ma jumúú.

³⁵ Páant maáh ma jumuchah, meemdíh eníhcannitdih wā yohbipna caá. Meém queédih chah wēpni ma jumbipna caá”, ā niijp be’, Davidji át niij daacáp tajī. (Sal 110.1)

³⁶ “Pánihna, wā déewáá, nindih ņi túi jéihyeé: Caán Jesús yeéb cruzboó ņi mao yohat túatnijidih Diosboó maáh ā waadánap be. Caán Jesúsjeh jwípī páini Dios ā wahni Cristo beé”, Pedro cáacwādih át niijp wut jī.

³⁷ Páant ā niijíchah joinít, búdí jīgah úumnit, Pedrowādih nin pah ít niij úúbh joyóp wut jī:

—Jwí déewáá, ded pah tigaá jwí chājbi? ít niijp wut jī.

³⁸ —Yeéb ņi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh ņi jwúub túat nuumú. Páant ņi túat nuumúchah, Dios ņi yéejatdih ā yohbipna caá. Pánih túat nuumnít ņi jumuchah, Jesús ā wēpatjīh ņi daabáát túatú. Páant ņi chājachah, Dios yeebdíh Táini Espíritudih ā wáhbipna caá.

³⁹ Jon jātíhjuh Dios yeéb pínahdih, ņi weh pínahdih, ņi jaimená pínahdihbut, nihat caán ā ņíonit pínahdih nin pah át niij naáwáp wut jī: ‘Nihat weemdíh jepahnitdih Táini Espíritudih wā wáhbipna caá’, Dios át niijp tajī,* Pedro queédih át niijp wut jī.

⁴⁰ Páant niij péanit, queédih nin pah át jwúub niij wēp naáwáp wut jī, páant muntih:

—Nin baácdih moón yeejép í chājatji jíib Dios búdí ā peéh chājbipna caá. Pánihna, queét pah ņi jumca bojóó. ņi yéej chājatdih cádahnit, ņi túat nuumú. Páant ņi chājachah, yeebdíh ā peéh chājcan níit, át niijp wut jī.

⁴¹ Páant ā niijíchah joinít, dawá jepahnit, ít daabáát túatp wut jī. Pánihna, Jesúhwájeéh caán yeó jáapjuh tres mil cáacwā chah dawá ít jumap wut jī.

⁴² Yeó jáap jumat pah queét jáap jepahnit Jesús ā naáwát túatnit í bohénachah, ít túi joyóp wut jī. Íih jeemátidih míc pāáh wáhnit, Diosdih úúbhnit, bíicdih ípī túi jumap wut jī.

Jesúhwā ded pah í jumat

⁴³ Jesús ā naáwát túatnitboó Dios ā wēpatjīh wunnitdih ípī booa júatp wut jī, Dios ā wēpatdih cáacwā í jíihyat pínah niijná. Páant í chājachah ennit, nihat ít en wáhi bejep wut jī.

⁴⁴ Jesúhwā íih bíí déedih míc pāáh wáhnit, bíicdih táinijeh ípī jumap wut jī.*

⁴⁵ Íih bíí déedih jíib chāj wáhnit, nihat bíih pah bóo wihcannitdih queét í jumat yoobó ípī wáwácap wut jī.

⁴⁶⁻⁴⁷ Pánih chājna, yeó jáap jumat pah Dioíh munná míc wáacnit, “Dios táini caá”, ípī niij wēi naáwáp wut jī. Íih munnáboobát míc wáacnit, bíicdih ípī túi

* 2:39 Is 57.19 * 2:44 Hch 4.32-35

numah wēi jeémép wut jī. Páant ī chājachah ennit, “Queét táinit caá”, nihat cāacwā īpī míc niijíp wut jī. Pánihna, yeó jáap jumat pah bita jáap jepahnitdih táí abnit, jwíh jepahnitjeéh Dios át waadánap wut jī. Jáap jepahnitbut íjeéh ít míc wáacap wut jī.

3

Jéih bejcannidih Pedro Juanjīh ī booaat

¹ Biíc yeó jáap, cheyeh, las tres jumuchah, judiowā Diosdih īpī uúbát horadih Pedro, Juanjīh Dioih munná ít bejep wut jī.

² Yeó jáap jumat pah Túini Jēc wūt jumupdih ā chéenwā jéih bejcannidih īpī ub juibí chūud jwejep wut jī. Jáap cāac jumnijeh caán jéih jibcanni átát jumup wut jī. Caan jēcdih chūudnit, caanjīh waadnitdih dinero āpī uúbáp wut jī.

³ Pánihna, Pedro, Juanjīh caán munná ī waadát túut chājachah ennit, queétdih jéih jibcanni dinerodih át uúbáp wut jī.

⁴ Pedroboó caandíh ennit,

—Jwítdih ma táí eneé, át niijíp wut jī.

⁵ Páant ā niijíchah joinít, queétdih en behnit, “Queét bainí dinero weemdíh ī wāhbipna caá”, caanjéh át niij jengah joyóp wut yuh jī.

⁶ Obohjeéhtih, páant ā niij jengah joyóchah yuhna, Pedro caandíh nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Weém dinerodih wā bíbohcan caá. Obohjeéhtih, caandíh wāhcan yuhna, chah táinidih meemdíh wā chāj bipna caá. Jesucristo Nazaret tútchidih bóo ā wēpatjīh meemdíh wā booaana caá. Ma ñah ñuhuu. Ñah ñuhnit, ma yáac chūi bejeé, át niijíp wut jī.

⁷ Páant niijnít, áih jéihyepmant bóo téihyadiah teonit, caandíh át wái ñahanap wut jī. Páant ā wái ñahanachahjeh, caán jéih jibcanniji áih wio wēpép nahna át jumup wut jī.

⁸ Pánihna, caán ñah ñuhnit, át yáac chūi bej jwíhip wut jī. Pánih yáac chūi bejnit, ñaáp táamp chūinít, “Dios táini caá. Wā táí jéih bejna caá”, niij wēinít, Dioih munná át waad béjep wut jī.

⁹ Pánih yáac chūi bejnit, “Dios táini caá”, ā niijíchah, nihat cāacwā ít enep wut jī.

¹⁰ Caandíh ennit, “Caán Dioih muú Túini Jēcdih chūudni dinero uúbhniji caá”, ít niij jéihyep wut jī. Páant ā jibichah ennit, caandíh ded pah ā yapatdih ít en wáhi bejep wut jī.

Dioih munná Pedro cāacwādh ā bohéat

¹¹ Jéih bejcanniji Pedrowādh ā teo ñuún péenachah, nihat cāacwā en wáhi bejnit, Dioih muú Salomón ā chājat túutni coahjina ñáo ñah bejnit, Pedrowā pebhna ít míc wáacap wut jī.

¹² Páant ī míc wáacachah ennit, Pedro nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī. “¿Wā déewáá, dépanihna nindih ñi en wáhi bej? ¿Dépanihna jwítdih ñi en ñuún? ‘Queétdio Diosdih táí joinít jumna, ñih wēpatjīhjih nindih ī jéih yáac chūi bejat túutna caá’, ñi niij jengah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jengah joyát yoobópdih nihcan caá. Jesús ā wēpatjīh beé caandíh jwí booaanap be.

¹³ Abraham, Isaac, Jacob jon jātih moón jwí nuowā Diosdih ít táí weñep wut jī.* Caán Diosjeh beé, caandíh teo wāhni Jesús ā wūt chah yáaat pínah niijná,

* 3:13 Ex 3.15

nindih ã jibanap be.* Yeéboó Jesúsdiñ en jähnitdih wähnit, Pilato caandih nemat mæmánt ã bacaíhichah yuhna, yeéb ã bacaat déedih ñi jepahcap be.

14 Pilato caandih ã bacaíhichah yuhna, Jesús túini, túi chähni ã jumuchah yuhna, yeéboó caandih ñi náahcap be. Pánih náahcan, cãac maonidih ñi bacaat túutap be.*

15 Jwítdih túi ubni Jesúsboodih yeéb ñi mawat túutap be. Obohjeéhtih, wännidih ì yohochah yuhna, Dios caandih ã jwúb boonidih jwít jwí enep be.

16 Pánihna, caandih túi jenah joinít, nin ñi jéihni, ñi ennidih Jesús ã wëpatjñ jwí boonap be.

17 “Wã déewáá, yeéb jwí maátajñ Jesús Dios ã wahní ã jumatdih jéihcan, caandih ñi mawat túutap be. Pánt ñi chähjatjidih weém wã jéihna caá.

18 Obohjeéhtih, jon jätñ Dios naáwátidih naóh yapanit, ñi chähjat pínahdih nin pah ìt niáj daacáp tají: ‘Cristo yeejép ã yapbipna caá’, ì niijátñ pahjeh tibeé ã yapap be.*

19 Bæ jwah yeéb yeejép ñi chähjatjidih búdí jgahnit, túiniboodih jwúb túnt næmnít, Jesucristodih ñi jepahaá. Pánt ñi túnt næmúchah, yeejép ñi chähjatjidih Dios yeebdih ã yoh wáhhipna caá.

20 Pánt ñi chähjachah, Dios ã wahní Cristodih jwítdih ã jwúb wah deyabipna caá, jwítdih ã teo wáacachah, jwí túi weñat pínah niijná.

21 Obohjeéhtih, bæ Dios pehbhoó caá ã jum jwahap. Dios nihadñ ã ámohat pínahdih jon jätñ ã naáwátidih naóh yapanitdih át naóh daacát túutap wut jñ. Pánihna, niñat ã naáwátjidih chähj péanit, Jesucristodih ã jwúb wah deyabipna caá.

22 Moisés nin pah át niáj naáwáp tají: ‘Jwí dée Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih jwí Maáh Dios yeebdih ã wahbipna caá. Weemdih ã jwíh naáwát túutatñ pahjeh tigaá caandíhbat ã jwúb naáwát túutap be.* Pánihna, ded pah ã niáj naáwát pínahdih ñi túi joyó.*

23 Det caandih joicán, ã wutachah jepahcannitdih Dios ã yohbipna caá. Dioíhwájééh queét ì jéih jumcan niít’, Moisés át niáj daacáp tají.*

24 “Niñat Dios naáwátidih naóh yapanitñ Samuel, ã bædát túttimah moonbát nin yeó jáapnadñ yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná ìt chähjap tají.

25 Jon jätñ moón jwí næwäjidih Dios át naáwáp wut jñ. Pánih naóhna, Abrahamdñ ã naáwátñ pahjeh tñ jwítdihbat bíic yoób naóhna át chähjap wut jñ. Nin pah át niáj naáwáp wut jñ: ‘Ma jumadñ wã túi chähjachah, caánboóbñ niñat baácñ moondíhbat ã jwúb túi chähjipna caá’, át niijp wut jñ.*

26 Pánihna, jwítdih Moisés ã naóhniñ Dios wühñdñ jwítdñ judíowädñ át jwíh wahap tají, jwítdih ã túi chähjachah, yeejép chähjnit jwí túnt næmát pínah niijná”, Pedro cãacwädñ át niijp wut jñ.

4

Pedrowädñ judíowã ì maata ì jähñat

1-3 Pánt cãacwädñ Pedro Juanjñ ì naáwáchah, sacerdotewã, Dioíh næmúdh wapnit soldadowã ì maáh, saduceowäbñ Pedrowã pebhna juibínit, ìt joyóp

* 3:13 Is 52.13-53.12; Fil 2.7-9
52.13-53.12 * 3:22 Dt 34.10

* 3:14 Mt 27.15-23; Mr 15.6-14; Lc 23.13-23; Jn 19.12-15
* 3:22 Dt 18.15-16 * 3:23 Dt 18.19 * 3:25 Gn 12.3; 22.18

* 3:18 Is

wut jī. Páant ī joyóchah, Pedrowā nin pah cāacwādhīh īt niīj naáwáp wut jī: “Jesús ā wunat túttimah, āt jwúub boo pud jūúwáp be. Ā boo pud jūúwátdih jéihna, āihwā jumna, jwiítbut jwī boo pud jūúwát pínahdih jwī jéihna caá”, īt niijíp wut jī. Páant ī niijichah joí iijnit, maátaboó cāacwādhīh tóo pāa bejnit, Dioih maúdhīh wapnit soldadowādhīh Pedrowādhīh īt juibí tewat tútup wut jī. Cheyeh jumachah, túttimah bóo yeó jáapdhīh queétdih úbh joíihna, nemat maúboó īt nemat tútup wut jī.

⁴ Judíowā ī maáta Jesúsdih ī náahcah yuhna, āih doonádhīh joinít, “Yoobópdih tigaá”, dawá īt niīj jenah joyóp wut jī. Pánihna, Jesúhīwā chah dawá jumna, cinco mil neoná īt jumap wut jī. Yaádhjééh ī wehjeéhbut chah īt jumap wut jī.

⁵ Túttimah bóo yeó jáapdhīh sacerdotewā ī maáta, bita judíowādhīh waóhnit, Moisés ā wutatjidih bohénit biícđih īt míc wáacap wut jī.

⁶ Sacerdotewā ī maáh, Anás wát jumni, ā déewābut Caifás, Juan, Alejandro, bita biícđih īt míc wáacap wut jī.

⁷ Pánihna, queét Pedrowādhīh ī bid bojochah, soldadowā queétdih īt ub juibínap wut jī. Páant ī ub juibínachah, maáta nin pah īt niīj úbh joyóp wut jī:

—¿Deih wēpatjīh tibeé yeéb caandīh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebdīh páant chājat tútni? īt niijíp wut jī.

⁸ Páant ī niijichah joinít, Túini Espírītu ā wēpatjīh Pedro nin pah āt niīj jepahap wut jī:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhnit,

⁹ jéih jibcannijidih jwī túi chājatdhīh úbh joí en niit ñi chājap?

¹⁰ Yeebdīh, nihat judíowādhīhbut nindih jéihyat caá náahap: Jesucristo ā wēpat beé nindih ā booanap be. Jesús Nazaret tútchidih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat tútni, Dios ā booni, caán ā wēpatjīh nindih jwī booanap be. Pánihna, bññ nin ā jibichah, ñi enna caá.

¹¹ Dios naáwátdih naóh yapanit jon jātih Jesucristodih naóhna, ‘Cāacwā ī náahcannidih Dios ā ñiobipna caá’, īt niīj daacáp tajī.* Pánihna, Jesucristodih yeéb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandīh jwī maáh pínah āt waadánap wut be.

¹² Caán Cristojeh tigaá cāacwā iiguípna bejnit déjidih túi ubni. Nin baácboó biih túi ubni pínah wihcan caá. Caanjéh caá yéejat yohni ā jumap, Pedro āt niijíp wut jī.*

¹³ Páant niīj naóhna, Pedrowā bohécannit yuhna, úmcanjeh, ī wēp bohénachah ennit, īt joí wáhi bejep wut jī. Jesús ā bohéat pah ī wēp bohénachah enna, “Pedro, Juanjīh yoobópdih Jesúsjeéh jumnit tigaá”, īt niīj jéihyep wut jī.

¹⁴ Jéih jibcanniji boonit, Pedrowājeéh ā jumachah, queét maáta Pedrowādhīh “Yeejép ī chājna caá”, īt jéih niīj naóh yaccap wut jī.

¹⁵ Pánih jéih naóh yaccan, maáta ī míc wáacat tólihmant Pedrowādhīh īt bac bej jwahat tútup wut jī.

¹⁶ Páant ī bac bejat túttimah, queétjeh nin pah īt niīj míc wéhenap wut jī:

—¿Queétdih ded pah tigaá jwī chājbi? Dios ā wēpatjīh jéih jibcannijidih īt booanap taga. Nihat Jerusalén tútchidih moón páant ī chājatjidih ī jéihna caá. Pánihna, jwiítboó ‘Páant ī chājcan beé’, jwī jéih niijcán caá.

¹⁷ Pánihna, Jesúhīh doonádhīh bitadhīh jwī bohéat tútca boj jīh, queét maátajeh īt míc niijíp wut jī.

¹⁸ Páant niīj péanit, Pedrowādhīh jwúub bid bojnit,

* 4:11 Sal 118.22 * 4:12 Jn 14.16

—Jesúh doonádih bitadih ñi jwáub naóhca bojóó, ìt niijíp wut yuh jì.

¹⁹ Páant ì niijíchah joinít, Pedro Juanjìh nin pah ìt niij jepahap wut jì:

—Páant ñi wutachah, jepahna nihna, Diosboodih yap yohna caá jwíta chājap. ¿Pánihna, dedboodih tiguaá jwí jepahbi, Dios á weñat pínah niijná?

²⁰ Obohjeéhtih, jwiítboó jwí ennidih, jwí joinídihbut jwí jéih jweéhcan caá, ìt niijíp wut jì.

²¹ Páant ì niijíchah joinít, maátaboó nin pah Pedrowādih ìt jwáub niijíp wut yuh jì:

—Jesúh doonádih ñi jwáub bohénachah, yeebdíh yeejép jwí peéh chājbipna caá, ìt niijíp wut jì.

Pánihna, cāacwāboó jéih bejcanniji á túi bejatdih ennit, “Dios wēpni yoobát á jumna caá”, ì niijíchah joinít, maátaboó Pedrowādih jéih peéh chājcanjeh, queétdih ìt bacanap wut jì.

²² Jéih jibcanniji cuarenta jópchi bíbohni wut jì.

Jesúh wā ì úmcat pínahdih ì úbát

²³ Pedro Juanjìh bac bejnit, ì chéenwā pebhna jwáub jubínit, judíowā ì maáta ded pah ì niijátjidih queétdih ìt naáwáp wut jì.

²⁴ Páant ì niijíchah joinít, queét nihat bícdih Diosdih nin pah ìt niij úbúp wut jì: “Maá, meém jeádih chājni, nin baácdihbut chājni, búdí mujdihbut chājni, nihat báadhndihbut chājni caá.*

²⁵ Túini Espíritu á wēpatjìh jwí n̄o Davidji, meemdíh teo wāhni, nin pah át niij daacáp tajì:

‘Judíowā nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih ìjnit, ì jūihna yuh caá. Cristo á chājat pínahdih ì jāhíhmina yuh caá.

²⁶ Dawá nin baácdih moón maáta míc wáacnit, jwí Maáh Diosdih, á wāhni Cristodihbut en jūihna, Dios á jenah joyátjidih ì yéejahmi na yuh caá’, át niij daacáp tajì. *(Sal 2.1-2)*

²⁷ “Páant tiguaá nin tútchiboó Herodes, Poncio Pilato, judíowā nihcannit, judíowā bícdih ma wāhni Jesúsdih mawat túetna, ì míc wáacap be.* Caán Jesús túi yoobópdih jemni, meemdíh túi jepahni á jumachah yuhna, caandíh ì mawíh jenah joyóp be.*

²⁸ ‘Páant caá á nihbip’, ma niijátji pah queét ì chājap be. Meém ma jéihyatjìh páant mat niij naáwáp tajì.

²⁹ Pánihna, Maá, queét jwiítidih ‘Yeéb ñi jwáub bohéat peéh yeejép jwí chājbipna caá’, ì niijátjidih joinít, jwiítidih ma teo wáacá, jwiít meemdíh teo wāhnit úmcanjeh, míh túini doonádih jwí wēp naáwát pínah niijná.

³⁰ Jwiítidih ma teo wáacá, tubúp chāúhndih jwí booanachah, cāacwā ì jéih chājca naáhdih Jesús á wēpatjìh jwí chājat pínah niijná”, ì niij úbúp wut jì.

³¹ Páant ì niij úbúchahjeh, ì míc wáacni muú búdí át méménap wut jì. Páant á méménachah, Túini Espíritu á wēpat queétdih búdí á wāhuchah, úmcanjeh Dios naáwátidih ìt jwáub naáwáp wut jì.

Jesúh wā ì míc pāát

³²⁻³³ Dios á wēpatjìh queét Jesús á naáwát tútnit nin pah cāacwādih ìpí niij naáwáp wut jì: “Jesús á boo pud jūéwát túttimah caandíh jwí enep jì”, ìt niijíp wut jì. Queét nihatdih Dios búdí á teo wáacachah, chah dawá Jesúsdih

* **4:24** Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * **4:27** Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29 * **4:27** Is 52.13; Fil 2.7

It jepahap wat jī. Biic yoobó jenah joinít, ñih bií déedih “Wñih míicjeh caá”, ñt niijcáp wat jī. Queét nihat í bíbohat yoobó míic pááhnit, ñjeéh jamnitdih ñpí túi teo wáacap wat jī.*

³⁴ Pánihna, ded moh yéejnit ñjeéh ñt wihcap wat jī. Det wápchi pínah baácdih bíbohñit, maúdíhbat bíbohñit, ñihdih ñpí jíib chāj wāhup wat jī. Caán jíibdih ub bejñit,

³⁵ Jesús ā naáwát túatnitdih ñpí juibí wāhup wat jī. Páant í ub juibí wāhuchah, teonit, queétboó ñjeéh jamnit moh yéejnitdih ñpí jwáub pááap wat jī.

³⁶ Biic ñjeéh José wāt jamni át jamup wat jī. Jesús ā naáwát túatnit Josédih Bernabé wāt ñt báudhdup wat jī. Ā wāt Bernabé “Cāacwādhí túi weña teo wáacni”, Griego wéheatjñh niijná ñt chājap wat jī. Caán Leví juima, Chipre quewadhí bóo wat jī.

³⁷ Pánihna, caanbát āñih wápchidih át jíib chājap wāhup wat jī. Pánih jíib chāj wāñnit, caán jíibdih Jesús ā naáwát túatnitdih wāñnit, bitadih át pááát túatup wat jī.

5

Ananías ājeéh bóli Safirajñh í yeeat

¹ Bitabut Bernabé ā chājat pah ñtih chājñhip wat yah jī. Newé Ananías wāt jamni, yad Safira wāt jamñih wat jī. Queétbat ñih wápchidih jíib chāj wāñnit, caán jíibdih Jesús ā naáwát túatnitdih Ananías át wāhup wat yah jī.

² Obohjeéhtih, ā jíib chājna yahna, bainíjeh ā wāhat pínahdih ubñit, nihat biíhdih caanjéh át ámohop wat jī. Páant ā chājachah ennít, yadbat mit jéihyep wat jī. Pánihna, bainíjeh ub bejñit, Ananías Jesús ā naáwát túatnitdih át juibí wāhup wat jī.

³ Páant ā yeeatdih Túini Espíritu ā jéihyanachah, Pedro Ananíasdih nin pah át niij jñihñup wat jī:

—Ananías, nemépwā í maáh Túini Espíritudih meemdhí át yeeat túatup wat. Pánihna, míih baácdih ma jíib chāj wāhna, caán jíibdih meemjéh mat ámohop wat.

⁴ Ma jíib chāj wāhat pínah jātih, míih wápchijeh tigaá ātih jamup ta yah caá. Pánihna, míih jíib tigaá ātih jamup. Páant, míih ā jamuchah yahna, ¿dépanihna oboh ma yee? Jwiítidihjeh ma yeecan caá. Diosdih caá ma yeenap, át niijíp wat jī.

⁵ Páant ā niijíchahjeh, Ananíasboó át wun buugúp wat jī. Páant ā yapat doonádih joinít, nihat búdí ñt úumup wat jī.

⁶ Ā wunuchah ennít, japata āñih báhahjidih yéguehjñh pin, cáacdhí yohopboó ub bejñit, caandih ñt baad yóhop wat jī.

⁷ Tres horas táttimah, Ananías áaji ā wunatjidih jéihcan, Pedro pebhna caántbat mit waád juibínap wat jī.

⁸ Páant mi waád juibínachah, Pedroboó nin pah caántdih át niij uébh joyóp wat jī:

—¿Ñíih wápchidih ñi jíib chāj wāhuchah, bóo nit beé yeebdih í jíib chājap? át niijíp wat jī.

—Páant bóojeh tibeé jwiítidih í jíib chājap be, mit niij jepahap wat yah jī.

* 4:32-33 Hch 2.44-45

9—¿Dépanihna yeéb chénat pah Túini Espíritudih biíc yoobó ñi yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwúub jūóhna, meemdíhbut míih bácahdih í ub bejbipna caá, Pedro caántdih át niijíp wut jī.

10 Páant ā niijíhahjeh, caántbut mit wan buugúp wut jī. Pánihna, baad yóhnit japata caán muudíh jwúub waád juibínit, míih bácahjidi enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéih bácahji pebhna ub juibínit, ít baad yóhop wut jī.

11 Pánihna, Jesúihwā, nihat bitabut caán doonádih joinít, búdí ít umur wut jī.

Jesús ā naáwát tútnit wunnitdih í booaat

12 Jesús ā naáwát tútnit Dios ā wēpatjīh dawá cáacwādih ít booa júutap wut jī, “Dios wēpni ā jumna caá”, í niiját pínah niijná. Queét Jesúihwā Dioíh muú Salomón ā chājat tútni coahjidih ípī míic wáacap wut jī.

13 Bitá í yéejat peéh chājatdih umna, queét pebhna bejcan yuhna, “Queét túinit caá”, cáacwā ípī niijíp wut jī.

14 Neoná, yaádhbut, chah dawá Jesúsdi ít jepahap wut jī.

15 Pánihna, tubúp chāhñitdih Pedro ā teo jāha booaat pínah niijná, í chéenwā queétdih í lajatjīh namá jwéejdih ípī ub juibí jwejep wut jī. Bitá ā muj juibícanitboó boóhna, Pedroíh dadahjeh buug lájat ít náahap wut jī.

16 Jerusalén tátchi pehbhit jumni tútchinadih moón tubúp chāhñitdih, nemép jumnitdihbut ít ub juibínap wut jī. Pánihna, queét nihatdih ít táí booa beedánap wut jī.

Jesús ā naáwát tútnitdih bita yeejép í chājat

17 Pedrowādih dawá cáacwā í péenachah enna, sacerdotewā í maáh, ājeéh jumnit saduceowábut Pedrowādih búdí ít íijip wut jī.

18 Pánih íjnit, Jesús ā naáwát tútnitdih teonit, nemat muúboó ít nemep wut jī.

19 Chei Dioíh ángelboó í nemnitjidih át wāt bacanap wut jī.

20 “Dioíh muúná ñi bejeé. Caán muúná juibínit, ded pah Diosjeéh í táí jumat pínahdih cáacwādih ñi táí bohénaá”, ángel queétdih át niijíp wut jī.*

21 Páant ā niijíhah joinít, baabáchah, Dioíh muúná waad béjnit, ángel ā niijátji pah cáacwādih ít jwúub bohénap wut jī.

Caán yeó jáapjeh judíowā í maáta míic wáacnit, Jesús ā naáwát tútnit nemat muúboó jumnitjidih soldadowā í maátadih ítih ub júúwát túutap wut yuh jī.

22 Obohjeéhtih, nemat muúná juibínit, queétdih ít bid juicáp wut jī. Pánih bid juicánjeh, maáta pebhna jwúub bejnit, nin pah queétdih ít níj naáwáp wut jī:

23—Nemat muú jēc buujcánni yah beé. Caán nemni jěcdih wapnit í páí ñuhna yah beé. Páant í páí ñuhchah yuhna, caán jěcdih wātnit, jwí enechah, jwí nemnitji í wihcap be, ít niijíp wut jī.

24 Páant í niijíhah joinít, Dioíh muudíh wapnit soldadowā í maáh, sacerdotewā í maátabut ít joí wáhi bejep wut jī. “¿Dépah caá í toáhi queét pánihna?” queétdjeh ít míic niijíp wut jī.

25 Páant í míic niijíhahjeh, biíh í pebhna juibínit, queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Yeéb ñi nemnitji Dioíh muúná cáacwādih jwúub bohéna beé í chājap be. Ñi enbi jwuhúú oboh, át niijíp wut jī.

* 5:20 Jn 11.25; 14.6; Ro 6.4

26 Páant ã niijíchah joinít, soldadowã ï maáh, ãih soldadowãjĩh bejnit, Jesús ã naáwát túatnitdih ït jwúub tewep wut jĩ. Obohjeéhtih, cáacwãdih úumna, maonit déeji maocanjeh, queétdih ït teo bejep wut jĩ. “Nitdih jwĩ pañchah, cáacwãboó jwiítidih jeejĩh ï yohbipna nacaá”, queét soldadowã ït niij jenah joyóp wut jĩ.

27 Queétdih ub bejnit, Jesús ã naáwát túatnitdih maáta pebhna ït ub juibínap wut jĩ. Pánih ub juibínachah, sacerdotewã ï maáh queétdih nin pah át niij jaihñap wut jĩ:

28 —Yeebdih tabit wutnit, ‘Jesús ded pah ã chãjatjidih ñi bohéca bojoó’, jwĩ niijíp yuh be. Obohjeéhtih, páant jwĩ niijíchah yuhna, yeebboó nihat Jerusalén tátchidih moondih ñi bohéna caá. Jesúsdihi jwĩ mawatji wáó júb jwiítidih peéh chãjat náahna, pánih naóhna caá ñi chãjap, át niijíp wut jĩ.*

29 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó bita Jesús ã naáwát túatnit biícidih nin pah ït niij jepahap wut jĩ:

—Diosboó jwiítidih ã naáwát túatup be. Pánihna, caandih jepahnit jumna, ñi naáwát túatcatdih jwĩ jepahcan niít.

30 Jwĩ ñowã ïpĩ wéini Dios Jesúsdihi át boonanap tajĩ. Caandihjeh tibeé yeeb cruzboó péoh dodhñit, ñi mawat túatup jĩ.

31 Jesúsdihi ‘Caán túini caá’, niijnít, Dios caandih maáh át waadánap wut jĩ. Pánih maáh waadánit, ã jéihyepmant bóo buwámant át chúmdat túatup wut jĩ. Jwiít cáacwã jwĩ yéejat peéh chãjat déejidih túi ubni pínah Jesúsdihi át jumat túatup wut jĩ. Jwiít judíowã jwĩ yéejatdih cádahnit, jwĩ túat ñuamúchah, jwĩ yéejatdih ã yohat pínah niijná, páant át chãjap wut jĩ.

32 Pánihna, jwiítboó Jesús páant ã jumatdih ennitji, Túini Espíritu ã wépatjĩh caandih jwĩpĩ naóhna caá. Det ã wutatdih jepahnitdih Dios Túini Espíritudih biíc yoobó ã wáhna caá, queétdih Pedro át niijíp wut jĩ.

33 Páant ã niijíchah joinít, chah ïjnit, queét Jesús ã naáwát túatnitdih maáta ïtih mao yohíhip wut yuh jĩ.

34 Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowã poómpdih bóo, queétdih át mao yohat túatcap wut jĩ. Caán Moisés ã wutatjidih bohéni ã jumuchah, cáacwã caandih “Caán túi chãjni caá”, ïpĩ niijíp wut jĩ. Pánihna, caán Jesús ã naáwát túatnitdih soldadowãdih át ub bac bej jwuhat túatup wut jĩ.

35 Páant ï ub bac bej jwuhat túttimah, maátadhi Gamaliel nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb wã déewáá, ñi maona chaáh buca. Ñi túi jenah joi jwáhúú.

36 Teudajidih ñi náhninaá. ‘Weém cáacwãdih túi waóhni caá wã jumap’, caanjéh cáacwãdih át niijíp wut yuh jĩ. Pánihna, dawá, cuatrocientos ãjeéh ï péenap yuh be. Obohjeéhtih, bitaboó caandih ï mao yohochah, ãjeéh péenitji ï bej peét bejep be. Buú queéti ï whican caá.

37 Túttimah, cáacwãdih ï jenah enat láa Galilea baácidih bóo Judas wut jumniiji Romano cáacwã ï maátadhi yohíhna, ãjeéhbut dawá ï péenap yuh be. Obohjeéhtih, bita caandih ï mao yohochah, nihat ãihwãbũt ï bej peét bejep be.

38 Páant niijná, yeebdih nindih naóhna caá wã chãjap. Nit Jesúsíh doonádih bohénitdih páantjeh ñi enah bojoó. ï bohéat Dioíh niican, Teudaji ã bohéat buúdat pah ã buú bójmina caá.

* 5:28 Mt 27.25

³⁹ Obohjeéhtih, nin Dios ã bohéat yoobát ã jamuchah, queétdih ñi jéih cádahat tútcan niít. Páant ñi cádahat túttna, yeéb Diosjñh míic maona caá ñita chãjap taga, Gamaliel át niijíp wat jñ.

⁴⁰ Páant ã niijíchah joinít. “Yoobópdih tigaá”, maáta ãt niij jenah joyóp wat jñ. Pánih jenah joinít, Jesús ã naáwát túttnitdih ãt jwáub bid bojop wat jñ. Páant ã jwáub waád juibínachah, queétdih ãt puñat tútup wat jñ. Páant ã pui péanachah, “Jesúh doonádih yeéb ñi jwáub bohéca bojoó”, niij jáih péanit, queétdih ãt bejat tútup wat jñ.

⁴¹ Páant ã bejat tútuchah joinít, ãt jwáub bac bejep wat jñ. Jesúhwã ã jumat jíib, yeejéy yapna, búdí ãt weñep wat jñ.

⁴² Pánihna, yeó jáap jumat pah Dioíh muúboó, ãh muunáboobát “Jesús Dios ã wahni Cristo ã jumna caá”, ãpñ niij naóh bohénap wat jñ.

6

Siete teo wáacnit pínahdih Jesúhwã ã ñítwat

¹ Caán láa Jesúh doonádih bohénit ãt dao béjep wat jñ. Pánih dao béjna, Jesúhwã míicjeh jumna yahna, ãt míic jáihñap wat jñ. Biquína judíowã jumna yahna, Griego wéheatdih wéhenit ãt jumap wat jñ. Queétdih ãt jeeh éemp wannit yaáhdih yeó jáap jumat pah ãh jeémátidih ãt túi bíic yoobó wãh jeémcpah enna, Hebreo wéheatdih wéhenitdih ãt jáihñap wat jñ.

² Páant ã míic jáihñachah jéihnit, Jesús doce ã naáwát túttnitboó bita áihwádih bid bojnit, nin pah ãt niij naáwáp wat jñ:

—Dios naáwátidih bohéat jwíih tewat ã jamuchah, jeémátidih jwí jéih páahcan caá.

³ Pánihna, jwí déewáá, siete neonádih ñi ñíwíi, jeémátidih pááhnit ã jumat pínah niijná. Bitá queétdih ‘Túini caá’, ã niijnít, Túini Espiritu ã wépat búdí jumnit, túi jenah joinítidih ñi bidíi.

⁴ Obohjeéhtih, jwíitboó yeó jáap jumat pah Diosdih uúbhñit, ã naáwátidih jwí bohéipna caá, ãt niijíp wat jñ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, “Jáa. Páant tíi jwí chãjap”, nihat Jesúhwã ãt niij jepahah wat jñ. Pánihna, Esteban, Jesúsdihtái jenah joinít, Túini Espiritu ã wépat búdí jumnidih ãt ñíwip wat jñ. Bitadihbat ãt ñíwip wat jñ. Nin caá ã wúna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquía tútchidih bóo judío niican yahna, judíowã ã bohéatdih joiná, jeeh waadni át jumap wat jñ.

⁶ Páant ã ñíonitdih Jesús ã naáwát túttnit pebhna ãt ub juibínap wat jñ. Queét ã ub juibínachah ennit, ã ñíonitdih teo jáhanit, ãt uúbup wat jñ, Dios queétdih ã túi teo wáacat pínah niijná.

⁷ Pánihna, caán baácdih moón Dios naáwátidih chah dawá jéihnit ã jamuchah, Jerusalén tútchiboó jumnit Jesúhwã ãt dao béjep wat jñ. Sacerdotewábat dawá tút nuumnit, Jesúhwãjeeh ãt waadáp wat jñ.

Bitá Estebandih ã tewat

⁸ Esteban, caandíh Dios búdí ã teo wáacachah, ã wépatjñh dawá láa jwíit cáacwã jwí jéih chãjap naáhdih át chãj júutap wat jñ. Páant ã chãj júutuchah ennit, cáacwã Jesúh doonádih chah ãt joíhip wat jñ.

⁹ Obohjeéhtih, biquína judíowã ã míic wáacat muúdh moón caandíh ãt jáihñap wat jñ. Queét Teo Wáhnitji wát jumni poómp ãt jumap wat jñ.

Cirene tátchidih moón, Alejandria tátchidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón it jamap wat jī. Queét wat jīi Estebandih jaihnit it jamap wat jī.

¹⁰ Pánihna, Esteban Túini Espíritu ā wēpat bádí jamnit, táí jéihni jamna, ā wéhenachah joinít, queétboó caandíh biíc yoobó it nihcap wat jī.

¹¹ Biíc yoobó nihcan, íjna, bita ī yee naáwát pínah niijná, it jíb wáhap wat jī. Páant ī yeeat táutuchah joinít, nin pah it níj naóh yacap wat jī: “Esteban Moisés ā wutatjidih Diosdihbut yeejép ā wéhenachah, jwí joyóp be”, it níj yeenap wat jī.

¹² Páant ī niijíchah joinít, cáacwā, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita waóhnitbut Estebandih it íjip wat jī. Pánih íjinit, caandíh teonit, ī maáta pebhna it ub bejep wat jī.

¹³⁻¹⁴ Queét ī yeeat táutnitjī nin pah ī maátadih it níj yeenap wat jī:

—Nin yeó jáap jumat pah Dioíh mædíh, Moisés ā wutatjidihbut yeejép āpí wéhenap be. Nin pah ā niijíchah, jwít jwí joyóp be: ‘Jesús Nazaret tátchidih bóo Dioíh mædíh ā yohbipna caá. Moisés ā wutatjidihbut ā jwáub táut næmbipna caá’, Esteban ā niijíp be, it niijíp wat jī.

¹⁵ Nihat caanjíh cháudnit Estebandih ī enechah, áih móot ángelíh móot panih yeh iigni át jígohop wat jī.

7

Esteban ā míc jāh niiját

¹ Sacerdotewā ī maáh nin pah Estebandih át níj wáhb joyóp wat jī: “¿Nit ī niiját yoobópdih niit?” át niijíp wat jī.

² Páant ā niijíchah joinít, Estebanboó nin pah caandíh át níj jepahap wat jī: “Wā déewāá, behnitbut ñi joyoó. Weemdíh ī naóh yacat yoobópdih nihcan caá. Ded pah Moisés ā chājatjidih yeéb ñi jehah joyát pah weembát biíc yoobó wā jehah joiná caá. Ded pah jwí nuowā ī chājatjidihbut biíc yoobó wā jehah joiná caá. Jwí nuó Abrahamjī Mesopotamia baácdih ā jumuchah, Harán baácdóo ā bejat pínah jātíh, Dios nihat jéihni jamna, caandíh át jígohop wat jī.

³ ‘Meém míh baácdih ma déewādihbut ma cádah bejeé. Páant ma bejehah, wā ñioni baácna meemdíh wā waóhbiipna caá’, Abrahamjidih Dios át niijíp wat jī.*

⁴ Páant ā niijíchah joinít, Abrahamjī Caldea baácmant át namah jūáwáp wat yah jī. Pánih yuáp júóhnit, Harán baácna joinít, it chāo jwáuhap wat jī. Behe ā wnat táttimah, nin jwí jamni baácdih Dios Abrahamwājidih át jéúwát táutap wat jī.*

⁵ Obohjeéhtih, Abrahamjī Dios ā naóhni baácdih ā juyúchah yahna, áih baác pínahdih caandíh át wāh jwáuhcap wat jī. Jibnitjeh it jamap wat jī. Abrahamjī ā weh wih jwáuhcah, Dios caandíh nin pah át níj naáwáp wat jī: ‘Meemdíh, ma jaimenádhbut nin baácdih wā wáhbipna caá’, át niijíp wat jī.*

⁶ ‘Táttimah, ma jaimená biíh baácna bejnit, caán baácdih moónjeéh jamna, queétdih teo wáhnit ī jumbipna caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma jaimenádh yeejép ī chājbipna caá.

⁷ Obohjeéhtih, páant ī chājat jíb, weém caán baácdih moondíh wā peéh chājbipna caá. Páant wā peéh chājat táttimah, ma jaimená nin baácna ī jwáub

* 7:3 Gn 12.1 * 7:4 Gn 11.31; 12.4 * 7:5 Gn 12.7; 13.15; 15.18; 17.8

juibírna caá, páant muntih. Pánih jwúb júnit, weemdih jepahnit, i wēi wēbhírna caá, Abrahamdih Dios át niijír wut jī.*

8 Páant niijnit, Dios nin pah caandih át jwúb niij naáwáp wut jī: ‘Weém wā niijátjidih wā náhnat pínah, yeebbút ñi náhnat pínah niijná, nin pah ñi chājaá: Quehli nah yapat chóodih ñi bóod yohoó. Meém múicjeh, ma jumenábut bíic yooob bóodnit ñi jumúú’, át niijír wut jī. Pánihna, Abraham áa Isaacdih mí weép jumuchah, ocho yeó jáap túttimah, áih quehli nah yapat chóodih Abraham át bóod yohop wut jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahdih át weh jumap wut jī. Pánihna, Jacobboó docewā át weh jumap wut jī. Queét doceboó jwí ñowā pínah ít jumap wut jī.*

9 “Queét jwí ñowā i úd Josédih íjnit, caandih yohna, Egipto baácna bejnidih ít jíb chāj wuhap wut jī. Páant i jíb chāj wuhnji á moh yéjechah enna, Dios Josédih át táí teo wáacap wut jī.*

10 Páant á teo wáacachah, José táí jenah joini á jumuchah, Faraón Egipto baácnih moón i maáhboó Josédih át wēi enep wut jī. Diosboó caandih páant át wēi enat túutap wut jī. Pánih wēi ennit, Faraón Josédih nihát Egipto baácnih moondih tewat wutni maáh pínah át waadánap wut jī. Á pebh moondihbut maáh át waadánap wut jī.*

11 “Caán láa Egipto baácboó Canaán baácboobút mah á buugcáh, caán baácnadih moón tabit ít moh yéjep wut jī. Pánihna, jwí ñowábut jeémát ít jéih bid juicáp wut jī.*

12 Egipto baácboó jeémát jumap doonádih joinit, Jacob á wehdih neoh át jwíh wah bojop wut jī.

13 Túttimah á jwúb wahachah, Egipto baácboó i juibínachah, ‘Weém ñi úd tiggá’, José á úd jeñenadh át niijír wut jī. Pánihna, Joséboó á déewádih á maáh Faraóndih át júutap wut jī.*

14 Túttimah, José á íp Jacobdih á déewádihbut át bidip wut jī. Á déewá setenta y cinco cáacwáneh ít jum jwuhap wut jī.*

15 Á wúh á bid bojochah joinit, Jacobwá á wúh pebhna Egipto baácboó ít bejep wut jī. Caanna juibínitji ít buudáp wut jī.*

16 Jacob á ño Abraham Hamor báadhda wehdih Siquem wut jumni baácboó i wunuchah i yohat pínahdih átát jíb chājap wut jī. Pánihna, Abraham á jíb chājniji baácboó Jacobih bácahdih ub bejnit, á wehboó ít yohop wut jī.*

17 “Túttimah, ‘Nin baácnih yeebdih wā wuhbírna caá’, Dios Abrahamdih á niijátji pah toáh juúwúchah, Egipto baácboó jwí déewá ít cáac poonap wut jī.

18 Egipto baácnih i jumuchah, bíh maáh Faraón i niijní, át túut ñumap wut jī. Caán Faraónboó ded pah José á chājatjidih át jéihcap wut jī.*

19 Pánih jéihcan, jwí ñowádih yeejép chājna, i weh jáap túahnidih át mao yohat túutap wut jī.*

20 Páant á yapat cáth, Moisés pínah á cáac jumuchah, Dios caandih át táí wēi enep wut jī. Pánihna, á mána tres widh caanbídih júutcanjeh, íh muúboó ít táí bih bíbohó wut jī.*

* 7:7 Gn 15.13-14; Ex 3.12 * 7:8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-35.18 * 7:9 Gn 37.11,28; 39.2,21

* 7:10 Gn 41.39-41 * 7:11 Gn 42.1-2 * 7:13 Gn 45.1,16 * 7:14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7:15

Gn 46.1-7; 49.33 * 7:16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Jos 24.32 * 7:18 Ex 1.7-8 * 7:19 Ex 1.10-11,22

* 7:20 Ex 2.2

21 Pánihat túttimah, Moisésdih muáboó jéih bíbohcan, ã mána caandíh mujboó ít pahanap wat jī. Páant ī pahanidih Faraón nuúm bid juí, ub aab béjnit, mi wáúh pah mit behanap wat jī.*

22 Egipto baácdih moón táí jéihnitíhdih Moisésdih ít bohénap wat jī. Pánihna, caán maáh wáúh pah át jumap wat jī.

23 “Túttimah, caán cuarenta jópchi bíbohnti, ã déewā judíowādih enedih át bejep wat jī.

24 Pánih enedih juibína, Egipto baácdih bóo judíodih yeejép ã chājachah, Moisés át enep wat jī. Páant ã chājachah ennit, ã déedih teo wáacadih bejna, Egipto baácdih bóodih át mao yohop wat jī.

25 Pánih chājna, ‘Wā déewā ī déedih wā teo wáacachah enna, “Dios jwiútdih túi ubni pínah át wahap taga”, ī niij jenah joibípna caá’, Moisés át niij jenah joyóp wat yuh jī. Obohjeéhtih, queétoó páant ít niij jenah joicáp wat jī.

26 Biíh yeó jáapdih chénewā ã déewā ī míic mawachah, Moisés át enep wat jī. Pánih enna, ‘¿Yeéb bíicwájeh dépanih míic mao tigaá ñi chāj?’ queétdih át niijíp wat yuh jī.

27 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, ã déedih yeejép chājniboó Moisésdih át ub too yoh bojop wat jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiútdih watni nihcan caá.

28 ¿Jwiín Egipto baácdih bóodih ma mao yohatji pah weemdíhbat mao yohíh níit ma chājap?’ át niij júihñap wat jī.

29 Páant ã niijíchah joí wáhi bejnit, Moisés Madián baáctoó át jweí béjep wat jī. Caanná jweí juibíniji áa jumnit, chénewā át weh jumap wat jī.*

30 “Madián baáctoó Moisés cuarenta jópchi jumna, muá wihcapboó Sinai jee pébh jumnit, máa chálíh iigní panihnídih át enep wat jī. Caán iigát panihat cátíh ángelboó caandíh át jígohop wat jī.

31 Páant ã jígohochah, Moisés át en wáhi bejep wat jī. Pánih en wáhi bejna, caán máa chálíh iigní panihni pehbbit enedih ã bejchah, Dios caandíh nin pah át niij naáwáp wat jī:

32 ‘Weém Dios caá. Weemdíhjah caá ma nuowā, Abraham, Isaac, Jacob ī túi wéi wáúwáp’, át niijíp wat jī. Páant ã niijíchah joinít, Moisésboó méménit, úumna, át en ñahacap wat jī.

33 Pánihna, Dios nin pah caandíh át jwúub niij naáwáp wat jī: ‘Buu wā pebh ñuhna, míih zapatosdih waícanjah ma too duguá.

34 Wíih cāacwā Egiptoboó jumnit, yeejép yapna, tabit moh yéejnit ī juñúchah, wā joiná caá. Páant ī juñátidih joinít, queétdih teo wáacat náahna, Egipto baáctoó meemdíh wahat túut niijná, ma pebh wā dei júúwáp be. Pánihna, buu conboó ma jwúub bejeé’, Dios Moisésdih át niijíp wat jī.*

35 “Í náahcannijidih yuhna, ī maáh pínah, queétdih túi ubni pínahdih Diosboó át wah jwúuba bojop wat jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiútdih watni nihcan caá’, ī jáh niijéhnijidih Dios Egipto baáctoó át wah bojop wat jī, queétdih ã numah bac júúwát pínah niijná. Pánih wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálíh iigní panihni cátíh jumni ángeldihbat Dios át wahap wat jī.

36 Pánihna, Egipto baáctoó jumnitji judíowādih Moisés át numah júúwáp wat jī. Egipto baáctoó caán Moisés Dios ã wēpatdih át jwíih júut waáwáp wat jī. Túttimah, Muj Mac Duéni wát jumniboó át jwúub júutap wat jī. Túttimah, muá

* 7:21 Ex 2.3-10 * 7:29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7:34 Ex 3.1-10

wihcapboobút cuarenta jópchi í jamuchah, Dios ã wēpatdih páant ãpí júutap wut jī.*

37 Caán Moisésboó judíowādih nin pah ãt níj naáwáp wut jī: ‘Weém wā nihah pah muntih Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih yeebdíh ã wahbipna caá. Caán ñijeéh ã jumbipna caá’, Moisés queétdih ãt níijíp wut jī.*

38 Moisés muú wihcapboó jwí ñowā bícdih ãt jamap wut jī. Sinaí wūt jamni jeená caandih naóhni jíngeljeébut ãt jamap wut jī. Íjeéh jamnit, Dios ã wutatdih Moisésboó ãt naóh yapanap wut jī, caandih jepahnit, Diosjeéh í túi jumat pínah níijná. Jwiítbut jwí joyát pínahdih ãt naáwáp wut jī.*

39 “Pánih júóhntiji muú wihcapboó jamna, Egipto baáboó jwúub bejihna, Moisésdih náahcan, jwí ñowā ã wutatdih ít yap yohop wut jī.

40 Pánih yap yohna, Moisés úud jeñé Aaróndih nin pah ít níijíp wut jī: ‘Jwiítidih waóhnti pínah Dios panihnitdih ma pãp wúhuú. ¿Egipto baáboó jwí jamuchah, jwiítidih namah júóhni Moisés ded pah tigaá ãt bej?’ ít níijíp wut jī.*

41 Páant níijnít, queét momo jíwi wúuh pah jígohndih orojih ít pãpap wut jī. Pánih pãp péanit, queét ñuápdih mao ub júóhnti, í pãpnidih cáo wúhna, búdí ít weñep wut jī.*

42 Páant í pãpnidih í weñechah ennit, ‘Weemdih yohnit, cúiwādih, widhdih, yeodíbut í wēi dáhwa naáh’, níijnít, Dios queétdih áti yohop wut yah jī. Páant í chãjatjidih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah ãt níj daacáp tají:

“Yeéb weemdih yeejép ñi chãjap be. Muú wihcapboó cuarenta jópchi jamna, yeéb judíowā ñuápwādih mao cáonit, weemdih wúhna, ñita túi chãj tagaá. Obohjeéhtih, weémboodíh ñi náhnicap be.

43 Pánih náhnican, Móloc wūt jamnidih wēnit, áih muudíh ñi bíbohó jī. Bíih cúi Refán wūt jamni, caan páh jígohni yeéb ñi pãpni dahdihbut ñi weñep be. Pánihna, yeebdíh peéh chãjna, yúup Babilonia baáboó wā wahbipna caá”, Dios ã níijná caá’, ãt níj daacáp tají. (Am 5.25-27)

44 “Jon játi moón jwí ñowā muú wihcapboó jamna, Dios íjeéh ã jumat pínah níijná, ñuáup chóojih í chãjni muudíh ít bíbohó wut jī. Caán muudíh Dios ã níijátji pah bíc yoobó Moisés ãt chãjap wut jī. Caán muú díftboó Dios ã wutat daánci jeé naaná ãt jamap wut jī.*

45 Pánihna, queétdih Dios ã naóhni nin baácdih jainá, Josué jwí ñowā bícdih caán muudíh ít ub juyé wut jī. Páant í ub juyéchah, Dios queétdih teo wáacna, caanjih jamnitjidih ãt yohop wut jī. David ã jam láabut caán muudíh ít bíboh jwuhup wut jī.*

46 Pánihna, caandih Dios ã túi weñechah jéihnit, caán íjeéh ã jumat pínah muudíh chãjihna, David Diosdih áti uúbup wut yah jī.*

47 Obohjeéhtih, páant ã uúbuchah yahna, ã wanat túttimah, ã wúuh Sa-lomónboó Dioíh muudíh ãt chãjap wut jī.*

48 Pánih chãjna yahna, Diosboodíh cáacwā í chãjni muudíh í jéih nemcan caá. Páant níijnít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah ãt níj daacáp tají:

49 “Japboó wā chúdat panihni caá. Caánboó chúdna, nihadidih wā watna caá. Pánihna, noónboó wíh jícha wā chúi chúdat panihni caá. Pánih chúi chúdna, chah wēpni wā jamna caá. Weém Dios caá. Páant wā

* 7:36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33 * 7:37 Dt 8.15,18 * 7:38 Ex 19.1-20.17; Dt 5.1-33 * 7:40 Ex 32.1

* 7:41 Ex 32.2-6 * 7:44 Ex 25.9,40 * 7:45 Jos 3.14-17 * 7:46 2S 7.1-16; 1Cr 17.1-14 * 7:47

1R 6.1-38; 2Cr 3.1-17

jumuchah, wíih muú pínahdih ñi jéih teo wāhcan caá. Wā chooát pínah muúdíh wā náahcan caá.

50 Weemjéh nin baácboó nihatdih wā chājap jī”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī. *(Is 66.1-2)*

51 “Jwī ñowāji ī yap yohat pah mantih yeebbút Diosdih ñi yap yohna caá. Dios naáwátidih joiná yuhna, yeéb yehna joyáh bojnít Túini Espíritudihbut yehna ñi niijná caá.*

52 Jwī ñowāji Dios naáwátidih nihat naóh yapanitdih yeejép īt chājap wut jī. “Túttimah túini yoobát ā jūóhbiṗna caá’, queét ī niij naáwáchah, jwī ñowā īt joijí ta yuh caá. Obohjeéhtih, páant niij naóhnitjidih ĩpī mao yohop wut jī. Pánihna, “Túini yoobát ā jūóhbiṗna caá’, ī niijníji Jesúsdiḥ yeebbút ñi mawap be.

53 Dios ā wutatdih ángelwā Moisésdiḥ īt naóh yapanap wut yuh jī, jwī joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, ī wutatjidih jwī bíbohna yuhna, yeébbóo caandíh ñi yap yohna caá”, Esteban āt niijíp wut jī.

Estebandih jee dáhnajīh ī yoh mawat

54 Páant ā niijíchah joinít, queétboó tabit īt ĩjip wut jī. Pánih ĩjna, úm náah jumnit īt jígohop wut jī.

55 Páant ī ĩjichah yuhna, Túini Espiritu caandíh búdí ā teo wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios ā yeh ĩgátidih, Jesús Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā ñuhuchahbut Esteban āt enep wut jī.

56 —ĩÑi eneé! Jeáboó jéweat panihni ā jumuchah, Jesús nihat cāacwā úm jeñé, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā ñuhuchah, wā enna caá, āt niijíp wut jī.

57 Páant ā niijíchah joinít, queét tabit ĩj yapna, ñaácnit, ĩih molítidih nem teo, ñáo ñah bejnít, caandíh īt tewep wut jī.

58 Pánih teonít, caán tútchimant wái bac bejnít, jee dáhnajīh īt yoh mawap wut jī. Páant ī yohat pínah jātih, jīh ī dḥoní yégueh chóonadiḥ tóo dug jwejnít, jāap beh tóahni Saulo wūt jumnidih īt wapat tútup wut jī.

59 Estebandih jeejīh ī yohochahjeh, “Maá Jesús, wíih caolihdih ma úmuú”, āt niijíp wut jī.*

60 Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnit, “Maá, weemdíh yeejép ī chājachah yuhna, queétidih ma peéh chājca bojóo”, niijnít, āt wunah bejep wut jī.*

8

Saulo Jesúhwādiḥ yeejép ā chājat

1-2 Bita Jesúhwā Estebanjidih baad yóhna, búdí īt juñáp wut jī. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih ī mawachah enna, “Túina caá”, āt niij jenah joyóp wut jī. Caán yeó jāapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúhwādiḥ eníhcan, yeejép īt chāj jwíhip wut jī. Páant ī mao jwíhichah, Jesúhwā Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnaḥbut yuúp īt jweí peét bejep wut jī. Jesús ā naáwát tútnit pohba īt bejcap wut jī.

3 Pánihna, Sauloboó Jesúhwādiḥ eníhcan, queétidih yeejép chājna, ĩih muúnadíh waadnít, neonadíh, yaáhdihbut teo wái bacnit, nemat muúboó āpī nemat tútup wut jī.*

* 7:51 Is 63.10

* 7:59 Sal 31.5; Lc 23.46

* 7:60 Lc 23.34

* 8:3 Hch 22.4-5; 26.9-11

Felipe Samaria baácboó Jesúh doonádih ã bohéat

⁴ Pánih jwei peétnitji í jaibíni tútchinadih moondíh Jesúh túini doonádih ípí naáwáp wut jí.

⁵ Samaria baácboó jumni chah bádí tútchina jaibínit, Felipebut caán tútchidih moondíh Jesúh túini doonádih át naáwáp wut jí.

⁶ Páant ã naáwáchah joinít, Dios á wépatjìh jwiít cāacwā jwī jéih chājca naáhdih á chājachah ennit, caanjìh moón dawá ít túi joyóp wut jí.

⁷ Dawá nemép jumnit ã pebh í jaibínachah, nemépwāboodíh āpí bac bejat tútup wut jí. Páant ã bac bejat tútuchah joinít, nemépwā ñaácnit, ípí bac bejep wut jí. Dawá jéih wālicannitdih, jéih bejannitdihbut āpí boonanap wut jí.

⁸ Páant ã chājachah enna, caán tútchidih moón bádí ít weñep wut jí.

⁹ Caán tútchidih bóo Simón wāt jumni, jíóhni át jumap wut jí. Pánihna, caán tútchidih moondíh jíóhni ded pah í chājatdih āpí chāj júutup wut jí. Páant ã chājachah enna, caanjìh moón en wáhi bejnit, Simóndih ít úmup wut jí. Nin pah āpí níjíp wut yah jí: “Weem páh jéihni bita wihcan caá. Dedé weemdíh júdhan caá”, át níjíp wut jí.

¹⁰ Páant ã chājachah enna, “Nin Dios pah muntíh wépat bíbohni caá”, cāacwā í maáta bícdih ít níjíp wut yah jí. Queét nihat caandíh ít túi joi jwáhup wut jí.

¹¹ Páant ã chājatjìh queétdih maatápdih át júutup wut jí. Páant ã chāj júutuchah enna, queétdih wáhi bejnit, caandíh ít túi joyóp wut jí.

¹² Obohjeéhtih, caandíh í joyóchah yahna, Felipeboó Dios maáh ã jumatdih, Jesucristoíh túini doonádihbut ã naáwáchah joinít, Simóndih cádahnit, Felipeboodíh ít joyóp wut jí. Pánih túi joinít, í jepahachah enna, Felipe neonádih, yaáhdihbut át daabánap wut jí.

¹³ Simónbut Felipe ã naáwáchah joinít, Jesúsdi h ã jepahachah, caandíhbut át daabánap wut yah jí. Páant ã daabáát túttimah, Felipejeéh caanbát át pénap wut jí. Felipe Dios á wépatjìh chāj júutnit, tubúp chāhñitdih ã túi boanachah enna, Simón át en wáhi bejep wut jí.

¹⁴ Samaria baácdih moón Dios naáwátidih í túi jepahat dooná Jerusalén tútchina Jesús ã naáwát túttnitdih át jaibínap wut jí. Páant í jepahat doonádih joinít, Pedro, Juan bícdih, Samaria baácna ít wahap wut jí.

¹⁵ Pánih caanná jaibínit, Pedrowā Jesúsdi h jáap jéihnitdih Diosdih ít úbúp wut jí, Túini Espíritu á wépat queétdih ã jumat pínah níjina.

¹⁶ Queét Samaria baácdih moón Jesúhwa í jumat júutat pínah níjina, queétdih Felipe átát daabánap wut jí. Jesúsdi h jeh ít jéih jwáhup wut jí. Obohjeéhtih, caán láa, Túini Espíritu á wépat queétdih át wih jwáhcap wut jí.

¹⁷ Pánihna, Pedro Juanjìh Samaria baácdih moondíh í teo jáha úbúchah, Túini Espíritu á wépat queétdih át jum jwíhip wut jí.

¹⁸ Pedrowā í teo jáha úbúchah, Túini Espíritu á wépatjìh máchah wéheatjìh í wéhenachah, Simón át enep wut jí. Pánih ennit, Pedrowā í wépat déedih náahna, dinerojìh áti h jíib chājìhip wut yah jí.

¹⁹ —Weembát cāacwādih wā teo jáha úbúchah, Túini Espíritu á wépat queétdihbut ã jumat pínah níjina, weemdíhbut ñi wépat déedih ñi wāhuá, át níjíp wut yah jí.

²⁰ —Míih dinerojìh Dios á wépatdih ma jíib chājìhat yeejép caá. Pánihna, caandíh ma jíib chājìhat peéh míih dinero bícdih iiguípna ma bejeé.

²¹ Dios ã enechah, ma jenah joyát yeejép ã jumna caá. Nindih jwiít jwí chājat pah meém chājni pínah nihcan caá.

22-23 Wēpatdih tūbit en ñinahnit, tūbit ij yaicánniabehe caá. Pánih jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyátdih Dios ā yohat pínah niijná, caandih ma uúbú. Páant ma chājachah enna, caán ma yeejatdih āta yoh tagaá, Pedro jíohni Simóndih āt niij jūihñup wut jī.

24 —Weemdih yeéb Diosdih ñi uúbú, ma niijípboó wā bejcat pínah niijná. Caán wā jīb iiguipna wā bejñican caá, Simón āt niijíp wut jī.

25 Túttimah, Pedro Juanjīh Dios naáwátdih biñ tātchinadih moondih naáwátdih it bejep wut jī. “Jesús ā boo pud jūáwát túttimah, caandih jwiit jwī enep jī”, Samaria baácdih moondih it niij naóh peetép wut jī. Pánihna, caanjīh moondih bohé péanit, Jerusalén tātchina it jwúub bejep wut jī.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ā bohéat

26 Felipe Samaria baácboó ā jumuchah, Dioih ángel caandih nin pah āt niij naáwáp wut jī: “Muú wihcapboó Jerusalén tātchimant Gaza baácboó bejni namána chóop yapapboó ma bejeé”, āt niijíp wut jī.

27 Páant ā niijíchah joinit, caanna āt bejep wut jī. Caán namádh Etiopía baácdih bóo jwúub bejna āt chājap wut jī. Caán Etiopía baácdih moón ī maáh wili Candace wūt jumnihih dinerodih en daoní wut jī. Jerusalén tātchiboó Diosdih weñedih juibíniji jwúub bejna āt chājap wut jī.

28 Āih tātchina pūtánijīh jwúub bejna, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā daácní núojidih enna āt chājap wut jī.

29 Pánihna, Túini Espiritu Felipedih nin pah āt niijíp wut jī: “Con bejni pūtáni pebhna ma bejeé”, āt niijíp wut jī.

30 Páant ā niijíchah joinit, Felipeboó pūtáni pebhna juibínit, caán núodih Etiopíadih bóo míc en naáwáchah, āt joyóp wut jī.

—¿Ma ennidih ma beh jói níit? Felipe caandih āt niij uúbh joyóp wut jī.

31 —Weemdih bohéni ā wihcāh, wā túi beh joicán caá. Wā pebh jui chéudnit, weemdih ma bohénaá, Felipedih āt niijíp wut jī.

—Júu, niijnit, ā pebh āt juibí chéudup wut jī.

32 Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah ā niij daacátjidih Etiopía baácdih bóo míc en naóhna āt chājap wut jī:

“Ovejadh mawat túut, ī teo wáyachah, ā ñaáccat pah muntih caanbút caandih ī tewechah, laihcanni ā jumbipna caá. Oveja yoócdih ī bóodochah, ā ñaáccat pah muntih caanbút laihcanni ā jumbipna caá.

33 Caandih ī deoh naóhbiipna caá. Caán yeejép ā chājcah yuhna, queétdih caandih yeejép ī chājbiipna caá. Pánihna, caandih ī mao yohochah, weh wihcanjeh nin baácboó ā buúdbiipna caá”, Isaías āt niij daacáp tajī. (Is 53.7-8)

34 Caán núodih en naóhnit, Etiopía baácdih bóo Felipedih nin pah āt niij uúbh joyóp wut jī:

—Ma naáwá weemdih. ¿Nin Isaías ā niijátji dedna tigaá? ¿Caanjéh naóh níit āt chājjiip? ¿Biíhdih naóh níit āt chājjiip, páant ā niijná? āt niijíp wut jī.

35 Páant ā niij uúbh joyóchah joinit, Felipeboó caán núodih ennit, Etiopíadih bóodih Jesúih túini doonádh āt naáwáp wut jī.

36 Páant niij béjna, ímdih it enep wut jī.

—¿Enejúh! Conboó ím caá. ¿Weemdih ma daabáhcanni níit? Felipedih āt niijíp wut jī.

37 —Jesúsdih ma túi jepahachah, meemdih wā daabábiipna caá, Felipe caandih āt niijíp wut jī.

—Dios wāuh Jesúsdih weém wā túi jenah joiná caá. Caán Jesús Dios ã wahni Cristo ã jumatdih wā túi jéihna caá, át niij jepahap wut jī.

³⁸ Páant niijnit, pātúni íoh teonidih át chāwáát tútup wut jī. Caán ã chāwáchah, dei ñuhnit, ímna ít dei juibínap wut jī. Pánih dei juibínit, ímidih póbó pūud bac bej juibí ñuhnit, Felipeboó caandih át daabánap wut jī.

³⁹ Daabá péanit, íaab ñúhachah, Túini Espíritu Felipedih át ubah bejep wut jī. Æ bñudáh bejchah, Etiopíadih bóo caandih át jwáub encap wut jī. Pánihna, Jesúsdih jepahna, túi wēinit, áih baácna át jwáub bejep wut jī.

⁴⁰ Túini Espíritu Felipedih ã ub bejchah, Azoto tútchina át juibínap wut jī. Pánihna, nihát tútchinadih moondih Jesúh túini doonádih naóh jibna, Cesarea tútchiboó át juibínap wut jī.

9

Saulo ã túnt nñmát (Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Páant Felipe ã chājat pónih, Sauloboó Jesúhwādh en jūihna, “Queédih maomi caá”, niijnit, sacerdotewā í maáh pebhna át bejep wut jī.

² Caanná juibínit, mawat pínah papélahdih caandih át uúbup wut jī. “Damasco tútchiboó judíowā í míic wácat mñnádih moón í maátadih ñi daacá. Weém Jesúhwādh bid jainit, queédih chéonit, nin Jerusalén tútchiboó wā jwáub ub jūóhmi caá. Pánihna, wā tewat pínah papélahdih weemdh ñi wāhúú”, Saulo át niijíp wut jī.

³ Páant ã niijíchah joinit, caán núodih í wāhachah, Damasco tútchina ít bejep wut jī. Damasco tútchina í toáh juibínachah, japmant íig jéenaat caandih át jíghop wut jī.

⁴ Páant ã íig jéenanachah, Sauloboó át buug ñájap wut jī. Pánih buug ñájnit, Jesús ã wéhenachah, át joyóp wut jī. “¿Saulo, dépanihna meém weemdh yeejép ma chāj?” át niijíp wut jī.

⁵ “¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo át niijíp wut jī. “Weém Jesús, yeejép ma chājni caá. Weemdh íjnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míic yéjana caá.

⁶ Ma ñah ñuhúú. Tútchidih waad béjnit, ma jumúú. Ma chājat pínahdih meemdh naóhni pínah ã juibípna caá”, Jesús Saulodih át niijíp wut jī.

⁷ Páant ã wéheatdih joiná yuhna, Saulo ã pej jumnitboó cāacdih encan, ít joí wáhi bejep wut jī.

⁸ Saulo ñah ñuhnit, ã jéih encan, ã pej jumnit áih muj nahmant teonit, Damasco tútchina caandih ít wái waad béjep wut jī.

⁹ Pánihna, Saulo híic peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpcan, babhcan, Diosdih búdi úbhna át chājap wut jī.

¹⁰ Damasco tútchidih bóo Jesúsdih jéihni Ananías wut jumni oo jumat dée pah Jesúsdih át enep wut jī. Páant ã enechah, Jesús caandih át ejep wut jī: “¡Ananías!” át niijíp wut jī. “Júú, wā jumna caá”, át niij jepahap wut jī.

¹¹ “Yoobópdih wut jumni namádih, Judáih mñná bejnit, Tarsodih bóo Saulo wut jumnidih ma bidíi. Caán Diosdih úbhna caá ã chājap.

¹² Caanbút oo jumat dée jíghatdih enna caá ã chājap. Æ jwáub enat pínah niijná, meém juibínit, caandih teo jāhanit, úbát panihatdih ã enep be”, Jesús Ananíasdih át niijíp wut jī.

¹³ “Maá, caán míhwā túinit, Jerusalén tútchidih moondih yeejép át chājap wut be. Dawá cāacwā weemdh páant í niij naawáp be.

14 Nin Damasco tútchiboó caán nihat míh wādhíh teo nemat tút niijná, sacerdotewā ī maátadih papélahdih daacát tút nít, caán núo ā wēpatjīh āt jūwáp wut jī, Jesúsdih Ananías āt niij jepahap wut jī.

15 “Caán Sauloboó wā ñioni jumna, judíowā nihcannitdih, ī maátadih, judíowādhíbut wā naáwádhíh ā naóhbi pna caá. Pánihna, ā pebhna úmcanjeh ma bejeé.

16 Túttimah, wīh ā jumat jīb, dawá láa yeejép ā yapat pínahdih caandíh wā jéihyabipna caá”, Jesús Ananíasdih āt niijíp wut jī.

17 Páant ā niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandíh teo jáha uúhñit,

—Wā dée Saulo, jwī Maáh Jesús namábo meemdíh jíghni weemdíh ā wahap be, ma jwúb enat pínah, Túini Espíritu ā wēpat meemdíh ā jumat pínahbut niijná, āt niijíp wut jī.

18 Páant ā niijíchahjeh, áih quíib dahdih queéj cháa pah jíghni ā buúg jéenechah, Saulo āt jwúb enep wut jī, páant muntíh. Pánihna, ñah ñuh bac bejnit, āt daabáát tútup wut jī.

19 Páant caandíh ī daabáát túttimah, jwúb bid jeémpna, ā nuugáp wunatji āt boonap wut jī. Pánihna, Saulo Damasco tútchidíh Jesúshwájéeh maátcanjeh āt jumap wut jī.

Saulo Damasco tútchiboó ā naáwát

20 Saulo ā tút nuumát túttimahbitjeh, judíowā ī míc wáacat munáboó Jesúh túini doonádhíh āt naáwáp wut jī.

—Caán Jesús Dios wúh caá, Saulo āpī niijíp wut jī.

21 Páant ā niij naáwáchah joinít, nihat it joí wáhi bejep wut jī.

—¿Nin Jesúshwádhíh ñuan yóhñiji nihcan níit? ¿Ninjīhbut jūóhñit, queétdih teonit, sacerdotewā ī maátadih wúhñiji nihcan níit? It míc niijíp wut jī.

22 Obohjeéhtih, Saulo úmcanjeh, chah āt bohénap wut jī. Pánih bohénit, “Yoobópdih tigaá Jesús Dios ā wahni Cristo caá”, ā niijíchah joinít, bita Damasco tútchidíh moón judíowáboó it beh joicáp wut jī.

Saulo judíowádhíh ā jweyát

23 Maátcanjeh ā jumat túttimah, judíowā caandíh mawíhna, queétdjeh it míc wéhenap wut jī.

24 Pánih míc wéhenit, caán tútchidíh bóo jécnadih yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut it páñap wut yah jī. Obohjeéhtih, Sauloboó ī mawíhat doonádhíh āt joyóp wut jī.

25 Caán doonádhíh joinít, Saulo ā chéenwā caandíh búdí wáhdih yacnit, chei caán tútchi wáihyat júdu táahmant it cádah deya bojop wut jī. Páant ī chájat túttimah, Jerusalén tútchiboó āt bejep wut jī.*

Saulo Jerusalén tútchiboó ā jumap

26 Jerusalén tútchidíh juibínit, Jesúshwā bíicdih Saulo átih jumíhip wut yah jī. Obohjeéhtih, “Jesúsdih jepahni nihcan caá”, niij jenah joinít, caandíh it úmmap wut jī.

27 Páant ī úmmapchah yahna, Bernabéboó Jesús ā naáwát tút nít pebhna caandíh āt numah bejep wut jī. Pánihna, Saulo ded pah ā yapatjídih Bernabé queétdih āt naáwáp wut jī: “Nin Saulo Damasco tútchiboó bejnit, Jesúsdih āt enep wut jī. Á enechah, Jesúsboó caandíh āt wéhenap wut jī. Túttimah,

* 9:25 2Co 11.32-33

Damasco tátchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át naáwáp wut jī”, Bernabé át niijíp wut jī.

²⁸ Páant ā niiját tǎttimah, Saulo ĩjeéh waadnít, Jerusalén tátchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át wēp naáwáp wut jī.

²⁹ Pánih naóhnit, baiguína Grecia baácmant jāóhnit judíowǎjeéh míc wéhenit, queétdih yehna át naáwáp wut jī. Páant Saulo chah ā wēp naáwát peéh caandíh ĩt mawíhip wut yuh jī.

³⁰ Páant ĩ mawíhat doonádih joinít, Saulojeéh jumnit Jesúhwāboó caandíh Cesarea tátchina ĩt ub jwei déi bejep wut jī. Caanjíh numah jum jwǎhnit, Tarso tátchina caandíh ĩt wah bojop wut jī.

³¹ Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baácboó Jesúhwā ĩt táí jumap wut jī. Dedé tac buugáát wihcah, ĩt táí míc bohénap wut jī. Queét Diosdih úmnnit, ĩ yéejatdih cádahachah, Túini Espíritu queétdih bádí át teo wáacap wut jī. Pánihna, Jesúsdih jepahnit chah ĩt dao béjep wut jī.

Pedro Eneasdiĥ ā booaat

³² Saulodih ĩ wahat tǎttimah, Pedro nihat tátchinaboó Jesúhwādiĥ táoh en jib bejna, Lida tátchidih át jwabínap wut jī.

³³ Caanná jwabínit, Eneas wāt jumnidih át enep wut jī. Ocho jópchi jǎtih Eneas tabáp chǎuhniĥi át jéih wǎlcap wut jī.

³⁴ —Eneas, Jesucristo meemdíĥ ā booaana caá. Ma ñah ñuhúú. Ma lajatdih ma ub ámoĥoó, Pedro át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, Eneas át ñah ñuhap wut jī.

³⁵ Pánihna, nihat Lida tátchidih moón, Sarón tátchidih moonbát caán doonádih joinít, ĩ yéej chǎjatdih cádahnit, Jesúsdih ĩt jepahap wut jī.

Tabita mi boo pud jāúwát

³⁶ Jope wāt jumni tátchidih Tabita wāt jumnih Jesúsdih táí jéihnih mit jumap wut jī. Mí wāt Tabita griego wéheatjǎh Dorcas ĩt niijíp wut jī. Caánt táí chǎjniĥ, moh yéejnitdih mipí táí teo wáacap wut jī.

³⁷ Pánihna, caán láa wunat ñah jāúwúchah, mit wunah bejep wut jī. Páant mi wunat tǎttimah, queét míh bácahjidiĥ táí choc péanit, chah bóo tólihboó ĩt jwejep wut jī.

³⁸ Lida táchi Jope tátchi táí pebh buugjéh át jumap wut jī. Pánihna, Jope tátchidih moón Jesúhwā, Pedro Lida tátchiboó ā jumat doonádih jǎtih ĩtát joyóp wut jī. Pánih joinítji chénewádiĥ Pedro pebhna ĩt wah bojop wut jī. Ā pebhna jwabínit, “Tabita mi wunah bejep be. Waícanjeh jwǎ jumapboó jwǎjeéh ma jāúwá”, Pedrodiĥ ĩt niijíp wut jī.

³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Pedro ĩjeéh át bejep wut jī. Caánboó ĩ jwabínachah, caán muúdíĥ jumnitboó Pedrodiĥ chah bóo tólihna ĩt numah páuh laab béjep wut jī. Tabita ĩjeéh jum jwǎhna, moh yéejnitdih wǎhat túut niijná, dawá yéguehdih mit chǎjap wut jī. Pánihna, éemp wunnit yaádh Pedrodiĥ ñuh páuda bojnít, mí chǎjniĥi yéguenadiĥ ĩt jéut juǎúp wut jī.

⁴⁰ Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jumnitdih át bac bejat túutap wut jī. ĩ bac beedaát tǎttimah, bódiĥa caj yoh ñajnit, Diosdih át wǎbáp wut jī. Pánih wǎbh péanit, míh bácahjidiĥ tac páud ennit,

—Tabita, ma ñah ñuhúú, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, caántboó Pedrodiĥ wāt ennit, mit pud cháudap wut jī.

41 Páant mi p̄ad ch̄áuduchah, Pedro miíh téihyadih teonit, caántdih át wái ñahanap wut jī. Pánihna, caanjīh moón Jesúh̄wādih, éemp wannit yaáhdh̄ihbut bid bojnit, “Eneé mi jw̄áub boonap be”, queétdih át niijír wut jī.

42 Páant mi boopat doonádih nihat Jope tátchidih moón ít joyóp wut jī. Pánih joinít, dawá Jesúsdih ít jepahap wut jī.

43 Pánihna, nuñápwā chóo teoní, Simón wūt jum̄nijeéh Jope tátchiboó maatápdih Pedro át jum̄ap wut jī.

10

Pedro Cornelio wādih Jesúh̄ doonádih naáwádih ā bejat

1 Caán láa Cesarea tátchiboó cien soldadowā ī maáh Cornelio wūt jum̄ni át jum̄ap wut jī. Queét soldadowā Italiano wūt jum̄ni poómp wut jī.

2 Cornelio āih muúdh̄ih moón biíc̄dih Diosdih táí jenah joí wēinit, caandíh úmna, yéejat cádahnit, ít táí ch̄ájar wut jī. Jīgah náah jum̄nit judíowādih bádí át teo wáac̄ap wut jī. Jesucristodih jéih jw̄ahcan yuhna, yeó jáap jum̄at pah Diosdih át w̄áb̄ap wut jī.

3 Biíc̄ yeó jáap cheyeh las tres jum̄uchah, Cornelio ā w̄áb̄uchah, oo jum̄at pah, Dioíh ángel ā pebhna ā waád̄ j̄ubínachah, át enep wut jī. Páant ā enechah, “Cornelio”, át niijír wut jī.

4 Cornelio caandíh en behnit, úmna, “¿Maá, dedédih caá ma náah?” át niijír wut jī. Páant ā niijíchah joinít, ángel nin pah caandíh át niij̄ jepahap wut jī: “Diosdih ma w̄áb̄uchah, át joyóp wut be. Jīgah náah jum̄nitdih ma w̄ahuchahbut, át enep wut be. Pánihna, buu ma w̄áb̄atdih ā jepahbipna caá.

5 Jope tátchiboó Simón Pedro wūt jum̄nidih w̄b̄ j̄áuwát náahna, miíh cáacwádih ma wah bojoó. Caán táini doonádih yeebdíh ā naóhbipna caá.

6 Biíh Simón nuñápwā chóo teonijeéh bádí maj̄ jw̄éj̄dih jum̄ni muúdh̄ih ā jum̄na caá”, ángel Corneliodih át niijír wut jī.

7 Páant niij̄ péanit, át bac bejep wut jī. Ā bac bejat táttimah, Cornelio chénewā caandíh teo w̄ahnitdih, biíc̄ ājeéh jum̄ni soldadodihbut át bid bojop wut jī. Caán soldadoboó Diosdih táí wēini jum̄na, yeó jáap jum̄at pah Corneliodih wapni wut jī.

8 Pánihna, Cornelio ángel ā niijátjidih queétdih naóh beedánit, Jope tátchiboó át wah bojop wut jī.

9 Biíh yeó jáapdih Jope tátchiboó ī toáh j̄ubínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro ā jum̄ni muú chahmant bóo coahna Diosdih w̄áb̄udih át p̄úh laab béjep wut jī.

10 Páant ā w̄áb̄uchah, caandíh nuuḡup̄ tubuchah, át jeémíhip wut jī. Obohjeéhtih, ī jeémát ch̄ájat pónih, oo jum̄at jígohat déedih át enep wut jī.

11 Jeáboó ā jéweah bejehah, chénaoó bóod chéoni chóo, bádí chóo át dei j̄áuw̄ap wut jī.

12 Caán chóo díitna dawá nuñápwā judíowā ī jeémpca naáhwā míic ít jum̄ap wut jī. Maiwābut jum̄, jw̄ébehwābut ít jum̄ap wut jī.

13 Caandíh ā enechah, Dios nin pah át niijír wut jī: “Pedro, ñah ñuhnit, nitdih ma mao jeémé”, át niijír wut jī.

14 Páant ā niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wā jeémpcan niít. Jw̄i nuowádih ma jeémát táutca naáh yeejépwādih wāpí jeémpcan beé”, Pedro át niij̄ jepahap wut jī.

15 “ ‘Buu táinit caá’, wā niijnítidih ‘Yeejépwā caá’, ma niijcá bojoó”, Dios Pedrodih át niijír wut jī.

16 Páant biíc peihcanni láa ā yapachah, caán chóo āt púuh laab béjep wut jī, buca.

17 Pánihna, Pedro tubit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih níjih tigaá pánih jíghonidih ā júut?” caanjéh āt níj jenah joyóp wut jī. Páant ā níj jenah joyóchah, Cornelio ā wah bojnitboó, Pedro ā jumni munná it juibínar wut jī: “¿Simón nañúpwā chóo teonih muú dedboo tigaá ā jum?” cáacwādh it níj uúbh joyóp wut jī. Caán muúdh í jéihya naáwáchah, ā jumni munná it juibínar wut jī.

18 Pánih juibínit, nin pah it níj ej uúbh joyóp wut jī: “¿Simón Pedro wut jumni nin muúdh níit ā jumap?” It níjíp wut jī.

19 Páant í ezechahjeh, Pedro caandih jíghonijidih ā jenah joyóchah, Túini Espíritu caandih nin pah āt níjíp wut jī: “Pedro, jéchoó biíc peihcannit meemdh bidna caá í chāap.

20 Ñah ñah, dei bejni, íjéeh ma bejeé. Biíh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma táí bejeé. Weémboó queédih wā júúwát túutap be”, āt níjíp wut jī.

21 Páant ā níjíchah joinít, Pedro í pebhna āt dei bejep wut jī. Dei juibínit, queédih nin pah āt níjíp wut jī:

—Nínjh tigaá wā jumap, ñi bid júóhni. ¿Dépanihna weemdh ñi bid júóh? āt níjíp wut jī.

22 Páant ā níjíchah joinít, queétoó nin pah it níj jepahap wut jī:

—Cornelio cien soldadowādh wutni jwiítidih ā wahap be. Caán táí chājni, Diosdih úmnit yej chājcani, nihat judiówā caandih ‘Túini’, í níjni caá. Meemdh Dioíh ángel caandih āt bidat túutap wut be, túini doonádh jwiítidih ma naáwát pínah níjíná, Pedrodh it níjíp wut jī.

23 Páant í níjíchah joinít, Pedro queédih waadát túut, jeémát wūhnit, ā jumni muúboó āt ūo jwuhat túutap wut jī. Cheibit Pedro íjéeh āt bejep wut jī. Páant ā bejchah, bita Jope tátchidih moón Jesúhwbāt caandih it pej jum bejep wut jī.

24 Í bejni daanimant bóo yeó jáapdh queét Cesarea tátchina it juibínar wut jī. Cornelioboó ā déewādh, ā chéenwādhbut bid wáacnit, Pedrowādh āt páñap wut jī.

25 Pánihna, Pedro Cornelioíh muúdh ā téih waadáchah, Cornelioboó jwááh bac júóhnit, áh jítcha pebh bódhca āt caj yoh ñajap wut jī.

26 Obohjeéhtih, Pedro caandih wái ñahanit,

—Ma ñah ñuhú. Weembút meem pánih cáacjeh mun tigaá. Weém maáh nihcan caá, caandih āt níjíp wut jī.

27 Páant ā níjíchah joinít, ñah ñuhnit, múc wéhenit, Cornelio caandih āt numah waad béjep wut jī. Caanná waad juibínit, dawá múc wáac pánitidih Pedro āt enep wut jī.

28 Pánih ennit, Pedro queédih nin pah āt níjíp wut jī:

—Jon jātih Dios jwí nuowādh nin pah āt níj wutap wut jī: ‘Judiówā nihcannit biícidih ñi jumca bojó’, āt níjíp wut jī. Pánihna, caán wutatjidih ñijeéh jumnit, wā yap yohatdh ñi táí jéihna caá. Obohjeéhtih, judiówā nihcannitdh ‘Yeejépwā caá’, Dios weemdh ā níjít túutcan beé.

29 Páant ā níjíchah joiná, yeéb weemdh ñi bidichah, ‘Wā bejcan níit’, níjcánjeh, ñi pebhna wā júúwáp be. ¿Dépanihat túut tibeé nínjh weemdh ñi júúwát túut? āt níjíp wut jī.

30 Páant ā níjíchah joinít, Cornelioboó nin pah āt níj jepahap wut jī:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumachah, nin horadh pohba, Diosdih wā uúbhúchah, áh ángel túi baabní yeh ligni yégueh duoní, wā pebh ā jíghop be.

31 Pánih jígohnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma wáábúchah, meemdíh át joyóp wut be. Jígah náah jumnitdih ma teo wáacachahbut enna, Dios meemdíh jwuh ā jwáub teo wáacpina caá.

32 Pánihna, Jope tútchiboó míih cāacwādih ma wah bojóó, Simón Pedro wūt jumnidih ninna queét ī ub jūúwát pínah niijná. Caán biih Simón, nuñúpwā chóo teoni pebh, bádí maj jwéejdih jumni mūdih ā jumna caá’, caán ángel weemdíh ā niijíp be.

33 Páant ā niijíchah joinít, meemdíh ī ub jūúwát pínah niijná, wíih cāacwādih wā wah bojop be. Meém túi chājni jwí pebhna mat jūúwáp tagaá. Pánihna, jwiít nihat ninjīh Diosjeéh jumna, ded pah jwiítidih ā naáwát tútatdih joíhna, jwí páina caá, Cornelio Pedrodih át niijíp wut jī.

Pedro Corneliowādih Jesúh doonádih ā naáwát

34 Páant ā niijíchah joinít, Pedro nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

—Buu jwuh yoobópdih wā jéihna caá. Nihat cāacwādih Dios biíc yoobó áihwā pínah ā náahna caá.*

35 Nihat baácdih moón Diosdih úumnit, yéejatdih cádahna, ī túi chājachah, Dios queétdih ā wéina caá.

36 Cāacwā Diosjeéh ī túi jumat pínahdih Jesucristodih át wah deyanap wut jī. Caán túini doonádih jwiít judíowādihjeh át jwíih jéihyanap wut jī. Páant ā wahni caá nihat cāacwā ī maáh.

37 Jesús ded pah ā chājatji doonádih nítat joi tágaá. ‘Ñi yéejatdih ñi cádahaá. Pánih cádahnit, ñi daabáát tútú’, Juan Daabáni cāacwādih āpī niij naóh bohénap jī. Páant ā bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbut ded pah ā chājatji doonádihbut ñit joi tágaá.

38 Caán Jesús Nazaret tútchidih bóodih Túini Espiritu ā wēpatdih Dios bádí át wūhup tajī. Pánihna, jib bejnit, caán Túini Espiritu ā wēpatjīh Jesús cāacwādih ā túi teo wáacap jī. Pánih teo wáacna, nemép caolih jumnitdih ā túi boonap jī. Dios ájeéh ā jumuchah, páant ā chājap jī.

39 Jwíih baácbóó Jerusalén tútchiboobát nihat ā chājatjidih jwiít jwí enep jī. Túttimah, jwí maáta judíowā caandih cruzboó ī péoh dodh mao yohat tútup jī.

40 Obohjeéhtih biíc peihcanni yeó jáap túttimah, caandih boonit, Jesúsdih Dios át jígohat tútup tajī.

41 Páant ā jígohochah yuhna, nihat cāacwā caandih ī encap jī. Jwiít Dios ā ñíonitdihjeh ā jígohop jī. Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwí babháp jī.

42 Pánih jwíjeéh jumna, jwiítidih nin pah ā niij wutup jī: ‘Nihat cāacwādih nin pah ñi niij naáwá: “Jesúsdih jepahcannit báadhnit, wunnitdihbut ī yéejat peéh chājat tútúni maáh Dios caandih át waadánap wut jī”, ñi niijí’, ā niijíp jī.

43 Pánihna, nihat Jesúsdih ī jepahachah, Dios ī yéejatdih ā yohbipna caá. Nihat Dios naáwátidih jon jātīh naóh yapanit caán Jesúsdih niij naóhna it chājap wut jī, Pedro Corneliowādih át niijíp wut jī.

Judíowā nihcannitdih Túini Espiritu ā jwíih jummat

44 Pedro páant ā niij naáwáchahjeh, nihat caandih joinitdih Túini Espiritu át waadáp wut jī.

45-46 Corneliowā judíowā nihcannit yuhna, mácah wéheatjīh Diosdih it wēi naáwáp wut jī. Páant ī wēi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowā it

* 10:34 Dt 10.17

joyóp wut jī. Túini Espiritu judíowā nihcannitdih ā waadáchah enna, queét judíowāboó it en wáhi bejep wut jī. Pánihna, Pedro caandíh pej jam bejnitdih nin pah át niijíp wut jī:

⁴⁷—Jwiít dih waadát pah man tigaá nitdihbut Túini Espiritu ā waadáp. ¿Páant ā chājachah, queétdih jwī daabánachah, ā túimi naniít? át niijíp wut jī.

⁴⁸ Páant niij péanit, Jesús ā wutachah joiníji ā wēpatjīh queét judíowā nihcannitdih Pedro át daabáát tútup wut jī. Páant ī daabáát túttimah, “Jwījeéh ma chāo jwáhuú”, Pedro dih it niijíp wut jī. Páant ī niijíchah joinít, ĩjeéh át chāo jwáhuup wut jī.

11

Pedro ā chājat doonádih Jerusalén tútchidih moón Jesúhwā ĩ joyát

¹ Judíowā nihcannitbut Jesús dih ĩ jepahat dooná át bej peét bejep wut jī. Jesús ā naáwát túttnitboó, bita Jesúhwābut Judea baácboó jamnit, caán doonádih it joyóp wut jī.

² Pánihna, Pedro Jerusalén tútchina ā jwáub juibínachah, biquína Jesús dih jepahnit judíowā, caandíh nin pah it níj jūihñup wut yah jī:

³—¿Dépanihna, meém judíowā nihcannit pebhboó ma bej? Queét yeejépwājeéh jeémpnit, Dios jwī nuowádih ā wutatjidih mat yap yohop taga, it niijíp wut jī.

⁴ Páant, ĩ niijíchah joinít, Pedro nihat ā yapatjidih nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

⁵—Weém Jope tútchiboó jamnit, úbhna, oo júmat jíghat déedih wā enep jī. Páant wā enechah, chénaaboó bóod chéoni búdi chóo jeámant wā pebh ā dei juyúp jī.

⁶ Páant ā dei juyúchah, túi ennit, caán chóo dítna maiwā, jwébehwā nihat nuñupwābut ĩ ñuhuchah, wā enep jī.

⁷ Caandíh wā enechah, wéheatbut yáanit, nin pah ái niijíp jī: ‘Pedro, ñah ñuhnit, nitdih ma mao jeémé’, weemdíh ā niijíp jī.

⁸ ‘Nihan caá, Maá. Wā jeémpcan niít. Yeejépwā, meém jwī nuowádih ma jeémát tútcannitdih wāpī jeémpcan beé’, wā níj jepahap jī.

⁹ Obohjeéhtih, páant wā níj jepahachah, ‘Buu “Túinít caá”, wā niijnitdih “Yeejépwā caá”, meém ma niijcá bojóo’, weemdíh ā niijíp jī.

¹⁰ Biíc peihcanni láa páant ā yapachah, caán chóo ā jwáub púh laab béjep jī.

¹¹ Páant ā púh laab béjehahjeh, biíc peihcannit neoná jwī jamni muúdh it juyúp tajī. Cesarea tútchidih bóo weemdíh ubat túttna, queétdih át wahap tajī.

¹² Pánihna, Túini Espiritu weemdíh nin pah ā niijíp jī: ‘Ījeéh ma bejeé. Ñi nuowádih wā wutatjidih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, úmcanjeh wā bejep jī. Nit seis Jope tútchidih moón Jesúhwābut weemdíh ĩ pej jam bejep jī. Caanná juibínit, Cesarea tútchidih bóoíh muúdh jwī waad béjep jī.

¹³ Páant jwī waad juibínachah, ded pah caandíh ā yapatjidih nin pah jwiít dih ā níj naáwáp jī: ‘Dioíh ángel nin muúboó weemdíh jíghonit, weemdíh nin pah ā niijíp jī: “Jope tútchidih míh cācwádih wáanit, Simón Pedro dih ma ub jūáwát tútú.

¹⁴ Caán juinít, yebdíh túini doonádih ā naóhhipna caá. Caán doonádih ñi jepahachah, meém ma pebh moón biíc dih ñi yéjat peéh chājat déedih Jesús ā túi ubbipna caá”, ā niijíp jī’, Cornelio jwiít dih ā niijíp be.

15 Pániha, Jesúh táini dooná queédih wā jāap naóh jwíhichahjeh, jwíitdih ā waadátji pah muntih, Táini Espíritu queétdihbut ā waadáp jī.

16 Caandíh ennit, Jesús jwíitdih ā niijátjidih wā náhninap jī: **'Juan mahjīhjah ā daabánap be. Obohjeéhtih, Táini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, yeebdíh ā wēpat bádí ā wāhbipna caá',** ā niijáp jī.*

17 Páant ā niijátjidih náhninit, Dios queétdih Táini Espíritu ā wāhatdih ennit, 'Weém Diosdih wā yap yohcan niit', niijnít, queétdih wā daabáát tātutap jī, Pedro Jesúsdih jepahnít judíowādih át niijáp wat jī.

18 Páant Pedro ā niijíchah joinít, jwáub jūihcanjeh, Diosdih wēinit, nin pah ít míc niijáp wat jī.

—joi yáh bæca! Judíowā nihcannit yuhna, yéejat peéh iiguípna ī bejat déejidih Dios át táí ubup taga. Pániha, ī yéejatdih cádahnit, ī tātut nūmáchah, queétdihbut áihwā át chājap taga, ájeéh páantjeh ī jumat pínah niijná, ít míc niijáp wat jī.

Antioquia tátchidih moon jwáh Jesúh doonádih ī jepahat

19 Estebandih ī mao láa, bita Jesúsdih jéhnitdihbut judíowā ít mao nūmáp wat jī. Pániha, queét ī mawatdih jweinít, wáup ít bej peét bejep wat jī. Biquína Fenicia baáčboó bej, bita Chipre quewaboó bej, bitabat Antioquia tátchiboó ít bejep wat jī. Pánih bejnit, Jesúh táini doonádih ít naóh peét bejep wat jī. Pánih naóh bejna yuhna, judíowádihjah ít naáwáp wat jī. Judíowā nihcannitboodíh ít naóh jwuhcap wat jī.*

20 Obohjeéhtih, biquína Jesúhwā Chipre quewadih moón, Cirene tátchidih moonbát, Antioquia tátchina juibínit, judíowā nihcannitdihbut jwí Maáh Jesúh doonádih ít naáwáp wat jī.

21 Pániha, Dios bádí ā teo wáacachah, dawá queétdih joinít, tātut nūmá, Jesúsdih ít jepahap wat jī.

22 Antioquia tátchidih moón ī jepahat dooná ā bej peét bejehah, Jerusalén tátchidih jumnit Jesúhwā caán doonádih ít joyóp wat jī. Pánih joinít, queétdih ā bohé teo wáacat pínah niijná, Bernabédih Antioquia tátchina ít wah bojop wat jī.

23 Caanná juibínit, queétdih Dios ā táí teo wáacatdih ennit, Bernabé bádí át weñep wat jī. Pánih wēinit, queétdih bohénit, nin pah āpí niij naáwáp wat jī: "Jesúsdih nī táí péenaá. Ded pah ā yapachah yuhna, caandíh nī táí jenah jóí cádahca bojóó", queét Jesúsdih jāap jepahnitdih át niijáp wat jī.

24 Bernabé táí chājni, Táini Espíritu ā wēpat bádí jumni, Jesúsdih táí jenah joiní át jumap wat jī. Pánihni jumna, queét judíowā nihcannitdih yuhna, bádí ā teo wáacachah, Jesúsdih jepahnít chah ít dao béjep wat jī.

25 Túttimah, Bernabé Saulodih ā pej pínah Tarso tátchina bididih át bejep wat jī.

26 Caandíh jwááhnit, Antioquia tátchina át nūmah jwáub bejep wat jī. Pániha, caánboó jwáub juibínit, Jesúsdih jāap jepahnitdih biícđih ít bohénap wat jī. Jesúhwájeéh jumnit, biíc jópchi ít táí bohénap wat jī. Caán Antioquia tátchidih wat jī Jesúhwádih "Cristodih péenit", niijná, "Cristianos", ít jwíh niij wat búudhdap wat jī.

27 Caán láa biquína Dios naáwátidih naóh yapanit Jerusalén tátchimant Antioquia tátchina ít dei juibínap wat jī.

* 11:16 Hch 1.5 * 11:19 Hch 8.1-4

²⁸ Biíc newé ðjeéh jüóhni, Agabo wüt jamni, queét Jesúihwā biíc dih ī míc wáacachah, caánboó ñah ñuhnit, Túini Espíritu ā niiját dih āt jwúub naóh yapanap wut jī. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa nihát baácboó ā jum̄bipna caá”, āt niijíp wut jī. Túttimah, Claudio Romano cāacwā ī maáh ā jam̄uchah, Agabo ā niiját ji pahjeh jeémát wihcat láa āt jum̄ap wut jī.*

²⁹ Pánihna, Agabo ā niijíchah joinít, “¿Jwī déewā Judea baác dih moón Jesúihwā dih jwī teo wáac jīh?” īt míc niijíp wut jī. Pánih teo wáacnit, deó dinero búdí bíbohñit búdí īt wūhup wut jī. Buúh buugní bíbohñit buúh buugní īt wūhup wut jī. Bainí bíbohñit bainíjeh īt wūhup wut jī. Bitá bíbohñit īt wūhup wut jī.

³⁰ Ī wāh wáacni dinerodih Bernabéwā dih wūhñit, Jerusalén tútchidih moón Ī déewā Jesúihwā maátadh īt wahap wut jī, bitadh ī pāáat pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojīh ī wāhni dinerodih Jerusalén tútchina īt ub bejep wut jī.

12

Herodes Santiagodih mawat tútñit, Pedrodihbut ā nemat tútat

¹ Caán láa Maáh Herodes Jesúihwā dih yeejép chājna, biquína queéd dih nemat muúboó āt nemat tútat wut jī.

² Juan weép jeñé Santiagodih* waó āt bóod yohat tútat wut jī.

³ Páant ā chājachah ennit, judíowā ī maáta búdí īt weñep wut jī. Ī weñat dih ennit, Pedrodihbut āt tewat tútat wut jī. Ā tewat tútuchah, paacánni pandih jeémát, Pascua ī niijní, láa wut jī.

⁴ Pánihna, caandíh tewat tútñit, āt nemat tútat wut jī. Chénena míc soldadowā jwíh wapñit pínah īt jum̄ap wut jī. Túttimah, jwúub túat nuumnít pínahbut páant moon mántih īt jum̄ap wut jī. Bitabat páant moon mántih īt jum̄ap wut jī. Bitabat páant moon mántih īt jum̄ap wut jī. Pánihna, Pedro ā jweicát pínah niijná, dieciseis soldadowā caandíh wapñit pínah īt jum̄ap wut jī. “Pascua túttimah, ub bac jüóhñit, cāacwā ī enep dih caandihbut wā mawat tút bípna caá”, Herodes caanjéh āt niij jenah joyóp wut yuh jī.*

⁵ Páant niij jenah joinít, soldadowā Pedrodih nemat muúboó āt táí wapat tútat wut yuh jī. Páant caandíh ī nemechah, Jesúihwā Pedrodih búdí uúbhna īt chājap wut jī.

Dioih ángel nemat muumánt Pedrodih ā ub bacaat

⁶ Herodes ā jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó táí ūona āt chājap wut jī. Chéne soldadowā chénaboó ítah tōp ā teo lajachah, Pedro biíc dih ūona īt chājap wut jī. Ī jamni tólih jęc pehbüt bita chéne soldadowā īt wap ñuhup wut jī.

⁷ Dioih ángel queét pebh ā jígohochah, ā yeh iigát Ī jamni tólih dih āt táí yeh iiguíp wut jī. Pánih jígohñit, Pedroih páwádih āt wuúmp mao wucup wut jī. “¡Wácanjeh jáanit, ma ñah ñuhú!” ángel Pedrodih āt niijíp wut jī. Páant ā niij wucuchah jáanit, Pedro āt ñah ñuhup wut jī. Páant ā ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhñadh ī chéoni tōpna āt waát jéenep wut jī.

⁸ “Míh yéguh dih míh zapatos dihbut ma duwú”, ángel āt niijíp wut jī. Páant ā niiját joinít, āt duwú wut jī. Pánih duó péanachah, “Míh cúbh jweyát chóodih pinnit, wājeéh ma péé jüúwú”, ángel caandíh āt niijíp wut jī.

* 11:28 Hch 21.10 * 12:2 Mt 4.21 * 12:4 Ex 12.1-27

⁹ Páant ã niijíchah joinít, caán chóodih pinnit, ángeljeéh át pée bac bejep wut jī. “Oboh oo júmatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro át niij jenah joiyéhep wut yuh jī.

¹⁰ Nemat tólih jęc pebh wapnitdih yap bej, biíh jęc pebh wapnitdihbut yap bejnit, tátchina bac bejat ítah jęcdih ít juibínap wut jī. Caán ítah jęcdih í juibínachah, caanjéh át paa bejat wut jī. Páant ã paa bejehach ennit, ít bac bejep wut jī. Namádih bejnit, biíh namána ángel Pedrodih át numah juibínap wut jī. Pánihna, caán namádih juibínit, ángel át buudáh bejep wut jī.

¹¹ Ángel ã buudáh bejehach, Pedroboó jáani pah, ã yapatdih yoobópdih át jenah joyóp wut jī. “Dios áih ángeldih wahnit, Herodes ã mawat déedih, judíowá í maáta í náahat pah í chájat déedihbut weemdíh nemat muumánt át táí ub bacanap taga. Bua jwuhna wá jéihna caá”, Pedro át míc niijíp wut jī.

¹² Caán ã yapatdih táí jéihnit, Juan Marcos íin Maríaíh muuná át bejep wut jī. Caán muudíh dawá Jesúíhwá míc wáacnit, búdí uúbhna ít chájap wut jī.

¹³ Pánihna, caán muuná juibínit, muú wáihyat júdu jęcdih waádíhna, át wuúmp mawap wut jī. Páant ã wuúmp mawachah joinít, teo wáhnih Rode wut jumnih mit juibí uúbh joyóp wut jī.

¹⁴ Pánihna, Pedro ã wéheatdih beh joinít, búdí wéina, wátcanjeh, naawádih mit jwáub waad béjep wut jī.

—Pedro beé ái juyúp be. Jęc pebh ái ñuhup be, mit niijíp wut jī.

¹⁵ Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinít,

—Yeena caá ma chájap, ít niijíp wut jī.

Obohjeéhtih, caántboó biíc yoobó chah mit wěp naawáp wut jī.

Queétboó caántdih joyáh bojnit,

—Oboh áih dadah nacaá, ít niijíp wut jī.

¹⁶ Pánihna, Pedroboó páantjeh át wuúmp mao behjehep wut jī. Páant ã wuúmp mao behjehechah joinít, jęcdih ít wátap wut jī, buca. Wátnit, Pedrodih ennit, ít en wáhi bejep wut jī.

¹⁷ Obohjeéhtih, Pedro queétdih too mao jwáubanit, át wéheat tútcap wut jī. Queétdih í wéheat yayánit, ded pah Dios caandíh nemat muumánt ã ub bacaatdih át naawáp wut jī.

—Wá naawátdih Jesús úud Santiagodih, bita Jesúíhwádhbut ñi naóh yapanaá, át niijíp wut jī.

Páant niij naóh péanit, biáboó át bejep wut jī.

¹⁸ Túttimah, baáb jéenechah, soldadowá Pedro ã wihcatdih ennit, búdí ít wáhi bejep wut jī. “¿Ded pah tigaá Pedro át bej?” ít míc niijíp wut jī.

¹⁹ Pánihna, Herodesboó caandíh bid bojat tútuchah, áih soldadowá ít bid juicáp wut jī. Pánih bid juicán, caandíh wapnitji soldadowádh tubit át uúbh joí ñuhup wut jī. Pánih uúbh joí péanit, Pedrodih ít wápatjij peéh, queétdih át mao yohat tútup wut jī. Pánihat túttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tátchina jummat tút niijná, át dei bejep wut jī.

Herodes ã wunat

²⁰ Herodes Cesarea tátchidih ã jumuchah, Tiro tátchidih moondíh, Sidón tátchidih moondíhbut búdí át íjip wut jī. Caán tátchinadih moón Herodeíh baácdih moondih jeemátdih ípí juibí jib chájap wut jī. Pánihna, jwáub jib chájat tút niijná, Herodes ã íjat yayát náahnit, Cesarea tátchina caandíh enedíh ít juibínap wut jī. Pánih juibínit, Herodes ã pebh bóo Blasto wut jumnidih jwááhnit, queétdih ã teo wáacat pínah niijná, ít jib chájap wut jī. Herodesdih í míc wéheat pínah yeó jáapdih Blastodih ít uúbat tútup wut jī.

²¹ Pánihna, queétdih ã míc wéheat pínah yeó jáapdih, maáh jumna ã dawat chódih duonít, ã chúudatdih juibí chúudnit, caandih enedih míc wáacnitdih búdí át naáwáp wat jī.

²² Páant ã naáwáchah joinít, nihát míc wáacnitboó “Cáaquih naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, ít níj wēi ejep wat yah jī.

²³ Páant í níj ezechahjeh, cáacwā í weñatdih náahnit, Diosboodih ã jwúb wēi naóhcatji jīb, Dioih ángel Herodesdih wunát át wáhp wat jī. Pánihna, coyíwā caandih í jeéméchah, át wunah bejep wat jī.

²⁴ Pedrodih Dios ã ub bacaat túttimah, Jesúhwhā jib bejnit, áih túini doonádih ít naóh peetép wat jī. Caán doonádih jepahnit ít dao béjep wat jī.

²⁵ Bernabé Saulojh Judea baácdih moondih wáac wáhniji dinerodih wah péanit, Jerusalén tútchimant Antioquia tútchina ít jwúb bejep wat jī. Jwúb bejnit, Juan Marcosdihbat íjeéh ít ub bejep wat jī.

13

Bernabé Saulojh Túini Espíritu ã wahat

¹ Antioquia tútchidih moón Jesúhwhájeéh jumnit, biquina Dios naáwátidih naóh yapanit jum, biquina Jesúh doonádih bohénitbat ít jumap wat jī. Nin caá í wátina: Bernabé, Simón Eini í níjni, Lucio Cirene tútchidih bóo, Manaén Herodes Antipasjīh bíicdih behni, Saulo yah buca.

² Pánihna, bíic yeó jáap jeémp jwahcanjeh, Diosdih wēina, í uúbúchah, Túini Espíritu queétdih nin pah át níjíp wat jī: “Bernabédih, Saulodihbat játih wáát níwip jī, Jesúh túini doonádih í naóh jibat pínah níjina. Páant wā nílonit í jumuchah, yeéboó queétdih ní wahaá”, át níjíp wat jī.

³ Pánihna, páantjeh jeémp jwahcanjeh, teo jáha uábhnit, Bernabéwádih ít wahap wat jī.

Bernabéwā Chipre quewana í bejat

⁴ Túini Espíritu queétdih ã wahachah, Seleucia tútchina dei bej, johlitjīh bejni búdí jááj chódih waadnit, Chipre quewaboó ít chúuh bejep wat jī.

⁵ Chipre quewaboó Salamina tútchidih juibí, judíowā í míc wáacat munná waadnit, caanjīh moondih Dios naáwátidih ít bohénap wat jī. Juan Marcosbat queétdih teo wáacat túut níjina, íjeéh át bejep wat jī.

⁶ Pánihna, Chipre quewaboó jumnitdih bohé páud dei bejna, Pafos wāt jumni tútchina ít juibínap wat jī. Caán tútchidih bíic judío Barjesús wāt jumni, “Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá”, níjina yahna, jíohni át jumap wat jī.

⁷ Caán jíohni Romano maáh Sergio Paulo wāt jumnijeéh át jumap wat jī. Sergio Paulo, túi jenah joiní jumna, Dios naáwátidih joyát túut níjina, Bernabéwádih át bid bojop wat jī.

⁸ Obohjeéhtih, caán jíohni, griego wéheatjīh Elimas í níjni, Sergio Paulo á túut nuumcát pínah níjina, Bernabéwádih átih naáwát túutcap wat yah jī.

⁹ Pánihna, Sauloboó, Pablo bíih ã wāt jumni, Túini Espíritu ã wēpatjīh Elimasdih en behnit, nin pah át níj jūihūp wat jī:

¹⁰ —Meém, nemépdih jepahni, nihát túiniboodih yap yohni, túbit yeeni caá. ¿Diosdih túi péelhitdih ma jáh cádahcan níit?

¹¹ Bññ meemdih Dios ã pééh chájachah, jéih encanni ma jum jwahhipna caá. Pánihna, yeó ã cháhatdih ma jéih en jwahcan níit, Pablo át níjíp wat jī.

Páant ã níjíchahjeh, Elimas át jéih encap wat jī. Pánih jéih encan, caandih teo wáini pínahdih át bid bejep wat jī.

12 Páant ã yapachah ennit, ï naóhni doonádih joinít, Sergio Pauloóó joi wáhi bejna, Jesúsdiñ át jephahap wut jĩ.

Pablo Bernabéjñ Pisidia baác Antioquía tátchina ï bejat

13 Pafos jéilitdih Pablowá johlitjñ bejni jááj chóodih jwáúb waadní, Panfilia baácdiñ bóo Perge tátchina ït chúuh juibínap wut jĩ. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tátchina át éemp jwáúb bejep wut jĩ.

14 Obohjeéhtih, Pablowáboó jwáúb bejcanjeh, Pisidia baácdiñ bóo Antioquía tátchina ït aab béjep wut jĩ. Caanná aáb juibínit, judíowá ï chooát yeó jáapdiñ, ï míc wáacat muáboó ït waád juibí chúudup wut jĩ.

15 Páant ï waád juibí chúuduchah, caán muádih wáac juinít maáta Moisés ã wutatjidiñ, Dios naáwát naóh yapanit ï daacátjidiñbut queét míc wáacnitdih ït en naáwáp wut jĩ. Caandih en naóh péanit, queét maáta Pablowádiñ nin pah ït niijíp wut jĩ:

–Jwĩ déewáá, nit jamnitdih teo wáacat pínah doonádih úb jūóhna, buñ ñi naáwá, ït niijíp wut jĩ.

16 Páant ï niijíchah joinít, Pabloóó ñah ñahnit, ï míc wéhenachah yayánit, nin pah át niij bohénap wut jĩ:

–Yeéb wá déewáá, judíowá nihcannit yuhna Diosdiñ wéinitbut, wá naáwáchah, ñi tái joyoó.

17 Dios jwĩ ñuowádiñ át ñíwip wut jĩ. Túttimah, Egipto baácboó ï jumachah, ã teo wáacátjñ ït cáac poonap wut jĩ. Páñihna, dawá ï cáac poat túttimah, ã wēpatjñ caán baácmant át úb bac juáwáp wut jĩ.*

18 Túttimah, cuarenta jópchi pohba muá wihcapboó jumnit, dawá láa Diosdiñ ï yap yohochah yuhna, queétdih át cádahcap wut jĩ.*

19 Canaán baácboó jumnitji siete poómpdiñ yoh péanit, jwĩ ñuowá ï jumap pínah niijná, Dios caán baácdiñ át wūhup wut jĩ.*

20 Abrahamdiñ ã naáwát túttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat túttimah, jwĩ ñuowáñidiñ caán baácdiñ át wūhup wut jĩ. Páñihna, caánboó ï jum láa, caán baácdiñ jumnitdih ï yoh beedáat túut niijná, teo wáac waóhñit pínah maátadiñ Dios queétdih át ñío wūhup wut jĩ.

“Queét dée péeni maáh Samuel wāt jumni, Dios naáwátdih jwíñ naóh yapani át jumap wut jĩ.*

21 Páñihna, Samuel jum láa, jwĩ ñuowáboó queétdih wutni pínah maáhdih Diosdiñ ït yójah wúbup wut jĩ. Páant ï wúbátdih joinít, queétdih ï jwíñ maáh pínah Cis wūh Saúlñidiñ Dios át ñío wūhup wut jĩ. Saúl Benjamín juimená poómpdiñ bóo át jumap wut jĩ. Páñihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh át jum jwūhup wut jĩ.*

22 Caán ã maáh jumatdih déuc wáñit, Davidboodih Dios át jwáúb túut ñuám maáh waadánap wut jĩ. “Isaí wūh Daviddih bid juinít, wá wéina caá. Caánboó wá weñat pínahdihjeh chájna, weemdih ã yap yohcan ñiit”, Dios át míc niijíp wut jĩ.*

23 Caán David juima Jesús caá. Páñihna, judíowádiñ ï yéejat peéh chájat déedih yohni pínah caán Jesúsdiñ Dios át ñíoñip taga.

* 13:17 Ex 1.7; 12.51 * 13:18 Nm 14.34; Dt 1.31 * 13:19 Dt 7.1; Jos 14.1 * 13:20 Jue 2.16; 1S 3.20 * 13:21 1S 8.5; 10.21 * 13:22 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20

24 Jesús ā bohéat pínah jātih, Juanboó nihat judíowādh nin pah āt niij naóh bohénap wut jī: ‘Ñi yéej chājatdih cádahnit, túut nuumát júutna, ñi daabaát túutú’, āpī niijíp wut jī.*

25 Juan bohé péa jūóhna, nin pah cāacwādh āt niij naáwáp wut jī: ‘¿Yeéb weemdh ded pah ñi niij jenah jói? ¿“Caán Dios ā wahní Cristo caá”, ñi niij jenah jói níit? Caán ā wahní nihcan caá. Weém oboh jamni caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni chah wēpni ā jambipna caá’, Juan āt niijíp wut jī.*

26 “Wā déewā Abraham jūimená, yeéb judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēnitbut, jwiít nihatdih yéejat peéh chājat déedih yohni pínah doonádih jwí joyóp be. Caán doonádih yeebdhíh naáwát túut caá wā chājap.

27 Jerusalén tútchidih moón, ī maáta biícidih, chooát yeó jáap jumat pah, Dios naáwádh naóh yapanit ī daacátjidih ī en naáwáchah joiná yuhna, queét ī beh joicáp jī. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios ā wahní ā jumadidibut ī jéihcap jī. Pánih jéihcan, Jesucristodih mawat túutnit, Dios naáwádh naóh yapanit ī daacátji biíc yoobó ī chājap jī.

28 Jesús ā yéej chājcah yuhna, Pilatodih ī mao yohat túutap jī.*

29 Jon jātih ī daacátji biíc yoobó ī chāj péanachah, cruzboó ī péoh dodhnijidih ub deyanit, jeé íitboó āih bácahdih bita ít yohop wut yuh jī.*

30 Obohjeéhtih, Dios caandhíh āt jwúb boonanap wut jī.

31 Páant ā booaat túttimah, āihwā Galileamant Jerusalén tútchina ājeéh péenitjidih dawá yeó jáapna āt jígothop wut jī. Pánihna, caandhíh ennitji jamna, ded pah Jesús ā chājatjidih buu bita jwí déewādh naóhna caá ī chājap.*

32-33 “Pánihna, caán túini doonádih jwiítbut yeebdhíh naáwádh jwí jūáwáp be. Jesucristodih boonanit, Dios jwí nuowādh ā naáwátji jwiít ī jūimenádh biíc yoobó buu ā yapap be. Páant tígaa Davidji ā jwíh daacátji numpboó Salmo nin pah āt niij daacáp tajī: “Meém wā wūh caá. Buu nihat cāacwā ī enechah, meemdhíh maáh wā waadána caá”, Dios ā niijná caá’, David āt niij daacáp tajī.*

34 Caán ā wunuchah yuhna, āih bácah ā moópcat pínah niijná, Dios caandhíh āt boonanap tajī. Ā naáwádh naóh yapani Isaías nin pah āt niij daacáp tajī: ‘“Daviddhíh wā niijátji pah meemdhíh biíc yoobó wā túi chājbipna caá”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt niij daacáp tajī.*

35 Biíh Salmoboó Davidji nin pah āt jwúb niij daacáp tajī: ‘“Wíih túini, wā oiniíh bácahdih wā moopát túutcan níit”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt niij daacáp tajī.*

36 Pánihna, nindih ñi náhninaá: Davidjiboó Dios ā wutadidih túi jepahnit, āih cāacwādh ā túi chājat túttimah, āt wunup wut jī. Ā wunuchah, ā nuowādh ī yohopjiboó caandhíhbut ít yohop wut jī. Páant ī yohat túttimah, āih bácah āt moopjip taga.

37 Obohjeéhtih, Dios ā boonaniboó āih bácah āt moópcat tajī.

38 Páant ā moópcatdh jéihnit, nindih ñi túi jéihyeé: Caán Dios ā boonani Jesús ā wun wáhatjīhñeh ñi yéejatdh Dios ā yohna caá.

* 13:24 Mr 1.4; Lc 3.3 * 13:25 Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27 * 13:28 Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * 13:29 Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * 13:31 Hch 1.3 * 13:32-33 Sal 2.7 * 13:34 Is 55.3 * 13:35 Sal 16.10

³⁹ Yeéb Moisés ã wutattjidih jepahíhnit, ñi yéejat yohatdih ñipí bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh jepahnit, ñi yéejat yohatdih ñi jéih bid juibípna caá.

⁴⁰ Páñihna, Dios naáwátidih naóh yapanit nin ì niijátji pah yapcat túut niijná, ñi táí chãja chaáh.

⁴¹ “Eneé, wã wêpatdih wã júutuchah, yeéb deoh naóhnitboó ñi en wáhi bejbipna caá. Wã wêp chãjat pínahdih ì naáwáchah yuhna, táí jenah joicánnit, ñi wunbipna caá”, Dios ã niijná caá, ìt niij daacáp tají”, (*Hab 1.5*)

Pablo cáacwãdih ãt niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij naóh péanit, Pablowã ìt bac bejep wut jĩ. Ì bac bejehchah, cáacwã queétdih nin pah ìt niijíp wut jĩ: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdih jwiitdih ma jwáub bohénaá”, ìt niijíp wut jĩ.

⁴³ Túttimah, maátaboó wáac junítidih ì bacanachah, dawá judíowã, dawá judíowã nihcannit yuhna Diosdih wēnitbut Pablowãdih ìt ñuun bác bejep wut jĩ. Páñih ñuun bác bejnítidih Pablowã nin pah ìt niijíp wut jĩ: “Dios yeebdíh táí oinit, Jesucristodih ã wahatji doonádih buu táí jepahnit, caandíh ñi cádahca bojó”, ìt niijíp wut jĩ.

⁴⁴ Túttimah bóo chooát yeó jáapdih caán tútchidih moón nihat beéd júóhnit pah Dios naáwátidih joíhna, ìt míic wáac juibínap wut jĩ.

⁴⁵ Obohjeéhtih, judíowã ì maáta dawá wáac juibínítidih ennit, búdí ìt íjij wut jĩ. Páñihna, Pablo ã bohénachah, queétkboó caandíh jaiihna, yehna ìt niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Obohjeéhtih, Pablo Bernabéjĩh úmcanjeh, nin pah ìt niij wêp naáwáp wut jĩ:

—Jwít judíowãdihjeh Dios naáwátidih ã jwíih naáwát túutap be. Obohjeéhtih, caandíh náahcan, Diosjeéh páantjeh ñi jumíhcat jíib, jwítboó judíowã nihcannítidih naáwádih jwí bejbipna caá.

⁴⁷ Dios naáwátidih naóh yapani Isaías ã daacátji pah jwítidihbut páant niij wutna ãt chãjip taga:

“Judíowã nihcannítidih wã táí ubat pínahdih ì beh joyát pínah niijná, meemdíh ì pebhna wã wahbipna caá. Páñihna, nihat baácdih moondíh ì yéejat peéh chãjat déedih wã yohat pínahdih ñi naáwá”, Dios ã niijná caá, ãt niij daacáp tají, (*Is 42.6; 49.6*)

Pablowã ìt niij naáwáp wut jĩ.

⁴⁸ Páant ì niijíchah joinít, judíowã nihcannit búdí ìt weñep wut jĩ. “Dios naáwát túina caá”, ìt niijíp wut jĩ. Páñihna, nihat Diosjeéh páantjeh jumnit pínah, Jesucristodih ìt jepahap wut jĩ.

⁴⁹ Dios naáwátidih jáap jepahnitbut caán baátkboó ìt naóh peét bejep wut jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, judíowã ì maáta bitadih Pablowãdih ìt íjanap wut jĩ. Páant ì íjanachah, Diosdih jepahíhnitji maáta yaádh, neoná bíicdih íjinit, Pablowãboodíh yeejép chãjnit, ìih baácmant ìt ñuun yóh bacanap wut jĩ.

⁵¹ Páñihna, caán tútchidih moondíh Dios ã yohat pínahdih júutna, Pablowãboó ìih zapatos becchídih ìt péoh mao yoh jéenanap wut jĩ. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquíã tútchimant Iconio tútchina ìt bejep wut jĩ.*

⁵² Páñihna, Antioquíã tútchidih moón Jesúsdi h jáap jéihnitdih Túini Espíritu ã táí teo wáacachah, búdí ìt weñep wut jĩ.

* **13:51** Mt 10.14; Mr 6.11; Lc 9.5; 10.11

14

Iconio tátchidih moondih Pablo Bernabéjih ī bohéat

¹ Pablówāboó Iconio tátchina juibnít, chooát yeó jáapdih judiowā ī míc wáacat munná caanjih moónjeéh ít waad béjep wut jī. Antioquia tátchidih moondih ī bohéatji pahjeh mantih táini doonádih caánboobát ít táí naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah, dawá judiowā, judiowā nihcannitbut táí joinít, Jesucristodih ít jepahap wut jī.

² Obohjeéhtih, joíhcannit judiowā Pablówādih yee naóhnit, judiowā nihcannitdih ít joyát táutcap wut jī.

³ Páant ī chājachah yuhna, maatápdih Pablówā caánboó jumnit, úumcanjeh Jesúh táini doonádih ít wēp naáwáp wut jī. Pánihna, “Ī naáwát yoobópdih caá”, cāacwā ī niij jéihyat pínah niijná, jwiít cāacwā jwī jéih chājca naáhdih ī chāj jútat pínah wēpatdihbut Dios Pablówādih át wāhup wut jī.

⁴ Obohjeéhtih, biguína caán tátchidih moón joíhcannit judiowājeéh ī péenachah, bitaboó Pablówājeéh ít péenap wut jī.

⁵ Pánihna, judiowā nihcannit, judiowā, ī maáta biícidih, “Pablówādih jee dáhnajih yohnit, jwī mao yoh jíih”, ít niij jenah joyóp wut jī.

⁶⁻⁷ Obohjeéhtih, páant ī niij jenah joyát doonádih joinít, Pablówā Iconio tátchimant ít jwei bác bejep wut jī. Pánih jwei béjna, Licaonia baácidih Listra tátchi, Derbe tátchi, caán tátchina pebh jumnitdihbut ít naóh jibip wut jī.

Listra tátchidih moón Pablodih jee dáhnajih ī yohat

⁸ Listra tátchina juibnít, Jesúh táini doonádih ít bohénap wut jī. Caanjih jéih yáac chūi bejcani Pablówādih át joí chúudap wut jī. Caán jwíh cāac jumnajeh, áih jíтчana yéjeini át jumap wut jī.

⁹ Pánihna, á táí joyóchah jéihnit, “Caán ā booat pínahdih ā táí jenah joiná caá”, Pablo át niij jéihyep wut jī.

¹⁰ Pánih jéihnit, caandih ennit, nin pah át wēp niijíp wut jī:

—Yoobópdih ma ñah ñuhúú, át niijíp wut jī.

Páant ā niijichah joinít, ñaáp ñah ñuhnit, át yáac chūi bej jwíhip wut jī.

¹¹ Caandih ā boanachah ennit, cāacwā búdí ít en wáhi bejep wut jī. En wáhi bejnit, íih wéheatlíh nin pah ít niij wēi ñaacáp wut jī:

—Jwiít jwípí úubh wēinit dioswā cāac wééhnit, ít dei júúwáp taga, ít niijíp wut jī. Páant ī niij wēi ñaacáchah yuhna, Pablówā ít beh joicáp wut jī.

¹² Páant niij jenah joinít, Bernabédih íih dios Zeuíh wūt ít búudhdap wut jī. Pablooodih íih biíh dios Hermeíh wūt ít búudhdap wut jī. Zeusboó Griego cāacwáih dioswā ī maáh, Hermesboó íih dioswáih naóh yapani wut jī. Pánihna, Pablobó naóhni ā jumuchah, naóh yapani Hermeíh wūt ít búudhdap wut jī.

¹³ Zeusdih úubhnit, ī wēi wáhat múú tátchi jwéjdih át jumap wut jī. Pánihna, caán múúdh en daoní Bernabédih “Zeus caá”, niij jenah joinít, Pablówādih jwāáat táut niijná, momo jiwíwādh chāajih ī búudhni júdnadihbut tátchi jēcna át úb júúwáp wut jī. Caánboó cāacwā biícidih wēinit, momo jiwíwādh Pablówādih áti mao wáhihip wut yuh jī.

¹⁴ Obohjeéhtih, Pablówā ī chājatdih en wáhinit, cāacwā poómp cātih ñáo waadnit, nin pah ít wēp niij ñaacáp wut jī:

¹⁵ —Páant ñi chājatdih ñi cádaahá. Jwiítbut yeeb pánihnit cāacwājeh mun tigaá. Jwiítdih wēinit, ñi mao wáhca bojóó. Jwiít yeebdih Jesúh táini doonádih naáwádh jwī júúwáp be. Dios yoobát báadhni, wēpni caá. Yeeb ñipí wēini

panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcanidih ñi wēi cádaahaá. Túut nuumnít, báadhni Dios yoobátidih ñi jepahaá. Caán jeádih chāj, baácdihbut chāj, majnadihbut chāj, nihatdih át chājap wat jī.

¹⁶ Jon jātih Dios nihát cāacwādh dedé ĩ náahat pahjeh ĩ chājachah, át enah boj jwuhap wat jī.

¹⁷ Pánih enah bojna yuhna, ded pah ā jumatdih át túi jáutap taga. Yeebdihbut ā oyatdih jáutna, mahdih buugát túut, jeémát pínahdihbut āpī quehat túutna caá. Jeémátidih wāhna, yeebdih āpī weñat túutna caá, Pablo queétdih át niijíp wat jī.

¹⁸ Páant ā niijíchah, momo jiwiwādh cāacwā wēi mao wāhíhñit, ĩt tahca bejep wat jī.

¹⁹ Cāacwā páantjeh ĩ weñechah, Antioquia tātchidih moón, Iconio tātchidih moón judíowā biícidih juibínit, Pablowādh ñuún yee naóh péenit, “Jwiitboodíhñeh ñi joyoó”, cāacwādh ĩt niijíp wat jī. Páant ĩ niijíchah joinít, caán tātchidih moón Pablodih mawat túut niijná, jee dáhnajīh ĩt yohop wat jī. “Jáantjeh ā wanah bejep be”, niij jenah joinít, tātchi jwējboó caandih ĩt wái bac bejep wat jī.*

²⁰ Páant ĩ ub bac bej yohochah ennit, Jesúhwā Pablo pebh ĩt míc wáac juibí ñuhap wat jī. Páant ĩ míc wáac juibí ñuhuchah, Pablo boonit, jwúub ñah ñuhñit, tātchiboó át jwúub waad béjep wat jī. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjīh Lистра tātchimant bac bejnit, Derbe tātchina ĩt bejep wat jī.

Pablowā ĩ jwíh bohéniji tātchinadh moondih ĩ jwúub bohéat

²¹⁻²² Derbe tātchina juibínit, caán tātchidih moondihbut Jesúh túini doonádih Pablowā ĩt naawáp wat jī. Páant ĩ naawáchah, dawá caandih joinít, túut nuumnít, Jesucristodih ĩt túi jepahap wat jī. Pánihna, Derbe tātchidih moondih bohé péenit, Lистра tātchina jwúub joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih jwúub bohéna, queétdih ĩt weñanap wat jī. Túttimah, Iconio tātchidihbut, Antioquia tātchidihbut jwúub joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih biic yoobó ĩt teo wáacap wat jī. Caán tātchinadh jumnit, Jesúsdih jáap jepahnitdih bohéna, nin pah ĩt niij naawáp wat jī: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahca bojoó. Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, jwiit nihatdih yeejép yapat páantjeh ā jumbipna caá. Páant jwiitdih ā yapachah yuhna, Jesúsdih cádahcan, Dios ā jumapboó jwí jéih waadbípa caá”, ĩt niijíp wat jī.

²³ Caán tātchina jumat pah Jesúsdih jáap jéihnitdih ennit, queétdih waóhñit pínahdih Pablowā ĩt ñío jwejep wat jī. Pánih ñíonit, jeémp jwuhcanjeh uúbhna, “Nit meemdih jepahnitdih waóhñit pínahdih ma túi teo wáacá”, Diosdih ĩt niij uúbup wat jī.

Pablowā Siria baácdih bóo Antioquia tātchina ĩ jwúub juyát

²⁴ Pisidia baácdih bóo Antioquia tātchidih moondih bohé péenit, caán baácmant jūóhñit, Panflia baácna ĩt jwúub dei jūúwáp wat jī. Pánih jwúub dei jūóhna, jwíh bejna, bohécanjeh ĩ yapniji Perge tātchidih chāonít, caanjīh moondih Jesúh túini doonádih ĩt bohénap wat jī.

²⁵ Pánih bohé péenit, Atalia wūt jumni jélitdih ĩt dei juyáp wat jī.

²⁶ Pánih dei joinít, johlitjīh bejni jāáj chóodih waadnít, Siria baácdih bóo Antioquia tātchina ĩt jwúub chúh jūúwáp wat jī. Dios ā jwíh naawát túutna, queétdih teo jāha uúbhñit ĩ wahni tātchinajeh mantih, Dios ā watatjidih chāj péenit, ĩt jwúub juyáp wat jī.

* **14:19** 2Co 11.24-25; 12.2-5; 2Ti 3.11

²⁷ Pánih jwáub joinít, Jesúh wādhíh míc wáacat túttnit, ded pah í yapatjidih ít naáwáp wut jí: “Dios jwíútdih búdí ã teo wáacap be. Páant ã teo wáacachah, ã wēpatjīh cācwādhíh boonanít, ãih túini doonádhíbut jwí naáwáchah, dawá joinít, í jepahap be. Pánihna, judíowā nihcannitbut joinít, dawá í túi tút nūmáp be”, Pablowā queétdih wahnitdih ít niijíp wut jí.

²⁸ Pánihna, caánboó Jesúh wā bíicdih maatápdih ít jamap wut jí.

15

Jerusalén tútchidih Jesúh wā í maáta í míc wáacat

¹ Biquína judíowā Judea baácmant bejnit, Antioquía tútchina ít juibínap wut jí. Pánih juibínit, judíowā nihcannit Jesúh wādhíh nin pah ít niij naáwáp wut jí: “Moisés jwí nūowādhíh íih quehli nah yapat chóodih í bóodat pínahdhíh át wutap wut jí. Páant ñi bóodcah, Diosboó yeebdíh ã túi ubcan niit”, ít niijíp wut jí.*

² Páant niijnít, queét Judea baácdih moón Pablowādhíh ít míc jūihñap wut jí. Páant í míc jūihñachah, Jesúh wāboó Pablo, Bernabé, biquína caanjīh moón bíicdih Jerusalén tútchina ít wah bojop wut jí. Jesús ã naáwát túttnit, Jesúh wādhíh waóhndihbut Judea baácmant juibínit í naáwátdih í uúbh joyát pínah niijná, queétdih ít wahap wut jí.

³ Páant í wahnitji Fenicia baácna juí, yap jūóh, Samaria baácna ít juyáp wut jí. Pánihna, caán baácnadhíh moón Jesúh wādhíh míc wáacnit, judíowā nihcannit Jesúsdhíh í jepahatjidih ít naáwáp wut jí. Páant í naáwáchah joinít, queét búdí ít weñep wut jí.

⁴ Queét Jerusalén tútchina í juyúchah, caanjīh moón Jesúh wā, queétdih waóhntit, Jesús ã naáwát túttnit bíicdih, queétdih ít túi wēi jwāáap wut jí. Pánihna, Pablowā Dios ã wēpatjīh ded pah í chājatjidih queétdih ít naáwáp wut jí. Judíowā nihcannitbut Jesúsdhíh í jepahatjidih ít naáwáp wut jí.

⁵ Obohjeéhtih, páant í niijíchah joinít, biquína Jesúsdhíh jepahnit fariseowā ñah ñahntit, nin pah ít niijíp wut jí:

—Queét judíowā nihcannitdih íih quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés ã watatji pah ñi chājáá’, queétdih ñi niij wutúú, ít niijíp wut jí.

⁶ Páant í niijátdih míc wéheat tút niijná, ãih doonádhíh Jesús ã naáwát túttnit, Jesúh wādhíh waóhntit bíicdih ít míc wáacap wut jí.

⁷ Páant maatápdih í míc wéhenachah, joinít, Pedroboó ñah ñahntit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jí:

—Wā déewāá, jon ñijeéh wā jamachah, judíowā nihcannitdih Jesúh túini doonádhíh wā naáwáchah joinít, í jepahat pínah niijná, weemdíh ñionit, Dios ã wahap jí.*

⁸ Cācwā ded pah í jenah joyátdih jéihni jamna, queét judíowā nihcannit jwí naóhni doonádhíh í jepahatdih át jéihji tagaá. Pánih jéihna, ãihwā ã chājatjidih jwíútdih jéutna, Túini Espiritudih jwíútdih ã wāhatji pahjeh muntih, queétdihbut ã wāhap jí.*

⁹ Pánih wāhna, jwíútdih queétdihbut bíic yoobó ã chājap jí. Queétbut caandíh í jepahachah, í yéejatdih át yohji taga.

¹⁰ Jwíútdih judíowā Moisés ã watatjidih bíic yoobó jwí túi jepahcan caá. Jwí nūowājibut bíic yoobó ít jepahcap wut jí. Páant jwí túi jepahcah yahna, zépanihna queét judíowā nihcannit Jesúsdhíh jepahnitdih yeéb bíic yoobó ñi

* 15:1 Lv 12.3 * 15:7 Hch 10.1-43 * 15:8 Hch 2.4; 10.44

watñ? Pánih watnit, Dios queétdih ã chãjatjidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, niijná caá ñi chãjap.

11 Obohjeéhtih, jwiít nin pah jwĩ niij jenah joiná caá: ‘Jwiít dih jĩgah en oinit, Dios jwĩ yéejat jĩh ã peéh chãjat déeji jwĩ Maáh Jesús ã túi wbat pah muntih, buu jwah judíowã nihcannitdihbut biíc yoobó ã túi wba caá’, jwĩ niij jenah joiná caá, Pedro át niijíp wat jĩ.

12 Páant ã niijichah joinít, Pablowã jwah judíowã nihcannitjeéh jamna, Dios ã wêpatjĩh ded pah ĩ chãjatjidih ĩ naáwáchah, nihah laihcanjeh ĩt joi yai ñéh bejep wat jĩ.

13 Páant ĩ naóh péanachah, Santiago jwah nin pah át niijíp wat jĩ:

–Wã déewáá, weemdih ñi joi jwáhuá. Yeebdih baini wã naáwíhna caá.

14 Dios judíowã nihcannitdih túi wêi ennit, áihwã pínahdih ã ñiwatjidih Simón Pedroboó jwiít dih ã naóh péanap be.

15 Dios naáwát dih naóh yapani, ã daacátji pahjeh tih judíowã nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át niij daacáp tajĩ:

16 ‘“Davidji maáh jam láa, nihah áihwábut ĩ wan beedép jĩ. Pánih beednit ĩ jamuchah yuhna, túttimah bóo láa, jwáub dei júóhnit, áihwã panihnitdih wã jwáub chãjbi na caá.”

17 Páant wã chãjachah, nihah cáacwã bita judíowã nihcannitbut weém ĩ Maáhdih ĩ náahbi na caá. ‘Wíihwã ñi jamuá’, wã niij bidnit weemdih ĩ jepahbi na caá”,

18 jwĩ Maáh ã niijná caá’, át niij daacáp tajĩ. (Am 9.11-12)

19 “Páant ã niij daacátjidih náhninit, weém, Santiago nin pah wã niij jenah joiná caá: Judíowã nihcannit, Dios naáwát dih jáap jepahnitdih wái náah jamni jwĩ chãjat túatca boj jĩh.

20 Obohjeéhtih, queétdih nin pahjeh jwĩ niij daac wah jĩh: ‘Ī pãpnidih wêi wáhniji jeémát dih ñi jeémca bojoó. Ñi áa nihcannitjĩh ñi yéej chãjca bojoó. Jõp teo maonitji nuñúpwádh ñi jeémca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó’, jwĩ niij daac wah jĩh.*

21 Jon jãt ih, buu but jwiít judíowã jwĩ míc wáacat muuná, jwĩ chooát yeó jáap jumat pah, Moisés ã wutatjidih ĩpĩ bohéna caá. Nihah tútchidih moón caandih jwĩ jéihna caá. Pánihna, weém wã niiját pahjeh tih Jesús dih jéihnit judíowã nihcannitdih, niij daac wahat dée caá, bita jwĩ déewã jwiít dih ĩ ĩjcat pínah niijná”, Santiago át niijíp wat jĩ.

Judíowã nihcannitdih ĩ daac wahat

22 Páant ã niijichah joinít, Jesús ã naáwát túutnit, Jesús h wádh ñi waóhnit, nihah Jesús h wã biíc dih, Antioquia tútchidih moondih ĩ daacni núodih Pablowã jeéh wbat bejnit pínah, Judas, Silas dihbut ĩt ñiwip wat jĩ. Judas áih biih wát Barsabás wat jĩ. Queét Jesús dih tái jepahnit ĩ jamuchah, bita Jesús h wã queétdih ĩt túi wêi enep wat jĩ.

23 Pánih queétdih ñío péanit, nin pah ĩt niij daacáp wat jĩ:

“Yeéb nihah judíowã nihcannit Jesús h wã Antioquia tútchidih moón, Siria baácdih moón, Cilicia baácdih moondihbut jwiít Jesús ã naáwát túutnit, áihwádh ñi waóhnit, nihah áihwábut, yeebdih jwĩ túyat túatna caá.

* 15:20 Gn 9.4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23

24 Biquína jwījeéh jamnit yeeb pébhna juibínit, yeebdíh dawá watatdih ít jepahat táutap wat jī. Pánih watnit, yeebdíh ít tac buugánap wat jī. Obohjeéhtih, jwiítboó queétdih jwī wahcah yahna, queétyeh bejnit, yeebdíh páant ít wutap taga.

25 Pánihna, jwiít nihat biíc yoobó ñi pebhna wahni pínahdih jwī ñiwip be. Páant jwī ñíonitdih jwī oini Pablo Bernabéjeéh jwī wahbipna caá.

26 Pablowā jwī Maáh Jesucristoíh táini doonádih úmcanjeh í bohénachah, dawá láa bita queétdih ít puñap wat jī. ‘Í mao yohíhichah yahna, Jesúh táini doonádih jwī naóh cádahcan niít’, ípī niijná caá.

27 Pánihna, jwī daácni núodih yeebdíh í naáwát pínah niijná, Judas, Silasjīh Pablowājeéh ñi pebhna jwī wahna caá.

28 Táini Espíritu jwiítidih ā teo wáacachah, ā jéihyatjīh nin pah jwī jenah joiná caá: Wái náah jamni watatdih wutcan, nin pahjeh jwī niij watbipna caá:

29 ‘Nin jwīh dios caá’, niij jenah joí pāpnidih wēnit, í cádah cáagniji jeémátdih ñi jeémca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñúpwādidibut ñi jeémca bojoó. Ñi áa nihcannitjīh ñi yéey chājca bojoó. Nin jwī watatdih jepahna, ñi táí jambipna caá. Páant bóojeh tigeá yeebdíh jwī wutap”, ít niij daacáp wat jī.

30 Caán núodih daác péanit, Antioquía tátchina bejnitdih í wāhat táttimah, queétdi boó bejna, Antioquía tátchina ít juibínap wat jī. Caanná juibínit, Jesúhwādidih míc wáacat táutnit, Jerusaléndih moón í daác wahni núodih ít wūhap wat jī.

31 Páant í wāhni núodih míc en naóhna, táinijeh í wutachah joinít, búdí ít weñep wat jī.

32 Judas Silasjīh Dios naáwátdih naóh yapanit jamna, Jesúhwādidih Dios naáwátdih ít túi bohénap wat jī. Páant í bohénachah joinít, Jesúhwābóó búdí wēnit, Jesúsdih चाह ít túi jenah joyóp wat jī.

33 Judas Silasjīh caanná maatápdih jamnitji caanjīh moondíh í cádah jwáub jūáwáchah, “Ñi túi bejeé”, Antioquía tátchidih moón queétdih ít niijíp wat jī. Páant niijnít, Judaswādidih wahnitji Jerusalén tátchidih moondíh ít túyat táutap wat jī. Páant í niiját táttimah, Judasjeh át jwáub jūáwáp wat jī.

34 Obohjeéhtih, Silasboó biíh jwáub jenah joinít, Antioquía tátchidih át chāwáp wat jī.

35 Pablo Bernabébut caán tátchidih ít chāwáp wat jī. Pánihna, queét, dawá bita biícidih Jesúh táini doonádih ít bohénap wat jī.

Chéneji Pablo táini doonádih naóh jibidih ā bejat

36 Táttimah, Antioquía tátchidih maatápdih jamniji Pablo Bernabédih nin pah át niijíp wat jī:

—Chóbe, nihat tátchinadih moón jwī jwíh naóhnitjidih jwī táoh en jibjīh, páant muntih, át niijíp wat jī.

37 Páant ā niijíchah joinít, Bernabéboó Juan Marcosdih íjeéh átih ub bejihip wat yah jī.

38 Caánboó í jwíh jibichah, íjeéh Panflia baácna juibíniji yahna, biíc yoobó nihcan, át jwáubah jūáwáp wat jī. Caán biíc yoobó ā nihcatdih enniji, Pablo caandíh chéneji át ub bejihcap wat jī.*

* 15:38 Hch 13.13

³⁹ Páant ā wɔ bejĩchah enna, Bernabé Pablowĩh queétejh tubit míc niijnít, ït míc cádahap wut jĩ. Pánihna, Bernabéboó Chipre wāt jumni quewana Juan Marcosdih āt n̄mah cháuh bejep wut jĩ.

⁴⁰ Pabloboó Silasdih ā chéen pínahdih ñíonit, āt n̄mah bejep wut jĩ. Pánihna, ï bohénadih bejat pínah jātih, “Paá, queétdih en daonít, ma túi teo wáacá”, Jesúhwā ït niij wáábup wut jĩ. Páant ï wáábát túttimah, Pablo Silasjĩh ït bejep wut jĩ.

⁴¹ Pánih bejnit, Siria baácna Cilicia baácnaɔat juibínit, caanjĩh moón Jesúhwādih jwáub bohéna, queétdih ït túi teo wáacap wut jĩ.

16

Timoteo Pablowājeéh ā bejat

¹ Cilicia baácnaɔant Derbe tútchina juibí, yap bej, Listra tútchina Pablowā ït juibínap wut jĩ. Caanná juibínit, Timoteo wāt jumnidih ït jwāáap wut jĩ. Ā ïn judío wili, ā ïp Griego cáac wut jĩ. Timoteo, ā ïn bícdih Jesúsdih jepahnit wut jĩ.

² Listra tútchidih moón, Iconio tútchidih moonbát Jesúhwā “Timoteo túi chájni caá”, ïpĩ niijíp wut jĩ.

³ Páant ï niijíchah joinít, Pablo Timoteodih āt n̄mah bejĩhip wut jĩ. Obohjeéhtih, caán baácndih moón judíowāboó “Timoteo ïp Griego cáac caá”, ï niijíchah joinít, judíowā ï ïjicat pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli nah yapat chóodih āt bóodat tútɔap wut jĩ.

⁴ Pánihna, Pablo Silasjĩh Timoteodih n̄mah jibna, ded ï juibíni tútchidih moondíh Jerusalén tútchidih moón Jesús ā naáwát tútɔnit, Jesúhwādih waóhniɔt ï daác wahn̄ni núojidih ït en naáwáp wut jĩ, caandíh ï jepahat pínah niijná.

⁵ Páant ï naáwáchah, Jesúhwā caandíh चाह ït túi jenah joyóp wut jĩ. Pánihna, queét yeó jáap jumap pah चाह ït dao béjep wut jĩ.

Pablo Macedonia baácndih bóodih ā oo jumat

⁶ Túini Espíritu Asia baácboó queétdih Dios naáwátdih bohénadih āt bejat tútɔap wut jĩ. Páant ā wahcah, queét Frigia baácndih, Galacia baácndih moondíhjih ït bohé jibip wut jĩ.

⁷ Pánih jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia baácna ït bejĩhip wut yah jĩ. Obohjeéhtih, Túini Espíritu queétdih caánboó āt bejat tútɔap wut jĩ.

⁸ Páant caanná ā wahcah, Misia baácndih yap bej, Troas jélitna ït dei juibínap wut jĩ.

⁹ Caanná dei juibínit, āona, Pablo nin pah āt oo jumap wut jĩ: Macedonia baácndih bóo ā pebh ñuhchah, āt enep wut jĩ. “Jwiit Macedonia baácndih moondíh ma teo wáac jéúwá”, Pablodih āt niij bidip wut jĩ.

¹⁰ Pánih oo jumniiji jáanit, jwĩh bíí déedih ámh péa, Macedonia baácna jwĩ bejep jĩ. “Dios caán baácna āih túini doonádh jwiitdh naáwát tútɔna caá ā cháɔap”, jwĩ niij jéihyep jĩ. Weém Lucasɔat ïjeéh wā bejep jĩ.

Pablowā Silas bícdih Filipos tútchiboó ï jumat

¹¹ Troas tútchimant Macedonia baácna bejat tút niijná, jélitna dei juibínit, johlitjĩh bejni bádí jááj chóodih waadnit, Samotracia wāt jumni quewadih jwĩ cháuh juibínap jĩ. Bíh yeó jáap Neápolis tútchina jwĩ cháuh juibínap jĩ.

¹² Pánih juibí, caán tútchidih yap bejnit, Filipos tútchina jwí juibínap jī. Caán tútchi Roma tútchidih moón ī jwí jumni tútchi, Macedonia baácboó jwíh jumni tútchi tajī. Oboh jumni tútchi át nihcap tajī. Caanná maátápdih jwí jumap jī.

¹³ Judíowáih chooát yeó jáapdih caán tútchimant bac bejnit, mwj jwéejna jwí juibínap jī. Caanjīh Diosdih úbát túat niijná, judíowá īpī míic wáacap tajī. Caanjīh juibí chéudnit, wáac junít yaáhdih Jesúh táini doonádih jwí naáwáp jī.

¹⁴ Biíc wili jwiít dih joinín, Tiatira tútchidih bóli Lidia wūt jumnih mi jumap jī. Caánt bádí jīb jumni yéguehdih jīb chājnih, judío wili nihcan yahna, Diosdih túi wēnih mi jumap yah jī. Obohjeéhtih Jesúh doonádih mit joi jwáhcap tajī. Pánihna, Pablo Jesúh doonádih ā naáwáchah, túi jepahíhdih Dios caántdih át wūhup tajī.

¹⁵ Páant mi jepahachah, caántdih miíh mūúdíh moón biíc dih Pablowā ī daabánap jī. Daabá péanachah, nin pah jwiít dih mi niijíp jī:

—‘Caántboó Jesúsdih túi jepahnih caá’, niij jenah joiná, wājeéh jūóh nit, wíih mūúboó ñi chāo jwáhúú, jwiít dih mi niijíp jī.

Páant mi niijíchah joinít, miíh mūúná jwí chāwáp jī.

Pablowādih nemat mūúboó ī nemat

¹⁶ Biíh yeó jáapdih Diosdih úbát pebhboojéh mūntih jwí jwáh bejchah, nemép jumnih jwiít dih mi jwáááp jī. Caánt teo wāhnih jumna, “Meemdih nin pah ā yapbipna caá”, cáacwādih niij naóhna, mi maátadh bádí mit jīb teo wūhup tajī.

¹⁷ Pánihna, jwiít Pablo biíc dih jwí bejchah, nin pah mi niij ñaac ñuún péenap jī:

—Nit Dios chah wēpnidih teo wāh nit caá. Jwiít iiguípna jwí bejat déedih ded pah Dios jwiít dih ā túi ubat pínahdih ī naóhna caá, mi niij ñaac péenap jī.

¹⁸ Maátápdih caandih páant mi niij tac buugá péena, Pablodih ā túi naáwát dée mi bojcap jī. Páant mi niij ñaacáchah joi chūúnit, Pablo tac páud ennit, nemépdih nin pah ā niij jūihñup jī:

—Jesucristo ā wēpatjīh meemdih wā wātna caá. Caántdih cádah nit, ma bac bejeé, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, nemép át bac bejep tajī.

¹⁹ Páant ā bacat túttimah, caánt mi jīb teo wāhat ā buudáchah ennit, mi maátaboó bádí ijnit, Pablo, Silasdihbat ī tewep jī. Teonit, caán tútchi tac yoóbo jūúhna ī ub bejep jī.

²⁰ Pánih ub juibínit, peéh chājat túútnit pebhna jwejnít, nin pah ī niij naóh yacap jī:

—Nit judíowā jwíh tútchidih moondih tac buugánadh it jūúwáp taga.

²¹ Queét jwí nuowā ī wutatdih cádahat túútnit, biíh wutatdih naóhna caá ī chājap. Jwiít Roma tútchidih moón maáhdih jepah nit jumna, nit ī naáwátboodih jwí jéih jepahcan caá, ī niijíp jī.

²² Páant ī niijíchah joinít, dawá Pablowādih ī ijip jī. Pánihna, peéh chājat túútnitboó Pablowáih yégueh chóodih yeo wáyat túútnit, máa nahnajīh queétdih ī puñat túútap jī.

²³ Páant queétdih ī pūi péanachah, nemat mūúboó ī nemat túútap jī. Ī nemat túttimah, nemat mūúboó en daonídih ī túi en dawát túútap jī.

²⁴ Páant ī wutachah, caán mūúdíh en daoníboó péeni tólihna queétdih át nemep wut jī. Pánih nemnit, máa naanájh íih wūúndadh át nah chéwep wut jī.

25 Chei tac yoób Pablo Silasjĩh Diosdih úb̃hñit, ìt wēi ewep wut jĩ. Páant ì wēi ewechah, bita nemat muúboó jumnitbat ìt joyóp wut jĩ.

26 Páant ì wēi ewechahjeh, caán muú tubit méménachah, nihat jēcna āt waát beed béjep wut jĩ. Nemat muúboó jumnitdih ì chéwatji tōpnabat āt jwāat beed béjep wut jĩ.

27 Páant ā yapachah ennit, queédih wapniboó “Nin nemat muúboó jumnit inát jweiná caá. Ì jweyéchah, wā maáta weemdíh ì peéh maobipna caá”, āt niij jenah joyóp wut jĩ. Páant niij jenah joinít, āih íbat naadíh jwāat wáinit, āt míc jwāaguíhip wut yuh jĩ.

28 Obohjeéhtih, ā míc jwāaguíhichah ennit, Pabloboó caandíh nin pah āt niij ñaac ejep wut jĩ:

—Meemjéh ma míc jwāagca bojoó. Jwiít nihat jwĩ jumna caá, āt niijíp wut jĩ.

29 Páant ā niijíchah joinít, queédih wapniboó “Jíi jūwá, jíi jūwá”, āt niij ejep wut jĩ. Queét pebhna ñáo ñah bej, méménit, Pablo Silas íih jíicha pebh āt páah yoh ñajap wut jĩ.

30 Pánihna, queédih úb bac bejnit, nin pah āt niij úb̃h joyóp wut jĩ:

—¿Jesúh jumíhna, ded pah tigaá wā chājbi? queédih āt niijíp wut jĩ.

31 —Jwĩ Maáh Jesúsdih táí jenah joinít, ma jepahaá. Ma déewābut caandíh ì jepaha naáh. Páant ñi jepahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Diosboó ā táí úbbipna caá, Pablowā caandíh ìt niijíp wut jĩ.

32-33 Chei tac yoobjéh Pablowā Jesúh túini doonádih ì naóh péanachah, queédih wapni āih muuná āt numah bejep wut jĩ. Caanná numah juibínit, ì puñatji yahwítnadih āt chocop wut jĩ. Á choc péaat túttimah, Jesúsdih caán ā déewā bíicdih ì jepahachah, queédih Pablowā ìt daabánap wut jĩ.

34 Ì daabáat túttimah, queédih wapniji Pablowādih jeémát āt wūhup wut jĩ. Pánihna, caán ā déewā bíicdih Jesúsdih jepahñit, búdí ìt weñep wut jĩ.

35 Baabáchah, tútchidih moón maátaboó Pablowādih ì watat pínah niijná, soldadowādih nemat muuná ìt wahap wut jĩ.

36 Páant ì bacaat tútatdih joinít, Pablowādih wapniji queédih nin pah āt niijíp wut jĩ:

—Maáta yeebdíh ìt bacaat tútup wut be. Pánihna, úmcanjeh, ñi bac bejeé, āt niijíp wut jĩ.

37 Páant ā bacaihatdih joinít, Pabloboó soldadowādih nin pah āt niij naáwáp wut jĩ:

—Jwiít jwĩ yéej chājcan be. Jwiítidih naóh yacnit ì niiját pah bíih niij naóhni ā wíhcah yuhna, ñi peéh chājachah, yoobópdiñ nihcan be. Obohjeéhtih, jwiít Roma baácđih moón jwĩ jamuchah yuhna, jwiítidih queét maátaboó cāacwā ì enepdih ì puñat tútup be. Pēi péanit, nemat muúboó ì nemep be. Pánihna, jwiítidih ì yéej chājatjidih tíicnit, ¿būū cāacwā ì encah niit, ì bacaihip? Queét maátajeh tih jwiítidih bacanadih ì jūwá naáh, āt niijíp wut jĩ.

38 Páant ā niijíchah joinít, soldadowāboó maátadiñ naáwádih ìt bejep wut jĩ. Pablo Silasjĩh Roma baácđih moón ì jumatdih jéihna, maátaboó queétdih ì puñatji peéh chājat pínahdih ìt úmup wut jĩ.

39 Pánihna, queét Pablowā pebh juibínit, nin pah ìt niijíp wut jĩ: “Yeebdíh jwĩ yéej chājap be. Chéneji páant jwĩ jwūb chājcan niit”, ìt niijíp wut jĩ. Páant niij péa, queétdih numah bac bejnit, maáta íih tútchimant ìt bejat tútup wut jĩ.

40 Páant ī niijíchah joinít, Pablo Silasjīh nemat m̄m̄m̄ánt bac bejnít, Lidiaih m̄m̄ná it bejep tajī. Caanná juibínít, Jesúhwhā bícdih ī míic wáacap jī. Pánih míic wáacnit, “Jesúsdih péena, ŋi cádahca bojóo”, queétdih ī niij wēp naáwáp jī. Páant niij péanit, Pablo Silasjīh Filipos tútchimant ī bejep jī.

17

Tesalónica tútchidih moón Jesúhwhādhī ī íjat

1 Pánih Filipos tútchimant bejnít, Anfípolis tútchidih yap bej, Apolonia tútchidihbut yap bej, Tesalónica tútchina queét it juibínap wut jī. Caanjīh judíowā ī míic wáacat m̄m̄ú át jum̄ap wut jī.

2 Pánihna, judíowāih chooát yeó jáap jum̄at pah ípī bejat dée pah Pablowā judíowā ī míic wáacat m̄m̄ná it bejep wut jī. Caanná juibínít, tres semanas chooát yeó jáap jum̄at pah Dios naáwátdih caanjīh moondíh Pablo át bohénap wut jī.

3 Pánih bohéna, nin pah āpī niij naáwáp wut jī:

—Jwiit judíowā, jwī páini, Dios ā wahní Cristo yeejép ā yapat pínah, ā wunat pínah, ā jwáub boo pud jūúwát pínahdihbut jon jātih moón Dios naáwátdih naóh yapanit it daacáp tajī. Wā naóhni Jesúsboó Dios ā wahní Cristo ā jum̄na caá. Caán caá jwī páini, át niijíp wut jī.

4 Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjīh moón judíowā, dawá Griegowā Diosdihjeh wēinit, caán tútchidih moón maáta yaádhbut caandih joinít, “Yoobópdihi tigaá”, it niijíp wut jī. Páant niijnít, Pablowādhī it péenap wut jī.

5 Obohjeéhtih, judíowā maátaboó íjeéh péenachah ennit, búdí it íjip wut jī. Pánih íjna, dawá yeejépwādhī bid bojnít, nin pah it niiját tútup wut jī: “Nít yeejép chājna caá ī chājap”, ŋi niij ŋaacá”, queétdih it niij jac wutup wut jī. Páant ī niij ŋaacáchah joinít, caán tútchidih moonbút Pablowādhī it íjip wut jī. Pánihna, judíowā ī maáta Jasón wūt jum̄niuh m̄m̄ná juibínít, cáacwādhī wūhíhna, Pablowādhī it bidíp wut jī.

6 Obohjeéhtih, queétdih bid juicán, Jasónboodíh, bita Jesúhwhādhībut it teo wái bac bejep wut jī. Pánih teo wái bac bejnít, tútchidih moón maáta pebhna ub juibínít, nin pah it niij naóh yacap wut jī:

—Pablowā níhat baácđih moondíh it tac buugánap wut be. Pánihna, buu jwíih tútchidihbut tac buugánadhī ī juná caá.

7 Nin Jasón queétdih áih m̄m̄ná át waadát tútup wut jī. Queét Roma tútchidih bóo jwī maáh César ā wutatđih yap yohnit, ‘Bíh maáh, Jesús caá ā wūt’, niijnít, jwī maáh ā wutatđih jwiitđihbut ī yap yohat tútupna caá, it niij naóh yacap wut jī.

8 Páant ī niij naóh yacachah joinít, níhat cáacwā ī maáta bícdih tabit it íjip wut jī.

9 Obohjeéhtih, queétdih ī nemcat pínah niijná, Jasón, ájeéh jum̄nitbut caán tútchidih moón maátadhī dinero it wūhap wut jī.

Pablo Silasjīh Berea tútchina ī juibíat

10 Caan chéijeh waícanjeh Berea tútchina Jesúhwhā Pablowādhī it wahap wut jī. Caanná juibínitjī judíowā ī míic wáacat m̄m̄ná it waadáp wut jī.

11 Tesalónica tútchidih moón ī jenah joyátjidihi Berea tútchidih moónboó Jesúh doonádhī chah túi joinít it jum̄ap wut jī. Pánihna, Jesúh túini doonádhī ī joyát túttimah, “¿Yoobópdihi níit?” niij jéihíhna, yeó jáap jum̄at pah jon jātih moón Dios naáwátdih ī daacátjidihi ennit, it míic bohénap wut jī.

12 Pánih bohéna, judíowā, Griegowā neoná, maáta yaádh bíicdih, dawá Jesúsdih ít jepahap wut jī.

13 Obohjeéhtih, Pablo Berea tátchidih moondíhbut Dios naáwátidih ā bohéat doonádih joinit, Tesalónica tátchidih moón judíowā í maáta caanná ít ñúun béjep wut jī. Caanná ñúun juibínit, Berea tátchidih moondíh tac buugána, í yee naáwáchah joinit, Pablowádh ít íjip wut jī.

14 Páant í íjichah ennit, Pablodih búdí muj jélitna waícanjeh Jesúhwa ít numah dei bejep wut jī. Obohjeéhtih Silas Timoteojíh Berea tátchidih ít chāwáp wut jī.

15 Pánihna, caán jélitmant Pablodih Atenas tátchina búdí jááj chóojíh ít numah chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh juibínitji, Berea tátchiboó ít jwáub aab béjep wut jī, páant mantih. “Waícanjeh bejnit, Pablodih ñi pej jum bií”, Silas Timoteodihbut ít niijíp wut jī. Páant Pablo queétdih át niiját táutap wut jī.

Pablo Atenas tátchidih ā jummat

16 Pablo Atenas tátchina juibínit, Silas Timoteodihbut át páñap wut jī. Pánih páina, caán tátchidih át táoh jib bejep wut jī. Pánih táoh jib bejna, caán tátchidih moón í pāp cáagnitdih “Jwíih dios caá”, í niijíchah jéihnit, dawá ā jummatdih enna, Pablo tabit át jīgahap wut jī.

17 Pánih jīgahnit, judíowā í míc wáacat muaná waadnit, judíowā nihcannit yuhna, Diosdih wēinitjibut át míc wéhenap wut jī. Yeó jáap jummat pah Pablo caán tátchi tac yoóob juúhna en jibnitjibut át míc wéhenap wut jī.

18 Biquína Epicureowā í jenah joyátdih bohénit, bita Estoicowā í jenah joyátdih bohénitbut Pabljíh ít míc wéhenap wut jī.

—¿Nin wéheat beedcánni ded pah tigaá ā níj wéhe? queét ít míc niijíp wut jī.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús ā jummatjidih, ā boo pud júúwátjidihbut ā naáwáchah joinit,

—Caánboó bíih diosnadih naóhna caá ā chājap, ít niijíp wut jī.

19 Túttimah, queét ípí míc wáac juibí wéhenapboó, Areópago wūt jumapna Pablodih ít numah bejep wut jī.

—Ma jáap bohéatdih jwí jéihhna caá.

20 Jwí jóica naáh doonádih ma naáwáchah, jwí jóihhna caá, queét Pablodih ít niijíp wut jī.

21 Nihat Atenas tátchidih moón, bíih baácmant júóhnit caán tátchidih jumnitbut, yeó jáap jummat pah jáap bohéatdih ípí míc wéheíhip wut jī. Pánih jéihíhnit jumna, Pablo ā naáwátidihbut ít jóíhip wut jī.

22 Pánihna, Pablo Areópago wūt jumapboó ñah ñuhnit, caánboó wáac juibínitdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

“Atenas tátchidih moón, dawá pāpnitdih yeéb búdí wēinit, ñi wábatdih wá jéihna caá.

23 Nin níih tátchidih dawá ñi pāp cáag wēinitdih wá táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wēinit cátih, bíicdih nin pah ñi níj daacátjidihbut wá enep be. “WÉT JWÍ JÉIHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit níj daacáp tabe. Yeéb caandíh jéihcan yuhna, caandíh ñi wéina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebdíh naáwát táut caá wá chājap.

24 “Caán Dios nihat baácdih chāj, nihat baácboó jumnidihbut át chājap tajī. Pánihna, nihat jeáboó jumnit, baácboó jumnitbut ī maáh caá. Cāacwā ī chājni mūndih jumni nihcan caá.

25 Caán jwiít dih báadhdát túttni, caolih wáyat túttni, nihat biih pah bóo chāj wāhni jumna, jwiít jwī teo wáacatdih ā náahcan caá. Caán moh yéejni nihcan caá.*

26 “Newé pínahdih caán Dios át jwíih chājap wut jī. Caanjīh nihat baácdih moondihbut át chājap wut jī. Pánihna, nihat baácboó jwiít dih át jwejep wut jī. ‘Nin pah bólih maátápdi h ā báadh jwuhbipna caá’, jwiít dih Dios át niij jengah joyóp wut jī.

27 ‘Queét weemdih bidnit, ī jwāáhbi pna caá’, Dios át niij jengah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Dios wuáp ā jumcan caá. Jwījeéh tigaá ā jumap.

28 Nin pah biih át niij daacáp tajī: ‘Caandih míc wéhenit pínah jwiít dih át chājap wut jī. Pánihna, jwījeéh āpī jumna caá’, it niij daacáp tajī. Jon jātih moón ñi déewābut ‘Jwiít Dios weh caá’, it niij daacáp tajī.

29 Pánihna, ‘Jwiít Dios weh caá’, niij náhnina, oro, plata, jeejīh yeéb ñi jengah joyátjeh ñi chājnidih ‘Jwīih dios caá’, niij jengah joyát dih ñi cáda haá.

30 Jon jātih moón Diosdih jéihcannit jum jwuhna, ī yéej chājachah yuhna, Dios át peéh chāj jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buú láa nihat baácdih moón ī yéej chājatdih át cádahat tútup wut jī.

31 Túttimah, Dios ā jenhanni yeó jáapdih nihat baácdih moón táunitdih, yeejépwādhbut ded pah ī chājatji jíib ā jíib chājbi pna caá. Pánih chājni pínahdih Jesús dih Dios nin baácboó át wahap wut jī. Jesús wunnidih yuhna, át jwúub boanap tajī. Pánih booana, ‘Ded pah cāacwā ī chājatji jíib nin wā booani ā tái jíib chājbi pna caá’, Dios cāacwādh át niij jéihyanap wut jī”, Pablo Atenas tútchidih moondih át niijíp wut jī.*

32 Péant cāacwā ī boo pud júúwátjidi h ā wéhenachah joinít, biquína Pablodih it deoh naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó nin pah it niijíp wut jī:

—Chéneji caandih ma naáwáchah, jwī jwúub joíhna caá, it niijíp wut jī.

33 Péant ī niiját túttimah, ī míc wáacapmant Pablo át bejah bojop wut jī.

34 Daocánnit Jesús dih jáap jepahnit, caán biíc dih it péenap wut jī. Biíc newé, Dionisio wut jumni, Areópogodih maátajeéh jumni, Jesús dih át jepahap wut jī. Biíc wili Damaris wut jumnih, bitabut Jesús dih it jepahap wut jī.

18

Pablo Corinto tútchiboó ā jumat

1 Túttimah, Pablo Atenas tútchiboó jumniji Corinto wut jumni tútchina át bejep wut jī.

2 Caanná juibínit, judío cāac Aquila wut jumnidih át jwāáap wut jī. Roma tútchidih moón ī maáh Claudio Roma tútchiboó jumnit judíowādh ā bejat tútuchah, Aquilaboó yad Priscilajīh bejnit, Corinto tútchina jātih itát juibínap wut jī. Aquila Ponto wut jumni baácdih bóo wut jī. Pánihna, queét Corinto tútchidih ī jumachah, Pablo queét pebhna enedih juibínit, ĩjeéh át chāwáp wut jī.

3 Aquilawā ñuúpwā chóojīh mūndih teo jíib chāj wāhnit it jumap wut jī. Pablobut caán déedih teoni jumna, ĩjeéh át tewep wut jī.

* 17:25 1R 8.27; Is 42.5; Hch 8.47 * 17:31 Sal 9.8

4 Pablo chooát yeó jáap jumát pah, judíowā ī míc wáacat mæná juibínit, queét Jesúsdiĥ ī jepahat pínah niijná, judíowā, judíowā nihcannitdihbut Dios naáwát dih át naáwáp wut jī.

5 Silas Timoteojĥ Macedonia baácmant Corinto tátchina ī juibínachah, Pablo yeó jáap jumát pah judíowādih Dios naáwát dih át naáwáp wut jī. “Jesús caá jwiít judíowā jwī páini, Dios ā wahni”, āpī niijíp wut jī.

6 Páant ā niij bohénachah, judíowā caandih ī joíhcap wut jī. Pánih joíhcan yap yohnit, caandih īt jūihñep wut jī. Páant ī joíhcatdih enna, queétdih ā cádahatdih júutna, Pablo āih jih bóo yégueh chóodih tóo dugnit, át ñéenc mao jéenanap wut jī. Pánih chājnit, queétdih nin pah át niij jūihñep wut jī:

—Yeéb ñi yap yohatji jīb iiguipna ñi bejbipna caá. Pánihna, buu judíowā nihcannitdih Jesúsdiĥ doonádih naáwádih wā bejbipna caá, át niijíp wut jī.

7 Páant niij péanit, judíowā ī míc wáacat mæmánt bac bejnit, Tito Justo wūt jumniĥ mæná át waád juibínap wut jī. Caán judío nihcan yahna, Dios yoobát dih wéini wut jī. Āih muú judíowā ī míc wáacat mæu pébh át jumap wut jī.

8 Crispo wūt jumni, judíowā ī míc wáacat mædíh bóo maáhi, ājeéh bóli, ā wehbut, Jesúsdiĥ īt jepahap wut jī. Pánihna, dawá Corinto tátchidih moón Pablo ā naáwát dih joinít, Jesúsdiĥ ī jepahachah, ĩpī daabánap wut jī.

9-10 Biíc chei ũocanjeh, Pablo oo júmat déedih ā enechah, Jesús caandih jígohnit, nin pah át niij naáwáp wut jī. **“Majeéh wā jumna caá. Nin tátchidih moón dawá wīihwā ī jumna caá. Pánihna, bita meemdíh yeejép ī chājihchah yahna, ũumcanjeh, wā naáwát dih ma naóh cádahca bojoó. Páantjeh ma jumah bojca bojoó”,** át niijíp wut jī.

11 Páant ā niijíchah joinít, biíc jópchi táí beéd, biih jópchi tac yoób caanjĥ moondih Dios naáwát dih Pablo át naóh jumap wut jī.

12 Caán tátchidih Pablo jjeéh ā jum jwuhachah, Galión wūt jumni, Acaya baácdih moón maáh át jumap wut jī. Pánihna, caán láa judíowā ī maáta nihat biíc yoobó jenah joinít, Pablodih naóh yacat túut niijná, Galión pebhna caandih īt ũb juibínap wut jī.

13 Pánih ũb juibínit, Galióndih nin pah īt niij yee naóh yacap wut jī: —Ninboó cāacwā ded pah Diosdiĥ ī weñat pínahdih bohéna, Moisés ā watatjiboodih ā jepahat túutcan caá, īt niijíp wut jī.

14 Páant ī niij yee naáwáchah joinít, Pablo ā naáwíhichahjeh, Galiónboó judíowādih nin pah át niij jepahap wut jī:

—Nin jwiít Roma baácdih moón jwī maáta ī watatdih yap yohni ā jumachah nihna, yeebdih wāta jepah tagaá.

15 Obohjeéhtih, yeéb judíowā ñi watatboodih caán yap yohni ā jumachah, ñíih pínahjeh caá. Caandih wā jéihcan caá, át niijíp wut jī.

16 Páant niijnít, queét naóh yacnitdih āih tólihmant át bacanap wut jī.

17 Páant ā bacanachah, Sóstenes, judíowā ī míc wáacat mædíh bóo maáhdih teonit, Galión ā enepdih caandih īt puñep wut jī. Páant ī puñachah enna yahna, Galión át enah bojop wut jī.

Pablo Antioquía tátchina ā jwúub bejat

18 Páant ī niij naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tátchiboó maatápdih jumniĥi “Wā bejna caá”, niijnít, Jesúsdiĥwādih át cádah bejep wut jī. Páant niij péa bejna, Aquila Priscilajĥ Siria baácna chúuh bejat túut niijná, Cencrea wūt jumni jëlitiĥ īt púud dei bejep wut jī. Pánihna, jááj chóodih ī waadát pínah

jãtìh, judiowã ìpĩ chãjat pah, Pablo Diosdih ã naáwãtjidih péanit, ãt jwãub waó bojat túutup wut jĩ.*

¹⁹ Pãnih boja péanit, queét Éfeso tútchina ìt chúuh bejep wut jĩ. Caannã chúuh juibínit, Aquila Prisciladihbut Pablo ãt cádahap wut jĩ. Pãnih cádahnit, judiowã ì míic wáacat munnã ãt bejep wut jĩ. Caannã juibínit, míic wáacnit judiowãjìh ded pah Jesús ã jumatdih ãt míic wéhenap wut jĩ.

²⁰ Pãant ì míic wéheat túttimah, caandìh ìjeèh ìt chãwát túutup wut yuh jĩ. Obohjeèhtih, “Nijeéh wã jéih chãocán caá.

²¹ Dios ã náahachah, wã jwãub jüóhbirna caá”, queét dih Pablo ãt niijíp wut jĩ.

Pãant niij péanit, Éfeso tútchimant ãt chúuh bejep wut jĩ.

²² Pãnihna, Cesarea tútchina chúuh juibí, aab béj, Jerusalén tútchina ãt aáb juibínap wut jĩ. Caannã aáb juibínit, caanjìh moón Jesúíhwã míic wáacnitdih ded pah ã chãjatjidih naóhntjeh, Antioquia tútchina ãt yap bejep wut jĩ.

²³ Pãnihna, maatápdih caanjìh jumnji Galacia baácdih, Frigia baácdih ãt jwãub jib bejep wut jĩ, páant muntih. Caán baácnadih moón Jesúíhwãdih ã jwãub bohénachah, chah Jesús dih ìt táì jenah joyóp wut jĩ.

Apolos Éfeso tútchidih moondìh Dios naáwãtdih ã bohéat

²⁴ Pablo Galacia baácdih, Frigia baácdihbut ã bohé jibichah, Apolos wãt jumniboó, judio cáac Alejandría tútchidih bóo, Éfeso tútchina ãt juibínap wut jĩ. Caán Apolos túi naóhni jumna, Dios naáwãtdih jon jãtìh moón ì daacãtjidih táì jéihnibut ãt jumup wut jĩ.

²⁵ Bíih caandìh Jesúíh táini doonãdihbut ãt bohénap wut jĩ. Pãnihna, búdí weñãtjìh caán doonãdih ãt táì bohénap wut yuh jĩ. Obohjeèhtih, Juanji ã daabããtdihjeh ãt jéihyep wut jĩ.

²⁶ Judiowã ì míic wáacat munnã Apolos úumcanjeh, queét dih ãt bohé jwíhip wut yuh jĩ. Obohjeèhtih, ã táì jéih beedácah enna, caandìh bohéat túut niijnã, Priscila, Aquilajìh Apolosdih ìih munnã ìt numah bejep wut jĩ.

²⁷ Pãant ì táì bohéat túttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos ã niijíchah joinit, Jesúíhwã caandìh “Ma táì bejeé”, niijnit, ì daácní núdehbut ìt wãhup wut jĩ, Acaya baácdih moón Jesúíhwã caandìh ì táì wéi jwãáat pínah niijnã. Pãnihna, Apolos caannã juibínit, caán baácdih moón Dios ã oyatjìh Jesús dih jephantjidih ãt bohé teo wáacap wut jĩ.

²⁸ Caán tútchidih moón judiowãdih nin pah ãpĩ niij naáwáp wut jĩ: “Jesús tigaá Dios ã wahní, jwiit jwĩpĩ pãini”, cáacwã ì enepdih ãt niijíp wut jĩ. Pãnihna, Dios naáwãtdih jon jãtìh ì daacãtjidih ã táì naáwáchah joinit, “Yoobóp dih nihcan caá”, ìt jéih niijcáp wut jĩ. Pãnih naóhna, Jesúíhwãdih Apolos chah ãt jwãub teo wáacap wut jĩ.

19

Pablo Éfeso tútchina ã bejat

¹ Corinto tútchidih Apolos ã jumuchah, Pabloboó Frigia baácdih jumnji jeé yoób púud dei bej, Éfeso tútchina ãt juibínap wut jĩ. Caannã juibínit, biquína ã jéih jwãhcannit Jesúíhwãdih ãt jwãáap wut jĩ.

² Queét dih jwãáhnit, nin pah ãt niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Jesús dih ñi jáap jephachah, Táini Espíritu yeebdìh ã waadnit jíí? ãt niijíp wut jĩ.

* 18:18 Nm 6.18

—Túini Espíritu ã jumatdih jwiít dih í naóhcan jíí, ít níj jepahap wut jí.

³ —¿Túini doonádih yeéb ñi jepahachah, ded pah tíi yeebdíh í nih chã daabá? Pablo queétdih át níj uúbh joyóp wut jí.

—Juan Daabáni ã naáwát dih í jepahachah, ã daabátji pah jwiít dih í daabánap jí, ít níj jepahap wut jí.

⁴ —Cãacwã í yeejatdih í yohochah ennit, queétdih Juan át daabánap wut jí. Pánih daabána, í yeejat yohat júutna í chãjap wut jí. Obohjeéhtih, Juan cãacwádih nin pah ãpí níj naáwáp wut jí. ‘Wã túttimah jãóhndih ñi túi jepahaá’, át níjíp wut jí. Páant níjñá, Jesús dih níjñá át chãjap wut jí, Pablo át níj naáwáp wut jí.*

⁵ Páant ã níjíchah joinít, Jesús ã wēpatjĩh queét ít daabáat túutap wut jí.

⁶ Pánih daabánitdih Pablo ã teo jáha uúbúchah, Túini Espíritu queétdih át waadáp wut jí. Páant ã waadáchah, máchah wēheatjĩh Diosdih wēi naóhnit, ã naáwát dihbut ít naóh yapanap wut jí.

⁷ Queét nihát doce neoná ít jumap wut jí.

⁸ Queétdih naáwát túttimah, Pablo judíowã í míic wáacat munná waadnít, át bohénap wut jí. Biíc peihcanni widh pohba Éfeso tútchiboó chooát yeó jáap jumap pah umcanjeh, Dios maáh ã jumatdih naóhna át chãjap wut jí. Páant ã naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdih caá”, ít míic níjíp wut jí.

⁹ Obohjeéhtih, bitaboó joííhcan, cãacwã í enechah, Jesús dih doonádih ít yeej naáwáp wut jí. Páant í yeej naáwáchah joinít, judíowã í míic wáacat munnánt Pabloboó Jesúsíh wádih namah bac bejnit, Tirano wut jumniíh munná ít bejep wut jí. Pánihna, caán munnádih yeó jáap jumap pah Jesúsíh doonádih ãpí bohénap wut jí.

¹⁰ Chéne jópchi caanjĩh át bohénap wut jí. Páant ã bohénachah, nihát Asia baác dih moón judíowã, judíowã nihcannitbut jwí Maáh Jesúsíh túini doonádih ít joyóp wut jí.

¹¹ Dios ã wēpatjĩh jwiít cãacwã jwí jéih chãjca naáhdih chãjnit, Pablo dawá láa wunnitdih át booa júutap wut jí.

¹² Dios ã wēpat caandíh búdí ã jumachah, áih bácahdih cãacwã í chũúáni chóonadh ub bejnit, wunnitdih í cáagachah, ípí boonap wut jí. Ded nemép jumnidih caán chóojĩh í cáagachah, nemépwáboó ípí bac bejep wut jí.

¹³ Obohjeéhtih, bita judíowã jíóhntiboó jibnit, nemépwádih ípí bacanap wut jí. Pánihna, Pablo ded pah ã chãjatdih ennitji nemépwádih bacáihna, nin pah ítih níj wutap wut yuh jí: “Pablo ã bohéni Jesús ã wēpatjĩh yeebdih jwí watna caá. Ñi bac bejeé nin newémant”, ípí níjíp wut jí.

¹⁴ Esceva wut jumni, siete ã wehboó páant ít chãjap wut jí. Í íip judíowã sacerdotewã í maátajeéh jumni át jumap wut jí.

¹⁵ Pánihna, ã weh nemépdih í bacaat déedih, nemépwáboó nin pah queétdih át níjíp wut jí: “Jesús dih wã jéihna caá. Pablodihbut wã jéihna caá. Obohjeéhtih, yeebboodíh wã jéihcan caá”, át níjíp wut jí.

¹⁶ Páant níjñitjeh, nemép jumniiboó ñaáp jãóhnit, queétdih át teo puñap wut jí. Páant ã puñuchah, yégueh wihcannit, yahwítna jumnit, caán munnánt queét ít ñáo bac peét bejep wut jí.

¹⁷ Páant í yapachah, nihát Éfeso tútchidih moón, judíowã, judíowã nihcannitbut caán doonádih joinít, búdí ít umap wut jí. “Jesús ã wēpat búdí caá”, nihát cãacwã ít míic níjíp wut jí.

*

18 Dawá Jesúsdiñ jepahnitji, niñat cāacwā ī enechah, ī yéej chājatjidih Diosdih īt naáwáp wut jī.

19 Queét cātíh dawá jióhñit īt jumap wut jī. Pániñna, jióhna ī enat papélah quiítñajidih caanná ub jióhñit, cāacwā ī enechah, īt cáo yohop wut jī. Caán quiítñaji ā jīb jumatdih ī jenah enechah, cincuenta mil yeó jāapna tewat jīb pah bóo āt jīb jumap wut jī.

20 Páant ī chājat doonáñih joinít, chah dawá Jesúsíh doonáñih jepahnit, īt táit túat nuumáp wut jī.

21 Túttimah, Pablo nin pah āt niñ jenah joyóp wut yuh jī: “Macedonia baácna juibí yap bej, Acaya baácna juibínit, Jerusalén tútchina wā jwáub bejbipna caá. Caanná juibíniji Roma tútchina enedih wā bejbipna caá”, āt niñ jenah joyóp wut jī.

22 Pániñna, Timoteo, Erasto wāt jumñijih caandih teo wáacnitdih Macedonia baácna ātát wah waáwá bojop wut jī. Pániñ wah boj péanit, Pablo maátcanjeh Asia baácboó, Éfeso tútchidih biícjeh āt chāo jwáhup wut jī.

Éfeso tútchidih moón ī jūih ñaacát

23 Pablo Éfeso tútchidih ā jumachah, caán tútchidih moón Jesúsíh doonáñih náahcan, Pablodih īt jūihñup wut jī.

24 Demetrio wāt jumni, íih dios wili Artemisa wāt jumñihíh botoni muu dáhnadih platajīh āpī chājap wut jī. Bitabat biíc yoobó teonit, ī jīb chāj wáhna, búdí ípī jīb tewep wut jī.

25 Demetrio queét dih bid wáacnit, nin pah queét dih āt niñjíp wut jī: “Ñi joyoó. Nin tewatjīh búdí jwī jīb tewatdih ñi jéihna caá.

26 Obohjeéhtih, nin Pablo ā bohénachah, jwiít dih ā tobohna caá. ‘Dioswā déedih cāacwā ī pāpnidih báadhni niñcan caá’, āpī niñ bohéna caá. Páant ā niñjíchah joinít, dawá Éfeso tútchidih moón, niñat Asia baácñih moonbút ā bohéatdih ‘Yoobópñih tigaá’, ī niñná caá.

27 Páant niñná, jwī tewatdih cāacwā yeejép ī wéhebipna caá. Jwīh dios wili Artemisaíh muudihbut ī yohbipna caá. Pániñna, niñat Asia baácñih moón, niñat baácñadih moonbút caántdih wēi uábhñitji ī cádahbipna caá”, Demetrio queét dih āt niñjíp wut jī.

28 Páant ā niñjíchah joinít, queétbut íjñit, īt jūih ñaac ñuhup wut jī: “Artemisa, jwiít Éfeso tútchidih moóníh dios wili wépép wili mi jumna caá”, īt niñ jūih ñaacáp wut jī.

29 Pániñna, niñat Éfeso tútchidih moonbút íjñna, biíc yoobó īt niñ ñaacáp wut jī. Pániñ íjñit, Gayodih, Aristarco wāt jumñidihbut teonit, cāacwā ī míc wáacáp júdñna queét dih īt wái bejep wut jī. Gayo, Aristarcojīh Macedonia baácñih moón Pablo ā pej jum jibñit īt jumap wut jī.

30 Pablo queét cāacwāñih wéhenadih ā bejíchah yuhna, Jesúsíhwāboó caandih īt wahcap wut jī.

31 Bitá caán baácñih moón ī maáta Pablo ā chéenwābut ā bejcat pínah niñná dooná īt wahap wut jī. “Cāacwā ī míc wáacápboó ā bejca bojo naáh”, Pablodih īt niñ naáwát túatup wut jī.

32 Dawá caanjīh míc wáac jñínit biícñih “¿Dépanih tigaá jwiít míc mawat túat jwī chāj?” īt niñ jenah joicáp wut jī. Queét tubit ñaacñit, īt jūih yapanap wut jī. Biquína mácah īt jūih ñaacáp wut jī. Bitabat mácah īt jūih ñaacáp wut jī.

³³ Biquína judíowā Alejandro wūt jumnidih cāacwādh ìt naáwát túutap wat jì. Pánihna, Pablowā ded pah ì chājatdih ā yoób naáwát túut niijná, Alejandro “Laihca bojoó”, niijná, āih téihyajìh júttnit, āt yayát túutap wat yah jì.

³⁴ Obohjehtih, caán judío ā jumachah ennit, nihat cāacwā chah ìjnit, bíic yoobó chéne horas pohba ìt ñaac jūih ñuhup wat jì: “Artemisa, jwiit Éfeso tátchidih moónih dios wili wēpép wili mi jumna caá”, ìt niij ñaacáp wat jì.

³⁵ Páant ì niij ñaac jūihñuchah ennit, Éfeso tátchidih moón maátadih teo wāacniboó, “Laihca bojoó” niijnit, nin pah āt niij naáwáp wat jì: “Wā déewāá, yeéb Éfeso tátchidih moón, ñi joyoó. Jwìh chah wēpép dios wili Artemisāih mūdìh wapnit jwiit jwì jumatdih nihat baácdih moón ì jéihna caá. Jeámant caánt pah jìgohni búg jéen jūóhndih en daonit jwì jumachahbat ì jéihna caá.

³⁶ Bitā ‘Nin yoobópdih nihcān caá’, ì jéih niijcān caá. Pánihna, ñi míc jūih cádaahā. Túinjeh ñi joyoó.

³⁷ Nit yeéb teo jūóhñit jwìh dios wilidih yeejép niij wéhecan, miih mūdìh waad béjnit, ì numcáp be. Pánihna, ñi túi chājaá.

³⁸ Demetrio, platajìh teonit bíicdih naóh yaquìhna, peéh chājat túutnitboodìh naóh yacadih ì beje naáh.

³⁹ Jwúb míc wāacna, túinjeh ñi míc wāacáp, buca. Yeéb bu ñi chājatji pah ñi jwúb chājca bojoó.

⁴⁰ Bu yeéb ñi míc jūih ñaacádh jwì maáta joinit, ‘Jwiitdih ì yohbipna caá’, ì niij jenah joiná nacaá. Pánihna, yeéb ñi niij ñaac jūih ñuhatjidih queédih túinjeh jwì jéih naóhcan níit”, maátadih teo wāacniboó queédih āt niijp wat jì.

⁴¹ Páant niij naóh péanit, “Páant bóojeh tigaá. Ñi bejeé”, āt niijp wat jì.

20

Macedonia baác, Grecia baácna bat Pablo ā juibíat

¹ Páant ì jūih ñaac yayát túttimah, Pablobóo Jesúihwādh bid wāacnit, āt jwúb bohénap wat jì, Jesúsdh ì cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, “Wā bejna caá”, niijnit, Macedonia baácna bejna, queédih āt cádah bejep wat jì.

² Caanná juibínit, Dios naáwádh táoh naóh bohénit, caanjìh moón Jesúihwādh āt weñanap wat jì. Queédih Dios naáwádh táoh naóh bejna, Grecia baácna āt juibínap wat jì.

³ Pánih juibínit, caán baácdih bíic peihcanni widh āt chāo jwúhup wat jì. Caanjìh jumna, Siria baácna āt jwúb chúh jūúwíhip wat jì. Obohjehtih, judíowā caandìh tewíhat doonádh āt joyóp wat jì. Caán doonádh joinit, Pablowā Macedonia baácboó bejni namádh jwúb aáb bejnit, Filipos tátchina ìt púud dei juyúp wat jì.

⁴ Páant ā jūúwúchah, Berea tátchidih bóo, Sópater wāt jumni Pablodih āt pej jum jūúwúp wat jì. Sópater Pirro wūh āt jumup wat jì. Tesalónica tátchidih moón Aristarco, Segundobat, Asia baácdih moón Tíquico, Trófimobat, Derbe tátchidih moón Gayo, Timoteobat caandìh ìt pej jum jūúwúp wat jì. Filipos tátchina ì jwúb juyúchah, weém Lucasbat Pablowādh wā jwúb pej jumup jì.

⁵ Pánihna, caandìh pej jum jainítji, Troas wāt jumni tátchina ì waóh bej páñap jì.

⁶ Páant ì bej páñachah, paacánni pandih jwì jeémát túttimah, jwiitboó Pabljìh Filipos tátchidih jumnitji, johlitjìh bejni jāáj chóodih waadnit, Troas

tútchina jwí chúuh bejep jĩ. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jáap túttimah, caán túttchina chúuh juibínit, queét waóh bej páinitjidih jwí jwááap jĩ. Pánih chúuh juibí jwááhñit, siete yeó jáap caanná jwí jum jwuhup jĩ.

Troas túttchidih moondih Pablo á naáwát

7 Troas túttchidih jumna, domingo yeó jáapdih Jesúh cáacwā míc wáac jwinít, Jesús á wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémát pínah jãtìh, Pablo queétdih Dios naáwátdih á bohénap jĩ. Pánihna, Pablo á pée naáwát chei, maatápdih á naáwáp jĩ, páu chei tac yoob póhba.

8 Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihboó jwí míc wáacap jĩ.

9 Pablo á naáwáchah joinít, jáap behni, Eutico wát jumni, enat jēcdih bóo naadìh á páuh laáb chúudup jĩ. Pablo jwiútdih maatápdih Dios naáwátdih á bohénachah, Euticodih quíib chei át jūóhjp taga. Pánihna, bíic peihcanni tólih chah caán ũo chúudni át pud jéen bejep jĩ. Á pud jéen bejchah ennit, jãtìh dei bejnitboó wunnidih í wái ñahanap jĩ.

10 Pablo í túttimah pée dei bejnit, caandih á juibí ub túuhup jĩ. Pánih ub túuhñit, nin pah queétdih á niijíp jĩ:

—Ñi jĩgahca bojoó. Á báadhna caá, á niijíp jĩ.

11-12 Páant á niijíchahjeh, wunniji á jwáub boonap jĩ. Á jwáub boonachah ennit, queétdih bóo bádí í weñep jĩ. Pánih wēinit, chah bóo tólihna jwáub páuh laab béjnit, Jesús á wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémép jĩ, b̄ca. Páant jwí jeémp péanachah, maatápdih Pablo queétdih jwáub bohénajeh, á daa peetép jĩ. Páant á bohé péaat túttimah, jwiít jwí bejep jĩ.

Pablo Troas túttchidih jumni bejnit, Mileto túttchina á juibíat

13 Troas túttchidih jumnit, Pablo jãtìh jwiútdih Aso túttchina johlitjìh bejni jáaj chóojìh á chúuh bej páñat túutap jĩ. Pabloboó namámant á bejihp jĩ. Pánihna, Pablo á niijátji pahjeh Aso túttchina caandih jwí jwááap jĩ.

14 Caandih jwí jwáááchah, jwí bejni jáaj chóodih jwíjēeh á waadáp jĩ. Pánihna, caán chóojìh chúuh bejnit, Mitilene túttchina jwí chúuh juibínap jĩ.

15 Caán túttchidih juibí yap bej, bíih yeó jáapdih Quo quewadìh jwí yap bejep jĩ. Pánih yap bejnit, túttimah bóo yeó jáapdih Samos quewadìh páantjeh jwí en yap bejep jĩ. Pánih yap bejnit, Trogilio wát jumni túttchidih ũonitji bíih yeó jáap Mileto túttchina jwí chúuh juibínap jĩ.

16 Pablo Pentecostés yeó jáapnadìh Jerusalén túttchina juibíhna, Asia baácdih maatápdih á jumíhcap jĩ. Pánihna, Éfeso túttchidih yoobópdih yap bejnit, Mileto túttchina jwí juibínap jĩ.

Pablo Éfeso túttchidih moón Jesúhwā maatadìh á naáwát

17 Mileto túttchina jwí juibínachah, Pablo Éfeso túttchidih moón Jesúhwā maatadìh á bid bojop jĩ.

18 Páant á bid bojnitji jwí pebhna í juyáchah, Pablo queétdih nin pah á niú naáwáp jĩ: “Asia baácdih jumna, ded pah wā chãjatjidih yeebjéh ñi jéihna caá.

19 Ñijeéh jumna, dedé bíih pah bóo niiját wihcan, jwí Maáh Jesúh táini doonádih wā naáwáp jĩ. Yeéb Jesúsdìh chah ñi jéihyat pínah niijná, wā jui naáwáp jĩ. ‘Yeéb chah wā jéihna caá’, wā niijáp jĩ. Wā déewā weemdíh í yéej chãjachah yuhna, Dios á wēpatjìh wãpí naóh bohénap jĩ.

20 Yeéb Jesúsdìh chah ñi táí péeat pínah niijná, yeebdìh Dios naáwátdih wā naóh beedánap jĩ. Cáacwā í enechah, ñíih muunáboobút yeebdìh wā bohénap jĩ.

21 Judíowādh, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó Dios naáwátdih wā wēp bohénap jī. ‘Ñi yééj chājatdih cádahnit, jwī Maáh Jesúsdiñ ñi túi jenah joyoo’, wāpī niij naáwáp jī.

22 Pánihna, buu Túini Espíritu ā watat pahjeh tih Jerusalén tátchina bejna caá wā chājap. Caanná jaibínit, ded pah wā yapat pínahdih wā jéihcan caá.

23 Obohjeéhtih, tátchi jumat pah Túini Espíritu weemdíh nin pah ā niij jéihyanap be: ‘Jerusalén tátchiboó jumnit, meém yeejép ma yapbipna caá. Meemdíh nemat muúboó ĩ nembipna caá’, ā niijp be.

24 Obohjeéhtih, túini dooná, Dios ā oyat doonádh jwī Maáh Jesús weemdíh ā naáwát túutap jī. Páant ā watatjidih wā teo péa jwuhbipna caá. Caandíh wā teo péa beedánit, wā wunat pínahdih wā úumcan caá.*

25 “Pánihna, ñijeéh jumna, Jesús maáh ā jumatdih wāpī naáwáp jī. Obohjeéhtih, chéneji jwī jwúub miíc encat pínahdih wā jéihna caá.

26-27 Pánih jéihna, buu nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Nihat Dios naáwátdih yeebdíh wā túi naóh beedánap jī. Pánihna, ñijeéh moón Dios naáwátdih náahcannit ĩ jumuchah, weémboodíh peéh chājat ā wihcan niit.

28 Yeebjéh ñi túi jenah joyoo. Jesúhwā Túini Espíritu yeebdíh ā en daawát túutnitdih ñi túi en dawaá. Ovejawādh en daonit ĩ en dawát pah Jesúhwādhbut yeéb ñi túi en dawaá. Dios wūéh wunna, áih meépjh queétdih áihwā pínah át jīb chājjip taga.

29 Weém ninjh wā bejat túttimah, jlowā ovejawādh ĩ mawat pah, bita yeejépwbóo Jesúhwādh yéjanadh ĩ jūóhbirna caá. Pánihna, queét Jesúhwādh ñi túi en dawaá.

30 Túttimah, bita ñijeéh jumnitboó ‘Jesúhwā jwī jumna caá’, niijná yuhna, queétdíh ĩ péeat pínah niijná, bita Jesúhwādh yeenit, biíh naáwátdih ĩ joyát túutbirna caá.

31 Pánihna, jīi túi chāja chaáh! Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jāinít, biíc peihcanni jópchi pohba, Dios naáwátdih yeéb nihadidih, wā wēp bohénap jī. Caandíh ñi túi náhninaá.

32 “Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma túi en dawaá’, Diosdih wā niij úubhna caá. Ā oyatdih jenah joinít, ñi túi jumbipna caá. Dios naáwát wēpép caá. Pánihna, caandíh yeó jáap jumat pah ñi jepahachah, yeebdíh ā teo wáacbirna caá. Pánih jepahnit, Dios pehbóo nihat ā ñíonit biícđih ájeéh ñi jumbipna caá.

33 Ñijeéh jumna, ñíih dinerodih, ñíih yéguehdihbut wíih pínah wāpī úubhcap jī.

34 Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wíih pínahdih wā jīb chājap jī. Pánihna, wā náahatdih, wājeéh jumnit ĩ náahatdihbut wā tewat jībđih wāpī jīb chājap jī. Páant wā chājatjidih ñi jéihna caá.

35 Maatápdih ñijeéh jumna, búdí wā tewechah, ñi enep jī. Pánih ennitji moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, yeebbút biíc yoobó ñi chājaá. Jwī Maáh Jesús nin pah ā niijátjidih ñi túi náhninaá: **‘Ded bíhdih teo wáacna, chah búdí ā wēbirna caá. Obohjeéhtih, áihđihjeh ubna, ñump ā wēbirna caá’**, át niijp wat jī”, Pablo Éfeso tátchidih moón Jesúhwā ĩ maátadh ā niijp jī.

36 Páant niij péanit, Pablo queét biícđih bóđicha caj yoh ñajnit, Diosdih ĩ úubáp jī.

37 Páant ĩ úubh péanachah, queét nihat Pablodih oina, pin teonit, jāinít, áih páo tíbdih ĩ nomop jī.

* 20:24 2Ti 4.7

38 “Yeebdíh chéneji wã encan níit”, ã niijíchah joinít, queét búdí ĩ jĩgahap jĩ. Pánihna, caán jélitna jwĩ dei bejchah, jwĩjeéh queét nihat ĩ pée dei bejep jĩ.

21

Pablo Jerusalén tútchina ã jwúub bejat

1 Mileto tútchimant bejna, Jesúíhwã maáta Éfeso tútchimant jwinítjidih “Jwĩ bejna caá”, niijnít, johlitjĩh bejni jãáj chóodih waadnít, Cos wüt jumni quewaboó jwĩ chúuh juibínap jĩ. Pánih juibínitji daaninap bóo yeó jáapdih Rodas wüt jumni quewadih chúuh juibí, yap bejnit, Pátara wüt jumni tútchidih jwĩ juibínap jĩ.

2 Pátara tútchidih juibínitji Fenicia baácboó bejni pínah jãáj chóodih jwĩ bid juyáp jĩ. Pánihna, caán chóodih waadnít, caanná jwĩ bejep jĩ.

3 Pánih bejna, Chipre wüt jumni quewa wáyámant bóo bawámant ã jígohochah, en yap bejnit, Siria baácđih Tiro wüt jumni tútchina jwĩ chúuh juibínap jĩ. Pánih chúuh juibínit, bíí déedih ĩ ub aabánachah, caanjĩh jwĩ chão jwáhup jĩ.

4 Páant ĩ aabáát pónih, jwiitboó tútchi tacna bejnit, Jesúíhwãdih jwĩ jwááap jĩ. Pánih jwááhnit, bíic semana ĩjeéh jwĩ chão jwúuhup jĩ. Pablo ded pah Jerusalén tútchiboó ã yapat pínahđih Táini Espíritu queéđđih át jéihyanap tajĩ. Pánihna, “Jerusalénna ma bejca bojó”, caandíh ĩ niijíp yah jĩ.

5 Obohjeéhtih, queéđđih jepahcan, jwĩ bejat pínah yeó jáapdih tútchimant jwĩ jwúub dei bejep jĩ, páant mantih. Nihat Jesúíhwã, ĩ weha mána yaádhjĩh, ĩ wehjĩhbut jwiitdih búdí muj jwéjedih bóo jélit óon coahna ĩ pej jum dei bejep jĩ. Pánihna, nihat óon jumapboó dei juibínit, bóđicha caj yoh ñajnit, Diosđih bíicđih jwĩ wúubup jĩ.

6 Pánih wúbh péanit, “Jwĩ bejna caá”, niijnít, queéđđih pin teo péanit, jwĩ jũóhni jãáj chóodihjeh mantih jwĩ jwúub waadáp jĩ. Jwĩ jwúub waadáchah en péanit, Jesúíhwã ĩih muuná ĩ jwúub aab béjep jĩ.

7 Pánihna, Tiro tútchimant bej, Tolemaida wüt jumni tútchina jwĩ chúuh juibínap jĩ. Caanná chúuh juibínit, Jesúíhwãdih jwááhnit, muj teo, bíic yeó jáap ĩjeéh jwĩ chão jwáhup jĩ.

8 Cheibit caán tútchimant bej, Cesarea tútchina aab juibínit, Felipe pebhboó jwĩ juibínap jĩ. Caán Felipe Jesúíh táini doonáđih wêp naóhni ã jumap jĩ. Jerusalén tútchiboó Jesús ã naáwát tũatnitdih teo wáacnit pínah siete neonáđih ĩ ñío láa, Felipedihbut ĩt ñúwip wut jĩ.*

9 ã weh yatá chénena múic yaádh, áa wihcannit, Dios naáwátđih naóh yapanit ĩt jumap jĩ.

10 ĩjeéh daocánni yeó jáap jwĩ jum jwuhuchah, Agaboboó Judea baácmanť jũóhni ã dei juyáp jĩ.*

11 Pánihna, jwĩ pebhna jwinít, Pabloíh juyáát tãpdih ubnit, caan tãpjĩh áih téihya áih jíтчadihbut ã múic chéwep jĩ.

—Nin pah Táini Espíritu ã niijná caá: ‘Jerusalén tútchidih moón judíowã nin juyáát tãp mínahđih ĩ chéobipna caá. Pánih chéonit, judío nihcannitdih caandíh ĩ wáhhipna caá’, ã niijná caá, Agabo ã niijíp jĩ.

12 Páant ã niijíchah joinít, “Jerusalén tútchina ma bejca bojó”, jwiit nihat Pablodih jwĩ wêp niijíp yah jĩ.

13 Obohjeéhtih, Pabloboó jwiitdih nin pah ã niijíp jĩ:

* 21:8 Hch 6.5; 8.5 * 21:10 Hch 11.28

—¿Dépanih tiguaá ñi jái? Weemdih ñi jġahaca bojoó. Jesúh táini doonádih wā naáwát jġib nemat muúboó ĩ nemihna, ĩ neme naáh. Weemdih ĩ mawihnabat, ĩ mawa naáh. Weéamboó wā umcan caá, ā niijġp ġi.

¹⁴ Páant jwġ naáwáchah yuhna, Pablo ā jephahcah ennit, jwġ cádahap ġi.

—Dios ā náahatdihjeh ā chġaja naáh, jwġ niijġp ġi.

¹⁵ Táltimah, jwġih bií déedih jwúab amoh péanit, Jerusalén tátchina jwġ aab béjep ġi.

¹⁶ Bita Cesarea tátchidih moón Jesúh wābūt jwiít dih pej jum bejnit, Mnasón wāt jumni pebhna jwiít dih ĩ namah juibínap ġi. Mnasón Chġpre quewadiah bóo jonjeh Jesúsdih jepahni āt jumap wut ġi. Pánihna, ā pebh jwġ jumap ġi.

Pablo Santiagodih enedih ā bejat

¹⁷ Jerusalén tátchina jwġ juibínachah, Jesúh wā wēinit, jwiít dih ĩ jwāáh muj tewep ġi.

¹⁸ Biíh yeó jáap Santiago pebhna Pabljġh enedih jwġ bejep ġi. Nihat Jesúh wādih waóhnt ā pebh juibínit, ĩt páñap tajġ.

¹⁹ Pánihna, Pablodih ĩ muj teo péanachah, judíowā nihcannitjeéh jum láa, Dios caandih ded pah ā chġajat tútatjdih Pablo queédih ā naóh beedánap ġi.

²⁰ Páant ā naáwáchah joinit, nihat biíc dih Diosdih bádí ĩ weñep ġi. Táltimah, Pablodih nin pah ĩ niij naáwáp ġi:

—Jwġ dée Pablo, ma joyoó. Dawá judíowāboó Jesúsdih táni jepahnit, Moisés ā wutatjdih páantjeh nihat ĩ jepahna caá.

²¹ Pánihna, bita nih yáanit, nin pah queédih ĩt niij naáwáp wut be. ‘Pablo judíowādih bohéna, Moisés ā wutatjdih āt jepahat tútcap wut be. Judíowādih ĩ wehdih quehli nah yapat chóodih āt bóodat tútcap wut be. Jwġ nuowáji ded pah ĩ chġajatjdih āt chġajat tútcap wut be’, ĩt niijġp wut be.

²² Queét judíowā Jesúsdih jepahnit ninjġh ma juyát doonádih ĩ joimí nacaá. ¿Pánihna, queét ĩ ĩjcat pínah niijná, ded pah tiguaá jwġ chġajbi?

²³ Nin pah ma chġajaá: Jwġjeéh moón chéna míc Jesúh wā ‘Nin pah wā chġajbipna caá’, Diosdih ĩt niijġp wut ġi. Obohjeéhtih, páant niijnítji ĩ péa jwahcan caá.

²⁴ Pánihna, queédih namah bejnit, Moisés ā wutatji pah ma chġajaá, ‘Queét táinit caá buca’, Dios ā niiját pínah niijná. Moisés ā wutatji pah, ĩ niiját péaat jútat pínah niijná, ĩ waó bojat pínah jġib meéamboó ma jġib chġajaá. Meém páant ma chġajachah ennit, ‘Jwġ joini dooná yoobópdih āt nihcan tagaa’, jwġ déewa ĩ niij jéihbipna caá. Páant niijnit, Moisés ā wutatjdih ma táni jepahatdih queétjeh ĩ jéihbipna caá.*

²⁵ Obohjeéhtih, judíowā nihcannit Jesúh wāboodih ĩ jéihyat pínah niijná, jwiítjeh jwġ jenah joyátdih jáantjeh nin pah queédih jwġ niij daác wahap ġi: ‘Pápnidih wūhnġi jeémátdih ĩ jeémca bojoó. Meépdihbat ĩ babhca bojoó. Nuárpwādih jōp teonit maonidih ĩ jeémca bojoó. Ñi áa nihcannitjġh ĩ yeéj chġajca bojoó’, queédih jwġ niijġp ġi, Pablodih Jesúh wā maáta ĩ niijġp ġi.*

Dioh muú dítna Pablodih ĩ tewat

²⁶ Páant ĩ niijchah joinit, Pablo cheibit queét chéna míc neonádih namah bejnit, “Queét táinit caá”, Dios ā niiját pínah niijná, Moisés ā wutatjdih ĩ chġajp ġi. Pánihna, Dioh mawná waadrít, ĩ péaat pínah yeó jáapdih, Diosdih ĩ wūhat pínah yeó jáapdihbut sacerdotewādih ĩt naáwáp wut ġi.

* 21:24 Nm 6.2-21 * 21:25 Hch 15.29

27 Moisés ã wutajti pah siete yeo jáap ï chãjat pínahdih ï péa jüúwáchah, biguína judíowã Asia baácmanit caandih ñúún jüóhñit, Dioih müú diítña Pablodih ït enep wut jï. Pánih ennit, Pablodih ï íijat pínah niijná, dawá cãacwãdih ït yee naáwáp wut jï. Páant ï yee naáwáchah, Pablodih íijnit, ït tewep wut jï.

28 “Yeéb jwí déewáá, jwiít dih ñi teo wáac jüúwá. Nin nihat baácboó jib bohéna, jwiít judíowãdih, Moisés ã wutajtidih, nin Dioih müúdíhbat nihat cãacwãdih yeejép ãpï bohéna caá. Judíowã nihcannitdih büú Dioih müúdíh ñumah waadnit, nindih ã yéejana caá”, ï niij ñaacáp jï.

29 Jãtih Pablo judío nihcanni Trófimo wut jumni, Éfeso tãtchidih bóodih Jerusalén tãtchidih ã ñumah jibichah, ït enep wut jï. Páant ã ñumah jibichah ennitji “Pablo judío nihcannidih Dioih müú diítña ãt ñumah waadáp tagaá”, ït niij jenah joijí tagaá. Obohjeéhtih, páant ï niij jenah joyát yoobópdih nihcap jï.*

30 Páant ï niij ñaacáchah joinít, nihat caán tãtchidih moón íijnit, ñáo waad béj, Pablodih teonit, Dioih müú diítmant ït wái bac bejep wut jï. Páant ï wái bac bejehahjeh, jëcdih ït ñúún nemep wut jï.

31 Pánih wái bac bejnit, caandih mao yohíhna, tãbit ï ñaacát dooná Romano soldadowã ï maáhdih ãt jãibínáp wut jï. “¡Nihat Jerusalén tãtchidih moón ñaac péet bejna caá ï chãjap!” ït niijíp wut jï.

32 Caán doonádh joinítjeh, Pablodih päinit pebhna ãih soldadowãdih ã ñumah ñáo juyúp jï. Pánihna, queét ï juyúchah ennit, Pablodih ï päi cádahap jï.

33 Queét pebhna jünít, soldadowã ï maáh Pablodih nemat müúboó nemat túut niijná, chéne ïtah tãpnajih caandih ã chéwat túutap jï. Pánih chéonit, caandih päinitdih nin pah ã niij úubh joyóp jï: “¿Déhe tigaá nin? ¿Dedé tibeé ã chãj?” ã niijíp jï.

34 Biguína wáac jünít mácah jüih ñaac, bita mácah ï jüih ñaacáp jï. Páant ï ñaacáchah, soldadowã ï maáh ded pah ï niijãtdih ãt beh joicáp wut jï. Pánihna, yoobópdih jéihíhna, Pablodih ïih müú diítña soldadowãdih ã úb waad béjat túutap jï.

35 ïih müúná ï úb páuh laab béjehah ennit, íijna, cãacwã caandih ï teo bid ñúún péenap jï. Pánihna, cãacwã ï jwúub dúuc wáicac pínah niijná, páantjeh ï beo páuh laab béjep jï.

36 Páant ï bejehah, dawá queétdih ñúún péenit, “¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Caandih ñi mao yohoó!” ï niij ñaacáp jï.

“Yeejép wã chãjcap be”, Pablo ã niiját

37 Pánihna, Pablodih ïih müúná ï úb waad béjehahjeh, Pablo soldadowã ï maáhdih nin pah ãt niijíp wut jï:

—Weém meemdih bainí wã naáwíhna caá, Griego wéheatjih ãt niijíp wut jï.

—¿Dépah meém Griego wéheatdih jéihni níit?

38 ¿Meém Egipto baácdih bóo jwí maátadh yohíhna, cãacwãdih maonitdih müú wihcapboó cuatros milwã dúo wáini nihcan níit? soldadowã ï maáh Pablodih ãt niij úubh joyóp wut jï.

39 —Caán nihcan caá. Weembút judío mun tigaá. Cilicia baácdih Tarso tãtchidih bóo caá. Caán tãtchi oboh jumni tãtchi nihcan caá. Pánihna, queét cãacwãdih weemdih ma naáwát túutá, Pablo ãt niijíp wut jï.

* 21:29 Hch 20.4

40 Páant ā niijíchah joinít, Pablodih āt naáwáp túutup wut jī. Pánihna, Pablo púuh laab béjat cáyahdih űuhnit, ī yayát pínah niijná, āih téihyajīh ā júutup jī. Páant ā júutachah, ī űaac yayáchah ennit, Pablo queétdih űih wéheatjīh ā naáwáp jī.

22

1 “Yeéb wā déewāá, yeéb behnitbat űi joyoó. Ded pah wā chājatji yeebdíh wā naáwát túut caá”, Pablo ā niijíp jī.

2 Pablo űih wéheatjīh ā naáwáchah joinít, laihcanjeh ī joi űúhup jī. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ā niij naóh yoobánap jī:

3 “Weembát judío mun tigaá. Tarso tátchidih wāt cáac jamup jī. Obohjeéhtih, Cilicia baácdih bóo yahna, nin Jerusalén tátchidih wā behep jī. Nihat Dios naáwátidih, Moisés ā wutatjidih, jwī űowā ī naáwátjidihbat Gamaliel weemdíh ā bohénap jī. Nihat Dios ā wutat pah, yeéb űi chājat pahjeh muntih, weembát wāpī chājap jī.*

4 Pánihna, Jesúsdih jepahnitdih enihcan, queétdih mao űuún péena, queétdih bádi pohba wā moh yéejanap jī. Queétdih űuún teo chéonit, neoná, yaáhdihbat nemat muúboó wāpī nemat túutup jī. Bitadihbat wāpī mao yohat túutup jī.

5 Pánihna, jwīih sacerdotewā ī maáh, nihat bita jwī maátabat páant wā naáwát pah muntih queébtat biic yoobó ī naóhbična caá. Queét jīi Damasco tátchidih jumnit judíowā ī maátadih wā júutat pínah papélah núodih weemdíh ī daác wáhup jī. Pánihna, caán núodih űbnit, caánboó jumnit Jesúhwádih chéonit, wā űb jwúub júuwáchah, queétdih ī peéh chājat pínah niijná, Damasco tátchina jwī bejep jī.*

Pablo ded pah ā túut nuumátjidih ā naáwát (Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 “Damasco tátchina toáh juibínachah, yeó jáap tac yoób, báahdjajeh wēpép yeh iigát weemdíh ā yeh iig jáhanap jī.

7 Caandíh en wáhi bejnit, baácboó wā buugáp jī. Pánih buugnít, wéheatdih wā joyóchah, weemdíh nin pah āi niijíp jī: ‘¿Saulo, Saulo! ¿Dépanih tigaá weemdíh ma mawíh űuún péé?’ ā niijíp jī.

8 Páant ā niijíchah joinít, nin pah wā niij jepahap jī: ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijíp jī. **‘Weém Jesús Nazaret tátchidih bóo ma mawíh űuún péeni caá’,** weemdíh ā niij jepahap jī.

9 Wā pej jumnit caán yeh iigátidihjeh it enep wut jī. Obohjeéhtih, weemdíh ā wéheatboodíh it joicáp wut jī.

10 Pánihna, nin pah wā jwúub niij úubh joyóp jī: ‘¿Maá, ded pah wā chājatdih tigaá ma náah?’ Jesúsdih wā niijíp jī. **‘Ma űah űuhúú. Damasco tátchiboó ma waad béjeé. Caanjīh ma jumachah, ded pah ma chājat pínahdih meemdíh naóhni ma pebhna ā juibíbipna caá’,** Jesús weemdíh ā niijíp jī.

11 Pánihna, caán wēpép yeh iigátidih enniji wā jéih encah, wā pej jumnit weemdíh téihyamant wáinit, Damasco tátchina ī űb bejep jī.

12 “Caanjīh biic newé Ananías wut jumni āt jamup tajī. Caán Diosdih túi wēi úubhni, nihat Moisés ā wutatjidih tái chājni, caanjīh moón judíowā caandíh ī túi wēi enni tajī.

* 22:3 Hch 5.34-39 * 22:5 Hch 8.3; 26.9-11

13 Pánihna, wã pebhna juí ñuhnit, caán Ananías nin pah weemdih ái niijíp jĩ. ‘Wã dée Saulo, buu ma jwúub enbipna caá, páant muntih’, ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchahjeh, jwúub ennit, caandih wã enep jĩ.

14 Nin pah Ananías weemdih ã jwúub niijíp jĩ: ‘Jwí nuowã í wëini Dios ded pah meemdih ã náah yacat pínahdih ma jéihyat pínah, Jesús túini yoobátdih ma enat pínah, caandih ma joyát pínahdihbut, meemdih át níwip taga.

15 Meémboó ãih doonádh nihat cáacwádh bohéna, ma enatjidih ma joyátjidihbut ma naóhbipna caá.

16 Pánihna, ¿dedédih pái jwuh tiguaá ma chá? ¡Ma ñah ñahuú! Ma yéejatdih cádahnit, Jesúsdi jepahni jumna, ma daabáat túutá, Ananías weemdih ã niijíp jĩ.

Pablo judiowã nihcannitdih ã bohéatjidih ã naáwát

17 “Túttimah, nin Jerusalén tátchina jwúub joinit, Dioih muuná uúbúdh wã bejep jĩ. Páant wã úbát pónih, jáana yuhna, oo jumat pah Jesúsdi wã enep jĩ.

18 Páant wã enechah, nin pah weemdih ã niijíp jĩ: **‘Nin Jerusalén tátchidih moón wíih doonádh ma naáwáchah, í joíhcan níit. Páant í joíhcah, nin tátchimant waícanjeh ma bac bejeé’**, Jesús ã niijíp jĩ.

19 Páant ã niijíchah joiná yuhna, nin pah wã jwúub níj jepahap jĩ: ‘Maá, jãtih weém wã déewã í míic wáacat muunádh waadnit, míihwádh nemat muúboó nemíhna, wã mawíh ñuún péeatdih nihat queétjeh í jéihna caá.

20 Bita Estebandih í mawachah, wëi ennit, maonitíh jih í dawát chóonadh wã páñap jĩ. Páant wã chájatjidih jéihnit, weemdih yeejép í chájcan níit’, Jesúsdi wã niijíp jĩ.*

21 **‘Weemjéh tiguaá meemdih wã wahap, yuúp bóo baácndih moón judiowã nihcannitdih wíih túini doonádh ma naáwát pínah niijná. Pánihna, buu weemdih jepahnit, ma bejeé’**, Jesús weemdih ã niijíp jĩ”, Pablo queét iijnitdih ã niijíp jĩ.

Pablo soldadowã í maáhjih ã míic wéheat

22 Páant ã niijíchah joinit, judiowã nihcannitdih ã naáwátji peéh joíhcan, nin pah í níj ñaacáp jĩ: “¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Nin baácboó ã jumachah, ã túican caá! ¡Caandih mao yohatjeh caá náahap!” í níj ñaacáp jĩ.

23 Nihat cáacwã búdí í ñaacáp jĩ. Pánih ñaacnit, tubit í íjatdih jéutna, biquína jih í dawát chóodih í too dug yohochah, bitaboó baácndih jáinit, í waáh yoh ñahanap jĩ.

24 Páant í chájachah ennit, soldadowã í maáh íih muú díitboó Pablodih ã ub waad béjat túutap jĩ. Caanná waád juibínit, Pablo yoobópdih ã naáwát pínah niijná, nuñép chóo tópnajh caandih át puñat túutap wut jĩ. Judío wéheatdih beh joicán, “¿Dedé peéh tiguaá cáacwã caandih í jãih?” át níj jéihhip wut jĩ.

25 Í maáh páant ã niijíchah joinit, í puñat pínah jãtih soldadowã Pablodih ít chéó dodhdop wut jĩ. Obohjeéhtih, Pablo ã pebh ñahni nump jumni soldado maáhdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Weém Roma baácndih bóo wã jumachah, ded pah wã yéej chájatdih jéihcan yuhna, ¿weemdih ma puñat túutmi níit? át niijíp wut jĩ.

26 Páant ã niijíchah joinit, caán nump jumni maáh ã maáh pebhna juibínit, nin pah caandih át níj naáwáp wut jĩ:

* 22:20 Hch 7.58

—¡Maá, ma túi chãjaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdíh ã niijíp be, át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant ã niijíchah joinít, ã maáhboó Pablo pebhna juibínit,

—Weemdíh ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo níit? át niijíp wut jĩ.

—Jájah, caanjĩh bóo tigaá weém, Pablo át níj jepahap wut jĩ.

²⁸ —Weémboó Roma baácdih bóo jumíhna, queét maátadih búdí dinero wã wãhup jĩ, soldado maáh Pablodih át niijíp wut jĩ.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cáac jumna, páant wáát jumup jĩ, Pablo át niijíp wut jĩ.

²⁹ Páant ã niijíchah joinítjeh, í maáh, caandih pãíihnit soldadowãbut ít doo jwáub ñuhup wut jĩ. Pablo Roma baácdih bóo ã jumuchah yuhna, ã chéwat tútatjti peéh búdí át úmup wut jĩ.

Pablo judíowã í maátadih ã wéheat

³⁰ Ded pah Pablodih judíowã tubit í jũihñatdih soldadowã í maáh yoobát páantjeh át jéihíhip wut jĩ. Pánihna, cheibit nihat sacerdotewã í maátadih, judíowã í maátadih yuh buca át míic wáacat tútup wut jĩ. Pablodih ub júúwát tútunit, nihat wáac joinít pebhna át ub waad béjat tútup wut jĩ.

23

¹ Pablo queétdih jwãáh en ñuhnit, míic wáac joinítidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Wã déewáá, Dios ã enechah, weém wãpĩ túi chãjap be, át niijíp wut jĩ.

² Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã í maáh, Ananías wãt jumni, páant ã niiját peéh, Pablo pebh ñuhnitdih áih jacdih át nem mawat tútup wut jĩ.

³ Páant ã chãjachah, Pablo caandih nin pah át níj jũihñup wut jĩ:

—Meém ma laiha bojóó. Dios meemdíh ã peéh chãjbipna caá. Ninjĩh chúudnit, ‘Meém Dios ã wutatdih yap yohni caá’, weemdíh niijná yuhna, weemdíh páant mawat tútuna, meémboó bácah ã wutatdih chah yap yohni caá, át niijíp wut jĩ.*

⁴ Páant ã niijíchah, bita ã pebh ñuhnit Pablodih nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¿Sacerdotewã í maáh Dios ã ñionidih meém yeejép níj jũih níit ma chãjap? ít niijíp wut jĩ.

⁵ —Wã déewáá, caán sacerdotewã í maáh Dios ã ñioni ã jumatdih wã jéihcan beé. Jéihna, páant wãta niijcán tagaá. Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah ít níj daacáp tajĩ: ‘Ñi maáhdih yeejép níj wéheca bojóó’, í níj daacátjidih weembát jepahni caá, Pablo át niijíp wut jĩ.*

⁶ Queét míic wáac chúudnit biquína saduceowã, bita fariseowã í jumatdih jéihnit, Pablo nin pah át níj ñaacáp wut jĩ:

—Wã déewáá, weém fariseo wãúh jumna, weembát fariseojeh mun tigaá. Nihat wãnnitji í jwáub boo pud júúwát pínahdih wãpĩ pãina caá. Caandih wã bohéat jíib weemdíh nemat muúboó nemíhna, í tewep be, át niijíp wut jĩ.*

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh ít míic jũih jwíihip wut jĩ. Saduceowã fariseowãjĩh bíic yoobó ít jenah joicáp wut jĩ.

⁸ Saduceowã nin pah ípĩ niijná caá: “Wãnnitji í jwáub boo pud júóhcan níit. Ángelwã, wãnnitĩh caolihnabut í wihcan caá”, ípĩ niijná caá. Obohjeéhtih,

* 23:3 Mt 23.27 * 23:5 Ex 22.28 * 23:6 Hch 26.5; Fil 3.5

fariseowāboó mácah jenah joinít, “Wunnit ì jwúb boo pud jüóhbična caá. Ángelwā, wunnitíh caolihnabut ì jumna caá”, ìpí niijná caá.*

⁹Pánična, queét míc wáacnit tubit jüihna, chah pohba ìt míc jüih ñaacáp wut jī. Biquína Moisés ā watatjidih bohénit fariseowā ñah ñuhnit, nin pah wépép ìt niij ñaacáp wut jī:

—Nin newé yeejép chājni nihcan caá’, jwiít jwī niij jenah joiná caá. Biíc wunníh caolih, biíc ángel caandíh ā naóh dée caá. Páant ā naawáchah, jwiít nindih peéh chājnit, Diosdih jwíta yap yoh tagaá. Pánična, jwī peéh chājca boj jīh buca, ìt niijíp wut jī.

¹⁰Chah yeejép pohba ìt míc jüihñup wut jī. Páant ì míc jüihñuchah ennit, soldadowā ì maáh umna, nin pah āt niij jenah joyóp wut jī: “Pablodih yeejép ì chājmi dée caá”, niij jenah joinít, ì míc wáac juyúpmant Pablodih ìh munná soldadowádh āt ub waadaát tútup wut jī.

¹¹Caan chéjeh Jesús Pablo pebh jigohnit, caandíh nin pah āt niijíp wut jī: **“Ma umca bojó. Wíh túni dooná Jerusalén tútchidih moondíh ma naawát pahjeh muntih Roma tútchidih moondíhbat ma naawáp”**, āt niijíp wut jī.

Pablodih judíowā ì mao yohíhat

¹²Chebitjeh, biquína judíowā míc bih wáac joinít, nin pah ìt niij míc wéhenap wut jī: “Jwiít Pablodih jwī maocah, jwiít dih Dios ā mawa naáh. Pablodih jwī mawat pínah jätih, jeémpcan, jwī babhca boj jīh”, ìt míc niijíp wut jī.

¹³Cuarenta judíowā chah pohba Pablodih mawíhnit páant niijnít wut jī.

¹⁴Páant niijnít, sacerdotewā ì maáta, bita ì maáta pebhna juibínit, queét dih nin pah ìt niij naawáp wut jī:

—Nin pah jwī niij míc wéhenap be: ‘Jwiít Pablodih jwī maocah, Dios jwiít dih ā mawa naáh. Pablodih jwī mawat pínah jätih, jeémpcan, jwī babhca boj jīh’, jwī míc niijíp be.

¹⁵Pánična, jwiít judíowā nihāt jwī maáta ñi míc wáacapoó Pablo ā jwúb jüwát pínah niijná, yeebjéh soldadowā ì maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandíh ñi niijí. ‘Pablodih jwī jwúb úbh joíhna caá, páant muntih’, ñi niijí. Pánična, jwiítboó míc bih páinit, ñi pebhna ā juyát pínah jätih, caandíh jwī maobipna caá, ì maátadh ìt niijíp wut jī.

¹⁶Obohjeéhtih, Pablo jwan wúh ded pah ì chájat pínah doonádh āt joyóp wut jī. Pánih joinít, soldadowáih munná waad juibínit, ā joyátjidih Pablodih āt naawáp wut jī.

¹⁷Pánična, Pablo biíc nump jumni maáhdih bid bojnít, nin pah caandíh āt niijíp wut jī:

—Nin jáap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah ā joyátjidih caandíh ā naawát pínah niijná, āt niijíp wut jī.

¹⁸Pánična, caán soldado ì maáh pebhna caandíh āt numah bejep wut jī. Numah juibínit, nin pah ā maáhdih āt niijíp wut jī:

—Pablo nemat wúboó jumni nin jáap behnidih ma pebhna weemdíh ā numah jüwát tútup be, ded pah ā joyátjidih meemdíh ā naawát pínah niijná, āt niijíp wut jī.

¹⁹Pánična, ā maáh bita wihcapboó caán joiníjdih téhyamant teo wái bejnit, nin pah āt niij úbh joyóp wut jī:

—¿Dedédih tígáa weemdíh ma naawíh? āt niijíp wut jī.

* 23:8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

20 —Judíowā ī maáta cheibit meemdíh Pablodih ī pebhna ī wah bojat táutbipna caá, caandíh jwáub wábh joí enat táut niijná.

21 Obohjeéhtih, bita caandíh mawíhna, ī míc bih páibipna caá. ‘Pablodih jwī mawat pínah jātih, jeémpan, jwī babhca boj jíih’, it míc niijp wut be. Páant niijnitji ma jepahat pínahdih buu páina caá ī chājap. Pánihna, ī wábatdih ma jepahca bojoó, Pablo jwan wáuh soldadowā ī maáhdih át niijp wut jí.

22 —Weemdíh ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojoó, soldadowā ī maáh át niijp wut jí. Páant niij péanit, caán jáap behnidih át jwáub bejat táutap wut jí.

Maáh Félix pebhna Pablodih ī wahat

23-24 Pablo jwan wáuh ā jwáub bejat táttimah, soldadowā ī maáh chénewā ā nump jumnit maátadih ā pebhna át bid bojop wut jí. Páant ā bid bojnit ī juibínachah, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jí: “Doscientos soldadowā yáac chūi bejnit pínahdih míc wáacnit, ñi ámohat táutú. Bitá setenta soldadowā caballowājih bejnit pínah, bita docientos soldadowā itah tōopdih ubnit pínahdihbut míc wáacnit, ñi ámohat táutú. Pabloih caballowā pínahdihbut ñi ámoh wáhuú. Míc ámoh péanit, buu chei las nueve, púú Cesarea tútchi, Maáh Félix pebhna Pablodih ñi túi ub bejeé”, át niijp wut jí.

25 Pánihna, caán maáh nin pah Maáh Félixdih át niij daacáp wut jí:

26 “Weém, Claudio Lisis meém wā maáh Félixdih wā daác wahna caá. ¿Ma túi jum niít?

27 Nin tútchidih moón judíowā nin newé Pablo wāt jumnidih íjnit, caandíh maona ī chājap be. Páant caandíh ī mao yohat déedih, ī pebhna wíih soldadowājih enedih wā bejep be. Caánboó Roma baácdih bóo ā jumuchah jéihnit, caandíh ī maocat pínah niijná, jwī dúuc wáyap be.

28 Páant ī mawíhichah ennit, ded pah ī júih ñaacátdih jéihhna, ī maáta ī míc wáacapboó caandíh wā numah bejep be.

29 Caánboó jwī jumuchah, queét judíowā ī wutatdihjeh ī júihñap be. Obohjeéhtih, dedé ā yéj chājatji jíib wunat pínah, nemat múbboó nemat pínahbut caandíh ā wíhcan beé.

30 Bitá míc bih páinit mawíhat doonádih joinít, waícanjeh ma pebhna caandíh wā wahap be. Pánihna, caandíh naóh yacnitdih ma pebhna wā bejat táutbipna caá, meémboodíh ī naóh yacat pínah niijná”, soldadowā ī maáh Maáh Félixdih át niij daacáp wut jí.

31 Queét soldadowā ī maáh ā wutatdih joinít, chei Pablodih numah bejna, púú Antípatri tútchina it juibínap wut jí.

32 Cheibit queét jíthajih bejnit soldadowā Jerusalén tútchina it jwáub bejep wut jí. Obohjeéhtih, bita caballowājih bejnitboó Pablodih it numah bejep wut jí.

33 Pánih bejna, Cesarea tútchina juibí, Maáh Félix pebhna waád juibínit, ī maáh ā daácniji papélah núodih wáhnit, Pablodihbut caandíh it wáhap wut jí.

34 Pánihna, caán núodih en péanit, Félix Pablo ded baácdih bóo ā jumadidih át wábh joyóp wut jí. Cilicia baácdih bóo ā jumadidih jéihna, nin pah Pablodih át niijp wut jí:

35 —Meemdíh naóh yacnit ī juyáchah, queétdih wā joibípna caá, át niijp wut jí. Páant niijnít, caandíh ī wapat pínah niijná, Maáh Herodesjíih muaná Félix soldadowádih át ub bejat táutap wut jí.

24

Pablo Maáh Félixdiĥ “Wā yéej chājcan beé”, ā niiját

¹ Biícjĥiĥ bóo téihya yeó jáap túttimah, sacerdotewā ĩ maáh Ananías, bita judiowā maáta biícđiĥ Cesarea tútchina ĩt ñuun déi juibínap wut ĩi. Roma baáđđiĥ moón ĩ maáta ĩ wutatđiĥ jéihni Tértulo wāt jumñibut ĩjeéh át juibínap wut ĩi. Tértulo judiowā ĩ naóĥ yacatđiĥ naóĥ yapani pínah wut ĩi. Pániĥna, Pablodiĥ ĩ peéh chājat pínah niijná, Maáh Félix peĥna ĩt waad juibínap wut ĩi.

² Páant ĩ waád juibíát túttimah, soldadowā Pablodiĥ caanná ĩ ub waád juibínachah, Tértuloboó judiowā ĩ naóĥ yacatđiĥ nin pah át niij naóĥ yapanap wut ĩi:

—Meém túini maáh caá. Jwĥi maáh ma jumuchah, dedé tac buugát wiĥcan, jwĥi túi jumna caá. Túi jéihni jumna, niĥat jwĥiĥ baáđđiĥ moonđiĥ ma túi teo wáacna caá.

³ Pániĥna, niĥat jwĥiĥ tútchidiĥ moón meemđiĥ búdí jwĥi wēina caá.

⁴ Meém jĥgah enni ma jumatđiĥ jéihna, meemđiĥ maatápđiĥ tac buugáát túut páant jwĥi niijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainjeh meemđiĥ jwĥi wéheihna caá.

⁵ Nin cáacwāđiĥ tubit ā tac buugána caá. Niĥat baáđboó ded pah bohénit, judiowāđiĥ ĩ miíc eniĥcat chājna caá ā chājap. Jesús Nazaret tútchidiĥ bóodiĥ péenitđiĥ waóĥni caá.

⁶ Dioiĥ muuná judiowā niĥcannitđiĥ numah waadñit, caán muudĥiĥ ā yéejanap be. Páant ā chājachah ennit, caandĥiĥ teona, jwĥi nuowā ĩ wutatđiĥ ā yap yohatji jĥb jwĥi peéh chājĥip yuh be.

⁷ Obohjeéhtih, maáh Lisias āiĥ soldadowāđiĥ numah jéóĥnit, caandĥiĥ jwiitđiĥ ĩ dúuc wáyap be.

⁸ Pániĥ dúuc wáiniĥi ma peĥna jwiitđiĥ ā naóĥ yacat túutap be. Pablodiĥ uúbh joí enna, niĥat jwĥi naóĥ yacat yoobópđiĥ ā jumatđiĥ meém ma jéihbiĥna caá, Tértulo Félixdiĥ át niijjip wut yuh ĩi.

⁹ Ájeéh juibínit judiowābut Pablodiĥ biíc yoobó Félixdiĥ ĩt yee naóĥ yacap wut ĩi.

¹⁰ Páant ĩ naóĥ yacat túttimah, Félixboó Pablo ā naawát pínah niijná, caandĥiĥ át júut jāhanap wut ĩi. Páant ā júut jāhanachah ennit, Pablo nin pah át niij naawáp wut ĩi:

—Dawá jópchina jwĥiĥ baáđđiĥ moón jwĥi naóĥ yacatđiĥ mapĥi túi joiná caá. Páant ma jumatđiĥ jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wēinit, meemđiĥ yoobópđiĥ wā naóĥbiĥna caá.

¹¹ Doce yeó jáap jātiĥjeh Jerusalén tútchina Diosdiĥ weñediĥ wā juibínap be. Bitadiĥ uúbh joiná, ma jéihbiĥna caá.

¹² Biĥđiĥ wāpĥi jaiĥcap be. Dioiĥ muudĥiĥ miíc wáacnitđiĥ wā miíc juiĥñat túutcap be. Judiowā ĩ miíc wáacat muú díitna, tútchiboobút wā miíc juiĥñat túutcap be.

¹³ Páant ĩ naóĥ yacachah yuhna, bitadiĥ uúbh joí enna, ĩ yee naóĥ yacatđiĥ meém ma jéihbiĥna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, buu meemđiĥ yoobópđiĥ wā naóĥna caá. Dios jwĥi nuowāji ĩ wēiniđiĥ weembút wāpĥi wēina caá. Pániĥna, Jesúsdiĥ jepahna, weém Diosdiĥ wā weñechah, ‘Mácaĥ ā bohéna caá’, queét ĩpĥi niijná caá. Obohjeéhtih, wā bohéat mácaĥ niĥcan caá. Niĥat Moisés ā wutatjidiĥ jepahnit, niĥat Dios naawátđiĥ naóĥ yapanit ĩ daacátjidiĥbut wāpĥi jepahna caá.

15 Dios nihat wənnitdih ā jwúub booaat pínah yeó jáapdih wāpī pāina caá. Túinitdih, yeejépwādihtbat biíc yoobó ā jwúub boobapina caá. Páant ā booaat pínahdih nihat judiowābt biíc yoobó ipī pāina caá.

16 Pánih pāina, túinijeh wāpī chājna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdih ā niiját pínah, cáacwābt biíc yoobó ī niiját pínah niijná.

17 “Dawá jópchina biih baácna jibniji wā déewā jīgah náah jumnitdih dinerodih wáhat túut niijná, Diosdihbat wēi wáhat túut niijná, Jerusalén tátchina wā jwúub jubínap be, páant muntih.

18 Pánihna, Diosdih wā wáhat pínah jātih, ‘Caán túini caá’, Dios ā niij enat pínah niijná, ded pah Moisés ā wutatjidih wā chājap be. Páant wā chājat túttimah, Dioih múú díftna jumna, caandih wā wáhuchah, bita judiowā Asia baác dih moón weemdih it enep tabe. Páant ī enechah, wājeéh múic wáacnit wihcan, múic jūihñatbt ā wihcap be.

19 Pánihna, weém yeejép wā chājatdih enna nihna, queét Asia baác dih moónboó ma pebhna naóh yacadih ī jūúwú naáh.*

20 Jwī maáta wáac junít, weemdih ī húbh joí enechah, ded pah wā yéej chājatjidih enna nihna, queétjeh naáwádih ī jūúwú naáh.

21 Nin pahjeh ī niijmí nacaá: ‘Pablo jwī múic wáacapboó jumnit, nin pah ā niij ñaacáp jī: “Wənnitjidih Diosboó ā jwúub booaatdih jwīpī pánatdih wā bohéatji jib nemat múúboó weemdih ī nemat túutap jī”, ā niij ñaacáp jī, queét ī niijmí nacaá”, Pablo Félix dih āt niijíp wut jī.*

22 Páant ā niijchah joinít, Félix, Jesúih doonádih jéihnit, ī naáwádih āt cádahat túutap wut jī. Pánih cádahat túutnit, Pablobodih nin pah āt niijíp wut jī:

—Maáh Lisias ā juyúchah, dedé peéh chājat pínah ā jumuchah, meemdih wā naóhbipna caá, āt niijíp wut jī.

23 Páant niij péanit, Pablodih ub jéóhni soldadowā ī maáhdih nin pah āt niijíp wut jī: “Maátaih múuná jwúub ub bejna, múih soldadowā caandih ī túi wapa naáh. Obohjeéhtih, ā náahat pah ā chāja naáh. Det ā chéenwābt caandih teo wáacadih ī juyú naáh”, āt niijíp wut jī.

24 Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ájeéh bóli Drusilajih ī múic wáacat tólihna āt jubínap wut jī. Drusila judío wili wut jī. Pánih jubínit, Jesúih doonádih joíhna, Pablodih āt bid bojop wut jī.

25 Páant ā bid bojochah, Pablo queétdih nin pah āt niij naóh bohénap wut jī: “Bitadih túi chājat caá náahap. Yéej chājat jenah joyátdih yap yohat caá náahap. Cáacwā yeejép ī chājatjidih Dios búdi ā peéh chājbipna caá”, queétdih āt niijíp wut jī.

Páant ā niij naáwáchah, joí wúhi bejnit,

—Páant bóojeh tigaá. Ma bejeé. Biih yeó jáap meemdih wā jwúub bidbipna caá, páant muntih, Félix caandih āt niijíp wut jī.

26 Pablo ā múic júb chāj bacat pínah dinerodihbt Félix āt bidip wut jī. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih múic wéheat túut niijná, Félix ā pebhna āt jūúwát túutap wut jī.

27 Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni āt bacap wut jī. Pánihna, judiowádih weñáhna, Félix Pablodih nemat múúboojéh āt cádahap wut jī. Porcio Festo wut jumni āt jwúub túut núum maáh waadáp wut jī.

* 24:19 Hch 21.17-28 * 24:21 Hch 23.6

25

Pablo Maáh Festodih ã naáwát

1 Caán baácna Maáh Festo juibíniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tútchimant Jerusalén tútchina át aab béjep wut jī.

2 Caanná ã aáb juibínachah, queét sacerdotewā ī maáta, bita judiowā ī maáta biíc dih ã pebhna bejnit, Pablodih yeejép īt jwáub naóh yacap wut jī.

3 Caan pebhna ī bejat pínah jātih queétjeh nin pah īt míc niijíp wut jī: “¿Pablodih mawat pínah niijná, cáacwādih míc bih páinit, mawat túut jīh?” īt míc niijíp wut jī. Páant niij jenah joinít, nin pah Maáh Festodih īt niijíp wut yeh jī:

—Nin Jerusalén tútchiboó Pablodih ma wah aabá bojoó, īt niijíp wut jī.

4 Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih át niij jepahap wut jī:

—Pablo páantjeh Cesarea tútchidih nemat muúboó ã jumna caá. Buetéh caánboó wā jwáub dei bejbipna caá, páant muntih.

5 Pánihna, Cesarea tútchina ñi maáta weemdih ī pej jum dei bej jwáuh naáh, Pablo ã yéej chājachah nihna, caandih ī naóh yacat túut niijná, át niijíp wut jī.

6 Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tútchina át jwáub dei bejep wut jī. Ā jwáub dei juibíni daanimant, ī naóh yacachah joyát túut niijná, peéh chājnit ī naáwápboó át waád juibí chúudap wut jī. Caánboó chúudnit, Pablodih át bid bojop wut jī.

7 Pablo ã pebhna ã juibínachah, Festojeéh Jerusalén tútchimant dei juibínit judiowā caán tãahmant īt ñuh páuda bojop wut jī. Pánih ñuhnit, dawá yeejép dooná īt naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, páant ī naáwáchah yahna, ī yee naáwát dih Festo át jéhcac wut jī.

8 Páant ī naáwáchah joinít, Pablo nin pah át niij naóh yoobánap wut jī:

—Jwiít judiowā jwī wutatdih, Dioih muúdhí, Roma tútchidih moón ī maáhdihbut yeejép wā chājcap be, át niijíp wut jī.

9 Obohjeéhtih, Festo judiowādih weñaihna, nin pah Pablodih átih niijíp wut yeh jī:

—¿Jerusalén tútchina ma jwáub aab béjīhcan niít? Caanná juibínit, míh doonádih jéihhna, weemjéh tigaá wā jwáub joibíp. Yeejép ma chājachah nihna, ma yéejat peéh wā naóh bípna caá, át niijíp wut jī.

10 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, Pablo nin pah át niij jepahap wut jī:

—Maáh César ã wēpat ninjīh meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wā jumachah, dedé wā chājatji peéh, ma jéih naóhna caá. Judiowádih dedé wā yéej chājcatdih ma túi jéihna caá.

11 Pánihna, yéej chājna nihna, wā yéej chājat jīb weemdih ī mao yohatdih wā úmcan caá. Obohjeéhtih, ī naóh yacat yoobóp dih nihcah, weemdih queétdih páantjeh ma wúhachah, ã túican niít. Pánihna, Roma tútchi jwī chah maáh César pebhna weemdih ma wahaá, Pablo Festodih át niijíp wut jī.

12 Páant ã niijíchah joinít, Festo caandih teo wáacnitdih míc wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdih wā wahbipna caá, át niijíp wut jī.

Pablo ã chājatjidih Festoboó Maáh Agripadih ã naáwát

13 Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ã jwan Berenicejīh Festo jáap maáh ã waadáchah, Cesarea tútchina caandih muj tewedih īt dei juibínap wut jī.

14 Pánih dei juibínitji maatápdih īt jum jwáuhap wut jī. Biíc yeó jáap Pabloih doonádih Agripadih Festo nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Félix nemat muúboó ã cádahnji, Pablo wāt jumni, ã jumna caá.

15 Jerusalén tútchiboó wā juibínachah, sacerdotewā ĩ maáta, bita judíowā ĩ maátabut caandih wā peéh chājatdih náahna, wā pebhna yeejép dooná naáwádih ĩ juyáp jĭ.

16 Obohjeéhtih weém nin pah queédih wā niijíp jĭ: ‘Jwiít Roma baácđih moón ĩ maáta nin pah jwĭpĭ chājna caá: Det naóh yacnitdih jwĭpĭ jwĭih naáwát túttna caá. Páant ĩ naóh yacatdih joinít, ĩ naóh yacniboodih jwuh jwĭ jwúub naáwát túttna caá. Jwiít Romanowā páant jwĭ chājcah, caandih naóh yacnitdih jwĭpĭ wāhcan caá’, queédih wā niijíp jĭ.

17 Pánihna, nin Cesarea tútchina wājeéh ĩ juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chājat naáwát muúboó chúdnit, ĩ naóh yacnidih wā bid bojop jĭ.

18 ‘Queét judíowā búdí ã yéej chājatjidi ĩ naóh yacmi dée caá’, wā niij jenah joyóp yah jĭ. Obohjeéhtih queét naóh yaquihniti baca dedé ã yéej chājatjidi ĩ jéih naóhcap jĭ.

19 ‘Jwĭih Dios ã wutatjidi biáboó caá ã bohénap’, niijnít, ĩ ĩjip jĭ. Bíc newé, Jesús wāt jumni, wunniji yahna, ã jwúub boo pad júúwátjidi Pablo ã bohéátjidiहत ĩ ĩjip jĭ.

20 Weéamboó nihát ĩ naáwátjidi wā beh joicáp jĭ. Pánih beh joicán, ‘Jerusalén tútchiboó ma aab béjĭhcan níit? Míih doonádih caanná wā joíhna caá, páant manĭh’, Pablodih wā niijíp jĭ.

21 Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemđih ma wahaá, wĭih doonádih caánboó ã joyát pínah niijná’, weemđih ã niijíp jĭ. Páant ã niijĭchah joinít, jwĭ maáh pebhna wahat tút niijná, caandih nemat muúboó soldadowádih wā pánat tútup jĭ, Festo Agripadih át niijíp wāt jĭ.

22 Páant ã niijĭchah joinít, Agripa Festodih nin pah át niijíp wāt jĭ:

—Á naáwátđih weembát wā joíhna caá, át niijíp wāt jĭ.

—Cheibit caandih ma joibĭpna caá, Festo Agripadih át niijíp wāt jĭ.

23 Pánihna, cheibit Agripa Berenicejĭh búdí míic wáacat tólihna juibĭnit, ĩt waad béjep wāt jĭ. Páant ĩ waad béjĭchah, nihát cáacwā queédih ennit, búdí ĩt weñep wāt jĭ. Nihat soldadowā ĩ maáta, nihát caán tútchidih moón maátabut caán muúná ĩjeéh ĩt waad béjep wāt jĭ. Túttimah, Festo Pablodih át ub júúwát tútup wāt jĭ.

24 Pánihna, Pablo ã waad juibíát túttimah, Festo queét míic wáacnitdih nin pah át niij naáwáp wāt jĭ:

—Maá Agripa, nihát yeéb jwĭjeéh jumnitbut nin newédih ñi enna caá. Jerusalénboó wā jumchah, ninboó wā jumchahbut, nihát judíowā weemđih nindih búdí ĩ naóh yacap jĭ. Tubit ñáácnit, ‘Caandih ma mao yohoó’, chah pohba ĩ niijíp jĭ.

25 Obohjeéhtih, weéamboó ded pah ã yéej chājatjidi wā jéihcap jĭ. Á yéej chājatji juib mao yohat ã wĭhcap jĭ. Pánihna, caanjéh tibeé jwĭ maáh Césardih naáwát tút niijná, ã pebhboó ã bejat pínahđih ã uúbáp jĭ.

26 Obohjeéhtih, jwĭ maáh Césardih ded pah wā naóh daacát déedih wā jéihcan caá. Pánih jéihcan, yeéb nihát, Agripa bíicđih ñi pebhna caandih wā júúwát tútup be. Pánihna, caandih joinít jwĭ míic wéheat túttimah, ded pah caandih wā naóh daacát pínahđih wā jéihbĭpna caá.

27 Ded pah ã yéej chājatjidi naóhcah, nemat muúboó jumnidih César pebhna wā jéih wahcan caá, Festo queédih át niijíp wāt jĭ.

26

Ded pah ā chājatjidih Pablo Maáh Agripadih ā naáwát

1 Túttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah át niijíp wat jī:

—Buu míh doonádih jwiítidih ma naáwá, át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joinít, Pablo maátadih wábhna, áih téihyájlh át júat ñahanap wat jī. Pánih júat ñahanit, áih doonádih át naóh jwiíhip wat jī.

2 “Maá Agripa, wā déewā ī maáta yeejép weemdih ī naóh yacatjidih wā naóh yoobáat pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wā wēina caá.

3 Nihat jwiít judíowā ded pah jwī chājatdih, ded pah jwī bohéatdihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Pánihna, nihat wā naáwát pínahdih ma túi joyoó”, Pablo át niijíp wat jī.

Pablo Jesúsdih ā jepahat pínah jātih ded pah ā jum jwuhatjidih ā naáwát

4 “Nihat judíowā wíih baácboó ī cātíh wébít jum jwuhna, ded pah wā jumatjidih ī jéihna caá. Túttimah, Jerusalénboó ded pah wā jumatjidihbut ī túi jéihna caá.

5 Maatápdih fariseowājééh wā jumap jī. Jwiít fariseowā Moisés ā watatjidih chah jepahnit jwī jumna caá. Pánihna, queét judíowā naáwhna, ‘Yoobópdih caá ā niiját’, ita jéih niij tágá.*

6 Dios jwī nūowádh ‘Nihat cáacwā ī boo pud jāóhbirna caá’, ā niijátjidih wā páñat júb, buu ī naóh yacni ninboó wā ñuhna caá.

7 Nihat jwiít doce judíowā poómpbut ā naáwátidih joinítji jwī páina caá. Yeó jáap, cheibut Diosdih jwípi túi wēi wáhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwī maátaboó caandih wā páñat júb weemdih ī naóh yacap jī.

8 ¿Dépanihna ‘Dios wunnitdih ā jéih jwáub boocan niit’, ñi niij jenah jói?

9 “Jon jātih ‘Jesús Nazaret tátchidih bóodih jepahnitdih weemdih cádah tútat caá náahap’, wā niij jenah joyóp jī.

10 Páant niij jenah joinít, Jerusalén tátchidih moón dawá Jesúsdih jepahnitdih tonit, sacerdotewā ī maáta ī watatdih joinít, nemat muúboó wā nemat tútup jī. Pánihna, queétdih ī mao yohíhichah, weembút biíc yoobó wā mao yohat tútup jī.

11 Maatápdih jwiít judíowā jwī míc wáacat muúdh Jesúhwā ī míc wáacachah, waadnit, queétdih wā jígah náah chājap jī. Jesúsdih ī jepahatdih wā cádah tútup yah jī. Pánihna, búdí ijna, biíh baácna jweí peétnit Jesúhwádh ñunnít, wā moh yééjanap jī”, Pablo át niijíp wat jī.*

Jesús caandih ded pah ā niijátjidih Pablo ā naáwát

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 “Pánih Jesúhwádh ñunná, sacerdotewā ī maáta ī wēpatjhl ī watatji pah chājat tút niijná, biíc yeó jáap Damasco tátchina wā bejep jī.

13 Yeó jáap tac yoób namáboó jwī bejehchah, yeó ā yeh iigát chah jeámant yeh iig jéenanachah, jwī enep jī. Weemdih, wājééh bejnitdihbut ā túi yeh iig yóh jwejep jī.

14 Páant ā yeh iiguíchah, en wáhi bejnit, jwiít nihat baácboó jwī buug ñájap jī. Pánih buug ñájnit, wéheatdih wā joyóp jī. Jwíh wéheatjhl nin pah weemdih áī niijíp jī: ‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna ijnit, wíihwádh mawih ñuún péé tígáá ma chāj? Wíihwádh pánih chājna, weemdih caá páant ma chājap. Pánih

* 26:5 Hch 23.6; Fil 3.5 * 26:11 Hch 8.3; 22.4-5

chājna, meemjéh míc yéejana caá ma chājap. Nuñúpdih ñi chéwechah, íjnit, míc tūpána, ā míc yéejaat dée pah meembát ma míc yéejana caá, ā niijíp jī.

¹⁵ ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijíp jī. ‘Weém Jesúskeh tigaá, ma ñuñ mawih péeni.

¹⁶ Buu ma ñah ñuhú. Weemdih teo wāhni ma jumat pínah niijná, meemdih wā jígohna caá. Ma enatjidih bitadih ma naáwát pínah niijná, meemdih wā ñiona caá. Ded pah wā jumatdih meemdih wā jwúb jéhyaat pínahdihbut ma naóhbična caá.

¹⁷ Buu meemdih jígohnit, judiówādih, judiówā nihcannitdihbut wih doonádih ma naáwát pínah niijná, meemdih wā wahna caá. Pánih wahnit, í jéh yéej chājcat pínah niijná, meemdih wā tui wabbična caá.

¹⁸ Judiówā nihcannitdih ma naáwáchah, queét dupúát panhipboó jumnitji í yéej chājatdih cádahnit tūt nuñná, baabát panhipboó í bejbipna caá. Pánihna, Satanás ā maáh jumapmant queédih ub bacanit, Dios ā maáh jumapboó wā waadábipna caá. Pánih chājnit, weemdih jepahnitdih í yéjatdih wā yohochah, queét Dios ā ñionitjééh í jumbipna caá’, Jesús weemdih ā niijíp jī”, Pablo át niij naáwáp wut jī.

Pablo Jesúsdiéh ā jepahatjidih ā naáwát

¹⁹ “Pánt Jesús ā naáwáchah joinit, caandih wā yap yohcan jī.

²⁰ Pánihna, Damasco tútchidih moonádih wā jwíh naáwáp jī. Túttimah, Jerusalén tútchidih moonádih, Judea baácdih moonádih, judiówā nihcannitdihbut naóhnit, ‘Ni yéjatdih cádahnit, Diosdih bidnit, ā náahat pahjeh ñi chājá. Pánih chājnit, “Yoobópdiéh Diosdih jepah tigaá í chājap”, bita í niijbipna caá’, wāpí niijíp jī.*

²¹ Pánt wā niij bohéatji peéh nit judiówā Dioih muú diítina weemdih teonit, í mao yohíhip yah jī.

²² Obohjeéhtih, jon, buubut Dios weemdih ā teo wáacap be. Pánt ā teo wáacachah, weém ninjih ñuhnit, nihat maátadih, oboh jumnitdihbut yoobópdiéh wā naóhna caá. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátjidihbut wāpí bohéna caá.

²³ Nin pah ít niij daacáp tají: ‘Cristo Dios ā wahnit pínah yeejép yapnit, ā wunbipna caá. Pánih wunniji, ā waóh boo pud jéóhbična caá. Pánih jwúb boo pud jéóhnit, yeh iigni paníhni nihat judiówā, judiówā nihcannitbut í yéjat peéh iiguipna í bejat déedih tui ubni pínah ā jumbipna caá’, ít niij daacáp tají.* Pánt í niij daacátji pah weembát bíc yoobó wāpí bohénap jī”, Pablo át niijíp wut jī.

Pablo Agripadiéh Diosdih ā jepahat túttat

²⁴ Pánt Pablo ā naáwáchahjeh, Festo nin pah át niij ñaacáp wut jī:

—jPablo, meém náhni joyát buud béjni caá! Maatápdih ma bohéatji jib, náhni joicánni caá buca, át niij ñaacáp wut jī.

²⁵ —Nihcan caá, Maá Festo. Náhni joicánni nihcan caá weém. Yee wéheni nihcan caá. Yoobópdiéh tigaá wā naáwáp.

²⁶ Nin Maáh Agripa nihat wā naáwátidih ā beh joiná caá. Pánihna, úmcanjeh caandih wā naóhna caá. Nihat wā chājat bih naáwát nihcan beé. Nihat ded pah wā chājatji doonádih Agripaboó átát joijí tagaá, át niijíp wut jī.

²⁷ Pánt niij péanit, Agripadiéh jwah nin pah át jwúb niijíp wut jī:

* **26:20** Hch 9.20,28-29 * **26:23** Is 42.6; 49.6; 1Co 15.20

—Maá Agripa, meémoó Dios naáwátidh naóh yapanit jon játih ī daacátjidih ‘Yoobópdih tigua’, ¿ma niŷ jenah joí níit? Páant ma jenah joyátidh wā jéihna caá, át niijíp wut jī.

²⁸ —¿Ma naáwátjīh waícanjeh weemdih Jesúsdih ma jepahat túutīh níit? Agripa Pablodih át niij jepahap wut jī.

²⁹ —Waícanjeh ma jepahachah, túttimah ma jepahat doonádihbut joiná, wā wēibipna caá. Meém Jesúsdih ma jepahat pinah, yeéb nihah b̄uu weemdih joinítbut caandīh nī jepahat pínahdih wā náah yacna caá. Pánih náah yacna, Diosdih yeebdīh wāpī úabhna caá. Weém wā jumat pah yeéb nihahbut nī jumat pínahdih wā náah yacna caá. Nin itah tōpdih wā dawát pah niijná wā chājcan caá, át niijíp wut jī.

³⁰ Páant ā naáwáchah joí péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó chéudnitbut ñah ñuhnit, biícđih it bac bejep wut jī.

³¹ Pánih bac bejnitji nin pah it niij míc wéhenap wut jī:

—Nin newé ā chājatji jíib, mawat, nemat muúboó waadáatbut caandīh ā wihcan caá, queétjeh it míc niijíp wut jī.

³² Maáh Agripa Maáh Festodih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Maáh César pebhna Pablo ā wahat túatcāh nihna, jwíta jéih baca tagaá. Obohjeéhtih, caanná ma wahat pínahdih ā úabát túttimah, caandīh jwí jéih bacacan caá, Festodih át niijíp wut jī.

27

Pablodih Roma tútchina ī wahat

¹ Roma tútchidih moón ī Maáh César Italia baácdih át jumap wut jī. Pablodih, bita nemat muúboó jumnitdihbut Festo soldadowā ī maáh Julio wūt jumnidih át wapat túutap wut jī. Pánihna, johlitjīh bejni jāáj chóojīh queétdih Italia baácna Julio ā numah bejep jī. Caán Julio cien soldadowā ī maáh ā jumachah, áih soldadowā César Augustoíhwā wūt jumnitbut ī bejep jī.

² Pánihna, weém Lucasbut Pablojeéh wā bejep jī. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidih bóobut jwiítidih ā pej jum bejep jī. Pánihna, Adramitio wūt jumni tútchimant jūóhni jāáj chóodih jwí waadáp jī. Caán chóo Asia baácdih bóo jélitna yoobó aab bejni chóo pínah tajī.

³ Pánih bejnit, cheibit Sidón wūt jumni jélitna jwí juibínap jī. Julioboó Pablodih en daoná, ā túi chājap jī. Pánih túi chājnit, caanjīh moón ā chéenwā dedé ā náahatdih ī wáhat pínah niijná, ī pebhboó Pablodih ā aabát túutap jī.

⁴ Caanjīh aabnitji jwáub dei junít, caán chóodihjeh muntih jwáub waadnit, jwí bejep jī, páant muntih. Jwí bejat déemant johlit ā jwááh johochah, Chipre wūt jumni quewa ā túi jāhat pínah niijná, caan quéwadih wáyámant bóo b̄wámant jwí en yap bejep jī.

⁵ Caan quéwadih yap bej, chúuh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatdih yap bej, Panfilia baác ñaj deyatdihbut yap bej, Licia baácdih jumni Mira tútchina jwí juibínap jī.

⁶ Jwí bejni chóo caán tútchidih ā chāwát pínahdih jéihnit, Julio biíh jāáj chóo, Italia baáboó bejni pínah chóodih át bid juyép tajī. Caán ā bid juní chóo Alejandria wūt jumni tútchimant jūóhni chóo tajī. Pánih bid junít, caán chóobó jwiítidih ā numah waadáp jī.

⁷ Johlit ā jwááh joh b̄uug lājachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, chāihjeh jwí bejep jī. Pánih bejnit, Gnido wūt jumni tútchidih jwí toáh juibínachah, johlitboó jwiítidih tacboó ā ub joh púud baca bojop jī. Pánihna, yoobópdih

bejcanjeh, Salmón wāt jumni pióh ñajatdih yap bejnit, Creta wāt jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí en yap bejep jī.

8 Pániha, johlit páantjeh yeejép ā johochah, caan quéwa buwádih chaihjeh bejnit, Táini Jēlitna púad bacapdih jwí chāo páh jwuhap jī. Caán jēlit Lasea wāt jumni tútchi pebhbít ā jumap jī.

9 Pániha chaihjeh jwí bejchah, mah noój láa, jááj chóojīh bejat tobohah láa ā toáh jūúwáp jī. Pániha, jwiítidih namah bejnitdih Pablo nin pah ā niij naáwáp yuh jī:

10 —jWeemdíh ñi joyoó! Buu jwí bejchah, ā túican niít. Mah noój láa ā jumachah, nin jááj chóo ā buudbírna caá. Pániha, nihah ñi ub bejnibat, jwiítbut jwí daáb buudbírna caá, ā niijíp jī.

11 Obohjeéhtih, caán chóo mínah, caán chóodih íoh teonibat Pablodih í jepahcap jī. Juliobat Pablodih joyáh bojnit, queétbodyíh ā jepahap jī.

12 Caán í chāoni jēlitboó mah noój láa jááj chóo ā chāwáchah, āpí túicap wat jī. Pániha, nihah caán chóodih bejnit caan quéwadihjih tih bíih tútchi, Fenice wāt jumni tútchi jēlitna í bejíhip yuh jī, mah noój ā yapatdih juibí pái jwuhah túut niijná. Fenice jēlitdih yeó dei bejepmant jááj chóo waadát át jumap wat jī. Pániha, “Caánboó juibínit, mah noój láa jwí túi pái jwuhbírna caá”, í niij jenah joyóp wat yuh jī.

Búdí mujdih nolihat ā jūúwáwá

13 Chóop yapapmant johlit ā túi jūúwáchah, caán chóodih teonit í túi bejat pínah niijná, í yoh báahani chodóp dahdih í jwúub ub yacap jī, páant muntih. “Jwí túi jéih jááj juibíbina caá”, niij jenah joinít, jwiítidih í namah bejep yuh jī. Pánih bejna, Creta quewa pebhjeh jwí jááj béjep jī.

14 Obohjeéhtih, túttimahbitjeh caan quéwa chúuhap yoób yeó aáb jūúwápmant johlit búdí ā joh jūúwáp jī.

15 Caán johlit jwíih jááj chóo buwámant tubit ā joh jáhanachah, jwí bejatjí dée yoób jwí jéih bejcap jī. Pánih johna, caán chóodih ā páah joh púad baca bojop jī.

16 Pániha, Cauda wāt jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí yapap jī. Caan quéwa jwiítidih chibít johlitdih ā jáhap jī. Páant ā jáhachah, jwí wáini bainí jááj chóodih, búdí chóo díitna í ub yacap jī. Johlit nolihatjíh páantjeh búdí ā tobohochah yuhna, í jéih ub yacap jī.

17 Caán chóodih ámhoh yac péanit, búdí chóo ā búuh bejcat pínah niijná, queét jááj chóodih teonit buujcánni tōpnajīh caán chóodih í nah chéwep jī. Pánih nah chéu péanit, “Libia baáboó jwí juibími dée caá. Caanjīh óon yehbenibit Sirte wāt jumapboó buug lájat jwiítidih tubit tobohna caá”, niij jenah joinít, jááj chóo wépép ā bejcat pínah niijná, johlitdih teoni búdí yéguéh chóodih í ub deyanap jī. Páant í ub deyat túttimah, jááj chóodihjih johlit ā ub joh bojop jī.

18 Caán johlit dedé ā yaicáp jī. Pánih joh yaicán, chah pohba ā yoób johop jī. Páant ā johochah, nolihat búdí jūóhnit, jááj chóodih tubit ā buug lájap jī. Pániha, jih buugjéh ā pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáapdih í ub bejniji bíí déedih í yoh báaha jwíihip jī.

19 Túttimah bóo yeó jáapdih johlit teoni yéguéh chóona, chéwat tōpna, máa nahnadihbut í yoh báhanap jī.

20 Maatápdih yeodíh cáiwáidihbut jwí encap jī. Johlit nolihatbut dedé noón yaicáp jī. Yeó jáap jumat pah chah pohba ā tobohóop jī. Páant ā tobohochah, “¿Nin búdí mujboó jwiít jwí buudmí naniít?” jwiítjeh jwí niij jenah joyóp jī.

21 Pánihna, búdí teona, maatápdih ī jéih bid jeémpcac jī. Páant ī bid jeémpcatdih enna, Pablo ī cātīh juí űuhnit, queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Wā naáwáchah, yeéb űi joicán beé. ‘Cretamant jāaj béjcat caá náahap’, wā niijíp yah be. Jwī jāóhcah, nin pah āta yapcan tagaá. Jwī jūúwátji jībbeh nin pah ā yapna caá.

22 Obohjeéhtih, ḇuu yeebdíh wā jwúub naóhna caá, páant mantih. űi úumca bojoó. Jwiit jwī ḇuudcán niit. Obohjeéhtih, nin jāáj chóo pohba ā ḇuu peét bejbipna caá.

23 Dios wā maáh wā wēini weemdíh ā jéihyaat pínah niijná, āih ángeldih āt wahap tabe. Caán ángel weemdíh ḇuu chei jígohnit, jwī ḇuudcát pínahdih ā naáwáp be.

24 Wā pebh jwinít, nin pah ā niijíp be: ‘Pablo, ma úumca bojoó. Meém Romanowā ī maáh César pebhna juibínit, ded pah ma chājatjidih ma naóhbična caá. Dios túini jumna, ma bejni jāáj chóodih moondíhbat biic yoobó ā wapbipna caá’, weemdíh ángel ā niijíp be.

25 Pánihna, űi úumca bojoó. Diosdih túi jenah joinít, ‘Ángel ā niiját biic yoobó ā yapbipna caá’, wā niij jéihna caá.

26 Obohjeéhtih, jwīih jāáj chóodih johlit biíh quewāboó ā ub joh dodhbična caá, queétdih Pablo ā niijíp jī.

27 Pánih johna, chéne semana wēpép ā johat túttimah, chei, Adriático wāt jumni búdí majdih jwī jwaoh chūuh bejep jī. Pánih bejna, chei tac yoob póhba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwī juibími naniit?” queétjeh it niij jenah joyóp tajī.

28 Pánihna, “Débóo cah ninjīh ā numah”, niijná, ī jenah enep jī. Páant ī jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjīh āt numahap wut jī. Maátcanbitjeh ī jwúub jenah enechah, veintisiete metros caanjīh āt numahap wut jī.

29 Páant ā yehbe bejechah ennit, búdí it úumap wut jī. “¿Qewea púud bacapdih bóo jeenádh jwī ḇuug lájmi naniit?” it niij jenah joyóp tajī. Pánihna, caán chóo ā bejcat pínah niijná, chéne míc chodóp dahna méimant ī yoh daabánap jī. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh ā baabá naáh”, queét ī niijjéhep jī.

30 Biquína caán chóodih teonit, jweíhna, caán bainí chóodih chéwat tōpdih watnit, ī wat deya pahanap jī. Pánih chājnit, nin pah ī yee niijíp jī: “Caán bainí chóodih waadnít, biíh chodóp dahnadh wawápmant jwī yoh daabábipna caá”, ī niijíp jī.

31 Obohjeéhtih, soldadowā ī maáhdih, soldadowādhbat Pablo nin pah ā niijíp jī:

—Nit nin chóodih teonit ī bejechah, yeebbát űi daab wánbipna caá, ā niijíp jī.

32 Páant ā niijíchah joinít, teonit ī jweicát pínah niijná, soldadowā bainí chóodih chéwat tōpnadh ī dúuc bóodop jī. Páant ī dúuc bóodochah, caán chóo ā daabáh bejep jī.

33 Baabát pínah jātih, Pablo queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Yeéb náhni dahwanit űi jeémpcac, chéne semana ā yapna caá.

34 Pánihna, ḇuu yeebdíh búdí wā jeémát túutna caá, űi túi wēp yaáat pínah niijná. űi náhninaá, biic jwī ḇuudcán niit, ā niijíp jī.

35 Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiitdih nin jeémátdih ma túi wáhna caá”, Diosdih niijnít, jwiit nihat jwī enechah, pandih ā jeémép jī.

36 Páant ã jeéméchah ennit, jwiítbut wēinit jwī jeémép jī.

37 Jwiít caán chóodih jumnit doscientos setenta y seis cáacwā jwī jumap jī.

38 Pánih jeémp péanit, nihat jwī wud jumat táttimah, caán chóo ã chodcat pínah niijná, páantjeh jumni trigo wuh wuáhnadiah bádí mujboó ī yoh báaha beedánap jī.

Pablowā ī jumni jāáj chóo ã daabát

39 Táttimah, baáb jeénechah, pehbhit jumni baácdih beh encan yuhna, túi óon ñaj dei púud bac juúwát, jee dáhna wihcapdih ī wēi enep jī. Pánih ennit, “¿Con óonna jwī bueg ñáj juibí jīh?” ī niijíp jī.

40 Pánihna, jāáj chóo ã túi bejat pínah niijná, chodat dahnadiah chéwat tōpnadiah ī dúuc bóod yohop jī. Páant ī dúuc bóod yohat pónih, íoh tewat túut niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádiah chéwat tōpnadiah ī wat deyanap jī. Caán táttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yéguéh chóodih ī wái aabánap jī. Pánih bejna, caán óon coahna ī juibíhip yuh jī.

41 Obohjeéhtih, jwī bejep yoób yehbenibit biih óon póomp át jumap tajī. Pánihna, jwīh chóo waáwápmant bóo caán óondih ã báagh yoh bejep jī. Páant ã báagh yoh bejehah, bádí nolihat ã bueg láchachah, jwīh jāáj chóo méimant ã búuhah bejep jī.

42 Páant ã búuhachah ennit, queét soldadowā nemat muedíh moonjí ī yaáh jweicát pínah niijná, queédih ī mao yohíhip yuh jī.

43 Obohjeéhtih, soldadowā ī maáh Pablodih túi chājihna, soldadowādih queét nemat muedíh moonjídih ã mawat túutcap jī. Pánihna, jwéejna ī yaáh ñáan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih ã jwīh ñáap báahaat túutap jī.

44 Jéih yaáhcannitdih jāáj chóodih bóo máa naanádih teonit, ã yaáh ñáan bejat túutap jī. Pánih bejnit, nihat jwī túi yaáh ñáan juibínap jī.

28

Pablo Malta wāt jumni quewaboó ã jumat

1 Páant jwī ñáan juibínachah, caan quéwadiah moón jwiít dih jwááh muj teo péanit, “Nin Malta wāt jumni quewa caá”, jwiít dih ī niij naáwáp jī.

2 Caan quéwadiah moón jwiít dih túi teo wáacnit, páantjeh mah ã buegáchah, jwī cábuhhanachah ennit, ī tui cáo wáhpap jī.

3 Queét ī tui wawachah ennit, Pablobut tui wawadiah bejnit, ã juí cáwap jī. Páant ã cáwachah, tui chāha bac juóhni mai Pabloih téihyadiah ã chāacáp jī.

4 Páant ã cháác ñuhuchah ennit, caan quéwadiah moón nin pah ī míic niijíp jī: “¿Nin newé cáacwādih mao jweini naniít? Pánih tigaá bádí nolihatdih ã jwei juúwáchah yuhna, ã mao jweyátji jib caandíh peéh chājna caá ã chājap. Pánihna, bue ã wunbipna caá”, ī míic niijíp jī.

5 Obohjeéhtih, Pablobó caán maidih tui cúutna ã wimp yoh cáwap jī. Pánihnji ã tubacáp jī.

6 Páant ã chājachah ennit, caanjih moón nin pah ī míic niijíp yuh jī: “Caandíh ã chalanachah, ã wun buegbípna caá”, ī niijíp jī. Obohjeéhtih, maatápdih ī en ñuhuchah yuhna, dedé ã tubacáp jī. Páant ã tubacat enna, ī jenah joyátdih juwub túut neumnit, nin pah queétjeh ī míic niijíp jī: “¿Caán jwípi pāp uábhni póompdih bóona niít?” ī niijíp jī.

7 Publio wāt jumni, áih jumat jwī aabápmant bahnitjeh át jumap jī. Publio caanjih moón ī maáh tajī. Pánihna, caán jwiít dih dooná ã wahachah, áih munná jwī aab béjep jī. Caanná jwī juibínachah, jwiít dih ã túi wēi jwááap jī.

Pánih wēi jwāáhnit, biíc peihcanni yeó jáap ájeéh jwī jumuchah, jwiít dih ā tái chājap jī.

⁸ Publio íp pahat yoyóp wanna, ā lajachah, Pablo caandih enedih ā bejep jī. Á pebh juibínit, teo jáha úbhñit, caandih ā boooanap jī.

⁹ Páant ā boooat doonádih joinít, bita caanjīh moón wannit, ā boooat pínah niijná, Pablo pebhna í juyép jī. Pánih jwinít dihbat teo jáha úbhñit, ā boooanap jī.

¹⁰ Pánihna, búdí wēinit, jwiít dih í tái teo wáacap jī. Túttimah, caan quéwamant jwī bejat túut chājachah, jwī bejni pínah jááj chóodih dedé jwī náahat dih wāhna, í tái yac beedánap jī.

Pablo Roma tútchina ā juibíat

¹¹ Biíh búdí jááj chóo Alejandría tútchimant jūóhñiji caan quéwadih mah noój láa át chāo jwúhup tajī. “Nin jááj chóodih teonit dih wapnit pínah”, niúj jenah joinít, caán chóo wuúcdih chéne í pāpniji Cástor, Pólux wūt jumnidih í búudhñit í ñuhup jī. Pánihna, caan quéwadih jwiít biíc peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chóodih waadnit, jwī chúuh bejep jī.

¹² Pánih chúuh bejni, Siracusa wūt jumni tútchidih juibínit, biíc peihcanni yeó jáap jwī chāo jwúhup jī.

¹³ Caán chóodih jwúuh waadnit, púú Regio wūt jumni tútchina yoobóp dih jwī chúuh juibínap jī. Cheibit chóop yapapmant joh jūóhni johlit jwiít dih ā tái ub bejep jī. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wūt jumni tútchina chúuh juibínit, jwī aab béjep jī.

¹⁴ Caanjīh moón Jesúh wā jwiít dih wēi jwāáhnit, íjeéh jwiít dih biíc semana í chāo jwúhat túutap jī. Biíc semana túttimah queétdih cádahnit, Roma tútchina jwī yoób aab béjep jī.

¹⁵ Roma tútchidih jwī toáh bejehah, Roma tútchidih moón Jesúh wā jwī bejat doonádih joinít, biíc poómp Foro de Apio wūt jumni jíib chājatboó jwiít dih jwāáat túut niijná, ít jái páñap tajī. Túttimah, biíh poómp Romadih moonbút Tres Tabernas wūt jumni úwat pebhboó ít jái páñap tajī. Pánih queétdih jwāáhnit, búdí wēina, “Paá, weemdih ma tái chājna caá”, Pablo Diosdih ā niijép jī.

¹⁶ Roma tútchidih juibínit, Julio ā maáhdih Pablodih ā wúhup jī. Caánboó Pablodih nemat muúboó nemcanjeh, biíh muúboó ā jumat túutap jī. Obohjeéhtih, ā jweicát pínah niijná, biíc soldadodih ā wapat túutap jī.

Pablo Roma tútchidih moondih Jesúh doonádih ā naáwát

¹⁷ Biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Pablo caanjīh moón judíowā í maátadih ā pebhna át bid bojop wut jī. Páant í múic wáac juyé chah, Pablo queétdih nin pah át niúj naáwáp wut jī:

—Wā déewáá, weémboó jwī déewadih wā yéej chājcap jī. Jwī ñowā í wutatjidi hbat yeejép wā niijcáp jī. Obohjeéhtih, Jerusalén tútchiboó wā jumuchah, biquína jwī déewā weemdih teonit, Romanowā í maátadih nemat muúboó í nemat túutap jī.

¹⁸ Pánihna, weemdih úbh joinít, queét Romanowā í maáta weemdih í bacaihip jī. “Nin newé ā yéej chājatji peéh mao yohat ā wihcan caá”, í niijép jī.

¹⁹ Obohjeéhtih, jwī déewā í maáta weemdih bacaat túutcan, íjnit, Romanowā í maátadih í jepahcap jī. Páant í jepahcah ennit, nin pah Romanowā

Ī maátadih wā niijíp jī: “Maáh César pehbhoó weemdíh ñi wahaá”, wā niijíp jī. Obohjeéhtih, weémboó wā déewādih wā naóh yaccan niit.*

²⁰ Pánihna, yeebdíh eníhñit, ñijeéh míic wéheíhna, wā bid bojop be. Jwiit judíowā jwípí páini Cristo ā boo pud Juárezdih wā naáwát peéh nin chéoni itah tōpdih wā ðoná caá, āt niijíp wut jī.

²¹ Páant ā niijíchah joinit, queét caandíh nin pah ĩt niij jepahap wut jī:

—Conmant moón jwí déewā míih doonádih jwiitdih daác wahcan, dedé yeejép doonádihbut ĩ naóhcan be.

²² Obohjeéhtih, nihat tátchinadih moón Jesúsdi h jepahnitdih ĩ ĩj enatdih jwiitboó jwí jéihna caá. Āih jáap bohéatdihbut yeejép ĩpí naóhna caá. Pánihna, dedé ma naáwát pínahdih jwí joíihna caá, Pablodih ĩt niijíp wut jī.

²³ Biíh ĩ jenahni yeó jáapdih dawá Roma tétchidih moón judíowā Pablo ā jumni maaná ĩt juibínap wut jī. Páant ĩ juibínachah, túi cheibitjeh jwíih naóh jwíihñiji púu cheyehna Pablo queétdih āt naóh cádahap wut jī. Moisés ā wutajidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ĩ daacátjidihbut āt naáwáp wut jī. Pánih caandíh naóhna, Dios ā wahni, judíowā ĩ páini Jesús ā jummatdih jéihna, caandíh ĩ jepahat pínahdih queétdih āt náah yacap wut jī.

²⁴ Biqúina ā naáwátidih ĩt jepahap wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó ĩt jepahcap wut jī.

²⁵ Pánihna, ĩ bacat pínah jātih, queétdih ĩ míic íjanachah ennit, Pablo nin pah queétdih āt niij naáwáp wut jī:

—Jon jātih jwí ñuowā ĩ jepahcatji biic yoobó yeebbát ñi jepahcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasji, Túini Espíritu ā jéihyanachah, nin pah jwí ñuowādih āt niij naóh daacáp tají:

²⁶ ‘Nit pebhna bejnit, queétdih ma naáwá: “Maatápdih joiná yuhna, ñi beh joicán niit. Maatápdih enna yuhna, ñi beh encan niit”, ma niijí.

²⁷ “Maatápdih wā naáwáchah yuhna, joíihcan, yoobópdih ĩ beh joicán caá. Queétdih wā boonachah, enna yuhna, ĩ beh encan caá. Jéihíhna nihna, yoobópdih ĩta beh en tagaá. Pánih beh enna nihna, ĩ jenah joyátidih ĩta túut ñuum tagaá. Páant ĩ túut ñuumúchah nihna, queétdih ĩ yéjetdih wāta yoh tagaá”, Dios ā niijná caá’, Isaías āt niij daacáp tají. (Is 6.9-10) Yeebbát biic yoobó jepahcannit ñi jumna caá.

²⁸ Pánihna, yeé wā déewāá, nindih ñi jéihyeé. Buu Dios cáacwā ĩ yéjet yohat pínah doonádih judíowā nihcannitdih ā wahna caá. Pánihna, queétdih caandíh joinit, ĩ jepahbipna caá, queétdih āt niijíp wut jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joinit, íjna, míic wéhenit, queét judíowā ĩt bac bejep wut jī.

³⁰ Páant ā yapat túttimah, chéne jópchi caanjíh Pablo ā jumap jī. Dedé ā náahatnadih caanjéh ā jīb cháj beedánap jī. Pánihna, nihat caandíh enedih juibínitdih wéinit,

³¹ Dios maáh ā jumat doonádih, Jesucristoíh doonádihbut úumcanjeh, āpí naáwáp jī. Ded caandíh naáwát túutcanni ā wihcap jī.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Lucas

* 28:19 Hch 25.11

ROMANOS

Queédih ā túyat tútat

1 Weém, Pablo bíhdih daacát tútnit, yeéb Roma tátchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Jesucristo weemdih ñionit, āih túini doonádh nihāt baácdih moondih ā naáwát tútup jī.

2 Caán túini dooná pínahdih jon jātih Dios naáwátdih naóh yapanitdih “Cāacwādh wā túi chājbpna caá”, āt niīj daacát tútup wut jī.

3 Caán dooná ā wūh ded pah ā jumat naáwát caá. Pánihna, caán cāac jumna, David jaimená ĩ jaima āt jumap wut jī.

4 Pánih cāac jumna yuhna, jwī Maáh Jesucristo Dios wūh jumna, dedé yéjat wihcanni āt jumap wut jī. Pánih jumna, ā wunat túttimah, Dios caandih ā wēpatjīh āt jwáub boonap wut jī. Pánih booana, Jesucristo yoobópdih ā wūh ā jumatdih cāacwādh āt jéutap wut jī.*

5 Caán Jesús tigaá weemdih oinit, ā wēpatjīh āih túini doonádh nihāt cāacwādh ā naáwát tútup jī, caandih túi jenah joinít, ĩ jepahat pínah niijná.

6 Yeebdíhbut āihwā pínah ā ñíwichah, ñit jepahap taga.

7 Yeéb Roma tátchidih moón Dioíhwā, búdí ā oinitdih nin núodih wā wahna caá. Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristojīh, yeebdih oinit, ĩ túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Roma tútchina enedih ā bejīhat

8 Nindih yeebdih wā jwīh naóhbpna caá: Jesucristodih yeéb ñi túi jenah joyát doonádh nihāt baácdih moón ĩ joiná caá. Queét ĩ naáwáchah, weembát joinít, búdí wā wēina caá. Pánih wēinit, Jesucristo ā wēpatjīh, jwī íp Diosdih nin pah wāpī niīj úbhna caá: “Paá, meemdih ĩ túi péeat túina caá”, wāpī niijná caá.

9 Dios weemdih ā wutachah wēi jepahnit, ā wūh túini doonádh wā túi bohéna caá. Dios ā enechah, yeebdih ā teo wáacat pínah niijná, yeó jáap jumat pah caandih wāpī úbhna caá.

10 Pánih úbhna, nin pahbut wāpī niīj úbhna caá: “Paá, ¿bue jwuhna ĩ pebhna enat tútna, weemdih ma wahmi níit?” wā niijná caá.

11 Túini Espíritu weemdih ā teo wáacat pah muntih, yeebdíhbut ā teo wáacat pínahdih wā náah yacna caá, yeéb Jesúsdih chah ñi túi péeat pínah niijná. Ā wēpatdih ñi bíbohāt pínahdih teo jáha úbhna, yeebdih búdí wā eníhna caá.

12 Jesúhwā míc jumna, ā naáwátdih bícdih míc wéhenit, míc teo wáacna, chah jwī túi wēibpna caá.

13 Weém dawá tátchinaboó bohé jibichah, caán tátchinadih moón judíowā nihcannit túini doonádh joinít, dawá Jesúsdih ĩ jepahap jī. Pánihna, maatápdih ñi pebhboó wā bejīhap yuh caá, dawá ñih tátchidih moondíhbut Jesúh doonádh wā naáwáchah joinít, ĩ jepahat pínah, yeebbát Jesúsdih chah ñi jenah joyát pínah niijná. Wā údwā paníhnit, caandih ñi jéihyatdih wā náah yacna caá.*

14 Nihat cāacwādh túini doonádh naáwát caá weemdih náahap. Dahwani tátchinadih moondih, tútchi wihcapboó jumnitdihbut, bohénitdih, bohécannitdihbut naáwát caá náahap.

* 1:4 Mt 1.1; 12.23 * 1:13 Hch 19.21

15 Pánihni jumna, nihat yeéb Roma tátchidih moondíhbat túini doonádih búdí wā bohéhna caá.

Jesúh túini dooná ded pah ā jummat

16 Caán túini doonádih joinít, det Jesúsdihtú jephahnitdih Dios ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Caán doonádih jwíh joinít, jwiít judiowā jwī jephahap jī. Jwī jephahat táttimah, judiowā nihcannitbat joinít, it jephahap jī. Pánih joinít, jwī jephahachah, jwiít nihtdih bíic yoobó ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Páant ā wēpatdih jéihnit, “Caán túini doonádih ī jephahachah, Dios queédih ā túi ubbipna caá”, níj jengah joinít, caán doonádih bohéna, wāpī tíccan caá.*

17 Pánih bohéna, nin pah wāpī níj naóhna caá: “Ded Jesúsdihtú jengah joinídhjeh ‘Nin túini caá’, Dios ā níj enna caá. Páant ā níj enat pah, jon jātih nin pah it níj daacáp tajī: ‘Caandíh túi jengah joinít dih “Queét túinit caá”, Dios ā níj enna caá. Pánih túi jengah joinítjeh páantjeh Diosjeéh ī túi jumbipna caá’, it níj daacáp tajī”, wāpī niijná caá.*

Cāacwā ī yéj chājat

18 Dios jeámant jumni yeejép chājnitdih ā en íjna caá. Pánih yéj chājna, ded pah Dios ā jummatdih bita ī jéihyat déedih ī jáhna caá. Páant ī chājachah en íjnit, Dios búdí ā peéh chājipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih nihat cāacwādh ā jéihyana caá.

19 Diosdih jwiít cāacwā jwī jéih beedácah yuhna, ded pah ā jummatdih caanjéh jwiít dih āt jéihyanap taga. Páant ā jéihyanachah, caandíh jwī jéihyat pínah dedé bawat wihcan caá.

20 Diosdih jéih encan yuhna, nihat ā chājatjiboodíh jwī jéih enna caá. Pánih ennit, “Caán nihtdih Dios búdí ā wēpatjīh ā chājni caá. Pánih chājni jumna, nihat ī maáh páantjeh ā jumbipna caá”, jwī níj jéihna caá.* Caandíh jéihna yuhna, det joyáh bojnitdih Dios ā peéh chājipna caá. Páant ā peéh chājachah, “Obohjeéhtih, ded pah ma jummatdih jéihcan, meemdíh wā jengah joicáp jī”, det Diosdih ī jéih niijcán níit.

21 Dios ded pah ā jummatdih jéihna yuhna, “Meém nihat ma chājnidih enna, meemdíh búdí wā wéina caá”, dawá caandíh it níj naóhcap jī. Queédih ā tái chājachah yuhna, queétoó caandíh “Weemdíh ma túi chājat túina caá”, it niijcáp jī. Páant caandíh ī joyáh bojatji jīb ī jengah joyát āt buo peét bejep jī.*

22 “Weém túi jengah joiní caá”, ī míic yee niijátji jīb, jengah joicánnit yoobát it jumap jī.

23 Pánih jengah joicánnit jumna, Dios nihat jéihni, páantjeh jumnidih it wēicap jī. Pánih caandíh wéican, “Meémboó nihat jéihni jumna, weemdíh ma jéih teo wáacna caá”, ī pāpniboodíh it níj weñep jī. Jwiít cāacwā wunnit pínah míic jwī jumna yuhna, cāac pah jígohnidih pāpnit, caandíh it weñep jī. Pánih chājnit, jiijní, nuñúp, mai panih jígohnidihbat pāpnit, “Meémboó chah wēpni caá”, caandíh it níj wēi naáwáp jī.*

24-25 Dios nihat chājni ā jumachah yuhna, caandíh jeh ī wēi naáwát déeji, “Nit caá chah wēpni”, níj yee jengah joinít, ā chājnitboodíh it wēi naáwáp jī. Páant queédih ī wēi naáwáchah ennit, “Ī náahatdhjeh ī chāja naáh”, niijnít, Dios queédih āt cádahap wut jī. Páant ā cádahat táttimah, queétejeh chah yeejép

* 1:16 Mr 8.38; 1Co 1.18 * 1:17 Hab 2.4 * 1:20 Hch 17.24-27 * 1:21 Ef 4.17-18 * 1:23 Dt 4.16-18; Sal 106.20; Jer 2.11

ī chājat pínahdihjeh jenah joinít, tíc náah jumnidih ít chājap jī. Pánih yeejép chājna, ñih bácahdihbut ít míc yéejanap jī.

²⁶ Páant ī yee jenah joyóchah enna, “Yeejép ī náahatdihjeh ī bid dáhwa naáh”, niijnít, Dios queétdih át cádahap wut jī. Páant ii náah chājatdih jenah joinít, yaádhboó neonádih náahcanjeh, yaádh mícjeh ít yéej chājap jī.

²⁷ Páant ī chājat pah mantih, neonábut yaádhdih ī en ñinahat pah neoná mícjeh ít en ñinahap jī. Pánih en ñinahnit, queét neoná mícjeh ít yéej chājap jī. Pánih yéej chājnít, ī yéej chājatji jíib ñih bácah, ñih jenah joyátbut páantjeh át yéej bejep jī.

²⁸ Diosdih ī jwíih jéihna yuhna, “Caandíh jéihyat weemdíh dedé pínah nihcan caá”, ī níj jenah joyóchah ennít, Dios queétdih át cádahap wut jī, ī jenah joyát déheni pah ā jumát pínah niijná. Páant ā cádahat túttimah, chah yeejép yoobát ít yoób jenah joyóp jī. Pánih chah yeejép jenah joinít jumna, jwí chājca naáh déedih ít chājap jī.

²⁹ Pánih yeejép chājna, buubut nin pah ī jumna caá: Dedé ī en ñinahatdihjeh ī yéej chājna caá. Ded pah bitadih chah yeejép ī chājat pínahdih búdí jenah joinít jumna, cáacwádh mao yohnit jumna, chah dawá bíí déedih búdí en ñinahnit jumna, tub yeenit jumna, yeejép dooná naóhñitbut ī jumna caá.

³⁰ Bitadih yee naóh peétnit jumna, Diosdih eníhcannit jumna, bitadih jġgah encan, “Weém maáh panihni jumna, dedé wā náahatdih wā chājbipna caá”, ī níj jenah joiná caá. “Weémboó chah jéihni caá”, níj jenah joinít jumna, bitadíhbut páant níj naóhñit ī jumna caá. Chah yeejép ī chājat pínahdihjeh jenah joinít ī jumna caá. Ī mánadih jepahcannit jumna,

³¹ jenah joicánnit jumna, ī niiját pah chājcannit jumna, ī déewádh oicannit jumna, bitadih jġgah encan, ī teo wáaccan caá.

³² Páant yeejép ī chājatdih ī cádahcatji peéh Dios iiguípna queétdih ā yohbipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih jéihna yuhna, ī yéej chājatdih ī cádahcan caá. Pánihna, bita ī yéej chājachah ennít, “Páant ñi chājachah, ā táina caá”, queétdih ī níj wēi naóhna caá.

2

Dios ā peéh chājat pínah yoobópdih ā jumát

¹ Yeéb cáacwā mícjeh jumna yuhna, ¿Dépanih tigaá “Yeejépwā yoobát ī jumuchah, ī yéej chājat jíib, queétdih peéh chājat caá náahap”, ñi níj jenah joí? Yeebbút queét ī chājat pahjeh mun tigaá bíic yoobó ñi chājap. “Jwiít yéej chājcah, jwiít dih dedé yéejat peéh wihcan caá”, ñi jéih niijcán caá. Pánihnit jumna, bitadih naóh yacnit, yeebjéh peéh chājatdih míc wutna caá ñi chājap.*

² Nihat yéej chājnít dih Dios ā peéh chājbipna caá. Yoobópdih chājni ā jumuchah, ā peéh chājatbut yoobópdih ā jumát dih jwí jéihna caá.

³ Cáacwā mícjeh jumna yuhna, “Peéh chājat caá náahap”, níj naóh yacnit ñi jumuchah, yeebbút bíic yoobó ñi chājat jíib, yeebdíhbut peéh chājat ā jumbipna caá. “Jwí yéej chājachah yuhna, āpí peéh chājcan beé. Pánihna, buu pohba, ā peéh chājcan níit”, ñipí níj jenah joiná yuh caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi níj jenah joí? Yeebdíhbut Dios ā peéh chājbipna caá.

⁴ Obohjeéhtih, ñi yéej chājachah yuhna, Dios yeebdíh jġgah ennít, ā peéh chāj jwuhcan caá. Páant ā peéh chājcatdih enna, “Dios wā yéejatdih ā íjican caá”, ñi

* 2:1 Mt 7.1; Lc 6.37

niŷ jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh ã táí chājatdih ennit, caandíh ñi jepahat pínahdih páina caá ã chājap.

⁵ Obohjeéhtih, yeebdíh ã jġah enechah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahíhcan caá. Ñi yéej chājatdih cádahíhcah, yeebdíh ã peéh chājbipna caá. Ā peéh chājat pínah yeó jáap jātih, chah ñi yéej chājachah ennit, caán yeó jáapdih yeebdíh chah ã peéh chājbipna caá. Yeecanjeh, ã niŷátji biíc yoobó ã peéh chājatdih nihat cáacwā ĩ jéihbipna caá.

⁶ Cáacwā yoobó ded pah ĩ chājatji jġib Dios queétdih ã jġib chājbipna caá.*

⁷ Det bitadih táinijeh chājnġit, Dios queétdih ã wēi naáwát pínahdih bidnit, yeó jáap jummat pah ã pehbboó jumíhñit, queétdih bácah páantjeh Dios ājeéh ã jummat túutbipna caá.

⁸ Obohjeéhtih, det ĩ náahatdihjeh chājnġit, bitadih táí chājcannit, queétbodydih Dios búdí ĩjnġit, ã peéh chājbipna caá.

⁹ Páant ã peéh chājachah, nihat yéejnit yoobó tūbit yeejép ĩ yapbipna caá. Judíowā nihcannitdih ã peéh chājbipna caá. Obohjeéhtih, judíowā Moisés ã wutatjġidih bíbohna yuhna, ĩ táí jepahcatji jġib queétbodydih chah ã peéh chājbipna caá.

¹⁰ Det táí chājnġitdih, “Ñi táí chājna beé”, ã niŷbġipna caá. Páant ã niŷnġitdihjeh Dios ã táí jummat túutbipna caá. Judíowādih, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó ã táí chājbipna caá.

¹¹ Dios nihat cáacwā ded pah jwġ chājatdih enna, yeejépwādih, táinitdihbut yoobópdiġ ã chājbipna caá. Pániġ chājna, judíowādih, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó ã chājbipna caá.*

¹² Páant biíc yoobó chājni ã jumuchah, nin pah ã jumna caá: Moisés ã wutatjġidih jéihcannitboó ĩ yéej chājachah, ĩ yéejat jġib iġuġpna ĩ bejbipna caá. Pániġna, biíc yoobó caán wutatjġidih jéihnitbut ĩ yéej chājachah enna, “Queétdih peéh chājat náahna caá, caán wutatjġidih ĩ yap yohat jġib”, Dios queétdihbut ã niŷ enna caá.

¹³ Caán ã wutatjġidih ĩ en naáwáchah, páantjeh joiġéhnitdih “Nġt táinit caá”, Dios ã niŷ encan niŷt. Obohjeéhtih, ã wutatjġidih táí jepahnitboodih “Nġt táinit caá”, ã niŷ enbipna caá.

¹⁴ Judíowā nihcannit ĩ jéihyatjġihjeh táí chājna, Moisés ã wutatjġidih jéihcan yuhna, caandíh ĩ jepahna caá.

¹⁵ Pániġ jepahna, caán ã wutatjġidih jéihcan yuhna, queét ĩ jenah joyátmant caán wutat panihni ã jumna caá. Páant ã jumuchah, yéej chājat jenah joyát ã jūúwáchah, “Páant wā chājachah, ã táican niŷt”, ĩ niŷ jéihna caá. Ded táí chājatdih, yéej chājatdihbut ĩ jéihna caá.

¹⁶ Pániġna, péeni yeó jáapdih Dios Jesucristodih cáacwā ded pah ĩ yéej chājatdih ĩ jweéátji jġib ã peéh chājat túutbipna caá. Páant tġgaá āih táini doonádih wāpġ naóġ bohéna caá.

Moisés ã wutatjġidih judíowā ĩ jepahcat

¹⁷ Táini doonádih judíowādih bohéna, nin pah queétdih wāpġ niŷ naóġna caá: Yeéb judíowā, Moisés ã wutatjġidih jéihnit jumna, “Jwiŷt judíowā chah táinit jwġ jumna caá. Jwiŷtjeh caá Dioíhwā”, ñi niŷ jenah joiná caá.

* 2:6 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27 * 2:11 Dt 10.17

18 Caán wutatjidih jéihnit jumna, ded pah Dios á náahatdihbut ñipí jéihna caá. Pánih jéihnit jumna, “Jwí túi chājat pínahdih jéih ñionit jwí jumna caá”, ñipí niú jenah joiná caá.

19 “Túí jéihnit jumna, jéih encannit panihnitdih jwí jéih teo wáacna caá. Jiiát panihnit jumna, dupánapboó jumnit panihnitdih jwí jéih bohéna caá, ded pah túi chājatdih í jéihyat pínah niijná”, ñipí niú jenah joiná caá.

20 “Jwiít judíowá caán wutatjidih jéihna, túi yoo bópdih jéihnit jwí jumna caá. Pánih jumna, det jenah joicánnitdih, wébít panihnitdihbut jwí jéih bohéna caá”, ñipí niú jenah joiná yuh caá.

21 Obohjeéhtih, páant niú jenah joiná yuhna, ¿dépanih tigaá queétdih ñi bohéihatdih yeebjéh ñi jwíih míc bohécan? Bitadih nuúmát túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut ñi nuúm?

22 Bitá í áa nihcannitjéh yéej chājat túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut bíic yoo bó ñi áa nihcannitjéh ñi yéej chāj? Judíowá nihcannit í pāpnidih túbit iiná yuhna, ¿dépanih tigaá í pāpni á ñuhat muúnádih waadnit, orodih platadihbut ñi nuúm?

23 “Jwiít judíowá Moisés á wutatjidih jéihnit jwí jumna caá”, wēi niijná yuhna, caán wutatjidih yeebjéh ñi yap yohna caá. Pánih yap yohna, ñi túi chājcatdih ennit, “Dios páant wutni á jumuchah, caandíh jwí náahcan caá”, bita í niú jenah joimí nacaá.

24 Páant ñi chājatdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niú daacáp tají: “Yeeb judíowá wát jumnit, ‘Diosdih wēinit poómp’, í niijnít yuhna, Dios á wutatdih ñi yap yohochah enna, judíowá nihcannitboó Diosdih yeejép í naóh peétna caá”, át niú daacáp tají.*

25 Jwiít judíowádihjeh quehli nah yapat chóodih Dios át bóod yohat túutap wut jí, áihwá jwí jumatdih júutat túut niijná. Pánih bóodna, “Míihwá jumnit, Moisés á wutatjidih jwí jepahbipna caá”, Diosdih jwí niú júutna caá. Obohjeéhtih, “Jwiít bóodnit jwí jumna caá”, niijná yuhna, Moisés á wutatjidih jepahcan, ñi bóodatji yeebdíh dedé pínah nihcan caá.

26 Det judíowá nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, caán wutatjidih í jepahachah enna, “Nit wíihwá caá”, Dios queétdih á niú enbipna caá. Jwiít bóodnitdih á niú enat pah muntih, queétdihbut bíic yoo bó á niú enna caá.

27 Dawá judíowá Moisés á wutatjidih jéihna yuhna, caandíh í jepahcan caá. Obohjeéhtih, queét judíowá nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, á wutatjidih í túi jepahna caá. Páant í jepahachah ennit, Dios jwiít judíowádih nin pah á niijbípna caá: “Queét bóodcannit, Moisés á wutatjidih jéihcan yuhna, caandíh í jepahap be. ¿Dépanih tigaá yeeb bóodnitboó caán wutatjidih jéihna yuhna, caandíh ñi jepahcan? Yeebboodíh chah yeejép peéh chājat caá náahap”, á niijbípna caá.

28-29 Judío yoo bót ded pah á jumatdih buu wá naóh bípna caá. Bóodni jumna yuhna, Diosdih jepahcanni judío yoo bót nihcan caá. Á wutatjidih jéihna yuhna, jepahcan, judío yoo bót nihcan caá. Obohjeéhtih, ded Diosdih wēi jepahni judío yoo bót á jumna caá. Pánihna, áih quehli nah yapat chóodih á bóod yohat túutat pah á yéej chājatdih cádahna, á jenah joyátdih á túut nuumná caá. Pánihidih “Nin túini caá”, Dios á niú enna caá. Cáacwá caandíh í wēi naóhchah yuhna, Diosjeh caandíh á wēi naóhna caá.*

* 2:24 Is 52.5 * 2:28-29 Dt 10.16; 30.6; Jer 4.4

3

1 Weém páant niŷ naóhna, “Jwiít judíowā jwī jumuchah, Dios jwiít dih ā wutatji pah bóodnit jwī jumuchahbut, dedé pínah nihcan caá”, wā niŷcán caá.

2 Judíowā jwī jumat jíib, jwiít dih búdí táyat ā jumna caá. Dios naáwát dih jwiít dih át jwiíh wūhup tají, bitadilh jwī naóh yapaat pínah niŷná.*

3 Obohjeéhtih, biquína jwī déewā caán naáwát dih jepahcan, “Ma wutadilh jwī túi jepahbipna caá”, í niŷjájti pah íť chājcap jí. “Páant queét í niŷjájti pah íť chājchah, Diosbut bíic yoobó ā niŷjájti pah ā chājbican nacaá”, ¿ñi niŷ jenah joi níit?

4 ¡Nihcan caá! Nihat cāacwā yoobó yeenit íť jumuchah yuhna, Diosboó ā niŷjájti pahjeh ā chājbipna caá. Páant yeecanni ā jumuchah jéihna, jon jātih David, Dios naáwát dih naóh yapani, ā yéej chājat dih naóhna, nin pah át niŷ daacáp tají:

“Wā yéej chājchah ennit, ‘Peéh chājat caá náahap meemdíh’, ma niŷjáchah, yoobópdih naóhni ma jumadilh nihat íť jéihna caá. Pánih jéihnit, ded meemdíh ā jéih yap yohcan níit”, át niŷ daacáp tají. (Sal 51.4)

5 Biquína íť jenah joyátíh jeh nin pah íťa niŷ jenah joi tá yuh caá: “Jwiít jwī yéej chājchah, Dios yoobópdih ā jumadilh cāacwā chah íťa jéih taga. Pánihna, jwī yéej chājchah, ā túina caá. Páant túini ā jumuchah, jwī yéejat peéh chājna, Dios yoobópdih áta chājcan taga”, íťa niŷ jenah joi tá yuh caá.

6 Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Jwī yéej chājat dih peéh chājcan, yoobópdih chājni áta nihcan tagaá. Pánih jumna, nihat íť yéej chājat jíib áta jéih peéh chājcan tagaá.

7 Bitaboó nin pah íťa niŷ jenah joi tá yuh caá: “Jwiít cāacwā yeenit jumna, jwī niŷjájti pah jwíť chājcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó yeecanni caá. Pánihna, ded pah yeenit jwī jumadilh jenah joinít, Dios ded pah yeeat wihcanni ā jumuchah, chah jwíta túi jéih taga. Páant ā jumuchah, jwī yeeatji jíib peéh chājat áta wihcan taga.

8 Páant niŷ jenah joiná, “Yeejép chājna, Dios túini ā jumadilh júutna caá jwíť chājap. Pánihna, ¿jwíť yéej chāj jíih?” íťa niŷ jenah joi tá yuh caá. “Pánihat dih Pablowā íť bohéna caá”, biquína jwiít dih íť niŷ yee naóhna caá. Páant íť niŷ yee naáwáchah joinít, “queétdih peéh chājat caá náahap”, Dios ā niŷjáj yoobópdih caá.

Jwiít nihat cāacwā ā peéh chājnit pínah jwíť jumat

9 ¿Ded pah tigaá yeeb ñi niŷ jenah joi? ¿Jwiít judíowā bita chah túinit níit jwíť jumup? Nihcan caá, wā déewā. Nin pah yeebdíh wā jwáub naóhna caá: Jwiít judíowā, judíowā nihcannitbut nihat bíic yoobó Dios ā peéh chājnit pínah míic jwíť jumna caá.

10 Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapanit íť daacátji pahjeh tigaá ā jumup: “Ded yoobópdih chājni wihcan caá.

11 Nihat ded pah Dios ā jumadilh íť túi jenah joicán caá. Nihat cāacwā yoobó caandíh joíhcan, bídcannit míicjeh tigaá.

12 Nihat Diosdih náahcan, tac páud bejat pah íť chājap taga. Ded túi chājni ā wihcan caá. (Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20)

13 Íťih jacnaboó cāac íť yohni jaáh jéwe lajna ā wíij bacaat pah caá ā jumup. Wéhena, yeeat míicjeh íť naóhna caá. Mai ā chāacáchah, áih man cāacdh íť yéejat pah, queét yeenit bitadilh íť yéejana caá. (Sal 5.9; 140.3)

* 3:2 Sal 147.19-20

14 Pánih yeenit, bitadidh jíó waadaát pah chājnit, tabit jēihnitbut ī jumna caá.
(*Sal 10.7*)

15 Pánihnit jumna, cāacwādidh mao yohíhnitjeh caá ī jumap.

16 Ded ī bejepboó jumnitdidh yeejép chājna, ĩpī moh yéejana caá.

17 Bitadidh túi chājcan, ĩjeéh ī túi jumcan caá. (*Is 59.7-8*)

18 Diosdih jenah joicánjeh, ĩjepahcan caá”, ĩt níj daacáp tajī. (*Sal 36.1*)

19-20 Páant ĩ níj daacátjidih náhninit, jwiit judíowā nin pah jwī níj jéihna caá: “Nihat Dios naáwátjī jwīih pínah caá. Páant ā jumuchah, jwiitdidh caá caandih jepahat náahap”, jwī níj jéihna caá. Ā wutatdidh jéihna yuhna, caandih jepahcan, “Jwiitdidh yéejat peéh wihcan caá”, jwī jéih níjicán caá. Jwiit judíowā Dios ā peéh chājnit pínah jwī jumat pah mantih, nihat baácdih moón judíowā nihcannitdidhbut biíc yoobó ā peéh chājbična caá. Ā wutatdidh nihat cāacwā jwī túi jepahcan caá. Páant jwī jepahcah, Moisés ā wutatjidih joinit, Diosdih jwī yap yohatdidh jwī jéihna caá. Pánih jéihnit, Diosdih nin pah jwī jéih níjicán caá: “Ma wutatdidh wā túi jepahachah, ‘Túini ma jumna caá’, weemdih ma níj enmi nacaá”, jwī jéih níjicán caá.*

Diosdih jepahna, āihwā jwī jumat

21-22 Páant níj péanit, jwiit cāacwā ded pah Diosjeéh jwī túi jumat pínah ā jenah joyátjidih bũ yeebdih wā naóhbična caá. Moisés ā wutatjidih jepah beedácan, jwiit nihat Dios biícidih jwīta jéih jumcan tagaá. Caandih jéihna, caán wutatjidih ded pah jwī jepahatdidh jenah joicánjeh, det Jesucristoboodih jepahnitdidh, “Queét túinit caá”, ā níj enna caá. Jon jātih Moisés, Dios naáwátidih bita naóh yapanitbut caán ā jenah joyátjidih ĩt daacáp tajī. Pánihna, bũ ded pah Dios jwiitdidh “Nit túinit caá”, ā níjicán pínahdih jwiit nihat cāacwādidh āt jéihyanap taga. Jwiit judíowādidh, judíowā nihcannitdidhbut Dios biíc yoobó ā túi chājna caá.*

23 Yeejnit míic jumna, jwiit nihat jwī yéej chājna caá. Jwī túi chājat pínahdih Dios ā jwīih jenah joyátjī pah biíc yoobó jwī chājcan caá. Dios ā túyatdidh yuáp jwī jumna caá.

24 Páant jwī túi chājcah yuhna, Dios jwiitdidh búdí ā oyochah, Jesucristoboo jwī yéejat jíib bũdáát panihnidih jíib chājna, jwiitdidh āt wun wuhap wut ĩ. Páant jwī jíib bũdáátidih ā jíib chājachah, “Nit túinit caá”, jwiit Jesúsdi h jepahnitdidh Dios ā níj enna caá. Jwiitdidh jíib náahcanjeh, jwī túi chājcatdidh āt yohop taga.

25 Jon jātih moón ĩ yéej chājatdidh ĩj enna yuhna, Dios queédidh āt peéh chājcap wut ĩ. Pánih peéh chājcan yuhna, yoobópdih chājni júutat túut níjicán, caanjéh Jesucristodih āt wah deya bojip taga, jwī yéejat jíib wun wuhnit, āih meépdih ā yoh wéhat pínah níjicán. Pánih wun wuhna, āih meépdih yoh wéhatdidh jwī túi jenah joyóchah ennit, Diosboó jwī yéej chājatdidh ā ĩj cádahna caá. Pánih chājnit, jon jātih moondih ĩ yéejat jíib peéh chājcanjeh, Jesús nihat cāacwāboodih jwī yéejat jíib bũdáátidih āt jíib chājap wut ĩ. Páant ā chājachah, Dios ded pah ā níjicán pahjeh yoobópdih chājni ā jumatdidh jwiitdidh āt jéihyanap wut ĩ.

26 Pánih jéihyanit, Jesúsdi h jepahnitdidh “Nit túinit caá”, ā níj enatdidhbut ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, “Dios yoobópdih chājni caá”, jwī níj jéihna caá.

* 3:19-20 Sal 143.2; Gá 2.16 * 3:21-22 Gá 2.16

27-28 Páant ã chājachah jéihnit, nin pahbut jwī niij jéihna caá: “Moisés ã wutajjidih jwī jepahachah ennit, ‘Nit wā peéh chājnit pínah nihcan caá’, Dios jwiítidih ã niijcán caá. Obohjeéhtih, Jesúsboodih jwī jepahachah enna, ‘Nit táinit caá’, ã niij enna caá”, jwī niij jéihna caá. Páant niij jéihnit, “Weemjéh wā túi chājat jíb Dios weemdíh ã wēi enna caá”, jwī niij jenah joicán caá. “Dios ã wutadidih túi jepahat jíb, ‘Nit táinit caá’, Dios ã niijbíjna caá”, ¿jwíta niij jenah joi táiniit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesús jwiítidih ã wun wēhatjidih túi jenah joinít, caánboodih jwī jepahachah, “Nit táinit caá”, Dios ã niij enbipna caá.

29-30 Dawá jwī déewā nin pah ípī niij jenah joiná caá: “Jwiít judíowādhjeh Dios jwī maáh ã jumna caá. Queét judíowā nihcannitidih í maáh nihcan caá”, ípī niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Dios bíicjeh jumna, nihat cáacwādih í maáh ã jumna caá. Pánih jumna, Dios jwiít judíowādih, judíowā nihcannitidihbut jwiít nihatdih bíic yoobó jwī maáh ã jumna caá. Jwiít judíowā Jesús ã wun wēhatjidih túi jenah joinít, jwī jepahachah, jwiítidih “Nit táinit caá”, ã niij enna caá. Judíowā nihcannitbut bíic yoobó Jesúsdi ih í jepahachah, queétdihbut “Nit táinit caá”, Dios ã niij enna caá.*

31 Pánihna, Jesús ã wun wēhatjidih jenah joinít, ¿“Moisés ã wutajjidih jwī cádahachah, ã táimi nacaá”, jwíta niij táiniit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesúsdi h jepahna, Moisés ã wutajjidihbut jwī jepahna caá.

4

Abraham Diosdih ã túi jenah joyátji

1 Внн, jwī нно Abrahamdih ded pah Dios ã chājatjidih yeebdih wā jwúb náhniabipna caá.

2 Abraham ded pah ã túi chājatji jíb “Nin táini caá”, Dios ã niij enechah, “Weém bácah táini caá wā jumap”, áta jéih niij tágaá. Obohjeéhtih, Diosboodih páant niijni pínah ã whcan caá.

3 Páant ã jumuchah, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Abraham ded pah Dios ã niijátidih joinít, caandih át túi jenah joyóp wut jí. Páant ã túi jenah joyóchah ennit, ‘Caán yoobópdih tigaá’, Dios caandih át niij enep wut jí”, át niij daacáp tají.*

4 Ded maátadih ã teo wāhuchah, caandih ípī jíb chājna caá. Oboh ípī jíb wāhcan caá. Á tewat jíbje h ípī wāhna caá.

5 Obohjeéhtih, ded teo wāhcan, Diosdih ã túi jenah joyóchah ennit, “Nin táini caá”, caandih ã niij enna caá. Páant ã niij enechah, dedé ã túi chājat jíb pohba nihcan caá.

6 Pánihna, ded Diosdih ã túi jenah joyóchah ennit, ded pah ã chājatjidih jenah joicánjeh, “Nin táini caá”, Dios caandih ã niij enna caá. Páant ã niij ennidih Dios ã túi chājatidih Davidji nin pah át niij daacáp tají:

7 “Ded ã jepahcatdih Dios ã yohochah, wēinit, ã túi jumna caá. “Á túi chājcatdih wā jwúb encan niit”, caandih Dios ã niijíchah, wēinit, ã túi jumna caá.

8 “Nin táini caá. Caandih dedé yéejat peéh chājat whcan caá”, Dios ã niij enni wēinit, ã túi jumna caá”, David át niij daacáp tají. (Sal 32.1-2)

9 Judíowājeh bóodnit í jumuchah, Dios í yéej chājatidih át yohji taniit? Nihcan caá, wā déewā. Judíowā nihcannit, bóodcannitidihbut í yéej chājatidih ã yohna caá. Pánih jumnit, queét nihat bíic yoobó wēinit, í túi jumna caá. Ded pah

* 3:29-30 Dt 6.4; Gá 3.20 * 4:3 Gn 15.6; Gá 3.6

Dios Abrahamdih ã chãjatjidih jwúub náhníat caá náahap. Caán Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin táini caá”, Dios ãt níj enep wut jī.

10 Nindihbut náhníat caá náahap: ¿Débólíhji ta tigaá Abrahamdih páant ãt níj enji? ¿Bóodni ã jumat táttimahji taniít? Nihcan wut jī. Bóodni ã jumat pínah játih “Nin táini caá”, Dios caandíh ãtát níj enep wut jī.

11 Æ bóodat pínah játih Abraham Diosdih ãt túi jenah joyóp wut jī. Páant ã túi jenah joyóchah, “Nin táini caá”, Dios caandíh ãt níj enep wut jī. Páant ã jumatdih júutat túut níijná, Dios caandíh ãt bóodat túutap wut jī. Pánihna, caán ã bóodat pínah játih, ã túi jenah joyát pahjeh, Diosdih túi jenah joinít judíowã nihcannít, bóodcannítidih “Nít táini caá”, Dios ãt níj enep wut jī. Páant bíic yoobó ã níj ennit í jümüchah, Abrahamji jwī nwo ã jumat pah queétdihbut í nwo mun tigaá ã jümüp.*

12 Pánihna, det bóodnit judíowãbut Diosdih í túi jenah joyóchah, Abraham í nwoji yoobát ã jumna caá. Caán ã bóodat pínah játih Diosdih ãtát túi jenah joyóp wut jī. Pánihna, caán Diosdih ã túi jenah joyát pahjeh muntih, judíowã í túi jenah joyóchah, Abraham í nwoji ã jumna caá. Obohjeéhtih, bóodnit jumna, “Abraham jwī nwoji caá”, níj jenah joiná yuhna, Diosdih í túi jenah joicáh, Abraham í nwoji yoobát ã nihcan caá.

Dios caandíh ã naáwátjidih “Yoobópdih tigaá”, Abraham ã níját

13 Jon játih Dios nin pah Abrahamdih ãt níj naáwáp wut jī: “Meém, ma jüimená pínah bíicdih, nihát baácđih moón í nwowã pínah ñi jumna caá”, ãt níjíp wut jī. Páant ã níjíchah, Moisés ã wutatdih Abraham ã jepahatji júib ãt nihcap wut jī. Obohjeéhtih, Abraham Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin táini caá”, caandíh níj ennit, páant ãt níj naáwáp wut jī.*

14 “Moisés ã wutatjidih jepahnit, jwíítjeh tigaá nihát baácđih moón í nwowã jwī jümüp”, jwī déewã ípí níj jenah joiná yuh caá. Páant í níj jenah joyát yoobópdih jumna nihna, Diosdih jwī túi jenah joyát dedé pínah nihcah, ã níjítjibut dedé pínah ãta nihcan tagaá.*

15 Dedé wutat wihcah, caandíh yap yohatbut ãta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Moisés ã wutatji ã jümüchah, cãacwã caandíh í yap yohochah ennit, Dios queétdih búdí ã íjina caá. Pánih íjnit, í yap yohatji júib, queétdih ã peéh chãjbipna caá.

16 Obohjeéhtih, Moisés ã jumat pínah játih, Abraham Diosdih ãt túi jenah joyóp wut jī. Caán Diosdih ã túi jenah joyát pah, det caandíh jepahnit Abraham ã jüimená paníhnit í jumna caá. Moisés ã wutatjidih jéihnit, jéihcannítbut Diosdih í túi jenah joyóchah, bíic yoobó ã naáwátji pah Abraham ã jüimená í jumna caá. Pánihna, ded pah jwī chãjat júib ã jüimená jwī jumcan níít. Obohjeéhtih, Diosdih jwī túi jenah joyát júibjeh caá, páant jwī jümüp.*

17 Dios Abrahamdih ã níjátji pahjeh nin pah ít níj daacáp tajī: “ ‘Dawá baácñadih moón í nwo pínah meém ma jumna caá’, Dios Abrahamdih ãt níj naáwáp wut jī”, ít níj daacáp tajī. Dios wünnítidih booani, dedé wih jwühcannítidih jumat túatnidih Abraham ãt túi jenah joyóp wut jī. Pánihna, Abraham Diosdih ã túi jenah joyát pah, jwíítbut túi jenah joinít jwī jümüchah, “Nít Abraham ã jüimená mun tigaá”, Dios jwíítđih ã níj enna caá.*

* 4:11 Gn 17.10 * 4:13 Gn 17.4-6; 22.17-18; Gá 3.29 * 4:14 Gá 3.18 * 4:16 Gá 3.7 * 4:17 Gn 17.5

¹⁸ Abraham weh wihcanni behe yoobát ā jumuchah, Dios caandih nin pah āt niij naawáp wut jī: “Cúiwā dawá ī jumat pah, óonna pahbut ma jumená ī jumbipna caá. Pánih jumnit, dawá baácdih moón ī nwo panihni ma jumbipna caá”, Dios caandih āt niijp wut jī. Pánih weh wihcann yuhna, “Ā niiját yoobópdih tigaá”, āt niij jenah joyóp wut jī. Páant caandih ā túi jenah joyóchah, Dios ā niijátji pah āt túi chājap wut jī.*

¹⁹ Obohjeéhtih, caán cien jópchi bíbohna, yad Saradih āt jéih weh chājcap wut jī. Caántbut beh wili yoobát jumna, mit jéih wudu jumcap wut jī. Páant wannit dée ī jumuchah yuhna, “Jwiít jwī weh wihcann niit”, Abraham āt niij jenah joicáp wut jī. Páant niij jenah joicán, Diosdih āt túi jenah joí cádahcap wut jī.*

²⁰ “Ā niijátji pah ā jéih chājcap niit”, āt niij jenah joicáp wut jī. “Dios wēpni, ā niijátji pah túi chājni caá”, niij wēi naóhniit, caandih āt túi jenah joí cádahcap wut jī.

²¹ “Dios ded pah weemdih ā niijátji pah biíc yoobó ā jéih chājna caá”, Abraham āt niij jéihyep wut jī.

²² “Páant ā niij jéihyechah, ‘Abraham túini caá’, Dios caandih āt niij enep wut jī”, Dios naawátidih naóh yapani āt niij naóh daacáp tajī.*

²³ Páant niij daácna, Abrahamdihjeh pohba niij daácna āt chājcap wut jī.

²⁴⁻²⁵ Obohjeéhtih, jwiítbut jwī jéihyat pínah niijná, āt niij daacáp wut jī. “Diosdih jwī yap yohatji júb, jwī Maáh Jesúsdih āt wun wáhat túutap wut jī. Pánih wannijidih āt jwáub boanap wut jī”, jwī niij jenah joyóchah, Diosboó “Nit túinit caá”, jwiítidibut ā niij enna caá.*

5

“Nit túinit caá”, Dios ā niij ennit ded pah jwī jumat

¹ Jesucristodih jwī túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enna caá. Páant ā niij enechah, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih Diosjeéh ā túi jumat túutna caá.

² Caandih túi jenah joinít, ā oinit jwī jumuchah, “Fumcanjeh weemdih jéohniit, ni wáubá”, Dios jwiítidih ā niijná caá. Áihwā jumna, túttimah bóo láa ā pebhna bejniit, caán túini yoobát ā jumat pahjeh jwiítbut biíc yoobó jwī jumat pínahdih jenah joinít, búdi jwī wēina caá.

³ Dawá láa jwiítidih yeejép ā yapachah yuhna, biíc yoobó jwī wēina caá. Páant yeejép ā yapachah, Diosdih chah jwī túi jenah joyátidih jwī jéihna caá. Pánih jéihniit, yeejép ā yapachah yuhna, búdi jwī wēina caá.

⁴ Páant yeejép ā yapachah yuhna, wēiniit, caandih jwī túi jenah joí cádahcan caá. Pánih cádahcannit jumna, chah túinit jwī jum bejna caá. Pánih chah túinit jum bejna, Dios ded pah jwiítidih ā túi chājat pínahdih jenah joinít, jwī wēi páina caá.

⁵ Pánihna, jwiít wēi páiniitidih Dios Túini Espíritudih átāt wáhap taga, jwíjeéh ā jumat pínah niijná. Túini Espiritu jwíjeéh jumna, Dios jwiítidih ded pah búdi ā oyatdih ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, nindihbut jwī niij jéihna caá: “Jwiítidih Túini Espiritu ā teo wáacbična caá, Dios pebhna juibíniit, caan páh jwī túi jumat pínah niijná”, jwī niij jéihna caá.

* 4:18 Gn 15.5 * 4:19 Gn 17.17 * 4:22 Gn 15.6 * 4:24-25 Is 53.4-5

⁶ Nin wā naawátidih jenah joinít, Dios jwiítidih ã táí chājat pínahdih chah ñi jéihbipna caá: Jwiít jwí yéej chājatdih jéih cádahcan, ã jīb buudáátidih jwí jéih jīb chājcah, Dios ã jenahat láa, Jesucristoboó jwí yéejat jīb át wun wāhup wat jī.

⁷ Ded táí chājnidih biihboó áta wun wāhcan taga. Biih táí chājni yoobátidih búdí oinit, úumcanjeh wun wāhni pínah ã jum dée caá.

⁸ Obohjeéhtih, jwiít yeejépwā yoobát jwí jum jwuhuchah, jwí yéejat jīb Cristoboó át wun wāhup wat jī. Páant ã wun wāhuchah, Dios jwiítidih ded pah búdí ã oyatdih ã jéihyana caá.

⁹ Pánih jwiítidih wun wāhnit, áih meép ã yohochah, “Nit táinit caá”, Dios jwiítidih ã niij enna caá. Páant niij enna, jwiítidih iiguípna bejnit déejidih át táí ubup wat jī. Pánihna, yeejépwā jwí jum jwuhuchah, ã wun wāhatjīh “Nit táinit caá”, jwiítidih ã niij enatdih jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, “Buu nit táinitdih en ijican, wā peéh chājcan niit”, jwiítidih ã niijátidih chah jwí jéihna caá.

¹⁰ Diosdih eníhcannit jwí jum jwuhuchah, ã wūúh ã wanatjīh jwí yéejatdih yohnit, chénaaboó jwí míc eníhcatdih Dios át ámhoh wat jī. Pánih ámhohnit, jwiítidih áihwā át chājap wat jī. Páant áihwā jwí jumuchah, nindih chah jwí táí jéihna caá: “Buu Dioih wā jumuchah, weemdíh peéh chājat wihcah, Jesús boo pnd jāóhnit, páuh laab bejni jumna, weemdíhbat ã pebhna ã táí juibíat túatbipna caá”, jwí niij jéihna caá.

¹¹ Páant jwí táí juibíat pínahdih wēinit, nindihbat chah jwí wēina caá: Buu nin baácboó jwí jum jwuhuchah, jwí Maáh Jesucristo ã wanatjīh Dios jwiítidih áihwā át jumat túatup wat jī. Páant ã jumat túatatdih jéihnit, caandíh búdí jwí wēi naóhna caá.

Adán, Cristo ded pah mácah ĩ chājatji

¹² Jwíih jumni Adán wūt jumni, ã yéej chājachahjeh, nin baácđih yéejat át jwíih waadáp wat jī. Páant ã yéej chājat jīb, wanatbat át waadáp wat jī. Adán ã yéej chāj waawáchah, nihát jwiítbat yéej chājnit jwít jum jwíhip wat jī. Pánih yéej chājnit jumna, jwiít nihát wunnit pínah míc jwít jumup wat jī.*

¹³ Dios Moisésdih ã wutat túatat pínah jātih, nin baácđih moón jwít yéej chājap wat jī. Obohjeéhtih, páant jwí yéej chājachah yuhna, ã wutat wih jwuhcah, caandíh yap yohatbat át wih jwuhcap wat jī. Páant wihcah, caandíh yap yohat peéh chājatbat át wih jwuhcap wat jī.

¹⁴ Páant yap yohat peéh chājat ã wih jwuhcah yuhna, Adán túttimah jumnit nihát ĩt wunup wat jī. Moisés ã jumat pínah jātih, caán wutat ã wih jwuhcah yuhna, caán láa jumnit ĩt wunup wat jī. Adán Dios ã wutatjidih ã yap yohatji pahjeh queétjeh chājcan yuhna, queét nihatbat biíc yoobó ĩt wunup wat jī. Páant wunnit ĩ jumuchah jéihnit, “Adán ã yap yohochahjeh, nihát jwiítbat biíc yoobó yap yohnit paníhnit jwít jumup wat jī”, jwí niij jéihna caá. Pánihna, Adán yéej chāj waóhni ã jumatji pahjeh, túttimah nin baácna jāóhni Jesucristoboó táí chāj waóhni át jumup wat jī.*

¹⁵ Obohjeéhtih, Dios cáacwáđih oinit, ã teo wáacatboó Adán ã yap yohatji pah át nihcap wat jī. Adán biícjeh jumna yuhna, ã jwíih yéej chājatji jīb dawá jwít buudép wat jī. Obohjeéhtih, Dios jwiítidih búdí oinit, teo wáacna, Jesucristodih nin baácboó wahna, táini yoobát át chāj wāhup wat jī. Jesucristo biícjeh jumna yuhna, dawá iiguípna bejnit déejidih át táí ubup wat jī, jeáboó jwí táí juibíat pínah niijná.

* 5:12 Gn 3.6-19 * 5:14 Gn 2.16-17; 3.11-12

¹⁶ Dios cāacwādh oinit, ā teo wāacat Adán ā yap yohatji pah āt nihcap wut jī. Adán biícjeh jumna yuhna, ā yéej chājatji jīb, nihat cāacwā Dios ā peéh chājnit pínah jwīt jumnap wut jī. Pánih peéh chājnit pínah jumna, dawá jwī yéej chājachah yuhna, jwiít dih búdí oina, teo wāacnit, Dios jwī yéejatdih ā yohna caá. Pánih yohna, “Nit túinit, wā peéh chājnit pínah nihcan caá”, jwiít dih ā niij enna caá.

¹⁷ Adán biícjeh jumna yuhna, ā jwīih yéej chājachah, nihat cāacwādh ā chūúchah, jwī wunna caá. Caán yoobópdi h tigaá. Páant ā jumachah yuhna, ninboodíh jwiít jwī wēbipna caá: Buu jwuh Dios jwiít cāacwādh oinit, teo wāacna, Jesucristo biícjeh ā wunatjīh jwī yéejatdih yohna, “Nit túinit caá”, jwiít dih ā niij enna caá. Páant jwiít dih ā niij enechah, ājeéh páantjeh jwī túi jumbipna caá.

¹⁸ Pánihna, Dios ā wutatjidihjeh biíc ā yap yohatji jīb, jwiít nihatbut yap yohnit jwī jumna caá. Pánih jumna, jwiít nihat Dios ā peéh chājnit pínahbut jwī jumna caá. Pánihat pah mantih, biíc newé Jesucristo ā túi chājatji jīb, jwiít nihat yéejat yohnit jwī jéih jumna caá. Pánih yéejat yohnit jwī jumachah, “Nit túinit caá”, Dios jwiít dih ā niij enna caá. Pánihna, jwiít nihat caandih jepahnit ājeéh páantjeh jwī túi jumbipna caá.

¹⁹ Biíc newé Adán Dios ā wutatdih ā yap yohatji jīb, “Nit yéejnit caá”, dawádih Dios āt niij enep wut jī. Pánihna, biíh newé Jesucristo Diosdih ā túi jepahat jīb, “Nit túinit caá”, dawádih Dios ā niij enna caá.

²⁰ Oboheéhtih, Adán jum láa dawá jópchi túttimah, Jesucristo nin baácboó ā jūúwát pínah jātih, Dios ā wutatdih cāacwādh Moisés āt naoh yapanap wut jī, yéejnit jumna, chah yap yohnit jwī jumatdih jwī jéihyat pínah niijná. Pánih yap yohnit yoobát jwī jumachah yuhna, jwiít dih búdí oinit, jwī yap yohat chah Diosboó jwiít dih búdí āt teo wāacap wut jī.

²¹ Jwī yéej chājat jīb, jwiít nihat wunnit pínah mícjeh jumna, Dios biíc dih jwīta jéih jumcan tagaá. Oboheéhtih, Diosboó, jwiít cāacwādh búdí oinit, jwī Maáh Jesucristodih āt wah deyanap wut jī, jwiít dih ā teo wāacat pínah niijná. Pánih teo wāacnit, “Nit túinit caá”, jwiít dih Dios ā niij enechah, caán biíc dih páantjeh jwī túi jumbipna caá.

6

Jesúsjeéh ded pah jwī jummat

¹ Wā déewā biquína nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Páant ma bohénachah, chah yéej chājat caá náahap, Dios jwiít dih oinit, chah ā túi teo wāacat pínah niijná”, ñita niij jenah joi tágaá.

² Páant nihcan caá, wā déewā! jwī yéej chājca boj jīh! Jwī yéejatdih yohna, Cristo jwiít dih ā wun wāhuchah, jwiítbut ājeéh wunnit panihnit jwī jumna caá. Páant jwī jumachah, yéej chājat jenah joyát jwiít dih ā jūúwáchah yuhna, jwī jéih yap yohna caá. Wunníh bácahjidi h bita ī yéej chājat túutuchah, ā jepahcat pahjeh mantih caandih jwī jepahcan niit.

³ Nindihbut ñi túi náhninaá: jwiít dih ī daabánachah, Jesúhwā jumna, ājeéh wunnit panihnit jwī jumatdih bitadi h jéutna jwī chājap be.

⁴ Pánih daabánit jumna, Cristoíh bácahdih ī yohochah, jwiítbut ājeéh yohnit panihnit jwī jumna caá. Pánih yohnit panihnit jumna, jwī íp nihat jéihni, túi chājni, ā wēpatjīh Cristodih ā booanachah, jwiítbut ā booanit panihnit jwī jumna caá. Pánih booanit panihnit jumna, ā wēpatjīh túut nuumnít, jáap cāac

ɣumnit panihnit jwī ɣumna caá. Jáap cāac ɣumnit panihnit ɣumna, ā wēpatjīh yéej chājat jenah joyátdih jwī jéih yap yohna caá.*

⁵ Cristoiłhwā ājeéh jwiitbut wənnit panihnit ɣumna, wənnit ī yéej chāj cádahat pah, jwiitdihbut yéej chāj cádahat caá náahap. Ājeéh jwiitbut boo pud jūóhnit panihnit ɣumna, Dios ā weñat pínahboodłhjah chājat caá náahap.

⁶⁻⁷ Det wənnitjidiłh yéej chājat jenah joyát ā wihcan caá. Páant ā wihcatdih jéihnit, nindihbut jwī túi jéihna caá: Cristodih jwīih jepahna, ājeéh wənnit panihnit ɣumna, yéej chājat jenah joyát jwiitdih ā jwúub jūúwáchah yuhna, jwī jéih yap yohna caá.*

⁸ Pánihna, Cristojeéh wənnit panihnit ɣumna, túi chājat túut niijná, ājeéh jwúub boo pud jūóhnit panihnitbut jwī ɣumna caá. Pánih boo pud jūóhnit panihnit ɣumna, ā wēpatjīh ājeéh páantjeh jwī jumbipna caá.

⁹ Caandih jéihnit, nindihbut jwī jéihna caá: Cristo ā jwúub boo pud jūúwát túttimah, chéneji ā jwúub wəncan níit, páant muntih. Pánih boo pud jūóhnit, wənatdih át yap yohop wut jī.

¹⁰ Jwiit cāacwā jwī yéej chājat jīb, Cristo biíc láajeh wəna, ā jwúub boo pud jūúwát túttimah, ded pah chājna, Dios ā wēpatjīh āpī chājna caá, cāacwā caandih búdí ī weñat pínah niijná.

¹¹ Pánihna, ājeéh wənnit panihnit jwī ɣumatdih jenah joinít, “Buu yéej chājat jenah joyát wā maáh panihni nihcah, Jesúih ɣumna, caánboó wā maáh ā ɣumna caá. Páant ā ɣumachah, weembút ājeéh ɣumnit, Dios ā wēpatjīh yéej chājat jenah joyátdih wā jéih yap yohna caá”, ñi niij jenah joyoó.

¹² Páant yéej chājat jenah joyát ā jūúwáchah, caandih ñi jepahca bojoó. Pánih jepahcan, yéej chājatdih ñinahcanjeh, caandih ñi yap yohbipna caá.

¹³⁻¹⁴ Moisés ā wutatjidiłh jwī jepahat jīb nihcan, Dios biícdiłh jwī túi ɣumna caá. Obohjeéhtih, túi oinit, jwiitdih teo wáacna, Dios ājeéh át ɣumat túutap wut jī. Pánih ājeéh ɣumna, ā teo wáacatjīh dedé yéej chājat jenah joyátdih jwī jéih yap yohna caá. Pánihna, yeejép chājna, Dios ā náahatdih yap yohnit ñi ɣumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristojeéh wənnit, jwúub boo pud jūóhnit panihnit ɣumna, Dios ā náahatboodłhjah ā wēpatjīh túi chājnit ñi ɣumú.

Jwī yéej chājat jwī maáh panihni ā ɣumat

¹⁵ ¿Páant wā naáwáchah, ded pah tigaá yeéb ñita niij jenah joí? Dios ded pah jwī chājatdih jenah joicánjeh oinit, jwiit caandih túi jenah joinítidih át túi ubup taga. Pánih túi ubnit, Moisés ā wutatjidiłh jepahat jīb át nihcan taga. Pánih túi ubnit ɣumna, ¿chah jwīta yéej chāj taniit? ¿Nihcan caá, wā déewā!

¹⁶ ¿Nindih ñi jéihcan níit? Deddiłh jepahna, caán jwī maáh ā ɣumachah, caandih teo wəhñit jwī ɣumna caá. Pánihat pah, yéej chājnit jwī ɣumachah, caán yéej chājat jenah joyát jwī maáh panihni ā ɣumna caá. Pánihna, yéej chājat jenah joyátdih jepahna, iiguipna bejnit pínah jwī ɣumna caá. Obohjeéhtih, Diosboodłh jepahna bácah, caandih teo wəhñit ɣumna, túi chājnit jwī ɣumna caá. ¿Caandih ñi jéihcan níit?

¹⁷ Jātih yéej chājnit ñi ɣumachah, caán yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihni át ɣum wəhup taga. Obohjeéhtih, buu jwuh táini doonádiłh túi jenah joinít, caánboodih ñi túi wēi jepahna caá. Pánihna, ñi túut nūmátdih “Búdí táina caá”, Diosdih jwī niijná caá.

* 6:4 Col 2.12 * 6:6-7 Gá 2.20

18 Pánih túi wēi jepahnit jumna, buu yéej chājat jenah joyát ā jūwúchah yuhna, caandih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, táiniboodih jepahna, caandih teo wūhnit panihnit ñi jumna caá.

19 Ded pah maáta ī jumatdih ñi túi jéihna caá. Pánihna, ñi jéihyatjīh yeebdih wā naóhna caá, wā bohéatdih ñi túi beh joyát pínah niijná. Jātih yéej chājnit jum jwuhna, yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihnidih ñit jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, chah yeejép ñit chāj bejep taga. Páant yéej chājat jenah joyátidih ñi jepahat pah muntih, buu jwúub túut nuumnit, táiniboodih caá jepahat náahap, Dios ā náahat pahjeh chājnit ñi jumat pínah niijná.

20 Jātih yéej chājat jenah joyátidih jepahna, táiniboodih ñit jéih jepahcap jī.

21 Caán láa yéej chājna, dedé túi jumatdih ñit bid juicáp jī. Páant ñi yéej chājatjī jīb iiguipna ñita bej tagaá. Pánihna, buu ñi yéej chājatjidih náhnit, tícnit, búdí ñi jīgahna caá.

22 Buu jwuh yéej chājat jenah joyátidih jepah cádahnit, Dioíhwā jumna, caánboodih jepahnit ñi jumna caá. Dioíhwājeh jumna, ā náahat pahjeh chājnit, ājéeh páantjeh ñi jumbipna caá.*

23 Nindih jwiítidih túi náhnit caá náahap: Jwī yéej chājat jīb, iiguipna bejnit pínah jwīta jum tagaá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih ā wan wūhatjidih túi jenah joinit, caandih jwī jepahachah, jwiítidih ājéeh páantjeh Dios ā jumat túutbipna caá. Pánih túi chājna, jwiítidih ā jīb náahcan niit.

7

Ded pah Moisés ā wutatjī

1 Wā déewáá, cāacwā ī wutat ded pah ā jumatdih ñi túi jéihna caá. Cāac ā báadh jwuhna, caán wutatdih jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, ā wanat túttimah bácah, caán wutatdih jepahat ā wihcan caá.

2 Páant ā jumachah, Moisés ā wutatjībut nin pah ā niijná caá: “Yad wili mijeéh bóojīhjih mi jumna naáh”, ā niijná caá. Páant ā wutuchah yuhna, mijeéh bóo ā wanat túttimah, caánt biíhdih mi jéih áa jumna caá.

3 Mijeéh bóo páantjeh ā jumachah yuhna, caánt biíhjeéh jumnit, yeejép chājnih caá mi jumap. Obohjeéhtih mijeéh bóo ā wanat túttimah, caán wutat miíh pínah nihcah, biíhdih jwúub áa jumna, mi yéej chājcan caá.

4 Páant ā nihat pah muntih, yeebbút wā déewáá, Jesúíhwā jumna, ājéeh wūnit panihnit ñi jumachah, Moisés ā wutatjī ñíih pínah nihcan caá. Pánihna, buu Cristodih jwúub áa jumnit panihnit jumna, caán jwúub boo pud jūóhniíh ñi jumna caá, Diosdih túi chāj wūhat túut niijná.

5 Jātih yéej chājat jenah joyátidih jepahna, jwī ñinahatdihjeh chājnit, Moisés ā wutatjidih jwī joyóchah, caandih chah yap yohíhat āpī jígohop jī. Páant jwī yap yohatjī jīb, iiguipna bejnit déeji jwī jumap jī.

6 Caán láa Moisés ā wutatjī jwiítidih chéoni pah āt jumap jī. Obohjeéhtih, buu Cristóíhwā ājéeh wūnit panihnit jumna, jwúub watnit panihnit jwī jumna caá. Pánih watnit panihnit jumna, Táini Espíritú ā teo wáacatjīh táiniboodih jwī jéih chājna caá. Páant ā jumachah, Moisés ā wutatjī buu jwuh jwíih pínah nihcan caá.

Ded pah jwī yéej chājat

7 Páant niijná, ¿Moisés ā wutatjidih ded pah tigaá jwīta niij? ¿Caán wutat yeejép niit ā jumap, ñi jenah joyóchah? ¿Nihcan caá, wā déewá! Obohjeéhtih,

* 6:22 Pr 12.28

caán wutat wihcah, ded pah yéej chājat ā jumatdih wāta jéihcan tagaá. Caán wutat nin pah caá ā jumap: “Bitaiñ bií déedih ñi en ñinahca bojoó”, āt niij wutap jī. Páant ā niij wutcah, en ñinahat yéejat ā jumatdih wāta jéihcan tagaá.*

8 Caán wutatdih wā jéihyat túttimah, caandih yap yohihna, bitaiñ bií déedih wāpī búdí en ñinahna caá. Caán wutatdih jéih jwuhcan, caandih yap yohihat wihcah, bitaiñ bií déedih wāta en ñinahcan tagaá.

9 Pánihna, dedé wutatdih wā jéihyat pínah jātih, ded pah yéejatdih, ded pah yéejat jīb ā peeh chājatdihbut wā jéihcap jī. Obohjeéhtih, “Páant ñi chājca bojoó”, ā niij wutatdih wā jéihyat túttimah, yap yohihna, caandih búdí wāpī chājihp jī. Páant wā yap yohatji jīb, iiguipna bejni pínah wāt jumap jī.

10 Pánihna, yéejni nihcan, Dios ā wutatdih yap yohcan, Diosjeéh wāta táí jum tagaá. Obohjeéhtih, yéejni jumna, caán wutatdih yap yohnit, wā yéejat jīb iiguipna bejni pínah wāt jumap jī. Caán wutatboó táí chājat túttni ā jumuchah, caandih wā yap yohatji jīb iiguipna bejni déeji wāt jumap jī.

11 Pánih yéej chājni jumna, caán wutatdih yap yohna yuhna, “Nin pah chājnit, wā táí yapbipna caá”, wā niij jenah joyóp yah jī. Yéej chājatboó “táinidih” niijni pah āt jumap jī. Pánihna, ā wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohat jīb iiguipna bejni déeji wāt jumap jī.*

12 Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wā chājap: Moisés ā wutatji táini ā jumna caá. Caán yoobópdi wutnit, táinidihjeh ā chājat túttna caá.

13 Pánih táini wutat jumna yuhna, ¿weemdih iiguipna ā bejat tút niit? jNihcan caá, wā déewā! Caan póhba ā bejat tútcan caá. Wā yéej chājat caá weemdih iiguipna ā bejat tútup. Á wutatdih wā jéihyat túttimah, caán wutatdih yap yohna, wā yéej chājatdih wā jéihna caá. Caán wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohochah ennit, “Wā yéejat yeejép yoobát ā jumna caá”, wā niij jéihna caá. Pánihna, tubit yéej chājni wā jumatdih jéihnit, iiguipna bejni pínah wā jumatdihbut wā jéihna caá.

14 Dios wut jī Moisésdih páant āt wutat tútup wut jī. Pánihna, caán wutat Dioih ā jumuchah, táini ā jumatdih jwī jéihna caá. Obohjeéhtih, weemboó yéejnijeh wā jumna caá. Pánih jumna, yéej chājat jenah joyát dihjeh jepahni wā jumna caá.

15 Ded pah táinidih chājihna yuhna, wā chājcan caá. Obohjeéhtih, “Caán weemdih chājcat caá náahap”, niij jenah joiná yuhna, caandihjeh wāpī chājna caá. Ded pah wā chājatdih wā jéihcan caá.*

16 Yéej chājihcan yuhna, caandihjeh wāpī chājna caá. Páant wā chājihcatdih chājna, “Dios ā wutat táini caá”, niijná caá wā chājap.

17 Weemjéh pohba wā yéej chājcan caá. Obohjeéhtih, yéejni wā jumat jīb, yéej chājat jenah joyátboó wā maáh panihni jumna, weemdih ā yéej chājat túttna caá.

18 Wā jenah joyát yeejép mic ā jumatdih wā táí jéihna caá. Dedé táini jenah joyát pohba weemdih ā wihcan caá. Pánih yéejni jumna, táini wā chājat déedih, weemjéh wā jéih chājcan caá.

19 Táiniboodih wā chājat déedih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, náahcan yuhna, yeejépdih wāpī chājna caá.

20 Pánihna, wā chājihcatdih chājna, weemjéh pohba caandih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, caán yéej chājat jenah joyátboó weemdih ā wutna caá.

* 7:7 Ex 20.17; Dt 5.21 * 7:11 Gn 3.13 * 7:15 Gá 5.17

21 Nin pah weemdih ã jumna caá: Túiniboodih chãjìhna yuhna, yéej chãjìhatbut ãpì jüöhna caá.

22-23 Dios ã wutatdih búdí wëina yuhna, caolih diitboó míic mawat panihni ãpì jumna caá. Pánih jumna, túinidih búdí wã chãjìhna yuhna, yéej chãjìhatboodih chah jenah joinít, wãpì chãjna caá. Pánihna, weemjéh yéejatdih wã jéih cádahcan caá.

24 Páant yéej chãjatdih jéih cádahcan, iiguípna bejni pínah jumna, búdí moh yéejni wã jumna caá. Pánih jéih cádahcanni wã jumuchah, ¿déhe tigaá weemdih túi ubni áta jam?

25 Jwí Maáh Jesucristo caá weemdih túi ubni pínah ã jumup. Caandih wã túi jepahachah, wã yéejatdih yohnit, weemdih ã túi ubbipna caá. Páant ã teo wáacatdih jéihnít, “Jesúsdih wah deyanít, ma teo wáacat tútatdih túina caá, Paá”, Diosdih wãpì niijná caá. Pánihna, nindih wã túi jéihna caá: wã jenah joyátjìh Dios ã wutatdih wãpì jepahìhna yuh caá. Obohjeéhtih, Diosdih jepahìhni jumna yuhna, páantjeh yéejni jumna, yéej chãjat jenah joyát ã júúwáchah, caánboodih wãpì jepahna caá.

8

Túini Espiritu ded pah jwiít dih ã teo wáacat

1-2 Pánihna, iiguípna jwí bejat déejidih Jesucristo ã túi ubuchah, áihwã jumna, Túini Espiritu ã teo wáacatjìh jwí yéej chãjat jenah joyát dih jwí jéih yap yohna caá. Pánih yap yohnit, Túini Espirituboodih jwí jepahachah, Dios bíicdih jwiít dih ã túi jumat túutna caá. Páant bíicdih jwí jumuchah, jwiít Jesucristoihwãdih bun dedé peéh chãjat pínah wiican caá.

3 Moisés ã wutatjdih jéih jepah beedácanit jumna, jwiít míicjeh caandih yap yohnit jwí jumna caá. Páant ã wutatdih yap yohnit jwí jumat jìib, Dios bíicdih jwí túi jumcap jì. Caán wutat jwiít dih ã jéih teo wáacah yuhna, Diosboó jwiít dih ã túi teo wáacap jì. Caán ã wãúhdih nin baáboó át cáac jumat túutup wut jì, jwí yéejat jìib ã wun wáhat pínah niijná. Pánih wun wáhna, Jesús jwí yéejat jìib buúdáat panihnidih át jìib chãjap wut jì.

4 Páant ã jìib chãjachah, jwiítboó Túini Espiritu ã wëpatjìh Dios yoobóp dih jum niboodih jwí jéih jepahna caá. Pánihna, jwiítjeh ã wutatdih jéih buújácan yuhna, Túini Espiritu ã teo wáacatjìh jwí jéih buújána caá.

5 Det ì ñinahatdihjeh chãjìhnit, ded pah ì náahatdih ìpì jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ã náahatdih jenah joinítboó ã wutat pahjeh ìpì chãjna caá.

6-8 “Ded pah wã náahatdih wã chãjachah, ã túina caá”, ded niij jenah joiní Diosdih eníhcanni jumna, Dios ã wutatboodih ã jepahìhcan caá. Páant ã jepahìhcat jìib, caandih jéih jepahcan, iiguípna bejni pínah ã jumna caá. Det pánihnitboó Diosdih ì jéih weñacan caá. Obohjeéhtih, “Túini Espiritu ã teo wáacatjìh ã náahat pahjeh wã chãjbipna caá”, det niij jenah joinítboó Diosjééh páantjeh ì jumbipna caá.

9 “Wã náahatdihjeh wã chãjbipna caá”, niij jenah joí cádahnit, Túini Espiritu ñijeéh ã jumuchah, yeéb ã náahatboodih ñi chãjna caá. Det Túini Espiritu wihcannitboó Cristoíhwã niican caá.

10 Obohjeéhtih, yeéboó áihwã ñi jumuchah, Túini Espiritu ñijeéh ã jumna caá. Pánihna, yéejat jìib ñíih bácah ã wunuchah yuhna, caán ñijeéh ã jumuchah, ñíih caolih túi booni ã jumna caá. Pánihnit ñi jumuchah, Dios yeébdih “Nít táinit caá”, ã niijchah, páantjeh ájeéh ñi jumbipna caá.

11 Dios jwiít dih wahní Túini Espírítu jwíjeéh jumna, Jesús dih ã booaatji pahjeh muntih jwiít dihbut ã booa bipna caá. Pánih booa nit, jáap bácah jwiít dih ã chãj wãh bipna caá.*

12 Wã déewãá, jwiít jwí náahat dihjeh chãj cádah nit, caandíh jwúub chãjcat caá náahap.

13 Jwí weñat pínah dihjeh chãj nit jumna, iiguípna bej nit pínah tigaá jwí jumap. Obohjeéhtih, Túini Espírítu ã teo wáacatjéh yéej chãjat dih cádahna, páantjeh Diosjeéh jwí jum bipna caá.

14 Det Túini Espírítu dih péenit jumna, Dios weh caá.

15 Caán Túini Espírítu jwíjeéh ã jumat pínah jãtíh, Dios ã peéh chãjat dih jwí úum jwuhap jí. Obohjeéhtih, buu Dios weh jumna, Túini Espírítu ã teo wáacatjéh “Oini Paá”, úumcanjeh caandíh jwí jéih níijná caá.*

16 Túini Espírítu jwiít dih nin pah ã níj jéihyana caá: “Yeéb yoobóp dih Dios weh ñi jumna caá”, ã níijná caá.

17 Æ weh jwí jumuchah, “Wã wehdih táinidih wã chãj wãh bipna caá”, Dios ã níj jãtí pah, jwiít dih, Jesucristo bíic dih, ã táí chãj bipna caá. Pánihna, Cristoíhwã jwí jumat jíib yeejép yap nit jumna, túttimah jeáboó táí wéinit, ájeéh maáta jwí jum bipna caá.*

Dios ded pah jwiít dih ã táí chãjat pínah

18 Buu nin baácboó jum jwuhna, yeejép jwí yapna caá. Obohjeéhtih, túttimah Diosjeéh maáta waad nit, chah táí nit jwí jumat pínah dih jenah joinít, nin baácboó jwí yeejép yapat dih “Oboh jumni ã jumna caá”, wã níj jenah joiná caá.

19 Dios weh jeáboó ájeéh jum nit, jwiít maáta jwí jumat pínah dih búdí eníhna, nihat Dios ã chãj nitjibut í páina caá.

20 Caán ã chãj nitjí í jwíh táí jumuchah yuhna, cáacboó ã jwíh yéej chãjatjí jíib, queébtbut bíic yoobó wunnit pínah ít jum jwíhip wat jí. Caanjéh pohba páant ãt bejcap wat jí. Diosboó ã chãj nitjidih wunnit pínah ãt jum jwuhat túttap wat jí.*

21 Dios ã chãj nitjí wan beed nit déejidih táí nit ã jwúub chãj bipna caá, páant muntih. Dios wehdih ã táí tútt nuúm beedáat pahjeh muntih, bíic yoobó ã chãj nitjidihbut ã táí tútt nuumbípna caá.

22 Obohjeéhtih, buu nihat ã chãj nitjí wunnit pínah míic í jum jwuhna caá. Pánihna, yad wili mí weh jumna, mí tuba ñaacát pah Dios ã chãj nitjibut yeó jáap jumat pah búdí tuba ñaacni paníh nit í jum jwuhna caá. Páant í jumat dih jwiít jwí jéihna caá.

23 Jwiít dih Túini Espírítu ã jumuchah yuhna, bíic yoobó tuba ñaacni paníh nit jwí jum jwuhna caá. Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, caán jwíjeéh jum nit, jwiít dih táí nit ã chãj wãhna caá. Æ pebhna jwí jui bínachah, chah búdí jwiít dih ã táí chãj wãh bipna caá. Pánihna, jwiít Dios ã wehdih yoobóp dih ã tútt nuúm beedáat pínah, ájeéh jwí táí jumat pínah, jáap bácah jwiít dih ã wãhat pínah dihbut búdí jwí wéi páina caá.*

24 “Páant ã chãj bipna caá”, níj wéi jenah joinít, iiguípna bej nit déejidih ã táí ub nit jumna yuhna, páantjeh ã táí tútt nuúm beedá nit jwí jum jwuhcan caá. Æ tútt nuúm beed nit jumna, páant ã chãjat pínah dih jwíta páican tagaá.

* 8:11 1Co 3.16 * 8:15 Mr 14.36; Gá 4.6 * 8:17 Gá 4.5-7 * 8:20 Gn 3.17-19 * 8:23 2Co 5.2-4

²⁵ Obohjeéhtih, ã chãjat pínahdih encan yahna, Dios jwiít dih ã túi túat nuúm beedaát pínahdih jéihnit, jwí wēi páina caá.

Túini Espiritu jwí wúbátdih ã teo wáacat

²⁶ Bwú túi jéihcannit jwí jumachah enna, Túini Espirituboó jwiít dih ã teo wáacna caá. Diosdih ded pah wúbát pínahdih jwí jéihcah, caán Túini Espiritu jwiít dih búdí ã teo wáacna caá, yoobópdih jwí wúbát pínah niijná. Jwiítboó búdí wúbihna yahna, jwí wéheatjĩh jwí jéih bwújácáh, jwí ípdih yoobópdih naóhni jwiít dih ã wúbh wáacna caá.

²⁷ Dios ded pah jwí jenah joyátdih túi jéih beedána, ded pah Túini Espiritu jwiít dih ã wúbh wáhatdihbut ã túi jéihna caá. Pánihna, ded pah áihwátdih Dios ã náah yacat pah, jwiít dih Túini Espiritu ãpĩ wúbhna caá.

Cristo ã wēpatjĩh yéejatdih túi yap yohnit jwí jumát

²⁸ Jwiít nihat Diosdih oinit, ã náahatdih chãjnit pínah ã ñionit jwí jumachah, Dios jwiít dih ãpĩ túi en daoná caá. Ded pah jwí yapachah, jwiít dih ã teo wáacna caá, caandih chah jwí túi jenah joyát pínah niijná. Páant ã chãjatdih jwí túi jéihna caá.

²⁹ Jwiít áihwá jwí jumát pínahdih Dios biíh mah átát jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, ã wúbh Jesucristo ã jumát biíc yoobó jwiít dih át jumát túatap wut jĩ, dawá ã úudwá jwí jumát pínah niijná. Páant jwí jumachah, caánboó jwí úud jeñé caá ã jumap.*

³⁰ Biíh mah áihwá jumát túatnitdih át ñíwip wut jĩ, “Nit túinit caá”, jwiít dih ã niij enat túat niijná. Páant niij ennit, ã pehbboó ájeéh maáta pínah jwiít dih át waadánap wut jĩ.

³¹ Caandih jéihnit, nin pahbut jwí jéihna caá: Dios ã oinit jwí jumachah, det jwiít dih i en jũih bwújácán niít.

³² Dios ã wúbhdih át wahap wut jĩ, jwí yéejat peéh ã wan wáhat pínah niijná. “Wá wúbhdih tabit oina, caandih wá wanat túatcan niít”, át niijcáp wut jĩ. Pánih wahnit, ded pah jwí náahatdihbut ã túi wēi teo wáacpina caá.

³³ Dios jwiít dih ñiona, “Nit túinit caá”, ã niij ennit jwí jumachah, “Queét yeejépwá caá”, det jwiít dih i jéih niij naóh yaccan caá.

³⁴ Cristo jwí yéejat jib wan wáhna, jwúb boo pud jũóh nit, Dios ã jéihyep mant bóo bwámant chũdnit, caán biíc dih nihatdih wutni ã jumna caá. Pánih jumna, jwíh pínahdih ãpĩ wúbh wáhna caá, det jwiít dih peéh chãjat túatna, i jéih naóh yaccat pínah niijná.

³⁵ Cristo jwiít dih búdí ã oyochah, “Queétdih ma oi cádaahá”, bita i niijíchah yahna, ã jepahcan niít. Jwiít dih yeejé ã yapachah, bita jwiít dih yeejé i chãjachah, jwí nuugáp wanuchah, yégueh wihcannit jwí jumachah, jwiít dih tobohat ã jumachah, jwiít dih i mao yohochah yahna, Cristo jwiít dih ã oi cádahcan niít.

³⁶ Dios naáwátdih naóh yapani páant jwí yapat pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Yeó jáap jumát pah míhwá jwí jumát jib jwiít dih íjnit, i mao yohihna caá. I mao jeémát pínah owejawá pah jwiít but jwí jumna caá”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 44.22)

³⁷ Páant yeejé jwí yapachah yahna, Cristo jwiít dih oina, búdí ã teo wáacatjĩh wēinit, jwí túi yap yohna caá.

* 8:29 2Co 3.18; Gá 4.19; Fil 3.10

38-39 Jesucristoíhwā jwī jumuchah ennit, Diosboó jwiít dih bainí ā oican caá. Pánih oinit, jwiít dih ā oi cádahcan niít. Jwī wunuchah, jwī báadhdachah, buubut, túttimahbut, ded pah jwiít dih ā yapachah yuhna, ā oi cádahcan niít. Ángelwā, nemépwā, nin baácdih moón í maáta, japmant moón, nump bóo tólihmant moón, “Queét míhwā dih ma oi cádahá”, Diosdih í niijíchah yuhna, ā jepahcan niít. Pánihna, nihát Dios ā chājnitboó caandíh í jéih oi cádahat tútcan niít. Pánih bádí oina, jwiít jwī Maáh Jesucristoíhwā dih Dios ā oi cádahcan niít.

9

Judiowā Dios ā ñlonit

1-2 Weém Cristoíh jumna, “Wā déewā, judiowā caandíh í náahcatdih búdí wā jīgahna caá”, niijná, yoobópdih niijná caá ma chājap”, Túini Espíritu weemdíh ā niij jéihyana caá.

3 Wíh baácdih moón, wā déewā, Israel ā juimená, Cristodih í náahcat jíb iiguípna í bejbipna caá. Pánihna, “Wā déewā dih búdí oinit, iiguípna í bejcat pínah niijná, tút numpní, weémboó iiguípna wāta bej tagaá, queét í tui yapat pínah niijná”, wāpí niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, páant niij jenah joiná yuhna, wā jéih chājcan caá.

4 Queét wā déewā Israel juimená jumna, Dios ā weh pínah queétdih át níwip wut jī. Ded pah áihwā í jumat pínahdih queétdih át naáwáp wut jī. Moisés jum láa áih yeh iigátjīh queétdih át waáwáp wut jī. Á watatdih Moisésjidih queétdih át jwíh naáwát tútup wut jī. Diosdih í weñat pínah muidíh queétdih át chājat tútup wut jī. Á tui chājat pínahdih queétdih wut jī Dios át naáwáp wut jī.*

5 Jwí nuowā Abraham, Isaac, Jacob queét biíc peihcannit, jwiít judiowā dih cáac waowā í jumuchah, jwiít í juimená caá. Jesucristobut, í juima yoobát át jumup wut jī. Caán Jesucristo Diosjeh muntih jumna, nihát chah maáh ā jumna caá. Yeó jáap jumat pah caandíh jwí tui wēi naóh jīh. Páant tui ā jumna naáh.

6 Páant wā naáwáchah, nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Dios ā naáwátjī pah biíc yoobó jwiít Israel ā juimená dih áihwā pínah át chājcap taga”, ñita niij jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Biquína Israel ā juimená jumna yuhna, Dioíhwā yoobát nihcan caá.

7 Nin pah caá: Biquína Israel juimená Abraham juimená í jumuchah yuhna, “Abraham juimená yoobát nihcan caá”, queétdih Dios ā niij enna caá. Nin pah Dios át niijíp wut jī: “Obohjeéhtih, ma wúh Isaac juimená bácah ma juimená yoobát í jumbipna caá”, Dios Abrahamdih át niijíp wut jī.*

8 Páant ā niij naáwáchah joinit, nindih jwí jéihna caá: Abraham juimená cáac jumna yuhna, Diosdih tui jenah joicán, ā weh nihcan caá. Dios ā niijátjidih tui jenah joinítjeh tigaá Abraham ā juimená pohba.

9 Nin pah Dios Abrahamdih át niij naáwáp wut jī: “Túttimah bóo jópchi nin dée widhdih muntih wā jwáub juáwáchah, majeéh bóli Sara ma wúhdih mi túhhipna caá”, át niijíp wut jī.*

10 Túttimah, Isaac áa Rebeca waláhnit mit weh jumup wut jī. Queét chénat pah í íp Isaac jwí nuó át jumup wut jī.

11-12 Í cáac jumat pínah játi, túini, táicatdih í chāj jwuhchah, ded pah í chājatdih jenah joicánjeh, caandíh náahna, úudyiboodíh Dios át níwip wut jī.

* 9:4 Ex 4.22 * 9:7 Gn 21.12 * 9:9 Gn 18.10

Pániñ ñíonit, Rebecadiñ nin pah át niijíp wut jī: “Weép jeñé ã úuddih ã teo wáhibpna caá”, caántdih át niijíp wut jī.*

¹³ Páant ã ñíwatjidih jenah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: “ Jacobdih caá wā oyop. Obohjeéhtih, Esaúboodih wā iiná caá”, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tajī.*

¹⁴ Caandih jenah joinít ¿ded pah tigaá jwíta niij? “Ded pah ī chājatdih jenah joicánjeh, ã náahnidihjeh pániñ ñíona, Dios yoobópdiñ ã chājcan caá”, ¿jwíta niij tániit? jPániñcan caá!

¹⁵ Dios Moisésdih nin pah ã niijátjidih jwiítidih náhniat caá náahap: “Det wā náahnitdihjeh wā jġah en teo wáacbiñna caá”, Dios ã niijná caá, át niij daacáp tajī.* Ded pah cāac ã chājatdih jenah joicánjeh caandih ñíonit, yoobópdiñ ã chājna caá.

¹⁶ Jwiit cāacwā jwī náahat pah niñcan, ded pah jwī chājat jībbut niñcan, det ã náahnitdihjeh Dios ã jġah en teo wáacna caá.

¹⁷ Faraón Egipto baácdih moón ī maáhdih ded pah Dios ã niijátjidih náhnit, “Dios ã chājat yoobópdiñ ã jumna caá”, jwī niij jéihna caá. Nin pah Faraóndih át niijíp wut jī: “Egipto baácdih moón ī maáh pínahdih meemdih maáh wā waadánap jī, niñatdih wā wēpatdih wā jútat túut niijná. Pániñna, ded pah meemdih wā chājachah ennit, niñat baácdih moón ‘Caánboó chah wēpni caá’, ī niij naóhbiñna caá”, Dios caandih ã niijíp be, Moisés át niij daacáp tajī.*

¹⁸ Dios det ã náahnitdihjeh ã jġah enna caá. Obohjeéhtih, det bitadih caanjéh ã jepahat túutcan caá. Pániñna, Dios ded pah ã náahatdihjeh ã jéih chājna caá.

¹⁹ Pániñ chājni ã jumuchah ennit, weemdih nin pah ñita niij tágaá: “Dios ã náahnitdihjeh ã jġah enechah, jwiitboó caandih yap yohna, jwī bujácán niit. Pániñ yap yohna, jwī jéih bujácáh, ¿dépanih tigaá caán jwiitdih ã péeh chājñna?” niij íjnit, weemdih ñita wábh joi tágaá.

²⁰ Nin pah yeebdih wáta niij jepah taga: “Yeéb cāacwā oboh jumñit jumna yuhna, Diosdih ñita jūih niit? Ded wáam dahdih ã nawachah, ã naoni dahboó caandih nin pah ã jéih niij jūihcan caá: “¿Dépanih tibeé weemdih nin pah jġohni dah ma nao?” ã jéih niijcán caá. Pániñna, yeéb Diosdih jūihna, caán wáam dah ã jūihñat pah niijná caá ñi chājap.*

²¹ Wáam dah naoni ã náahat pah caán wáam déepjñhjih muntih dawá mácah jġohni dahnadiñ ã jéih naona caá. Biquína túini wáam dahnadiñ naona, biñh oboh jumñidihbut ã jéih naona caá. Pániñna, caán ã nawat dée, Diosbut ã náahat pahjeh jwiitdih ã jéih chājna caá.*

²² Iguípna beñnit pínah ī yéej chājatdih búdi ã íjatdih jútat túut niijná, Dios queétdih ã péeh chājbiñna caá. Obohjeéhtih, ã wēpatboodih jútat túut niijná, queétdih ã péeh chājat pínahdih jenah joiná yuhna, maatápdiñ ī yéej chājatdih át enah boj jwuhap wut jī.

²³⁻²⁴ Ded pah ã táí jumat, ã wēpatdihbut ã jġah ennitdih át jéihyanap wut jī. Jwiitdih jātih átát ñiojip taga, caán biicdih jumñit, ã wēpat, ã túyatdihbut jwī bíbohat pínah niijná. Pániñna, jwiit ã ñíonitboó biquína judíowā, bita judíowā niñcannitbut jwī jumna caá.

²⁵ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Oseas nin pah át niij daacáp tajī:

* 9:11-12 Gn 25.12 * 9:13 Mal 1.2-3 * 9:15 Ex 33.19 * 9:17 Ex 9.16 * 9:20 Is 29.16; 45.9

* 9:21 Jer 18.4-6

“ Jātih wāihwā nihcannitjidih “Yeéb wāihwā caá”, wā niijbípna caá. Jātih wā oicannitjidihbut “Yeéb wā oinit caá”,* wā niijbípna caá, Dios ā niijná caá. (Os 2.23)

26 ‘Wāihwā yeéb nihcan caá’, ā niijnítjiboó Dios báadhni weh ī jumbipna caá’, āt niij daacáp tajī. (Os 1.10)

27-28 Jon jātih Isaiásbut Israel ā jaimenádh nin pah āt niij daacáp tajī:

“Dios cāacwā ī yéej chājatdih búdí ijnit, waicanjeh queétdih ā peéh chājbipna caá. Pānihna, óondih jenah enna jwī buujácat pah, Israel ā jaimená dawá ī jumachah yuhna, det caandih jepahnitdihjeh Dios ā túi ubbipna caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 10.22-23)

29 Isaiás nin pahbut āt niij daacáp tajī:

“Jwī Maáh Chah Wēpni, biqúina jwī déewādh ā túi ubcah, jwít judíowā jwīta buúd beed tágaá. Pānihna, Sodoma, Gomorra tátchidih moondih peéh chājna, ā yoh beedáat pahjeh muntih jwiitdihbut āta yoh beedá tagaá”, āt niij daacáp tajī. (Is 1.9)

Judíowā túini doonádh ī náahcat

30 Nindih túi náhnat caá náahap: judíowā nihcannit Jesucristodih túi jenah joinít, ī jepahachah ennit, “Nit túinit caá”, queétdih Dios āt niij enep taga. Dios bícdih ī túi jumat pínadhī ī bídcah yuhna, Dios queétdih āt túi ubap taga.

31 Obohjeéhtih, Israel ā jaimená judíowāboó “Jwít Dios ā wutatdih jwī chājachah, caán bícdih jwī túi jumbipna caá”, niij jenah joí bidna yuhna, Moisés ā wutatjidih jepahíhna yuhna, it jéih buujácap taga. Pānihna, túinit ī jumíhna yuhna, ā wutatdih ī jepahcatdih ennit, “Nit túinit caá”, Dios āt niij enep taga.

32 ¿Dépanih tigaá túinit jumíhna yuhna, ī buujácan? “Dioíhwā jumíhna, jwī jenah joyátjijeh Moisés ā wutatjidih jwī jéih jepahna caá”, niij jenah joinít, Diosdih túi jenah joicánjeh, it jéih buujácap taga. Jesúh túini doonádh naóhna, nin pah jwípī niijná caá: “Jwī tóocni jee dáh panihni Cristo ā jumna caá”, jwípī niij naóh bohéna caá. Det jee dáhdih buug lájnitboó ī tóocni dahdih ipī ijina caá. Pānihat pah, Cristoíh doonádh joinít, tóocni jee dáhdih ī ijat pah caandihbut ijnit, Dios bícdih ī jéih jumcan níit.

33 Páant Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Dios nin pah ā niijná caá: ‘Jerusalén tátchiboó ī tóocat pínah jee dáh panihnidih wā jwejna caá. Caandih tóoc buugnít, ī buug lájni dahdih cāacwā búdí ī ijibipna caá. Caandih ī ijat pah caán tátchidih moón caán jee dáh panihnidih ī náahcatji jīb, wā pebhna ī juibícan níit. Obohjeéhtih, caán jee dáh panihnidih túi jenah joinítboó wājeéh jumna, ī túi wēibipna caá’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 28.16)

10

1 Israel ā jaimená wā déewā iiguípna bejnit pínah ī jumachah, búdí wā jīgahna caá. Pānih jīgahnit, Dios queétdih ā túi ubat pínadhī náah yacna, búdí wā ubbhna caá.

2 Yeebdih yoobópdi wā naóhna caá. Queét Dios ā náahat pah búdí ī chājíhna yuh caá. Obohjeéhtih, pānih chājíhna yuhna, Dios ded pah ā chājat tútatdih yoobópdi ipī jéihcan caá.

* 9:25 1P 2.10

3 Ī jengah joyátjĭhjuh túini ĩ chĭjĭhna yuhna, Dios ā náah yacatdih ĩ jéih buájácan caá. Pánih buájácan yuhna, Dios ā teo wáacat pínahdih ĩ jengah joicáh, queétdih “Nit túinit caá”, ā niĭj encan caá.

4 Obohjeéhtih, Cristodih túi jengah joinítboodĭh “Nit túinit caá”, Dios ā niĭj enna caá. Pánihna, Moisés ā wutatjdih jwĭ jepahat jĭib túi ubnit jwĭ jéih jumcan caá. Obohjeéhtih, Cristodóh túi jengah joĭ jepahntidihjuh ā túi ubna caá.

5 Moisésjuh jon jĭtĭh nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “Det Dios ā wutatdih túi jepahntidihjuh ā túi ubbipna caá”, āt niĭjĭp tajĭ.*

6-7 Páant ā niĭj daacáchah yuhna, buu jwuh det Cristodih túi jengah joinítidihjuh “Nit túinit caá”, Dios ā niĭj enna caá. Cristoĭh doonádih bohéna, nin pah jwĭpĭ niĭj naóhna caá: Dios ā wahnĭ Cristojuh nin baácboó ātāt dei juyáp tajĭ. Pánih dei junĭjĭ ā jumuchah, nin pah ĩni niĭj jengah joicá bojoó: “Jeáboó páuh laab béjnit, Cristodih ub dei jūóhni pínahdih jwĭ náahna caá. Wannitji caolih pehbóó dei bejnit, Cristodih boot túntnit, caandĭh jwuhub ub páuh laab jūóhni pínahdih jwĭ náahna caá, jwĭútdih ā túi ubat pínah niĭjná”, ĩni niĭj jengah joicá bojoó.

8 Dios naáwátidih naóh yapaniji nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “¿Dépanih tigaá Dios naáwátidih ĩni bid? Caandĭh jéihnit, ĩtāt bohé tagaá”, āt niĭj daacáp tajĭ.* Pánihna, caán jwĭ bohéni naáwát Cristodih ā túi jengah joyát túttna caá.

9 Pánih bohéna, nin pah jwĭpĭ niĭj naóhna caá: Det Dios bícdih túi jumĭhna, “Jesús wā maáh caá”, niĭj naóhnit, “Dios caán wannĭjdih āt jwáhuh boanap jĭ”, ĩ niĭj jengah joyóchah, Dios queét ĩguĭpna bejnit déejidih ā túi ubbipna caá.

10 Jesúsdih jwĭ túi jengah joĭ jepahachah, Dios jwĭútdih “Nit túinit caá”, ā niĭj enna caá. Pánihna, “Jesús wannĭji jwáhuh boo pud jūóhni jumna, nihāt cáacwā ĩ maáh ā jumna caá”, bitadih jwĭ niĭj naáwáchah, ā túi ubnit jwĭ jumna caá.

11 Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “Det Diosdih túi jengah joinít, ‘Páant ā niĭjĭt pah bíic yoobó ā yapbipna caá’, niĭj jengah joinít, túicanjeh ĩ túi wēibipna caá”, āt niĭj daacáp tajĭ.*

12 Dios nihāt cáacwā yoobó ĩ maáh jumna, det caandĭh ubhñitdih túini ā chĭjĭpna caá. Judĭowādih, judĭowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā túi teo wáacpĭna caá.

13 Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “Wā yéejatdih yohñit, weemdĭh ma túi ubúú”, det jwĭ maáhdih niĭj ubhñitdih ā túi ubbipna caá”, āt niĭj daacáp tajĭ.*

14 Obohjeéhtih, det Cristoĭh doonádih joicánnitboó caandĭh ĩ jéih ubhcan caá. Pánihna, ā naáwátidih naóhñit wĭhcah, caán doonádih joicánnit, caandĭh ĩta jéih jepahcan tagaá.

15 Ā naáwátidih naóhñit pínahdih Dios ā wahcah, det āih túini doonádih naóhñit ĩta wĭhcan tagaá. Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “Túini doonádih naóhñit ĩ jūúwáchah, jwĭ túi wēina caá”, āt niĭj daacáp tajĭ.*

16 Páant ĩ daacátji ā jumuchah yuhna, Israel juméná dawá caán túini doonádih ĩt joĭhcap jĭ. Páant ĩ joĭhcat pah Isaías Diosdih ubhna, nin pah āt niĭj daacáp tajĭ: “Maá, ma naáwátidih queétdih jwĭ naóh yapanachah yuhna, dawá ĩ joĭhcap be”, āt niĭj daacáp tajĭ.*

* 10:5 Lv 18.5 * 10:8 Dt 30.12-14 * 10:11 Is 28.16 * 10:13 Jl 2.32 * 10:15 Is 52.7 * 10:16 Is 53.1

17 Cristoñ tûini doonádih joyát caá náahap, caandíh tûi jenah joinít, cãacwã ï jepahat pínah niijná.

18 Nin pah yeebdíh wã niij úubh joiná caá: “¿Israel juimená caán doonádih ït joiijcan taniít?” ñi jenah joyóchah. Caandíh yoobópdiñ ït joiij ta yah caá. Páant ï joyátjidiñ tiguaá Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Dioih doonádih nihat pebhboó ït naóh peetép wut jí. Pánihna, nihat baácdih moón caandíh ït joyóp wut jí”, át niij daacáp tají. (Sal 19.4)

19 Pánih jéihnit, nin pah wã jwúub niij úubh joiná caá páant muntih: ¿Caán doonádih Israel juimená joiná, ït tûi beh joiijcan ta niít? ñi jenah joyóchah. ït tûi beh joiij ta yah caá. Nin pah Moisés ã niij daacátjidiñ yeebdíh wã jwíih náhniabipna caá:

“Nin pah Dios Israel juimenádih ã niij naóhna caá: ‘Jenah joicánnit, yeejépwã caá’, ñi niij ennitdih wíihwã pínah wã chãjbiipna caá. Páant wã chãjachah, yeéboó jepchá tubnit, queétdih búdi ñi íjbiipna caá’, ã niijná caá”, Moisés át niij daacáp tají. (Dt 32.21)

20 Isaíasbut úumcanejeh, nin pah át niij daacáp tají:

“Nin pah Dios ã niijná caá: ‘Weemdíh bidcannitboó ï jwãáap be. Weemdíh úubhcannitdih ded pah wã jumatdih wã jéihyanap be’, Israel juimená nihcannitdih Dios ã niijná caá”, Isaías át niij daacáp tají. (Is 65.1)

21 Israel juimenáboodíh, nin pah Isaías át jwúub niij daacáp tají:

“Nin pah Dios ã niijná caá: ‘Queét weemdíh náahcan, yap yohnit ï jumna caá. Obohjeéhtih, ï túut nuumát pínahdih náah yacnit, maatápdih “Wíihwã ñi jumúú”, queétdih wã niijíp yah be’, Dios ã niijná caá”, Isaías át niij daacáp tají. (Is 65.2)

11

Israel ã juimená daocánnitdih Dios ã tûi ubat

1 ¿Israel ã juimená Dios ã ñionitjidiñ bun láa äta yoh taniít? yeéb ñi jenah joyóchah. ¡Nihcan caá! Queétdih ã yohcan beé. Weembút Israel ã juima, Abraham juimená ï juima náahji mun tiguaá. Benjamín ã juimená jumni poómpdih bóo caá.*

2 Biíhmah Israel ã juimenádih Dios ã ñionitji ï jumachah, queétdih át yohcap jí. Dios naáwátidih naóh yapani Elíasji Israel ã juimená ï yeej chãjatjidiñ Diosdih át naóh yacap jí. ¿Caán ã naóh yac daacátjidiñ yeéboó ñi jéihcan niít? Nin pah át niij daacáp tají:

3 “Maá, ma naáwátidih naóh yapanitdih dawá ït mao yohop be. Meemdíh wéina, nuñúpdih jwí mao cáo wúhat jeé poómpnadihbut ït boto mao yoh beedánap wut be. Ma naáwátidih naóh yapanit biícđih jumni weemjéh caá wã judhdap. Páant wã jummat doonádih joiná, weemdíhbut ï mawíhna caá”, át niij daacáp tají.*

4 Páant ã niijíchah joinít, Diosboó Elíasdih nin pah át niij jepahap wut jí: “Meém biícđeh pohba nihcan caá. Páantjeh wíih cãacwã siete mil pohba ï jumna caá. Queétdih weémboó wã túi wapap be. Páant wã wapachah, bita ï pãpni Baal wút jumnidih queét ï wéi úubhcan caá. Páant dawá ï jummatdih jéihnit, ma úumca bojoó”, Dios Elíasdih át niijíp wut jí.*

* 11:1 Fil 3.5 * 11:3 1R 19.10,14 * 11:4 1R 19.18

5 Elías jum láa, daocánnit Diosdih túi wēinit ī jumat pah muntih, buubut daocánnit Israel ā jumenádih Dios búdí oina, jġgah ennit, āihwā pínah āt űwipwip taga.

6 Pánih űíonit, “űi túi chġjat jġib yeebdġih wā űíona caá”, āt niġcáp jġi. Ī túi chġjat jġib ā teo wáacna, oinit, jġgah enat yoobát āta nihcan tagaá.

7 Páant niġnit, ġded pah tġgaá ā jum? Nin pah caá: “Nġt wġihwā caá”, Dios queétdih ā niġjāt pínahdih Israel ā jumená búdí ī náahchah yuhna, páant āt niġcáp wut jġi. Obohjeéhtih, āihwā ī jumat pínah niġjná, daocánnitdihjeh Dios āt űwipwip wut jġi. Bitā ā űíocannitboó caandġih chah yap yohnit ġt jumap wut jġi.

8 Páant ā yapatdih Dios naáwátdih naóh yapanit nin pah ġt niġj daacáp tajġi: “Caandġih náahcannitdih Dios űonit panihnit āt chġjap be. Páant ā chġjachah, ded pah ā wēpatdih ā jéutachah yuhna, ġpġi beh encan caá. Ā naáwátdih joiná yuhna, ġpġi beh joicán caá. Páantjeh tġgaá buubut queét ī jumap”, ġt niġj daacáp tajġi. (Dt 29.4; Is 29.10)

9 Maáh David nin pah caandġihjeh muntih āt niġj daacáp tajġi: “Queét Israel ā jumená búdí jeémátdih, dawá bíí déedihbut bíbohnit, wēina, ‘Jwġitdih Dios ā túi wēi enna caá’, niġj jenah joinit, ded pah yéej chġjnit ī jumatdih ī jéihcan caá. Páant ī jumachah ennit, queétdih ma peéh chġjaá.

10 Pánih peéh chġjna, queétdih jéih encannit panihnit ma chġjaá. Ma peéh chġjnit pínahjeh jumna, búdí jġgah naáh jumnit ī jumna naáh”, āt niġj daacáp tajġi. (Sal 69.22-23)

Judġowā nihcannitdih Dios ā túi ubat

11 Páant niġnit, nin pah wā jwáub uúbh joiná caá: Israel ā jumená, Cristodih Ī náahcah ennit, ġDios queétdih yohat yoobát taniit? űi jenah joyóchah. Queétdih páant bóo pohba ā chġjcan niit. Páant ā yohcan yuhna, queét Cristodih Ī náahcah, buu judġowā nihcannitboodġih Dios ā túi ubbipna caá. Judġowáboó ī jepchá tibat pínah niġjná, judġowā nihcannitdih Dios āihwā pínah ā chġjna caá.

12 Judġowā Cristodih náahcan, Ī yap yohat jġib, buu láa nihat baácdih moondġih dawá túi ubnit, Dios queétdih ā túi chġj wāhna caá. Pánihna, judġowā yap yohnit ī jumachah, bitadih Dios túi chġjna, queét judġowā Cristodih Ī jepahachah bácah, bitadih chah túini pohba ā chġj wāhbiġna caá.

13 Páant niġjná, yeéb judġowā nihcannitdih wā naóhna caá. Yeebdġih caá Cristo weemdġih ā bohéat tautap. Pánih yeebdġih bohéna, oboh nih bohéna wā chġjcan caá.

14 Páant wā déewádih wāpġi niġj naóhna caá, Dios ā túi ubnit űi jumaditdih Ī jéihyat pínah niġjná. Pánih jéihnit, ġjna, taut numnit, queétdihbut Cristodih Ī náahachah ennit, Dios queétdihbut ā túi ubbipna caá.

15 Judġowádih Dios ā cádah jwāhchah, nihat baácdih moón judġowā nihcannitboó túini doonádih joinit, Cristodih Ī jepahna caá. Páant Ī jepahachah ennit, queétdih ā ġjééh ā túi jumat tautna caá. Queét judġowáboodġih āihwā pínah ā chġjachah bácah, nihat baácdih moondġih túini yoobát ā jumat tautbiġna caá. Āihwā Ī jumachah, chah dawá Cristodih jepahnit ġguġpna bejnit déejidih Dios ā túi ubbipna caá.

16 Nin pah caá ā jumap: Cāacwā Ī jwġih chġjni pan dahdih Diosdih Ī wāhchah, “Nin túini caá”, ā niġj enbiġna caá. Pánih caanbġitdih ennit, nihat jadhnidihbut bíic yoobó “Nin túini caá” ā niġj enbiġna caá. Pánihat pah

muntih, máa náat túini ã jamuchah, ãih cãcanabut túini ã jumna caá. Páant niijná, nin pah wã niij naóhna caá: Jwĩ nwo Abrahamji Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandih ã niij enat pahjeh, ã jui-menábut caandih i túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, queétdihbut ã niij enbipna caá.

17 Biquína judiowã olivo nah Dios ã bóod yohni cãcana panihnit i jamuchah, yeéb judiowã nihcannitboodih ã bóod yohopjidih ã jwúub dũujnit panihnit ñi jumna caá. Yeéb jiadih bóo olivo cãcana panihnit ñi jamuchah yuhna, momni olivo nah panihnidih át jwúub dũujúp wut jĩ. Páant niijná, nin pah wã niij naóhna caá: Judiowã i jamupjidih yeéb judiowã nihcannitdih Dios át jwúub túut nuúm jwejep wut jĩ. Pánih dũujnit panihnit ñi jamuchah, judiowãdih Dios ã túi teo wáacat pah, buu yeebdíhbut ã túi teo wáacna caá.

18 Páant yeebdíh ã ñíwíchah jéihnit, “Jwiítboó judiowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Nindih ñi túi náhninaá: Ded máa cãcana ãih náatdih ãpĩ teo wáaccan caá. Obohjeéhtih, ãih náat caá caán cãcanadh ã túi teo wáacap. Páant ã nihat pah, jwiít judiowãdihjeh Dios jwíih ñíona, máa náat panihnit jwĩ jumna caá. Pánih ñíona, jwĩ dée pínah Cristodih át ñúwip wut jĩ, yeebdíhbut ã túi ubat pínah niijná. Pánihna, “Jwiítboó judiowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.

19 Yeéb judiowã nihcannit nin pah ñita niij tágaá: “Biquína máa cãcanadh i bóod yohat pahjeh Dios biquína judiowãdih át yohop wut jĩ, jwiítboó ãihwã jwĩ jumat pínah niijná”, ñita niij tágaá.

20 Páant ñi niiját yoobópdih tigaa. Obohjeéhtih, queét Cristodih i túi jenah joicátji júb Dios queétdih át cádah jwuhup taga. Cristodih ñi túi jenah joyát júbjeh ãihwã pínah yeebdíh át ñúwip taga. “Jwiít judiowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joyóchah, ã táican caá. Yeebbát ñi túi chãja chaáh, queét judiowã i cádahat pah “caandih ñi cádahná” niijná.

21 Jwíih jumni cãcana panihnit judiowã Cristodih i jepahcat júb, Dios yohna, yeéb ã jwúub túut nuumní cãcana panihnit, caandih ñi cádahachah ennit, yeebdíhbut bíic yoobó ã yohbipna caá.

22 Dios yeebdíh ded pah ã túi chãjatdih ñi túi náhninaá. Uum náah jumni caandih jepahcannitdih ã peéh chãjat pínahdihbut búdí jenah joyát caá náahap. Yeébbóo caandih ñi túi jenah joí cádahcah, yeebdíh ã túi chãjbipna caá. Obohjeéhtih, caandih ñi cádahachah, yeebdíhbut Dios ã yohbipna caá.

23 Queét jepahcannit judiowã túut nuumní, caandih i jepahachah, caán ã bóod yohni cãcana panihni i jamuchah yuhna, queétdih ã jwúub dũujbipna caá, ã ñíonit bíicdih i jwúub jumat pínah niijná. Diosdih dedé buwat wihcah, ã yohnjidih ã jéih jwúub dũujná caá.

24 Pánihna, yeéb judiowã nihcannit jiadih bóo olivo cãcana panihnit ñi jamuchah yuhna, momni olivo nahdih dũuját pah, Dios yeebdíh ãihwã pínah át chãjap wut jĩ. Yeebdíh pánih chãjni jumna, judiowãboó ã jwíih ñíonit i jamuchah, momni olivo nah yoobát panihnidih queét ã yohnitjiboodih ã jwúub dũuját pínahdih Dios ã buwacan caá.

Dios judiowãdih ã túi ubat

25 Yeéb wã déewa panihnit, “Dios jwiít judiowã nihcannitdih chah ã wéi enna caá”, ñi niij jenah joicát pínah niijná, buu yeebdíh cãcwã i jéihca naáhdih wã naóhbipna caá. Nin pah ã jumna caá: Buu jwuh dawá judiowã Diosdih i jepah jwuhcan caá. Dios ã ñíonit judiowã nihcannitdih ãihwã ã chãjat túttimah, judiowã jwuh jwúub túut nuumní, caandih i jepahbipna caá, buca.

26 Páant ī jephachahah, queét nihat iiguípna bejnit déejidih Dios ā tái ubbipna caá. Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah īt niúj daacáp tajī:

“Jerusalén tútchimant jūóhni judíowādih ā tái ubbipna caá. Pánih jūóhniiboó queét Jacob ā jaimená Diosdih ī náahcatjidih ā túat nūumbípna caá. (Is 59.20)

27 Páant ā túat nūumúchah, ‘Ī yéejatdih wā yohbipna caá. Pánih yohnit, wā niijátji pahjeh queétdih wíhwwā wā chājipna caá’, Dios ā niijná caá”, ĩt niúj daacáp tajī. (Jer 31.33-34)

28 Judíowā ĩ nūowādih ā űíonitji ĩ jumúchah, Dios queétdih búdí ā oyatji pahjeh muntih, būū jumnitdihbut bíic yoobó ā oina caá. Obohjeéhtih, páant ā oinit ĩ jumúchah yuhna, Cristoih doonádih joíhcan, Diosdih eníhcannit ĩ jumna caá. Páant ĩ eníhcat jíib, būū jwuh yeéb judíowā nihcannitboó Cristoih doonádih joinít, űi jephahna caá. Obohjeéhtih, judíowā Diosdih ĩ eníhcah yuhna, Dios páantjeh queétdih ā oina caá.

29 Pánih oina, ĩ nūowādih Dios ā niijátji pah ĩ jaimenádihbut űíonit, ā oi cádahcan niít.

30 Yeébbóo jātih Diosdih yap yohnit űi jumúchah yuhna, judíowā ĩ yap yohochah ennit, būū jwuh yeebdíh jġgah ennit, Dios āt tái ubur taga.

31 Yeebdíh ā jġgah en teo wáacatdih enna yuhna, queétdiiboó páantjeh yap yohnit ĩ jumna caá. Pánih yap yohnit ĩ jumúchah, Dios yeebdíh ā jġgah enat pahjeh queétdihbut bíic yoobó ā teo wáacbipna caá.

32 Nin pah caá: “Nihat cáacwā túbit yap yohnit ĩ jumúchah, queét nihatdih jġgah ennit wā teo wáacbipna caá”, Dios ā niijná caá.

33 ¡choo! ĩDios wēpni niít! Nihat tái jéih beedáni yoobát caá ā yoob jumur. Páant ā jumúchah, ā jenah joyátidih, ā chājatdihbut jwiít cáacwāboó jwī tái jéih beedácan caá.*

34 Nin pah Dios naáwátidih naóh yapanit ĩt niúj daacáp tajī: “Dios jwī maáh ā jenah joyátidih det ĩ jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, det caandíh ‘Nin pah ma chājaá’, ĩ jéih niijcán caá.*

35 Det Diosdih bíih pah bóodih ĩ wūhat túttimah, ‘Caán weemdíh ā jíib būudána caá’, ĩ jéih niijcán caá”, ĩt niúj daacáp tajī.*

36 Dios nihatdih chājni ā jumna caá. Pánih jumna, nihat ā chājni áih múic ā jumúchah, nihatdih ā wēpatjġh páantjeh ā jumat túutna caá. Páant ā jumúchah, yeó jáap jumat pah caandíh jwī wēi naóh jíih. Páant tíí ā jumna nah.*

12

Dioíhwādih táini chājat caá náahap

1 Dios jwiítidih búdí ā oyatdih náhninit, ded pah ā chājatdihbut jenah joiná, nin pah űi chājat pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá: Túini oveja wáúhdih ĩ mao cáo wūhat pah, yeebjéh Diosdih űi múic wūhúú, ā náahatdihjeh űi chājat túat niijná. Páant tigaá náahap jwiítidih, Diosdih jwī tái weñaat túat niijná.

2 Pánih chājnit, Diosdih jéihcannit ĩ jenah joyát pah űi jenah joicá bojoó. Yeejép ĩ chājat pah bíic yoobó űi chājca bojoó. űi jenah joyátidih túat nūum béjna, túinidih chājnit űi jumbipna caá. Pánih túat nūumná, Dios yeebdíh ded

* 11:33 Is 55.8-9 * 11:34 Job 15.8; Is 40.13; Jer 23.18; 1Co 2.16 * 11:35 Job 41.11 * 11:36 1Co 8.6; Ef 4.6; Col 1.16

pah ā náah yacatdih ñi jéihbipna caá. Ā náah yacat túini jumna, yoobópdihbət ā jumna caá. Caán ā náah yacat pah chājna, Diosdih ñi túi weñabipna caá.

³ Búdí oinit, Dios weemdih ā ñiwip jī, cācwādih wā bohéat pínah niijná. Pánih bohéni jumna, nihat yeebdih nindih wā naóhna caá: “Weém túi jéihni yoobát caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Jesúsdihtúí jenah joinít jumna, “Dios weemdih ā teo wáacat pah bóojeh tiguaá wā jéih chājar”, niij jenah joyát caá náahap.

⁴⁻⁵ Jwiit nihat Cristoíhwā míc jumna, āih bācah panihni jwī jumna caá. Pánih jumna, mácah tewatna Dios jwiitdih āt wāhəp taga. Nin pah ā jumna caá: Jwīih bācahdih téihyana, jitchana, quíibna, dawá ā jumna caá. Pánihna, biíc bācahjeh jumna yuhna, mácah tewatna ā jumna caá. Páant jwīih bācah ā jummat pah, jwiit Cristoíh bācah panihni jwī jumachah, mácah tewatna jwiitdih ā wāhna caá, jwī túi míc teo wáacat pínah niijná.*

⁶ Dios jwiit nihatdih ā teo wāacachah, mácah tewatnadih āt wāhəp taga, ā wēpatjīh jwī chājar pínah niijná. Biquína jwiitdih Dios naáwátidih naóh yapanit pínahdih āt ñiwip taga. Páant ā ñíonit jumna, Cristodih ĩ túi jenah joyát pah bóo bitadidibət ĩ túi naóh yapana naáh.

⁷ Biíhboodih cācwādih teo wáacni pínahdih Dios āt ñiwip taga. Páant ā ñíoni jumna, Dios ā wēpatjīh bitadidih ā túi teo wáaca naáh. Bitadidih Dios naáwátidih bohéni pínah jumna, caandih ā túi bohéna naáh.

⁸ Biíhboó bitadidih weñani pínah jumna, queétdih ā túi weñana naáh. Biíhboó, moh yéejnitdih bií déedih túi wāhni pínah jumna, túini caolih jumnit, ā wēi wāhəp naáh. Bitaboó maáta pínah jumna, túi jenah joinítjeh ĩ wətə naáh. Biíhboó jġgah en teo wáacni pínah jumna, ā túi wēi teo wáaca naáh. Pánihna, mácah jéihnit ñi jummat yoobó yeéb Cristoíhwā túi míc teo wáacat caá náahap.*

Cristoíhwādih ded pah chājar caá náahap

⁹ Nin pah caá yeéb Cristoíhwādih jummat náahap: Bitadidih túi oyat caá náahap. Yeejépdih en iinit, táiniboodih chājar pínahdih búdí ñi bidíi.

¹⁰ Ñi údwā yoobátidih ñi oyat pah Cristoíhwā ñijeéh jumnitdih biíc yoobó ñi oyoó. Ñijeéh jumnitdih ñi túi míc wáyaá.

¹¹ Dios ā wətat pah chājna, yabhcanjeh, ñi túi wēi jepahaá.

¹² Dios yeebdih ā pebhna ā ub bejat pínahdih jéihna, túi wēi páñat caá náahap. Yeejép yapna yuhna, biíc yoobó Cristodih cádahcat caá náahap. Diosdih ñi túi wāhəp cádahca bojoó.

¹³ Jesúihwā moh yéejnitdih ñi túi teo wáacá. Bita ñi pebh ĩ jwībínachah, queétdih ñi wēi jwāáá.*

¹⁴ Det yeebdih yeejép ĩ chājachah, “Yeejép ĩ yap dáhwa naáh”, niijcánjeh, “Ī túi yapa naáh”, ñi niijí.*

¹⁵ Det wēinitjééh jumna, yeebbút ñi weñeé. Jġgahnit ĩ jumachah, ĩjeéh ñi jġgah wáaca.

¹⁶ Biícidih ñi túi jumwá. “Weém chah túini caá”, niij jenah joicánjeh, oboh jumnit biícidih ñi túi jumwá. “Weémboó túi jéih beedáni caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.*

¹⁷ Bita yeebdih yeejép ĩ chājachah yuhna, queétdih yeejép chā jwāubaca bojoó. Túinijeh ñi chājaá, “Nin ā túi chājna caá”, nihāt ĩ niij jéihyat pínah niijná.

* 12:4-5 1Co 12.12 * 12:8 1Co 12.4-11 * 12:13 He 13.2; 1P 4.9 * 12:14 Mt 5.44; Lc 6.28 * 12:16 Pr 3.7

18 Yeéb ñi déewādhí tui chājat pínahdih búdí ñi bidíí, bíícdih tui jumát tóút níijná.

19 Yeéb, wā oinitá, bita yeebdíh yeejép í chājatjí jíib, ñi jwáub peéh chājca bojoó. Í yéej chājatjí jíib, Díosboó íjnit, queétdih ā peéh chājbipna caá. Páant ā chājat pínahdih jenah joinít, Díos naáwátđih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají: “Weémboó cáacwā í yéej chājat jíib yoo bópdih wā peéh chājbipna caá’, jwí Maáh ā níijná caá”, át níj daacáp tají.*

20 Páant ā jumuchah, yeéboó nin pah ñi chājaá: Yeebdíh en jūihni ā nuugáp wunuchah ennit, ā jeémát pínahdih ñi wāhúú. Ā taca jootóchah ennit, ā babhbat pínahdihbut ñi wāhúú. Páant caandíh ñi tui chājachah enna, búdí ā tíicbipna caá.*

21 Bita yeebdíh yeejép í chājachah, queétdih bíic yoo bó yéej chāj jwáubacan, táinijeh ñi chājaá.

13

Ñi maátadih jepahat caá náahap

1 Nihat maátadih Díosjeh tígaa í maáh jumát pínahdih át níwip taga. Páant ā maáh waadánit í jumuchah, queét yeebdíh í wutuchah, ñi tui jepahaá.

2 Det jwí maátadih jepahcannit, Díos ā ñíonitđih yap yohna caá í chājap. Páant í yap yohatjí jíib queétdih peéh chājat ā jumbipna caá.

3 Det tui chājnit í maátadih ípí úumcan caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó í maáta í peéh chājat pínahdih ípí úumna caá. Ñi maátadih úumcat tóút níijná, táinidihjeh ñi chājaá. Páant ñi tui chājachah ennit, “Ma tui chājna beé”, maátaboó yeebdíh í níijbipna caá.

4 Díos yeebdíh teo wáacat tóút níijná, ñi maátadih ā wutna caá, ñi tui jumát pínah níijná. Obohjeéhtih, ñi tui chājcah, yeebdíh í peéh chājat pínah níijná, Díos queétdih át níwip taga. Páant yeejép chājnit jumna, queétdih úumat caá náahap.

5 Peéh chājat náahcan, ñi maátadih tui jepahat caá náahap. “Páant wā chājachah, ā táibipna caá”, níj jenah joiná, tui jepahnit, táinijeh chājat caá náahap.

6 Ñi maátadih caán tewatđih Díos át wāhup taga. Páant í tui tewechah ennit, yeéboó í tewat jíib ñipí jíib chājna caá.

7 Ded pah yeebdíh í jíib chājat tóútuchah, tui jepahnit, ñi jíib chājaá. Maáta í tewat jíibbut, tui jíib chājnit, queétdih tui wēi naáwát caá náahap.*

Míic oyat caá náahap

8 Bitadih ñi jíib buudáatđih waícanjeh ñi jíib chāj beedánaá. Obohjeéhtih, ñi tui míic oi cádahca bojoó. Det bitadih oina, Díos ā wutatđih ā tui jepahna caá.

9 Ā wutat nin pah caá ā níijjip: “Bíih áajíh ñi yéej chājca bojoó. Cáacwādhí ñi mao yohca bojoó. Ñi nuumcá bojoó. Bitaih bíí déedih ñi en ñinahca bojoó”, ā níj wutna caá. “Meemjéh ma míic oyat pahjeh muntih, bitadihbut ma oyoó”, ā níj wutatđih jepahna, Díos nihat bíih ā wutatđihbut jwí tui jepah beedána caá.*

10 Bitadih oina, queétdih jwí yéej chājcan níit. Pánihna, queétdih oina, Díos ā wutatđih tui jepah beedána caá jwí chājap.

* 12:19 Dt 32.35 * 12:20 Pr 25.21-22 * 13:7 Mt 22.21; Mr 12.17; Lc 20.25 * 13:9 Ex 20.13-15,17; Dt 5.17-19,21; Lv 19.18

11 Honit panihnit ñi jumca bojó. Nin baáboó ded pah ā yapatdih túi jenah joinit ñi jumá. Jesús ā jwáub dei júúwát pínahdih náhnit, ñi túi páñaá. Caandih jwíh jepahna, “Jwiitdih ubúdiñ ā jwáub dei júóhbiñna caá”, jwí niñ jenah joyóp jī. Obohjeéhtih, buñ ā jwáub dei júúwát pínah bahniñeh caá ā juhdap. Páant bahniñeh ā juhduchah, jwiitdih túi jenah joyát caá náahap.

12 Jesús ā jwáub dei júúwáchah, chei panhipboó yeejép i chājat waicanjeh ā buñdbiñna caá. Jesús ā jwáub dei júúwát pínah bahniñeh ā juhdatdih jéhnit, yeejép chājatdih cádahnit, Jesús ā yeh iiguñ panhipboó jumna, túiniñeh chājat caá náahap.

13 Jwiit mícjeh túi chājat caá náahap. Wēi babh máihñat, í náah chājatdihbut jwí bidcat dée caá. Míc jūihnit, míc jepchá tubnitbut jwí jumca boj jūih.

14 Pániñna, yeejép ñi ñinahatdih cádahnit, jwí Maáh Jesucristo ā teo wáacatjñh túinidihjeh ñi chājá.*

14

Bitadih yeejép jenah joicát

1 Jesúsdiñ jáap jepahnit pah, ā naáwátidih túi jéih jwahcannitdih ñi túi míc pej jumá. Í túi jéih jwahcah ennit, “Meém jéihcanniabeh caá”, ñi míc niñ íjca bojó.

2 “Weém niñat nuñpúwáidih wā jeéméchah ā túina caá”, biquína í niñ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó, Jesúsñh doonáidih túi jéih jwahcannit, nuñpúwáidih jeémpanjeh, pácañinadihjeh í jeémna caá.

3 Det niñatdih jeémnit, pácañinadihjeh jeémnitboodih “Meém oboh jumni caá”, í niñ jenah joicá bojo naáh. Pácañinadihjeh jeémnitbut niñatdih jeémnitboodih “Yeejép chājna caá ma chājap”, í niñ jenah joicá bojo naáh. Det Jesúsdiñ jepahnit niñatdih jeémnit í jumuchah yuhna, “Nit wíh wā caá”, Dios queétdih ā niñná caá. Áihwā í jumuchah ennit, nuñpúwáidih jeémpannitboó queétdih yeejép í niñ jenah joicá bojo naáh.

4 Ded Jesúsdiñ jepahnit Diosdiñ teo wáñni panihni caá ā jumap. Páant áih ā jumuchah, yeéboó caandih ñi jéih naóh yaccan caá. Ded pah caán ā chājatdih ennit, ā maáhjeh “Ma túi chājna beé. Ma túi chājcan beé”, ā jéih niñná caá. Pániñna, Jesúsñh ā jumuchah, áihdih túi teo wáacna, “Meém yeejép chājni caá”, caandih Jesús ā niñ naóh yaccan niit.

5 “Diosdiñ jwí weñat pínah nin yeó jáapjeh caá. Biñ yeó jáap jwí tewat pínah ā jumna caá”, biquína í niñ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó yeó jáap jumát pah biic yoobó Diosdiñ í wéina caá. Queét biic yoobó chājcannit jumna yuhna, niñat nin pah í niñ jenah joyó naáh: “Jesús ā náah yacat pahjeh wā chājna caá”, í niñ jenah joyó naáh.

6 Det “Nin yeó jáapdih Diosdiñ jwí wéina caá”, niñ jenah joinit, jwí maáhdih jepahna caá í chājap. Bitá “Yeó jáap jumát pah Diosdiñ jwí wéina caá”, niñ jenah joinit, queétdih jwí maáhdih jepahna caá í chājap. Det déepdih jeémnit, Diosdiñ “Túina caá, Paá”, niñ jeémna, Diosdiñ í wéina caá. Bitaboó Diosdiñ weñat túat niñná, déepdih jeémpannit, Diosdiñ “Túina caá, Paá”, biic yoobó í niñ wéi naóhna caá.*

7-8 Jwiit niñat Cristoñh wā jumna, jwí náahatdihjeh jwí jéih chājcan caá. Báadh jwahna, jwí maáhdih jwí jepahna caá. Wunñabut jwí maáñh wā jwí jumna caá. Nin baáboó jum jwahna, caandih weñat caá náahap. Jwí wunat

* 13:14 Ef 6.11-17 * 14:6 Col 2.16

pínah jätihbit, äihwã jumna, caandih páantjeh biíc yoobó weñaat caá náahap. Pánihna, jwí báadhachah, jwí wunuchahbat, páantjeh Cristoíhwã jwí jumna caá.

⁹ Bádahnitdih, wunnitjidihibut, jwí Maáh jumat túat niijná, Cristo wunniji át jwúub boo pad júúwúp wat jí.

¹⁰ Nihat äihwã jumna yuhna, ¿Dépanih tigaá ñi déewã panihnit Jesúsdihi jáap jepahnit í jumuchah, “Dios meemdíh ã peéh chãja naáh”, ñi niij naóh? ¿Dépanih tigaá ñi déedih oboh jumni pah ñi en? Diosboó ded pah jwí chãjatdih jéih beedáni ã jumatdih táí náhníat caá náahap. Á jumapboó jwí juibí ñuhuchah, biquína jumat pah ded pah jwí chãjatjidihi ã úubh joyóchah, jwiít nihatdih jepahat ã náahbipna caá. Páant ã úubh joyát pínahdih náhníat, ñi dée panihnidih “Yeejép caá”, ñi niijcá bojóó.*

¹¹ Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Nin pah jwí Maáh ã niijná caá: Weém báadhni wã jumuchah, yoobópdih wã niiját biíc yoobó ã yapbipna caá: Nihat wã pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Meém túini, wěpni caá”, weemdíh í niij, wěi naóhbipna caá”, ã niijná caá”, át niij daacáp tají. *(Is 45.23)*

¹² Pánihna, Dios pebhboó jwí juibí ñuhuchah, nihat jwí chãjatjidihi “¿Dépanih tigaá páant ma chãj?” jwiítidih ã niij úubh joyóchah, jepahat ã náahbipna caá.

Ñi déedih buggát dée pah chãjcat

¹³ Jwí dée panihnidih “Yeejép caá”, niij naóhcanjeh, nin pahbat niij jenah joyát caá náahap: “Jwiít Jesúsíhwã jwí tóoc buggát panihat pah, numah yéej chãj waóhca boj jíih”, niij jenah joyát caá náahap.

¹⁴ Weém jwí Maáh Jesúsíh jumna, nin wã naáwát pínahdih wã túi jéihna caá: Weémboó nihat jeémátidih wã jeéméchah, ã túina caá. Pánihna, dedé wã jeémát jíib, weemdíh peéh chãjat ã wilhan caá. Obohjeéhtih, biíhboó “Nin jeémátidih jeémpna, yeejép wã chãjna caá”, niij jenah joi jeémpnidih peéh chãjat ã jumbipna caá.

¹⁵ Yeéb ñi jeéméchah ennit, ñi déebut en yac jeémpna, “Weém Jesúsdihi wã yap yohna beé”, niij jenah joinít, búdí äta jenah joi tágaá. Pánih chãj júutna, caandih ma túi oican caá. Ñi déedihbut Cristo ã wun wúhatdih jéihnit, caán jeémátidih jeémp júutcat caá náahap, “Cristodih ã cádahná”, niijná.

¹⁶ “Nin pah wã chãjachah, ã túina caá”, yeeb ñi niij jenah joyóchah yuhna, “Páant ã chãjachah, ã túican caá”, bita yeebdíh ita niij tágaá. Páant í niiját pínahdih náahcan, “Páant wã chãjat ã túyuchah yuhna, wã chãjcan niít, Jesúsíhwãdih yeejép dooná ã wilhat pínah niijná”, ñi niij jenah joyoó.

¹⁷ Pánih jenah joinít, nindihbut túi jenah joyát caá náahap: Diosboó jwí maáh ã jumuchah, jwí jeémát, jwí babhbatbut oboh jumni caá. Pánihna, äihwã jumna, Dios ã náahat pah chãjnit, bitajeéh túi jumnit, Túini Espíritu ã teo wáacatjíh weñat caá náahap.

¹⁸ Páant jwí jumuchah ennit, Diosboó “Meém ma túi chãjna beé”, jwiítidih ã niijbipna caá. Páant ã niiját pahjeh mantih cáacwābat biíc yoobó í niijbipna caá.

¹⁹ Ded pah biícidih jwí túi jumat pínah, ded pah jwí túi míc teo wáacat pínahdihbut bidat caá náahap. Pánih chãjna, Jesúsdihi chah jwí túi jenah joi bípna caá.

* 14:10 2Co 5.10

20 Dios ã jeémát táutcannijidih ñi jeéméchah ennit, biíh Jesúhboó ã en wēican, Jesúsdiñh áta cádah tagaá. Páñihna, buegni pah ã jumcat pínah niijná, caandih ñi jeémpca bojoó. Yoobópdiñh tigaá niñat jeémát táini míic caá. Páant ã jumuchah yuhna, biíh pah bóo jwí jeéméchah, “Nin yeejép jeémát caá”, biíhboó niijná yuhna, en yacnit, áta jeémp tagaá. Páñihna, Dios ã wutatdih jenah joicánjeh jeémpna, ã yéej chájna caá. Páant jwiítidih en yacnit ã jeéméchah, ã yéej chájat jwiíh jíib caá.

21 Nuñáp déepdih yeéb ñi jeéméchah enna, poonidihbut ñi babhbachah enna, biíh Jesúhboó “Caandih jeémp, babhna, yeejép wāta chāj tagaá”, niij jenah joiná yuhna, caanbút en yacnit, biíc yoobó áta chāj tagaá. Páant niij jenah joiní bácah, jeémp babhna, yeejép áta chāj tagaá. Páñihna, caán yeejép ã chājcat pínah, Jesúsdiñh ã túi jenah joí cádahcat pínahbut niijná, nuñáp déepdih, poonidihbut ñi cádahachah, ã táina caá.

22 “Nihatdih wā jeéméchah ã táina caá”, ñi niij jenah joyátidih Diosdihjeh ñi naáwá. Páant niij jenah joiná, yeejépdih chājcani, “Weemdih peéh chájat ã wihcan niit”, niij jenah joiní ã wēina caá.

23 Obohjeéhtih, “Nin jeémátidih jeémpna, yeejép wāta chāj tagaá”, biíhboó niij jenah joiná yuhna, caán jeémátidih ã jeémát jíib, caandih peéh chájat ã jumbipna caá. Páñihna, ded pah chájna, “Nin pah chájna, wā túi chájna caá”, niij jenah joicát jíib, jwiítidih peéh chájat ã jumbipna caá.

15

Jwíjeéh jumnitdih túi teo wáacat

1 Jwiít Jesúsdiñh túi jenah joinít, behnit panihnit jumna, wébit panihnitdih íjicanjeh, túi teo wáacat caá náahap. Páñih teo wáacna, jwí weñat pínahdihjeh chájcat caá náahap.

2 Jwíjeéh jumnit Jesúhwbóodih jenah joinít, Jesúsdiñh chah í túi jenah joyát pínah niijná, queétdih teo wáacat ã náahna caá.

3 Cristoboó ã weñat pínahdihjeh chájcan, bita caandih yeejép í wéhenachah yuhna, ã íp ã wutatdihjeh apí chájap wut jí. Páant ã chájat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Meemdih yeejép í naáwát pah muntih, ma wutatdih wā jepahat jíib, weemdihbut yeejép í wéhena beé”, át niij daacáp tají.*

4 Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapanit daácna, jwiítbut Diosdih jwí túi jéihyat pínah niijná, ít daacáp wut jí. Í daacátjidih bohéna, ded pah Dios jwiítidih ã náah yacatdih jwí túi jéihbipna caá. Páñih bohéna, yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah joí cádahcan, ã pebhboó jwiítidih ã ub bejat pínahdih náhninit, jwí túi wēi jumbipna caá.

5 Yeebdih úbhna, nin pah wāpí niijná caá: “Paá, queét Jesúsdiñh péenitdih búdí ma teo wáacá, túi wēinit, meemdih cádahcanjeh, túi biícidih í jummat pínah niijná.

6 Páant queétdih ma túi teo wáacachah, queét niñat biíc yoobó jenah joinít, ‘Dios, jwí Maáh Jesucristo ã íp, táini, chah wēpni caá’, í niij wēi naóhbipna caá’, wāpí niij úbhna caá.

Judíowā nihcannitdihbut táini dooná ã juibíat

* 15:3 Sal 69.9

7 Cristo yeebdíh ã wēi enat pahjeh m̄ntih, yeebbát biíc yoobó bita Jesúhwādih ñi túi wēi eneé. Páant ñi túi wēi enechah ennit, bitabat Diosdih ĩ wēi naóh̄bipna caá.

8 Nindih yeebdíh wā naóhna caá: Cristo teo wāhni panihni ã jūáwáchah, jwiít judíowāih pínahjeh pohba nihcan, yeéb judíowā nihcannitih pínahbat páant át jūáwáp tajī. “Yeebdíh wā túi chājbipna caá”, jwī nuowādih ã niijátji pah chājni ã jummatdih jwiít judíowā jwī jéhiyat pínah niijná, Dios Cristodih át wahap tajī.

9 Pánih wahnit, yeéb judíowā nihcannitdihbat ã jīgah en teo wáacachah ennit, yeebbát caandih ñi wēi naáwát pínah niijná, Cristodih át wah deyanap wat jī. Ded pah yeebdíh ã teo wáacat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Cristo nin pah Diosdih ã niijp be: **Judíowā nihcannit pehbhoó bejnit, meemdíh numah wēi naóh̄nit, queét cātíh wā numah wēi eobipna caá**”, Diosdih ã niijp be”, át niij daacáp tajī. (2S 22.50; Sal 18.49)

10 Páant ã niij daacátji pah m̄ntih, nin pah biíh naóh yapanibut át niij daacáp tajī:

“Yeéb Judíowā nihcannit Dios ã ñionit judíowā biícidih ñi túi weñeé”, át niij daacáp tajī. (Dt 32.43)

11 Páant ã niij daacátji pah m̄ntih, nin pah biíhbat át niij daacáp tajī: “Nihat yeéb judíowā nihcannit Diosdih ñi weñeé. Nihat baácdih moón caandih ñi wēi eweé”, át niij daacáp tajī. (Sal 117.1)

12 Isaíasjibut biíc yoobó m̄ntih nin pah át niij daacáp tajī: “Isai juma nihat cācwādih ĩ maáh ã jumbipna caá. Pánihna, judíowā nihcannitdihbat ĩ maáh jumna, queét iiguipna bejnit déejidih ã túi ubat pínahdih ĩ jéhibipna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 11.10)

13 Yeéb judíowā nihcannitdihbat ã túi teo wáacatdih ñi jéhiyechah, Dios yeebdíh túi jummat túatnit, búdí ã weñana naáh. Pánihna, Jesúsdih túi jenah joinit, ã pehbhoó yeebdíhbat ã ub bejat pínahdih Túini Espiritu ã teo wáacatjīh náhninit, ñi túi wēi páñaá.

14 Wā déewā panihnitá, yeebdíh wā bohécah yahna, yeebjéh Dios ded pah ã jummat túatnatdih túi jéhnit, ñijeéh jumnitdih jéih bohénit, túi chājnit yoobát ñi jummat doonádih wā joiná beé. Pánih joinit, “Caán dooná yoobópdih tiguaá”, wā niij jenah joiná caá.

15 Páant ñi jumuchah yahna, weemdíh oina, nihat judíowā nihcannitdih Dios ã bohéat túatni jumna, úumcanjeh yeebdíh bainí wā naóhna caá, ñi túi náhnat pínah niijná.

16 Páant weemdíh ã bohéat túatuchah, caandih teo wāhni jumna, Jesucristoíh túini doonádih judíowā nihcannitdih wāpī bohéna caá. Páant wā bohénachah, Jesúsdih ĩ túi jepahachah ennit, Túini Espirituboó queétdih Dioíhwā ã chājachah, “Nít túinit caá”, Dios ã niij enna caá.

17 Jesucristoíh jumna, ded pah Diosdih wā teo wāhatdih cācwādih búdí wāpī wēi naóhna caá.

18-19 Pánihna, Cristo ã teo wáacatjīh wā bohénachah joiná, ã wēpatjīh wā chājachah enna, dawá judíowā nihcannit Diosdih ĩ jepahap be. Caandih bácah yoobópdih wā wēi naáwíhna caá. Bitá ĩ chājatboodih wāpī naóhcan caá. Jerusalén tátchidih moondíh wā bohé jwíhip jī. Túttimah, nihat tátchina jummat yoobó jib bejnit, páú Iliria baácdih juibnit, caanjīh moondíhbat Cristoíh túini doonádih wā táí bohénap jī.

20 Bita ī bohénitjidih wā jwáub bohéhcan, Cristoih táini doonádih joi jwáhcanntidihjeh búdí wāpī bohéhna caá.

21 Páant wā bohéhhat pínahdih Dios naawátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Ā naawátdih joi jwáhcanntijī caandih ī joibipna caá. Queét āih táini doonádih joinít, ī tūi beh joibípna caá”, át niij daacáp tajī. *(Is 52.15)*

Pablo Roma tātchina ā bejihat

22 Nihat tātchinadih moondih caán doonádih bohé jibni jumna, maatápdih űi pebhboobát yeebdih enedih wā bejihp yah be. Obohjeéhtih, pánih bejihna yuhna, búdí tewat ā jumuchah, wā jéih bejcap be.*

23 Nin baácdih moondih naóh péana, dawá jópchi yeebdih enedih bejihniiji buu jwuhna űi pebhna wā bejipna caá.

24 España baácdih moondih bohénadih bejna, yeebdih wā en yap bejipna caá. Pánihna, űijeéh jumna, biícđih búdí jwī wēibipna caá. Bahnijeh jumnit, űi teo wáacatjīh España baácna wā bejipna caá.

25 Obohjeéhtih, batéhjeh Jerusalén tātchidih moón Jesúihwādh dinerodih wahat túut niijná, caanna bej jwuhat túut caá wā chājap.

26 Macedonia baácdih moón, Acaya baácdih moonbát Jerusalén tātchidih moón Jesúihwā moh yéjnitđih teo wáacat túut niijná, tūi wēinit, dinerodih ī wāhup be. Páant ī wāhni dinerodih queéđđih wahadih wā bejna caá.*

27 Caán dinerodih wāhna, queétjeh tūi wēi jenah joinít, ī wāhup be. “Páant judiowādh ī teo wáacat ā táina caá”, wā niij jenah joiná caá. Jwiit judiowādhjeh Dios Cristoih doonádih át jwíh jéihyanap wut jī. Páant ā jéihyanachah, jwiit judiowā queét judiowā nihcanntidih teo wáacnit, āih táini doonádih jwī bohénap jī. Páant jwī teo wáacachah, queét Macedonia baácdih moón Acaya baácdih moonbát Jerusalén tātchidih moón judiowādh ī teo wáac jwáubaat ā táina caá.*

28 Queét ī wahni dinerodih Jerusalén tātchidih moondih wāh péanit, España baácna wā bejipna caá. Pánih caanna bejna, yeebdih wā en yap bejipna caá.

29 űi pebhna juibínit, Cristo ded pah búdí ā teo wáacatđih jwī míc wéhenachah, jwiit biícđih ā tūi weñabipna caá.

30 Wā déewā panihnitá, jwī Maáh Jesucristodih tūi jenah joinít jumna, Táini Espírítu jwiitđih ā míc oyat túutuchah, weemdih búdí űi uúbú, wā tewat buoni ā jumuchah yuhna, wā tūi bujjaát pínah niijná.

31 Judea baácdih moón Jesúihwā nihcannti weemdih yeejép ī chājíhichah yuhna, Dios weemdih ā wapat pínahdihbat űi uúbú. Jerusalén tātchidih moondih dinerodih wā wāhuchah, caandih ī wēi ubat pínahdihbat űi uúbú.

32 Páant űi uúbúchah, Dios ā náahachah, űi pebhboó wā tūi juibíipna caá. Pánih caanna juibínit, űijeéh jumna, weemdih űi weñanachah, űi pebh wā tūi choo jwáhbiipna caá. Pánih chooníji España baácna wā bejipna caá.

33 Dios jwiitđih tūi jumat túutni űijeéh ā jumna naáh. Páant tí ā jumna nah.

16

Pablo ā pée túyat tútat

* 15:22 Ro 1.13 * 15:26 1Co 16.1-4 * 15:27 1Co 9.11

1-2 Jwī dée wili panihnih Febe wūt jumnih ñi pebhboó mi bejna caá. Caánt Cencrea wūt jumni tátchidih moón Jesúhwādhíh táí teo wáacnih caá. Dawá cáacwādhíh teo wáacnit, weemdíhbat mi táí teo wáacap jī. Jwī Maáh Jesúih wili mi jumachah, caántdih ñi wēi jwāáá. Caántdih biíh pah bóo ā wihcah enna, ñi wāhúú. Páant tigaá jwiít Jesúhwādhíh míc teo wáacat náahap.

3 Aquila, yad Priscilabūt ī túyu naáh. Jesucristoíh doonádhíh wā bohénachah, queét wājeéh ī tewep jī.*

4 Bitá weemdíh ī mao yohíhichah, weemdíh ī teo wáacat jíib queédihbat bainíbit mawat dée ā jwdhdup jī. Pánihna, queédih bádí wā weñechah, nihát judíowā nihcannit Jesúhwābūt queédih ī wēina caá.

5 Aquilawāih mūdih míc wáac junít Jesúhwābūt ī túyu naáh. Wā oini Epenetobūt ā túyu naáh. Caán Asia baácdih moondih Cristodih jwíih jepah wáohni ā jumup jī.

6 María wūt jumnihbat mi túyu naáh. Caánt yeebdíh bádí mi teo wáacap jī.

7 Andrónico, Juniasjīh ī túyu naáh. Queébtat judíowā jumnit, weem páh mantih Jesúhwā ī jumát jíib, nemat múúboó wājeéh ī jumup jī. Cristodih wā jepahat pínah jātíh queét ítát jepahap tajī. Jwiít Jesúhwā jwī maátajeéh ī jumachah, “Yoobópdih chājnit, ípī táí wáohna caá”, nihát queédih ī níij wēi naóhna caá.

8 Jesús ā oyatjīh wā oini Ampliatobūt ā túyu naáh.

9 Urbanobūt ā túyu naáh. Caanbút Cristoíh doonádhíh bohé wáacni caá. Wā oini Estaquisbūt ā túyu naáh.

10 Apelesbūt ā túyu naáh. Caán yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ā cádahcatdih ennit, nihát Jesúhwā caandíh ít táí wēi enep wut be. Aristóbuloíh mūdih moón nihát ī túyu naáh.

11 Wā dée Herodiónbūt ā túyu naáh. Narcisoíh mūdih moón Jesúhwābūt nihát ī túyu naáh.

12 Trifena, Trifosajīh ī túyu naáh. Queét yaádh jwī Maáh Jesúsdi h teo wāhna, áihwādhíh bádí ít teo wáacap wut be. Jwī oini h Pérsidabūt mi túyu naáh. Caántbūt jwī maáhdíh táí teo wāhni h mit jumup wut be.

13 Rufobūt nihát Jesúhwā ī wēi naóhni ā túyu naáh. Á ínbut mi túyu naáh. Caánt wā ín panihnih caá.*

14 Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, bita íjeéh jumnit Jesúhwābūt ī túyu naáh.

15 Filólogo, Julia, Nereo, ā jwan Olimpas, bita íjeéh jumnit Jesúhwābūt ī túyu naáh.

16 Dios ā oyatjīh yeéb Jesúhwā ñi táí míc úúú. Nihát Jesúhwābūt yeebdíh ī táyat táutna caá.

Pablo ā péé wutat

17 Wā déewā panihnitá, ñijeéh jumnit biquína yeebdíh míc en jāihñat táutnit, bíícdih ñi táí jumátidih ít yééjanap wut be. Páant ī chājachah, yeéboó Jesúih naáwátidih ñi jepahatjidih ñi cádah bejna caá. Páant ī cádahachah enna, jñi táí chāja chaáh! Queédih ñi pej jumca bojóó, yeebdíh chah ī yééjacat pínah níijná.

18 Pánih cádahnit jwī Maáh Jesucristodih teo wāhni h nihcan caá. Yeejép ī en ñinahatdihjeh chājnit ī jumna caá. Queét táini jacjeh ī bohéna yuhna, í yee

* 16:3 Hch 18.2 * 16:13 Mr 15.21

naóh bohénachah, túi jéihcannitboó queétdih ī túi joiná caá. Pánihna, queét yee naóhntidih ñi pej jumca bojóó.

¹⁹ Obohjeéhtih, yeebboó Jesúsdihi túi jepahnit caá ñi jumap. Pánih túi jepahnit ñi jummat doonádih nihat it joyóp wut be. Weembút caán doonádih joinít, búdí wā wēina caá. Pánih wēina yahna, yeebdíh bainí wā úum yacna caá, “queét yee naóhntitboodíh ñi jepahná”, niijná. Ded pah túi chājatdih ñi jéihyat pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājat pínahboodíh ñi jéihyatdih wā náah yaccan caá.

²⁰ Pánih jéihnit ñi jumachah, Dios, jwiítidih túi jummat túutni, yeebdíh ā teo wáacipna caá, nemépwā ī maáh Satanásdih ñi yap yohat pínah niijná. Jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ā túi teo wáaca naáh.

Pablojéeh jumnit ī túyat túutat

²¹ Timoteo, wā pej jumni, yeebdíh ā túyat túutna caá. Wā déewā Lucio, Jasón, Sosípater yuh buca yeebdíh ī túyat túutna caá.*

²² Weém, Tercio, Pablo ā daacát túutachah, daác wāhni wā jumna caá. Weembút Jesúsíh jumna, yeebdíh wā túyat túutna caá.

²³ Weém Pablo, Gayoíh muudíh wā jumna caá. Nin muudíh Jesúsíhwā ipí míc wáacna caá. Pánihna, caanbút yeebdíh ā túyat túutna caá. Erasto, nin tátchidih moón ī maátáih dinerodih en daoníbut yeebdíh ā túyat túutna caá. Jwí dée panihni Cuartobut yeebdíh ā túyat túutna caá.*

²⁴ Jwí Maáh Jesucristo yeeb nihatdih oinit, ā teo wáaca naáh. Páant tíi ā jumna nah.

Diosdih ā wēi naóh péaat

²⁵⁻²⁶ ¡Dios, chah wēpnidih jwí wēi jíih! Caán nihat jéihni jumna, yeebdíh ā jéih teo wáacna caá, wā naóhniiji Jesúsíh túini doonádih túi jenah joinít, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Caán doonádih jon jātíh moón it jéih jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, ā naáwátidih naóh yapanitdih jéihyanit, Diosjeh āt daacát túutap wut jī. Bua ī daacátjidih jwí enechah, jwiítidihbut ā jéihyana caá. Pánih jéihyanit, judíowā, judíowā nihcannitdihbut túi ubni pínah Jesús ā jummatdih weemdíh ā bohéat túutap jī, nihat baácidih moón caandíh ī jepahat pínah niijná.

²⁷ Pánihna, ¡Jesucristo ā teo wáacatjīh, Dios biicjeh nihat jéih beedánidih yeó jáap jummat pah jwí wēi naóh jíih! Páant tíi ā jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 16:21 Hch 16.1 * 16:23 Hch 19.29; 1Co 1.14; 2Ti 4.20

1 CORINTIOS

Pablo queédih ã túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, bíhdih daacát túttnit, yeéb Corinto tátchidih moón Jesúhwádih wã wahna caá. Dios weemdíh ñionit, Jesucristoíh táini doonádih ã naáwát túttni wã jumna caá. Pánihni jumna, yeebdíh búdí wã túyat túttna caá. Wã úd panihni Sóstenesbut yeebdíh jenah joinít, búdí ã túyat túttna caá. Yeéb jwí Maáh Jesucristodih jepahnit, Dioíhwã ñi jumna caá. Nihat baácdih moonbút bíic yoobó jwí maáhdih úúbhñit, bíicdih jumnit pah Dioíhwã jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Jesús jwí Maáh ã jumna caá.*

3 Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, bíicdih ñi túi jumat pínah niijná.

Dios ded pah queédih ã túi teo wáacat

4 Diosdih úúbhna, “Paá, queét Jesúhwádih búdí oinit, ma túi teo wáacatdih táina caá”, wãpí niijná caá.

5 Pánih teo wáacna, ã jéihyanachah, ñi túi jéih naóh yapana caá.

6 Páant ã túi teo wáacachah, wã naóhñiji Jesúh doonádih ñi túi joyóp jí.

7 Búdí ã teo wáacachah, yeebdíh dedé jéihcat pínah ã wihcan caá. Pánihna, Jesús ã jwúub dei júúwát pínahdih wéi páinit, ã wēpatjīh ñi míc túi teo wáacna caá.

8 Yeebdíh páantjeh ã túi teo wáacipna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Páant ñi cádahcat, Jesucristo ã jwúub dei júúwáachah, yeebdíh yéejat peéh chājat ã wihcan niit.

9 Dios jwiítidih ã ñiwip jí, jwí Maáh Jesucristodih jwí túi pej jumat pínah niijná. Páant ã niijátji bíic yoobó ã chājipna caá.

Í míc jūihñatdih ã cádahat tútat

10-11 Dios páant yeebdíh ã teo wáacachah yahna, Cloéwã wã pebhna jwinít, ñi míc jūihñat doonádih weemdíh í naáwáp jí. Páant ñi chājachah, wã údwã panihnitá, jwí Maáh Jesucristo ã wēpatjīh nin pah yeebdíh wã wutna caá: ¡Ñi míc jūihñatdih caanjīhkeh ñi cádahaá! ¡Páant bóojeh! Yeebdíh túi bíicdih jumat caá náahap. Jesús ded pah ã jumatdih, ded pah ã bohéatdihbut bíicdih ñi túi jenah joyoó.

12 Páant niijnít, nin pah wã naóhna caá. Yeéb bíicdih ñi túi jumcan caá. Biquina, “Jwiít Pabloíhwã caá. Caán chah túi bohéni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Apoloíhwã jwí jumna caá. Caánboó chah túi naóhni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Pedroíhwã caá. Caánboó chah túi jéihni caá”, ñi niijná caá. Bitá “Jwiítjeh Cristo ã bohéatdih yoobópdih jéihnit caá. Pánih jumna, jwiítjeh áihwã caá”, ñi niijná yah caá.*

13 Obohjeéhtih, Jesucristo páant ñi jumat pínahdih át bohécap jí. Weém, Pablo, yeebdíh wun wáhni nihcan caá. Wã wēpatjīh nihcan jii yeebdíh í daabánap jí. Jesús ã wēpatjīh í daabánap jí, áihwã ñi jumat jéutat pínah niijná.

14-15 Crispo wát jumni,* Gayo wát jumni,* queét chénewádihkeh wã daabánap jí. Bitadih wã daabácap jí. Yeebdíh wã daabánachah nihna, “Pabloobó ã

* 1:1-2 Hch 18.1 * 1:12 Hch 18.24 * 1:14-15 Hch 18.8 * 1:14-15 Hch 19.29; Ro 16.23

wēpatjīh weemdīh ã daabánap jī”, ñita niij tágaá. Pánihna, “Queétdih wã daabácatjidih túina caá”, Diosdih wã niijná caá.

16 ¡Cáaj! Estéfanawádih wã quíib bũudáp be. Queétdihbut wã daabánap jī. Obohjeéhtih, “Bitadih wã daabácap jī”, wã niij jenah joiná caá.*

17 Cãacwádih daabáni pínah Jesús weemdih wahcan, áih túini doonádih naáwát túutna, ã wahap jī. Jwiít cãacwã jwī jenah joyátjīhjih ã naáwát túutcap jī. Páant wã naáwáchah nihna, joinítboó “Caán túi naóhni caá”, niijnít, weemdihjih íta wēi jenah joi tága. Jesúsdiñ íta jenah joicán taga. Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh yoobópdiñ áih doonádih weemdih ã naáwát túutap jī, Jesús cruzboó ã wun wáhatjidih í túi jenah joyát pínah niijná.

Cristo Dios ã jéihyat, ã wēpatdih jũtñi caá

18 Jwiít Jesús cruzboó ã wun wáhatji doonádih joinít, caandih jwī jepahchah, Dios ã wēpatjīh jwiít dih ã túi ubna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdiñ jepahcannit iigúipna bejniñ pínah, cruzboó Jesús ã wun wáhatji doonádih joinít, nin pah í niij jenah joiná yah caá: “Dedé pínah nihcan jíí. Páantjeh át wunjehep wat jī”, í niij jenah joiná caá.*

19 Páant í niiját bíic yoobó Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Dios nin pah ã niijná caá: ‘Cãacwã í bohéatdihjih túi jéihna yahna, weemdih í jenah joicát jíib í bũudbípna caá’, ã niijná caá”, át niij daacáp tají. (Is 29.14)

20 Diosdih jéihcannit í jenah joyátjīhjih búdí í jéihyechah yahna, Dios í jéihyatdih “Dedé pínah nihcan caá”, ã niij jenah joiná caá. Pánihna, jwiít cãacwã jwī jenah joyát dihjih bohénit, í túi jéihna yahna, jeáboó í bejcan niit. Moisés ã watatjidih bohénit, túi naóhniñbut jéihna yahna, Dios pebhna í bejcan niit.*

21 Dios nihatdih jéihni jumna, nin pah át niij jenah joyóp wat jī: “Cãacwã í jenah joyát dihjih jéihnitdih wã túi ubcan niit. Obohjeéhtih, wã wáuh ã wun wáhatdih jenah joinít dihjih wã túi ubbipna caá”, át niijjip wat jī. Jesúsdiñ doonádih jwī bohénachah, jepahcannitboó “Oboh í naáwátjeh caá”, niij jenah joinít, bũudnít í jumbipna caá.

22 Jwiít judiówã nin pah jwípí niij jenah joiná yah caá: “Dios ã wēpatdih ã jũtcah, caandih jwī jepahcan niit”, jwī niijná caá. Yeéb judiówã nihcannit nin pah ñipí niij jenah joiná yah caá: “Dios ded pah ã jumatdih jwī jenah joyátjīhjih beh joicán, caandih jwī jepahcan niit”, ñi niijná caá.

23 Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwípí niij naóh bohéna caá: “Jesucristo cruzboó jwiít dih át wun wáhap tají”, jwī niijná caá. Páant jwī niij bohéatdih joinít, jepahcannit judiówã nin pah í niij jenah joiná yah caá: “Obohjeéhtih, Dios ã wahní jwiít dih túi ubni pínah wuncanjeh, jwī maáh ã jumbipna caá. Pánihna, Jesús wanah bejna, caánboó jwī páini nihcan caá”, í niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, Jesúsdiñ doonádih í yap yohna caá. Judiówã nihcannitboó nin pah í niij jenah joiná yah caá: “Í yee naáwátjeh caá”, niij jenah joinít, queébtah Jesúsdiñ doonádih í yap yohna caá.

24 Obohjeéhtih, biquina jwiít judiówádih, yeéb judiówã nihcannitdihbut Dios ã ñíwichah, Jesúsdiñ doonádih túi joi jepahnit, nin pah jwī niij jéihna caá: “Dios

* 1:16 1Co 16.15 * 1:18 Ro 1.16 * 1:20 Job 12.17; Is 19.12; 33.18; 44.25

chah wēpni, nihat jéihni jumna, cāacwādhíh tái ubat taut niijná, Jesúsdiĥ át wun wāhat tautap tajī”, jwī niijná caá.

²⁵ Páant ā níwīchah, āihwā jumna, nin pah jwī niij jéihna caá: “Jwiit cāacwā jwī jenah joyát chah Dios át jenah joi tága. Jwiit cāacwā jwī wēpat chah Dios ā wēpna caá”, jwī niijná caá.

²⁶ Páant wā naáwátdih jenah joinít, Dios yeebdíh ā níwīchah, ded pah ñi jumatdihbut ñi tái jenah joyoó. Wā úudwā panihnitá, bita yeebdíh ennit, “Queét bohécannit, dinero wihcannit jumna, oboh jumnit caá”, it niij jenah joyóp tajī.

²⁷ Obohjeéhtih, “Jéihcannitjeh caá”, cāacwā ī niijnitdih Dios át níwip taga. Pánih ñíona, jéihnitboodíh “Búdí bohéna yuhna, wā jéihyat dedé pínah nihcan caá”, Dios queétdih át niij jéihyanap taga. Oboh jumnitdihbut ā níwīchah ennit, “Wā wēpat dedé pínah nihcan caá”, maátadiĥ át niij jéihyanap taga.

²⁸ Oboh jumnit, bita ī deohnit, bita ī enah bojnitdihbut Dios át níwip taga. Pánih ñíonit, “Jwiit cāacwā jwī jéihyat weemdíh ā jumuchah yuhna, dedé pínah nihcan caá”, jwiitdih át niij jéihyanap taga.

²⁹ Pánihna, Dios pehbhoó juibínit, “Wā jéihyatjīhjah wā jūáwáp be”, jwī niij jéihcan niit.

³⁰ Obohjeéhtih, Dios caá jwiitdih át teo wáacap taga, Jesucristodih jepahnit, āihwā jwī jumap pínah niijná. Pánih āihwā jumna, Jesús ā jenah joyát pahjah mantih Dios jwiitdihbut ā jenah joyát tautna caá. Á wun wāhatdih jwī tái jenah joyóchah, jwiit āihwādhíh “Caánboó táini caá. Wā peéh chājcan niit”, Dios ā niij enna caá.

³¹ Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niij daacáp tajī: “Weemdíh dedé judhdah wihcan caá”, niijnit ī jumca bojo naáh. Obohjeéhtih ‘Jwī Maáh Dios nihah jéihni, weemdíh ā tái teo wáacap be’, niijnit ī jumca naáh”, át niij daacáp tajī.*

2

Cristo ā wun wāhatji

¹⁻² Wā úudwā panihnitá, ñi pehbna jwíih juibína, ded pah wā jumattidih ñi tái náhninaá. Ñi pehbhoó wā bejat pínah jātih nin pah wā niij jenah joyóp jī: “Jesucristo ded pah ā jumattidih bohéna, jwiitdih ā wun wāhatjidih queétdih wā jéihyabipna caá”, wā niij jenah joyóp jī. Páant niij jenah joinít, Dios weemdíh ā jéihyani donóadiĥ táinijah yeebdíh wā naóh bohénap jī, “Pablo nihah jéihni caá”, ñi niij jenah joicát pínah niijná.

³ Níjeéh jumna, nin pah wā niij jenah joyóp jī: “¿Yoobópdiĥ niit wā bohénap? ¿Jesúsdiĥ ī tái jepahmi naniit? ¿Jepahcan, iijnit, weemdíh ī yoh bacami naniit?” niij jenah joinít, búdí wā úumap jī.*

⁴ Jwiit cāacwā jwī jenah joyátjīhjah wā naóh bohécap jī. Obohjeéhtih, Táini Espiritu ā wēpatjīh yeebdíh táinijah wā bohénachah joinít, Dios ded pah ā wēpatdih ā júutuchah ennit, Jesúsdiĥ ñi jepahap jī.

⁵ Pánihna, “Pablo ā tái jéihyatjīhjah jwiitdih ā jepahat tautcap jī. Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjīh ā chāj júutuchah ennit, Jesúsdiĥ jwī tái jenah joyóp jī”, ñi niiját pínah niijná, páant wā bohénap jī.

Táini Espiritu ded pah Dios ā jumattidih ā jéihyaat

* 1:31 Jer 9.23-24 * 2:3 Hch 18.9

6-7 Diosdih jéihcannit ī jengah joyát dedé pínah nihcah, Diosboodíh túi jengah joyát caá náahap. Diosdih túi jengah joinítidih nin pah wāpī niij naóh bohéna caá: “Dios nihat jéihni jumna, jwiítidih túi ubat túat niijná, Jesúsdi h at wahjip taga. Pánih chājna, jeáboó jwī jwibínachah, chah túinidihbut jwiítidih ā chājbi pna caá”, wāpī niij naóh bohéna caá. Nin baácdih moón maáta ī jengah joyát chah Dios ā jengah joyát caá. Queétoó ī wunuchah, ī jengah joyátjidih bita ī náhnican níit. Obohjeéhtih, Diosboó nin baácdih ā chājat pínah jātih, Jesúsdi h ā wah deyaat pínahdih ātát jengah joiijp taga. Jon jātih páant niij jengah joiná yuhna, jwiít cáacwādh at jéihya jwuhcap taga.

8 Páant ā jengah joyátjidih nin baácdih moón ī maátaboó it beh joicáp jī. Ī beh joiná nihna, nihat jéihni, chah wēpni, jwī Maáh Jesucristodih ita mao yohcan taga.

9 Dios páant ā niij jengah joyátjidih cáacwā ī beh joicáh yuhna, ā naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Caandíh oinítidih ded pah Dios túini ā chājat pínahdih jwiít cáacwāboó encan, joicán, jwī jengah joi jwuhcan caá. Ded pah jwī jengah joyát chah ā túi jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī. *(Is 64.4)*

10 Páant ā jéihya jwuhcah yuhna, ā jengah joyátjidih bue jwuhna Túini Espírituboó jwiítidih ā jéihyana caá. Caán Túini Espiritu nihat jéihni, Dios ā jengah joyátidih ā túi jéih beedána caá.

11 Jwiít cáacwā biih ā jengah joyátidih jwī jéihcan caá. Caanjéh caá ā jéihyep. Pánihat pah, jwiít cáacwā Dios ā jengah joyátidih jwī jéihcan caá. Āih Túini Espiritujeh caá caandíh ā jéihyep.

12 Diosdih jéihcannit ī jengah joyát pah jengah joiná, Dios ā jengah joyátidih jwī beh joicán caá. Páant jwī beh joicáh, āih Túini Espiritudih jwiítidih Dios ā wuhap jī, ded pah oinit, ā túi chājatjidih jwī jéihyat pínah niijná.

13 Páant ā jéihyanachah, ā wēpatjīh jwiítbut yebdīh jwī jwub bohéna caá. Diosdih jéihcannit ī jengah joyát pah jengah joinit, jwī bohécan caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā jéihyanachah, bitadīh jwīpī bohéna caá.

14 Jesúsdi h jepahcannit, Túini Espiritu wihcannit, caán ā bohéatdih náahcan, “Dedé pínah nihcan caá”, ī niij jengah joiná yah caá. Pánihna, Túini Espiritu ā teo wáacchah, ā bohéatdih queét ī jéih beh joicán caá.

15 Túini Espiritu ā teo wáacchah, Dios ded pah ā bohéatdih jwiít Jesúhwā jwī jéih beh joiná caá. Pánih beh joiná, ā weñat pínahdih jwī jéih chājna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdi h jéihcannitboó páant jwī chājachah ennit, Dios ā weñat pínahdih beh joicán, “¿Dépanih tigaá queétoó páant ī chāj?” ī niijná caá.

16 Páant ā jumat pah jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani Isaiás nin pah āt niij daacáp tajī:

“Dios nihat jéihni ā jumuchah, jwiít cáacwāboó ded pah ā jengah joyátidih jwī jéih beedácan caá. Pánih jéihcannit jumna, caánboodíh jwī jéih bohécan caá”, āt niij daacáp tajī.*

Obohjeéhtih Túini Espiritu ā teo wáacchah, jwiítboó Jesucristo ded pah ā jengah joyátidih jéihna, ā weñat pínahdih jwī jéih chājna caá.

3

Pablo, Apolosjīh Diosdih oboh teo wāhnitjeh ī jumat

* 2:16 Is 40.13; Ro 11.34

¹ Yeéb wā úudwā panihnítá, Jesucristodih jepahna yuhna, páantjeh jáap jáihnit pah ñi jumna caá.

² Yeebdíh maatápdih wā bohénachah yuhna, wébít páantjeh nom jwahnit dée pah ñi jumna caá. Páant ñi jumachah, ñi túi beh joyát pínah ni-ijná, buocannidihjeh yeebdíh wā naóhna caá. Pánihna, nom jwuhnitdih jeemátidih jwí wáhcát pah, buoni bohéatdih yeebdíh wā jáih naóh jwahcan caá. ¿Dépanihna, páant ñi jum?*

³ ¿Dépanihna Túini Espíritu wihcannit pah Dios á weñat pínahdih ñi chājcan? Túini Espíritu wihcannit pah jumna, tabít míic jáihnit, míic íjanitbut ñi jumna caá. Jesucristodih jepahcannit bíic yoobó ñi chājna caá.

⁴ Yeéb biquína “Weém Pabloh caá”, niijnít, bita “Weém Apoloh caá”, niijnít, tabít ñi míic íjana caá. Pánih míic íjana, Diosdih jáihcannit dée pah ñi jumna caá.*

⁵ Biquína “Pablo caá chah jáihni”, niij jenah joí, bitabút “Apolos caá chah jáihni”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joicá bojoó. Jwiít bohénit nihat bíic yoobó Diosdih teo wáhnitjeh jwí jumna caá. Ded pah á wutachah, caandíh jepahnitjeh, yeebdíh jwí bohénap jī. Páant á wutachah, jwí bohénachah joinít, Jesucristodihjeh yeéb ñi jepahap jī.

⁶ Nin pah á jumna caá: Pácahidih momni dée, weém jīi yeebdíh Jesúh doonádih wā jwíh naawáp jī.* Páant á momat túttimah, pácahi en daoní dée, Apolos yeebdíh á jwáub bohénap be, chah ñi jáihyat pínah niijná.* Obohjeéhtih, momnidih Diosjeh chíihanit, á behana caá. Pánihat pah Diosjeh túut nuumát túutnit, yeebdíh á jáihyana caá.

⁷ Momni, en daoníbut oboh jumnitjeh caá. Diosjeh á chíihana caá. Pánihna, weém wā túi naawáchah yuhna, Apolosbut á túi bohénachah yuhna, Dios yeebdíh á jáihyacah, ñita beh joicán tagaá. Páant ñi beh joicán, caandíh ñita jepahcan tagaá.

⁸ Pácahidih momni, en daoníbut, Dios á enechah, bíic yoobó í jumna caá. Dios á wēpatjīh bíic á túi bohéatdih ennit, á pebhboó á jwíbinachah, Dios chah á jīb chājbipna caá. Obohjeéhtih bíihboó á túi bohéatdih ennit, nump á jīb chājbipna caá.

⁹ Jwiít nihat Dios á wáatdih jepahnit, yeebdíh jwí bohéna caá. Yeébboó Dioih pácahi dée, áih muú dée ñi jumna caá.

¹⁰ Dios weemdíh á túi teo wáacachah, weémboó yeebdíh wā jwíh bohénap jī. Muú chājna, túini jīhlo jwio náhdih ñionit, í dodhdát dée, weémboó yeebdíh wā jwíh túi bohénap jī. Túttimah, muú chājnit dée bita yeebdíh í jwáub bohénap taga. Túini muú chājnit dée, jwiít bohénitboodíh Dios á wēpatjīh jeh túi bohéat caá náahap.

¹¹ Túini jagáp nahdih í dodhdát dée, Jesucristo á wan wáhatjidih wā jwíh bohénachah, ñi jepahap jī.

¹² Maatápdih jumni pínah muudíh chājīhna, túini máa nahnadíh ñionit, túi chājat caá náahap. Pánihat pah, yeéb Dioih muú dée ñi jumachah, ñi jepah cádahcát pínah niijná, wā túttimah jūóhntidih Túini Espíritu á wēpatjīh yoobópdih bohéat caá náahap.

¹³⁻¹⁴ Pánih chājna, Jesús jwáub dei jūóhna, muudíh í túi chājat dée, í túi bohéatjī jīb, Dios á túi chājbipna caá.

* 3:2 He 5.12-13 * 3:4 1Co 1.12 * 3:6 Hch 18.4-11 * 3:6 Hch 18.24-28

15 Obohjeéhtih, muudíh í táí chājcat dée, í táí bohécacj jīb, ā táí chājcan niít. Queét táí bohécannitboó Dios pebhna í juibínachah yuhna, Táini Espírítu ā teo wáacatjīh í bohécac. Dios queétdih ā táí chājcan niít.

16 Pánihna, “Jwiít bícdih Dioíh muú dée jwí jumuchah, Táini Espírítu jwíjeéh ā jumna caá”, ñi niúj táí jenah joyóo.*

17 Pánih jumna, āihwājeh jwí jumuchah, ded yeéb bícdih ñi jumatdih ā yéjanachah, Dios caandíh búdí ā peéh chājbipna caá.

18 Biquína nin pah ñi niúj jenah joiná caá: “Weém táí jéih beedáni caá. Dedé weemdíh judhcan caá”, ñi niúj jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant niúj jenah joinít, yeebjéh ñi míc yeena caá. Páant ñi niúj jenah joyátdih yeebdíh cádahat caá náahap. Pánih cádahnit, túut numná, nin pah ñi jwáub niúj jenah joyóo: “Weém bainí jéihnjeh jumna, yoobópdih jéihyat túut niijná, Dios ā teo wáacatdih búdí wā náahna caá”, ñi niúj jenah joyóo.

19 Diosboó caandíh jepahcannit ded pah í jenah joyátdih ennit, “Dedé pínah nihcan caá”, ā niijná caá. Páant niijná, nin pah jon jātīh āt niúj daacát túutap tajī: “ ‘Jwiít chah jéihnit caá’, niúj jenah joinítidih wā yohbipna caá”, āt niúj daacát túutap tajī.*

20 Davidjiboodíh bíc yoobó nin pah āt niúj daacát túutap tajī: “Weemdíh jéihcannit í jenah joyátdih ennit, ‘Dedé pínah nihcan caá’, āt niúj daacát túutap tajī.*

21-22 Biquína yeéb nin pah ñi niúj jenah joiná yah caá: “Pablo chah jéihni ā jumuchah, weém āih jumna, weembút chah jéihni wā jumna caá”, ñi niúj jenah joiná caá. Bitabút Apolosdih, Pedrohdibut bíc yoobó ñi niúj jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant ñi niúj jenah joyát yoobópdih nihcah, túut nummát caá náahap. Yeéb jwíhwā nihcah, jwiít yeebdíh bohénitboó ñiíhwā jwí jumna caá. Dios jwiítidih yeéb nihatdih āt wáhap taga. Páant yeebdíh ā wáuhachah, jwiít nihat yeebdíh teo wáacnit jwí jumna caá. Yeebdíh teo wáacnitdih wáhnit, nin baácboó ñi jum jwuhachah, páantjeh ā táí chājbipna caá. Wunnit, ā pehbboó ñi juibínachah, chah táini ā wáhbipna caá. Bua láa Dios yeebdíh táí teo wáacna, túttimah bóo láabut, chah ā teo wáacbipna caá. Pánihna, nihat táini ā wáhni ñiíh ā jumna caá.

23 Yeéb Cristoíhwā jumna, caánboó Dioíh ā jumuchah, yeebbút Dioíhwā ñi jumna caá.

4

Cristo ā naáwát túutnit ded pah í jummat

1 Jwiít yeebdíh bohénitdih “Queét Jesucristodih teo wáhnitjeh caá. Dios cáacwādih ā jéihya jwuhca naáhdih Pablowādih āt bohé jibat túutap taga”, niúj jenah joyát caá náahap.

2 Det teo wáhnitdih í maátadijeh táí jepahat caá náahap. Pánihat pah, jwiít Jesúsdi h teo wáhnit jumna, jwí Maáh ded pah ā bohéat túutuchah, jwiítidih yoobópdih bohéat caá náahap.

3 “Caán Pablo táí yoobópdih ā bohécac caá”, yeéb ñi niujíchah yuhna, weémboó wā jīgahcan caá. Bitabút bíc yoobó í niujíchah yuhna, bíc yoobó wā jīgahcan niít. Weemjéhbút “Dios ā bohéat túutatjdih wā táí bohécac beé”, wā niúj jenah joicán caá.

* 3:16 1Co 6.19; 2Co 6.16 * 3:19 Job 5.13 * 3:20 Sal 94.11

4 “Diosdih jepahnit, yoobópdih wã bohécan caá”, niŷ jenah joicán yuhna, “Weém túi yoobópdihjeh bohéni caá. Dedé yéejat jíb weemdih ã wihcan caá”, wã jéih niŷcán caá. Jwí Maáh Jesucristojeh weemdih ennit, “Meém ma túi bohénap be”, niŷni pínah caá.*

5 Jwí Maáh Jesús ã jwáub dei jwúwát pínah jãtíh, yeéboó ded pah jwí bohéat, bita í chãjatdihbut ennit, “Caánboó jwí Maáh ã watatdih ã túi chãjcan caá”, niŷcát caá náahap. Obohjeéhtih, jwáub dei jwóhni, Jesúsboó ded pah jwí bohéatjidihi jwítdih ã naóhbiŷna caá. Jwíit cãacwãboó ded pah biíh ã chãjatdih, ã jenah joyátidihbut jwí jéihcan caá. Jwíitjehbut jwí jenah joyátidih jwí jéih beedácan caá. Diosjeh caá ã jéihyep. Pánihna, Jesús jwáub jwóhni, niŷat jwí chãjatjidihi, niŷat jwí jenah joyátjidihibut ã naóhbiŷna caá. Caán láajeh caá “Meém ma túi chãjap jí”, jwíitdih ã niŷ naóhbiŷna caá.

6 Wã údwã panihnitá, pánih naóhna, ñi túi beh joyát pínah niŷná, ded pah jwíit Aposoljíh jwí jumatdihjeh wã naáwãp be. Ded pah jwí jumatdih ennit, biíc yoobó yeébbát ñi jéih jumbiŷna caá. Dios ã daacát tútatdih jepahna, “Yeébdih bohéni ã jéihyat chah jwíitdih bohéni ã jéihna caá. Pánihna, meém ma jéihyat chah caá wã jéihyep”, ñi múic niŷcá bojóó

7 “Caán bohéniŷboó chah jéihni ã jumachah, caandih caá jwí náahap”, ñi niŷcá bojóó. Niŷat ñi bíbohadihi Dios yeébdih wãhniŷeh caá. Jwí bohéatdih ñi joyóchah, Dios caá yeébdih át beh joyánap taga. Ñi jenah joyátjiljeh ñi beh joicãp be. Pánihna, í jéihyatjiljeh beh joinít dée, yeébdih nin pah niŷcát caá náahap: “Weemdih bohéni túi jéihni ã jumachah, weembát túi jéihni jumna, Jesúsíh doonádih weemjéh wã túi beh joyóp be”, niŷcát caá náahap.

8 Yeéb nin pah ñi niŷ jenah joiná caá. “Jwíitboó Dioíh doonádih túi jéih beedánit caá. Jwíitdih dedé judhdad wihcan caá. Túini Espíritu niŷat ã wãhni wépat jwíitdih ã jumna caá. Pablowã í wihcah yuhna, jwíitjeh maáta jwí jumna caá”, ñi niŷ jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesús ã jwáub dei jwúwãchah, caán biícdihi maáta yoobópdihi ñi jumachah, áta túi taga. Pánih jumna niŷna, jwíitbut ñijeéh maáta jwíta jum taga. Niŷat yeéjép yapat áta péa taga. Obohjeéhtih, páant ã yap jwuhcan caá.

9 Weémboó nin pah wã niŷ jenah joiná caá: “Jwíit Dios ã naáwát túitnitdih oboh jumnit, peéh mawat pínahdih pánit pah bitaboó í enna caá. Niŷat cãacwã, niŷat Dioíh ángelwãbut ded pah jwíitdih ã yapat pínahdih jéihyat túit niŷná, jwíitdih enna caá í chãjap”, wã niŷ jenah joiná caá.

10 Pánih ennit, “Jesucristoíh doonádih naóhna, queét dedé pínah niŷcan caá”, jwíitdih í niŷ enna caá. Obohjeéhtih, “Queét Jesúsíhwã jumna, dedé jéihcat pínah wihcan caá”, yeébbodíh í niŷ enna caá. “Queét wéŷ naóhniŷ niŷcah, queétdih jwí jepahcan níit”, jwíitdih í niŷ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, “Queét í túi wéŷ naáwãchah joinít, niŷat cãacwã í túit nuumbiŷna caá”, yeébbodíh í niŷ jenah joiná caá. Pánihna, dawá yeébdih wéi naóhniŷ, jwíitboodíh í iinã caá.

11 Jwíit jwí bohé jibichah, nuugúp tabna, ãpí taca joótna caá. Jwíitdih túini yégueh wihcan, muubút wihcan caá. Jwí naáwãchah joinít, íjina, jwíitdih dawá láa bita í mawap be. Jwí jib bohé jwíihipmant, buubut biíc yoobó ã yapna caá.

12 Jwí náahadihi jíb chãjat túit niŷná, búdí teonit, jwíipí chuunã caá.* Cãacwã jwíitdih yeéjép í naáwãchah joinít, yeéjép naóh jwáubacanŷeh, Dios queétdih ã teo wáacat pínahdih jwíipí uubhna caá. Yeéjép í chãjachah yuhna, jwíipí enah bojna caá.

* 4:4 1Jn 3.19-21 * 4:12 Hch 18.3

13 Yeejép dooná ĩ naáwáchah joinít, “¿Biíc dih jwĩ jéih jumcan niít?” jwĩpĩ niij jwúubana caá. Nihat cāacwā ĩ yohni pah jwiít dih ĩpĩ enna caá. Jwĩ bohé jwiíhipmant buubut biíc yoobó jwiít dih ĩ jengah joiná caá.

14 Caandíh daácna, ñi tíicat pínah nihcan, yeéb wā weh panihnit dih oina, ñi túut nuumát pínah dih náah yacnit, páant wā niij daacáp be.

15 Nin wā naáwát pínah dih ñi jengah joyó: Weém ñi ĩp panihni caá. Yeebdíh wā bohéat túttimah, dawá Jesúh doonádih bohénit ĩ jumachah yuhna, weemjéh beé yeebdíh jwíh naóhni. Páant wā jwíh naáwáchah joinít, Jesucristodih ñi jepahap jĩ.

16 Ñi ĩp panihnijeh yeebdíh oinit, páant wā niij naáwáp be. ĩ mána ded pah ĩ jumat dih ennit, wébitbut biíc yoobó ĩpĩ chājna caá. Pánihna, ñi ĩp panihni ded pah wā jumat dih ennit, yeebbút biíc yoobó ñi chājaá.*

17 Páant ñi chājat pínah dih náah yacnit, Timoteodih ñi pebhna wā wahna caá. Jesúh doonádih wā naáwáchah joinít, caanbút ā jepahachah, wā wúuh pah wā oini ā jumna caá. Nihat tútchinadilh moón Jesúh wádih ded pah bohéna, biíc yoobó wāpĩ chājna caá. Ded pah wā chājachah enni jeebdíh but ā jwúub náhniabipna caá.

18 Obohjeéhtih, biquína yeéb nin pah ñi niij jengah joiná caá: “Jwiít chah jéihnit caá. Dedé pínah Pablo jwiít dih ā jéih bohécan niít. Jwiít dih úmmnit, ā júbhican nacaá”, ñi niij jengah joiná yah caá.

19 Obohjeéhtih, jwĩ Maáh ā wahachah, waícanjeh ñi pebhna wā juibí bípna caá. Juibínit, páant niij naóh nit abeh ded pah ĩ chājat dih wā enbípna caá. Jesúh doonádih ĩ naáwáchah, ¿Bita ĩ túut nuúm niít? ¿Oboh ĩ niijátjeh caá?

20 Queét Dios ā wēpatjĩh yoobóp dih ĩ naáwáchah, queétdih joinít boó jepahnit, ĩ túut nuumbípna caá. Obohjeéhtih, páantjeh ĩ naáwáchah, cāacwā ĩ jepahcat dih wā jéihbípna caá. Jesúh wā jumna, ded pah naóhna, Dios ā wēpatjĩh ĩ chāj bípna caá. Oboh naóhna, ĩ chājcan niít.

21 Pánihna, ñi pebhna juibínit, wā juihñat dih náahcan, ñi túut nuúm páñaá. Páant ñi túut nuumáchah, ñi ĩp pah yeebdíh oinit, chahjeh wā naóh bípna caá.

5

Yeejép yoobát pohba chājnidih ĩ yohat pínah

1 Buu yeebdíh bainí wā jwúub naáwát túut caá. Ñi pebh chah yeejép chājat doonádih wā joyóp be. Ñi cātih tubit yéej chājni ā ĩp áadihjih át bíbohop wut be. Jesúsdih jéihcannit páant yeejép ĩpĩ chājcan caá. Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, páant ā chājat dih ñi enah bojna caá.*

2 “Jwĩ Maáhdih tú jepahnit, jwiít dih dedé yéejat wi hcan caá”, niij jengah joiná yuhna, tíccan, jf gahcan, caán yeejép chājnidih ñi túut nuumát túutcap be. Páant ñi túut nuumát túutcan, buu páantjeh ā yéej chājat juib, yeéb ñi míc wáac junít, caandíh ñi jwúub waadát túutca bojoó.

3 Weéamboó ñijeéh wi hcan yuhna, caán doonádih joinít, búdí uúbhna wā chājap be. Pánihna, ñijeéh wā jumap pahjeh, ded pah caandíh ā yéejat peéh chājat pínah dih Jesús weemdíh ā jéihyanap be.

4-5 Páant ā jéihyanachah, nin pah yeebdíh wā niij naóhna caá: Caandíh ā yéejat peéh naáwát túut niijná, yeéb ñi míc wáacá. Pánih míc wáacna, ñijeéh wā jumap pah, Jesús ā wēpatjĩh nin pah caandíh ñi niij: “Jwĩ jwúub míc wáacachah, ma waadca bojoó. Meépwā ĩ maáh ded pah meemdíh yeejép ā

* 4:16 1Co 11.1; Fil 3.17 * 5:1 Dt 22.30

chājihna, ā chāja naáh, ma jwúub túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumnít, Jesús ā jwúub dei júuwúchah, ājeéh ma bejat pínahdih meemdih jwí náah yacna caá”, caandih ñi niiji.

6 Pánih yéej chājni ñijeéh ā míic wáacachah, yeéboó “Jwiít Jesúíhwā jwí túi jumna caá”, ñi niij jenah joyóchah yuhna, ā túican caá. Nin pah jwípí niij naáwátdih ñi túi jéihna caá: “Búdí pan pínahdih ā paáát pínah bainíbitjeh jwí widichah yuhna, nihát āpí paa béjna caá”, jwí niijná caá. Pánihat pah, bíjcjeh ā yéejatdih cádahíhcan, nihát Dioíhwā bíicdih míic wáacna, queétdihbut ā yéejabipna caá.*

7 Jwiít judíowā Pascuadih jeémát pínah chājnit, nihát paáát pínahdih jwíih muumánt yohnit, paacánni pandihjeh jwípí chājna caá. Diosdih jwípí mao wáhni oveja wúuh pah, Dios ā enechah, yéejat wihcannit jwí jumát pínah niijná, Jesucristo jwiítidih át wun wúhup tají. Pánihna, paáát pínahdih jwí yohat pah yeebdihbut nihát ñi yéejatdih, ñi cátlh jumni yéejat cádahíhcannidihbut yohat caá náahap. Pánih yohna, paacánni pan dée, Dios ā enechah, yéejat wihcannit ñi jumbipna caá.*

8 Pánihna, túi wéinit, bíicdih jumát túut niijná, nihát yeejép chājatdih, yeejép jenah joyátdihbut cádahnit, yoobópdih jenah joinít, jwiítidih túi chājat caá náahap.*

9 Wā jwíih daác wahni núodih wā niijátji pah muntih, buu wā jwúub niij daácna caá, ñi túi beh joyát pínah niijná. “Í áa nihcannitjéh yeejép chājnit bíicdih ñi jumca bojoó”, wā niij daacáp jí.

10 Páant niij daácna, “Jesúsdih jéihcannit yeejép chājnit”, niijná wā chājcan be. “Jesúsdih jéihcannit bíí déedih en ñinahnitdih, nuumnítidih, pāpnidih wúhnhitdihbut”, niijná wā chājcan be. Pánih chājnit nihát pehbóó í jumna caá. Íjeéh jumíhcan, dedboó ñi jweyát pínah áta wihcan taga.

11 Obohjeéhtih, nin pah niijná wā chājap be: “ ‘Weém Jesúíh caá’, niijná yuhna, nin pah chājnit bíicdih ñi jumca bojoó: Í áa nihcannitjéh yeejép chājnit, en ñinahnit, pāpnidih wúhnhit, bitadih yee naóh yacnit, máihnit, nuumnít Í jumachah, queéé bíicdih ñi jumca bojoó”, niijná wā chājap be. Pánih chājnitdih numah jeémcat caá yeebdih náahap. Queétdihbut yeebdih í numah jeémíhichah, ñi jepahca bojoó.

12-13 Weém Jesúsdih jéihcannitdih í yéejat peéh wā chājcan niút. Diosboó queétdih ā peéh chājibipna caá. Obohjeéhtih jwíjeéh wáac joinít Jesúíhwā í yéej chājachah, jwiítboó queétdih peéh chājat caá náahap, í túi túut nuumát pínah niijná. Pánihna, ñijeéh jumni tabit yeejép chājnidih ñi yohoó. Caandih ñijeéh bíicdih ñi jumát túutca bojoó.*

6

Jesúíhwājeh míic ámohat

1 Buu bíih yeejép yapat doonádh joinít, bainí wā naóhbipna caá. Yeéb Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, chénewā míic júihnit, ¿Dépanihna, ā yoobáát pínah niijná, Jesúsdih jéihcanni maáh pehbóó ñi bej? Jesúsdih jéihni pebhna ñi bejchah, yeebdih ā túi yoobáát pínah niijná, Dios caánboodih áta teo wáac taga.

* 5:6 Gá 5.9 * 5:7 Ex 12.5 * 5:8 Ex 13.7; Dt 16.3 * 5:12-13 Dt 13.5; 17.7

2-3 Nindih ñi túi náhninaá: Jwĩ Maáh Jesús á jwáub dei jéúwáchah, yéejnitdih caán biíc dih jwiít áihwáboó jwĩ wutbipna caá. Ángelwádhbut jwĩ wutbipna caá. Nin baácboó jwĩ jum jwuhuchah, ¿Dépanihna, bainí míc jühñat á jumuchah yuhna, yeéb Jesúsühwájeh ñi jéih yoobácan?

4 Queét maátadih wēi encan yuhna, ¿Dépanihna, nihát yeéb Jesúsühwá míc jühñit, i yoobáát pínah niijná, queétdihjeh naáwádih ñipĩ bej?

5 Ñi túcat pínah niijná, nindih wá naóhna caá: “Jwiít túi jéihñit caá”, niij jenah joiná yuhna, míc jühñitdih naóh yoobáni pínah ñijeéh á wihcat pah ñi jumna caá.

6 Jesúsühwá mícjeh míc jühñit, Jesús dih jéihcannit maáta pebhna naáwádih bejna, Jesús dih jepahcannitbut i joyóchah, ñipĩ naóh yacna caá. ¿Pánih chájna, ñi túccan niít?

7 Yeéb Jesúsühwá mícjeh míc jühñit, yeebdíh yoobáni pínah maátadih ñi bid bejchah, á túican caá. Caanná bejcanjeh, yeebjéh ñi yoobánachah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, jéih míc ámohcan, “Á jumna naáh”, ñi niijíchah, chah áta túi tagaá. Bitá i jéih chāj numúchah, yeebjéh ñi jéih yoobácah, “Á jumna naáh”, yeebdíh niiját caá náahap.

8 Obohjeéhtih, páant niijcánjeh, yeéboó chah yeejép ñipĩ chájna caá. Bitá i yeejép chájatdih, i jéih chāj numátdih, biíc yoobó yeéb ñipĩ chájna caá. Yeéb Jesúsühwá míc jumna yuhna, páant ñipĩ chájna caá.

9-10 Nindih ñi túi náhninaá: Det yeejép chájnit Dios pebhboó i bejcan niít. Yeebjéh míc yeecanjeh, yoobópdiñ ñi jenah joyoó. Nin pah chájnit, Dios pebhboó i bejcan niít: ií náah chájnit, pāpnidih wábhñit, i áa nihcannitjéh yéej chájnit, neoná mícjeh chájnit, yaádh mícjeh chájnit, numñit, bií déedih en ñinahñit, máihñit, bitadih yeejép doonádih táoh naóhñit, jéih chāj numñitbut Dios pebhboó i bejcan niít.

11 Páant i chájat pah biquína yeéboó ñi jumap jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristodih ñi jepahachah, á wan wühñit, ñi yéejatdih át yohop taga. Pánihna, bun, Túini Espiritu á teo wáacachah, Dioihwá ñi jumuchah, yeebdíh yéejat jib á wihcan caá.

Jwíh bácahjih yéej chájcat caá náahap

12 Bun biíh yeejép yapatdih bainí wá naóhbipna caá. Biquína yeéb “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chájca bojoó’, niiját weemdíh á wihcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwĩ yéej chájachah, á túican caá. Biíh jwĩ chájachah, túini jumna yuhna, jwíh bácahdih, jwĩ jenah joyátdih yéejana, jwiít dih á teo wáaccan caá. Biquí láana, páant chájatdih cádahína yuhna, jwĩ jéih cádahcan caá. Páant chájcat caá jwiít dih náahap.*

13 “Jwíh wudah jeémp yacat pínah caá”, niijnít, numgúp tubuchah, jwĩpĩ jeémpna caá. Páant jwĩ chájachah, á túina caá. Nin baácboó jum jwuhna, bid jeémpna, jwĩ túi jumna caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jwĩ jumuchah, bid jeémát á wihcan niít. Biquína “Jwíh bácah yaádh dih metat pínah caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Dios jwíh bácahdih chájna, caandih jwĩ teo wúhat pínah niijná, át chájap tají. Caanjéh caá jwĩ Maáh.

14 Dios Jesucristodih boo pud jéúwát tútñit, jwiít dihbut biíc yoobó á wēpatjéh á boo pud jéúwát tút bipna caá.

15-16 Nindihbut ñi túi náhninaá: Jwiít Jesúsühwá jumna, caán biíc dih biíc bácah dée jwĩ jumna caá. Génesisboó Dios nin pah át niij daacát tútup tají: “Newé

* 6:12 1Co 10.23

yadjih biic bácah dée i jumbipna caá”, ãt niij daacát túutup tajī.* Caandih jéihnit, nin pahbut yeebdih túi náhnat caá náahap: Ded newé yadjeéh ã jumuchah, queét biic bácah dée i jumna caá. Pánihna, deoh nah jumnih wilijeéh ñi jumuchah, mijeéh biic bácah dée ñi jumna caá. Mi jenah joyát pahjeh, yeebbát ñi jenah joibipna caá. ¿Dépanihna yeéb Jesúhwā, ãjeéh biic bácah dée jumna yuhna, yeejép wilijeéh biic bácah dée ñi jumíh? Páant chājat yeejép caá.

¹⁷ Obohjeéhtih yeéboó Jesúhwā jumnit, ãjeéh biic bácah dée jumna, Túini Espiritu ñih caolihboó ã jumuchah, caán ã jenah joyát pahjeh yeebbát ñi jenah joiná caá.

¹⁸ Yeebdih ñi áa nihcannitjih yeejép chājcat caá náahap. Pánih yéej chājnit nihna, chah jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdihbut jwí yéejana caá. Páant jwí chājat túttimah, jwíitdih túnt nuumát chah ã buona caá. Dedé biih jwí yéej chājachah yuhna, túnt nuumát namp ã buona caá.

¹⁹⁻²⁰ Nindih ñi túi náhninaá: Jwíih caolihboó ã jumat pínah niijná, Dios jwíitdih Túini Espiritudih ãt wahap jī. Páant ã wahachah, jwíitboó ãih mæ pánihni caá jwí jumap.* Dios Jesucristodih wah deyanit, jwíitdih ã wæn wūhat pínah niijná, jwíitdih ã jīb chājap jī, ãihwā jwí jumat pínah niijná. Pánih ãihwā jumna, caán jwí maáh ã jumuchah, jwí weñat pínahdih jenah joicánjeh, ã weñat pínahdihjeh chājat caá náahap.

7

Téihya chéwat

¹ Bæ weemdh ñi úbh joí daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ñit niij úbh joyóp tajī: “¿Jwíit Jesúsdih jéihnit jwí áa jumuchah, ã táimi níit?” ñit niij daacáp tajī. Páant ñi niij daacátjidih ennit, nin pah wā jepahna caá: Yeéb áa wihcannit ñi jumuchah, ã táina caá.

² Obohjeéhtih, páant ñi jumuchah, íi náah chājat ã tobohna caá. Pánihna, yeebdih áa jumat caá náahap.

³⁻⁴ Páant ñi áa jumuchah, yaádih bácah miih pínahjeh nihcan caá. Mijeéh bóoih pínah caá. Pánihna, mi áa mijeéh ã jumíhichah, caántdih jepahat caá náahap. Biic yoobó newéih bácah ãih pínahjeh nihcan caá. Ájeéh bóliih pínah caá. Pánihna, yad ãjeéh mi jumíhichah, caandihbut jepahat caá náahap. Pánih chājna, bitadih ñi bidcan níit.

⁵ “Diosdih túi úbát túnt niijná, bíicdih jwí jum jwahca boj jīh”, ñi míc niijíhah, ã táina caá. Obohjeéhtih, úbh péanit, túi bíicdih ñi jwúb jumú. Túbit maatápdih cádahna, Satanásboó bitadih ã yéej chājat túutuchah, jéih yap yohcanjeh, ñi yéej chājbipna caá.

⁶ Obohjeéhtih, “Ñi téihya chéweé”, niijnit, wā watcan caá. Áa jumna, áa wihcatbut, biic yoobó ã táina caá. Ñi íi náah chājcat pínah niijná, páant wā niij naóhna caá.

⁷ Obohjeéhtih, “Weem páh queét nihát áa wihcannit i jumuchah, áta túi tagaá”, wā niij jenah joiná caá. Biquínadih áa jumat wēpatdih Dios ã wūhna caá. Obohjeéhtih, bitadih áa wihcan yuhna, túi jumat wēpatdihbut ã wūhna caá.

⁸ Bæ, áa wihcannitdih, éemp wænnitdihbut bainí wā naóhbipna caá. Yeéboó áa wihcannit ñi jumuchah, ã táibipna caá.

* 6:15-16 Gn 2.24 * 6:19-20 1Co 3.16; 2Co 6.16

⁹ Obohjeéhtih, yaddih, newédih bádí bidnit, í náah chājcat túut niijná, ñi áa pínahdih ñi ubúú.

¹⁰⁻¹¹ BHH, yeéb Jesúíhwā áa jumnitboodih bainí wā naóhbična caá. Nin wā jenah joyátjeh nihcan caá. Dios ā wutat caá. Yaádh í áadih í cádahca bojo naáh. Neonábúat í weha mána yaádhdih í yohca bojo naáh. Obohjeéhtih, míc cádahnitji, bíihdih í áa jumca bojo naáh. Pánih míc cádahnitji queét chénat pahjeh jwáub míc ámohna, bíicdih jwáub jumnit, chah ā táubipna caá.*

¹² BHH, yeéb bitadih jwáh bainí wā naóhbična caá. Biquína yeéb neoná Jesúsdiñ ñi jepahachah yuhna, ñi weha mána yaádhboó í jepahcap jī. Yeéb Jesúíhwā ñi jumachah yuhna, ñijeéh í jumíhichah, ñi yohca bojóo.

¹³ Biquína yeéb yaádhbut Jesúsdiñ ñi jepahachah yuhna, ñi weha mánaboó í jepahcap jī. Páant ñi jumachah yuhna, ñijeéh í jumíhichah, ñi cádahca bojóo.

¹⁴ Yeéb bíic bācah dée ñi jumachah, bíic Jesúíh jumna, bíih Jesúíh nihcah yuhna, Dios yeebdíh ennit, “Queét wíihwā caá”, ā niijná caá. Pánihna, Jesúsdiñ jepahcannit neoná í weha mána yaádh Jesúsdiñ í jepahachah, queét neonádhbut Dios ā táí chājbična caá. Bíic yoobó Jesúsdiñ jepahcannit yaádh í weha mána Jesúsdiñ í jepahachah, Dios queét yaádhbut ā táí chājbična caá. Páant ñi jumachah, ñi wehdih ennit, “Queébut wíihwā caá”, Dios ā niijná caá.

¹⁵ Obohjeéhtih biquína Jesúsdiñ jepahcannitboó í weha mána yaádhdiñ, í weha mánadihbut ípī cádahíhna caá. Pánih cádahíhna, míc maocat túut niijná, í beje naáh.

¹⁶ Obohjeéhtih, táí bíicdih ñi jumachah, chah ā táina caá. Yeéb Jesúsdiñ jéihnitboó ñi weha mána Jesúsdiñ í jepahat pínah, Dios queédih ā táí ubat pínah niijná, ñi jéih teo wáacmi nacaá. “Í jepahbična caá. Í jepahcan niit”, jwī niñj jéihcan caá.

¹⁷ Nin pah nihát Jesúíhwādiñ wāpī naóhna caá: Jesucristodih jepahnit, ded pah ñi jumatiñdih bíic yoobó ñi jumúú. Páant ñi jumatiñ pínahdih jwī Maáh jéihnit, yeebdíh át jwejep taga.

¹⁸ Det Jesúsdiñ jepahnit bóodnitji jumna, í náhni dahwaca bojo naáh. Obohjeéhtih, bóodcannit jumna, í bóodat túutca bojo naáh.

¹⁹ Bóodnitdih, bóodcannitdihbut Dios bíic yoobó ā enna caá. Ā wutatdih jwiítidih jepahat caá náahap. Pánih jepahnitdihjeh ā wēi enna caá.

²⁰ Dios yeebdíh áih pínahdih ā ñio láa ded pah ñi jumatiñ pah ñi túut ñumcá bojóo.

²¹ Teo wāhñit ñi jumachah, ā táina caá. Páant ñi jumatiñ ñi náhni dahwaca bojóo. Obohjeéhtih, ñi maáta yeebdíh watíhna, í wata naáh. Ā táimi nacaá.

²² Dios ā táí ubachah, bitadih teo wāhñitboó jwī maáh jumna, watnit dée pah í jumna caá. Bitadih teo wāhñitboó Jesucristodih teo wāhñit caá.

²³ Jesúíhwā ñi jumatiñ pínah niijná, yeéb ñi yéejat jīb át wun wāhup tajī. Pánih áihwā jumna, ā weñat pínahdihjeh yeebdíh chājat caá náahap. Yeebdíh bita Jesúsdiñ í cádahat túutachah, queédih ñi joyáh bojóo.

²⁴ Pánihna, wā úudwā panihnitá, Jesúsdiñ jwíih jepahnit, yeéb nihát ded pah ñi jumatiñ bíic yoobó ñi jumúú. Páant ñi jumachah, Dios yeebdíh wēi ennit, ā teo wáacbična caá.

²⁵ BHH, áa wihcannitdih ñi úubh joyátidih wā jepahbična caá. Ded pah queét í chājat pínahdih Dios ā wutcan caá. Obohjeéhtih, weém wā jenah joyátidihjeh

* 7:10-11 Mt 5.32; 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18

wā naóhbiḡna caá. Dios weemdíh ā jġgah en teo wáacachah, wā jenah joyátđih ñi túi joyóchah, ā túimi nacaa.

²⁶ Nin pah wā jenah joiná caá: ВѢУ yeó jáapna Jesúihwā tabit yeejép ĩ yapna caá. Ñi áa jumuchah, chah ā buobipna caá. Pánihna, áa wihcannit jumna, áa wihcanjeh jumat caá náahap.

²⁷ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ñi áadih yohcat caá náahap. Áa wihcannitboó ñi áa pínahđih bidcat caá náahap.

²⁸ Páant wā niijíchah yuhna, ñi áa pínahđih bid junít, téihya chéonit, ā túina caá. Obohjeéhtih, nin yeó jáapnadih áa jumnitboodíh chah ā buobipna caá. Ñi áa wihcah, nump yeebdíh ā buobipna caá.

²⁹ Páant niijnít, wā úudwā panihnitá, nin pah wā naóhna caá: Jesús ā jwúub dei júúwát pínah bahniġeh ā juđhna caá. Pánihna, ded pah ā weñat pínahđih búdí jenah joyát caá náahap. Ñi weha mána yaáđh ĩ weñat pínahđih ñi jenah joyát chah, Jesús ā weñat pínahđih jenah joyát caá náahap.

³⁰ Jwĭ jġgahat, jwĭ weñat, dedé pínah niġcan caá. Bií déedih jĭib chājna yuhna, bíbohcannt pah ñi jumúú.

³¹ Pánihna, Jesús ā wutadđih túi chājat túut niijná, nin baácboó jumniđih búdí wēi jenah joicát caá náahap. Ded pah Jesús ā wutatboodíh jwĭtđih túi jenah joyát caá náahap.

³² Bií déedih jenah joicánjeh, Dios ā weñat pínahđih ñi túi jenah joyátđih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Áa wihcanniboó jwĭ Maáh ā weñat pínahđihjed ded pah ā chājat pínahđih ā túi jenah joiná caá.

³³ Obohjeéhtih, áa jumniiboó ájeéh bóli mi túi weñat pínah niijná, bií déedihjed āpĭ jenah joiná caá.

³⁴ Pánihna, Dioíh pínahđih ā jenah joicán caá. Yaádhđihbut bíic yoobó ā jumna caá. Caánt mi áa wihcan, jwĭ Maáh ā weñat pínahđihjed ded pah mi chājat pínahđih mi túi jenah joiná caá. Dioíh wili mi jumna caá. Obohjeéhtih, áa jumna, newé ā weñat pínahđihjed mi jenah joiná caá.

³⁵ Pánih naóhna, túi wēinit ñi jumat pínahđih yeebdíh wā náah yacna caá. Diosđihjed túi oinit, ā weñat pínahđih jenah joinít, bií déedih jenah joicánjeh, ñi túi jumat pínahđih caá wā náah yacap.

³⁶ ВѢУ, biíh naáwát yeéb japatadih jwuh wā naóhbiḡna caá. Ñi náahnit yaáđh ĩ behechah enna, “Caántđih ubnit, jwĭt chénat pah jwĭ túi jumbiḡna caá”, niij jenah joinít, ñi ubúú. Páant ñi ubuchah, yéjeat niġcan niít.

³⁷ Obohjeéhtih, biíhboó “Áa wihcanni wā jumuchah, chah ā túibipna caá”, ā niij jenah joí dée caá. Páant caanjéh niij jenah joiná, bita caandíh ĩ wutcah, ā jenah joyát pah chājna, caanbát ā túi chājna caá.

³⁸ Pánihna, ded ā áa pínahđih ubnit, ā túi chājna caá. Obohjeéhtih, ded caántđih ubcan, chah ā túi chājna caá.

³⁹ Dedh áa jumniġ, mi áa ā wuncah, caandíh cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, miġeéh bóo ā wunuchah, chéwat déedih ā watachah, ded biíh áa wihcannidih náahna, mi jwúub áa jumuchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, Jesúihđihjed mi ñiwi naáh.

⁴⁰ Weémboó nin pah wā niij jenah joiná caá: “Mi jwúub áa jumcan, chah mi wēibipna caá. Túini Espiritu caá weemdíh páant ā niij jenah joyát túutap be”, wā niij jenah joiná caá.

8

Pāpnidih ī wāhni déep

¹ Buu, biñh ñi wābh joí daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ñit niñj wābh joyóp tajī: “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwiít Jesúhwa jwī jeéméchah, ā túimi niít? Í pāpni caácwā ī chājnijeh caá. Dedé wēpat wihcan caá, jwī niñj jéihna caá”, ñit niñj daacáp tajī. Páant niñjnit, “Jwiít chah jéihnit caá”, niñj jenah joinít pah ñit daacáp tajī. Páant ñi niñj jenah joyát bitadidih teo wáacat pínah nihcan caá. Bitadidih oinit, queédidih túinijeh naáwát caá náahap.

² Ded “Weémoó nihadidih túi jéih beedáni caá”, niñj jenah joiná yuhna, yoobópdiñh ā jéihcan caá.

³ Obohjeéhtih, ded Diosboodíh jéihni, caandíh oina, bitadidih ā teo wáacbipna caá. Páant ā oyochah, Dios caandíhbut jéihnit, “Caán wíih caá. Wā oini caá”, ā niñj ná caá.

⁴ “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwī jeéméchah, ā túimi niít?” ñi niñj daacátjidih buu jwuh wā jepahbipna caá. “Pāpni báadhni nihcan caá. Dios biícjeh caá báadhni”, jwī niñj jéihna caá.

⁵ Bitaboó dawádih “Nin wēpni, jwiítidih teo wáacni caá”, ī niñj jenah joiná caá. Biqúina widhdih, cúiwādih, yeodíhbut páant ípī niñj jenah joiná caá. Bitá jeé doóhbnadiñh, máa nahnadiñh, nuñúpwādihbut páant ípī niñj jenah joiná caá. “Nin jwiítidih wēp teo wáacni caá”, ī niñjnit, dawá ā jumna yuh caá.

⁶ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwī niñj jéihna caá: “Dios biícjeh, caánboó jwī íp caá”, jwī niñj jéihna caá. Caán nihadidih át chājap tajī. Jwiít cáacwādihbut át chājap tajī, áihwā jumna, caandíh jwī weñat pínah niñj ná. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh caá. Caandíh Dios nihadidih chājat túatnit, jwiítidihbut át jumat túatup tajī, Diosdih jwī weñat pínah niñj ná.*

⁷ Obohjeéhtih, “Pāpni báadhcan caá”, jwī niñj jéihyechah yuhna, bitaboó, Jesúhwa jumna yuhna, páant ī niñj jéih jwuhcan caá. Jesúsdiñh ī jepahat pínah jātíh, pāpnidih “Jwiítidih wēp teo wáacni caá”, niñj jenah joinít, caandíh wēina, ī wāhni déepdih ípī jeémépp tajī. Pánihna, buubbut Jesúhwa jumna yuhna, pāpnidih wāhni déepdih jeémppnit, pāpnidih ī jenah joiná caá. Obohjeéhtih, yoobópdiñh ī túi beh joi jwuhcan caá. Páant niñj jenah joinít, “Páant wā jeéméchah, yéejat júb weemdíh ā jumbipna caá”, ī niñj jenah joiná yuh caá.

⁸ Obohjeéhtih dedédih jwī jeéméchah, jwī jeémppahbut, Diosboó biíc yoobó jwiítidih ā enna caá.

⁹ Caán déepdih jwī jeéméchah, ā túyuchah yuhna, bita Jesúsdiñh jáap jéihnitdih jwíta yéjea tagaá.

¹⁰ Pāpnidih ī weñat pebhna waadní, caandíh ī wāhni déepdih bitajeéh jwī jeéméchah ennít, “Caánboó Jesúsdiñh túi jéihni páant ā jeéméchah, weemdíhbut ā táina nacaá”, ā niñj jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, “Pāpni ā wēpna caá”, páantjeh niñj jenah joinít, jwūub jeémppna, ā túi chājcan caá.

¹¹ “Weém túi jéihni caá”, niñj jenah joinít, jwī jeéméchah, ā táina yuh caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit jwī jumadidih jwī jáutat júb, bita Jesúhwa jwī úudwā panihnit, jáap jéihnitdih jwī yéejabipna caá. Jesús queédidih ā wun wāhchah yuhna, buudní ī jumbipna caá.

¹² Jwī úudwā panihnitdih páant yéjejanit, Jesucristodih caá jwī yéjejanap.*

* 8:6 Mal 2.10; Jn 1.3; Ro 11.36; Ef 4.6; Col 1.15-17 * 8:12 Mt 25.45

13 Pánihna, weémboó wã údwã panihnitdih oinit, queédih yéejacat túut niijná, pãpnidih wëinit i wãhni déepdih wã jeémpan niit.

9

Jesús ã naáwát túutnit ded pah i jummat

1 Jesús ã bohénitji biic yoobó weembát Jesúsdih wã enep jĩ. Páant caandih wã enechah, weemdihbut ã naáwát túutap jĩ. Pánihna, ded pah wã chãjíchah, Jesúsboó ã wutachah, ã túina caá. Weém caandih teo wãhni yeebdih ãih doonádih wã naáwáchah joinit, ñi jepahap jĩ.*

2 ãih doonádih jepahnit jumna, bitaboó “Pablo Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, i niij jenah joyóchah yuhna, yeebboó weemdih ã wahatjidih ñi jéihna caá. Wã bohénachah joinit, jepahna, “Jesús ã wëpatjĩh jwiítidih ã bohénap jĩ”, ñi niij jéihna caá.

3 Bitaboó nin pah ipĩ niijná caá: “Caánboó Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, i niijíchah yuhna, queédih bohéna, ñi túut numátjidih wãpĩ naóhna caá.

4 Cáacwãdih jwĩ bohénachah, jeémátidih babhbatdihbut queétboó jwiítidih wãhat caá náahap.

5 Jesús údwã, Pedrobut, nihat bita Jesús ã naáwát túutnitbut i weha mána yaádh biicdih i bohé jibichah, ded pah i náahatdih ipĩ wãhna caá. Jwiítbut áa jumna nihna, queét yaádhidihbut jwĩ numah jibichah, jwĩ náahatdih yeebdih wãhat áta náahcan tagaá.

6 Nihat bohé jibnitdih i bohénitboó dedé i náahatdih ipĩ wãhna caá. Pánihna, weém Bernabéjĩh jwĩ bohénachah, biih tewatdih jwĩ teocat pínah niijná, jwiít chénat pahdih jwĩ náahatdih yeebdih wãhat caá náahap.

7 Soldadowã queétjeh i náahatdih ipĩ jib chãjcan caá. I maátaboó queédih ipĩ wãhna caá. Iguih momnitboó iih iguuh quehechah, ipĩ jeémpan caá. Nihat ovejawãdih en daonitboó iih ovejawãdih ipĩ mao jeémpan caá.

8-9 Páant wã niiját jwiít cáacwã jwĩ jenah joyátjeh nihcan caá. Moisésji nin pah át niij daacáp tajĩ: “Momo jiwĩ trigo tíbnadih ã caóh chãñuchah, ãih jacdih ñi chéoca bojoó, tíbnadih jeémihna, ã jeémát pínah niijná”, át niij daacáp tajĩ.* ¿Páant ã niij daacát túutna, momo jiwidihjeh niit Dios át jenah joiijp?*

10 Nihcan caá. Jwiít bohé jibnitboodih át jenah joyóp tajĩ, cáacwãdih jwĩ bohénachah, jwiítidih i túi en dawát pínah niijná. Wãpchidih teonit, jeémátidih ipĩ bidna caá.

11 Jwiítbut momnit dée, yeebdih Jesúh doonádih jwĩ túi bohénap jĩ. Páant jwĩ chãjachah, jwĩ náahatdih yeebdih wãhat át náahap ta yuh jĩ.*

12 Pánihna, bita bohénitdih ñipĩ wãhat pah, jwiítidihbut wãhat caá náahap. Obohjeéhtih, páant wãhat yeebdih ã náahachah yuhna, ñi wãhcan ennit, jwiítboó jwĩ wãbh tac buugácap jĩ. Pánih wãbhcanjeh, búdi jwĩpĩ tewep jĩ. Jwĩ wãbhchah, nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Pablowã bií déedih náahnitjeh, i bohéna caá”, niij jenah joinit, jwĩ bohénachah, ñita joiíhcan tagaá. Pánihna, yeebdih bohéna, ded pah jwĩ náahatdih jwĩpĩ wãbhcap jĩ.

13 Obohjeéhtih, nindih ñi túi náhninaá: Dioih muná juibínit, jwiít judíowã sacerdotewãdih nuñpawãdih jwĩpĩ wãhna caá, Diosdih i cáo wãhat pínah niijná. Dios queét sacerdotewãdih, bita caánboó teonitdihbut i cáo judhni déepdih át jeémát túutap tajĩ.*

* 9:1 Hch 9.3-6; 1Co 15.8; Gá 1.11-16 * 9:8-9 Dt 25.4 * 9:8-9 1Ti 5.18 * 9:11 Ro 15.27 * 9:13 Dt 18.1

14 Pánihna, biíc yoobó jwí Maáh Jesucristo jwiít áih doonádih naóhnitdih jwí bohénitdih át en dawát tútup tají.*

15 Páant ā wutuchah yuhna, weémboó yeebdíh wāpī wábhcap jī. Būubut páant niíj daácna yuhna, “Weemdíh ñi teo wáacá”, niijná wā chājcan caá. Weém nuugúp wunna yuhna, wāta wábhcan tagaá. Wā wábhchah joinít, ñi wáuhchah, “Weém jīb wihcanni Jesúh tūini doonádih wāpī bohéna caá”, wāta jéih niijcán tagaá.

16 “Jesúh tūini doonádih wā bohéat jīb, Dios ā enechah, weém chah tūini caá”, wāpī niíj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios weemdíh ā bohéat tútatdih chājcan, tubit wāta jīgah tagaá.*

17 Wā náahat pahjeh áih doonádih wā bohéna, wā bohénitboó weemdíh ī jīb chājat pínahdih wāta bid tagaá. Obohjeéhtih, wā bohélichah, wā bohéfhcah yuhna, biíc yoobó áih doonádih weemdíh bohéat caá náahap. Ā wutuchah joinít, áih tūini doonádih wāpī bohéna caá. Pánih jepahnit, weemdíh ā wāhni tewatjeh ā jumachah, wā bohéat jīb wāpī bidcan caá.

18 Pánihna, jīb bidcanjeh bohéna, búdi wā wéina caá. Yeebdíh bohénitdih en dawát ā náahachah yuhna, weémboó wāpī wábhcan caá.

19 Páant wā bohénachah, cāacwā jīb wáhcan, weemdíh ī jéih wutcan caá. Bitā ī weñat pínahdih chājcan, Dios ded pah ā bohéat tútat pahjeh wāpī bohéna caá. Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, bitā ded pah ī jumatdih ennit, biíc yoobó wāpī jumna caá, weemdíh wēi ennit, tūini doonádih wā naawáchah joinít, ī jepahat pínah niijná.

20 Pánih chājna, wā údwā panihnitá, bitā judíowādih Jesúh doonádih bohénit, ded pah ī chājat biíc yoobó weembút wāpī chājna caá, wā naawáchah wēi joinít, Jesúsdih ī jepahat pínah niijná. “Nihat jwiít judíowā jwí nuowā ī wutatdih wā jepahcah yuhna, Dios weemdíh ā tūi enna caá”, wā niíj jéihna yuhna, queétdih bohénit, jwí nuowā ī wutatdih wāpī jepahna caá.

21 Bitā judíowā nihcannit Moisés ā wutatjidih jéihcannitdih bohéna, ded pah ī jumat pah biíc yoobó wāpī jumna caá, wā bohénachah wēi joinít, ī jepahat pínah niijná. Pánih jumna yuhna, Dios ā wutatdih wāpī yap yohcan caá. Ded pah Jesucristo weemdíh ā wutuchah, caandíhbut wāpī jepahna caá.

22 Jáap jéihnitboodíh bohéna, “Weém Jesúsdih chah jéihni caá”, wāpī niijcán caá. Queétoó tūi beh joi jwáhcan, “Nin pah chājnit, wāta yéej chāj tagaá”, niíj jenah joinít, ī chājcatdih weembút wāpī chājcan caá, queétdih teo wáacat tút niijná. Pánihna, nihat ī jumat biíc yoobó wāpī jumna caá, wā bohéatdih ī tūi jepahachah, Dios queétdih ā tūi wbat pínah niijná.

23 Jesúh tūini doonádih nihat cāacwā ī joyát pínah niijná, páant wāpī chājna caá. Pánih chājna, queét ī jepahachah, Dios pehbhoó jumna, jwiít biícndih jwí tūi wēibipna caá.

24 Dios pehbhoó juibínit, chah tūini ā wáhat pínahdih bidnit, nin baácboó jum jwáhna, ded pah ā wutatdih ñi tūi jepahaá. Nin pah ā jumna caá: Cāacwā ñáonit, nihat ī ñawachah yuhna, chah wēpép ñáonidihjeh wēinit, tūinidih ĩpī wáhna caá. Pánihna, chah wēpép ñáoni dée jwiítbut Dios ā wutatdih tūi chājnit, ā pehbhoó jwí juibínachah, jwiítidih wēinit, tūinidih ā wáhbipna caá. Pánih wēpép ñáoni dée, Dios ā weñat pínahdih tūi chājat caá náahap.

25 Nin pahbut ā jumna caá: Náonitboó ĩh bácahdih ĩpī wēpana caá. Pánih wēpana, ĩh bácahdih yéjeat pínahdih ĩpī chājcan caá. Cāacwā queétdih wēinit,

* 9:14 Mt 10.10; Lc 10.7 * 9:16 Jer 20.9; Am 3.8

náojih péeb waoni júdudih í wāhatdih ípí bidna caá. Obohjeéhtih, pánih wāhni júdu waícanjeh ápí wunah bejna caá. Pánihat dée jwiítboó jwíih caolihdih yéejajhcan, Diosdih wábhuit, á naawátidibut jwípí jenah joiná caá. Pánih chājnít, á pehbboó jwí juibínachah, táinidih jwiítidih á wāhbiipna caá. Caán á wāhni pínahboó á bueđcán niít.

²⁶ Weemboó yoobópdiheh náoni dée, Dios á weñat pínahdihjeh chājat túut niijná, caandih wāpí táí jenah joiná caá. Míc mao tíohnit yoobópdiheh í mao chāúat pah, weembút Jesús á wutatdih táí chājat túut niijná, Diosdih wā táí jenah joiná caá.

²⁷ Náonit, míc mao tíohnit íih bácahdih yéejacat túut niijná, í náahatdihjeh ípí chājcan caá. Páant í chājat pah, weembút wíih caolihdih yéejacat túut niijná, wā náahatdih chājcan, Dios á weñat pínahdihjeh wāpí chājna caá. Pánih chājnít, Dios pehbboó wā juibínachah, “Bitadih ma bohénachah yuhna, dedé jíib wāhat pínah meemdiá á wihcan caá”, weemdiá á niijcán niít.

10

Egipto baácmant júóhnit ded pah í yapatji

¹⁻² Dios pehbboó juibínit, jwiítidih wēinit, táinidih á wāhat pínahdih jwiít nihat jwí bidna caá. Pánih bidnit, jwiít júdiowá jwí nuowá Egipto baácmant júóhna, ded pah í yapatjidih jwiítidih táí náhnit caá náahap. Queét nihat Moisésjeéh í bejchah, Diosboó queétdih wagna, mah pōh panihniijih át waawáp wut jí.* Mij Mac Dūnidiheh jōpanit, queét nihat Moisésjeéh Dios át cháuh bejat túutur wut jí.* Pánih jumna, Moisésdih ít táí péenap wut jí.

³ Tútchi wihcapboó jumnit, Dios á wāhni jeémátdih nihat ípí jeémép wut jí.*

⁴ Mij wihcah, mah á bac júúwát pínah niijná, Dios Moisésdih búdí jee dáhdih át mawat túutur wut jí. Páant á chājachah, á wāhni mahdih queét nihat ít babhbap wut jí. Jee dáhmant í babhni mah á bac júúwát dée, Jesucristobut Táini Espiritudih át wāhup wut jí. Í jéih encah yuhna, Jesús íjeéh á jib bejchah, á wāhni Táini Espiritu queétdih át teo wáacap wut jí.*

⁵ Obohjeéhtih, queétdih Dios búdí á teo wáacachah yuhna, biquínajeh caandih ít jepahap wut jí. Bitá dawá caandih jepahcannitdih wēi encan, Dios queétdih át peéh chājap wut jí. Pánihna, nihat Egipto baácmant júóhnit, tátchi wihcapboó jib bejna, páantjeh ít wun beedép wut jí.*

⁶ Páant queét nihat í yapatdih náhnina, bíic yoobó yeejép í chājat pah jwí chājca boj jíih.*

⁷ Dios á daacát túutni tólih, Éxodo í niijníidih, nin pah át níj daacát túutur tají: “Queét cáacwá í pāpnidih wēinit, bíicdih wēi jeémp babh máihna ít chājap wut jí”, át niijíp tají.* Páant í yéej chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap.

⁸ Bíih láa biquína yaádh metnit, í náah ít chājap wut jí. Páant í í náah chājat peéh bíic yeó jáapdiheh veintitrés mil queétdih Dios át mawap wut jí.* Páant í chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap.

⁹ Bíih láa, biquína nin pah Moisésdih ít níj júihñup wut jí: “¿Dépanih tibeé jwiítidih Egipto baácmant ma ub júóh? Nin tátchi wihcapboó jwí yabh jibna caá. Dios jwiítidih á táí en daocán caá”, ít niijíp wut jí. Páant niijnít, Diosdih tac

* **10:1-2** Ex 13.21-22 * **10:1-2** Ex 14.22-29 * **10:3** Ex 16.35 * **10:4** Ex 17.6; Nm 20.11 * **10:5** Nm 14.29-30 * **10:6** Nm 11.4 * **10:7** Ex 32.6 * **10:8** Nm 25.1-18

buegána, caandih it ijanap wut jī. Páant ī yéejat peéh, Dios maiwādh āt wahap wut jī, queédih ī chāác mawat pínah niijná.* Páant ī yapatdih jenah joinit, ī chājat pah jwiitdih chājcat caá náahap.

10 Biih láa, biquína nin pah it míc niijp wut jī: “¿Dépanih tigaá Dios Moiséswādhieh jwī maáta āt chāj? Jwiit nihāt biíc yoobó táinit jwī jamna caá”, míc niijnit, Diosdih it jūihñap wut jī. Páant ī jūihñat peéh mawat pínah niijná, Dios āih ángeldih āt wahap wut jī.* Páant ī chājat pah, jwiitdih chājcat caá náahap.

11 Páant queét ī yapatji jwiit péeni yeó jāapna jumnitdih ā jéihyana caá. Ī yapatjidih Moisés ā daacátjidih ennit, túi jenah joinit, biíc yoobó jwiitdih chājcat caá náahap.

12 “Weémboó Jesúsdi h wā chah túi jenah joiná caá. Dedé yéej chājat jenah joyát weemdih ā jūúwúchah yuhna, wā túi jéih yap yohna caá”, niij jenah joiná, ñi túi chāja chaáh. Páant niij jenah joiná yuhna, jon jātih moón ī chājat pah, ñi jwúub yéej chājmi nacaá.

13 Jwiit nihāt biquí láana yeejép chājat jwī jenah joiná caá. Páant jwī yéej chājihchah yuhna, jwī yéej chājcat pínah niijná, Dios jwiitdih āpī teo wáacna caá. Pánih teo wáacna, namá déedih jwiitdih āpī jéutna caá, jwī yap yohāt pínah niijná. Pánihna, ded pah jwī buájacatdih jéihnit, chah yeejépdih jāhnit, jwiitdih āpī teo wáacna caá.

Pāpnidih wēicat

14 Wā chéenwā, nindih ñi túi joyoó: Bitā “Jwīh dios, jwiitdih teo wáacni caá”, ĩ niij pāpnidih ĩ weñepboó bejcanjeh, queét ī chājat biíc yoobó yeebbút ñi chājca bojó.

15 Yeéb túi jéihnit jamna, ded pah ñi chājat pínahdih jéihyat túut niijná, nin wā naáwátidih yeebjéh ñi túi jenah joyoó:

16 Míc wáac jūinit, Jesúsdi h meép panihni iguīh macdih babhnit, āih bácah panihni pandihbat biícidih jwī jeémátidih bainí yeebdih wā naóhbiipna caá. Pánih babh, jeémpna, ā wun wāhatdih jenah joinit, “Túina caá”, jwīpī niijná caá. “Jwiitdih wun wāhna, jwiit ājeéh túi biícidih jwī jumachah, ā wēpat jwiitdihbat ā wāhna caá”, jwī niij jéihna caá.*

17 “Jwī jeémpni pan biíc dahjeh ā jumat pah, jwiit nihāt biícidih biíc bácah dée jwī jamna caá”, niij jéihnit, caán pan dahdih biícidih jwīpī jeémpna caá.

18 Jwiit judiowā ded pah jwī chājatdih ñi jenah joyoó: Dioih mūná bejnit, nañúpdih mao cáo wūhñit, Diosdih jwīpī wēina caá. Caandih jwī wāhat túttimah, caán déepdih jeémpna, Diosjīh biícwā jwī jamna caá. Bitabat pāpnidih ĩ wāhñidih jeémpna, queébut caanjīh biícwā ĩ jamna caá.*

19 Páant niijnit, “Jwīh dios caá”, niij pāpni, caandih ĩ wāhñibut “Dedé wēpat ā jamna caá”, wā niijcán caá.

20 Obohjeéhtih, dedé wēpat ā wihcah yuhna, bita caandih jeémátidih wāhna, Diosdih jenah joicánjeh, nemépwāboodihieh jenah joinit, ĩ wāhna caá. Pánih wūh péanit, jwúub jeémpna, nemépwā biícidih ĩ jamna caá. Yeébbodih nemépwā biícidih ñi jumatdih wā náah yaccan caá.*

21 Nemépwā biícidih jamna, Dios biícidih ñi jéih jamcan caá. Dios biícidih túi jumat túut niijná, nemépwā biícidih jumcat caá náahap. Pánihna, nemépwādh ĩ

* 10:9 Nm 21.5-6 * 10:10 Nm 16.41-49 * 10:16 Mt 26.26-28; Mr 14.22-24; Lc 22.19-20 * 10:18

wāhni jeémátdih ñi jeémpca bojoó. Caandih wāhni babhbatdihbut ñi babhca bojoó. Jesucristo ā wan wāhatdih jenah joinít, caán biícđih jumat túut niijná, āih meép panihni iguđh macđih babhna, āih bácah panihni pan dahđih jeémát caá náahap.*

²² Pāpnidih wāhni jeémátdih, Jesús ā wanatdih jenah joiní jeémátdihbut jeémpna, jwī Maáhdih ñi íjana caá. ¿Yeéboó Diosđih चाह wēpnit niít ñi jumap? ¿Ni yéejat ā peéh chājatdih ñi jéih jweimí naniít? Nihcan caá. Pānihna, ā íjatdih úmñit, nemépwāđih í wāhniđidih ñi jeémp, babhca bojoó.*

Bitadih oinit, teo wáacat

²³ Biquína yeeb nin pah ñi niúj jenah joiná caá: “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chāca bojoó’, niijat weemdih ā wihcan caá. Weemdih yéej chājatjeh ā náahcan caá”, ñi niúj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, biđh jwī chājachah, túini jumna yuhna, jwiútdihjeh, bitadihbut ā teo wáaccan caá.*

²⁴ Pānihna, jwī weñat pínahđihjeh chājcan, bitadih jwī teo wáacat pínahđih chājat caá náahap.

²⁵ Déepđih jíib chājatboó jíib chājadih bejna, “¿Pāpnidih í wāhni niít? ¿Wā jeéméchah, ā túini niít?” niúj wābh joicánjeh, jíib chājnit, ñi jeémé.

²⁶ Jwī íp Dios nihatđih ā chājni, nihāt āih caá. Dedé jwī jeémát pínahđihbut chājnit, jwiútdih ā wāhna caá. Pānihna, ā wāhniđih jwī jeéméchah, ā túina caá.*

²⁷ Jesúsđih jéihcanni yeebđih ā numah jeéméchah, bejnit, dedé ā wāhuchah, “¿Nin pāpnidih í wāhni niít?” niúj wābh joicánjeh, ñi jeémé.

²⁸ Obohjeéhtih, Jesúsđih jáap jéihñibat jumna, “Nin déep pāpnidih í wāhni caá”, yeebđih ā niújchah joinít, caandih ñi jeémpca bojoó.

²⁹ “Wā jeéméchah, ā túina caá”, niúj jéihna yuhna, jeémpnit, jwī Maáhdih jáap jéihñiboodih yeeb ñita yéeja tagaá. Obohjeéhtih, “Ñi jeémpca bojoó”, wā niújchah joinít, nin pah weemdih ñita niúj wābh joi tagaá. “Caandih wā jeéméchah ā túyatđih jéihna yuhna, ¿Dépanihna jáap jéihni ā jenah joyát pah weemdih chājat náah?”*

³⁰ Dedéđih jeémpnit, ‘Ma wāhat túina caá, Paá’, wāpí niijná caá. Páant wā niújchah yuhna, ¿Dépanihna, ‘Caandih jeémpnit, ma yéej chājna caá’, weemdih ma niúj?” ñita niúj tagaá.

³¹ Páant niúj naóhna, nin pah niijná caá wā chājap: Jwiútdih Jesúsđihwāđih túi chājat caá náahap, bita jwiútdih ennit, queétdih Diosđih í weñat pínah niijná. Pānihna, jeémp, babh, dedéđih chājna, bita Diosđih í wēi naáwát pínah niijná, túi chājat caá náahap.

³² Judíowā, judíowā nihcannit, Jesúsđihwāđihbut yeejép ñi chāj júatca bojoó.

³³ Weémboó dedé wā chājñhna, nihāt cáacwā í túi jumátđih jenah joinít, wāpí chājna caá. Pānihna, Jesúsđih í jepahachah, Dios queétdih ā túi ubat pínahđih búdí náah yacna, wā túi jumát pínahđih jenah joicánjeh, bita í túi jumát pínahđih wāpí jenah joiná caá.

11

¹ Weém Jesucristo ded pah ā chājatđidih jenah joinít, biíc yooó wāpí chājna caá. Páant wā chājat pah, yeebbút ded pah wā chājatđih ennit, biíc yooó ñi chājaá.*

* **10:21** 2Co 6.15-16 * **10:22** Ex 20.5; Dt 32.21 * **10:23** 1Co 6.12 * **10:26** Sal 24.1; 50.12; 89.11

* **10:29** 1Co 8.7-12 * **11:1** 1Co 4.16; Fil 3.17

Míc wáacnit, ded pah ī chājat pínah

² Ded pah wā chājatjidih náhninit, yeéb biíc yoobó ñi túi chājna caá. Jesúih doonádih jwī bohénachah joinít, páantjeh ñi túi jepahna caá. Páant ñi chājachah, yeebdíh wā wēina caá.*

³ Buu biíhdih wā naóhbiipna caá, yeéb Jesúihwā míc wáacnit, ded pah ñi chājatdih ñi túi jéihyat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Jwī íp Dios Jesucristo ā maáh caá. Jesús neoná ī maáh caá. Neoná ī weha mána yaádh ī maáh caá.

⁴ Níih baácdih moón biíhdih jepahat júutna, níih waojíh yégueh chóojh ñipí cáagna caá. Pánihna, Jesúih neonáboó uúbhñit, Dios naáwátdih naóh yapanitbut jih cáagna, “Bíih caá wā maáh. Jesús nihcan caá”, niiját júutat dée chājñit, jwī Maáh Jesucristodih yeejép ī chājna caá.

⁵ Yaádhboó uúbhna, Dios naáwátdih naóh yapanit, jih cáagcan, “Wājeéh bóodih wā jepahcan niít”, niiját júutat dée chājñit, ī weha mánadih yeejép ī chājna caá. Mi áa nihcanniyeéh yeejép chājñih wili, nihat miíh waó yoóc boj yohnih dée mi jumna caá.

⁶ Yaádhboó íih waojíh yégueh chóojh cáaguíhcan, waó yoóc boj beedánih ī jumna naáh. Obohjeéhtih, boj beedáátdih tíicnit, ī jih cáaga naáh.

⁷ Diosdih uúbhna, neonáboó Dios ā nihat panihni jumna, íih wao dájhjih cáagcat caá náahap. Páant ī cáagcan, “Diosjeh caá wā maáh. Caánboó chah túini caá”, ī niiját júutna caá. Yaádhboó cáagnit, “Wājeéh bóo túini caá. Caandíh wā wēi jepahna caá”, ī niiját júutna caá.*

⁸ Dios cáacwádh jwíih chājna, newédih át jwíih chājap wut jī. Túttimah áih páwájh yaddih át chājap wut jī.

⁹ Newédih chājñit, yaddih teo wáacni pínah nihcan wut jī. Obohjeéhtih, yadboodíh newédih teo wáacnih pínah át chājap wut jī. Páant tigaá neoná maáh panihñit ī jumna caá.*

¹⁰ Yaádhdih wao dáh jih cáagat caá náahap, ī weha mánadih ī jepahat júutat túut niijná, Dioíh ángelwā ī wēi enat pínah but niijná.

¹¹ Obohjeéhtih, neoná ī weha mána yaádh ī maáh ī jumachah yahna, Jesúihwā jumna, Dios queéht chénat pahdih biíc yoobó ā enna caá. Pánihna, queétdih míc teo wáacat caá náahap.

¹² Dios newédih jwíih chājna, áih páwájh yaddih át chājap wut jī. Buu yaádh caá neoná pínahdih ī weh jumna caá. Obohjeéhtih, Dios caá nihatdih ā chājap.

¹³ Míc wáacnit, ded pah ñi jumat pínahdih túi jéihyat túut niijná, yeebjéh ñi jenah joyoó. Níih tátchinadih moón bitadih ī jepahat júutíhna, íih waojíh yégueh chóojh ípí cáagna caá. Pánihna, yaádhboó Diosdih uúbhñit, ī weha mánadih ī jepahat júutna, queétdih waojíh cáagat caá náahap.

¹⁴ Ñi cātíh newé waó yoóc maátni ā dawúchah ennít, “¿Caánboó yad wili pah waó yoóc duoná, ā tíiccan niít?” ñipí niij jenah joiná caá.

¹⁵ Obohjeéhtih, yadboó waó yoóc maátni mi dawúchah ennít, “Miíh waó yoóc maátni duoná, mi túi jíoghna caá”, ñipí niij jenah joiná caá. Pánihna, miíh waó yoóc maátni duonít, miijeéh bóodih jepahat júutna caá mi chājap.

¹⁶ Páant wā naáwátdih ded biíhboó mácah ā naáwíhichah, nin pahjeh wā jepahna caá: Nihat jwiít yeebdíh bohénit wā naáwátdih biíc yoobó jwípí bohéna caá. Nihat nin baácnadih moón Dioíhwábut Diosdih wēinit, biíc yoobó ípí chājna caá.

* 11:2 2Ts 2.15 * 11:7 Gn 1.26-27 * 11:9 Gn 2.18-23

Jesús ā watni jeémátdih ī tui chājcat

¹⁷ Jesús ā watni jeémátdih buu baini wā naóhbiḡna caá. Míic wáacnit, Jesús ā watni jeémátdih ded pah űi jeémát doonádih joinit, yeebdih wā wēican caá. Jesús ā naáwátdih biíc yoobó chājcan, caandih űi chah jenah joyát pínahdih míic teo wáaccanjeh, űi míic yéejana caá.

¹⁸ Pánih míic wáacnit, Jesús ā wunatdih náhninit, biícđih jeémát táut niijná yuhna, ¿Dépanihna, biícđih űi jeémpcan? Biquína dawá bií dée bíbohñit moh yéejnit biícđih ī jeémihcan caá. Bitaboó ī chéenwā biíc yoobó jenah joinitjeh biícđih ī jeémpna caá. Obohjeéhtih, biquína bitajeéh ipī tui jeémpna caá. Pánih nihát biícđih jeémpcan, ded pah Jesús ā bohéátdih űi chājcan caá.

¹⁹ Obohjeéhtih, pánih jumna, det Jesúsđih tui jepahnitđih, det Jesúsđih tui jepahnitđihbut űi jéihna caá. Páant űi chājcan, űita jéihcan tagaá.

²⁰⁻²¹ űi jeéméchah, bitadih páicanjeh, űi ub jūóhni jeémátdih űipī jeémpna caá. Páant űi jeéméchah, biquína moh yéejnitboó baini jeémátdihjeh bíbohñit, tui jeémp chūúhcan, nuugúp ī wunna caá. Bitaboó búdí iguih macđih ub jūóhñit, bitadih wūhcanjeh, ī babh máihna caá. Pánih chājna, “Jesús ā watni jeémátdih jeémpna caá jwī chājap”, niijná yuhna, yoobópđih űi niijcán caá. Á watni jeémát ā jumachah, nihát űi ub jūóhni jeémátdih pááhnit, biícđih űita wēi jeémp tagaá. Pánih jeémpna, tui biícđih áih bácah pah űita jum taga.

²² ¡űi jenah joyoó buca! ¿Dépanihna tabit nuugúp tubuchah yuhna, űiuh muúboojéh jum jwuhna, űi jeémpcan? ¿Dépanihna bita Jesúsđihwā páant yeejép űi chāj? ¿Dépanihna Jesúsđihwā moh yéejnitđih jīgah encanjeh űi tūica? ¿Ded pah wā niijbi? ¿Páant űi chājachah, yeebdih wā wēimi naniit? Nihcan caá. Wā wēican niit.

Jesús ā watni jeémát ded pah ā jumát

²³ Jesucristojeh nin pah weemđih ā jéihyanap jī, ā wun wūhatdih náhninit, ded pah pandih jeémp, iguih macđih babhñit, jwī tui jeémát pínah niijná: Caandih enihcannit ī teoni pínah chei Jesús ā bohénitđih át numah jeémép wat jī. Pánih jeémpnit, jwī Maáh Jesús pan júđudih ubnit,

²⁴ **“Nindih ma wūhat tūina caá, Paá”**, niij péanit, ā bohénitđih át ői wūhup wat jī. Pánih ői wūhñit, nin pah át niijp wat jī: **“Nin pan wūih bácah panihni caá. Yeéb űi yéejat jīb wā wun wūhbiḡna caá. Pánihna, nindih jeémpnit, wā wun wūhatdih űi náhninaá”**, át niijp wat jī.

²⁵ Pánih jeémp péanit, Jesús pamapđihbut ub, uúbhñit, nin pah queétdih át niijp wat jī: **“Nin iguih mac wūih meép panihni caá. Wun wūhñit, jáap namá dée wā chājbiḡna caá, Diosjeéh űi tui jumát pínah niijná. Wā wun wūhatdih űi tui jenah joyóchah, Dios űi yéejatđih ā yohbiḡna caá, iiguḡpna bejnit déedih ā pebhboó űi bejat pínah niijná. Pánihna, iguih macđih babhñit, weemđih űi náhninaá”**, Jesús ā bohénitđih át niijp wat jī.*

²⁶ Pánih pandih jeémp, iguih macđih babhbat jumát pah “Jesús weemđih ā wun wūhatdih wā tui jenah joini caá”, niiját júutna caá jwī chājap. Pánihna, Jesús ā jwúub dei jūúwát pínah jātih páantjeh jwiit áihwāđih pandih jeémpnit, iguih macđih babhbat caá náahap.

Jesús ā watni jeémátdih ded pah ī jeémát pínah

²⁷ Jesucristo ā wun wūhatdih tui jenah joinit, bita Jesúsđihwāđih oinit, pandih jeémp, iguih macđih babhbat caá náahap. Ded jenah joicánjeh jeémpnit,

* 11:25 Ex 24.6-8; Jer 31.31-34; Mt 26.27-28

babhna, Jesúh bácahdih áih meépdihbut “Dedé pínah nihcan caá”, niijnít, caandih búdí á yéej chājna caá.

²⁸ Ded á jeémát pínah jātih, á yéej chājatdih jenah joyát caá náahap. Pánih jenah joinít, á yéejatdih Diosdih naóh péanit, á jeémé naáh.

²⁹ Jeémpnit, nin pah jenah joyát caá náahap: “Nin pan Jesúh bácah panihni, nin igúih mac áih meep panihnidih enna, wā yéejat jib weemdih á wun wúhatdih wā náhnina caá”, niij jenah jói, jeémpnit, á babhba naáh. Páant niij jenah joicán, dedé yéejatdih naóhcan, á jeéméchah, Diosboó caandih á peéh chājbipna caá.

³⁰ Jesús á watni jeémátdih túi jenah joicánjeh ñi jeémát júb, dawá tubúp chūúhñit, bitabut it wunah bejep wat jī.

³¹ Obohjeéhtih, yeebjéh ded pah ñi yéejatdih jenah joinít naawáchah, Diosboó yeebdih áta peéh chājcan tagaá.

³² Pánihna, Dios buu yeebdih peéh chājnit, bohéna caá á chājap, túttimah iiguípna ñi bejcat pínah niijná.*

³³ Wā úudwā panihnitá, Jesús á watni jeémátdih jeémát túut niijná, míic wáacnit, nihatdih páinit, biúcdih ñi túi jeémé.

³⁴ Nūgúp tubanitboó íih mūúboó jum jwuhna, í jeémp wud jum naáh. Pánihna, túinijeh ñi jeémé, Dios yeebdih á peéh chājcat pínah niijná.

Ñi pebhna juibínit, bih ñi úúbh jói daacátjidih wā jepahbipna caá.

12

Túini Espíritu á jéihyaat

¹ Buu Túini Espíritu á jéihyaatnadih ñi úúbh joyátdih wā jepahbipna caá, ñi túi jéihyat pínah niijná.

² Nindih ñi náhninaá: Yeéb Jesucristodih ñi jepahat pínah jātih, nemépwā í maáh ñi nuowādh yeenit, á jéih jepahcah yuhna, yeéb Corinto tútchidih moondih pāpnitdih át úúbat túutup tajī.

³ Ded Túini Espíritu á wēpatjīh naóhni, ded nemépwā í wēpatjīh naóhñidihbut ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā niij daácna caá: “Túini Espíritu á wēpatjīh naóhñit, ‘Jesucristo yeejép caá’, í niijcán niit. Obohjeéhtih, nemépwāboó í wēpatjīh naóhñit, ‘Jesucristo Dios wūúh, jwī Maáh caá’, í jéih niijcán niit”, wā niijná caá.

⁴ Túini Espírituboó jwiit Jesúhwādh teo wáacna, mácah jéihyatnadih āpī wūhna caá. Obohjeéhtih, jéihyatna mácah á jumuchah yuhna, caán Túini Espíritujeh páant āpī teo wáacna caá.

⁵ Ded pah bitadih jwī teo wáaquhichah, mácah á jumuchah yuhna, jwī Maáh Jesússeh jwiit nihatdih á teo wáacat túutna caá.

⁶ Bitadih mácah jwī teo wáacachah yuhna, Dios á wēpatjīhjeh jwiit nihat jwī jéih teo wáacna caá.

⁷ Jwiit nihat Jesúhwādh Túini Espíritu á wēpatjīh āpī teo wáacna caá, jwiitbut bita áihwādh jwī teo wáacat pínah niijná.

⁸ Biquína á wēpatjīh, “Nin pah meemdih chājat caá náahap”, í niij jéih naóh yapana caá. Bitá á wēpatjīh ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdihbut í túi jéih naóh yapana caá.

⁹ Bitá á wēpatjīh, Diosdih chah jenah joinít, biíhdih í jéih teo wáacna caá. Bitabut wunnitdih teo jāhanit, í jéih booana caá.

* 11:32 Dt 8.5; He 12.5-11

¹⁰ Bitabut cāacwā ī jéih chājca naáhdih ī chājna caá. Bitá Dios ā naáwáchah, ī jéih naóh yapana caá. Bitá ded Túini Espírítu jumnidih, ded nemép jumnidihbat ī beh enna caá. Bitabut ā wēpatjīh mácah wéheatjīh ī jéih naóhna caá. Bitá mácah wéheatjīh ī naáwáchah joinít, ī jéih naóh yapana caá.

¹¹ Pánihna, nihát mácah ā jumuchah yuhna, Túini Espírítujeh ā weñat pínahdih chājnít, queét nihátidih āpī teo wáacna caá.*

Jesúhwā bíic bácah pah jwī jumat

¹² Jwīih bácah bíicjeh ā jumuchah yuhna, téihyana jum, quíib dahna jum, jítchana jum, molí chóonabut ā jumna caá. Obohjeéhtih, dawá ā jumuchah yuhna, nihát jwīih bácahdih jumnijeh caá. Pánihat pah, jwiít Jesúhwā dawá jumna yuhna, jwiít nihát bíicdih āih bácah dée jwī jumna caá.*

¹³ Biquína judíowā, bita judíowā nihcannitbut jum, bíquína teo wāhñit, bita teo wāhcannitbut jwī jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít nihát mácah jwī jumuchah yuhna, jwiítidih teo wáacni Túini Espírítu bíicjeh jumna, jwiítidih waadnít, jwiít nihátidih bíic bácah pah át chājap taga.

¹⁴ Jwīih bácahdih jumni bíicjeh nihcan, dawá ā jumna caá.

¹⁵ Jwīih jítcha wéheni nihna, “Caán téihya chah túini caá. Weémboó téihya nihcan, nin bácahdih jumni pínah nihcan caá”, ā níijíchah yuhna, bácahdih jumni páantjeh āta jum tagaá.

¹⁶ Jwīih molítboó “Weém quíib dah nihcan, nin bácahdih jumni pínah nihcan caá”, ā níijíchah yuhna, bácahdih jumni páantjeh āta jum tagaá.

¹⁷ Obohjeéhtih, jwīih bácahdih quíib dahjeh jumna, molít wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih jói? Molítjeh jumna, wuéc íit wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih jói?

¹⁸ Pánihna, nihát bácah jumnidih jwī náahna caá. Diosboó túi jéihni jwiítidih chājni ded pah ā náahatidih nihát jwīih bácahdih jumni pínahdih át chājip taga, jwī túi jumat pínah níijná.

¹⁹ Jwīih bácahdih quíib dahjeh, jítchajeh, téihyajah ā jumuchah, jwíta jéih jumcan tagaá.

²⁰ Pánihna, dawá bácahdih jumni ā jumuchah yuhna, bíic bácahjah ā jumna caá.

²¹ Jwīih quíib dahboó “Weém nihát jéihni caá. Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jumna, caán téihya ā teo wáacat pínahdih wā náahcan caá”, ā níijíchah yuhna, ā teo wáacat ā náahna caá. Jwīih wao dáhboó “Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jumna, caán jítchadidih wā náahcan caá”, ā níijíchah yuhna, caandíh ā náahna caá.

²² “Wīih bácahdih jumni túi wēpcanni caá”, jwī níj jenah joiníboó chah ā náahna caá.

²³ “Túi jíghcanni caá”, jwī níj jenah joiná, túini yéguehdih jwípī dwoná caá, túi jíghat túit níijná. Tíicnit, jwípī jāhna caá, bita ī encat pínah níijná.

²⁴ “Bitá ī enechah, dedé pínah nihcan caá”, jwī níj jenah joinídih jwípī jāhcan caá. “Wēpcanni caá. Túi jíghcanni caá. Tíic náah jumni caá”, jwī níj jenah joinídih chah jwípī túi en daoná caá. Páant tigaá Dios át chājap taga,

²⁵ míic jūihñat dée wihcanjeh, nihát ā túi míic teo wáacat pínah níijná.

²⁶ Pánihna, jwīih quíib dah tubna, nihát bácah ā tubana caá. Quíib tubat ā yayáchah, nihát jwīih bácah ā túina caá.

* 12:11 Ro 12.6-8 * 12:12 Ro 12.4-5; Ef 4.14-16

²⁷ Yeéb nihat Corinto tátchidih moón Jesúihwā āih bácah dée ñi jumna caá. Pánihna, jwíih bácahdih jumni nihat ā chājat pínah mácah ā jumat pah, yeebbút Jesúih bácahdih jumnit dée, ñi chājat pínahbut mácah ā jumna caá.

²⁸ Nihat Jesúihwā bíicdih jumnit, Túini Espiritu ā wēpatjīh mácah jéihyatnadih Dios āt wāhap taga. Dios ā jwíih ñionitboó Jesús ā naáwát túttnit ī jumna caá. Táltimah, Dios naáwátidih naóh yapanit ī jumna caá. Táltimah, ā naáwátidih bohénit ī jumna caá. Túini Espiritu ā wēpatjīh cāacwā ī jéih chājca naáhdih biquína ī chājna caá. Biquínaboó wānnitdih teo jáha wābhñit, ā wēpatjīh ī jéih booana caá. Bitaboó, bitadih jīgah ennit, ipī teo wáacna caá. Bitaboó, cāacwādhīh táí waóhñit pínah ī jumna caá. Bitaboó, ā wēpatjīh, mácah wéheatjīh ī naóhna caá.*

²⁹ Yeéb nihat Jesús ā naáwát túttnit nihcan caá. Nihat Dios naáwátidih naóh yapanit pínah, nihat ā naáwátidih bohénit pínah, nihat wēp chājnit pínahbut nihcan caá.

³⁰ Nihat booanit pínah, nihat mácah wéheatdih naóhñit pínah, nihat mácah wéheatdih jwáub tút nuúm naóh yapanit pínahbut nihcan caá.

³¹ Jwiít biquínadih nihat jéihyatna ā wihcan caá. Diosjeh caá āih cāacwādhīh ā jéihyana caá. Chah túini jéihyat pínahdih bidna, jwiít nihatdih caandīh bédí wābát caá náahap. Oboghjéhtih, bitadih jwí oyat pínah caá chah náahap. Pánih oina, Túini Espiritu ā wēpatjīh bitadih jwí táí teo wáacbipna caá. Jwí oican, Túini Espiritu jwiítidih ā teo wáacachah yuhna, bitadih jwí táí teo wáaccan niít.

13

Oyat

¹ Túini Espiritu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh wéhenit, bita ī wéheat, ángelwā ī wéheatjīh wéhena yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Yéej yáaatjeh caá.

² Túini Espiritu ā wēpatjīh Dios ā naáwáchah, jwí jéih naóh yapana yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Ded pah Dios ā jumatdih, ā chājat pínahdihbut táí jéihna yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít cāacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh jwí jéih chājat pínahdih táí jenah joiná yuhna, bitadih jwí oicah, Dios ā enechah, dedé pínah nihcan caá.*

³ Nihat jwí bíbohathdih moh yéejnitdih jwí wāhuchah yuhna, Jesúih doonádhīh jwí naáwát peéh bita jwiítidih ī cāwachah yuhna, bitadih jwí oicah, Dios jwiítidih wēi encan, táinidih ā wāhcan niít.

⁴ Bitadih oina, ded pah jwiítidih ī yéej chājachah yuhna, yéej chāj jwáubacan, táinijeh jwí jumbipna caá. Bitadih oina, jīgah ennit, jwí teo wáacbipna caá. Queétdih oina, iih bíí déedih en ñinahcan, ded pah ī táí yapachah, jwí íjcan niít. Pánih oina, queét jwiítidih ī wēi enat pínah niijná, ded pah jwí táí jumat, jwí táí yapat, jwí táí chājatdihbut jwí naóhcan niít. “Weém nihat jéihni caá. Dedé jadhdāt weemdhīh wihcan caá”, niijní pah jwí jumcan niít.

⁵ Bitadih oina, queétdih jwí túicacan niít. Pánih oina, chah táinidih jwiítjeh bíbohāt tút niijná, jwí bidcan niít. Pánih oina, ded pah jwiítidih bainí yeejép ī chājachah yuhna, waícanjeh jwí íjcan niít. Jwiítidih ī yéej chājatjidih jwí quíib bāudbípna caá.

⁶ Bitadih oina, yeejép ī yapachah, yeejép ī chājachahbut, jwí wēican niít. Oboghjéhtih, túini ī yapachah, yoobópdih ī chājachahbut, jwí wēibipna caá.

* 12:28 Ef 4.11 * 13:2 Mt 17.20; 21.21; Mr 11.23

⁷ Bitadiah oina, i yeej chajat doonadih bitadiah naohcan, i tai chajihatdih jenah joinit, Dios queetdih a tuit nummat pinahdih jwi tai jenah jo cadahcan niit. Pahnina, ded pah jwi yapachah yuhna, jwi oi cadahcan niit.

⁸ "Ni mic oyo", niij watnit, Dios "Paaant boojeh tigaa. Yeebdih bue oyat naahcan caa", a niijcan niit. Obohjehtih tattimah, Taini Espiritu a wepatjih Dios naawatdih naoh yapaat, macah weheatjih naawatbut, ded pah yapatdih, ded pah yapat pinahdih jehiyatbut dede naahat a wilhan niit.

⁹ Nin baacbo jom jwahna, Taini Espiritu a teo waacachah yuhna, nihadidih tai jeh beedacan, nihat Dios naawatdihbut tai yoobopdih jwi jeh naoh yapacan caa.

¹⁰ Obohjehtih, Jesucristo, taini yoobat jumni, a jwub dei juuwachah, nihadidih jwi jeh beedabipna caa.

¹¹ Nin pah jwi jumna caa: Weem webit jumna, webit i jenah joyat, i weheat pahbut, weembat jenah joinit, wa wehenap ji. Obohjehtih, bue behe jumna, webit i chajat pah wa chajcan caa.

¹² Nin pahbut a jumna caa: Maa quenalih naajih jwi tai mic encan caa. Pahnihat dee Diosdih bue jwi jeh encan caa. Tattimah, jwiit chnabo caandih jwi mic jwaa enbipna caa. Nin baacbo jom jwahna, Diosdih jwi jeh beedacan caa. Obohjehtih, a pehbboo juibina, jwiitdih bue a jeh beedaat pah, jwiitbut caandih jwi jeh beedabipna caa.*

¹³ Nin baacbo jom jwahna, jwiitdih nin pah chajat caa naahap: Diosdih tai jenah jo cadahcan, jwiitdih a tai chajat pinahdih paantjeh nahmina, caandih, bitadidihbut oi cadahcat caa naahap. Obohjehtih, oyat caa jwiitdih chah naahap.

14

Macah weheat, Dios naawatdih naoh yapaat

¹ Mic oyat jwiitdih chah a naahachah yuhna, Taini Espiritu a jehiyaatnadihbut jwiitdih bidat caa naahap. Dios naawatdih naoh yapaat wepatdih chah bidat caa naahap, mic waac joinit, ni jeh mic teo waacat tuit niijn.

² Macah weheatjih naohnitbo cawadih wehecan, Diosdihjeh i wehena caa. Taini Espiritu a wepatjih, Dios a jehiyaatdih i naawachah yuhna, nihat cawaa ipi beh joican caa.

³ Obohjehtih, Taini Espiritu a wepatjih Dios naawatdih naoh yapanitbo cawawaboodih i wehena caa. Diosdih chah i tai jenah joyat pinah niijn; ded pah queetdih a chajat tuitatdih chah tai beh joinit, i jepahat pinah niijn; i jgahadidih, i ummatdihbut a yayat pinah niijn; paant i niij naoh yapana caa.

⁴ Macah wehena aih caolididihjeh Taini Espiritu a teo waacna caa. Obohjehtih, Dios naawatdih naoh yapanibo Diohwaa waac joinitdih a teo waacna caa.

⁵ Yeeb nihat macah weheatjih ni weheatdih naah yacna yuhna, Dios naawatdih naoh yapaatdih chah wa naah yacna caa. Naoh yapanibo Diohwadih chah a teo waacna caa. Obohjehtih, macah weheatjih naohni, caandih jwub tuit numnijih biidih naohnit, Dios naawatdih naoh yapani biic yoob aihwadih i teo waacna caa.

⁶ Wa udwā panihnitā, weem ni pehbboo juibinit, macah weheatjihjeh wa naawachah, yeebdih ata teo waacna tagaa. Obohjehtih, ded pah Dios a

* 13:12 1jn 3.2

jéhiyaatdih naóh yapanit, ded pah jwí chājat pínahdih naóh bohénit, yeebdíh wā túi teo wáacap jī.

7 Nin pah ā jumna caá: Pelatdih, chíó nahdih yoobópdih jwí póojah, joinítboó jwí póojatdih ī beh joicán níit. Bíitadidibut yoobópdih jwí bíitcah, bitaboó jwíjeéh ī jéih eocan níit.

8 Póojat nahdih yoobópdih jwí póojah, joinítboó beh joicán, míc mawatdih teo wáacadih ī bejcan níit.

9 Pánihat dée, joinítíh wéheatjīh yoobópdih űi naóhcah, ī beh joicán níit. űi naáwáchah yuhna, queétdih dedé pínah nihcan níit.

10 Nin pahbut ā jumna caá: Nin baácboó dawá wéheatna ā jumna caá. Cáacwā űih wéheatjīhjuh wéhena, ī míc beh joiná caá.

11 Obohjeéhtih, weemdíh naóhniíh wéheatdih beh joicán, jwí jéih míc wéhacan caá.

12 Pánihat pah, joinítíh wéheatjīh naóhcan, ī beh joicáh, yeebbút queétdih űi jéih teo wáaccan caá. Pánihna, Dioihwādih teo wáacat pínah niijná, Túini Espírítu ā wáñni jéhiyaatnadih búdí űi bidíi.

13 Dioihwādih teo wáacat túut niijná, mácah wéheatjīh naóhniiboodíh jwáub túut nūmát pínahdihbut úbát caá náahap.

14 Beh joicán yahna, wíih caolihboó mácah wéheatjīh wā túi úbhna caá. Páant wā úbúchah, wíih caolihdih ā teo wáacna caá. Wíih wéheatjīh wā úbúchah, wíih jenah joyátboodíh ā teo wáacna caá.

15 Pánihna, mácah wéheatjīh úbhñit, wíih wéheatjīhbut wā úbhñipna caá. Mácah wéheatjīh eonit, wíih wéheatjīhbut wā eobipna caá.

16 Míc wáac joinít, mácah wéheatjīhjuh Diosdih űi weñechah, jéih jwáhcanni űi cátiíh jumna, űi naáwátidih beh joicán, “Páant tigaá”, ā jéih niijcán níit.

17 “Túina caá, Maá”, yoobópdih űi niijchah yahna, űi niiját caán jáap joiníiboodíh ā teo wáaccan níit.

18 Mácah wéheatjīh yeéb űi úbát chah weémboó pánih úbhna, wéinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih wápi niijná caá.

19 Obohjeéhtih, pánih úbhna yahna, Jesúhwā jwí míc wáac joinít, yeebdíh ā teo wáacat pínah niijná, daocáñni jacnabitjuh űíih wéheatjīh naóhna, chah wāta wéi tagaá. Diez mil jacnadih mácah wéheatjīh wā naáwáchah yahna, yeebdíh ā teo wáaccan, wāta wéican taga.

20 Wā údwā panihnitá, wébít ī jenah joyát pah űi jenah joicá bojó. Obohjeéhtih, yéej chājatdih jenah joicáñnit ī jummat pah yeebbút bíic yoobó űi jumá. Behñit ī jenah joyát pah mácah wéheatna ded pah ā jummat pínahdih túi jenah joinít yeebdíh jummat caá náahap.

21 Yeébbóo nin pah űipí níj jenah joiná caá: “Dios weemdíh túi wéinit, mácah wéheatdih át jéhiyanap be”, űi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, Dios ā wéi enat jéutat pínah nihcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaías nin pah ā níj daacátjidih űi túi jenah joyoó: “Dios nin pah ā niijná caá: ‘Wíih judíowādih peéh chājat túut niijná, ī pebhna bíih baácidih moondíh wā wahñipna caá. Játiíh wā naáwátidih naóh yapanit judíowā űih wéheatjīhjuh ī naáwáchah yahna, ī jepahcap jī. Bū peéh chājat túutna, judíowā ī wéheatdih wéhacannit ī naáwáchah, páantjuh weemdíh ī jepahcan níit’, jwí Maáh ā niijná caá”, Isaías át níj daacáp tajī.*

* 14:21 Is 28.11-12

22 Pánihna, mácah wéheatna Dios áihwādhī ā wēi enat jéutāt pínah nihcan caá. Ńi míc wáac juyácah, caandih jepahcannitboó mácah wéheatnadih joinít, Isaías ā daacátjidih náhnit, Diosdih ī jepahcatji júb ā peéh chājat pínahdih ī jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, yeéb Jesúhwāboó Dios naáwātdih Ńi naóh yapanachah joinít, yeebdih teo wáacnit, jepahcannitboodih ā teo wáacannit.

23 Míc wáac joinít, yeéb dawá mácah wéheatjīh Ńi naáwácah, bita jéhcannit, Jesúsdih jepahcannitboó waád joinít, “Queét mácah wéheatjīh naóhnit jenah joicánnitjeh caá”, ī níj jenah joibípna caá.

24-25 Obohjeéhtih, yeéb Dios naáwātdih Ńi naóh yapanachah joinít, Jesúsdih jepah jwāhcanni nin pah ā níj jenah joibípna caá: “Weém yéejni caá. Dios ninboó jumnit, wā jenah joyátdih jéih beedáni jumna, nitdihbat āt jéihyanap taga”, ā níj jenah joibípna caá. Páant níj jenah joinít, bódicha caj yoh Ńajnit, “Dios, meém nihāt jéihni, túini caá”, níjnit, Jesúsdih ā jepahbipna caá.

Wáac joinít, túinijeh jumat

26 Diosdih weñāt túut níjñá, míc wáac joinít, túinijeh chājat caá náahap. Yeéb nihāt Ńi naáwácah, ā túina caá. Obohjeéhtih, nihāt bícdih Ńi níjca bojoó. Túini Espírítu biquínadih ewat ā wāhcah, Diosdih wēi ewat caá náahap. Bíhdih bohéatdih ā wāhcah, naáwāt caá náahap. Bíhdih Túini Espírítu ā jéihyanachah, caandihbat naáwāt caá náahap. Bíhdih Túini Espírítu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh ā naáwácah, jwāub túut núum naáwāt caá náahap. Pánihna, Túini Espírítu ded pah ā teo wáacachah, Jesúsdih chah túi jenah joyát túut níjñá, yeebdih naáwāt caá náahap.

27 Mácah wéheatjīh naáwhna, chénewā, bíic peihcannitjeh biquínajeh ī naáwá naáh. Ī naáwātdih jwāub túut núumnitbat ā naáwá naáh, yeéb nihāt Ńi beh joyát pínah níjñá.

28 Obohjeéhtih, mácah wéheatdih jwāub túut núumni pínah wihcah, wáac joinítidih ā naóhca bojo naáh. Caanjéh caolih díitboó Diosdih ā wābá naáh.

29 Túini Espírítu ā teo wáacachah, Dios naáwātdih biquína ī naóh yapana naáh. Queét ī naóh yapanachah, joinítboodih túi jenah joyát caá náahap, “¿Túini Espírítu ā naáwāt túutni níit?” níj jéihyat túut níjñá.

30 Páant ā naáwácah, bíhdih Túini Espírítu ā naáwāt túutachah, jwīh naóhnihoodih yayát caá náahap, bíh jwāh ā naáwāt pínah níjñá.

31 Nihāt bícdih naóh yapacan, biquínajeh nihāt naóh yapaat caá náahap, nihāt míc wáac joinítboó ī bohéat pínah, Ī weñāt pínah, chah Ī túi jumat pínah níjñá.

32 Túini Espírítuobó ā naáwāt túutachah joiná, naóhni pínahboó “¿Débólih caá wā naóhbi, queétdih wā túi teo wáacat túut níjñá?” níj jenah joyát caá náahap.

33 Páant níj jenah joiná, Dios ā náah yacat pah túinijeh Ńi naóh yapabipna caá.

Diosboó nihāt Jesúhwā míc wáacnitdih túinijeh ā chājat túutat pah, yeebdihbat bíic yoobó ā náah yacna caá.

34 Pánihna, míc wáacna, Dios ā wutatji pah Ī weha mánadih jepahna, Ńi weha mána yaádh laihcanjeh Ī joí chūudu naáh.

35 Úbh joíhna, Īh mūnā jwāub juibínitjeh, Ī weha mánadih Ī wābh joyó naáh. Yaádhboó pánih wéhena, bita wáac joinít Ī túi joí Ńūnātdih Ī yéjanachah, ā túican caá.

³⁶ Yeéb míc wáacnit, ded pah ñi táí jumat pínahdih páant wā naáwátidih jóihcan, nindih ñi táí jenah joyoó: Jesúh táini doonádih yeébbóo naóh waóhntit nihcan caá. Yeebjéh caandíh jepahnit nihcan caá. Pánih waóhntit nihcan, nihát biíh tátchinadih moón Jesúh wā yeebdíh í waáwáchah, ded pah ípí chājatidih náhnit, yeebbát biíc yoobó ñi chājaá.

³⁷ Ded “Weém Túini Espírítu á wēpatjīh Dios naáwátidih naóh yapani caá. Ā wēpatjīh weemdíh āpí jéihyana caá”, níj jenah joiníboó “Dios ā wutatidih ded pah jwí míc wáacatdih Pablo yoobópdih ā naóh yapanap be”, ā níijí naáh.

³⁸ Obohjeéhtih, wā naáwátidih ā joyáh bojochah, bita caandíhbut í joyáh bojo naáh.

³⁹ Pánihna, wā úudwā panihnitá, Dios naáwátidih naóh yapaat túut níijná, Túini Espírítu ā teo wáacat pínahdih búdí ñi úúbú. “Mácah wéheatjīh ñi naóhca bojó”, níijcát caá náahap.

⁴⁰ Ñi jenah joyát pahjeh chājcan, Dios ā wutát pah táini jeh chājat caá náahap.

15

Jesús ā boo pud jūáwát

¹ Būū wā úudwā panihnitá, Jesúh dooná yeebdíh ded pah wā naáwátjidih wā jwúub náhniabipna caá. Caán doonádih jwíh jepahnit, būūbut jenah joinít ñi jumna caá.

² Caán doonádih ñi jepahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios át táí ubup taga. Caán naáwátidih jói cádahcan, ájeéh jumat túut níijná, Dios pebhboó ñi bejbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh cádahna, ñi jwíh jepahatji dedé pínah nihcan níit.

³ Weemdíh jéihyani doonádih yeebdíh wā jwúub naáwáp jī. Oboh jumni naáwátjeh nihcan caá. Dios ā níijátji pah biíc yoobó Jesucristo jwí yéejat jīb át wun wūhap wut jī.*

⁴ Páant ā wunat túttimah, áih bácahdih í yohochah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios ā níijátji pah, át jwúub boo pud jūáwáp wut jī.*

⁵ Pánih boo pud jūóhni, Pedrodih át jíghop wut jī.* Túttimah, ā bohénitjidihbut át jíghop wut jī.*

⁶ Túttimah, áihwā quinientos chah í míc wáac juyáchah, queétdihbut át jwúub jíghop wut jī. Biquína queét ennitjiboó í wunuchah yuhna, nihát bitaboó páantjeh í báadh jwuhna caá.

⁷ Túttimah, ā úud Santiagodih át jíghop wut jī. Pánih jíghonit, nihát ā naáwát túutnitdihbut át jíghop wut jī.

⁸ Pánih jíghoniji jeáboó ā púuh laab béjat túttimah, yeejép wā chāj jwuhuchah, wā jepahat pínah jātih, weemdíhbut ā jíghop jī. Páant ā jíghochahjeh, ā boo pud jūáwátidih táí jenah joinít, caandíh wā jepahap jī.*

⁹ Jesúh wādih tūbit yeejép wā chājachah yuhna, Jesús weemdíh jíghonit, áih doonádih ā naóh jibat túutp jī.*

¹⁰ Páant wā jumachah yuhna, Dios weemdíh oinit, át jíghah enep taga. Pánih jíghah en túut nuumnit, Jesúh táini doonádih ā bohé jibat túutp jī. Pánihna, weemdíh ā teo wáacatjidih búdí wēinit, bita ā naáwát túutnit chah wā teona

* 15:3 Is 53.5-12 * 15:4 Sal 16.8-10; Mt 12.40; Hch 2.24-32 * 15:5 Lc 24.34 * 15:5 Mt 28.16-17; Mr 16.14; Lc 24.36; Jn 20.19 * 15:8 Hch 9.3-6 * 15:9 Hch 8.3

caá. Obohjeéhtih, wā wēpatjīhjih nihcan, Túini Espíritu ā teo wáacachah, Diosdih wā túi teo wāhna caá.

¹¹ Weém, queét bita ā naáwát tútnitbut, jwiít nihát páant Jesúih doonádih jwī bohénachah, yeéboó ñi jepahap jī.

Wannit ī jwūub boo pud jūúwát

¹² Jesúih doonádih bohéna, ā jwūub boo pud jūúwát dihbut jwīpī bohéna caá. Obohjeéhtih, páant jwī bohénachah joinít, nihát yeéb Jesúsdih jepahnit yuhna, ¿Dépanihna “Jwī boo pud jūóhcan níit”, biquína ñi níj jenah jói?

¹³ Obohjeéhtih, boo pud jūúwát ā wihcah nihna, Jesúsboó āta boo pud jūóhcan tagaá.

¹⁴ Jesús ā boo pud jūóhcah nihna, āih doonádih jwī bohéat, caandíh ñi jepahatbut dedé pínah āta nihcan tagaá.

¹⁵ Páant ā boo pud jūóhcah nihna, Dioih doonádih yee naóhnitjeh jwīta jum taga. “Dios Jesucristodih āt boanap taga”, jwīpī níj bohéna caá. Obohjeéhtih, boo pud jūúwát ā wihcah nihna, Jesúsdih Dios āta booacan tagaá. Caandíh ā booacah nihna, yee naóhnit jwīta jum tagaá.

¹⁶ Boo pud jūúwát ā wihcah nihna, Jesús āta boo pud jūóhcan tagaá.

¹⁷ Ā boo pud jūóhcah nihna, caandíh ñi jepahachah yuhna, dedé pínah āta nihcan tagaá. Yéejat jīb páantjeh yeebdíh āta jum tagaá.

¹⁸ Páant ā boo pud jūóhcah nihna, Jesúihwā wannit, iiguipna mícjeh ĩta bej tagaá.

¹⁹ Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, Jesúsdih jwī jepahachah, ā teo wáacachah yuhna, jwī wunat túttimah páantjeh buudná, jwiítboó chah moh yéejnit jwīta jum taga.

²⁰ Obohjeéhtih, Jesucristo yoobópdih āt boo pud jūúwáp tajī. Caán caá jwíih boo pud jūóhni. Caán boo pud jūóh waóhni ā jumachah, jwiít āihwābut jwī boo pud jūóhbična caá.

²¹ Adán yéej chāj waóhna, āt wan waáwáp tajī. Obohjeéhtih, Jesucristoboó yéej chājcanni jumna, wanniji āt boo pud jūóh waáwáp tajī.

²² Adán yéej chāj waóhni, ā wunachah, jwiít nihatbut yéej chājnit, jwīpī wunna caá. Obohjeéhtih, Jesúsboó ā boo pud jūóh waáwáchah, jwiít āihwābut jwī boo pud jūóhbična caá.*

²³ Nin pah ā jumna caá: Jesucristo āt jwíih boo pud jūúwáp tajī. Túttimah, caán ā jwūub dei jūúwáchah, jwiít āihwābut jwī boo pud jūóhbična caá.

²⁴ Túttimah, nihát baácđih moón maáta ĩ wēpatdih, nihát nemépwā ĩ wēpatdihbut yap yoh beedánit, nin pah Jesús Diosdih ā níj naóhbična caá: “Dáa buca, Paá, weemđih ma chājat tútatđih buu wā péana caá. Buu meemjéh caá wutni”, ā níjbična caá.

²⁵ Páant ā níjāt pínah jātih, Jesús páantjeh maáh ā jum jwuhat caá náahap, nihát Diosdih en jāihnitđih ā míc mao yap yohat pínah níjñá.*

²⁶ Páant ā yap yohochah, jwī jwūub wuncan níit.

²⁷ Dios naáwátđih naóh yapani David nin pah āt níj daacáp tajī: “Dios nin pah ā níjñá caá: ‘Wā wūuh Jesucristo nihatđih yap yohnit, maáh ā jumachah, nihát caandíh ĩ jepahbična caá. Obohjeéhtih, weémboó chah maáh jumna, wā wūuhđih wā jepahcan níit’, Dios ā níjñá caá”, David āt níj daacáp tajī.*

* 15:22 Ro 5.12-18 * 15:25 Sal 110.1 * 15:27 Sal 8.6

28 Jesucristo nihatdih yap yoh péanit, ã ípdih “Dáa, buu nihat meemdih í jepahna caá. Weembát meemdih jepahni caá”, Diosdih ã niijbipna caá. Pánihna, Dios chah maáh ã jumbipna caá.

29 Biquína yeéb Jesúsdi h jepah jwuhcan, ñi oinit Jesúsíhwã í jumat peéh, í mawachah ennit, nin pah ñi niij jenah joyóp be: “Jesúsíhwã jumna, boo pud jüóhni, Dios pehbóó í bejbipna caá”, niij jenah joinít, queétdih jwúub eníhna, túat nuumnít, ñit daabáat túatup wat be. Obohjeéhtih, boo pud jüúwát ã wihcah, páant ñita chãjcan tagaá.

30 Jesúsíh doonádih jwí naawát peéh, jwiútdihbut í mawat dée tobohna caá. Pánihna, “Wã boo pud jüóhcan niít”, niij jenah joiná nihna, wãta naóh cádah tagaá.

31 Wã jéihna caá, yeó jáap jumat pah weemdih í mao yohat dée tobohna caá. Obohjeéhtih, wã naawáchah joinít, yeéb ñi túat nuumáttdih ennit, búdí wã wéina caá. Pánih wéinit, ã tobohochah yahna, wã naóh cádahcan niít.

32 Nin Éfeso tútchidih dawá jiwawá pah íjnit, Jesúsíh doonádih wã naawát jib, weemdih í mawíhip yah jí. Pánihna, boo pud jüúwát ã wihcah, dedé pínah áta nihcan tagaá. Jwí boo pud jüóhcan, “Waícanjeh jwí wunat pínah jãtíh, jwiútdih wéi babh jeémátjeh caá náahap”,* ípí niiját pah yoobópdih áta jum taga. Obohjeéhtih jwí boo pud jüóhbiipna caá.

33 Yee naóhniitdih ñi joyáh bojóó. “Yeejépwãdih pej jumnit, bíic yoobó yeejép ñi jumbipna caá”, bita í niijáttdih ñi túi náhninaá.

34 Yeebdih jwúub túi jenah joinít, yeej chãj cádahat caá náahap. Biquína ñijeéh jumnit Diosdih túi jéihcan, jwiútdih ã boo pud jüúwát túatut pínahdihbut jenah joicán, í yeej chãjna caá. Páant í chãjatdih yeebdih túicat caá náahap.

Ded pah túttimah jwíih bácah ã jumat

35 Biquína yeéb “Jwí jwúub boo pud jüóhbiipna caá”, jwí niijáttdih páantjeh beh joicán, nin pah ñi niij úbh joimí nacaá. ¿Ded pah wunnit í jwúub boo pud jüóhbi? ¿Ded pah íih bácah ã jumbi? ñi niij úbh joimí nacaá.

36 Pánih úbh joiná, ñi túi jenah joicán caá. Momnidih ñi jenah joyoó. Jwí momochah, áih jih bóo chóo ã wunuchahjeh, diútmant bóo ápí chíih jüóhna caá. Á wunuchah, áta chíih jüóhcan taga.

37 Chíih jüóhniبوó jwí momnidih bíic yoobó nihcan caá. Pánihat dée jwí jwúub boo pud jüúwúchah, jwíih bácahbut mácah ã jumbipna caá.

38 Nihat jwí momni chíih jüóhni ded pah ã jumat pínahdih Diosboó át chãjap taga. Bihnajíh jwí wid momochah, bíic pah jígohni múic ã chíih jüóhcan niít.

39 Páant ã jumat dée nihat bácahnabat bíic yoobó nihcan caá. Cáacwã, nuñépwã, jwébehwã, queejwã nihat íih bácah mácah ã jumna caá.

40 Nihat jeáboó jumní, baácbóó jumnibat bíic yoobó nihcan caá. Jeáboó jumní ã táyat mácah, baácbóó jumní ã túyatbut mácah ã jumna caá.

41 Nihat jeáboó jumnibat bíic yoobó ã yeh iigcán caá. Yeóboó mácah, widhboó mácah, cúiwábut mácah ã yeh iigná caá. Cúiwã múicjehbut mácah ã yeh iigná caá.

42 Pánihna, momni mácah ã chíih jüúwát pah, jwí wunuchah, í yohni bácah jwúub boo pud jüóhna, mácah ã jumbipna caá. Jwí wunuchah, jwíih bácah ã moópbipna caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jüúwát túttimah, jwíih jáap bácah ã jwúub moópcan niít.

* 15:32 Is 22.13

43 Jwī wunuchah, jwīih bācah ā túi jígohcan caá. Obohjeéhtih, jwī boo pud jüúwúchah, túini ā jumbipna caá. Jwī wunuchah, jwīih bācah wēpcanni caá. Obohjeéhtih, jwī boo pud jüúwúchah, túi wēpni ā jumbipna caá.

44 Nin baácboó jwī jum jwuhni bācah ā wunbipna caá. Obohjeéhtih, Dios pehbhoó jumni pínah bācah ā jwúub boo pud jüóhbiipna caá. Nin baácboó jwī jumat pínah bācahdih Dios āt wūhup wat jī. Pánih wāhna, biih bācah ājeéh jumat pínahdihbt ā wūhbiipna caá.

45 Dios naáwátlih daáčni nin pah āt níj daacáp tajī: “Á jwīih chājni newédih Dios āih bācahdih caolih jéyanachah, āt caolih wáyap wat jī. Caán newé Adán āt wūt jumup wat jī”, āt níj daacáp tajī.* Obohjeéhtih Jesucristo, Péeni Adán wūt jumnidih boonanit, āih bācahdih Dios mácah āt chājap wat jī. Pánih caandih boonanit, jwiítidihbt ā boobipna caá, ā pehbhoó ājeéh jwī jumat pínah níjina.

46 Nin baácboó jwī jumat pínah bācahdih Dios āt jwīih chājap tajī. Túttimah, jeáboó ājeéh jwī jumat pínah jáap bācahdihbt ā chāj wūhbiipna caá.

47 Dios Adándih baácjīh āt chājap wat jī. Obohjeéhtih, Jesucristoboodih jeámant āt wah deyanap wat jī.

48 Jwiít nihāt Adán jūimená jumna, āih bācah déedih jwī bíbohna caá. Jesucristoihwā jumna, āih jáap bācah déedih jwiítbt jwī bíbohbiipna caá.

49 Būu nin baácboó jum jwuhna, baácjīh chājni Adán pah jígohnit jwī jumna caá. Túttimah, jeáboó jumna, Jesús pah jígohnit jwī jumbipna caá.

50 Wā údwā panihnitá, páant wā naáwátlih jenah joinit, nindih ŋi túi náhninaá: Nin baácboó jwī jum jwuhni bācah, yéejni jumna, Dios pehbhoó yéejat wihcapna ā jéih jumcan níit. Moópni pínah jumna, Dios pehbhoó moopát wihcapnabt ā jéih jumcan níit.

51 Jātih Dios ā jéihya jwuhca naáhdih būu yeebdih wā naóhna caá. Nin wā naáwátlih ŋi túi jenah joyoó: Jesucristo ā jwúub dei jüúwát pínah jātih, nihāt jwiít āihwā jwī wuncan níit. Obohjeéhtih, jwī wunat túttimah, jwī wun jwuhcah, biíc yoobó jwiít nihatdih ā túut nūumbipna caá.

52 Biíc láa quíib pínah bojat pah jwī túut nūumát ā jumbipna caá. Péeni póojat nah ā yāanachah, jwiít nihāt āihwādih Dios ā túut nūumbipna caá. Á yāanachahjeh, nihāt āihwā wunnitji jáap bācah jumnit ī jwúub boo pud jüóhbiipna caá. Áihwā báadhnitidihbt ā túut nūumbipna caá.*

53 Būu jumni bācah wunna, ā moópbiipna caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ā túut nūumát túttimah, jwīih jáap bācah jwúub wuncan, ā moópcan níit.

54 Páant ā yapachah, Dios naáwátlih naóh yapani Isaias nin pah ā níj daacátji biíc yoobó ā yapbiipna caá: “Dios nihatdih āt yap yohop tagaá. Páant ā yap yohochah, āihwā ī jwúub wuncan níit”, āt níj daacáp tajī.*

55 Dios naáwátlih naóh yapani Oseas nin pah ā níj daacátjidihbt biíc yoobó ā yapbiipna caá: “jwunat ā jwúub wihcan níit! Pánihna, būu jwī yéejat peéh wunatdih jwī úumcan caá”,* ā níj daacátji pah jwiít āihwā wēinit, jwī níjbiipna caá.

56 Moisésji ā wutatdih jéihna yahna, jwiít nihāt jwīpī túi jepahcan caá. Pánih jepahcan, “Weém yéejni caá”, jwī níj jéihna caá. Páant jwī jumatdih jéihnit, jwī wunat túttimah, dedé yéejat peéh chājatdih úumna, wunatdihbt jwīpī úumna caá.

* 15:45 Gn 2.7 * 15:52 1Ts 4.15-17 * 15:54 Is 25.8 * 15:55 Os 13.14

⁵⁷ Obohjeéhtih, Jesucristo wən wəhñit, ã jwáub boo pəd jüúwáchah, jwiít áihwá iiguípna bejñit déeji jwáub boo pəd jüóhñit, Diosjeéh jumat túut niijná, ã pehbóo jwí bejbipna caá. Páant jwí jumat pínahdih jéihna, Diosdih búdí wéinit, “Túina caá”, jwípi niijná caá.

⁵⁸ Wá úudwá panihñitá, yeebdíh búdí oinit, nin pah wá naóhna caá: Jesúsdiñ ñi jepah cádahca bojoó. Bitaboó yeebdíh yeenit, mácah í bohénachah yəhna, joyáh bojñit, yooópdiñ Jesúsdiñ doonádih ñi túi jenah joyoó. Pániñ jenah joinít, “Diosdih jwí teo wəhat buadní pínah nihcan caá”, niij jéihñit, ded pah ã chəjat tútatdiñ túi wéinit, ñi chəjaá.

16

Ded pah dinerodih wəhat

¹ Buú bíih naawátdih yeebdíh wá naóhbiipna caá. Jerusalén tútchidih moón Jesúsdiñwádh teo wáacat pínah dinerodih ded pah ñi chəjat pínahdih wá naóhbiipna caá. Galacia baácdih moón Jesúsdiñwá míc wáacnitdih nin pah wá chəjat tútat pah bíic yoobó ñi chəjaá.*

² Chooát yeó jáap jumat pah débóo dinero ñi wəhat pínahdih yeéb nihát ñi jwejepboó ñi ámohoó. Det í tewat júb búdí bíbohñit, búdí í ámoho naáh. Det bainí bíbohñit, bainí í ámoho naáh. Pániñ ámohna, ñi pebhna wá juiBínachah, queét moh yéejnitdih ñi wahni pínah dinerodih ñi bíbohbiipna caá.

³ Wá juiBíát pínah jətíh, dinerodih əb bejñit pínah neonádihbut ñi ñíwií. Páant ñi ñíwichah, juiBíñit, Jerusaléndih moón Jesúsdiñwá queétdih í túi jéihyat pínah niijná, wá daác wəhbiipna caá.

⁴ Weemdiñbut Dios ã wahachah, queét bíicdih wá bejbipna caá. Obohjeéhtih, wá jéih jwəhcan caá.

Pablo ã jib bejat pínah

⁵ Nin pah wá jib bejat pínahdih wá niij jenah joiná caá: “Ninmant bejñit, Macedonia baácdih jumñi tútchinadiñ jib bej péanit, Corinto tútchidih moón Jesúsdiñwá pebhna wá juiBíbiipna caá”, wá niij jenah joiná caá.*

⁶ “Maatápdih íjeéh chəo jwəhñit, mah noój ã yapat túttimah, bíih tútchina wá bejbipna caá. Pániñ chəonji wá yap bejat túut chəjachah, weemdiñ í jéih teo wáacbiipna caá”, wá niij jenah joiná caá.

⁷ Pániñna, ñijeéh maatápdih jumíhna, Macedonia baácdih wá jib bejat túttimah ñi pehbóo wá juiBíbiipna caá. Butéh bejna, maátcanjeh wəta jéih jum tagaá. Dios ã náahachah, túi maatápdih ñijeéh wá chəo jwəhbiipna caá.

⁸ Obohjeéhtih, butéh nin Éfeso tútchiboó Pentecostés yeó jáapnadiñ páantjeh wá jum jwəhbiipna caá.*

⁹ Ninboó dawá wá bohéatdiñ íjñit, í bohéat túutcah yəhna, Dios ã teo wáacatjñ búdí wá bohénachah, dawá joiná caá í chəjap. Pániñna, weemdiñ íjeéh jumat caá náahap. Pániñ jumñiji Pentecostés túttimah, ñi pebhna wá bejbipna caá.*

¹⁰ Timoteo ñi pebhna ã juiBínachah, ã náhni dahwacat pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Jwí Maáhdih teo wəhni wá jumat pah, caanbút Jesúsdiñ teo wəhni caá. Páant ã jumuchah, caandíh ñi túi en dawaa.*

* 16:1 Ro 15.25-26; 2Co 8-9 * 16:5 Hch 19.21 * 16:8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11 * 16:9 Hch 19.8-10

* 16:10 1Co 4.17

¹¹ Caandih yap yohcanjeh, yeéb nihatdih túi joyát caá náahap. Caandih túi wēinit, wā jumapna ā jwūub jūúwát pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Caán, biih Jesúihwā biíc dih ī jwūub juyát pínahdih wā bidna caá.

¹² Apolosdih “Bita Jesúihwā biíc dih Corinto tútchidih moón Jesúihwā dih meembút enedih ma bejee”, wā wēp niijp yah be. Obohjeéhtih, BHH ā jéih bej jwāhcan caá. Túttimah, débólih ā bejihna, ā bejmi dée caá.

Pablo ā pée túyat tútat

¹³ Bitā ī yéjeaat déedih yap yohat túat niijná, túi jenah joinit jumat caá náahap. Nemépwābut ī yéjeaat déedih úumcanjeh, yap yohat túat niijná, Jesús dih ñi túi jenah joí cádahca bojoó.

¹⁴ Pánihna, oinit, bitadih túi chājat caá náahap.

¹⁵ Wā úudwā panihnita, nihat Acaya baácdih moón Jesús dih ī jepahat pínah jātih, Estéfanawā ī jepahatjidih ñi jéihna caá. Queét Jesúihwā dih búdí īpí teo wáacna caá.*

¹⁶ Pánih teo wáacnit jumna, ī naáwáchah, ñi túi jepahaá. Bitā queét panihnita maáta, bitā Jesús dih teo wūhntidihbut túi jepahat caá náahap.

¹⁷ Yeéb Corintodih moondih búdí bidna wā chājap be. Pánihna, ñi wahnit Estéfanas, Fortunato, Acaicojih ninna ī juyáchah, búdí wā weñep be.

¹⁸ Yeéb biíc dih jumna, yeebdih it weñanap tagaá. Biíc yoobó ninna jainit, weemdihbut ī weñanap be. Pánih teo wáacnitdih “Ñi túi chājap be”, yeebdih niiját caá náahap.

¹⁹ Asia baácdih moón Jesúihwā míc wáacnit yeebdih ī túyat túatna caá. Aquila, Priscilajih ih muúboó míc wáacnit Jesúihwābut búdí ī túyat túatna caá. “Jwí Maáh Jesúsjeéh ī túi jumu naáh”, niijnit, ī túyat túatna caá.*

²⁰ Nihat nin Éfeso tútchidih moón Jesúihwābut yeebdih ī túyat túatna caá. Yeebbút Jesús ā oyatjih ñi túi míc úúbú.

²¹ BHH nin péenibitdih weemjéh wā daácna caá. Weembút yeebdih búdí wā túyat túatna caá.

²² Ded jwí Maáhdih túi oicannidih Dios ā peéh chāja naáh. Jwí Maáh Jesús waicanjeh ā jwūub dei jūúwá naáh.

²³ Jwí Maáh Jesús yeebdih búdí oinit, ā teo wáaca naáh.

²⁴ Jesucristo ā oyatjih biíc dih moon páh yeéb nihatdih búdí wā oina caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 16:15 1Co 1.16 * 16:19 Hch 18.2

2 CORINTIOS

Pablo queédih ã túyat tútat

1 Weém, Pablo, biíhdih daacát túttnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúhwhádih wã wahna caá.* Dios ã náahat pah, Jesucristoíh doonádih ã naáwát túttni wã jumna caá. Nin núodih wahna, jwí úud panihni Timoteojíh yeebdíh búdí jwí túyat túttna caá. Bitá Acaya baácđih moón Jesúhwhábat nin wã daác wahnidih í joyó naáh.

2 Jwí íip, jwí Maáh Jesucristobat yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, biícđih ñi túi jumat pínah niijná.

Ded pah yeejé yapat

3 Jwiítđih en jġahnit, Dios ãpġi teo wáacna caá. Páant ã teo wáacachah, caán, jwí Maáh Jesucristo ã ípdih búdí wġinit, “Jwiítđih búdí oinit, ma teo wáacat túina caá, Paá”, niiját caá jwiítđih náahap.

4 Yeejé jwí yapachah, jwiítđih caanjéh ãpġi túi teo wáacna caá, bita yeejé ġ yapachah, queédihbut jwí teo wáacat pínah niijná.

5 Nin baáboó Jesucristo jum láa, túbit yeejé át yapap wut ġi. Áih túini doonádih bohéna, caán Jesús ã yapatji pah muntih jwiítbut dawá láa túbit yeejé jwí yapna caá. Jesucristoíh jumna, páant yeejé jwí yapachah, Dios jwiítđih búdí ãpġi teo wáacna caá.

6 Pánih yeejé yapna, yeebdih jwí jéih teo wáacna caá, Diosđih chah ñi túi jenah joyát pínah niijná. Yeejé yapna, Dios jwiítđih ã teo wáacachah, jwiítbut yeebdíh jwí jéih teo wáacna caá, ñi jġahat ã yayát pínah niijná. Jwí yeejé yapat pahjeh muntih, yeebbát yeejé ñi yapachah, “Dios ã túi teo wáacbična caá”, niġ jenah joinít, caandíh ñi cádahcan niít.

7 Pánihna, “Weém yeejé wã yapat pahjeh muntih, queétbut yeejé ġ yapna caá. Dios weemdíh búdí ã teo wáacat pah, queédihbut búdí ã teo wáacachah, caandíh ġ túi jenah jói cádahcan niít”, wã niġ jéihna caá.

8 Bũũ wã úudwã panihnitá, nindih ñi túi náhninaá: Weém Asia baáboó jum láa, túbit yeejé wã yapap ġi. “Wã jéih bũũjácán niít. Wã wũnbipna caá.*

9 Weemdíh ġ mao yohbipna caá”, wã niġ jenah joyóp yuh ġi. Obohjeéhtih, Diosboó páant át yapat túttup tajġ, “Weemjéh wã jenah joyátġih wã jéih chãjna caá”, wã niġ jenah joicát pínah niijná. Caán, chah wġpni jumna, wũnah bejnitđih jwũũb booani jumna, weemdíh ã teo wáacat pínahboodíh bidat caá náahap.

10 “Wã jibipboó búdí tobohát ã jumũchah yuhna, Dios ã teo wáacachah, wã túi yapap ġi. Túttimahbut, biíc yoobó muntih ã túi teo wáacatġih wã túi yapbipna caá”, wã niġ jéih caá.

11 Yeéb ñi úúbúchah, jwiítđih oinit, Diosboó ã túi teo wáacbična caá. Páant ã teo wáacat doonádih joinít, dawá úúbhñit, “Túina caá, Paá. Pablowádih mat túi teo wáacap wut be”, wġinit, ġ niijbipna caá.

Pablo Corinto tútchiboó ã jwũũb bejġhat

12 Biqúina ñijejeh jumnit weemdíh yeena caá ġt chãjap. Obohjeéhtih, tíccanjeh, wġinit, “Dios ã teo wáacatġih ã náahat pahjeh queédih, bitadihbut

* 1:1 Hch 18.1 * 1:8 1Co 15.32

táinijeh wā pej jum bohénap jī”, wā niŷ jéihna caá. Weém yeečanjuh, yeebdíh yoobópdih wā naáwáp jī. Wā jenah joyátjīh nihcan, Dios weemdíh oinit, ā teo wáacatjīh, űijeeh wā táí jumap jī.

13-14 Yeebdíh naóh daácna, buocannijeh wāpī daácna caá, ded pah wā bohéatdih űi táí jéihyat pínah niijná. Obohjeéhtih, buu wā naáwátidih űi táí beh joi jwáchan yahna, táttimah, űi táí beh joyát pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih beh joiná, jwī Maáh Jesús ā jwáub dei juúwúchah, “Pablo jwiítidih ā táí bohénap jī”, weemdíh wēinit, caandíh űi niijbípna caá. Biíc yoobó yeebdíh wēinit, “Wā naóhniji táini doonádih queét ī táí jepahap jī”, weembát Jesúsdiű wā niijbípna caá.

15-16 Páant űi weűat pínahdih jéihnit, Éfeso tátchiboó jum jwáhna, “Queét Corinto tátchidih moón Jesúsíhwádih juibí bohénit, Macedonia baácna bohénadih wā bejbipna caá. Macedonia baácboó jumniŷi Judea baácna jwáub bejat túut, queét Corintodih moondíh chéneji teo wáacat túut niijná, queétdih wā en yap bejbipna caá. Ī pebh jumni Judea baácboó wā jwáub bejat pínahdih jéihnit, queétdiű weemdíh ī táí teo wáacpina caá”, wā niŷ jenah joyóp yah jī. Obohjeéhtih, pánih jenah joiná yahna, wā jéih bejcap jī.*

17 űi pebhna wā bejat pínah doonádih joinít, wā juibícah enna, “Pablo nih yáaniabeh tagaá”, űi niŷ jenah joi níit?

18 Páant űi niŷ jenah joicá bojoó. Dios ā niijatji pahjuh biíc yoobó ā chājat pah, weembát yeeni nihcan caá.

19-20 Weém, Silas, Timoteojīhbut Dios wáuh Jesucristo ded pah ā chājatjidih yeebdíh jwī bohénap jī.* Jesucristo nin baácboó ā cáac jumat pínah jātih, Diosboó ā wáuh ded pah ā chājat pínahdih āt naáwáp wut jī. Pánihna, Jesucristo ā íp ā naáwátji biíc yoobó āt chājar wut jī. “Jájuh Paá, ma chājat tútatdih wā chājbipna caá”, āt niŷ jepahap wut jī. “Páant wā chājcan níit”, āt niijcáp wut jī. Pánihna, “Jesucristo chah Maáh caá”, jwī niŷ jéihna caá. Pánih caandíh táí jenah joinít, ā naáwátidih jepahna, Diosdiű wēinit, “Yoobópdiű tígáā ā niijat”, jwīpī niijná caá.

21-22 Jesucristodih jwī táí jenah joi cádahcat pínah niijná, Dios jwiítidih, yeebdíhbut ā táí teo wáacna caá. Áihwā jwī jumat pínah niijná, jwiítidih āt űiűip wut jī. Pánih űionit, jwiítidih búdí teo wáacat náahna, áih Táini Espiritudih āt wahap tajī, jwīh caolihboó ā jumat pínah niijná. “Dios pebhboó űi jumachah, yeebdíh chah búdí ā táí chājbipna caá”, Táini Espiritu jwiítidih ā niijchá, jwī táí jéihna caá.*

23 Buu jwáhna, wā jenah joyátjidih wā jwáub túut nuumátidih yeebdíh yoobópdiű wā naóhbiűna caá. Wā yeenachah, Dios wīih jenah joyátidih jéih beedáni, ā peéh chājbipna caá. Yeebdíh enedih búdí wā bejihna yahna, “Weemdíh ennet, queét ī tícipina caá”, niŷ jenah joinít, űi pebhboó bejcanjuh, nin Macedonia baácna wā jwīh jayáp jī.

24 Diosdiű jepahnit űi jumachah, yeebdíh tūbit watni dée űijeeh wā jumíhcan caá. Obohjeéhtih, űijeeh táinijeh jumna, yeebdíh búdí wā teo wáaquíhna caá, Diosdiű táí jenah joi cádahcanjuh, chah űi weűat pínah niijná.

2

1 Con láa yeebdíh enedih bejna nihna, űi yéej chājat peéh jāihna, yeebdíh

* 1:15-16 Hch 19.21 * 1:19-20 Hch 18.5 * 1:21-22 Ef 1.14

búdí wāta jġgaha tagaá. Pánihna, Éfeso tútchiboó jumna, jib bejatdih jenah joinít, “Queétdih jwáúb jġgahaihcán, ĩ pebhna wā bej jwuhcán niít”, wā niú jjenah joyóp jġ.

² Yeéb ñi jġgahachah ennit, weembút búdí wāta jġgaha tagaá. Pánih míc jġgahanit, jwíta míc jéih jwáúb weñacan tagaá.

³⁻⁴ Pánihna, ñi pebhna bej jwuhcanejeh, ñi yéej chājatdih ñi cádahat pínah niijná, wā daác wahap jġ. Ñi míc ámohat pínah jātih bejna nihna, búdí wāta jġgahap taga. Pánih búdí jġgahna, jūinít, yeebdíh tícaihcán, yeebdíh búdí wā oyatdih ñi jéihyat pínah niijná, páant wā daác wahap jġ. Jwġ jwáúb míc enna, túnt nūmnít, túinijeh ñi jumuchah enna, wā túi wēibipna caá. Yeebbút ñi túi wēibipna caá. “Queétdi boó túi jepahnit, túinijeh ĩ jumbipna caá”, wā niú jjenah joiná caá.

Yéej chājnijidih ĩ jwáúb waadát tútat

⁵ Ñijeéh jumni túbit yéej chājni weemdíh ā jġgahanap jġ. Yeebdíh bácah chah át jġgahanap taga.

⁶ Jáantjeh yeéb míc wáacnit, ā yéej chājat peéh, caandíh bacanit, ñit jwáúb waadát tútcap wut jġ. Páant ñi peéh chājatdih náhninit, ā yéejatdih jġgahna, át túnt nūmúp wut jġ.

⁷ Bū, ā yéejatdih quíib bñudnít, caandíh ñi míc wáacapoó ñi jwáúb waadát túntá. Ā jġgahat yayáchah, jwġ Maáhdih ā cádahcat pínah niijná, caandíh ñi túi teo wáacá.

⁸ Caandíh túinijeh ñi jwáúb pej jumú, “Weemdíh ĩ túi oina caá”, wēinit, ā niú jjenah joyát pínah niijná.

⁹ Jātih yeebdíh daác wahna, “¿Wā wutuchah, ĩ túi jepahmi niít?” niú jéihíhñit, wā daác wahap jġ. Bū ñi jepahatdih jéihna, wā wēina caá.

¹⁰ Bū caán ā yéej chājatjidih ñit jjenah joí cádahap wut be. Weembút wā jjenah joí cádahna caá. Caán weemdíh ā yéej chājcah yuhna, yeebdíh teo wáacat túnt niijná, Cristo ā enechah, ā yéejatjidih wā jwáúb jjenah joicán niít. Páant wā jjenah joicátdih ennit, yeebbút ñi jjenah joí cádahbipna caá.

¹¹ Páant caán ā yéejatjidih jwíitdih jwáúb jjenah joicát caá náahap, ā tícat yayáchah, nemépwā ĩ maáh, Satanás, ā náahat pah ā chājcat pínah niijná. Ā yéejatjidih páantjeh jjenah joiná, Satanásdih jwíta jepah tagaá. Satanás ded pah jwíit nihatdih ā yéej chājíhatdih jéihcannit jwġ nihcán caá.

Titodih jwááhcan, Pablo ā náhni dahwaat

¹² Éfeso tútchimant bejni Troas tútchina jubínit, Cristoíh táini doonádih wā naáwáchah, dawá ĩ túi joyóp jġ. “Dios ā teo wáacachah, caandíh jepahnit dawá ĩ jumna caá”, wā niú wēi jjenah joyóp jġ.

¹³ Páant wā jjenah joiná yuhna, wā úud panihni Tito, ñi pebhna wā wahni-dih jwááhcan, weémboó búdí wā náhni dahwanap jġ. Pánih náhni dahwanit, caanjth moondíh “Wā bejna caá”, niijnít, nin Macedonia baácboó caandíh bididih wā júúwúp be.*

Cristo jwíitdih enñhcannidih ā yap yohat

¹⁴ Páant wā náhni dahwana yuhna, Cristoíhwā jwġ jumatdih jjenah joinít, Diosdih búdí wā wēina caá. Cristo Satanásdih yap yohni ā jumuchah, Satanás jwíitdih ā yéej chājat tútuchah yuhna, Cristoíhwā jumna, jwíitbut caandíh yap yohnit jwġ jumna caá. Dios nihatdih Cristoíh doonádih jwíitdih ā naáwát

* 2:13 Hch 20.1

túutap be, Satanásdih Cristo ã yap yohatjidih ĩ jéihyat pínah niijná. Pánihna, Cristodih jéihnit, búdí wēinit, nihát caandih ĩ túi jenah joiná caá.

¹⁵ Cristoih doonádih jwĭ naóh peét bejechah enna, Dios búdí wēinit, “Wá wááh Cristo panihnit ĩ jumna caá”, ã niĭj jenah joiná nacaá. Biqúina jwĭ naóhni túini doonádih joinit, túi jepahnit jumna, iiguĭpna bejat déejidih Dios ã túi abnit ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, bitaboó, joiná yahna, ĩ jepahcat peéh iiguĭpna bejnit pínah ĩ jumna caá.

¹⁶ Nin pah jwĭpĭ niĭj naóh bohéna caá: “Cristodih ñi jepahcatji peéh iiguĭpna bejnit, tabit yeejép ñi tabaat ã yaicán niit. Obohjeéhtih, Cristodih túi jepahnit, Dioih túini pehbhoó ñi bejechah, búdí ñi weñat ã yaicán niit”, jwĭpĭ niĭj naóh bohéna caá. Páant, jwĭ niĭj naáwáchah joinit, ĩjnit, biqúina ĩ joífhcah yahna, bitaboó ĩ túi wēi joiná caá. Obohjeéhtih, jwĭ Maáh Cristo jwiitdih ã teo wáaccab, áih túini doonádih yoobópdih jwĭ naóhcah, beh joicán, nihát ĩta wēi joicán taga.

¹⁷ Dios naáwátidih bita bohé jibnitboó, jĭib náahna, yoobópdih ĩ bohécan caá. Obohjeéhtih, páant ĩ bohéat pah jwiitboó jwĭ yee bohécan caá. Dios ã naáwát túutnit jumna, caán ã enechah jéihnit, yoobópdih jwĭpĭ bohéna caá.

3

Pablowá Jesúhwhādih teo wāhñit ĩ jumat

¹ Bitá ĩ niĭját pah, “Dedé jéihcat pínah weemdih wihcan caá”, weémboó wā niĭjcán caá. Yeéb weemdih túi jéihna, “Pablowá yoobópdih ĩpĭ bohéna caá”, niĭj jenah joinit, páant bitá ĩ niĭj daác wahatdih ñi náahcan caá. Yeebbát bitadidih páant ñi niĭj daác wahatdih jwĭ náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadidih jéihcan, páant daác wahatdih ñita náah taga.

² Yeebdih jwĭ bohéniji túini doonádih joinit, ñi túut nūmúchah ennit, “Dios ã teo wáacatjĭh Pablowá queétdih ĩ naáwáchah joinit, ĩ jenah joyátdih ĩt túi túut nūmúp taga”, bitá ĩ niĭj jéihna caá. Páant niĭj jéihnit, Dios ã bohéat túutnit jwĭ jumantidihbut ĩ jéihna caá.

³ Pánihna, jwĭ túi bohénachah, ñi túut nūmátji doonádih joinit, Cristo jwiitdih ã bohéat túutatjidih nihát ĩ jéihna caá. Dios báadhni áih Túini Espiritu ã teo wáacatjĭh, yeebdih jwĭ naáwáchah, ñi túi jepahap jĭ. Cristoih doonádih jwĭ bohénachah joinit, ñi jwĭih túut nūmátji doonádih bitá ĩ joyóchah, yeéboó queétdih jwĭ daác wahat panihnit ñi jumna caá.*

⁴ “Cristo jwiitdih ã wan wūhatjĭh Dios ã túi teo wáacna caá”, ñi niĭj jenah joyóchah jéihna, jwiitboó “Túini Espiritu búdí ã teo wáacatjĭh Dios naáwátidih queétdih jwĭ túi bohénap jĭ”, jwĭ niĭj wēi jenah joiná caá.

⁵ Pánih wēinit, “Weém wā jenah joyátjĭh nindih wā jéih chájna caá”, niĭjcán, “Dios ã teo wáacatjĭhjah wā buájána caá”, wā niĭj jéihna caá.

⁶ Páant ã teo wáacatjĭh áih jáap naáwát, túini doonádih wā túi naóhna caá. Jon játih Dios jeé naanádih ã daacátjidih jwĭ nuowádih át jepahat túutap wut jĭ. Obohjeéhtih, caán máa wutatdih ĩ túi jepahat pínah wēpat queétbodyódh át wihcap wut jĭ. Nin jáap naáwátboodih jwĭ jepahat pínah niijná, Túini Espiritu jwiitdih ã teo wáacna caá, Diosjeéh jwĭ túi jumat pínah niijná.*

⁷⁻⁹ Dios ã wutatdih jeé naanádih daácnit, Moisésdih ã wūhuchah, Dios ã wēpatjĭh Moisésih móot búdí át yeh iiguĭp wut jĭ. Moisés jeemánt ã jwáub dei jūwúchah, áih móot yeh iigát ã baáj jwáub bejechah yahna, quíib ihana,

* 3:3 Ex 24.12; Jer 31.33; Ez 11.19; 36.26

* 3:6 Jer 31.31

queét Israel juimenáji caandih it jéih encap wat jī.* Jon jātih Dios ā daācni wutatdih ā wāhuchah, ājeéh ī tui jumat pínah niijná, caandih tui jepahat āt náahap wat jī. Obohjeéhtih, ī tui jepahcatji peéh iiguipna it bejep wat jī. Páant ī jepahcah yahna, Moisés ā naóhni wutat túini ā jumatdih júatna, Dios búdí ā yeh iigát āt jígohop wat jī. Būū lāa jáap naáwát, túini doonádih Dios ā naáwát túatcachah, Túini Espírítu jwī jepahat pínahdih ā teo wáacachah, chah túini jumna, chah yeh iigát panihni ā jumna caá. Caán jeé naanádih ā daācni wutatdih jwī tui jepahcatji peéh iiguipna jwīta bej taga. Caán wutatdih jepahcan, ājeéh jwī jéih jumcah yahna, caán wutatdih ā wāhuchah, Dios ā tui yeh iigát āt jígohop wat jī. Obohjeéhtih, Būū lāa Jesucristoih túini doonádih jwī jepahachah, iiguipna jwī bejat déejidih, Túini Espírítu ā teo wáacatjīh Diosjeéh jwī tui jumna caá. Pánihna, jáap dooná chah túini caá ā jumap.

10 Būū lāa Jesucristoih dooná jwiitdih búdí yeh iigni dée ā jumna caá. Obohjeéhtih, Moisésdih Dios ā daac wāhni wutat jwiitdih yeh iigcānni dée ā jumna caá.

11 Caán wutatdih ā wāhuchah, búdí yeh iigát maátcanjeh āt jum jwuhup wat jī. Pánihat pah, caán wutat túini jumna yahna, Būūdñi pínah āt jumap tajī. Obohjeéhtih, Jesucristoih túini doonáboó ā Būūdcán niit. Búdí yeh iigát ā jumachah yahna, máa wutatjī Būūdñi pínah āt jumap tajī. Pánihna, Būūdcānni pínah jáap doonádih ā wāhuchah, chah búdí yeh iigát dée ā jumna caá.

12-13 Moisés āih móot yeh iigát ā baáj jwūub bejehchah, yégueh chóojīh āt jāhap wat jī, queét Israel juimená ī encat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwiitboó nin Būūdcānni dooná chah iigni dée ā jumachah jéihna, tíccanjeh, yooópdih jwī naóhna caá.*

14 Queét Diosdih joíhcan, iih jenah joyátdih jāhat dée ā jumachah, Moisés ā daacátjidih it beh joicáp wat jī. Būū páantjeh caán daacátjidih ī en naáwáchah joiná yahna, biic yooóo ī jéih beh joicán caá. Cristodih jwī jepahachahjeh, caán jāhat déedih ā yohna caá.

15 Yeebdih wā jwūub naóhna caá. Būūbut queét Israel juimená jwī Maáh Cristodih jepahcan, Moisés ā daacátjidih páantjeh ī beh joicán caá.

16 Obohjeéhtih, det jwī Maáhdih jepahnitdih caán daacátjidih Jesúsboó ā tui beh joyána caá.

17 Jwī Maáhdih jepahnitdih Túini Espírítu ā jumna caá. Pánihna, jwiit Túini Espírítu jumnitdih Diosboó wēi ennit, “Queét yéejat peéh chājat wihcannit caá”, ā niijchah joinit, “Moisés ā wutatjidih jwī tui jepahcatji peéh jwiitdih ā wihcan niit”, jwī niij jéihna caá. Pánih jumna, jāhat dée wihcah, Diosdih tui jéihnit, jwī ūum ūubhcan caá.

18 Jwiit Cristoihwā móot jāhat dée wihcan, “Caánboó chah túini caá”, jwīpī niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinit, ā weñat pínahdihjeh chājna, caán ā jumat pahjeh jumat túat niijná, yeó jáap jumat pah tui túat nūūmná caá jwī chājap. Jwiitdih Túini Espírítu ā teo wáacachah, jwī tui túat nūūmná caá. Pánih túinidih jwī túat nūūmúchah ennit, “Queét chah tui jenah joiná caá ī chājap”, bitaboó jwiitdih ī niij jenah joibípna caá.*

4

Jesúh doonádih naóhnit ded pah ī jumat

* 3:7-9 Ex 34.29 * 3:12-13 Ex 34.33 * 3:18 Ro 8.29; Gá 4.19; Fil 3.10

1 Túini Espíritu teo wáacni jumna, Dios weemdih oinit, áih jáap túini doonádih á bohé jibat túutap jí. Pánih bohéna, bita weemdih yeejép í chājachah, jīgahna yuhna, wā bohé cádahcan caá.

2 Ded pah wā bohéatdih nihát í jéihyat pínah níijná, wāpí bih bohécan caá. Nihát joinít í túi beh joyát pínah níijná, yecanjeh, áih túini doonádih yoo bópdih wāpí bohéna caá. Dios weemdih wēi ennit, “Pablo á túi bohéna caá”, á níijná caá. Bitabut wā bohénachah joinít, biíc yoo bó ípí níijná caá.

3 Obohjeéhtih, bita iiguípná bejnit pínah jumna, jáhat dée á jumachah, wā bohéatdih í beh joicán caá.

4 “Cristo chah túini Maáh á jumna caá”, jwí níij bohénachah, Diosdih jéihcannit í maáh, Satanás queétdih á beh joyát túutcan caá. Áih yeh iigátdih jáhat dée pah caá queétdih á chājap. Dios ded pah á jumatdih Cristojeh cáacwátdih á túi beh joyána caá. Caán Cristo Dios yoo bá caá.

5 Pánih bohéna, “Weemdih níi weñeé”, níijcánjeh, “Jwí Maáh Jesucristo-boodih níi weñeé”, wāpí níij naóh bohéna caá. Jwíit Jesúsdi h oina, níi maáh dée nihcan, yeebdih teo wáacnitjeh caá jwí jumap.

6 Jon játih Dios nihát dih chájna, “Dupánapboó yeh iigát á jumna naáh”, át níijp wat jí. Caanjéh jwíih caolihdih yeh iigát dée á jumát túutna caá. Pánihna, Cristo, chah túini á jumatdih jéihna, Dios biíc yoo bó túini á jumatdihbut jwí jéihna caá.*

Jesúhwā áih wēpatjīh ded pah í chājat

7 Weémboó wēpcanni, oboh jumni wáam dah dée wā jumachah yuhna, Jesucristoíh túini doonádih wā bohé jibat pínah níijná, Dios weemdih á níiwip jí. Oboh jumni wáam dah díitboó chah táinidih jwípí yac á mohat dée wā bíbohna caá. Caán túini doonádih wā naáwáchah joinít, cáacwāboó í túut nūmná caá. “Oboh jumni, wēpcanni wā jumachah yuhna, Diosboó chah wēpni jumna, búdí á teo wáacachah, í túi túut nūmúp be”, wā níij jéihna caá. Bitabut, wēpcanni wā jumatdih jéihna, “Dios á wēpatjīh í túut nūmúp be”, biíc yoo bó í níij jéihna caá.

8 Biquí láana weemdih tubit í jūihñuchah yuhna, Jesúh túini doonádih wā naóh cádahcan caá. Biíh láa ded pah Dios á weñat pínahdih jéihcanjeh, “¿ded pah wā chājbi?” níijnít, búdí wā jenah joiná caá. Pánih búdí jenah joiná yuhna, weemdih á teo wáacachah, caandih wā túi jenah joí cádahcan caá.

9 Biíh láa bita weemdih eníhcan, Jesúh túini doonádih wā naáwát peéh, yeejép í chājna caá. Páant yeejép í chājachah yuhna, weemdih cádahcanjeh, Dios ápí teo wáacna caá. Biíh láa í wan mao jwejni yuhna, á teo wáacachah, booni páantjeh wā jumna caá.

10-11 Nin baácboó Jesús á jum jwuhuchah, cáacwā caandih ít mao yohop wat jí. Pánihna, weembút nin baácboó jum jwuhna, Jesúsdi h í mao yohatji pahjeh, áih túini doonádih wā naóh jibat peéh, weemdihbut í mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, Jesucristo weemdih á túi wapachah, wā báadh jwuhna caá. Páant weemdih á teo wáacachah enna, “Jesúsboó báadhni, chah wēpni á jumna caá. Caanjéh tigaá Pablodih wapni”, nihát cáacwā í níij jéihna caá.

12 Weemdih í mawíhichah yuhna, yeéboó wā naóhni doonádih joinít, Jesucristodih jepahna, Diosjééh páantjeh níi túi jumbipna caá.

13 Tubit yeejép yapna yuhna, Jesucristodih wā túi jenah joí cádahcan níit. Jon játih Davidbut yeejép á yapachah, nin pah át níij daacáp tají: “Diosdih túi

* 4:6 Gn 1.3

jenah joinít, ded pah ã naáwát dih wã naóh yapanap be”, át niŷ daacáp tajĩ.*
 Æ túi jenah joyát pah muntih weembút jwĩ Maáhdih túi jenah joinít, áih túini doonádih wãpĩ naóh yapana caá.

14 Pániha, Jesúih túini doonádih wã naáwát peéh bita weemdih í mao yohochah yuhna, caandih wã túi jenah joí cádahcan niít. “Jesucristoíh jumna, caandih jwúb boonaniboó weemdihbut ã jwúb boobipna caá. Pánih boonit, weemdih ñijeéh ã jumapboó ã waadát túutbipna caá”, wã niŷ jéihna caá.

15 Páant ã chãjat pínahdih jéihnit, yeebdih teo wáacat túut niijná, yeejép yapna yuhna, wãpĩ bohéna caá. Wã bohéatdih dawá ñi joyóchah, yeebdih oinit, Dios dawá iiguipna bejnit déejidih ã túi ubna caá. Pániha, dawá caandih “Túina caá, Paá”, í niŷ wéi naóhbirna caá.

16 Páant jwiít dih ã chãjat pínahdih náhnit, búdí wéina, Jesúih túini doonádih wã yabh naóhcan caá. Yeó jáap jumap pah wíih bácah ã wẽpca jéuwúchah yuhna, caandih chah túi jenah joiná caá wã chãjap.

17 Nin baácbó jwĩ jum jwuhchah, yeejép jwĩ yapatdih búdí wã jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios pehbboó jwĩ jubínachah, yeejép yapat wihchah, chah túi wéinit jwĩ jumap pínahdih wã túi jenah joiná caá.

18 Nin baácbó jum jwuhna, dedé jwĩ enni bændní pínahjeh caá. Obohjeéhtih, Dios pehbboó jumnidih bũ jwĩ jéih encah yuhna, ã bændcán niít. Pániha, nin baácbó jwĩ ennidih búdí jenah joicánjeh, Dios pehbboó ded pah jwĩ jumap pínahdih wã túi wéi jenah joiná caá.

5

1 Nihat nin baácbó jumni bændní pínah ã jumapdih jéihna, “Jwíih bácahbut bændní pínah ã jumna caá”, jwĩ niŷ jéihna caá. Jwĩ wunuchah, jwíih bácah ã moópbirna caá. Obohjeéhtih, jwĩ wunat túttimah, Dios jáap bácah jwiít dih ã jwúb wáhbipna caá. Caán bácahjĩh jwĩ jwúb wuncan niít. “Pánih jumna, jáap bácahjĩh Dios pehbboó jwĩ jumbirna caá”, jwĩ niŷ wéi jenah joiná caá.

2 Nin baácbó jum jwuhna, túbit yeejép yapna, biquí láana Dios pehbboó búdí wã jumíhna caá.

3 Yégueh chóodih jwĩ dawíhat pahjeh ã wáhni pínah jáap bácahboodih búdí wã páina caá.

4 Bũ nin bácahdih yohíhcan yuhna, jáap bácahboodih wã páina caá. Nin baácbó jum jwuhna, wíih bácah ã moopát pínahdih jéihna, Diosjeéh páantjeh jumap túut niijná, jáap bácah pínahdih búdí wã bidna caá.

5 Dios jwiít dih jáap bácah ã wáhat pínahdih jãtih át jenah joiŷp taga. Pániha, áih Túini Espiritudih jwiít dih ã wáhuchah, caánboó “Yoobópdih jáap bácahdih meemdih ã wáhbipna caá”, jwiít dih ã niŷ jenah joyát túutna caa.

6 Páant ã chãjat pínahdih jéihnit, úmcan, wã jŷgahcan caá. Bũ nin bácahjĩh jum jwuhna, Dios pehbboó wã bej jwuhcan caá.

7 Pánih jumna, ded pah jwĩ yapat pínahdih jéih encan yuhna, Jesucristodih túi jenah joinít. “Æ niŷjãtj pahjeh wã túi yapbirna caá”, wã niŷ jéihna caá.

8 Nin baácbó jum jwuhna, wã wunat pínahdih úmcanjeh, wéi jenah joinít, jáap bácahjĩh jwĩ Maáh Jesucristojeéh búdí wã jumíhna caá.

9 Pániha, Dios pehbboó bejna, wã bej jwuhcanbut, bíic yoobó jwĩ Maáh ã weñat pínahdihjeh wã chãjĩhna caá.

* 4:13 Sal 116.10

¹⁰ Japboó jwiibnít, jwiít nihat jwí Maáh Jesucristo pebhna jwí jwiibí ñuhbipna caá. Páant jwí jwiibí ñuhuchah, nin baácboó jumna, ded pah jwí chājatjidih enniji jwí maáh ã ñiobipna caá. Páant ã ñiwichah, jwí jéih jweicán niít. Pánihna, biíc jwí Maáh ã weñat pínahdih ã túi chājatji jwiib, ã túi wēi naóhbipna caá. Obohjeéhtih, biihboó ã túi chājatji jwiib, caandíh ã wēican niít. Páant jwí yapat pínahdih jéihna, jwiítidih túi chājat caá náahap.*

Dios jwiítidih ã wēi enat

¹¹ Dios ninboó ded pah jwí chājatdih enna, caán ã weñat pínahdih jwí chājatji jwiib ã peéh chābjipna caá. Páant ã peéh chājat pínahdih úum yacna, búdí teo wáaquihna, cáacwādih wā wēp bohéna caá. Pánih bohéna, búdí oinit, wā teo wáaquihatdih Dios ã túi jéihna caá. Pánihna, biíc yoobó ñi jéihyat pínahdih yeebdíhbat wā náah yacna caá.

¹² Páant niijnít, “Dedé jéihcat pínah weemdih wihcan caá”, wā niijcán caá. Obohjeéhtih, bitaboó ã yee naáwáchah joinít, “Nihcan caá. Pablo túi oinit, yoobópdih jwiítidih ã bohéna caá”, ñi niiját pínah niijná, páant wā niij naáwáp be. Queét ã túi jígohatdihjeh wēi jenah joinít ã jumna caá. “Nihat jwiít judiowā ded pah jwí chājatdih Pabloboó joyáh bojna, ã bohéat túican caá”, ã niij naóhna yuh caá. Páant niijnít, bita queétdih ã wēi enat pínahdihjeh ã jenah joyát ã túican caá. Obohjeéhtih, ded pah ñih caolíh ã jumatdih caá jenah joyát náahap.

¹³ Biquína weemdih jwiíhniitboó “Pablo tūbit yójah bohé jibna, jenah joicánni caá”, ã niij jwiíhna caá. Obohjeéhtih, Diosdih búdí weñáihna, páant wā bohé jibna caá. Bitaboó weemdih enihcannit, “Pablo ã jenah joyátjijeh ã yee bohé jibna caá”, ã niijná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh teo wáacat túut niijná, túi jenah joinít, yoobópdih wā bohéna caá.

¹⁴ Cristo jwiítidih búdí ã oyochah jenah joinít, caandíh jepahna, wā túi bohéna caá. Pánih oina, caán Cristo biícjeh jwí yéejat jwiib buúdáatdih ã jwiib chāj beedá wāhat túut niijná, jwiítidih ãt wun wāhup wut jī. Caandíh jenah joiná, “Wíih pínah caá ãt wun wāhjip taga”, niij jenah joinít, jwiít nihat jwí yéejat jwiib ájeéh wunnit panihnit caá jwí jumap. Jwí yéejat jwiib buúdáatdih jwiib chāj péanit panihnit jwí jumna caá.

¹⁵ Pánihna, Cristo nihat cáacwā jwí yéejat jwiib ãt wun wāhup wut jī, caandíh jepahnit, jwí náahat pah chājnitji túut nuumnít, ã weñat pínahboodíh jwí chājat pínah niijná. Caán ã wunuchah yuhna, Dios ãt jwáub boonanap tajī.

¹⁶ Jwí Maáhdih jwí jepahachah, ded pah jwí jenah joyátidih ã túut nuumúp be. Jātih nin baácđih bóodih jenah joinít, ded pah cáacwā ã jígohatdihjeh ennít, “Táinít caá. Yeejépwā caá”, jwí niij en jwāhup be. Obohjeéhtih, buu páant jwí niij jenah joicán caá, buca. Jātih Cristodihbat pánih jenah joinít, “Caánboó cáacjeh caá”, wā niij jenah joyóp yuh jī. Buu caandíhbat páant wā niij jenah joyátjidih wā túut nuumúp be.

¹⁷ Ded Jesucristodih jepahni, áih jumna, jenah joyát túut nuumní ã jumna caá. Ded pah ã jenah joyát túut nuumná, ded pah ã chājatbat túut nuumní ã jumna caá. Jātih ã weñat pínahdihjeh chājni ã jumap be. Buu, túut nuumná, Túini Espíritu ã teo wáacachah, Dios ded pah ã weñat pínahboodíh chājni ã jumna caá, buca.*

¹⁸ Jwiítjeh páant jwí jéih chājcah, Dios jwiítidih ãt túut nuumúp taga. Jātih, Diosdih enihcannit jum jwāhna, ájeéh jwí túi jum jwāhcap jī. Cristo ã wun wāhatjīh jwí eníhcatdih Dios ãt cádahat túutap taga, ájeéh jwí túi jumat pínah

* 5:10 Ro 14.10 * 5:17 Jn 3.3-7; Gá 6.15

niijná. Pánih chājnit, jwiít dih bitadih át naáwát túutap be, queébtut caandih í eníhcatdih cádahnit, ájeéh í túi jumat pínah niijná.

¹⁹ Nin pah caá á niij naáwát túutap: “Nihat yéejnit jumna, Diosdih eníhcannit jwí jumna caá. Jwiít dih búdí bidnit, Jesucristo jwí yéejat jíib á wan wáhatdih jwí túi jenah joyóchah, áihwá chājnit, jwiít dih á túi pej jumna caá”, á niij naáwát túutap jí.

²⁰ Pánihna, Jesúsíh jumna, cáacwá dih nin pah wápí niij naóh yapana caá: “Yeebbát Jesucristodih jepahna, túut nammnít, Diosjeéh ñi túi jumnaú”, wá niijná caá.

²¹ Jwí Maáh Cristoboó biícjeh yéejat wihcanni át jumap wat jí. Obohjeéhtih, á yéej chājcah yuhna, Diosboó caandih jwí yéejat jíib át wan wáhat túutap wat jí. Jwí yéejat jíib buadáát dih Cristoboó át jíib chāj beedá wáhap wat jí. Páant á jíib chāj beedá wáhatdih enna, Diosboó jwiít Cristoihwá dih ennit, “Queétdih dedé yéejat peéh á wihcan caá. Wá wáúhdih wéi enat pahjeh mantih, queétdihbut wá wéi enna caá, buca”, á niijná caá. Pánihna, Cristoihwá jwí jumachah, Dios túini á jumat pahjeh mantih jwiít dihbut á túi jumat túutna caá.

6

¹ Dios yeebdíh búdí oinit, teo wáacna, ñi yéejat peéh át yoh wáhap taga. Jwiít, yeebbát Diosdih teo wáhnit jumna, nindih yeebdíh wá naóhna caá: Áihwá jumna, yeebdíh wá bohéátjidih ñi túi jepahaá. “Wá jepahna caá”, niijná yuhna, á náahat pah chājcan, dedé pínah áta nihcan tagaá. Dios á oyatdih yap yohnitjeh ñita jum tagaá.

² Jon játih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Wá náahni yeó jáap yeebdíh búdí oina, ñi wábatdih jepahnit, wá teo wáacap jí. Pánih teo wáacnit, yeebdíh wá túi wáhap jí”, Dios á niijná caá”, át niij daacáp tají. (Is 49.8)

Buu caá á náahni yeó jáap á jumap. Buu yeebdíh á túi ubat pínah niijná, caandih jepahat caá náahap.

Ded pah Pablo á jumat

³ “Bitá wá bohéát dih í jepahcan niít”, niijná, dedé yeejép chājcan, yeejép wápí wéhecan caá.

⁴ Túini jeh wápí jumna caá, “Pablo Dios á weñat pínahdih jeh chājna, caandih túi teo wáhní á jumna caá”, cáacwá weemdíh í níj át pínah niijná. Dawá láa bita weemdíh yeejép í chājchah yuhna, weémboó íjcanjeh wá jumna caá. Dawá láa moh yéejna yuhna, wá bohé cádahcan caá.

⁵ Nin pah caá yeejép wá yapap: Cáacwá weemdíh í mawachah; nemat muúboó í nemechah; dawá íjnit, múic wáac junít, í mao yohat túutachah, yeejép wá yapap jí. Weém búdí teona; quíib chei tubachah yuhna, uoca daa jóhna; nuúgúp wánná, yeejép wá yapap jí.*

⁶ Í náah chājatdih jenah joicán, wá túi jumna caá. Yeebdíh teo wáaquíhna, jwí maáíh túini doonádih túi jenah joinít, íjcanjeh, wá túi bohénap jí, ñi túi beh joyát pínah niijná. Yeebdíh túi oinit, wá bohénachah, Túini Espíritu yeebdíh á teo wáacatjíh ñi túi jepahap jí.

⁷ Áih túini doonádih naóhna, yeeceanjeh, Dios á wépatjíh wá bohénachah enna, caandih teo wáhní wá jumatdih ñi túi jéihna caá. Yoobópdih Dios á weñat pínahdih chājna, “Pablo yeejép chājni caá”, cáacwá weemdíh í jéih

* 6:5 Hch 16.23

niijcán caá. “Dios ã náahat pah, táinijeh ñi jumúú”, bitadih wã niijíchah, wã táí jumatdih enna, “Pablo yee bohéna caá ã chãjap”, ï jéih niijcán caá.

⁸ Biquína weemdih ï táí wëi enechah, bita ï wëi encah yuhna, biquína ï wëi naáwáchah, bita yeejép ï naáwáchah yuhna, wã joyáh bojna caá. Yoobópdih wã bohénachah yuhna, biquína “Pablo yee bohéni caá”, ï niij naóh yacna caá.

⁹ Nihat cáacwã ï enepboó wã bohénachah, weemdih jéihna yuhna, biquína weemdih enah bojnit, “Oboh jumnijeh caá”, ï niijná caá. Bita weemdih ï mawachah yuhna, wã báadh jwuhna caá. ï mao yohat táutuchah yuhna, páantjeh wã jum jwuhna caá.

¹⁰ Biquí láana jgahna yuhna, Cristoíh jumna, páantjeh wã wëina caá. Moh yéejni jumna yuhna, bitadih táini doonádih bohéna, queédih búdí jíib jumni wúhat dée pah caá wã bohénap. Biíh pah bóonadih bíbohcan yuhna, Cristoíh jumna, búdí bíbohni dée pah wã wëina caá.

¹¹ Yeéb Corinto táuchidih moondih búdí oina, úumcan, tíccanjeh, ded pah yeebdih búdí wã náah yacatdih wã táí naóh daác beedánap be.

¹²⁻¹³ Yeéb wã weh panihnit ñi jumuchah, oinit, yeebdih wã naóhna caá. Yeebdih wã oi cádahcan caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdih ñi oi cádahap jì. Pánihna, yeebdih búdí wã oyat biíc yoobó weemdihbut ñi jwúub oyoo.

Jesucristoíh nihcannitdih ã pej jummat táutcat

¹⁴ Yeéb Jesucristoíhwã áihwã nihcannitboodih ñi pej jumca bojoó. Túí pej jumnit pínah nihcan caá. Nindih ñi táí jenah joyoo: Ded Jesúsdiéh jepahni, táinidih ápi chãjilna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdiéh jepahcanniboó, yeejépdih ápi chãjna caá. Pánih jumna, biícidih ï jéih jumcan caá. Yeejép chãjni táí chãjilniboodih ã yéejabipna caá. Túí chãjilni yeejépdih ã jéih yap yohcan niít. Ded Jesúsíh jumna, ã naáwátidih ápi táí jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Jesúsíh nihcanniboó nemépwã ï maáh ã naáwáchah joinít, ded pah Dios ã jumatdih ã jéihcan caá. Queét chénat pah ï jenah joyát mácah ã jumna caá. Pánih jumna, ï jéih múic pej jumcan caá.

¹⁵ Jesucristo Satanásjìh mácah múic ï jenah joyát ã jumuchah, ï jéih múic pej jumcan caá. Biíc yoobó Jesúsíhwã Satanáíhwãjìhbut mácah múic ï jenah joyát ã jumuchah, biícidih ï jéih jumcan caá.

¹⁶ Dios páantjeh jumni caá. Jwiít áihwã jumna, caandíhjuh wëinit, jwí jepahna caá. Biíhdih wëinit, jepahna, áta táican tagaa. Jwiít Jesúsíhwã áihwã nihcannitdih pej jumna, ï wëi jepahnidih jwiítbut jwí wëi jepahat dée ã tobohna caá. Pánih jumna, yeéb Jesúsíhwã, Jesúsíhwã nihcannitdih ñi pej jumca bojoó. Dios báadhni jumna, jwiít Jesúsíhwã biícidih, áih muu pánihnit jwí jumna caá.* Jon jãtih ã naáwátidih naóh yapanit nin pah ït niij daacáp tajì:

“ Weéboó queédih túí pej jumna, ï maáh wã jumbipna caá. Queéboó wíihwã jumna, weemdíhjuh ï wëibipna caá”, Dios ã niijná caá”, ït niij daacáp tajì. *(Lv 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27)*

¹⁷ Bitá naóh yapanitbut nin pah ït jwúub niij daacáp tajì:

“ Wíihwã nihcannitdih ñi cádahaá. Queédih ñi pej jumca bojoó. Í náah ï chãjat déedih yeéboó ñi chãja bojoó. Páant ñi cádahachah, weéboó yeebdih wã wëi enbipna caá. *(Is 52.11)*

¹⁸ Pánih wëi ennít, ñi íip wã jumbipna caá. Yeéboó wã weh ñi jumbipna caá”, Chah Wëpni Maáh ã niijná caá”, ït niij daacáp tajì. *(2S 7.14; 1Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9)*

* 6:16 1Co 3.16; 6.19

7

1 Pániha, wā oinitá, nindih ñi túi jenah joyoó: “Ñi yéej chājatdih ñi cádahachah, yeebdíh wēi ennit, wā túi pej jum̄bipna caá”, Dios ā niijichah joinít, nihát jwī yéejatdih jwī cádah jīh. Dios ā jīgahat pínahdih chājīhcan, yeejép jwī jenah joyátidih cádahat caá náahap. Pánih túut n̄um̄nít, túi jenah joiná, ā weñat pínahboodíh jwī chāj jīh.

Corinto tútchidih moón ī túut n̄um̄mát

2 Weemdíh ñi jwūub oi jenah joyoó, páant m̄ntih. Nijeéh jumna, deddih wā yéej chājcap jī. Bohéna, yeebdíh wā yéej chājat túutcan, yeebdíh wā yee dúuc wáicap jī.

3 Páant niijnít, “Pablodih jwī túi oicatji jīb jwítidih peéh chājat ā jumna caá”, yeebdíh niij jenah joyát túutcan, “Pablo túi chājni jī”, wā niij jenah joyát túutna caá. Wā jwīih niijátji pahjeh m̄ntih, wā jwūub niijná caá: Yeebdíh búdí wā oina caá. Pániha, ded pah yapna, w̄anna yahna, bíic yoobó yeebdíh jenah joinít, wā oi cádahcan niít.

4 “Queét Corintodih moón túi chājnit jumna, wā naáwátidih ī túi jepahbipna caá”, niij jenah joinít, búdí wā wēina caá. Pániha, yeejép yapna yahna, yeebdíh páantjeh wā wēi jenah joiná caá.

5 Nin Macedonia baáboó wā juyúchah, weemdíh chooát ā wihcap be. Páantjeh yeejép wā yapap be. Dawá jāihnitboó “Ma túi chājcan caá”, weemdíh ī niij jāihñap be. “¿Queét Corintodih moón wā oinitboó ī túi jum niít?” niij jenah joinít, páantjeh yeebdíh búdí wā náhni dahwanap be.*

6 Obohjeéhtih, Dios jīgahat yayániboó weemdíh teo wáacnit, Tito wā pebh ā juyúchah, weemdíh búdí ā weñanap be.

7 “Queét ī jwūub túi jumatdih enna, búdí wā weñep be”, weemdíh Tito ā niij naáwáp be. Páant ā niij naáwáchah joiná, weembát búdí wā weñep be. “Queét Corintodih moón Jesúihwā meemdíh búdí ī bidna beé. ‘Yéej chājnit, Pablodih búdí jwít jīgahanap taga’, niij jenah joinít, queébut búdí īt jīgahap wat be. Pánih jīgahnit, ma daác wahnidih ennit, it túi jepahap tabe”, Tito weemdíh ā niij naáwáchah joinít, chah búdí wā weñep be.

8 Wā jwīih daácnijidih wah péanit, “Nin wā wēp naóh daacátjidih ennit, búdí ī jīgahbipna caá. Páant wā wēp naóh daáccan, āta túi taga”, niij jenah joinít, búdí wā jīgah jwahup jī. Obohjeéhtih, b̄uu ñi jīgahat yayát doonádih joinít, weembát wā jīgahcan caá.

9 B̄uu búdí wā wēina caá. Ñi jīgahat doonádih joinít, wēina wā chājcan caá. Obohjeéhtih, jīgahnit, táiniboodíh ñi túut n̄um̄mát doonádih joinít, búdí wā wēina caá. Dios caá yeebdíh āt jīgahat túutap taga, ñi jenah joyátidih ñi túut n̄um̄mát pínah niijná. Pániha, wā daác wahniboó yéejacan, yeebdíh āt túi teo wáacap taga.

10 Dios ā náah yacat pahjeh jwī yéejatdih jīgahna, yéej chājatdih jwī cádahbipna caá. Pánih jīgahna, jwī jenah joyátidih túut n̄um̄nít, táiniboodíh jwī chājibipna caá. Páant jwī túut n̄um̄múchah enna, iiguípna jwī bejat déejidih Diosboó ā túi úbbipna caá. Maátcanjeh jwī jīgahna yahna, túi túut n̄um̄nít, búdí jwī wēibipna caá, buca. Obohjeéhtih, bitaboó ī yéej chājat jīb queétdih Dios ā peéh chājat pínahdih jīgahna yahna, túut n̄um̄mihcan, iiguípna ī bejbipna caá.

* 7:5 2Co 2.13

¹¹ Yeéb Dios ã náah yacat pahjeh jġahnit, ñit túi túut nuumáp taga. ¡Ñi jenah joyoó! Nin pah caá ñi túut nuumát: Buu jwuhna, ded yéej chājni ã yéejatdih enah bojcanjeh, yoobópdiġ ñi túut nuumát túutna caá. Ñi yeejép jenah joyátjidiġ cádahnit, túut nuumnít, buu ñi túi jenah joyátidiġ wã jéihyat pínahdiġ weemdiġ ñi náah yacna caá. Pánihna, weemdiġ ñi wēi jenah joi jwáhcattjidiġ búdi ñit jġahap wat be. Ñi yéejat jġib Dios ã peéh chājat pínahdiġ búdi umna, túi túut nuumnít, weemdiġ jwúub enihna, búdi ñit bidip wat be. Dios ã weñat pínahdiġjeh ñit chājav wat be. Det yéej chājnitdiġ ñit peéh chājav wat be. “Buu, queét yoobópdiġ chājnit caá. Dedé yéej chājav peéh queétidiġ ã wihcan caá, buca”, wã niġ jenah joiná caá.

¹² Yeebdiġ daác wahna, yéej chājnidih ñi peéh chājav pínahdiġ, ã yéej chājavtjidiġbut jenah joicánjeh wã daác wahap jġ. Obohjeéhtih, Dios yeebdiġ enna, “Queét Pablodiġ yoobópdiġ oinit caá”, ã niġ jenah joyátidiġ ñi túi jéihyat pínah niġná, wã daác wahap jġ.

¹³ Páant ñi túut nuumátidiġ jéihnit, búdi wã wēina caá.

Tito ninboó jwúub jainít, weemdiġ nin pah ã niġ wēi naáwáp be: “Queét Corintodiġ moón ĩ túi túut nuumátidiġ ennit, wã jġgahatji ã yayáh bejep jġ. Pánihna, búdi wã wēina caá”, ã niġjġp be. Páant ã niġjádiġ joinít, weembút chah yeebdiġ wã wēina caá.

¹⁴ Tito ñi pehbboó ã bejat túut chājavchah, nin pah caandih wã niġjġp jġ: “Queét Corintodiġ moón Jesúhwã nin wã daác wahnidiġ ennit, ĩ túi jepahbipna caá”, wã niġjġp jġ. Pánihna, ñi túi jepahattjidiġ jéihnit, Titodiġ jwúub ennit, wã tíccap be. Titodiġ wã niġjátji biíc yoobó át yapap wat be.

¹⁵ Tito ñi pebhna ã juibínachah, caandih túi wēi jwááhnit, wã daác wahattidiġ ñi túi jepahattidiġ náhninit, yeebdiġ chah ã oi jenah joiná caá.

¹⁶ Buu túi jepahnit, Dios ã weñat pínahdiġjeh ñi túi chājavtjidiġ jéihna, túttimah biíc yoobó ñi jepahat pínahdiġbut wã túi jéihna caá. Pánih jéihnit, búdi wã wēina caá.

8

Jesúhwã dinero wahnit, moh yéejnitdiġ ĩ teo wáacat

¹ Buu wã údwã panihnitá, biġh naáwát ã jumna caá. Nin Macedonia baácdiġ jumni tútchinadiġ moón Jesúhwã míic wáacnit ded pah ĩ túi chājavtjidiġ yeebdiġ wã naóhbipna caá. Dios queétidiġ oinit, búdi át teo wáacap taga.

² Queét tubit yeejép yapna yuhna, jwġ Maáhdih túi jenah joi cádahcan, búdi ĩ wēina caá. Pánih túi jenah joiná, tubit moh yéejnit jumna yuhna, ĩih dinerodiġ oicanjeh, bita chah moh yéejnitdiġ búdi ĩ wãh wáacap jġ.

³ Weém enniġjijeh tigaá yeebdiġ wã naáwáp. Queét moh yéejnit yuhna, ĩ bíbohat pah bóo ĩ wãhup jġ. Niġcan caá. Búdi pohba ĩ wãhup jġ. ĩ náahattidiġ jġib chājav pínahdiġbut ĩ wãhup jġ. Weémboó páant wã wãhat túttcah yuhna, queétjeh jenah joinít, páant bóo búdi weemdiġ ĩ wãhup jġ.

⁴ “Judea baácdiġ moón Jesúhwã moh yéejnitdiġ búdi teo wáaquihna, nin pah bóo meemdiġ jwġ wãhndih queétidiġ ma wãhúú”, weemdiġ ĩ niġjġp be.*

⁵ Pánih wãhna, wã jenah joyát chah ĩ wãhup be. ĩih dinerodiġ ĩ wãhat pínah jãtih, “Paá, ded pah ma weñat pínahdiġjeh yoobópdiġ meemdiġ wã chājav wãhbiġpna caá”, Diosdiġ ĩt niġjġp wat be. Páant ĩ niġját túttimah, “Dios ã watuchah joinít, yeéb Jesúh doonádiġ bohé jibnitboodiġ ded pah ñi náahattidiġ

* 8:4 Ro 15.26

Ƶwĩ túi teo wáacipna caá. Ded pah ñi wutuchah, Ƶwĩ jephahbipna caá”, Ƶwíitdih ñi níijp be.

6 Nit Macedonia baácdih moón ñih dinerodih ñi wáhatdih jenah joinít, yeéb Corintodih moondihbat wá jenah joyóp be. “Ninñh moón bádí ñi wáhat pah queébtut ñi wáhat pínahdih ñi ámoh páña naáh”, wá níij jenah joyóp be. Páant níij jenah joinít, Titodih nin pah wá níijp be: “Meém ñih dinerodih queétdih mat wáh wáac Ƶwíihat túatap wat Ƶi. Pánih Ƶwíihnit, nihát ñi wáh wáacni dinerodih ma Ƶwáub ámohat túatat túut níijná, ñi pebhna ma Ƶwáub bej páñaá”, Titodih wá níijp be.

7 Yeéb túi chājnít jumna, Ƶwĩ Maáh Cristodih ñi túi jenah joiná caá. Á naáwátdih túi jéihnit, ñi túi naóh yapana caá. Caán á weñat pínahdihjeh bádí chājñhna, yeebdíh Ƶwĩ bohéat pah túi oinit, bitadih ñi teo wáacna caá. Pánih túi chājnít jumna, ñíih dinerodih oicanjeh, moh yéejnit Jesúhwádh teo wáaquihna, bíic yoobó yeebdíh túi wáhat caá náahap.

8 Páant níijná, yeebdíh wutna wá chājcan caá. Obohjeéhtih, nit Macedonia baácdih moón ded pah Ƶgah ennit, moh yéejnitdih bádí ñi teo wáacatdih yeebdíh wá naáwáp be, “Ƶwíitbut bádí Ƶgah ennit, queétdih chah Ƶwĩ wahbipna caá”, ñi níij jenah joyát pínah níijná. Páant ñi wáhachah enna, “Queét Corintodih moón bitadih túi Ƶgah en teo wáacnit ñi jumna caá”, wá jéih níijbipna caá.

9 Ƶwĩ Maáh Jesucristo Ƶwíitdih bádí oina, á teo wáacatdih Ƶwíitdih túi jenah joyát caá náahap. Nin baácboó á dei Ƶúwát pínah Ƶátih, Diosjeéh jumna, nihát maáh á jumachah, caandíh dedé Ƶudhdát át wihjican tagaá. Obohjeéhtih, nin baácboó dei Ƶáohnit, á maáh wēpatdih cádahna, Ƶwíitdih teo wáacat túut níijná, moh yéejni át jumap wat Ƶi. Pánih teo wáacna, Ƶwíitboó moh yéejnit jumna yuhna, ájeéh Ƶwíjumachah, Ƶwíitdihbat dedé Ƶudhdát á wihcan níit. Pánih Ƶgah ennit, á teo wáacatdih jenah joinít, Ƶwíitdihbat bíic yoobó bitadih Ƶgah ennit, teo wáacat caá náahap.

10 Nin pah wá níij jenah joiná caá: Ñi Ƶwíih jenah joyátji buu bíic jópchi á yapna caá. Con jópchi, nin Macedonia baácdih moón ñi jenah joyát pínah Ƶátih, yeéb Judea baácdih moón Jesúhwá moh yéejnitdih Ƶwíih teo wáaquih jenah joinít ñit jumap wat Ƶi. Pánih teo wáaquih jenah joinít, con jópchidih ñi wáhat pínah dinerodih ñit ámoh Ƶwíihip wat yah Ƶi.

11 Pánihna, Ƶátih túi wēinit ñi teo wáac Ƶwíihat pah, buubut bíic yoobó wēinit, ñi wáhat pínahdih wáh péat caá náahap. Ded bádí dinerodih bíbohni chah á wáhu naáh. Obohjeéhtih, ded nump bíbohni bainí á wáhu naáh.

12 Túi bíic yoobó wēinit, ñíih dinerodih oicanjeh, wáhat caá náahap. Pánih wēi wáhnidih Dios bíic yoobó á wēi enbipna caá. Obohjeéhtih, bíi dée wihcanniboodíh “Dinerodih ma wáhuá”, Dios á níijcán caá.

13 Judea baácdih moón Jesúhwádh yeebdíh wáhat túatna, “Queét Corintodih moón moh yéejnit ñi jumna naáh”, wá níij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, yeéb, queébtut bíic yoobó ñi túi jumap pínah níijná, páant wá wáhat túatna caá.

14 Buu yeéb bádí bíbohni jumna, queét bíbohncannitbóodíh ñi jéih teo wáacna caá. Bíih láa, yeéb moh yéejnit ñi jumachah, queébtut bádí bíbohni, yeebdíhbat ñi jéih teo wáacipna caá. Pánih míic teo wáacnit, nihát Jesúhwá túi bíic yoobó Ƶwĩ túi jumhipna caá.

15 Jon Ƶátih Moisés nin pah át níij daacáp tají: “Chah bádí jeémát ojdh júi yacnibóó á ubni yeó Ƶáap á jeémát pínahdihjeh á bíboh be. Bainjeh ubnibat

caán yeó jáap ã jeémát pínahdihjeh ã bíbohóp be”, ãt niúj daacáp tajī.*

Titowā Corintona ī bejat

16 Yeebdīh wā oi teo wáaquíhat pah muntih, Dios Titodihbut biíc yoobó oi teo wáaquíhat ãt wāhup taga. Páant ã túi oi teo wáaquíhatdih ennit, “Túina caá, Paá”, wā niijná caá.

17 “Corinto tútchidih moondīh jwáub enedih ma bejeé”, wā niijíchah joinit, “Júu, wā bejmi caá”, ã niúj wēi jepahap be. Caandīh wā naáwát pínah jātīh, yeebdīh búdí teo wáaquíhna, caanjéh ñi pebhna tub bejihni ã jumup be.

18 Caandīh pej jumni pínah biih Jesúsdih jéihnidihbut ñi pebhna wā bejat tútina caá. Ā pej jumni pínahdih nihát nin Macedonia baácđih jumni tútchinadih moón Jesúíhwā búdí ī wēi naóhna caá. “Caánboó Jesúíh doonáđih túi bohéni caá”, ī niúj wēi naóhna caá.

19 Pánih wēi naóhnit, Judea baácboó wā bejehah, weemđih pej jum bejni pínahdihbut caandīh ī ñiwip be. Nihat yeéb Jesúíhwā ñi wāh wáacni dinerodih jwī juibí wāhuchah enna, “Queét biih baácđih moón Jesúíhwā jwítdih oinit, dinerodih ī wahachah, búdí ma teo wáacna caá, Paá”, Diosđih ī niúj wēi naóhbična caá.

20 Ñi wāhni dinerodih jwī túi en daobípna caá. “Pablowā jwíih dinerodih yee dúuc wáina caá ĩt chājap taga”, ñi niúj jenah joicát pínah niijná, caán nihát túi wēi ennidih Titojeéh wā wahna caá.

21 Pánihna, jwī Maáh ã enechah, bitabut ī enechah, yoobópdih túi chājīhna, biíhdihbut Titojeéh wā wahna caá.*

22 Titowā ñi pebhna ī bejehah, biíhdihbut ĩjeéh wā wahna caá. Caanbút jwī Maáhdih jepahni, túi teo wāhni caá. Dawá láa bitadih túi oinit, ã teo wáacachah, wā enep be. Yeebdīh túi jenah joinit, “Queét Corintodih moón Jesúíhwā ĩih dinerodih ī túi wāh wáacbična caá”, wā niúj wēi naáwáchah joinit, caanbút yeebdīh teo wáacadih búdí ã bejihna caá.

23 Nit caá ñi pebhna wā wahnit: Titodih ñi túi jéihna caá. Caán wā chéen caá. Jesúíhwáđih wā teo wáacachah, caán wājeéh teoni caá. Bitá chénewáboó ñi pebhna ájeéh bejnitđih ñi túi jéih jwāhcan caá. Queét chénat pah jwī Maáhdih túi teo wāhna, caandīh túi weñanit caá. Páant ī jumuchah enna, Jesúíhwā queétdih ī ñio wahap be.

24 Pánihna, ñi pebhna ĩ juibínachah, queétdih ñi túi oi pej jumúú. Páant ñi oi pej jumuchah enna, ñi oyatđih wā naáwátji biíc yoobó ã jumatđih bita Jesúíhwā ĩ jéihbična caá.

9

1 Judea baácđih moón Jesúíhwā moh yéejnitđih teo wáacat túut niijná, dinerodih wahat pínahdih yeéb jātīh ñitát jéih tagaá. Pánih jéihnit ñi jumuchah, bainíjeh wā jwáub naóh daác wahna caá.

2 Yeéb bitadih búdí ñi teo wáaquíhatđih jéihnit, nihát Macedonia baácđih moón Jesúíhwáđih búdí niúj wēi naóhna beé wā chājap be. “Queét Acaya baácđih Corinto tútchidih moón Jesúíhwáboó con jópchi Judea baácđih moondīh búdí teo wáaquíhat ĩ jenah joí jwíihp jī”, wā niijíp be. Páant wā wēi naáwáchah joinit, queétdihbut Jesúíhwā moh yéejnitđih búdí teo wáaquíhat ĩ jenah joinit caá.

* 8:15 Ex 16.18 * 8:21 Pr 3.4

³ Dinerodih ñi á mohochah, ï teo wáacat pínah niijná, nit biíc peihcannit jwí údwā panihnitdih buu ñi pebhna wā wahna caá. Páant ï teo wáacachah, weémboó ñi pebhna wā juibínachah, ñi wūh wáac páini dinerodih ennit, yeebdíh wā naawátji biíc yoobó ā jumatdih nihāt ï jéihbipna caá.

⁴ Biquína nin Macedonia baácdih moón wājeéh ñi pebhna ï juibínachah, ñi wūhat pínah dinerodih ñi bíboh páicah, wā naawátji biíc yoobó ñi chājatdih enna, búdí wāta tíic tagaá. Yeebbút búdí ñita tíic tagaá.

⁵ Yeebdíh ï teo wáacat pínah niijná, Titowādih ñi pebhna wā bej páñat túatna caá. “Moh yéejnitdih jwí teo wáacat túat niijná, nin pah bóo jwí wūh wáacbipna caá”, ñi niijnji dinerodih ñi túi bíboh páñat pínah niijná, ï jéih teo wáacbipna caá. Páant ñi wūh wáac páñachah, ñi pebhna wā juibínachah, yeebdíh jwúub wūhat túatat ā wihcan níit. Pánihna, ñi wēi wūhat pínahdih ñi túi bíboh páñaá.

Búdí wūhat caá náahap

⁶ Nindih ñi túi náhninaá: Ded daocánnibitjeh ā momochah, daocánnijeh ā ubbipna caá. Obohjeéhtih, dawá momniboó dawá ā ubbipna caá. Páant ā chājat dée pah, moh yéejnitdih teo wáacna, jwíih dinerodih oinit, bainjeh jwí wūhuchah, Diosboó jwiítidih bainjeh ā wūhbirna caá. Obohjeéhtih, túi wēinit, búdí jwí wūhuchah, Dios jwiítidihbut chah búdí ā wūhbirna caá.

⁷ Yeéb ñi ih dinerodih ñi wūh wáacachah, túi jenah joí, “Nin pah bóo caá weemdíh jwí Maáh ā wūhat túatap”, niij jenah joinít, ñi ih dinerodih oicanjeh, wēi wūhat caá náahap. “Bita weemdíh ï wūhat túatuchah, páant bóojeh caá wā wūhap”, niijcánjeh wūhat caá náahap. Bita ï niiját pínahdih jenah joicánjeh wūhat caá náahap. Páant, ñi túi wēi wūhuchah, Diosboó yeebdíh ā wēi enbirna caá.*

⁸ Ñi náahat chah Dios yeebdíh ā wūhbirna caá, ñi bíbohātjīh bitadih ñi túi teo wáacat pínah niijná. Páant ā wūhuchah, chah dawádih ñi jéih teo wáacbipna caá.

⁹ Jon jātih David nin pah āt niij daacáp tajī:

“Ded túiniboó moh yéejnitdih ā túi wēi wūhna caá. Páant ā wūhuchah, Dios caandih ā jwúub wūhbirna caá, páantjeh bitadih ā jwúub túi teo wáacat pínah niijná”, āt niij daacáp tajī. *(Sal 112.9)*

¹⁰⁻¹¹ Dios jwí momat pínah, jwí jeémát pínahdihbut wūhni,* bitadih ñi wūhat pínahdihbut yeebdíh búdí ā wūhbirna caá. Páant ā wūhuchah, bitadih chah ñi jéih teo wáacbipna caá. Dios yeebdíh chah ā wūhuchah, yeéboó túi wēinit, queét Judea baácdih moón moh yéejnitdih ñi wūhndih jwiítidih ñi wūh yapaat túatna caá. Páant ñi wēi wūhuchah enna, queét nihāt Diosdih wēinit, “Queét jwiítidih ï teo wáacat túina caá, Paá”, ï niij wēi naóhbirna caá.

¹² Túi wēi wūhnit, Jesúihwādih búdí ñi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, dawá Diosdih búdí ï wēi naóhbirna caá.

¹³ Páant ñi túi wēi wūhuchah enna, yeéb Jesúihwā ñi jumatdih nihāt cāacwā ï jéihbirna caá. Bita Jesúihwā ñi túi chājatjidih ennit, “Paá, queétoó Jesúih túini doonádih naóhmitjeh nihcan, túi jepahnit caá. Pánih jumna, jwiítidih, bita míihwādihbut teo wáacat túat niijná, jwiítidih túi wēinit ñi ih dinerodih ït wahap taga. Páant ï jumatdih meemdih búdí jwí wēina caá”, ï niij wēi naóhbirna caá.

¹⁴ Queét Judea baácdih moón yeebdíh jenah joinít, búdí oina, nin pah ï niij wēi naóhbirna caá: “Paá, queétdih búdí oinit, ma túi teo wáacachah, queét jwūh

* 9:7 Lc 6.38 * 9:10-11 Is 55.10

jwiítidihbut búdí oinit, í táí teo wáacáp be. Pánihna, jwiít nihatdih búdí oinit, ma teo wáacatdih túina caá”, í niijbípna caá.

¹⁵ Dios búdí oinit, teo wáacat túat niijná, jwiítidih wun wāhñit, ā táí ubat pínah niijná, ā wāúh Jesúsdiĥ āt wah deyajip taga. Pánih wahna, chah túini ā chājatjidih jenah joinít, “Búdí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, caandíh jwí wēi níj jíĥ.

10

Pablo Jesús ā naáwát túatni ā jumát

¹ Bun nindih ñi náhninaá. Weém, Pablo, yeebdíh jwíih bohénijeh tigaá. Obohjeéhtih, yeéb weemdíh nin pah ñi níj yeena caá: “Pablo ninboó jwíjeéh jumna, cāacwādiĥ úmna, jéih naóhcanni pah ā jumna caá. Obohjeéhtih, biáboó jumna, úmcanjeh jwiítidih jūih naóh daác wahni caá”, ñit níj yeenap wut be. Cristo cāacwādiĥ oinit, teo wāaquihna, íjcan túinijeh naóhni āt jumap wut jí. Páant túinijeh ā naáwátji pah muntih weembút íjcan túinijeh yeebdíh wā naóh daác wahna caá.

² Pánih íjcan túinijeh naáwíhna yuhna, yee naóhñitdih wā wēp naóhna caá. Ñi pebhna wā juibínachah, ñi táí chāja chaáh, páant bóojeh, ñi yeeatdih ñi cádaháá, “Pablo jwiítidih jūihná”, niijná. Ñi cātih jumnit, weemdíh nin pah í níj yeena caá: “Diosdih jepahcannit í jenah joyát biíc yoobó Pablobut ā jenah joiná caá. Pánih jenah joí bohéna, Cristodih weñaiĥcan, ā weñat pínahdijeh ā bidna caá. Pánihna, Cristo ā naáwát túatni nihcan caá”, queét íť níj yeenap wut be. Páant niijnítidih búdí wā jūihbipna caá.

³ Diosdih jepahcannit miíc naóhna, queét í jenah joyátjĥjeh chah ípí niijná caá. Obohjeéhtih, weembút cāacjeh jumna yuhna, queét í chājat pah weémboó wā chājcan caá. Weemdíh yeejép naóhñitdih Dios ā wēpatjĥ caá chah wāpí niijip.

⁴ Pánihna, Diosdih yap yohnitdih weém táí yoobópdiĥ wā wēp naóhna caá, í yap yohatdih í cádahat pínah niijná. Pánih wēp naóhna yuhna, wā jenah joyátjĥjeh wā jéih cádahat túatcan caá. Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjĥ í yap yohatdih wāpí cádahat túatna caá. Caandíh yap yohnit, í jenah joyát yeejép ā jumatdih Dios ā wēpatjĥ nihat cāacwādiĥ wā jéihyana caá, yeejép í jenah joí cádahat pínah niijná.

⁵ “Nin pah caá Dios ā jumát”, níj yee naóhñitdih ā wēpatjĥ wā cádahat túatna caá. Cāacwā Diosdih í jéihyat déedih jāhat panihnidih ā wēpatjĥjeh wā jéih yohna caá. “Maá Jesús, weemdíh ma táí teo wáacá, meemdíh yap yohcanjeh, yeejép wā jwúub jenah joicát pínah niijná”, jwiít nihatdih niiját caá náahap.*

⁶ Ñi pebhna wā juibínachah, yeejép jenah joicánjeh, caandíh ñi táí jepahatdih enna, det jwí Maáhdih yap yohna, páantjeh yeejép jenah joinítboodíh búdí wā peéh chājbipna caá.

⁷ Yeéb wíih bácahdijeh ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, wā jenah joyátboodíh ñi jéihcan caá. “Weem caá Cristo ā naáwátidih naóh yapaat túatni”, ded niijnídiĥ nin pahbut níj jenah joyát caá náahap: “Pablobut biíc yoobó ā naáwátidih naóh yapaat túatni caá”, ā níj jenah joyó naáh.

⁸ Obohjeéhtih, yeéb nin pah ñi niijná caá: “Pablo nin pah ā niijná caá: ‘Corintodih moondíh Dios weemdíh bohénadiĥ ā bejat túatap be’, niijnít, jwiítidih maáh dée ā jumna caá”, ñit niijip wut yah be. Obohjeéhtih, ā bohéat

* 10:5 Ef 6.11-17

túutni jamna, wã tíccan caá. Dios beé ñi pebhna weemdíh ã bejat túutap be, ãih túini doonádih naóhna, yeebdíh wã teo wáacat pínah niijná. Páant ã naáwát túutni jamna, yeebdíh yéejalhan, ñi túi jamat pínah niijná, ãih wêpatjñh yeebdíh wã bohénap jñ.

⁹ Pánihna, wêp naóh daác wahna yuhna, yeebdíh úumailhan, ñi túi túut neumát pínah niijná, yeebdíh wã daác wahap be.

¹⁰ Biqúina ñijeéh jamnit nin pah ñt niijíp wut yah be: “Pablo naóh daác wahna, úum náah jamni maáh dée pah tub wêpép ã watna caá. Oboheéhtih, ninboó jéohna, oboh jamnijeh ã jamna caá. Pánihna, ã bohéni doonábut oboh naáwátjeh caá”, ñt niijíp wut be.

¹¹ Páant ñ niijíchah yuhna, ñ niiját pah wã nihcan caá. Wã wêp naóh daác wahat pahjeh muntih, ñi pebhna jwabínit, ñi túi túut neumát pínah niijná, bíic yobó wêp naóhni wã jumbipna caá.

¹² Biqúina ñijeéh jamnit, túi jéihcan yahna, “Bita ñ jéihyat chah jwiitboó jéihnit caá. Bita Diosdih ñ teo wáhat chah teo wáhnit jwí jamna caá”, ñt niij míc weñep wut yah be. Oboheéhtih, páant niij wéina yuhna, túi jenah joicánnit, Diosdih túi teo wáhnit nihcan caá. Queét ñ jenah joyát pah weémboó wã jenah joicán caá.

¹³⁻¹⁴ Weém cáacwã ñ maáh nihcan caá. Oboheéhtih, jwí Maáh Jesucristo ã watatdih jepahnit, caandíh teo wáhnijeh caá. Yeebdíh bohénadih ã jib bejat túutachah, wã jepahap jñ. Wã jenah joyátjeh nihcan, Diosboó weemdíh ã wahachah, yap yohcanjeh, ã watatdih wã jepahap jñ. Páant ã watatdih jepahnit, Jesúh túini doonádih yeebdíh jwíh bohéni wã jamap jñ. Pánih jwíh bohéni jamna, weemdíh wêp naáwát caá náahap. Ded pah wã bohéat pínahdih jwí Maáh weemdíh ã naáwáchahjeh joinít, wãpñ bohéna caá. Wã jenah joyátjeh wã bohécan caá.

¹⁵ Yeebdíh yee bohénitji ñ wéi niiját pah, weémboó wã wéi niijcán caá. Bita ñ bohénitjidih ennit “Queét dih weémboó wã túi bohénachah, Cristodih ñt jepahap taga”, wã niij wéican caá. Wã tewatdihjeh wã wéi naóhna caá. Yeebdíh jwíh bohéni jamna, Cristodih chah ñi jenah joyát pínahdih wã náah yacna caá. Pánih náah yacna, ñi pebhna jwáub bohénadih wã bejihna caá.

¹⁶ Pánih bohénit, jwí Maáh ã weñat pínahdih ñi túi chájachah ennit, bíih tútchinadih moondíhbat bohénadih wã bejbipna caá. Pánihna, ñíh baác yehboó bejnit, bita bohé jwáhcannitboodíh wã naóhbipna caá. Jesúh doonádih joi jwáhcannitdihjeh naóhna, bita ñ bohénitjidih “Wã túi bohéatji jíib queét jwí Maáhdih ñ túi péena caá”, wã niijcán niit.

¹⁷ Páant niijnít, jon jätih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajñ: “ ‘Weemdíh dedé jadhdát wihcan caá’, ñ niijcá bojo naáh. Oboheéhtih, ‘Jwí Maáh Dios, nihát jéihni, weemdíh ã túi teo wáacap be’, ñ niijí naáh”, át niij daacáp tajñ.*

¹⁸ Det queétjeh “Jwiit caá túi bohénit”, niij jenah joinít dih Dios ã wéi encan caá. Oboheéhtih, “Caán caá túi bohéni”, jwí Maáh Cristo ã niijníboodíh Dios ã túi wéi enna caá.

11

Yeenit ñ bohéat ã tobohat

* 10:17 Jer 9.24

1 Ded ã túi chãjatjidih bitadiah ã wêi naáwáchah, ãpĩ túican caá. Páant naáwát ã túicah yuhna, ded pah wã chãjatdih bita yeebdíh ï yeeatdih wã naóh yoobábipna caá.

2 Weém jĩ Jesúh túini doonádih yeebdíh wã jwíh bohénap jĩ. Dios yeebdíh búdí ã oyat bíic yoobó weembút yeebdíh wã oina caá. Pánih oinit, Cristodih jepah cádahcan, ájeéh bíicdih ñi jumatdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá.

3 Obohjeéhtih, bita yeejép ï bohéát dih yeéb ñi joyát pínahdih búdí wã úum yacna caá. Jon jãtíh mai pah jígohni Satanás Evadíh búdí át yee naáwáp wut jĩ. Páant ã yee naáwát dih jepahnit, Eva Dios bíicdih mi jumatdih mit cádahap wut jĩ. Páant ã yeeatdih mi jepahatji dée pah mantih, bitaboó ï yee bohéát dih yeebbát jepahnit, Cristodih ñi cádahíhatdih búdí wã úum yacna caá.*

4 Det wã bohéát ji pah bohécan, “Jesús nin pah jumni caá”, níj yee bohénadih ñi pebhboó ï juibínachah, ñit wêi jwãáhji tagaá. Yeebdíh wã bohéát ji bíic yoobó ï bohécan yuhna, ¿Dépanihna jenah joicánjeh, queétdih ñi jepah? “Nin pah caá Túini Espíritu ã chãjap”, ï níj yee bohénachah, ñit joijí tagaá. Caandíh wã naáwát ji bíic yoobó ï naóhcah yuhna, ¿Dépanihna queét yee bohénitboodíh yeéb ñi jepah? Jesúh túini doonádih wã naáwát túttimah, ¿Dépanihna yeéb yee naóhnitboodíh ñi túi joi? Páant ñi chãjachah enna, Cristodih ñi pée cádahat pínahdih wã úum yacna caá.

5 Queét yee bohénit “Jwiítboó Dios ã bohéat túutnit bita ã wahnit chah jéihnit jwí jumna caá”, ï níjchah yuhna, “Weém Dios ã bohéat túutni wã jumachah, weemdíh chah jéihnit nihcan caá”, wã níj jenah joiná caá.

6 Túi wéheni nihcan yuhna, Dios naáwát dih táí beh joiní caá wã jumap. Á naáwát dih wã bohénachah joinít, páant wã jumatdih yeéb ñi túi jéihna caá.

7 Nindih ñi túi jenah joyoó: Yeebdíh Jesúh túini doonádih bohéna, wãpĩ jiiib úubhcap jĩ. Páant wã bohéat jiiib úubhcanjeh, moh yéejni dée wã jumap jĩ. Pánih jumna yuhna, yeéboó moh yéejcanjeh, ñi túi jumap pínah níj jná, yeebdíh wã túi teo wáacap jĩ. Pánih teo wáacna, ¿yeebdíh wã túi chãjcanit beé? ¿Weembút yeebdíh jiiib wã níj jiih, queét bita bohénitdih ñi wêi enat pah, weemdíhbut ñi jwúub wêi enat pínah níj jná?

8 Obohjeéhtih, yeebdíh wã bohénachah, bíih tútchinadih moón dawá Jesúh wã ñijeéh wã jumap pínah níj jná, ñih dinerodih weemdíh ï wúhup jĩ. Yeebdíh teo wáacat túut níj jná, ï wáhni dinerodih numát dée wã chãjap be.

9 Ñijeéh jumna, bíi dée bíbohcan yuhna, yeebdíh dinerodih wãpĩ úubhcap jĩ. Jwí úudwã panihnit Macedonia baác dih moón Jesúh wã ñi pebh wã jumachah, nihát wã náahatdih ï ub juibínap jĩ. Páant ï ub juibínachah, yeebdíh dinerodih wã úubh tac buugácap jĩ. Túttimahbut, yeebdíh wã úubh tac buugácan níit.*

10 Cristo yoobópdih ã naáwát pah, weembút áih jumna, yoobópdih nindih wã naóhna caá: Jesúh túini doonádih jiiib wihcanjeh yeebdíh wã bohéát dih búdí wã wêi naóhna caá. Bíic yoobó jiiib wihcanjeh wã bohéat pínahdihbut nihát ñi h baác dih moondíh jéihnit, páant wã wêi naáwát dih joinít, “Caán dée ãpĩ chãjcan caá”, ï níj ján níit.

11 Yeebdíh dinerodih wã úubhcatjidih jenah joinít, ¿ded pah tigaá ñita níj jenah joi? “Pablo jwiít dih jiiib úubhcan, jwiít dih ã oican níit”, ¿ñi níj jenah joi níit? Nihcan caá. Yeebdíh búdí wã oina caá. Páant wã oyatdih Dios ã jéihna caá.

* 11:3 Gn 3.1-5; 13 * 11:9 Fil 4.15-18

¹² Jíib wihcanjeh páantjeh yeebdíh wā bohébiḡna caá, queét yee bohénitboó “Pablo ded pah yeebdíh ā bohéát biíc yoobó caá jwiítbut jwípí bohéna caá”, ĩ yee niijichah joinít, queétdih ñi joyáh bojat pínah niijná. Queét yee bohénit ĩ bohéátji jíib yeebdíh ĩpí uúbhna caá. Obohjeéhtih, weémboó wāpí jíib uúbhcan caá. Pánihatdih táí jenah joinít, mácah jwí jumatdih ñi táí jéihbiḡna caá.

¹³ Pánih chājnít yoobópdih Jesús ā bohéát túatnit nihcan, queét yeenitjeh caá. “Jwiít caá Jesús ā bohéát túatnit”, niij naóhna yuhna, ā wahnit nihcan caá. Páant niijná, wā jumat dée pah ĩ jumíhip yuh caá.

¹⁴ Pánihna, yeenit jumna, páant ĩ chājat pínahdih wāát jéihyep be. Yeejépwā ĩ maáh Satanásbut biíc yoobó āpí chājna caá. Dawá láa caanbát yeena, túini ángel, Dios ā wahnit pah ā míic jíghana caá.

¹⁵ Satanás ā chājatdih jéihna, caandíh teo wāhnitbut “Jesús ā wahnit caá”, niij yeenit, Diosdih teo wāhnit pah ĩ jumíhatdih wāát jéihyep be. Túi chājcannit jumna yuhna, táí chājnít dée pah ĩ jumíhna caá. Pánihna, Diosboó nihāt ĩ yeeatji jíib queétdih búdí ā peéh chājbipna caá.

Pablo yeejép ā yapatji

¹⁶ Вuu jwuhna, ded pah wā jumatjidih wā wēi naóhbiḡna caá. “Pablo ā táí chājatjidih tub wēi naóhniabeh caá”, weemdíh ñi niij jenah joicáh, ā túimi nacaá. Obohjeéhtih, weemdíh páant niij jenah joiná yuhna, ded pah wā yapatjidih wā wēi naáwáchah, bainíbit ñi joi jwúhuú.

¹⁷ Yeebdíh pánih naóhna, jwí Maáh Jesús weemdíh “Ma yapatjidih ma naáwá queétdih”, ā niijcáh yuhna, ded pah wā yapatdih wā naóhbiḡna caá.

¹⁸ Dawá bitaboó ded pah ĩ táí chājatjidih wēi naóhna, weembát ded pah wā yapatjidih wā wēi naóhbiḡna caá.

¹⁹ Yeebboó “Chah táí jéihnit jwí jumna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yee naóhnitboó ĩ naáwáchah yuhna, ñi táí wēi joiná caá.

²⁰ Queét ñi maáta dée, yeebdíh búdí ĩ wutachah, ñi táí wēi joiná caá. Dawá láa ñíih dinerodih ĩ yee dúnc wáina caá. “Jwiít nihāt jéihnit jwí jumachah, jwiítidih ñi táí weñéé”, ĩpí niijná yuh caá. Bíih láa yeebdíh líjnit, ĩ mao tícana caá. Páant yeejép yeebdíh ĩ chājachah yuhna, ¿Dépanihna páantjeh queétdih ñi táí jepah?

²¹ Nijeéh jumna, “cāacwādhíh úmni”, ñi niijná, queét ĩ chājat pah weémboó wā chājcap be. Páant wā chājat pínahdih wā úmatjidih naóhna, wā tícana caá. Queét ĩ chājat pah chājcan yuhna, Jesús ā wahnit wā jumatdih ñi táí jéihyāt pínah niijná, weembát ded pah wā yapatjidih wā wēi naóhbiḡna caá.

²² Queétboó bita chah jéihnit jumíhna, “Jwiít judíowā jwí jumachah, jwiítidih ñi weñéé”, yeebdíh ĩpí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát judío mun tigaá. Queétboó “Jwiít Israel ā juimená, Dios ā ñíonitji jwí jumna caá”, yeebdíh ĩpí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát Israel ā juima mun tigaá. Queétboó “Jwiít Abraham ā juimená, ‘Yeebdíh wā táí chāj wāhbiḡna caá’, Dios ā niijnítji caá”, yeebdíh ĩpí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát Abraham ā juima mun tigaá.

²³ Queétboó “Cristodih teo wāhnit jwí jumna caá”, yeebdíh ĩpí niijíp wut be. Páant ĩ niijichah joinít, nin pah yeebdíh wā niijná caá: “Weembát Cristodih teo wāhni mun tigaá. Weém caá bácah queét ĩ tewat chah búdí teoni”, yeebdíh wā niij naóhna caá. Páant niij naóhna, páantjeh jenah joicánnit ĩ wéhat pah naóhna yuhna, wā tícana caá. Queét ĩ teo wāhat chah Cristodih wāpí teo wāhup be. Jesúh túini doonádhíh wā bohéátji peéh dawá láa nemat muúboó weemdíh ĩ nemep jí. Dawá láa weemdíh ĩ puñup jí. Dawá láa cāacwā

weemdih ī mao yohīhip jī. Páant ī mao yohīhichah, weém yeejép wāpī yapap jī.*

²⁴ Cinco láa jwiit judiowā jwī maáta weemdih īt tewat túutup tajī. Weemdih ī tewat jummat pah, tubit yéej chājnīdih momo jwi chío coóh jumni tōpnajih ī pñāat biic yoobó treinta y nueve láa weemdih ī pñāup jī.*

²⁵ Biic peihcanni láa Romanowā weemdih teonit, máa doóbhnajih ī pñāup jī.* Biic láa weemdih mawihna, jeejih ī yohop jī.* Biic peihcanni láa búdí jāaj chóojih jib bejna, jwī daabáp jī. Biic láa daabnīt, máa naadih teonit, búdí muj tacdih pah daa jūóh, caán yeó jáap pah tāah bej, jwūub pah túo bejat dée wā jumachah, ī ubup jī. Pánihna, caán láa, wā wunīhip jī.

²⁶ Dawá láa Jesúh túini doonádih bohénit, yuúp wā jib bejep jī. Pánih bohé jibnit, búdí yeejép wā yapap jī. Biih láa tobohni majnadih wā bejep jī. Biih láa namáboó jib bejehah, bií déedih chewe mao dúuc wáyat dée ā tobohóp jī. Biih láa wā déewājeh weemdih ī yéejah jī.* Biih láa judiowā nihcannitbut weemdih ī mawīhip jī.* Tútchinaboó, tútchi wihcapboó, búdí mujboobát wā jumachah, wunat dée ā tobohóp jī. Biih láa “Jwiit Jesúhwā caá”, niij yeenit, ī mawat dée ā tobohóp jī.

²⁷ Jesúh túini doonádih bohéna, búdí wāpī tewep jī. Pánih teona, dawá láa ūocanjeh wā bohé daa júúwáp jī. Dawá láa jeémát wihcah, nuugúp tubachah, tubit taca jootóchah, búdí yeejép wā yapap jī. Dawá láa dawát pínah yéguehbut wihcah, búdí cábuhachah, yeejép wāpī yapap jī.

²⁸ Pánih yeejép yapna, páant bóojeh āt nihcap jī. Yeó jáap jummat pah nihat Jesúhwā “caandih cádahná”, niijná, búdí wāpī náhni dahwana caá.

²⁹ Biic Jesúh ā tabúp chūúchah, weembát tabúp chūúhni pah wā jumna caá. Bitá Jesúhdih ī yéej chājat túutachah enna, queét yeejépwāboodih búdí wā íjna caá. Pánihna, yeéb nihat Jesúhwā, wā weh dée ñi jumachah, yeebdih ūum yacna, yeejép wāpī yapna caá.

³⁰ Páant yeejép wā yapatjidih wēi naóhna, ded pah wā túi chājatdih yeebdih wā wēi naóhcan niit. Obohjehtih, wā wēpcatjidih yeebdih wā wēi naóhhipna caá.

³¹ Páant wā naáwáchah joinit, “Yoobópdi caá páant ā niiját”, Dios ā niij jéihna caá. Caán caá jwī Maáh Jesucristo íp. Pánihna, yeó jáap jummat pah “Paá, meemjéh nihat jéihni, chah wēpni caá”, túi wēi niiját caá náahap.

³² Weém Jesucristodih wā jwīh jepahat túttimahbitjeh, Damasco tútchiboó wā jumachah, caán tútchidih moón ī maáh, Aretas nump jumni, weemdih āt tewat túutup wut jī. Pánihna, nihat Damasco tútchi wáihyat júdu jēcnadih āih soldadowādih āt pñāat túut wut jī, wā bac bejehah ī tewat pínah niijná.

³³ Páant ī pñāachah enna, wā chéenwā búdí wūhdih weemdih waadát túttnit, wáihyat júdudih jumni muú enat jēcmant ī cádah deyanap jī. Pánih cádah deyanit, ī teo wáacachah, moh yéejni wā jweyép jī.*

12

Pablo oo jummat dée ā enat

¹ **В** weemdih ded pah biih ā yapatjidih wā jwūub naóhhipna caá. Queét yee bohénitboó “Jwiitjeh caá oo jummat dée jíghatdih enna, chah jéihnit jwī

* **11:23** Hch 16.23 * **11:24** Dt 25.3 * **11:25** Hch 16.22 * **11:25** Hch 14.19 * **11:26** Hch 9.23

* **11:26** Hch 14.5 * **11:33** Hch 9.23-25

jumap”, i niij naóhna yah caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh weemdíhbut oo máh enat dée pah ā jígohop jī. Páant ā jígohatjidih yeebdíh wā naóhbična caá. Ded pah weemdíh ā jéihyaatdihbut wā naóhbična caá.

²⁻³ Catorce jópchi jātih Dios weemdíh japboó ā ub púuh laab béjep jī. Ded pah ā ub púuh laab béjatjidih wā jéihcan caá. Wíih bácahdih, wíih caolihdihjeh ā ub jep déeji oo jumat pah enatjidih, wā jéihcan caá. Diosjeh caá ā jéihyep.

⁴ Ā pehbboó, Paraiso wāt jumapna juibínit, ā naáwáchah wā joyóp jī. Jwiít cáacwājeh jwí jéih naóh buujácat déedih wā joyóp jī. Páant caandíh wā joyóchah yuhna, weemdíh ā jwáub naóh yapaat táutcap jī.

⁵⁻⁶ Páant weemdíh ded pah ā yapatdih wēi naáwíhna yuhna, weemjéh ded pah wā jumadidih wā wēi naóhcan níit. Obohjeéhtih, yoobópdi h ā jumachah, wā jwáub naáwáchah nihna, āta túi taga. “Pablo táini oo jumat dée pah enna, Jesús ā wahni nacaá”, ñi niij weñatdih yeebdíh wā náah yaccan caá. Obohjeéhtih, ded pah wā chājatjidih, ded pah wā bohéatjidihbut jenah joinít, “Pablo jwí Maáh ā bohé jibat táutni caá”, ñi niij jéihyatdih wā náah yacna caá. Weemjéh wēpcanni wā jumadidih ñi jéihyat pínah niijná, buu ded pah biíh wā yapatjidihbut yeebdíh wā naóhbična caá.

⁷ Chah táini oo jumat déedih enna, “Weém caá bácah chah jéihni”, wā niij jenah joyát weemdíh ā tobohna caá. Páant ā tobohat pínahdih jéihna, Dios Satanásdih weemdíh yeejép āt yapat táutap taga, “Weemjéh wēpcanni caá”, wā niij jenah joyát pínah niijná.

⁸ Pánih jumna, biíc peihcanni láa jwí Maáh Jesúsdi h caán yeejép yapatdih ā yohat pínahdih wā wáubup yuh be.

⁹ Obohjeéhtih, weemdíh nin pah ā niij jepahap be: **“Caandíh wā yohcan níit. Obohjeéhtih, caandíh yohcan yuhna, meemdíh búdí oinit, wā tái teo wáacacična caá. Pánih wēpcannijeh jumna, wā oi teo wáacat pínahdih chah ma bidbična caá. Pánihna, meemdíh búdí wā teo wáacachah ennit, wā wēpatboodíh nihat cáacwā ĩ jéihbična caá”**, Jesús weemdíh ā niij jepahap be. Páant ā niijchah joinít, wā wēpcatdih wā wēi naóhbična caá, ā wēpatjīh weemdíh búdí ā teo wáacat pínah niijná.

¹⁰ Páant tigaá Jesúh wā jumat jíib yeejép yapna, búdí wā wēina caá. Bitá weemdíh yeejép ĩ wéhenachah, yeejép ĩ chājachah, ĩ jígahanachah, dedé biíh weemdíh yeejép ā yapachah yuhna, wāpí túi jumna caá. Pánih wēpcanni wā jumachah, Jesús ā wēpatdih chah búdí bidnit, “Weém jéihcanni wā jumna yuhna, ā teo wáacatjīh wā túi buujábipna caá”, wā niij jéihna caá.

Corinto táutchidih moondíh búdí ā jíghat

¹¹ Bitá weemdíh yeejép ĩ naáwáchah joinít, yeébbóo queétdih ñi naóh bóod chuñuchah, āta túi tagaá. Obohjeéhtih, páant ñi niijcáh, weemjéh yeebdíh wā míc wēi naóhna caá. Weém oboh jumni dée wā jumachah yuhna, queét yee bohénit “Jwiít caá bácah Dios ā bohéat táutnit”, niijnítboó wā chah ĩ jumcan caá.

¹² Ñijeéh wā jumachah, Dios ā naáwát táutni wā jumadidih júutíhna, ā wēpatjīh weemdíh búdí āpí teo wáacap jī. Páant ā teo wáacachah, dawá láa wunnitdih booanit, nemépwādi hbut wā yohop jī. Pánih chājnit, jwiít cáacwā jwí jéih chāja naáhdih ā wēpatjīh wā chāj júutap jī. Weemdíh eníhcannit ĩ yéejáihichah yuhna, wā chuñá yuhna, wā teo cádahcap jī.

¹³ “Pablo jwíjeéh jumna, biíh táutchidih moondíh ā túi chājat pah jwiítidih ā túi chājcap jī”, ¿yeéb ñi niij jenah joí níit? Nihat táutchidih moondíh biíc yoobó

wāpī tūi chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíhjih wíih pínah dinerodih wā úbhh tac buugácap jī. ¿Pánih úbhh tac buugácan, yeebdíh wā yéej chājnit jī? Caán yeejép ā jumuchah, wā jġahna caá. Caán yéejatdih weemdíh ñi yohoó.

Īpebhna ā jwúub jib bejat pínah

14 Ñin wā naáwát pínahdih ñi tūi joyoó: Chéne láa juibíniji buu ñi pebhna jwúub bejat túut caá wā chājap, páant mantih. Ñi pebhna juibínit, yeebdíh wíih dinero pínahdih con láa wā úbhcatji pah, buu láabut wā úbhh tac buugácan níit. Ñíih dinerodih náahcan, Jesúsdih tūi joinít ñi jumát caá yeebdíh wā náah yacap. Wébít ĩ mána ĩ náahatdih wáhnit pínah nihcan caá. Obohjeéhtih ĩ mána caá queét wébítboodíh ĩ náahatdih ĩpī wáhpap. Páant ĩ chājat pah yeéb wā weh panihnit ñi jumuchah, wā náahatdih yeebdíh wā úbhcan níit.

15 Ñi ĩp panihni jumna, yeebdíh búdí oinit, nihát wā bíbohatdih wēi wáhnit, yeebdíh wā teo wáaquíhna caá. Pánih teo wáaquíhna, búdí chunná yuhna, wā teo cádahcan níit. Páant yeebdíh chah wā oyochah yuhna, ¿yeéb weemdíh nump ñi oi níit?

16 “Pablo jwġjeéh jumnit, áih pínah dinerodih āpī úbhh tac buugácap jī”, ñi níij jéihna caá. Obohjeéhtih, biquína ñijeéh jumnit weemdíh nin pah ĩt níij jenah joi tagáa: “Jwíih dinerodih moh yéejnitdih ā wáhh wáacat túutnit, jwiítidih jéihcha dúuc wáiniabeh tagaá”, ĩ níij jenah joiná caá.

17 Páant ĩ níiját pahjeh chājni jumna, ¿ded pah tigaá caandíh wāta nih chāj? ¿Ñi pebhna wā wahnitdih nit beé yeebdíh wā jéihcha nuumát túutap? Páant wā chājcap jī.

18 Játih Titodih ñi pebhna bejat túutnit, bíih Jesúhdihbut ájeéh wā pej jum bejat túutap jī. Páant ñi pebhboó juibínit, ¿Tito yeebdíh ā jéihcha nuumnit jī? “Nuumcánni caá”, ñi níij jéihna caá. Jwiít chénat pah bíic yoobó jwī maáh ā weñat pínahdih chājnit caá. Pánih jumnit, yeebdíh oinit, túinijeh ā chājat pah, weembút bíic yoobó yeebdíh túinijeh wāpī chājna caá.

19 Páant wā jāh níijíchah joinít, ¿ded pah ñita níij jenah joí? “Caandíh jwī wēi níiját pínahdihjeh caá ā bidip”, ¿ñi níij jenah joí níit? Obohjeéhtih, weém Cristóih jumna, Dios weemdíh ennit, “Ma tūi chājna beé”, ā wēi níiját pínahdihjeh caá wā náahap. Yeebdíh teo wáaquíhna, ded pah wā chājatjidih wā naóh beedánap be, jwī Maáhdih chah ñi tūi jepahat pínah níijná.

20 Ñi pebhboó wā juibínachah, wā náah yacat pah ñi chājcah, búdí yeebdíh wā úm yacna caá. Páant ñi tūi chājcah, caanná juibínit, weembút yeéb ñi náah yacat pah wāta chājcan tagaá. Pánihna, yeebdíh búdí wā jenah joiná caá. ¿Páantjeh ñi míic júih níit? ¿Páantjeh bitaíh bíi déedih ñi en ñinah íij níit? ¿Búdí ñi míic íija níit? ¿Biquína páantjeh ĩih pínahdihjeh bid níit? ¿Buuubut páantjeh bitadih ñi yee naóh níit? ¿Yeejép dooná ñi jumátidih ñi cádah jwáhcan níit? ¿“Weém nihát jéihni caá”, páantjeh ñi míic wēi níij níit? ¿Tubít ñi míic en naóh cádah jwáhcan níit? ¿Yeéb biquína ñi jenah joyátidihjeh níit ñi chājap? Yeéb páant ñi chājatdih wā úm yacna caá.

21 Pánihna, ñi pebhna juibínit, ñi túut nuumcátidih wā enechah, Dios weemdíh áta túcat túut tagaá. Jon játih yéej chājnitji dawá páantjeh ĩ yéej chājatdih cádahcan enna, búdí wāta jġah taga. Í náah chājat, yeejép chājihat jenah joyát, ĩ náahat pahjeh chājatidihbut ĩ cádahcah enna, búdí wāta jġah taga. Páant ñi chājatdih páant bóojeh ñi cádaháa, caanná juibínit, wā júihcat pínah níijná.

13

Pablo ã pée naáwát

1 Jon yeebdíh chéneji juibí enniji buu bejna, biic peihcanni láa bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ñi yéj chãj cádahna, táiniboodíh túut nuumnít, weemdíh ñi túi páñaá. Ñijeéh jumnitdih i yéj chãjatdih cádahat túutnit, Moisés nin pah ã níj naóh daacátjidih ñi túi náhninaá: “Deddih ñi peéh chãjat pínah jãtih, caán ã yéj chãjachah ennit, chénewã, biic peihcannit i enatji pahjeh i naáwá naáh. Páant moonjéh i naáwát túttimah, ñi peéh chãjachah, ã túibipna caá”, Moisés át níj daacáp tajã.*

2 Ñi pebhna wã jwúub juibí láa yéj chãjnitdih nin pah wã níj naáwáp jã: “Ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumú. Ñi cádahcah, jwúub juibína, wã peéh chãjipna caá”, wã níijp jã. Páant wã níijátji pah, buu ñijeéh jumcan yuhna, queét páantjeh yéj chãjnitdih, yeéb nihatdihbut, wã jwúub naóhna caá. Páant bóojeh, ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíhjih ñi túut nuumú. Ñi pebhna juibínit, ñi cádahcatdih enna, búdí wã peéh chãjipna caá. Yuúp wã jumuchah, “ ‘Wã peéh chãjipna caá’, níijná yuhna, ã peéh chãjcan níit”, ñi níj jenah joicá bojoó.

3 Cristo ã naáwátidih naóh yapani wã jumatdih ã jútat pínahdih bidna, páant wépép weemdíh ã peéh chãjat túutuchah enna, ñi jéihbipna caá. ¿Búdí ã wépatjih yeebdíh ã teo wáacátjidih ñi náhnican níit? Yeéb yéj chãjnitdih ã peéh chãjat pínahbut biic yoobó wépép ã jumbipna caá.

4 Jwiit cáacwã jwí wépcat pah Cristo wépcanni jumna, cruzboó át wan wuhup wát jã. Pánih wunna yuhna, Dios ã wépatjih boo pud júóhniji, buu páantjeh báadhni ã jumna caá. Cruzboó ñuhna, wépcanni ã jumap pah weembút wépcanni wã jumna caá. Wã jenah joyátjijeh yeebdíh wãta jéih teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, Cristo wãjeéh jumna, Dios ã wépatjih yeebdíh teo wáacadih wã juibipna caá.

5 Yeéb mícjeh nin pah ñi míc níj uúbh joyoó: “¿Ded pah wã chãjatji? ¿Yoobópdih Jesúsdih wã jenah joí níit? ¿Caán ã náah yacatdih wã túi jepah níit?” ñi míc níj uúbh joyoó. Caandíh yoobópdih jenah joiná, ã náah yacatdih ñi túi jepahachah, Jesús ñiíh caolihboó ã jumna caá. Obohjeéhtih, yoobópdih caandíh jenah joicán, ã náah yacatdih jepahcan, áihwã ñi nihcan caá.

6 Weémboó caandíh túi jenah joiní, ã náah yacatdih jepahni wã jumatdih wã jéihna caá. “Weém Jesúsdih caá”, níj yeeni wã nihcan caá. Páant wã jumatdih yeebdíhbut wã jéihyáihna caá.

7 Ñi yéj chãjat pínahdih náah yacna, Dios yeebdíh ã túi teo wáacat pínah níijná, búdí wã uúbhna caá. Ñi pebhna juibínit, páant ñi yéj chãjcatdih wã enechah, weemdíh Dios yeebdíh ã peéh chãjat túutcan níit. Páant ã peéh chãjat túutcah, wã wéibipna caá. Obohjeéhtih wã peéh chãjcatdih ennit, “Pablo Dios ã wépatjih queétdih peéh chãjcan, Dios ã wahni nihcan nacaá”, ñi níj jenah joyóchah yuhna, wã túi wéibipna caá. Dios weemdíh ã bohé jibat túutatjidih ñi jéihyat pínahdih wã náah yacna yuhna, yeéb ñi túi chãjat pínahdih chah wã náah yacna caá.

8 Ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumátidih enna yuhna, yeebdíh wã peéh chãjachah, yoobópdih áta nihcan tagaá. Pánihna, yoobópdih

* 13:1 Dt 17:6; 19:15

chājīhna, yeebdīh wā bohébiḡna caá, Dios naáwátḡih túi beh joinít, chah ñi jepahat pínah niijná.

⁹ Yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóchah, Dios ā wēpatjīh yeebdīh peéh chājat ā náahcah, búdí wā wēibiḡna caá. Pánihna, Diosdih búdí wā uúbhna caá, ā weñat pínahdihjeh ñi túi chājat pínah niijná.

¹⁰ Dios ā wēpatjīh yeebdīh peéh chājīhcan, ñi pebhna wā bejat pínah jātih wā daác wahna caá, yeej chājatdih cádahnit, ñi túut nuúm páñat pínah niijná. Dios ā wēpatjīh yeebdīh jīgahaiḡcan, wāpī túi bohéna caá, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo ā péé túyat túut

¹¹ Buu wā úudwā panihnitá, yeebdīh wā túyat túutna caá. Cristodih chah jenah joinít, túinijeh ñi jumuu. Nin wā naóh daacátḡih ñi túi jepahaá. Cristodih chah jenah joyát pínahdih ñi múic teo wáacá, bíicdih túi jumat túut niijná. Páant ñi túi jumachah ennit, Dios ñijeéh ā jumbiḡna caá. Caán jwiítḡih búdí oinit, múic oyat túutna, jwiít bíicdih ā túi jumat túutna caá.

¹² Jesúíhwā jumna, ñi túi wēi uúbú.

¹³ Nihat ninjīh moón Jesúíhwābut yeebdīh búdí ī túyat túutna caá.

¹⁴ Yeebdīh búdí wā uúbhna caá, jwī Maáh Jesucristo yeebdīh oinit, ā túi teo wáacat pínah niijná. Dios búdí ā oyatdih ñi jéihyat pínah, Túini Espíritu ñijeéh ā jumat pínah, yeéb bíicdih ñi túi jumat pínahdihbut wā uúbhna caá. Pánih uúbhnit, yeebdīh búdí wā túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

GÁLATAS

Pablo queédih ā túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, biíhdih daacát túttnit, yeéb Galacia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúhíwādhíh wā wahna caá. Nihat wājeéh jumnit Jesúhíwābut yeebdíh ī túyat túatna caá. Weém, Pablodih jīi Jesucristo ā nīwip jī, āih túini doonádhíh wā naóh jīb bohéat pínah niijná. Cāacwā weemdíh ī naáwát tútcap jī. Obohjeéhtih, Jesucristo, Dios jwī íp caán wānnijidih boonanibut weemdíh ī nīwip jī. Páant ī naáwát túatni jumna, nin náodih yeebdíh wā daác wahna caá.

3 Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, ī túi teo wáaca naáh, nī túi jumat pínah niijná.

4 Dios jwī íp ā náahat pahjeh, caán Jesucristoboó jwī yéejat jīb, āt wun wāhup wut jī,* ā teo wáacatjīh yeejépwā ī jumat pah nihcan, yéej chājatdih jwī yap yohat pínah niijná.

5 Páant ā chājatdih jéihna, “Paá, meém nihatdih jéih beedáni jumna, cāacwādhíh jīgah ennit, mapī túi teo wáacna caá”, jwī ípdih yeó jáap jumat pah bádí jwī níj wēi naáwát dée caá. Páant tíi jwī níj wēi naáwáp.

Dios cāacwādhíh ded pah ā túi wbat

6 Yeéboó ded pah nī chājat doonádhíh joinít, weém bádí wā náhni dahwana caá. Dios yeebdíh bádí oina, āt nīwip taga, Jesúsdih jepahnit, āihwā nī jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant yeebdíh bádí ā oyochah yuhna, waícanjeh biíh bohéatdih joinít, Jesucristoboodíh cádahna caá nī chājap. Páant nī cádahat doonádhíh joinít, “¿Dépanih tigaá waícanjeh ī táut nuúm?” níj jenah joinít, wā wáhi bejep be.

7 Biquína nī pebh jumnit, yeebdíh tac buugána, mácah bohénit, Jesúhí túini doonádhíh ī yéejana caá. Páant yeebdíh naóhna, nin pah ī níj yee bohéna caá: “Túí ubnit jumat táut niijná, Jesucristodihjeh nī túi jepahaá’, Pablo níj naóh bohéna, yeebdíh ā nih yána caá. Diosjeéh túi jumat táut niijná, jwī nuowā ī naáwátjidihibut túi jepahat caá náahap”, it níj yee naáwáp wut be. Obohjeéhtih, “Nin túini dooná caá”, ī níj naóhniiboó túini dooná yoobát nihcan caá.

8 Jwiít, Dioíh ángel japmant jāóhni, yeebdíh jwī jwíh bohéatjidihibut mácah jwī bohénachah, jwiítidih Dios bádí peéh chājna, iiguípna ā waha naáh.

9 Wā naáwátjī pah wā jwáub naóhbiipna caá, páant muntih: Yeebdíh jwī jwíh bohéatdih nī túi jepahachah yuhna, det yeebdíh mácah ī bohénachah, Dios queédih bádí peéh chājna, iiguípna ā waha naáh.

10 Páant niijná, “Caánboo tigaá túi bohéni ā jumup”, weemdíh cāacwā ī niijátidih wā bidcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó weemdíh “Meém ma túi bohéna jīi”, ā niijátidihjeh caá wā náahap.* Cāacwādhíh weñaihñit bohéna, Cristoboodíh wāta weñacan tagaá. Pánih weñacan, caandíh teo wāhni wāta jumcan taga.

Cristo Pablodih ded pah ā táut nuumátjī

11 Wā déewā panihñitá, nindih nī jéihyat pínah yeebdíh wā náah yacna caá: Wāpī bohéni túini dooná cāacwā ī jenah joyátjijeh nihcan beé.

* 1:4 Mt 20.28; Mr 10.45; 1Ti 2.6; Tit 2.14 * 1:10 1Ts 2.4

12 Ded cãacdih wã joiníji doonábüt nihcan beé. Bita weemdih ì bohécan beé. Obohjeéhtih, Diosjeh weemdih ded pah ã wãúh ã jumatdih ã bohénap jì.

13 Jesucristodih wã jepahat pínah jãtìh, jwiít judíowã jwí ñuowã ì naáwátjidih wã táí joí waadánap jì. Pánih táí joí waadáni wã jumuchah, ded pah wã chãjatji doonádih yeéb ñit joijí tagaá. Pánih jumnit, Jesúh wã Diosdih yap yohnit ì jumatdih jenah joinít, enihcan, búdí yeejép chãjna, queétdih wã táí mao beedá bojhip yuh jì.*

14 Jwí ñuowã ì naáwátjidih táí jepahíhna, weém biíc yoobó behnit chah wã táí bohénap jì.*

15-16 Obohjeéhtih, wã cãac jumat pínah jãtìh, Dios weemdih búdí oina, átát ñiojip taga, ãih túini doonádih wã bohéat pínah niijná. Pánihna, yéejni wã jumuchah yuhna, ã náahni yeó jáapdih Jesús ã wahníji ã jumatdih weemdih ã jéihyanap jì. Pánih jéihyanit, judíowã nihcannit pehbhoó ã wahap jì, ãih túini doonádih queétdih wã naáwát pínah niijná. Páant ã wahachah, “¿Ded pah tigaá weemdih níj bohéat náah?” cãacwádih wã níj wãbh joí encap jì.*

17 Jesús ãih túini doonádih naáwát túutnit maáta, wã jãtìh ã ñíonit ì jumuchah yuhna, Jerusalén tútchina queétdihbut míc wéhenadìh wã bejcap jì. Caanná bej jwãhcanjeh, Dios ded pah weemdih ã náah yacatdih jéihíhna, Arabia baác cãac wihcapboó caandih wãbúdih wã bejep jì. Caánboó jumniiji Damasco tútchina wã jwãbh jãibínap jì, páant muntìh.

18 Biíc peihcanni jópchi túttimah, Jerusalén tútchina Pedrodih enedih wã bejep jì bñca.* Caanná chéne semanabitjeh wã jumap jì.

19 Jesús ãih doonádih ã naáwát túutnit bita maátadìh wã jwãáhcap jì. Obohjeéhtih, Santiago jwí Maáh úuddih pohba wã jwãáap jì.

20 Páant wã daacáchah, wã naáwát yoobópdi ã jumatdih Dios ã jéihna caá.

21 Túttimah, Siria baác, Cilicia baácnabut naóh jibidih wã bejep jì.

22 Caanná wã jib bejchah, Judea baácboó jumnit Jesúh wã weemdih ì jwãáh jwãhcap jì.

23 Ded pah wã chãjat doonádihjeh ìtát joyóp tajì. “Jãtìh jwiít Jesúh wãdih yeejép chãjna, túini doonádih jwiítidih cádahat túutniiji bñca caán doonádihjeh jwãbh naóhna caá ã chãjap, cãacwã Jesús dih ì jepahat pínah niijná”, ìt níj míc wéhenap wut jì.

24 Páant wã túut ñuumát doonádih joinít, “Paá, caandih mat táí teo wáacap taga”, Diosdih búdí ìt níj wéi naáwáp wut jì.

2

Cristo ã naáwát túutnit maáta Pablodih ì wéi jwãáat

1-2 Catorce jópchi túttimah, Diosboó weemdih Jerusalén tútchina ã bejat túutuchah, Bernabéjìh caanná wã jwãbh bejep jì. Pánih bejna, Titodihbut jwí ñumah bejep jì.* Caánboó judío nihcanni, jwí ñuowã ì wutap pah bóodcanni ã jumap jì. Caanná jãibína, caánboó jumnit Jesúh wã ì maátajeh ì míc wáacachah, judíowã nihcannitdih túini doonádih ded pah wã bohéatdih queétdih wã naáwáp jì. Pánih naóhñit, ded pah wãp ì bohéatdih queé ì táí jéihyatdih wã náah yacap jì. Pánih jéihcan, wã bohéatdih ì wéicah, wã tewat bñadní ãta jum taga. Obohjeéhtih, ded pah wã bohéatdih jéihñit, ì táí weñep jì.

* 1:13 Hch 8.3; 22.4-5; 26.9-11 * 1:14 Hch 22.3 * 1:15-16 Hch 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 * 1:18 Hch 9.26-30 * 2:1-2 Hch 11.30; 15.2

³ Páant wā naáwáchah wēi joiná, Tito bóodcanni ā jumuchah yuhna, “Meembát ma bóodat túutú”, caandih ī niijcáp jī.

⁴ Queét maáta biicdih jwī míc wéhe láa, jwiit Jesúhwa nihat biicdih jwī míc wáacachah, biquína “Jesúsdih jepahnit jwī jumna caá”, niij yeenitbut it waadáp jī. Pánih waadnit, judiowā nihcannitdihbut ī bóodat túutap yuh jī. Obohjeéhtih, buu Jesúhwa jumna, jwī nuowā ī naáwátjidih jepahcan, Jesúsdihjeh jwī túi jenah joiná caá. “Páant jwī chājachah, jwī lípboó jwiitdih ā túi enna caá”, jwī niij jéihna caá. Páant niij jéihnit jwī jumuchah enna, jwiitdih jāihñat túat niijná, ded pah jwī chājatdih jéihhna, queét jwījeéh it waadáp tajī. Pánih waadnit, jwī nuowā ī naáwátji biic yoobó jwiitdih ī jepah beedáat túutap yuh jī, páant muntih.

⁵ Páant ī wutuchah yuhna, táini doonádih nī jéihyat pínah niijná, jwiitboó queétdih jwī jepahcap jī.

⁶ Pánihna, Jesúhwa ī maáta táini doonádih ded pah wā bohéatdih joinit, “Ma bohéat pahjeh tih judiowā nihcannitdih ma bohénaá”, niij naóhnit, weemdih biih wutatdih ī bohéat túatcap jī. Queét Jesúhwa ī maátadih “Queétboó chah jéihnit caá”, biquína ī niij jenah joyóchah yuhna, dedé pínah weemdih nihcan caá. Diosboó nihatdih biic yoobó ā jenah joiná caá.*

⁷ Queét ded pah wā bohéatdih táni wēinit, “Pedrodih jwiit judiowādih ā bohéat pínah niijná, Dios āt niojip taga. Pánihat pah, Pablodihbut judiowā nihcannitboodih āt bohé jibat túutap taga”, ī míc niijíp jī.

⁸ Judiowādih Pedro ā bohénachah, Dios búdí āt teo wáacap wut jī. Weembát judiowā nihcannitdih wā bohénachah, Dios biic yoobó ā teo wáacachah, queétbut ī túi jepahap jī.

⁹ Pánihna, Santiago, Pedro, Juanjīh, Jesúhwa ī maáta yoobát, Dios weemdih búdí ā teo wáacatjidih jéihnit, “Dios yoobópdih āt nio wahap taga, jwī déewā nihcannitdih ā naáwát pínah niijná”, ī míc niijíp jī. Páant niijnit, weemdih Bernabédihbut búdí wēinit, “Jwī túi míc teo wáac jīh”, niijná, jwī míc muj tewep jī. Pánih muj teonit, “Yeéb jwī déewā nihcannitdih nī bohéatji pah nī túi naáwá. Jwiitboó jwī déewādihjeh jwī naóhhipna caá”, Santiagowā jwiitdih ī niijíp jī. “Páant tí ā jumna nah”, jwī míc niijíp jī.

¹⁰ Páant niijná, Jesúhwa moh yéejnitdih jwiitdih ī teo wáacat túutap jī. Weembát moh yéejnitdih búdí jīgah ennit, wāpī teo wáacna caá. Páant niij míc wéhe péanit, jwiit Antioquia tútchina jwī jwáub bejep jī.

Pablo Pedrodih ā jāihñat

¹¹ Táltimah, Pedrobót Antioquia tútchiboó ā juibínap jī. Obohjeéhtih, jwī pebhna juibíniji, yoobópdih ā chājat peéh caandih wā jāihñap jī.

¹² Nin pah ā chājat jī: Jwī nuowā “Jwiit judiowā bóodcannit biicdih jwī jeéméchah ā túican caá”, ī niijátji ā jumuchah yuhna, Pedroboó jwī pebh jwíh juibína, jwī déewā nihcannit biicdih ā túi míc wēp jwuhap jī.* Obohjeéhtih, biquína jwī déewā, Santiago ā chéenwāboó ī juibínachah ennit, jwī déewā nihcannitdih cádahnit, Pedroboó “Buu jwinit bóodat túatnit weemdih jāihñá”, niijná, jjeéh ā jwáub míc wēpcap jī.

¹³ Páant ā yee buugúchah ennit, bita jwī déewābut caandih míc jéih ennit, queétbut biic yoobó ī cádahap jī. Bernabé yuh buca túi jéihni jumna yuhna, queét ī chājat biic yoobó caanbút ā cádahap jī.

* 2:6 Dt 10.17 * 2:12 Hch 11.2-17

14 Pánih cádahnit, “Nihat Jesúsdihjeh jepahnitdih Dios bíic yoobó ã wēi enna caá”, ĩpĩ niij bohéat pah queét ĩ cádahap jĩ. Páant ĩ cádahachah ennit, nihat Jesúfhwã ĩ joyóchah, nin pah Pedrođih wã niij jũihũap jĩ: “Meém judío jumna yahna, Jesucristodih jepahna, jwĩ ñowã ĩ naáwátjidih ma túi jenah joí cádahap jĩ. Pánih cádahnit, judiowã nihcannit ĩ chãjat pah queét bíicđih ma túi jeém jwũhũp be. Obohjeéhtih, bũũ queéđđih cádahnit, jwĩ ñowã ĩ naáwátjidih ma jwũũb jepahachah ennit, queét jwĩ déewã nihcannit nin pah ĩ niij jenah joiná nacaá: ‘Pedro páant ã jwũũb jenah joyóchah, queét judiowã ĩ ñowã ĩ naáwátjidih jwiítđihbut jepahat caá náahap’, ĩ niij jenah joiná nacaá. Páant ma chãjat ã túican caá”, Pedrođih wã niijp jĩ.

Jesúsdih túi jenah joinítđih Dios ã wēi enat

15 Jwĩ ñowã judiowãjeh ĩtát jumũp tajĩ. Pánihna, jwiítbut ĩ juimená judiowãjeh muntih jwĩ jumna caá. Pánih jumnit, Dios ã wutatđih jéihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, queét judiowã nihcannit Diosđih ĩ jéihcan caá.

16 Pánihna judiowã jumna yahna, caán wutatđih jwĩ jéih jepah beedácatđih jwĩ jéihna caá. Caandih jepahcat jĩb “Queét túinit caá”, jwiítđih Dios ã niij encatđihbut jwĩ jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh túi jenah joinit jwĩ jepahat jĩb, “Queét túinit caá”, Dios jwiítđih ã niij enna caá. Pánih jéihnit, jwiít judiowã yahna, Jesucristodihjeh túi jenah joinit, jwĩ jepahap jĩ, “Queét túinit caá”, Dios jwiítđih ã niij enat pínah niijná. Jwiít cáacwã Moisés ã wutatjidih jéih jepah beedácanit múic jwĩ jumna caá. Pánihna, caandih jwĩ jepahcat jĩb, “Queét túinit caá”, Dios ã niij encan niit. Caandih jéihnit, “Caán wutatđih joí waadánachah, Dios jwiítđih ã túi wēi enna caá”, jwĩ niij jenah joicán caá.*

17 Pánihna, Cristodih jepahnit, “Queét túinit caá”, Dios jwiítđih ã niij enat pínah niijná, caán wutatđih cádahna caá jwĩ chãjap. Obohjeéhtih, páant jwĩ cádahachah ennit, bita jwĩ déewã caán wutatđih túi jepahat túutnitboó “Queét jwĩ déewã nihcannit pah yéej chãjnit ĩ jumna caá”, jwiítđih ĩ niij jenah joiná caá. Páant ĩ niij jenah joyát pah jwiítbut jenah joinit, “Moisés ã wutatjidih cádahat túutnit, Cristo jwiítđih ã yéej chãjat túutna caá”, jwĩta niij jenah joí tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Pánihna, “Jesucristodih jepahna, Moisés ã wutatjidih jwĩ cádahat jĩb, yéejnit jwĩ jumna caá”, jwĩ niij jenah joicán caá.

18 Cáacwãđih nin pah wãpĩ niij naóh bohéna caá: “Diosjeéh túi jumihna, jwĩ ñowã ĩ naáwátjidih jenah joicán, Jesucristoboodihjeh túi jenah joinit, jepahat caá náahap”, wã niijná caá. Obohjeéhtih, páant niij bohéniji jwũũb túut ñũũmnit, “Diosjeéh túi jumat túut niijná, jwĩ ñowã ĩ naáwátjidih túi jepahat caá náahap”, niij naóh bohéna, yéej chãjni yoobát wãta jum tagaá.

19 Moisés ã wutatjidih weemboó túi jepahcanni jumna, caandih yap yohni wã jumna caá. Pánih yap yohni wã jumatđih jéihna, “Caandih wã jepahcat jĩb, Dios weemđih ã wēi encan caá”, wã niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinit, Dios bíicđih túi jumat túut niijná, caán wutatđih jenah joí cádahnit, Jesucristoboodihjeh túi jenah joinit, wã jepahna caá.

20 Caánboó weemđih oinit, wã yap yohat peéh cruzboó ã wũũ wũhachah, weembát ájeéh bíicđih wũnni pah wã jumna caá. Pánih wũnni pah jumna, weém wã jenah joyátđihjeh chãj cádahnit, Cristoboodih túi jenah joinit, jepahna caá wã chãjap.*

* 2:16 Sal 143.2; Ro 3.20,22 * 2:20 Fil 1.21

²¹ Pánihna, “Dios jwiítidih búdí ã oyochah, Cristo ã wun wáhat dedé pínah nihcan caá”, wã niijcán caá. Obohjeéhtih, Dios ã wutatdih jepahat jíbbeh ájeéh jwí túi jumuchah, Cristo ã wun wáhat dedé pínah áta nihcan tagaá.

3

Jesucristodihjepahat caá náahap

¹ ¡Yeéb Galacia baácdih moón Jesúihwã jengah joicánnit ñi jumna caá! Jesucristo cruzboó ã wun wáhat doonádih yoobópdih yeebdíh wã naáwáp jĩ. Páant wã naáwátidih ñi túi jepahachah yuhna, bũũ ¿Dépanih tigaá bitaboó yeebdíh mácah ĩ naáwáchah joinít, ñi jepah?

² Nindih wáát jengah joí en tigaá: ¿Moisés ã wutatjidih ñi jepahat jíb niít Túini Espírítu ñijeéh át jwíih jum? Nihcan caá. Obohjeéhtih, túini doonádih joiná, Cristodih túi jengah joinít, ñi jepahachah, ñijeéh át jwíih jumap be.

³ Túini Espírítu ã teo wáacatjĩh Cristodih ñi jwíih jepahna yuhna, ¿Dépanih tibeé bũũ jwáub túut naamnit, ñi jengah joyátjĩhjih Moisés ã wutatjidih jepahna caá ñi chájap? Pánih chájna, jengah joicánnit ñi jumna caá.

⁴ Túini doonádih ñi jepahatji jíb dawá láa túini yeebdíh át yapjip tagaá. ¿Páant yeebdíh ã túi yapatjidih ñi quíib bũudá niít? Oboh pohba páant yapna át chájjian tagaá.

⁵ ¿Ded pah ñi chájatji jíb tibeé Dios yeebdíh Túini Espíritudih át wáhi? ñi jengah joyóchah. Moisés ã wutatjidih ñi jepahat jíb nihcan, áih túini doonádih joinít, Cristodih ñi jepahat jíb, yeebdíh Túini Espíritudih át wáhap taga. Páant ã jumuchah, Jesucristodih ñi túi jepahat jíb cáacwã ĩ jéih chájca naáhdih Dios ã wépatjĩh yeebdíh ã cháj júutat túutna caá.

Abraham Diosdih ã túi jengah joyát

⁶ Bũũ, jwí nuo Abraham ded pah ã chájatjidih jwí jengah joyát dée caá. Dios caandíh ã naáwátidih át túi jengah joyóp wut jĩ. “Meemdíh wã túi chájbična caá”, Dios ã niijíchah, ã túi jengah joyát jíb, “Caán Abraham túini caá”, Dios caandíh át niij enep wut jĩ.*

⁷ Pánihna, caán Diosdih ã túi jengah joyát pah, jwiítbut páant túi jengah joinít, Abraham ã jumená panihnit jwí jumna caá.*

⁸ Judíowã nihcannitbut Diosdih ĩ túi jengah joyóchah, “Queét túinit caá”, Dios ã niij enna caá. Páant ã niij enat pínahdih jéihna, Dios nin túini doonádih Abrahamdih játiħ átát naáwáp wut jĩ: “Weemdíh ma túi jengah joyát jíb nihah nin baácdih moondíh wã túi chájbična caá”, át niijíp wut jĩ.*

⁹ Pánihna, Abraham caandíh ã túi jengah joyóchah enna, Dios caandíh ã túi chájatji pahjeh, bũũ láabut det Diosdih túi jengah joinítidih biíc yoobó ã túi chájbična caá.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded “Moisés ã wutatjidih jepahíhna, Dioíh wã jumbična caá”, niij jengah joinítidih búdí peéh chájat ã jumbična caá. Nin pah Moisés át niij daacáp tajĩ: “Ded wã wutatjidih túi jepah beedácanidih búdí peéh chájat ã jumbična caá”, át niij daacáp tajĩ.*

¹¹ Biíh naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: “Diosdih túi jengah joí, jepahnitboodíh ‘Queét túinit caá’, Dios ã niij enbična caá. Pánih jepahna, páantjeh Diosjeéh ĩ túi jumbična caá”, át niij daacáp tajĩ.* Páant ã niijátji

* 3:6 Gn 15.6; Ro 4.3 * 3:7 Ro 4.16 * 3:8 Gn 12.3 * 3:10 Dt 27.26 * 3:11 Hab 2.4

yoobópdih ã jumuchah jéihnit, nindihbut jwí túi jéihna caá: Ded Moisés ã wutatjidih ã jepahat jíib “Caán túini caá”, Dios ã niúj encan niút.

12 “Ded Diosdih túi jenah joiní, ã jepahachah, ‘Caán túini caá’, Dios ã niúj enbipna caá. Ded weemdih Dios ã wutat tútutjidih túi jepah beedánjeh Dios biúcdih ã túi jumbipna caá”, Moisés ãt niúj daacáp tají.*

13 Jwiít nihat caán wutatdih jwí túi jéih jepah beedácah, jwiútdih Dios ã peéh chájipna caá. Páant ã peéh chájat jwiútdih ã jumuchah ennit, Cristoboó caán ã peéh chájat déedih jíib chájnit, jwiútdih ãt wun wáhup wat jí. Caandih cruzboó í péoh dodh mawat pínahdih jenah joinít, jon játih nin pah ít niúj daacáp tají: “Ded máa nahdih í mao yaíhnioboó búdí peéh chájni ã jumbipna caá”, ít niúj daacáp tají.*

14 Páant í niúj daacátji pahjeh tih Cristo nin baácboó ã jumuchah, caandih ãt yapap tají. Caandih páant ã yapatji jíib, “Nin baác dih moondih wá túi chájipna caá”, Abrahamdih ã niújtáji pahjeh tih jwí déewá nihcannitdih Dios ãt túi chájap taga. Páant Cristo í wun wáhuchah, caandih túi jenah joinít, jwí jepahachah ennit, “Túini Espíritudih wíih cáacwá dih wá wáh b ipna caá”, ã niújtáji pah jwiútdih ãt wáhup jí.

Dedé pínah tigaá Moisés ã wutatji

15 Wá déewá panihnitá, Dios jwí nuo Abrahamdih ded pah ã chájatjidih yeéb ní beh joyát pínah niijná, ded pah jwiút cáacwá jwípí chájatdih yeedhíh wá náhniabipna caá. Jwiút biúhdih nin pah jwípí niúj naóhna caá: “Nin pah meemdih wá chájipna caá”, jwí niijná caá. Páant jwí niújtájdih biúhboó ã jéih jwáub tútut numcán niút. “Páant ã niújtáji pah ã chájcan niút”, bitaboó í jéih niúccán niút.

16 Caán jwí niújtá pahjeh muntih, Dios jwí nuo Abrahamdihbut nin pah ãt niúj naáwáp wat jí: “Weemdih ma túi jenah joyát jíib, nihat baác dih moondih wá túi chájipna caá”, caandih, ã jumadihbut ãt niújíp wat jí. Páant niijná, nihat ã jumena yoobátidjeh niijná ãt chájcap wat jí. Biúic ã jumma, túttimah bóo láa jumni Cristodih niijná ãt chájap wat jí.*

17 Buu yeedhíh wá túi jéihya naóhbipna caá: Jwí nuo Abrahamjidih “Meemdih wá túi chájipna caá”, Dios ã niújtá túttimah, cuatrocientos treinta jopchi yapat túttimahna Moisésjidih ãt wutat tútut wat jí, áih cáacwá í jepahat pínah niijná. Pánih wetsna yáhna, “Abrahamdih wá jwíh niújtáji pah, tútut numcánjeh, biúic yoobó wá péabipna caá”, Dios ãt niújíp wat jí.*

18 Pánihna, Dios biúcdih jwí túi jumat pínah Moisés ã wutatjidih jwí jepahat jíib nihcan caá. Páant ã jumuchah nihna, Diosdih Abraham ã túi jenah joyát pah, caandih jwí túi jenah joyát jíib áta nihcan tagaá. Obohjéhtih, Diosdih Abraham ã túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiútdihbut caandih jwí túi jenah joyóchah, “Yeéb túinit caá”, Dios jwiútdih ã niúj enna caá.*

19 Páant ã jumuchah, ¿dépanih tigaá Dios caán wutatdih ãt naóhji? Abrahamdih páant ã niújtáji túttimah, caán wutatdih ãt naóhji taga, jwiút cáacwá yéej chájnit jwí jumadidjeh jwí jéihyat pínah niijná. Abrahamdih Dios ã naáwátji túttimah, caán wutat jwiútdih ãt jumap jí, péú Abrahamji ã jumma Cristo cáac jumnit, ã wun wáh láana. Dios ã wutatdih áih ángelwáboodih Moisésjidih ãt

* 3:12 Lv 18.5 * 3:13 Dt 21.23 * 3:16 Gn 12.7 * 3:17 Ex 12.40 * 3:18 Ro 4.14

naóh yapaat túutup wut jī. Queét Moisésdih cāacwādih īt jwáub naóh yapaat túutup wut jī.*

²⁰ Caán wutatdih Moisésdih ā naóh yapaat túutuchah, Dios caanjéh pohba cāacwādih āt naóhcap wut jī. Obohjeéhtih, “Meemdíh túi chājnit, ma jumajíh nihah cāacwādihbut wā túi chājbična caá”, Abrahamoodíh níj naóhna, caanjéh páant āt níj naáwáp wut jī.

Cristo nihah Moisés ā wutatjidih ā péaat

²¹ ¿Dios Moisésdih ā wutatjidih naóhna, Abrahamdih ā níjájtidih “Wā níjájti pah wā péacan níit”, níj níit āt chājap? Páant āt níjájcan tagaá. Abrahamdih ā níjájti pahjeh bíic yoobó ā péabipna caá. Dios bíicdih túi jumáat túut níjána, ā wutatdih jepahna, caán láa bácah, ā wutatjidih jwī túi jepah beedánachah, dedé peéh chājat jwiítidih āta wihcan tagaá.

²² Obohjeéhtih, jwiít nihah cāacwā yoobó yéej chājnit míic jumna, jwī yéejatdih jwī jéih cádahcatdih Dios naáwátboó ā naóhna caá. Páant jwī jumuchah, Diosdih Abraham ā túi jenah joyát pahjeh mantih, jwiítbut Jesucristodih jwī túi jenah joyóchah, jwiítidih Dios ā túi ubbipna caá.

²³⁻²⁴ BHH láa, Dios bíicdih túi jumáat túut níjána, ā wahni Cristodih túi jenah joinít, jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, Cristo ā jwáwát pínah jātih, Moisés ā wutatjidih túi jepahíhna yahna, yéej chājnit jumna, jwī jéih jepahcap jī. Páant jwī jepahcat júb, Dios búdí ā peéh chājnit pínah jwī jumap jī. Páant jwī jumáatdih jéihnit, jwiítidih túi ubni pínahdih jwī bidip jī. Pánih bidnit, Cristoíh táini doonádih joinít, caandíh jwī jepahap jī, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ā níj enat pínah níjána.

²⁵ Pánihna, Dios bíicdih túi jumáat túut níjána, BHH Cristodih jwī túi jenah joinít caá. Páant jwī jumuchah, caán wutatboó jwiítidih bohéni panihni ā nihcan caá, BHCa.

²⁶ Jesucristodih jepahnit jumna, yeéb nihah Dios ā weh níi jumna caá.

²⁷ Cristo ā wēpatjéh daabánit jumna, caán bíicdih jwī jumuchah, “Wā wáuh ā jumáat pahjeh tih yeebát níi jumna caá”, Dios jwiítidih ā níj enna caá.

²⁸ Pánihna, Cristo bíicdih jumna, chéne poóm jwī nihcan caá. Pánih bíic poómpeh jumna, “ ‘Jwiít judíowā nihcannit, queét judíowādih mácah caá’, Dios ā níj enna caá”, níi níj jenah joicá bojóó. Teo wāhnit, teo wāhnit nihcannitdihbut; neoná, yaáhdihbut “Níit mácah caá”, Dios ā níj encan caá. Pánihna, yeéb nihah Cristoíhwā jumna, bíic poómpeh tigaá níi jumap.

²⁹ Cristoíhwā jumna, Abraham juméná panihnit níi jumna caá. Páant níi jumuchah, Diosdih Abrahamjī ā túi jenah joyát júb caandíh ā níjájti pahjeh mantih, Jesúsíh níi túi jenah joyóchah, yeebdihbut ā túi chājbična caá.

4

Teo wāhnit nihcan, Dios ā weh jwī jumáat

1-2 Ded pah jwiít cāacwā bíih jwípí chājatdihbut yeebdíh wā jwáub náhniabipna caá. Ded ā íp ā éemp wunat túttimah, áih bíi déedih áih pínah ā jumuchah yahna, páantjeh wébit ā jum jwuhuchah, caandíh en daonít í jéih yapa jwuhcan caá. Pánih bíboh jwuhcah, caandíh en daonít í níjáj pah chājat caá náahap. Pánih jumna, teo wāhni pahjeh ā jumna caá. Obohjeéhtih, ā íp ā jenahatjí láa ā juyúchah, áih pínahdih caanjéh ā bíbohbična caá.

* 3:19 Ro 4.13

³ Pániha, jwiít cāacwā Jesucristodih jwī jepahat pínah jātih, caán wébít panihnit jwī jam jwuhap jī. Pánih jam jwuhnit, jwī nuowā ded pah ī naáwátjidih yap yohatdih úumna, jwīpī jepahap jī.*

⁴⁻⁵ Páant jwī jumuchah yuhna, ā jenahatji láa ā juyúchah, Dios ā wūúhdih nin baácna át wah bojip taga. Páant ā wah bojni jwī wūúh panihnijeh át cāac jumap wut jī. Judío wili caandih mi weh jumachah, Moisés ā wutatjidih caandihbat túi jepahat át náahap wut jī. Jwiitboó caan wutatdih yap yohnit jwī jumachah, ā weh yooabát jwī jumat pínahdih náah yacna, Dios ā wūúhdih át wun wáhat túutap wut jī, jwī yéejat peéh chājat déedih ā jīb chājat pínah niijná.

⁶ Yeebbút ā weh űi jumachah, Dios wūúh Jesucristojeéh jumni Túini Espiritudih yeebdihbat át wah bojop wut jī. Páant űijeéh jumna, ā teo wáacachah, “Paá”, úumcanjeh Diosdih űi jéih niijná caá.

⁷ Pániha, ā weh jumna, buu teo wāhnit panihnit nihcan caá, buca. Páant ā weh yooabát űi jumachah, yeebdih búdí ā túi chājipna caá.*

Pablo Galacia baácdih moón Jesúhwādih ā úum yacat

⁸ Jon jātih yeéb Diosdih jéih jwuhcannit jumna, űi pāpninadih túi jenah joinít, “Nin pah wā chājachah, caán weemdih ā túi chājipna caá”, űipī niij jenah joyóp yuh jī. Pánih chājnit, Dios yooabát ā teo wáacat pínahdih bidcan, nemépwā ī teo wáacat pínahdih bidna űi chāhap jī. Pánih chājna, queédih teo wāhnit panihnit űi jumap jī.

⁹ Pánih jumna yuhna, buu jwuh Dios yooabátidih űi jéihyechah, caanbút yeebdih ā jéihna caá. Páant caandih jéihna yuhna, ¿Dépanihna buu cāacwā oboh ī jenah joyátjijeh ī naáwátidih űi jwúub jepah? Pánih jepahna, Diosdih weñalaha yuhna, űi bujácna níit. Páant űi bujácacat pínahdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna űi nuowā ī naáwátidih yap yohatdih úumnit, teo wāhnit panihnit űi jwúub jum?*

¹⁰ Buu Diosdih weñat túut niijná, nin pahbat űi chājna yuh caá: Jwiit judíowā jwī nuowā ī naáwátjidih jepahnit, jwī wēi láa ded pah jwīpī chājat pah yeebbút biíc yooabó űi chājna caá. “Pánih chājna, jwī túi jumbipna caá”, űi niij jenah joiná yuh caá.

¹¹ Páant űi niij jenah joyóchah, yeebdih búdí úum yacnit, “Weém queédih túini doonádih búdí wā bohénachah yuhna, ¿buudní pínah níit át jumap?” wāpī niij jenah joiná caá.

¹² Wā déewā panihnitá, űijeéh jumna, yeebdih bohé láa, weemdih yeejép űi chājcap jī. Pániha, buu biíc yooabó weemdih yeejép chājcan, nin wā naáwát pínahdih űi túi jepahaá: Yeebdih bohénadih bejna, Moisés ā wutatjidih jenah joicán, Cristodihjeh yeebdih wā jepahat túutap jī. Pániha, buu Cristodihjeh wā túi jenah joyát pah, yeebbát biíc yooabó űi túi jenah joyó.

¹³ Nindih űi náhninaá: Tūbit wunna, űi pehbboó chāo jwúhnit, yeebdih túini doonádih wā jwíh naáwáp jī.*

¹⁴ Páant wunni wā jumuchah yuhna, “Pablo dedé pínah nihcan caá”, ni-ijcánjeh, yeéb weemdih űi bacat túutcap jī. Pánih bacat túutcan, Dioih ángeldih, Jesucristodihbat űi weñat pah, weemdih űi túi wēi jwāáap jī.

¹⁵ Pánih wēi jwāáhnit, nin pah űi jumatjidih wā náhnina caá: Weemdih búdí teo wáaquihna, dedé wā náhatdih wāhna, űiuh quibnadih űita wāat wūh tagaá. Pánih wēinitji yuhna, ¿dépanih tigaá buu wā wihcah, űi weñatji ā bej?

* 4:3 Col 2.8,20 * 4:7 Ro 8.15-17 * 4:9 Col 2.8,20 * 4:13 Hch 16.6

16 Wā bohénitji jumna yuhna, ζβυυ yoobópdih yeebdíh wā naáwátji jíib, weemdíh ñi en jáih níit?

17 Ñi pebhna jaibínitboó “Búdí jwī teo wáacmi caá”, yeebdíh niijná yuhna, ĩ jenah joyátboó mácah ā jumna caá. Páant ĩ niijichah yuhna, wā bohéátjidih, jwiítidibut yeebdíh ĩ cádahat túatna caá. Pánih cádahnit, ĩjeéh jumnit, ĩ bohéátboodíh ñi jepahat pínahdih ĩ náah yacna caá.

18 Jwíit cáacwā bita ĩ túi bejat pínahdih yoobópdih náah yacachah, āpī túina caá. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah jwī jenah joyóchah, āpī túican caá. Ñijeéh jumna, wāpī túi teo wáacap jī, ñi túi jumat pínah niijná. Bυυ ñijeéh wihcan yuhna, bíic yoobó ñi túi jumat pínahdih wā náah yacna caá.

19 Yeebdíh búdí wā oyochah, wā weh panihnit ñi jumna caá. Pánih oinit, yeebdíh búdí wā náhni dahwana caá. Pánih búdí mácah jenah joiná, yad wili mi weép jáaat pah tubani wā jumna caá. Pánih jumna, ded pah Cristo ā jumatji pah yeebbút ñi jumat pínahdih búdí wā náah yacna caá.*

20 Butéh ñijeéh wā jumachah, āta túi tagaá. Pánih bíicdih jumna, jūihcanjeh naóhni, yeebdíh wā jéih míic wéhenachah, chah āta túi tagaá. Obohjeéhtih, ninboó jumna, yeebdíh búdí mácah jenah joiná caá wā chājap.

Agar Sarajih ded pah ĩ jumatji

21 Yeéb weemdíh ñi joi jwáhuú. Biquína Diosjeéh túi jumíhna, jwiít judíowā jwī nuowā ĩ naáwátjidih ñi jepahna yah caá. Caandíh jepahíhna yuhna, ded pah ĩ naóh daacátjidih ñi túi beh joicán caá. Pánih beh joicánnit ñi jumachah, nin pah Moisés ā daacátjidih wā naóhbipna caá, ñi túi beh joyát pínah niijná:

22 Abraham chénewā āt weh jumup wut jī. Caandíh teo wáhnih Agar bíic mit wáih jumup wut jī.* Á áa yoobát Sarabut bíic mit wáih jumup wut jī.*

23 Pánihna, caandíh teo wáhnihboó, jáap wili jumna, Ismael pínahdih mit weh jumup wut jī. Obohjeéhtih, “Majeéh bóli, Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pahjeh, Saraboó tub beh wili jumna yuhna, Isaac pínahdih mit weh jumup wut jī.

24-25 Queét chénewā yaáhdih ded pah ā yapatji jwiítidih ā túi naóhna caá. Teo wáhnih Agardih jenah joinít, Arabia baácboó jumni Sináí jeéboodíh jwī jenah joiná caá. Caán jeéboó Dios Moisésdih ā watatjidih āt wáhp wut jī, jwī nuowā ĩ túi jepahat pínah niijná. Caán watatdih jepahna, teo wáhnit pah ĩt jumup jī. Pánihna, Agar teo wáhnih mi jumat pah, jwiít cáacwā caán jeéboó ā watatjidih jepahíhni, jwiítbut teo wáhnit panihnit jwī jumna caá. Páant ā jumachah, caán Sináí jee pánihni teo wáhnih Agar mit jumup jī. Pánihna, caánt teo wáhnih caán jee pánihnih mi jumat pah, βυυ Jerusalén tátchidih moón caán watatdih jepahíhni, mi jumená panihnit ĩ jumna caá. Pánih jumnit, queébt bíic yoobó teo wáhnit panihnit jumna, Dios weh ĩ nihcan caá.

26 Obohjeéhtih, teo wáhcannih Saraboodíh jenah joinít, “Majeéh bóli Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátjidih jwī náhnina caá. Pánihna, Abraham Dios ā niijátjidih ā túi jenah joyátji pah, jwiítbut Cristodih túi jenah joinít jumna, Sara mi jumená panihnit jwī jumna caá. Pánih jumnit, Dios pebhboó jumni jáap Jerusalén tátchidih moon pánihnit jwī jumna caá.

27 Dios naáwátidih naóh yapani Isafas jwī éet Sara ded pah mi yapatjidih jenah joinít, nin baácboó jumni Jerusaléndih, jeáboó jumni Jerusaléndihbut

* 4:19 Ro 8.29; 2Co 3.18; Fil 3.10

* 4:22 Gn 16.15

* 4:22 Gn 21.2

ded pah ā yapat pínahdih Dios āt jenah joyát túutap jī. Caandih jenah joinít, nin pah āt niij daacáp tajī:

“Weh wihcannih, búdí ma wēi ñaacá. Weép jumna tubatdih jéihcannih jumna yuhna, ma weh jumbipna caá. Ma juiená dawá jumnit, meemdih teo wühnih mi juiená chah ī jumbipna caá. Pánihna, ma túi weñeé”, āt niij daacáp tajī. *(Is 54.1)*

Páant niij daacnit, chah dawá mi juiená ī jumat pínahdih naóhna, jeabóo jumni Jerusalén tútchiboó dawá Jesucristodih jepahnitji ī jumat pínahdih niij naóhna āt chājap tajī. Agardih Abraham ā yohat pah nin baácboó jumni Jerusaléndih ī yohat pínahdihbut niij naóhna āt chājap tajī.

²⁸ Pánihna, Dios ā niijátji pahjeh Sara wūh Isaac āt cāac jumap wut jī. Pánihat pah, “Weemdih ma túi jenah joyát jīb, nihat baácđih moondih wā túi chājbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pah, Cristodih jepahnit ni jumuchah, yeebdihbut āt túi chājap taga.

²⁹ Queét chénewā ā wehdih ded pah ā yapatjibut jwiítđih nin pah ā bohéna caá: Dios ā niijátji pahjeh Túni Espíritu ā teo wáacachah, Isaacji āt cāac jumap wut jī. Páant ā cāac jumuchah ennit, ā úd jeñé Ismaeljibóo caandih eníhcan, yeejép āt chājap wut jī.* Buebut ā chājatji pahjeh jwī ñowā ī naáwátjidih jepahñitboó jwiít Cristodih jepahnitđih yeejép ĩpī chājna caá.

³⁰ Páant yeejép ĩ chājachah yuhna, Moisés nin pah ā niij daacátjidih jwiítđih túi jenah joyát caá náahap: “Sara mi áa Abrahamjidih nin pah mi niijichah, Dios āt jepahat túutap wut jī: ‘Jwiítđih teo wühnih wūh, Ismael, míh bíí déedih ā jéih bíbohcan niit. Jwī wūh yobát Isaachoó caandih ā bíbohbična caá. Pánihna, jwiítđih teo wühnihdih mi wūhjhí biábóo ma bejat tútú’, mit niijp wut jī”, Moisés āt niij daacáp tajī.* Páant ā niij daacátjidih jenah joinít, jwiít Isaac panihnit jwī jumuchah, Dios caandih ā túi chājat pah, jwiítđihbut ā túi chājbipna caá.

³¹ Pánihna, wā déewā panihnitá, teo wühnih Agar mi juiená panihcan, teo wühcannih Saraboó mi juiená panihnit jwī jumna caá.

5

Teo wāhñit panihnit jwī jumcatdih Cristo ā cádahat tútat

¹ Teo wāhñit panihnit jwī jumcat pínah niijná, Cristo jwiítđih āt wun wāhup wut jī.* Páant ā wun wāhuchah, “Caandih túi jenah joiná, Dios bícdih wā túi jumbipna caá”, niijnít, caandih ĩi jepahap jī. Pánih jepahñit, “Moisés ā wutatjidih wā túi jepahachah, Dios weemdih ā túi enbipna caá”, ĩi niij jenah joicá bojóo. Jesúsđih cádahcanjeh, túi wēp ñuhñit panihñit ĩi jumwú. Pánih jumnit, bita ī wutatđih jepahcanjeh, teo wāhñit panihñit ĩi jwáub waadcá bojóo.

² Weém, Pablo, nindih wā naáwáchah, ĩi túi jenah joyóo: “Bóodnit jumna, Diosjeéh jwī túi jumbipna caá”, niij jenah joinít, ĩi miác bóodat túutuchah, Cristo yeebdih ā wun wāhatji dedé pínah āta nihcan tagáa.

³ Buebut wā niiját pah, wā jwáub naóhbipna caá. Ded bóodat túutniboodih nihat Moisés ā wutatjidihbut jepah beedáát caá náahap.

⁴ Diosjeéh túi jumat túat niijná, caán wutatđih túi jepahñit jumna, yeebhéh Cristoboodih ĩi cádahna caá. Pánih jepahihna, Dios yeebdih oinit, ā teo wáacatđihbut míc jāhna caá ĩi chājap.

* 4:29 Gn 21.9 * 4:30 Gn 21.10 * 5:1 Jn 8.32-36

⁵ Obohjeéhtih, jwiítboó Túini Espíritu ã teo wáacatjĥ Cristodih jwĭ túi jenah joiná caá. Páant jwĭ túi jenah joyóchah, “Queét táinit caá”, jwiít dih Dios ã niĭj enna caá. Páant niĭj ennit, ã pehbboó jwĭ jwĭbínachah, jwiít dih ã túnt nuám péabipna caá. Páant ã túnt nuám péanachah, táinit yoobát jwĭ jumat pínahdih jwĭ páina caá.

⁶ Pánihna, jwiít Jesucristoiĥwã bóodnit jumna, bóodcannitbut jwĭ jumachah, Dios jwiít dih biíc yoobó ã enna caá. Cristodih túi jenah joiná, bitadih túi oinit, teo wáacnit jwĭ jumachah ennit, Dios jwiít dih ã túi wēibipna caá.

⁷ Wã déewã panihnitá, yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóy yuh jĭ. Obohjeéhtih, táini dooná yoobát dih ñi túi jenah joyóchah yuhna, ¿déhe tibeé yeebdíh cádahat tút ni?

⁸ Dios yeebdíh ñioniboó queétdih páant át naawát tútcan tagaá.

⁹ Nindih ñi náhninaá: Búdi pan pínahdih ã paa béjat pínah niĭjna, bainibit paáat tút ni jeh ã náahna caá. Pánihat pah, wã túttimah jéóh nit, yeebdíh mácah ĩ bohénachah, daocánnit yuhna, dawá yeebdíh ĩ túnt nuámát tút na caá.*

¹⁰ Obohjeéhtih, jwĭ Maáh Jesús dih wã túi jenah joyóchah, weemdíh weñanit, nin pah ã niĭj jenah joyát tút na caá: “Jwĭ Maáh queétdih ã túi teo wáacnipna caá, queétdih mácah ĩ bohéat dih cádah nit, wã bohéat jidih yoobóp dih ĩ jwĭub jenah joyát pínah niĭjna”, ã niĭjna caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh yéejaniboodíh Dios búdi ã peéh chājipna caá.

¹¹ Wã déewã panihnitá, queét mácah naóh nit weemdíh nin pah ĩ niĭj yeena caá: “Bóodat tút nit, Diosjeéh ñi túi jumbipna caá, Pablo ãpĭ niĭj naóh bohéna caá”, ĩ niĭjna yuh caá. Páant wã bohénachah nihna, queét weemdíh yeejép ĩta chājcan tagaá. Obohjeéhtih, cruzboó Jesucristo ã wan wáhatjidih wã bohéat peéh weemdíh ĩ jūihna caá.

¹² Pánihna, bóodat tút nit boó, yeebdíh yeejép ĩ chājat peéh, biáboó ĩ beje naáh.

Oina, wutadidibut jwĭ jepahat

¹³ Wã déewã panihnitá, “Wã wutadidih jepahna, wãjeéh ĩ túi jumbipna caá”, Dios yeebdíh ñionit, át niĭj jenah joicáp jĭ. Obohjeéhtih, watnit panihnit jumna, “Buu caán wutadidih jepahcan, ded pah yeejép wã jenah joyát dih jeh wã chājipna caá”, ñi niĭj jenah joicá bojoó. Páant niĭj jenah joicánjeh, búdi oinit, ñi túi míc teo wáacá.*

¹⁴ Moisés jiboó nin pah át niĭj wutap jĭ: “Meém mícjeh ma míc oyat pah, bitadidibut oinit, ma túi teo wáacá”, át niĭj jĭ.* Pánihna, bitadidih túi oina, nihat biĭh ã wutadidibut túi jepahna caá jwĭ chājap.*

¹⁵ Nuñáp wã ĩ míc chāacát pah, mácah bohénit dih joiná, yeebjébut tabit míc jūihna caá ñi chājap. Páant ñi chājat dih cádahcan, yeebjéh ñi míc yéjea beedábipna caá.

Túini Espíritu ded pah jwiít dih ã náah yacat

¹⁶ Nin pah yeebdíh wã niĭj wēp naóhna caá: Túini Espíritu ã teo wáacatjĥ ded pah yeebdíh ã náah yacat pahjeh ñi túi jumuu. Pánih jumna, yeejép ñi jenah joyát pah ñi chājcan niit.

¹⁷ Ded pah jwiítjeh yeejép jwĭ náahat dih chājna, Túini Espíritudih en jūih nit dée pah jwĭ jumna caá. Caán ã náah yacat dih chājna, jwĭ náahat boodíh jwĭ

* 5:9 1Co 5.6 * 5:13 Mt 20.26 * 5:14 Lv 19.18 * 5:14 Ro 13.8-10

chājcan niít. Páant ã jumuchah, ded pah yeejép jwī jenah joyát dihjeh chājcan, Túini Espíritu ã náah yacatdih chājat caá náahap.*

18 Túini Espíritu ded pah ã náah yacatdih chājnit jumna, “Diosjeéh wā túi jummat túat niijná, Moisés ã watatjidih túi jepahat caá weemdih náahap”, ñi niúj jenah joicán caá.

19 Diosdih jepahcannitboó yeejép ī jenah joyát dihjeh chājnit, nin pah ī chājatdih jwiít nihat jwī jéihna caá: Yéej chājnit, yéej chājatdih jenah joinít, tíic jenah joicánjeh íí náah chājnit ī jumna caá.

20 “Nin weemdih teo wáacni caá”, Dios yoobát nihcannidih niúj wēinit, jíóhnit, míic eníhcannit, míic jāihnit, bita ī bíbohahatdih en ñinahnit, waícanjeh íijnit, bitadih teo wáacatdih jenah joicánjeh, queéetjeh maáta pah jenah joinít ī jumna caá. Míic en jāihnit, tútchi wahnit, “Yeéb mácah moón caá”, niúj en jāihnit ī jumna caá.

21 Bita ī túi jumuchah en íijnit, máihnit, máihñatdih yaádh metatdihbut bidnit, búdí babhbat dooná jummat joiná wēinit ī bejna caá. Pánihat caá yéej jenah joinít, ípī chājna caá. Játih yeebdih wā niijat pahjeh, buubut wā jwúub niúj naóhna caá: Det pánih chājnit Dios ã maáh jumapboó ī jéih jumcan caá.

22 Obohjeéhtih, Túini Espíritu ã teo wáacatjīh nin pah jwī jumna caá: Dios jwiítidih ã oyatdih jéihnit, túi wēinit, jwiítbut bitadih jwī oina caá. Ūumcan, táinijeh jwī jumna caá. Yójahcan, ded pah bita ī chājachah yuhna, queétdih waícanjeh íjcan, táinijeh jwī jumna caá. Bitadih túi teo wáacnit, túi chājnit jwī jumna caá. Diosdih, cáacwādhbut ded pah jwī niijatjí bíic yoobó péanit jwī jumna caá.

23 “Weém chah jéihni wā jumna caá”, jwī niijcán caá. Ded pah yeejép chājat jenah joyát ã jūwúchah yuhna, caandih joyáh bojnit, jwī chājcan caá. Páant jwī chājachah ennit, “Moisés ã watatjidih jepahcan, queéet yeejép ī chājna caá”, det ī jéih niijcán caá.

24 Jesucristoíhwā jumna, yeejép chājat jwī jenah joyátjidih jwī jepah cádahap jī.*

25 Pánih cádahnit, Túini Espíritu ã náah yacatboodih wēi jepahnit, jwī chājat dée caá.

26 Pánih chājnit, “Wā déewādh chah wā jéihna caá”, niúj jenah joicánjeh, jwiítjeh jwī míic íjcan, jwī déewā ī túi jumuchah ennit, jwī en íjca bojat dée caá.

6

Jesúhwā ī míic teo wáacat

1 Wā déewā panihnitá, ñi túi míic teo wáacá. Pánih míic teo wáacnit, bíic ñijeéh jumni ã túi chājcatdih ennit, Túini Espíritu ã teo wáacatjīh caandih ñi túi míic wéheenaá, túat nuumnít, táinijeh ã jwúub chājat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, yeéb míicjehbut ñi túi chāja chaáh, “Yeejépdih chājna”, niijná.

2 Ñijeéh jumnit yeejép ī yapachah enna, queétdih ñi teo wáacá. Pánih míic teo wáacna, Cristo ded pah ã náah yacatdih jepahna caá ñi chājap.

3 “Bita chah túi chājni jumna, dedé teo wáacatdih wā náahcan caá”, ded niúj jenah joiná, caanjéh míic yeena caá ã chājap.

* 5:17 Ro 7.15-23 * 5:24 Ro 6.3-14; Gá 2.20; 6.14

⁴ Ded pah ñi chājatdih jenah joinít, “Nin túini caá. Caán yeejép caá”, niú jéihyat caá náahap. Pánih jéihna, ded pah ñi chājat túini ā jumuchah, bitadih ded pah ā yapatdih jenah joicánjeh, ñi túi wēibipna caá.

⁵ Jesús jwiít dih ded pah ā náah yacatdih jepahna, jwí jepahcahbat jwiítjeh jwí ñíwat pínah ā jumna caá. Bitaboó jwiít dih í jéih ñío wāhcan caá.

⁶ Det túini doonádih bohénitboó queétdih naóhndih í túi teo wáaca naáh, dedé ā náahatdih ā bíbohat pínah niijná.

⁷ Ded pah jwí chājatdih jenah joinít, nindih náhnat caá náahap: Jwiít cāacwāboó dedédih jwí momochah, caanjéh ā jwáub chíih jūúwúchah, caandíjhjeh jwí bíbohbiipna caá. Túinínadih ñíonit, jwí momochah, túini ā chíih jūóhbiipna caá. Obohjeéhtih, yeejépnadih jwí momochah, túicanni āta chíih jūóh tagaá. Pánihat pah, jwiít cāacwādiibut biíc yoobó ā jumna caá. Ded pah jwí chājachah, biíc yoobójuh muntih jwiít dihbut ā yapbiipna caá. Ñi túi náhninaá, Dios nihat jéihndih jwí jéih tíohcan caá. Pánihna, “Weém wā túi chājcatdih Dios ā encan caá”, ñi niú míic yeeca bojóo.*

⁸ Ded ā weñat pínahdihjeh chājna, yeejép ā chājachah, ā yéej chājat jíib, iigupna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espíritu ā náah yacatboodíh jepahna, ā túi chājat jíib, páantjeh Diosjeéh ā jumbipna caá.

⁹ Dios ā jenahat láa, túi chāj cádahcan, túinidih jwí bíbohbiipna caá. Páant jwí bíbohat pínahdih jéihnit, túi chāj chūucán, jwí cádahca boj jíih.*

¹⁰ Dedé teo wáacatdih í náahachah, jwí buujáat pah bóo, nihat cāacwādiib jwí túi chāj jíih. Jwí déewā panihnit Jesúhwādiib bácah, chah jwí míic túi teo wáacat dée caá.

Pablo naóh péanit, ā túiyat túut

¹¹ Nin núodih wā chéen ā daác wāhup be. Pánihna, nin péeni naáwát dih dahwani wā daacát dih ennit, “Pablojeh jwiít dih át daác wahap taga”, ñi niú jéihbiipna caá.

¹² Buu queét yeebdíh yee bohénitdih wā jwáub naóhbiipna caá. Queét yeebdíh bóodat túutnitboó jwí déewā queétdih í wēi enat pínah niijná, páant í bohéna caá. Jesús cruzboó ā wun wāhatjidihjeh bohéna, queétdih jūihnit, jwí déewā yeejép íta chāj tagaá. Páant yeejép yapatdih náahcan, queét yeebdíh í bóodat túutna caá.

¹³ Queét bóodat túutnitboó Moisés ā wutatjidih túi jepah beedácan yahna, yeebdíh caandíh jepahat túutnit, í bóodat túutna caá. Bitá jwí déewā “Queétdih Gálatasdih moón Jesúhwādiib ít túi bóodat túutap tagaá”, queétdih í niú wēi naáwát pínah niijná, páant í bohéna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, cāacwā weemdíh í túi wēi naáwát pínahdih weémboó wā bidcan caá. Pánih bidcan, jwí Maáh Jesucristo cruzboó ā wun wāhatjidihjeh cāacwā í wēi naáwát pínahdih wā náah yacna caá. Weemdíh ā wun wāhuchah, nemép Dioih nihcannitdih yeejép ā chājat túutachah yahna, weémboodíh ā buujácan níit. Páant yeejép í chājachah yahna, wā en yaccan níit.

¹⁵ Jwiít Jesucristoihwā jumna, Dios jwiít dih ā enechah, bóodnit, bóodcannitbut jwí jumuchah, biíc yoobó dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, túiniboodíh jwí túut nuumáchah ennit bácah, bádí yoobát ā wēi enna caá.*

* 6:7 Pr 22.8; Os 8.7 * 6:9 2Ts 3.13 * 6:15 Jn 3.3-7; 2Co 5.17

¹⁶ Nin wā bohéatdih táí jepahnit, Diosjeéh úamcanjeh ñi táí jumáú. Dios yeebdíh jġgah ennit, ā teo wáaca naáh. Biíc yoobó ā teo wáacat pínahdih nihāt āihwādh wā náah yacna caá.*

¹⁷ Nin wā péé naáwátbit caá: Jwī Maáh Jesúsdiġh teo wūhni wā jumāt jġib, weemdíh ĩ pñāt yahwítji páantjeh wīih bácahdih wā dñoná caá. Páant yaoh dñoní wā jumachah ennit, “Pablo Jesúsíh táini doonádh Dios ā naáwát túttni nihcan caá”, weemdíh ĩ jwúub niġ tac bñugáca bojo naáh.

¹⁸ Wā déewā panihnitá, jwī Maáh Jesucristo yeéb nihatdih búdí oinit, ā táí teo wáaca naáh. Pániġ náah yacnit, yeebdíh búdí oinit, wā túyat túttna caá.

Páant bóojeh tigaá wā daacát.

Pablo

---

* 6:16 Sal 125.5; 128.6

EFESIOS

Pablo queédih ã túyat túutnat

¹ Weém, Pablo, biíhdih daacát túutna, yeéb Éfeso tútchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Dios ã náahat pah Jesucristo weemdih āih táini doonādih ã naáwát túutni caá. Yeéb Jesucristodih túi jenah joí cádahcannitdih wā daác wahna caá.*

² Jwií íp Dios, jwí Maáh Jesucristobut, yeebdih oinit, í túi teo wáaca naáh, caán biícdih ñi túi jumat pínah niijná. Weembát yeebdih búdí wā túyat túutna caá.

Jwiít Cristoihwādh Dios ã túi chājat

³ Jwiít Cristoihwā caán biícdih jwí jumuchah, Dios, jwí Maáh Jesucristo íp, jwíh caolihdih búdí ã túi chājna caá. Páant ã túi chājachah jéihnit, caandih búdí jwí wēi naóhna caá.

⁴ Jwiít āihwādh nin pah Dios āt chājar wut jī. Nin baácdih ã chājat pínah jātih, Jesucristo biícdih jwí jumat pínah, yéejat wihcannit ã enechah jwí jumat pínahbut niijná, jwiít dih átát ñiojip taga. Pánihna, jwiít Jesús dih jepahnitdih, “Ma yéejat jíib jumna caá”, jwiít dih ã niijcán niít.

⁵ ã náahat pahjeh jwiít dih oinit, jon jātih nin pah Dios āt niijp wut jī: “Wā wāuh Cristo ã chājatjīh queét wā weh í jumbipna caá”, āt niijp wut jī.

⁶ Pánih oinit, jwiít ã wāuh ã oiniíhwā jwí jumuchah, Dios jwiít dih búdí pohba āt túi chāj wāhup taga. Páant ã chājatdih jenah joinit, caandih páantjeh búdí jwí wēi naáwát caá náahap.

⁷⁻⁸ Cristo jwí yéejat jíib baúdáát panihnidih jíib chājna, āih meépdih yohnit, āt wun wāhup wut jī.* Pánih wun wāhna, jwiít iiguípna jwí bejat déedih túi abnit, Satanás ã chéwat tōp panihnidih āt watap wut jī. Pánihna, Cristo jwí yéejat jíib ã wāhatdih jéihnit, Diosboó jwí yéejatdih āt yoh wāhup wut jī.* Jwiít dih búdí oi jīgah ennit, ã jéih beedáátjīh ã wāuhdih páant āt túi chājat túutup wut jī.

⁹⁻¹⁰ Jon jātih ã jenah joyátjidih cáacwādh ã jéihya jwahcan yuhna, baú jwahna Dios jwiít āihwābódh āt beh joyánap taga. Nin pah caá ã jenah joyátji: Cristo nihat ã chājatjīh, nihat japboó jumnit, nin baácboó jumnit, namp bóo tólihboó jumnitdihbut Dios ã ñioni yeó jáapdh Cristodih maáh ã waadábipna caá. Páant maáh ã jumuchah, nihat āih míic ã jumbipna caá. Dios páant ã chājat pínahdih āt wutap wut jī.

¹¹⁻¹² Dios ã náahat pahjeh nihatdih chājnit, jwiít judíowā Cristodih jwíh jepah waóhnitboó jwí túi chājat pínah niijná, bitabut Diosdih í wēi naáwát pínah niijná, jon jātih jwiít dih āt ñíwip wut jī.

¹³ Yéejat jíib iiguípna ñi bejat déedih Jesús ã wun wāhatji doonādih joinit, yeebbát ñitát jepahap taga. Pánih jepahnit, Jesúhwā ñi jumuchah, Diosboó ã naóhniji Túini Espiritudih yeebdih āt wahap taga. Pánih wahnit, āihwā ñi jumadnih ã júutna caá.*

* **1:1** Hch 18.19-21; 19.1   * **1:7-8** Mr 10.45; 14.24; He 9.12-14   * **1:7-8** Col 1.14   * **1:13** Lc 24.49; Jn 14.26; 16.13-15; Hch 1.4; 2.33

¹⁴ Nin baácboó jwī jum jwuhuchah, Túini Espíritu jwiít dih Dios ã jwíh wāhni caá. Pánihna, ã pehbboó jwī juibínachah, jwiít nihatdih túut nuúm péanit, ã bíboh páinidih ã wūh beedábipna caá, ã wūt chah yáaat pínah níijná.*

Pablo Jesúhwādih ã uúbat

¹⁵ Páant ã chājatdih jéihnit, Jesús dih ñi túi jenah joyát doonádih joinít, nihat bita Jesúhwādih ñi oyat doonádihbut joinít,

¹⁶ Diosdih uúbh cádahcan, “Queétdih ma teo wáacat túina caá”, wāpī níijná caá.

¹⁷ Nin pahbut jwī Maáh Jesucristoíh Diosdih wāpī níj uúbhna caá: “Paá, meemdíh chah wēpni jumna, queétdih ded pah ma jumatdih ma jéihyanaá, meemdíh chah í túi jéihyat pínah níijná”, wāpī níijná caá.

¹⁸ Nin pahbut wāpī níj uúbhna caá: “Queétdih túut nuúm jwíhna, ma pehbboó í juibínachah, ma túut nuúm péaat pínahdih ma túi beh joyánaá. Jwiít míhwa caanna jwī juibínachah, chah búdí ma túi chājat pínahdihbut, ma jéihyanaá”, wāpī níijná caá.

¹⁹⁻²¹ Nin pahbut wāpī níj uúbhna caá: “Ded pah búdí ma wēpat ã jumatdih queétdih ma jéihyanaá. Caán wēpatjīh Jesucristodih boonanit, ma jéihyemant bóo buwámant chúdat túutnit, maáh mat waadánap taga.* Pánihna, caanjīh chúdna, nihat maátadih maáh ã jumna caá. Buu láa, túttimah bóo láabut páantjeh chah maáh ã jumbipna caá. Jwiít caandíh túi jenah joinít dih caán wēpatjīh ma teo wáacatdih queétdih ma túi beh joyánaá”, wāpī níijná caá.

²²⁻²³ Páant chah wēpni ã jumuchah, Diosboó nihatdih Jesús dih át wutat túutap taga.* Pánih chājnit, Jesús dih wao dáh panihni, áihwādih áih báciah panihnibut át chājap taga.* Pánihna, jwiít áihwājeéh jumni nihat pehbboó ã jumuchah, áih báciah panihni jumna, ã wēpatdih jwiitbut jwī bíbohna caá.

2

Jīb náahcanjeh, Dios jwiít dih ã túi ubat

¹ Yeebboó Jesús dih ñi jepahat pínah jātih, yeejép ñi chāj jwuhuchah, Diosboó yeebdíh wūnnit panihnít pah át enep taga.

² Jātih nin pah ñit jum jwuhap taga: Diosdih yap yohnit í túi chājcat pahjeh, biíc yoobó mantih yeebbút yeejép ñit chāj jwuhap taga. Pánih chājna, nemépwā í maáhboó ã wutatdih ñit jepah jwuhap taga. Caán nemépwā í maáh Dios ã wutatdih yap yohni buu láa nin baácboó jumna, cáacwādihtubt Dios ã wutatdih ã yap yohat túutna caá.*

³ Jātih jwiít nihatbut caan páh jwī chāj jwuhap jī. Dedé jwī weñat pínahdih, jwī yéej jenah joyát dihjehbut jwī chāj jwuhap jī. Páant jwī chājachah ennít, Diosboó jwiít dih líjnit, nihat bita yap yohnit bícdih, átih peéh chājap ta yuh caá.*

⁴ Obohjeéhtih, páant jwī jumuchah yahna, Diosboó jwiít dih búdí át oyop taga.

⁵ Pánih oi jīgah ennít, boonit panihnít pah jwiít dih át chājap taga. Yéej chājnit, wūnnit panihnít jum jwuhna, Jesús dih jwī jepahachah, caán bícdih Diosboó jwiít dih át boonanap taga. Yeejépwā jwī jumuchah yahna, Dios búdí

* **1:14** 2Co 1.22 * **1:19-21** Sal 110.1 * **1:22-23** Sal 8.6 * **1:22-23** Col 1.18 * **2:2** Ef 6.11-12; Col 1.13 * **2:3** Col 3.6

oi jīgah enni jumna, jwī yéejat jíib iiguipna jwī bejat déedih jwiítidih át tái ubap taga.*

⁶ Cristodih booana, caán bíicdih jwiítidihbat át booanap wut jí. Cristodih ā booaat túttimah, caandih ā pebhboó cháúdat túutnit, jwiít áihwā caán bíicdih jumna, ájeéh maáta jwī jumat pínah níijná, jwiítidihbat ā pebhboó Dios át cháúdat túutap wut jí.

⁷ Pánih chājna, jwiít Cristoihwādih ā oi teo wáacat, débóo búdí ā jumatdih nihatdih ā jútbitpna caá.

⁸ Cristodih jwī tái jenah joyóchah, Dios búdí oi teo wáacni jumna, jwiítidih ā tái ubna caá. Nindih ñi tái náhninaá: Ded pah jwī tái chājachah yuhna, jwiít míicjeh jwī jéih tái ubcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó jíib náhcanjeh jwiítidih át tái ubap taga.

⁹ Dedé jwī tái chājat jíib nihcan, jwiítidih át tái ubap taga. Pánihna, “Wā tái chājat jíib weemdih át tái ubap taga”, ded ā jéih níicán caá.

¹⁰ Obohjeéhtih, jwī tái chājatjí jíib tái ubcan yuhna, jwī tái chājat pínah níijná, jwiítidih át tái ubap taga. Ded pah jwī tái chājat pínahdih jātih átát jenah joiijp taga. Pánihna, Jesúihwā jwī jumachah, ded pah ā jenah joyátjí pahjeh, tái chājat caá náahap.

Jwiít Cristoihwā jumna, bíicdih jwī tái jumat

¹¹ Nindihbat ñi náhninaá: Jātih yeéb judíowā nihcannit, Dioihwā ñit jam jwuhcap taga. Páant ñi jumachah, jwiít judíowā quehli nah yapat chóodih bóodnit, Dioihwā jumna, yeéb bóodcannitdih jwī íi en jwuhap jí. Obohjeéhtih, cáacwājeh jwiítidih í bóodochah, Dioihwā jwī jumatdih jutat pínah ā jumachah yuhna, dawá wā déewā Diosdih í joyáh bojna caá.

¹² Nindihbat ñi náhninaá: Jātih Dios ā wahni Cristodih ñit jéih jwuhcap tají. Jwiít judíowā Dios ā ñionitdih mácah jumna, Dios jwiítidih ā naáwátjidihbat ñit jéihcap tají. “Weemjéh tígaa ñi Maáh. Yeéboó wíih cáacwā ñi jumna caá. Pánihna, weém yeebdíh wā tái chāj wūhbitpna caá”, Dios jwiít judíowādihjeh át níj naáwáp tají. Yeéb judíowā nihcannitboodíh át níj naóhcap tají. Pánih jumna, ded pah ñi yéej chājat peéh, yeebdíh tái ubni pínahboodihbat ñit jéih jwuhcap tají. Diosdihbat yúup jumnit panihnit ñit jam jwuhap tají.

¹³ Obohjeéhtih, buu jwuhna, Cristodih jepahna, ā yoh wāhni meépjíh yeéb yúup jumnit panihnitjidih, pehbbit jumnit panihnit Dios át chājap tají.

¹⁴ Jesucristojeh jwiít chéne poómp jumnitjidih bíic poómp pah át chājap taga. Jwiít judíowā, yeéb judíowā nihcannitbat jātih tubit míic eníhcannit jwī jumachah yuhna, Jesús wun wāhna, jwī míic íjatjí jáhat panihnidih, át yoh wūhcap tají. Páant ā yohochah, jwiít áih bácah panihni jumna, bíicdih jwī tái jumna caá, buca.*

¹⁵⁻¹⁶ Jātih jwiít judíowā Diosjeéh tái jumat túut níijná, Moisés ā wutatjidih jwī tái jepah beedáhip yah jí. Obohjeéhtih, caandih jwī jepah beedácatjí jíib búdí peéh chājat jwiítidih ā jumap jí. Pánihna, buu Cristo jwiítidih á wun wūhatdih tái jenah joiná, Diosjeéh jwī tái jumna caá.* Pánih wun wūhnit, caán peéh chājatdih át ubap wut jí. Jwiít chéne poómp jumnitjidih bíic poómpjeh, áih bácah panihni chājna, bíicdih Diosjeéh jwī tái jumat pínah níijná, át wun wūhcap tají.*

* 2:5 Col 2.13 * 2:14 Jn 14.27 * 2:15-16 Col 2.14 * 2:15-16 Col 1.20

17 Cristo nin baáboó dei jǎóhñit, ded pah Diosjeéh jwǐ túi jumat pínah doonádih át ub jǎúwáp tajǐ. Pánih dei jǎóhñiji jwǎub páuh laab béjna, yeéb judíowā nihcannit Diosdih yǎúp jumnit panihnitdih, jwiít judíowā caandih pehbhit jumnit panihnitdihbat, caán doonádih át naáwát túutap wat jǐ.*

18 Ā wun wǎhatjǐh jwiít chéne poómp jumnitjidih jwǐ íip Dios ded pah ā jumatdih át jéihyanap tajǐ. Páant ā jéihyanachah, Túini Espírítu jwiít nihatdih bíic yoobó ā teo wáacatjǐh úmcanjeh Diosdih jwǐ túi jéih úbhna caá.

19 Pánihna, yeéb judíowā nihcannit, jǎtǐh Diosdih jéih jwǎhcan, jwǐ déewā nihcan yǎhna, buu yeebbút Jesúsdi h jepahnit, Dios ā weh ñi jumachah, jwiít nihat bíic weh pah jwǐ jumna caá.

20 Jwiít nihat bíicdih Dios ā chǎjni muu pánihni jwǐ jumna caá. Jesús áih túini doonádih naáwát túutnit, Dios naáwátidih naóh yapanit bíicdih, Dios ā chǎjni muú wǎp teo lajat panihnidih át jwǐih jwejep taga. Jesucristoboó choóboó wǎp teo lajni jenah enat jee dá h panihni ā jumna caá.*

21 Jwiít nihat Jesúsdi h jepahnitdih Dios túi jenah ennit, ā duuj páp aabánit, caandih weñat pínah muu pánihnidih ā chǎjna caá.

22 Yeebdí hbat túi jenah ennit, bíic yoobó jwǐjeéh ā duuj páp aabaát pah ā chǎjna caá. Pánih chǎjna, jwiít nihat bíicdih Túini Espírítu ā jumat muu pánihni jwǐ jumna caá.*

3

Judíowā nihcannitdih Pablo túini doonádih naóhni ā jumat

1 Páant Dios yeebdí h ā túi teo wáacachah jéihnit, weém, Pablo, yeéb judíowā nihcannitdih Diosdih búdí wā úbhna caá. Yeebdí h Jesúsdi h túini doonádih wā bohéat jíib nemat muúboó í nemni wā jumna caá.

2 Dios weemdí h oi teo wáacnit, weemdí h áih túini doonádih ā naáwát túutap be. Caandí h ñitát joi tǎgaá.*

3-6 Jon jǎtǐh ā jenah joyátji pah Dios yeéb judíowā nihcannitdih ā oi teo wáacat pínahdih cǎacwā í jéih jwǎhcah yǎhna, buu jwǎhna weémboodí h Dios ā túi jéihyanap jǐ.* Caandí h yeebdí h wáát naóh daacáp jǐ. Páant wā daacátjidih ennit, “Pablodí h Dios át túi jéihyanap taga”, ñi ni j jéihbipna caá. Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowābat bíic yoobó Jesucristodih jwǐ jepahachah, jwiít nihat bíicdih Dios áihwā pínah ā chǎjna caá. Páant ā chǎjat pínahdih nihat jwǐ nuowā í jéihcah yǎhna, buu jwǎhna Túini Espírítuboó Jesús áih túini doonádih naáwát túutnitdih, Dios naáwátidih naóh yapanitdihbat át jéihyanap taga. Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowā bíicdih, jwǐ yéejat jíib iiguipna jwǐ bejat déedih, Jesucristodih jwǐ jepahat jíib, Dios jwiítidih át túi ubap taga. Pánihna, jwiít nihat bíicdih áih bácah panihni jwǐ jumna caá. Páant jwǐ jumachah, áih cǎacwádih ā naáwátji pahjeh jwiít nihat bíicdih ā túi chǎjbipna caá.*

7 Dios weemdí h oi teo wáacnit, nin túini doonádih yeéb nihat judíowā nihcannitdih ā naáwát túutap jǐ. Pánih naáwát túutnit, Dios ā wǎpatjǐh weemdí h ā jéihyanap jǐ, wā túi naáwát pínah niijná.

8 Nihat Jesúsdi h wádih jenah joinít, oboh jumni wā jumachah yǎhna, Diosboó weemdí h búdí ā oi teo wáacap jǐ, judíowā nihcannitdih Jesucristoí h túi

* 2:17 Is 57.19 * 2:20 Is 28.16; Mt 21.42 * 2:22 1Co 3.16-17; 1P 2.4-5 * 3:2 Col 1.25 * 3:3-6
Gá 1.12 * 3:3-6 Col 1.26-27

doonádih wã naáwát pínah niijná. “Jesucristodih ñi jepahachah, Diosboó yeebdíh búdí ã túi chãjbiɓna caá”, wãpĩ niíj naóh bohéna caá.*

⁹ Pánih túini doonádih bohéna, Dios nihatdih chãjni, ded pah ã jenah joyátji ã jéihya jwaɓca naáhdih buu nihah cáacwádhíh wã túi jéihyana caá.

¹⁰ ¿Pánih chãjna, ded panihat pínahji ta tigaá? Dios nihah cáacwã, bita poómpna jamna yuhna, Jesucristodih í jepahachah, biícdih áihwã pínah ã chãjachah ennit, nihah áih ángelwã, nihah nemépwábat Dios chah ã túi jéih beedáatdih í jéihyat pínah niijná, páant át chãjap wut jí.

¹¹ Dios biíhmah páant ã jenah joyátji biíc yoobó, jwí Maáh Jesucristo ã wan wúhatjijíh át chãj beedánap wut jí.

¹² Pánihna, Jesucristodih jepahnit, áihwã jamna, úumcanjeh, “Weemdíh ã túi joiná nacaá”, niíj jéihnit, Diosdih jwí túi jéih úubhna caá.

¹³ Pánih jamnit, yeéb judíowã nihcannitdih túini doonádih wã naáwát jíib weemdíh yeejép yapat doonádih joinít, ñi jígahca bojoó. Yeebdíh jígahaat pínah nihcan, Diosjeéh ñi túi jamat pínah caá. Pánihna, caandíh jenah joinít, ñi túi weñeé.

Jesucristo ded pah ã oyat

¹⁴ Yeéb judíowã nihcannit, jwiít judíowã biícdih Jesucristoihwã jamna, jwí ípdih bódiɓa caj yoh ñajnit, yeebdíh búdí wã úubhna caá.

¹⁵ Dios ã pebh jamnitdih, nihah nin baácdih moondíhbat mácaɓ poómp jwí jamuchah yuhna, áihwádhíh biíc weh pah át chãjap wut jí. Pánih chãjna, jwiítidih áih wát át búudhdap wut jí.

¹⁶ Pánihna, nin pah yeebdíh jwí íp Diosdih wãpĩ niíj úubhna caá: “Paá, meém chah wépni jamna, Túini Espíritujíh queétdih búdí ma teo wáacá,

¹⁷ queét Cristodih í túi jenah joyóchah, áih muu pánihni, íih caolihboó ã túi jamat pínah niijná. Pánih jamna, túi oinit, ded pah chãjna, í chãja naáh. Máa náatna baác numah bejna, buujacán ã túi tewat dée pah, queétbat túi oinit í jamu naáh, túinijeh í chãjat pínah niijná”, wãpĩ niijná caá.

¹⁸ Nin pahbat wãpĩ niíj úubhna caá. “Paá, Cristo ã oyat ded pah búdí ã jamatdih queétdih, nihah bita míhwádhíhbat, ma túi beh joyánaá.

¹⁹ Jwí jéih beh joí beedácaɓ yuhna, ma teo wáacá, búdí ã oyatdih í jéihyat pínah niijná. Páant í jéihyechah, ded pah ma túi jéih beedáatdih, ma oyatdihbat queétdih búdí ma jéihyanaá, ma náahat pah í túi chãjat pínah niijná”, jwí ípdih wãpĩ niijná caá.

²⁰⁻²¹ Ded pah Diosdih jwí úubátidih, jwí jenah joyátidihbat caán chah búdí ã jéih chãjna caá. Páant caán chah wépni jamna, jwíih caolih díitboó Túini Espiritu ã wépatjíh jwiítidih búdí ã jéih teo wáacna caá. Páant ã chãjachah, nihah cáacwã, buu láa moón, túttimah bóo láa moonbát caandíh búdí í weñe naáh. Ded pah nihah áihwádhíh búdí ã teo wáacatdih ennit, ded pah Jesucristo ã túi chãj wúhatjidihbat ennit, Diosdih páantjeh weñat caá náahap. Páant tíi ã jamu nah.

4

Jwiít Cristoihwã biícdih ded pah jwí jamat

¹ Yeéb judíowã nihcannitdih wã bohéat jíib nemat muúboó jamna, nin pah yeebdíh wã wutna caá. Yeéb Dios ã ñíonit jamna, túinijeh jamat caá náahap.

* 3:8 1Co 15.9

2 “Weém oboh jamni caá”, niij jengah joinít, bitadih jãihcannit ñi jamuá. Bitayeebdih yeejép í chãjachah yuhna, queétdih líjcanjeh oinit, ded pah í chãjatjidih ñi jwáub náhnica bojó.*

3 Pãnih jamnit, yeéb túi biíc dih Túini Espiritu ã chãjatjidih ñi yéejacan niít. Túi biíc dih jwí jumat pínahdih jwiít Dioíhwãdih búdí bidat caá náahap.

4 Jwiít nihát biíc dih Jesucristoíh bácah panihnih jwí jamna caá. Jwiít nihát dih Dios ã wahni Túini Espiritu biícjeh tígaa. Jwiít nihát Dios ã ñionit ã pebhboó jwí bejat pínahdih biíc yoobó jwí pãina caá.

5 Caán biíc Jesússeh tígaa jwí Maáh. Caán Jesús dih jeh tígaa jwiít nihát jwí jepahap be. Jesús dih jwí jepahat jéutna, biíc yoobó daabánit jwí jamup be.

6 Caán biíc Diosseh tígaa jwiít nihát dih jáap caolih dée át chãjap taga. Pãnih chãj wãhna, jwiít nihát jwí íp jamna, jwí Maáh caá. ã maáh jumat nihát chah ã wẽpna caá. Pãnih jamna, jwiít nihát dih ã teo wáacna caá, ã weñat pínahdih jwí túi chãjat pínah niijná. Jwiít nihát cãtíh ã jamna caá. Páant ã jamuchah, biíc weh dée pah túi jumat caá jwiít dih náahap.

7 Obohjeéhtih, biíc weh dée jwí jamuchah yuhna, ã náahat pah mácah jéihyatnadh jwiít nihát dih Cristo át wũhap taga.

8 Pãnihat pínahdih jengah joinít Davidjiboó nin pah át niij daacáp tají: “Caandih eníhcannit dih yap yohnit, Dios pebhboó ã jwáub páuh laáb jwiíbiát túttimah, ãihwãdih táinidih át wũhap taga”, át niij daacáp tají. (Sal 68.18)

9 Pãnihna, “jwáub páuh laáb jwiíbiát”, ã niijíchah, “Nin baácboó jamnit, caandih eníhcannit dih ã yap yohat túttimah, wãnnitji í jamupboobát át dei bej jwũhap wat jít”, jwí niij jéihna caá.

10 Pãnih caanna dei bej jwãhniji, nihát dih maáh jumat túut niijná, Dios pebhboó át jwáub páuh laab béjep wat jít.

11 Pãnih páuh laab béjnit, ãihwãdih Túini Espiritudih wah deyana, mácah jéihyatnadh át wũhap taga. Biquínadh Jesúsíh túini doonádih naóh peetát pínah jéihyatdih át wũhap taga. Bitaboodíh Túini Espiritu ã naáwáchah joinít, naóh yapaat pínah jéihyatdih át wũhap taga. Bitaboodíh Jesúsíh túini doonádih jáap joinít í túi jepahat pínah niijná, wẽp naáwát pínah jéihyatdih át wũhap taga. Bitaboodíh Dioíhwãdih dúo wáinit, ã naáwát dih í túi bohéat pínah jéihyatdih át wũhap taga.

12 Pãnihát dih Cristo jwiít ãihwãdih át túi wũhap taga, Dios ã weñat pínahdih chãjnit, jwí túi múic teo wáacat pínah niijná. Pãnih múic teo wáacna, ded pah Dios ã chãjat túutuchah, jwí túi jéih chãjna caá. Pãnih jamna, jwiít nihát biíc dih Dios dih jwí chah túi jengah joibípna caá. Jwiít Cristoíh bácah panihni jamna, wébít ã behat dée pah, biíc dih jwí túi behbipna caá.

13 Pãnihna, jwiít Dioíhwã túi behna, Jesús Dios wãúhdih chah jengah joinít, jwíjééh ã jamatdihbut chah jéihnit, biíc dih jwí túi jumbipna caá. Pãnihat túttimah, túi behnit dée pah jamna, Jesucristo ã jumat pah mantih jwiítbut jwí jumbipna caá.

14 Pãnihna, Jesucristo ã wãhni jéihyatnajíh túi múic teo wáacna, wébít dée jwí jamcan niít. Wébítboó dedé naáwát dih joinít, ípí túi joiná caá. Pãnih joiná, bita queétdih yeenit yeejép í chãjat túutuchah, í jepahna caá. Bita Dios naáwát dih ded pah mácah í yee naáwáchah, ípí túi joiná caá. Cãc wilhcani jááj chóo dée pah í jamna caá. Ím tac yoób pahachah, johlit nolihatbut caán chóodih ã wénoh johochah, yoobópdih ã bejcan caá.

* 4:2 Col 3.12-13

15 Jwiít dih pánihat dée jumcat caá náahap. Dios yoobópdih naóhni ã jéih yeecan caá. Páant ã jumachah, ã naáwát dih joí cádahcan, ded yee naóhntidih joyáh bojnit, bitadih oinit, yoobópdih naáwát caá náahap. Pánih jumna, Dios ded pah jwiít dih ã chājat tútatdih túi beh joinit, beh bejnit dée pah, yeó jáap jumát pah jwí Maáh Jesucristodih chah jwí túi jenah joibipna caá. Caán jwí Maáh jumna, wao dáh panihni caá.

16 Jwiít boó ãih bácah panihni caá. Æih muj nah, ãih téihya, ãih jítcha, ãih táah panihni jwí jumna caá. Cāaquíh bácah túi duuj ñúhna, ñeh tōpna túi wēpna, ã túi jumna caá. Pánihat dée, jwiít boó túi biíc dih múic oinit jumna, jwí túi jumna caá. Pánih múic oina, mácah jwí jéihyatnājīh múic teo wáacna, beh bejnit dée pah, Dios ã weñat pínahdih biíc dih jwí túi jéih chājna caá.*

Jwiít Cristoihwā jumna, táiniboodīh jwí túut nuumát

17 Jwí Maáh ã naáwát tútatjī pah yeebdīh wā wēp wutna caá. Ñi déewā Diosdih jéihcannit ī chājat dée pah, yeébbóo ñi chāj cádahaá. Queét boó túi jenah joicánnit, tabit yeejép ī chājna caá.

18 Ded pah Dios ã jumát dih beh joicán, dupáát panihpboó jumnit, Diosdih yuúp pah ī jumna caá.

19 Dios ded pah queétdih ã wutachah yuhna, queét jéih joicánnit panihnit ī jumna caá. Pánih joicán, túc jenah joicánjeh, ī yéej chājatdih cádahncan, chah ī bidna caá.*

20-22 Obohjeéhtih, Cristoíh táini doonádih bita yeebdīh ī túi bohénachah joiná, bita yeejép chājnit pah jumcan, Jesús ã jumát pah yeebdīh īt jumát túutap tajī. Máa yéguehdih yohat dée pah, jātīh ñi yeejép chājatjidih cádahat pínah niijná, īt bohénap tajī. “Jwiít yeejép chājnit, bádí jwí wēibipna caá”, jātīh ñit níj jenah joyóp ta yuh jī. Obohjeéhtih, wēican, chah yeejép chāj bejna ñit chājap tajī.*

23 Pánih yeejép ñi jenah joyát dih cádahnit, táiniboodīh túut nuumná, Dios ã weñat pínahdihjenah jenah joyát caá náahap.

24 Páant níj jenah joinit, táiniboodīh ñi chāj bipna caá. Dios ã jumát pah jwí jumát pínah niijná, jwiít dih jáap dée át chājap taga. Páant ã chājachah jéihnit, jwiít dih túi chājat caá náahap.*

25 Ñi yeeatdih ñi cádahaá. Jwiít biíc bácah panihnit jumna, múic yeena, jwiít múicjeh jwí múic yéejana caá. Pánihna, yeecanjeh, yoobópdih múic túi naáwát caá náahap.*

26 Bitadih íjna yuhna, yeejép ñi chājca bojoó. Caán yeó jáapjeh ñi íj cádahaá.*

27 Ñi íjatdih quíib buudcán, nemép ã náahatboodīh ñita chāj tagaá.

28 Ded nuumní ã nuumát dih ã cádaha naáh. Nuumcánjeh, ded moh yéejnidih teo wáacat túut niijná, táinidih ã tewe naáh.

29 Í náah jumni naáwát dih ñi múic naóhca bojoó. Túi múic teo wáacat túut niijná, táiniboodīhjenah ñi múic naáwá.

30 Jwiít Dios pehbboó jwí bejat pínahdih jwí jéihyat pínah niijná, Dios Túini Espíritu jwiít dih át wahap taga. Pánihna, yeejép chājna, caandīh ñi jīgahaca bojoó.

31 Bita yeebdīh ī túi chājcatdih jwúub náhnican, ñi quíib buudú. Páant ñi quíib buudcáh, maiwā man pah ñi íjat yeebdīh ã yéejabipna caá. Pánih íj yapnit, ñi

* 4:16 Col 2.19 * 4:19 Ro 1.21-25 * 4:20-22 Col 3.9 * 4:24 Gn 1.26; Col 3.10 * 4:25 Zac 8.16;

míc jūih ñaacátdih ñi cádaahaá. Bitadiah yeejép dooná ñi naóhca bojoó. Dedé yeejép ñipī míc chājatdih ñi cádaahaá.

³² Pānih cádahna, yeéb mícjeh oina, jīgah ennit, ñi túi míc teo wáacá. Yeebjéh ñi míc yéj chājatjidih ñi míc ámoahoó. Diosboó jwī yéejatdih ā yohat pínah niijná, Cristo jwiitdih át wən wūhup wət jī. Páant ā yohat pah, yeebbát bitadiah ñi enihcatdih yohat caá náahap.*

5

Dios weh jumna, ded pah jwī jummat

¹ Jwī weh jwiitdih ennit, biíc yoobó ī chājat dée pah, Dios weh ā oinit jumna, caandih jenah joinít, biíc yoobó ñi jumnaá.

² Pānih jumna, Jesucristo jwiitdih ā oyat pah, bitadihbut ñi túi oyoó. Pānih bádí oinit, jwī yéejat jīb, caán jwiitdih át wən wūhup wət jī. Judíowā Dios ā weñat pínah niijná, caandih oveja wūhdih ipī mao cáo wūhup jī. Páant ī mao cáo wūhat dée pah, Jesús jwiitdih át wən wūhup wət jī.*

³ Jesúihwā jumna, dedé í náah jumnidih ñi chājca bojoó. Pānih chājatdihbut ñi jenah joicá bojoó. Bitáih bií déedihbut ñi en ñinahca bojoó. Páant ñi chājcah, yeebdih dooná ā wihcan niít.

⁴ Dedé í náah jumnidih míc niijcán, jenah joicánnit pahbut míc wéhecan, ñi míc yeejép deoh naóhca bojoó. Dios túini ā jumachah, áihwādih táinijeh míc wéheat caá náahap. Pānih míc wéhena, “Jwiitdih ma túi chājna caá”, Diosdih niiját caá yeebdih náahap.

⁵ Nindih ñi túi náhninaá: Ded í náah chājni, ded í náah chājat jenah joinibut Dios pehbboó ā waadcán niít. Ded dawá bií déedih en ñinahnitbut ā waadcán niít. Pānih en ñinahni bií déedihjeh wēinit, Diosboodih ā jéih wēican caá. Pānih chājni Jesucristo ā maáh nihcah, Dios maáh ā jumapboó ā juibican niít. Pānihatdih yeéb ñi túi jenah joyoó.

⁶ “Páant ñi chājachah, ā túina caá”, ded ā niij yee naáwáchah yuhna, yeébbóo ñi joyáh bojoó. Pānih yeejép chājnit Dios ā wutatdih ī yap yohatji jīb, bádí líjnit, queétdih ā peéh chājbiipna caá.

⁷ Pānih yeejép chājnitdih ñi pej jumca bojoó.

⁸ Diosdih ñi jepahat pínah jātih, túi chājcan, dupúát panhipboó ñit jum jwūhup taga. Obohjeéhtih buu, Jesucristodih jepahna, baabát panhipboó ñi jibna caá, buca. Pānih jumnit, táinijeh ñi chājaá.

⁹ Baabát panhipboó jumna, táinijeh ñi jumbipna caá. Yeeceanjeh, yoobópdih ñi naóhbiipna caá.

¹⁰ Dios ded pah ā weñat pínahdih ñi bídí.

¹¹ Diosdih náahcannit dupúát panhipboó jumna, yeejép ī chājat pah yeébbóo ñi chājca bojoó. Páant ī túi chājatdih ennit, Dios naáwátidih naóhna, “Páant ñi chājachah, ā táican caá”, queétdih ñi niijí.

¹² Cāacwā ī encah, queét yeejépwā tubit yeejép ī chājatdih bitadiah míc wéhena, jwīta tíic tagaá.

¹³ Queét yeejép chājnitdih Dios naáwátidih naóhna, jiiátjīh jii bídat pah chājna, ī chājat yeejép ā jummatdih queétdih jwī jéihyana caá. Páant ī yéj chājatdih jwī jéihyanachah, ī túat nuumbíipna caá. Pānih túat nuumnít, baabát panhipboó ī jumbipna caá.

¹⁴ Pānihat pínah caá nin pah jwīpī niij ewep:

* 4:32 Col 3.13 * 5:2 Ex 29.18; Sal 40.6

“Eoni panihni, ma jáa bojoó. Wunni panihnibut, ma boo pud jááwá. Meém yeejép chājni baabát panhipboó ma jumat pínah niijná, ma túi chājat pínahdih Jesucristo meemdih ā jéihyabipna caá”, jwī niijná caá.

15 Pánihna, jīni túi chāja chaáh! Jenah joicánnit pah jumcanjeh, túi jenah joinit nī jumúá.

16 Bua láa cáacwā tubit yeejép ī chājachah, yeéboó yeó jáap jumat pah Dios ā weñat pínahdih jenah joinit, táinijeh nī chājaá.*

17 Pánih jenah joicánnit jumcan, Dios ā weñat pínahdih nī túi beh joyoó.

18 Nī weñat pínahdih bidna, babh máihca bojoó. Máihnit, nī jenah joyátdih, nīih bácahdihbut nī yéejana caá. Yeejépdihbut nī chājna caá. Máihñat yeebdih yeejép wutni dée caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā túi teo wáacat pínahdih búdi nī bidíi. Caán ā wūhni weñat pínahdihjeh nī bidichah, caánboó yoobópdih weñat ā wūhbirna caá. Caán táiniboodihjeh wutni caá.

19 Míc wéhenit, Diosdih nī weñeé. Pánih wēina, David ā daacátjdih, bita ī daacátjdihbut eonit, Túini Espiritu ded pah ā jéihyanachah, caandihbut nī eweé. Caolih díitboobát caandih wēinit, nī eweé.

20 Pánih jumnit, yeéb Cristoíhwā ded pah ā yapachah, bíic yoobó “Ma túi chājna caá, Paá”, Diosdih niijnit nī jumúá.*

Jesúíhwā áa jumnit ded pah ī jumat

21 Cristojeéh túi jumat túat niijná, bita Jesúíhwā ī jenah joyátdih ī naáwáchah, wēi joinit nī míc túi jepahaá.

22 Jwī Maáh Jesúsdih nī jepahat dée pah, yeéb yaádhboó nī weha mánadih nī túi jepahaá.*

23 Nin pah ā jumna caá: Newé wao dáh panihni ā jumuchah, ájeéh bóli áih bácah panihni mi jumna caá. Pánihna, mi áaboó mi maáh panihni caá. Pánihat pah, Cristo maáh jumna, wao dáh panihni ā jumuchah, jwiít áihwāboó áih bácah panihni jwī jumna caá. Caanjéh jwiítidih túi ubni ā jumna caá.

24 Pánihna, Cristoíhwā jumna, caandih jwī túi jepahat pah yadboó mijeéh bóodih jepahat caá náahap.

25 Bua yeéb neoná áa jumnitdih jwah wā jwáub naóhna caá. Cristo jwiít áihwādih búdi oina, jwiítidih át wan wūhup wut jī. Pánihna, jwiítidih ā oyat pah, yeebbát nī weha mána yaáhdih nī túi oyoó.*

26 Jwiít áihwā jwī jumat pínah niijná, Cristo jwiítidih wan wūhdih át dei jááwup tajī. Pánihna, áih túini doonádih joinit, jwī jepahachah, yéguehdih jwī choc yohat pah, jwī yéejatdih át yoh wūhup taga. Áihwā jwī jumat jéutat pínah niijná, jwī daabánap jī.

27 Pánih yéejatdih yoh wūhna, jwiít nihat áihwādih Dios pebhboó Jesús ā ub bejehchah, túini yoobát yéejat wihcannit, quei wihcannit, wiguihat wihcannit, túi jígohnit jwī jumbipna caá.*

28 Cristo áihwā áih bácah déedih āpī túi en daoná caá. Pánihat pah, yeéb neoná nīih bácahdih nīpī míc túi en dawát pah, nī weha mána yaáhdih túi en dawát caá náahap. Queétoó nīih bácah dée jumna, queétdih túi en daonít, nīih bácahdihbut túi en daoná caá nī chājap.

29-30 Jwiít nihat jwīih bácahdih yéejáhcān, caandih jwīpī túi chājna caá. Pánihat pah, jwiít Cristoíhwā áih bácah dée jwī jumuchah, caanbát jwiítidih āpī

* 5:16 Col 4.5 * 5:20 Col 3.16-17 * 5:22 Col 3.18; 1P 3.1 * 5:25 Col 3.19; 1P 3.7 * 5:27 2Co 11.2; Ap 21.2,9

túi chājna caá. Páant ã túi chājat pah, jwī weha mána yaáhdhdih túi chājat caá jwiítidihbut náahap.

³¹ Nin pah Moisés át niúj daacáp tajī: “Páant tigaá ded newé yad pínahdih ubna, ã mánadih pahnit, ájeéh bólijeéhjeh ã jumbipna caá. Pánihna, queét chénewā jumna yuhna, biíc b́acah dée pah ī jumbipna caá”, át niúj daacáp tajī.*

³² Páant ã niújatdih beh joyát ã b̄ona caá. Obohjeéhtih, b̄ona yuhna, yoobópdih ã jumna caá. Nin pah niúj naóhna caá át chājar: Jwiít nihat Cristoíhwā áih b́acah panihni jumnit, ájeéh biíc pah jwī jumna caá.

³³ Pánihat dée, yeéb neoná ñi weha mána yaádhjééh biíc pah ñi jumna caá. Pánih jumnit, ñi weha mána yaáhdhdih túi oyat caá náahap. Yaádhbut ñi weha mánadih túi joyát caá náahap.

6

Ī mána ī wehj̄h ded pah ī jum̄at

¹ B̄u yeéb wébitdih jwuh wā jwúb naóhna caá. Jwī Maáh Jesúsdih jepahnit jumna, ñi mána ī wutuchah, jírónih niújcanjeh, ñi jepahaá. Páant chājatdih yeebdíh Dios ã náah yacna caá.*

²⁻³ Jon jātih Moisés nin pah át niúj daacáp tajī: “Ñi mánadih ñi túi chājaá. Pánih chājna, búdí wēinit, nin baácboó maatápdih ñi túi jumbipna caá”, át niúj daacáp tajī.* Páant niúj wutna, jwíih láa nin pahbut át niújip wut jī: “Páant ñi chājachah, wā niújatjī pah yeebdíh wā túi chājipna caá”, át niújip wut jī.

⁴ B̄u yeéb ī mánadih jwuh wā jwúb naóhna caá. Ñi wehdih tubit jūihnit, ñi ijaca bojoó. Obohjeéhtih, oinit, ñi túi wái behanaá. Dios ã weñat pínahdih ded pah ī chājat pínahdih ñi bohénaá. Dios naáwátidih ī joyáh bojochah, ñi túi joyát tútú.*

Teo wāh̄nit, ī maátabat ded pah ī jum̄at

⁵ B̄u yeéb teo wāh̄nitdih jwuh wā jwúb naóhna caá. Yeebdíh wutnit ī peéh chājat pínahdih úumna, queétdih ñi túi jepahaá. Cristodih ñi jepahat pah, queétdihbut wēinit ñi jepahaá. Yabhcanejeh, queétdih ñi túi teo wāh̄uá.

⁶ Yeebdíh wutnit ī enechahjeh túi teona yuhna, ī encah teocannit ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristodih teo wāh̄nit jumna, Dios yeebdíh ã náah yacat pah túi wēi chājnit ñi jumúá.

⁷ Pánihna, ded pah teo wāh̄na, cāacdihjeh teo wāhcan, wēinit, jwī Maáhboodíhjih ñi teo wāh̄uá.

⁸ Pánih chājnit, nindih ñi túi náhninaá: Ded pah táini ñi chājachah, Diosbut táinidih yeebdíh ã chāj jwúbabipna caá. Ñi teo wāh̄uchah, cāacwā yeebdíh jīb wāh̄na, ī wāh̄cahbut, biíc yoobó Dios táinidih ã chāj jwúbabipna caá.*

⁹ B̄u yeéb queét ī maátadih jwuh wā jwúb naóhna caá. Yeebdíh teo wāh̄nitdih táinijeh ñi chājaá. “Wā wutatdih ma jepahcah, búdí wā peéh chājipna caá”, ñi niúj jūihca bojoó. Nindih ñi túi náhninaá: Jwī Maáh Jesucristo, Dios pehb̄oó jumni queétdihbut ī Maáh caá.* Pánihna, yeéb maáta ded pah ñi chājatdih jéihnit, yeebdíh teo wāh̄nit ī chājatdihbut jéihnit, biíc yoobó ñi chājat jīb ã túi wāh̄bipna caá.*

Jwiít Cristoíhwā ded pah nemépwādh jwī jéih yap yohat

* 5:31 Gn 2.24 * 6:1 Col 3.20 * 6:2-3 Ex 20.12; Dt 5.16 * 6:4 Col 3.21 * 6:8 Col 3.22-25

* 6:9 Col 4.1 * 6:9 Dt 10.17; Col 3.25

10 **Buu** yeebdíh péeni wutatdih wã naáwíhna caá. Jwí Maáh Jesús nihatdih jéih beedáni ã jumachah, jwiít caán biícđih jumna, caandíh túi jenah joinít, nemépwádih yap yohnit jumát caá náahap.

11 Romadih moón soldadowã ĩ maáh nihát ã wühni míc maona ĩ jähát chóodih ĩpĭ ðwoná caá. Pánihat dée pah yeebbút jwí Maáh Dios nihát ã wühni jähát pínahđih ñi ubuá, nemép ã yeeatđih túi yap yohat túút niijná.

12 Cãacwãđihjeh pohba nihcan caá jwiítđih míc mawat panihni ã jumap. Obohjeéhtih, wépép nemépwádih jwí míc maona caá. Queét nihát jwiít cãacwãđih yeejép ĩ wutna caá. Jwiít Jesúhwãđih chah eníhcan, Dios ã wutatđih ĩ yap yohat túútna caá.

13 Pánihna, ĩtah chóo panihni, nihát Dios ã wühni jähát pínahđih ñi ubuá, nemép yeebdíh yeejép ã chãjat túútachah yuhna, ñi túi yap yohat túút niijná. Pánih chãjna, míc mao péanachah, ñáo jweicánjeh, wép ñuhnit panihnit ñi jumbipna caá.

14 Túi yap yohnit pínah jumíhna, nin panihnit ñi jumúú: Soldado áih juyáát tǒpjĭh ápĭ jui wái chéona caá, áih yégueh chóodih ã túi tawat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút yoobópdih naóhnit ñi jumúú. Soldado áih tacadihbat ĩtah chóo ápĭ ðwoná caá, caandíh eníhcannit áih caolihđih ĩ ñúup chũúácát pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút Dios ã wépatjĭh túi yoobópdih chãjat caá náahap, nemépboó ñíih caolihđih ã jéih yéejacat pínah niijná.*

15 Soldado áih jítchadih túi wépép zapatosđih ápĭ ðwoná caá, ã túi bejat túút niijná. Pánihat dée, yeebbút Diosđih túini doonáđih ñi túi jói cádahca bojoó, jwí maáhjeéh túi jumnit, bitadih naáwáđih ñi túi bejat túút niijná.*

16 Soldado áih bácađih jähát naadíh ápĭ ubna caá, caandíh eníhcannit ĩih ñúupát doóbhnadih cáo dodhnit, ĩ ñúupachah ennit, caán naajĭh ã túi míc jähát túút niijná. Pánihat dée, yeebbút Diosđih túi jenah jói cádahca bojoó, nemépboó chah yeejép ã yee wutachah yuhna, ñi joyáh bojat túút niijná.*

17 Soldado ĩtah waochá páhadih ápĭ páahna caá, áih wao dáđih ã túi wapat pínah niijná. Pánihat dée, Dios yeebdíh ã túi ubatjidih ñi túi náhninaá, nemép ñi jenah joyáđih ã yéejacat pínah niijná.* Soldado ĩbat naadíh ápĭ ubna caá, caandíh eníhcannitđih ã túi míc mawat túút niijná. Pánihat dée, Túini Espiritu ã teo wáacatjĭh ded yeebdíh yéejalñidih Dios naáwáđih ñi naáwá,* caandíh ñi túi yap yohat túút niijná.*

18 Pánih jumnit, ded pah ã yapachah, Túini Espiritu ã teo wáacatjĭh Diosđih ñi túi úbh cádahca bojoó. Pánih úbhna, ñíih pínahđih úbhnit, bitáih pínahđihbat ñi úbú. Hónit panihnit jumcanjeh, jáanit panihnit túi jenah joinít ñi jumúú. Nihat Jesúhwãđihbat ñi úbh cádahca bojoó.

19 Pánih úbhnit, weemđihbat búdí ñi úbú, úmcanjeh Jesúh túini doonáđih yoobópdih wã túi naáwát pínah niijná.

20 Caán doonáđih wã naáwát jíib nemat muúboó ĩtah tǒpjĭh chéoni wã jumna caá. Pánihna, caán túini doonáđih naóhnit, úmcanjeh wã túi wép naáwát pínah niijná, weemđih ñi úbú. Weemđih páant naáwát caá náahap.*

Pablo ã péé túyat túutat

* 6:14 Is 11.5; 59.17 * 6:15 Is 52.7 * 6:16 Sal 7.13 * 6:17 Is 59.17 * 6:17 He 4.12 * 6:17 Ro 13.12-14; 1Ts 5.8 * 6:20 Col 4.2-4

21 Ded pah wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeeb pébhna Tíquicodih wã wahna caá.* Caánboó Jesúsdihtái jéihni, jwĩ oini caá. Jesúih táini doonádih wã naóh jibichah, weemdíh búdí ãpĩ teo wáacna beé. Pánihna, ñi pebhna jubínit, nihtdíh yeebdíh ã naóhbiipna caá.

22 Páant ã naáwáchah, wã táí jumatdih jéihnit, ñi jĩgahat ã yayát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.

23 Jwĩ íip Dios, jwĩ Maáh Jesucristo bíicdih yeéb Jesúihwã ñi táí jumáá. Pánih jumna, Jesucristodih táí jenah jói cádahcan, chah míic oinit ñi jumáá. Páant ñi jumát pínahdih Dios ã teo wáaca naáh.

24 Yeéb niht jwĩ Maáh Jesucristodih oi cádahcannitdih Dios ã oyatjĩh ã táí chãja naáh. Yeebdíh búdí wã táyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

---

* 6:21 Hch 20.4; 2Ti 4.12

FILIPENSES

Pablo queédih ã túyat tútat

¹ Weém Pablo, Timoteojih Jesucristodih teo wāhnti jamna, nihat yeéb Filipos tútchidih moón Jesúhwa, ñi maáta, yeéb nihatdih teo wáacnitdihbut túyat tútina, bihdih daacát tútnti, nin náodih yeebdih wā wahna caá.*

² Dios jwí lip, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, i teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo queédih ã uúbát

³⁻⁴ Yeebdih náhnina, wā uúbát jumat pah bádí wēinit, “Túina caá, Paá”, jwí ípdih wāpí niijná caá.

⁵ Túini doonádih wā bohé jibichah, Jesúsdiñ ñi jwíh jepahni yeó jáapmant, buubut páantjeh weemdih teo wáacat tút niijná, uúbhni, dinerodihbut ñipí wahna caá. Páant ñi túi teo wáacatdih náhnini, búdí wāpí wēi uúbhna caá.

⁶ Jesucristodih jepahni ñi jumachah, jwí lip Dios yeebdih táiniboodih tút nuumná caá ã chājap. Jesucristo nin baácboó ã jwúub dei júuwáchah, yeebdih ã tút nuúm jwíhat pahjeh mēntih, yéejat wihcannit yoobát ñi jumat pínah niijná, ã tút nuúm péabipna caá. Páant ã chājat pínahdih wā túi jéihna caá.*

⁷ Yeebdih búdí oinit, páant wā wēi jenah joyóchah, ã túina caá. Dios weemdih oinit, Jesúh táini dooná ded pah ã jumatdih bitadih wā bohé jibichah, nemat muúboó wā jumachah, ãpí túi teo wáacna caá. Weemdih ñi teo wáacat pínah niijná, yeebdihbut oinit, biíc yooboó ãpí teo wáacna caá.

⁸ Jesucristo ã oyatjih yeebdih búdí wā bidatdih Dios ã jéihna caá.

⁹ Yeebdih nin pah wāpí niij uúbhna caá: “Paá, queédih búdí ma teo wáacá, túi oinit jamna, ma naáwátidih chah jéihni, túi jenah joini i jumat pínah niijná.

¹⁰ Pánih jamna, ded pah i túi chājat pínahdih i jéihbipna caá. Pánih jéihna, Cristo nin baácboó ã jwúub dei júuwáchah, túi chājni i jumachah, i yéejatji jib queédih ã peéh chājcan niit.

¹¹ Páant i túi chājachah, Jesucristo queédih ã teo wáacatjidih nihat cāacwā i jéihbipna caá. Pánih jéihni, ‘Dios táini, wēpni ã jamna caá’, meemdih i niij wēi naóhbipna caá”, Diosdih wāpí niijná caá.

Pablo Cristo ã weñat pínahdihjeh ã chājat

¹² Wā déewā panihnitá, nindih ñi túi jéihyat pínahdih yeebdih wā náah yacna caá: Buu nemat muúboó wā jumachah yuhna, túini doonádih dawá cāacwā joiná caá i chājap.

¹³ Cristoih doonádih wā bohéatji jib nemat muúboó wā jumatdih nihat maátaih muúboó jumnit soldadowā i jéihna caá. Nihat bita ninjih jumnitbut caandih i jéihna caá.*

¹⁴ “Pablo nemat muúboó jamna yuhna, Dios ã teo wáacachah, Jesúh doonádih ã naóh cádahcan caá. Pánihna, jwiitdihbut yeejép i chājachah yuhna, biíc yooboó ã teo wáacatjih jwí naóh cádahca bojat dée caá”, niijnit, úmcanjeh, chah dawá ninjih moón Jesúhwa ãih táini doonádih bitadih wēp naóhna caá i chājap.

* 1:1 Hch 16.12 * 1:6 Sal 138.8 * 1:13 Hch 28.30

15 Biqúina weemdíh jepchá tǔbnit, “Jwiít Cristoíh doonádih jwí bohénachah, cǎacwǎ búdí wēinit, jwiítboodíh ī tǔi péebipna caá”, niǐj jenah joinít, áih doonádih ī bohéna yah caá. Obohjeéhtih, bitaboó páant jenah joicán, cǎacwǎ Cristodih ī tǔi jepahat pínah niijná, túinijeh caandíh ī bohéna caá.

16 Queét weemdíh, Cristodihbut oinit, áih doonádih ī bohéna caá. Cristoíh doonádih bitadihbut wǎ tǔi bohéát pínah niijná, Dios weemdíh nemat mǔúboó ā wahatdih jéihnit, queétbut caán doonádih ī tǔi bohéna caá.

17 Obohjeéhtih, queét jepchá tǔbnit weemdíh eníhcan, Cristodih yoobópdih oican, cǎacwǎ queétboodíh ī en weñatdihjeh náahna, áih doonádih ī bohéna yah caá. Pánih bohéna, nemat mǔúboó wǎ jumachah, weemdíh ī jǐgahat túútíhna caá.

18 Obohjeéhtih, páant ī chǎjachah yuhna, Cristoíh doonádih bohé tiggá ī chǎjap. Queét Cristodih yoobópdih oican yuhna, áih túini doonádih ī naáwáchah, cǎacwǎboó caandíh ī jepahna caá. Bitaboó tǔi oinit, ī bohéna caá. Pánihna, queét nihat ī bohénachah, dawá cǎacwǎ joiná caá ī chǎjap. Páant ī joyát doonádih joinít, búdí wǎ wēina caá.

Nindihbut jenah joinít, wǎ wēina caá:

19 Diosdih ñi ǔúbúchah, Túini Espiritu ā teo wáacatjǐh weemdíh nemat mǔmánt ī bacabipna caá.

20 Obohjeéhtih, páant ī bacanachah, ī mawachah yuhna, weemdíh dedé pínah nihcan caá. Ded pah Cristo weemdíh ā teo wáacatjidih náhninit, cǎacwǎ caandíh ī weñat pínahdihjeh caá wǎ náah yacap. Pánihna, ǔumcanjeh, áih doonádih páantjeh yoobópdih bohéna, wǎ túiccan niít.

21 Wǎ jum jwuhna, Cristo ā náah yacat pah wǎ chǎjipna caá. Obohjeéhtih, wǔnna, ájeéh wǎ jumachah, chah áta tǔi tagaá.*

22 Páant niijná yuhna, wǎ jum jwuhíhna caá, Cristoíh doonádih wǎ naáwáchah, chah dawá caandíh ī jepahat pínah niijná. Páant niijná yuhna, ā pehbboó bejat túút niijná, wǔnatdihbut wǎta náah tagaá. Pánihna, ded pah chah wǎ náahatboodíh wǎ jéihcan caá.

23 Cristo bícdih búdí jumíhna, ā pebhna wǎ bejíhna caá. Nin baáboó jumat chah túini con baác ā jumna nacaá.

24 Obohjeéhtih, chah túini ā jumachah yuhna, yeebdíh teo wáacat pínah niijná, jum jwuhat caá weemdíh náahap.

25 Pánihna, caandíh jéihna, ñijeéh wǎ jum jwuhat pínahdih wǎ jéihna caá. Pánih jum jwuhna, yeebdíh páantjeh wǎ teo wáacabipna caá, Cristodih tǔi jenah joinít, chah ñi weñat pínah niijná.

26 Ñi pebhna wǎ juibínachah, Jesús weemdíh ā bacaatjidih jéihnit, “Jesu-cristo át tǔi teo wáac tagaá”, caandíh ñi niǐj wēibipna caá.

Cristoíhwǎ ded pah ī jummat

27 Nindih yeebdíh wǎ naóhbipna caá: Cristoíh túini doonádih jepahnit jumna, ā jummat tútat pahjeh tǔi wēpnit paníhnit ñi jumú. Ñi pebhna juibína, wǎ juibícahbut, áih doonádih bitadih ñi bohéatdih wǎ náah yacna caá. Pánihna, tǔi bícdih jenah joinít, túini doonádih chah wēp naóhnit ñi jumú. Páant ñi jummat doonádih wǎ jóíhna caá.

28 Yeebdíh eníhcannitdih ñi ǔumca bojoó. Ñi ǔumcatdih ennit, Dioíhwǎ ñi jummatdih bita ī jéihbipna caá. Pánih jéihnit, Dios yeebdíh ā tǔi ǔabat pínahdihbut

* 1:21 Gá 2.20; Col 3.4

ĩ jéihbipna caá. Queét iiguípna ĩ bejat pínahdihbut ĩ jéihbipna caá. Páant tigaá Dios ā chājibip.

²⁹ Cristodih ñi túi jenah joyát pínahdih Dios yeebdíh át náah yacap taga. Pánih náah yacnit, áihwā ñi jumat jíib míc yáihnit jumna yuhna, caandíh cádahcannit pínahbut át náah yacap taga.

³⁰ Con láa ñijeéh wā jumachah, weemdíh yeejép ĩ chājatdih ñi enep jĩ. Bwubut weemdíh páant ĩ chājat doonádih ñi joiná nacaá. Cristoíhwā jwĩ jumat jíib, bita yeebdíh yeejép chājnit, weemdíhbut yeejép ĩ chājachah, jwiit nihadnih bíic yoobó bwat ā jumna caá.*

2

Cristoíhwā túi bíicdih ĩ jumat

¹ Yeéb Cristoíhwā ñi jumachah, ā oyatjĩh yeebdíh ā túi weñana caá. Túini Espiritu ñijeéh ā jumachah, bitadih oinit, jĩgah en teo wáacnit ñi jumna caá.

² Páant ñi jumachah jéihnit, wā túi weina caá. Pánihna, bíic yoobó jenah joinít, míc oinit, túinijeh ñi jumat doonádih joinít, chah wā wéibipna caá.

³ “Weém nihadnih jéihni caá”, ñi níj jenah joicá bojoó. Bita yeebdíh ĩ wéi enat pínahdihbut ñi bidca bojoó. Obohjeéhtih, bitadih túi wéinit, “Caánboó chah túini ā jumna caá”, ñi níj jenah joyoó.

⁴ Yeéb ñi weñat pínahdih bidcanjeh, bitadih ñi túi teo wáacá.

Cristo oboh jumni panihnijidih Dios Maáh yoobát caandíh ā jwúub waadáat

⁵ Jesucristo ded pah ā jenah joyát pahjeh muntih, yeebbát bíic yoobó ñi jenah joyoó.

⁶ Caánboó Dios yoobát jumna yuhna, “Wā íip bíic yoobó wā jumadnih wā cádahcan níit”, át níj jenah joicáp wut jĩ.*

⁷ Pánih Dios bíic yoobó ā jumadnih cádahnit, nin baácboó teo wáhni pah át cáac jumap wut jĩ.

⁸ Pánih chájna, jwiit cáacwā jwĩ jumat pah oboh jumni át jumap wut jĩ. Pánih jumnit, ā íipdih túi jepahna, ā náahat pah át wan wéhup wut jĩ. Yeejépwádih ípĩ mawat pah, caandíh cruzboó it péoh dodh mawap wut jĩ.*

⁹ Páant ā jumachah, jwĩ íip caandíh chah maáh át waadánap wut jĩ, nihad cáacwā caandíh ĩ weñat pínah níijná.*

¹⁰ Pánihna, Jesús ā maáh jumadnih jéihna, jeámant moón, nin baácndih moón, iiguípboó jumnitbut bóricha caj yoh ñajnit, caandíh ĩ wéi naóhbiipna caá.

¹¹ “Jesucristo Maáh yoobát ā jumna caá”, nihad ĩ níj naóhbiipna caá. Páant tigaá Dios queédih ā naáwát túutbiipna caá, caandíhbut ĩ weñat pínah níijná.*

Cristoíhwā yeh iignít panihnit jwĩ jumat

¹² Pánihna, wā oinitá, ñijeéh wā jumachah, wā naáwádih ñi túi jepahatji pahjeh muntih, bwu yúp wā jumachah yuhna, chah ñi jepahaá. Pánih jepahnit, Cristo ā túi ubnit jumna, Dios maáh ā jumadnih jenah joinít, ā weñat pínahdihjeh ñi chájna.

¹³ Diosjeh ápi túi teo wáacna caá, ā náah yacatdih jenah joinít, jwĩ túi chájat pínah níijná.

* 1:30 Hch 16.19-40 * 2:6 Jn 1.1-3; Col 1.15 * 2:8 Mt 26.39; Jn 10.18; He 5.8 * 2:9 He 2.9; 12.2

* 2:11 Is 45.23

14 Ded pah ñi chājat pínahdih wēinit, yeejép wéhecanjeh, bitadih míc jūihcan, táinijeh ñi chājaá.

15 Pánih chājnit, Dios ā weh yéejat wihcannit ñi jumbipna caá. Páant caá yeebdíh jumat náahap, yeejép wājeéh jamna yuhna, í chājat pah ñi chājcat túut niijná. Pánih chājcan, yeh iigní cūiwā panihnit jamna, queétdih teo wáacnit, táini doonádih bohéat caá náahap.*

16 Pánih chājna, Dios naáwát dih cádahcanjeh, bitadih ñi túi bohénaá, queétdih wājeéh í túi jumat pínah niijná. Páant ñi bohénachah, Cristo ñin baácboó ā jwúub dei jūáwáchah, yeebdíh búdí wēinit, “Oboh caá queétdih wāt bohéjip taga”, wā niijcán niít.

17 Cristoíh doonádih yeebdíh wā naáwátji júb, bita weemdíh í mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh í mao yohochah nihna, páantjeh wāta wēi tagaá. Pánihna, yeé caán doonádih ñi jepahatji júb, bita yeebdíhbut yeejép í chājachah yuhna, caandíh cádahcan, Diosdih páantjeh ñi teo wāhna caá. Pánih teo wāhna, ñi túi weñechah, weembút ñijeéh wā wēina caá.

18 Páant weemdíh í mao yohochah, Cristo pehbhoó wā jumat pínahdih jenah joinít, wājeéh yeebbút ñi weñeé.

Timoteo ded pah ā jumat

19 Jwí Maáh Jesús ā náahachah, waícanjeh Timoteodih ñi pebhna wā wahbipna caá, jwúub joinít, ñíih doonádih ā naáwáchah joinít, wā weñat pínah niijná.*

20 Caanjéh yeebdíh oinit, ñi túi jumat pínahdih búdí ā jenah joiná caá. Bíih caan pánihi ā wihcan caá.

21 Bitá í weñat pínahdihjenah jenah joiná, Jesucristo ā náahatboodíh í jenah joicán caá.

22 Obohjeéhtih, Timoteoboó túi chājnit, wā wūáh panihni wājeéh táini doonádih āpí bohéatdih yeé ñi jéihna caá.

23 Pánihna, ninjñh moón maáta weemdíh ded pah í chājat pínahdih jéihna, Timoteodih ñi pehbhoó wā wahbipna caá, yeebdíhbut wíih doonádih ā naáwát pínah niijná.

24 Jwí Maáh Jesús ā teo wáacachah, waícanjeh weembút ñi pebhna wā bejbipna caá.

Epafrodito ded pah ā jumat

25-26 Ñi wahniji Epafruditodihbut Timoteo bíicdih ñi pebhna wā jwúub wahbipna caá. Weemdíh ñi teo wáacat túutachah joinít, caán wā úud panihni wājeéh teona, bita caandíh yeejép í chājachah yuhna, Dios naáwát dih ā túi naóhna caá. Obohjeéhtih, caán yeebdíh búdí ā náhnina caá. Á tubúp chūúat doonádih ñi joyátjidih jéihna, búdí ā jīgah jenah joiná caá. Pánihna, búdí ā jenah joyát dih jéihnit, “Caandíh í pehbhoó jwúubaat caá náahap”, wā niij jenah joiná caá.

27 Yoobóp dih tigaá caán búdí ā tubúp chūúap be. Wunatbit ā yapap be. Páant búdí tubúp chūúachah yuhna, Dios caandíh jīgah ennit, weemdíhbut jīgah ennit, caandíh ā boopan be. Caán wā chéen ā buudúchah nihna, weemboó búdí wāta jīgah tagaá.

* 2:15 Dt 32.5 * 2:19 Hch 16.1-3

28 Pánihna, buu bácah waícanjeh caandih ñi pebhboó wã wahbipna caá, caandih ennit, ñi weñat pínah niijná. Páant ñi weñat pínahdih jéhnit, weembát wã wēibipna caá.

29-30 Jwí maáih ã jumuchah, caandih ñi táí wēi jwááá. Yeéboó weemdih ñi jéih teo wáacadih jūohcan, caandih ñi wahachah, weemdih ã táí teo wáacap be. Pánih teo wáacnit, Cristo ã náahat pah chájna, ã waníhip yuh be. Pánihna, caandih, bita caan pánihnidihbut búdí ñi wēi naáwá.

3

Cristodihjeh táí jenah joyát

1 Buu bácah, wã déewã panihnitá, nindih wã naóhbipna caá: Jwí maáih jumna, búdí ñi weñeé. Páant wã naáwát pah naóh chuucánjeh, biíc yoobó wã jwáub naóhna caá, bita yeebdih i yee bohénachah, ñi joyáh bojat pínah niijná.

2 ¡Ñi táí chája chaá! Yeebdih mácah bohénitboó yeejép chájnit, Diosdih eníhcannit i jumna caá. Yeéb Dioíhwã ñi jumát pínah niijná, queét yeebdih quehli nah yapat chóodih bóodat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, páant i wutat dedé pínah nihcah, queétdih ñi joyáh bojó.

3 Queét bóodnit jumna yuhna, ã náahat pah i chájcah, “Wíihwã caá”, Dios ã niijcán nacaá. “Dios yeebdih ã táí wēi enat pínah niijná, bóodnit ñi jumúú”, i niij yee bohéatdih ñi joyáh bojó. Táini Espíritu ã teo wáacachah, Jesucristodihjeh wēinit, jwí jepahachah, “Wíihwã caá”, Dios jwiitboodih ã niijná nacaá. Pánihna, “Jwí nuowã i naáwátji pahjeh wã chájachah, Dios weemdih ã wēi enbipna caá”, ñi niij jenah joicá bojó.*

4 Buu caandih wã jenah joicáh yuhna, bitaboó páantjeh jenah joinít, jwí nuowã i wutatjidih i táí jepahíhna yuh caá. Játiw weembát biíc yoobó wã chájap yuh jī. Pánihna, “Pablo ã táí chájat chah weémboó wã táí chájna caá”, dedé ã jéih niijcán caá.

5 Nin pah chájni wã jumap yuh jī: Dios ã wutatji pah, ocho yeó jáap wã cáac jumát túttimah, weemdih quehli nah yapat chóodih it bóodop wat jī. Israel wūáh Benjamín ã juimená poómpdih bóo wã jumna caá.* Wã mána judíowã i jumuchah, weembát judío yoobát wāt cáac jumap tajī. Fariseo poómpdih bóo jumnit, Moisés ã wutatji pah wã táí chájap jī.*

6 Páant wã chájatdih ennit, “Moisés ã wutatjidih Pablo ã yap yohop be”, det i jéih niijcán caá. Dios ã náahat pah búdí chájihni jumna, “Jesucristo Dios nihcan caá”, niij jenah joinít, Jesúhwãboodih yeejép wã cháj jwuhap jī.*

7 “Páant wã chájachah, Dios weemdih ‘Caán táini caá’, ã niij enbipna caá”, wã niij jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, buu Jesucristodih jepahni jumna, “Caandih táí péeat túut niijná, páant wã chájatji dedé pínah át nihjican tagaá”, wã niij jéihna caá.

8 “Caán táini caá”, cáacwã i niijnídhbut “Caán dedé pínah nihcan caá”, wã niij jenah joiná caá. Páant ã jumuchah, wã Maáh Jesucristo biícidih wã jumuchah bácah, táini ã jumna caá. Cristodih chah jéihyat túut niijná, wã táí chájatjidih “Caán yeejépi tagaá”, wã niij jenah joiná caá, buca.

9 Pánihna, Cristodih jéihna, ájeéh táí biícidih wã jumát pínahdih chah wã bidna caá. Moisés ã wutatji pah wã chájachah, “Caán táini caá”, niij encan, Cristodih wã táí jenah joyóchahjeh, “Caán táini caá”, Dios weemdih ã niij enna

* 3:3 Jer 4.4; Ro 2.28-29; Gá 6.14-15; Col 2.11-13

* 3:5 Ro 11.1

* 3:5 Hch 23.6; 26.5

* 3:6 Hch

8.3; 9.1-2; 22.4; 26.9-11

caá. Cristodih jwī jepahachah ennit, “Yéejat jīb wihcannit ī jumna caá”, Dios jwiít dih ā niijná caá.

¹⁰ Cristodih túi jéihyat túut niijná, jātih ded pah wā jenah joyátjidih wā cádahap jī. Ā náahat pah túi chājat túut niijná, Dios Jesucristodih ā boo pud jūúwát túutni wēpatdih weembát wā náahna caá. Jesús yeejép yapnit, ā wəhat pah muntih, caandih wā jepahat jīb, weemdihbut yeejép chājnit ī mao yohbipna nacaá.*

¹¹ Pánihna, Jesús wənniji ā boo pud jūúwát pahjeh muntih, weembát wənniji wā jwúub boo pud jūúwát pínahdih wā jéihna caá.

Chah wēp nāoni pah Jesúsdih búdi jwī bidat

¹² “Jesúsdih túi jéih beedána, caan páh yéejat wihcanni caá”, wā niijcán caá. Páant niijcán, Jesucristodih chah jéihyat túut niijná, yeó jáap jumat pah caandih búdi wā bidna caá. Pánih bidna, ded pah Cristo weemdih ā náah yacátjidih chāj péanit, ā pehbhoó juibína, yéejat wihcanni yoobát wā jumbipna caá.

¹³ Wā déewā panihnitá, “Wā túi jéih beedána caá”, wā niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán, jātih wā chājatjidih náhnicanjeh, ded pah wā chājat pínahoodih wā jenah joiná caá.

¹⁴ Wēp nāoni ā nāwat jīb pínahdih ā bidat pah muntih, weembát wā túi chājat jīb Jesucristo weemdih ā wəhat pínahdih wā bidna caá. Pánihna, wā túi chājatdih ennit, Dios weemdih “Wā pebhna ma jūúwá”, ā niijbipna caá.

¹⁵ Jesucristodih túi jéihnit jumna, ded pah wā jenah joyát pah yeebbát biic yoobó nī jenah joyó. Obohjeéhtih, mácah nī jenah joyót pah pínah niijná.

¹⁶ Pánihna, Dios jwiít dih ā jéihyaatji pah túi chājat caá náahap.

¹⁷ Wā déewā panihnitá, ded pah wā chājatdih náhninit, yeebbát biic yoobó nī chājaá. Páant jwī chājat pah muntih, bita ī chājatdihbut nī túi en yacaá.*

¹⁸ Bitá “Weém Jesúsdih caá”, niijná yuhna, yeejép chājnitdih dawá láa yeebdih wā naáwáp jī. Bəubət búdi náhni dahwana, queédih wā jwúub naóhna caá, páant muntih. Queét Cristo cruzboó ā wən wəhatji doonádih joíhcan, páantjeh ī yéej chājna caá.

¹⁹ Pánih joíhcan, queét iiguípna bejnit pínah caá. Yéej chājatdih nīnahnit, ī weñat pínahdihjeh ī bidna caá. Pánih bidna, tíccanjenh, “Caán túini caá”, queét ī niijná yuh caá. Nin baácđih bóodihjeh ī jenah joiná caá.

²⁰ Obohjeéhtih, jwiítboó jeboó jumnit pínah caá. Páant jwī jumchah, caanmánt jwī Maáh Jesucristo jwiít dih bəudih ā jūúwát pínahdih páina caá jwī chājap.

²¹ Pánih jūóhna, jwī moh yéejni báhahjidih ā wēpatjīh túut nuumnit, jáap báhah ā chājbipna caá. Caán ā wēpatjīh nihatdih ā náahat pah ā jéih yapat túutna caá. Pánih jéihna, ā boo pud jūúwát túttimah, ded pah áih báhah ā jumat pah muntih jwiít dihbut túini báhah yoobát ā jéih wəhbipna caá.

4

Jwī Maáhdih páantjeh weñat

¹ Wā déewā panihnitá, yeebdih búdi wā oina caá. Jesúsdih doonádih yeebdih wā bohénachah, nī túi jepahatjidih náhninit, búdi wā wēina caá. Pánih wēinit,

* **3:10** Ro 6.11-13; 8.29; 2Co 3.18; Gá 4.19

* **3:17** 1Co 4.16; 11.1

yeebdíh búdí wā jenah joiná caá. Pánihna, wā oinitá, jwí Maáhdih ñi jwíh jepahatji pah, caandíh ñi túi péenaá.

² Evodiadilh Síntiquedihbut nin pah wā wēp wutna caá: Jesúihwā yaádh jumna, míc íj cádahnit, táinijeh í jumna naáh.

³ Pánihna, wā túi pej jumniá, queét yaádh dih ma teo wáacá, míc ámohnit, túi bícdih í jwáub jumat pínah niijná. Queét yaádh, Clemente, bitabat weém bícdih yeejép yapna yuhna, Jesúih doonádih jwí bohénap jí. Queét yaádhbut Jesúihwā í jumuchah, Dios áih papélah tólih panihnidih í wūtnadilhbut át daacáp wut jí. Caán tólihboó páantjeh ájeéh jumnit cáacwā í wūtna daácní á jumna caá.

⁴ Jwí maáíhwā jumna, yeó jáap jumat pah ñi weñeé. Wā jwáub naóhna caá: Búdí ñi weñeé.*

⁵ “Caán túini caá”, nihát í niiját pínah niijná, bitadilh túi chājnit ñi jumna. Jwí Maáh á jwáub dei jūwát pínah bahnijeh á jadhna caá.*

⁶ Ded pah ñi yapna yuhna, ñi náhni dahwaca bojóo. Náhni dahwacanjeh, Diosdih nihatdih naóhna, á teo wáacat pínahdih ñi wáub. Ñi wáubátjidih á jepahachah enna, “Túina caá, Paá”, caandíh ñi niiji.*

⁷ Páant ñi chājachah, yeebdíh Dios búdí á teo wáacipna caá, ded pah yeejép yapna yuhna, jíghacanjeh, ñi túi jumat pínah niijná. Bitaboó yeeb ñi jíghacatdih í beh encan niít.

Túinidihjeh jenah joyát

⁸ Wā déewā panihnitá, nin wā pée naáwát caá. Nin pah jenah joyát caá náahap: Túi yoobópdih jumnidih, Dios á wēi ennidih, cáacwā “Caán túini caá”, í niij jenah joinidihbut ñi jenah joyoó. Túinidihjeh ñi jenah joyoó. Cáacwā í wēi ennidih, yeebát ñi wēi jenah joyoó.

⁹ Yeebdíh wā bohéátjidih, ded pah wā chājatjidihbut náhninit, bíc yoobó ñi chājáa. Páant ñi chājachah, Dios jwiitdih túi jumat túutni ñijeéh á jumbipna caá.

Caandíh í wahatjidih Pablo á wēi naáwát

¹⁰ Bū jwuhna, weemdíh jwáub náhninit, ñi teo wáacatdih wā wēina caá. Pánih wēinit, jwí Maáhdih “Túina caá”, wā niijná caá. “Weemdíh í quíib būd tágáa”, wā niij jenah joicán beé. Játih weemdíh teo wáaquihna yuhna, ñit jéih teo wáaccap taga.

¹¹ Weemdíh ñi teo wáacatjidih wēi naóhna, “Bíh weemdíh á jadhna caá”, wā niijcán caá. “Wā bíbohátjéh wā túi jumna caá”, wāpí niijná caá.

¹² Dawá bí déedih bíbohna, wā túi jumna caá. Bí dée bíbohcan yuhna, bíc yoobó wā túi jumna caá. Jeemát bíbohna, bíbohcan yuhna, wā túi jumna caá. Pánihna, ded pah jumna, dedboó jumna, bíc yoobó wēinit, wā túi jumna caá.

¹³ Ded pah weemdíh á yapachah yuhna, Cristo á teo wáacatjéh, wā jéih būjána caá.

¹⁴ Pánihni wā jumuchah yuhna, būwat weemdíh á jūwáuchah jéihnit, ñi teo wáacat á túina beé.

¹⁵ Túini doonádih bohé jwíhnit, ñíh baác Macedoniamant wā bejehah, yeéb Filipos tátchidih moón Jesúihwājeh weemdíh dinero wahnit, ñi teo wáacap jí. Bíh tátchidih moón weemdíh í teo wáaccan jí. Caandíh ñi jéihna caá.

* 4:1 1Ts 5.16 * 4:5 Sal 119.151 * 4:6 Col 4.2-7; 1Ts 5.17-18

¹⁶ Tesalónica tátchidih wā jum jwuhuchah,* weemdih teo wáacna, dawá láa ñi wahap jī.*

¹⁷ Páant niijná, dinerodih yeebdih wábhna wā chājcan caá. Yeéb bitadih ñi teo wáacat jíib Dios yeebdih ā táí chājat pínahboodih caá wā náah yacap. Pánih jenah joinít, búdí wā wēina caá.

¹⁸ Epafroditojīh weemdih ñi wahachah, dedé weemdih ā jūdhan caá. Wā náahat chah ñit wahap tabe. Dioih maáboó chej jumnidih ī cáo wāhatjidih Dios ā weñat pah, weemdih ñi wāhatjidihbut ā táí wēina caá.*

¹⁹ Yeéb Jesucristoíhwā ñi jumachah, dedé ñi náahatdih jwī íip yeebdih ā wāhbična caá. Caán nihatdih bíbohni jumna, yeebdih ā jéih táí teo wáacna caá.

²⁰ Yeó jáap jummat pah jwī íip Diosdih jwī weñat dée caá. Páant tíí ā jumna nah.

Pablo ā péé túyat tútat

²¹ Nihat caánboó jumnit Jesucristoíhwā ī túya naáh. Wājéeh jumnit jwī déewā panihnitbut yeebdih ī túyat túttna caá.

²² Nihat ninjīh moón Jesúíhwābut, Roma tátchidih moón ī maáh ā pebh moon yáh bñca, búdí ī túyat túttna caá.

²³ Jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, búdí ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 4:16 Hch 17.1 * 4:16 2Co 11.9 * 4:18 Ex 29.18

COLOSENSES

Pablo queédih ã túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, jwí ùud panihni Timoteojih yeebdih túyat tútina, biíhdih daacát túttnit, nin náodih wã wahna caá. Jesúih túini doonádih naóhni pínah niijná, Dios weemdih ã ñiwip jī. Yeéb Colosas tútchidih moón Jesúsdih cádahcannidih wã daác wahna caá. Jwí íp Dios yeebdih oinit, ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Jesúhwádih ã úúbat

3-4 Yeéb Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwádihbut ñi túi oina caá. Caán doonádih joiná, wëinit, Dios, jwí Maáh Jesucristo ípdih yeebdih úúbhna, “Queédih ma teo wáacat túina caá, Paá”, jwípi niijná caá.

5 Yoobópdih jumni naáwát Jesúih túini doonádih jwíih joinít, páantjeh jeáboó ájeéh yeebdih ã jumat tútat pínahdih ñit joyóp taga. Páant ã chájat pínahdih túi páina, Jesúsdih túi jenah joinít, bita áihwádihbut ñi túi oina caá.

6 Caán túini doonádih yeéb Colosasdih moón ñi jwíih joi láa, “Dios jwiítidih búdí oinit, ã túi teo wáacna caá. Páant ã teo wáacat pínah dooná yoobópdih tigaa”, ñit niij jéihyep taga. Pánih jéihnít, túi túut ñuumná caá ñi chájap. Biíc yoobó chah dawá tútchinadih moonbát caán túini doonádih joinít, túut ñuum béjna caá í chájap.

7 Épafras yeebdih caán túini doonádih át jwíih bohénap wut jī.* Caán búdí jwí oini, weem páh Cristoih doonádih naóh cádahcanni ã jumna caá. Pánih bohénit, yeebdih át túi teo wáacap taga, ñi túut ñuumát pínah niijná.

8 Pánihna, jwí pebhna joinít, ñi túi túut ñuumátidih Épafras jwiítidih ã niij naáwáp be. “Túini Espiritu ã teo wáacatjīh Diosdih, nihat Jesúhwádihbut queéé í túi oina caá”, ã niijp be.

9 Páant ñi túi chájat doonádih joinít, yeó jáap jumat pah yeebdih jwípi úúbh cádahcan caá. “Ded pah yoobópdih bohéat, yoobópdih nihcannidihbut Túini Espiritu ã teo wáacatjīh queééidih ma túi jéihyanaá, ded pah queééidih ma náah yacatdih í jéihyat pínah niijná”, jwípi niij úúbhna caá.

10 Dios yeebdih ã teo wáacat pínahdih jwípi úúbhna caá, áihwã jumna, jwí Maáhdih chah jéihnít, ã náahat pah ñi túi chájat pínah niijná.

11 Nin pahbat yeebdih jwípi niij úúbhna caá: “Paá, búdí ma wëpatjīh queééidih ma teo wáacá, bita queééidih yeejép í chájachah yahna, oi cádahcan, biíc yoobó wëinit, í túi jumat pínah niijná.

12 Meém queééidih míihwã pínah mat chájap taga. Pánih chájna, ma pebh yeh iiguípna í juibínachah, nihat míihwã í bíbohát pínahdih queééidihbut ma wúhbiipna caá. Pánihna, nihat ma teo wáacatdih jéihnít, meemdih ‘Búdí túina caá, Paá’, í niijí naáh”, jwípi niij úúbhna caá.

Ded pah jwiítidih Jesús ã teo wáacat

13-14 Diosjeh jwiít iiguípna bejnit déejidih át túi ubup wut jī. Játiñ nemépwã í maáh jwiítidih ã wutuchah, dupáat panhipboó jumnit, yéejatdih jwí jéih cádahcap jī. Obohjeéhtih, yéejnit jwí jumachah yahna, Diosboó ã wáúh, ã oinidih át wun wáhat túutap wut jī, jwí yéejatdih ã yohat pínah niijná. Pánih

* 1:7 Col 4.12; Flm 23

chājna, jwiít dih dupáát panihpimant ub bacanit, ã wãúh, ã oini ã maáh jumapna át waadát túutap wat jī.*

15 Cristo ã íp Diosdih bíic yoobó ã jumna caá. Pánihna, nin baác dih í chājat pínah jātih jumna, nihat í chājatjidih maáh ã jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít cāacwã Diosdih jwī jéih encah yuhna, ã wãúhboó ã íp ded pah ã jumatdih jwiít dih ã jéihyana caá.

16 Dios ã watuchah, Cristo nihat buu jumni pínahdih át jíghohanap wat jī. Jeáboó jumnitdih, nin baácboó jumnitdih, jwī ennidih, jwī enca naáhdihbut át chājap wat jī. Nihat ángelwãdih, nin baác dih moón, nihat í maátadihbut át chājap wat jī. Pánihna, Cristo ã wãt chah yáaat pínah niijná, nihatdih át chājat túutap wat jī.*

17 Cristojeh, nihatdih í chājat pínah jātih jumna, waóhni ã jumna caá. Á wēpatjīh nihatdih páantjeh ã túi jumat túutna caá.*

18 Nihat jwiít áihwã áih bácah panihni jwī jumachah, caánboó jwīih wao dáh panihni ã jumna caá. Caán wanni, jwīih waóh boo pud jéohni, nihatdih maáh yoobát ã jumna caá.*

19 Cristo jwī íp bíicdih bíic bácah panihni jumna, nihat Dios ã wēpat Cristodihbut ã jumna caá. Páant ã jumatdih jwī íp át náah yacap wat jī.

20 Nihat cāacwã jwī ípdih eníhcan, jwīt yéej chājap wat jī. Páant eníhcannit jwī jumachah, jwī íp Cristodih cruzboó át wan wáhat túutap wat jī, áih meépīh nihat cāacwã jwī yéejat jíib buudáatdih ã jíib chājat pínah, ájeéh jwī túi jumat pínahbut niijná. Pánih chājnit, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baácboó jumnitdihbut caán bíicdih át túi jumat túutap wat jī.*

Cristo jwiít dih ã túi ubachah, ded pah jwī jumat

21 Yeebút bíic yoobó Diosdih eníhcannit, yéejnit jumna, caán bíicdih ñit jéih jumcap jī.

22 Obohjeéhtih, caandíh ñi eníhcatdih cádahat túutnit, buu ájeéh bíicdih Dios át jwáub jumat túutap wat jī. Cristo ã wan wáhatjīh páant át chājap wat jī. Pánih chājna, ã pehbboó yeebdíh jumat túutnit, “Queét yéejat wihcah, peéh chājat queétdih ã wihcannit”, ã niijbína caá.

23 Jesúh doonádih túi jenah joinít, behnit panihnit jumna, “Á niijátji pah, ã pehbboó wã juibínachah, Dios weemdíh túinidih ã wáhbipna caá”, ñi niij jenah joí cádahcah, páant yeebdíh ã wáhbipna caá. Caán túini doonádih nihat táchinadih moón ít joyóp wat yuh jī. Weém Pablobut caán doonádihjeh tigaá wãpī naáwáp.

Jesúhwãdih Pablo ã teo wáacat

24 Jwī yéejatdih yohat túut niijná, Cristo búdí át yéej chūúup wat jī. Bíic yoobó weembát yeebdíh teo wáacat túut niijná, wã yéej chūúhna yuhna, búdí wã wéina caá. Jwiít nihat Cristodih teo wáhnit jumna, bíic yoobó jwī yéej chūúhbipna caá. Cristoih túini doonádih bohéat túut niijná, yeejép ã yapat pínah weemdíh páantjeh ã judh jwáuhna caá. Pánihna, yeéb áihwã, áih bácah panihni ñi jumachah, yeebdíh teo wáacat túut niijná, weemdíh yeejép ã yapachah yuhna, búdí wã wéina caá.

25 Jesúhwãdih teo wáhni wã jumat pínah niijná, Dios weemdíh ã ñiwip jī. Páant ã ñiwatdih jéihna, nihat yeéb wã déewã nihcannitdih wã túi naóh bohé

* 1:13-14 Ef 1.7; 6.12 * 1:16 Ef 6.12 * 1:17 Jn 1.1-3,18; He 1.2-3 * 1:18 Hch 26.23; Ef 1.22-23;

4.15; Ap 1.5 * 1:20 Ef 2.16

jibna caá. Yeebbút buudcánnit ñi jumat pínah doonádih ñi túi jéihyat pínah niijná, Dios weemdíh páant ã naóh jibat túutap jī.*

²⁶ Caán doonádih jon jātih Dios cāacwādih át naáwát túut jwuhcap wat jī. Obohjeéhtih, buu áihwādih át túi naóh beedáát túutap be, buca.

²⁷ Caán doonádih ī jéih jwuhcaha yuhna, “Judíowā nihcannitdihbut bádí wā túi chājbipna caá”, níj jenah joinít, buu áih cāacwādih caandíh át jéihya naáwáp taga. Nin pah caá ā jéihya naáwát: Cristo yeéb áihwājeéh ā jumachah, jeáboó chah túyapna ñi juibibipna caá. Caán doonádih jéihnít, yeéb wā déewa nihcannitbut ñi túi wēi páina caá.

²⁸ Caán Cristoíh doonádihjeh tígaa níhatdih jwī bohénap. Pánih bohéna, “Yeó jáap jumat pah Cristodih túi péenit, caandíh ñi cádahca bojóó”, queétdih jwīpī níj naóhna caá. Dios pebhna juibínit, “Nít ma wūáhdih jepahnít, caandíh túi péenitji caá”, Diosdih jwī níj naáwát túut niijná, ā jéihyaatjīh queétdih jwī túi bohéna caá.

²⁹ Pánihna, chuuná yuhna, Dios weemdíh bádí ā teo wáacatjīh wāpī teo cádahcan caá.

2

¹ Yeéb Colosas tátchidih moón, Laodicea tátchidih moóníh pínahdihbut bádí wā teona caá. Nihat bita weemdíh jéih jwuhcannitíh pínahdihbut bádí wā teona caá. Páant wā tewatdih ñi jéihyatdih yeebdíh wā náah yacna caá.*

² Nin panihat pínahdih wā teona caá: Wēinit, múic oinít, túi bíicdih ñi jumat pínah, “Dios jwíitdih bádí ā túi chājbipna caá”, ñi níj jéihyat pínahdih wā náah yacna caá. Dios jon jātih ā jéihya jwuhca naáhjidih ñi túi jéihyat pínahdihbut wā náah yacna caá. Caán ā jéihya jwuh canaáhji nin pah caá: Yeéb judíowā nihcannitbut Cristodih jepahnít, Diosjeéh ñi túi jumbipna caá.

³ Caán Cristo níhatdih ā jéih beedána caá. Pánih jéihni ā jumachah, ā teo wáacatjīh jeh túi jenah joinít yeéb ñi jumbipna caá.

⁴ Pánih túi jenah joinít jumna, bita yeebdíh túi naóhnit pah ī níj yeenachah yuhna, queétdih ñi joyáh bojibipna caá.

⁵ Weém ñijeéh wihcan yuhna, ñijeéh jumni pah wā jenah joiná caá. Pánihna, Cristodih túi péenit, túi bíicdih ñi jumat doonádih joinít, bádí wā wēina caá.

Jwíit Cristoíhwādih ā túut nuumát túutat

⁶⁻⁷ Épafra Cristoíh táini doonádih yeebdíh ā jwíih bohénachah, túi jepahnít, “Wā Maáh ma jumúú”, Cristodih ñit níj naáwáp wat jī. Ñi jwíih jepahatji bíic yoobó páantjeh yeó jáap jumat pah caandíh ñi túi péenaá. Pánih péenit, yeó jáap jumat pah caandíh chah jenah joiná, caandíh wēinit, “Bádí ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumúú.

⁸ ¡Ñi túi chāja chaáh! Cāacwā ī yee bohéatdih ñi joyáh bojóó. Queét jon jātih moón ī jenah joyátidihjeh ī bohéna caá. Páant ī bohéat dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó ī wútatdihjeh ī bohéna caá. Cristoíhboodíh ī bohécan caá.*

⁹ Nin pah Cristoíh dooná ā jumna caá: Caán jwí íp bíic yoobó jumni, Diosjeh tígaa ā jumap. Páant ā jumachah yuhna, nin baácboó jwí níhat pah át cáac jumap wat jī. Cáac yoobát ā jumachah yuhna, ā íp ā wēpat, ā oyat, ā táyatbut caandíh ā jumna caá.

* 1:25 Ef 3.2 * 2:1 Ap 3.14-22 * 2:8 Gá 4.3,9

10 Yeéb Cristoíhwā jumna, Dios ã wēpat, ã oyat, ã túyatbut yeebdíhbut ã jumna caá. Pánihna, ñíh caolihdih dedé ã judhcan caá. Caán Cristo nihat maátadih chah maáh ã jumna caá.

11 Wā déewā Dios ã wutatjidih jepahat túut niijná, quehli nah yapat chóodih ĩpĭ bóod yohna caá. Obohjeéhtih, yeéboó páant ñi chājcah yuhna, Cristoíhwā jumna, bóod yohnit panihnit tiguaá ñi jumnap. ĩ bóod yohat pah ñi yéej chājihat jenah joyátdih Cristoboó yeebdih át yohop taga.

12 Caandíh ñi jepahachah, daabánit ñit jumnap taga. Pánih daabánit, jwúub pah jūóhna, Jesúsdi h ĩ yohat, ã jwúub boo pud jūúwát pah ã jumna caá. Páant ã chājat dée pah chājnit, ājeéh bícdih ñi jumna caá. Pánihna, “Dios ã wēpatjĭh Cristodih ã boanachah, weemdíhbut ã wēpatjĭh táiniboodih ã túut numbírna caá”, ñit niij jenah joyóp taga.*

13 Yeéb jātih wannit panihnit jumna, ñi yéejat jĭib iiguipna bejnit pínah ñit jum jwuhap taga. Obohjeéhtih, buu Cristo ã wan wūhatjĭh jwĭ ĩip yeebdíh ājeéh jumnit pínah át chājap taga. Jwiit nihat jwĭ yéejatdih át yohop taga.*

14 Moisés ã wutatjidih jwĭ jepahcah, jwiitdih peéh chājat át jumnap wat jĭ. Obohjeéhtih, Cristo cruzboó ñuhnit, jwiitdih ã wan wūhatjĭh caán wutatjidih jwĭ jepahcat jĭib buúdáatdih Dios át yohop wat jĭ.*

15 Cristo páni h wanna, nemépwā ĩ naóh yacat wēpatdih dáuc wáinit, át yohop wat jĭ. Pánih yohnit, nemépwā ĩ maáh bícdih Dios ã yap yohochah, oboh jumnit ĩ jumna caá. Cristo cruzboó ã wanatjĭh queétdih ã yap yohatdih nihatdih jéihyana, Dios queétdih át tĭcanap wat jĭ.

Cristoíhwā jumna, jwĭ nūowā ĩ wutatjidih jwĭ jepahcat

16 Ñi jeémátdih, ñi babhbatdihbut enna, jópchi jumat pah, widh jumat pah, semana jumat pah, “Buu Diosdih chah jwĭ weĭat pínah yeó jāapna caá”, niij jenah joicán, ñi míc wáaccah enna, “Queétdih peéh chājat caá náahap”, bita yeebdíh ĩta niij en tagaá. Páant ĩ niijchah joiná yuhna, páantjeh queétdih ñi joyáh bojóo.*

17 Dios jon jātih moondíh páant ĩ chājat pínahdih át wutjĭp taga, túttimah ded pah Cristo ã wan wūhat pínahdih jwiitdih jéihyaat túut niijná. Obohjeéhtih, buu láa Cristo jwiitdih wan wūhnit, ã jwúub boo pud jūúwátidih jwĭ táí jéihna caá.

18 Bitaboó nin pah ĩpĭ chājna caá: “Weém oboh jumni Diosdih wā jéih uúbhcan caá”, niij jenah joinit, ángelwádh ĩpĭ uúbhna caá, ĩ uúbátidih queét Diosdih ĩ jwúub naóh yapaat pínah niijná. Bitabut “Oo jumat pah jĭgohatdih wā enep be. Pánih ennit, weém chah jéihni caá”, ĩpĭ niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ĩ niij jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Pánih jumnit, “Ded pah jwĭ chājat bíc yoobó, yeéb ñi chājcat jĭib, yeebdíh Dios ã peéh chāja naáh”, yeebdíh ĩ niijchah yuhna, queétdih ñi joyáh bojóo.

19 Páant niijnítboó Cristo ã wutat pah chājcan, ājeéh ĩ jumcan caá. Obohjeéhtih, jwiitboó āihwā ājeéh jumnit, āih bácah panihni jwĭ jumna caá. Caánboó wao dá h panihni jumna, jwiitdih ã wutna caá. Caandíh jwĭ jepahachah, Diosboó jwiitdih āpĭ teo wáacna caá, caandíh chah jwĭ jéihyat pínah niijná.*

* 2:12 Ro 6.4 * 2:13 Ef 2.1-5 * 2:14 Ef 2.15 * 2:16 Ro 14.1-6 * 2:19 Ef 1.22; 4.15-16

²⁰ Cristo yeebdíh át wən wāhup taga, yéej chāj cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumná, Diosdih jephacannitboó í wutuchah, ñi joyáh bojoó.*

²¹ Queét í jenah joyátjìh nin pah yeebdíh ìpì níj wutna caá: “Caán jeémátdih babhatdihbut jeémpcan, babhcan, ñi teoca bojoó”, ìpì níj wutna caá.

²² Obohjeéhtih dedédih jwí jeéméchah, waícanjeh ãpì buudná caá. Pánihna, buudní pínahdih cáacwā í jenah joyátjìhjih í wutuchah, Dios ā wutat pah nihcan, í wutat dedé pínah nihcan caá.

²³ Nin pahbut yeebdíh í níj wutna caá: “ ‘Weém oboh jumni caá’, ñi níj jenah joyoó”, í niijná caá. Ìih báhahdih yeejép chājnit, yeebdíhbut biíc yoobó í chājat túutna yuh caá. Páant í wutuchah, jéih beedánit í jenah joyát pah í chājat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, í wutat ā túican caá. Páant cáacwājeh í wutat dée nihna, jwí yéej chājatdih jwí cádahíhichah yuhna, jwiítidih ā teo wáaccan caá.

3

¹ Cristo waóh boo pud jūóhni ā jumachah, yeéb áihwābut ájeéh boo pud jūóhnit panihnit jumna, ā weñat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Caán jeáboó jwí ìp jéihyepmant bóo buwámant chéudnit, nihatdih wutni caá.*

²⁻³ Cristoíhwā jumna, ñi yéej chājatdih ñi cádahachah, Diosboó yeebdíh ā wapna caá, páantjeh ájeéh ñi túi jumat pínah niijná. Jeáboó jwí juibínachah, Dios ā wūhni pínahdih túi jenah joint, nin baácdih bóo yeejépdih ñi bidca bojoó.*

⁴ Pánihna, Cristo páantjeh jumat túutni, jeámant ā jwáub dei jūúwáchah, nihat caandíh í wēi naáwáchah, yeéb ájeéh jumnitdihbut í wēi naóhbiipna caá.*

Yeéb Cristoíhwā ded pah ñi jumat

⁵ Cristoíhwā jumna, jātih ñi yéej chājatjidih ñi cádahaá: Ñi weha mána nihcannitjìh ñi yéej chāj cádahaá. Nihat ñi yéej chājìhat jenah joyátidihbut ñi cádahaá. Bií déedih ñi en ñinahca bojoó. Bií déedih búdí bidna, Diosboodíh ñi jenah joicán caá.

⁶ Bitá pánih yéej chājna, caandíh í yap yohochah ennit, queétdih íjna, Dios búdí ā peéh chājbiipna caá.*

⁷ Pánih yéej chājnit ñit jam jwuhji tagaá.

⁸ Obohjeéhtih, buu caán yéej chājatdih ñi cádahaá. Nin pah ñi chājatdihbut ñi cádahaá: Ñi íj jenah joyátidih, tabit íjnit, ñi táoh jaihñatdih, bitadih yeejép ñi jenah joyátidih, bitadih yeejép dooná ñi naáwátidih, yeejép ñi wéheatdih, nihat páant ñi chājatdih ñi cádahaá.

⁹⁻¹⁰ Pánihna, yeéboó Jesúíhwā jumna, yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumnít ñit jumup be.* Dios yeebdíh páant át túut nuumát túutup taga, caandíh chah ñi túi jéihyat pínah, caán ā jumat pah ñi jumat pínahbut niijná.* Pánihnit jumna, ñi míc yeeca bojoó.*

¹¹ Cristo nihat áihwājeéh ā jumachah, Dios jwiít nihatdih biíc yoobó ā enna caá. Pánihna, judíowā, judíowā nihcannitbut, bóodnit, bóodcannitbut, jwíih wéheatdih wéhenit, wéhécannitbut, bohénit, bohécannitbut, teo wūhnit, maáta déebut jwí jumachah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít nihat máchah jwí jumachah

* **2:20** Ro 6.6-11; Gá 2.19-20; 4.3,9 * **3:1** Sal 110.1; Mt 22.44; He 1.3 * **3:2-3** Ro 6.4-11; Col 2.12

* **3:4** Gá 2.20; Fil 1.21 * **3:6** Ef 2.3 * **3:9-10** Ef 4.22 * **3:9-10** Gn 1.26; Ef 2.10 * **3:9-10** Ef 4.24

yuhna, Jesucristo nihat áihwājeéh biíc yoobó ã jumna caá. Caán oboh jumni nihcah, caandíhjuh chah jenah joyát caá jwiít nihatdih náahap.

12 Pánihna, Dioíhwā, ã ñionit, ã oinit jumna, nin pah ñi chājaá: Bitadih ñi jġah en teo wáacá. “Chah jéihni wā jumna caá”, ñi niġ jenah joicá bojoó. Bitadih jūihcan, ded pah ĩ chājachah yuhna, íjcan, túinijeh ñi chājaá.

13 Ñijeéh jumnit ñi náahat pah ĩ chājcah yuhna, íjcanjeh, páantjeh ñi jumah bojoó. Ñijeéh jumnit yeebdíh ĩ tái chājcah enna, míc íjnit, waícanjeh ñi míc yoobánaá. Jwī Maáh ñi yéej chājatdih át yohop taga. Páant ã yohat pah yeebbút ñi íjcatdih ñi míc ámoohoó.*

14 Páant wā wutāt chah yeebdíh nin pah wā wutna caá: Bitadih ñi míc oyoó. Pánih míc oina, nihat biíh wā wutatdihbut ñi jepahbipna caá. Pánih míc oina, biíc weh pah ñi jambipna caá.

15 Biíc bácah panihni jumna, míc jūihcanjeh, bita Jesúhwā biícđih jwī túi jumat pínahdih Dios jwiítđih ã náah yacna caá. Páant ã náah yacat pah, yeéb biícđih ñi túi jumúú. Pánihna, ded pah ñi chājat pínahdih jenah joinít, “Nin pah chājna, ¿bita Jesúhwā biícđih páantjeh wā túi jummi níit?” niġ jenah joyát caá náahap. Pánih túi biícđih jumnit, “Ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih ñi niġi.

16 Cristoíh túini doonádih ñi túi náhninaá. Búdí ã teo wáacatġih ã naawátđih ñi túi míc bohénaá. Pánihna, míc teo wáacat túut niġná, “Ma túi jenah joyó chaáh! Páant ma chājachah, meemjéh ma míc yéejabipna caá”, ñi niġ naawá. Jwī Maáhđih chah jéihyat túut niġná, Salmosġih, wēi ewatnaġih, Túini Espiritu ã wāhni ewatnaġihbut biícđih ñi eweé. Caandíh búdí wēinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi niġ wēi eweé.

17 Jwī Maáh Jesúsdih ñi weñaat túut niġná, ded pah chājna, ded pah naóhna, túinijeh chājnit ñi jumúú. Cristo ã teo wáacatġih jwī íp Diosdih wēbhnit, “Túina caá, Paá”, caandíh ñi niġi.*

Ded pah Jesúhwā biícwā ĩ jumat

18 Yeéb áa jumnit yaádh, ñi weha mánadih ñi túi jepahaá. Páant tiguaá chājat náahap jwī Maáh Cristoíhwā yaádhđih.*

19 Yeéb áa jumnit neonáboó ñi weha mána yaádhđih ñi túi oyoó. Pánih oinit, jūihcanjeh, túi waóhñit, queéđđih túinijeh ñi jumúú.*

20 Yeéb ĩ wehbut ñi mánadih yap yohcannit mícjeh ñi jumúú. Páant ñi jumuchah ennit, jwī maáh yeebdíh ã wēibipna caá.*

21 Yeéb ĩ mánabat ñi wehđih páantjeh ñi jūihca bojoó. Pánih jūihñit, íjanit, queéđđih búdí ĩta jġaha tagaá. “Ī enechah, weémboó wā túi chājcan nacaá”, ĩta niġ jenah joi tágaá.*

22 Yeéb teo wāhñit ñi maátadih ñi túi jepahaá. “Caán ã enechahjeh, wā túi teobipna caá, weemđih ã wēi enat pínah niġná”, ñi niġ jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesúsdih weñaihna, ñi maátadih yeecanjeh, ñi túi jepahaá.

23 Yoobópđih yeéb Cristoíhwā jumna, caandíh túi jepahñit ñi jumúú. Nin baáđđih moón ñi maátadih jepahna, Cristodihbut jepahñit ñi jumúú. Ded pah ñi maáta ĩ wutāt pah yabhcanjeh, ñi túi teweeé.

* 3:13 Ef 4.2,32 * 3:17 Ef 5.19-20 * 3:18 Ef 5.22; 1P 3.1 * 3:19 Ef 5.25; 1P 3.7 * 3:20 Ef 6.1

* 3:21 Ef 6.4

24 Páant ñi jepahat jíib Cristoboó yeebdíh ã túi chãjbiɓna caá. “Wã pehbboó ñi juyáchah, yeebdíh túinidih wã wũhbiɓna caá”, jwí Maáh ã niijátji pah ã wũhbiɓna caá. Caandíh yeéb ñi túi jéihna caá. Jwí Maáh Cristodih yeéb teo wũhniit ñi jumna caá.

25 Obohjeéhtih, det túi chãjcannitdih biíc judhdat wihcan, jwí Maáh ã peéh chãjbiɓna caá.*

4

1 Yeéb maátaboó, ñi pebh moondíh ñi túi wáyaá. Yeebdíhbut Dios ñi Maáh ded pah ñi chãjachah, ãpĩ enna caá. Páant ã enatdih túi náhninit, ã náah yacat pah yoobópdih ñi pebh moondíh ñi túi chãjaá.*

Nihat queét Jesúhwã ded pah ĩjumat

2 Túi jenah jointit, yeó jáap jummat pah Diosdih ñi túi uúbú. Pánih uúbhniit, ã jepahat pínahdih jéihniit, “Weemdíh mapĩ túi chãjna caá, Paá”, caandíh ñi niijí.

3-4 Jwiitdihbut ñi uúbú. Cristoíh túini dooná, cãacwã ĩ jéih jwuhca naáhdih bohéna, queétdih jwí túi jéihyaat pínah niijná, jwí ĩpdih búdí ñi uúbú. Páant wã bohéat jíib buu nemat muúboó wã jumna caá. Pánihna, det weemdíh enedih junitdih Dios naáwátidih wã túi naáwát pínah niijná, ñi uúbát pínahdih wã náahna caá. Páant naáwát tigaá Cristo weemdíh ã wutup.*

5 Jesúsdih jepahcannitjeéh jumna, ãih túini doonádih queétdih ñi naáwáchah, ĩ joyát pínah niijná, yéej chãjcanjeh, Dios ã náahat pah ñi chãjaá.*

6 Bitadih míic wéhena, túinijeh ñi naáwá. Páant ñi naáwáchah, túi wéi jointit, jéihíhna, yeebdíh ĩ uúbh joibíɓna caá. Páant ĩ uúbh joyóchah, queétdih ñi túi jéih jepahbiɓna caá.

Pablo ã péé túyat túut

7 Jwí úud panihni, jwí oini Tíquico, Cristoíh túini doonádih bohéna, jwiit biícidih teo cádahcanni ã jumna caá. Nin wã daácnidih ub bejna, ñi pebhna juibínit, nihat wíih doonádih yeebdíh ã naóhbiɓna caá.*

8 Ded pah wã jummatdih yeebdíh naóhniit, ñi jĩgahatdih ã yayáat pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.*

9 Tíquicodih pej jum bejni pínah wã oini, wã úud panihni Onésimodihbut wã wahna caá. Caán ñíih tútchidih bóo, Cristodih cádahcanni ã jumna caá. Pánihna, queét chénat pah jwiit ninjĩh ded pah jwí yapatdih yeebdíh ĩ naóhbiɓna caá.*

10 Aristarco, nemat muúboó wãjeéh jumni, yeebdíh ã túyat túutna caá. Bernabé baih Marcosbut ã túyat túutna caá. Áih doonádih jãtĩh wáat wahap jĩ. Pánihna, ñi pebhna ã juibínachah, caandíh ñi túi wéi jwãáá.*

11 Jesús “Justo”, ĩ niijníbut yeebdíh ã túyat túutna caá. Nit biíc peihcannitjeh caá wã déewã yoobát pohba weém biícidih Dios naáwátidih ĩ bohéna caá, Cristodih cãacwã ĩ jepahat pínah niijná. Queét weemdíh túi teo wáacnit ĩ jumna caá.

12 Épafra, ñijeéh jumniiji, yeebdíh ã túyat túutna caá. Caán Cristodih teo wũhni man tigaá. Pánih jumnit, Diosdih uúbhna, yeebdíh búdí ãpĩ uúbhna caá,

* 3:25 Dt 10.17; Ef 6.5-9 * 4:1 Ef 6.9 * 4:3-4 Ef 6.18-20; Flm 4.6 * 4:5 Ef 5.16 * 4:7 Hch 20.4; 2Ti 4.12 * 4:8 Ef 6.21-22 * 4:9 Flm 10-12 * 4:10 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; Flm 24

“Ded pah ã niijátji pah Dios weemdíh ã túi chājbiṗna caá”, niij jéihna, Diosdih túi péenit, ã náahat pah ñi chājat pínah niijná.*

¹³ Yeebdíh yoobóṗdih wā naóhna caá. Caán yeebdíh āṗi uúbh cádahcan caá. Laodicea tútchidih moondíh, Hierápolis tútchidih moondíhbat búdí āṗi uúbhna caá.

¹⁴ Jwī oini Lucas, cohni cāacbat yeebdíh ã túyat túutna caá. Demas yuh buca ã túyat túutna caá.*

¹⁵ Jwī déewā Laodicea tútchidih moón búdí ĩ túyṁ naáh. Ninfabat mi túyṁ naáh. Jesúh wā miíh mṁúboó míc wáacnitbat ĩ túyṁ naáh.

¹⁶ Nin wā wahni náodih ñi míc bohé péenit, Laodicea tútchidih moondíhbat ñi wahaá, queétbat ĩ míc bohéat pínah niijná. Queédih wā wahni náodihbat, yeebbát ñi míc bohénaá.*

¹⁷ Arquipodih nin pah ñi niij naáwá: “Jwī Maáh Jesús meemdíh ã wutatji pah ma péanaá”, ñi niijí.*

¹⁸ Weém Pablo, wíih téihyājīhjih nin túyat túutatdih wā daácna caá. Yeebdíh búdí wā túyat túutna caá. Nemat mṁúboó wā jumatdih náhninit, weemdíh búdí ñi uúbu. Dios yeebdíh oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

---

* 4:12 Col 1.7; Flm 23   * 4:14 2Ti 4.10,11; Flm 24   * 4:16 Ap 3.14-22   * 4:17 Flm 2

1 TESALONICENSES

Pablowā queédih ī túyat tútat

1 Weém Pablo, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwī íp Dioíhwā, jwī Maáh Jesucristoíhwābut ñi jumachah, nin náodih biíhdih daacát túttnit, yeebdíh wā wahna caá. Weém, Silvano, Timoteojíh, jwiít biíc peihcannit yeebdíh búdí jwī túyat túatna caá. Jwī íp Dios yeebdíh oinit, ā teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.*

Tesalónicadih moón ī túut nuumát

2 Diosdih uúbhna, “Míih Tesalónicadih moón ī túut nuumátjī ā túina caá, Paá”, jwīpī niijná caá.

3 Yeebdíh náhninit, Diosdih nin pah jwī níj uúbhna caá: “Paá, míih Tesalónicadih moón meemdíh túi jenah joinít, ma weñat pínahdih ípī chájna caá. Meemdíh oinit, bitadihbut oina, queédih ípī túi teo wáacna caá. Jesucristo ā jwúb dei júuwát pínahdih túi wēi páinít, meemdíh ī cádahcan caá”, jwī niijná caá. Páant ñi jumatdih búdí wēinit, Diosdih “Túina caá, Paá”, jwīpī niijná caá.

4-5 Jwī déewā paníhnitá, Jesucristoíh túini doonádih yeebdíh naóhna, oboh jumni naáwát nihcan jíí. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā wēpatjīh yeebdíh jwī naáwáp jí. Páant jwī naáwáchah, Túini Espiritu yeebdíh ā teo wáacap jí, jwī naáwátidih joinít, ñi jepahat pínah niijná. Páant ñi jepahachah, Dios yeebdíh oinit, áihwā pínah ā níwatdih jwī jéihna caá. Níjeéh jumnit, yeebdíh jwī túi teo wáacatjidih yeebbút ñi jéihna caá.

6 Níjeéh jumna, ded pah jwī chājatjidih ennit, jwī Maáh Jesucristo ded pah ā jumatjī doonádihbut jéihnit, yeebbút biíc yoobó ñi chájna caá. Jesúh túini doonádih joíihcan íjna, bita yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, Túini Espiritu yeebdíh ā teo wáacachah, yeebboó wēinit, Diosdih ñi túi joyóp jí.*

7 Páant ñi jumat doonádih joinít, nihát ñíih baác Macedonia baácđih moón, nin baác Acaya baácđih moón Jesúhwa ñi jumat pah muntih túut nuumná caá ī chájap.

8 Pánihna, jwī Maáh Jesúh doonádih jepahnit, ñi túi túut nuumátjī doonádih joinít, bitabut jwī Maáhdih ít jepahap wut jí. Níih baácđih moón, Acaya baácđih moonjéhbut nihcan, nihát baácđih moón Diosdih ñi túi jepahat doonádih ít joyóp wut jí. Ní wut yána caá. Jwiítboó níih doonádih queédih jwī naóh jwuhchah, queét játiht itát joyóp tabe.

9 Pánihna, ñi túut nuumát doonádih jwī naáwát déedih, yeéb jwiítidih wēi jwááhnit, ñi túi joyátjidih ípī jwááh naáwáp jí. Ní pāpninadih uúbh cádahnit, Dios yoobátidihjeh wēi uúbhnit, ā wutatdih ñi túi jepahatjidihbut ípī naáwáp jí.

10 Dios wúh jeámant ā jwúb dei júuwát pínahdih ñi túi páñatdihbut ípī naáwáp jí. Caán Jesús wānníjidih yuhna, Dios át boonanap tají. Caan tígaá Dios yeejép yoobát ā peéh chājat déedih jwiítidih ā túi abna caá.

2

Tesalónicadih jumna, ded pah Pablo ā jumatjī

* 1:1 Hch 17.1 * 1:6 Hch 17.5-9

1 Ñijeeh jumna, yeebdih jwí bohénachah, túi wēi joinít, ñi jepahap jī. Páant ñi jepahachah, jwí tewat oboh jumni nihcatdih ñi jéihna caá.

2 “Pablowā jwiitdih enedih i jūúwát pínah jātih, Filipos tátchiboó i bohénachah, iijnit, caán tátchidih moón queétdih yeejép i chājap jī”, yeebboó ñi niij náhnina nacaá. Obohjeéhtih, Filiposdih moón jwiitdih yeejép i chājachah yuhna, úmcanjeh, Jesúh doonádih yeebdihbat naáwádih jwí juibínap jī. Biquína ñíih tátchidih moón maáta jwiitdih i naoh cádahat tūttachah yuhna, Dios ā teo wáacatjīh Jesúh doonádih yeebdih jwí túi naáwáp jī.*

3 “Pablowā yoobópdi i naóhcan caá. Yeebdih pánih bohéna, queétdih ñi weñat pínahdihjeh i bidna caá”, biquína i niij yeena caá.

4 Obohjeéhtih, Dios jwí jenah joyát dih jéihni nin pah ā niij naáwáp jī: “Jesúh táini doonádih i naáwát pínah niijná, Pablowádih wā wahbipna caá”, ā niijp jī. Pánihna, caandih naóhna, “Pablowā túi chājnit caá”, bita i niij jenah joyát pínahdih jwí bidcan caá. Diosboó “Í túi chājna caá”, ā niiját pínahdihjeh bidnit, Jesúh doonádih jwí naáwáp jī.*

5 Pánihna, yeebdih naóhna, táini niiját pah niijcán, ñíih bíi déedih náahcan, ded pah jwí bohéatjidih ñi jéihna caá. Diosbat páant jwí chājatjidih ā jéihna caá.

6 “Pablowā chah jéihnit caá”, yeeb, bitabat ñi niij jenah joicát pínah niijná, yeebdih jwí bohénap jī.

7 Jesucristoíh táini doonádih yeebdih naáwát tūatna, Dios ā wahnit jumna, yeebdih búdi jwíta jéih wat tagaá. Obohjeéhtih, pánih wutcan, búdi oinit, chaihjeh bohéna, yeebdih jwí yóyahcap jī. Nomanih mi wāúhdih táinijeh mi en dawát pah yeebdih jwí bohénap jī.

8 Yeebdih búdi oinit, wēina, nihát yeó jáap jumát pah táini doonádih jwí naáwáp jī. Bitá jwiitdih i mao yohíhatdih jéihna yuhna, yeebdih jwí teo wáac cádahcap jī.

9 “Jwíjeeh i jum láa, íih báach ā chūnáchah yuhna, búdi i tewep jī”, ñi niij náhnina nacaá. “Baáb jéénat pínah jātih teo jwíhnit, púú nihát yeó jáap teo táah bejnit, chei tac yoob póhba ípí teo cádahap jī. Pánihna, Dioíh táini doonádih naóhnit, jwiitdih tac buugáíhcan, i jeémát pínahdih jíib chājat tūat niijná, búdi i tewep jī”, ñi niij jéihna caá.*

10 “Jwíjeeh jumna, Dios ā weñat pínahdihjeh chājnit, i túi jumap jī”, ñi niij jéihna caá. Diosbat caandih ā jéihna caá. Pánihna, bita “Pablowā yeejép i jumap jī”, i jéih niijcán caá.

11-12 “Jwiit nihatdih táinijeh i bohénachah, jwí túi joyóp jī. Biquínadibbat jwiitdih i naáwáp jī. Ded ā wehdih ā túi bohéat pah jwiitdih i túi naáwáp jī. Dios ā weñat pínahdih ded pah jwí chājat pínah niijná, búdi i bohénap jī”, ñi niij jéihna caá. Dios yeebdih āt níwip wat jī, áíhwā jumnit, ájeéh ā maáh jumapboó ñi jumát pínah niijná. Páant yeebdih jwí bohéatjidihbat ñi quíib buudcán nacaá.

13 Pánihna, yeebdih jwí naáwát dih ñi túi jepahachah náhninit, búdi wēinit, “Táina caá, Paá”, Diosdih jwípí niijná caá. Á naáwát dih yeebdih jwí bohénachah, nin pah ñi niij jenah joyóp jī: “Í jenah joyátjīhjah naóhna i chājcan caá. Dios naáwát yoobát jwiitdih bohéna caá i chājap”, ñi niij jenah joyóp jī. Pánih jenah joiná, caán naáwát dih joinít, Jesúsdih jepahna, táiniboodih tūat nuumná caá ñi chājap.

* 2:2 Hch 16.19-24; 17.1-9 * 2:4 Gá 1.10 * 2:9 Hch 18.3; 2Ts 3.8

14 Judea baácdih moón Dioíhwā ī jumat pah yeebbút biíc yoobó ñi jumna caá. Dios ā wahnī Jesucristodih queét ī jepahat jīb, ñih baácdih moón judíowā, queétdih yeejép ī chājap jī. Pánihat pah muntih, yeebbút Jesúsdiñ ñi jepahat jīb, ñíih baácdih moonjéh yeebdíh yeejép īt chājap taga.*

15 Queét judíowā jon jātih Dios naáwátdih naóh yapanitjidih yehna niijnít, īt mao yohop tajī. Túttimah, jwī Maáh Jesucristodihbut īt mao yohop tajī. Túttimah, Dios naáwátdih ñi joicát pínah niijná, jwiítboodih ñíih tútchimant ī bacanap jī. Pánih chājna, Diosdih búdí újanit, niñat cáacwátdihbut ī eníhcan caá.*

16 Judíowā niñcannit iiguípna ī bejat déedih náahcan, Jesúsdiñ doonádiñ naáwádiñ jwī bejehchah, judíowā jwī naáwátdih ī jāhíhip yuh jī. Pánihna, Diosdih yehna ī niijnát jīb, íjnit, Dios queétdih búdí ā peéh chājbipna caá.

Pablo Tesalónicadiñ moonđíh ā jwáub eníhat

17 Yeebdíh wā cádah jūwáwchah, wíih caolih ñijeéh ā páñap be. Maátcanjeh ñijeéh wiñcan yuhna, yeebdíh búdí jwī bidip be.

18 Pánihna, búdí oina, yeebdíh enedih jwī jwáub bejíhip yuh be. Weemjéh dawá láa yeebdíh búdí enedih wā bejíchichah yuhna, Satanás jwī jib bejatdiñ ā jāhap jī.

19 Yeebdíh Jesúsdiñ doonádiñ jwī naáwáchah, ñi táí joyátjidih náhninit, búdí jwī wéina caá. Jwī Maáh Jesús ā jwáub dei jūwáwchah, ñi jepahatjidih jenah joinít, búdí wéina, “Jwī naóhniji túini doonádiñ ī táí jepahap jī”, Jesúsdiñ jwī niij naóhbiñna caá.

20 Pánihna, yeebdíh jwī naáwáchah, ñi jepahatji jīb, jwī Maáh jwiítidih ā wéi naáwátdih jéihnit, jwiítbut búdí jwī wéina caá.

3

Timoteodih ā wahat

1-2 Pánihna, yeebdíh búdí náhni dahwanit, yeebdíh ā enat pínah niijná, Timoteodih ñi pebhna jwī wah bojop be. Caán jwī úud panihni, weemdíh pej jumni, Cristoiñ túini doonádiñ āpí naáwáp jī. Diosjeh caandíh ā wahachah, weemdíh búdí ā teo wáacap jī. Pánihna, yeebdíh ā bohéat pínah niijná, ñi pebhna caandíh wahniji, Atenas tútchiboó bíicjeh wā páñap jī.*

3 Jesúsdiñ ñi jepahatji jīb bita yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, Diosdih ñi cádahcat pínah niijná, yeebdíh wā bohéat túutup jī. “Jesucristodih jwī jepahachah, jwī túut ñumátdih íjnit, áihwā niñcannitboó jwiítidih yeejép ī chājbipna caá”, jwī niij jéihna caá.

4 Ñijeéh jumna, páant jwī yapat pínahdih dawá láa yeebdíh jwī naáwáp jī. Búu jwī naáwátji pah ā yapatdiñ ñi jéihna caá.

5 Pánihna, ded pah ñi jumatdih búdí jéihíhna, Timoteodih wā wahap jī. “Nemépwā ī maáh queétdih ā yee naáwáchah, ¿queétoó caandíh yehna ī niijná niit? Yehna ī niijcáh, niñat conboó jwī bohéat búdí jwī tewatji búudní ā jumbipna caá”, wā niij jenah joyóp jī.

6 Búu Timoteo, ñi pehbhoó juibíniji, ā jwáub jayáp jī. Jwáub joinít, “Niñat Tesalónica tútchidih moón meemdíh búdí ī túyat túutup be. Queét Dios naáwátdih táí joiná beé ī chājap be. Táí joinít, Diosdih búdí oinít, ī miic táí oina beé. Yeebdíh náhninit, búdí wéinit, yeebdíh ī bidna beé. Yeéb queétdih bidnit,

* 2:14 Hch 17.5

* 2:15 Hch 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12

* 3:1-2 Hch 17.15

búdí enedih ñi bejíhat pah muntih, queébtat yeebdíh í bidna caá”, weemdíh ã níj naáwáp jī.*

⁷ Páant ã níj naáwáchah, yeebdíh jwī náhni dahwaat ã yayáh bejep jī. Yeéb Dios naáwátidih jepahnit, ñi túi jumat doonádih jointi, bita jwiítidih yeejép í chājachah yahna, búdí jwī wēina caá.

⁸ Yeéb jwī Maáh Jesúsdih ñi túi péenachah, jwīih caolih búdí ã wēina caá.

⁹ Pánihna, “Paá, ma teo wáacatjīh queét Jesúsdih í túi péeatdih jéihna, búdí wā wēina caá. Páant weemdíh ma weñaat ã túina caá”, Diosdih wā níj ná caá.

¹⁰ Pánih wēinit, yeó jáap, cheibut Diosdih búdí jwī wēbhna caá, yeebdíh enat túutna, jwiítidih ã wahat pínah níj ná. Yeéb Jesúhwā ded pah ñi túi chājat pínahdih beh joyát yeebdíh páantjeh ã jūdhdachah, ñi pebhna jwāub bohénadih jwī bejíhna caá.

¹¹ Yeebdíh jwāub enedih jwī bejat pínah níj ná, Satanás ã jāhat panihatdih í yohat pínahdih jwī íp Diosdih, jwī Maáh Jesucristodihbut búdí jwī wēbhna caá.

¹² Pánih wēbhna, jwī Maáh yeebdíh ã teo wáacat pínahdih jwī wēbhna caá, chah míic oinit, nihatdihbut ñi oyat pínah níj ná. Pánihna, yeebdíh búdí jwī oyat pah muntih, yeebbát bíic yoobó ñi oyat pínahdih wā náah yacna caá.

¹³ “Paá, queétdih ma túi teo wáacá, ma weñat pínahdihjeh í chājat pínah níj ná”, jwī níj wēbhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwī Maáh Jesucristo nihat áihwājeéh jwāub dei jūóhni, Jesús jwī íp Diosdih nin pah ã níj naóhbipna caá: “Queét túinit í jumuchah, queétdih dedé peéh chājat pínah ã wihcan caá”, ã níjbipna caá.

4

Dios ã weñat pínahdih ded pah í chājat

¹ Bwā bíih bohéatdih yeebdíh jwī naáwát túut caá. Níjeéh jwī jum láa, Dios ã weñat pínahdih ded pah ñi chājat pínahdih jwī bohénap jī. Páant jwī bohéatjidih ñit quíib bwádcáp taga. Páant ñi chājat chah ñi túi jepahatdih yeebdíh búdí jwī náah yacna caá.

² Jwī Maáh Jesucristo ded pah ã wutatjidihjeh yeebdíh jwī naóh yapaatdih ñi túi jéihna caá.

³ Nin pah ñi jumat pínahdih Dios ã náah yacna caá: Diosdih jepahcannit í jumat pah yeebbát ñi jumca bojoó. Ñi áa nihcannitjīh yeejép ñi chājca bojoó.

⁴ Dios ã enechah, cáacwābut í enechah, ñi túi áa jumúú. Pánih áa jumnit, mijeeéh ñi túi jumúú.

⁵ Diosdih jéihcannit í áa nihcannitjīh ípí metna caá. Obohjeéhtih, yeéb Diosdih jéihnitboó páant ñi chājca bojoó. Ñi weha mána yaadhjeéh táinijeh ñi jumúú.

⁶ Mijeéh bóojeéh jumnihdih ñi dúuc wái metca bojoó. Dios nihat ñi chājatdih jéihnit, páant ñi chājat jíib búdí ã peéh chāj bipna caá. Jon ñi pebh jwībínitji caandíh búdí jwī bohénap jī.

⁷ Dios jwiítidih í náah chājatdih wutcan, táinijeh jwī jumat pínahdih át wutap wut jī.

⁸ Butéh wā naáwátidih weemjéh wā wutat nihcan beé. Dios yeebdíh páant ã wutatdih wā naóh yapanap be. Pánihna, ded caandíh yehna níj ná, weemdíh

* 3:6 Hch 18.5

nihcan, Diosboodih ã yap yohna caá. Caán caá Túini Espíritudih yeebdih wáhni.

⁹⁻¹⁰ Buu míc oyatdih yeebdih bainí wã naáwát túut caá. “Ñi míc oyoó”, Dios ã níj wutatdih jointiji caandih túi jepahna caá ñi chãjap. Pánih jepahna, nihat ñih baác Macedoniadih moón Jesúhwãdih yeéb ñi túi oina caá. Pánih míc oinit, chah míc teo wáacnit ñi jumúú.

¹¹⁻¹² Pánih míc oina, biíc dih túinijeh ñi jumúú. Míc jãihcanjeh, bitadih yeejép táoh naóhcan, bita í tewatdih tabit ñi en naóhca bojoó. Yabhcanjeh, ñi túi teweeé. Pánih teonit, bitaíh bií déedih, ñih jeémát dihbut tabit ñi uúbh tac buugáca bojoó. Pánih wutatdih jáantjeh yeebdih jwí naáwáp jĩ. Caandih ñi jepahachah, Diosdih jéihcannitboó yeebdih ennit, “Queét túi chãjnit caá”, í niijbípna caá.

Jesucristo ã jwúub dei jãúwáchah, ded pah ã yapat pínah

¹³⁻¹⁴ Buu, jwí déewã panihnitá, Jesúhwã í wunuchah, ded pah í yapat pínahdih yeebdih jwí naáwát túut caá, tabit ñi jĩgahcat pínah niijná. Jesucristo ã wunat túttimah, Dios caandih át jwúub boonanap tajĩ. Caan pah muntih jwiít ãihwã jwí wunat túttimah, jwiít dihbut ã jwúub boonachah, Jesús ã jumupboó ãjeéh jwí túi jum bípna caá. Páant jwí yapat pínahdih ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúhwã, ñi oinit í wunat túttimah, ñi bidna yuhna, tabit ñi jĩgahca bojoó. Bita Jesús dih jepahcannit, Jesúsjeéh í wihcan níit. Pánihna, í oinit í wunat túttimah, í jwúub míc encat pínahdih jéihna, búdí jĩgahnit, í moh yéejna caá. Obohjeéhtih, Jesús dih jepahcannit í jĩgahat pah yeéb ñi jĩgahca bojoó.

¹⁵ Nin pah Jesúsjeéh ã naáwátjidih yeebdih jwí naóh yapana caá: **“Queét wíihwã wannitji í boo pud jãúwát pínah jãtíh, wuncannit í waóh púuh laab béj pãican níit”**, Jesús át niijíp wat jĩ.

¹⁶⁻¹⁷ Nin pah ã yapbípna caá: **“Ñi púuh laab jãúwá”**, Jesús ã níj ejatdih, ángelwã í maáh búdí ã ejatdihbut jwí joibípna caá. Dios ã wáhni póojat nahjĩh ángelwã í maáh ã póojochah, jwí joibípna caá. Páant ã yáanachahjeh, jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei jãóh bípna caá. Páant ã dei jãúwáchah, ãihwã wannitji, Jesús ã boo pud jãúwátjij pah mantih, í boo pud jãóh bípna caá. Queét í boo pud jãúwáchah, jwiít ãihwã wuncannit, jjeéh wáac jãibínit, wépép púuh laab béjnit, mah tólihna nihat biíc dih jwí Maáh Jesús dih jwí jwãóh bípna caá. Pánihna, jwiít nihat biíc dih Jesúsjeéh páantjeh jwí jum bípna caá.*

¹⁸ Pánihat pínahdih jéihnit, yeéb bitadihbut jwúub naóh yapanaá, Jesúhwã wannitdih tabit í jĩgahcat pínah niijná.

5

¹⁻² Buu, wã déewã panihnitá, Jesúhwã wannit ded pah í yapat pínahdih ñi jéihna caá, buca. Obohjeéhtih, débólih Jesucristo ã jwúub dei jãóhni yeó jáap pínahdih jwiít cáacwã jwí jéihcan caá. “Náhnica, numni ã juyát pah jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei jãóh bípna caá”, yeebjéh ñi níj jéihna caá. Páant ñi jéihyechah, wã jwúub naóhcan níit.*

³ Diosdih jepahcannit nin pah í niijbípna caá: “Buu túini láa caá. Cáacwã í míc maocah, umcanjeh, jwí túi jumna caá. Yeejép yapat jwiít dih ã wihcan níit”, í táoh niijbípna caá. Páant í niijchahjeh, caandih í jepahcatji jib, Jesús peéh chãjadh ã jwúub dei jãóh bípna caá. Yaádih í weép jáaat dée pah ã jum bípna caá. Wudu jumnih mi weép jáanachah, caán tabatdih mi jéih jweicán caá.

* **4:16-17** Mt 24.30-31; Mr 13.26-27; 1Co 15.51-52

* **5:1-2** Mt 24.43; Lc 12.39; 2P 3.10

Pánihat pah Jesucristo ã jwúub dei jüúwúchah, caandíh jepahcannitji ï yéejat jíib ï jéih jweicán niút.*

⁴⁻⁵ Obohjeéhtih, wã déewã panihnitá, yeéboó dupánap panhipboó jumcan, baabáp panhipboó ñi jumna caá. Jesúsdih jepahcannit, bita ï encat pínah níijná, dupánapboó yeejép ïpí chájna caá. Obohjeéhtih, yeéboó páant ñi chájcan caá. Pánihna, náhnich nœmmní ã waád juyát pah, Jesús ã jwúub dei jüúwúchah, ñi wáhi bejcan niút. Yeebdíh peéh chájadih jüóhna ã chájcan niút.

⁶ Jwiít Jesúh wã jumna, caandíh jéihcannit ï chájat pah jwiít dih chájcat caá náahap. Æonit panihnit jumna, ded pah nin baácboó ã yapatdih queét ï jéihcan caá. Obohjeéhtih, jáanit panihnit, “¿Dios ã weñat pínahdih chájat túut níijná, ded pah wã chájbi?” níj jenah joyát caá jwiít dih náahap. “Waícanjeh Jesucristo ã jwúub dei jüóh bípna caá”, níj náhninit, túi chájat caá náahap.

⁷ Jesúsdih jepahcannit, dupát panhipboó jumna, Æonit panihnit caandíh ï joicán caá. “Jesús ã jwúub dei jüóhcan niút”, níj jenah joinít, ï weñat pínahdihjeh chájnit, ïpí babh máihna caá.

⁸ Obohjeéhtih, jwiít baabáp panhipboó jumnitdih Dios naáwát dih túi jenah joyát caá náahap. Æ weñat pínahdih jenah joinít, yeejép chájcat caá náahap. Soldado múic mawadih bejna, ítah wao chá páha páahnit, áih bácahdih jáhat pínah níijná, ítah chóodihbut áih tacamant ápí duoná caá. Pánihna, soldado ã múic jáhat pah, jwiít Jesúh wá dihbut múic jáhat caá náahap. Obohjeéhtih, jwiíh bácahdihjeh pohba jáhatdih níijná wã chájcan caá. Jwiíh caolihdih jáhatdih níijná caá wã chájap. Nin caá jwiíh caolihdih jwí jáhat pínah: Jesucristodih túi jenah joinít, Diosdih cáacwá dihbut túi oyat caá caolihdih jáhat ã jumap. “Jesús wã yéejatdih yohnit, weemdíh ájeéh ã ub bejbipna caá”, níj jenah joyátbut caolih jáhat ã jumna caá. Pánih jáhnit panihnit jumna, Satanás jwiít dih ã yéejat túut chah, caandíh jwí jéih yap yohna caá.*

⁹⁻¹⁰ Jesucristodih jepahcannit bíicdih Dios jwiítboodíh át peéh chájihcap wat jí. Obohjeéhtih, áihwã jwí jumat pínah níijná, jwí yéejat jíib, jwí Maáh Jesucristo jwiít dih át wan wáhp wat jí. Pánihna, jwiít áihwã jumnit, nin baácboó páantjeh jumna, wáña yuhna, nihát bíicdih ájeéh jwí túi jumbipna caá.

¹¹ Caandíh náhninit, Jesúsdih ñi túi jenah joyát pínah, ñi jepahat pínahdihbut páantjeh ñi múic teo wáacá.

Pablo queétdih bíih ã watat

¹²⁻¹³ Búu yeebdíh bainí wã jwúub naáwát túut caá, páant muntih. Níjeéh jumnit Dios naáwát dih yeebdíh ï bohénachah, ñi túi joyoó. Yeebdíh bohéat pínah níijná, Diosboó queétdih ã wat chah, yeebdíh bohénit, búdí ï teona caá. Pánihna, queétdih oinit, ñi túi jepahaá. Yeebbát múic oinit, bíicdih ñi túi jumúú.

¹⁴ Yabhnitdih ñi tewat túutú. Æumnitdih, jígahnitdihbut ñi weñanaá. Wēpcannitdih ñi túi teo wáacá. Bitadih yójahcan, íjeéh ñi túi jumúú.

¹⁵ Yeebdíh yeejép chájnitdih ñi yéej cháj jwúubaca bojoó. Nihatdih túi chájnit, bíicdih ñi túi jumúú.

¹⁶ Ded pah yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, páantjeh ñi weñéé.*

¹⁷ Caandíh ñi wábh cádahca bojoó.

* 5:3 Is 13.8

* 5:8 Is 59.17; Ro 13.12; Ef 6.13-17

* 5:16 Fil 4.4

¹⁸ Yeó jáap jummat pah “Táina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumúú. Túi yapna, yeejép yapna yuhna, biíc yoobó “Táina caá, Paá”, niijnít ñi jumúú. Pánihatdih Dios yeéb Jesúhwādhī ã náah yacna caá.*

¹⁹ Táini Espíritudih túi jepahnit, ded pah ã teo wáacatdih ñi jáhca bojoó.

²⁰ Detedih Táini Espiritu ã naáwáchah, queét ĩ naóh yapañhichah, yeebboó joíhcnannit pah ñi jumca bojoó.

²¹ Pánihna, nihat naáwátidih tái jenah joinít, ded táini, ded táicanni ã jummatdih ñi jéihyeé. Pánih jéihna, táinidih jepahnit, ñi náhninaá.

²² Obohjeéhtih, táicanniboodíh, ñi joyáh bojoó.

²³ Jwiít yeebdíh Dios ã túyatdih búdí jwī náah yacna caá. Pánihna, yeebdíh úúbhna, “Paá, queét míhwādhī búdí ma teo wáacá, yéej chājatdih ĩ yap yohat pínah niijná. Meemdíh ĩ túi jenah joyát pínahdihbut teo wáacnit, queétdih ma túi wapaá”, búdí jwī niij úúbhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwī Maáh Jesucristo ã jwúub dei jáóhni yeó jáapdih yeéb áihwā táinit ñi jumbipna caá.

²⁴ Diosjeh yeebdíh ñíonit, ã niijátji pah yeebdíh ã túut nuám péabipna caá.

Pablo ã péé túyat tútat

²⁵ Wā déewā panihnitá, jwiítidihbut búdí ñi úúbú.

²⁶ Dios ã oyatjīh nihat Jesúhwā ñi túi múic úúbú.

²⁷ Jwī Maáh Jesús ã enechah, nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Nin náodih ñi pebhna ĩ ub juibínachah, nihat caánboó jumnit Jesúhwādhī ñi túi en naáwá.

²⁸ Jwī Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tīgáá wā naáwát.

Pablo

---

* 5:18 Fil 4.6; Col 4.2-7

2 TESALONICENSES

Queétdih ã túyat túut

¹ Weém Pablo, Silvano, Timoteojih túyat túutnit, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwí íp Dioihwã, jwí Maáh Jesucristoihwãbut ñi jumuchah, nin náodih biíhdih daacát túutnit, yeebdíh wã jwúub wahna caá.*

² Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ñ teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Queétdih “Túina caá, Paá”, ã niiját

³ Wã déewã panihnitá, yeebdíh úubhñit, “Jesúsdih chah ñ túi jenah joyátdih, chah ñ míc oyatdihbut ã túina caá, Paá”, yeó jáap jumat pah jwí niiját dée caá.

⁴ Jesúsdih ñi péeat jíib, bita yeebdíh yeejép ñ chãjachah yuhna, caandíh ñi cádahcan caá. Páant ñi cádahcatdih jéihna, bita Dioihwãdihbut jwí túi wēi naóhna caá.

Cristo ã jwúub dei jūúwáchah, Dios yeejépwãdih ã peéh chãjat

⁵ Yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahcah enna, Dios ã maáh jumapna yeebdíh ã bejat túutbipna caá. Páant ã chãjachah, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih niहत cãacwã ñ jéihbipna caá.

⁶ Pánihna, Dios yoobópdih jenah joiní jumna, yeebdíh yeejép chãjnitboodíh ã peéh chãjipna caá.

⁷ Jwí Maáh Jesús jeámant jwúub dei jūóhna, búdí taa iigát cãtíh, ãih wēpnit ángelwã biícđih, yeéb yeejép yapnitjdih ã túi jumat túutbipna caá. Jwítdihbut bíic yoobó ã chãjipna caá.

⁸ Pánih jūóhna, Diosdih, jwí Maáh Jesúh túini doonádihbut jepahcannitdih ã peéh chãjipna caá.

⁹ Dios queétdih ã peéh chãjachah, páantjeh iiguípboó yeejép ñ yapbipna caá. Jwí Maáh Jesús pebh jéih jumcan, búdí ã wēpatdihbut ñ jéihcan níit.

¹⁰ Jesús ã jwúub dei jūóhni yeó jáapdih áihwã caandíh wēnit, “Jesús túini, chah wēpni caá”, ñ niijbipna caá. Yeéb áih doonádih jwí naáwáchah joinítbut queét biícđih caandíh búdí ñi wēibipna caá.

Queétdih ã úubát

¹¹ Yeebdíh Diosdih jwípí úubhna caá, ã náahat pahjeh ñi chãjat pínah niijná. Nihat áihwãdih páant chãjat caá náahap. Pánihna, yeó jáap jumat pah yeebdíh búdí jwí úubhna caá, Diosdih túi jenah joinít, ã teo wáacatjih ded pah ñi chãjihatdih ñi buujáát pínah niijná.

¹² Páant ñi túi chãjachah, jwí Maáh Jesucristoihwã ñi jumatdih jéihñit, bita caandíh, yeebdíhbut ñ túi wēi naóhbipna caá. Páant ñi jumat pínah niijná, jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, ñ teo wáacbipna caá.

2

Jesucristo ded pah ã jwúub dei jūúwát

¹ Bua jwuh jwí Maáh Jesucristo nin baácboó ã jwúub dei jūúwáchah, míc wáac juibñit, caandíh jwí jwááát pínahdih wã naóhbipna caá.*

* 1:1 Hch 17.1; 1Ts 1.1 * 2:1 1Ts 4.15-17

² Bita yeebdíh yeena, “Jwí Maáh átát jwúb dei jüóh tagaá”, ĩ niijíchah yuhna, ñi umca bojoó. Biquína “Dios weemdíh páant ā niijíp ĩ”, niij, bita “Pablo páant āt daác wahap ĩ”, ĩt niij yee tagaá.

³ Pánihna, bita páant yeebdíh ĩ yeenachah, ñi joyáh bojoó. Caán ā jwúb dei jüúwát pínah jätih, Diosdih dawá ĩ yap yohbipna caá. Páant ĩ yap yohochah, chah yeejép watni ā jígohbipna caá. Caandíh Dios peéh chájna, iiguipna ā wahbipna caá.

⁴ “Caán nihat maáh caá”, cāacwādih niij jenah joyát túutnit, Diosboodíh ā weñat túutcan niit. “Weém caá Dios”, niij yeenit, Dioíh muúboó ā waadbipna caá, nihat caandíh ennit, ĩ wēi naáwát pínah niijná.*

⁵ ĩNijeéh jumna, páant yapat pínahdih wā naáwátjidih ñi náhnican niit?

⁶ Bū caán yeejép watni pínahdih jāhni páantjeh jwí cātíh ā jum jwuhna caá. Obohjeéhtih, Dios ā ñíoni yeó jáapdih yeejép watni ā jígohbipna caá.

⁷ Bū caandíh ñi jéih encah yuhna, nemép wā ĩ maáhboó Dios ā wutatdih cāacwādih ā yap yohat túutna caá. Obohjeéhtih, páant ā chājachah yuhna, chahjép watnidih jāhni ā bejat pínah jätih caán tabit yeejép ā jéih wat jwuhcan caá.

⁸ Ā bejat túttimah bácah, tabit yeejép watni ā jígohbipna caá. Páant ā jígohat túttimah, jwí Maáh Jesucristo ā yeh iigátjñh nin baácboó jwúb dei jüóhna, ā naáwátjñh póoj yohat pah, caandíh ā buudábipna caá.*

⁹ Caán yeejép watniboó nemép ā wēpatjñh, cāacwā ĩ jéih chájca naáhdih dawá láa ā chāj jéutbipna caá, queét caandíh ĩ wēi enat pínah niijná.*

¹⁰ Búdí yeejép ā chājachah yuhna, iiguipna bejnit pínahboó “Caán táí chājni caá”, niijnit, caandíh ĩ jepahbipna caá. Queét Jesúh doonádih, yoobópdih ā jumuchah yuhna, ĩt joíhcap tagaá. Páant ĩ joíhcat jíb, queét iiguipna bejnitdih Dios ā ubcan niit.

¹¹ Túini doonádih ĩ náahcat jíb, Dios queétdih máihnit pah ā chājipna caá, yee naáwátidih ĩ túi joyát pínah niijná.

¹² “Caán naáwát yoobópdih nihcan caá”, niijnit, yeejép ĩ wēi chájatji jíb, Dios queétdih ā peéh chājipna caá.

Dios áihwādih ā níwat

¹³ Yeéb jwí déewā panihnitá, jwí Maáh Jesús ā oinit ñi jumna caá. Nin baácđih ā chájat pínah jätih yeéb iiguipna bejnit déejidih Dios āt níwip wat ĩ, áihwā ñi jumat pínah niijná. Túini doonádih “Yoobópdih tígá”, yeéb ñi niij jenah joyóchah, Túini Espíritu yeebdíh āt teo wáacp tagaá, túinit ñi jumat pínah niijná. Pánihna, ā ñíonit ñi jumuchah, Diosdih weínit “Túina caá, Paá”, jwí niiját dée caá.

¹⁴ Túini doonádih jwí naáwáchah, Dios yeebdíh āt níwip taga, jwí Maáh Jesucristo jeáboó maáh ā jumuchah, yeebbút caán bícđih maáta ñi jumat pínah niijná.

¹⁵ Pánihna, Jesucristodih táí péenit ñi jumú. Pánih péena, jwí naóh bohéatjidih jwí daác wahnidihbat táí náhninit, ñi yap yohca bojoó.*

¹⁶⁻¹⁷ Jwí Maáh Jesucristodih, jwí ĩp Diosdihbat yeebdíh búdí jwí úbhna caá, ĩ náah yacat pah ñi chájat pínah niijná. Jwiitdih oina, iiguipna bejnit déejidih Dios ā táí ubatdih náhninit, yeó jáap jumat pah búdí jwí wēina caá.

* 2:4 Dn 11.36; Ez 28.2 * 2:8 Is 11.4 * 2:9 Mt 24.24 * 2:15 1Co 11.2

Jesucristo, jwĩ líp biícđih yeebdĩh ĩ teo wáaca naáh, wěp ñuhnit panihnit jumna, túi chājnit, túi múic wéhenit páantjeh ñi jumat pínah niijná.

3

“Jwiítđihbut ñi uúbú”, ã niijat

¹ Bũũ jwĩ déewã panihnitá, jwiítđihbut ñi uúbú, jwĩ Maáh Jesúh doonáđih dawá cáacwáđih jwĩ túi bohéat pínah niijná. Yeéb caán doonáđih ñi wěi jepahat pahjeh muntih bitadih jwĩ bohénachah, ĩ túi wěi jepahat pínahđihbut ñi uúbú. Pánih jepahnit, bitadihbut ĩ naáwáchah, caán dooná waícanjeh ã bej peét bejbipna caá.

² Jesúh doonáđih dawá jepahcan, yéj chājnit jumna, jwiítđih ĩ yeejép chājihchah, Dios jwiítđih ã wapat pínahđihbut ñi uúbú.

³ Jwĩ Maáh Jesús ã niijatji pahjeh chājni ã jumna caá. Pánih jumna, nemépwã ĩ maáh yeebdĩh ã yéj chājat túutachah yuhna, yeebdĩh ã teo wáacbična caá, Jesúsdih túi jenah joinít, nemépwãboodĩh ñi jepahcat pínah niijná.

⁴ Páant Dios yeebdĩh ã teo wáacatjĩh, ded pah jwĩ wutachah, ñi jepahatđih jwĩ túi jéihna caá. Páant ñi chāj cádahcatđihbut jwĩ jéihna caá.

⁵ Dios búdí ã oyatđih yeebdĩh ã túi jéihyana naáh, caandĩh oinit, bitadihbut ñi oyat pínah niijná. Jwĩ Maáh Jesús yeejép yapna yuhna, Diosđih át cádahcap wat jĩ. Páant ã jumat pah muntih, yeebbát yeejép yapna yuhna, ñi cádahcat pínahđih wã uúbhna caá.

Ā tewat túutat

⁶ Jwĩ Maáh Jesucristo ã wěpatjĩh, nin pah yeebdĩh wã watna caá: Det Jesúhwã jwĩ bohéatjidih jepahcan, tewíhcannitđih ñi pej jumca bojoó.

⁷ Ñijeéh jumnit, búdí jwĩ tewečah, ñi enep jĩ. Pánihna, jwĩ tewatji pahjeh muntih yeebdĩhbut tewat ã náahatđih ñi jéihna caá.

⁸ Ñĩih jeémátđih jĩb wihcanni jwĩpĩ jeémpcap jĩ. Obohjeéhtih, yeebdĩh uúbh tac buugácat túut niijná, yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut búdí jwĩ tewep jĩ.*

⁹ Jwĩ bohéatji jĩb yeebdĩh jwĩta jĩb waadá tagaá. Obohjeéhtih, jĩb náahcanjeh, búdí jwĩ tewep jĩ, yeebboó jwiítđih ñi en yacat pínah niijná.

¹⁰ Ñijeéh jumnit, nin pah yeebdĩh jwĩ niij bohénap jĩ: “Teocannit ĩ jeémpca bojo naáh”, jwĩ niijíp jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, yeéb biquína ñit tewíhcap wat be. Pánih tewíhcan, bitadih ñit tac buugánap wat be.

¹² Pánih tewíhcannitđih jwĩ Maáh Jesucristo ã wěpatjĩh nin pah jwĩ niij watna caá: “Bitadih tac buugácanjeh, ñi teweé, ñĩih jeémát pínah jĩb”, jwĩ niijná caá.

¹³ Obohjeéhtih, yeéb jwĩ déewã panihnitá, túi chājna, ñi chũcá bojoó.*

¹⁴ Biquína caanjĩh moón jwĩ tewat túutatđih ĩ yap yohochah enna, queéđih ñi pej jumca bojoó, tíicnit, ĩ túut nuumát pínah niijná.

¹⁵ Obohjeéhtih, Jesúsdih cádahnitđih ñi en jũihñat pah, queéđih ñi en jũihca bojoó. Queét ñi déewã, Jesúhwã ĩ jumachah, ĩ yap yohatđih queéđih táinijeh ñi naáwá, ĩ túi tewat pínah niijná.

Ā péé túyat túutat

¹⁶ Jwĩ Maáh Jesús jwiítđih túi jumat túutni, yeó jáap jumat pah yeebdĩh ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Jwĩ Maáh ñijeéh ã túi jumna naáh.

¹⁷ Weém Pablo, nin péeni naáwátbitdih wíih téihyajíhjih wã daácna caá. Nihat wã daác wahnidih wíih téihyajíhjih wãpí daác péana caá. Páant péeni naáwátbitdih míc wã daacátdih enna, wã naáwát yoobát ã jamatdih ñi jéihbipna caá.

¹⁸ Jwí Maáh Jesucristo yeéb nihatdih oinit, bádí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

1 TIMOTEO

Timoteodih ā túyat tútat

1 Weém, Pablo, meém Timoteodih* nin náodih wā daác wahna caá. Jwí íp Dios jwiítidih táí ubni, Jesúsjīh āih túini doonádih ī naáwát túatni wā jumna caá. Jwiítidih Jesús ā pehbboó ā ub bejat pínahdih jéihna, jwí wēi páina caá.

2 Timoteo, meemdih Jesúh doonádih weemjéh wā bohénachah joinít, Jesúsdi h ma jwíh jepahachah, wā wáuh panihni ma jumna caá. Dios jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut oi jīgah ennit, ī teo wáaca naáh, ma túi jummat pínah niijná.

Bitā ī yee bohéatdih Timoteodih ā yoobáat tútat

3 Macedonia baáboó jwí bej láa Éfeso tútchiboó juibínit, biquína Jesúh doonádih yee bohénitdih jwí joyóp jī. Páant ī bohéatdih joinít, meemdih caán tútchidih wā cádahap jī, ī yee naáwátidih ma cádahat tútat pínah niijná.

4 Ī naowā jon jātih moón ī jenah joyátjidih páantjeh ī bohénap jī. Ded pah ī naáwátjī, ī wātnadibut ī bohénap jī. Queét pánih bohéna, míc íjanit, Dios jwiítidih ā wútat pah ī chājcap jī. Ī jéihyatjīhjih bohéna, Diosboodih ī táí jenah joicáp jī.

5 Páant ī jumachah enniji, meemdih chah wā wēp bohéat tútatjī, Jesúh wā bitadih ī oyat pínah, Diosdih ī túi jenah joyát pínah, dedé yéejat wihcan, yéejat peéh chājatdih ī úmcat pínahbut niijná.

6 Páant wā bohéatdih yohnit, oboh jumniboodih ī míc wéhena caá.

7 Moisés ā wútatjidih bohénit jumíhna yuhna, ded pah ī bohéatdih queétjeh ī beh joicán caá.

8 Páant Moisés ā wútatjidih yoobópdih jwí bohénachah, túini wútat ā jummatdih jwí jéihna caá.

9-10 “Caán wútatdih jepahnitdih jwáub bohéat caá náahap”, jwí niúj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, nin panih chājniboodih bohéat caá náahap: Dios ā wútatdih yap yohnit, yeejép chājnit, ī mánadih mao yohnit, bitadibut mao yohnit ī jumna caá. Yéej chājnit, neoná mícjeh, yaádh mícjehbut yéej chājnit ī jumna caá. Cáacwāidih ubnit, bitadih teo wáhat pínah niijná, queétidih jīb chāj wáhnit ī jumna caá. Yee naóhnit, túini bohéatdih yap yohnitbut ī jumna caá. Pánih chājnitdih caá Dios naáwátidih bohéat náahap, ī túat nuumát pínah niijná.

11 Caán bohéat caá Jesúh doonádih Dios weemdih ā bohéat tútatjī.

Dios Pablodih ā oi jīgah enat

12 Weém yeejép wā chājachah yuhna, “Pablo wā naáwátidih ā túi bohébi pna caá”, niúj jenah joinít, jwí Maáh Jesús weemdih ā níwip jī. Páant ā níwichah jéihna, “Túina caá”, caandih wā niijná caá. Páant ā níoni jumna, āih doonádih wā bohénachah, ā wēpatjīh weemdih ā teo wáacna caá.

13 Páant ā níwat pínah jātih, Jesúsdi h jéih jwuhcan, caandih yeejép wā wéhénachah, āih cáacwāidibut yeejép wā chājachah yuhna,* caánboó weemdih ā níwip jī. Yeejép chāj jwuhna, “Yeejép chājna caá wā chājap”, wā niúj jenah joicáp jī. Páant wā jéih jwuhcah enna, peéh chājcanjeh, weemdih āt oi jīgah enep jī.

* 1:1 Hch 16.1-3 * 1:13 Hch 8.3; 9.4-5

14 Pániha, jwí Maáh Jesucristo weemdih búdí oinit, ã túi chājatdih jéihna, caandih wā jepahap jī. Pánih jepahni jumna, ã oyatjīh bitadihbut búdí wā oina caá.

15 Yeejépwā jwí jumuchah jéihnit, iiguipna jwí bejat déedih túi ubat túut niijná, Jesucristo nin baacboó át dei jaúwúp tajī. Páant jwí naáwát yoobópdih ã jumatdih nihát ĩ túi jéihye naáh. Weéamboó bita chah yeejép wā jumap jī.

16 Obohjeéhtih, páant yeejép chājni wā jumuchah yuhna, Jesucristo weemdih peéh chājcan, át jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, weemdih ã túi chājatdih jéihnit, bitabut caandih ĩ jepahbipna caá. Pánih jepahnit, Diosjeéh ã pehbhoó páantjeh ĩ jumipna caá.

17 Dios páantjeh jumni nihát cāacwādh chah maáh caá. Caán jwíjeéh ã jumuchah yuhna, caandih jwí en juicán caá. Caanjéh caá Dios. Biīh wihcan caá. Páant ã jumuchah jéihnit, jwiitdih yeó jáap jumap pah caandih wēi naáwát caá náahap. Páant tíi ã jumā nah.

18 Timoteo, wā wūh panihni ma jumuchah, nindih meemdih wā watna caá: Jwiit Jesúhwā waóhmitboó meemdih jwí teo jáha wūbh láa, Túini Espiritu ã jéihyanachah, meemdih jwí naóh yapanap jī. Páant jwí naóh yapaatjidih túi náhninit, Jesúh doonádih wēp naóh bohéni ma jumū. Bita meemdih joicánjeh yeejép ĩ chājachah yuhna, caandih ma bohé cādahca bojóó.

19 Jesúsdih túi jenah joí cādahcan, yeó jáap jumap pah caandih ma túi wūbá. “Dedé yéej chājat jīb weemdih ã wihcan niit”, niīj jenah joyát túut niijná, mapī jumap pah, túinijeh ma jumū. Biquína pánih jumcan, Jesúsdih ĩtát cādahap tajī.

20 Queét cādahnit poómpejéh Himeneo, Alejandrojīh ĩ jumna caá. Pániha, jáantjeh nemépwā ĩ maáhdih wāát wāhup jī, ded pah ã náahat pah queétdih ã chājat pínah niijná. Queét yeejép ĩ bohéatjidih cādahnit, ĩ jwūb túut numát pínah niijná, caandih wā wāhup jī.

2

Jesúhwā míc wáacnit, ded pah ĩ wūbá

1 Būa nin pah meemdihjeh wā jwíh naóhna caá, bitadihbut ma bohéat pínah niijná: Yeéb Jesúhwā míc wáacnit, nihát cāacwādh ĩi wūbá, queébut Jesúsdih ĩ jepahat pínah niijná. Pánih wūbhna, “Túina caá, Paá”, caandih niijátbut ã náahna caá.

2 Nihat maátadihbut wūbát náahap, míc mawat wihcan, Dios ã náahat pah chājnit, ĩih cāacwā ĩ túi jumap pínah niijná.

3-4 Nihat cāacwā iiguipna bejnit déedih túi ubat túut niijná, ã wūh túini doonádih joinit ĩ jepahatdih Dios ã náah yacna caá. Páant bitadih jwí wūbúchah, búdí ã wēina caá.

5-6 Biícjeh tigaá Dios. Obohjeéhtih, jwiitboó yéejnit jumna, caán biícidih jwí jéih jumcan caá. Páant jwí jumuchah, nihát cāacwā wūd jeñé Jesucristojeh jwí yéej chājat jīb át wun wāhup jī, Diosjeéh jwí túi jumap pínah niijná. Jesús ã wun wūhatji doonádih Dios ã ñío láa cāacwādh át jéihya jwíhip jī.*

7 Jesús páant ã jumapdih wā naáwát pínah, judíowā nihcannitdih túini doonádih wā bohéat pínahbut niijná, weemdih ã ñiwip jī. Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Wā yeecan caá.*

Neoná, yaádh ded pah ĩ chājat

* 2:5-6 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; Tit 2.14

* 2:7 2Ti 1.11

⁸ Queét Jesúhwā mēnā jumat yoobó míc wáacnit, bícdih wábhna, neoná yéijat cádahnit jumna, téihya aabánit, ĩ wábu nááh. Íjcan, míc jāihñat wihcanjeh wábh waáwát caá náahap.

⁹ Yaádhboó túinijeh yégueh ĩ dēwú nááh, bita ĩ en ñinahcat pínah niijná. Tubit mácah jígohni ñih waó yoócnadih ĩ chājca bojo nááh. Bitā ĩ wēi naáwát pínahdih bidcanjeh, búdí jīb jumni iigni tōpna, yégueh chóonadihbut ĩ dēocá bojo nááh.*

¹⁰ Queét yaádh ĩ túi chāja nááh. Pánih chājna, bitaboó queétdih jenah joiná, ĩ túi jígohadih jenah joicán, ded pah ĩ túi chājatboodih ĩ jenah joibípna caá. Páant tigá Dioíhwā yaáhdih náahap.

¹¹ Míc wáacna, laihsanjenh, wēinit, bohéatdih ĩ túi joyó nááh.

¹²⁻¹⁴ Míc wáacnit, yaádh neonádih bohécan, ĩ wutca bojo nááh. Laihsan, táinijeh joí chúdnit yaádh ĩ jumna nááh.* Adándih Dios jwíih chājnit, caán táttimah, Evadih át chājap wut jī, caandih teo wáacnih mi jumat pínah niijná.* Caánt Adándih wutnih pínah mit nihcap wut jī. Nemép ā yeenachah joiná Adán nihcah, Evaboó mit joyóp wut jī. Páant ā yeenachah joiná, Diosdih mit yap yoh jwíihip wut jī.*

¹⁵ Obohjeéhtih, yad wili Diosdih mi yap yoh jwíihichah yuhna, yaádh ĩ wehdih túi en daonit, Diosdih túi jenah joí cádahcan, ájeéh ĩ túi jumbipna caá. Diosdih cáacwádhbut oinit, ĩ túi chājachah, queétdih ā wēi enbipna caá.

3

Jesúhwā ĩ maáta ded pah ĩ chājat

¹ Būu, Jesúhwā ĩ maátadih ded pah ĩ ñíwat pínahdih wā naóhbipna caá. Ded queétdih waóhni jumihni túini tewatdih ā bidna caá. Caán yoobópdih tigáa.

² Jesúhwādh waóhni pínahdih ñíona, yeejép dooná ā wihcat pínah niijná, nin pah jumnitdih ĩ ñíwi nááh: Det bíic wilidihjeh bíbohniitdih, túi jenah joinit, táinijeh mēudih waád jūáwát túatnit, túi naóh bohénitdih ñíwat caá náahap.

³ Det máihcannitdih, míc maocannit, míc jāihcannit, dinero búdí bidcannit, cáacwádh túinijeh chājnitdih ñíwat caá náahap.

⁴ Pánih ñíonit, ĩ weha mána yaáhdih, ĩ wehdihbut yeejép niijcánjenh túi wutnit ĩ jumna nááh.

⁵ Queétdih túi wutcan, Jesúhwādhbut ĩta túi wutcan tagáa.

⁶ Jesúsdih jáap jepahni Jesúhwādh waóhni ā jumca bojo nááh. Jáap jepahnidih ĩ waadánachah, “Weém chah jéihni caá”, āta niij jenah joi tágaá. Páant ā niij jenah joyóchah, Satanásdih ā peéh chājat pah muntih Dios caandihbut āta peéh chāj tagáa. Satanás páant ā niij jenah joyátji jīb, Dios át peéh chājap wut jī.

⁷ “Caán túi chājni caá”, Jesúsdih jepahcannitboó ĩ niijnídih maáh ĩ waadána nááh. Pánih túi chājni jumna, nemép ā náahat pah ā chājcah, caandih dedé yeejép dooná ā wihcan niit.*

Jesúhwādh teo wáacnit ded pah ĩ chājat

⁸ Jesúhwādh teo wáacnitjeéh waadát túatnitdih ñíona, nin pah jumnitdih ĩ ñíwi nááh: Túi jenah joinitdih, ĩ niiját pah chājnit, máihcannit, jéihcha dinerodih wábhcanitdihbut ñíwat caá náahap.

* 2:9 1P 3.3 * 2:12-14 1Co 11.2-6; 14.34-35 * 2:12-14 Gn 2.7,21-22 * 2:12-14 Gn 3.1-6 * 3:7 Tit 1.6-9

⁹ Dedé peéh chājat wihcan, Dios naáwátidih túi jepahnitdihbut níwat caá náahap.

¹⁰ Queét waadíhnit ded pah ī chājatdih ī jwíh túi ene naáh. Pánih enat túttimah, yeejép chājcannit jamna, Jesúh wādh teo wáacnitjeéh ī jamna naáh.

¹¹ Ī weha mána yaádhbut nin pah ī jamna naáh: Túinijeh jamnit, obohjih dooná naóhcannit, túi jenah joinít, máihcannit, ded pah ī níjít pah chājnit yaádh ī jamna naáh.

¹² Jesúh wādh teo wáacnit pínahdih níona, nin pah jamnitdih ī níwi naáh: Det bíic wilidihjih bíbohnitdih, Ī weha mána yaádh, Ī weh, queétdih teo wáhnitdihbut túi wutnitdih ī níwi naáh.

¹³ Páant Ī níonitboó Jesúh wādh ī túi teo wáacachah, bita queétdih ī túi wēi naóhbična caá. Pánihna, túini doonádih, Jesucristodih ī jepahatdihbut umcanjeh bitadih ī naóhbična caá.

Dios naáwát ded pah ā jamat

¹⁴⁻¹⁵ Butéhjih ma pehbóó bejihna caá wā chājap yah caá. Oboheéhtih, “Butéhjih weém wāta bej jawhcan caá”, níijnít, nin náodih meemdíh wā daác wahna caá, queét Jesúh wā míic wáacnit, ded pah ī jamat pínahdih ma jéihyat pínah níijná. Jwiít Jesúh wā Dios páantjeh jamníh wā jwí jamna caá. Áihwā jamna, ā naáwát yoobópdih jamnidih jéihna, caandih jwípí bohéna caá.

¹⁶ Jon jātih Jesucristoíh túini doonádih jwí jéih jawhcap jī. Páant jwí jéihcannidih buu Dios jwiítidih ā jéihyanap be. Nin pah caá ā jéihyaat:

Jwiít pahjeh Jesucristo át cáac jamap wat jī. Túini Espiritu caandih bádi teo wáacnit, yéijat wihcanni ā jamatdih át jútup wat jī. Ángelwābut caandih ĩt enep wat jī. Ā bohéat túutnitboó nihát baácdih moondih áih túini doonádih jwí bohénap jī. Páant jwí bohénachah, caán doonádih joinít, dawá caandih ĩ jepahap jī. “Nihát baácdih moondih ĩi bohénaá”, ā níjít túttimah, jeáboó Dios caandih át ub páuh laab béjep wat jī.

Caán naáwátidih jwiít nihát Jesúh wā jwí túi jéihna caá.

4

Ded pah yee bohéat ā jamat

¹ Túini Espiritu nin pah jwiítidih ā jéihyana caá: Jesús ā jwáub dei jéuwát pínah jātih, biquína áih túini doonádih joinítji caandih cádahnit, nemépwā ĩ yeeatdih ĩ joibípna caá.

² Pánih joinít, bitadih ĩ yee naáwáchah, queébut ĩ jepahbična caá. Pánih yee naóhnit, yeejép chājna yahna, “Weemdíh yéijat wihcan caá”, ĩ níj jenah joibípna yah caá.

³ Nin pah ĩ níj bohébična caá: “Níi áa jamca bojoó. Jwí jeémát túutcanni jeémátidih ĩi jeémca bojoó”, ĩ níj wutbična caá. Queét páant ĩ jeémát túutcah yahna, Diosboó jwí jeémát pínahdih wāhna, nihátidih ā jeémát túutna caá. Jeémátidih bíbohna, caandih “Túina caá, Paá”, níjít caá náahap.

⁴ Nihát Dios ā chājni túini caá.* Pánihna, ā wāhni jeémátidih ubna, caandih “Túina caá, Paá”, níijná, yohcanjeh, túi wēi jeémát caá náahap. Bitá ĩ jeémát túutcah, queétdih ĩi joyáh bojoó.

⁵ “Nihát wā wāhni jeémát ā túina caá”, Dios ā níjítidih náhnit, “Nin jeémát ma wāhat túina caá, Paá”, níijnít, ā wāhni jeémátidih wēi jeémát caá náahap.

* 4:4 Gn 1.31

Jesúhwādh teo wáacnit ded pah ĩ jummat

⁶ Páant wā naáwátdih Jesúhwādh bohéna, meém, Timoteo, caandih túi teo wāhni ma jumbipna caá. Jesucristoíh doonádh túi joiníji jumna, Dios naáwátdihbut túi jepahni ma jumna caá.

⁷ Diosdih jéhicannit ĩ jenah joyátjĭhjih ĩ bohénachah joyáh bojnit, Dios ā weñat pínahboodihjih chājat caá náahap.

⁸ Ded āih bácahdih ā wēpanachah, ā túina caá. Obohjeéhtih, āih bácahdihjih nihcan, āih caolihdih ā wēpanachah, chah ā túina caá. Pānih caolihdih wēpana, nin baácboó túi jum, ā wunat túttimah, jwáub boo pud jūóhnit, Dios pehbhoobát ā túi jumbipna caá.

⁹ Caán yoobópdihi tigaá. Pānihna, nihat cáacwādh caán naáwátdih jepahat caá náahap.

¹⁰ Yeejép yapna yuhna, búdí jwī teona caá, nihat Diosdih ĩ jepahat pínah niijná. Caán páantjeh jumni, nihat iiguípna bejnit déedih túi ubni jumna, caandih jepahnitdihjih ā túi ubbipna caá. Páant ā túi ubat pínahdih jéihnit, jwī wēi páina caá.

¹¹ Páant wā niiját dih bohéna, Jesúhwādh ma túi wutúú.

¹² Obohjeéhtih, jáap ma jumachah ennit, biquína meemdih ĩta joyáh boj tagaá. Páant ĩ joyáh bojcat pínah niijná, nin pah queétdih ma chāj jūttú: Bitadih oina, túinijeh naóhnit, túi chājnit, Jesúsdihi ma túi jenah joí cádahca bojoó. Páant ma chājachah ennit, jáap ma jumachah yuhna, meemdih ĩ joyáh bojcan níit. Páant ma túi jumachah, queét meemdih ĩ en yacbipta caá.

¹³ Pānihna, ma pebhna wā juibiát pínah jātih, Dios naáwátdih en naóhnit, Jesúhwādh ma túi beh joyánaá.

¹⁴ Jesúhwā ĩ maáta meemdih teo jáha úbhñit, Túini Espíritu ā niiját dih ĩ naóh yapaatjidih ma túi náhninaá. Páant ĩ teo jáha úbúchah, Dios meemdih āih wēpat ā wāhatjidih náhninit, úmcanjeh ma túi wēp bohénaá.

¹⁵ Páant wā niiját dih ma túi náhninaá, yeó jáap jummat pah Dios naáwátdih chah ma túi bohéatdih nihat ĩ enat pínah niijná.

¹⁶ Meemjéh ma túi eneé, ded pah ma chājatdih, ded pah ma bohéatdihbut. Yeó jáap jummat pah páant múic ma chājaá. Pānih chājna, meemjéh, ma bohénitdihbut iiguípna bejnit déejidih ma túi ubbipna caá.

5

Bita Jesúhwādh ded pah teo wáacat

¹ Bññ bainí meemdih wā jwáub naáwíhna caá, ded pah Jesúhwādh ma teo wáacat pínah niijná. Behnitboó ĩ yéj chājachah, jūihcan túinijeh naáwát caá náahap. Ma ĩpdih ma naáwát pah, behnitdihbut túinijeh ma naáwá, ĩ tútt nñmát pínah niijná. Ma údwādh ma naáwát pah japatadihbut túinijeh ma naáwá, queétdihbut ĩ tútt nñmát pínah niijná.

² Ma ĩndih ma naáwát pah, behnit yaádhidihbut túinijeh ma naáwá. Ma déewā yaádhidih ma naáwát pah, jūihcan, japata yaádhidihbut túinijeh ma naáwá, ĩ tútt nñmát pínah niijná.

³ Bññ éemp wññit yaádhidih ded pah ma teo wáacat pínahdih wā naóhbipta caá. Dedh déewā wihcannih éemp wññidih teo wáacat caá náahap.

⁴ Obohjeéhtih, éemp wññih mi weh jumna, mi juimená jumna, queétdihbut caántdih ĩ teo wáaca naáh. Pānih teo wáacna, Dios ā wutat pah ĩ chājna caá.

Queétdih mi en dawátji pah, queétdih boó i jwáub en dawá naáh. Páant i chājachah enna, Dios ā túi wēina caá.

⁵ Biñh wili éemp wánnih, déewā wihcannih jumna, Dios ā teo wáacatdih mi páina caá. Pánih jumna, yeó jáap jumat pah Diosdih mi wábhna caá. Páant mi jumtadnih ennit, caántdih ñi teo wáaca.

⁶ Obohjeéhtih, biñh wili éemp wánnihboó mi weñat pínahdihjeh jenah joinit, Jesúsdiñ jepahcan, iiguína mi bejbipna caá. Páant mi jumuchah ennit, caántdih ñi teo wáacca bojoó.

⁷ Nin butéh wā wutatdih Jesúhwādhbut ma jwáub naóh yapanaá, i túi chājat pínah niijná. Páant i chājachah ennit, “I túi chājcan caá”, bita queétdih i jéih niijcán niit.

⁸ Ded ā déewādh tui en daocánni, ā wehdih i iindihbut en daocánni “Weém Jesúh caá”, niijná yuhna, ā naáwátdih ā yap yohna caá. Pánih jumna, Jesúsdiñ jepahcannitdih chah yeejép ā chājna caá.

⁹ Dedh éemp wánnih Jesúhwādh teo wáacnitjeéh mi waádihichah, sesenta jópchi chah bíbohniñ, bícdihjeh áa jumnihjidih ñi waadánaa.

¹⁰ “Caánt tainijeh chājnih caá”, i niijnidih, mi wehdih tui behanilh, miñh mūboó bitadilh tui waád jūwát táutnih, Jesúhwādh teo wáacnih, yeejép yapnitdihbut teo wáacnih, tainijeh chājnihdih ñi waadánaa. Queét teo wáacnit pínah yaádhdh ñi péanit, ñih wātnadilh ñi daaca.

¹¹⁻¹² Obohjeéhtih, éemp wánnit yaádh jáapwā yaádh buég i jumuchah, ñih wātnadilh ma daacca bojoó. “Míhwādh teo wáacnih pínahjeh wā jumnipna caá”, Cristodih niijnih yaádh jumna yuhna, túttimah newédh jwáub bidna, ita jwáub áa jum tagaá. Pánih chājnit, i naáwátji bíc yooó i péacah, queét yaádhdh peéh chājat ita jum tagaá

¹³ Pánih chājna, nin pahbut ita chāj tagaá. Teocannit yaádh, mūná yooó táoh yee naóhniñ, bita i tewatdih en naóhniñ, yeejép wéhenitbut ita jum tagaá.

¹⁴ Pániñna, queét yaádh jwáub áa jumnit, i weh jumna naáh. I weha mána, i wehdihbut i túi en dawá naáh. Páant i chājachah, jwiit Jesúhwādh enihcannit “Queét yaádh yeejép chājna caá”, i jéih niijcán niit.

¹⁵ Bññ biqúina éemp wánnit yaádh Jesucristodih cádahniñ, Satanás ā náahatboódh i chājna caá. Pániñna, bita yaádh páant i chājcat pínah niijná, meemdh wā naóhna caá.

¹⁶ Det Jesúhwā i dée wili éemp wánnih mi jumuchah, queétdih boó caántdih i teo wáaca naáh. Páant i teo wáacachah, bita éemp wánnit, déewā wihcannit yaádhboódh Jesúhwā i jéih teo wáacna caá.

¹⁷ Bññ Jesúhwā i maátadilh ded pah i chājat pínahdih meemdh wā naóhbipna caá. I maáta queétdih i túi en dawát jíib, wēinit i jíib chāja naáh. Biqúina i maáta, Dios naáwátdih bohénitbut i jumuchah, bita maátadilh i jíib chājat chah, queét bohénitboódh i jíib chāja naáh.

¹⁸ Dios naáwátdih daánci nin pah ā niij daacátjidih náhnit caá náahap: “Momo jiwawā trigodih i caóh chūñuchah, queétdih ñi jac chéoca bojoó, i tui jeémát pínah niijná”, āt niij daacáp tajl.* Páant ā daacátji pah muntih, bíhboó “Teonidih ā tewatji jíib, jíib chājat caá náahap”, āt niij daacáp tajl.* Páant i niijátjidih náhnit, Jesúhwā i maátadilh wēinit, queétdih i tui jíib chāja naáh.

* 5:18 Dt 25.4 * 5:18 Mt 10.10; Lc 10.7

¹⁹ Jesúhwā maátadih biícjeh yeejép dooná naóhndih joyáh bojat caá náahap. Obohjeéhtih, chénewā, biíc peihcannit biíc yoobó ĩ niijichah, caandih ĩ naóh yacat yoobópdih ā jumna caá.*

²⁰ Pánihna, ā yéej chājatdih ā cádahíhcah ennit, ñi míc wáacapoó caandih ñi jaiññá. Páant ñi jaiññachah joinít, bitabat biíc yoobó yeejép ĩ chājcan níit.

²¹ Dios, Jesucristo, ā ñionit ángelwābut ĩ enechah, nin pah meemdih wā wutna caá: Butéh wā naáwát pah ma túi chājaá. Pánih chājni jumna, biíc dih chah teo wáacnit, biíhdih namp ma teo wáacca bojoó. Nihat Jesúhwā dih biíc yoobó ma chājaá.

²² Det Jesúhwā ĩ maáh waádíhndih ma teo jáha wábat pínah jātih, yóhancanjeh, ded pah ĩ chājatdih ma túi en ñun jwáhuá. Páant túi en jwuhcanejeh ma ñiwichah, queét yeejép chājnit ĩta jum tagaá. Páant yeejép ĩ chājchah ennit, maátajeéh queétdih ma waadáca bojoó. Yeejép chājndih waadána nihna, “Queét túi chājnit caá”, niijni pah mata jum tagaá. Meémboó yeedat wihcanni ma jumáá.

²³ B^{uu} meemdih jwuh bainí wā naóhbpna caá. Mahdihjeh ma babhna caá. Pánih babhna, wudah tibat, biih wunatbut meemdih dawá láa ā jumna caá. Pánihna, jiwá iguáh macdihbut bainíbit babhbat caá meemdih náahap, míh bácah ā túi jumát pínah niijná.

²⁴ Maátadih ñi bidatdih jwáub jenah joinít, nin pah wā niij naóhna caá: Biquí láana det ĩ yéej chājachah, nihat jwí jéihna caá. Dios queétdih ā peéh chājat pínahdihbut jwí jéihna caá. Pánihnit maáta ĩ jumíhichah yuhna, queétdih ñi waadáca bojoó. Obohjeéhtih, bitaboó ĩ yéej chājatdih jwí jéih jwuhcan caá. Pánih jéih jwuhcan yuhna, túi en ñunnít, yeejép ĩ chājachah, jwí jéihbpna caá.

²⁵ Caan páh mantih biquína ĩ túi chājachah, nihat jwí jéihna caá. Bitaboó ĩ túi chājatdih jéih jwuhcan yuhna, táttimah jwí jéihbpna caá. Táiniboodih ded pah jwí jéih bihcan caá.

6

¹ B^{uu} teo wáhnit jwuh ded pah ĩ chājat pínahdih wā naóhbpna caá. Queét Jesúhwā jumna, ĩ maátadih ĩ túi teo wáhu naáh. Páant ĩ chājachah ennit, Jesús dih jepahnit ĩ jumuchah jéihna, bitaboó Dios dih, jwí bohéatdihbut ded pah ĩ jéih yeejép naóhcan níit.

² ĩ maáta Jesúhwā ĩ jumuchah, queét teo wáhnitbut Jesúhwā jumna, ĩ maátadih ĩta túi wéi jepahcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ĩ chājachah, ā táican caá. Queétdih ĩ túi teo wáhu naáh. Pánih teo wáhu, ĩ déewā panihndih teo wáacna caá ĩ chājap. ĩ maátadih oina, Jesús dih jéihcannitdih ĩ teo wáhat chah, ĩ túi wéi jepaha naáh. Páant wā wutatdih queétdih ma jwáub naóh yapanaá.

Ded pah Diosjeéh túi jumát

³ B^{uu} jwí bohéatdih mácah naóhndih ded pah ñi chājat pínahdih wā naóhbpna caá. Det mácah bohéna, jwí Maáh Jesucristoíh táini dooná dih náhcan, Dios naáwátidihbut ĩ túi bohécan caá.

⁴ “Weém jéih beedáni caá”, niijná yuhna, ĩ túi jéihcan caá. Íjnit pah míc wéhena, míc jaiññat táuntit, ĩ míc eníhcan caá. Bitadih yeejép dooná ĩ niijátji jíib, queétdih ĩ wéi encan caá.

* 19 Dt 17:6; 19:5

⁵ Yeejép jenah joiná, bitajeéh jéih jumcan, múic jáihnitjeh í jumna caá. “Dios naáwát dih bohéna, búdí dinerodih jwí bíboh bípna caá”, í níj jenah joiná yuh caá.

⁶ Obohjeéhtih, bainí bíboh atjĩh wēina, Diosdih jepahna, túi jummat caá náahap.

⁷ Jwí jwíih cáac jumna, dedé bíí déedih jwít ub jūóhcap jĩ. Bueđná, bíí déedih jwí jéih ub bejcan níit. Pánihna, jwí bíboh at pah bóojeh weñat caá náahap.*

⁸ Jwí jeemát dih, jwíih yéguedihbut jwúub chah náahcanjeh, weñat caá náahap.

⁹ Dawá bíí déedih bidna, nemé pboó ã yéej chājat túutuchah, nihat yeejépdih chājnit caá íta jumap. Queét dawá láa jenah joicánjeh, yeejép chājat dih cádahcan, queétjeh tigaá yeejép í yapbípna caá. Pánih cádahcan, iiguipna í bejbípna caá.

¹⁰ Det dinerodih búdí bidna, dedé yeejép í chājna caá. Biquína pánih bidnitboó Jesús dih cádahnit, búdí jĩgahna, tūbit í moh yéejna caá.*

Timoteodihjeh ã naáwát

¹¹ Obohjeéhtih, meémboó Dios íh jumna, yeejép í chājat dih ennit, “Bíic yoobó weembát wā chājcan níit”, níijnít, bíáboó ma jwei béjeé. Túiniboodíh jeh ma chājaá. Ded pah Dios meemdíh ã wutuchah, caandíh jeh ma jepahaá. Jesús dih ma túi jenah joyóó. Bitadih ma oyoó. Yeejép yapna yuhna, Jesús dih ma cádahca bojoó. Bitadih túinijeh ma numah jumuu.

¹² Jeáboó ájeéh jumni pínahdih Dios meemdíh át níwip jĩ. Meemdíh í daabánachah, Jesús dih ma jepahat dih dawá cáacwādih ma túi naáwáp jĩ. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ma jepah cádahca bojoó, jeáboó juibínit, páantjeh ma jummat túut níijná.

¹³ Diosboó nihat dih át chājap wut jĩ. Jesucristoboó Poncio Pilatodih ded pah ã jummat dih túi yoobóp dih át naáwáp wut jĩ.* Dios, Jesucristojĩh í enechah, nin pah meemdíh wā wēp naóhna caá:

¹⁴ Páant meemdíh wā wutat dih ma túi jepahaá. Jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei jūúwát pínah jātih, ã wutat pahjeh ma chājaá, cáacwā meemdíh í naóh yaccat pínah níijná.

¹⁵ ã náahni yeó jáapdihjeh Dios ã wūúhdih ã jwúub wah deyabípna caá. Dios túini, caanjéh tigaá nihat cáacwā í maáh. Nihat cáacwā í maáta chah maáh caá ã jumap.

¹⁶ Caanjéh tigaá páantjeh jumni, yeh iigátjĩh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, jwít cáacwā ã yeh iiguipna jéih bejcan, caandíh jwít en juicáp jĩ.* Bue láabut caandíh jwí en juicán caá. Caánboodíh jwí weñat dée caá. “Meém chah wēpni caá”, caandíh jwí níj jĩh. Páant tíí ã jumna nah.

¹⁷ Dawá bíí dée bíboh nit dih nin pah ma wutuu: “Weemdíh dedé jūhdahat wihcan caá”, í níj jenah joicá bojo naáh. Íih bíí déedih bueđní pínahjeh ã jumuchah, caandíh í túi jenah joicá bojo naáh. Dios nihat jwí náahat dih ã wūhuchah jéihnit, caánboodíh jeh í túi jenah joyó naáh.

¹⁸ Pánihna, túinidih chājnit, bitadih íih bíí déedih wāhna, túi teo wáacnit í jumna naáh.

¹⁹ Páant í chājachah enna, Dios pebhna í juibínachah, queét dihbut ã túi chāj jwúubanachah, caánboó páantjeh í túi jumbípna caá.

* 6:7 Job 1.21; Sal 49.17; Ec 5.15   * 6:10 He 13.5   * 6:13 Jn 18.37   * 6:16 Sal 104.2

Pablo Timoteodih ã pé naáwát

²⁰ Timoteo, Dios meemdih ã naáwát tútnidih ma túi bohénaá. Ma quíib bñdcá bojoó. Biqúinaboó Diosdih jéihcannit, jenah joicánnit pah ã wéhena caá. Bitaboó yee naóhna, “Wã bohéat túi jéihnit ã bohéat caá”, ã niijná yeh caá. Páant ã níj naáwáchah, ma joyáh bojoó.

²¹ Biqúina páant ã níj naáwáchah joinít, Jesúsdih ãt cádahap wut jã.

Dios meemdih búdi oinit, ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

2 TIMOTEO

Timoteodih ā tūyat tūtat

1 Weém, Pablo, Jesucristoŋ doonádih Dios ā naáwát tūatni jumna, nin náodih meém Timoteodih wā jwúub daác wahna caá. “Nihat Jesucristodih jepahnit wājeéh ī tūi jumnipna caá”, ā niijátjidih bitadih Dios weemdih ā naóh bohéat tūatp jī.

2 Timoteo, wā wūéh panihni ma jumuchah, meemdih bádí wā oina caá.* Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristo bíicdih meemdih oinit, ī jīgah en teo wáaca naáh, ma tūi jumat pínah niijná.

Pablo Diosdih “Túina caá”, ā niiját

3 Diosdih úbhna, yeó jáap, chei jumat pahbat meemdih wā úbhna caá. Pánih úbhnit, “Timoteodih bádí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, wāpī niijná caá. Caán Diosdih tigaá jwī nəowā wēinit, ĩpī jepahat pahjeh muntih, weembát caandih wēinit, wā jepahna caá. Pánih jepahnit, dedé yeejép chājat peéh weemdih ā wihcatdih wā jéihna caá.

4 Con láa meemdih wā cádah bejchah, ma juñátjidih náhninit, majeéh jumnit, tūi weñat tūat niijná, meemdih wā jwúub eníhna caá.

5 Meém Jesúsdih ma tūi jenah joyátdih wā náhnina caá. Ma éet Loida, ma ín Eunicebat Jesúsdih ĩt jwīih jepahat tajī. Pánihna, queétdih en yacnit, meembát caandih ma tūi jenah joiná caá.*

6 Meemdih wā teo jáha úbúchah, Dios meemdih ā wēpatdih bádí át wūhup jī, ā wutat pah bitadih ma tūi teo wáacat pínah niijná. Páant ā chājatjidih náhninit, úmcanjeh, ā wēpatjīh bitadih chah ma teo wáacá.

7 Dios jwiítdih Túini Espiritudih át wūhup be, jwījeéh ā jumat pínah niijná. Pánih jwījeéh jumni Túini Espiritu jwiítdih bádí ā teo wáacna caá, cāacwā ded pah ī jenah joyátdih jwī úmcat pínah niijná. Páant ā teo wáacachah, cāacwādih oinit, ā wēpatjīh queétdih jwī jéih teo wáacna caá. Caán Túini Espiritujeh jwiítdih ā tūi jenah joyát tūatna caá.

8 Pánihna, jwī maáih doonádih bitadih naóhna, ma tíic jenah joicá bojoó. Weém áih doonádih wā bohéat jīb nemat muúboó wā jumuchah, wā chéen ma jumatdihbat ma tíicca bojoó. Obohjeéhtih, túini doonádih ma bohéat jīb meemdihbat yeejép ā yapachah, “Ā túimi nacaá”, ma niijí. Páant ā yapachah, Dios meemdih ā teo wáacnipna caá, caandih ma cádahcat pínah niijná.

9 Jwiít iiguípa bejnit déejidih Diosjeh jwiítdih át tūi ubup wut jī. Pánih tūi ubnit, jwiítdih át níwip wut jī, áihwā jumnit, jwī tūi chājat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwī tūi chājat jīb át níocap wut jī. Nin baácđih ā chājat pínah jātih ā jenah joyátjī pah jwiítdih oina, át níwip wut jī. Pánih oina, jwiítdih tūi ubni pínah Jesucristodih ā wah deyaat pínahđih át jenah joyóp wut jī.

10 Pánih jenah joinjī caandih wah deyana, ā oyatdih jwiítdih ā tūi jéihyana caá. Páant ā wah deyani Jesús jwiít áihwáđih iiguípa jwī bejat déejidih át tūi ubup wut jī. Caán Jesúsđih jepahna, páantjeh Diosjéh jwī tūi jumat pínah doonádih jwiítdih naáwáđih át dei jūéwúp wut jī.

* 1:2 Hch 16.1; 1Ti 1.2   * 1:5 Hch 16.1

11 Weemdih ñionit, Dios ã wahap jĩ, caán táini doonádih wã naáwát pínah niijná.*

12 Páant ã watatdih wã jepahatji jĩib bũũ nin nemat muúboó jumnit, yeejép wã yapna caá. Obohjeéhtih, pánih yeejép yapna yuhna, wã tíic jenah joicán caá. “Wã jepahni Jesús túi wẽpni jumna, ãih doonádih naáwát túttnit, weemdih ã túi teo wáacipna caá. Páant ã teo wáacachah, púú ã jwúub dei jũúwúchahna, caandih túi jenah joí cádahcan, páantjeh ãih doonádih wã naóhbična caá”, wã niij jenah joiná caá.

13 Meémboó Jesucristodih túi jenah joiná, caandih oinit, meemdih yoobópdih wã bohéatji pah ma chãj cádahca bojoó.

14 Jwĩjeéh jumni Túini Espiritu ã teo wáacatjĩh Dios meemdih ã naáwát túttnidih yoobópdih ma bohénaá. Caandih túi náhninit, mácah ma bohéca bojoó.

15 Nihat Asia baácđih moón Jesúhwã weemdih cádah tigaá ĩt chãjap. Pánih tigaá ĩ jwúub jĩgohcap. ĩjeéh Figelo, Hermógenes wũt jumnitbut ĩ cádahatdih ma jéihna caá.

16-17 Páant queét nihat weemdih ĩ cádahachah yuhna, Onesíforoboó dawá láa weemdih enedih junít, ã túi weñanap be. Nemat muúboó wã jumuchah yuhna, Roma tútchiboó junít, wã chéen ã jumatdih tíic jenah joicánjeh, weemdih maatápdih bidniji weemdih ã bid juyáp jĩ. Páant weemdih ã túi teo wáacat jĩib, ã déewádih jwĩ Maáh ã jĩgah en teo wáaca naáh.

18 Éfeso tútchiboó jwĩ jumuchah, weemdih búdí ã teo wáacatjidihbut ma túi jéihna caá. Pánihna, jwĩ Maáh Jesúsdih búdí wã uúbhna caá, nin baácboó jwúub dei jóóhnit, caandih búdí ã jĩgah en teo wáacat pínah niijná.

2

Jesúh táini soldado panihni

1 Meémboó, wã wúúh panihni, Jesucristo meemdih oinit, ã teo wáacachah, caandih ma túi péenaá.

2 Dawá wã bohéatdih joiníji meem jwáh bitadih ma bohénaá. Páant queétdih ma bohénachah, Dios ã náahat pah túi chãjnit, bitadih bohé jéihnitbut ĩ jumũ naáh.

3 Soldadodih bũwat ã jumuchah yuhna, ã cádahcat pah mũntih, meemdihbut bíic yoobó ã yapachah, Jesúsdih ma cádahca bojoó. Jwúit nihat Jesúhwádih bíic yoobó ã yapna caá.

4 Ded soldado ã maáhdih weñáihna, ã wũtat pahjeh caá ã chãjap. Soldado nihcanni ã chãjat pínahdih páantjeh chãjna, ã maáh ã wũtat pah áta jéih chãjcan tagaá. Pánihna, soldado ã chãjat pah mũntih, meembát Dios ã weñat pínahdihjeh jenah joinít, ã wũtat pah ma túi chãjaá.

5 Pánihat dée, ded ñáoni maáta ĩ wũtat pah túi chãjnijeh, ã wẽp ñáwat jíibdih ã jéih bíbohna caá. Pánihna, ñáoni ã túi chãjat pahjeh mũntih, Jesucristo ã wũtat pah ma túi chãj cádahcat jíib, ã pebhna ma juibínachah, meemdih táinidih ã wũhbična caá.

6 Pánihat dée mũntih, wápcđi túi teoniboó ã tewat jíib jeémátdih jwúih bíbohah caá náahap. Pánihna, Dios meemdih ã wũtat pah ma túi chãjat jíib, ã pehbboó ma juibínachah, meemdih wẽinit, ã túi chãjbična caá.

* 1:11 1Ti 2.7

7 Wā niijátjidih ma túi náhninaá. Páant ma náhninachah, jwĩ Maáh meemdíh ã túi jéihyabipna caá.

8 Ded pah Jesucristo ã jumátjidih ma quíib buudcá bojoó. Caán maáh David jumá ãt jumap wut jĩ. Wunna yuhna, ã jwúub boo pud jéúwátji túini doonádih wápi bohénap jĩ.

9 Pánih caandih wā bohéat júb, yeejép chājnítidih ĩ nemat pah, weemdíh ĩtah tōpĩh chéonit, nemat muúboó ĩ nemechah, wā moh yéejna caá. Pánih jumna yuhna, Dios naáwátidih wā bohé cádahcan níit.

10 Dios ã ñíonítidih bohéna, yeejép wápi yapna caá, queébtut Jesucristoíhwā ĩ jumát pínah niijná. Áihwā iiguípna bejnit déejidih ã túi abnit pínah ĩ jumuchah, queét Diosjeéh ĩ túi jumbipna caá.

11 Nin naáwát yoobópdi h caá:

Cristo jwĩ yéejat júb ã wan wúhat pah muntih, jwiítbut ájeéh wunnit panihnit, yéejatdih cádahnit jwĩ jumna caá. Pánih cádahnit, ájeéh jwúub boo pud jéóhnt panihnit, ájeéh páantjeh jwĩ jumbipna caá.

12 Áihwā jwĩ jumát júb yeejép yapna yuhna, ã náahat pah jwĩ chāj cádahcan, ã maáh jumapboó caán biícidih jwiítbut maáta jwĩ jumbipna caá.* Obohjeéhtih, “Jesucristodih wā jéihcan caá”, jwĩ niijíchah, caanbát jwiítidih biíc yoobó ã niijbipna caá.*

13 Jwiít jwĩ niijátji pah jwĩ chājchah yuhna, caánboó ã niijátji pahjeh ã chājbipna caá. Yeecanni jumna, ã niiját pahjeh chājni ã jumna caá.

Diosdih túi teo wáhni ded pah ã jumát

14 Majeéh jumnit Jesúíhwāidih buuté h wā naáwátidih ma túi náhnianaá. Dios ã enechah, queétdih ma míic jūihcat túutú. ĩ jenah joyátjĩhjih ĩ míic jūihñuchah, dedé pínah nihcan caá. Pánih jūihna, teo wáaccan, míic yéejana caá ĩ chājap. ĩ míic jūihñatdih joinít, ĩ buwa jenah joiná caá.

15 Dios naáwátidih túi jéihnit, caán meemdíh ã wutat pah, bitadidih áih túini doonádih yoobópdi h ma bohénaá. Páant ma chājachah ennit, “Ma túi chājna caá”, Dios ã niijíchah joinít, ma tíccan níit.

16 Diosdih jéihcannitboó ĩ jenah joyátjĩhjih ĩ míic wéhenachah, ma joyáh bojoó. Páant ĩ míic wéheat dedé pínah nihcah, chah ĩ yéej chājbipna caá.

17 Páant ĩ yee bohéat, yahwít ã moóp aabát pah, bitadidih ĩ yéejana caá. Páant tigaá Himeneo, Fileto wut jumnitbut ĩt chājap.

18 Páant ĩ yee bohéatdih joinít, Dios naáwát yoobátidih ĩt cádahap wut jĩ. Pánih cádahnit, “Jesúíhwā jáantjeh ĩtát páuh laab béjep be”, queét ĩt níij yee bohénap wut jĩ. Pánih mácah bohénit, biquína Jesúíhwāidih ĩ yéejanachah, caandih ĩt cádahap wut jĩ.

19 Obohjeéhtih, páant ĩ yee naóh bohénachah yuhna, Dios naáwátboó yoobópdi h jumna caá. Caán ã túut numcán níit. Páantjeh biíc yoobó ã jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani ãt níij daacáp tajĩ: “Jwĩ Maáh áihwāidih ã jéihna caá”, ãt níij daacáp tajĩ.* “ ‘Jesús wā Maáh caá’, niijnítboó, yeejép ĩ chājatdih ĩ cádaha naáh”, biíhboó ãt níij daacáp tajĩ.

20 Jwiít Jesúíhwā nin pah caá jwĩ jumap: Búdi muúboó dawá pamapna ã jumna caá. Biquína oro, platajĩh ĩ chājnjiji jum, biquína máa naá, wáam déepjĩh ĩ chājnjibut ã jumna caá. Pánihna, caán muú mínah cáacwāidih numah jeémpnit, áih oro, platajĩh ĩ chājnjiji pamapnadidih wéi ennit, ĩ jeémát pínahidih ã cáagna

* 2:12 1P 5.1 * 2:12 Mt 10.33; Lc 12.9 * 2:19 Nm 16.5; Jn 10.14; 1Co 8.3

caá. Obohjeéhtih, máa naá, wáam déepjĭh ĩ chājnijiboó yeó jáap jummat pah jeémát cáagat pínah, ĩ yohnidih ĩ yacat pínahbut ā jumna caá.

²¹ Pánihat pah, ded yeejép ā chājatdih cádahnit, oro, platajĭh ĩ chājniji pamap panihni jumna, jwĭ Maáh ā weñat pínahdih ā jéih chājbipna caá. Páant ā chājachah, jwĭ Maáh caandĭh ā wēi enbipna caá.

²² Meéamboó jáap jumna, japata ĩ yéej chāj ĩnahatdih enna, iinít, biáboó ma bejeé. Pánih iinít, túiniboodĭh chājna, jwĭ Maáh Jesúsdiĭh chah jenah joinít, bitadĭh ma túi oyoó. Pánih oinít, míic jāihcanjeh, ĩjeéh ma túi jumhá. Nihat Jesúsdiĭh túi uábhnitbut bíic yoobó ĩ chāja naáh.

²³ Jenah joicánnit ĩ míic jāihñachah, ma joyáh bojoó. Beh joicánjeh, míic uábh joinít, queétjeh chah ĩ míic jūihna caá.

²⁴ Obohjeéhtih, Dios naáwátđih bohéniboodĭh míic jāihcat caá náahap. Pánih jāihcan, nihatdih túi chājnit, túi bohénit, bíicmantjeh ĩjcan túinijeh jummat caá náahap.

²⁵ Á naáwátđih joíhcan, mácaĭh niijnítđih ĩjcanjeh túi bohéat caá náahap. Páant túinijeh ĩi bohénachah joinít, Dios ā teo wáacatjĭh ĩ yap yohatđih cádahna, táini bohéatboodĭh “Caán yoobóđđih caá”, ĩ niŷ jenah joibípna caá.

²⁶ Pánihna, yoobóđđih bohéatđih joinít, queét nemépwā ĩ maáh ā náahat pah chājnitji caandĭh ĩ cádahbipna caá. Pánih cádahnit, ā jwúub yéej chājat tútuchah yuhna, yoobóđđih bohéatđih jepahnit, ā watatboodĭh ĩ jepahcan niít, buca.

3

Péeni yeó jáapđih ded pah cāacwā ĩ jummat pínah

¹ Буа, Timoteo, nindihbut ma túi náhninaá: Jesús ā jwúub dei jūúwát pínah jātih, cāacwāđih búđi buwat ā jumbipna caá.

² Caán láa, cāacwā bitadĭh teo wáacat pínahđih jenah joicán, ĩ weñat pínahđihjeh ĩ jenah joibípna caá. Pánih jenah joinít, dawá bíi déedih ĩ bidbipna caá. “Nihatđih jéihna, bitadĭh chah wā jumna caá”, niŷ jenah joinít ĩ jumbipna caá. Cāacwāđih, Diosđihbut yeejép wéhenit, ĩ mánadihbut yap yohnit ĩ jumbipna caá. Bitá queétđih ĩ túi chājachah yuhna, “Túina caá”, niŷcánnit ĩ jumbipna caá. Diosđih wēicanjeh, búđi yeejép chājnit ĩ jumbipna caá.

³ Cāacwāđih oican, ĩ jĭgah en teo wáaccan niít. Yeejép doonáđih naóhnit ĩ jumbipna caá. ĩ jenah joyátjĭhjeh yeejépđih ĩ jéih chāj cádahcan niít. Cāacwāđih tubit yeejép chājnit, túiniboodĭh ĩ en iibípna caá.

⁴ ĩ chéenwāđih yuh buca yeejép ĩ chājbipna caá. Jenah joicánjeh chājnit, “Jéih beedáni caá”, niŷ jenah joinít ĩ jumbipna caá. Queét ĩ weñat pínahđihjeh chājnit jumna, Diosboodĭh náahcannit ĩ jumbipna caá.

⁵ Cāacwā ĩ enechah, Diosđih túi wēinit pah jĭgohnit jumna yuhna, ĩ jenah joyátđih ā tút nuamát pínahđih ĩ náahcan niít. Pánihnitđih ma pej jumca bojoó.

⁶ Biquína pánih chājnit bitaĭh muanáđih waadnit, “Dios naáwátđih yeebđih bohénadiĭh wā jūúwáp be”, caanjĭh jumnit yaáđhđih ĩpĭ niŷ yeena caá. Páant ĩ niŷ yeenachah yuhna, queét yaáđh túi jenah joicánnit, yeejép chājnit jumna, ĩ yee bohéatđih ĩ wēi joiná caá. Queét yaáđh búđi ĩ yéej chājĭhna caá.

⁷ Pánihna, dedé mácaĭh yee bohéatđih joíhna, Dioĭh yoobóđđih bohéatboodĭh ĩ náahcan caá.

8 Jon jātih Egiptodih moón jióhntji, Janes, Jambres wūt jumnit, Moisésdih it yap yohíhip wūt yah jī.* Páant ī yap yohíhat pah muntih queét yaáhdhieh yee bohénitboó túini bohéatdih ī en iiná caá. Queét yeejépdihjeh jenah joinít ī jumna caá. Pánih jumna, Jesúsdihtái jenah joicán, áihwā yoobát ī nihcan caá.

9 Queét ī yee bohé jibichah yuhna, daocánnitjeh queétdih ī jepahbipna caá. Ī yee bohéatdih “Caán yeejép bohéat caá”, cāacwā ī niij jéihbipna caá. Janes, Jambresjīh ī yeeatjidih jon jātih moón ī jéihyat pah muntih, Jesús ā jwáub dei jéuwát pinah jātih jumnitbut ī yeeatdih ī jéihbipna caá.

Timoteodih ā jwáub wutat

10 Obohjeéhtih, ded pah wā bohéat, wā jummat, wā jenah joyátdihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Jesúsdihtái jenah joyátdih, újat wihcanjeh cāacwādhie oina wā teo wáacat, yeejép yapna yuhna wā cádahcatdihbut ma jéihna caá.

11 Weemdíh yeejép ī chājachah, búdí wā yéej chāúátjidihbut ma jéihna caá. Antioquía, Iconio, Litra tátchinaboó Jesúih doonádhie wā jīb bohéat jīb, weemdíh yeejép ī chājatjidihbut ma jéihna caá. Obohjeéhtih, ī mawíhichah yuhna, jwī Maáh Jesúsboó weemdíh ā wapachah, ī jéih maocap jī.*

12 Páant weemdíh ī chājat pah, nihat Jesucristoihwā caandíh ī túi péeat jīb, bita queétdihbut yeejép ī chājat pinahdihbut jwī jéihna caá.

13 Yeejépwā, yeenitbut chah yeejép chājnit ī jumnipna caá. Bitadiht yeena, queétdihbut ī yeeatdih joiná, chah yeejép ī jumnipna caá.

14 Obohjeéhtih, ma éet, ma iin, weembút meemdíh jwī bohénachah joiná, meémboó mat túi jepahap wūt jī. “Weemdíh bohénit yeenit nihcan caá”, niij jéihnit, yoobópdih jwī bohéatjidih túi náhninit, ma pée cádahca bojóó.

15 Meém wébít jum láa, Dios naáwátdih mat jéih jwíihip wūt jī. Pánih jéihnit, Jesucristodih túi jepahnit, iiguipna bejni déejidih Dios ā túi ubni ma jumna caá.

16 Dios naáwátdih nihat daácnitdih “Nin pah ma niij daacá”, Diosjeh át niij daacát túutup wūt jī. Pánihna, ī daacátjidih jwiútdih bohéat caá náahap, yoobópdih naáwátdih jwī túi jéihyat túut niijná. Pánih jéihnit, “Caán yeejép wā chājatdih cádahat caá náahap”, jwī niij jéihna caá. Caandíh bohéna, túiniboodíh jwī jéih túut nuumná caá. Pánihna, yeó jáap jummat pah túi chājat túut niijná, ā naáwátdih bohéat caá náahap.

17 Ded Dios naáwátdih túi mic bohéna, nihat túinidih ā jéih chājnipna caá.

4

1 Jesucristo, nihat cāacwā ī Maáh jwáub dei jéuhna, báadhnit, wánnitbut ded pah ī chājatjí jīb ā naóhbiipna caá. Pánihna, caán, ā íp Diosbut ī enechah, meemdíh nin pah wā wép naóhna caá:

2 Yeó jáap jummat pah cāacwā ī joíhichah, ī joíhchah yuhna, Dios naáwátdih páantjeh ma bohénaá. Pánih bohéna, cāacwā ī yéej chājatdih jéihyanit, “Jwáub yéej chājcanjeh, túiniboodíh ní túut nuumá”, ma niij naáwá. Pánih naóhnit, chūcánjeh, queétdih ma túi bohé cádahca bojóó.

3-4 Túttimah bóo láa, cāacwā túini bohéatdih ī joíhcan níit. Pánih joíhcan, ī náahatdihjeh chājíhna, ī weñat pinah bohéatdihjeh joíhcan, mách bohénitbóodíh búdí ī bidbipna caá. Páant ī bidichah, dawá queétdih ī yee bohébiipna caá. Túini bohéatdih cádahnit, mách bohénit ī jenah joyátjīhieh ī bohéatbóodíh ī

* 3:8 Ex 7.11 * 3:11 Hch 13.14-52; 14.1-20

joibírna caá. Pániha, waícanjeh páant ã yapat pínahdih jéhnit, meéamboó Dios naáwát, yoobópdih jumnidih, ma bohé cádahca bojoó.

⁵ Pánih bohénit, queét yeenit pah chājat tūt niijná, túi jenah joiní ma jumú. Yeejép yapna yuhna, biíc yoobó chājnit, túini doonádih ma bohé cádahca bojoó. Pánih cádahcan, Dios meemdíh ã wutat pah ma túi chāj péanaá.

⁶ Weém Dios ã wutat pah, ã naáwát dih wā jib bohéatji jīb weemdíh ī mao yohat pínah bahnijeh caá ã judhdap.

⁷ Wā wunat pínah jātih nin pah meemdíh wā naóhna caá: Jesúh túini doonádih Dios weemdíh ã bohéat tūtuchah, wā túi bohénap be. Nihat ã wutat pah wā chāj péanap be. Pánih chājnit, yeejép yapna yuhna, caandíh wā túi jenah joí cádahcap be.

⁸ Pánihna, wā túi chājatji jīb jwī Maáh jeáboó ã bíboh páina nacaá. Nihat cáacwā ded pah ī chājatdih jéih beedána, yoobópdih jīb wūhni jumna, ã wutatdih wā túi jepahatji jīb, ã jwúub dei jūóhni yeó jáapdih weemdíh ã túi chājbipna caá. Bitá caandíh oinitbut ã jwúub dei jūúwát pínahdih túi páinit ī jumachah, jwī Maáh Jesús biíc yoobó queétdih ã túi chājbipna caá.

Timoteo ded pah ã chājat pínah

⁹ Waícanjeh wā pebhna ma jūúwá.

¹⁰ Demas wūt jumni chah dawá bií déedih náahna, weemdíh cádahnit, Tesalónica tútchina ã jwúub bejep be.* Crescente wūt jumni Galacia baácna ã bejehchah, Tito wūt jumnibut Dalmacia baácna ã bejep be.*

¹¹ Páant ī yoh bejat tättimah, Lucasjeh caá wājeéh ã chāwáp.* Pánihna, bita teo wáacnitdih náahnit, meemdíh wā jūúwát tūttna caá. Pánih jūóhnit, Marcosdihbut ma numah jūúwá.* Cristoih doonádih wā bohénachah, weemdíh túi teo wáacni pínah caán ã jumbipna caá.

¹² Tíquicodih Éfeso tútchina wā wahap be.*

¹³ Ninna jūóhna, Troas tútchiboó* Carpo wūt jumniíh mædíh wā jwej jūóhni cáhuh jweyát chóodih, wíih papélah tólihnadihbut ma ub jūúwá. Wíih papélah núonadih bácah búdí wā náahna caá. Pánihna, caandíhbut ma ub jūúwá.

¹⁴ Alejandro wūt jumni itahdih teoni weemdíh búdí yeejép ã chājap be.* Páant ã chājatji jīb Dios caandíh ã peéh chājbipna caá.*

¹⁵ Caán Alejandro jwī bohéatdih búdí ã yap yohna caá. Pánihna, caandíh ma túi chāja chaáh, meemdíh yeejép ã chājat pínah niijná.

¹⁶ Roma tútchidih moón ī maáta weemdíh ī jwíih úubh joyóchah, wā chājatjidih wā bohéatdihbut queétdih wā naáwáchah, det weemdíh teo wáacnit pínah ī wihcap be. Úumnit, nihat weemdíh ī cádah bejep be. Obohjeéhtih, páant weemdíh ī cádahachah yuhna, Dios queétdih ã peéh chājca bojo naáh.

¹⁷ Weemdíh páant ī cádahachah yuhna, jwī Maáh Jesúsboó ã teo wáacap be, áih doonádih wā naóh beedáat pínah niijná, nihat judíowā nihcannit ī joyát pínah niijná. Jiowā panihnit weemdíh ī mao yohat déedih ã túi wapap be.

¹⁸ Nihat weemdíh yeejép chājnitdih yap yohnit, jwī Maáh weemdíh ã wapbipna caá. Pánihnap, jeáboó maáh ã jumapna weemdíh ã túi bejat tūtbpipna caá. Pánihna, yeó jáap jumap pah “Caán chah túini, chah wēpni Maáh caá”, jwī níj jíih. Páant tíi ã jumæ nah.

* **4:10** Col 4.14; Flm 24   * **4:10** 2Co 8.23; Gá 2.3; Tit 1.4   * **4:11** Col 4.14; Flm 24   * **4:11** Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24   * **4:12** Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8   * **4:13** Hch 20.6
* **4:14** 1Ti 1.20   * **4:14** Sal 62.12; Ro 2.6

Ã pée táyat tútat

¹⁹ Prisca, Aquila, * Onesíforo * ã pebh moonbát ã táyũ naáh.

²⁰ Erasto * Corinto tútchiboó ã chãwáp jĩ. Trófimo * Mileto tútchiboó tubáp chãúhñit, ã chãwáp jĩ.

²¹ Meémboó mah noój láa jãtĩh waícanjeh ma jũúwá. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, nihat bita Jesúihwãbat meemdĩh ã táyat túatna caá.

²² Jwĩ Maáh Jesucristo majeéh ã jumũ naáh. Dios yeéb nihatdih oinit, ã tái teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

TITO

Titodih ā táyat tútat

1 Weém, Pablo, Diosdih teo wāhni wā jumachah, Jesucristoih doonádih weemdih ā naáwát tútatup jī, ā ñionitboó Jesúsdihi jepahnit, jwī bohéat pahjeh ī tái chājat pínah niijná.

2 Dios yeecanni nin baácđih ā chājat pínah jātih “Wīlhwā jeáboó wājeéh páantjeh ī jumbipna caá”, āt niijíp wut jī. Pánihna, caán táini doonádih jepahnit páantjeh jeáboó ī jumat pínahđih ī jéihna caá.

3 Ā ñioni yeó jāapđih páant ā niijátđih cāacwāđih weemdih ā naáwát tútatup jī. Weemdih páant wutni iiguípna jwī bejat déjđih tái ũbni caá.

4 Pánihna, Jesúh doonádih wā bohénachah joinít, Tito, meém Jesúsdihi ma tái jepahap jī.* Meemdih bohéni wā jumachah, wā wāuh yoobát panihni caá ma jumap. Páant ma jumachah, nin náodih meemdih wā daác wahna caá. Dios jwī íp, Jesucristo jwiítđih tái ũbni bícđih meemdih oinit, ī teo wáaca naáh, ma tái jumat pínah niijná.

Tito Creta quewadih moondih ā teo wáacat

5 Creta quewaboó bícđih jwī jum láa, caanjih moón Jesúhwā ī tái chājat pínahđih bohé beedáat ā jugh jwahap jī. Páant ā jugh jwahachah jéihnit, meemdih ī pebh wā chāwát tútatup jī, queéđih ma tái bohéat pínah niijná. Pánih bohénit, íh tutchina jumat yoobó Jesúhwā ī maáta pínahđih meemdih wā níwat tútatup jī.

6 Queét ma ñionit maáta pínahđih nin pah jumat caá náahap: “Caán yoobópđih chājni caá”, cāacwā ī niijnítđih, bíc wilidihjeh bíbohndih ma níwií. Páant ma ñionit ī wehbut Jesúsdihi jepahnit, tái chājnit, yap yohcannit ī jumā naáh.

7 Jesúh cāacwāđih en daonít, ā naáwátđih bohénit pínahđih ñiona, tái chājnit, “Weém nihat jéihni caá”, niij jenah joicánnit, bícmantjeh íjccannit, máihcannit, míc maocannit, bíí déedihbut tabit bidcannitđih ma níwií.

8 Pánih ñiona, íh muđih bitadih wēi waadát túatnit, tái jenah joí bitadih teo wáacnit, yeejép chājat jenah joyáđih páantjeh jumah bojnit, tái yoobópđih chājnit, Dios naáwátđih tái jepahnitđih ma níwií.

9 Jwī tái bohéatđih jepah cádahcannit ī jumā naáh, bita ī bohéatđih joinít, ī weñat pínah niijná. Caán bohéatđih yap yohnitboó ī yeeatđih jéihnit, ī túat nuumbípna caá. Pánihna, Jesúhwā ī maáta pínahđih ded pah ī chājatđih tái ennit, ma níwií.*

10 Dawá ī maátadih yap yohnit, tái jenah joí wéhecannit, yeenit caá ī jumap. Pánih yeejép chājnitjeh jumnit, dawá Jesúsdihi jepahna yuhna, judíowāđih Dios ā wutatj pah quehli nah yapat chóodih judíowā nhcannitđihbut bóodat túatnit ī jumna caá. Pánihna, ded pah ī chājat yoobópđih nihcah, queéđih jéihyaat caá náahap, ī túat nuumát pínah niijná.

11 Dinerodihjeh bidnit, queét mácah ī bohéna caá. Páant ī chājachah, tíic náah ā jumna caá. Páant ī yee bohénachah joinít, dawá neoná, ī weha mána, ī weh bícđih, queéđih jepahnit, táini doonádih ī cádahna caá. Páant queéđih ma bohéat túatca bojóo.

* 1:4 2Co 8.23; Gá 2.3; 2Ti 4.10 * 1:9 1Ti 3.2-7

¹² Queét Cretadih moón ded pah ī jumatdih nihah cācwā ī tūi jéihna caá. Jon jātih naóhniboobút, ījeéh jumnihi yuhna, nin pah āt niij naáwáp wut jī: “Creta quewadih moón tabit yeenit, yeejép tac behna miic maonit, bádi jeémihnit, ī weñat pínahdihjeh chājna, īpī tewihcan caá”, āt niijp wut jī.

¹³ Páant ā niijátji yoobópdihi tigaá. Páant ī jumatdih jéihnit, queét Jesúhwādihi ma wép naáwá, mácah bohéatdih cádahnit, Jesúsboodih ī jwáub jepahat pínah niijná.

¹⁴ Pánih tūat nūmnit, jwiit judiowā jwī nūowā ī jenah joyátjihjeh ī naáwátjidihi, tūini bohéatdih yap yohnit ī wutatdihbut ī joyáh bojbična caá.

¹⁵ Dedé jeémátidih, “Caán yeejép caá”, mácah bohénit ī niijíchah yuhna, Jesúsdihi tūi jenah joinitboó “Caandih wā jeéméchah, ā tūina caá”, ī niij jéihna caá. Oboghéhtih, Jesúsdihi jepahcannitboó yeejép chājna, yéj chājatdihjeh ī jenah joiná caá. Pánih jumna, yeejép chājna yuhna, “Ā tūina caá”, ī niij jenah joiná caá.

¹⁶ “Diosdih wā tūi jéihna caá”, niijná yuhna, yeejép ī chājna caá. Páant ī chājachah ennit, Diosdih ī jéihcatdih jwiitboó jwī jéihna caá. Tabit yeejép chājna, Dios naáwátidih yap yohnit, queét tūiniboodih ī jéih chājcan caá.

2

Titodih tūi yoobópdihi ā bohéat tūat

¹ Páant yeejép ī jumachah jéihnit, meéamboó queédih yoobópdihi ma bohénaá.

² Pánih bohénit, behnit neonádih nin pah ma niij naáwá: “Tūinijeh jenah joinit, ni tūi chājaá, ‘Caán tūini caá’, cācwā yeebdih ī niiját pínah niijná. Yeejép chājat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, Jesúsdihi tūi jenah joinit, āihwādihi oinit, yeejép yapna yuhna, caandih ni cádahca bojoó”, ma niijí.

³ Behnit yaáhdihbut biic yoobó ma bohénaá, Jesúsdihi jepahna, tūi chājnit yaádh ī jumat pínah niijná. Yeejép doonádih naóhcannit, máihcannit yaádh ī jumu naáh. Pánih jumnit, queébut bita yaáhdih tūini doonádih ī bohéna naáh.

⁴ Pánih bohénit, queét behnit yaádhboó japata yaádh bugdih nin pah ma bohéat tūat: “Ni weha mánadihi, ni wehdihbut ni oyoó.

⁵ Tūi jenah joinit, yéj chājcannit, nihi mūdih jumnitdih ni tūi en dawaá. Bitadihi tūi teo wáacnit, ni weha mánadihi tūi jepahnit yaádhbut ni jumuá, bita yeebdih ennit, Dios naáwátidih yeejép ī naóhcat pínah niijná”, ī niij naáwá naáh.

⁶ Japatadihbut nin pah ma niij bohénaá: “Yeejép chājat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, tūi jenah joinit ni jumuá”, ma niijí.

⁷ Meéamboó tūinijeh ma chājaá, meemdihi ī en yacat pínah niijná. Yeecan, tūinijeh ma bohénaá.

⁸ Pánih bohéna, ma tūi jenah joyoó, bita meemdihi ī naóh yaccat pínah niijná. Páant yoobópdihi ma bohénachah ennit, jwiitdih enihcannit ī naóh yaquihna yuhna, ī tūicbipna caá.

⁹ Teo wāhnitdih jwéh nin pah ma niij bohénaá: “Ni maátadihi wēi jepahnit, yeejép niijcánjeh, ni tūi teo wāhúá, queét ī weñat pínah niijná.

¹⁰ Ni maátáih bií déedih ni nūmcá bojoó, ‘Caánboó yoobópdihi jumni caá’, queét yeebdih ī niij jenah joyát pínah niijná. Páant ni tūi chājachah ennit, Dios jwiitdih tūi ubnihi bohéatdih bita ī wēi joibipna caá”, ma niijí.

¹¹ Dios nihah cācwādihi oi teo wáacna, iiguipna bejnit déejidih ā tūi ub beedáihatdih nihah jwiit cācwādihi āt jéihyanap taga.

12 Caandih enihcannitboó yeejép chājatdih ī űinahatdih Dios jwiitdih ā cādahat tūttna caá. Pānih cādahnit, yeejép chājat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, tūniboodih ā chājat tūttna caá.

13 Pānihna, Jesucristo, jwiitdih tūi ubni, Dios wēpni búdī ā yeh iigátjīh ā jwúub dei jūwúchah, jwī enat pínah yeó jáapdih wēi pāina caá jwī chājap.*

14 Caán Jesucristo jwī yeejat jīb buudáatdih jīb chājna, āt wun wūhup tajī,* nihāt jwī yeej chājatdih cādahnit,* āihwā jwī jumāt pínah niijná.* Pānih yeej chājatdih cādahnit, tūniboodih wēi chājnit jwī jumbipna caá.

15 Páant wā niijátidih queétdih ma bohé beedáat pínahdih caá meemdih wā náah yacap. Pānih bohéna, Jesús ā wēpatjīh queétdih ma tūi naáwá. Ī yeej chājachah ennit, queétdih ma tūttna nuumát tūttná. Páant ma bohénachah, “Caán ā bohéat dedé pínah nihcan caá”, Ī niijcá bojoó naáh.

3

Jesúhwā ded pah ī tūi chājat

1 Nin pahbat queét Jesúhwādih ma niij bohénaá: “űīih baácdih moón maátadih jepahnit, tūnidiidjeh ĩ chājaá.

2 Bitadih yeejép doonáidih naóhcan, míc jūihcan, bitadih tūi teo wáacnit űi jumá. “Weém nihāt jéih beedáni caá”, űi niij jenah joicá bojoó”, ma niijí.

3 Jon jātih jwiitbat jenah joicánnit, yap yohnit, yeeatdih joinit, yeejép chājatdih űinahnit, jéih cādahcannit jwī jumap jī. Bitadih en jūihnit, en űinah íjnit, bita jwiitdih ĩ en jūihűachah jwiitbat queétdih en jūih jwúubanit jwī jum wūhup jī.

4-5 Obohjeéhtih, páant jwī jumachah yahna, Diosboó jwiitdih oinit, Jesucristodih āt wah deyanap wat jī, iiguipna jwī bejat déejidih ā tūi ubat pínah niijná. Jwiit jwī tūi chājat jīb āt wbcap taga. Obohjeéhtih, jwiitdih jīgah ennit,* Tūini Espiritudih jwījeéh ā jumāt tūttnap jī. Pānih jwījeéh jumnit, jwiitdih búdī ā teo wáacna caá, jwī yeej chājatdih cādahnit, tūniboodih jwī chājat pínah niijná.* Pānih chājnit, Dios ā weh jwiitdih āt jumāt tūttnap tajī.

6 Jesucristo jwiitdih wun wūhnit, boó pud jūóhna, ā páuh laab béjehchah, Dios Tūini Espiritudih āt wahap tajī, ā wēpatjīh jwiitdih ā tūi teo wáacat pínah niijná.

7 Pānih teo wáacnit, jwiitdih oina, “Caán tūini caá”, Dios ā niij enat jīb, ājeéh páantjeh jwī jumbipna caá. Pānihna, ājeéh jwī jumāt pínahdih jéihna, Jesucristo ā jwúub dei jūwát pínahdih jwī wēi pāina caá.

8 Páant wā niiját yoobópdi caá. Pānihna, caandih cāacwādih ma wēp bohénaá, Diosdih jepahnit, tūini ĩ chājat pínah niijná. Wā daacát tūini, oboh jumni naáwát nihcah, nihāt caandih ĩ tūi joyó naáh.

9 Pānih joinit, oboh ĩ jenah joyátjīhjih ĩ míc jūihca bojo naáh. Ī nuowā ĩ watnadih, Moisés ā watatjidihbat míc wéhenit, ĩ míc jūihűat dedé pínah nihcan caá. Páant ĩ míc jūihűatdih ma joyáh bojoó.

10 Ded yeéb Jesúhwādih ā íjanachah enna, “Páant ma chājca bojoó”, caandih ma niijí. Chéne láajeh caandih páant ma niij naáwá. Tūttnimah, ā jwúub yap yohochah enna, caandih Jesúhwā ĩ pej jumca bojo naáh.

11 Pānih íjani tūini bohéatdih yap yohna, yeejép chājni ā jumna caá. Pānih yeejép chājnit, caanjéh tigaá yeejép ā jummatdih bitadih ā jéihyanap.

* 2:13 2P 1.1 * 2:14 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; 1Ti 2.6 * 2:14 Sal 130.8; Mt 20.28 * 2:14 Ex 19.5; Dt 4.20; 7.6; 14.2; 1P 2.9 * 3:4-5 Dn 9.18 * 3:4-5 Ef 5.26

Pablo ã pée naáwát

¹² Artemas ã bejihichah, ñi pebhna wã wahbipna caá. Obohjeéhtih, caán ã jéih bejcah, Tíquicodih wã wahbipna caá.* Pánihna, caanná ã juibínachah, meémboó ñahwat jwáub jǎóhñit, Nicópolis tǎtchiboó weemdíh ma jwáááp. Caán tǎtchiboó mah noój láa wã jumíhna caá.

¹³ Zenas, ãih cǎacwã ã wǎtatdih jéihnidih, Apolosdihbut ma túi teo wáacá.* Pánih teo wáacnit, Jesúih doonádih naóh jibidih ã bejat pínah jǎtih, dedé ã náahatdih queétdih ma wǎhúú.

¹⁴ Jwǎjeéh jumnit Jesúihwã ded pah ã túi chǎjat pínahdih ã jéihye naáh, yabhcanjeh, bitadih ã teo wáacat túut niijná.

Pablo ã pée túyat tútat

¹⁵ Nihat wǎjeéh jumnit meemdíh ã túyat túatna caá. Caanjǎh jumnit jwiítdih oinit Jesúihwã ã túya naáh. Dios yeebdíh búdí oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* **3:12** Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8; 2Ti 4.12

* **3:13** Hch 18.24; 1Co 16.12

FILEMÓN

Filemóndih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih wã naáwát jíib nemat meúboó jumni, jwĩ úud Timoteojíh meém Filemóndih jwĩ túyat túatna caá. Meém jwĩ oini, jwĩ naáwát pah Jesucristoíh doonádih naóhni ma jumachah, nin náodih meemdíh wã daác wahna caá.

² Míih meúdíh míic wáacnit Jesúhwádih, jwĩ dée wili panihnih Apia, Arquipo yeejép yapna yuhna, weém wã chãjat pah Cristoíh doonádih naóhni ã jumna caá.

³ Jwĩ íip Dios, jwĩ Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, í túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Filemón ded pah ã jumat

⁴⁻⁵ Wã dée panihni Filemón, Jesucristodih túi jenah joinít, nihát ãihwádih ma oyat doonádih wãpĩ joiná caá. Pánih joinít, meemdíh úúbhna, “Túina caá, Paá”, Diosdih wãpĩ niijná caá.

⁶ Jwíit Jesúsdi h túi jenah joinít, biíc yoobó ãihwã jwĩ jumna caá. Pánih jumnit, Cristodih oina, ã teo wáacatjíh jwĩ túi jumnipna caá. “Paá, ma teo wáacatjíh jwĩ túi jumat pínahdih Filemóndih ma jéihyanaá”, wãpĩ niij úúbhna caá.

⁷ Bitá Jesúhwádih oinit, mat túi teo wáacac wut jí, í túi weñat pínah niijná. Páant ma chãjat doonádih joinít, weembát búdí wã wëina caá.

Filemóndih Onésimodih ã wëi jwãáat tútat

⁸⁻¹⁰ Nihat Jesúhwádih oina, ma túi teo wáacatdih jéihnit, buu Onésimo, meemdíh teo wáhniji, ma pebhna ã jwúub juibínachah, biíc yoobó ma túi chãjat pínahdih meemdíh wã náah yacna caá. Weém, Pablo, behe wã jumachah, Cristoíh doonádih wã bohéat jíib nin nemat meúboó í nemep jí. Ninna weemdíh Onésimo* ã en jibichah, caandíh Cristoíh túini doonádih wã naáwáp jí. Páant wã naáwáchah joinít, caandíh ã jepahap jí. Pánihna, buu caanbát Jesúh jumna, wã wúúh panihni ã jumna caá. Weemdíh Cristo naáwát túatna, ã ñioni jumna, ded pah Onésimodih ma chãjat pínahdih wãta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih jéih wutna yuhna, túi míic oinit jwĩ jumachah, ded pah caandíh ma chãjat pínahdih wutcanjeh, meemdíh wã naóhna caá.

¹¹ Caán Onésimo, Cristodih ã jepahat pínah jãtíh, meemdíh teo wáhnijumna yuhna, át túi teo wáacac wut jí. Obohjeéhtih, buu Cristoíh jumna, túat nuumnít, oboh jumni ã nihcan caá, buca. Weemdíh túi teo wáacni jumna, meemdíhbat túi teo wáacni ã jumnipna caá.

¹² Pánihna, buu caandíh búdí oina yuhna, meemdíh wã jwúub wahna caá.

¹³ Obohjeéhtih, nemat meúboó wã jumat pónih, wãjeéh wãta chãwát túat tagaá, weemdíh ã teo wáacat pínah niijná. Páant wãjeéh ã jumachah nihna, meém weemdíh ma jéih teo wáacadih júóhchah, caánboó meem páh áta jéih teo wáac tagaá.

¹⁴ “Pablodih teo wáacat túat niijná, ãjeéh ma chão jwúhúú”, caandíh ma niijíchah, wãjeéh caandíh wãta chão jwúhat túatup taga. Obohjeéhtih, meemdíh

* 1:2 Col 4.17 * 1:8-10 Col 4.9

pánih wutíhcan, weemdíh táí teo wáacni ã jumachah yuhna, caandíh ma pebhna wã jwáub bejat túutna caá.

¹⁵ Nin pah wã jenah joiná caá: Onésimo meemdíh ã jweyéchah yuhna, Dios ã náahat pahjeh, bahni át cádah jwuhup tagaá, majeéh táiniyeh ã jwáub jummat pínah niijná. Ma pebh jwáub juibí jumna, ã jwáub jweicán niit, páant muntih.

¹⁶ Pánihna, buu teo wáhnijeh nihcan, ma úud panihni Jesúih ã jumna caá. Páant ã jumachah, caandíh búdí wã oyochah yuhna, wã oyat chah meémoó caandíh ma oibipna caá.

¹⁷ “Dios naáwát dih Pablojĩh táí bícdih bohénit jwĩ jumna caá”, niij jenah joinít, ma pebhna wã bejehchah, weemdíh búdí mata wēi jwááh taga. Páant weemdíh ma wēi jwááat pah muntih, Onésimodihbut bíic yoobó ma táí wēi jwááá.

¹⁸ Meemdíh ã yéej chājachah, ã jíib buudánachah nihna, weémoó caandíh wã jíib chājbipna caá.

¹⁹ Páant wã chājat pínahdih wĩih téihyājĩhjih daácna caá wã chājap. Obohjeéhtih, weémoó Jesúih táini doonádih meemdíh wã naóhchah, Diosjeéh mata jumcan tagaá. Pánihna, meémoó weemdíh búdí jíib buudáni ma jumna caá. Obohjeéhtih, páant jíib buudáni ma jumachah yuhna, Onésimo ã jíib buudáatdih meemdíh wã jíib chājbipna caá.

²⁰ Pánihna, wã dée, wã oini, jwĩ Maáh Cristoih jumna, Onésimodih ma táí chājáá. Páant ma chājat doonádih joinít, búdí wã wēibipna caá.

²¹ Páant wã naáwát dih ma táí jepahat pínahdih wã jéihna caá. Chah ma chājat pínahdihbut wã jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh wã daác wahna caá.

²² Nindihbut meemdíh wã naóhbiipna caá: Ñi pebhna wã bejat pínahdih jwĩ Maáhdih ñi úubát dih wã jéihna caá. Páant ñi úubát dih ã jepahachah, ñi pebhna juibína wã úwat tólih pínahdih ma ámoh páñaá.

Á pée túyat túutat

²³ Épafra^{*} meemdíh ã túyat túutna caá. Caánboó Cristoih ã jummat jíib wājeéh nemat muúboó ã jumna caá.

²⁴ Marcos,^{*} Aristarco,^{*} Demas,^{*} Lucas^{*} yuh buca meemdíh ĩ túyat túutna caá. Cristoih doonádih wã bohénachah, queétoó weemdíh táí teo wáacnit ĩ jumna caá.

²⁵ Jwĩ Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tígaa wã naáwát.

Pablo

* 1:23 Col 1.7; 4.12 * 1:24 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10 * 1:24 Hch 19.29; 27.2; Col 4.10

* 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.10 * 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.11

HEBREOS

Dios ã wũúhdih cãacwãdih ã naáwát tútat

¹ Jon játjih ã naáwátjih naóh yapanitjidih dawá láa Dios át naáwáp wut jī. Biqúí láana ī oo jámatjīh, biíh láa oo jámat pah jígohatjīh queédih át naáwáp wut jī. Biíh láa ángelwãdih át naáwát tútat wut jī. Biíh láa ã wéheatdihjeh īt joyóp wut jī. Páant queédih ã naáwáchah, jwī nuowãjidih īt jwũub naóh yapanap wut jī.

² Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnadih ã wũúhboodih áih doonádih át naáwát tútat wut jī. Ā íp ã wutachah, nin baácđih jeádihbut ã wũúh át chãjap wut jī. Pánihna, péeni yeó jáapđih nihát áih pínah ã jumuchah, ã ípboó nihát caandih ã wãhbipna caá.

³ Caán ã íp biíc yoobó jumna, túini yoobát ã jumatđih jwiútdih ã júatna caá. Ā wũúh ã wēpatjīh ã wutachah, nin baác, jeábut páantjeh ã jumna caá. Jwiútdih wun wũhni jwī yéejatđih ã yoh péaat túttimah, jeáboó pũuh laab béjnit, ã íp ã jéihyemant bóo buwámant át chúudap wut jī.*

Dios wũúh ángelwã chah ã túyat

⁴ Pánih jumna, ã wũúhboó ángelwã chah ã túina caá. Dios caandih ã wũhni wēpatbut ī wēpat chah ã jumna caá.

⁵ Páant ã jumuchah, ángelwãdih nihcan, ã wũúhdihjeh nin pah Dios át niijíp wut jī:

“Meém wã wũúh caá. Páant ma jumuchah, buu nihát cãacwã ī enechah, meemđih maáh wã waadána caá”, át niijíp wut jī. *(Sal 2.7)*

Pánihna, ángeldih naóhcan, ã wũúhdihjeh nin pahbut át niijíp wut jī:

“Weém ã íp caá. Caán wã wũúh ã jumna caá”, át niijíp wut jī. *(2S 7.14; 1Cr 17.13)*

⁶ Ā wũúh ã cãac jumuchah, nin pahbut caandih át niijíp wut jī:

“Nihat wũúh ángelwã bódicha caj yoh ñajnit, wã wũúhdih ī wēi naáwá naáh”, át niijíp wut jī. *(Dt 32.43; Sal 97.7)*

⁷ Āih ángelwãboodih nin pah Dios át niijíp wut jī:

“Wũúh ángelwãdih johlit wēpép ã bejat pah wēpép bejnit wã chãjna caá. Queét weemđih teo wũhnitđih búdí ligát pah wēpnit wã jumát túatna caá”, át niijíp wut jī. *(Sal 104.4)*

⁸ Queédih páant niijná yahna, ã wũúhboodih nin pah át niijíp wut jī:

“Meém Dios jumnit, nihát cãacwãdih yoobóđih wutni ma maáh jumát ã buudcán niít.

⁹ Túi chãjatđih búdí wēinit, yéej chãjatboodih ma iiná caá. Páant ma jumuchah, meemđih wēi ennit, majeéh jumnit ī weñat chah, weém, ma íp Dios, meemđih wã weñana caá”, át niijíp wut jī. *(Sal 45.6-7)*

¹⁰ Ā wũúhdih nin pahbut Dios át niijíp wut jī:

“Maá, biíhmahjeh nin baácđih, jeádihbut ma chãjap jī.

¹¹⁻¹² Páant ma chãjniji ã buudáh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumnipna caá. Cãacwã moópni yéuehdih yohnit, jáap chóo ī túat nuumát pah, jeá, baácđihbut yohnit, jáap jeá, jáap baácđihbut ma

* 1:3 Jn 1.1-3; Col 1.15-17

chājipna caá. Obohjeéhtih, meémoó wuncan, ma jumát pahjeh ma jumbipna caá”, ã wūúhdih át niijíp wut jī. (Sal 102.25-27)

13 Ángeldih niijcán, ã wūúhboodíh Dios nin pah át niijíp wut jī:

“Chah Maáh jumna, wã jéihyepmant bóo b̄wámant ma chūúdá. Páant ma chūúduchah, meemdíh enihcannitdih wã yap yohat túttimah, queétdihbut chah maáh jumnit, nihatdih ma wutbipna caá”, át niijíp wut jī. (Sal 110.1)

14 Nihat ángelwã Diosdih teo wāhñit caá ī jum̄ap. Pánihna, ã wūúh ã túi w̄bnitdih ī teo wáacat pínah niijná, jwī íp áih ángelwãdih āpī wahna caá.*

2

Cristo ã naáwátidih jwī joyáh bojcat

1 Pánihna, Dios wūúh chah wēpni, jwiútidih naóhni ã jum̄achah jéihñit, caandíh cádahcat túut niijná, jwī joiníjidih túi náhninit, jepahat caá náahap.

2 Dios ã wutatdih ángelwã ī naóh yapanachah, cāacwāboó ī yap yohat júb Dios queétdih át peéh chājap wut jī. Ī naóh yapani wutatdih cāacwādhij jepahat átih náahap wut yuh jī.

3 Obohjeéhtih, jwī Maáhboó ángelwã chah wēpni ã jum̄atdih jéihñit, jwiútidih ã túi w̄bat pínah doonádih jepahat caá chah náahap. Cāacwādhij ã túi w̄bat pínah doonádih caanjéh át jwīh naáwáp wut jī. Páant ã naáwáchah joinítjiboó jwiútidih ī jwūúb naóh yapanachah, yoobópdih ã jum̄atdih jwī túi jéihna caá. Pánihna, áih túini doonádih joyáh bojna, Dios jwiútidih búdí ã peéh chājat pínahdih jwī jéih jweicán niit.

4 Jesúhwa caán doonádih bohénit, cāacwã ī jéih chājca naáhdih Dios ã wēpatjīh dawá láa ĩt chāj júutap wut jī. Páant ĩ chājat pínahdih Túini Espirituboó ã náahat pahjeh queétdih wēpat át wūhup wut jī. Pánihna, ã wēpatjīh ĩ chāj júutuchah, ĩ bohéat yoobópdih ã jum̄atdih Dios queét joinítidih át jéihyanap wut jī.

Jesucristo jwiúť pah ã cāac jum̄at

5 Péeni yeó jáapdih Dios ã jáap chājni baácđih moondíh ángelwã maáta ĩ jum̄can niit.

6 Obohjeéhtih, jwiúťboodíh maáta ã waadábipna caá. Dios naáwátidih bíic naóh yapaniji nin pah át niij daacáp tajī:

“Cāacwã oboh jum̄nit ĩ jum̄achah yuhna, queétdih búdí oina, túi náhninit, mapī túi en daoná caá.

7 Maátcanjeh ángelwã ĩ wēpat nump cāacwādhij mat jum̄ jwuhat túutap taga. Pánih jum̄at túatna yuhna, b̄u queétdih wēpat wāhñit, maáta mat waadánap taga.

8 Páant maáta ma waadánachah, nihát nin baácđih jum̄nit chah caá ĩ jum̄ap”, át niij daacáp tajī. (Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, nihátidih w̄tnit pínah jum̄na yuhna, b̄u jwī w̄t jwuhcan caá.

9 Obohjeéhtih, Jesúsboó nin baácboó ã jum̄achah, ángelwã nump jum̄ jwuhñit, nihát cāacwādhij búdí oina, át wun wūhup wut jī. Búdí yeejép yapna, jwiútidih ã wun wūhuchah ennit, ã wēpatdih wāhna, Dios Jesúsđih maáh át waadánap wut jī. Pánihna, b̄u chah maáh, túini yoobát ã jum̄atdihbut jwī jéihna caá.*

* 1:14 Mt 4.11; Lc 1.19 * 2:9 Fil 2.6-11; He 12.2

10 Dios ã náahat pah nihatdih chãjni ã jumna caá. Æ náahat pah muntih jwiit ã wehdih jeáboó ub bejat túut niijná, ã wáúhdih át wun wáhat túutap wat jĩ. Jesús yeejép yapna, ã wun wáhatjĩh jwiit cáacwãdih yoobópdihtái ubni caandih Dios át chãjap wat jĩ.

11 Det ĩ yéejatdih yohnit, queétdih táí ubnibut Dios weh ĩ jumna caá. Pánihna, Dios jwĩ ĩp ã jumachah, Jesús jwiit áihwãdih **“Queét wã úudwã caá”**, tíccanjeh, ã niijná caá.

12 Jesús ã ĩpdih nin pah ã niijátidih Dios naáwãtdih naóh yapani át niij daacáp tajĩ:

“Dios, ded pah ma jumatdih wã úudwãdih wã naóhbiþna caá. Nihat wãihwã ĩ míc wáac juyúchah, meemdih wẽi eonit, “Chah wẽpni ma jumna caá”, wã niijbĩþna caá’, ã niijp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 22.22)

13 Nin pahbut bih át niij daacáp tajĩ:

“Meém chah wẽpni jumna, weemdih ma táí teo wáacbiþna caá’, ã ĩpdih ã niijp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Is 8.17)

Nin ã niijátidihbut át niij daacáp tajĩ:

“Dios ã wehdih weemdih ã wãhachah, queét biúcdih ninjĩh wã jumna caá’, ã wãúh ã niijp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Is 8.18)

14 Pánihna, **“Æ weh”**, ã niijnit jwĩ jumachah, Cristo jwiit pah át cáac jumap wat jĩ. Pánih cáac jumnit, cruzboó wun wãhna, nemépwã ĩ maáh cáacwãdih wunat túutnidih át yap yohop wat jĩ.

15 Jãtĩh jwiitboó jwĩ wunat pĩnahdih úumnit, chéonit panihnit jwĩ jumap jĩ. Pánihna, nemépwã ĩ maáhdih yap yohna, jwiit chéonit panihnitdih Cristo át watap taga.

16 Ángelwãdih teo wáaccan, jwiit Abraham jumená, Dioihwã pĩnahboodih át teo wáacap wat jĩ. Caandih jwĩ jéihna caá.

17 Pánihna, jwiit ã úudwã panihnitjeh cáac jumap caandihbut át náahap wat jĩ. Páant ã cáac jumachah, jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, ã ĩp caandih át wun wáhat túutap wat jĩ. Páant ã wutatdih táí jepahna, jwiitdih jĩgah en teo wáacnit, sacerdotewã ĩ chãjat pah át chãjap wat jĩ. Pánih chãjna, sacerdotewã ĩ chah maáh ã jumna caá.

18 Jwiit panihni ã jumachah, caandih búdí yeejép át yapap wat jĩ. Obojéhtih, nemépwã ĩ maáh ã yéej chãjat túutachah yahna, caandih át yap yohop wat jĩ. Pánih yap yohni jumna, jwiitdihbut nemépwã ĩ maáh ã yéejalichah, ã jéih teo wáacna caá.

3

Cristo Moisés chah ã túyat

1 Wã déewã, Jesúihwã, Dios pehbboó bejnit pĩnah ã níonit ñi jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ã naáwát túutni ã jumatdih, sacerdotewã ĩ chah maáh ã jumapdihbut ñi táí náhninaá. Páant ã naáwát túutni jumna, Dios jwiit cáacwãdih ã táí ubat pĩnahdih át bohénap wat jĩ. Sacerdotewã ĩ chah maáh jumna, jwiitdih át wun wũhup wat jĩ, Diosjeéh jwĩ táí jumap pĩnah niijná. Páant ã jumap doonádih jwĩpĩ naóhna caá.

2 Dios ã chãjat túutat pahjeh Jesús át chãjap wat jĩ. Moisésjibut Dios caandih ã wutat pahjeh, áih cáacwãdih át táí teo wáacap wat jĩ.*

* 3:2 Nm 12.7

³ Căacwā mūdih ī wēi enat chah, caán chājniboodih īpī wēi enna caá. Pánihat pah, Dioih căacwādh teo wáacni Moisésjidih ī weñat chah, queédih chājni Jesúsboodih weñat caá náahap.

⁴ Múú chājni ā wihcah, múú āta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwítdih chājni wihcah, jwíttbut jwíta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó nihatdih chājni ā jumna caá.

⁵ Moisés Diosdih teo wāhni jumna, ā wutat pah āih căacwādh āt túi bohénap wut jī. Pánih bohéna, Dios túttimah ā naáwát pínahdihbut āt jéihyanap wut jī.

⁶ Obohjeéhtih, Cristoboó Dios wāúh jumna, ā íp ā wutat pahjeh jwítdih en daoní ā jumna caá. Pánihna, úumcanjeh caandih cádahcan, ā pebhna jwí bejat pínahdih wēi páina, āihwā yoobát jwí jumna caá.

Dioihwā ājeéh ī chooát

⁷ Túini Espíritu Dios naáwátidih naóh yapanidih nin pah āt níj daacát túttap tajī:

“Buu, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandih ī yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó.

⁸⁻⁹ Ñi nuowā tútchi wihcapboó jumna, weemdih ī yap yohop jī. Pánih yap yohnit, “¿Yoobópdih Dios jwítdih ā en daomí níit?” Í níijíp jī. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queédih wā túi chājatdih ī enep yuh jī. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, ī jepahcap jī. Páant ī yap yohatji pah yeebbát bíic yoobó ñi yap yohca bojoó.

¹⁰ Weemdih ī yap yohatji jíb queédih búdí wā íjip jī. Pánih íjip, “Queédih yoobópdih wā túi waáwáchah yuhna, weemdih íp jepahíhcan caá.

¹¹ Pánihna, queédih wā chooát túttat pínah pebhboó wā waadát túttcan níit”, wā níijíp jī”, Dios ā níj naóhna caá”, āt níj daacáp tajī. (Sal 95.7-11)

¹² Wā déewā panihnitá, jñi túi chāja chaah! Yéej chājatdih jwáub bidnit, Dios, páantjeh jumnidih túi jenah joyátidih ñita cádah tagaá.

¹³ Nin baácboó jum jwuhna, yéej chājcat tútt níijná, yeó jáap jummat pah ñi túi míic teo wáacá. Míic teo wáaccan, yéej chājna, “Páant wā chājachah, ā túina caá”, ñita níj jenah joi tágaá. Pánih yeeatdih jepahna, Diosdih búdí ñita yap yoh tagaá.

¹⁴ Pánihna, Cristodih jwí jwíh jepahat pah, caandih jwí túi jenah jói cádahcan, ājeéh jwí túi jumbipna caá.

¹⁵ Á naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:

“Buu, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandih ī yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó”, āt níj daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

¹⁶ ¿Det tigaá Dios ā naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit ít jumji? Egipto baácđih jumnitji Moisés ā numah bac jūóhñit ít jumap wut jī.

¹⁷ Pánihna, queéť yap yohnitdih cuarenta jópchi Dios ā íjichah, tútchi wihcapboó ít wun beedép wut jī.

¹⁸ “Wā chooát túttat pínah pebhboó yeebdih wā waadát túttcan níit”, queédih āt níijíp wut jī.*

¹⁹ Diosdih í túi jenah joicát jíb í chooát déejibó í waadátjidih jwí jéihna caá.

* 3:18 Nm 14.1-35

4

¹ Jon jātih moondih “Wā pebh yeebdih wā túi chooát tútbpina caá”, Dios āt niijp wut yah jī. Pānih naóhna, jwiít dihbat bíic yoobó niijná āt chājap wut jī. Pānihna, ājeéh túi chooát tút niijná, Diosdih túi jepahat caá náahap.

² Jon jātih moón Dios naáwát dih ī joyátji pahjeh muntih, jwiítbat āih táini doonádih jwī joyóp jī. Oboghjeéhtih, queét joí waóhntiboó joiná yahna, “Dios ā niiját pahjeh ā chājbpina caá”, it niij jenah joicáp wut jī. Pānihna, ī joiníji dedé pínah queétdih āt nihcap wut jī.

³⁻⁴ Jwiítboó caandih túi jenah joinít, Diosjeéh jwī jumuchah, jwiít dih ā túi chooát tútbpina caá. Oboghjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapaniji ā daacát pahjeh tiguaá caandih jepahcannit nin pah ī yapbip:

“‘Queétdih búdí íjnit, nin pah wā niijp jī: ‘Í chooát pínah pebhboó waadcán, wājeéh ī jumcan niit’, wā niijp jī’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī.
(*Sal 95.11*)

Oboghjeéhtih, Diosjeh nin baácdih chāj péanit, nihāt āih tewatdih āt teo péanap wut jī. Ā naáwát dih bíih naóh yapani nin pahbat āt niij daacáp tajī:

“Seis yeó jáap nin baácdih, jeádihbat chāj péanit, teo cádah jwuhnit, Dios āt choonáp wut jī”, āt niij daacáp tajī. (*Gn 2.2*)

⁵ Caandih túi jenah joicánnitjidih nin pahbat ā naáwát dih naóh yapani āt jwúub niij daacáp tajī:

“‘Queét ī chooát déejiboó waadcán, wājeéh ī jumcan niit’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (*Sal 95.11*)

⁶ Jwī nuowā Dioíh doonádih jwíh joinítjiboó caandih ī yap yohat peéh, āihwā nihcan, ī chooát déejiboó it waadcáp wut jī. Oboghjeéhtih, bitaboó caandih túi jepahnit, āihwā jumna, ājeéh ī túi choobína caá.

⁷ Cáacwádih ā túi ubat pínah yeó jáapnadh Dios āt jwúub níwip wut jī. Páant ā níoni yeó jáapna buu láa ā jumna caá. Dawá jópchina jwī nuowā ī joyát túttimah, caán ā níoni yeó jáapnadh Davidjidih Dios ā naáwát túutachah, nin pah āt niij daacáp tajī:

“‘Buu yeebdih wā naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdih níi túi jepahaá’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (*Sal 95.7-8*)

⁸ Josuejiboó Dios ā wuhni baácdih jwī nuowádih āt numah jubínap wut yah jī. Oboghjeéhtih, “Wājeéh níi túi choobína caá”, niijná, caán baácdih ī chooát pínadh Dios niijná āt chājcap wut jī. Caán baácdihjeh chooát túutna nihna, bíih ī chooát pínah yeó jáapdh āta naóhcan taga.*

⁹ Seis yeó jáap ā tewat túttimah, Dios ā chooátji pah muntih, jwiít āihwābut ājeéh jwī túi choobína caá.

¹⁰ Dios ā tewatdih ā cádahat pahjeh muntih, ājeéh chooná, jwī wái náah jumni tewatdih jwī cádahbipna caá.*

¹¹ Pānihna, ājeéh túi chooát tút niijná, jwiít āihwāboó caandih túi jenah joinít, ā naáwát dih jwī túi jepah jīh. Jon jātih moón jwī déewā Diosdih ī yap yohatji jīb ājeéh túi jumcan, it jéih choocáp wut jī. Pānihna, queét ī chājatji pah jwiítboó jwī chājca boj jīh.

¹² Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni ā jumna caá. Pānih jumna, chénaboó jaco wáni eeép naajth iidp dūaj lājapdh jwī bóodat pah, ā naáwát dih jwī jenah joyóchah, jwiít dih ā túi chūúhna caá. Pānih chūúhna, ded pah jwī tút numát pínadh jwiít dih ā jéihyana caá.*

* 4:8 Dt 31.7; Jos 22.4 * 4:10 Gn 2.2 * 4:12 Is 49.2; Ef 6.17

13 Ded pah jwī jenah joyátdih Diosdih jwī jéih bihcan caá. Nihat ā chājnidih caánboó ā enna caá. Pánihna, ā pebhna jaibínit, ded pah jwī chājatjidih caandih naáwát ā náahbipna caá.

Jesús sacerdotewā ī chah maáh ā jummat

14 Dios wūúh, Jesús, ā íip pebhna waadnít, chah maáh ā jumna caá. Pánih wēpni jumna, sacerdotewā ī chah maáh caá. Sacerdotewā ī maáh Dioih cāacwādih ā uúbát pah, Jesúsbut jwiítidih uúbhni ā jumna caá. Páant ā jumuchah jéihnit, jwiítboó caandih jwī táí jenah joí cádahca boj jíih.

15 Jesús cāac jumna, ded pah jwī yapat pínahdih ā táí jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép jwī yapachah enna, jwiítidih jígh ennit, ā jéih teo wáacna caá. Nemépwā ī maáh caandih ā yéej chājat tūtuchah yuhna, Jesús yéej chājcani āt jumup wut jí. Pánih jumna, jwiítidibut ā yéej chājat tūtuchah, Jesús ā jéih teo wáacna caá, jwī yéej chājcat pínah niijná.

16 Pánihna, Dios jwiítidih ā oyatdih jéihna, úumcanjeh, caandih jwī uúbát dée caá. Páant caandih jwī uúbúchah, jwiítidih oinit, jígh enna, ā táí teo wáacbiipna caá.

5

1 Nihat sacerdotewā maáta ī chah maáta pínahdih Dios cāacwā cātih ā niona caá, queétdih ī teo wáacat pínah niijná. Pánihna, Diosdih teo wūhnit jumna, cāacwā ī yéej chājatji peéh nuñúpwādih mao cáo wūhnit, biúhdihbut caandih ípí wūhna caá, Dios ā enechah, cāacwā ī táí jumat pínah niijná.

2 Bitá yéejnit ī jumat pah muntih, sacerdotewā ī chah maátabut yéejnit ī jumna caá. Pánih yéej chājnit jumna, yéej chājnitdih jígh ennit, ī táí jéih teo wáacna caá.

3 Pánih yéejnit ī jumuchah, queét sacerdotewā ī maátadibut yéej chājat peéh ā jumna caá. Páant ā jumuchah, queétjeh ī yéej chājat peéh, cāacwā ī yéej chājat peéhbut nuñúpdih mao cáo wūhat caá náahap, Dios ā enechah, ī táí jumat pínah niijná.*

4 Sacerdotewā ī chah maáta jumihna, queétjeh ī jéih waadcán caá. Diosboó queétdih nionit, ā waadána caá. Jon jātih Aarónjidih Dios ā níwat pahjeh muntih, buubut sacerdotewā ī chah maáta pínahdihbut ā niona caá.*

5 Páant queétjeh ī waadcátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewā ī chah maáh pínah caanjéh maáh āt waadcáp wut jí. Diosboó caandih maáh waadána, nin pah āt niijíp wut jí:

“Meém wā wūúh ma jumna caá. Páant ma jumuchah, buu nihat cāacwā ī enechah, meemdih maáh wā waadána caá”, Dios āt niijíp wut jí. (Sal 2.7)

6 Biéh láa nin pah āt niijíp wut jí:

“Melquisedec sacerdote ā jumatji pahjeh, biíc yoobó meembút páantjeh sacerdote ma jumbiipna caá”, ā wūúhdih āt niijíp wut jí. (Sal 110.4)

7 Cristo nin baácboó jumna, jūinít, ā ípdih búdí āt uúbúp wut jí. **“Ma náahna, ma teo wáacá, wā wuncat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant wā wunihcah yuhna, ma náahat pahjeh ma chājaá”**, āt niijíp wut jí.* Páant ā níj uúbúchah, ā íp āt joyóp wut jí. Pánihna, ā íp ā náahat pahjeh ā chājíhichah enna, ā uúbátidih joiná, caán wunnijidih āt boonap wut jí.

* 5:3 Lv 9.7 * 5:4 Ex 28.1 * 5:7 Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Lc 22.39-46

⁸ Cristo Dios wáuh jumna yuhna, búdí yeejép át yapap wat jī. Pánih yapna yuhna, ā ípdih át jepah cádahcap wat jī. Pánih jumna, ded pah túi jepahatdih át jéihyep wat jī.*

⁹ Pánih yeejép yapna yuhna, yoobópdih jepahni cruzboó wanna, nihat caandíh jepahnitdih túi ubni ā jumna caá.

¹⁰ Páant ā wan wāhuchah, Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Diosboó caandíh maáh át waadánap wat jī.

Cristoíh doonádih jwī jepah cádahachah, búdí ā tobohat

¹¹ Cristo sacerdotewā ī chah maáh ā jumatdih yeedíh chah wā bohéihna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wā jwáuh naáwíhichah yuhna, yeéboó űita túi beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit űi jumuchah, yeebdíh wā túi jéih bohécan caá.

¹² Maatápdih Cristoíhwā űi jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodíh űi bohénachah, āta túi tagaá. Obohjeéhtih, túi beh joicánnit űi jumuchah, bitabooó yeebdíh ī jwáuh bohéat caá náahap. Dios naáwát buocannidihjeh űi beh joiná caá. Wébit jóoh macdihjeh ī nomat pah yeebbát buocannidihjeh űi túi joiná caá. Jáap bohé jwíhni ī jumat pah űi jumna caá.

¹³ Det jóoh macdih nomnit, wébit ī jum jwuhna caá. Queét ī nihat pahjeh tigaá yeéb űi jumap. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdíh ī niáj bohénachah yuhna, páantjeh űi beh joicán caá.*

¹⁴ Jeémátdih jeémpnitboó behnit ī jumna caá. Queét panihnit caá Dios naáwátidih túi múic bohénit ī jumap. Pánih bohéna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, queétoó ī niáj jéihna caá.

6

¹⁻² Pánihna, Dios naáwátidih chah jéihna, túi behnit panihnit jwī jum jíh. Cristoíh doonádih jwíh bohéna, nin pah jwī jéihyep jī: Jwiít cáacwā jwī jenah joyátíhjh jwī chājachah, dedé pínah nihcap jī. Pánih chájna, Diosdih jwī weñacap jī. Páant jwī chájatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, táiniboodíh túut nuumnit, caandíh jwī túi jenah joí jwíhip jī. Páant jwī jwíh jepahachah, nin pah jwíitdih ī jwíh bohénap jī: Ded pah Jesúíhwádh daabáátdih, jwiít áihwádh ī teo jáhaatdihbut ī bohénap jī. Wannitji ī jwáuh boo pud júúwát pínahdih, péeni yeó jáapdih caandíh jepahcannitdih Dios ā péeh chājachah, búdí yeejép ī yapat pínah ā péacatdihbut ī jwíh bohénap jī. Páant ī jwíh bohéatjidih túi jéihna, chah jwī bohé jíh.

³ Diosdih, ā naáwátidihbut chah jwī jéih jíh. Dios ā náahachah, jwiít nihat bíicdih páant jwī chájbipna caá.

⁴ Obohjeéhtih, det pánih chájcan, Diosdih ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, jwáuh yéj chájna, ī jéih jwáuh túut nuumcán níit. Queét Cristodih jwíh jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá ā jumap”, it niáj jenah joyóp yuh jī. Pánih jenah joinit, Dios queétdih ā túi ubatdih, Túini Espíritu íjeéh ā jumatdihbut it jéihyep wat yuh jī.

⁵ Dios naáwátidih joiná, túini naáwát ā jumatdih it jéihyep wat yuh jī. Nin péeni yeó jáapna Dios ā maáh jumapboó ā wēpatjīh ā teo wáacatdihbut it jéihyep wat yuh jī.

⁶ Pánih jéihna yuhna, caandíh cádahna, Dios wáuhdih cruzboó ī jwáuh mao yohat pah caá ī chájap. Páant ī chájachah enna, bita Cristodih ī deohbipna caá. Páant ī cádahachah, det queétdih ī jéih jwáuh túut nuumát túutcan níit.

* 5:8 Mt 26.39; Jn 10.18; Fil 2.8 * 5:13 1Co 3.2

⁷ Nin pah caá ã jumap: Túini baácdih mah ã jüúwúchah, wápchi mínah caanjih ã momni túi chíih jüóhñit, ã quehechah, ã jeémát pínahdih ã bíbohna caá. Caán baácdih Dios ã túi chájna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, ã naáwát dih chah bohénitdih ã túi teo wáac bipna caá.

⁸ Obohjeéhtih, ded baácdih óot jumni pihna, yeejép yilipbut ã chíihichah, dedé pínah niñcan caá. Pánihni baácdih túi chájcan, Dios ã cáo yohbipna caá. Páant ã cáo yohat pah caandih cádahñitdihbut ã cáo yohbipna caá.*

Cristodih cádahcannitdih Dios ã túi ubat

⁹ Wã oinitaá, yeebdih páant niñ naóhna yuhna, “Cristodih cádahñit caá”, yeebboodih wã niñ jenah joicán caá. Cristo ã túi ubnit ñi jumuchah, túini ñi chájatdih wã jéihna caá.

¹⁰ Jwiít nihat jwí túi chájatji jüib jwí lip jwiít dih apí túi chájna caá. Caandih oina, búdí teonit, áihwádih ñipí túi teo wáacna caá. Páant ñi chájachah enna, ã quíib buúdcán niít.

¹¹ Pánihna, ñi jumap yoo bó ñi jumap pah bóo bitadih túi oinit, ñi teo wáacat pínahdih yeebdih jwí náah yacna caá. Páant ñi cháj cádahcat jüib jwí lip ã pehbboó yeebdih ã túi chájat pínahdih ñi túi jéihbipna caá.

¹² Yeéb yabh teonit ñi jumapdih jwí náah yaccan caá. Bitá Cristoíhwã yeejép yapna yuhna, “Jesús weemdih ã túi teo wáac bipna caá”, niñ jenah joinít, caandih í cádahcan caá. Páant í jumuchah ennit, “Wã pehbboó yeebdih wã túi cháj b ipna caá”, jwí lip ã niñjåtji pah ã cháj b ipna caá. Pánihna, queét í chájat pah, yeebút ñi chájaa.

¹³⁻¹⁴ Jon jätih Abrahamdih Dios ã wēpatjñih nin pah át niñjíp wut jñ: “Meemdih búdí wã túi cháj b ipna caá. Pánih túi chájna, ma juimenádih dawá wã cáac pooat túut b ipna caá”, át niñjíp wut jñ. Bíih caan páh wēpni wihchah, caán ã wēpatjñihjeh át naáwáp wut jñ.*

¹⁵ Páant ã niñjåtjidih náhninit, Abrahamboó ã túi páñachah enna, ã niñjåtji pahjeh Dios caandih át túi chájap wut jñ.

¹⁶ “Dios ã enechar, yoo bópdih niñjñá caá wã chájap”, jwiít cáacwáboó jwípñ niñjñá caá. Pánihna, chah jumni ã wēpatjñih niñjñit, yoo bópdih jwí niñjåt ã jumapdih jwí júutna caá. Páant jwí niñjíchah joinít, jwíjeéh míc jüihñiboó “Á niñjåt yoo bópdih tigaá”, niñ jéihñit, ã jüih cádahna caá.

¹⁷ Obohjeéhtih, Dios Abrahamdih “Meemdih wã túi cháj b ipna caá”, ã niñjåt yoo bópdih ã jumapdih júutat túut niñjñá, ã wēpatjñihjeh át naáwáp wut jñ. Páant ã naáwát dih jéihñit, “Á naáwát yoo bópdih ã jumuchah, caandih ã túut nuumcán niít”, Abraham, ã juimenábut íñ niñ jéihñip taga. Jwiít nihat áihwábut caandih jwí jéihna caá.

¹⁸ Dios ã jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjñih ã niñjåt yoo bópdih ã jumapdih jwiít dih ã jéihyana caá. Á niñjåt dih joiná, ã wēpatjñihjeh ã niñjåt dihbut joiná, caandih ã túut nuumcát pínahdih jwí jéihna caá. Páant ã jumapdih jéihna, ã pebhna jwiít dih ã ub bejat pínahdih úumcanejeh jwí wēi páina caá.

¹⁹⁻²⁰ Pánih wēi páina, caandih jwí túi jenah joí cádahcan niít. Sacerdotewã í chah maáta cáacwádih úubh wúhat túut niñjñá, Dios ã jumni tólihna waadñit, wúupni yégueh jäh yaiñni chóodih ípñ yap waadáp wut jñ.* Páant í chájat pah, jwíñ pínahdih Diosdih úubát túut niñjñá, Jesúsbut Dios pebhna át waad béjep

* 6:8 Gn 3.17-18 * 6:13-14 Gn 22.16-17 * 6:19-20 Lv 16.2

wut jī. Pánihna, Jesús páantjeh sacerdotewā ī chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumapboó jwiit āihwādh ā waoh waadáchah, jwiitbut jwī jéih waadbípa caá.*

7

Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Jesús ā jummat

1 Melquisedecboó* Salem wāt jumni tútchidih moón ī maáh, caanjéh mantih sacerdotebut jumna, Dios wēpnidih úbhni āt jumap wut jī. Maátadih Abrahamwā míc mao yap yohnit, ī jwúb júwúchah, Melquisedec caandih jwáádih āt jubínap wut jī. Pánih jwááh jubínit, “Nin Abrahamdih bádí ma túi chājáá”, Diosdih āt níj úbúp wut jī.

2 Páant ā jwááat pínah jātih, Abrahamboó caandih eníhcannidih míc mao yap yohnitji, maátah bií déedih āt ub júwúp wut jī. Páant ā ub júóhndih chénat pah téhya poómpdih jenah ennit, bíc poómpdih Melquisedecdh āt wúhup wut jī. “Melquisedec”, níjnjá, “Tái chājni maáh”, níjnjá īt chājar wut jī. “Salem”, níjnjá, “Tái jumni”, níjnjá īt chājar wut jī. Pánihna, caán Salem tútchidih moón ī maáh jumna, “Chah maáh túi jummat túttni”, caandih īt níjíp wut jī.*

3 Melquisedec ā mánadh, ā nūowādhbut ī daacát ā wihcan caá. Ā cāc jumatdih, ā wunatdhbut ī daacát ā wihcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jumatdih jéihna, ded pah Dios wúh Cristobut páantjeh sacerdotē ā jumatdih jwī jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdotē ā jumat pah Melquisedecbut sacerdotē ā jumna caá.

4 Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih ní túi náhninaá. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā túyap pínahdh āt úbúp wut jī. Abrahamboó jwī nūowāji ī maáh yoobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jumatdih jéihna, ā ub júóhni bíc poómpdih caánboodih āt wúhup wut jī.

5 Moisésji nihat judíowādh páant āt wúhat tútup wut jī. Pánih wutna, Leví ā jumená sacerdotewā ī jumachah, ī déewā ī wúhat pínahdh āt ubat tútup wut jī. Ī déewā Abraham ā jumená īt jumap wut jī. Leví Abraham jumna ā jumachah, ā jumenábut Abraham jumená īt jumap wut jī. Nihat Abraham jumená jumna yuhna, Leví jumená sacerdotewā jumnit, ī déewā ī wúhatdih ĩp ĩ ubup wut jī.*

6 Obohjeéhtih, Melquisedecboó Leví jumna nihcan yuhna, Abraham ā wúhatdih āt ubup wut jī. “Meemdih wā túi chājbpna caá”, Dios ā níjnjá Abraham ā jumachah yuhna, Melquisedecboó caandih Dios ā túi chājat pínahdh āt úbúp wut jī.

7 Nindih jwiit nihat jwī jéihna caá: Chah jumniboó nūmp jumnidih túi chājat pínahdh āp ĩ úbhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih úbhni ā jumachah, Abraham chah ā jumatdih jwī túi jéihna caá.

8 Jwiit cācwā jwī wúhatdih ubnit sacerdotewā, cācwājeh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wúhndih ubniji báadhni ā jumna caá. Dios naáwátdih naóh yapanit daácna, ā wunatjdih naóhcan, “Páantjeh báadhni caá”, níjnjá īt chājar wut jī.

9 Внн моон Леві јуменá јумнит sacerdotewā, Dios ā wúhat tútatdih ĩ ubna caá. Páant ĩ ubachah yuhna, Abraham Melquisedecdh wúhna, nihat Leví

* 6:19-20 Sal 110.4 * 7:1 He 5.6 * 7:2 Gn 14.17-20 * 7:5 Nm 18.21

juimená i wāhat pínah panihnidihbut Melquisedecdi h wāhna āt chājap wut jī.

10 Melquisedecdi h Abraham wāh lāa, ā juima Levíboó āt cāac jum jwahcap wut jī. Pānihna, Melquisedec Abrahamdi h jwāāhna, Leví pínahdi hbut āt jwāāap wut jī. Leví, ā juimenābut Melquisedecdi h wāhni t panihni t jumna, caān nump it jumap wut jī.

11 Moisésji wutni t, Leví ā déewādi hbut sacerdotewā āt jumāt tūtup wut jī. Ā wutāt pahjeh queēt sacerdotewā nuñúpwādi h mao cáo wāhni t, cāacwādi h it uābh wāhup wut jī, Dios ā enechah, túni t i jumāt pínah niijná. Pāant i chājachah, túi yoobópdi h jumna ni hna, bi h sacerdotedi h jwīta náahcan tagaá. Oboghjeéhtih, pānih jumcan, bi h sacerdoti h Melquisedec panihni di h buu jwī náahna caá. Pānihna, Leví juima Aarónji ā juimená poómpdi h moón sacerdotewādi h buu jwī náahcan caá.

12 Sacerdotewādi h Dios tūt nuumnit, jwiít di h ā wutat di hbut tūt nuumāt caá náahap.

13 Dios Moisésj di h wutat tūtni t, Leví juima Aarón ā juimená poómpdi hjer sacerdotewā āt waadāat tūtup wut yah jī. Pāant ā wutachah yahna, jwī Maáh Jesús Leví juima ni hcan caá.

14 Judá juimená poómpdi h bóo ā jumāt di h jwī túi jéihna caá. Oboghjeéhtih, Moisés sacerdotewā waadāni t, Judá h poómpdi h moondi h āt waadācap wut jī.

15 Caandí h jéihna, nindi hbut jwī túi jéihna caá: Buu Dios jáap ā waadāni sacerdoti h Cristo Melquisedec panihni ā jumna caá.

16 Jon jātih jumni t sacerdotewā pínah Dios ā wutat pahjeh Leví h poómpdi h moonjéh it waadáp wut jī. Oboghjeéhtih, Leví juima ni hcah yahna, páantjeh jumna, Cristo sacerdoti h āt waadáp wut jī.

17 Nin pah Dios āt niijp wut jī:

“Meém páantjeh sacerdoti h ma jumbi pna caá. Melquisedec sacerdoti h āt jumāt pahjeh mantih meembút sacerdoti h ma jumbi pna caá”, Dios ā wāuhdi h āt niijp wut jī. *(Sal 110.4)*

18-19 Moisésji ā wutat di h jepahí hna yahna, jwiít cāacwā yoobópdi h jwī jéih jumcan caá. Pānihna, caān ā jwí h wutatji yoobópdi h jwī jumāt pínahdi h ā teo wáaccāh, Dios caandí h āt cádahap wut jī. Pānih cádahni t, jwī Maáh ā wun wūhat di h jwī túi jenah joyát jīb Dios jwiít di h ā túi ubna caá, ājeéh jwī túi jumāt pínah niijná. Pāant ā chājachah, caandí h túi jéih uābhni t, ā pehbboó yoobópdi h jwī jumāt pínahdi h jwī wēi pāina caá.

20 Cristodi h sacerdoti h waadāna, ā wēpatjī h naóhni t, Dios caandí h āt waadānap wut jī. Oboghjeéhtih, ā wēpatjī h naóhcanjeh, bita sacerdotewādi h āt waadānap wut jī.

21 Cristoboodí h sacerdoti h waadāni t, Dios caandí h nin pah āt niijp wut jī:

“Weém, ma Maáh, wā wēpatjī h meemdi h yoobópdi h wā naóhna caá. Pānih wēp naóhna, meemdi h wā jenah joyátdi h wā tūt nuumcān niit. Pāantjeh sacerdoti h ma jumbi pna caá”, Dios Cristodi h āt niijp wut jī. *(Sal 110.4)*

22 Pānih wēp naóhna, Jesús jwiít di h ā túi ubāt pínahdi h niijná, āt chājap wut jī. “Cāacwādi h wā túi ubbi pna caá”, niijná, Dios Jesúsdi h āt wah deyanap wut jī. Pānihna, Jesús ā wun wūhat di h túi jenah jointi t, Dios ā niijātji yoobópdi h āt jumāt di h jwī jéihna caá.

23 Jwí h jumni t sacerdotewā i wunachah, bita ipi tūt nuum waadáp wut jī. Pānihna, dawá sacerdotewā it jumap wut jī.

²⁴ Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ã jumuchah, caandih túut numní sacerdote pínahdih jwí náahcan caá.

²⁵ Jesús páantjeh jumna, ãih cáacwādh ã wábh cádahcan caá. Pánih wábhna, nihát caandih jepahnidih ã túi wána caá, Dios pebhboó ájeéh jwí túi jumát pínah niijná. Pánihna, Jesússeh yooópdihi jwiítidih túi wáni ã jumna caá.

²⁶ Cáacwā jwí chājat pah yeejép chājni nihcan, Jesúsdihi yéej chājat peéh ã wihcan caá. Yeejépwā cátihi jumnijidih jeáboó wá bejni, nihát cáacwā chah maáh Dios át waadánap wut jī. Pánih jumna, Jesús sacerdotewā ã chah maáhbut jumna, jwiítidih túi teo wáacni ã jumna caá.

²⁷ Bitá sacerdotewā ã jumát pah nihcan caá. Queétboó yeó jáap jumát pah nuñápwādh mao cáo wáhna, queétjeh ã yéej chājat jíib jwiíh wáhnit, túttimah, cáacwā ã yéej chājat jíibbut ípī wáhp wut jī. Dawá láa páant ít chājap wut jī, cáacwādh Dios ã túi enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó bíic láajeh wan wáhna, caanjéh ãih bácahdih míc wáhnit, cáacwādh ã yéej chājat peéh át jíib chājap wut jī.*

²⁸ Moisésji ã wutat pah sacerdotewā ã maáta pínahdih cáacwādh ã waadát túutuchah, yeejat wihcannit ít nihcap wut jī. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wép naóhna, ã wáwh páantjeh yeejat wihcanniboodíh sacerdotewā ã chah maáh át waadánap wut jī.

8

Jesús sacerdotewā ã chah maáh jwiítidih ã túi teo wáacat

¹ Caán nihatdih naóhna, nindih bácah yeebdíh naóhna caá wá chājap: Sacerdotewā ã chah maáh panihni Jesús jwiítidih teo wáacni, jeáboó Dios ã jéihyepmant bóo buwámant ã chúudna caá.*

² Pánih chúudnit, jwiít áihwādh ípī wábhna caá. Nin baácboó jumni, cáacwā ã chājniji Dioíh muúboó sacerdotewā Dioíh cáacwādh ípī wábhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ã chājni muú yoobát díitboó jumna, jwiít áihwādh ípī wábhna caá.

³ Nihat nin baácdihi moón sacerdotewā ã maáta nuñápwādh ípī mao cáo wáhna caá. Páant queétdih Dios át wutap wut jī, cáacwā ã yéej chājat peéh ã jíib chājat pínah niijná. Jwiítidih teo wáacni sacerdotedihtat mao cáo wáhat panihnidih Dios át wáhat túutap wut jī, jwí yeejat peéh ã jíib chājat pínah niijná. Páant ã wáhat pahjeh muntih, Cristo jwí yeejat jíib caanjéh át míc wáhp wut jī, Dios jwiítidih ã wéi enat pínah niijná.

⁴ Nin baácboó sacerdotewā wáat jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baácboó páantjeh jumna nihna, sacerdote áta jéih jumcan tagaá.

⁵ Nin baácboó jumnit sacerdotewā nin baácdihi jumni Dioíh muúdhjeh ã teo wáhna caá. Cáacwā caán muúdh chājna, jeáboó jumni muú pánihni ít chājap wut jī. Páant ã jumuchah, jeejíboó Moisésdihi Dios ãih muú pínahdih chājat túutnit, “Meemdíh wá naáwát pahjeh muntih wíih muúdh, nihát caán díitboó jumnidihbut túi yooópdihi ma chājat túutap”, át niijp wut jī.*

⁶ Obohjeéhtih, jeáboó jumni Dioíh muú nin baácboó jumni muú chah táini ã jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdote jumna, ã tewatboó nin baácdihi jumni sacerdotewā ã tewat chah caá ã jumap. Dios Moiséswādh “Yeebdíh wá watatdih jepahnit, wájeéh ñi túi jumbipna caá”, át níj naáwáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, jwiítidih “Jesús yeebdíh ã wan wáhatboodíh túi jenah jointi,

* 7:27 Lv 9.7 * 8:1 Sal 110.1 * 8:5 Ex 25.40

wājeéh ñi túi jum̄bipna caá”, ãt niŷ naáwáp wut jŷ. Queétdih ã naáwátji chah jwítdih ã naáwát ã jum̄na caá. Pánihna, Jesúsboó jwítdih túi ubni jum̄na, nin baácboó jum̄nit sacerdotewã chah wēpni ã jum̄na caá.

7 ã jwíh wutatjidih yoobópdih jéih jepahcan, cãacwã ãjeéh ït jéih jum̄cap wut jŷ. ã wutatjidih jwí jéih jepahachah nihna, biíh naáwátdih Dios ãta naóhcan tagaá.

8 Obohjeéhtih, ã wutatjidih ï túi jepahcatdih enna, ãih cãacwãdih jãihna, nin pah ãt niŷjŷ wut jŷ:

“Nin wã niŷjãtdih ñi túi joyoó: Tãttimah, nihat wíih cãacwã, Israel jum̄menádih, Judá jum̄menádihbut jáap naáwátdih wã naóh̄bipna caá.

9 ï ñowã Egipto baácboó jum̄nitjidih bacanit, ded pah wãjeéh ï túi jum̄at pínahdih queétdih wã naáwáp yah jŷ. Obohjeéhtih, páant wã naáwátdih ï joí cádahap jŷ. Páant ï cádahatdih ennit, weembát queétdih wã cádahap jŷ. Páant queétdih wã naáwátji pah jwúub naóhcan, mácah wã naóh̄bipna caá.

10 Tãttimah nihat Israel jum̄menádih nin pah wã naóh̄bipna caá: Wã wutatdih yeebdíh wã túi náhniabipna caá. Páant wã náhnianachah, ñi túi wēi jepahbipna caá. Weém ñi Maáh jum̄na, yeebdíh wã en daobípna caá. Yeéb wíihwã jum̄na, weemdíh̄jeh ñi wãh̄bipna caá.

11 Pánihna, caán láa teo wãh̄nit dée, maáta déebut nihat weemdíh túi jéihnit mícjeh ï jum̄bipna caá. Pánih jéihnit jum̄na, det ï déewãdih nin pah ï míc niŷ bohécan niít: ‘Ded pah jwí Maáh Dios ã jum̄atdih ma jéihyeé’, ï niŷcán niít.

12 Pánihna, ï yéej chãjatjidih yohnit, queétdih peéh chãjcan, caandíh chéneji wã jwúub náhnican niít”, Dios ãt niŷjŷ wut jŷ. *(Jer 31.31-34)*

13 Pánihna, jáap naáwátdih naóhna, ã jwíh naáwátji ãt cádahat túutur wut jŷ. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwúub túut ñum̄ni ã jum̄na caá.

9

Dioíh m̄wú nin baácboó jum̄ni, jeáboó jum̄ni

1 Dios Moisésjidih jwíh wutna, ded pah cãacwã caandíh ï weñat pínahdih ãt naáwáp wut jŷ. Nin baác̄dih moón caandíh ï weñat pínah m̄wúdíh ded pah ï chãjat pínahdihbut ãt naáwáp wut jŷ.

2 Caán m̄wúdíh ñuñúpwã chóojih ït wãapáp wut jŷ.* Caán m̄wú díitboó chéne tólih ït chãjap wut jŷ. ï jwíh waád jwibíni tólih “Dioíh tólih”, ït niŷjŷ wut jŷ. Caán tólihboó ï jŷ cágat nahna ãt jum̄ur wut jŷ.* Cágat naabút ãt jum̄ur wut jŷ. Caán cágat naajih sacerdotewã Diosdih ï wãh̄ni pan naaná ãt jum̄ur wut jŷ.*

3 Wãupni yégueh chóojih ï jãh yaíhni tãahmant biíh tólih ãt jum̄ur wut jŷ. Caán “Dios ã jum̄at tólih”, ït niŷjŷ wut jŷ.*

4 Caán tólihboó chej jum̄nidih cáagnit ï cáwat naá ãt jum̄ur wut jŷ. Caán naá orojih ï chãjni wut jŷ.* Orojih ï chãjni paih̄but caanjih ãt jum̄ur wut jŷ.* Caan páih díitna orojih ï chãjni pamap ãt jum̄ur wut jŷ. Caan pamap díitna “maná”, ï niŷjŷ ãt jum̄ur wut jŷ.* Caan páih díitna Aarónih íoh cajat nah̄but chíih yabacni jum̄,* Dios ã wutatdih ã daác búudh̄niji chéne jeé naanábut ãt jum̄ur wut jŷ.*

* 9:2 Ex 26.1-30 * 9:2 Ex 25.31-40 * 9:2 Ex 25.23-30 * 9:3 Ex 26.31-33 * 9:4 Ex 30.1-6

* 9:4 Ex 25.10-16 * 9:4 Ex 16.33 * 9:4 Nm 17.8-10 * 9:4 Ex 25.16; Dt 10.3-5

⁵ Caan páih wááp lajni naajíh chéne ángelwá orojíh í páp dodhnit ít jwááh ñuhup wut jí. Queét ángelwá Dios caanjíh á jumatdih júutna ít chájap wut jí. Pánihna, caanjíh jumna, Dios cāacwā í yéejatdih ápi yohop wut jí.* Caan mūdih bóodih páant bóojeh tīgaa wā naóh jwuhup.

⁶ Caán mūdih í túi ámohat túttimah, sacerdotewā yeó jáap jumat pah jwíih waád jaibíni tólihdih waadnít, Dios á wutat pah ípi chájap wut jí.*

⁷ Sacerdotewā í chah maáhheh biíh tólihboó jópchi jumat pah biíc láa á waadát yeó jáapdiheh ápi waadáp wut jí. Pánih waadnít, í maoni nuñup í wühni pínah meépdih caanjíh jumni pah wāapátidih ápi chíanap wut jí, caán meépdih ennit, Dios cāacwā í yéejatdih á yohat pínah niijná. Meépdih ub bejan, ápi jéih waadáp wut jí. Diosdih uúbát túut niijná, caanjéh á yéej chájatji, nihát bita judíowā í jéihca naáh yéej chájatji jíibbut meépdih át ub waad béjep wut jí.*

⁸ Páant Dios á chájatjijíh Túini Espiritu nin pah jwíitdih á jéihyana caá: Moisésdih á chájat túutni muú Dios á jumat tólihboó cāacwā ít jéih waadáp wut jí. Sacerdotewā í chah maáhheh caanná át jéih waadáp wut jí. Pánihna, Moisésdih á chájat túutniji muú páantjeh á jumachah nihna, jwíit cāacwājeh Diosdih jwíta jéih uúbhcan tagaa.

⁹ Diosdih í weñat muú ded pah á jumatji, caán díitboó ded pah í chájatjidihbut naóhna, jwíit buu moondih nindih Dios bohéna caá á chájap: Cāacwā Diosdih weñat túut niijná, nuñupwādih mao cáo wühna yuhna, Dios á náah yacat pah túitni ít nihcap wut jí. Pánih chájna yuhna, íih caolih páantjeh yéejni jumna, Diosjeéh ít jéih jumcap wut jí.

¹⁰ Nin pah ípi chájap wut jí: Nuñupdih mao cáo wüh, jeémp, babh, íih bácahnadih chocna, Moisés á wutatji pah Diosdih ípi weñep wut yuh jí. Obohjeéhtih, caán wutat pah chájna yuhna, í túut nuumát déedih queétdih át teo wáaccap wut jí. Pánihna, Dios jáap bohéatdih á naawát túttimah, jon jātíh bóo wutatboó dedé pínah nihcan caá.

¹¹ Obohjeéhtih, jwíitdih túi chájat túut niijná, Cristoboó sacerdotewā í chah maáh yoobát jumnit, átát júuwúp wut jí. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobátidih át waadáp wut jí. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cāacwā í chájni muú chah túini á jumna caá.

¹² Cristo Dios á jumapboó cabra meépdih, jwi meépdih Diosdih wāhat túut niijná, át ub waadáp wut jí. Obohjeéhtih, biíc láajeh jwíitdih wan wühna, áih meép panihnidihjeh át ub waadáp wut jí. Pánih ub waadnít, jwí yéejatdih á yohochah, jwíitboó páantjeh Diosjeéh jwí jumbipna caá.

¹³ Dios Moisésdih á wutatjiboó “Wannitdih ñi chāúúchah, ñíih bácahdih quei pánihni á naácna caá”, át niijp wut jí. Pánihna, íih bácah quei pánihnidih chocat túut niijná, cabra meép, jwi meép,* jwiwādih í cáwatji jōóhíhbut* sacerdotewā queétdih ípi choj jáhanap wut jí.

¹⁴ Páant í chájachah yuhna, queétdih át túi teo wáaccap wut jí. Obohjeéhtih, Cristo wunna, áih meépboodih á yoh wāhuchah, jwíitdih búdi á teo wáacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wunna, Túini Espiritu páantjeh jumni á teo wáacatjíh, caanjéh áih bácahdih Diosdih át wuhup wut jí. Pánih chájna, jwí yéejatdih yohnit, iiguípná jwí bejat déejidih át túi ubup wut jí. Páant á túi abnit

* 9:5 Ex 25.18-22 * 9:6 Nm 18.2-6 * 9:7 Lv 16.2-34 * 9:13 Lv 16.15-16 * 9:13 Nm 19.9,17-19

jumna, “Yéejat peéh weemdih wihcan caá”, jwĩ niŷ jéihna caá. Pániŷ jumna, Dios, páantjeh jumni ā náahat pahjeh chājnīt jwĩ jumna caá.

Jáap naáwát

15 Moisés ā wutatjidih jepahna yuhna, ī yéejat peéh queétdih páantjeh ā jumuchah, cāacwā Diosjeéh īt jéih jumcap wut jī. Páant ī jumuchah, nin jáap naáwátidih naóhniŷ, “Cristoboó ā wun wāhatjīhjuh cāacwādh wājeéh wā tūi jummat tūatbipna caá”, Dios āt niijīp wut jī. Páant ā niijátji pah, ī yéejatdih yohniŷ, ā ñíonitdih tūi ubat tūat niijná, Cristo āt wun wāhup jī. Páant ā tūi ubuchah, páantjeh ājeéh jwiit āihwā jwĩ tūi jumcipna caá. Pániŷ jumna, āihwādh Dios ā wāhat pínahdih jwĩ bíbohbiŷna.

16-17 Cāac ā wunat pínah jātiŷ, ā déewādh ā wāhat pínahdih āpī daác jwejna caá. Obohjeéhtih, ā buud jwūhchah, āih bií déedih ā déewā ī jéih ub jwūhcan caá. Ā wunat pínah jātiŷ ā daác jwejni nūo dedé pínah niŷcan caá. Obohjeéhtih, ā wunat tūttimah, ā daacátji pahjeh āih bií déejidih ī ubbiŷna caá.

18 Páant ā wunachah, caán nūo dedé pínah ā niŷcat pahjeh muntih, nuñúpdih ī maocah, Dios Moisésdih ā niijátjibut dedé pínah āta niŷcan tagaá.

19 Dios ā wutatjidih Moisésji niŷat āih cāacwādh āt naóh beedánap wut jī. Pániŷ naóh péaniŷ, jwiŷ meép, cabra meépdih mahjīh āt widip wut jī. Tūttimah, oveja yoócdih ī duuani, hisopo wāt jumni yīlip biícdih nah chéonit, āt taj báahanap wut jī. Pániŷ taj báahanit, Dios ā wutatdih ā daacni tólihdih, niŷat cāacwādhbut āt choj jāhanap wut jī.

20 Pániŷ choj jāhanit, nin pah Moisés queétdih āt niijīp wut jī: “Dios nin ā wutatjidih jwiitdih ā jepahat tūatup jī, ājeéh jwĩ tūi jummat pínah niijná. Pániŷna, caán meépdih enna, ā naáwát yoobópdih ā jummatdih jwĩ jéihna caá”, āt niijīp wut jī.*

21 Tūttimah, caán tólihdih cāacwādhbut ā choj jāhaat pahjeh muntih, Diosdih ī weñat pínah muúdh, niŷat caán diitboó jumnidihbut āt choj jāhanap wut jī.*

22 Páant tigaá, Dios ā wutat pah, meépdih yoh wāhat caá náahap, cāacwā ī yéejatdih ā yohat pínah niijná. Biquí lánajeh cāacdih quei pániŷni ā jumuchah, meépdih yoh wāhcan, mahjīhjuh chocat pínahdih Dios āt wutap wut jī. Meép pániŷniŷh chocannidih, Dios cāaquīh yéejatdih ā quīb buúdcán niit.*

23 Pániŷna, nin baácbóo jumni Diosdih ī weñat muú, niŷat caán diitboó jumniŷbut quei wihcanni pániŷni ā jummat pínah niijná, nuñúp meépdih yoh wāhat āpī náahap wut jī. Moiséswā caán muúdh jeáboó jumni muú pániŷni īt chājap wut jī. Jeáboó jumni muú Dioíh muú yoobát ā jumuchah, chah tūini meép pániŷnidih yohat caá náahap.

Cristo biíc láajeh ā wun wāhat

24 Nin baácdih bóo Diosdih ī weñat muú cāacwā ī chājnidih Cristo āt waadcáp wut jī. Caán muúdh waadcánjuh, yoobópdih jeáboó āt bejep wut jī, Dios ā jumupboó jwiitdih wúbat tūat niijná.

25 Nin baácdih moón sacerdotewā ī maáta jópchi jummat pah Diosdih weñat tūat niijná, ā jumni tólihbóo nuñúp meépdih īpī ub waadáp wut jī. Obohjeéhtih, Cristo biíc láajeh wunna, āih meép pániŷnidih Dios ā jummat tólih yoobátboó āt ub waadáp wut jī.

* 9:20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28

* 9:21 Lv 8.15

* 9:22 Lv 17.11

²⁶ Cristo dawá láa waadná nihna, nin baácđih Dios ã chājat túttimah, nihat cāacwā jwī yéej chājatji jíib, dawá láa caandíh wun wūhat āta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwī yéejatđih yohat túut niijná, nin baácboó biíc láajeh cāac jumnit, āt wun wūhup wut jī.

²⁷ Nihat cāacwā biíc láajeh jwī wunna caá. Páant jwī wunat túttimah, táinitđih, yeejépwāđihbut Dios ã ñiobipna caá, yeejépwāđih peéh chājat túut niijná.

²⁸ Biíc láajeh jwī wunat pah, dawá cāacwā jwī yéejatđih yohat túut niijná, Cristobut biíc láajeh āt wun wūhup wut jī. Túttimah, ã jwūub dei jūóhđipna caá, páant mantih. Pánih jwūub dei jūóhđnit, jwī yéejatđih yohat túut niijná, ã jwūub wun wūhcan niít. Obohjeéhtih, jwiít caandíh wēi páinitđih wūbđih ã jūóhđipna caá, páantjeh ã pebhboó Diosjeéh jwī jumat pínah niijná.*

10

Máa naáwát ã teo wáaccat

¹ Cristoiđ dooná túini yoobát ã jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés ã watatji táini pah jumna yuhna, biíc yoobó nihcan caá. Caán watatđih jepahnit, yeó jáap jumat pah, nihat jópchina nañúpwāđih mao cáo wūhna, Diosđih ĩpĩ weñep wut yah jī. Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, cāacwā ĩ yéejatđih ĩ jéih yoh beedácan caá.

² ĩ jéih yoh beedána nihna, biíc láajeh Diosđih pánih wūhđnit, “Buu yéejat peéh jwiítđih ã wihcan caá”, ĩta niđ jenah joi tágaá. Pánih jenah joiná, nañúpwāđih mao cáo wūhatđih ĩta cádah tagaá.

³ Obohjeéhtih, jópchi jumat pah nañúpwāđih mao cáo wūhna, cāacwā ĩ yéejatđih ĩ jéih quíib buđcán caá.

⁴ Pánihna, jwiw meépdih, cabra meépdihjeh Diosđih jwī wūhuchah yuhna, jwī yéej chājatđih āta yoh beedácan tagaá.

Cristo ã wun wūhat

⁵ Páant yoobópdih ã jumuchah, Cristo nin baácboó ã cāac jumat pínah jātihbit nin pah Diosđih āt niijíp wut jī:

“Cāacwā nañúpwāđih mao cáo wūhna, trigo ojđihbut ĩ wūhatđih ma náahcan caá. Pánih náahcan, con baácboó ma cāac jumat túutuchah, ma chājni bácah meemđih weñani pínah ã jumđipna caá.

⁶ Cāacwā ĩ yéejatđih ma yohat pínah niijná, nañúpwāđih ĩ mao cáo wūhuchah, ma wēi encan caá.

⁷ Páant ma wēi encatđih jéihđnit, ninboó jumna, ma náahat pah chājadih wā bejđipna caá. Páant ma naáwátđih naóh yapani ã niđ daacáp jī”, Cristo ã ĩpđih āt niijíp wut jī. *(Sal 40.6-8)*

⁸ “Cāacwā nañúpdih ĩ mao cáo wūhat pínah, trigo ojđihbut ĩ wūhat pínahđih queéđđih ma náahcap jī. Páant ĩ wūhuchah yuhna, ma wēi encap jī”, Cristo āt jwiít niđ naáwáp wut jī. Moisés páant queéđđih ã chājat túutuchah yuhna, caandíh Dios āt wēi encap wut jī.

⁹ Páant niđ péanit, nin pah āt jwūub niijíp wut jī: “Meém ma náahat pah chājadih wā bejđipna caá”, āt niijíp wut jī. Páant ã niijíchah, nin pah jwī jéihna caá: Jon jātih nañúpwāđih ĩ mao cáo wūhatjđih cádahat túutnit, biíh bohéatboodíh Dios naóhna āt chājap wut jī.

* 9:28 Is 53.12

10 Pánihna, Jesucristo ã íp ã náahat pah wun wāhnit, jwiít cāacwā jwī yéejatdih át yoh wāhup wut jī. Biíc láajeh wūna, āih bácahdih át wāhup wut jī, jwiít āihwā Diosjeéh páantjeh jwī jumat pínah niijná.

11 Nihat sacerdotewā yeó jáap jumat pah Diosdih weñat mūboó teonit, nañpūdih ípī mao cáo wāhna caá. Obohjeéhtih, páant í mao cáo wāhna yuhna, cāacwā í yéejatdih í jéih yoh beedácan caá.*

12 Obohjeéhtih, jwī yéejatji jīb Cristoboó biíc láajeh wun wāhna, jwī yéejatdih át túi yoh beedánap wut jī. Pánih yoh beedá péanit, ã íp pebhna pūh laab béjnit, ã jéihyemant bóo bəwámant, át chūdup wut jī.

13 Caanná chūdnit, caandih enihcannitdih ã íp ã yap yohat pínahdih ã páina caá.*

14 Pánihna, biíc láajeh wun wāhnit, Dioíhwā í yéejatdih át yohop wut jī, yéejat wihcannitjeh páantjeh í jumat pínah niijná.

15 Caán yoobópdih ã jumatdih naóhna, Dios naawátidih naóh yapanidih Túini Espirituboó nin pah át niij daacát tútup tajī:

16 “Nin pah Dios ã niijp be: “Túttimah bóo láa nihat cāacwādh nih pah wā niij naóhbična caá: “Wā wutatdih yeebdih wā náhnianachah, wēinit ñi jepahbična caá.

17 Ñi yéej chājatdih wā jwūb náhnican niit”, wā niijbična caá, Dios ã niijná caá”, át niij daacát tútup tajī. *(Jer 31.33-34)*

18 Pánihna, jwī yéej chājatdih ã yohochah, jwī yéejat jīb sacerdotewā nañpūdh í jwūb mao cáo wāhatdih jwī náahcan caá.

Umcanjeh, Diosdih jwī jéih wábát

19 Wā déewā panihnitá, Jesúsboó wun wāhna, āih meépdih ã yohochah, jwiitboó umcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandih jwī jéih wābhna caá.

20 Pánihna, nin baácđih moón sacerdotewā í maata ípī chājatji bəu láa jwiitdih dedé pínah nihcan caá. Cristoboó jwī yéej chājatji jīb ã wun wāhuchah, caán tólihdih jāh yaihni chóodih ã yeo dei bejchah,* jáap namá panihnidih át chājap wut jī, Dios ã jumupna jwī túi waadát pínah niijná.*

21 Pánihna, jwiitboó Dioíh mūu pánihnit jwī jumachah, jeáboó jumna, jwiitdih wāhni wāhni Cristo chah wēpni sacerdote ã jumna caá.

22 Páant ã jumatdih jéihna, umcanjeh, caandih túi jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandih jwī wábát dée caá. “Cristo weemđih wun wāhna, wā yéejatdih ã yohochah, bəu yéejat jīb weemđih wihcan caá”, jwī niij jéihna caá. Pánih jenah joí cádahcan, mahjīh jwī chocat pah, quei wihcannit panihnit jwī jumat dée caá.*

23 “Yeebdih wā túi wābbična caá”, ã niijátji pah ã chājbična caá. Páant ã chājat pínahdih túi jéihnit, bitadidibut caandih jwīpī naóhna caá. Caandih jwī túi náhnat dée caá.

24 Pánih náhninit, jwījeéh jumnitdih oina, teo wáacnit, nihat biícđih jwī túi jumat dée caá.

25 Diosdih weñat tútup niijná, jwī míc wáacat dée caá. Bitá í míc wáacatdih cádahna caá í chājap. Páant í cádahachah yuhna, jwiitboó jwī cádahca boj jīh. Nin baáboó jwī Maáh ã jwūb dei jūwát pínah bahniñeh ã jūdhna caá. Caandih jéihna, jwiit āihwā búdi jwī míc weña jīh.

* 10:11 Ex 29.38 * 10:13 Sal 110.1 * 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45 * 10:20 Jn 14.6

* 10:22 Lv 8.30; Ez 36.25

²⁶ Yoobópdiḥ jumni naáwátđiḥ jwī jéihna yuhna, “Wā náahat pah wā chājbipna caá”, jwáub niúj jenah joinít, jwī yéej chājachah, Dios jwī yéejatđiḥ ā yohcan niít.

²⁷ Páant jwī chājachah, ā tobohna caá. Nihat Diosđiḥ eníhcannitđiḥ peéḥ chājnit, iiguípna ā bejat túutbipna caá. Pánihna, caandíḥ cádahnit, jwáub yéej chājnitđiḥbat bíic yoobó ā peéḥ chājbipna caá. Páant ā peéḥ chājat pínah búdí úum náah jumni caá.*

²⁸ Moisés ā wutattjidiḥ ded ā yap yohochah, judíowā ī maáta caán yap yohnidiḥ ípī peéḥ chājap wut jī. Á yéej chājachah ennitji, bíic peihcannit caandíḥ ī naóḥ yacachah, ī naáwát yoobópdiḥ ā jumatiḥ ít jéihyep wut jī. Pániḥ jéihnit, jīgah encanjeh, caandíḥ ípī mao yohop wut jī. Bíic peihcannit wihcaḥ, chénewā caandíḥ ī naóḥ yacachah, ípī peéḥ chājap wut jī.*

²⁹ Páant ī peéḥ chājat chah, Dios ā wáúhđiḥ eníhcannitboodíḥ ā peéḥ chājbipna caá. Cristo wan wáuhna, áih meépdiḥ ā yoh wáuhchah, Dios jwī yéejatđiḥ ā yohna caá. Páant ā yohat pínahđiḥ jwiítđiḥ át naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, det yéejatđiḥ yohnit jumna yuhna, túttimah caandíḥ yap yohna, jwáub yéej chājnit, “Jesúíḥ meép oboh jumni ā jumna caá”, ī niúj jenah joiná caá. Páant niúj jenah joinít, queéđđiḥ oini Túini Espíritudiḥ yeejép naóhna caá ī chājap. Páant ī chājachah ennit, Dios queéđđiḥ búdí ā peéḥ chājbipna caá.*

³⁰ “Det ī yéej chājatji jíib weém caá wā peéḥ chājbip. Wíihwā jumna yuhna, yeejép ī chājachah, queéđđiḥ wā peéḥ chājbipna caá”, át niújip wut jī.* “Yoobópdiḥ tigaá Dios páant niúj naóhni ā jumap”, jwī niúj jéihna caá.

³¹ Pánihna, Dios chah wěpni ā jumachah, yéej chājnitđiḥ ā peéḥ chājat pínah úum náah jumni caá.

³² Játih ded pah ņi jumattjidiḥ ņi túi náhninaá. Túini doonáđiḥ joiná, jwíih jepahnit, dawá láa búdí yeejép yapna yuhna, Jesúđiḥ ņit cádahcap tajī.

³³ Biquí láana cáacwā ī enechah, bita yeebdíḥ yeejép naóhnit, yeejép ít chājap tajī. Bíih láa bita Jesúíhwāđiḥ yeejép ī chājachah enna, yeejép yapnitđiḥ ņit jīgah en teo wáacap tajī.

³⁴ Bitadiḥ nemat muúboó ī nemechah ennit, yeebbát ņit jīgahap tajī. Níih bíi déediḥ ī dúuc wáyachah yuhna, jīgahcanjeh, “Á túina caá”, ņit niújip tajī. “Nin baácđiḥ bóo chah túini jeáboó wā bíbohat pínah páantjeh ā jumna caá”, niúj jéihna, ī dúuc wáyachah yuhna, ņit weñep tajī.

³⁵ Pánihna, úumcanjeh, Diosđiḥ ņi túi jenah joí cádahca bojoó. Páant ņi cádahcat jíib, yeebdíḥ ā túi chājbipna caá.

³⁶ Yeejép yapna yuhna, Dios ā náahat pah ņi chāj cádahca bojoó. Páant ņi chāj cádahcaḥ, “Wíihwāđiḥ wā pebhboó wā túi jumattjidiḥ caá”, Dios ā niújátji pah, yeebdíḥ ā túi chājbipna caá.

³⁷ Nin pah Dios naáwátđiḥ naóḥ yapani át niúj daacáp tajī:

“Wā wahni ā juibíát pínah bahnitbitjeh ā jedhna caá.

³⁸ Pánihna, wíihwā, wā náahat pah chājnit, wā wahnidiḥ túi jenah joinít, ī túi jumtipna caá. Obohjeéhtih, caandíḥ ī cádahachah, queéđđiḥ wā wěi encan niít’, Dios ā niúnj caá”, át niúj daacáp tajī. (Hab 2.3-4)

³⁹ Obohjeéhtih, jwiítboó Diosđiḥ cádahcan, iiguípna bejnit pínah niḥcan caá. Caandíḥ túi jenah joinít jumna, páantjeh ájeéḥ jwī jumtipna caá.

* 10:27 Is 26.11 * 10:28 Dt 17.6; 19.15 * 10:29 Ex 24.8; He 13.20 * 10:30 Dt 32.35-36; Ro 12.19

11

Diosdih túi jenah joyát

¹ Nin pah Diosdih túi jenah joyát ã jumna caá: Diosdih túi jenah joiná, jwiít dih ã túi chãjat pínahdih jwí túi jéihna caá. Æ níijátji pahjeh ã chãj jwuhc ah yuhna, “Æ níijátji pah yoobóp dih ã chãj bipna caá”, jwí níij jéihna caá. Páant ã chãjat pínahdih encan yuhna, “Yoobóp dih páant ã chãj bipna caá”, jwí níij jenah joiná caá.

² Páant í túi jenah joyóchah ennit, Dios jon jãt ih moondíh ãt túi wéi enep wut jĩ.

³ Diosdih túi jenah joinít, nin pah jwí jéihna caá: Dios ã naáwát wēpatj ih nihatdih ãt chãjap tajĩ. Pánihna, jwí enca naáhjidih nihah bũ jwí enni pínahdih ãt jígo hanap wut jĩ.*

⁴ Abeljiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ovejadih mao cáo wãh nit, caandíh ãt wēnep wut jĩ. Obohjeéhtih, ã úud jeñé Caín ã momatji quehedihjeh Diosdih ãt wãhup wut jĩ. Pánihna, Dios Abel ã wãh niboodíh chah ãt wéi enep wut jĩ. Pánih wéi enna, “Weemdíh túi jenah joinít, Abel táini ã jumna caá”, ãt níijip wut jĩ. Caán ã wanat táttimah yuhna, ã túi jenah joyátjidih bohénit, ded pah jwiítboó jwí túi jenah joyát pínahdih jwí jéihna caá.*

⁵ Enochoó Diosdih túi jenah joiní ã jumachah, Dios caandíh ãt wéi enep wut jĩ. Pánih wéi ennit, ã wancat pínah níijná, nihah bácah jeh Dios jeáboó caandíh ãt ãb bejep wut jĩ. Páant ã ãb bejat táttimah, cáacwã caandíh í jéih bid juicáp wut jĩ.*

⁶ Páant ã yapatjidih jenah joinít, “Diosdih túi jenah joicán, caandíh jwí jéih wēñacan caá”, jwí níij jéihna caá. Ded caandíh bidniboó “Dios ã jumna caá. Pánihna, caandíh wã túi bidichah, weemdíh ã túi chãj bipna caá”, níij jenah joyát caá náahap.

⁷ Noéjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ded pah ã chãjat pínahdih ã naáwáchah, ãt túi jepahap wut jĩ. Pánih jepah nit, ãjeéh bóli, ã weh, ã weh áana yaádh bíicdih pobyitdih túi yapat túut níijná, búdí jãáj chóodih ãt chãjap wut jĩ. Pánih túi jenah joiná, nihah bita yeejép í chãjachah enna, queétdih ãt pej jumcar wut jĩ. Pánihna, Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Caán táini ã jumna caá”, Dios ãt níij enep wut jĩ.*

⁸ Abrahamjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ã wãhni pínah baácboó ã bejat túutuchah joinít, ãt jepahap wut jĩ. Caandíh jepah nit, ã jumni baácmant bejna, ã jéihca naáh baácna ãt juibínap wut jĩ.*

⁹ Páant ã juibínachah, “Nin baác dih yeebdíh wã wãh bipna caá”, Dios ã níijíchah joinít, caán baác dih ãt chãwáp wut jĩ. Caandíh, ã wũúh Isaacdih, ã juima Jacobdihbut “Nin baác dih yeebdíh wã wãh bipna caá”, Dios ãt níij naáwáp wut jĩ. Queét caán baác dih moón nihcan yuhna, Diosdih túi jenah joinít jumna, nuñúp chóonadh yéuh taj cáagni mũnádih chãj nit, caánboó ít jumup wut jĩ.*

¹⁰ Pánih jumna yuhna, caanjih ã jum jwuhah pínahdihjeh Abraham ãt jéihyep wut jĩ. Jeáboó jumni tútchina ã bejat pínahboodíh wéi páina ãt chãjap wut jĩ. Caán tútchi Diosboó ã jenah joyát pah chãjni ã jumachah, bũudcán, páantjeh ã jum bipna caá.*

* 11:3 Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3 * 11:4 Gn 4.3-10 * 11:5 Gn 5.21-24 * 11:7 Gn 6.13-22 * 11:8 Gn 12.1-5 * 11:9 Gn 35.27 * 11:10 He 13.14

11 Abraham behe, ãjeéh bóli Sarabut beh wili, weh wihcannit it jumap wut jĩ. Queét chénat pah behnit jumna yahna, Abraham Diosdih táí jenah joiní jumna, Dios ã teo wáacatjĩh it weh jumap wut jĩ. “Dios ã niijátji pah ã chãjbipna caá”, Abraham ã niú jenah joyát jĩib, Sara mit weh jumap wut jĩ. Pánihna, Abraham behe jumna yahna, ã wúúhdih át enep wut jĩ.*

12 Abrahamji wunni dée ã jumuchah yahna, ã juimená dawá it cãac poonap wut jĩ. Cáiwádh, óondihbut jwĩ jéih jenah encat pah ã juimenádihbut jwĩ jéih jenah en buájacan caá.*

13 Queét nihat Diosdih táí jenah joinít, it buudúp wut jĩ. “Yeebdih caán baácđih wã wãhbipna caá”, Dios queétdih ã niijnjí baácđih juibícanjeh, it wunap wut jĩ. Caán baácđih queétjeh bíbohcan yahna, Dios ã niijátji pah, túttimah í juimená í bíbohcat pínahdih it jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, it weñep wut jĩ. Pánihna, “Nin baácđih jibnitjeh jwĩ jumna caá”, it niijíp wut jĩ.*

14 Páant niijná, bíih baácđih í bidatjidih jwĩ jéihna caá.

15 Pánih bidnit, í jwíih jumni baácna jwúub bejĩhna nihna, ita jéih jwúub bej tagaá. Pánihna, “Bíih baácđih jwĩ bidna caá”, niijná, jon jãtĩh í cádahni baácđih niijná it chãjcap wut jĩ.

16 Obohjeéhtih, chah túini baácboodih bidna it chãjap wut jĩ. Caán í bidni baác jeáboó caá ã jumap. Caánboó íih tútchi pínahdih Dios átát ámhó péanap wut jĩ. Pánihna, “Dios jwĩ Maáh caá”, í niijíchah joinít, át túccap wut jĩ.

17-18 Túttimah, Dios Abrahamdih ã wúúh Isaacđih át mao cáo wúhat tútutap wut jĩ. “¿Yoobópdih níft weemdih ã táí jenah joi?” niijná, páant át wutap wut jĩ. Pánihna, Abraham Diosdih táí jenah joiní jumna, ã niiját pah át chãjap wut jĩ. “Ma wúúh Isaacđih ma juimenádih wã cãac poobapna caá”,* Dios ã niijátjidih náhnina yahna, Abraham caandíhjah mawat túnt át chãjap wut jĩ.*

19 “Wã wúúh Isaacđih wã mao wúhuchah, Dios caandih ã jéih boobapna caá”, Abraham át niú jenah joyóp wut jĩ. Páant ã mawat túnt chãjachahjah, Dios caandih át cádahat tútutap wut jĩ. Páant ã mawíhni jwúub báadhni pah caandih ã enechah, ã wúúh ãjeéh át jwúub jumap wut jĩ.*

20 Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih táí jenah joiní jumna, ã weh Jacob, Esaúdhbut “Túttimah, Dios meemdih búdí ã táí chãja naáh”, át niijíp wut jĩ.*

21 Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih táí jenah joiní jumna, ã wunat pínah jãtĩhbit áih wúat nahjĩh too caj ñuhnit, Diosdih át weñep wut jĩ. Pánih wéinit, ã wúúh José ã weh chénat pahdih “Meemdih Dios búdí ã táí chãjbipna caá”, át niijíp wut jĩ.*

22 Túttimah, Joséboó, Diosdih táí jenah joiní jumna, ã wunat pínah jãtĩh judiowá Egipto baácboó jumnitji í bejat pínahdih át naáwáp wut jĩ. Pánih naóhnit, ã juimená pínah áih bácahjidih í ub bejat pínahdih át wutap wut jĩ.*

23 Túttimah, Moisés mánaboó Diosdih táí jenah joinít jumna, ã cãac jumuchah, caandih bíic peihcanni widh it bih bíbohó wut jĩ. Túinibit ã jumuchah ennit, caandih it bihip wut jĩ.* Caán baácđih moón í maáhdih úmcanjeh, judiowá í wehdih ã mawat tútutachah, it jepahcap wut jĩ.*

* 11:11 Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22 * 11:12 Gn 15.5; 22.17; 32.12 * 11:13 Gn 23.4; 1Cr 29.15; Sal 39.12 * 11:17-18 Gn 21.12 * 11:17-18 Gn 22.1-14 * 11:19 Gn 22.13 * 11:20 Gn 27.27-29,39-40 * 11:21 Gn 47.31-48.20 * 11:22 Gn 50.24-25; Ex 13.19 * 11:23 Ex 2.2 * 11:23 Ex 1.22

24 Tálttimah, Egipto baácdih moón ĩ maáh nuúm Moisésdih mit behanap wut ĩ. Páant mijeéh behna yuhna, Diosdih túi jenah joiní jumna, “Caánt mi wáúh caá”, ĩ niijátidih át náahcap wut ĩ.*

25 Caandíh behanah mi déewāboó wēinit, yeejép ĩ chājachah enna yuhna, át chājihcap wut ĩ. Pánih chājcan, Dioihwā bíicdih yeejép át yapat wut ĩ.

26 Dios ā wahni pínah Cristodih cáacwā yeejép ĩ chājat pínah pah Moiséswāidihbut Egiptodih moón yeejép ĩt chājap wut ĩ. Pánihna, nihat Egiptodih moón búdi jīb jumnidih ĩ bíbohathdih náahcanjeh, Dioihwā bíicdih ā jumt jīb bita yeejép ĩ dehwat pínahdih át níwip wut ĩ. Tálttimah, ā túi chājat jīb, Dios caandíh ā túi chājat pínahdih jenah joí waáwána, yeejép ā yapat pínahdih át níwip wut ĩ.

27 Diosdih túi jenah joiní jumna, Egipto baácdih moón ĩ maáh ā íjichah yuhna, caandíh úmcanjeh, caán baácmant át bejep wut ĩ. Dios jíghocanni ā jumchah yuhna, jíghonidih ā enat pah ā wātatdih Moisés át jepah cádahcap wut ĩ.*

28 Moisés caandíh túi jenah joiní jumna, judíowādih Dios ā túi ubat pínahdih át jéihyep wut ĩ. Pánih jéihna, Dios ā wutat pahjeh queét judíowādih ĩih jēcnadidh oveja wáúh meépĭh át náñat túatup wut ĩ. Páant ĩ náñatdih ennit, Dios nihat ĩ jwíh túuhnitdih ā mawat túatni ángelboó judíowā ĩ jwíh túuhnitboodih át maocap wut ĩ. Caán oveja wáúhdih mao péanit, Moisés ā wutat pahjeh, ĩ jumt yoobó ĩt jeémép wut ĩ. Caán jeémát, Pascua ĩ niijni, bíicdih ĩ jwíh jeémp láa át jumup wut ĩ.*

29 Tálttimah, Diosdih túi jenah joinít jumna, “Muj Mac Duhni”, ĩ niijní mujdih, mah wihcanni namádih judíowā ĩt chúh bejep wut ĩ. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queétdih ñun béjnit, muj ā jwáub duj yóh lajachah, ĩt chíh wan beedép wut ĩ.*

30 Pánihat tálttimah, Diosdih túi jenah joinít jumna, judíowā Jericó tátchidih bóo búdi wáihyat júdu yehmant ĩt páud bejep wut ĩ. Siete yeó jáap pohba caán tátchidih ĩt páudup wut ĩ. Páant bói yeó jáap ĩ páudat tálttimah, caán wáihyat júdu át boto jéen bejep wut ĩ.*

31 Diosdih túi jenah joiníh jumna, Jericó tátchidih bóli deoh nah jumnih, Rahab wut jumnih, judíowā en waóhndidih wēi jwááhnit, mit teo wáacap wut ĩ. Páant mi teo wáacatji jīb, caán tátchidih moón Diosdih yap yohnitdih maonit, judíowā caántboodih ĩt maocap wut ĩ.*

32 Bita Diosdih túi jenah joinítidih naáwíhna yuhna, queét dawá ĩ jumchah, wā jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefe,* David,* Samuel,* Dios naáwátidih naóh yapanitbut, nihat ĩih doonádih wā naáwíhna yuh caá. Obohjeéhtih, queétdih wā naóh daáccan niit.

33 Diosdih túi jenah joinít jumna, biquína bíih baácdih moondíh míic maona, ĩt yap yohop wut ĩ. Bita ĩih cáacwādih túinijeh ĩt wutup wut ĩ. Páant Diosdih ĩ túi jenah joyóchah, “Yeebdíh wā teo wáacbípnā caá”, ā niijátji pah queétdih át teo wáacap wut ĩ. Bitā túi jenah joinít jumna, jiwā queétdih ĩ jeémíhichah yuhna, Dios ĩih jacnadidih át nemep wut ĩ.*

* 11:24 Ex 2.10-12 * 11:27 Ex 2.15 * 11:28 Ex 12.21-30 * 11:29 Ex 14.21-31 * 11:30 Jos 6.12-21 * 11:31 Jos 2.1-21; 6.22-25 * 11:32 Jue 6.11-8.32 * 11:32 Jue 4.6-5.31 * 11:32 Jue 13.2-16.31 * 11:32 Jue 11.1-12.7 * 11:32 1S 16.1-1R 2.11 * 11:32 1S 1.1-25.1 * 11:33 Dn 6

34 Bita táí jenah joinít jamna, búdí iigátboó jamna yahna, ít iigcáp wut jī.* Bita táí jenah joinít jamna, queétdih ī mao yohíhichah yahna, ít jwei béjep wut jī. Bita wēpcannitji jamna yahna, Diosdih táí jenah joiná, wēpépwā ít jamap wut jī. Pánih jamnit, bíih baácmant jūóhnit queétdih eníhcannit soldadowādih míic maonit, ít yap yohop wut jī.

35 Biquína yaádh Diosdih ī táí jenah joyát jíib, ī déewā wanah bejnitjidih Dios át booa wáhp wut jī.*

Obohjeéhtih, bita Dioihwā ī jumat jíib, queétdih teonit, búdí yeejép ít chājap wut jī. “Diosdih ma cádahachah, jwī watbipna caá”, queétdih ít niijíp wut yuh jī. Obohjeéhtih, páant ī niijichah yahna, jeáboó chah táini pehbóó ī bejat pínahdih náahna, ít jepahcap wut jī. Páant ī jepahcat jíib, queétdih yeejép ī chājachah, ít wunap wut jī.

36 Bita Diosdih táí jenah joinítjih yeejép deohnit, búdí ít puáhp wut jī.* Bitadih chéonit, nemat maúboó ít nemep wut jī.*

37 Bitadih jeejīh yohnit, ít mawap wut jī.* Bitadih íih bácahdih tac yoób ít bóodop wut jī. Bitadih íibat naajīh ít mawap wut jī.* Bita moh yéejnit jamna, oveja chóo, cabra chódihjeh ít dawáp wut jī. Queétdih ñannít, bita búdí yeejép ít chājap wut jī.

38 Queét chah táinit jamna, nin baácdih moón yeejép wā bíicdih jamnit pínah ít nihcap wut jī. Queét Diosdih táí jenah joinitboodih cáacwā ī náahcah, maú wihcapboó, jeéboobút ípí jib bejep wut jī. Pánih jib bejnit, jeé íitboó, baácbóó jamni íitboobút ípí áwap wut jī.

39 Queét nihát caandíh táí jenah joinítjih Dios búdí át wēi enep wut jī. Pánih táí jenah joinít jamna yahna, “Yeebdíh chah táini baácdih wā wáhbipna caá”, Dios ā niijníji baácdih ít juibí jwahcap wut jī.

40 Páant níj naóhna, nin pah Dios níj jenah joiná át chājap wut jī: “Queét wíihwā, túttimah jamnit wíihwābut wā pebhna ī jayúchah, queét nihát bíicdih táinit yoobát wā jumat túutbipna caá”, át níj jenah joyóp wut jī. Pánih jenah joiná, jātih ā chājatji chah táini jwiítjih ā chājipna caá.

12

Jesúsdih táí jenah joí cádahca boj jíih

1 Queét wā naóhnit dawá Diosdih táí jenah joí cádahcannit ī jumatjidih jéihnit, yéej chāj cádahnit, jwiítbut Jesúsdih jwī táí jenah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jumat náahap: Náoni ā táí náwíhichah yahna, chodópdih duo béjna, ā jéih wēp náocan caá. Yégueh wáupnidih duoná, ā táí jéih náocan caá. Páant ā jumat pah Diosdih jwī táí jepahína yahna, jwī weñat pínahdihjeh chājna, caandíh jwī táí jéih jepahcan caá. Pánihna, jwī yéej chājatjih cádahat caá náahap. Chah wēp náoniboó ā táí péaat pahjeh, jwiítbut Dios ā náah yacat pah jwī chāj cádahca bojat dée caá.

2 Jesúsdihjeh jwī táí náhni jíih. Caanjéh Diosdih táí jenah joí waóhni jamna, jwiítjih táí jenah joyát túutnibut ā jamna caá. Pánihna, caandíh jwī táí jenah joí cádahcat pínah niijná, jwiítjih ā teo wáacna caá. Cruzboó wunna yahna, ā íipdih át táí jenah joí cádahcap wut jī. Cruzboó wunat tíic náah jamni ā jamachah yahna, ā íip ā jamapboó ā weñat pínahdih jéihna, tíiccanjeh, cruzboó

* 11:34 Dn 3 * 11:35 1R 17.17-24; 2R 4.25-37 * 11:36 Jer 20.2; 37.15 * 11:36 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6 * 11:37 2Cr 24.21 * 11:37 Jer 26.23

āt wənuṗ wət jī. Pánihna, bəu chah maáh jumna, Dios ā jéihyepmant bóo bəwámant ā chéudna caá.*

³ Jesúsdiḥ eníhcannit caandíh búdí yeejép ī chājachah yuhna, Dios ā náah yacat pah āt cádahcap wət jī. Páant ā cádahcatjidih ňi túi náhninaá, yeebdíhbut yeejép ī chājachah yuhna, bíic yoobó cádahcat túut niijná.

⁴ Bitā yeebdíh tábít yeejép chājna yuhna, ít mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh ít mao yohop wət jī. Páant yeejép ā yapatjidih náhninit, yeebdíh yeejép ī chājachah yuhna, caandíh ňi cádahca bojóo.

⁵ Dios yeéb ā wehdih ā naáwátjidih çñi quíib bəúd níit? Yeejép ňi yapat pínahdih ā naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:

“Wəuhú, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojóo. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdíh bohéna caá wā chājap. Pánih bohénit, wā túut nuumát túutachah, ma joyáh bojca bojóo. Páant wā wəutachah, jġahcanjeh, ma túi jepahaá.

⁶ Nihat wā oinit, “Meém wā wəuh caá”, níj ennitdih wāpī bohéna caá, ī yap yohcat pínah niijná. Pánihna, ī yap yohochah ennit, queétdih wā peéh chājibpna caá’, Dios ā niijná caá”, āt níj daacáp tajī. *(Job 5.17; Pr 3.11-12)*

⁷ Pánihna, yeejép yapna yuhna, Dioíh namádih ňi cádahca bojóo. Páant ňi yapatjīh, Dios ā weh ňi juməchah, yeebdíh bohéna caá ā chājap, chah ňi túi chājat pínah niijná. Det mána ī wehdih ī wəutachah, ī jepahcah, ĩpī peéh chājna caá, ī túut nuumát pínah niijná. Páant ī chājat pah, Diosbut jwiít ā weh jwī jepahcah, jwiítidih ā peéh chājibpna caá.

⁸ ňi túi chājcatdih ennit, yeebdíh ā naóhcah nihna, ā weh ňita nihcan tagaá. Páant ā naóhcah, mána wihcannit pah ňita jum tagaá. “Dios wā ĩp caá”, ňita jéih niijcán tagaá.

⁹ Jwī mána jwiítidih ded pah ī bohéatjidih ňi jenah joyoó. Queét jwiítidih ī peéh chājachah, queétdih jwīpī jepahap jī. Pánih jepahnit, jwī ĩp Dios ā túut nuumát túutachah, chah jepahat caá náahap. Pánih jepahna, páantjeh ájeéh jwī túi jum̄bipna caá.

¹⁰ Wébít jwī jum̄jwəhəchah, jwī mána jwiítidih peéh chājnit, “Nin pah wā chājachah, wā wəuh ā túi jum̄bipna caá”, ĩpī níj jenah joyóp wət jī. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chājna, jwiítidih teo wáacna caá ā chājap, caán táini ā jum̄at pah jwiítbut túinit jwī jum̄at pínah niijná.

¹¹ Dedé peéh chājatdih “Caán túina caá”, jwīpī níj jenah joicán caá. Búdí jwīpī jġahna caá. Obohjeéhtih, jwīh jġahna yuhna, túttimah caandíh jwī jenah joyóchah, jwiítidih ā teo wáacna caá, yéj chājcanjeh, jwī túi jum̄at pínah niijná.*

¹² Pánihna, búdí yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdíh ā bohéatdih jéihna, ňi jġah cádaḥá. Caandíh chah túi jenah joinít, úumcanjeh, ňi túi weñeé.*

¹³ Pánih jum̄nit, Jesúih namádih bejnit, túinijeh ňi chājaá. Páant yeejép ňi yapachah yuhna, Jesúsdiḥ cádahcanjeh, wəpnit panihnit ňi jum̄bipna caá. Yeéb páant ňi jum̄chah ennit, bita Jesúihwā wəpcannit panihnitboobút caandíh chah ī túi jenah joibpna caá.

Dios ā wətatdih jepahcah, ā tobohat

* 12:2 Fil 2.6-11; He 2.9 * 12:11 Dt 8.5; 1S 7.14; 1Co 11.31-32 * 12:12 Is 35.3

14 Míic jūihcanjeh, nihat bíicdih ñi túi jumúú. Pánih jumna, jwí Maáhdih túi jepahnit, ñi yéej chājca bojoó. Det yéej chājcannitjeh jwí Maáhdih í enbipna caá.

15 ¡Ñi túi chāja chaáh! Dios yeebdíh oinit ã teo wáacachah, ñi túi jepahaá. Jepah cádahna, ñi jwúub yéej chājat pínah ã tobohna caá. Caandíh cádahna nihna, momatdih yeejép yilip ã jáwat panihni yeebjéh ñita míic yéjeja tagaá. Jesúíh namádih ñi cádahachah ennit, bita áihwābut bíic yoobó íta cádah tagaá.*

16 Ñi weha mána nihcannitjéh yeejép ñi chājca bojoó. Diosdih náahcannitbut ñi jumca bojoó. Esaúboó ded pah ã jumattjidih ñi túi náhninaá. Diosdih, ã wāhni pínahdihbut náahcanni át jumap wat jī. Weép jeñé jumna, ã íp ã wunat tátimāh ã ípíh bíi déedih bíbohni pínah át jumap wat yuh jī. Dios ã ípíh ã niijnjídihbut bíbohni pínah át jumap wat yuh jī. Obohjeéhtih, bíic yeó jáap búdei nuugáp wanna, bíic láa ã jeémát jībjeñ ã bíbohāt déejidih oboh jumni pah jenah joinit, ã úudboodíh át wūhap wat jī. Pánih chājna, Dios ã wūhat pinahdih át náahcap wat jī. Pánih náahcanni ã jumap pah yeéboó ñi jumca bojoó.*

17 Á úuddih áih pínahdih ã wūhat tátimāh, Esaú ded pah ã yapatdih ñi jéihna caá. Á íp caandíh ã wūhat pínahdih Esaú búdei át náahap wat yuh jī. Obohjeéhtih, páant ã náahachah yuhna, weép jeñédih ã wūhat pínahdih ã úuddih wāñ péanit, Esaúboodíh ã íp át wūhcap wat jī. Caandíh ã jūí wúbuchah yuhna, túat nuumcánjeh, caandíh át wūhcap wat jī.*

18 Dios Moisésjidih ã watat túutuchah, jwí déewā judíowā Dios ã jumni jeená ít juibínap wat jī. Obohjeéhtih, caanná í juibíat pah yeéboó ñi juibícan caá. Nin pah queétoó ít yapap wat jī. Dios ã jumni jeé, Sinaí wat jumni jeená í juibínachah, búdei iigát át jumap wat jī. Dupúát, baac méméat, búdei johlitbut át jumap wat jī.

19-20 Caanná juibínit, póojat nah, Dios ã wéheatbut búdei ã yáanachah ít joyóp wat jī. Páant ã wéhenachah joiná, búdei úumnit, queé ít joíhcap wat jī. Dios nin pah queédih át níj watup wat jī: “Det nin jeedíh chūinidih jeejéh yoh mawat caá náahap. Nindih nuñáp ã chuñuchah, caandíhbut jeejéh ñi yoh mawaá”, át níijíp wat jī. Páant ã níijichah joinit, tubit úum náah jumni watat ã jumuchah, “Jwítdih ma jwúub naóhca bojoó”, ít níijíp wat jī.*

21 Páant ã yapatdih ennit, nihat í úumuchah, “Búdei úumnit, méména caá wā chājap”, Moisés yuh buca át níijíp wat jī.*

22 Páant Diosjeéh ít jwíih jumap wat jī. Obohjeéhtih, yeéboodíh pánihcan caá. Dios bíicdih jumap túat níijná, Sión wāt jumni jee pánihpna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadhniíh, Jerusalén tútchi caá. Yeebbút dawá ángelwá bíicdih wēi naáwāt túat níijná, í míic wáacapna ñi juibína caá.

23 Yeé caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weñ jwíih juibínit bíicdih ñi míic wáac juibína caá. Nihat í wūtnadíh ã daácni núobut jeáboó ã jumna caá. Nihat cáacwādih ñíoni ã jumapna ñi juibína caá. Bitá túi chājnitjeh Dioíhwājíh míic wáacnit yeebbút ñi jumna caá. Dios queédih yéjeat wihcannit átát chājap wat jī.

24 Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés ã watatjidih jwúub túat nuumnit, “Jesúboó wanna, áih meépdih ã yoh wūhuchah, yeebdíh wā túi ubbipna caá”, Dios jwítdih át níijíp wat jī. Abelji áih meépdih ã yohochah

* 12:15 Dt 29.18 * 12:16 Gn 25.29-34 * 12:17 Gn 27.30-40 * 12:19-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21; Dt 4.11-12; 5.22-27 * 12:21 Dt 9.19

enna, Dios caandih maonidih át peéh chājap wut jī.* Obohjeéhtih, Jesúsboó áih meépdih ā yoh wāhuchah enna, Dios jwiítidih át túi ubup wut jī. Pánihna, áih meép oboh jumni nihcan caá.

²⁵ Ni túi chāja chaáh! Dios yeebdih ā naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon jātih nin baácboó jumni Moisés Dios naáwátidih ā naóh yapanachah, caandih ī joíhcatji jīb, Dios cáacwādih át peéh chājap wut jī. Pánihna, buu jeáboó jumni Cristo jwiítidih ā naóh yapanachah jwī joíhchah, queétdih ā peéh chājat chah, jwiítboodih Dios ā peéh chājbipna caá.*

²⁶ Moisésji jum láa Dios ā wéhenachah, baác át méménap wut jī.* Obohjeéhtih, biih ā naáwátidih naóh yapaniboó Dios túttimah ā niiját pínahdih nin pah át niij daacáp tajī: “Nin baácđih, jeáđihbut biíc láa pohba wā cádah méméabipna caá”, Dios ā niijná caá, át niij daacáp tajī.*

²⁷ “Biíc láa pohba wā cádah méméabipna caá”, niijná, nihát ā chājnijidih ā yohat pínahdih naóhna át chājap wut jī. Obohjeéhtih, Dios ā maáh jumupboó jéih yohca naáh jumna, páantjeh ā jumbipna caá.

²⁸ Pánihna, ā maáh jumupna bejnít pínah jumna, caandih ā yohcat pínahdih jéihnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwī niij jīh. Páant niijnít, ā náahat pah caandih búdí jwī wēi jīh.

²⁹ Dios wēpni túini yoobát jumna, jwī tuu cáwat pah, det caandih jepahcan-nitdih ā yoh beedáipna caá.

13

Dios ā weñat pínahdih ded pah chājat

¹ Bitá Jesúhwādih ñi míc oi cádahca bojoó.

² Ñi jéihca naáhwádihbut ñi túi wēi jwāáá. Pánih wēi jwāáhna, biquína Jesúhwā, jéihcan yuhna, ángelwádih ít wēi jwāáap wut jī.*

³ Nemat muúboó jumnitdih ñi jgah en teo wáacá. Yeéb íjeéh jumna nihna, ded pah ñi náahatdih jenah joinít, queétdihbut ñi túi chājaá. Bitá yeejép í yapachah ennit, yeéb biíc yoobó yapna nihna, ded pah ñi náahat pah, queétdihbut ñi túi teo wáacá.*

⁴ Ñi téihya chéwechah, ā túina caá. Pánih téihya chéonit, ñi míc cádahca bojoó. Ñi weha mána nihcannitjīh yeejép ñi chājca bojoó. Pánih yeejép chājnitdih Dios ā peéh chājbipna caá.

⁵ Bií déedih tabit ñi bidca bojoó.* Nin pah Dios át niijíp wut jī: “Yeebdih cádahcanjeh, wā túi teo wáacpina caá”, át niijíp wut jī.* Páant ā niijátidih jéihnit, ñi bíbohni bií déedihjeh wēinit, chah ñi jwáub bidca bojoó.

⁶ Pánihna, úmcanjeh, nin pah jwī niij jenah joiná caá:

“Wā Maáh Dios weemđih teo wáacni caá. Páant ā jumatdih jéihna, cáacwā weemđih yeejép í chājat pínahdih wā úmcan níit”, jwī niijná caá. (*Sal 56.3-4,9-11; 118.6*)

⁷ Yeebdih waóhnit, Dios naáwátidih bohénitjidih, í túi chāj cádahcatjidihbut ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Diosdih í túi jenah joyátji pahjeh mantih, yeebbát biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

* **12:24** Gn 4.10 * **12:25** Ex 20.22 * **12:26** Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * **12:26** Hag 2.6 * **13:2** Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P 4.9 * **13:3** Mt 25.35-46 * **13:5** 1Ti 6.6-10 * **13:5** Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13

⁸ Jesucristo páantjeh biíc yoobó jumni caá. Jon jätih ded pah ã jumtjeh pah buubut ã jumna caá. Túttimahbut biíc yoobó ã jumbipna caá.

⁹ Jesúh namádiñ cádahnit, biáboó bejcat túut niijná, dawá mácah i bohéatdiñ ñi joicá bojoó. “Nindiñ ñi jeémé. Caandíñ ñi jeémca bojoó”, biquína i niij bohéna caá. Páant i niij bohéatdiñ jwí jepahachah yuhna, Diosdiñ chah jwí túi jenah joyát pínahdiñ ã teo wáacan niit. Obohjeéhtih, Diosboó jwiitdiñ oinit, ãpí teo wáacna caá, Jesúsdiñ chah jwí túi jenah joyát pínah niijná. Páñihna, ã teo wáacatjñ caandíñ túi jenah joinit ñi jumna.

¹⁰ Jesús cruzboó ã wan wáhatjidiñ jwí túi jenah joyóchah, jwí yéejatdiñ Dios ã yohna caá, ájeéh jwí túi jumt pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewáboó ñañúpwádiñ i mao cáo wáñna yuhna, cáacwá i yéejatdiñ it jéih yoh beedácap wat jñ.

¹¹ Queé sacerdotewá i maáta jópchi jumt pah ñañúp meépdih Dios ã jumni tólihoó ipí ub waad béjep wat jñ, cáacwá i yéej chájatdiñ Dios ã yohat pínah niijná. Páant i chájat túttimah, i maoniji ñañúpdih cáacwá i jumap yehboó ipí cáo yoh beedánap wat jñ.*

¹² Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wan wáñnit, áñh meépdih át yohop wat jñ, jwí yéejatdiñ ã yohochah, Dioíhwá jwí jumt pínah niijná.

¹³ Tútchi yehboó tiic náah jumni ã wáñatdiñ enna, judiowá i maáta caandíñ it eníhcap wat jñ. Páñihna, cruzboó ã wan wáhatjidiñ jwí túi jenah joyát jñ. Páant jwí jumachah enna, cáacwá jwiitdiñbut i eníhcan niit.

¹⁴ Nin baáboó páantjeh jwí jumt pínah yoobát ã wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwí yoob jumt pínah tútchidiñ páina caá jwí chájap.

¹⁵ Páñihna, Jesús ã teo wáacatjñ Diosdiñ jwí wéi naáwáchah, caandíñ mao cáo wáhat panihni ã jumna caá. Caandíñ jwí túi weñat dée caá.*

¹⁶ Ñijeéh jumnitdiñ túi cháñnit, ñi teo wáacá. Páant ñi chájat pínahdiñ ñi túi náñinaá. Páñih cháñna, Diosdiñ cáo wáhat panihniñ wáñnit, caandíñ túi wéina caá ñi chájap. Páant ñi chájachah ennit, Dios ã túi wéibipna caá.

¹⁷ Yeebdíñ waóñnitdiñ túi jepahna, i wutat pah wéinit ñi cháña. Dios queétdiñ bohéat tútñit, yeebdíñ ã túi en dawát tútup tagaá, caandíñ ñi yap yohcat pínah niijná. Páñih wáñnit i jumachah, yeebdíñ ded pah i en dawátjidiñ Diosdiñ naáwát ã náahbipna caá. Páñihna, queétdiñ ñi túi jepahachah ennit, i túi wéibipna caá. Obohjeéhtih, ñi jepahcah ennit, búdi ita jñgah tagaá. Páñih jepahcan, ñita túi jumcan tagaá.

¹⁸ Jwiitdiñ ñi wáñh cádahca bojoó, Diosdiñ páantjeh jwí túi jepahat pínah niijná. Yeó jáap jumt pah túi cháñhna, “Yeejépdih cháñna caá wá chájap”, jwí niij jenah joicán caá.

¹⁹ Weemdiñbut búdi ñi wáñb, ñi pebhna waícanjeh Dios weemdiñ ã jwáñb wahat pínah niijná.

Queétdiñ ã pée wáñb

²⁰ Jwí Maáh Jesús jwí yéejat jñb wan wáñnit, áñh meépdih át yohop wat jñ. Páant ã chájachah, “Ñi yéejatdiñ wá yohbipna caá, páantjeh wájeéh ñi túi jumt pínah niijná”, Dios jwiitdiñ át niij naáwáp wat jñ.* Páant niijná jwí Maáh Jesúsdiñ át jwáñb boonap wat jñ. Páñihna, Jesúsboó jwiitdiñ túi wáñb, chah

* 13:11 Lv 16.27 * 13:15 Lv 7.12; Sal 50.14,23; Os 14.2 * 13:20 Ex 24.8; He 10.29

wēpni, ovejawādh en daoní panihni jumna, jwiít áih ovejawā panihnitdh
 ā túi en daoná caá.*

²¹ Dios caandíh boaniji jumna, yeebdíh ā túi teo wáaca naáh, ā weñat
 pínahdhjeh ñi chājat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, jwiít nihatdh ā túi túut
 numá naáh, ā náahat pah jwí jumat pínah niijná. Jesucristodih yeó jáap jumat
 pah bádí jwí wēi jīh. Páant tíi ā jumna nah.

Á pée túyat túut

²² Wā déewā panihnitá, yeebdíh nin wā daacátji bádí pohba nihcan caá.
 Pánihna, ninjīh yeebdíh wā naóh bohéatdh íjcanjeh, ñi túi joyoó. Pánih bohéna,
 yeebdíh weñaat túut niijná, páant wā daacáp be.

²³ Nindihbut yeebdíh wā jéihyana caá: Jwí úd panihni Timoteo nemat
 múbóo jumnijidih ít bacanap wat be. Waícanjeh ninjīh ā juyúchah, yeebdíh
 enedih bejna, caandíhbut wā numah bejbipna caá.

²⁴ Ñi maáta, nihát bita caanjīh jumnit Jesúhwābut í túya naáh. Nin Italia
 baácdih moón Jesúhwā yeebdíh í túyat túutna caá.

²⁵ Weembút yeéb nihatdh wā túyat túutna caá. Dios yeebdíh bádí oinit, ā
 teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

---

* 13:20 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; Jn 10.1-16

SANTIAGO

Queédih ā túyat tútat

1 Weém, Santiago,* jwí íip Dios, jwí Maáh Jesucristodihbat teo wāhni wā jumna caá. Yeéb wā déewā, doce jwí n̄owā í j̄aimená poópdih moón, Jesúíh wā bíih baácna boó jumnitdih* túyat túttnit, nin núodih wā daác wahna caá.

Dios jwítidih ā jéihyaat

2 Wā déewāá, dawá láa yeejép yapna yuhna, ñi túi wēi jengah joyoó.

3 Pánih yeejép yapna, yoobópdih Jesúsdi h jepahnit jumna, chah túi jengah joinit, caandíh ñi cádahcan niit. Chah ñi túi jengah joyát pínahdih jéihnit, ñi weñé.

4 Jesúsdih cádahcan, túi jengah joinit jumat túat niijná, bíic yoobó túi chājnit ñi jumá.

5 “¿Ded pah wā chājbi?” niij jéihíhni Diosdih ā uúbú naáh. Páant ā uúbúchah, Dios caandíh ā jéihyabipna caá. Caán nihat caandíh uúbhñitdih jūihcanjeh, búdí āp̄i teo wáacna caá, í jéihyat pínah niijná.*

6 Pánih uúbhna, Diosdih túi jengah joinit, ā uúbú naáh. “Wā uúbúchah yuhna, Dios weemdíh āta teo wáaccan tagaá”, niij jengah joini ā jumca bojo naáh. Páant niij jengah joiniboó johlit dedboó ā johochah, búdí maj nolihat āp̄i túat n̄umát pah ā jumna caá. Páant niij jengah joini, yeó j̄aar jumat pah bíic yoobó āp̄i chājcan caá. Diosdih túi jengah joini niican caá.*

7-8 B̄uu nindih jengah joiná yuhna, cheibit mácah ā jengah joibípna caá. Páant túi jengah joicán ā uúbúchah, jwí Maáh caandíh ā jepahcan niit.

9 Ded Jesúíh oboh jumnijidih Diosboó maáh panihni ā waadábipna caá. Páant ā chājat pínahdih jéihnit, ā weñe naáh.*

10 Ded Jesúíh dawá bíi dée bíbohñidih bita í dúuc wáyachah yuhna, ā weñe naáh. Cháa ā moopát pah tigaá caán bíi dée ā b̄udáh bejbipna caá. Pánih jéihnit, caanbút ā weñe naáh.

11 Yeó aáb jūóhna, tubit ā chāhachah, cháa diib téh bejnit, ā yúugna caá. Páant ā yúugchah, ā túi jígohat ā beedná caá. Pánihat pah búdí bíi déedih wēinibut āih bíi dée bíicdih ā b̄udábipna caá.*

Yeejép chājat jengah joyátidih jepahcat

12 Ded yeejép yapna yuhna, Jesúsdih cádahcanni túi wēini ā jumvipna caá. Páant ā cádahcatji jīb, páantjeh jeáboó Dios ājeéh jumat túttnit, caandíh ā túi chājvipna caá. “Weemdíh túi oinitdih wājeéh wā túi jumat tútvpna caá”, ā niijátji pah ā chājvipna caá.

13 Yeejép chājat jengah joyát ā jūúwúchah, “Dios caá weemdíh páant ā chājat tútvp”, ñi niij jengah joicá bojoó. Dios yeejép chājat jengah joicán, cáacwādihbat páant ā jengah joyát tútcan caá.

14 Obohjeéhtih, cáacwājeh tubit yeejép í ñinahat pah íp̄i jengah joiná caá.

15 Pánih jengah joinit, yeejép íp̄i chājna caá. Páant í chājatji jīb Dios queédih iiguipna ā bejat tútvpna caá.

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3; Hch 15.13; Gá 1.19 * 1:1 1P 1.1 * 1:5 1R 3.7-12; Pr 1.1-9.18; Stg 3.13-17

* 1:6 Mt 7.7-11; Jn 16.23-24 * 1:9 Jer 9.24 * 1:11 Is 40.6-7

16 Wā déewā, wā oinitá, “Dios weemdíh ã wutuchah, yeejép wā chājap jī”, ñi niij jenah joicá bojoó. Páant jenah joyát yoobópdih nihcan caá.

17 Jwī íip Dios jeáboó jumni jwiít dih teo wáacat túut niijná, táinidihjeh bitadih ã wúhat túutna caá. Caanjéh tigaá yeó, widh, cúiwáidihbut chājni. Pánihna, í jígohat ã túut nuumáchah yuhna, Diosboó páantjeh bíic yoobó ã jumna caá.*

18 Á náahat pah áih túini doonádih jwī jepahachah, ã weh jwī jumat pínah niijná, jwiít dih jáap cáac jumnit panihnit át jumat túutjip taga. Pánih jumnit, nihát ã chājnit cáti h jwiít dih ã túi ubuchah, ã jwíih túut nuumnít jwī jumna caá.*

Diosdih yoobópdih jepahat

19 Wā déewā, wā oinitá, Dios naáwát dih ñi túi wēi joyoó. Pánih caandíh táí joinít, táí jenah joicánnit í wéheat pah wéhecan, waícanjeh íijnit ñi jumca bojoó.

20 Det íijnit Dios ã náahat pah í túi chājcan caá.

21 Nihat ñi yéeg chājatdih, yeejép ñi en ñinahatdihbut ñi cádahaá. Pánih cádahnit, Dios naáwát dih í bohénachah, túi wēi jepahnit ñi jumnuú. Páant í bohéát dih ñi joyóchah, iiguípna bejnit déejidih táí ubnit, Dios yeebdíh ã túut nuum péabipna caá.

22 Á naáwát dih joiná yuhna, jepahcan, ñi míic yeena caá. “Wā jepahcah, ã túimi nacaá”, niij jenah joiná, yeeatdih jenah joiná caá ñi chājap. Pánihna, ã naáwát dih táí joinít, ã bohéat pah ñi chājaá.

23 Ded caán naáwát dih joiná yuhna, jepahcanniboó nin pah chājni ã jumna caá: Áih móotdih quenalihjīh ã míic enna caá.

24 Pánih míic en péa bejnit, ded pah ã jígohatdih waícanjeh ã quíib buudná caá.

25 Obohjeéhtih, bíihboó ã enatjidih ã quíib buudcát pah Dios naáwát dih joiná, túi náhnit, jepahna, chéoni panihni nihcan, táí chājna, búdí ã wēibipna caá. Pánihna, caán bohéát dih jepah cádahcannidih wēi ennit, Dios ã táí teo wáacipna caá.

26 Ded jenah joicánjeh wéheni jumna, yoobópdih Diosdih ã wēican caá. “Diosdih wā túi wēina caá”, niij jenah joiná yuhna, yeeatdih ã jenah joiná caá. Pánih jenah joiná, Diosdih ã wēi naáwát dedé pínah nihcan caá.

27 Dios jwī íip ã náahat pah caandíh jwī weñat túut niijná, nin pah caá jwiít dih chājat náahap: Mána wihcannitdih, éemp wannitdihbut yeejép í yapachah enna, queétdih teo wáacat caá náahap. Diosdih náahcannit yeejép í chājat pah jwiít dih chājcat caá náahap.

2

Cāacwādh bíic yoobó túi chājat

1 Wā déewāá, jwī Maáh chah túini Jesucristodih jepahnit jumna, cáacwādh bíic yoobó túi chājat caá náahap.

2-3 Orojīh í chājniji téihya yacat júduna, búdí jíib jumni yéguehdihbut duoní yeé Jesúsíhwā ñi míic wáacapna ã waád juibínachah enna, caandíh ñita wēi jwááh tagaá. “Ñin tēuyuboó ma chūudá”, ñita niij tágaá. Páant niijná yuhna, caanná yeejép yégueh duoní moh yéejni ã waád juibínachah enna, caánboodíh

* 1:17 Nm 23.19; Mal 3.6 * 1:18 1P 1.23

ñita wēi jwāáhcan tagaá. “Con bawáboó ma ñuhúú. Baácdihjeh ma cháúdá”, caandih ñita niij tagaá.

⁴ Pánih chājna, cāacwādih yeejép jenah joinít, táí jígohnitdihjeh ñita wēi en tagaá. Obohjeéhtih moh yéejnitdih ñita wēi encan tagaá. Páant niij jenah joyát á táican caá.

⁵ Wā déewā, wā oinitá, weemdih ñi joyoó. Dawá moh yéejnitdih Diosdih táí jenah joinít, á maáh jamapboó jamnit pínah niijná, Dios át ñiwip wut jī. “Wājeéh páantjeh ñi jumbipna caá”, Dios caandih oinitdih át niijíp wut jī.

⁶ Obohjeéhtih, queétdih á ñíwichah yuhna, yeéboó queétdih ñipí táicana caá. Pánih queétdih táicanit, dawá bií dée bíbohntidihjeh ñi wēi enna caá. Nindih ñi táí náhninaá: Dawá bií dée bíbohntitboó yeebdih yeejép ípí chājna caá. Queétjeh yeebdih naóh yacat táut niijná, cāacwādih peéh chājat táutnit pebhna ípí teo wái bejna caá.

⁷ Queétjeh Cristodih yeejép ípí wéhena caá. Obohjeéhtih, yeéboó “Jwiít Cristoíhwā caá”, niijnit jamna yuhna, caandih yeejép wéhenitboodih ñi wēi enna caá. Páant ñi chājat á táican caá.

⁸ Dios naáwátdih daácnitboó nin chah wēpni wutatdih á daacátjidih ñi táí náhninaá: “Meemjéh ma míic oyat pah, bitadibhat biíc yoobó ma oyoó”, át niij daacáp tajī.* Caán wutatdih jepahna, ñi táí chājna caá.

⁹ Obohjeéhtih, maáta panihnitdih táí wēi enna yuhna, moh yéejnitboodih enah bojnit, teo wáaccan, yeejép chājna caá ñi chājar. Pánih chājna, Dios á wutatdih ñi yap yohna caá.

¹⁰ Ded Dios á wutatdih jepahna yuhna, biíc wutatbitdihjeh yap yohna, nihadnih á yap yohna caá. Páant á yap yohochah, caandih peéh chājat á jumbipna caá.

¹¹ “Ñi weha mána nihcannitjīh yeejép ñi chājca bojoó”, Diosjeh át niij wutap wut jī.* Caanjéh muntih, “Cāacwādih mao yohca bojoó”, át niijíp wut jī.* Pániha, det í weha mána nihcannitjīh yeejép chājcan yuhna, cāacdh mao yohna, Dios á wutatdih yap yohnit í jamna caá.

¹² Cristo jwiútdih búdí oina, jwí táí jamat pínah niijná, bitadih á oyat táutna caá. Páant á wutatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbat ñíonit, ded pah í chājatji jíbdih á naóhbpna caá. Páant á jamuchah, á wutat pah jwí táí chājat dée caá. Á náahat pahbat jwí wéhe jííh.

¹³ Bitadih jwí jīgah encah, Dios cāacwādih á ñío láa jwiútdihbat jīgah encanjeh, á peéh chājbpna caá. Obohjeéhtih, bitadih jwí jīgah enechah, jwiútdihbat jīgah ennit, á peéh chājcan niít.

Jesúsdih táí jenah joinít, bitadih teo wáacat

¹⁴ Wā déewāá, nindih ñi táí joyoó: “Weém Cristodih wā táí jenah joiná caá”, ded niijná yuhna, bitadih á táí teo wáaccan, á niijátji dedé pínah nihcan caá. Páant á niijíchah yuhna, Dios caandih á táí ubcan niít.

¹⁵⁻¹⁶ Ded Jesúh, Jesúh wili í jeémát pínah wihcah ennit, yeejép yéguehdihjeh í dawúchah ennit, jwiít Jesúh wā queétdih táí teo wáacat caá náahap. “Táini yégueh daonít, táini jeémátdih jeémpnit, ñi táí jamúú”, niijná yuhna, í náahatdih ñi wúchah, ñi niiját dedé pínah nihcan caá.

¹⁷ Pániha, “Cristodih wā táí jenah joiná caá”, niijná yuhna, ñi táí chājcah, Cristodih ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

* 2:8 Lv 19.18 * 2:11 Ex 20.14; Dt 5.18 * 2:11 Ex 20.13; Dt 5.17

18 Ñijeéh jumni nin wā bohéatdih joíhcani nin pah āta niij tágaa: “Weém wāpī túi chājna caá. Meémboó bitadih teo wáaccan yuhna, ‘Cristodih wā túi jenah joiná caá’, mapī niijná caá. Jwiit chénat pahdih Dios ā túi ábbipna caá”, āta niij tágaa. Obohjeéhtih, Cristodih túi jenah joiníboó bitadih ā túi chājachah, caandih túi jenah joiní ā jumatdih cáacwā ī jéihbipna caá.

19 “Dios bíicjeh caá”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joyóchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joiná yuhna, Diosdih ñi jepahcchah, caandih ñi jéihyat dedé pínah nihcan caá. Nemépwābut ñi jenah joyát pahjeh mun tigaá ī jenah joyóp. Pánih jenah joinít, Dios bíicjeh ā jumatdih jéihna, ā wēpatdih úmmnit, queétoó ī méména caá.

20 “Cristodih túi jenah joiní wā jumna caá”, ded niij jenah joiná yuhna, bitadih teo wáaccan, yoobópdih ā túi jenah joicán caá. Pánihna, Cristodih jepahna yuhna, bitadih teo wáaccanniboó yoobópdih ā jepahcan caá.

21 Caán yoobópdih ā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, jwī nwo Abraham ded pah ā chājatjidih wā naóhbiipna caá. Caán ā wūéh Isaac wūt jumnidih Diosdih āt mao cáo wūhíhip wut yuh jī. Pánihna, jee dáhnajīh ā cáag aabáni poómpjih ā cáagni tūujih caandih āt chéo cáagap wut jī. Pánih chéo cáagna, Dios ā niijátji pahjeh caandih wēinit, ā wūéhdih mawat túut ātih chājap wut yuh jī. Páant ā jepahachah ennit, “Yoobópdih túini caá”, Dios caandih āt niij enep wut jī.*

22 Páant ā niijátjidih náhninit, nindih ñi jenah joyoó: Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ā wutatdih āt jepahap wut jī. Pánih jepahna, Diosdih ā túi jenah joyátidih āt jéutap wut jī.

23 Dios naáwátidih naóh yapani ā niij daacátji pahjeh āt yapap wut jī. “Abraham Diosdih túi jenah joinít, āt jepahap wut jī. Páant ā jepahachah enna, ‘Caán túini caá’, Dios caandih āt niij enep wut jī”, āt niij daacáp tajī.* Páant ā niij enatdih jéihna, “Abraham Dios ā chéen caá”, cáacwā caandih īt niijp wut jī.*

24 Pánihna, ded pah Abraham ā yapatjidih jenah joinít, nindih ñi jéihbipna caá: “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, caandih ā jepahcchah enna, “Caán túini caá”, Dios caandih ā niij encan caá. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ā túi chājatdih enna, “Caán túini caá”, caánboodih Dios ā niij enna caá.

25 Páant tigaá Rahab wūt jumnih deoh nah jumnihjidihbut “Caánt túinih caá”, Dios āt niij enep wut jī. Josué ā wah bojnitji miíh tútchina ī jwībínachah, queétdih jwááhnit, “Wíih muúboó ñi ūo jwuháp”, mit niijp wut jī. Cheibit Josuéwā ī jumapna queét ī jwúub bejchah, bíih namáboó mit jéutap wut jī, “Queétdih eníhcanit maoná”, niijná. Páant queétdih mi teo wáacatdih enna, “Caánt túinih caá”, Dios āt niij enep wut jī.*

26 Jwíih bácahdih caolih ā wíhchah, jwíta báadhcan tagaa. Pánihna, caolih ā wíhchah, jwíih bácahboó dedé pínah āta nihcan tagaa. Pánihat pah “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, bitadih teo wáaccan, yoobópdih caandih jwí túi jenah joicán caá. Pánihna, jwí teo wáaccchah, caandih jwí túi jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Caolih wíhcani bácah pah ā jumna caá.

3

Ded pah caá jwí wéheat

* 2:21 Gn 22.1-4 * 2:23 Gn 15.6 * 2:23 2Cr 20.7; Is 41.8 * 2:25 Jos 2.1-21

¹ Wā déewāá, ded Dios naawát dih cāacwā dih bohéna, caán ā bohéat dih caanjé hbut ā túi jepaha naáh. Pá nih bohéna yuhna, ā túi chā jcat dih enna, caán boodih Dios chah ā peéh chā jat pínahdih ñi jéihna caá. Pá nihna, ñi jeéh jumnit Dios ā ñi onitjeh ī bohéna naáh.

² Dawá láa nih at jwiit cāacwā yeejép jwī pī chā jna caá. Ded yeejép ñi jihat ā jūúwáchah yuhna, ñi jcán, túi yoobó pdih jumna, yeejép chā jihat dih hbut ā ta jéih yap yoh tagaá.

³ Nin pah ā jumna caá: Caballo íh jacdih í tah naabí dih yacnit, á ih yatnaboó tōpnadih jwī pī chéona caá. Caandih pá uh láab chú adnit, caan tōpnadih wáinit, ded jwī bejí hipboó cabal lodih jwī jéih bejat túatna caá. Bainí naabí ā jumuchah yuhna, caandih jwī wáyachah, caballo jwiit dih ā túi jepahna caá.

⁴ Nin pahbut ā jumna caá: Búdí jāáj chóo ā jumuchah yuhna, caán chóodih íoh tewat naáboó bainí jeh ā jumna caá. Pá nihna, búdí johlit ā ub joh bojochah yuhna, caandih íoh teoniboó caán bainí naají hneh ded ā bejí hipboó ā jéih íoh teo bejna caá.

⁵ Pá nih at pah tigaá jwī ih nuú c bainí ā jumuchah yuhna, caanjí h ñi jná, bitadih búdí jwī yéejana caá. Nin pahbut ā jumna caá: Bainí tuu cúut jumna yuhna, íg ñá hna, dawá máa nahnadih ā ígná caá. Pá nih at pah jwī ih nuú c jí h ñi jná, búdí yeejép jwī jéih chā jna caá.

⁶ Pá nihna, jwī ih nuú c tuu cúut paní hni ā jumna caá. Jwī ih nuú c jí h ñi jná, jwī jéih múc yéejana caá. Tuu cúut búdí ā íg at pah yeejép pohba jwī chā jna caá. Pá nih yeejép ñi jná, nemépwā ī wutat pah jwī chā jna caá.*

⁷ Nihat jí adih moón nuá h p wā, jii jnit, maiwā, dóboh wā, queejwā dih hbut cāacwā í wutap wut jí.

⁸ Obohjeéhtih, jwī ih nuú c jí h yeejép ñi jná, jwī jéih cá dah at túatcan caá. Maiboó cāacdi h chā á cna, ā yéejat pah jwiitbut jwī ih nuú c jí h yeejép ñi jná, bitadih búdí jwī yéejana caá.

⁹ Jwī ih nuú c jí h Diosdih wéi naó hna yuhna, caán ā jumat pah jwiit cāacwā dih ā chā jnit jumna yuhna, yeejép pohba bitadih jwī ñi jná caá.*

¹⁰ Pá nihna, caan jác mantjeh wéi naawát, yeejép ñi jatbut ā bacna caá. Wā déewāá, páant jwī ñi jíchah, ā túican caá.

¹¹ Bíic meo waó cá h mantjeh túini mah, núumni mah bíic dih á pī nooj báccan caá.

¹² Wā déewāá, higuera nah olivo tí bna dih á pī quehcan caá. Iguí h nahboó higuera dih á pī quehcan caá. Meo waó cá h mant núumni mah ā nooj báccah, túini mah ā nooj báccan níit. Pá nih at pah jwiit dih túini naawát, yeejép ñi jat dih hbut ñi jcat caá náahp.*

Túí jengah joyát

¹³ ¿Ñi jeéh jumnit biquína túi jengah joinít ī jum níit? Pá nih jumí hna, “Bíta chah wā jéihna caá”, ī níj jengah joicá bojo naáh. Páant níj jengah joicánjeh, túini jeh jumnit, ī túi chā jna naáh. Páant ī chā jachah enna, “Queé tboó túi jengah joinít yoobát ī jumna caá”, ñi níj jéih bipna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, det bíi déedih búdí en ñinahna, ī weñat pínahdih jeh jengah joiná yuhna, “Weé mboó túi jéihni wā jumna caá”, ī ñi jcat bojo naáh. Páant ñi jnit, tubit yeenit ī jumna caá.

¹⁵ Páant jenah joinít, Diosdih náahcannit í jenah joyát pah, jenah joiná caá í chājap. Páant Dios queédih ā jenah joyát túatcan caá. Nemépwā caá páant í jenah joyát túatup.

¹⁶ Bitadih jepchá tubnit, queédih teo wáaquhcan, búde míc jūihñatbut ā jumna caá. Pánih míc jūihnit jumna, búde yeejépdihbut í chājna caá.

¹⁷ Obohjeéhtih, caandih jéihnitdih Dios ā túi jenah joyát túatna caá. Páant ā jenah joyát túatuchah, ípí túi chājna caá. Pánih túi chājna, míc jūihcan, bitadih yap yohcan, íjeéh túi bíicdih jumnit, queét nihadnih bíic yoobó oinit, bitadih í jīgah en teo wáacna caá. Pánih chājna, yeeceanjeh, ípí túi jumna caá.*

¹⁸ Pánih míc jūihcan, “Táinijeh ñi jumúú”, bitadihbut ípí níj naóhna caá.

4

Nin baácdih bóodih bidcat

¹ ¿Dépanih tigaá míc jūihnit, ñi míc mao? Túi chājihna yuhna, yeejé ñi jenah joyát pah chājna, ñi míc maona caá.

² “Caandih búde wā náahna caá”, níj en ñinahna yuhna, ñi jéih bíbohcan caá. Pánih náahna, caandih bíbohndih jūihnit, míc maonit, ñi mao yohna caá. Obohjeéhtih, Diosboodih úbhcan, ñi náahadnih ñi bíbohcan caá.

³ Úbhna yuhna, ñi weñat pínahdijeh ñipí úbhna caá. Páant ñi úbhchah, Dios yeebdih ā jepahcan caá.

⁴ Diosdih jéihcannit í náahat pah yeebbát náahna, Diosdih enihcannit ñi jumna caá. ¿Caandih ñi jéihcan níit? Pánihna, queét ded pah í chājatdih wēi enna, bíic yoobó chājnit, Diosdih náahcannit ñi jumna caá.*

⁵ Dios naawátidih daácniji nin pah át níj daacáp tají: “Dios jwíjeéh ā jumat túatni Túini Espíritu jwiítidih búde oinit, jwí yéej chājihichah, tubit ā jīgahna caá”, át níj daacáp tají. Páant ā níj daacátji oboh jumni nihcan, yoobópdih tigaá ā jumup.*

⁶ Pánih oina, Dios jwiítidih búde ā teo wáacna caá, caandih jwí túi jepahat pínah níjina. Nindihbut Dios naawátidih bíih daácní át níj daacáp tají: “Weém bácah bitadih chah wā jéihna caá”, níjnídih Dios ā enihcan caá. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, níjníboodih Dios búde oinit, ā teo wáacna caá”, át níj daacáp tají.*

⁷ Pánihna, Diosdih túi jepahnit ñi jumúú. Caandih jepahnit, nemép ā yéej chājat túatuchah yuhna, caánboodih ñi yap yohoó. Páant ñi yap yohadnih enna, ā jweibípna caá.

⁸ Diosdih búde bidnit, ájeéh túi bíicdih ñi jumúú. Páant ñi jumuchah, caanbút ñijeéh jumnit, yeebdih búde ā teo wáacbipna caá. Yéej chājihadnih jenah jói cádahnit, ñi jwúub chājca bojoó. Pánih cádahnit, táiniboodihjenah jenah joinít, ñi túi chājaá.

⁹ Ñi yéej chājatdih búde jīgahnit, ñi jañúú. Yeejé ñi wēi chājatjidih cádahnit, caandih tíicnit ñi jumúú.

¹⁰ “Yéej chājni, oboh jumni wā jumna caá”, Diosdih ñi níjji. Páant ñi níjíchah, caánboó ñi yeejatdih yohnit, nin baáboó ñi jum jwuhuchah, ā túi teo wáacbipna caá. Tátimah, ā pebhna ñi juibínachah, yeebdih maáta ā waadábipna caá.*

Bita Jesúhwādih yeejé níjcat

* **3:17** Pr 1.1-9.18; Stg 1.5 * **4:4** Is 1.21; Jer 3.6-10; Os 2.2; Mt 6.24; Lc 16.13 * **4:5** Ex 20.5; Dt 4.24; Zac 8.2 * **4:6** Pr 3.34; 1P 5.5 * **4:10** Mt 23.12; 1P 5.6

¹¹ Wā déewāá, yeejép doonádih yeéb míicjeh ñi niijcá bojoó. “Caán túicanni caá”, niijná, “Caandíh peéh chājat caá náahap”, niijná caá ñi chājap. Páant niijnit, “Jwí míic oyat pínahdih Cristo ā wutat ā túican caá”, ñi niijná caá. Páant niijná, caandíh jepahcan, “Túí chājat pínahdih weemjéh caá wā jéih ñíwip”, niijná caá ñi chājap. Páant niijnit, yeebjéh míic watna caá ñi chājap.

¹² Obohjeéhtih, Diosjeh cāacwādhíh watni, queétdih ñíoni ā jumna caá. Cāacwā iiguipna bejnit déejidih caanjéh ā jéih túi ubna caá. Caanjéh queétdih iiguipna ā jéih bejat túutna caá. Pánihna, “Caán yeejép caá”, jwiítboó cāacwādhíh jwí jéih niijcán caá.

Cheibit ded pah ā yapat pínahdih jwí jéihcat

¹³ B_{uu}, nindihbut ñi túi joyoó: Nin pah biquína ñi niij jenah joiná yuh caá: “B_{uu}, cheibit biih tútchina jibidih wā bejbipna caá. Caanná juibínit, biic jópchi jum, bií déedih jíib chājnit, búdí dinerodih wā bíbohíipna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, cheibit ded pah ñi yapat pínahdih ñi jéihcan caá. T_{uu} jei maátcanjeh jumnit, biícmantjeh ā buudáh bejna caá. Pánihat pah jwiítbut maátcanjeh jum jwuhnit, jwí buudbípna caá.*

¹⁵ Obohjeéhtih, “Dios ā náahachah, páantjeh báadh jwuhnit, nin pah wā chājipna caá”, niij jenah joyát caá náahap.

¹⁶ Pánihna, “Weemjéh túi jéihni jumna, nin pah wā chājipna caá”, ñi niij jenah joyát yeejép caá. Diosdih ñi túi jenah joicán caá.

¹⁷ Ded ā túi chājat pínahdih jéihna yuhna, caandíh chājcan, ā yéej chājna caá.

5

Dawá bií dée bíbohíitdih ā wēp naáwát

¹ Yeéb dawá bií dée bíbohíitboó weemdíh ñi túi joyoó. B_{uu} niihat ñi náahatdih ñi bíbohna yuhna, túttimah búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá. Páant yeejép ñi yapat pínahdih jéihnit, búdí ñi ñaác juñuú.

² Níih bií dée ā moóp beedáh bejbipna caá. Níih yéguehdih jǒoh macwā í jeemp beedábipna caá.

³ Búdí oro, platadíhbut ñi ámohochah yuhna, moópni jumna, dedé pínah niican níit. Yeéb dinerodih oinit, búdí ñi ámohochah, Dios ā enna caá. Páant ā enechah, dinerodih yeéb ñi oyatji jíib, péeni yeó jáapdhíh yeejép ñi yapbipna caá. Iiguipboó jumnit, búdí ñi moh yéejbipna caá.*

⁴ Yeebdíh teo wáhnitdih yeenit, í tawat jíibdhíh yoobópdih ñi jíib chājcap be. Pánih jíib chājcan, íh dinerodih páantjeh ma bíbohochah, Dios ā enna caá. Yeebdíh teo wáhnitboó í tawat jíibdhíh náahna, búdí í ñaácna caá. Páant í ñaácachah, jwí Maáh Dios queétdih ā joiná caá.*

⁵ Nin baácboó jum jwuhnit, dawá bií déedih ñi bíbohochah, dedé yeebdíh ā juhdhcan caá. Pánih jumnit, ded pah ñi weñat pínahdhíh jwí chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh Dios ā peéh chājat pínahdih ñi jéihcan caá. Jwiít cāacwā jwíh momo jiwíwādhíh búdí jeémát jwíwí wáhna caá, búdí í débehat pínah niijná. Pánihat túttimah, túi débehnit í jumachah ennit, queétdih jeémát túut niijná, jwíwí maona caá. Obohjeéhtih, queét jiwíwā í wēi jeémpna yuhna, queétdih jwí mao jeémát pínahdih í jéihcan caá. Yeébbó queét wēi jeémpnit jiwíwā paníhnit caá ñi jumap.

* 4:14 Pr 27.1 * 5:3 Mt 6.19 * 5:4 Dt 24.14-15

⁶ Nin pahbut ñipĩ chājna caá: Túi chājnit yeebdih ĩ yap yohcah yuhna, nemat muúboó nemat túutnit, queétdih ñipĩ mawat túutna caá. Páant ñi chājat jibbut Dios yeebdih búdí ā peéh chājbiṗna caá.

Cristo ā jwúub dei jūúwát pínahdih túi páñaat

⁷ Wā déewāá, jwĩ Maáh nin baácboó ā jwúub dei jūúwát pínahdih ñi túi páñaá. Wáṗchi mínah “Wā momnidih mah ā jūúwá naáh, túi chíihnit, ā túi quehat pínah niijná”, niijnít, ā túi páina caá. Páant ā páñaat pah mantih, yeebbát ñi túi páñaá.

⁸ Jwĩ Maáh ā jwúub dei jūúwát pínah bahnijeh ā judhdadnih jéihnit, yeejéṗ yapna yuhna, túi páinit, caandih ñi jenah joí cádahca bojoó.

⁹ Wā déewāá, yeéb mícjeh yeejéṗ ñi míc niijcá bojoó, Dios yeebdih ā peéh chājat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Ā peéh chājat pínah yeó jáap bahnijeh ā judhna caá.

¹⁰ Wā déewāá, Dios naáwátidih naóh yapanitjiboó búdí yeejéṗ yapna yuhna, Dios queétdih ā naáwát túutatdih ĩt naóh cádahcap wut jĩ. Pánihna, queéť ĩ cádahcat pahjeh mantih, yeebbát biíc yoobó Jesús ā jwúub dei jūúwát pínahdih ñi pái cádahca bojoó.

¹¹ “Det yeejéṗ yapna yuhna, Diosdih cádahcannit túi wéinit ĩ jumna caá”, jwĩ niij jenah joyátidih ñi túi jéihna caá. Jon jātih bóo Job wut jamniíh doonádih ñit joiij tagaá.* Caán búdí yeejéṗ yapna yuhna, Diosdih át túi jenah joí cádahcap wut jĩ. Pánih yeejéṗ ā yapat túttimah, Dios jwĩ Maáh túi jĩgah enni jumna,* caandih búdí át teo wáacap wut jĩ.

¹² Wā déewāá, ded pah ñi wéheat pínahdih jenah joinít, nindih chah ñi túi náhninaá: Cáacwā ĩ naáwátidih bita ĩ túi joyát pínahdih náahna, nin pah ĩṗi niijná caá: “Jeá túini ā jumuchah, yoobópdiḥ caá wā niijĩṗ”, ĩṗi niijná caá. Páant ĩ niiját pah, yeéb ñi niijcá bojoó. Bitadih naóhna, túi yoobópdiḥjeh ñi naáwá. Páant ñi túi naóhcah, Dios yeebdih ā peéh chājbiṗna caá.*

Uúbát

¹³ Nijeéh jumni yeejéṗ yapna, Diosdih ā uúbú naáh. Biíh wéini jumna, Diosdih ā wéi ewe naáh.

¹⁴ Biíh wunni jumna, Jesúhwa ĩ maátadih ā bid bojo naáh, yijĩh náinit, jwĩ Maáh Jesús ā wépatjĩh caandih ĩ uúbát pínah niijná.*

¹⁵ Pánih teo jáha uúbhnt, “Jwĩ uúbát pah Dios ā chājbiṗna caá”, ĩ niij jenah jóyóchah, wunnidih Dios ā booabipna caá. Ā yéej chājatji jib wunni ā jumuchah, ĩ uúbúchah, ā yéej chājatjidihbut Dios ā yohbiṗna caá.

¹⁶ Pánihna, yeéb ñi yéej chājatdih ñi míc naáwá. Pánih míc naóhnt, yeéb mícjeh Diosdih ñi uúbú, dedé wanat ā jumuchah, caandih ā booaat pínah niijná. Túi chājnit ñi uúbúchah, Dios ā túi jepahbiṗna caá. Páant ñi uúbát oboh jumni nihcan, wéṗni ā jumna caá.

¹⁷ Dios naáwátidih naóh yapani Elíasji jwiit pah át jumup wut jĩ. “Mah ā bucgá bojo naáh”, Diosdih ā niij uúbúchah, biíc peihcanni jópchi biíh jópchi tac yoób mah át bucgáp wut jĩ.*

¹⁸ Túttimah, ā jwúub uúbúchah, mah át jwúub buugúp wut jĩ. Baácidih mah ā jwúub buugúchah, momni chíihnit, át jwúub queheṗ wut jĩ, páant mantih. Pánihna, Diosdih jwĩ uúbát oboh jumni nihcan caá.*

* 5:11 Job 1.21-22; 2.10 * 5:11 Sal 103.8; 111.4 * 5:12 Mt 5.34-37 * 5:14 Mr 6.13; Lc 10.34

* 5:17 1R 17.1; 18.1; Lc 4.25 * 5:18 1R 18.42-45

Yéj chãjni ã túut nuumát

¹⁹⁻²⁰ Wã déewãá, ñijeéh jumni Dios naáwát dih ã cádahachah ennit, caandíh jwúub túut nuumát túutat caá náahap. Pánih jwúub túut nuumát túutnit, caandíh ñi túi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, ã jwúub túut nuumáchah, búdí ã yéj chãjachah yuhna, Diosboó ã yéjat dih yohnit, caán iiguípna bejni déejidih ã túi ãbbipna caá.* Caandíh túi náhninit, ñi túi míic teo wáacá.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Santiago

---

* **5:19-20** Pr 10.12; 1P 4.8

1 PEDRO

Pedro queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ãih doonádih naáwát túatni jumna, yeéb Jesúhwa bíih baácna jwei peétnitdih wã daác wahna caá. Ponto baácna, Galacia baácna, Capadocia baácna, Asia baácna, Bitinia baácna jwei béjnitji ñi jumna caá.*

² Jon jãtih ãihwã ñi jumat pínah niijná, jwí íip Dios ã náahat pahjeh yeebdíh át ñíojip taga. Páant ã ñíonit ñi jumuchah, Túini Espíritu ã teo wáacatjñh túiniboodíh túat nuumná caá ñi chãjap. Jesucristodih ñi túi jepahat pínah, ãih meépñh ñi yéejatdih chonit pah ñi jumat pínahbüt niijná, Dios yeebdíh át ñíojip taga. Dios búdí oinit, yeebdíh ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Túí wēi pãinit jwí jumat

³ Jwí Maáh Jesucristo ípdih búdí jwí wēi naóh jñih. Caanjéh tiguaá jwiít dih jñgah en teo wáacnit, Jesucristo wãnnijidih át jwãub boonanap tají, jáap cáac jumnit panihnit jwí jumat pínah niijná. Pánih jumnit, jwíih bácah ã wãuchah yuhna, jwíih caolih Diosjeéh ã pehbboó páantjeh ã jumbipna caá. Pánihatdih jéihnit, jwí wēi páina caá.*

⁴ Caán túyupboó jumna, jwí jwãub wãncan níit, bæca. Dios túini yoobát ã jumatdih ennit, caandíh bainí jwí wēican níit. Caanná jwí juibínachah, túini ã wãhat pínahdih ã bíboh páina caá.

⁵ Caán péeni yeó jáapdihjeh Dios jwiít dih ã túat nuúm péabipna caá. Páant ã túat nuúm péaat túat niijná, caandíh jwí túi jenah joyóchah, ã wēpatjñh iiguírna jwí bejat déejidih ã túi wapna caá.

⁶ Páant ã wapatdih jéihnit, daocãnni yeó jáapna yeejép yapna yuhna, ñi túi wēina caá.

⁷ Oro yoobát ã jumatdih jéihíhna, cáacwã caandíh í puúb enna caá. Obohjeéhtih, oro búdí jñib jumna yuhna, ã bæudbipna caá. Jesús dih jwí túi jenah joyátboó oro ã jñib jummat chah ã jñib jumna caá. Yoobóp dih Jesucristodih túi jenah joiná, dedé yeejép yapna yuhna, caandíh jwí cádahcan níit. Jwí túi jenah joí cádahcah, Jesucristo jwãub dei jãóhnit, búdí wēina, “Ma túi chãjna beé”, jwiít dih ã niijbipna caá.

⁸ Caán Jesucristo nin baácboó ã jum jwãuchah, yeéb caandíh encannitji yuhna, ñi oina caá. Bũubüt caandíh encan yuhna, túi jenah joinít, bainí ñi wēican caá.*

⁹ Pánih túi jenah joinít ñi jumuchah, iiguírna níi bejat déejidih Dios yeebdíh ã túi ubna caá.

¹⁰ Dios cáacwãdih oinit, í yéejat jñib iiguírna bejat déedih ã túi ubat pínahdih jon jãtih Dios naáwát dih naóh yapanitji ít daacáp wut yuh jñi. Pánih daácna yuhna, queétjeh caandíh ít beh joicáp wut jñi. Pánih beh joicán, búdí jéihíhna, queétjeh ít míic uúbh joyóp wut jñi.

¹¹ Cristo yeejép ã yapat pínah, boo pud jãóhnit, ã maáh waadát pínahdihbüt Túini Espíritu queédih át jéihyanap wut jñi. Páant ã jéihyanachah, “¿Débólíh tiguaá Cristo ã jãóhbi? ¿Páant ã jũuwáchah, ded panihat tiguaá ã jumbi? ¿Ded pah tiguaá caandíh jwí beh enbi?” Ípñ níj míic uúbh joyóp wut jñi.

* 1:1 Stg 1.1 * 1:3 Jn 3.3-7; Ro 6.4-13; 1P 1.22 * 1:8 Jn 20.29

12 Pánihna, Túini Espíritu queédih naóhna, ñih pínah nihcan, buu láa moónih pínah ã jumatdih át jéihyanap wut jī. Páant ī joinji túini doonádihjeh Túini Espíritu ã wēpatjīh yeebdih bita ĩt naáwáp wut jī. Caán doonádih Dioih ángelwābut búdi ĩ jéihhna caá.

Ded pah jwiit Jesúhwā jwī jumat

13 Dios jwiitdih nihát ã túi chājatdih náhninit, túi jenah joinit ñi jumuu. Yeejép chājat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, Jesucristo ã jwúub dei jūóhñit, jwiitdih ájeéh ã ub bejat pínahdih ñi túi wēi páñaá.

14 Jesúh doonádih joi jwáhcan, ñi náahat pahjeh ñit chājap taga. Obohjeéhtih, buu caandih jéihna, ñi jwíih jumatji pah ñi chājca bojóó. Dios weh jumna, caandih túi jepahñit ñi jumuu.

15 Pánih jumna, yeebdih ñioni Dios túini yoobát ã jumap pah, yeebbút ñi túi chājaá.

16 Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: “Weém caá yeejat wihcanni. Páant wā jumap pah, yeebbút yeejat wihcannit ñi jumuu”, Dios ã niijná caá, át níj daacáp tajī.*

17 Diosdih úubhna, “Paá”, ñi niijná, nihát cāacwā ded pah ĩ chājatdih ã enna caá. Páant ã enatdih jéihñit, nin baácboó táoh jibnit dée ñi jum jwuhuchah, tíic jenah joinit, ã peéh chājatdih úumna, yeej chājcat caá náahap.

18 Ñi nuowā ĩ wutatji dedé pínah nihcan caá. Queét ĩ wutatdih jepahñit ñi jumuchah, Cristo ñi yeejat jīb buudáát panihnidih át jīb chājap taga. Pánih jīb chājna, platajīh, oroñih yeebdih át jīb chājcan tagaá. Plata, orobut ã buudáh bejbipna caá.

19 Obohjeéhtih, Cristoboó túini yoobát oveja wūuh panihni jumna, wan wāhñit áih meépjīh ñi yeejat jīb buudáátidih át jīb chājap taga. Caandih ñi túi jéihna caá.

20 Nin baácidih ã chājat pínah jātih, Diosboó Cristo ded pah ã yapat pínahdih átát jenah joyóp wut jī. Páant ã jenah joinji Cristodih ã wahachah, yeebdih teo wáacat túut niijná, buu át cāac jumap tajī.

21 Pánihna, Cristo ã teo wáacatjīh Diosdih jepahñit ñi jumna caá. Cristo wannijidih jwúub boonanit, ã pehbboó ub púuh laab béjnit, ájeéh bíicdih watni pínah Dios maáh át waadánap taga. Pánihatdih jéihñit, Diosdih túi jenah joinit, jwúub boonanit, ã pehbna yeebdihbut ã ub bejat pínahdih ñi jéihna caá. Caandih jéihñit, ñi wēi páina caá.

22 Jesucristoih túini doonádih jepahñit, yeej chājatdih ñit cádahjip taga. Pánih cádahñit, bíic weh pah Jesúhwādh ñi túi míic oina caá. Pánihna, “Meemdih wā oina caá”, niijná, queétdih ñi túi teo wáacá.

23 Yeéb jāap cāac jumnit panihñit Dios weh ñi jumna caá. Jwī mána ĩ cāac jumap túttimah, ĩpī wunna caá. Obohjeéhtih, Dios weh jwī jumuchah, caan pánihcan caá. Dios naáwát báadhni panihni jumna, caandih jepahñitdih ã túi túut nuunná caá. Caán naáwát páantjeh ã jumbipna caá.*

24 Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī: “Yílip ã diib téh wunat pah muntih, cāacwābut ĩpī wunna caá. Ded cháa, túini jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhñit, ã yúug jéenna caá. Caan pánihni cāacwā wēpnit jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhñit, ĩpī wunna caá.

25 Obohjeéhtih, Dios naáwátboó ã buudcán níit”, át níj daacáp tajī. (Is 40:6-8)

* 1:16 Lv 11.44-45; 19.2 * 1:23 Jn 3.3-7; Stg 1.18; 1P 1.3

Caanjéh tigaá yeebdíh ĩ naóhniji táini dooná.

2

¹ Pánihna, buu Dios weh jumnit, nihat ñi yéej chājatdih ñi cádah beedánaa. Ñi yeeatdih, “Weém chah táini caá”, ñi niúj jenah joyátdih, bíf déedih en ñinahnit ñi íjatdih, bitadih oboh ñi dooná jumatdihbut ñi cádaaha.

² Pánih cádahnit, Dios naáwátdih jéihhna, caandíh búdí ñi bidíi. Túuh jwahni wébít jóoh mac búdí apí bidna caá. Pánih táí nomnit, á táí behna caá. Caan pánihat pah jwiitbut Dios naáwátdih búdí bidnit, táí jenah joinít, á táí behat pah jwiitbut jwí táí behna caá.

³ Pánihna, yeebdíh wá naóhna caá: Dios á oyatdih jéihnit jumna, á naáwátdih táí náhninit, ñi táí jepahaá.*

Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni á jummat

⁴ Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni á jumna caá. Muú teonit caán jee dáhdih ĩ náahcat pah, cācwā caandíh ĩ náahcah yahna, Diosboó caandíh wēi ennit, át ñíwip wat jī. Pánihni á jumchah, caandíh ñi táí jenah joyoó.

⁵ Yeebbát muudíh ĩ chājat pínah jee dáhna panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumchah, Dios yeebjíh duuj pāp aabánit, áih muu pánihni á chājna caá, Túini Espiritu á jummat pínah niijná. Yeéb Dioíh muúboó teonit áih sacerdotewā panihnitbut ñi jumna caá. Pánih jumnit, Jesucristo á teo wáacatjīh cācwādh wébhnit pínah, Diosdih wēi naóhnit pínahbut ñi jumna caá. Páant ñi chājachah ennit, “Ñi táí chājna caá”, Dios á niijná caá.

⁶ Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niúj daacáp tajī: “Weém Jerusalén tútchiboó muu pánihni wā chājna caá. Yoobópdih jumni jeé, muú choójboó wēp teoni panihnidih ñionit, wā jwejna caá. Caandíh búdí wā wēi enna caá. Ded caandíh táí jenah joiní á jepahatdih á jġgachan niú’, Dios á niijná caá”, át niúj daacáp tajī. (Is 28.16)

⁷ Yeéb Cristodih táí jenah joinít, caandíh ñi wēi enna caá. Obohjeéhtih, jepahcannitboó caandíh ĩ náahcan caá. Páant ĩ náahcannidih nin pah Davidjī át niúj naóh daacáp tajī:

“Muú chājnitboó ĩ yohni jee dáhdihjeh wíih muu pánihnidih chājna, choójboó wēp teoni panihnidih wā ñíwip be’, Dios á niijná caá”, át niúj daacáp tajī. (Sal 118.22)

⁸ Isaíasjibut nin pah át niúj daacáp tajī: “Caán cācwā ĩ tóoc buugát jee dáh panihni á jumnipna caá”, át niúj daacáp tajī. (Is 8.14)

Páant ĩ daacátji pah, Dios naáwátdih jepahcan, Cristodih cācwā ĩ náahcat jīb, tóoc buugnít panihnit ĩ jumna caá. Jon jātih Dios “Páant á yapbipna caá”, á niúj jenah joyátji bíic yoobó, Cristodih ĩ náahcap be.

⁹ Obohjeéhtih, yeéboó Dios á ñionit jumna, áihwājeh ñi jumna caá.* Pánih jumna, maáhdih teo wāhnit sacerdotewā panihnit bitadih wébhnit caá. Diosdihjeh teo wāhnit yéejat cádahnit ñi jumna caá. Pánihat pínahdih yeebdíh át ñíwip wat jī, á táí chājatdih ñi wēi naáwát pínah niijná.* Pánihna, “Dios weemdíh dupúat panihpimant ub bacanit, baabát panihpiboó á jwejep be”,* ñi niúj wēi naóhna caá.

* 2:3 Sal 34.8

* 2:9 Ex 19.5-6; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Is 43.20; Tit 2.14

* 2:9 Is 43.21

* 2:9 Is 9.2

¹⁰ Jon jātih oboh jumnit ñit jumjip taga. Buu āihwā ñi jumna caá. Jon jātih Dios yeebdíh át jġah en teo wáaquíhichah yuhna, ñit jéihcap tajġ. Obohjeéhtih, buu ā jġah en teo wáacatdih jéihnit, caandíh ñit jepahap taga.*

Túi chġjat

¹¹ Wā oinitá, nin baácboó táoh jibnit dée jwġ jum jwuhna caá. Dios pehbboó caá jwġ yoób jumat pínah yoobát pohba. Páant jwġ jumuchah, nin pah yeebdíh wā wutna caá: Yeejép ñi chġjat jenah joyátdih ñi chġjca bojoó. Pánih jenah joinit, ñíih caolihdih ñita yéjea tagaá.*

¹² Yeéb Diosdih jéihcannit cātíh jumna, táinijeh ñi jumuu. Páant ñi jumuchah ennit, “Queét yeejép chġjnit caá”, buu niijnítji yuhna, Jesús ā jwúub dei jūohni yeó jáapdih Diosdih ĩ wēi naóhbpna caá.

Maátadih jepahat

¹³⁻¹⁴ Jwġ Maáh Jesús ā jepahat pah, ñíih baácđih moón ĩ maátadih túi jepahnit ñi jumuu. Chah jumni maáhdih, caán namp jumnit maátadihbut ñi jepahaá. Yeejép chġjnitdih peéh chġjat pínah niijná, túi chġjnitdih wēi naawát pínahdihbut niijná, queétdih ĩ Maáh át wahap taga. Pánihna, Jesúhwa jumna yuhna, queétdih ñi jepahcah, bita yeebdíh ennit, jwġ maáh Jesúsdih yeejép ĩ niijbġpna caá.

¹⁵ Túi chġjnit, ñi maátadih ñi jepahachah, túi jenah joicánnitboó “Queét yeejép chġjnit caá”, niijíhna yuhna, ĩ jéih niijcán niit. Páant ñi chġjatdih Dios yeebdíh ā náah yacna caá.

¹⁶ Obohjeéhtih, biquína jwġ cātíh jumnit “Weemdíh wutni wihcan caá”, niij jenah joinit, yeejép ĩta chġjġh taga. Yeébbó Diosdih teo wāhnit jumna, ā náahat pah ñi túi chġjaá.

¹⁷ Pánih āihwā jumna, bitadih “Caanbút Dios ā chġjni man tigaá”, niij jenah joinit, queétdih ñi túi chġjaá. Bita Jesúhwađihbut túi oinit, Diosdih jumnit, caandíh ñi túi jepahaá. Ñíih baácđih moón ĩ maáhdihbut ñi túi jepahaá.

Teo wāhnit ded pah ĩ jummat

¹⁸ Buu yeéb teo wāhnitdih bainí wā naawát túnt caá. Ñi maáta túi chġjnitdih, jāihnitdihbut biic yoobó ñi túi jepahaá.

¹⁹ Yeéb yeejép ñi chġjcah yuhna, ñi maáh ā peéh chġjachah, Dios ñijeéh ā jummatdih jenah joinit, ĩjcah, Dios yeebdíh ā wēi enbipna caá.

²⁰ Obohjeéhtih, yeéb yeejép ñi chġjat jġib ñi maáh ā puñuchah, ñi ĩjcah yuhna, Dios yeebdíh ā wēi naóhcan niit. Ma yéjeat jġibjeh caá. Obohjeéhtih, ñi túi chġjachah yuhna, yeebdíh ā puñuchah, ñi ĩjcah, Dios yeebdíh ā wēi naóhbpna caá.

²¹ Pánihnit pínahdih Dios yeebdíh át ñiwip taga. Cristoboó yéje chġjcan yuhna, yeejép yapnit, jwiitdih ā wun wāhup jġ. Páant yeejép ā yapatjġidih náhninit, yeebbút yeejép yapna yuhna, ñi ĩjca bojoó.

²² “Caán Cristo yeejép chġjcan, ā yeecap jġ”, Isaías át niij daacáp tajġ.*

²³ Cāacwā caandíh ĩ jāihñuchah yuhna, ā jāih jwúubacáp jġ. Ā tabana yuhna, “Yeejép ĩ yapa naáh”, át niijcáp wut jġ. Obohjeéhtih, “Wā ĩp yoobópdih chġjni weemdíh, queétdihbut ā náahat pah ā chġja naáh”, át niij jenah joyóp tajġ.*

²⁴ Caanjéj jwġ yéjeat jġib cruzboó ā wun wāhup jġ, jwġ yéje chġjatdih cádahnit, táiniboodíh jwġ chġjat pínah niijná. Āih yahwġtġh jwiitdih át boonanap tajġ.*

* 2:10 Os 2.23; Ro 9.25 * 2:11 Sal 119.19 * 2:22 Is 53.9 * 2:23 Is 53.7 * 2:24 Is 53.5

25 Déhenit ovejawā panihnit yeéb iiguipna bejna ñi chājar yah be. Obohjeéhtih, BHH Cristo ovejawādih en daoní panihnidih ñit jwúub jāóh tagaá, yeebdíh ā tūi wapat pínah niijná.*

3

Áa jumnit ded pah ī jumat

1-2 BHH áa jumnit yaadá, yeebdíhbut bainí wā naáwát túut caá. Ñi weha mána yeebdíh ī wutuchah, jírónih niijcánjeh, ñi tūi jepahaá.* Biqúina ñi weha mána Jesucristodih jepah jwuhcannit, áih doonádih ñi naáwáchah, joíhcanjeh, molít ī nem teona caá. Páant ī nem tewechah ennit, yeébbóo jwúub naóhcanjeh, tūinijeh queétdih ñi jepahaá. Tūinijeh ñi jumachah ennit, ñi jwúub naóhcah yahna, queétoóo Jesucristodih ita jepah tagaá.

3 Chah ñi tūi jígoth pínah niijná, bádí ñi míic jenah joicá bojóo. “¿Ded pah wā tūi jígothbi? ¿Ded pah waó yoócdihbut wā tūi yugh ámoh tajbí? ¿Bádí jíib jumni tūi iigní tópnadh, bádí jíib jumni yéguehdihbut ded pah wā ðuobí?” ñi niij jenah joicá bojóo.*

4 Obohjeéhtih, Dios ā weh yatá jumna, ñih caolih ā tūi jumat pínahdih ñi tūi jenah joyoó. Jūihcan, tabit wutcan, tūinijeh ñi jumúú. Páant ñi jumachah, Dios yeebdíh bádí ā wēi enbipna caá.

5 Jon jātih moón yaádh Diosdih tūi jenah joiná, ī weha mánadh jepahnit, tūi jígoth panihnit it jumup wut jí.

6 Jwī éet Saraji mijeéh bóo Abrahamdih “Maá”, niijnit, caandíh mipí tūi jepahap wut jí. Pánihna, yeebbút tūi chājnit, úumcanjeh, mi weh yatá panihnit ñi jumna caá.*

7 BHH áa jumnit neonádih jwuh bainí wā naáwát túut caá. Yeébbóo ñi weha mána yaáhdhíh bádí oina, tūinijeh ñi chājaá, ī tūi jumat pínah niijná. Queéto yaádhboó nump wēpnit ī jumachah jéihnit, queétdih ñi tūi en dawaá. Queéto yaádhbut jenah joinit ī jumachah jéihnit, ded pah ñi chājat pínahdih ñi míic wéhenaá. Dios yeéb chénat pahdih oinit, āt ñiojip taga, áihwā ñi jumat pínah niijná. Pánih jumnit, Diosdih ñi wúbúchah, jāhat panihat wihcah, ā tūi jepahbipna caá.*

Jesúhwā ded pah ī jumat

8 BHH yeéb nihadnih bainí wā naáwát túut caá. Bíicdih tūi jumnit, ded jīgahnidih ennit, bíic yoobó jīgahnit, caandíh ñi teo wáacá. Yeéb bíic weh panihnit jumna, míic oinit, ñi míic tūi chājaá. Oboh jumni pah ñi jumúú.

9 Ded yeebdíh yeejép ā chājachah yahna, yeejép ñi chāj jwúubaca bojóo. Ded yeebdíh yeejép ā niijchah yahna, bíic yoobó niij jwúubacanjenah, “Dios meemdíh ā tūi chāja naáh”, caandíh ñi niiji. Páant ñi chājat pínahdih Dios yeebdíh ā ñiwip taga, yeebdíhbut ā tūi chājat pínah niijná.

10 Jon jātih Dios naáwátadh naóh yapani nin pah āt niij daacáp tají: “Ded tūi wēi jumíhni, yeejép wéhecan, ā yee naóhca bojo naáh.

11 Yeejép chājatdih cádhahnit, tūiniboodíh ā chāja naáh. Bitajeéh bíicdih tūi jumíhna, jāihcanjenah, queétdih ā tūi oyo naáh.

12 Pánih chājnitdih Dios wēi enna, ī wúbúchah, ā tūi jepahna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitdih ā eníhcan caá”, āt niij daacáp tají. (Sal 34.12-16)

* 2:25 Is 53.6 * 3:1-2 Ef 5.22; Col 3.18 * 3:3 1Ti 2.9 * 3:6 Gn 18.12 * 3:7 Ef 5.25; Col 3.19

13 Páant ñi túi chājíhichah, bita yeebdíh yeejép ī chājcan niít.

14 Obohjeéhtih, ñi túi chājat jíib, biquí láana yeebdíh yeejép ī chājbpina caá. Páant ī chājatdih ennit, Diosboó yeebdíh ā túi chājbpina caá. Pánihna, det yeebdíh yeejép chājnitdih búdí jenah joicánjeh, ñi úumca bojoó.*

15 “Cristo wā Maáh caá”, niúj jenah joinít, caandíhjuh ñi weñeé. Bitaboó “¿Ded pah chāj tigaá Dios pebhboó wā bejbi?” yeebdíh ī niúj úubh joyát pínah jātíh, queétdih túi jepahat túat niijná, Dios naáwátidih túi múic bohé páinit ñi jumá.*

16 Páant ī úubh joyóchah, queétdih oinit, túinijeh ñi jepahaá. Pánih jepahna, ñi naáwát pahjeh bíic yoobó ñi túi chājaá. Páant ñi chājachah yuhna, bitaboó yeebdíh oboh yeenit, “Cristoihwa ī túi chājachah yuhna, yeejép wā wéhenap be”, niúj jenah joinít, ī tíicbpina caá.

17 Ñi túi chājat jíib, yeejép yapna yuhna, “Dios páant ā náahachah, ā túimi nacaá”, ñi niúj jenah joyoó. Obohjeéhtih, yeejép ñi chājatji jíib yeejép ñi yapachah, “Wā yéejat jíibjuh tigaá”, niúj jenah joyát caá náahap.

18 Jwí túi chājachah yuhna, yeejép jwí yapachah, Cristo bíic yoobó ā yapatjidih jenah joyát caá náahap. Caánboó dedé ā yéej chājcap jí. Pánih yéej chājcan yuhna, jwí yéejat jíib bíic láajeh ā wun wuhap jí, Diosjeéh jwí túi jumát pínah niijná. Căacwă caandíh ī mao yohochah yuhna, Túini Espírituboó caandíh át booanap tají.

19-20 Cristoíh b́acah ī yohopji íitboó ā laj jwuhuchah, áih caolihboó Noéji jum láa chíic wannitji íih caolih chéonit panihnit ī jumapna át juibínap wut jí. Caanná juibínit, ded pah ā chājatjidih queétdih át naáwáp wut jí. Í báadh jwuhuchah, Noéjiboó ī yéej chājatdih queétdih átih cádahat túutap wut yuh jí. Noéwā búdí jááj chóodih ī chājat pónih, ā naóhnitji ī jepahat pínahdih Diosboó maatápdih páina átih chājav wut yuh jí. Obohjeéhtih, ít jepahcap wut jí. Pánihna, pobyit ā júúwáchah, Noéwā ī chíic wuncat pínah niijná, Dios queétdihjuh jááj chóona át waadát túutap wut jí. Queét ocho căacwăbitdihjuh át túi ubap wut jí.*

21 Caandíh náhninit, Jesucristodih túi jenah joinít, jwí daabáatdihbut jwí jenah joiná caá. Noéwā ī chíic wunat déejidih Dios caán jááj chóojíh queétdih át túi ubap wut jí. Pánihat dée pah, jwíit iiguípna jwí bejat déejidih Dios Jesucristo ā wun wúhatjéh jwíitdih ā túi ubna caá. Jwíitdih ī daabánachah, jwíih b́acahdih queé chocat panihni, jwí yéejatdih cádahatdih jwí júutna caá. Jesucristo jwúub boo pud júóhna, jwíih caolihdih át booanap wut jí, jwí túi jumát pínah niijná.

22 Caán Jesucristo ā boo pud júúwát túttímah, ā íip pebhboó púuh laáb juibínit, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant cháudnit, nihat ángelwádih, nihat nemépwádih, nihat nin baácdih moón maatadidihbut ā wutna caá.

4

1 Cristo nin baácboó jum láa, yeejép yapna yuhna, ā íipdih páantjeh át jepahap wut jí. Pánihna, yeebbát bíic yoobó jenah joinít, wép ñuhnit panihnit ñi jumá. Pánih jenah joiníboó yeejép yapna, ā yéej chājatdih ā cádahna caá.

2 Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jéihcannit ī yéej chājatdih ī ñinahat pah ñinahcan, Dios ā weñat pínahdihjuh ā chājbpina caá.

3 Cristodih ñi jepahat pínah jātíh, Diosdih jéihcannit ī chājat bíic yoobó ñit chāj jwuhap taga. Dedé yeejép chājíhna, ñit chāj jwuhap taga. Babh máihna,

* 3:14 Mt 5.10 * 3:15 Is 8.12-13 * 3:19-20 Gn 6.1-7.24

míc jãih ñaácnit, búdí íí náah ñit chãj jwuhup taga. Diosdih yap yohna, ñi pãpniboodih wëinit, yeejép ñit chãj jwuhup taga. Bua Cristoihwã jumna, páant maatãpdih ñi chãjatjidih ñi cádaahá.

⁴ Ñijeeh yeejép chãj pej jumnitjiboó bua ñjeeh ñi jwúub yeejép chãjcat enna, “¿Dépanih tigaá jwíjeeh í jwúub pej jumcan?” í niúj jenah joiná caá. Páant niúj jenah joinít, ñjeeh ñi jwúub pej jumcatdih enna, yeebdih yeejép í wëhena caá.

⁵ Dios báadhnitdih wannitdihbat ñionit, ded pah á peéh chãjat pínahdih á naóhbična caá. Páant á naóhni yeó jáap queét yeejép chãjnitdih “¿Dépanih tibeeé wã wehdih yeejép ma chãj?” Dios á niúj jãihñachah, queétboó í jéih jepahcan ñit.

⁶ Cáacwã í wanat pínah jãtih Dioih túini doonádhít ñt joiíp taga. Pánih joinítji biguñá í jepahcah, bitaboó ñt túi jepahap tají. Pánihna, jepahnitjiboó ñih bácah á wanachah yuhna, ñih caolih Diosjeeh á túi jumna caá.

Bitadih ded pah teo wáacat

⁷ Péeni yeó jáap á toáh júuwátdih náhnina, túi jenah joinít, yeéj chãjat jenah joyát á júuwáchah, ñi jumah bojoó. Pánih jumnit, Dios á náahat pah ñi jéih wúhbipna caá.

⁸ Bitadih ñi túi míc oyat pínahdih yeebdih búdí wã náah yacna caá. Pánih míc oinit, jwiútdih bita í yeejép chãjatdih íjcan, quíib buúdnít, jwí míc teo wáacbična caá.*

⁹ Pánih míc oinit, bita Jesúhwã ñíih muaná í juibínachah, yeejép jenah joicanjeh, queétdih ñi wëi jwáá.*

¹⁰ Dios yeéb biguñanadh ded pah ñi chãjat pínahdih át jéihyanap taga. Páant á jéihyanachah, á wühni wëpatjñh bita Jesúhwádh ñi túi teo wáaca.

¹¹ Ded Dios naáwátdih naóhni Dios á naáwát túutat pahjeh á naáwá naáh. Ded bitadih teo wáacni Dios á wühni wëpatjñh á teo wáaca naáh. Páant ñi chãjachah ennít, bitaboó “Queét Jesucristoihwã á wëpatjñh í míc túi teo wáacna caá”, niúj naóhñit, Diosdih í wëi naóhbična caá. “Meém caá chah Maáh. Ma wëpat á buúdcán ñit”, Diosdih páantjeh jwí niúj wëi naóh jñh. Páant tíí á jumnah.

Jesúhwã yeejép í yapat

¹² Wã oinitá, yeéb Jesúhwã tãbit yeejép yapna, “¿Dépanihna weemdhjeh yeejép ãpí yap?” ñi niúj jenah joicá bojoó. Yoobópdiñ Jesúsdiñ ñi túi jenah joyátdih júutat túut niújná, “Páant á yapa naáh”, Dios á niújná caá.

¹³ Obohjeéhtih, yeejép yapna yuhna, búdí ñi weñeé. “Cristobat tãbit yeejép át yapjip taga”, niúj jenah joinít, yeebbút yeejép yapna, ñi jéih wëibična caá. Pánih wëinit, Cristo á yeh igátjñh á jwúub dei júuwátdih niñat cáacwã í enechah, bainí ñi wëican ñit.*

¹⁴ Yeéb Cristoihwã ñi jumát jñib bitaboó yeejép í deoh naáwáchah yuhna, Diosboó áih Túini Espiritujñh yeebdih á teo wáacachah, ñi weñeé.

¹⁵ Cáacwádh mao yohnít, nuumnít, yeejép chãjñit, bitáñh tewatdih en naóhñitbat í jumát jñib yeejép ípí yapna caá. Yeéboó páant ñi chãjca bojoó.

¹⁶ Obohjeéhtih Cristoihwã ñi jumát jñib yeejép yapna, tíccanjeh, áihwã ñi jumátidih wëina, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi niúj weñeé.

¹⁷ Dios jwiútdih áihwádh peéh chãjna, yeejép á yapat túutna caá, jwí túut nuumát pínah niújná. Jwiútdih jwíñh peéh chãjna, áihwã jwí jumachah yuhna,

* 4:8 Pr 10.12; 1Co 13.7 * 4:9 Ro 12.13 * 4:13 Ro 8.17; 1P 4.1

¿ded pah áih doonádih jepahcannit ī yapbi? Queétdih chah yeejép ā peéh chājbipna caá.

¹⁸ Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah át niij naóh daacáp tajī: “Tái chājnit yeejép ī yapachah yuhna, Dios queétdih ā tái abbipna caá. Obohjeéhtih, Diosdih náahcan, yeejép chājnitdih búdí ā peéh chājachah, chah yeejép ī yapbipna caá”, át niij daacáp tajī.*

¹⁹ Pánihtdih jéihnit, Dios ā náahat pah yeejép yapna yuhna, bitadih tái chājatdih nī cádahca bojoó. Dios nihát chājni, ā niijátji pah péani ā jumuchah, caán ā teo wáacatdih nī jenah joí cádahca bojoó.

5

Jesúhwādh waóhnit ded pah ī chājat

¹ Būū yeéb Jesúhwādh waóhnitdih bainí wā naóh daacát túut caá. Weembút yeeb páh muntih Jesúhwādh waóhni wā jumna caá. Cristo yeejép ā yapachah, enniij wā jumna caá. Pánihna, yeh iigátjīh ā jwúub dei jūwáchah, ā wēpatdih ennit, búdí jwī wēibipna caá.

² Dioíhwā ovejawā panihnit ī jumuchah, queétdih nī tái en daó bohénaá. “Queétdih wā bohéhcah yuhna, ī wutachah, wā bohébipna caá”, niij jenah joicán, “Queétdih wā bohéat jīb weemdīh búdí ī jīb chājbipna caá”, nī niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Dios ā náahat pah, wēinit, nī bohénaá.*

³ Nihat jéihnit pah nihcan, jūihcan, táinijeh nī bohénaá. Pánih bohéna, nī bohéat pah yeebbút bíic yoobó nī chājaá, queét yeebdīh ī en yacat pínah niijná.

⁴ Páant nī chājachah, Cristo, ovejawādh en daonít ī Maáh jwúub dei jūóhnit, “Meémboó wíhwādh ma tái bohénap be”, ā niijíchah joinít, búdí jwī wēibipna caá. Ājeéh jwī jumuchah, jwī weñat ā yaicán niit.*

Jesúhwā ded pah ī chājat

⁵ Yeéb japata Jesúhwā, yeebdīh waóhnitdih nī tái jepahaá. Yeéb nihatbut “Weém nihát jéihni caá”, niij jenah joicánjeh, nī míic tái teo wáacá. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“‘Weemdīh dedé jwdhat wíhcan caá’, niijnít dih Dios ā jāhna caá, ī būjácát pínah niijná. Obohjeéhtih, páant niij jenah joicánnitboodīh wēi ennit, ā tái teo wáacna caá”,* át niij daacáp tajī. (Pr 3.34)

⁶ Pánihna, “Dios chah wēpni, nihát jéihnit ā jumuchah, weém oboh jumni caá”, niij jenah joinít, ded pah Dios ā wutachah, nī tái jepahaá. Páant nī jumuchah, Dios ā níoni yeó jáapdh yeebdīh maáta pah ā waadáipna caá.*

⁷ Ūmcanjeh “¿Dedé weemdīh ā yapbi?” nī niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Diosdih tái jenah joinít, nī ūmatdih caandīh nī naáwá. Caánboó yeebdīh oinit, ā tái teo wáacipna caá.*

⁸ Tái jenah joinít nī jumúú. Jió nuñúpdih jeémíhna, ā nūū nūūn péeat pah, yeebdīh eníhcanni nemépwā ī maáh Cristodih nī cádahat pínah niijná, ā yee naáwátdih āpī jepahat túatna caá.

⁹ Pánihna, nihát baácđdh moón Cristoíhwā yeeb páh yeejép ī yapatdih jéihna, nemépwā ī maáh ā yeenachah yuhna, Cristodih tái jenah joinít, caandīh nī cádahca bojoó.

* 4:18 Pr 11.31 * 5:2 Jn 21.15-17 * 5:4 He 13.20 * 5:5 Stg 4.6 * 5:6 Mt 23.12; Lc 14.11;

18.14; Stg 4.10 * 5:7 Sal 55.22; Mt 6.25-34

¹⁰ Maátcanjeh yeejép ñi yapat túttimah, Diosboó túi oinit, yeebdíh ã teo wáacipna caá. Caandíh ñi túi jenah joí cádahcat pínah, bita yeebdíh yeejép ã chãjachah yuhna, ñi túi yap yohat pínahbut niijná, yeebdíh ã teo wáacipna caá. Yeéb Cristoíhwã biíc weh pah jumna, ãjeéh páantjeh ñi jummat pínah niijná, Dios yeebdíh át ñíoijp taga.

¹¹ “Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ã buecán niít”, páantjeh caandíh jwĩ niij wēi naóh jíih. Páant tíi ã jumna nah.

Pedro ã péé túyat túut

¹² Weém, Pedro, caán yeebdíh wã naáwát dih Silvanodih wã daacát túutap be.* Caán Jesucristodih túi jenah joini jumna, wã úud panihni caá. Páant niij naóh daác wahnit, yeebdíh wã weñáihna caá. Dios yeebdíh búdí ã oina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó.

¹³ Nin Babilonia tútchidih moón Jesúihwã yeebdíh ã túyat túutna caá. Yeebdíh Dios ã ñíwatji pah mantih, queétdihbut át ñíoji tagaá. Wã wáuh panihni Marcosbut yeebdíh ã túyat túutna caá.*

¹⁴ Jesúihwãdih biíc weh pah jumna, ã oyatjĩh ñi wáábú. Yeéb nihat Cristoíhwã biícidih ñi túi jumna.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pedro

* 5:12 Hch 15.22,40 * 5:13 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24

2 PEDRO

Pedro queédih ā túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ā naawát túttni, caandih teo wāhribut jumna, yeebdih wā jwáub daác wahna caá. Jesucristo jwiít dih túi ubni, Dios ā jumna caá. Caán yoobópdi h chājni jumna,* jwiít nihatdih oinit, ā teo wáacachah, biíc yoobó caandih jepahnit jwí jumna caá. Pānih jepahnit, jwiít nihāt biíc yoobó āihwā jumna, caandih búdi jwí wēina caá.

² Diosdih, jwí Maáh Jesúsdi hbut űi túi jéihyechah, yeebdih búdi oinit, ĩ teo wáaca naáh, űi túi jumāt pínah niijná.

Nin pah Cristohwā ĩ jumāt

³⁻⁴ Dios táini, nihāt jéihni jumna, jwiít dih āt űiwip wut ĩ, āihwā jwí jumāt pínah niijná. Páant ā űiwatdih jéihna, caandih jwí túi jepahna caá. Páant jwí jepahachah, ā wēpatjĭh jwiít dih búdi ā teo wáacipna caá, caandih jéihnit, túi chājnit jwí jumāt pínah niijná. Dawá táini naawátnadi h jwiít dih āt naóhji p tagaá, ā jumāt pah jwiít but jwí jumāt pínah niijná. Páant ā naawátjidi h űi túi joyóchah, ā wēpatjĭh Diosdih jéihcannit yeejépdih ĩ en űinahat pah chājcan, yeebboó ā náahat pahjeh túi chājnit űi jumbipna caá.

⁵ Pānihna, Cristodih túi jenah joinit jumna, túi chājnit but űi jumúú. Pānih jumna, Dios naawát dih űi túi miíc bohénaá, ded pah yeebdih ā náah yacat pínahdih űi jéihyat pínah niijná.

⁶ Dedé yeejép chājihatdih yap yohnit, Dios ā náahatboodih chājnit űi jumúú. Pānih jumna, dedé yeejép yeebdih ā yapachah yuhna, biíc yoobó túi chājnit, Diosdih wēina, ā náahat pah chājnit űi jumúú.

⁷ Pānih jumna, biíc weh pah oinit, túi miíc teo wáacnit, nihāt bitadi hbut túi oinit űi jumúú.

⁸ Det pānih jumna, yeó jáap jumāt pah Cristo ā weñat pínahdih túi chājnit, caandih chah ĩ túi jenah joibipna caá. Pānihna, Cristodih ĩ túi jenah joyát, bitadi h ĩ teo wáacat but oboh jumni nihcan niít.

⁹ Obohjeéhtih, det pānih chājcan, túi jéih encannit panihnit, Dios naawát dih túi jéihnit nihcan caá. Cristo ĩ yéejatdih ā yohatjidi h quíib buúdnit ĩ jumna caá.

¹⁰ Wā déewa panihnitá, āihwā űi jumāt pínahdih Dios yeebdih ā űiwichah, űit túi jepahap taga. Pānih jepahnit jumna, caandih túi jenah joí cádahcan, ā náahat pah űi túi chājáa. Pānih chāj cádahcan, yoobópdi h ā űionit jumna, páantjeh Diosjééh űi jumāt pínahdih űi túi jéihbipna caá. Pānih jéihna, yeejép chājnit nihcan,

¹¹ jwiít dih túi ubni jwí Maáh Jesucristo ā jumupna űi túi juibibipna caá. Pānihna, āihwā yoobát űi jumachah, yeebdih ā wēi jwāáhbi pna caá, páantjeh ā maáh jumupboó ájééh űi jumāt pínah niijná.

Ā bohéátjidi h ā náhniat tútat

¹² Yeebdih wā bohéátjidi h túi jéihnit, nihāt Dioih doonádi h űi joyátji pahjeh űi túi chājna caá. Páant űi chājachah yuhna, caandih wā jwáub náhniabi pna caá.

¹³⁻¹⁴ Wā wanat pínah bahni jeh ā juhdadti h jwí Maáh Jesucristo weemdi h ā jéihyanap be. Páant ā jéihyanachah, wā báadh jwuhna, wā bohéátjidi h yeebdih wā jwáub náhniachah, ā táina caá.

* 1:1 Tit 2.13

15 Pánihna, nin náodih yeebdíh wā daác wahna caá, wā buudát túttimah nihát wā naáwátjidih ñi túi náhníat pínah niijná.

Cristo ã wēpat

16 Cristo ã wēpatdih, ã jwáub dei jūúwát pínahdihbut yeebdíh naóhna, cāacwā ī jenah joiní naáwátnejeh naóhna jwī chājcap be. Obohjeéhtih, jwiít ã bohénitjiboó wēpni ã jumatdih jwiítjeh jwī enep jī.

17 Jwī íip Diosboó Jesucristo chah wēpni ã jumatdih jwiítidih ã jūúwáachah, búdí yeh iigát cātíh ã ñuhap jī. Páant ã ñuhachah, Dios nin pah ãi wēp niijíp jī: “Nin wā wūáh, wā oini caá. Caandíh búdí wā wēina caá”, ãi niijíp jī.

18 Dios ã jumni jeejiboó jwiít Jesúsjeéh jumnit, jeámant páant ã niij yáanachah, jwiítjeh jwī joyóp jī.*

19 Pánih caandíh ennitji jumna, Dios naáwátidih naóh yapanitji ī daacát yoobópdih ã jumatdih jwī túi jéihna caá. Páant ī daacátjidih míc bohénit, ñi túi jepahaá. Nin baácđih moón Diosdih jéihcannit dupéat panhipboó ī jumna caá. Nin dupánapboó jum jwuhnit, jon jātíh ī daacátjidih ñi túi bohénachah, jiiát panihni yeebdíh ã túi jéihyabipna caá. Cristo jwáub dei jūóhna, ã íip ded pah ã jumatdih ã túi jéihya beedábipna caá.

20-21 Nin wā naáwát pínahdih ñi túi beh joyoó: Dios naáwátidih naóh yapanitji ī jenah joyátjīhjih it daácjican tagaá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó queétdih ã naáwát tútat pahjeh it naóh daácjip taga. Pánihna, ī daacátjidih jwiítboó jwī jenah joyátjīhjih bohéna, “Nin pah niijná caá ã chājap”, jwī jéih niijcán caá. Túini Espiritu ã teo wáacatjīhjih jwī jéih beh joiná caá.

2

Yee bohénit ded pah ī jumnat

1 Jon jātíh jwī déewā judiowā yuhna, biquína “Dios naáwátidih naóh yapanit caá”, niij yeenit it jumap wut jī. Páant ī jumatji pahjeh mantih, buubut ñijeéh jumnit biíc yoobó yeenit ī jumbipna caá. Queét yoobópdih bohénit pah jumna yuhna, ī yee bohébiipna caá. Pánih bohéna, Cristoih túini doonáđih ī yeejabipna caá. “Cristo ã túi ubnit ã jenah joyát jumna caá”, niijná yuhna, “Caán jwī Maáh caá”, niij jenah joicán, ã wutatdih ī jepahcan niít. Páant ī yee bohéat jíib, waícanjeh Dios queétdih peéh chājnit, iiguípna ã wahbipna caá.

2 Páant ī yee bohénachah joinít, yeejép ī chājat pah mantih, dawá Jesúhwā biíc yoobó yeejép ī chājbipna caá. Páant yeejép ī chājachah ennit, bitaboó túini doonáđih yeejép ī wéhebipna caá.*

3 Dawá bií déedih náahna, ī bohéat jíib búdí jíib waadánit, ī jenah joyátjīhjih yeebdíh ī yee bohébiipna caá. Páant ī yee bohéatji jíib Dios jon jātíh queétdih peéh chājat pínahđih ã jenah joyát pahjeh, iiguípna ã wahbipna caá.

4 Jon jātíh Dios yeejépwáđih ã peéh chājatjidih ñi túi náhninaá. Caandíh jepahcannit ángelwā ī jepahcatji jíib, iiguípna yohnit, dupáni tólihboó queétdih át nemep wut jī. Pánihna, péeni yeó jáapđih queétdih búdí ã peéh chājbipna caá.*

5 Pánihat pah mantih, Noéji jum láa Diosdih náahcannitdih peéh chājna, nihát queét yeejépwáđih pobytjīh át mawap wut jī. Queét ī túat nuumát pínah niijná, Noé queétdih átíh bohénap wut yuh jī. Obohjeéhtih, ī jepahcatji jíib Dios queétdih át peéh chājap wut jī. Pánihna, Noéwáđihjih Dios ã túi ubachah, queét ocho cāacwábitjeh it túi yapap wut jī.*

* 1:18 Mt 17:1-5; Mr 9:2-7; Lc 9:28-35 * 2:2 Jud 4 * 2:4 Jud 6 * 2:5 Gn 6:1-7.24; 8:18; 2P 3.6

6 Pánihat pah muntih, Sodoma tátchidih moón Gomorra tátchidih moondíhbut peéh chājnit, iigátjīh át cáo beedánap wut jī. Pánih peéh chājna, táttimah jumnit yeejépwādhíhbut ā peéh chājat pínahdih jéihyana át chājav wut jī.*

7 Obohjeéhtih, Lotdihjeh át táí ubup wut jī. Lot túini jumna, Sodoma tátchidih moón Dios ā watatdih yap yohnit, tabit yeejép ī chājachah enna, bádí át jīgahap wut jī.*

8 Caán túini Lot queét táicannitjeéh jumnit, yeó jáap jumt pah yeejép ī chājachah ennit, yeejép ī wéhenachah joinítbut, bádí át jīgahap wut jī.

9 Pánihna, Noéji, Lotjidihbut Dios ā táí ubatjidih náhnina, buu láabut bíic yoobó ā táí ubat pínahdih jwī jéihna caá. Áihwā yeejép ī yapachah ennit, jwī Maáh queétdih ā táí teo wáacbpina caá. Yeejépwāboodih nemat tólih panhipboó nemnit, peéh chājna caá ā chājav. Péeni yeó jáapdih, queét ā nemnitjidih iiguípna ā yoób yohbipna caá.

10 Bitá yeejépwā ī en nínahat pahjeh chājnit, Diosdih yap yohnitdih chah ā peéh chājbpina caá. Páant yeejép chājnit, nījeéh jumnit yeebdih yee bohénit ī jumna caá. Pánih jumnit, úumcan, túccan, “Bitá chah wā jéihna caá”, níjjenah joinít caá. Pánih jumna, ángelwādhíh yeejép īpī naóhna caá.*

11 Obohjeéhtih, ángelwāboó queét yee bohénit chah wēpnit jumna yuhna, Dios ā pebh nūhnit, táicannit ángelwādhíh īpī naóh yaccan caá.*

12 Queét yee bohénitboó nuñúpwā dée pah jenah joicánnit ī jumna caá. Jiaboó jwīpī bid jaí maonit panihnit ī jumna caá. Jenah joicán, ī náahat pahjeh ī chājna caá. Ī jéihcannitdih deohnit, yeejép ī wéhena caá. Páant ī jumuchah, nuñúpwādhíh jwī mawat pahjeh muntih, Dios queétdih iiguípna ā yohbipna caá.*

13 Queét bitadih yeejép ī chājatji jīb Dios queétdih ā peéh chājbpina caá. Yeó jáapdih cáacwā queétdih ī enechah yuhna, túccanjeh, bádí yeejép īpī wēi chājna caá. Yeebjéh nī táí wēi jeéméchah, queét yeejépwābut waadnít, īpī chājav pah tíic náah jumnidih chājna, nī wēi jeémátidih ī yéejana caá.*

14 Yaáhdhíh en nínahnit, īpī yeejép chājīhna caá. Páant ī chājatdih ī jéih cádahcan caá. Pánih chājnit, Dios naáwátidih táí jéihcannitdihbut yeejép ī chājav túttna caá. Bíí déedih tabit bidnít ī jumna caá. Páant ī jumt jīb, Dios queétdih bádí ā peéh chājbpina caá.

15 Pánih túini namádih cádahnit, déhenit panihnit bíáboó bejna caá ī chājav. Balaam ā chājatji pah queétdih ī chājna caá. Balaam, Beor wáúh át jumup wut jī. Bádí jīb náahnit, yéej chājadhíh át bejep wut yah jī.

16 Páant ā yéej chājīhchah ennit, áih burro caandih át jūihñup wut jī. Caán wéhecanni ā jumuchah yuhna, Dios caandih át wéheat tútup wut jī, ā mínahdih ā jūihñat pínah níijná. Páant ā jūihñuchah joiná, Balaam yéej chājadhíh ā bejtdih át cádahap wut jī.*

17 Queét yeenitboó meo waócáh mac wihcanni panihni ī jumna caá. Meo mac wihcanni pah jumnit, dedé pínah nihcan caá. Pánihat pah muntih, mah tólihdih johlít ā ub joh bojochah, mah ā buugcát pah, queét yee bohénitbut cáacwādhíh teo wáaccan, dedé pínah nihcan caá. Pánihna, queétdih peéh chājnit, tabit dapúnapboó Dios ā bejat tútbpina caá.*

* 2:6 Gn 19.24; Jud 7 * 2:7 Gn 19.1-16,29 * 2:10 Jud 8 * 2:11 Jud 9 * 2:12 Jud 10 * 2:13 Jud 12 * 2:16 Nm 22.4-35; 31.16; Jud 11; Ap 2.14 * 2:17 Jud 12-13

18 Queét jéihnit pah cāacwādhī ī bohénachah yuhna, ī bohéat dedé pínah nihcan caá. Nin pah ī niij bohéna yuh caá: “Jwī náahat pah jwī chājachah, ā túina caá”, ī niij bohéna caá. Páant niijná, Jesúsdi h jāap jepahnit, ī yéejatdi h cádahnitboodíh ī jwáub yeejép chājat túutíhna caá.

19 Queétdih nin pah ī niij yee bohéna caá: “Dedé wutatdi h jepahat jwiitdi h ā náahcan caá. Jwī weñat pínahdi h jwī chājachah, ā túina caá”, ī niij yee bohéna yuh caá. Páant niij bohénit, yeejép chājatdi h cádahíhcan, caandíh ī jéih cádahcan caá. Pánih yeejép chājna, queétjeh ī míc yéejana caá. Pánihna, ī yéejat ī maáh panihni ā jumna caá.*

20 Queét yee bohénitboó jwī Maáh Jesucristo jwiitdi h túi ubnidih jepahnit, nin baácdih moón yeejép ī chājatdi h It cádahjip ta yuh caá. Obohjeétdih, páant ī cádahat túttimah, jwáub yeejép chājna, Cristodih ī jepahat pínah jātih ī jumati j chah yeejép pohba ī chājna caá.*

21 Pánih chājnit, túini namádhī ī waadcáh, chah queétdih āta túi tagaá. Caán namádhī waadát túttimah, tac púud biáboó bejat pah, Jesúsdi h ī cádahachah, chah ā táican caá. Pánihna, Dios túini ā wutatdi h jepahna yuhna, caandíh cádahnit, jwáub yeejép ī chājachah, chah yeejép caá.

22 Pánih túut nuumná yuhna, jwáub yéej chājna, jwiit cāacwā nin jwī niijat pahjeh tigaá queét yee bohénit ī chājap: “Mujjió ā éegnijidih āpī jwáub jeémpna caá. Múudih ī chocat túttimah, yeejép bepédih āpī jwáub tápúna caá, páant muntíh”, jwīpī niijná caá.*

3

Cristo nin baácboó ā jwáub dei jwáuwát pínah

1 Wā oinitá, jātih yeebdíh biíc núo wáat daác wahap jī. Pánihna, nin núodih yeebdíh buu wā jwáub daác wahna caá, páant muntíh. Con láa wā daacátjī pahjeh, buu láabut biíc yoobó yeebdíh wā náhnat túutna caá, yee bohéatdi h joicán, yoobópdi h nī jéihyat pínah niijná.

2 Dios naáwát di h naóh yapanit ī naóh daacátjidi h, jwī Maáh Jesucristo jwiitdi h túi ubni ā wutatjidi hbut nī túi náhninaá. Á wutatdi h jwiit ā naáwát túutnit yeebdíh jwī bohénap jī.

3 Nindih nī túi náhninaá: Péeni yeó jāapna dawá yeejépdih nīnahnit, Jesúsdi h doonádhī tubit deoh naóhni t ī jumbi pna caá.*

4 Nin pah ī niij deoh naóhbi pna caá: “Wā jwáub dei jwóhbi pna caá’, Jesús ā niijichah yuhna, ¿dépanih tigaá ā jíghocan? Á jwáub dei jwóhcan niit. Nin baác ā jwíh jumat túttimah, jwī nuowāji ī wanat túttimah, ni hat biíc yoobó páantjeh ā jumna caá”, ī niijbi pna caá.*

5 Páant niij deohna, nindih ī náhnican caá: Dios ā wutatjīh nin baácdih, jeádhbut āt chājap wut jī. Nin baác mahjeh ā jumachah, caandíh āt wáac juyát túutp wut jī, baác ā jíghat pínah niijná.*

6 Pánihat túttimah, pobyitjīh nin baácdih moondíh āt yoh beedánap wut jī.*

7 Pánih chājna, iigátjīh ā yoh beedáat pínah jātih, ā wutatjīh muntíh Dios jeádh, nin baácdihbut ā wap jwuhna caá. Péeni yeó jāapdi h, caandíh náahcannitdi h peéh chājnit, jeádh, nin baácdihbut iigátjīh ā yoh beedábi pna caá. Pánih peéh chājna, queétdih iiguipna ā yohbi pna caá.

* 2:19 Jn 8.34; Ro 6.6,16 * 2:20 Mt 12.45; Lc 11.26 * 2:22 Pr 26.11 * 3:3 2Ti 3.1-5; Jud 18

* 3:4 Ex 12.22 * 3:5 Gn 1.6-9; Sal 24.2 * 3:6 Gn 7.11

⁸ Wā oinitá, nindihbut ñi túi náhninaá: “Mil jópchi maatápdih caá”, jwiít jwí niíf jenah joyóchah yuhna, Diosboó ā enechah, biíc yeó jáap pahjeh caá. “Biíc yeó jáap bahnijeh caá”, jwí niíf jenah joyóchah yuhna, Dios ā enechah, mil jópchi pah ā jumna caá.*

⁹ Jwí Maáhdih biquína nin pah í niíf jenah joiná yuh caá: “Dios ā niijátji pah chájat túut niijná, maatápdih ā páina caá”, í niijná yuh caá. Obohjeéhtih, pániichan caá. Cáacwádhí túi ubíhna, caandíh í jepahat pínahdih pái jwuhna caá ā chájap. Biíc cáacdih iiguípna ā yohíhcan caá. Nihat cáacwá í yéejatdih jígahnit, táiniboodíh í túut nuumát pínahdih ā náah yacna caá.*

¹⁰ Obohjeéhtih, nuumní cáac muú mínah ā náhnica, nuumúdhí ā waadát pahjeh, jwiítboó jwí náhnica, Cristo nin baáboó ā jwúub dei jūóhbiipna caá. Páant ā jūúwáchah, búdí yáanit, jeáboó ā buudáh bejbipna caá. Caánboó jumnit cúiwá, widh, yeobát í iíg beedáh bejbipna caá. Nin baác, nihat ninboó jumni, cáacwábut í iíg beedáh bejbipna caá.*

¹¹ Pánihna, “Nihat ā beedáh bejbipna caá”, Dios ā niijíchah joinít, yéejatdih cádahnit, Dios ā náahat pahjeh chájat caá jwiítidih náahap.

¹² Jwí Maáh nin baáboó waícanjeh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi páinit, táinijeh ñi chájaa. Caán yeó jáapdih jeáboó jumni ā iíg beedáh bejbipna caá.

¹³ Obohjeéhtih, Dios ā niijátji pahjeh nihatdih ā túut nuumát pínahdih jwí wēi páina caá. Nihat ā iíg beedát túttimah, jáap jeá, jáap baácđihbut Dios ā chájbiipna caá. Caán jáap baáboó túi chájnitjeh í jumbipna caá.*

¹⁴ Pánihna, wā oinitá, Diosjeéh túi jumat túut niijná, jwí Maáh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi páinit, ñi túi chájaa.*

¹⁵ Maatápdih ā jígohcah ennit, nindih ñi náhninaá: Dawá caandíh jepahnitdih ā túi ubat pínah ā jedh jwuhuchah, queédih ā pái jwuhna caá. Biíc yoobó jwí dée jwí oini Pablodih Dios ā jéihyanachah, yeebdíh át daác wahap tají.

¹⁶ Páant míic caá Pablo Cristo ā jwúub dei jūúwát pínahdih naóhna, apí daác wahap. Biquí láana jwí beh joica naáhdih ā daác wahna caá. Pánihna, Dios naáwátđih bita túi jéihcannit, jenah joicánnit, yee naóhna, Pablo ā daacátđih í túut nuumjéhna caá. Ā daacát yoobópđih ā jumuchah yuhna, mácah í jwúub naóhna caá. Dios naáwátđih í daacni néonajidihbut páantjeh mun tigaá í chájap. Páant í chájat jíib, Dios queédih peéh chájnit, iiguípna ā yohbiipna caá.

Ā pée naáwát

¹⁷ Pánihna, wā oinitá, nihatdih páant ā yapat pínahdih yeebdíh wā naáwáchah jéihna, ñi túi chájaa. Yeejépwā yeebdíh mácah í bohénachah yuhna, Cristoíh doonádih cádahcat túut niijná, queédih ñi joicá bojoó.

¹⁸ Jwí Maáh Jesucristo jwiítidih túi ubnidih chah ñi túi jenah joyoó. “Weemdíh búdí oinit, ā túi teo wáacbiipna caá”, ñi niíf náhninaá. Yeó jáap jumat pah “Meém túini, chah wēpni caá ma jumup”, jwí niíf wēi naóh jíih. Páant tí ā jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pedro

* 3:8 Sal 90.4   * 3:9 Ez 18.23; 33.11   * 3:10 Mt 24.43; Lc 12.39; 1Ts 5.2; Ap 16.15   * 3:13 Is 65.17; 66.22; Ap 21.1   * 3:14 Jud 24-25

1 JUAN

Jesucristo ded pah ã jummat

¹ Ded pah Jesucristo ã jumatiidih yeebdíh wã naóh daácna caá. Jesucristo bíhmah jumni,* ded pah Dios ã jumatiidih naóhni, cáacwã Diosjeéh páantjeh jummat túutnibut át jummap wut jĩ. Dios cáacwãdih ded pah ã naáwãtdih Jesúsboó naóh yapani ã jummap jĩ. ã naáwáchah joinít, jwiítjeh caandíh jwĩ enep jĩ. Jwiítidih ã duó wáyachah, caandíh jwĩ pej jummap jĩ.

² Jesucristo cáacwãdih páantjeh jummat túutni, nin baácboó ã jũwát pínah jãtíh ã íp Diosjeéh jumniiji nin baácboó át cáac jummap tajĩ. Caandíh ennitji bũũ ãih doonãdih yeebdíh wã naóhna caá.*

³ Jwĩ íp Diosjeéh, ã wũũh Jesucristojeéhbut jwĩ túi jumna caá. Pãnihna, yeéb jwĩjeéh, jwĩ ípjeéh, ã wũũhjeéhbut ñi túi jummat pínah niijná, jwĩ ennitjidih, jwĩ joiníjidihbut yeebdíh wã naóhna caá.

⁴ Bíicdih wëinit jwĩ jummat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daácna caá.

Baabát panhipboó jwĩ jummat

⁵ Dios wũũh jwiítidih ã naóhniiji bohéãtdih bũũ yeebdíh wã naóhna caá. Dios túini yoobát jumna, baabát panihni caá. Dedé yéejat wihcah, dupúát caandíh ã wihcan caá.

⁶ Jwiít yeejép chãjnit, dupúát panhipboó jumna yuhna, “Diosjeéh wã túi jumna caá”, niijnít, yeena caá jwĩ chãjap. Dios ã náahat pah jwĩ chãjcan caá.

⁷ Obohjeéhtih, túi chãjnit, baabát panhipboó Dios ã jummat pah muntih jwiítbut jumna, ãjeéh jwĩ túi jumna caá. ãihwãjeéhbut jwĩ túi jumna caá. Caandíh jwĩ jepahat jíib, Dios ã enechah, ã wũũh Jesucristo cruzboó wun wũhnt, ãih meépĩh jwiítidih yéejat wihcannit pah ã chãjna caá.

⁸ “Weém bácah yéej chãjni nihcan caá”, niij jengah joinít, yeeatdihjeh jwĩ jengah joiná caá. Páant niij jengah joiná, Dios naáwãtdih jwĩ túi jengah joicán caá.

⁹ Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjatdih Diosdih jwĩ naáwáchah, caandíh ã quíib bũũdbípna caá. “Dios yoobópdih jumni ã niiját pah ã chãjbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá.

¹⁰ “Weém yéej chãjni nihcan caá”, niij jengah joiná, “Dios yeeni caá”, niijnít, ã naáwãtdih jwĩ náahcan caá.*

2

Jesucristo jwiítidih ded pah ã teo wáacat

¹ Wã weh panihnitá, yeéb yeejép ñi chãjcat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daác wahna caá.* Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjachah, Jesucristo, yéejat wihcanni, ã ípdih jwiítidih ã naóh teo wáacbipna caá.

² Jwiít yéejnit jwĩ jumachah, jwĩ yéejat Diosdih ã jãhna caá. Dios bíicdih jwĩ túi jummat pínah niijná, Jesucristo jwiítidih ã wun wũhup jĩ.* Jwiítidihjeh nihcan, nihãt baácdih moón jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, ã wun wũhup jĩ.

³ Dios ã wutat pah chãjna, “ãjeéh wã túi jumna caá”, jwĩ niij jéihna caá.*

* 1:1 Jn 1.1,4; 6.68; 1Jn 2.13-14 * 1:2 Jn 1.14,18 * 1:10 Pr 20.9 * 2:1 Ro 6.11-14 * 2:2 1Jn 4.10 * 2:3 Jn 14.15,21,23

⁴ Obohjeéhtih, bita “Diosjeéh wā túi jumna caá”, niijná yuhna, ã wutat pah chājcan, yeenit caá. Pánih yeenit, Dios naáwát dih í jéihcan caá.

⁵ Obohjeéhtih, biíhboó ã wutat pah chājni Diosdih ã túi oina caá. Diosjeéh jwí túi jumatdih nin pah jwí jéihbipna caá:

⁶ Ded Diosjeéh túi jumni Jesucristo ã chājatji pah muntih caanbút ã túi chājbipna caá.

Jáap wutat

⁷ Wā oinitá, yeebdíh buu wā daácni jáap wutat nihcan caá. Jon jātih ñi jéihni wutatjeh tigaá. Yeebdíh Jesúih doonádih jwí naáwáchah, nin wutatdihbut ñi joyóp jī.*

⁸ Obohjeéhtih, máa wutat yuhna, jáap wutatbut ã jumna caá.* Cristo nin wutatdih jepahnit, jwiit cāacwā dihbut ã oyat túutur jī. Dupúát panhipboó ñi jumachah, Cristo nin baácna jūóhniit, caán dupúát dih ã baabánap jī. Pánihna, ã baabáat panhipboó jumnit, Cristo ã oyat túutatdih ñi jepahna caá.

⁹ “Weém baabáboó jumni Dios ã wutatdih jepahni caá”, niijná yuhna, ã dée panihni Jesúih dih eníhcan, Dios ã wutatdih jepahcan, dupúnapboó jumni caá.

¹⁰ Ded ã dée panihnidih oini baabáboó ã jumna caá. Pánih oina, caandíh dedé buugát panihni ã wihcan caá.*

¹¹ Obohjeéhtih, ded ã dée panihnidih eníhcan, dupúnapboó ã bejna caá. Pánih bejna, jéih encanni panihni ded pah ã chājatdih ã jéihcan caá.

Cristodih túi jenah joyát ded pah ã jummat

¹² Wébítá, Cristo ã wun wuhatjīh ñi yéej chājatdih át yohop taga. Pánih yéejat yohnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹³ Behnitá, yeéb biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Japatá, yeéb nemépwā í maáhdih ñit yap yohop taga. Pánih yap yohnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹⁴ Wébítá, jwí ípdih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Behnitá, biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Japatá, Dios naáwát dih túi jepahnit, wēp ñahniit panihnit ñi jumna caá. Pánih jumnit, nemépwā í maáhdih ñit yap yohop taga. Páant ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹⁵ Diosdih jéihcannit ded pah í en ñinahatdih ñi en ñinahca bojoó. Ded queét panihni jwí ípdih ã oican caá.*

¹⁶ Diosdih jéihcannit nin pah í jumna caá: Yeejép chājatdih í en ñinahna caá. Bí déedih wēi ennit, í bíbohíh jenah joiná caá. Dawá bí déedih bíbohna, “Weém bita chah túini wā jumna caá”, í níj jenah joiná caá. Jwí ípboó páant ã jenah joyát túutcan caá.

¹⁷ Nin baác ã buudúchah, ded pah cāacwā yeejép í náah jenah joyátbut ã buudbipna caá. Obohjeéhtih, Dios ã náahat pah chājnitboó páantjeh ájeéh í jumbipna caá.

Yoobópdih naáwát, yee naáwát

* 2:7 2Jn 5-6 * 2:8 Jn 13.34; 15.12 * 2:10 Ro 13.12-14 * 2:15 Stg 1.27

18 Wehá, nin yeó jáapna buúdát pínah toáh jéóhna caá ã chãjap. “Cristodih tubit en jũhni ã jumbipna caá”, ĩ niijchah, ñiát joiná jĩ. Pánihna, buu dawá ĩ jũwátdih jéihnit, “Péeni yeó jáap bahnijeh ã judhna caá”, jwĩ niij jéihna caá.

19 Queét Cristodih en jũhnit jwĩ cãtĩh jumna yahna, jwiitdih ĩ éemp yoh bacap jĩ. Páant ĩ bacatdih ennit, Jesúhwã yoobát ĩ nihcatdih jwĩ jéihna caá. Queét áihwã nihna, jwĩjeéh ĩta chão tágaá. Jwĩjeéh páantjeh ĩ jumachah nihna, Cristodih en jũhnit ĩ jumatdih jwĩta jéihcan tagaá.

20 Obohjeéhtih, yeebdĩh Túini Espiritu ã jumachah, yeéb nihat Cristoĩh dooná yoobópdiĥ ã jumatdih ñi túi jéihna caá.*

21 Yeebdĩh naóhna, “Queét ĩ túi jéihcan caá”, wã niij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit ñi jumachah, yeebdĩh wã naóh daácna caá. Caán dooná dedé yeeat ã wihcatdih ñi túi jéihna caá.

22 Nin pah caá yeeni ã niijíp: “Jesús Dios ã wahnĩ nihcan caá”, ã niijná caá. Ded “Jesús Dios wũh nihcan caá”, niij naóhni Jesucristodih, jwĩ ĩp Diosdihbut en jũhni caá.

23 “Dios wũh Jesús nihcan caá”, niijnĩ jwĩ ĩp Diosjeéh ã túi jumcan caá. Obohjeéhtih, “Jesús Dios wũh caá”, niijnĩboó jwĩ ĩpjeéh ã túi jumna caá.

24 Yeéb Jesúsdih jwĩh jepahnit, ded pah ã jumat doonádiĥ ñi joyóp jĩ. Páant ñi joyátjidiĥ ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúsdih, ã ĩpdihbut ñi túi pej jumbipna caá.

25 Nin pah Jesús jwiit áihwãdih ã niij naáwáp jĩ: “Yeéb wãjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá”, ã niijíp jĩ.

26 Yeebdĩh yeenitdih ñi joyáh bojat pínah niijná, wã naóh daácna caá.

27 Jesucristo yeebdĩh Túini Espiritudiĥ át wũhap taga. Ñijeéh jumnit, yeebdĩh ã túi bohéna caá. Yoobópdiĥ bohéna, yeeatdih ã naóhcan caá. Páant ã bohénachah, biĥ bohénidiĥ ñi náahcan caá. Pánihna, ã bohéatdih joĩ cádahcan, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumuu.

28 Páant tigaá, wehá, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumuu. Pánih jumnit, ã jwũub dei jũwáchah, úumcan, ñi túccan niit.

29 Jesucristo túini ã jumatdih yeéb ñi jéihna caá. Pánih jéihnit, nihat túi chãjnit Dios weh ĩ jumatdihbut ñi jéihna caá.

3

Dios weh jwĩ jumat

1 Jwiitdih bainĩ oican, “Yeéboó wã weh caá”, Dios ã niijná caá. Ā oinit jumna, jwiit ã weh caá. Pánihna, yéej chãjnitboó Diosdih jéihcan, jwiit ã wehdihbut ĩ jéihcan caá.*

2 Wã oinitá, buu Dios weh jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, ded pah jwĩ jumat pínahdih jwĩ túi jéih jwũhcan caá. Jesucristo ã jígohochah, caandih ennit, ded pah ã jumatdih jwĩ túi jéihbipna caá. Pánih jéihnit, caán ã jumat pah muntih, jwiitbut jwĩ jumat pínahdih jwĩ jéihna caá.

3 Det Jesucristo ã jwũub dei jũwát pínahdih páinitboó yéej chãj cádahnit, ã túi chãjat pah muntih ĩ túat nuumná caá.

4 Nihat yéej chãjnit Dios ã wutatdih yap yohnit caá. Dedé yéej chãjat Dios ã wutatdih yap yohat ã jumna caá.

* 2:20 1Co 2.10-16 * 3:1 Jn 1.12

⁵ Cāacwā ī yéej chājatdih yohni pínah Cristo ā cāac jumatdih ñi jéihna caá. Caánboodih yéejat wihcan caá.*

⁶ Ded Cristo biicdih jumni páantjeh ā yéej chājca bojo naáh. Obohjeéhtih, ded yéej chāj cádahcan, Cristodih jéihcan, āih nihcan caá.

⁷ Wā oinitá, yeebdih yeenitdih ñi joyáh bojoó. Nihat túi chājnít Jesucristo yooópdiĥ ā jumt pah mántih, queébtut yooópdiĥ ī jumna caá.

⁸ Obohjeéhtih, yéej chājniboó nemépwā ī maáĥ ā jumna caá. Nemépwā ī maáĥ bácaĥ, biĥmahjeh yeejép chājni caá. Páant ā chājatdih yoh beedáni pínah Dios wáúĥ nin baácboó āt cāac jumtup tajĭ.*

⁹ Det Dios weh jumna, jwĭ íp Dios ā jenah joyát pah queétdihbut āt jenah joyát tútutp taga. Pánih jenah joinít, ā wépat íjeéh ā jumachah, páantjeh ī yéej chājcan níit.

¹⁰ Nin pah Dios weh, nemépwā ī maáĥ wehbut ī jumtadih ñi jéihbipna caá: Túi chājcanit, ī déewādh oicannit Dios weh nihcan caá. Nemépwā ī maáĥ weh ī jumna caá.

Jesúhwā ī míc oyat

¹¹ Yeéb Jesucristodih jwĭih jepahnit, “Míc oyat caá náahap”, jwĭ níj bohéatdih ñi joyóp jĭ.*

¹² Caín ā jumtaji pah ñi jumca bojoó. Caán nemépwā ī maáĥ jumna, ā úuddih āt mao yohop wat jĭ. ¿Dépanih tigaá ā úuddih āt mao yohji? ñi jenah joyóchah. Caandih yeebdih wā naóĥbipna caá. Caín yéej chājni jumna, ā úudboó túi chājni ā jumtadih íjnit, caandih āt mao yohop wat jĭ.*

¹³ Páant tigaá yéej chājnitboó yeebdih ī eníhcan caá. Pánihna, ī en jūihñachah, “¿Dépanih tigaá weemdih ī en jūih?” ñi níj jenah joicá bojoó.

¹⁴ Yeejép chājnit, iiguípna bejnit pínah jwĭ jumtup yah jĭ. Obohjeéhtih, bñu jeáboó bejnit pínah jumna, túiniboódh túut nñumná caá jwĭ chājap. Jesúhwādh oina, jwĭitdih ā túut nñumátđih jwĭ jéihna caá. Ded cāacwādh oicanni iiguípna bejni pínah ā jumna caá.*

¹⁵ Ded ā déedih eníhcan, mao yohíhat jenah joyát caá caandih ā jumtup. Pánih jumna, Dios ā enechah, cāacdih mao yohni biic yooó ā jumna caá. “Ded mao yohni Diosjeéh páantjeh ā jumcan níit”, ñi níj jéihna caá.

¹⁶ Ded pah oyat ā jumtadih nin pah jwĭ jéihna caá: Jwĭitdih búdí oina, Diosjeéh páantjeh jwĭ jumt pínah níjnjá, Jesucristo jwĭitdih ā wan wáĥap jĭ. Páant ā wan wáĥatdih náhnnit, “Caán oyat yooát caá”, jwĭ níj jéihna caá. Pánihna, jwĭitbut wanna yuhna, jwĭ déewādh túi oinit, teo wáacat caá náahap.*

¹⁷ Dawá bíí dée bíbohni, ā dée panihni moh yéejnidih enna yuhna, caandih jġgah en teo wáaccan, Diosdih ā oican caá.

¹⁸ Pánihna, wā weh panihnitá, “Bitadh wā oina caá”, níjnjá, jacjeh pohba níjccát caá náahap.

Ĥumcanjeh, Diosjeéh jwĭ jumt

¹⁹ Cāacwādh túi oina, Diohwā jwĭ jumtadih jwĭ jéihna caá. Pánihna, ā peéh chājat pínahdh úumcanjeh, ājeéh jwĭ túi jumna caá.

²⁰ “Yéejat jíib weemdih ā jumna nacaá”, jwĭ níj jenah joyóchah yuhna, Dios nihatdih jéihni jumna, jwĭ jenah joyátđihbut ā túi jéihna caá. Pánih jéihna,

* 3:5 Jn 1.29 * 3:8 He 2.14-15 * 3:11 Jn 13.34; 15.12 * 3:12 Gn 4.8 * 3:14 Jn 5.24 * 3:16 Jn 15.13

āihwā jwī jumatdih jwī tūi jenah joyát pínah niijná, jwiít dih ā teo wáacbična caá.

²¹ Wā oinitá, “Dios wā yéejatdih āt yoh tagaá”, niij jenah joinít, úmcanjeh, Diosjeéh jwī tūi jumna caá.

²² Pánih jumnit, Dios ā wutatdih jepahna, ā weñat pínahdih jwī chājachah, caandih dedé jwī wúbát dih jwiít dih ā wūhbična caá.

²³ Nin pah jwiít dih ā wutna caá: “Wā wūáh Jesucristodih tūi jenah joinít, bita āihwādihtut ñi oyoó”, āt niijíp wut jī.*

²⁴ Dios ā wutatdih tūi jepahnitboó ājeéh ī tūi jumna caá. Dios ĩjeéhtut ā tūi jumna caá. “¿Dios wājeéh ā jum nit?” jwī niij jéihíhichah, Dios jwiít dih ā wāhni Túini Espiritu “Jájah, Dios majeéh ā jumna caá”, ā niij jéihyana caá.

4

Cristodih enihcannitdih ded pah jwī jéihyat

¹ Wā oinitá, “Túini Espiritu weemdih nin pah ā niij naáwát túutna caá”, niij yeenit, dawá ī jumna caá. Pánihna, Dios ā naáwát túutni ā jumatdih jéihyat túut niijná, ded pah ā naáwát dih ñi tūi joyoó. Dios naáwát biic yoobó ā naóhcah, ñi joyáh bojoo.

² Yoobóp dih Túini Espiritu ā naáwát túutni nin pah ā niij naóhbična caá: “Jesucristo jwiít panihni cáac jumna yahna, Diosjeh āt jumap wut jī”, ā niijbípna caá. Páant niijni Dios ā wāhni ā jumna caá.

³ Obohjeéhtih, nemépwā ī maáh ā wāhniiboó, “Jesús Dios nihcan caá”, ā niijbípna caá. Páant niijni Dios ā wāhni nihcan, Cristodih en jūihniih caá. Cristodih en jūihnihwā dawá ī jumap pínah dooná dih ñitát joi tágaá. Būn nin baácboó dawá ī jumna caá.*

⁴ Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Dioíhwā ñi jumachah, Túini Espiritu ñijeéh ā jumna caá. Jesús dih jepahcannit, nemépwā ī maáh ā wēpat chah, Túini Espirituboó ā wēpna caá. Pánihna, yeedih ī yee naáwáchah yahna, caán ā wēpatjīh queéd dih yap yohnit ñi jumna caá.

⁵ Queéhtboó Dioíhwā nihcah, ī bohéatbut Dioíh nihcan caá. Bita Dioíh nihcannit, ī bohéatdih ī tūi wēi joiná caá.*

⁶ Obohjeéhtih, Dioíhwā jumna, ā naáwát dih jwī bohénachah, āihwāboó jwiít dih ī tūi wēi joiná caá. Diosdih jéihcannitboó, jwī naáwáchah, ī joiíhcan caá. Pánihna, Dios naáwát dih ded yoobóp dih bohéni, ded yee bohéni ā jumatdih ñi jéihbična caá.*

Dios oini caá

⁷ Wā oinitá, oyat wēpat Dios jwiít dih ā wāhachah, bita āihwā dih jwī oi jīh. Det bitadih tūi oinit Dios weh ī jumna caá. Pánih jumnitjeh Diosdih jéihnit, ājeéh ī tūi jumna caá.

⁸ Dios oini ā jumachah, bitadih oicannit, Diosdih jéihcan, ājeéh ī jumcan caá.

⁹ Dios ā wūáh biic jumnidih nin baácboó āt wah deyanap tajī, ā wēpatjīh Diosjeéh wēinit, páantjeh jwī jumap pínah niijná. Pánih chājna, ded pah ā oyatdih jwiít dih āt jéihyanap tajī.*

¹⁰ Oyat yoobát nin pah caá ā jumap: Diosdih jwī oyat pah nihcan, jwiít dih Diosboó ā oyat pah caá oyat yoobát ā jumap. Jwiít dih búdí oinit, jwī yéejat jīb

* 3:23 Jn 13.34; 15.12,17 * 4:3 Mt 7.15; 2Jn 7 * 4:5 Jn 15.19 * 4:6 Jn 8.47 * 4:9 Jn 3.16

iiguipna bejat déejidih táí ubat túat niijná, Dios á wáúhdih át wen wáhat túatup wut jī.

¹¹ Wā oinitá, Dios jwiít dih caan páh búdí á oyochah, jwiítbut táí míc oyat caá náahap.

¹² Nihat Diosdih encannit jwī jumna caá. Obohjeéhtih, jwī míc oyochah, Diosjeh jwījeéh á jumna caá. Páant á jumachah, á náah yacat pah á oyatjīh bitadih jwī táí teo wáacna caá.*

¹³ Dios jwiít dih áih Túini Espíritudih át wáhap taga. Páant jwījeéh á jumachah, “Dios bíicdih wā jumna caá. Wájeéh caanbút á jumna caá”, jwī niíf jéihna caá.*

¹⁴ Jwī íp á wáúhdih nin baáboó át cáac jumat túatup tajī, cáacwádhíh á túí ubat pínah niijná. Páant á cáac jumat túatnijidih jwiítjeh jwī enep jī. Pánih ennitji, bitadih jwī jéih naóhna caá.*

¹⁵ “Jesús Dios wáúh caá”, niijnjeh Diosjeéh á táí jumna caá. Diosbut ájeéh á táí jumna caá.

¹⁶ Dios jwiít dih á oyatdih jwī jéihna caá. Pánih jéihnit, caandíh jwī táí jenah joiná caá. Dios nihát cáacwádhíh búdí á oina caá. Pánihna, ded bitadih oini Dios bíicdih á jumna caá. Diosbut ájeéh á jumna caá.

¹⁷ Pánih Dios bíicdih jumna, caandíh, bitadihbut jwī táí oina caá. Pánih oina, cáacwá í yéejat jīb peéh chājat yeó jápdih úumcanjeh, jwī táí jumbipna caá. Cristo á íp Dios bíicdih á jumachah, jwiítbut nin baáboó jam jwéhna, bíic yoobó caán bíicdih jwī jumna caá. Pánih jumnit, á jwáub dei júáwúchah, jwī úumcan níit.

¹⁸ Ded Diosdih oini á oyatdihbut jéihna, caandíh á úumcan níit. Pánih táí oina, jwī oinidih jwī úumcan caá. Obohjeéhtih, bíihdih úumna, caán á peéh chājat pínahdih jwī úum jenah joiná caá. Pánihna, jwī úumnidih jwī oican caá.

¹⁹ Dios jwiít dih á oi waáwáchah, jwiítbut caandíh, bitadihbut jwī jéih oina caá.

²⁰ Ded á dée panihnidih eníhcan, “Weém Diosdih wā oina caá”, niijná yuhna, á yeena caá. Bíhdih enna yuhna, á oican, Dios á enca naáhdih á jéih oican caá.

²¹ Pánihna, nin pah jwiít dih Jesucristo á niíf wutup jī: **“Ded Diosdih oina, á dée panihnidihbut oyat caá náahap”, á niijíp jī.***

5

Dios weh yéejatdih í yap yohat

¹ Det Jesús dih “Dios á wahní Cristo caá”, niijnít, Dios weh í jumna caá. Det jwī íp Diosdih táí oinit, á wehdihbut í oina caá.

² Diosdih oina, á watatdih jepahnit, á wehdihbut jwī oyat yoobópdih á jamatdih jwī jéihna caá.

³ Á watatdih jepahnajeh, Diosdih jwī táí oina caá.* Caandíh oina, jwiít dih á watat wái náah jumni nihcan caá.*

⁴ Det Dios weh jumna, yéej chājatdih í jéih yap yohna caá. Jesucristo á wēpatdih táí jenah joiná, Diosdih jéihcannit í jenah joyát pah, jwī jenah joicán níit.

* **4:12** Jn 1.18   * **4:13** Ro 8.9; 1Jn 3.24   * **4:14** Jn 3.17   * **4:21** Mt 5.44-45; Mr 12.29-31   * **5:3** Jn 14.15; 2Jn 6   * **5:3** Dt 30.11; Mt 11.30

⁵ “Jesús Dios wááh caá”, níj jenah joiníjeh yéejatdih náahcan, ã yap yohna caá.

Dios wááh ded pah ã jummat

⁶ Jesucristo nin baácboó ãt cãac jummap tají. Æ tewat pínah jãtih, Juan Daabánidih ã daabáát túutap jí. Túttimah, cruzboó wan wáahna, áih meépdih ã yohop jí. Pánihna, mahjíh ã daabáátidih, cruzboó áih meép ã yohatdihbut náhninit, Dios wááh ã jummatdih jwí jéihna caá. Túini Espíritubut “Nin Dios wááh tigaá”, jwiítidih ã níj jéihyana caá. Caán Túini Espiritu yeeccan, yooópdih naóhni caá.

⁷⁻⁸ Pánihna, Jesús Dios wááh ã jummatdih nit biíc peihcannit jéihyanit í jumna caá: Túini Espiritu jwiítidih ã jéihyanachah, mahjíh ã daabáátjidih, áih meép ã yohatjidihbut jenah joinít, Jesús Dios wááh ã jummatdih jwí jéihna caá.

⁹ Cãacwãjeh í naáwáchah joiná, “Caán yooópdih tigaá”, jwí níijná caá. Páant níijnítidih jwí joiná yahna, jwí íp ã wááhdih naóhna, cãacwã í naáwát chah ã jumnachah, caánboódih túi joyát caá náahap.*

¹⁰ Dios wááhdih ded túi jenah joiní “Jesús Dios wááh ã jummat dooná yooópdih tigaá”, ã níj jéihna caá. Obohjeéhtih, Dios ded pah ã wááhdih ã naáwátidih joyáh bojní “Dios yeeni caá”, ã níijná caá.

¹¹ Nin pah Dios jwiítidih ã níj jéihyana caá: “Wã wááhdih túi jenah joinít, páantjeh wãjeéh ñi jumbipna caá”, ã níjíp jí.

¹² Dios wááh Jesúsdih ded túi jenah joiní, Diosjeéh páantjeh ã jumna caá. Obohjeéhtih, ded Jesúsdih jepahcanni, Diosjeéh ã jumcan níit.*

Juan ã pée naáwát

¹³ Yeéb Dios wááhdih túi jenah joinítidih naóh daácna caá wã chãjap, páantjeh Diosjeéh ñi jummat pínahdih ñi jéihyat pínah níijná.*

¹⁴ Dios ã náahat pah caandih jwí úábúchah, jwiítidih ã joyátidih jwí túi jéihna caá. Pánih jéihna, úumcanjeh caandih jwí úábúhna caá.

¹⁵ Páant ã joyátidih jéihna, “Wã úábátidih ãt wãh tagaá”, jwí níj jéihna caá.*

¹⁶⁻¹⁷ Yeéb ñi dée panihni ã yéej chãjachah ennít, Diosdih ñi úábú, ã yéejat jíib caandih iiguípna ã wahcat pínah níijná. Páant ñi úábúchah, Dios caandih ã túut nuumbípna caá, ájeéh páantjeh ã jummat pínah níijná. Obohjeéhtih, ded Cristodih páantjeh náahcan, yap yohnit, áihwãdihbut enihcan, iiguípna ã bejbipna caá. Pánihniboodih ñi úábát pínahdih wã wutcan caá. Nihat yéej chãjat Diosdih yap yohat múic caá. Obohjeéhtih, bíih yéej chãjat iiguípna ã bejat túutcan caá. Pánih chãjnitdih caá úábát náahap, í túut nuumát pínah níijná.

¹⁸ Dios wááh Jesús áihwãdih ã túi en daoná caá, nemépwã í maáh queétdih ã yéejacat pínah níijná. Pánihna, “Dios weh páantjeh í yéej chãjcan caá”, jwí níj jéihna caá.

¹⁹ “Jwiítboó Dioíhwã jwí jumna caá. Obohjeéhtih, nihat Diosdih náahcannitdih Satanás caá ã wutap”, jwí níj jéihna caá.

²⁰ “Dios wááh nin baácboó cãac jumnit, Dios yooóbátidih jwí jéihyat pínah níijná, jwiítidih ã jéihyanap jí”, jwí níj jéihna caá. Pánihna, Diosjeéh túi jumnit, ã wááh Jesucristojeéhbut jwí túi jumna caá. Jesucristo Dios yooóbát jumna, páantjeh Diosjeéh jwiítidih ã túi jummat túutna caá.*

²¹ Wã weh panihnitá, ¡ñi túi chãja chaáh! Pãpnidih ñi wéi úábúhca bojóo.

* **5:9** Jn 5.32-37; 8.18   * **5:12** Jn 3.36   * **5:13** Jn 20.31   * **5:15** Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16;

16.23-24; 1Jn 3.21-22   * **5:20** Jn 17.3

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Juan

2 JUAN

Queédih ā táyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúshwādih waóhni, meém Dios ā ñíonihdih ma weh panihnitdihbut wā daác wahna caá. Yoobópdih yeebdíh wā oina caá. Weém bíicjeh pohba nihcan, nihat táini doonádih jéihnitbut yeebdíh ī oina caá.

² Jwiít nihat caán túini doonádih jepahnit jamna, caandíh jwī tui jenah joí cádahcan niít. Pánih jamna, yeebdíh búdí jwī oina caá.

³ Dios jwī íip, Jesucristo ā wūúhbut búdí oinit, yeebdíh ī jġah en teo wáaca naáh, ñi tui jumat pínah niijná.

Míc oyat tútat

⁴ Jwī íip jwiít nihatdih ā wutat pah, Jesús ā bohéatdih biquína ma weh panihnit ī tui jepahat doonádih joinít, búdí wā wēina caá.*

⁵ Némá, b̄̄̄ meemdíh wā naáwát jáap wutat nihcan caá. Jesúsdih jwíih jepahnit jwī jamuchah, nin pah jwiítidih ā niġ wutap jġ. “**Ñi míc oyoó**”, ā niġip jġ. Pánihna, jwġjéeh jamnitdih jwī oyat dée caá.*

⁶ Diosdih yoobópdih oinit, ā wutat pah jwī tui chājbipna caá. Pánihna, jwíih jepahnit ñi joyátjġ pah b̄̄̄but nin pah yeebdíh wā wutna caá: Bitadih oinit, ñi tui teo wáaca.*

Dawá yeenit ġjumat

⁷ Páant niijná, nin pahbut yeebdíh wā naóhna caá: “Jesucristo nin baáboó ā cáac jumat dooná yoobópdih nihcan caá”, niġnít, dawá ī yee bohéna caá. Det páant yee bohénit Yeeni Yoobát, Cristodih En Jāihni pah ī jamna caá.*

⁸ ġQueédih ñi tui chāja chaáh! Cristodih ñi teo wūhat jġib ñi b̄̄̄cát pínah niijná, ī yee bohéatdih ñi jepahca bojoó. Yeéb yoobópdih Jesúsdih ñi pée cádahcatdih ennit, Dios yeebdíh chah táini ā chājbipna caá.

⁹ Det Cristoíh bohéatdih cádahnit, “Wā jenah joyát caá chah ā táyup”, niġ jenah joinít, jwī íipíhwā nihcan caá. Obohjeéhtih, det caandíh cádahcannit, Dios jwī íipjġh, ā wūúhjġhbut tui bíicdih ī jamna caá.*

¹⁰ Pánihna, “Cristoíh naáwátidihjeh caá wā bohénap”, niijná yuhna, mácah bohéatdih naóhni ñi pebhna ā jūibínachah, caandíh wēi jwāáhanjeh, ñiġh m̄̄̄dih ñi waadát tútca bojoó.

¹¹ Páant mácah bohéatdih naóhna, Cristoíh bohéatdih náahcan, yeejép chājni caá. Pánihna, caandíh wēi jwāáhniboó yeejép chājnidih teo wáacna caá ā chājap. Páant ñi chāja bojoó.

Ā pée naáwát

¹² Yeebdíh chah naáwíhna yuhna, caandíh wā daáquíhcan caá. Obohjeéhtih, yeéb bíicdih míc wéheat túat niijná, yeebdíh enedih wā bejġhna caá. Pánih míc wéhenit, jwiít nihat bíicdih jwī tui wēibipna caá.*

¹³ Ninjġh bóli, ma jwan panihnih, Dios ā ñíonih, mi weh meemdíh ī táyat túatna caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

* 1:4 3Jn 3 * 1:5 Jn 13.34; 15.12,17 * 1:6 Jn 14.15,23-24; 1Jn 5.3 * 1:7 Mt 7.15; 1Jn 2.18; 4.1-3

* 1:9 1Jn 2.22-23; 4.15 * 1:12 3Jn 13-14

Juan

3 JUAN

Gayodih át túyat tūtut

1 Weém Juan, Jesúhwādh waóhni, meém Gayo, bádí wā oinidih nin náodih wā daác wahna caá.*

2 Wā dée panihni, wā oini, Dios bícdih ma táí jumatdih wā jéihna caá. Caán bícdih ma táí jumat pah, ma táí yapat pínah, míih bácahbut ā táí jumat pínahdihbut meemdih wā úbhna caá.

3 Biqúina Jesúhwā wā pebhna júnit, ded pah ma jumat doonádih jwiít dih ī naáwáp be. “Cristo ā náahat pahjeh Gayo yoobópdih āpī chājna caá”, ī níj naáwáp be. Páant ī níjíchah joinit, bádí wā weñep be.*

4 Det wā bohénit, wā weh panihnit, Dios ā náahat pahjeh ī táí chājat doonádih joinit, bádí wāpī wéina caá.

5 Wā chéen, wā oini, Jesúh doonádih bohé jibnitdih ma jéihca naáhwā ī jumuchah yahna, ma teo wáacachah, ā túina caá. Pánih teo wáacna, jwī Máah Jesúsdih yoobópdih jepahni ma jumna caá.

6 Biqúina queét bohé jibnit jwī pebhna júnit, jwiít Jesúhwā jwī míc wáacachah, “Gayo jwiít Jesúhwādh ā táí oina caá”, jwiít dih ī níjíp jī. Pánihna, ma pebhna ī jwáub juibínachah, queétdih bádí ma teo wáacá, bohé péanit, ī táí jwáub jib bejat pínah níjina. Páant míc teo wáacatdih Dios áihwādh ā náah yacna caá.

7 Queét Jesúh táini doonádih bohé jib bejna, Diosdih jéihcannitboó ī teo wáacat pínahdih īpī náahcan caá.

8 Pánihna, jwiít Jesúhwāboó queétdih wēi jwááhnit, jwī teo wáacat dée caá. Pánih teo wáacna, queét bícdih jwiítbut Dios yoobópdih ā naáwátdih bitádh jwī jéihyana caá.

Diótrefes yeejép ā chājat

9 Caanjih moón Jesúhwādh wā daác wahap yah be. Obohjeéhtih, páant wā daacáchah yahna, Diótrefes wūt jumni, caanjéh wutni jumihna, weemdih át jepahcan wut be.

10 Pánihna, ŋi pebhna wā juibínachah, ded pah ā chājatjidih yeeb Jesúhwādh wā naóh beedábipna caá. Weemdih yeejép āpī naóh yacna caá. Chah yeejépbut āpī chājna caá. Jesúhwā áih táini doonádih naóh jibnitdih wēi jwááhan, áih mūdih āpī waadát tūtcan caá. Bita caanjih moón Jesúhwāboó bohé jibnitdih ī wēi jwááachah ennit, caánboó “Queét bohé jibnitdih ŋi wēi jwááhca bojó”, āpī níj wutna caá. “Queétdih ŋi wēi jwááat jib jwiít Jesúhwā jwī míc wáacapoó ŋi jwáub waadca bojó”, āpī níjina caá.

11 Wā oini, det yeejép wā ī chājat pah chājanjeh, táí chājnitboodih ma en yacaá. Táí chājnit Dioihwā ī jumna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó Diosdih jéihcannit ī jumna caá.*

Demetrio ā táí chājat

12 Demetrio wūt jumnitboodih nihát cāacwā ī táí wéhena caá. Dios ā náahat pah ā táí chājatdih enna, túini ā jumatdih ŋi jéihna caá. Weembút caandih páant tiguaá wā níjip. Páant wā níjít yoobópdih ā jumatdih ŋi jéihna caá.

* 1:1 Hch 19.29; Ro 16.23; 1Co 1.14 * 1:3 2Jn 4 * 1:11 1Jn 2.29; 3.6,9-10

Ā naóh péaat

¹³ Meemdih chah naáwihna yuhna, caandih wā daáquihcan caá.

¹⁴ Waícanjeh meemdih enedih wā bejihna caá. Caanná juibínit, meemdih wā míc wéhebiḡna caá.*

¹⁵ Dios meemdih ā teo wáaca naáh, ma táí jumat pínah niijná. Ninjih jumnit jwī chéenwābut meemdih ī túyat túatna caá. Caanjih moón jwī chéenwā nihat ī táyā naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

---

* 1:14 2Jn 12

JUDAS

Queédih ā túyat tútat

¹Weém, Judas* Santiago úud, Jesucristodih teo wāhni, yeéb Jesúhŵādhīh nin náodih wā daác wahna caá. Jwī íip Dios yeebdíh oinit, āt űiŵip tagaá, āihwā űi jumat pínah niijná. Jesucristo yeebdíh ā tūi wapna caá, caandíh űi tūi jenah joí cádahcat pínah niijná.

²Dios yeebdíh búdí oi jġgah ennit, ā teo wáaca naáh, ājeéh űi tūi jumat pínah niijná.

Yee bohénit ded pah ī jumat

³Wā oinitá, Dios jwiítidih iiguípna jwī bejat déejidih ā tūi ubatdih búdí daác wahíhna yuhna, mácah daacát caá weemdíh náahap, bita yeebdíh ī yee bohéatdih űi yap yohat pínah niijná. Pánih yap yohna, Jesucristoíh bohéatboodíh űi cádahca bojoó. Caandíh joiná, Jesucristodih űit tūi jepahap tagaá. Caán bohéat páantjeh biíc yoobó ā jamma caá. Á túat nŵamcán niít.

⁴Yeéb űi jéihcah yuhna, biquína yeejépwā Diosdih náahcannit, űi pebhna ĩt juibínap tagaá. űijeéh jumnit, nin pah yeebdíh ī niij yee bohéna yuh caá: “Dioihwā űi jumuchah, yeéb bita yaádhih űi yéej chājachah enna yuhna, yeebdíh oina, ā peéh chājcan niít”, ī niij bohéna yuh caá. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh jumnidih yap yohna, “Caandíh jepahat ā náahcan caá”, ī niij bohéna yuh caá. Páant bohénitdih Dios ā peéh chājat pínahdih jon jātih ā naawátidih naoh yapanit ĩt daacáp tajī.*

Dios queédih ā peéh chājat pínah

⁵Bŵa nindih űi tūi jéihyechah yuhna, yeebdíh wā jwáub náhniana caá. Dios judíowá Egipto baácboó jumnitdih ā bacaat táttimah, ĩjeéh jumnit caandíh jepahcannitdih āt mawap wut jī.*

⁶Biquína ángelwādhīh ā chājatjidihbut űi náhninaá. Queét Dios ā wutatdih ĩt jepahcap wut jī. Nŵmp maáta Dios queédih ā waadánachah yuhna, queétboó chah maáta ĩt jumíhip wut jī. Pánihna, Dios ā jumat tútatjidih ī cádahat júb dupánapboó yohnit, ĩtah tōp panihniijih Dios queédih āt chéó jwejep wut jī. Péeni yeó jáapdih queét ā chéó jwejnitdih ā peéh chājbipna caá.*

⁷Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moón, pehbhit jumni tútchinadih moonbit ded pah ī yapatjidih űi náhninaá. Yaádhdih yeejé chājnit, neoná micjehbut búdí yeejé ĩt chājap wut jī. Páant ĩ chājatji peéh Dios queédih āt cáo yohop wut jī. Páant ā cáo yohochah, iiguípboó jumnit, yeejé ĩ yapat ā bŵudcán niít. Pánihna, iiguípboó Dios queédih ā peéh chājatdih náhninit, caandíh nihat cáacwādhīh tūi jepahat caá náahap.*

⁸Páant yeejé ĩ chājatji pahjeh muntih, yeebdíh yee bohénitboó biíc yoobó ĩpī chājna caá. Pánih chājnit, “Oo júmat jġgohat déedih wā enechah, Dios nin pah ā chājat tútatup be”, niij yeenit, queétjeh ĩih bácahdih ĩpī yéejana caá. Jwī Maáh Jesucristodih jepahcan, āih cáacwā ĩ maátadidihbut ĩpī jepahcan caá. Ángelwādhīh “Queét táicannit, dedé pínah niican caá”, ĩpī niijná caá.*

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3 * 1:4 2P 2.1-2 * 1:5 Ex 12.51; Nm 14.29-30 * 1:6 2P 2.4 * 1:7 Gn 19.1-24; 2P 2.6 * 1:8 2P 2.10

⁹ Obohjeéhtih, jon jãtìh Moiséh b́acahjidih ub bejìhna, ángelwã ì maáh Miguel* nemépwã ì maáh Satanásjìh ìt múic jãihñup wut jì. Pánih múic jãihnit, Satanás “Caán Moisési cáacwãdih ã mawachah, áih b́acah wìih pínah ã jumna caá”, át niij yeejip taga. Obohjeéhtih, páant ã yee naáwáchah joiná yuhna, Miguelboó, Satanásdih naóh yaccan, “Wã Maáh meemdíh ã peéh chãja naáh”, át niijjéhjip taga.*

¹⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh yee bohénitboó ded pah ángelwã ì jumat, Jesucristo ã wépatdihbut jéihcan, “Queét dedé pínah nihcan caá”, niijnít, ìpì yeejép naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah yeejép chãjat pínahdih ì túi jéihna caá. Nuñupwã jenah joicánjeh ìpì chãjat pah, queétboó yeejép ìpì chãjna caá. Páant yeejép ì chãjat jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá.*

¹¹ Caín ded pah yeejép ã chãjatji pahjeh muntih queétbut ìpì chãjna caá.* Balaam* dinerodih búdí bidnit, ã yee bohéatji pahjeh muntih, queétbut dinerodih bidnit, yeebdíh ì yee bohéna caá. Coré* Diosdih ã yap yohat peéh Dios caandíh ã mao yohatji pahjeh muntih, yeebdíh yee bohénit caandíh ì yap yohochah, queétdihbut ã mao yohbipna caá. Pánihna, Dios queétdih ã peéh chãjachah, queét búdí yeejép ì yapbipna caá.

¹² Yeéb Jesúhwaóó ã oyatdih wéi jenah joinít, bíicdih ñi jeéméchah, queét yeenit jumna yuhna, tíccanjeh, ñijeéh ìpì jeémna caá. Pánih jeémpnit, ì weñat pínahdihjeh jenah joinít, bíicdih ñi túi jummatdih ì yéejana caá. Nin pah queét ì jumna caá: Mah tólihñadìh johlit ã joh yapanachah, mah ã buégcát pah, “Bohénit jwí jumna caá”, niijná yuhna, túi jenah joicánnit jumna, bitadìh ìpì teo wáaccan caá. Nin pahbut ì jumna caá: Quehe wihcanni nahna wanni pah ã jumuchah enna, ã mínah caandíh ãpì dug yohna caá. Pánihat pah, cáacwãdih yee bohénitboó wánnit pah ì jumuchah, Dios iiguípna queétdih ã bejat túutbipna caá.*

¹³ Nin pahbut ì jumna caá: Búdí mujdih jumni búdí nolihatna muj jwéejdih moópni búdí wíijnidih ãpì yohna caá. Pánihat pah tigaá, queét yeejépwã Dios ã wutadìh jepahcannit, cáacwãdih ìpì yeejép chãjap. Nin pahbut ì jumna caá: Dios ã bejat túutni namá panihnidih cáiwã ì bejcat pah, Dios queétdih ã bohéat túutat pah ì bohécan caá. Páant ì yee bohénachah, Dios queétdih peéh chãjnit, páantjeh tubit dupúnarboó ã jumat túutbipna caá.

¹⁴⁻¹⁵ Adán ã juma Enocboó,* Dios naáwátidih naóh yapaniji nin pah át niij naóh yapajip taga: “Nihat cáacwãdih ñíwat túut niijná, jwí Maáh dawá áih túinit ángelwã bíicdih ã dei jóóhbipna caá. Pánih ñíonit, Diosdih náahcannitboó yeejép ì chãjatji jíib ã peéh chãjbipna caá. Queét yeejépwã Diosdih yeejép ì naáwátji jíibbut ã peéh chãjbipna caá”, át niijjip taga. Pánih naóhna, yeebdíh yee bohénitdihbut naóhna át chãjip tagaá.

¹⁶ Queétdih ded pah ã yapachah, Diosdih, bitadìhbut yeejép ìpì wéhena caá. Yeejép jenah joinít, ì náahat pahjeh ìpì chãjna caá. “Yeéb túi joinít ñi jumuchah, weém wã túi jéih bohéna caá”, ìpì niijná yuh caá, bita queétdih wéinit, ì túi jepahat pínah niijná.

Yeebdíh nin pah jumat caá náahap

* 1:9 Dt 34.6; Dn 10.13,21; 12.1; Ap 12.7 * 1:9 Zac 3.2; 2P 2.11 * 1:10 2P 2.12 * 1:11 Gn 4.3-9; He 11.4; 1Jn 3.12 * 1:11 Nm 22.1-35; 31.16; 2P 2.15-16; Ap 2.14 * 1:11 Nm 16.1-35 * 1:12 2P 2.17 * 1:14-15 Gn 5.18,21-24

17 Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Jesús ā naáwát túttnitboó ded pah ī niíf bohéátjidih ñi túi náhninaá.

18 Ñin pah yeebdih it niíf bohénap wat jī: “Péeni yeó jáapna Dios naáwátidih, āih cāacwāidihbat tabit deohnit, ī náahat pahjeh cāacwā yeejép ī chājbipna caá”, it niijíp wat jī.*

19 Páant ī niijnítjiboó yeéb biícidih ñi jummatdih ī yéejana caá. Queét Jesúsdi h jephacannit ī jumuchah, Túini Espiritu Ijeéh ā wihcah, ī weñat pínahdihjeh Ipī chājna caa.

20 Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, yeó jáap jummat pah Túini Espiritu ā wēpatjīh wābhñit, Jesucristodih chah ñi túi jenah joyoó.

21 Pánih chājñit, yeebdih búdí ā oyatdih náhninit, ā oyat chah jéihyat túnt niijná, ā náahat pah ñi túi chājaá. Pánihna, jwī Maáh Jesucristo yeebdih búdí oi teo wáacnit, páantjeh ājeéh ā jummat tútat pínahdih ñi wēi páñaá.

22 Biquína Jesucristodih tac yoób túi jenah joinítidih ñi jīgah en teo wáacá, Jesúsdi h yoobópdih ī jepahat pínah niijná.

23 Bitaboó yee bohéatdih jepah jwíhñitdih Jesúsdi h túini doonádih ñi wēp naáwá, caandíh jepahñit, iiguípna ī bejcat pínah niijná. Bitaboó yee bohénit yeejép ī chājat pahjeh muntih chājñitdih ñi jīgah en teo wáacá. Obohjeéhtih, pánih teo wáacat pónih, jīñi túi chāja chaáh! ī yéej chājat pah muntih yeebbút biíc yoobó ñi chājcat túat niijná. Ī yéej chājatdih búdí íí enat caá náahap.

Diosdi h ā pée wēi naáwát

24-25 Jwī Maáh Jesucristodih wan wēhat túttna, jwiít iiguípna bejñitjidih Dios āt túi wāp taga. Pánih túi wābni jumna, yeebdih ā jéih wapna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Pánih wapna, chah Maáh jumñit, ā pehbboó yeebdih ā ñuhat tútuchah, yéejat wihcannit jumna, búdí ñi wēibipna caá.* Caanjéh Dios ā jumuchah, caandíh wēi naóhñit, “Meém chah túini, nihatdih Maáh jumna, chah wēpni, nihatdih jéihñibat ma jumna caá”, jwī niíf jīñ. Caán biíhmahjeh jumni, buubut jumni, páantjeh ā jumbiipna caá. Páant ā jumuchah, nihat cāacwā caandíh búdí ī wēi naáwá naáh. Páant tíí ā jumna nah.

Páant bóojeh tīgaa wā naáwát.

Judas

* 1:18 2Ti 3.1-5; 2P 3.3   * 1:24-25 2P 3.14

APOCALIPSIS

Dios Juandih ã daacã tãtat

¹ Weém, Juan, Jesucristo weemdih ã jéihyaatjidih nin núodih wã daác wahna caá. Jwí ípboó caandih ã naáwát tãtãtchah, Jesucristoboó, weemdih naáwát náahna, ãih ángeldih át wahap be, ãihwã jwí jéihyat pínah niijná. Bahnijeh jãdhna caá, páant ã yapat pínah.

² Weém nihat wã enatji, jwí íp ã naáwáchah, Jesucristo ã jwáub naóh yapanachah, wã joyátjidihbut wã daác wahna caá.

³ Ded pah ã yapat pínah bahnijeh ã jãdhãchah, det nin núodih ennit, bita ã en naáwáchah joinítbut, wã naáwãtdih túi jepahnit, túi wëinit ã jãmbipna caá.

Siete tãtchidih moón Jesúhwãdih Juan ã daác wahat

⁴ Weém, Juan, yeéb Asia baáboó jumni siete tãtchidih moón, Jesúhwãdih wã daác wahna caá. Dios yeebdih oinit, búdi ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Caán jon jãtjih jumni, bæubut jumni, tãttimah, ã jwáub jüóhbiþna caá.* Caán ã chãudup pebh Túini Espíritubut nihat jéihni ã oyatjih yeebdih ã teo wáaca naáh.*

⁵ Jesucristo ã oyatjihbut ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Dios ded pah ã jumatdih, cãacwãdih ã náah yacatdihbut yoobópdih naóhni caá.* Æ wãnat tãttimah, waóh boo pud jüóhni ã jwáub wãncan niit, páant mantih.* Pãnihna, nin baáboó jumnit maáta ã chah Maáh caá.* Jwiít dih oina, ãih meépdih yohnit, jwí yéjeat jib peéh chãjat déejidih át yohop tají.

⁶ Pãnih yohnit, jwiít dih ãihwã chãjna, caandih úbhñit, wëi naóhñit pínahdihbut át chãjap wut jã, ã ípdih jwí teo wãhat pínah niijná.* Pãnihna, “Chah wëþni, nihat jwí Maáh ma jumna caá”, Jesucristodih páantjeh jwí niij wëi naóh jãh. Páant tíi ã jumna nah.

⁷ ¡ãaj! Cristo mah tólihjãh ã jwáub dei jüóhbiþna caá.* Páant ã jwáub dei jüúwãchah, nihat cãacwã ã enbiþna caá. Caandih péoh dodh mao yohnitji, jwãagnitjibut ã enbiþna caá. Æ jwáub dei jüúwãchah, nihat nin baácðih moón ã yéje chãjatjidih jéihñit, búdi ã jüibþna caá.* Páant ã yapþiþna caá. Páant tíi ã jumna nah.

⁸ Jwí Maáh Dios, chah wëþni, nin pah ã niijná caá: “Weém bihmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwáub yohat tãttimah páantjeh wã jãmbiþna caá. Jon jãtjih wãát jumap jã. Bæubut wã jumna caá. Tãttimah, wã jwáub jüóhbiþna caá”, ã niijná caá.*

Jesucristodih Juan ã enat

⁹ Weém, Juan, Jesúh jumna, ñi weép jeñé panihni caá. Yeéb yeejép ñi yapat pah, weembát Jesúh táini doonãdih wã naáwát jib yeejép wã yapna caá. Ñi cádhcat pah, weemdihbut ã yéje chãjãchah yahna, Jesús ã teo wãacatjãh caandih wã cádhacan caá. Caán Jesús jwiít nihat jwí Maáh ã jumna caá. Dios naáwãtdih

* 1:4 Ex 3.14 * 1:4 Is 11.2; Ap 4.5 * 1:5 Is 55.4 * 1:5 Hch 26.23; Col 1.18 * 1:5 Sal 89.27

* 1:6 Ex 19.6; Ap 5.10; 20.6 * 1:7 Dn 7.13; Mt 24.30; Mr 13.26; Lc 21.27; 1Ts 4.17 * 1:7 Zac 12.10;

Jn 19.34,37 * 1:8 Ex 3.14; Is 41.4; 44.6; Ap 1.17; 22.13

Jesucristo ã naóh yapaatjidih wã bohéat jíib Patmos wãt jumni quewaboó ĩ yohni wã jumna caá.

10 Ninjĩh jumna, biic chooát yeó jáapdih Túini Espíritu ã wēpat weemdĩh bádĩ ã jumuchah, ñoni pah wã jumap be. Páant oo jámat panihatdih wã enat pónih, wã tãahmant Jesucristo wēpép ãĩ wéhenap be. Búdĩ póojat nah yáaat pah bóo ãĩ yáanap be.

11 Nin pah weemdĩh ãĩ niijíp be: “**Buu ma enat pínahdih ma daacá. Pánih daac péanit, Asia baácboó jumni siete tútchinadih moón wíihwãdih ma wahaá. Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea tútchidih moondĩh yuh buca ma daac wahaá**”, ã niijíp be.

12 Páant ã niijíchah joinít, weemdĩh wéhenidih enat túut niijná, wã tac púud ñuhup be. Pánih tac púud ñuhnit, orojĩh ĩ chãjniji siete jíi cáagat nahnajih ĩ jíi cáagni páhanadih wã enep be.

13 Caan náhna cãtĩh ñuhni cáac pah jígozni Jesucristodih wã enep be. Æih jíitcha páha biic yoobó buug ñájni yégueh chóodih ã dawáp be. Orojĩh ĩ chãjniji tópdih jóoh poómp yoób jaĩ wáĩ chéoni ã jumap be.*

14 Æih waó yooc túi baabni ã jumap be. Æih quibnabat tuu õopát tõpna pah ã iiguíp be.*

15 Æih jíitchanabat tái itĩni quenalih naa pánih yeh iigni ã jumap be. Æ wéheat bádĩ dóo yáaat pah ã yáanap be.*

16 Æih jéihyepmant bóo téihyamant siete cáiwãdih ã bíbohoh be. Íibat naá chénaabóo jaco jumni eeép naadih ã chãác tewep be. Yeó iigát pah Æih móot ã yeh iiguíp be.

17 Caandĩh ennit, Æih jíitcha pebh wunni pah wã buugúp be. Páant wã buugúchah ennit, caán Æih jéihyepmant bóo téihyajĩh weemdĩh teo jáhanit, nin pah ã niijíp be: “**Ma úumca bojoó. Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandĩh wã jwúb yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá.**”*

18 Weém báadhnijeh caá. Wunni wãih jumap yuh jíi. Jwúb boo pud jáóhni wã jwúb wuncan niit, páant muntih. Jwúb booni jumna, cáacwãdihbat wã jéih jwúb boopat túutna caá. Cáacwã iiguípna ĩ bejat déedih weemjéh túi ubni caá.

19 Buutéh ma enatjidih ma daacá. Buu ded pah ã jumatdih, túttimah ded pah ã yapat pínahdihbat ma daacá.

20 Nin siete cáiwã wã jéihyepmant bóo téihyamant wã bíbohnidih ma túi beh joicáh, buu meemdĩh wã naóhbiipna caá. Orojĩh ĩ chãjniji siete jíi cáagat nahnajih ĩ jíi cáagni páhanadihbat wã naóhbiipna caá. Caán siete cáiwã siete tútchinadih moón wíihwã ĩ maáta panihni ĩ jumna caá. Queét wã naáwãtdih naóh yapanit ĩ jumna caá. Orojĩh ĩ chãjniji siete jíi cáagat nahnajih ĩ jíi cáagni páhana siete tútchinadih moón wíihwã ĩ jumna caá. Queét wã naáwãtdih joinít ĩ jumna caá”, Jesucristo ã niijíp be.

2

Éfeso tútchidih moón Jesúihwãdih ã daac wahat túut

* **1:13** Dn 7.13; 10.5   * **1:14** Dn 7.9   * **1:15** Ez 1.24; 43.2; Dn 10.6   * **1:17** Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Ap 1.8; 2.8; 22.13

¹ Páant niŷ naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niŷ naáwáp be, páant mantih: “Éfeso tátchidih moón wíh wã, queédih waóhndihbut nin pah ma niŷ daác wahaá:

‘Wã jéhiyemant bóo téhiyamant siete cáiwáidih bíbohni caá wã jumap. Orojíl ĩ chãjniji siete jii cáagat nahnjah ĩ jii cáagni páhana cátił jibni caá, ded pah ã iigát jumatdih jéhiyat túat niijná. Pánih chãjna, yeéb wíhwáidih en bejna caá wã chãjap. Pánih en bejna, yeebdíh nin pah wã niŷ naóhna caá:

² Nihat ñi chãjatdih wã jéih beedána caá. Wíih táini doonáidih bitadih ñi naawátidih, weemdíh ñi túi jenah joí cádahcatdihbut wã túi jéihna caá. Yeejép chãjnitdih ñi iátidihbut wã jéihna caá. “Jesúih táini doonáidih naawát náahna, jwiít ã wahnit caá”, bita ĩ niijichah yuhna, queétdih joinít, yee naóhnt ĩ jumadidih ñi jéhiyep be.

³ Wíih táini doonáidih ñi naawát jíib yeéb Éfeso tátchidih moón yeejép yapna yuhna, queét yeenitboodíh ñi yap yohop be. Pánih yap yohnit, weemdíh ñi cádahcan caá. Páant ñi chãjachah ennít, yeebdíh wã wéina caá.

⁴ ‘Obohjeéhtih táinit ñi jumachah yuhna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá. Weemdíh ñi jwíih táí oyatji pah buu biíc yoobó ñi oican caá. Ñi jwíih táí míc oyatji pahbut buu biíc yoobó ñi míc oican caá.

⁵ Pánihna, jwíih oina, ded pah ñi chãjatjidih náhninit, ñi jwúub túat numá. Ñi yéj chãjatdih náhni dahwanit, ñi cádahaá. Pánih cádahnit, wíih táini doonáidih jwíih jepahnit, ñi táí oyatji pah biíc yoobó ñi jwúub oyoó. Obohjeéhtih, ñi yéj chãjatdih ñi cádahcah, ñi ih jiiát panihni wã jwejnijidih waícanjeh jwúub dáuc wáyadih wã bejbipna caá. Páant niijnít, nin pah wã niŷ naóhna caá: Yeéb Éfeso tátchidih moón ñi jwíih oyatjidih cádahnit, weemdíh cádahna caá ñi chãjap. Páant ñi yéejatdih ñi cádahcat jíib, páant bóojeh, ñi buudbípna caá.

⁶ ‘Obohjeéhtih, weemdíh ñi túi oican yuhna, nindih ñi túi chãjna caá: Nicolaitas wát jamnit ĩ yéj chãjatdih ñi en iiná caá. Weembát ĩ yéj chãjatdih wã en iiná caá.

⁷ ‘ĭDet molít jumna, Táini Espíritu wíhwáidih ã naawáchah, ĩ joyoó naáh! Det weemdíh táí jenah joí cádahcannitdih wã íp ã jumapboó jumni nah quehedih wã jeémát túutbipna caá.* Caan náh quehedih jeémpnitboó ĩ jwúub wancan niít’, ma niŷ daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

Esmirna tátchidih moón Jesúhwáidih ã daác wahat túttat

⁸ Páant niŷ naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niŷ naáwáp be: “Esmirna tátchidih moón wíh wã, queédih waóhndihbut nin pah ma niŷ daác wahaá:

‘Weém bíh mah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandíh wã jwúub yohat táttimah páantjeh wã jumbipna caá.* Wunni wáih jumap yuh ĩ. Jwúub boo pud jéohni wã jwúub wancan niít, páant mantih. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wã niŷ naóhna caá:

⁹ Wíhwã ñi jamat jíib, yeejép ñi yapatjidih wã jéihna caá. Moh yéejnit ñi jumadidihbut wã jéihna caá. Pánih jumna yuhna, Dios ã wépatdih bíbohnt, yeéb moh yéejnit nihcan caá. Bitaboó “Jwiít judíowã Diosdih jwí táí jepahna

* 2:7 Gn 2.9; Ez 28.13; 31.8; Ap 22.2

* 2:8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.17; 22.13

caá”, niijná yuhna, yeebdih yeejép ĩ yee naáwátjidihbut wā jéihna caá. Queét Dioihwā nihcan, nemépihwā caá.

10 Bua yeeb chah yeejép ñi yapat pínahdihbut ñi úmca bojoó. Ñi joyoó. Nemép biquína ñijeéh jumnitdih nemat muúboó ā nemat túutbipna caá, weemdih ñi cádahat pínah niijná. Obohjeéhtih, maátcanjeh yeejép ñi yapbipna caá. Páant yeejép ĩ chājachah, ĩ mao yohochah yuhna, weemdih ñi cádahca bojoó. Yeeb weemdih ñi cádahcat jíib, yeebdih wā pebhboó páantjeh wā jumat túutbipna caá.

11 ‘ĭDet molít jumna, wíihwādih Túini Espíritu ā naáwáchah, ĩ joyoó naáh! Det weemdih túi jenah jói cádahcannit ĩ wanat túttimah, iiguípna bejcan, wā pebhboó páantjeh ĩ jumbipna caá’,*
ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdih ā niijíp be.

Pérgamo tútchidih moón Jesúhwādih ā daác wahat tútat

12 Páant niij naóh péanit, nin pah weemdih ā jwáub niij naáwáp be: “Pérgamo tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém íbat naá chénaaboó jaco jumni eeép naadih bíbohni wā jumna caá. Pánih jumna, yeebdih nin pah wā niij naóhna caá:

13 Yeéb ñi chājatdih, ñíih tútchidih moón ĩ chājatdihbut wā jéihna caá. Caanjíh moón ĩ maáh Satanás caá. Caán tútchidih moón Satanásdih jepahnit, Antipas wūt jumni wíih doonádih túi naóhnijidih ĩ mao yohop be. Caandih páant ĩ mao yohochah enna yuhna, weemdih ñi túi jenah jói cádahcap be.

14 ‘Obohjeéhtih, pánih túi jenah jói cádahcan yuhna, baini weemdih ñi yap yohop be. Biquína ñijeéh moón, Balaam wūt jumni ĩ bohéátdih ĩ joiná caá. Jon játih Balaam Balac wūt jumni maáhjidih nin pah át niij bohénap wut jí: “Judíowādih ma yéjaat pínah niijná, nin pah ma chājaá: ‘Dios caá’, wēi niijnít, ñi wāhni jeémátdih queétdih ma jeémát tútú. ĩ weha mána nihcannitjéh queétdih yeejép ma chājat tútú”, át niij bohénap wut jí. Jon játih judíowā caandih joinit, ĩ yéej chājatjí pah bíic yoobó mun tígaa bua biquína ñijeéh jumnitbut ĩ yéej chājna caá.*

15 Queét ĩ chājat pah bita ñijeéh moón Nicolaítas wūt jumnit yeejép ĩ chājat tútatboodíhbut ĩ jepahna caá.

16 Páant ñi yéej chājatdih ñi cádahaá. Ñi cádahcah, waícanjeh ñi pebhna bejnit, pánih yeejép chājnitdih wā chāác teoni íbat naajíh wā péeh chājbična caá.

17 ‘ĭDet molít jumna, Túini Espíritu wíihwādih ā naáwáchah, ĩ joyoó naáh! Det weemdih túi jenah jói cádahcannitdih jeémant jumni maná wūt jumni jeémátdih wā wāhbična caá.* Baabní jeé naanádihbut queétdih wā wāhbična caá. Caán jeé naanádih íih jáap wūt wā daácni ā jumbipna caá.* Bitá caán wútdih ĩ jéihcan níit. Caán jeé naadih ubnijeh áih wútdih ā jéihbična caá’,
ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdih ā niijíp be.

Tiatira tútchidih moón Jesúhwādih ā daác wahat tútat

18 Páant niij naóh péanit, nin pah weemdih ā jwáub niij naáwáp be: “Tiatira tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

* 2:11 Ap 20.14; 21.8 * 2:14 Nm 22.5,7; 25.1-3; 31.16; Dt 23.4 * 2:17 Ex 16.14-15,33-34; Jn 6.48-50

* 2:17 Is 62.2; 65.15

‘Weém Dios wáuh caá. Quíib tau òopát tǒpna panih iigni, jítcha táí itíni quenalih naa pánih yeh iigni wá jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wá níj naóhna caá:

19 Ñi táí chājatdih wá jéihna caá. Weemdíh bitadidibut ñi oyatdih wá táí jéihna caá. Weemdíh ñi táí jenah joyátdidibut wá jéihna caá. Bitadidih ñi teo wáacatdidibut wá jéihna caá. Yeejép yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcatdidibut wá jéihna caá. Jwíih túut nuumnít, ñi táí jepahat chah buu ñi táí chājatdidibut wá jéihna caá.

20 ‘Obohjeéhtih, pánih táí chājnit jumna yuhna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá: Caánt yeejép wili, Jezabel wūt jumnih, * “Dios naáwátidih naóh yapanih caá”, níj yeenih mi jumuchah yuhna, mi naáwáchah joiná, caántdih bíaboó ñi wahcan beé. Yee bohénit, í weha mána nihcannitjìh wíihwādih yeejép mi chājat túutna caá. “Jwíih dios caá”, í níj wéi wāhni jeémátidih queétdih mi jeémát túutna caá.

21 Mi yéejatdih mi cádahat pínahdih maatápdih wá páñachah yuhna, páant yeejép chājatdih mi cádahíhcan caá.

22 Páant mi cádahíhcat jíib caántdih wá tubúp chūúábipna caá. Mijeéh yeejép chājnitdidibut wá tubúp chūúábipna caá. Í yeejép chājatdih túut nuumcán, queétdih chah wá peéh chājbipna caá.

23 Mi naáwátidih í jepahat peéh, mi weh panihnitdih wá mao yohbipna caá. Páant wá peéh chājatdih ennit, jéih beedáni wá jamatdih nihah wíihwā í jéihbipna caá. Ded pah í jenah joyátdidibut wá táí jéihna caá. * Pánihna, det yéej chājnitdih í yéej chājat jíib wá peéh chājbipna caá. Det táí chājnitboodíh í táí chājat jíibbut wá táí chājbipna caá. *

24 ‘Obohjeéhtih, biquína yeéboó caánt yeejép wili mi bohéatidih ñi náahcap be. Satanás á bohéatdidibut ñi joyáh bojop be. Pánihna, yeéboodíh chah wá jwúub watcan níit.

25 Nindihjeh yeebdíh wá jwúub chājat túutbipna caá: Ñi pehbóo wá jwúub dei juibíat pínahdih pānít, wá bohéatidih ñi cádahca bojóo.

26-27 Det yéejatdih yap yohnit, wá watatdih jepah cádahcannitdih maáta wá waadábipna caá. Wá íp weemdíh maáh á waadáát pah, yeebdidibut maáta wá waadábipna caá. Pánih maáta jumna, nihah baácđih moondíh ñi wēp watbipna caá, Dios á weñat pínahdih í táí chājat pínah níijná. Í jepahcah, búdí ñi peéh chājachah, queét í budáh bejbipna caá. *

28 Yeebdíh baáb aáb juúwáchah jumni cúidih wāhñit, ñijeéh weémboó wá jumbipna caá.

29 ‘Det molít jumna, Túini Espíritu wíihwādih á naáwáchah, í joyoó naáh! ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdíh á níijp be.

3

Sardis tútchidih moón Jesúihwādih á daác wahat túutat

1 Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh á jwúub níj naáwáp be: “Sardis tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhñididibut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém Túini Espíritu nihah á wēpatdih bíbohni caá. Siete cáiwādihbut bíbohni wá jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wá níj naóhna caá:

* 2:20 1R 16.31; 2R 9.22,30 * 2:23 Sal 7.9; Jer 17.10 * 2:23 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27 * 2:26-27 Sal 2.8-9

Ñi chājatdih wā tūi jéihna caá. Bita yeebdíh nin pah ī niij jenah joyóp yah caá: “Queét Jesúh tūini doonádih tūi jepahnit caá”, ī niij jenah joiná caá.

‘Obohjeéhtih, páant ī niij jenah joyóchah yahna, bainijeh weemdíh jepahna, wānnit panihnit ñi jumna caá.

² Pánih jumna, ¡Ñi tūi chāja chaáh! Ñi tūi chājcat enna, Dios ā wēican caá. Jáanit panihnit, tūi chājnit ñi jumwá.

³ Wā naáwátidih ñi jwíih joyátjidih ñi tūi jwáub náhninaá. Pánih náhninit, wā weñat pínahdih ñi tūi chājaá. Túut nūumnúit, ñi yéej chājatdih cádahna, tūiniboodíh ñi chājaá. Weém wā niijátji pah ñi chājcah, ñi náhnica, nūumní cāac nūumúdidh ā juibát pah, yeebdíh peéh chājadih wā bejbipna caá.*

⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó yeejép chājnit nihcan, quei wíhcanni yéguéh dūonít panihnit ñi jumna caá. Pánih jumna, tūi baabní yéguéh dūonít, wājeéh nī jibbipna caá.

⁵ Det wā naáwátidih cádahcannit, queét pah tūi baabní yéguéh dūonít ī jumnipna caá. Weemdíh jepahnitíh wānnit wā bíbohni papélah tólihdih íih wānnadih daácna, wā jwáub wio yohcan níit.* Wājeéh páantjeh ī jumnipna caá. Wā íip ā enechah, ángelwābut ī enechah, “Nin wíih caá”, wā niij naóhbipna caá.*

⁶ ‘¡Det molít jumna, wíihwādidh Tūini Espírítu ā naáwáchah, ī joyoó naáh!’ ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ā niijíp be.

Filadelfia tútchidih moón Jesúhwādidh ā daác wahat tútat

⁷ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwáub niij naáwáp be: “Filadelfia tútchidih moón wíihwā, queétdih waóhniidihbat nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém yéejat wíhcanni, tūi yoobópdih naóhni wā jumna caá. Jon játi maáh Davidji cáacwādidh ā wútat pah weembút wā wútbipna caá. Pánih jumna, jéc panihnidih weém wā wātachah, bitaboó ī jéih nemcan níit. Wā nemechah, bita ī jéih wātcán níit.*

⁸ Nihat yeéb ñi chājatdih wā jéihna caá. Ñi pebh jéc panihnidih wā wātat túttimah, bitaboó yeebdíh ī jéih nemcan níit. Baini tūi jenah joiná yahna, wā naáwátidih, weemdíhbat ñi cádahcap be.

⁹ ‘Obohjeéhtih, bita ñi pebh jumnit Satanáihwā caá. “Jwiít judíowā, Dioihwā caá”, niijná yahna, wíihwā nihcan caá. Pánihna, queétdih ñi pebh bódicha caj yoh ñajat túttnit, “Yeebdíh Dios yoobópdih át oi tagaá”, wā niiját tútbipna caá.*

¹⁰ Wíih tūini doonádih yeebdíh wā cádahcat túttuchah joinít, ñi tūi jepahap be. Páant ñi cádahcat ennit, nin baácđih jumnit nihat cáacwā yeejép ī yapachah, yeebdíh wā wapbipna caá. Caán láa queétdih túbit yeejép yapat túttnit, ded pah ī jumatđih wā jéihyabipna caá.

¹¹ Ñi pebhna wā jwáub dei bejat pínah bahnijeh ā jedhna caá. Pánihna, wíih tūini doonádih ñi joyátjidih ñi quíib buecá bojó. Pánih quíib buecán, weemdíh páantjeh ñi jepahachah, ñi tūi chājatji jíib pínahdih bitaboó ī jéih dūuc wáican níit.

¹² ‘Wíih tūini doonádih cádahcannitdih wā íip pebhboó wā jummat tútbipna caá. Jagáp nahna pah tūi wēp ñuhnit panihnit jumna, ā pebhboó páantjeh

* **3:3** Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 16.15   * **3:5** Ex 32.32-33; Sal 69.28; Ap 20.12   * **3:5** Mt 10.32; Lc 12.8   * **3:7** Is 22.22; Job 12.14   * **3:9** Is 43.4; 49.23; 60.14

Ī jumbipna caá. Ā pehbhoó Ī jumuchah, wā ĩpĭh wātdih, āih jāap tātchi wātdihbut queétdih wā daácipna caá, “Nin Dioĭh caá”, ā niiját pĭnah niijná. Āih jāap tātchi Jāap Jerusalén wāt jumni tātchi ā jumbipna caá. Caán tātchi Dios ā jumapmant ā dei jūóhbiĭna caá. Caán láa weembút jāap wūt bíbohna, caán wātdihbut queétdih wā daácipna caá.*

13 ‘ĭDet molĭt jumna, Túini Espĭritu wĭihwādhĭ ā naáwáchah, ĩ joyoó naáh!’ ma niĭj daác wahaá”, Jesucristo weemdĭh ā niijĭp be.

Laodicea tātchidih moón Jesúhwādhĭ ā daác wahat tútat

14 Páant niĭj naóh péanit, nin pah weemdĭh ā jwáub niĭj naáwáp be: “Laodicea tātchidih moón wĭihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niĭj daác wahaá:

‘Weém yeecanni, wā ĩp ded pah ā jumatdih yoobópdih naóhni caá. Nihat ā chājatjidih Maáh wā jumna caá.*

15 Ded pah ĩi jumatdih wā túi jéihna caá. Weemdĭh jenah joinĭt jumna yahna, bainĭjeh ĩi jenah joiná caá. Nin pah caá yeéb ĩi jumap: Maatápdih mah chéud jwejni panihni caá. Túi cámahni nihcan, túi chāhniĭbut nihcan caá. Pánihni mahdih ĩi wēicat pah, túi jenah joicá buegnĭt ĩi jumuchah, weembút yeebdĭh wā wēican caá. Weemdĭh ĩi túi jenah joyóchah nihna, chah āta túi tagaá. ĩi túi jenah joicáh, nump yeejép āta jum tagaá. Obohjeéhtih, tac yoobjéh ĩi jepahachah, chah yeejép caá.

16 Pánihniĭt ĩi jumuchah enna, bádĭ wā iiná caá. Yeejép mahdih wā éeg yohat pah yeéb weemdĭh tac yoobjéh jepahnitdihbut wā yohbiĭna caá.

17 Nin pah ĩi niĭj jenah joiná yah caá: “Weém dawá bíí dée bíbohni caá. Dedé jadhdát wihcan caá”, ĩi niĭj jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant niijná yahna, Dios ā enechah, moh yéejnit, yégueh wihcannit, jéih encannit panihniĭt ĩi jumatdih ĩi jéihcan caá.

18 Pánihniĭt ĩi jumuchah ennit, nin pah yeebdĭh wā niĭj naóhna caá: Orodih ĩi jĭib chājat pah, ĩi yéej chājatdih wā yohat pĭnahdih ĩi wábu. Yégueh wihcannit ĩi tíicat pah, Dios ā enechah, ĩi yéej chājatdih tíicat caá náahap. Pánihna, weemdĭh jepahniĭt, túi baabni yégueh panihni wā túyatdih wā wāhachah, ĩi wábu. Túini yégueh duonĭt ĩi tíicat pah, ĩi yéejatdih cádahnit, Dios ā enechah, yeebbút ĩi tíiccan niĭt. Quĭib cohathdih ĩi jĭib chājat pah, wā teo wáacat pĭnahdih ĩi wábu, jéih ennit panihniĭt Diosdih túi jenah joyát túat niijná.

19 Nihat wā oinitdih wā túat numát túatna caá.* Pánihna, wā oinitá, ĩi yéejatdih cádahnit, túiniboodĭh yoobópdih ĩi túat numá.

20 Weemdĭh ĩi joyoó. ĩi jéeh jumĭhna, ĩi ĩh jéc nemni panihnidih ej ĩahna caá wā chājap. Páant wā ejechah joinĭt, ‘Ma waád jāúwú’, weemdĭh ĩi niijĭ. Páant ĩi waadát túatuchah, bíicdih numah jeémát pah ĩi jéeh wā jumbipna caá.

21 Wā boo pud jāúwát túttimah, wā ĩp bíicdih weembút wā wātna caá. Pánihah pah yeebbút yéejatdih ĩi yap yohat túttimah, wā pehbhoó wājéeh bíicdih wā wutat túatbipna caá.*

22 ‘ĭDet molĭt jumna, Túini Espĭritu wĭihwādhĭ ā naáwáchah, ĩ joyoó naáh!’ ma niĭj daác wahaá”, Jesucristo weemdĭh ā niijĭp be.

* 3:12 Is 62.2; 65.15; Ap 21.2 * 3:14 Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18 * 3:19 Pr 3.12; He 12.6 * 3:21 Jn 16.33; Ap 5.5

4

Jeámant moón Diosdih bódicha caj yoh ñajnit, ī weñat

1 Pánihat túttimah, jeáboó jēc wātni panihnidih wā enep be. Póojat nah bádí ā yáaat pah bóo wā joyóchah, weemdíh jwíih wéheni āi wéhenap be, páant muntih: “**Ninna ma púuh laáb jūwá. Túttimah bóo láa ded pah ā yapat pínahdih meemdíh wā jéutbipna caá. Wā niiját pahjeh tigaá páant ā yapbipna caá**”, ā niijíp be.

2 Páant ā niijíchah joinít, Túini Espíritu ā wēpat weemdíh bádí ā jumuchah, caanná wā púuh laáb jubínap be. Caanná púuh laáb jubína, Maáh chúudnidih wā enep be.

3 Túi duu jēlep yeh iigni, jaih jēlepni júdu tac yoób ā chúudup be.*

4 Ā chúudup pebh veinticuatro maáta chúud púuda bojnitdihbut wā enep be. Túi baabní yégueh chónadih duonít, maáta ī dūwát oro júdanadih ī dūwáp be.

5 Wā jwíih enni ā chúudupmant úum náah jumni wedóát, énoh bíicdihbut páantjeh yána ā chājar be. Ā en boj chúudupdih siete jiiát dahna Túini Espíritu bádí ā wēpatdih júutni ā jumup be.*

6 Ā en chúudup pebh bádí muj pah jígozni túi jēlepni ā jumup be.

Ā chúudup pebh chéneha míc ángelwā yuhna, mácah jígozhit, nihat iih bácahna dawá quíibna jumnit ī jumup be.*

7 Jwíih jumni jíó duuni pah ā jígozop be. Caán túttimah, momo jiwi pah ā jígozop be. Caán túttimah, cāaquih móot pah jumni ā jumup be. Caán túttimah, jiijni jao pah ā jígozop be.*

8 Queét chéneha míc dawá quíibna jumnit, seis muj wāpanabut bíbozhit ī jumup be. Iih muj wāpana chahmant, numantbut dawá quíibna ā jumup be.* Yeó jáap jummat pah, chei jummat pahbut páantjeh Diosdih bádí wēi naóhna ī chājar be. Nin pah ī niijíp be:

“Túini, túini, túini, Dios jwí Maáh chah wēpni caá ā jumup.* Caán jon jātih átát jumup jī. Būubut ā jumna caá. Túttimah, ā jwúuh jūóhbiapna caá”, ī niijíp be.

9 Páant niij wēina, páantjeh jumnidih “Túina caá”, niijná ī chājar be.

10 Páant ī weñat pah muntih, veinticuatro maátabut Maáh ā chúudup pebh jubí bódicha caj yoh ñajnit, caán páantjeh jumnidih ī weñep be. Pánih wēina, ī maáta jumna dūwát júdanadih ā chúudup pebh ī cádah jwejep be. Pánih cádah jwejni, nin pah ī niijíp be:

11 “Meemdíh bádí jwí wēini caá. Jwí Maáh chah wēpni, chah túini caá. Ma náahat pahjeh nihatdih chājni ma jumna caá. Pánihna, meemdíh bádí weñat caá náahap”, Diosdih ī niij wēi naawáp be.

5

Daác pinni quiít, Oveja Wúúhbut

1 Túttimah, jwúuh enna, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant chénaabó daác pinni quiítidih ā bíboh chúuduchah, wā enep be.* Siete láa wíidahatjñh ā néeh teoni quiít ā jumup be.

* 4:3 Ez 1.26-28; 10.1

* 4:5 Ez 1.13; Ex 19.16; Zac 4.2; Ap 1.4; 8.5; 11.19; 16.18

* 4:6 Ez 1.22

* 4:7 Ez 1.5-10; 10.14

* 4:8 Ez 1.18; 10.12

* 4:8 Is 6.2-3

* 5:1 Is 29.11; Ez 2.9-10; Zac 5.1

² Wēpni ángeldihbut wā enechah, nin pah ā wēp niij naáwáp be: “¿Ded tigaá con quiít dih ā néeh tewatjidih watni pínah? Yéejat wihcannijeh con quiít dih ā jéih watbipna caá”, ā niijíp be.

³ Páant ā niijíchah yahna, caán quiít dih watni pínah, yéejat wihcannidih ī jéih bid juicáp be. Japboó jumnit, nin baácboó jumnitbut, báadhnit, wannitbut caán quiít dih ī jéih watcap be. Caán quiít dih en naóhni pínah ā wihcap be.

⁴ Caán quiít dih wat en naóhni pínahdih ī bid juicáh ennit, weém bádí wā juñúp be.

⁵ Páant wā juñúchah ennit, biíc veinticuatrojeéh jumni nin pah weemdih ā niijíp be: “Ma juicá bojoó. Con quiít dih ā néeh tewatjidih watni pínah Judá ā juimená poómpdih bóo caá. Caán chah wēpni jumna, “Jió dæuni”, ī niijní, maáh Davidji juima ā jumna caá. Caandih enihcannidih yap yohni jumna, con quiít dih siete ā néeh tewatjidih watni pínah ā jumna caá”, ā niijíp be.*

⁶ Páant ā niijíchah joiná, Maáh ā chúudap pebh Oveja Wūúhdih wā enep be. Chénena miíc dawá quiibna jumnit, veinticuatro maátabut ī cātih ā űuhap be. Caán ī maoniji pah ā jígohop be. Siete mona jumni, siete quiibnabut ā jumap be. Āih siete mona wēpat bádí bíbohni ā jumatdih júatna ā chājap be. Āih siete quiibna nihat nin baácboó Túini Espiritudih Dios ā wahachah, ā táu en beedáatdih júatna ā chājap be.*

⁷ Caán Oveja Wūúh Maáh pebh juibínit, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant ā bíbohni quiít dih ā ubap be.

⁸ Páant ā ubachah ennit, chénena miíc dawá quiibna jumnit, veinticuatro maátabut Oveja Wūúh pebh bóodicha caj yoh űajnit, caandih ī weűep be. Queét nihat maáta bíitat dahna árpas ī niijnídih bíbohni, oro pamapnadihbut ī bíbohop be. Caán oro pamapna díitdih táu chej jumni cáwat pínah ā jumap be. Caán táu chej jumni cáwat pínah Dioíhwā caandih ī uébát panihni ā jumap be.*

⁹ Pánih Oveja Wūúhdih wēina, nin jáap ewatjīh ī niij ewep be: “Meém ī mao yohniji jumna, miích meépjīh cāacwā ī yéejatdih ma yoh wūhap be, Diosjeéh ī táu jumat pínah niijná. Nihat cāacwā poómp jumat pah, nihat mácah wéhenit, nihat baác dih moón meemdih jepahnitdihjeh miích meépdih yohnit, ī yéejatdih ma yohop be.

¹⁰ Dioíhwā ī jumat pínah, caandih wēi úúbh wūhniit pínahbut niijná, queétdih űionit, nihat baác dih moón maáta pínah queétdih ma waadánap be.* Pánih chājni jumna, con ā daácni quiít dih ā néeh tewatjidih ma jéih watna caá”, ī niijíp be.

¹¹ Páant ī niij eo péanachah, jwúub enna, dawá yoobát ángelwā ī ewatdih wā joyóp be, páant muntih. Maáh chúudnidih, chénena miíc dawá quiib jumnitdih, veinticuatro maátadibut ángelwā ī táu júud űuh páuda bojop be. Queét ángelwā tabit ī wēp ewechah, wā joyóp be.*

¹² Nin pah queét ī niij wēi ewep be: “Meém Oveja Wūúh, ī mao yohniji nihat cāacwādih wutni, nihatdih jéih beedáni, chah wēpni caá. Cāacwā ī yéejat jīb ī mao yohniji ma jumuchah enna, meemdih jwī wēina caá. ‘Chah túini caá’, meemdih niij weñat caá náahap”, ī niijíp be.*

* 5:5 Gn 49.9; Is 11.1,10; Jn 16.33; Ap 3.21 * 5:6 Is 53.7; Zac 4.10 * 5:8 Sal 141.2; Ap 8.3 * 5:9 Sal 33.3; 98.1; Is 42.10 * 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6 * 5:11 Dn 7.10 * 5:12 Jn 1.29; 1Co 5.7

13 Túttimah, bitabat ī wēi ewechah, wā joyóp be. Nihat Dios ā chājniti japmant moón, nin baácdih moón, búdí majdih moonbát, báadhnit, wənnitbat, nihat biícdih nin pah ī niij wēi ewep be:

“Meém jwī Maáhdih, Oveja Wūúhdihbat yeéb chénewádh jwī táí wēi eona caá. ‘Túinit yoobát caá. Chah wēpnit caá’, jwī niijná caá. Yeebdíh páantjeh niij wēi naáwát caá náahap”, ī niijp be.

14 Páant ī niij wēi ewechah joiná, queét chékena míc dawá quíibna jumnit “Páant tíí, ī niij wēi ewe naáh”, ī niijp be. Queét veinticuatro maátaboó bóbdicha caj yoh ñajnit, Diosdih, Oveja Wūúhdihbat búdí ī weñep be.

6

Daác pinni quíitdih Oveja Wūúh ā jwíh watat

1 Túttimah, caán daác pinni quíitdih Dios ā jwíh néeh tewatjdih Oveja Wūúh ā watap be. Páant ā watat túttimah, biíc dawá quíibna jumniboó, búdí énoh yáaat pah bóo “Ma jūúwá”, ā niij ejep be.

2 Páant ā niij ejat túttimah, táí baabní caballdih wā enep be.* Caán caballojih chúudni ñúupát tuu bíbohndih maáta ī dawát júdudih Dios ā wəhəp be. Páant ā wəhat túttimah, caánboó caandíh en jəhndih míc mao yap yohodih ā bejep be.

Segundo ā néeh tewatjdih ā watat

3 Túttimah, Oveja Wūúh biíh néeh tewatjdih ā jwúub watap be, páant məntih. Páant ā watat túttimah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be.

4 Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo táí dəuni ā jūúwáchah, wā enep be.* Caán dəuni caballojih chúudndih nin baácdih moondíh míc mawat tútat pínah wəpatdih, búdí líbat naadíhbat Dios ā wəhəp be.

Tercero ā néeh tewatjdih ā watat

5 Túttimah, chénedih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant məntih. Páant ā watachah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo einidih wā enep be.* Caán einijih chúudni chodat ī jenah enatdih ā bíbohəp be.

6 Caandíh wā enechah, dawá quíibna jumnit cātíh chúudniboó nin pah ā niijp be: “Nəugúp láa biíc yeó jáap ī tewat jibjih biíc kilobitjeh trigodih, tres kilosbitjeh cebadadih ī jéih jíb chājbpina caá. Obohjéhtih, chénat pahdih ī jéih jíb chāj bəjjacán niít. Trigo, cebadabat bainí jíb jumni yahna, búdí ā jíb jəbjbpina caá. Obohjéhtih, jeémát chəjat yí, jiwá iguúh mac biícdih páantjeh ā jumə naáh”, ā niijp be.

Cuarto ā néeh tewatjdih ā watat

7 Túttimah, biíc peihcannidih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant məntih. Páant ā watachah, péeni dawá quíibna jumni, “Ma jūúwá”, ā niij ejep be.

8 Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo wənnitíh bácah pah jígohndih wā enep be. Caanjíh chúudni “Wənat túatni”, wət jumni ā juməp be. Caán túttimah jəóhni “Iguíno bejat túatni”, ā wət juməp be. Pánihna, queétdih nin baácdih moondíh mao yohat wəpat pínahdih Dios ā wəhəp be. Míc mawat

* 6:2 Zac 1.8; 6.3,6 * 6:4 Zac 1.8; 6.2 * 6:5 Zac 6.2,6

túatnit, nuugúpjĭh wunat túatnit, jiadih moón nuñúpwādh tac behanit, túi daocá buugnítjeh cāacwādh Dios ā mao yohat túatup be.*

Quinto a néeh tewatjidih ā watat

⁹ Túttimah, chéna míc ā néeh tewatjidih wat péaniji biĭh biúhdih ā watap be, páant mǎntih. Páant ā watachah, Diosdih cáo wūh cáagat naa númp Jesúhwādh ĩ maonit caolihjidih wā enep be. Dios naáwádh naóhna, “Weém Jesúh caá”, ĩ niijátji jĭb queédh ĩt mawap tajĭ.

¹⁰ Diosdih nin pah queét ĩ niij ejep be: “Maá, yéejat wihcanni, yeeatbat wihcanni, ma niiját pah yoobópdiĭh chājni caá. ¿Nin baácdih moón jwítdih maonitjidih débólih tígáá ma peéh chājbi?” ĩ niijp be.

¹¹ Páant ĩ niijáchah joinít, Dios queédh túi baabní yégueh chóodih wūhnit, nin pah ā niij jepahap be: “Ñi choo jwáhuú. Bitá ñi déewā panihnit Jesúhwā, ĩ mao yohnit pínah, yeéb túni doonádh ñi naáwátji pah queéatbohé jwáhu na caá ĩ chājap. Yeebdih ĩ mawatji pah queéatbat ĩ mao beedáat pínah ā jadĭh jwáhu na caá. Pánihna, queéatdh ĩ mawat pínah jātih, baini ñi choo jwáhuú”, ā niijp be.

Sexto ā néeh tewatjidih ā watat

¹² Túttimah, biícjĭh bóo téihya ā néeh tewatjidih wat péaniji, biúhdih ā watap be, páant mǎntih. Caandĭh ā watachah, búdi baác méméat ā jumap be.* Pánihchah, yeó ā dǎpúáh bejep be.* Widhbat meép panihni ā dǎhah bejep be.*

¹³ Máa cāca máa quehedih ā boloh yoh jéena bojat pah cúiwābat ĩ yúug jéen bejep be.

¹⁴ Pánihchah, jeábat ā buudáh bejep be.* Nin baácoobút niĭat jeená, niĭat quewanabat ā túat nuumúp be.*

¹⁵ Páant ā yapachah ennit, nin baácdih moón ĩ maáta jeé ĩt díitna ĩ jweĭ waadáp be. Soldadowā ĩ maáta, búdi bií dée bíbohnit, wēpnit, niĭat queéatdh teo wūhnit, teo wūhnit niĭcannitbat caanná míc ĩ jweĭ waadáp yah be. Bitabat jeé cātĭh ĩ jweyép be.*

¹⁶ Pánih jweinít, jap bóo jeenádh, jee dáhnadiĭhbat nin pah ĩ niijp be: “Jwítdih ma jāh jūúwá.* Con Maáh cháudniĭh, Oveja Wūúhdiĭhbat búdi jwĭ éumna caá. Pánihna, jwítdih ma jāháá, Oveja Wūúhdiĭh jwĭ yap yohatji jĭb ā peéh chājcat pínah niijná.

¹⁷ Caandĭh yap yohnitdh ā peéh chājat pínah yeó jāap wáat jumna caá. Caán ā peéh chājat pínahdh ded pah jwĭ jéih jweicán niit”, ĩ niijp be.*

7

144 mil Diohwā ā wāt búudhnit

¹ Pánihat túttimah, chéna míc ángelwādh wā enep be. Queét niĭat pebhóo ĩ bejep be. Jwĭh waóh bejni chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni biĭh chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni yeó aáb jūúwápboó bej, caán péeni yeó dei bejepboó ā bejep be. Pánih bejni, ĩ bejepmant jūúhni

* **6:8** Jer 15.3; Ez 5.12,17; 14.21 * **6:12** Ap 11.13; 16.18 * **6:12** Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mr 13.24-25; Lc 21.25 * **6:12** Jl 2.31 * **6:14** Is 34.4 * **6:14** Ap 16.20 * **6:15** Is 2.19,21 * **6:16** Os 10.8; Lc 23.30 * **6:17** Is 13.6; Ez 30.2-3; Jl 1.15; 2.11; Am 5.18-20; 8.9-14; Sof 1.14-18; Mal 3.2

johltnadiah ĩ jãhap be. Pãnihna, nin baácboó, búdí mǽjdihbat johlit ã johcap be. Dedé biíc máa nahdih ã joh jãhacab be.*

² Pãnihat túttimah, biih ángel yeó aáb jũúwápmanã ã jũúwáchah, wã jwúub enep be. Dios páantjeh jumniih wãt áihwãdih búudhdudih jũóhna ã chãjap be. Pãnih jũóhnit, bita chéneña míc bejnitboó, nin baácđih, búdí mǽjdihbat Dios ã yejeaat túttnit pínah ángelwãdih wépép ã ejep be.

³ “Judh jwãhna caá. Dioihwãdih ĩih móot jũúhndih ã wãtdih wã búudh jwãhat tút caá. Pãnih wãt búudhdudat pínah jãtĭh nin baácđih, búdí mǽjdih, máanadihbat ĩi yejea jwãhca bojóó”, queét chéneña míc ángelwãdih ã niij ejep be.*

⁴ Pãnihna, Dioih wãtĭh ĩih móot jũúhdih búudhnit “Ciento cuarenta y cuatro mil Israel ã jũimená ĩ jumna caá”, caán ángel ã niijíchah, wã joyóp be.

⁵ Doce mil Judá jũimená jumnit ã wãt búudhnit ĩ jumap be. Bitã doce mil Rubén jũimená, bitã doce mil Gad jũimená ã wãt búudhnit ĩ jumap be.

⁶ Bitã doce mil Aser jũimená, bitã doce mil Neftalí jũimená, bitã doce mil Manasés jũimená ã wãt búudhnit ĩ jumap be.

⁷ Bitã doce mil Simeón jũimená, bitã doce mil Leví jũimená, bitã doce mil Isacar jũimená ã wãt búudhnit ĩ jumap be.

⁸ Bitã doce mil Zabulón jũimená, bitã doce mil José jũimená, bitã doce mil Benjamín jũimená ã wãt búudhnit ĩ jumap be. Pãant moonjéh nihãt ciento cuarenta y cuatro mil ã wãt búudhnit ĩ jumap be.

Dawá baabní yégueh ðnonít

⁹ Pãnihat túttimah, dawá cáacwãdih wã enep be. Nihãt baácđih móón, nihãt cáacwã poómp mácah wéhenit Cristodih jepahnitji caanjĭh míc wáac ĩuhnitdih wã enep be. Dawá cáacwã, jenah enna, búujáca naáh, Maáh ã chũudap, Oveja Wũúh pehbhat ĩ ĩuhap be. Táí baabní yégueh ðnonít, táam náonadihbat ĩ bíbohob be.

¹⁰ Queét nihãt nin pah ĩ niij wēi ejep be:

“Dios nihãtdih Maáh caá. Caán, Oveja Wũúhbat jwiútdih táí ubnit caá”, ĩ niijíp be.

¹¹ Queét dawá ángelwã Maáh ã chũudapdih, veinticuatro maátadh, chéneña míc dawá quíibna jumnitdihbat ĩ ĩuh páuda bojop be. Pãnih ĩuhnit, cáacwã ĩ wēi naáwáchah joinít, páah yoh ĩajnit, caandih queébtut nin pah ĩ wēi naáwáp be:

¹² “Pãant tigaá. Meém chah túini, nihãt jéihni, chah wépni caá. Ma wépãtĭh nihãtdih chãjni caá. Pãnihni ma jumachah, “Túina caá”, páantjeh niiját caá náahap. Meemđih búdí jwí wēina caá”, ĩ niijíp be.

¹³ Túttimah, biíc maáh nin pah weemđih ã niij úbh joyóp be: “¿Nit táí baabní yégueh ðnonít det tigaá? ¿Dedmant tigaá ĩt jũóh?” ã niijíp be.

¹⁴ “Weém wã jéihcan caá. Meémboó queétdih ma jéihna nacaá”, caandih wã niij jepahap be. “Nihãt cáacwã tũbit yeejép yap láa, Diosdih ĩ cádahcat jĭib ĩ mao yohnitji caá.* ĩih yéguehdih ã chocat pah, Oveja Wũúh áih meépdih yohna, ĩ yejeãtdih ã yohnit ĩ jumna caá. Pãnihna, yégueh táí baabní chóodih ĩ ðnoná caá.*

* 7:1 Jer 49.36; Dn 7.2; Zac 6.5 * 7:3 Ez 9.4,6 * 7:14 Dn 12.1; Mt 24.21; Mr 13.19 * 7:14 Jn 1.29; 1Jn 1.7

- 15 “Pánih ðaonít jumna, Dios ã chũudup pebh yeó jáap jummat pah, chei jummat pahbut caandíh páantjeh í wēi naóhna caá. Dios íjeéh jumna, queétdih ã wapbipna caá.
- 16 Chéneji nuugúp í jwúb wancan níit. Taca jootátbut ã jwúb wihcan níit. Yeó ã wihcah, tabit chāhat ã wihcan níit.*
- 17 Maáh pebh ñuhni Oveja Wēúh ovejawādih túi en daoní ã en dawát pah, queétdih ã en daobírna caá.* Ovejawādih en daoní ã waáwát pah, meo waócáhna queétdih ã numah bejbipna caá, báadhdat tútni mahdih í bahhbat pínah níijná.* Pánihna, queét páantjeh wēina, chéneji í jáicán níit”,* weemdíh ã níijp be.

8

Seis ã néeh tewatjidih wat péanit, péenidih ã watat

1 Seis ã néeh tewatjidih wat péaniji péenidih ã yoób watap be. Páant ã watachah, tac yoób hora dée wéheat laihsan, nihát í yayáh bejep be.

2 Túttimah, Dios pebh ñuhnit siete ángelwādih wā enep be. Bíih queétdih siete póojat nahnadih ã wūhup be.

3 Bíih ángelbut orojíh í chājni pamapdih bíbohni Diosdih cáo wūhna í cáagat naa pébh ã júi ñuhup be.* Búdí chej jumni cáwat pínadih caandíh í wūhup be, nihát Dioíhwā í wúbát bíicdih widnit, Dios ã chũudup pebh jumni oro naajíh ã cáo wūhat pínah níijná.*

4 Páant ã cáo wūhuchah, caán chej jumni jeí, Dioíhwā í wúbát bíicdih Dios pebh ã chao ñah bejep be.

5 Páant ã cáo wūhat túttimah, caán naadíh bóo tuu tãóhdih caan pámapna náo yac péanit, baácboó ã puoh jéena bojop be.* Páant ã puoh jéenanachah, úum náah jumni wedoát énoh bíicdih tabit ã yeéy yáanachah, baác ã méménap be.*

6 Túttimah, queét siete ángelwā í bíbohni póojat nahnadih póojat túut í chājap be.

Jwíih cuatro póojat nahna

7 Bíic ángel ã jwíih póoj wáawáchah, mah cámahni dahna, iigní tuu tãóhna bíicdih, meép wid jumni, baácboó ã yúug jéenep be. Páant ã yúug jéenechah, tacdih yoób dée buwájeh baác ã iiguip be. Tacdih yoób déejeh máa, yilipbut, ã iigáh bejep be.*

8 Caán túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, búdí jee páh bóo, iigní dah, jeámant buúg jéen bejnit, búdí mujna ã buúg báahap be. Páant ã buúg báahachah, búdí muj tacdih yoób dée meépjuh ã túut nuumúp be.*

9 Caán ã buúg báahapboó búdí mujdih moón queejwā í wūhup be. Caánboó pahni dahwani jáajnábut ã daabáh bejep be.

10 Caán túttimah, bíih ángel jwuh ã póojop be. Páant ã póojochah, búdí yuyú iigát pah bóo iigní cáí, jeámant buúg jéen bejnit, biquí mujna buúg báahnit, meo waócáhnadibut ã chũúup be.*

* **7:16** Sal 121.6; Is 49.10 * **7:17** Sal 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16 * **7:17** Sal 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37 * **7:17** Is 25.8; Ap 21.4 * **8:3** Am 9.1 * **8:3** Ex 30.1,3; Sal 141.2; Ap 5.8 * **8:5** Lv 16.12; Ez 10.2 * **8:5** Ex 19.16; Ap 11.19; 16.18 * **8:7** Ex 9.23-25; Ez 38.22 * **8:8** Ex 7.17-21 * **8:10** Is 14.12

11 Páant ã buég báahachah, nihat ã chũúhni óoni mujna ã túut nuumúp be. Páant ã óonachah, dawá cãacwã caán mahdih babhna, ã wunup be. Caán cúí “Óoni”, ã wüt jumup be.*

12 Bíic peihcannit ángelwã ã póojat túttimah, bíih ángel jwuh ã póojop be. Páant ã póojochah, yeó, widh, cúiwábut tacdih yoób déejeh ã yeh iigát ã buudáh bejep be. Pánihna, chéneha míic hora pohba yeó ã chãhcap be. Cheibut chéneha míic hora pohba widh, cúiwã ã yeh iigcáp be.*

13 Queét chéneha míic ã póojat túttimah, jwúub enna, búdí jao jiijnídih wã enep be. Caán ã níj ñaacáchah, wã joyóp be. “¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! Wëpép ángelwã buu jwuh póojat túut caá ã chãjap. Páant ã póojochah, chah yeejép yoobát nin baácđih jumnit ã yapbipna caá”, ã níj ñaacáp be.

9

Quinto póojat nah

1 Queét chéneha míic ángelwã ã póojat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, cúí pah iigné ángel japmant ã buég jéen jüwáchah, wã enep be. Namah bóo íitna dei bejnit, ã wátat pínah niijná, Dios llavedih caandíh ã wühup be.

2 Caanná dei juibínit, ã wátachah, búdí tuu jeí ã bac jüwúwup be. Caán jeí ñahna, yeodíh, jeádihbut ã jáhachah, nihat ã dupúáh bejep be.*

3 Caán jeí cãtíh jumnit díguipwã pah jígohnit baácboó ã bej peét bejep be. Dáo ã tuúbát panihnidih bíbohni, cãacwãđih tuúbhna, búdí tubanit pínah ã jumup be.*

4 Páant cãacwãđih yeejép ã chãjachah yuhna, ylipdih, máadih, bíih ã momniđihbut Dios ã yéjeaat túutcap be. Caán ã wüt búudhca naáhwãđihjeh ã yéjeaat túutup be.*

5 Pánih yéjeaat túutna yuhna, ã mao yohat túutcap be. Cinco widh pohba yeejép ã tuúbát túutup be.

6 Páant ã tuúbúchah, tubit tubanit, cãacwã ã wunat pínahdih búdí ã bidbipna caá. Páant ã bidichah yuhna, queéđdih Dios ã wunat túutcan níit.*

7 Queét díguipwã míic maonit pínah caballowã pah ã jígohop be. Maáta ã đuwát oro júđunadih ã đuwúp be. Íih móot cãaquíh móotna pah ã jígohop be.*

8 Íih yoócnabut yaádíh waó yoóc pah bóo maátñi ã đuwúp be. Íih maobút jióíh maoná pah ã jígohop be.*

9 Íih tacadih ítah chóona ã đuwúp be, íih bácađih jáhat pínah niijná. Íih muj jwãpana ã yáaat, dawá caballowã pütáni chóonadih wáñit, míic mawadih bejna, ã ñáwat pah ã yáanap be.*

10 Íih doomántbut tuúbát doóbhna ã jumup be. Pánihna, cinco widh pohba ã tuúbúchah, cãacwã búdí ã tubanap be.

11 Nump bóo tólihđih moón ã maáh ángel queét díguipwãđihbut watni ã jumup be. Hebreo wéheatjñh caán Abadón ã wüt jumup be. Griego wéheatjñh Apolión ã wüt jumup be. Páant niijná, “Yéjea Beedáni”, niijná ã chãjap be.

* 8:11 Jer 9.15; 23.15 * 8:12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15 * 9:2 Gn 19.28 * 9:3 Ex 10.12-15 * 9:4 Ez 9.4 * 9:6 Job 3.21; Jer 8.3 * 9:7 Jl 2.4 * 9:8 Jl 1.6 * 9:9 Jl 2.5

¹² Díguipwā cāacwādh yeejép ī tubúp chūúát túttimah, ī jwíah yeejép yapatji ā péanap be. Caán túttimah, chéne láa cāacwā yeejép ī jwúb yapbipna caá, páant mǎntih.

Sexto pójat nah

¹³ Biícjīh bóo téihya ángelwā ī pójat túttimah, biīh ángel jwūh ā bíbohni nahdih ā pójop be. Páant ā pójochah, Dios pebh jamni oro naá yapatna jamni mona cātīh, wéheat ā yáa bacap be.*

¹⁴ Pánih wéhena, caán pójni ángeldih nin pah ā níj naáwáp be: “Éufrates wūt jamni maj jwēejboó queét chénena míc chéonitji ángelwādh ma wataá”, ā níjip be.

¹⁵ Páant ā níjíchah joinít, caán ángel queét chénena míc ā watat túttitdih ā watap be, dawá cāacwādh ī mawat pínah níjíná. Queét ángelwā Dios ā chājat túttni hora, yeó jáap, widh, jópchidihjeh pāina ī chājap be. Pánihna, ī pāini hora ā jayúchah, nihat cāacwādh tac yoób déejeh mawat tútt caá ī chājap.

¹⁶ Īih soldadowādh jenah ennit, “Dos cientos millones caballowājh chéudnit soldadowā ī jamna caá”, ī níjíchah, wā joyóp be.

¹⁷ Caballowādh, queétjih chéudnitdihbut wā enechah, nin pah ī jígohop be. Queétjih chéudnitīh bácah jāhat Ītah chóona, chod dūni, jeá jaihni, bóo jamni chóona dūonitdih wā enep be. Caballowāih waó, jíó waoná pah ā jígohop be. Īih jacmant tūu iigát, Ītah chej jam wíjini, tūu jeí biícđih ā bacap be.

¹⁸ Pánihna, caballowā jacmant bacnijīh tacdih yoób dée cāacwādh ī mawap be.

¹⁹ Queét caballowā Īih jacmant, Īih pījmantbut cāacwādh ī mawap be. Īih pīj mai pah jígozni jamna, caanjīh cāacwādh ī chāacáp be.

²⁰ Obohjeéhtih, dawá ī mao jūdhnitboó búdí yeejép ī yapachah enna yūhna, ī yéej chājatdih ī cádahcap be. Nemépdih ī wēi cádahcap be. Orojīh, platajīh, bronce wūt jamni Ītahjīh, jeejīh, máajīh ī chājnīdih “Dios caá”, ī níj jenah joyátdih ī wēi cádahcap be. Caán ī pāpni jéih encan, jéih joicán, jéih jibcanni ā jamuchah yūhna, caandīh ī wēi cádahcap be.*

²¹ Biīh ī yéej chājatdihbut ī cádahcap be. Cāacwādh ī mawat, ī weha máha nihcannitjīh ī yéej chājat, ī nūmát, ī jiwátdihbut ī cádahcap be. Pánih cádahcan, ī tútt nūmcáp be.*

10

Bainí papélah quiítbitdih ángel ā wūb jūúwát

¹ Túttimah, biīh wēpép ángel mah tólih díitna űhni japmant ā dei jūúwúchah, wā enep be. Āih wao cháh maí pahni júdu ā jamup be. Āih móot yeó ā yeh iigát pah ā yeh iiguíp be. Āih wiona máa iigní pah ā jígohop be.

² Bainí papélah quiítđih watni ā tewep be. Āih jéihyepmant bóo wio nah búdí majna chāi űh, wáyámant bóo nah jiaboó ā chāi űhup be.

³ Pánih űhñit, búdí űm náah jamni ā wēp ejep be. Páant ā ejat túttimah, siete láa énoh ā űún puñat pah bóo jepahatdih wā joyóp be.

⁴ Páant ā jepahachah joinít, wā daác jwíihp yūh be. Obohjeéhtih, páant wā daacát tútt chājachah, jeámant weemdíh nin pah ā níjip be. “Siete énoh yáaat pah bóo ā níjátjīdih ma daacca bojó”, ā níjip be.

* 9:13 Ex 30.1-3

* 9:20 Sal 115.4-7; 135.15-17; Dn 5.23

* 9:21 Ex 8.15,19

5 Páant ã niiját túttimah, búdí mujdih, jiadihbut chēi ñuhni ángel áih jéihyepmant bóo muj nahjñh ã júut ñahanap be.

6 Pánih júut ñahanit, nin pah ã niijíp be: “Dios ã enechah, táí yoobópdih wã naóhna caá. Caánboó páantjeh jumni, nihatdih chãjni ã jumna caá. Japmant moondih, nin baácđih, nin baácđih moondihbut, páadi mujdih, búdí mujdih moondihbut chãjni caá. Bũũ páant bóojeh tigaá ã páñat.

7 Péeni ángel áih póojat nahđih ã póojochah, ‘Nin pah wã chãjbipna caá’, Dios ã niijátji pah ã yapbipna caá. Jon jãtuh cãacwãđih naóhcan yuhna, ã naáwãtđih naóh yapanitboodih át táí naóh beedánap wut jĩ. Páant ã niij naáwãtjidiđh bũũ jwũh ã chãjbipna caá”, caán ángel ã niijíp be.*

8 Páant ã niiját túttimah, weemdih daacát tútcanniji ã jwũub naáwáp be, páant mũntih. Nin pah ã niijíp be: “Búdí mujdih jiaboó chãñ ñuhni ángel pebhna ma bejeé. Caanna juibínit, ã bíbohni papélah quiítbitdih ma ubũú”, ã niijíp be.

9 Páant ã niijíchah joiná, ã pebhna bejnit, caán quiítbitdih wã ubũúp be. Páant wã ubũúchah joinít, nin pah weemdih ã niij jepahap be: “¡Dáa! Ma jeémé. Ma jwũih jeéméchah, belo mac pah ã táí núum jwũhbipna caá. Obohjeéhtih, ma wũtat túttimah, nema bijat panihat meemdih ã jũóhbipna caá”, ã niijíp be.

10 Páant ã niijíchah joinít, caán quiítbitdih ubnit, wã jeémép be. Páant ã niijátji bíic yoobó, belo mac pah ã táí núum jwũhup be. Obohjeéhtih, wã jeémát túttimah, nema bijat panihat ã jũúwáp be.*

11 Caandih wã jeémp péanachah, jeámant nin pah weemdih ã jwũub niijíp be, páant mũntih: “Nihat baácđih moón, mácac wéhenit, ĩ maátabut, túttimah ded pah ĩ yapat pínahđih ma naóh yapanaá”, ã niijíp be.

11

Dios naáwãtđih chénewã naóh yapanit

1 Túttimah, jenah enat pínah dii doóbhđih ángel weemdih ã wũhup be. Caán doóbhđih ã wũhuchahjeh, nin pah Dios ã niijíp be: “Wũih mũũđih ma jenah enbi jwũũú. Caán mũũđih juibí jenah ennit, weemdih ĩ cáo wũhat naadih, weemdih wẽinitdihbut ma jenah eneé.*

2 Obohjeéhtih, caán mũú jóocmant bóo jũũhđih ma jenah enca bojoó. Caán jũũh judíowã nihcannitdih wũhni caá. Queét cuarenta y dos widh pohba wũih tútchidih, caán tútchidih moondihbut túbit yeejép ĩ chãjbipna caá.*

3 Wũih doonádih ĩ naóh yapaat pínah niijná, chénewã wũihwãđih wã wahbipna caá. Páant wã wahachah, jũiná đuwát chóonadiđh đũonít, mil doscientos sesenta yeó jáapjeh ĩ naóhbipna caá”, ã niijíp be.

4 Queét naóh yapanit chéne olivo wũt jumni nahna panihnit, chéne jii cáagat nahna panihnitbut ĩ jumna caá. Dios nihat Maáh pebh queét ĩ ñuhna caá.*

5 Det queéđih en jũihnit ĩ yéej chãjĩhichah, ĩih jacmant bóo tũũ iigát panihatjñh queéđih ĩ maobipna caá.

6 Queét chénewã ĩ naóh yapaat pah bóo mah ã bũũgcát pínah wẽpat ĩ bíbohbiđna caá.* Mujdih meép mujnajeh túut mũũmát pínah wẽpatbut ĩ

* 10:7 Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7
Dn 7.25; 12.7; Lc 21.24

* 10:10 Ez 2.8-3.3
* 11:6 1R 17.1

* 11:1 Ez 40.3; Zac 2.1-2

* 11:2

* 11:4 Zac 4.3,11-14

bíbohþipna caá.* Nin baácdih moondíh jūdhcabit wunatna ī wāhat pínah wēpatdihþut ī bíbohþipna caá. Pánihna, ī náahat pah bóo ī chājbipna caá.*

⁷ Páant ī naóh yapa péanachah, nump bóo tólihboó jumni Namó bac jāóhñit,* naóh yapanitjīh míc maonit, queétdih ā mao yohþipna caá.*

⁸ Páant ā mawat túttimah, Jesúsdi h ī péoh dodh mao yohniji bádí tútchidih bóo namáboó īih bácahnaji ā ñajþipna caá. Caán tútchidih moón tabit yeejéþwā caá. Sodoma tútchidih moón, Egipto baácdih moonbát ī nihāt pah ī jumna caá.*

⁹ Pánihna, biíc peihcanni yeó jáap túi ñaj, biíh yeó jáap tac yoób īih bácahnaji ā ñajþipna caá. Páant bóo yeó jáap ā ñajachah, nihāt baácdih moón ī wēi enāt pínah niijná, īih bácahnajidih ī yohāt tútucan niít.

¹⁰ Queét chénewā, cāacwādih moh yéejanitji ī wunuchah ennit, nihāt baácdih moón bádí ī wēibipna caá. Pánih wēina, queét mícjeh bií déedih ī míc wāhþipna caá.

¹¹ Īih bácahnaji biíc peihcanni yeó jáap túi ñaj, biíh yeó jáap tac yoób Diosboó queétdih ā jwáub boobipna caá. Páant ī boo þud jāuwáchah ennit, nihāt cāacwā queétdih ī en wáhi bejbipna caá.*

¹² Pánihat túttimah, jeámant wéheat bádí ā yáanachah, ī joibþipna caá. Queét chénewādih nin pah ā niijþipna caá: “Ninboó ñi púuh laab jāúwá”, ā niijþipna caá. Páant ā niijíchah joinít, queétdih jāihñitji ī enechah, mah tólihjīh ī púuh laab béjbipna caá.*

¹³ Páant ī púuh laab béjehchah, baác bádí ā méméþipna caá. Páant ā méménachah, caán tútchidih bóo dawá muná ā þuugúchah, siete mil cāacwā ī wunþipna caá. Bitá wuncannitþoó en wáhi bejna, “Dios chah wēþni caá”, ī niijþipna caá.*

¹⁴ Pánih yeejéþ yapna, chéneji cāacwā yeejéþ ī yapap be. Páant ī yapat túttimahþitjeh, biíc láa yeejéþ ī jwáub yapþipna caá, páant muntih.

Péni nahdih ā póojat

¹⁵ Túttimah, péni ángel jwah ā bíbohni nahdih ā póojop be. Páant ā póojochah, jeámant ī wēþ wéhenachah, wā joyóp be. Nin pah íi niij wēi naáwáp be:

“Jwí íþ Dios, ā wáuh Cristo biícdih nin baácdih moondíh ī wutachah, þu jwah nihatdih ī jepahat túatna caá. Dios ā maáh jumāt ā þuudcán niít”, ī niijþipna be.*

¹⁶ Páant ī niijíchah joinít, Dios pebh cháudnit veinticuatro maátabat, páah yoh ñajnit, caandíh ī wēþ be.

¹⁷ “Maá, meém caá chah wēþni. Jon jātih meém matát jumþ tají. Þuþut ma jumna caá. Þu jwah nihatdih ma wutachah, ma wēpatjīh ma jepahat túatþipna caá. Páant ma chājachah ennit, ‘Túina caá’, meemdíh jwí niijná caá.

¹⁸ Nin baácdih moón meemdíh jepahcannitþoó, ī líjip yah jī. Páant ī jepahcatji jīb, þu meémboó queétdih bádí íjnit, peéh chājat túat caá ma chāþap.* Wunnitjidih ma peéh chājbipna caá. Obohjehtih, míhíwā ī túi chājatji jīb, queétboodíh ma túi chājbipna caá. Ma naáwátidih naóh yapanitji

* 11:6 Ex 7.17-19 * 11:6 1S 4.8 * 11:7 Dn 7.7; Ap 13.5-7; 17.8 * 11:7 Dn 7.21 * 11:8 Is 1.9-10

* 11:11 Ez 37.5,10 * 11:12 2R 2.11 * 11:13 Ap 6.12; 16.18 * 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27

* 11:18 Sal 2.5; 110.5

bita míhwā bícdih majeéh jumnit, ī tūi wēibipna caá. Maátadih, moh yéejnitdihbut míhwā ī jumuchah, ma tūi chājipna caá.* Nin baácdih moondíh yéejanitdih buu yohat túut caá ma chājap”, ī niijíp be.

19 Páant ī niiját túttimah, jeáboó jumni Dioih muú jęc pāa lajnidih wā enep be. Pánih enna, caán muú díitna, Dios cáacwādih teo wāacat túut niijná, ā naóh daácni naaná ā űuhat paihdihbut wā enep be. Caandíh wā enechah, búdí úum náah jumni wedóat énoh ā yáanachah, baác méméat bícdih, mah cámahni dahnabut ā joh buugúp be.*

12

Yad wili, Maí Dũunibut

1 Páant úum náah jumni ā yapat túttimah, nin baácboó ded pah ā yapat pínahdih Dios jeáboó ā júutap be. Pánih júutni oboh jumni nihcan be. Jeáboó yad wili mi jumuchah, wā jwíih enep be. Míih yégueh yeo páh ā yeh iiguíp be. Caánt widhdih mi chūi űuhap be. Maáta ī dũwát júdu dée, doce cáiwā jumni júdudih mi dũwáp be.

2 Caánt mi weép jáaana, tubit mi űaacáp be.*

3 Túttimah, jeáboó jwúub ennit, búdí maí dũunidih wā enep be. Caán siete waó jumni ā jumap be. Waó jumat pah maáta ī dũwát júdunadih ā dũwáp be. Diez mona jumni ā jumap be.*

4 Āih pĩjĩh cáiwādih tacdih yoób dée ā ub pāi yoh jéenanap be. Pánihna, yad wili weép jáaanachah ennit, mi wáuhdih joó jeémát túut niijná, mi pebh caán maí ā páñap be.*

5 Páant ā páñachah, newé weépdih mi túuhap be.* Caán wébít nihat baácdih moón ī maáh pínah ā jumap be. Páant Maáh chah wěpni ā jumuchah, cáacwā caandíh ī jéih yap yohcan níut. Páant ā cáac jumuchahjeh, Dios ā pebhna caanbítidih ā ub űah bejep be.*

6 Páant mi wáuhdih ā ub bejat túttimah, cáac wihcapboó, Dios ā ámoh jwejepjina beh wili mi jwei béjep be. Caanná mi jumuchah, mil doscientos sesenta yeó jáap Dios caántdih ā en dawáp be.

7 Páant mi jweyát túttimah, jeáboó ī míic mawachah, wā enep be. Miguel āih ángelwā bícdih júóhni, Maí Dũuni āihwā bícdih ī jumapna míic mawadih ī juibínap be.*

8 Pánih míic maonit, Miguelwāboó Maí Dũuniwādih yap yohnit, jeáboó ī jwúub jumat túutcap be.

9 Pánih yap yohna, caán Maí Dũuni, nemépwā ī maáh, Satanás wüt jumnidih, āihwā bícdih nin baácna ā yohop be. Nihat baácdih moondíh yeeni caá ā jumap.*

10 Túttimah, jeámant nin pah biíh ā wěp naáwáchah, wā joyóp be: “Buu jwuh jwí íp cáacwādih ā tūi ubna caá, buca. Jwí íp ā wutatdih yap yohnit ī wihcan caá. Ā wahni Cristodihbut det yap yohnit ī wihcan caá. Nemépwā ī maáh jeáboó jumnijidih baácboó ā yoh jéenanap be. Caán nemépwā ī maáh yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jwí déewā

* 11:18 Sal 115.13 * 11:19 Ap 8.5; 16.18-21 * 12:2 Mi 4.10 * 12:3 Dn 7.7 * 12:4 Dn 8.10
* 12:5 Is 66.7 * 12:5 Sal 2.9 * 12:7 Dn 10.13,21; 12.1; Jud 9 * 12:9 Gn 3.1; Lc 10.18

panihnit Jesúhwhādh 'Nit yeejépwā caá', jwī ípndih níj naóh yacna ā chāj jwuhup jī.*

11 Queét Jesúhwhā Oveja Wūh meépdih túi jenah joinít, nemépwā ī maáhdih ī yap yohop be. 'Jesucristo wun wūhna, jwī yéejatdih ā yoh wūhup jī', niijnít, nemépwā ī maáhdih yap yohnit ī jumna caá. Páant túini doonádih ī naáwát peéh, bita queétdih ī mawíhichah yūhna, Cristoíh doonádih ī naóh cádahcap be.

12 Nemépwā ī maáh baácbó yoh jéenani ā jumuchah ennit, yeéb jeáboó jumnit ní weñeé. Obohjeéhtih, yeéb con baácbó jumnit, búdí mujboó jumnitbut moh yéejnit ní jumbipna caá. Pánihna, caandih peéh chājat pínah toáh jūwúwáchah jéihna, nemépwā ī maáh búdí ā íjna caá. Pánih íjnit, ní pébhna juibína, yeebdíh ā moh yéejabipna caá", āi niijp be.

13 Miguel caandih ā yohatdih jéihnit, Maí Dūuni wébít índih ā ñūun béjep be.

14 Obohjeéhtih, Dios caántdih búdí jawíh muj jwāpa pah bóo ā wūhup be, cāc wihcapboó mi jijj jwei béjat pínah niijná. Caanná mi juibíat téttimah, biíc peihcanni jópchi túi beéd, bíih jópchi tac yoób Dios caántdih ā en daobípna caá, Maí Dūuni caántdih ā yéejacat pínah niijná.*

15 Caanná mi bejehah, caántdih daabáát túnt niijná, búdí muj pah bóo Maí Dūuni ā éegup be.

16 Páant ā éeguechah ennit, caántdih wapat túnt niijná, baácbó ā dúuc bejep be, ā éegni mah caán íitboó ā nooj yác bejat pínah niijná.

17 Páant ā nooj yác bejehah ennit, caántdih jéih maocan, Maí Dūuni búdí ā íjip be. Pánih íjnit, caántdih buájácan, mi juimená, Dios ā wutatdih jepahnit, Jesúh túini doonádih jepahnitdih míic mawadh ā bejep be.

18 Pánihna, Maí Dūuni búdí muj jwéejdih bóo óondih ā juibí ñuhup be.

13

Búdí mujmant aáb jūóhni Namó

1 Páant caán óondih Maí Dūuni ā juí ñuhuchah, caán búdí mujmant Namó jwuh, pah junít, ā aáb jūwúwáchah, wā enep be.* Caán Namó queét chénewā Dios naáwátidih naóh yapanitjídih maonijeh muntih ā jumup be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ā jumup be. Áih mona jumant pah maáta ī dawát júdnadh ā dawúp be. Áih waonádihbut wūt daánci ā jumup be. Caán wātna "WEÉM CHAH WĒPNI CAÁ", ā níj daacátidih enna, Dios búdí ā íjna caá.*

2 Caán Namó jíó daacá, wépép bejni, tac behni pah ā jumup be. Búdí jítcha jumni, búdí téih chóabut jumni, wépép ā jumup be. Áih jac búdí jíó jac pah bóo ā jumup be.* Maí Dūuniboó Namó ā wutat pínah wépatdih ā wūhup be. Pánih wūhna, queét chénat pah nihát cācwādh wutat túnt niijná, caandih maáh ā waadánap be.

3 Caán Namodih mao yohíhna, biíc wao dáhdih ī búuh baacátji jwúub ñūumni ā jumup be. Pánihna, caán ā jwúub ñūumátjídih ennit, nihát cācwā en wúhi bejnit, Namó queétdih ā wutuchah, ī jepahap be. Nihat áihwā ī jumup be.

4 Namó ā wutat wépat pínahdih Maí Dūuni ā wūhuchah enna, cācwāboó bódicha caj yoh ñajnit, caandih ī weñep be. Namodihbut ī weñep be. Pánih

* 12:10 Job 1.6-12; Zac 3.1 * 12:14 Dn 7.25; 12.7 * 13:1 Dn 7.3 * 13:1 Ap 17.3-12 * 13:2 Dn 7.4-6

wēina, nin pah Namodih ī niŷ weŋep be: “Biŷh meém ma wēpat panihni ā wihcan caá. Det meemdíh míc maona, ī jéih yap yohcan niít”, ī niijíp be.

⁵ “Chah wēpni caá”, Namodih niijnít, Diosdih yeejép ī wéhenachah yuhna, Diosboó joyáh bojnit, cuarenta y dos widhjih maáh ā jumát tútup be.

⁶ Caán Namó Diosdih, áih wátdih, ā jumapdih, jeáboó jumnitdihbat yeejép ā wéhenap be.*

⁷ Dioíhwádh míc maonit, queétdih ā yap yohop be. Páant ā yap yohochah yuhna, Dios ā enah bojop be. Páant caandih Dios ā wutcah, áta jéih yap yohcan tagaá. Pánihna, nihat cáacwá poóm̄p jumát pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácdih moondih Namó maáh ā jum̄ jwuhap be.*

⁸ Nihat Diosdih jepahcannit mícijeh Namó pebh juibí bódicha caj yoh űajnit, caandih ī weŋep be. Dios nin baácdih ā chājat pínah jātih, áihwá pínah ī wátnadh ātát daacáp wut jī. Caán ā daádni tólih Oveja Wáuh ī maonih tólih caá. Pánihna, caán tólihdih ī wátdih daácca naáhwá mícijeh Namodih ī weŋep be.*

⁹ ¡Det molít jumna, ī joyoó naáh!

¹⁰ Det nemat muáboó nemnit pínahdih ī nembipna caá. Det jwāag maonit pínahdihbat ī jwāag maobipna caá.

Pánihatdih jéihna, jwiít Dioíhwá yeejép yapna yuhna, caandih túi jenah joí cádahcat caá náahap.*

Baác dítmant jūóhni Namó

¹¹ Tútímah, biŷh Namó baácmant ā bac jūúwáchah, wá enep be. Oveja wáuh chéne jáap mona jūóhnbít pah jígohni úum náah ā wihcap yuh be. Obohjeéhtih, ā wéheat úum náah jumni ā yáanap be.

¹² Pánihna, mujmant jūóhni Namoboó, baácmant jūóhndih maáh ā waadánap be. Páant ā maáh waadániboó, nihat baácdih moondih mujmant jūóhni Namó, búuh baácnjidih ā weŷat tútup be.

¹³ Baácmant jūóhni Namó ā wēpatdih júatnit, búdí iigát déedih jeámant ā búag jéen jūúwát tútup be, cáacwá caandih en wáhi bejnit, ī jepahat pínah niijná.

¹⁴ Mujmant jūóhni ā wutachah, baácmant jūóhnioboó ā wēpatjīh cáacwádh ā yeenap be. Pánih yeena, jwíh jumni pah jígohndih ā pāpat tútup be. Caán jwíh jumni íbat naajīh ī búuh baác yohniji yuhna, ā jwáuh boonap be. Páant ī chājachah enna yuhna, Dios páantjeh ā enah boj jwuhap be.*

¹⁵ Baácmant jūóhni Namoboó mujmant jūóhni pah jígohni ī pāpnijidih caolih ā jéyanachah, ā wéhenap be. Det caán pāpnidih ī wéicat enna, ā mao yohat tútup be. Diosboó caandih páantjeh ā chāj jwuhat tútup be.

¹⁶ Caán baácmant jūóhni Namó nihat cáacwádh biquína űih jéihyepmant bóo téihya páhanadh, bitadh űih móot jūúhnadh ā daacát tútup be. Oboh jumnit, maáta, dawá bií dée bíbhnit, moh yéejnit, teo wáhnit, teo wáhcannitdih, nihat bíic yoobó ā daacát tútup be.

¹⁷ Caán jwíh jumni Namó biquínadh áih wátdih, bitadh áih númerodh daácca naáhwádh ā jīb chājat tútup be.

¹⁸ Caán daacátdih túi jéihyat caá náahap. Dios ā teo wáacatjīh jéhnit jumna, Namóih daacátdih űi túi beh enbipna caá. Caán número newéih wát ā jumna caá. Áih número seiscientos sesenta y seis caá.

* **13:6** Dn 7.8,25; 11.36 * **13:7** Dn 7.21 * **13:8** Sal 69.28; Ap 3.5 * **13:10** Jer 15.2; 43.11 * **13:14** Mt 24.24; 2Ts 2.9-10

14

Oveja Wūáh, ã ñlonitbut

¹ Túttimah, jeáboó jumni Sión wūt jumni jeejéh ñuhni Oveja Wūáhdih wā enep be. Ájeéh dawá, 144 mil cáacwā ī jumap be. Queét áih wūtdih, ã ípíh wūtdihbut ñih móot juáhnadih daácnit ī jumap be.*

² Queétdih wā joyóchah, jeámant áí yáanap be. Búdí dóo ã yáaat pah, búdí énoh ã yáaat pahbut áí yáanap be. Árpas ī niijní bíitat dahna ã yáaat pahbut áí yáanap be.

³ Caanjíh maáh ã chúudap pebh, chénena míic dawá quíibna jumnit ángelwā, veinticuatro maáta pehbbut, queét 144 mil cáacwā ī ñuhap be. Caanjíh ñuhnit, jáap ewatdih eona ī chājap be. Nin baácdih jumnitji yéejat yohnit, ã táí ubnit jumna, queétdih caán jáap ewatdih ī jéihyep be.

⁴ Queét ī weha mána yaádh nihcannitjéh yéej chājcannit jumna, Oveja Wūáhdihjeh táí péenit ī jumap be. Yeejépwájeéh jumnitjidih Diosboó áihwā pínah ã ubap be. Queétdih áihwā pínah, Oveja Wūáhh pínahbut, táí jepahnit ī jumap be.*

⁵ Pánihna, yeecannitjeh jumna, yéejat wihcannit míic ī jumap be.*

Biíc peihcannit ángelwā ī naóh jéenaat

⁶ Túttimah, jeáboó yeó nump biíh ángel ã jiijíchah, wā enep be. Dioíh táini dooná páantjeh jumnidih nihat cáacwā poómp jumat pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácdih moondíh naóhni ã jumap be.

⁷ Caán ángel wēp naóhna, nin pah ã niij jéenanap be: “Diosdih ñi úumá. Bua jwuh cáacwádhíh peéh chājat túut caá ã chājap. Pánihna, caandíh ñi wēi naáwá. Caánboó nihat jeáboó jumnidih, nihat con baácbóo jumnidihbut chājni caá. Pánih wēpni ã jumachah jéihna, caandíh bódicta caj yoh ñajnit, ñi weñeé”, ã niijp be.

⁸ Páant ã niiját túttimah, biíh ángel jwuh nin pah ã niij jéenanap be: “¡Ñi joyoó! Babilonia wūt jumni búdí tútchidih moón wēpni ī jumachah yuhna, queétdih Dios jáantjeh ã yoh beedána caá.* Queét páant ã yohnit nihat bitadih ī yéej chājat túutap be. Máihnit, bitadih ī wuhachah, queétdih biíc yoobó tabit yeejé ī chājap be. Pánih chājna, ‘Dios caá’, ī niij pápnidih ī weñechah, queétdih ī en yacap be”, ã niijp be.

⁹⁻¹⁰ Queét chéne ángelwā ī niiját túttimah, biíh ángel jwuh, nin pah ã niij jéenanap be: “Det Namodih, ã pápat túutnidihbut wēninit, ñih móotdih, téihyadih áih wūt daácnitdih Dios ã peéh chājbipna caá. Dios queétdih búdí íjnit, iiguípna ã wahbipna caá. Caán dūbcanni iiguípboó jumna, queét tabit tabana, moh yéej náah jumnit, tabit ī náacipna caá. Áih ángelwā, Oveja Wūáhhbut ī enechah, yeejé ī yapbipna caá.*

¹¹ Caán iigát tua jeí ã yaicán níit.* Queét tabit jīgah náah jumnit páantjeh ī jumbipna caá. Nihat cáacwā Namodih bódicta caj yoh ñaj wēnitdih, yeejé tabat páantjeh ã jumbipna caá. Yeó jáap jumat pah, chei jumat pah biíc yoobó ī tababipna caá. Á pápat túutnidih wēninit, áih wūt daácnitdihbut páant yeejé ī yapbipna caá”, ã niijp be.

* 14:1 Ez 9.4; Ap 7.3 * 14:4 Ex 23.19; Stg 1.18 * 14:5 Sof 3.13 * 14:8 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 18.2

* 14:9-10 Gn 19.24; Sal 11.6; Is 51.17; Jer 25.15; Ez 38.22; Ap 16.19 * 14:11 Is 34.10

12 Páant yeejép ï yapachah ennit, jwiít Dioíhwāboó ã wətatdih jepahnit, Jesúsdih cádahcat caá náahap.

13 Túttimah, jeámant ã jwáub wéhenachah, wã joyóp be. “Nindih ma daacá: ‘Det Jesúhwā caandih cádahcannit jumna, ï wanat túttimah, búdí ï wēibipna caá’”, ãi niijíp be.

Páant ã niját túttimah, Túini Espíritu jwuh nin pah ã niijíp be: “Páant ta tigaá. Yoobópdih tigaá. Queét búdí ï tewatdih péanit, ï choobipna caá. Dios pehbhoó ï púuh laáb juibínachah, ï túi chājatjidih jéihnit, queétdih ã táí chājbipna caá. Pánihna, queét caanna juibínit, búdí ï wēibipna caá”, ã niijíp be.

Dios cāacwādiḥ ã nīwat

14 Túttimah, túi baabní mah tólihdih wã enep be. Caán mah tólihjih nihat cāacwā úud jeñé ã chūudup be.* Caán chūudni maáta ï dūwát oro júdudih ã dūwáp be. Biíc íbat túi eeép, pácahdih ï bóodat naá déedih ã bíbohóp be.

15 Túttimah, biíh ángel Dios ã jumupmant ã bac jūúwáp be. Pánih bac jūóhnit, mah tólihjih chūudnidih ã wēp ejep be: “Buu jwuh Dios ã jenahat láa ã juiiná caá. Pánihna, míih pácahi panihni ã túi baabácah, ma bíbohni íbat naajíh míih cāacwādiḥ ma ub beedá bojóó”, ã niijíp be.*

16 Páant ã niijíchah joinít, mah tólihjih chūudni ã bíbohni íbat naajíh nin baácdiḥ bóo pácahi panihnidih ã bóod jwíhip be.

17 Túttimah, biíh ángel jwuh Dios ã jumupmant ã bac jūúwáp be. Caanbút mah tólihjih chūudni ã bíbohni dée íbat naa mántih ã bíbohóp be.

18 Túttimah, biíh ángel jwuh Diosdih cáo wáhat naa pébh jumni ã bac jūúwáp be. Caánboó caán naadíh bóo tui iigátdih en daoní jumna, nin baácboó úg beedáát pínah wēpat bíbohni be. Pánih bac jūóhna, eeép íbat naá bíbohni ángeldih ã wēp ejep be: “Con baácdiḥ bóo jumni jiwá iguíha panihni ã táí ei beedná caá. Pánihna, ma bíbohni íbat naajíh caandih ma bóod ub beedánaá”, ã niijíp be.

19 Páant ã niijíchah joinít, caán ángel nin baácdiḥ bóo iguíh pihanadiḥ ã bóod ub beedánap be. Páant ã bóod ub beedánit, caán iguíh pihanadiḥ ï búuh chuñat júáboó ã yoh yacap be. Páant ã yoh yacat pahjeh tigaá, caandih náahcannitdih Dios búdí íjnit, queétdih peéh chājna, ã yohbipna caá.

20 Pánih yohna, caán tútchi jwéejdih ï búuh chuñat júádih iguíh pihanadiḥ ï búuh chuñat dée pah yeejép cāacwādiḥ ã mao yohat túutup be.* Caanjíh ï mao yohochah, íh meép ã nooj bác bejep be. Caán meép muj pah ã jumup be. Tres cientos kilómetros ã nooj béjep be. Pánih nooj béjna, chéne metros dée ã numahap be.

15

Cāacwā yeejép ï yapat pínahdiḥ siete ángelwā ï bíbohāt

1 Túttimah, jeáboó enna, úum náah jumnidih wã en wáhi bejep be. Nin baácboó ded pah ã yapat pínahdiḥ weemdiḥ ã júutup be. Caán oboh jumni nihcan be. Nin pah jíghatdih wã enep be: Siete ángelwā ï jumup be. Cāacwā ï yéejatdih Dios búdí íjna, queét siete ángelwāboó yeejépwādiḥ ã pée peéh chājat túutnit pínah be. Pánihna, siete láa pohba cāacwādiḥ ï peéh chājat pínah niijná, queétdih wahat túut ã chājap be.

* 14:14 Dn 7.13 * 14:15 Jl 3.13 * 14:20 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 19.15

² Queét ángelwādh wā enat túttimah, bádí mujdih wā enep be. Caan múj táí jēlepni tūu iigátjīh widni ā jumap be. Namodih, ā pāpat túatnidih, āih númerodih ā daacát túattdihbut jephacannitji caán muj jwēejdih ī űuhchah, wā enep be. Caanjīh űuhnit, Dios ā wāhni árpas ī niijní bítat dahnadh ī bíbohob be.

³ Dios ā yap yohatjidih jenah joinít, Diosdih teo wāhni Moisés ā chājatjidih eona,* Oveja Wūáh ā chājatjidihbut wēi eona, nin pah ī niij ewep be: “Maá, meém chah wēpni caá. Ma chājatdih enna, jwī en wáhi bejna caá. Chah túini caá ma chājat. Meém nihat baácdih moón ī maáta chah maáh caá. Yoobópdih chājni caá.

⁴ Nihat cāacwā meemdíh úmmit, ‘Chah wēpni caá’, ī niijbípna caá.* Meemjéh yéejat wihcanni caá. Nihat baácdih moón yoobópdih ma chājatdih enna, ma pebh juibínit, bódicha caj yoh űajnit, meemdíh ī wēibipna caá”, ī niijp be.*

⁵ Túttimah, jeáboó jwáub ennit, Dioih muú jēc pāa lajnidih wā enep be. Pánih enna, caán muú dítna, Dios cāacwādh teo wāacat túat niijná, ā naóh daádni naaná ā űuhat paihdih ā űajat tólihdihbut wā enep be.*

⁶ Caán muúdh wā enechah, queét siete ángelwāboó yeejépwādh ā pée péeh chājat túatnit pínah caán muú dítna jummit, ī yoób bac jūáwáp be, bāca. Túi baabni yeh iigni yégueh chóna duonít, oro tōpīh jōóh poómp yoób juí wái cheonit miic ī jumap be.

⁷ Páant ī bac jūáwáchah, biíc dawá quíibna jumni ángelboó queét siete ángelwādh ī yoobó oro pamapnadih ā wāhap be. Caan pámap dítdih cāacwā ī yeejatdih Dios páantjeh jumni, bádí íjna, ā péeh chājat pínah túi yáoni ā jumap be.

⁸ Páant ā wāhuchahjeh, Dioih muú dítna ā yeh iigát, ā wēpatbut jumna, tūu jeí ā jum peét bejep be. Pánihna, Dios ā wēpat bádí jumna, queét siete ángelwā ī péeh chājat pónih, tūu jeí muujéh ā jumuchah, ded biíc ā jéih waadcáp be.*

16

Dios cāacwādh ā péeh chājat jumni siete pamapna

¹ Túttimah, Dios āih muumánt ā wēp naóh bacanachah, wā joyóp be. Queét siete ángelwādh nin pah āi niij naáwáp be: “Wā niijátji pahjeh, buu baácdih moonidih péeh chājat túat caá wā chājap. Pánihna, űi bíbohni pamapna díitboó jumnidih ub bejnit, baácbó űi puoh jéanabí”, ā niijp be.

² Páant ā niijíchah joinít, biíc ángel ā bíbohni pamapdih ub bejnit, caán díitboó jumnidih baácbó ā puoh jéena bojop be. Páant ā puoh jéenanachah, Namoih cāacwā yeejép yaohna jummit ī jumap be. Queét āih wāt duonít miicjeh, caan páh jígohnidih ī pāpnidih wēinit ī jumap be. Páant ī chājatji jíib, queétdih ā péeh chājachah, nihat űih bācannadh dawá yahwítna ā jumuchah, queét tūbit yeejép ī tubanap be.*

³ Páant ā puoh jéenaat túttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni pamap díitboó jumnidih bádí mujboó ā puoh báaha bojop be. Páant ā puoh báahanachah, caan múj meépjuh ā jumah bejep be. Wunníh meép pah ā jígohob be. Páant yeejép

* 15:3 Ex 15.1-18   * 15:4 Jer 10.7   * 15:4 Sal 86.9   * 15:5 Ex 38.21   * 15:8 Ex 40.34; 1R 8.10-11; 2Cr 5.13-14; Is 6.4   * 16:2 Ex 9.10; Dt 28.35

meép ã jumuchah, caan mújboó jumnit nihat queejwã ã túi wun beedáh bejep be.

⁴ Chénewã ã puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih nihat mujnaboó, meo waócáhnadihbat ã puoh báahani ã chüúúp be. Páant ã chüúúchah, meép mujna míicjeh ã túat nuúm beedáh bejep be.*

⁵ Páant ã túat nuúmúchah ennit, biíh ángel mujnadih en daoní, nin pah ái niijíp be:

“Dios, meém yéejat wihcanni caá. Jon jãtíh, buubut ma jumna caá. Pánihna, cáacwã yeejép ã chãjachah enna, queédih peéh chãjna, meép mujna chãjat yoobópdi h tígaa.

⁶ Namoihwãboó míhwãdih maona, meép ã yohop be. Páant ã mawatji jíb, queédih meépdi h jeh ma babhbat tútat yoobópdi h caá. Páant ma chãjatdi h tibeé queét ã náahap be”, ã niijíp be.

⁷ Páant ã niiját túttimah, Diosdi h cáo wúhat naajéh ã wéhenachah, wã joyóp be. “Páant tígaa. Maá, meém chah wëpni caá. Yeeat wihcanni, yoobópdi h tígaa ma peéh chãjap be”, ã niijíp be.

⁸ Biíc peihcannit ã puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih yeodíh ã puoh jãhanap be. Páant ã puoh jãhanachah, cáacwãdih ã tehaat pínah niijná, Dios yeodíh tubit ã chãhaat tútup be.

⁹ Pánihna, cáacwã tubit wun teha, Dios queédih ã peéh chãjatdi h jéihnit, caandíh yeejép ã jãihñup be. Yeejép yapna yuhna, ã yéejatdi h jígahcan, ã noón cádahcap be. “Dios túini caá”, ã níj wëi naóhcap be.

¹⁰ Chéneha míic ã puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih Namoihwãboó ã puoh jéenanap be. Páant ã puoh jéenaat túttimah, ã maáh jumupboó ã dupúáh bejep be.* Pánihna, queét yaoh jumnit, tubit tubana, ã ih nuúcdih ã néeh chãácáp be.

¹¹ Dios queédih ã yaoh chãjachah jéihna, caandíh yeejép ã jãihñup be. Queét tubit tubana yuhna, yeejép yahwítna duoná yuhna, ã yeejép chãjatdi h jígahcan, ã noón cádahcap be.

¹² Biícjíh bóo téihya ángelwã ã puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih Éufrates wüt jumni mujna ã puoh báahanap be. Páant ã puoh báahanachah, caan múj ã jöpah bejep be, yeó aáb jüúwúpman moón maáta ã ih cáacwã biícdi h ã chüúhat pínah niijná.*

¹³ Túttimah, biíc peihcannit nemépwã bubúwã pah jígohnitdi h wã enep be. Biíc Maí Duaniíh jacmant ã bac jüúwúp be. Biíh mujmant jüóhni Namoi h jacmant ã bac jüúwúp be. Biíh, “Dios naáwãdih naóh yapani caá”, níj yeeni baácman jüóhni Namoi h jacmant ã bac jüúwúp be.

¹⁴ Queét biíc peihcannit nemépwã cáacwã ã jéih chãjca naáhdih chãj júutnit pínah ã jumup be. Nihat baácdih moón ã maáta ã ih cáacwãdihbat ã míic mawat tútup be. Páant ã míic mawat pínah yeó jáap Dios chah wëpni ni hat cáacwãdih wutni jumna, péé míic mawat yeó jáap ã jumuchah, caandíh eníhcannitdi h Dios ã yap yohbipna caá.

¹⁵ Caandíh wã enat pónih, nin pah Jesús jwuh ái níj naáwáp be: “**¡Ñi joyoo! Nuumní cáac ñi náhnica h, nuumúdi h ã juibíat pah, weembút ñi náhnica h, wã dei bejbipna caá.* Pánihna, yéguéh duonít ã tíccat pah, túimidih chãjnit, wã**

* **16:4** Ex 7.17-21; Sal 78.44 * **16:10** Ex 10.21 * **16:12** Is 11.15 * **16:15** Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 3.3

jwúb dei juibínachah, ñi tíccan níit. Páant wā dei juibíat pínahdih túi páinit, búdí ñi wēibpna caá”, ā niijíp be.

¹⁶ Queét biíc peihcannit nemépwā nihat baácdih moón ĩ maátadih míc mawat túut niijná, ĩ yoób míc wáacat túutap be. Hebreo wéheatjĭh “Ar-magedón”, wūt jumapboó ĩ míc wáacap be.*

¹⁷ Seis ángelwā ĩ p̄oh jéenaat túttimah, caán péeni jwuh ā bíbohni pamap diitboó jumnidih johlit jumapboó ā p̄oh yohop be. Páant ā puhwachahjeh, áih muumánt Dios wēpép āi niijíp be: “ĭPáant bóojeh tigaá, buca!” ā niijíp be.

¹⁸ Páant ā niijíchahjeh, úm náah jumni yoobát énoh wedóat bícdih p̄ui, baác búdí ā méménap be.* Jon jātĭh páant bóo pohba baác āpĭ mémécan jĭi. B̄u caá chah baác méméat ā yoób jumap.

¹⁹ Páant ā baác méménachah, caán búdí tútchi, dúuc peét bejna, biíc peihcanni tútchina pah ā chāwáp be. Nihat biĭh tútchinabut ā boto jéen beedáh bejep be. Caán búdí tútchi, Babilonia wūt jumni tútchidih moón tubit yeejép ĩ chājatjidih náhnina, búdí ĩjnit, Dios queétdih búdí ā peéh chājap be.*

²⁰ Pánih baác méména, nihat quewana boto daab béj, jeenábut ā boto jéen beedáh bejep be. Pánihna, dedé jeé, quewabut ā noón wihcap be.*

²¹ Dahwaní cámahni mah dahna cáacwādiĭh ā buug lájap be.* Caán cincuenta kilos pah bóo chodni dahna ā jumap be. Pánihna, queétdih ā buug lájachah, cáacwādiĭh tubit ā peéh chājachah ennit, Diosdih yeejép ĩ jūihñap be.

17

Tubit yeejép chājat túutnih

¹ Túttimah, siete pamapnadiĭh bíbohniĭt ángelwājeéh jumni wā pebh jainít, nin pah weemdiĭh ā niij naáwáp be: “Ma en jūúwú. Dawá mujna chah chúudnih dawá cáacwādiĭh tubit yeejép mi chājat túutat peéh, Dios ā peéh chājat pínahdih meemdiĭh wā jút̄bipna caá.*

² Nihat baácdih moón ĩ maátadih mi w̄tna caá. Queét maáta caántdih jepahniĭt, mi jeéh ĩ yéej chājap be. Páant ĩ chājachah, nihat cáacwābut biíc yoobó ĩ yéej chājap be”, ā niijíp be.*

³ Páant ā niiját túttimah, Túini Espiritu ā wēpat weemdiĭh búdí ā jumachah, cáac wihcapboó ángel weemdiĭh ā ub bejep be. Ā ub juibínachah, d̄uani Namojih yad wili mi chúuduchah, wā enep be. Caán Namo wā jwiih enniĭeh m̄antĭh ā jumap be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ā jumap be. Áih waonádiĭh dawá wūt yee daánci ā jumachah ennit, Dios búdí ā ĩjna caá.*

⁴ Caanjĭh chúudniĭhboó maáta ĩ d̄uwát chóodiĭh mi d̄uwáp be. Caán chóona chod d̄uani, ñunép mac pah chítah jumni, dawá oro, búdí jĭib jumni jeé tĭibna, perlas wūt jumni tĭibna bícdih ĩ wid búudhni ā jumap be. Oro pamapdiĭhbut mi bíbohoh be.* Caán pamap túi jĭgohni jumna yuhna, caán diitboó búdí yeejép mi chājat ā jumap be.

⁵ Caánt yeejép wili miĭh móot juúhdih mi wūt daánci ā jumap be. Caan wátdih bita ĩ túi jéihcan caá. Nin caá mi wūt: “BÚDÍ TÚTCHI BABILONIA WŪT

* **16:16** Jue 5.19; 2R 9.27; 23.29; 2Cr 35.22; Zac 12.11 * **16:18** Ap 8.5; 11.13,19 * **16:19** Is 51.17; Jer 25.15; Ap 14.10 * **16:20** Ap 6.14 * **16:21** Ex 9.23; Ap 11.19 * **17:1** Jer 51.13 * **17:2** Is 23.17; Jer 51.7 * **17:3** Ap 13.1 * **17:4** Jer 51.7

JUMNI TÚTCHI PAH CAÁ. NIHAT YÉEJ CHĀJATDIH ÑINAHAT TÚTNIH, DIOSDIH NÁAHAT TÚTTCANNIH CAÁ”, niij daác búudhni mi jumap be.

⁶ Dawá Jesúhwādh míc maonit, ñih meép ĩ yohochah enna, máihnih pah búdí mi weñep be. Jesúsdih ĩ cádahcat jñib caánt queétdih mi mawap be.

Caántdih ennit, weémboó wā en wāhi bejep be.

⁷ Páant wā en wāhi bejchah ennit, ángel weemdhñ nin pah ā niijp be: “¿Dépanih tigaá ma en wāhi bej? Ma jéihca naáh yad wilidih mi chéudni Namó siete waó jumni, diez mona jumnidihbut wā jéihyabipna caá.

⁸ Caán Namó jātih jumni ā jumap be. Obohjeéhtih, buu ā wih jwuhcan caá. Túttimah, caán numah bóo ítmant jumni ā bac jūóhbiipna yuh caá.* Páant ā bac jūáwát túttimah, iiguipna ā bejbipna caá. Nin baác ā jumap pínah jātih Dios áihwā pínah ĩ wūtdih áih papélah tólihdih ā daacáp jñi.* Pánihna, ā daacca naáhwāboó caán Namó ā jwúub jígohochah, ĩ en wāhi bejbipna caá.

⁹ “Buu wā naáwātdih jéihñna, ñi táí joyoó. Namóih siete waoná, siete jeená panihni ā jumna caá. Caán siete jeenájih caánt mi chéudap be. Caán siete jeená siete maátadh mi wutnit ā jumna caá.

¹⁰ Cinco maáta ĩ maáh jumati jáantjeh ā buudáh bejep be. Biñh queét túttimah, buu maáh ā jumna caá. Biñhboó caán túttimah maáh waadnít, bahñjeh ā jumbipna caá.

¹¹ Namoboó jātih jumni, buu wihcanni, queét siete maáta túttimah, jwúub jumna, maáh ā waadbipna caá. Caán siete maátajeéh jumni caá. Túttimah, iiguipna ā bejbipna caá.

¹²⁻¹³ “Namóih mona, diez maáta panihnit ĩ jumna caá.* Dawá cáacwā ĩ chah maáta pínah ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, queétoó maáta ĩ waad jwuhcan caá. Queét diez maáta biíc yoobó jenah joinit, Namóihwā ĩ jumbipna caá. Pánihna, ñih baácđih moón ĩ chah maáh Namodih ĩ waadábipna caá.

¹⁴ Queét diez maáta Namó biícđih bejnit, Oveja Wúúh ā ñionit, caandih cádahcannit biícđih ĩ jumapna, míc mawadh ĩ jñibipna caá. Páant ĩ míc mawachah yuhna, Oveja Wúúh áihwā biícđih queétoóđih ĩ yap yohbipna caá. Caán Oveja Wúúh ñihat cáacwā ĩ maáta chah Maáh caá ā jumap. Pánih chah wēpni jumna, queétdih ā yap yohbipna caá”, ángel ā niijp be.*

¹⁵ Caanjéh mñntih nin pah ā jwúub niijp be: “Buu caánt yeejép chājñih dawá mājna chah chéudñih ded pah mi jumadh wā naóhbipna caá. Caan mājna nin baácđih moón, dawá cáacwā ĩ jumap pah caá.

¹⁶ Caán Namoboó, diez maátajñh yeejép chājñihdih ĩ enñhcan niit. Pánihna, queétoó miñh bíí déedih, miñh túni yéguehdihbut dúuc wái beedánachah, tíc náah jumñih mi chāóbipna caá. Miñh déepdihbut ĩ jeémpbipna caá. Páant ĩ jeémp jūdhñidihbut ĩ cáo yoh beedábipna caá.

¹⁷ Dios yeejép chājñihdih yohat túnt niijná, queét diez maátadh biíc yoobó ā jenah joyát túntup be, Namodih ñih baácđih moón chah maáh ā jumap pínah niijná. Jon jātih Dios ā niijátji pah ā yap beedéchahjeh, Namoboodihbut ā yohbipna caá.

¹⁸ Caánt ma enñihji nin panihni mi jumna caá: Caánt Babilonia wūt jumni búdí tútchi panihni caá. Caán tútchidih moón ñihat baácđih moondih yeejép wutnit ĩ jumna caá”, ángel ā niijp be.

* **17:8** Dn 7.7; Ap 11.7   * **17:8** Sal 69.28; Ap 3.5; 13.8   * **17:12-13** Dn 7.24   * **17:14** Dt 10.17; Ap 19.16

18

Babilonia tútchi yohni ã jummat

¹ Túttimah, biñh ángel, Dios pebh jumni ã dei jüúwáchah, wã enep be. Búdi wëpni jumna, ã yeh iigát nihat baácboó ã túi baabáp be.

² Pánih dei jünit, caán ángel tabit ã wëp niijíp be:

“¡Yohni caá buca! Wëpëp Babilonia tútchidih moondih Dios jáantjeh ã yoh beedánap be.* Buu dawá nemépwã, yeejép jwébehwã, cãacwã ã en iñit míicjeh ã jumna caá.*

³ Nihat baácđih moón, ã maáta biícđih, caán tútchidih moón yeejép ã chãjachah, ã en yacap be. Páant yeejép ã chãjatdih en yacnit, Namodih wëñit, ã jepahap be. Queét nihat dawá bí déedihbat ã en ñinahap be. Páant yeejép ã chãjatji jíib Diosboó caán tútchidih moondih ã yoh beedánap be”, ã niijíp be.*

⁴ Túttimah, jeámant Diosboó nin pah ái niijíp be:

“Wíhwãá, caán tútchidih moón biícđih yéej chãjcat tút niijná, ñi bac bejeé.* Ñi bac bejcah, queéđih wã peéh chãjachah, yeebđihbat ã chãúhñipna caá.

⁵ ã yéej chãjat caánt yeejép chãjnih mi yéej chãjatji pah, búdi yoobát ã jumna caá.* Pánihna, weémboó mi yéej chãjatjidih wã quíib buúdcán caá.

⁶ Pánih quíib buúdcán, caántđih búdi wã peéh chãjat tútñipna caá. Cãacwãđih yeejép mi chãjat tútatji pah, caántboodih yeejép yoobát wã peéh chãjat tútñipna caá.*

⁷ Caántboó ‘Weém maáh wili, túñih caá. Éemp wunnih ã moh yéejat panihcan caá. Dedé yeejép yapat weemđih ã wihcan ñit’, mi niij jenah joyóp yuh be. Páant niij jenah joiná, búdi jíib jumnidih mi bíbohó be. Páant búdi jíib jumnidih mi bíbohóti pah muntih, yeejép mi yapa naáh.

⁸ Páant mi niij jenah joyóchah yuhna, náhnicañeh caántđih peéh chãjat pínah ã jumbipna caá. Caánt tabúp chãúh, wan jünit, nuugúpñihñeh mi wunñipna caá. Páant mi wunuchah, caántđih ã cáo yohñipna caá. Weém ñi Maáh Dios chah wëpni jumna, caántđih wã niiját pah yoobóđih wã peéh chãjat tútñipna caá”, jeámant ái niijíp be.*

⁹ Pánihna, Dios caántđih peéh chãjna, ã cáo yohochah, caán jeidih ennit, nin baácđih moón ã maáta búdi ã jüñipna caá. Queét mijeéh yeejép chãjñitji, caán tútchiboó túni bí déedih jíib chãjadih ã jüñipna caá.

¹⁰ Páant búdi ã iiguíchah enna, queét maáta ñih tútchimant jumna, bíic yoobó peéh chãjat pínahđih éumñit, ã en wáhi bejñipna caá. Caándih en wáhi bejñit, nin pah ã niijñipna caá:

“Moh yéejni tútchi caá, Babilonia. Con búdi tútchi, chah wëpni tútchi ã jumap yuh be. Obohjeéhtih, náhnicañ, con tútchidih Dios ã peéh chãjna caá”, ã niijñipna caá.*

¹¹ Nihat baácđih moón bíi dée jíib chãj jibñitboó, caán tútchi ã buúđuchah enna, bíi déedih jwáub jíib chãj wáhat pínah wihcat jéñnit, búdi ã jñgahñipna caá.*

* **18:2** Is 21.9; Jer 51.8; Ap 14.8 * **18:2** Is 13.21; Jer 50.39 * **18:3** Is 23.17; Jer 51.7 * **18:4** Is 48.20; Jer 50.8; 51.6,45 * **18:5** Gn 18.20-21; Jer 51.9 * **18:6** Sal 28.4; 137.8; Jer 50.29 * **18:8** Is 47.7-9 * **18:10** Ez 26.16-17 * **18:11** Ez 27.31,36

¹² Oro, plata, bádí jíb jumni jeé túbna, perlas wát jumni túbnadihbut í jéih jíb chāj wāhcan níit. Biíh í ub jūóhni túini yéguerna, maáta í dawát jaihni yéguen chóona, seda wát jumni túi itíni chóona, dūni yéguen chóonadihbut jíb chājnit í wihcan caá. Biíh í ub jūóhni chej jumni máa nahna, marfil wát jumniíh í chājnidih, bádí jíb jumni máajh í chājnidih, bronce wát jumniíh í chājnidih, ítahjñh í chājnidih, mármol wát jumni jeejñh í chājnidihbut jíb chājnit í wihcan caá.

¹³ Biíh í ub jūóhni í jeémátdih í nuñaat pínah canela wát jumni, biíh í jeémátdih í nuñaat pínahbut, chej jumni í cáwat pínah, mirra wát jumni chej jumni dahnadihbut jíb chājnit í wihcan caá. Biíh í ub jūóhni í jeémát pínah jiwá iguú mac, jeémát chājat yíi, trigo oj, caán túbnadihbut jíb chājnit í wihcan caá. Bitá jiwíwá, ovejawá, caballowá í wáini pátúni chóona bíicdihbut jíb chājnit í wihcan caá. Queétdih teo wāhñit pínahdih í ub jūúwáchah yuhna, queétdih jíb chājnit pínah í wihcan caá. Pánihna, jíb chājnit pínah í wihcah enna, queét ub jūóhñitjiboó bádí í jġahbipna caá.*

¹⁴ Caán tátchidih moonjídih jūiná, nin pah í niijbípna caá:

“¡Adé! Í moh yéejna caá. Nihat í oiniji ā buúdáh bejep be. Nihat túini í bíbohñijibat ā buúdáh bejep be. Chéneji ā jwúub wihcan níit”, í niijbípna caá.

¹⁵ Queét caán tátchidih moondíh bíí dée jíb chāj wāhna, bádí í jíb tewep yuh be. Pánihna, caán tátchidih yuúpmah í en boj behbipna caá, “Jwiútdihbut peéh chājná”, niijná. Páant niij en ñuhna, caán tátchidih bádí í jġahbipna caá.*

¹⁶ Bádí jġahñit, nin pah í niijbípna caá:

“Moh yéejnit caá con bádí tátchidih moonjí. Queét caánt yeejép chājnih mi nihat pah táinidih í bíbohóp yuh be. Caántboó táí jaihni, táí dūni yéguen chóona, maáta í dawát chóonadih mi dawúp yuh be. Oro, bádí jíb jumni jeé túbna, perlas wát jumni túbnadihbut búudhni yéguen chóonadih mi dawúp yuh be. Páant mi nihat pah con tátchidih moón í jumap yuh be.

¹⁷ Obohjeéhtih, náhñicahjeh con tátchi ā buúdáh bejep be”, í niijbípna caá.

Nihat dahwani jāáj chóonadih moón, í maáta, queétdih teo wāhñit, bita bádí mujboó teo jibnitbut, caán tátchidih yuúp í enbipna caá.*

¹⁸ Caanjñh enna, caán tátchi ā iiguíchah ennit, nin pah í niij ģaácipna caá:

“Con tátchi nihat pah, biíh tátchina ā wihcan caá”, í niijbípna caá.*

¹⁹ Pánih bádí jġah jūinít, nin pah í niijbípna caá:

“¡Adé! Con tátchidih moonjí moh yéejnit caá. Túini tátchi yuh jíí. Nihat jwiútdih dahwani jāáj chóona bíbohñit, bádí mujna jibnit, con tátchidih bóo bíí déejñh jwí jíb tewep yuh be. Obohjeéhtih, bíícñantjeh con tátchi ā buúdáh bejep be”, í niijbípna caá.*

²⁰ Caán tátchidih Dios ā yohochah ennit, yeéb nihat, ángelwá, Jesuíhwá, áih túini doonádh naóh jibnit, naóh yapanit bíicdih, bádí ñi weñeé.* Caán tátchidih moón yeebdíh bádí yeejép í chājat túutap be. Páant yeejép í chājatj jíb Dios ā peéh chājna caá, buca”, í niijbípna caá.

²¹ Táltimah, biíh wēpép ángel bádí jee dáhdih ub ñaha bojnit, bádí mujna ā yoh báahanap be. Pánih yoh báahana, nin pah ā niijjé be:

* 18:13 Ez 27.12-13.22 * 18:15 Ez 27.31,36 * 18:17 Is 23.14; Ez 27.26-30 * 18:18 Ez 27.32

* 18:19 Ez 27.30-34 * 18:20 Dt 32.43; Jer 51.48

- “Nin jee dáh ã buúg báahat pah búdí Babilonia tútchi páantjeh buúdní ã jumna caá.* Páant ã buúdat túttimah, caán tútchidih chéneji í encan niít.*
- 22 Caán tútchidih í ewatji ã jwúub wihcan niít. Árpasdih í bílatjji, chíó nahnadiah í póojatji, bíih póojat nahnadiah í póojatjibut ã wihcan niít.* Caán tútchidih teonitji í jwúub teocan niít. Jeémát chājna, jeé júdujīh í úunat yáatbut ã laihsan niít.
- 23 Caán tútchi ã jwúub yeh iigcán niít. Téihya chéonit, í wēi wéheatjibut ã jwúub laihsan niít.* Caán tútchidih moón bíi déedih jíib chāj jibnit bíih tútchinadiah moondíh í en ñinahat túutap be. Pánih en ñinahat túatnit, Diosdih í náahcat pínah niijná, queétdih í yeejanap be”, ángel ã niijíp be.
- 24 Caán tútchidih moón Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita áihwátdihbut yeejép ít mao yohop tajī. Nihat bíih tútchidih moonbát Jesúíhwátdih í mao yohatdih ít en yacap tajī. Páant búdí meép í yohatji jíib, Babilonia tútchidih moondíh Dios búdí ã peéh chājav be.*

19

- 1 Babilonia tútchi ded pah ã yapat pínahdih wā enat túttimah, jeámant dawá nin pah íí niij wēi ñaacáchah wā joyóp be:
¡Aleluya! Diosdih búdí jwī wēi naóh jíih. Dios jwiútdih túi ubni caá. Nihat cáacwátdih watni, chah wēpni caá. Pánihna, caandih búdí wēi naáwát caá náahap.
- 2 Yeecan, yoobótdih peéh chājni caá. Yeejép chājnihdih en yacnit, nin baácđih moón yeejép í chājav be. Pánihna, caántboóđih Dios búdí ã peéh chājav be. Áihwátdih mi mao yohat jíibbut, búdí ã peéh chājav be”, íí niijíp be.*
- 3 Túttimah, nin pah í jwúub niij wēi ñaacáchah, wā joyóp be:
“¡Aleluya! Diosdih jwī túi wēi naóh jíih. Caán yeejép búdí tútchi íig beední jumna, chéneji ã jwúub jígohcan niít”, íí niijíp be.*
- 4 Queét veinticuatro maáta, chéneha míic dawá quíibna jumnit ángelwá bíicđih bóđicha caj yoh ñajnit, nin pah jwī Maáh Diosdih í niij wēi ñaacáp be:
“¡Páant tígáá! ¡Aleluya!” í niijíp be.
- 5 Túttimah, Maáh pebh ñahni nin pah áí niijíp be:
“Jwī Maáh Diosdih ñi weñeé. Nihat caandih teo wáhnit, oboh jumnit, maátabut, nihat yeéb áihwá ñi túi weñeé”, ã niijíp be.*

Oveja Wáúh téihya chéona, ã ñumah jeémát

- 6 Túttimah, dawá cáacwá í wēi naáwáchah, wā joyóp be. Búdí dóo, énoh ã yáaat pah bóo áí yáanap be.*
“¡Aleluya! Diosdih búdí jwī wēi naóh jíih. Búu jwī Maáh yoobát caá ã jumap. Pánihna, jwī Maáh chah wēpnidih jwī wēi naóh jíih.*
- 7 Búu Oveja Wáúh téihya chéwat túut caá ã chājav. Á téihya chéonih pínah wíli, túi míic ámoh péanah mi páina caá.
- 8 Túi baabní yégueh quei wíhcani chóodih Dios caántdih ã wáhp be. Caán túi baabní yégueh Dioíhwá í túi chājatdih ã júatna caá. Pánihna, í téihya chéwat yeó jáap ã jumachah, jwiít jwī wēi jíih”, íí niijíp be.*

* 18:21 Jer 51.63-64 * 18:21 Ez 26.21 * 18:22 Is 24.8; Ez 26.13 * 18:23 Jer 7.34; 25.10 * 18:24 Jer 51.49 * 19:2 Dt 32.43; 2R 9.7 * 19:3 Is 34.10 * 19:5 Sal 115.13 * 19:6 Ez 1.24 * 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19:8 Ef 5.23-32; Ap 7.14

⁹ Páant ĩ niǵ wēi naáwát túttimah, caán ángel nin pah weemdíh ā jwáub niǵíp be: “Nindih ma daacá: ‘Oveja Wáuh téihya chéona, ā numah jeémátdih* Dios ā did bojnitboó, túi wēinit caá, ma niǵ daacá’, ā niǵíp be. Páant niǵnájeh tih, nin pah ā jwáub ñuún niǵíp be: “Tái yoobópdih tibeé wā naáwát. Dios weemdíh ā naáwát túutap be”, ā niǵíp be.

¹⁰ Páant ā niǵíchah joinít, caan pébh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh weñat túat wā chájap yuh be. Obohjeéhtih, páant wā chájachah ennit, weemdíh nin pah ā niǵíp be: “Páant ma chájca bojó. Meém ma nihat pah weembút Diosdih teo wáhni mun tigaá. Ma déewā Jesúhwā, nihat áih túini doonádih cádahcannit ĩ nihat pah weembút Diosdih teo wáhni mun tigaá. Diosdihjeh bódicha caj yoh ñajnit, weñat caá náahap”, ā niǵíp be. Nihat Dios naáwátdih naoh yapanitboó Túini Espiritu ā wēpatjǵh Jesúh túini doonádih jwí naóhna caá. Pánihna, jwiít nihat caandíh teo wáhniť míicjeh caá.

Baabní caballojih chúudni

¹¹ Túttimah, Dios ā jumapboó jęc pāa lajni pah ā jumachah, wā enep be.* Caánboó baabní caballodih wā enep be. Caanjǵh chúudni “Yeecanni, yoobópdih chájni”, ā wát jumap be. Caandíh eníhcannitdih míic maonit, yoobópdih peéh chájni caá.*

¹² Áih quíibna tun óopát panih jígohni be.* Áih wao dáhdih maáta ĩ dúwát júdnadid dawá ā dúwáp be. Bíih wútbut ā dúwáp be. Caán wátdih caanjéh ā jéihyep be. Bitá ĩ jéihcap be.

¹³ Áih yégueh, búdí meép chúuhni chóodih ā dúwáp be. Caanjéh yahna, bíih wát jumna, “Dios ā jenah joyátdih naóhni”, ā wát jumap be.*

¹⁴ Áih soldadowā jeámant moón caandíh ĩ péenap be. Baabní caballowájih chúudnit, túi quei wíhcanni baabní yégueh chóonadid duonít míic ĩ jumap be.

¹⁵ Chénaboó jaco jumni íibat naadíh ā cháác tewep be. Caán naá nin baácđih moondíh ā yap yohat pínah naá ā jumap be. Á wēpatjǵh ā wutachah, bíic caandíh ā jéih yap yohcan níit.* Dios chah wēpni nin baácđih moón tubit ĩ yéj chájatjidih búdí ā íjna caá. Páant ā íjichah, caballoyih chúudniyoó queétdih búdí ā peéh chájipna caá.*

¹⁶ Áih yégueh chóo máijih áih bíih wát daácni ā jumap be, nihat ĩ jéih enat pínah niǵná. “NIHAT CĀACWĀ ĩ MAÁTA CHAH WĒPNI MAÁH CAÁ”, ā niǵ daácni ā jumap be.*

Namodih ā yap yohat

¹⁷ Túttimah, yeojǵh ñahni ángeldih wā enep be. Nihat jóopwáđih nin pah ā niǵ ej wáacap be: “Míic wáacnit, Dios ā wáhni jeémátdih ñi jeemp júúwá.

¹⁸ Nihat baácđih moón Diosdih yap yohnitjǵh bácađih jeémát túat niǵná, ñi míic wáac júúwá. ĩ maáta, soldadowā ĩ maáta, chah wēpniť, caballowā, queétdih chúudnit, nihat bitá, queétdih teo wáhniť, teo wáhcannit, oboh jumnitbut, queéť nihatíh bácahjidih jeémát túat niǵná, ñi pái júúwá”, jóopwáđih ángel ā niǵíp be.*

¹⁹ Túttimah, Namodih, nin baácđih moón chah maáta, íih soldadowā bíicđih míic wáacnit, míic mawadid ĩ bejchah, wā enep be. Pánihna, baabní

* 19:9 Mt 22.2-3 * 19:11 Ez 1.1 * 19:11 Sal 96.13; Is 11.4 * 19:12 Dn 10.6 * 19:13 Jn 1.1,14
* 19:15 Sal 2.9 * 19:15 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 14.20 * 19:16 Dt 10.17; Ap 17.14 * 19:18
Ez 39.17-20

caballojih ch'úudni, áih soldadowā bíicdih ī jumapna Namowā míc mawadih ī jubínap be.

²⁰ Páant ī míc mawachah, baabní caballojih ch'úudniboó Namodih yap yohnit, ā tewep be. Bíih Namó, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, níij yeenidihbut yap yohnit, ā tewep be. Caán yeeniboó jwíih j'óhni Namodih nihát cáacwā ī túi jenah joyát pínah níijná, cáacwā ī jéih ch'ajca naáhdih dawá ch'aj j'úutni ā jumap be. Caán ā j'úutatj'ih Namóih wát d'oonitdih, áih p'ápnidih wēinitdihbut ā yeenap be.* Queét chénewādh yap yohnit ā chéwat túttimah, queét báadhnitdihjeh iiguipna ā yohop be. Caán iiguipboó búdí m'aj pah bóo, tabit yeejép chej jumni, iig d'ubcapboó ā jumap be.

²¹ Bitá ījééh jumnitjidih baabní caballojih ch'úudniboó ā ch'áac teoni íbat naaj'ih ā mawap be. Páant ā mawat túttimah, queét jóopwāboó íih bácahdih jih jeémpnit, búdí ī wad jumap be.

20

Mil jópchi Jesucristo áihwājééh ā maáh jumát

¹ Túttimah, bíih ángel jeámant ā dei j'úuwáchah, wā enep be. Numah bóo íitdih bóo llavedih, búdí ítah t'ópdiht'at ā bíbohóp be.

² Pánih dei j'uinít, Maí D'uanidih ā tewep be. Caán Maí D'uaní jon j'áti h bóo maí ch'óo d'ooníji, nemépwā ī maáh, Satanás wát jumni ā jumap be.* Caandíh teonit, mil jópchi pohba yeejép ā ch'ajcat pínah níijná, ā w'ob dei j'úohni ítah t'ópj'ih ā chéwep be.

³ Pánih chéó péanit, ā bac j'úohníji íitboojéh m'untih yohnit, ā nemep be, baácdih moondíh mil jópchi pohba ā yeecat pínah níijná. Mil jópchi túttimah, caandíh ā jw'úb bacabipna caá, daocánni yeó jáap ā jum jw'uhát pínah níijná.

⁴ Túttimah, dawá maáta ch'úudnitdih wā enep be. Cáacwā ī yéejatji j'íib, ī peéh ch'ajat pínah wēpatdih queét maátadh Cristoboó átát w'uhap tabe.* Bitadihbut wā enep be. Queétboó Jesúh táini doonádh, Dios naáwátdihbut ī naáwátji j'íib waó bóod yohnitji jw'úb boonit ī jumap be.* Namodih, áih p'ápnidihbut, bódicha caj yoh n'aj wēicannit, íih móot juáhnadh íih téihyanadhbut, áih wátdih ī daacát túatcap be.* Bitá queétdih ī mao yohat túttimah, ī jw'úb boó pud j'úuwáp be, páant m'untih. Pánih jw'úb boó pud j'úuwát túttimah, queét mil jópchi Cristo bíicdih maáta ā jumát túatcap be.

⁵ Cristoihwā ī maonitji, w'annitjibut, ī jw'íih boó pud j'úuwáp be. Obohjeéhtih, bitá w'annitjiboó ī boó pud j'úoh jw'uhap be. Jesúh wā mil jópchi maáta ī jumát túttimah, queét jw'uh ī boó pud j'úohbipna caá.

⁶ Pánihna, ā jw'íih booanitboó yéejat wihcannit búdí wēinit ī jumap be. Queét iiguipna bejcan, ī jw'úb w'uncan níit. Diosdh, Cristodihbut wēi w'úbh w'áhnit jumna, ájééh ī w'utbipna caá.*

Cristo nemépwā ī maáhdih ā yap yohat

⁷ Mil jópchi túttimah, Satanásdh, numah bóo íitboó Dios ā chéó yohat túatniji jw'úb wátni ā jumbipna caá.

⁸ Pánih bacniji nín baácdih moondíh ā jw'úb yeebipna caá. Gog wát jumnitdih, Magog wát jumnitdihbut ā yeebipna caá.* Pánihna, queét ā

* 19:20 Ap 13.1-18 * 20:2 Gn 3.1 * 20:4 Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lc 22.30 * 20:4 Ap 6.9 * 20:4 Ap 13.16-17; 14.9 * 20:6 Ap 1.6; 5.10 * 20:8 Ez 38.2,9,15

yeeatdih joinít, míc mawadiah bejat túut niijná, ñih soldadowādih ī míc wáacbiḡna caá. Queét soldadowā óon ā dawát pah ī jumbiḡna caá.

⁹ Nin baácdih bej peétnit, Dioihwā ā oinit ī jumupna ī ñuh páud bejbipna caá. Páant ī ñuh páud bejehchah, Dios jeámant iigát wahnit, queétdih ā cáo beedábipna caá.

¹⁰ Páant ā cáwat táttimah, queétdih yeeni neméḡwā ī maáhdih iiguḡḡna ā yohbiḡna caá. Namodih, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, niḡ yeenidihbut ā yohopjiboo mántih ī maáh Satanásdihbut ā yohbiḡna caá. Caán iigát búdí muḡ pah bóo, tubit yeejéḡ chej jumni, iig dūbcapboó ā jumup be. Caanjñh páantjeh yeejéḡ ī tubabipna caá.

Dios caandih jepahcannitjidih ā yoób peéh chājat

¹¹ Táttimah, tá baabní búdí chúudatdih Dios ā chúuduchah, wā enep be. Nin baác, jeábut buudná, ā jígohcap be, buca.

¹²⁻¹³ Oboh jumnitji, ī maátabat wunnitji jwúb boonit, Maáh pebh ī ñuhuchah, wā enep be. Búdí muḡboó buudnitji, baácboó buudnitjibut boo pud jūóhñit queét ñuhñit ī jumup be. Caanjñh ī ñuhuchah, caán Maáhboó ā daácniḡ papélah tólihñadh ā watap be. Caán tólihna cáacwā ded pah ī chājatjidih átát daácji taga. Táttimah, bih tólihdihbut ā watap be. Caán tólihboó Jesúsdiḡ jepahnitjiñh wātnadiḡ ā daácni ā jumup be.* Pánihna, caán tóliḡnamant en péanit, ded pah ī chājatji júb ā peéh chāḡap be.*

¹⁴⁻¹⁵ Pánihna, Dios áihwādiḡ ā wūt daácni tólihboó det ñih wūt wiḡcannitdih peéh chāñit, iiguḡḡna ā yohop be. Páant iiguḡḡna ā yohñitboó jwúb wunnit paniññit ī jumup be. Pánihat táttimah, chéneji jwúb wunat ā wiḡcan niít, buca.*

21

Jáap jeá, jáap baácbut

¹ Táttimah, jáap jeá, jáap baácdihbut wā enep be.* Jwíñ jumni jeá, baác, búdí muḡbut átát buudáh beḡep be. Páant ā buudúchah, niḡat yéejatbut átát buudáh beḡep be.

² Weém, Juan, Jáap Jerusalén Dios pebhmant ā dei jūúwáchah, wā enep be.* Téihya chéonih pínah táini yégueh duonít, mi áa pínahdiḡ jwááadiḡ jūúwát dée pah táí jígohni ā jumup be.*

³ Caandih wā enechah, Maáh ā chúudupmant nin pah áí niḡ wēḡ naáwáp be: “Ñi eneé. Buḡ jwuh caá Dios cáacwājeéh jumna caá ā chāḡap, buca. Ījeéh jumna, áihwā yoobát ī jumuchah, caanjéh ī Maáh ā jumbiḡna caá.*

⁴ Queétdih ā weñanachah, jḡḡahatbut ā wiḡcan niít. Yéejat wiḡchah, tubatbut wiḡchah, ī jwúb wuncan niít. Tuba juñát wiḡchah, wun juñátbut ā wiḡcan niít. Niḡat jon jātih yeejéḡ ā jumatiḡ ā buudáh beḡep be”, ā niḡjip be.*

⁵ Táttimah, caán chúudni nin pah ā jwúb niḡjip be: “Ñi eneé. Niḡatdih jáap mícjeh wā chāñna caá”, ā niḡjip be. Páant niḡñit, nin pah weemdiḡ ā jwúb niḡjip be: “Buatéh wā niḡát táí yoobóḡdiḡ jumna, wā niḡátji pahjeh biíc yoobó ā yapbiḡna caá. Páant wā niḡátjidih joinít, ma daacá”, ā niḡjip be.

* **20:12-13** Sal 69.28; Ap 3.5 * **20:12-13** Dn 7.9-10 * **20:14-15** Mt 25.41; Ap 2.11; 21.8 * **21:1** Is 65.17; 66.22; 2P 3.13 * **21:2** Is 52.1; Gá 4.26; Ap 3.12 * **21:2** Is 61.10; Ap 19.7-8 * **21:3** Lv 26.11,12; Ez 37.27 * **21:4** Is 25.8; 35.10; 65.19; Ap 7.17

⁶ Túttimah, nin pah ã jwúub niijíp be, páant muntih: “Páant bóojeh tiguaá. Weém biihmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá. Det taca joótnit, mahdih ï babhbíhichah, táini mahdih jíib náahcanjeh, queédih wã wãhbiipna caá. Caán mahdih babhnitboó jwúub wuncan, páantjeh wãjeéh ï jumbipna caá.*

⁷ Det yeejépdih yap yohnitdih nin pah wã túi chãjbiipna caá: Jáap baácboó jumna, búdí ï wëibiipna caá. Pánihna, weém ïih Dios yoobát wã jumachah, queétoó wã weh ï jumbipna caá.*

⁸ Obohjeéhtih, det úmna, weemdih cádahnit, weemdih náahcannit, yeejép chãjnit, cáacwãdih mao yohnit, ï weha mána nihcannitjéh yéej chãjnit, jíóhnit, ï pápnidih wëinit, nihat yeenit yuh buca iiguípna ï bejbipna caá. Caán iiguípboó búdí muj pah bóo, tabit yeejép chej jumni, iig dubcapboó caá. Caanná bejna, jwúub wunat pah ï bejna caá”, ã niijíp be.*

Jáap Jerusalén

⁹ Túttimah, biíc ángel, siete pamapna bíbohnt ã peéh chãjat túttnit ángelwãjeéh jumni, wã pebh ã juyáp be.* Pánih junít, nin pah weemdih ã niijíp be: “Ma en júuwá. Oveja Wúuh ã jáap áa jumnidih meemdih wã júutbiipna caá”, ã niijíp be.

¹⁰ Pánihna, Táini Espíritu jap bóo jeejina weemdih ã numah púuh laab béjep be. Páant ã numah púuh laáb jubínachah, japmant Dioíh tútchi, Jáap Jerusalén, ã dei júuwúchah, weemdih ã júutap be.* Nin pah caán tútchi ã jígohop be:

¹¹ Dios ã yeh iigátjéh túi yeh iigné tútchi ã jumap be. Búdí jíib jumni jeé túi jélepní, ïtah naadíh jwí túi en yabaca bojat pah, caán tútchi ã jumap be.

¹² Caán tútchi yehmát wáihyat júdu, búdí wúupni jap bóo yoobát ã jumap be. Caán wáihyat júdudih doce jécna ã jumap be. Caan jécna jumap pah biquína ángelwã ï wapap be. Caan jécna jumap pah Israel jaimená doce poómp ïih wãtna daácní ã jumap be.

¹³ Yeó aáb júuwúpmant biíc peihcanni jécna ã jumap be. Yeó dei bejepboobát biíc peihcanni jécna ã jumap be. Nin chóop yapatboobát biíc peihcanni jécna ã jumap be. Biíh chóop yapatboobát biíc peihcanni jécna ã jumap be.*

¹⁴ Caán wáihyat júdu, doce jee dáhnajih ã lajap be. Caán jeé jumap pah Oveja Wúuh jwiít doce ã naáwát túttnitjé, jwíh wãtna daácní ã jumap be.*

¹⁵ Weemdih naóhni ángel ã jenah enat pínah oro nahdih ã bíbohnap be. Caán tútchidih, wáihyat júdu, jécnadihbut jenah enat tút ã chãjap be.*

¹⁶ Pánihna, caán tútchi ãih maatát, ãih japat, ãih buwábut, nihat biíc yoobó míc ã jumap be. Caán ángel ã bíbohni jenah enat nahjéh caán tútchidih ã jenah enechah, doce estadio ï niijní, dos mil doscientos kilómetros maatní ã jumap be.

¹⁷ Caandih jenah en péanit, caán wáihyat júdu ã wúupatdih ã jenah enep be. Ciento cuarenta y cuatro codos ï niijní, sesenta y cinco metros wúupni júdu ã jumap be. Jwiít cáacwã jwí jenah enat pah, caán ángel jenah enna ã chãjap be.

* **21:6** Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * **21:7** 2S 7.14; Sal 89.26-27 * **21:8** Mt 25.41; Ap 2.11; 20.14 * **21:9** Ap 16.1 * **21:10** Ez 40.2 * **21:13** Ez 48.30-35 * **21:14** Ef 2.20 * **21:15** Ez 40.3

¹⁸ Caán wáihyat júdu táí jēlepni jeejīh ã chājni júdu ã jumup be. Caán tútchiboó, orojīh ã chājni tútchi ã jumup be. Caán oro quei wíhcanni túí en yabacaat ã jumup be.

¹⁹ Caán wáihyat júdu lajni doce jee dáhna nihat mácah chítah jumni búdí jíib jumni ã jumup be. Jwíih jumni jaspe wūt jumni jeé ã jumup be. Caán túttimah zafro, ágata wūt jumni jeé ã jumup be. Caán bíic peihcanni jeé túttimah, esmeralda,

²⁰ ónice, cornalina wūt jumni jeé ã jumup be. Caán seis jeé túttimah, crisólito, berilo, topacio wūt jumni jeé ã jumup be. Caán nueve jeé túttimah, crisoprosa, jacinto, amatista wūt jumni jeé ã jumup be.

²¹ Caán doce jēcna perla wūt jumni jēcna ã jumup be. Caan jēcna yoobó bíic perla dahjeh ã jumup be. Caán tútchidih bóo búdí namá quei wíhcanni túí en yabacaat oro namájuh ã jumup be.*

²² Caán tútchidih Dioih muúdh wā en bidip yup be. Obohjeéhtih, ã wihcan be. Caán tútchidih nihat pebhboó jwī Maáh Dios chah wēpni, Oveja Wūúhbut í jumup be. Pánihna, nihat caán tútchi Dioih muú yoobát be.

²³ Dios, Oveja Wūúh bíicdih í yeh iigátjīh caán tútchi ã táí baabáp be. Pánihna, yeodih widhdihbut ã náahcap be.*

²⁴ Nihat nin baácdih moonji Dios ã yeh baabátna jumna, yoobópdih í táí jéihbipna caá.* Nihat baácdih moón í maáta caán tútchina jubínit, nin pah Diosdih í níj wēi naóhbipna caá: “Jáantjeh wíih cāacwā weemdih búdí í weñep be. Pánihna, buu meemdih jwuh wā numah wēibipna caá”, í níj bípna caá.

²⁵ Caán tútchidih bóo jēcna pāa lajni ã jum bípna caá. Caanná dupáát wihcan, caan jēcnadih nemat ã wihcan níit.

²⁶ Nihat cāacwā Diosdih nin pah í níj wēi naóhbipna caá: “Meém chah táini, chah wēpni ma jumachah, meemdih nihat weñat caá náahap”, í níj bípna caá.*

²⁷ Yeejépbodih caán tútchina í ub be jcan níit.* Ded yéej chājnit, yeenitbut, caán tútchina í jéih waadcán níit. Oveja Wūúh ã bíbohni papélah tólihboó í wūtnadih daácnitjeh caán tútchina í waadbípna caá.

22

¹ Túttimah, báadhani mujdih caán ángel weemdih ã júutup be. Caan múj túí muj mac baabni,* Dios, Oveja Wūúhbut í chūudupmant noój jāáj júóhni ã jumup be.

² Caán tútchidih bóo búdí namá tac yoob ã noój jāájánap be. Caan múj jwēejdih chénat pah buwá báadhdat túutni máa nahna ã lajap be.* Caan náhna widh jumat pah quehna, bíic jópchidih doce láa ã quehep be. Caan náh nūonabut cāacwā í boot pínah ã jumup be.

³ Caán tútchiboó “Caán ã túican caá”, Dios ã níjni ã wihcan níit.* Caán tútchidih Dios, Oveja Wūúh bíicdih í chūudat ã jum bípna caá. Pánihna, nihat caán tútchidih moón queét pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí í wēibipna caá.

⁴ Queét Diosdih í míic jwāáh enbipna caá.* Íih móot juúhndih áih wāt daácnit í jum bípna caá.

* **21:21** Is 54.11-12 * **21:23** Is 60.19-20; Jn 8.12 * **21:24** Is 60.3 * **21:26** Is 60.11 * **21:27** Is 52.1; Ez 44.9 * **22:1** Ez 47.1,12; Zac 14.8 * **22:2** Gn 2.9 * **22:3** Gn 3.17 * **22:4** Sal 17.15; Mt 5.8; 1Jn 3.2

5 Caanná dupúat ã wihcah, jiiátdih ĩ náahcan niít. Jwĩ Maáh Dios ã yeh iigátjeh ã jumuchah, yeó ã yeh iigátidibut ĩ náahcan niít.* Caán tútchidih moón páantjeh maáta ĩ jumbipna caá.*

Jesucristo nin baáčboó ã jwúub dei júúwát pínah bahnijeh ã judhdad

6 Tálttimah, caán ángel weemdih nin pah ã niij naáwáp be páant muntih: “Dios nihat nin ã naáwát yooópdi caá. Á niijátji biíc yooó ã yapbipna caá. Jwĩ Maáh Dios ã naáwátidih naóh yapanitdih jéihyani caá. Pánihma, caánboó buu láa áih ángeldih ã wahap be, caandih teo wáhnitdih tálttimah ded pah yapat pínahdih ã jéihyaat pínah niijná”, ã niijíp be.

7 Tálttimah, Jesús jwuh nin pah ã niijíchah, wã joyóp be: “**¡Ñi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã judhna caá. Det nin tólihboó ã daacátidih túi jepahnit, wémit ĩ jumbipna caá**”, ã niijíp be.

8 Weém, Juan, nin nihat wã daácnidih ennit, wã joyóp be. Caandih joinit, wã enat tálttimah, weemdih júutni ángel pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih weñat túut wã chájap yuh be.

9 Páant wã chájachah enna, nin pah weemdih ã niijíp be: “Páant ma chájca bojoó. Meém ma nihat pah, weembát Diosdih teo wáhni mun tigaá. Ma déewá Dios naáwátidih naóh yapanit, nihat cáacwã nin tólihdi bóo wutatdih jepahnitbut ĩ jumát pah weembát biíc yooó Diosdih teo wáhni caá. Pánihma, Dios pebh bódicha caj yoh ñajnit, caánboodih caá weñat náahap”, ã niijíp be.

10 Páant niij péanit, nin pah ã jwúub niij naáwáp be: “Ma daácnit tólih ded pah ã yapat pínahdih Dios ã naáwáp be. Páant ã yapat pínah bahni ã judhdachah, caán tólih ã naáwátidih ma jweéhca bojoó.

11 Caán láa wã naáwátji pah ã yapachah, det yéejnit páantjeh ĩ yéej cháj dáhwa naáh. Obohjeéhtih, det Dioihwã túi chájnit, ĩ túi cháj cáadahca bojo naáh”, ã niijíp be.*

12 Páant ã niiját tálttimah, Jesúsboó nin pah ã jwúub niijíp be: “**¡Ñi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã judhna caá. Nihat cáacwáidih ded pah ĩ chájatji jíb wã wáhat pínahdih ub dei bejat túut caá wã chájap. Pánihma, wíihwã, túinidih ñi chájatji jíb, yeebdih wã túi chájipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitjidih wã peéh chájipna caá**”.*

13 Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chájnidih Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat tálttimah páantjeh wã jumbipna caá”,* Jesús ã niijíp be.

14 Det quei wíhcanni yéguh duonit panihnit yéej chájatdih cádahnit, ma enni tátchina ĩ jéi waadbípna caá. Caán tátchidih bóo báadhdad túutni máa nah quehedih ĩ jéempbipna caá. Pánih jumnit, búdí ĩ wéibipna caá.*

15 Obohjeéhtih, det yeejépwã, jóhñit, ĩ weha mána nihcannitjeh yéej chájnit, cáacwáidih mao yohñit, pápnidih wéinit, yeenit yuh buca, caán tátchina ĩ waadcán niít.

16 “Weém, Jesús, yeéb wíihwáidih ã naáwát pínah niijná wíih ángeldih wã wahap be. Weém maáh David juma, daaat cúi panihnitbut wã jumna caá”, Jesús ã niijíp be.*

17 Túini Espiritu “Ma jwúub dei júúwá”, Jesúsdi ã niijná caá. Jesúsdihá ã téihya chéonih panihnitbut, “Ma jwúub dei júúwá”, ĩ niijná caá. Nihat nin wã

* 22:5 Is 60.19; Ap 21.23 * 22:5 Dn 7.18 * 22:11 Dn 12.10 * 22:12 Jer 17.10 * 22:13 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.8,17; 2.8 * 22:14 Gn 2.9; 3.22 * 22:16 Is 11.1,10

daacátdih joinítbut “Ma jwúb dei júbwá”, Jesúsdih í niijí naáh. Taca joótnit, mahdih í babhbat pah, Jesúsdih í jepaha naáh. Caán mah, báadhdat túttni mah á jumna caá. Pánihna, Jesúsdih jepahnitdih júb náahcanjeh, jeáboó ájeéh páantjeh á jumat túttipna caá.*

¹⁸ Weém, Juan, nin tólihboó wá daacátdih joinít dih nin pah wá wēp naóhna caá: Det nin bohéátdih bíh bohéátjīh wid naóhna, Diosdih í yap yohna caá. Páant í yap yohochah ennit, nihat nin tólihdih á niiját pahjeh muntih queétdihbut á peéh chājbipna caá.

¹⁹ Nin tólihboó daacátdih biquína naáwátdih náahcan, í wio yohat pah, Diosdih í yap yohna caá. Páant í yap yohochah enna, báadhdat túttni máa nah quehedih jeémát tútcan, áih túini tútchinabut á waadát tútcan níit. Caan náhdih, caán tútchidihbut nin tólihdih wá daacáp be.*

²⁰ Nihat nin tólihdih bóo naóhni, Jesús, nin pah á niijná caá: **“Páant tigaá. Wá jwúb dei bejat pínah bahni jeh caá á jhdup”**, á niijná caá.

Páant tí á jumna nah. Maá Jesús, ma jwúb dei júbwá.

²¹ Jwí Maáh Jesús yeebdíh oinit, á teo wáaca naáh, yeéb áihwá ní túi jumat pínah niijná. Páant tí á jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wá daacát.

Juan

* 22:17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37

* 22:19 Dt 4.2; 12.32